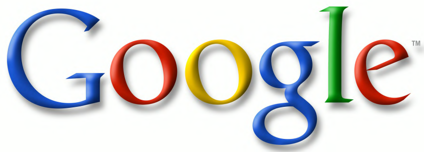

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

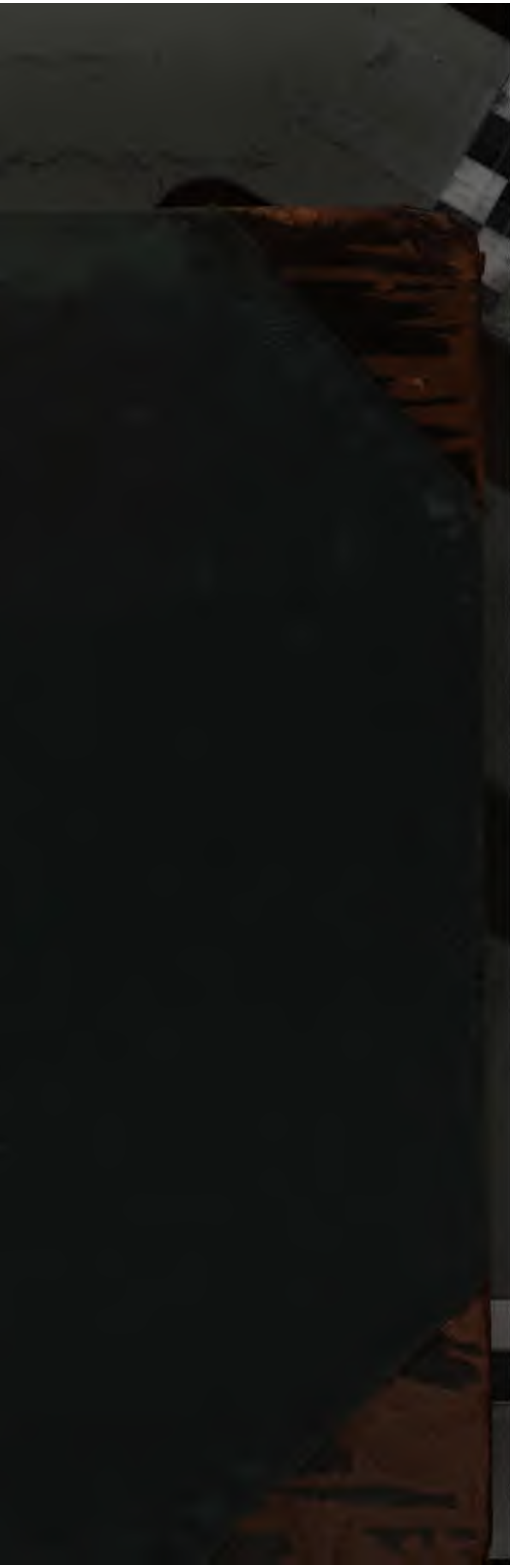
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

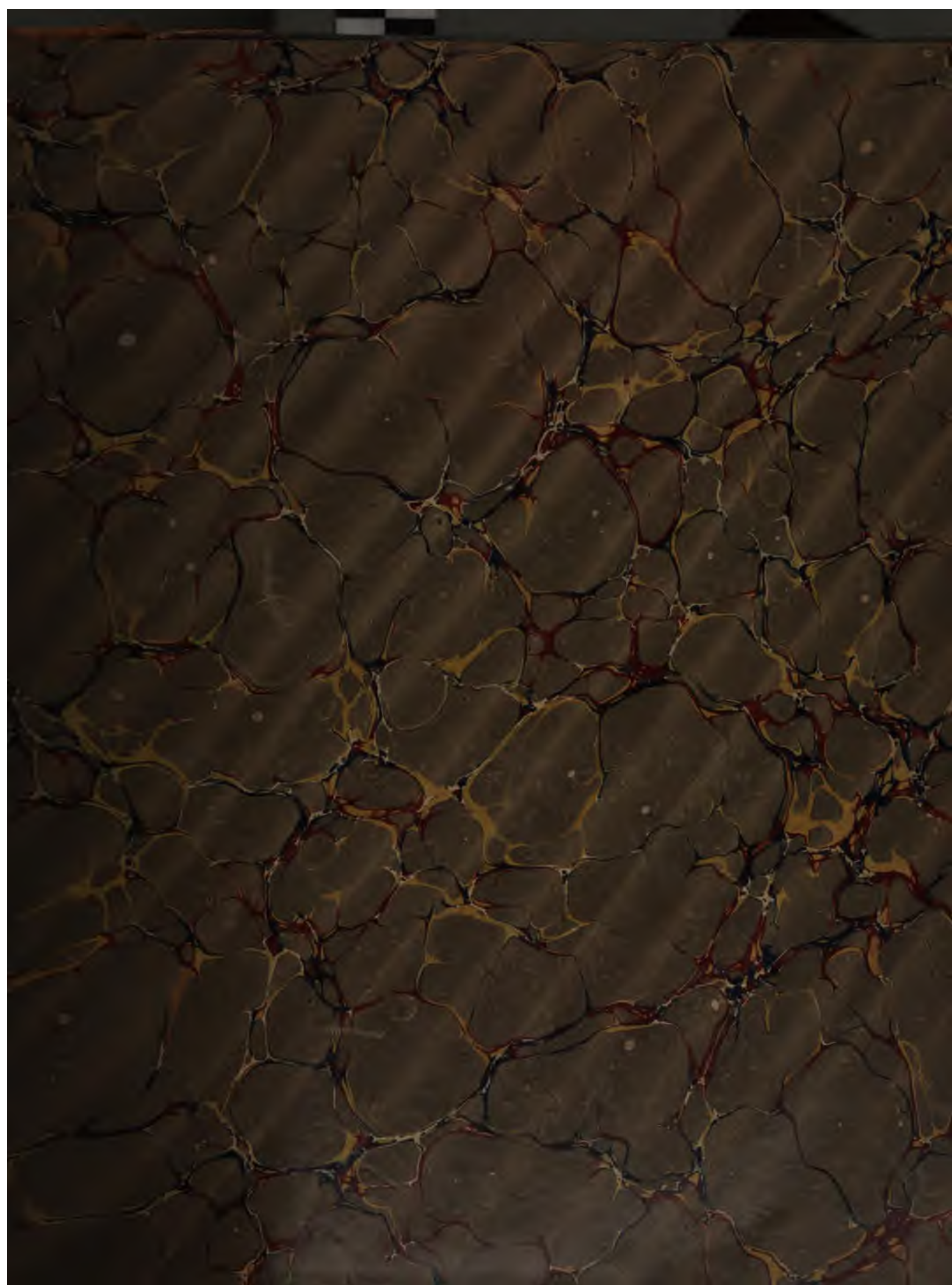
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

ISTORIA ROMÀNILOR

SERIA 1800—1830

VOLUMELE APĂRUTE

SERIA 1774–1800

Vol. I. 1774–1786. Alexandru Ipsilante—Mavrogheni.
" II. Anexele la vol. I.
" III. Epoca lui N. Mavrogheni. 1786–1791.
" IV. 1791–1792.
" V. 1793–1796.
" VI. Anexe la volumul V.
" VII. 1796–1800.

SERIA 1800–1830

" VIII. 1800–1806. Primul volum din secolul al XIX-lea.
" IX. Al 2-lea din secolul al XIX-lea. Ocupaţiunea rusească din 1806–1812.
" X. Al 3-lea din secolul al XIX-lea. Anexe la vol. anterióre.
" XI. Al 4-lea 1812–1818, din secolul al XIX-lea. Domniile lui Caragea şi a lui Sc. Callimach. (sub presă)
" XII. Al 5-lea din secolul al XIX-lea. Domnia lui Al. N. Suţul şi a lui M. Suţul. 1818–1821. E volumul de faţă.

ISTORIA ROMÂNILOR

ULTIMII DOMNI FANARIOŢI

ALEXANDRU N. SUŢU şi MIHAIL SUŢU

DE

V. A URECHIĂ

PROFESOR DE ISTORIA ROMÂNILOR ŞI DECAN LA FACULTATEA DE LITERE DIN BUCURESCI, MEMBRU ACADEMIEI ROMÂNE, MEMBRU CORESPONDINTE AL ACADEMIEI SPANIOLE, AL SOCIETĂŢEI ECONOMICE MATRITENSE, AL INSTITUTULUI ETNOGRAFIC DIN PARIS, AL SOCIETĂŢILOR GEOGRAFICE ROMÂNĂ ŞI ITALIANĂ, AL SOCIETĂŢEI ACADEMICE INDO-CHINEZE, MEMBRU FUNDATOR AL ATENEULUI ROMÂN, AL SOCIETĂŢEI DE ARCHEOLOGIE FRANCESĂ, AL SOCIETĂŢEI ERALDICE FRANCESE, LAUREAT DE LA BRITISCH-ATHENEUM, PREŞEDINTELE COMISIUNEI MONUMENTELOR, PREŞEDINTELE MANTENANŢEI FELIBRIGIULUI LATIN, DELEGAT GENERAL AL ASOCIAŢIUNEI ÓMENILOR DE LITERE ŞI DE SCIINŢE DIN PARIS ŞI AL ALTOR SOCIETĂŢI ŞI CONGRESE LITERARE ŞI ISTORICE.

PUBLICAT

SUB DIRECŢIUNEA PROFESORELUI

DE

UN COMITET DE STUDENŢI AL FACULTĂŢEI DE LITERE DIN BUCURESCI

BUCURESCI

TIPOGRAFIA ŞI FONDERIA DE LITERE THOMA BASILESCU

29, CALEA VICTORIEI, 29.

1898

1/1

DR 241
U7
v.12

Către lector,

Acest volum va coprinde istoria ultimilor Domnĭ fanarioțĭ Alexandru N. Suțul, la Muntenĭ și Mihaĭ Suțul la Moldovenĭ. Al 12-lea al serieĭ de la 1774 și al 5-lea cu începere de la 1880, volumul de față aduce, ca și cele precedente, resultatele uneĭ muncĭ și a unor investigațiunĭ de o întrégă viață. Miĭ de documente inedite vin să lumineze istoria anilor acestora, precursorĭ aĭ revoluțiuneĭ de la 1821. Nu maĭ e timpul de **istorie română** *compilată din câte-va scrierĭ externe și cu ajutorul colecțiuneĭ Hurmuzache, Documentele interne, singure pot a ne da cunoscința esactă a evoluțiuneĭ nóstre sociale, economice, culturale.*

Puținĭ, scim, sunt ceĭ carĭ ne vor sci aprecia munca. Acésta nu ne discuragiază, căcĭ nu facem operă la **«ordinea ḑileĭ»**, *ci lucrare de consultat de toțĭ bărbațiĭ serioșĭ și carĭ nu cred că istoria nóstră începe cu Cuza-Vodă, orĭ cu 1848.*

Dintre ceĭ puținĭ carĭ ne aŭ încuragiat la muncă este și eminentul om de drept și profesor universitar D. Disescu.

Ḑ-luĭ — sunt acum câte-va săptămânĭ — când ne ridicam din o suferință fisică, care puțin de nu ne-a întrerupt firul vieţeĭ,—ne a trămis o epistolă consolantă și reconfortantă. Invĕțatul coleg ne scriea, între altele: „Aci (la Sĕrăcinescĭ) în tótă liniștea spirituluĭ am cetit cele 9 volume din monumentala D-tale operă a „Istorieĭ Românilor", cu părere de rĕŭ, că m'am oprit la al 9-lea volum. Cum se face că în Presa nóstră nu s'a semnalat cum se cuvine însemnătatea uneĭ asemene lucrărĭ? Eŭ sunt covîrșit și în plină admirație pentru materialul adunat, pentru

caracterisarea faptelor, înțelegerea spiritului, timpului și stilul expunerii limpedi. Se vede că ai fost la isvóre curate. Te sciam bun profesor de Istorie... Nu te sciam subtil jurisconsult și pătrundětor psicolog. Sper că cât mai repede veĭ avea timpul și puterile de a relua firul lucrăreĭ, pentru a o duce la bun sfĕrșit»...

Viile nóstre mulțămiri D-luĭ Disescu, cu atât maĭ mult, că D-luĭ nu a judecat lucrarea nóstră prin ochelariĭ omuluĭ de partidă, ci a bărbatuluĭ cu adevĕrat dedat sciinței.

V. A. URECHIĂ

Sinaia, 1897 Septembre.

ISTORIA ROMÂNILOR

1818—1821

CAP. I

Cértă la Constantinopole între Pórtă și Strogonoff pentru Caragea și numirea altuĭ Domn. — Al. N. Suțul impus de Turcia. — Nouă pretențiune a luĭ Strogonoff. — Interregn la Bucurescĭ. — Boeriĭ țěreĭ. — Boeriĭ otcârmuitorĭ. — Căimăcămia luĭ Al. Suțul. — Actele eĭ.

Dupě fuga luĭ Caragea, la finea luĭ Septembre 1818, se iscă la Constantinopole discuțiunĭ între Pórtă și Representantul Rusieĭ, Strogonoff. Sultanul reclamă dreptul de a numi pre succesorele luĭ Caragea, considerând fuga Domnitoruluĭ ca un delict invederat, în urma căruia Domnia luĭ nu maĭ póte continua, conform cu convențiunea turco-rusésca din 1792, înnoită la 1802. Strogonoff nu admite vederea Divanuluĭ, până dupě prealabila cercetare a causelor, carĭ aŭ silit pre Caragea să abandone țéra. Representantul rusesc susține, că acéstă fugă aŭ motivat-o intrigile și persecuțiunile turcescĭ, și decĭ nu admite o nouă domnie, ci o consideră ca o calcare a tratatelor [1]. Turcia persistă în opiniunea eĭ, cu tóte că Strogonoff are la mână acte originale de

1. Vedĭ nota luĭ *Von Schladen*. Constantinopole, 10 Noembre 1818, în N. Iorga: Acte și fragmente II, pag. 529—531.

la Halet Efendi şi de la alţi demnitarĭ turcĭ, prin care îndemnaŭ pre Caragea să abdice. Asemene intrigă contra luĭ Caragea o aţîţă Dragomanul Suţul, tatăl luĭ Mihaĭ Suţul. Dragomanul a cutezat să propună şi direct Baronuluĭ Strogonoff jumătate milion leĭ, décă va stărui să se dee luĭ Mihaĭ Suţul Domnia, în locul luĭ Caragea. Se afirmă că Strogonoff nu lăsă să fie corupt...

Pórta termină brusc contestaţiunea, numind la $4/_{16}$ Noembre Domn ţĕreĭ Muntenescĭ pre Ales. N Suţul [1].

Ce e maĭ curios, este, că Pórta susţinu către Strogonoff, că acéstă numire a luĭ Al. Suţul era tocmaĭ un triumf al vederilor Rusieĭ. Strogonoff, preferind ca la Petersburg să ajungă asemene versiune, înghiţi hapul... D. Al. Xenopol încă ḑice, că Al. Suţul fu numit Domn după stăruinţa Rusieĭ [2]. Von Schladen, martor contimporan, probéză din contra [3].

Pe când la Constantinopole Strogonoff se certa cu Pórta despre fuga luĭ Caragea, ţéra era administrată de «*Boeriĭ ţĕreĭ romănescĭ*». Acesteĭ administraţiunĭ succedă acea, care la 20 Octombre 1818, se întitulă: «*Noĭ boeriĭ otcârmuitorĭ*».

Din interegnul acesta dintre Domnia luĭ Caragea şi acea a luĭ Al. N. Suţul, avem a semnala, ca act mare politic, acel Arz-magzar al boerimeĭ muntene, prin care, amintind fuga luĭ Caragea, insinuează — de şi cu multă timiditate — că ţéra nu póte fi în linişte până ce nu va reintra în drepturile eĭ strevechĭ.

A doua formă de administraţiune, a «*Boerilor otcârmuitorĭ*», fu şi ea de scurtă durată, şi anume până la 12 Noembre 1818, când administraţiunea ţĕreĭ trecu în «*mânile Caimacamieĭ*» orînduită de noul Domnitor Al. N. Suţul.

Al. Suţul chiar a doua ḑi după numirea sa ca Domn, trămise

---

1. *Von Schladen către Rege*

Constantinopole, $13/_{25}$ Novembre, 1818.

. . . La sublime Porte a terminé la Contestation ... en nommant, le $4/_{16}$ du courant, le Prince Aleco Suzzo, autrefois Voivode de Moldavie, à la Principauté de Valachie. La cérémonie d'usage à cette occasion, dans l'Eglise patriarcale, s'est faite le lendemain, mais l'audience du nouvel Hospodar chez le grand Seigneur, qui d'après l'étiquette du Serail, ne peut avo r lieu qu'un mardi et qui avait d'abord été fixée pour aujourd'hui, a dù être renvoyée au premier Décembre...

2. Istoria Românilor. Epoca fanarioţilor, pag. 438.

3 Veḑĭ N. Iorga, Acte şi fragmente II, pag. 536.

grabnic doi credincioşi aï sĕï, cu titlu de Caimacamî, să iee administraţiunea ţĕreï în numele nouluï Domnitor [1].

Noul guvern al Caimacamilor semnéză actele Divanuluï alăturea cu câţi-va din vechiï boerï. Aşa, continuă a administra ţéra, pe lângă Caimacamï, Gregorie Brâncoveanu, Istratie Creţulescu, Barbu Văcărescu, Greg. Ghica. Către aceştia se adaog: Gheorghe Suţul, ruda luï Vodă, Const. Bălăceanu şi Iordache Slătineanu.

La Constantinopole cérta între Strogonoff şi Divanul, ia altă fază. Representantul Rusieï pretinde, că în firmanul de investitură al luï Al. Suţu să i se socotéscă începerea Domnieï numaï dupĕ ce se vor fi împlinit lunile cât maï avea să domnéscă Caragea până la împlinirea celor 7 anï. Acele lunï, ḑicea Strogonoff, să se considere ca un adaos la domnia de 7 anï a luï Al. Suţul.

Intre aceste, la 1 Decembre 1818 (stil noŭ), noul Domn dobêndi audienţa de investitură la Sultanul.

Despre acéstă audienţă la Sultanul, a luï Al. Suţul, publică şi «*Moniteur Universel*» frances (No. 12), o corespondenţă din Viena cu data 25 Noembre 1818, dar pre care o dă tocmaï la 12 Ianuarie 1819:

«Le nouvel Hospodar de Valachie, Prince Alexandru Suzzo, a été mandé le 7, à la Porte, et revêtu du Caftan. Il a fixé depuis sa résidence à Canare. Le 20 il envoya le grec Fostola Nicola, (?) comme kaimakam, à Bucharest.»

«*Moniteur Universel*» din 24 Ianuarie 1819 (No. 24), maï publică şi următórea scire, ce-ï este adresată din Viena în 11 Ianuarie:

«D'après les nouvelles de Constantinople, du 10 Décembre, le Prince Alexandre Sutzo, nouvel hospodar de Valachie avait l'intention de partir vers la fin du mois pour Bucarest [2]».

---

1. Von Schladen scrie Regeluï sĕŭ, din Constantinopol, cu data de 10 Decembre 1818: că noul Domnitor Suţul şi-a trămis doï Caimacamï aï sĕï la Bucurescï încă de la 17 Noembre, decï de la 5 Noembre, dupĕ vechiul calendariŭ. Va să ḑică cincï ḑile dupĕ aceea Căimăcămia luï Suţul era înfiinţată la Bucurescï, cum probéză diverse acte din condicele de la Archiva Statuluï.

2. Eacă ce scrie Von Schladen către regele sĕŭ, din Constantinopole, în 10 Decembrie 1818:

Von Schladen către rege.

Constantinopole 10 Decembre 1818.

. . . Le prince de Valachie a eu le mardi, 1-er Décembre courant, son audience chez le Grand-Seigneur, et il se rendra, vers la fin du mois, à Bucarest, pour entrer en charge. Ses deux kaïmacams l'ont précédé depuis le 17 novembre, pour gérer, en atendant, les affaires de la principauté et exercer

De puţină durată are să fie şi Caimacamia luĭ Alexandru Suţul. Deja la 8 Decembre 1818, Grigorie Ghica. Gh. Suţu şi Nicolae Slugeroglu, scriŭ luĭ Aga, că «peste puţine ḑile se adastă şi buna-venire a Măriei sale luĭ Vodă». Aceşti boerĭ maĭ scriŭ luĭ Aga că de óre-ce casele Curţeĭ Domnescĭ nu pot încăpea tótă ecpaiaoa Măriei sale, Aga să deşerte casele mônăs'ireĭ Sărindar, şi ale sf. Sava, în termen de 10 ḑile, dând de scire tuturor ómenilor luĭ Caragea, ce se vor fi aflând locuind într'insele, «să-şí găséscă alte case şi să se mute negreşit, rĕmânênd odăile slobode pentru trebuinţa ómenilor ecpaeleĭ Măriei sale luĭ Vodă, avênd şi acés'ă îngrijire a nu îngădui pre nimenĭ a lua ceva dintr'ale casei, cu cuvênt că sunt făcute de dênşiĭ, decât numaĭ aşternuturile i alte mobile ale caseĭ ce vor fi ale lor, fiind îndestulă vreme de când se odihnesc acolo» [1].

La 14 Noembre 1816, Caimacamiĭ scriŭ «frateluĭ vel Logofĕt de ţéra de sus şi Mitropolitului, să se delege un Logofĕt de Divan şi un diacon, să âmble pe la tóte mônăstirile din Bucurescĭ», ca să facă de la egumenĭ şése părechĭ telegarĭ potrivitĭ la pĕr, cu hamurile lor, însă treĭ (perechĭ) pentru Măria sa Vodă şi treĭ pentru Măria sa Dómna. Aceştĭ telegarĭ aŭ a se trimite la Olteniţa, ca să aducă pe Măria Sa

tous les droits conférés à l'hospodar, excepté celui de vie et de mort. Le cérémonial et les usages observés par la Sublime-Porte envers les hospodars, depuis le moment de leur nomination jusqu'à celui de leur départ.... n'ayant point fixé jusqu'ici l'attention des auteurs.... j'ai chargé le baron de Miltitz de réunir toutes les notions authentiques qu'il pourra».

(N. Iorga. Acte şi fragm. II).

1. *Noĭ caimacamiĭ Ţĕreĭ românescĭ.*

Cinstite Dumnéta vel Agă, fiind-că peste puţine ḑile se adastă şi buna-venire a Măriei sale luĭ Vodă, şi fiind-că casele Curţeĭ Domnescĭ nu sunt în destoinicie a primi în locuinţă şi a încăpea pe toţĭ ómeniĭ ecpaeliĭ Măriei sale, pentru care este trebuinţă de a se găsi alte case prin împrejurul Curţeĭ Domnescĭ, de aceea dar, fiind-că alte case maĭ îndemânatice împrejurul Curţeĭ nu sunt decât odăile mônăstireĭ Sărindaruluĭ i odăile mônăstireĭ sf. Sava, scriem Dumitale, că în soroc de ḑece ḑile, să daĭ de scire tuturor ómenilor Domnuluĭ Caragea, ce se vor fi aflând cu locuinţa într'acele, să-şí găséscă alte case şi să se mute negreşit, rĕmâind odăile slobode pentru trebuinţa ómenilor ecpaeliĭ Măriei sale luĭ Vodă, avênd Dumnéta şi acéstă îngrijire, adecă a nu îngădui pre nimenĭ a lua ceva dintr'ale caseĭ, cu cuvênt că sunt făcute de dênşiĭ, decât numaĭ aşternuturile i alte mobile ale caseĭ ce vor fi ale lor, fiind îndestulă vreme de când se odihnesc acolo, ci să rĕmâe casele gata spre locuinţă — 1818, Decembre 8.

Grigorie Ghica, Gheorghe Suţul, Nicolae Slugeroglu.

Cod. LXXXVII, fila 110, verso.

până la Văcărescĭ». Caimacamiĭ promit, că se vor restitui caiĭ la mônăstirile de la carĭ se vor fi luat [1].

De sigur că nu un guvern slab ca al Caimacamilor putea stêrpi abusurile slujbaşilor din ţéră. Maĭ cu sémă eraŭ asupritorĭ, afară de Ispravnicĭ, căpitaniĭ de la cetele de cătane chiămate a îngriji de paza hoţilor. Unul din eĭ, din Ialomiţa, e denunţat de Ispravnicĭ la Caimacamĭ. Aceştia denunţă casul nouluĭ Spătar. Tocmaĭ cu 2 ḑile maĭ nainte (la 15 Noembre 1818) noul Spătar dobêndise de la Caimacamĭ o regulare relativă a ploconuluĭ la care avea drept, de la slujitorĭ [2], prin cartea deschisă către Ispravniciĭ de judeţe. Caimacamiĭ ordonă să se oblige slujitoriĭ a da asemene plocon de Spătărie nouă, fiind *legiuit* din vechime. Aceiaşĭ Caimacamĭ însă desaprobă pre simplul căpitan şi-ĭ scrie, să despăgubéscă pre toţĭ aceĭ de la carı aŭ luat vre-un jaf şi să fie ţinut, a nu maĭ avea pre lângă dênsul arnăuţĭ neferĭ, ci *catane* şi să se pórte cu caiafetul cu care se pórtă şi ceĭ-l-alţĭ căpitanĭ [3].

---

1. *Noĭ Caimacamiĭ Ţêreĭ românescĭ.*

Prea sfinţia ta părinte Mitropolite şi Dumnóta frate vel Logofete de ţéra de sus, fiind-că din vreme se cuvine ca să avem îngrijire a face gătire pentru cele trebuinciós̆e la buna-venire a Măriеĭ sale Prea Inălţatuluĭ nostru Domn, de aceea dar, Prea sfinţia ta şi Dumnóta, să orînduiţĭ un diacon din partea Mitropolieĭ şi un Logofĕt de Divan din partea Logofeţieĭ, carĭ amêndouĭ împreună să îmble pe la egumeniĭ mônăstirilor de aicĭ din Bucurescĭ ca, fără de altă zăbavă, să facă negreşit de la dênşiĭ şease perechĭ telegarĭ potrivіţĭ la pĕr, cu hamurile lor, însă treĭ pentru Măria Vodă şi treĭ pentru Măria Dómna, carĭ aŭ a se trimite la Olteniţa, ca să aducă pe Măria sa până la Văcărescĭ şi după buna sosire a Măriеĭ sale la Văcărescĭ se vor da înapoĭ, ca să se dee de unde s'aŭ luat.—1818, Decembre 14.

Cod .LXXXVII, fila 115.

2. In cod. XCI de la Arhiva Statuluĭ, care după titlu ar urma să coprindă acte numaĭ de la Caragea şi de la Suţul, la pag. 569 coprinde şi acte de la «Boeriĭ ţêreĭ românescĭ» din 4—22 Octombre 1818, apoĭ la pag. 579 de la «Boeriĭ otcârmuitoriĭ ţêreĭ românescĭ», de la 22 Octombre 1818—2 Noembre 1818 şi în fine, la pag. 587, acte de la «Noĭ Caimacamiĭ ţêreĭ românescĭ» din 17 Noembre 1818—Ghenare 2,1819.

La pag. 619, urméză iarăşĭ acte de la Al. N. Suţul.

Actele de la Al. N. Suţul încep la 20 Ianuarie 1819.

3. *Dumnévóstră boerilor Ispravnicĭ ot. sud...*

. . . . Fiind-că Dumnéluĭ fratele vel Spătar, prin anafora ne-aŭ făcut arĕtare, cum că pentru ploconul Spătărieĭ nouă ce este a lua Dumnéluĭ de pe la catanele spătărescĭ, nu numaĭ că nu daţĭ ajutor orînduiţilor de către Dumnéluĭ vel Spătarul a împlini de pre la slujitorĭ acest drept al Dumnélor ce

De sărbătorile Crăciunului Caimacamii se ocupă cu plata lefilor de la cutia milelor. Încă în 16 Decembre 1818, Caimacamii cer de la fratele *Vornicul Obștirilor* raport de situațiunea casei[1].

O mesură de precauțiune, în interesul ordinei și păcei publice, este luată de Caimacami, la 21 Noembre 1818. Eĭ ordonă luĭ Aga și Spătarului, ca atât prin tèrg, cât și prin mahalale, să nu maĭ fie învoit nimeni de a maĭ ămbla *nóptea* cu arme, sub amenințare de pedépsă strașnică. Acéstă mĕsură se va vesti publicându-se prin pristavĭ[2].

sunt datorĭ a da, încă uniĭ din Dumnévóstră iĭ și îndĕrătniciţĭ a nu rĕspunde acea datorie a lor, ci fiind-că acest plocon ne este sciut și înșine nouă că este legiuit din vechime a'l rĕspunde slujitoriĭ la vel Spătarul, de aceea poruncim Dumitale, ca nu numai să daţĭ să înţelégă acelor slujitorĭ spre a fi următorĭ cu rĕspunderea acesteĭ datoriĭ, ci încă și orînduiţilor de către Dumnéluĭ vel Spătarul, să le daţi tot felul mână de ajutor spre împlinirea acestuĭ drept al Domniei-séle.—1818 Decembre 15.

Cod. LXXXVII, f. 112, verso.

Noĭ Caimacamiĭ Ţereĭ rumînescĭ.

C[illegible] Dumnéta frate vel Spătar, din emberreclisata insciințare, ce au [illegible] Dumnélor Ispravnicii din sud Ialomița, către Dumnéluĭ cinstitul fratele vel Vistier, [illegible] Dumnéta pliroforie de împotriva urmare cu care se pórtă [illegible] dar scriem Dumitale, ca să orînduescĭ într'adins Mumbașir un [illegible] spătăresc [illegible] să mergă unde se va fi aflând numitul capitan și [illegible] să'l [illegible] la Ispravnicĭ unde să stea faţă cu jăluitorii, despăgubindu-ĭ [illegible] la un ban de ceea ce le va fi luat cu napăstuire, împotriva ponturilor [illegible] la mână și după ce va îndestula pe acei jăluitori, să'l aducă aicĭ la [illegible] ca să [illegible] de a se părăsi de acest fel de împotrivă urmări, [illegible] se pórtă și ceĭ-l-alţi capitani, adecă cu catane [illegible] 1818, Decembre 17.

[illegible]

[illegible] Noĭ Caimacamiĭ Ţereĭ rumînescĭ.

[illegible] fiind-că acum se apropie [illegible] de aceea scriem [illegible] 1818 Decembre [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Incă din Constantinopole, noul Domn a arendat direct vămile pe 1819, luând de sigur banĭ gata de la biv vel Vistier Ioan Moscu. Caimacamiĭ autoriză, în 13 Noembre, revinderea vămilor de către cumpĕrătoriŭ, la data de 27 Decembre, şi ordonă prin circulară Ispravnicilor să vestéscă acésta [1].

CAP. II

Firmanul de numire a luĭ Al. Suţu

Firmanul cu care Al. N. Suţul fu numit Domn al Munteniel, ḑice că noua numire de Domn a fost necesitată de «dosirea Domnuluĭ din Valachia Ioan Caragea». Pórta declară, că a dat preferinţa luĭ

Noĭ Caimacamiĭ ţěreĭ rumânescĭ.

Cinstite Dumnóta frate vel Spătare i Dumnéta vel Agă, fiind-că s'aŭ înscünţat Divanul, că nóptea ar fi ămblând uniĭ ómenĭ înarmaţĭ, atât prin tĕrg, cât şi prin mahalalele politieĭ, de aceea scriem Dumnóvóstră, să puneţĭ pristavĭ, atât în tĕrg cât şi prin mahalale, ca să publicarisóscă a nu maĭ îndrăzni nimęnea de astă-ḑĭ înainte, de a maĭ ămbla nóptea cu arme, căcĭ orĭ-care se va găsi într'acest chip ămblând, să scie că cu străsnicie se va pedepsi, de care acest nizam să îngrijiţi şi Dumnévoastră, spre a se păzi întocmaĭ.—1818 Decembre 21.

Grigorie Brâncoveanu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu, Constantin Bălăceanu, Iordache Slătineanu, Ioan Ştirbeiŭ, Gheorghe Suţul, Nicolae Slugeroglu.

Cod. LXXXVII, fila 115.

1. *Dumnévoastră boerilor Ispravnicĭ ot sud...*

Sănătate, vĕ poftim. Fiind-că vămile pe acest an, cu lét 1819, s'aŭ cumpărat de la Măria sa Prea Inălţatul nostru Domn de către Dumnéluĭ biv vel Vistierul Ioan Moscu şi fiind-că şi Dumnéluĭ are să le vînḑă într'acéstă următóre lună Decembre şi să dea sfĕrşit până la 27 ale următóreĭ lunĭ; de aceea, dupĕ orînduială, scriem Dumnévóstră, să daţĭ de scire vameşilor şi celor ce sunt muşteri de vămĭ, ca să vie aicĭ a se afla la cochivechĭ ce are să facă Dumnéluĭ Vistierul, şi de primire să avem rĕspuns.—1818 Decembre 13.

Cond. LXXXVII, fila 15.

[illegible] pentru că trebuea țĕrei *«Domn înțelept, cercat, iubit de no-[illegible] și credincios»*, calități, ce Pórta recunósce că le-a probat Al. Suțul [illegible] *domniĭ la Moldova și Ungro-Vlachia.*

[illegible] Domnilor a norodului Mesieĭ, alesule între ceĭ marĭ aĭ nó-[illegible] mai înainte Domn al Moldavieĭ, căruia s'aŭ încredințat acum [illegible] Ungro-Vlachieĭ, Draco zade Alexandre Voevoda, a căruia sfêrșiturĭ sĕvâr-[illegible] fericire. Indată ce va ajunge acésta Inaltă Impĕrătéscă poruncă, [illegible] cum ca, fiind-că din pricina dosireĭ Domnuluĭ din Va-[illegible] era de trebuință sa se orînduiască la numitul loc, Domn [illegible] de norod și credincios, și fiind că în trecutele tale Domniĭ, [illegible] Ungro-Vlahiei, ni s'au făcut cunoscut sîrguința și rîvna ta [illegible] legiuiri ale pămentuluĭ, întru dobîndirea mijlócelor li-[illegible] întru buna sevêrșire și după plăcere urmare a tuturor in-[illegible] poruncĭ, ce s'au încredințat credințeĭ și înțelep-[illegible] acésta, fiind-că ajunge a fi sciut și vĕdut din cele tre-[illegible] înainte te veĭ purta tot cu acele plăcute mijlóce, arĕ-[illegible] aceeașı osârdie întru buna și credinciósa ta [illegible] Inalta Impĕrătésca Mea milă, precum se coprinde [illegible] Domnia țĕrei Ungro-Vlachieĭ, a moște-[illegible] iar pentru a ta sciută credință ți se [illegible] ca să se adauge în curgerea Domnieĭ tale, [illegible] din sorocul de șépte ani ce este hotărît [illegible] buna ocârmuire a trebilor [illegible] supușilor pentru care și s'au dat în [illegible] Indată dar se se va face cunoscut [illegible] numaĭ și numaĭ din [illegible] încredințărĭ și cum [illegible] prin tótă [illegible] trebuință a [illegible] tale și de a [illegible]-se și fe-[illegible] după cererea [illegible] cel orân-[illegible] orân-[illegible] pe bo-[illegible] și [illegible] și [illegible] veĭ [illegible] îndrepta [illegible] Inalte.

Impĕrătescile mele poruncĭ, şi, cu un cuvînt, te veĭ sili cu rîvnă, ca să te porţĭ pururea cu înţelepciune şi cu băgare de sémă, aducênd întru săvârşire, prin cel maĭ bun şi plăcut mijloc, orĭ-ce trébă va privi la Domnia Valahieĭ, care s'aŭ încredinţat credinţeĭ tale; veĭ păzi cele cuviincióse ale unireĭ şi ale glăsuireĭ cu muhafiziĭ şi zabiţiĭ feritelor serhaturĭ; veĭ urni orĭ ce trebuinţă cu credinţă şi cu înţelepciune; veĭ privegĥia a nu se întêmpla nicĭ odinióră cel maĭ mic lucru împotriva cuviinţeĭ; te veĭ purta cu credinţă şi dreptate după cererea iscusinţeĭ tale, arĕtând fapte lăudate şi slujbe atât de plăcute; în cât să se facă pricinuitóre întărireĭ şi înmulţireĭ ceĭ către tine buneĭ sciinţeĭ mele şi de bine-voitóre cugetărĭ; veĭ propovedui, către toţĭ, cum că în orĭ-ce vreme, prin îndestulare, se revarsă milile Impĕrăţieĭ mele către sălăşluitoriĭ şi săraciĭ raele aĭ ţĕreĭ; şi îngrijind pururea pentru găsirea prilejelor şi a mijlócelor liniştei, odihneĭ şi a repaosuluĭ lor, cum şi a fericireĭ pământuluĭ; te veĭ sili ca să pricinuescĭ rugăciunĭ pentru sfânta Impĕrătésca mea fiinţă, şi veĭ scrie şi în parte, din vreme în vreme, aicĭ la Ţarigrad, despre orĭ-ce va fi şi vrednic de însemnare. Pentru tóte acestea s'aŭ dat acéstă Inaltă Impĕrătéscă a mea poruncă; poruncesc însă, ca îndată ce-ţĭ va sosi, să te supuĭ şi să urmezĭ după coprinderea aceştiĭ vrednice de încredinţare poruncĭ, care s'aŭ dat pentru acésta, după cum maĭ sus se arată, ferindu-te de orĭ-ce va fi împotrivă; aşa să sciĭ! dă credinţă sfîntuluĭ semn! S'aŭ scris pe la începutul luĭ Rebeul-Ewel a anuluĭ cu lét 1234.

O notă deosebită de relevat din firmanul acesta este, că Sultanul acordă luĭ Al. Suţul dreptul de a domni preste ceĭ 7 anĭ otărîţĭ prin tratatele cu Rusia (1812) şi timpul cât maĭ avea de domnit Caragea din aceĭ 7 anĭ. Strogonoff câştigă decĭ, ceea ce cerea.

Un al douilea firman adresat «boerilor ţĕreĭ românescĭ, Mitropolituluĭ, episcopilor, etc.», împuternicesce pre trămisul luĭ Al. Suţul în calitatea de *Caïmacam* până la sosirea la Bucurescĭ a nouluĭ Domn.

Iacă şi acest firman, de o formă maĭ puţin obicînuită:

Laudele celor maĭ aleşĭ din nómul Mesieĭ, boerĭ aĭ ţĕreĭ rumânescĭ, Mitropolit, episcopĭ şi egumenĭ, înmulţéscă-se supunerea vóstră! Ajungênd Inalta Impĕrătésca mea poruncă, fie sciut, că din pricina ceĭ fără veste şi fără pricină fugĭ a Domnuluĭ Valahieĭ a Domnuluĭ Caragea Iancu, ḑisul memlechet, rĕmâind fără Domn şi după acésta şi Eparhia ţĕreĭ rumânescĭ fiind în chip de cheler al feriiciteĭ Inalteĭ mele Impĕrăţiĭ, alósa mea Impĕrătéscă voinţă este cea din

1. Cod. LXXVII, fila 345, verso. Veḑĭ traducerea francesă la Iorga. Acte şi fragmente II pag. 540.

tot chipul pázirea și ocrotirea i linistitá și întru buna petrecere stare a locuitorilor eĭ raele. de aceea de trebuință aŭ stătut a se orîndui un Domn vestit pentru iubirea de omenire și cunoscut pentru credință, dreptate și rîvnă. Acésta dar. făcêndu-se cunoscută dupĕ Impĕrătescile tractaturĭ elciuluĭ Rusieĭ. ce petrece la Impérătésca mea curte și făcêndu-se cele dupĕ cuviință, într'o glăsuire cu temeiurile ce sunt ale buneĭ orînduelĭ către numitul Memlechet, cel ce a fost în vremile trecute cu Domnia în țéra rumânéscă și in Moldova, din cercare de credință și dreptate cunoscut la Inalta mea Impĕrăție, Draco zade ales de noĭ dintre domniĭ noroduluĭ Mesieĭ. Aleco (ale căruia sfêrșiturĭ cu bine să se pecetluiască). din nedeșarte, marĭ. încuviințate Impĕrătescile mele milĭ, dupĕ Impĕrătescul meŭ hat. ce s'aŭ dat pentru acésta, i s'aŭ miluit Domnia țĕreĭ romînescĭ, dupĕ care are vrednice de cuviință dicheomata și meriton, petrecênd dar dupĕ canónele loculuĭ, să se silésca întru cea maĭ grijilivă pricină a ocrotireĭ sĕracilor și neputincioșilor și să îngrijască de buna orînduială a serbaturilor. Decĭ, până când ridicându-se de la Impĕrătésca mea fericită Curte. va ajunge numitul Domn la locul sĕŭ, prin tacrir aŭ făcut rugăciune către Impĕrătésca mea Curte și aŭ cerut să se dee firman că aŭ rînduit în locul sĕŭ Caimacam din ceĭ aleșĭ aĭ noroduluĭ Mesieĭ pe . . . . . a căruia supunere înmulțéscă-se: ci osârguindu-se el, să se silésca cu înțelepciune și minte către otcârmuirea lucrurilor numituluĭ Memlechet. către ocrotirea seracilor raele și către dovada cea în faptă a dreptățeĭ și a credințeĭ: și fiind-că s'aŭ făcut firman către numitul ca să ia asuprășĭ caimacamlâcu dupĕ chipul dreptățeĭ și al credințeĭ. într'adins s'aŭ dat și s'aŭ trimis acéstă a mea Impĕrătéscă poruncă. Decĭ. până va ajunge numitul Domn, orînduitul din partea sa Caimacam. făcend zapt Memlechetul spre ocrotirea sĕracilor raele și spre netedirea pricinilor dupĕ canónele ce sunt arĕtate, s'aŭ dat acest al meŭ firman, ca săĭ dați, pentru acésta, ajutor și siliți-vĕ, ajutorând spre ocrotirea săracilor raele de tot felul de nedreptate și spre odihna lor.

In Țarigrad, la jumĕtatea luneĭ luĭ Muharem, lét 1239 [1].

---

1. Cod. LXXVII, fila 346.

CAP. III.

Sosirea lui Al. N. Şuţul la Bucuresci. — Alaiuri. — Arzmagzarul boerilor, de mulţămire.—Noul Divan al lui Al. Suţul.— Ulteriόre modificări în Divan. — Firmanul regulând succesiunea la tronuri a 4 familii de greci. — Anchetă ordonată lui Suţul asupra motivelor fugirei lui Caragea.

Noul Domn, Al. N. Suţul nu sosesce în Bucuresci decât în primele ḑile din Ianuar 1819. Cu tóte aceste, bine făcură, şi reposatul Aron Florian şi D. Xenopol, că-i pun începutul domniei în 1818, de óre-ce în numele lui administră ţéra Caimacamia ce trămise din Constantinopole.

Dăm mai departe alaiul ordonat la intrarea solemnă în Bucuresci a lui Alex. N. Suţul. Acésta se întêmplă la 19 Ianuare anul 1819, şi a doua ḑi (20 Ianuare) îşi făcu intrarea solemnă în capitală, Dómna lui, iarăşi cu anume alaiŭ ordonat de Al. Suţul, prin pristav Domnesc.

E de observat că noul Domn a trebuit să fi sosit deja în Bucuresci, înainte de a'şi regula intrarea solemnă. Putut-a să tragă la Văcăresci? Acolo era instalat un lăzăret de ciumă. De aceea, póte, alaiurile s'aŭ adunat la biserica sf. Spiridon-noŭ, şi pentru Vodă şi pentru Dómna [1].

Boerii şi fruntaşii ţĕrei şi ai bisericei, uitând că după fuga lui Caragea, printr'un arz al lor, arĕtaseră Porţei, că neno·ocirile ţĕrei vin de la domnii fanarioţi, se grăbiră şi de astă dată a mulţămi cu intusiasm Porţei, că a dat ţĕrei un Domn atât de bun ca Alex. Suţul. Arzul cel noŭ al boerilor înşiră tóte laudele posibile pentru noul Domnitor, care altă dată, în curgere de puţine ḑile, «prin a sa neadormită priveghere şi înţelepte mijlóce, nu numai obştésca rĕsvrătire şi turburare le-aŭ ostiat, aducĕnd pe cei băjenăriţi la urma lor (alusiune la evenimentele din 1802)... dar şi cele de atunci nevoi pricinuite de Pasvantoglu le-aŭ iconomisit».

---

1. Veḑi alaiurile după cod. XCVII, pag. 1 şi 3. Le aducem la capit. special al istoriei Domniei lui Al. Suţul, mai departe.

Iacă întreg arzul:

Arzul ce s'a făcut către Impĕrăţie pentru Domnia nouă a Măriei sale Prea Inălţatuluĭ nostru Domn Alexandru Vodă Suţul.

Noĭ, prea plecaţiĭ supusĭ aĭ prea putérniceĭ Impĕrăţiĭ, Mitropolitul, episcopiĭ, arhimandriţiĭ, egumeniĭ aĭ tuturor mŏnăstirilor, protopopiĭ şi preoţiĭ, tótă partea boerĕscă, căpitaniĭ, vătaşiĭ i mazîliĭ şi tot cel-l-alt norod de raele ce locuim in memlechetul ţereĭ rumânescĭ, printr'acest prea plecat al nostru arz-mahzar, aducĕnd cele de slugă până în pămênt ale nostre închinăciunĭ la prea înaltul prag al prea putérniceĭ şi prea iubitóreĭ de oamenĭ Impĕrăţieĭ tale, cu toţiĭ rădicăm glasurĭ de rugăciune dintru adâncul inimeĭ către sfîntul Dumnedeŭ, ca să dăruiască putereĭ Impĕrăţieĭ tale viaţă îndelungată, sănĕtate fără de scădere şi necontenită bucurie i veselie, înălţând braţul cel puternic şi ne biruit al Impĕrăţieĭ tale, adăogându-ĭ puterea şi tăria şi pe tot vrăjmaşul i împotrivitorul sub sfintele picióre ale putereĭ sale, prea bunuluĭ şi de ómenĭ prea iubitoruluĭ al nostru Impĕrat; noĭ, prea plecaţiĭ supuşĭ, dupĕ strămoşéscа povaţă, păzind cea dupĕ datorie credinţă şi supunere către puternica şi a nóstră hrănitóre Impĕrăţie, a pururea ne am purtat cu fierbinte rîvnă şi neschimbată osârdie la tóte Impĕrătescile poruncĭ, câte prin domniĭ noştriĭ ceĭ dupĕ vremĭ ni s'aŭ vestit şi făr' de preget le-am sĕvêrşit, osârduindu-ne în tot chipul şi în orĭ-ce vreme i întêmplare, ca să arĕtăm în faptă folosul cel dintr'acest cheler al Impĕrăţieĭ tale şi cea cu îmbelşugare rodire a credinţeĭ prea supuselor raele; pentru care şi ne-am învrednicit spre rĕsplătirea de bogatele milĭ ce aŭ revărsat spre mângâerea nóstră iubirea cea de ómenĭ a Impĕrăţieĭ, (a căreia putere Domnul Dumnedeŭ să o păzéscă în vecĭ cu necontenită fericire) şi mărturisind, vestim cu *glasurĭ de bucurie că am dobêndit cu îmbelşugare Impĕrătésca ocrotire, miluiţĭ fiind prin vrednice de închinăciune Impĕrătescĭ hatişerifurĭ pline de milostivire şi blândeţe, dar şi acum dupĕ multele rele patimĭ ce în felurĭ de chipurĭ am suferit*, ajungĕnd întru rătăcire şi ticălósă raia întru desĕvêrşită sărăcie, ni se vestesce cu încredinţare de către Impĕrătésca îngrijire, contenirea trecutelor nóstre patimĭ şi mângâerea prea truditului norod al acestuĭ memlechet, alegĕnd *şi dăruindu-ne Domn, din Dumnezeiasca luminare, pre Alexandru Suţul Voevod, carele cercat fiind şi maĭ mult decât orĭ-care altul* prin cele bine plăcute slujbe către Inaltul Devlet şi dintru început păzind credinţă şi sedechet către prea puternica Impĕrăţie, s'a i arĕtat şi către acest memlechet părintéscă dorire la felurĭ de întêmplărĭ şi neasemĕnată osârdie şi nepregetare întru tóte câte privea spre obştésca liniştire şi odihnă, precum este bine dovedit, că pe *vremea când ne aflam pătimind multe şi vrednice de jale ticăloşiĭ din hrăpitórele năvălirĭ ale luĭ Pasvantoglu, însemnată fiind şi atuncĭ prea puternica Impĕrăţie dintru a sa iubire de ómenĭ, aŭ îngrijit de aŭ trimis aicĭ tot pe acest Domn al nostru de la domnia sa ot Moldova orin-*

duindu-l Domn al amêndurora țêrilor, carele în curgere de puține ꝗile, prin a sa neadormită priveghere și înțelepte mijlóce, nu numaĭ obștésca rĕzvrătire și turburare le-aŭ osteiat, aducênd pre ceĭ bejănăriți la urma lor, i pe ceĭ ce aŭ năzuit în țéră străină aducêndu-ĭ la aĭ lor și satele întocmindu-le întru cea de maĭ nainte a lor bună stare, dar și cele de atuncĭ nevoĭ, pricinuite de Pazvantoglu, le-aŭ iconomisit dupĕ a prea putemiceĭ Impĕrățiĭ voințe, în curgere abia de treĭ lunĭ, și Impĕrătescile oștirĭ fără de întârꝗiere s'aŭ întors cu căduta mulțămită din partea orînduiților slăvițĭ pașĭ și celor-l-alțĭ meemurĭ și tóte dupĕ cuviință și cu înțelepciune întocmindu-le, aŭ adunat în Bucurescĭ mulțime de ómenĭ și tot memlechetul țĕreĭ româneseĭ 'l-aŭ făcut locaș de odihnă și liniște; precum asemenea și pre vremea trecuteĭ rĕzmerițe, aflându-se aprópe de Dunăre, simțind împreună cu noĭ cele de atuncĭ nevoĭ, n'aŭ contenit de a arĕta părintésca sa dorire către acéstă țéră, făcênd cunoscut și către prea Inaltul Devlet rĕutățile ce aŭ pătimit din rĕzvrătirea rĕsboiuluĭ și osebit arĕtând cu incredințare a nóstră strĕmoșéscă nădĕjduire, credinciósă rîvnă, supunere către Prea Puternica Impĕrăție. Tóte dar acestea fiindu-ne sciute în faptă, nu suntem destoinicĭ a arĕta bucuria nóstră și cele de slugă prea plecatele nóstre mulțămirĭ către Prea Puternica Impĕrăție, căcĭ aŭ bine-voit prin Impĕrătésca sa îngrijire a ne milui cu Domnia unuĭ Domn ca acesta, vrednic, dupĕ cuviință, fiind bine nădĕjduițĭ, că, ca o credinciósă slugă a Prea Puterniceĭ Impĕrățiĭ și învrednicit cu desĕvêrșire de tótă credința către aĭ noștriĭ stăpânĭ (înmulțéscă-le Dumneꝗeŭ aniĭ viețeĭ), nu numaĭ va fi ascultat la câte privesc spre folosul acestuĭ Impĕrătesc cheler, urmând și lucrând dupĕ voința cea sfîntă a prea puterniceĭ Impĕrățiĭ, ci că va și întocmi buna oblânduire și odihna a nóstră a tuturor credincioșilor supușĭ, în locul trecutelor rĕutățĭ ce am pătimit și că va păzi neschimbate și nestrămutate și tóte cele pline de milostivire și de blândețe date nouă privileghiurĭ prin Impĕrătescile și vrednicile de închinăciunĭ hatișerifurĭ, maĭ cerșind și alte dreptățĭ și ajutóre folositóre obștieĭ și priveghind cu neadormire de a se păzi desĕvêrșit cele vechĭ obiceiurĭ ale nóstre, i cinstea și mângâerea părțeĭ bisericescĭ, i boerimiĭ pămêntenilor și a obștieĭ prea supușilor raele ale prea puterniceĭ Impĕrățiĭ, ca cu acest mijloc petrecênd viața pacînică și linistită și tot-deauna umbrindu-ne sub nebiruita putere a prea puterniceĭ împĕrățiĭ, să aducem către Dumneꝗeŭ fierbintele nóstre rugăciunĭ pentru prea scumpa îndelungare a anilor i nebântuita viață și prea lăudata slavă a prea blânduluĭ nostru Impĕrat și pentru vecînica tărie și nebiruita putere a prea puterniceĭ Impĕrățiĭ [1].

Alexandru Suțu își compuse primul Divan păstrând pre maĭ mulțĭ din boeriĭ luĭ Caragea.

Așa rĕmân: Constantin Crețulescu vel Ban, Barbu Văcărescu vel

1. Cod. LXXVII, fila 339, verso.

Vistier, Istrate Creţulescu vel Vornic de ţéra de sus, Teodor Văcărescu vel Vornic, G. Filipescu vel Logofĕt de ţéra de sus.

Dispar din Divanul noului Domn: Gr. Brâncoveanu, Iordache Slătineanu, Ioan Ştirbeiŭ, vel Vornic Al. Ghica. In loc de Constantin Vlahuţ, care la Caragea era vel Postelnic, la Alexandru Suţul este Gheorghe Vlahuţ, ca mare Spătar.

Boeriĭ luĭ Alexandru N. Suţu sunt decĭ ceĭ următorĭ:

Constantin Creţulescu, vel Ban.
Barbu Văcărescu, vel Vistier.
Istrati Creţulescu, vel Vornic de ţéra de jos.
Mihalache Manu, vel Vornic de ţéra de jos.
Teodorache Văcărescu, vel Vornic.
Constantin Caliarchi, vel Vornic.
Gheorghe Golescu, vel Vornic al obştirilor.
Alex. Filipescu, vel Logofĕt de ţéra de sus.
Gheorghe Filipescu, vel Logofĕt de ţéra de jos.
Nicolae Slugeroglu, vel Postelnic.
Mihail Suţul, vel Logofĕt de obiceiurĭ.
Gheorghe Vlahuţ, vel Spătar.
Alex. Desilă, vel Comis.
Mihail Cornescu, vel Vornic al Poliţieĭ.
Alex. Hariton, vel Căminar.

Aséstă listă de boerĭ ne arată, că imensa majoritate a Divanuluĭ era compusă din boerĭ pămêntenĭ. Afară de Slugeroglu vel Postelnic, de C. Caliarchi vel Vornic, Alex. Hariton (?) vel Căminar, toţĭ ceĭ-l-alţĭ sunt românĭ.

Este locul a repeti: *códă de topor* sunt boeriĭ pămêntenĭ în mânile domnilor fanarioţĭ!

In 1820 Maiŭ 25 aflăm schimbărĭ în Divan. Acum funcţiónéză: Grig. Brâncoveanul biv vel Ban ca Epistat al Spătărieĭ, Barbu Văcărescu vel Ban, Greg. Băleanu vel Vornic de ţéra de sus, Gr. Filipescu vel Vistier, Constantin Samurcaş vel Vornic de ţéra de jos. Const. Filipescu vel Vornic, Grig. Ralea vel Vornic, Nicolae Văcărescu vel Vornic obştirilor, Const Golescu vel Logofĕt de ţéra de jos, Const. Câmpineanu vel Logofĕt al strĕinelor pricinĭ, Iacovache Rizu vel Postelnic, Dim. Hrisoscoleo vel Logofĕt de obiceiurí, Manolache Băleanu vel Vornic al Poliţieĭ[1], Alex. Hariton vel Căminar, D. Suţu vel Comis, Gheorghe Slătineanu vel Logofĕt de ţéra de sus.

---

1. La 20 Septembre este Nicolae Ghica vel Vornic al Poliţieĭ. La August 1819 aflăm pe Stefan Bălăeanu ca vel Hatman.

Ceea ce a putut mult contribui a face pre boerĭ să priméscă fără de cârtire noua domnie, a trebuit să fie cunoscinţa ce aŭ avut, încă dinainte de sosirea luĭ Alex. Suţu la Bucurescĭ, despre disposiţiunea luată de Pórtă, a nu maĭ alege pre domnitoriĭ Principatelor decât din cele 4 familiĭ: Alex. Suţu, Mihail Suţu, Calimah şi Moruzi, cu excluderea familieĭ luĭ Moruzi, cel ucis în urma păceĭ de la 1812[1].

Acéstă hotărire a Porţeĭ arĕtă boerimeĭ, că orĭ Alexandru, orĭ Mihail Suţu putea să le fie Domn, orĭ un Moruzi. Apoĭ Alex. Suţu, în definitiv, fusese Domnul cel maĭ de suferit, în 1802. Calimach era încă în Moldova.

Decisiunea Porţeĭ putea să fie maĭ odihnitóre ţĕrilor române, prin faptul împuţinăreĭ pretendenţilor la domnie, dar în curând, revoluţinea luĭ Tudor şi eteria grécă, vor face inutilă acea disposiţiune.

Dupĕ cererea luĭ Strogonoff, Alex. Suţu primi însărcinarea de a ancheta motivele fugeĭ luĭ Caragea. Alex. Suţul, la buna plăcere, de sigur şi a Turcieĭ, urmări tocmaĭ scopul de a scóte vinovat pre fostul Domn, ceea ce nu era de loc greŭ, căcĭ l-am vĕḑut cum despoia ţéra.

Dar despre modul cum Al. Suţu îşĭ împlini misiunea de a domni, vom vorbi maĭ la vale.

CAP. IV.

Administraţiunea ţĕreĭ.—Biserica sub Al. N. Suţul. — Ancheta.— Mitropolitul Nectarie înlocuit prin Dionisie Lupul.— Paretesis de bună voie. — Miluirĭ luĭ Nectarie, miluirĭ nouluĭ Mitropolit.—Episcopul de Buzĕŭ Constandie persecutat şi înlocuit prin Gherasim.—Iosif Argeşiu móre.—Ilarion Episcop de Argeş.—Obiceiul dăreĭ cârjeĭ de Vodă.—Acte relative la Biserică.

Administraţiunea ţĕreĭ Muntenescĭ, sub Al. Suţul, nu se deosebesce de a atâtor altor domnĭ fanarioţĭ. Aron Florian scrie că «s'a silit a dobândi dragostea şi cinstea noroduluĭ» [2].

---

1. Veḑĭ întréga disposiţiune în volumul domnieĭ luĭ Scarlat Calimach la Moldova. Veḑĭ *Acte şi fragmente*, II pag. 546, de N. Iorga. Veḑĭ Uricarul de Codrescu I, 107.

Representanţiĭ a doue familiĭ grece dobêndiră, pentru căcĭ îşĭ perdură dreptul de a candida pentru o domnie, câte o pensiune prelevată asupra nenorocitelor visteriĭ ale ţĕrilor. Aceştia fură Arghiropulo şi Hangeri. (*40.000 – 60.000 leĭ*).

2. Manual de istorie Principatuluĭ Românieĭ. Bucurescĭ 1839, pag. 187.

Documentele nu confirmă aserţiunea acésta a luĭ Aron Florian, cum maĭ departe vom vedea. Consulul frances din Bucurescĭ în primele sale note încă laudă pre noul Domn şi afirmă că ţéra era bucurósă de scirea noueĭ Domniĭ. Maĭ apoĭ Pagé îşĭ schimbă părerea.

Negreşit, că pentru a se conforma firmanuluĭ de numire, Al. Suţul trebuia să ostiască suferinţele *sărmaneĭ raele*, fie căcĭ aşa era promisiunea dată luĭ Strogonoff, fie ca rěspuns la *arz-magzarul* boerimeĭ din guvernul interegnuluĭ, după fuga luĭ Caragea, arz prin care acea boerime, împinsă de curentul tot maĭ viŭ din ţéră, cutezase a denunţa domniile grecescĭ ca sorgintea tuturor relelor de care se jăluia ţéra. Către acésta se maĭ adăoga şi dorinţa luĭ Al. Suţu de a *scóte* vinovat pre Caragea după dorinţa Porţeĭ [1], care voia să probeze luĭ Strogonoff, că *vinovat* era fugarul Domn. Pentru tóte aceste motive, noul Domnitor întrébă *formal* pre boeriĭ din Divan, carĭ sunt pěsurile ţěreĭ, convócă diverse comisiunĭ, carĭ să propună ce îmbunătăţirĭ se pot acorda ţěreĭ. Maĭ mult, el numesce îndată, în 1819, o comisiune specială să ancheteze maĭ cu sémă deacă aşeḑarea dărilor e dréptă seaŭ nu? Membriĭ acesteĭ comisiunĭ pórtă numele de *Eforĭ* şi fură: Gr. Ghica, Barbu Văcărescu, Gr. Bă leanu şi Gr. Filipescu. Acéstă comisiune va provoca un noŭ recensěmînt al populaţiuneĭ din ţéră, catagrafie care se realiză în 1820 şi de care avem a ne ocupa la capitolul financelor. Maĭ cu sémă Vistierul Văcărescu avu misiunea acesteĭ anchete şi el va supune Domnitoruluĭ, prin o anafora, propunerile sale de îmbunătăţirĭ, propunerĭ ce vom cerceta la Cap. administraţiuneĭ şi al financelor.

Acéstă anchetă nu împedică pre noul Domn, după exemplul predecesorilor sěĭ, să stórcă maĭ întâiŭ ceva banĭ de la ţéră.

Biserica este şi pentru Al. Suţul, ca şi pentru atâţia alţĭ domnĭ fanarioţĭ, o primă sorginte de înavuţire, séŭ cel puţin de creare de veniturĭ. Aprópe fie-ce Domn grec a schimbat Mitropolitul, căcĭ *simonia* era şi ea isvor de bune sume de banĭ şi pentru Vodă şi pentru ceĭ maĭ influenţĭ boerĭ din Divan. Caragea a primit *paratesis de bună* voe a luĭ Dositeĭ Filitis şi l'a înlocuit cu Nectarie. Al. Suţu nu va avea şi el Mitropolitul sěŭ? Profitând de curentul, tot maĭ intensiv, naţional, contrar cleruluĭ înalt grecesc, noul Domnitor inteţesce pre câţĭ-va boerĭ să «dorescă» a avea un Mitropolit de naţiune română.

Arětându-se gata să împlinéscă dorul boerimeĭ, ḑic uniĭ istoricĭ [2],

1. Reiz-Effendi a rěspuns luĭ Strogonoff: «Eh bien! nous chargerons le Prince Suzzo de l'examen» a făptuirilor luĭ Caragea. *Iorga.* Fragm. II pag. 543.

2. Veḑĭ Hurm., supl. I, p. 311. Aron Florian ḑice că: «Fiind că tótă obştea româné̂scă 'şĭ-a arětat voinţa, prin cererea boerilor, ca să alégă Mitropolit

Al. Suțul a primit *paretesis de bună voie* (!) a luĭ Nectarie și a aprobat noua alegere a obșteĭ boerilor, în persóna luĭ Dionisie Lupul, Arhiereul Sevastis, român pămîntean. La 2 Maiŭ 1819 se face ipopsifiarea nouluĭ Mitropolit, care e dus la Curtea Domnéscă cu alaiŭ ordonat de Vodă și contrasemnat de Mihalache Suțul vel Logofĕt za obiceiurĭ [1].

român pămîntean, a sciut sĕ prețuiască puterea aceleĭ dorințe obșteștĭ și învoindu-se ca să se alégă Sfinția sa părintele Dionisie, român pămîntean, a întors țĕreĭ un drept ce era călcat de prințiĭ de maĭ nainte, pentru al lor interes».

1. Iacă alaiul investitureĭ:

Obicĭnuitul alaiŭ la eșirea de la Domnésca Curte a Prea Sfințieĭ sale părinteluĭ ipopsifiseos Mitropolit al țĕreĭ.

Polcovnicul de pod, gătit cu capod roșu și călare, i Căpitaniĭ sĕĭ cu capóde roșiĭ, cu toțĭ podariĭ pre jos.

Toțĭ Zapciiĭ Agieĭ, gătițĭ cu capóde roșiĭ și călărĭ, i 8 Căpitanĭ agieșcĭ cu orînduiala lor și toțĭ Bucicașiĭ agieșcĭ, toțĭ pre jos.

Toțĭ Zapciiĭ spătărescĭ, gătițĭ cu capóde roșiĭ și călărĭ, cu 8 Căpitanĭ cu orînduiala lor spătărescĭ i toțĭ Lefegiiĭ și seimeniĭ cu orînduiala lor, pre jos.

Portar-bașa, cu al 2-lea și al 3-lea Portarĭ, gătițĭ și călărĭ cu toțĭ portăreiĭ, cu orînduiala lor, pre jos.

Vel Agă, cu orînduiala D-sale, împrejurat de Buluc-bașiĭ Agieĭ și Stegarul agiesc, cu orînduiala sa, pre jos și cu toțĭ Tulumbagiiĭ, pre jos,

Șése Postelnicel, gătițĭ și călărĭ și toțĭ aprodiĭ hătmănescĭ cu orînduiala lor, pre jos și toțĭ Zapciiĭ hătmănescĭ, cu capóde roșiĭ și călărĭ.

Doĭ Logofețĭ de taină, gătițĭ și călărĭ.

Doĭ, treĭ Logofețĭ de țéra de sus și de jos, gătițĭ și călărĭ.

Treĭ Postelnicĭ cu doĭ Pitarĭ, gătițĭ și călărĭ.

Doĭ Logofețĭ de țéra de jos, cu vel Pitar, gătițĭ și călărĭ.

Doĭ Logofețĭ de țéra de sus cu doĭ Postelnicĭ, gătițĭ și călărĭ.

Iuz-bașa al Divanuluĭ, cu capod roșu și călare, cu toțĭ fustașiĭ sĕĭ cu dardele, pre jos.

Toțĭ Potropopiĭ cu Arhidiaconiĭ și cu toțĭ Preoțiĭ i Diaconiĭ, pre jos, țiind un Arhidiacon paterița în mână.

Cu Prea Sfinția sa părintele Mitropolit, vel Logofĕtul de țéra de sus, în caretă Domnéscă, cu 6 telegarĭ, împreună și cu vel Logofĕtul de țéra de jos.

Toțĭ Logofețiĭ înapoia careteĭ.

La drépta și la stânga careteĭ câte 4 ciohodarĭ.

Io Alexandru Nicolae Suțul Voevod i gospod. Zem. Vlahiscoe.

Dumnéta vel Logofete de obiceiurĭ să orînduescĭ pe Iuz-bașa al Divanuluĭ cu întocmirea acestuĭ alaiŭ, fără de a face cât de puțin cusur spre petrecerea Prea Sfințieĭ sale părinteluĭ Mitropolit la Mitropolie, *tolico pisah gospod.* — 1819, Maiŭ 1.

Mihalache Suțu vel Logofĕt za obiceiurĭ.

Cond. XCVII, fila 6.

Că nu din causa naţionalismuluĭ obştesc al boerimeĭ se ipopsifia noiĭ Arhiereĭ, Mitropoliţĭ şi Episcopĭ, póte să ne probeze informaţiunea ce dă *Von Schladen*, representantul Prusieĭ, în un raport către Regele sĕŭ. Acesta afirmă că boeriĭ nu s'aŭ putut înţelege asupra înlocuireĭ luĭ Nectarie [1].

Legalmente, noul Mitropolit, a cheltuit numaĭ 2080 de taleri [2], taxa meterhaneleĭ şi a alaiuluĭ; dar baniĭ *nelegiuit* împărţiţĭ? De aceştia nu pomenesc, de sigur, condicele Divanuluĭ. Dar că se plătea scump scaunele de prelaţĭ, póte să ne amintéscă Episcopul Ilarion de Argeş, care, când trecea cu trăsura pe lângă Curtea Domnéscă şi Divan, striga la vizi'iŭ: «*mână mĕ, că aicĭ e pădurea Vlăsieĭ!*» [3].

In cele ḑece condice de la archiva Statuluĭ, relative la Domnia luĭ Al. N. Suţul, n'am dat de demisiunea luĭ Nectarie şi nicĭ de convocarea Corpuluĭ electoral. Există însă anaforaoa boerilor, din 1 Maĭ, prin care aŭ recomandat pre Dionisie Lupul (veḑĭ anexa). Un alt act relativ, care afirmă că acéstă alegere s'a făcut în regulă şi că Nectarie a dat *paretesis de bună voie*, este următórea circulară către Ispravnicĭ:

D-luĭ Ispravnic ot·sud... sĕnătate.

Vĕ facem în scire, că P. S. S. Părintele Mitropolit Nectarie, cunoscĕndu-şĭ neputinţa bĕtrâneţelor, de bună voie a făcut paretesis de Mitropolie, spre a'şĭ petrece rĕmăşiţa vieţeĭ în odihnă. Şi după alegerea obştieĭ, Dumnélor cinstiţilor şi credincioşilor veliţĭ boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, de la ḑi întêiŭ a acesteĭ lunĭ, *am făcut Domnia mea*, Mitropolit pre P. S. S. Kir Dionisie Sevastis, pentru care poruncim, ca să publicarisiţĭ la egumeniĭ de pre la mônăstirĭ şi tuturor de obşte a le fi sciut, şi a da cuviinciósa supunere la datoria ce are fieş-care către P. S. S., şi fiţĭ sănătoşĭ.—1819, Maiŭ 15 [4].

Fostul Mitropolit Nectarie nu este cu totul *horopsit*, abandonând Scaunul mitropolitan, căcĭ Al. Suţul îl *miluesce*, dându-ĭ pe viaţă mônăstirea Sadova, din judeţul Jiul-de jos (Dolj). Scim că darea uneĭ mônăstirĭ pe séma cuĭ-va, însemnă, că acela să beneficieze de veniturile eĭ. Apoĭ cine póte să rĕspunḑă, de nu cum-va şi din acéstă *miluire* a luĭ Nectarie, se *miluisă* cu ceva banĭ şi însuşĭ Domnitorul?

Era cunoscută deja ḑicĕtórea; «dar din dar se face raiŭ»!

Că vechiul Mitropolit Nectarie nu cade în disgraţie, dovedesce,

1. Acte şi fragm. de N. Iorga, II, pag. 539.
2. Veḑĭ cod. XLVII, pag. 6 verso. Veḑĭ actul la anexe.
3. Marco scrie luĭ Von Schladen că Dionisie a dat luĭ Vodă *un milion*. Veḑĭ anexa după N. Iorga, Doc. LV. Veḑĭ «*Cronicariĭ Grecĭ*» de Erbiceanu, pag. XLIX. Se afirmă că Dionisie dete şi Consuluĭ rusesc 100.000 leĭ. (Veḑĭ Doc. Hurm. X, pag. 66.
4. Cod. XCVI, pag. 35.

pe lângă faptul că i s'a acordat pe dată o mönăstire de *administrat*, şi acela că i se face şi o pensiune de 1000 talerĭ pe lună de la casa lefilor.

Iacă actul relativ:

Carte prin care se dă asupra Prea Sfinţieĭ sale Proin Mitropolit Nectarie mönăstirea Sadova din sud Dolj în tótă viaţa câtă va avea. Zem. Vlahiscoe.

Fiind-că rěposaţiĭ întru fericire şi pururea pomeniţiĭ ctitorĭ, ceĭ ce aŭ zidit sfintele şi dumneḑeescile locaşurĭ de aicĭ din Domnésca nóstră ţéră, luminaţĭ fiind spre facerĭ de bine şi milosteniĭ, le-aŭ şi înzestrat cu felurĭ de acareturĭ dătătóre de veniturĭ, nu numaĭ după měsura trebuinţeĭ cheltuelelor ci încă şi maĭ cu adaos, precum în fiinţă sunt vĕḑute, ca din prisosul veniturilor să sĕvêrşéscă facerĭ de bine şi milosteniĭ prin otcârmuirea şi iconomia acelor ce după vremĭ se vor orîndui Egumenĭ, pentru care, osebit de îngrijirea ce se cuvine a avea stăpânirea, după a sa datorie, atât pentru a acestor sfinte locaşurĭ întregime şi bună fiinţă, cât şi pentru a se păzi cele bine primite şi plăcute luĭ Dumneḑeŭ ctitorescĭ orînduelĭ, iar maĭ vêrtos pentru mönăstirile câte aceĭ rĕposaţĭ ctitorĭ, prin testamenturile lor lăsându-le slobode şi neînchinate unde-va şĭ, precum şi pe egumeniĭ lor singurĭ stăpânĭ şi numaĭ sub a stăpânireĭ otcârmuire le-aŭ atârnat de priveghorea Domnilor, maĭ cu adaos avem datorie, atât noĭ cât şi ceĭ după noĭ fraţĭ luminaţĭ Domnĭ, ca să îngrijim, prin tóte putinciósele mijlóce, nu numaĭ pentru a lor bună stare, ci şi pentru paza ctitoricescelor orînduelĭ. După acéstă dar, a nóstră neapărată datorie, precum pentru tóte cele-l-alte mönăstirĭ, chibzuind, Domnia mea, câte sunt spre folosul lor, aşa şi pentru mönăstirea Sadoveĭ, din sud Dolj ot preste Olt, fiind şi acéstă mönăstire neînchinată nicăerĭ, am hotărit o nouă şi statornică păzire tuturor celor orînduite prin testamenturile rĕposaţilor ctitorĭ, ca acéstă mönăstire să se dea sub mâna unuĭ singur otcârmuitor, pentru tot-deauna, în câtă viaţă va avea, ca să îngrijască cu durere de inimă a sĕvêrşi tóte cele orînduite pomenirí şi a îngriji pentru chivernisirea şi fericirea acestuĭ sfînt locaş, şi după cercetarea şi alegerea ce am făcut, Domnia mea, am aflat pre Prea Sfinţia sa proin Ungro-Vlahia chir Nectarie, sub a căruia îngrijire rînduim şi dăm acéstă sfîntă mönăstire cu tóte acareturile, viile, moşiile, robiĭ şi orĭ-ce alte veniturĭ ca să o aĭbă nestrămutat în stăpânirea Prea Sfinţieĭ sale cât va trăi; pentru care facem Domnia mea aceste sfinte mönăstirĭ şi osebit dar şi musaadea şi poruncim, ca de acum înainte, în câtă viaţă va avea Prea Sfinţia sa, să fie slobodă şi asidotă de orĭ-ce dărĭ şi rĕspunderĭ va fi pe cele-l-alte mönăstirĭ adecă şi cu numirea şcólelor şi cu a cutieĭ milostenieĭ i a spitalurilor şi de orĭ-ce alte sunt datóre cele-l-alte mönăstirĭ ale ţěreĭ, acésta să fie scutită şi apĕrată, cum şi de ceea ce da până acum cu numire de embatichiŭ pe tot anul să fie slobodă, fără a se maĭ supĕra de un ban măcar, ci tot iratul şi venitul

ce are acéstă mŏnăstire să fie numaĭ pentru cheltuelile Prea Sfinţieĭ sale şi orînduelile bisericescĭ; precum dar şi când se va întêmpla a'şĭ da Prea Sfinţia sa obştescul sfârşit, tot iratul şi venitul acesteĭ mŏnăstirĭ, în anul acela, să rĕmâe iarăşĭ pe sóma Prea osfinţieĭ sale, şi, dupĕ împlinirea aceluĭ an să fie şi Prea Sfinţia sa dator a lăsa tóte moşiile şi cele-l-alte acareturĭ slobode şi nezălogite, cum şi monăstirea fără nicĭ un ban datorie şi orĭ-ce acareturĭ va face atât pe la moşiĭ cât şi în sfînta mŏnăstire, i cheltuelile judecăţilor ce vor urma dupĕ vremĭ pentru verĭ-ce pricinĭ ale moşiilor, tóte acelea să fie pentru pomenirea sufletuluĭ Prea Sfinţieĭ sale, căcĭ şi Prea Sfinţia sa aflându-se cu cuget bun şi în vêrsta bĕtrâneţelor, va fi pildă de laudă la ceĭ din urmă îngrijitorĭ pentru paza orînduelelor bisericescĭ dupĕ ctitoricescile testamenturĭ la care sfîntă mŏnăstire de nu va putea merge însuşĭ Prea Sfinţia sa, are voĭe şi slobodenie a orîndui pre orĭ cine va găsi cu cuviinţă de a îngriji chivernisirea şi paza tuturor orînduelelor, iar pentru cheltuelile şi trebuinţele Prea Sfinţieĭ sale, rînduim, Domnia mea, ca să aĭbă şi câte talerĭ 1000 a lua pe tótă luna de la casa lefilor, în câtă viaţă va trăi, şi poruncim a i se păzi atât milele cele hărăzite din vechime acesteĭ mŏnăstirĭ, cât şi aceştĭ câte talerĭ 1000 să aĭbă a şi-ĭ lua pe tótă luna de la casa lefilor, pentru cele în parte cheltuelĭ ale obrazuluĭ Prea Sfinţieĭ sale. Drept aceea, poruncim Domnia mea şi Dumitale cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele Gheorgache Filipescule, vel Logofete de ţéra de sus, ca făcêndu-se catagrafie, cu înadins trămis, de tóte moşiile şi cele-l'alte acareturĭ mişcătóre şi nemişcătóre ce are acéstă mŏnăstire, să se orînduiască de la Divanul Domnieĭ mele, boer, a le face Prea osfinţieĭ sale teslim cu catastih anume şi să aducă Domnieĭ mele şi de la Prea osfiţia sa alt catastih întocmaĭ şi asemenea de primire dupĕ orînduială. *tolco pisah gpd.*—1819, Septembre 1 [1].

Iŏ Alexandru Nicolae Suţul Voevod.

In Cod. XCII, pagina 505, este o scrisóre a fostuluĭ Mitropolit Nectarie (în grecesce), prin care rógă pre Domnitor să-ĭ dee voie a arenda moşiile mŏnăstireĭ Sadova (care i s'aŭ dat luĭ pre viaţă) pre treĭ anĭ, la arendaşĭ raele, că altmintrelea nu pó'e plăti datoriile contractate ca Mitropolit.

Rezoluţiunea luĭ Vodă:

Dumnéta vel Logofete de ţéra de sus, să se cerceteze acéstă cerere ce face Prea Sfinţia sa proin Mitropolit Nectarie şi să ne arĕtaţĭ în scris. — 1819, Octombre 4.

Vel Logofĕt.

1. Cod. XCIII, fila 54, verso.

Opt ḑile după acésta, Domnitorul dă acéstă otărîre:

Io Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospod. Zem. Vlahiscoe.

Citindu-se înaintea Domnieĭ mele acéstă anafora a Dumnéluĭ vel Logofĕtul de țéra de sus, și vĕḑĕndu-se rugăciunea ce face Prea Sfinția sa părintele Mitropolitul chir Nectarie, că este cu cuviinciósă pricină spre a putea maĭ cu lesnire și maĭ în grabă să se desfacă de toțĭ creditoriĭ sĕĭ, dând adecă moșiile mŏnăstireĭ Sadoveĭ în arendă pe treĭ anĭ și luând baniĭ de la arendașĭ, iar maĭ vêrtos pentru făgăduiala ce aŭ dat Prea Sfinția sa că afară dintr'acele două condeie de datorie, ce se arată în anaforaoa Prea Sfințieĭ sale părintelui Mitropolit al Ungro-Vlahieĭ chir Dionisie și altul al proin Mitropolituluĭ chir Ignatie, orĭ-ce altă datorie se va maĭ ivi, multă saŭ puțină, să nu se socotéscă pre séma sfinteĭ Mitropoliĭ, ci pre obrazul Prea Sfințieĭ sale, ca să o plătéscă; pentru aceste dar două cuviincióse pricinĭ, primim, Domnia mea, cererea Prea Sfințieĭ sale și dăm ceruta voie de a da în arendă moșiile mŏnăstireĭ Sadoviĭ pe treĭ anĭ și arenda lor să se dea negreșit la arenḑașĭ raele, de la carĭ luând baniĭ arenḑiĭ înainte, să nu îĭ maĭ rĕmâe cuvênt de cea maĭ mică pricinuire de a nu se desface de toțĭ creditoriĭ sĕĭ.—1819, Octombre 12.

(Pecetea gospod). *Vel Logofĕt*[1].

---

1. *Prea Inălțate Dómne.*

După luminată porunca Măriei tale ce mi se dă la acéstă anafora a Prea Sfințieĭ sale părinteluĭ Mitropolit chir Nectarie, vĕḑuĭ arĕtarea ce face Prea Sfinția sa că, în luminat hrisovul Măriei tale, ce este dat de a avea în stăpânire mŏnăstirea Sadova în tótă viața sa, se coprinde că după pristăvirea Prea Sfințieĭ sale, de se vor găsi moșiile mŏnăstireĭ date în arendă, aceĭ arendașĭ numaĭ în anul acela al morțeĭ să aĭbă a le ținea și fiind-că cu acésta nu se póte ajutora la rĕspunderea multelor datoriĭ ce are cu dobânḑile, de nu va avea adecă voie acum la început a da moșiile în arendă cu lungime de maĭ mult soroc, face rugăciune să bine-voiască firésca Măriei tale bunătate, ca cu luminată poruncă, să aĭbă voie arendașiĭ, ce se vor tocmi, să numere baniĭ arenḑiĭ moșiilor măcar pe treĭ anĭ și acésta numaĭ la două saŭ treĭ tocmelĭ, ca să pótă cu acest mijloc să îșĭ iconomiséscă cugetul ce are de a scăpa maĭ în grabă de sarcina datoriilor. Acéstă cerere găsind-o și sluga Măriei tale a fi cu cuviință pentru maĭ sus arĕtata pricină, iar maĭ vêrtos pentru făgăduiala ce aŭ dat, că afară din două condee de datoriĭ, ce se coprind în anaforaua Prea Sfințieĭ sale părinteluĭ Mitropolit chir Ignatie, altă datorie nu maĭ este pe séma sfinteĭ Mitropoliĭ, ci orĭ-ce altă datorie se va maĭ ivi, multă saŭ puțină, are să se socotéscă numaĭ pe obrazul Prea Sfințieĭ sale; de aceea găsesc cu cale, ca pe lângă harul ce i s'aŭ făcut de la mila Măriei tale, cu darea mŏnăstireĭ Sadoveĭ asupra Prea Sfințieĭ sale, să i se maĭ facă adaos și acest har, dându-i-se adecă voie a da arenda moșiilor pe treĭ anĭ, însă la arendașĭ raele, ca cu acest înlesnitor mijloc să pótă maĭ în grabă a se desface de toțĭ creditoriĭ; iar hotărîrea cea desĕvêrșită rĕmâne a se face de către Inălțimea ta.—1819, Octombre 8.

Gheorghe Filipescu vel Logofĕt.

Urméză apoi Cartea Domnéscă, din 3 Noembre 1819, prin care trămite pre un impiegat de Divan şi pre omul fostului Mitropolit Nectarie, să facă zapt tótă averea mönăstireĭ Sadova, ce i s'a dat în ocârmuire, cu catagrafie.

Că noul Mitropolit, nu fără cheltuială, isbuti ca să iee locul luĭ Nectarie, maĭ probéză şi graba cu care, la 3 Iunie 1819, ceru luĭ Al. Suţul autorisaţiunea de a aduna din ţéră «*ploconul*» de noŭ mitropolit [1].

Al. Suţul maĭ află un mijloc de a *despăgubi* şi pre Dionisie de cheltuiala făcută, acordându-ĭ, în mod cam neobicĭnuit, folosinţa de la Mönăstirele Tismana şi Dealul, pe tótă viaţa şi dreptul de a le administra prin egumenĭ numiţĭ de Mitropolit, de şi acele Mönăstirĭ nu veneaŭ în Eparhia sa.

Hrisovul Prea Sfinţieĭ sale Părinteluĭ Mitropolit Dionisie, ce s'aŭ trecut după copia ce aŭ trimes-o Prea Sfinţieĭ sale.

Iô Alexandru Nicolae Suţul voevod i gospod. Zem. Vlahiscoe.

De vreme ce şi cele pământescĭ după asemănarea nevĕḑuteĭ întocmirĭ, ale celor cerescĭ aŭ luat buna orânduială şi bunul aşeḑământ, precum însuşĭ Dum-

---

1. *Iô Alexandru Nicolae Suţul, voevod i gospod. Zem. Vlahiscoe.*

Prea Sfinţia ta părinte Mitropolite, de vreme ce acest plocon, îndoit la ridicarea de noŭ Mitropolit în scaunul Mitropolieĭ, este obiceiŭ vechiŭ şi urmat cu necontenire până acum, după pliroforia ce ne daĭ, precum se arată maĭ jos, primită este Domnieĭ mele acéstă anafora a prea Sfinţieĭ tale, pre carea şi întărindu-o, hotărîm ca şi acum asemenea să se urmeze împlinirea acestuĭ plocon de prin tóte eparchiile ţĕriĭ.—1819, Iunie 4.

(Pecetea g-pod.) *Vel logofet.*

Prea Inălţate Dómne,

Prea vechiŭ obiceiŭ aŭ fost într'acéstă ţéră dintr'un început care s'aŭ urmat şi se urméză necontenit şi până acum, adecă când, după întêmplătórea trebuinţă, se rădică Mitropolit noŭ în scaunul Mitropolieĭ séŭ Episcop la scaunul vre uneia din eparhiile ţĕreĭ, ceata preoţéscă şi diaconéscă, ca o lege şi pravilă daŭ nouluĭ Arhiereŭ ploconul ce obicĭnuesc de daŭ pe tot anul la Arhiereĭ, îndoit, cu numire de ploconul cârjeĭ, cu acéstă deosebire însă, că Episcopul cel noŭ îşĭ strînge aceştĭ banĭ aĭ cârjeĭ numaĭ din Eparhia sa, iar Mitropolitul adună atât din Eparhia Mitropolieĭ cât şi din cele-l-alte Eparhiĭ ale Episcopilor. De aceea, cu smerenie, nu lipsim a o face cunoscută Inălţimeĭ tale, rugându-ne, ca să se dee luminată întărire la acéstă zmerită a nóstră anafora, şi aniĭ Măriei tale rugăm a fi de la milostivul Dumneḑeŭ mulţĭ şi fericiţĭ.—1819, Iunie 3.

Al Măriei tale smerit părinte sufletesc şi către D-ḑeŭ fierbinte rugător.

Cod. XCII, pag. 141. *Dionisie al Ungro-Vlahieĭ*

neḑeŭ în sfinţita scriptură ḑice: că «prin mine Impĕraţiĭ împĕrăţesc şi Domniĭ stăpânesc», cărora li s'aŭ hărăzit de la Dumneḑeŭ îngrijirea pentru buna stare a color lumescĭ în două chipurĭ, adecă bisericesce şi politicesce, iar maĭ ales şi întâiŭ a fi supus la dumneḑeescile pravile, ca printr'ênsele să lucreze cele folositóre de obşte neamuluĭ omenesc, dând tuturor cele dupĕ vrednicie, căcĭ cine caută pe ceĭ vrednicĭ, laudă luĭ îşĭ dobendesce, şi a împărtăşi pre ceĭ vrednicĭ dupĕ cuviinţă şi cu ceea ce este de folos, este o pricină îndemnătóre şi altora ca vĕḑênd, să urmeze faptelor lor şi să se siléscă, ca prin învĕţătură şi ostenélă se vie şi eĭ în treapta vredniciei. Drept aceea, învrednicindu-ne şi pre noĭ Domnul Dumnezeŭ cu Domnia aceştiĭ pravoslavnice ţĕrĭ românescĭ, am fost aflat pe Prea Sfinţia sa părintele Mitropolitul Ungro-Vlahieĭ chir Dionisie, fiind încă Arhiereŭ Sevastis, din *pămênteniĭ de aicĭ, vrednic şi cuvios întru slujbele sale*, însărcinat cu purtarea de grijă a Mŏnăstireĭ Tismaneĭ din sud Gorj, avênd asupră-şĭ şi două hrisóve Domnescĭ, unul al rĕposatuluĭ Alexandru vodă Ipsilant pentru mŏnăstirea Dealuluĭ, din sud Dâmboviţa şi altul al Domnuluĭ Ion Caragea voevod, pentru mŏnăstirea Tismaneĭ şi cel d'ântêiŭ coprinḑĕtor, că la lét 1795 dupĕ înscris paretisis ce aŭ dat Nechifor egumenul Dealuluĭ şi dupĕ arĕtarea ce s'aŭ fost făcut de proin Mitropolitul Dositeiŭ către Domnia sa fratele Alexandru vodă Moruz, s'aŭ fost orînduit numitul Arhiereŭ otcârmuitor mŏnăstireĭ Dealuluĭ, apoĭ în urmă iarăşĭ acel Mitropolit, cu anafora, aŭ fost făcut arĕtare reposatuluĭ Domn Alexandru Ipsilant, că acea mŏnăstire fiind supusă la datorie şi aflându-se la dărăpănare din neîngrijirea egumenilor, ce aŭ stătut dupĕ vremĭ, cu făgăduială de neschimbare în viaţa sa din acea egumenie a Dealuluĭ, aŭ supus pe numitul Arhiereŭ de aŭ primit egumenia făgăduindu-se şi Sfinţia sa a o plăti de datorie şi a o preînnoi cu totul, cu care anafora cerêndu-se *sigurita* a egumenatuluĭ numituluĭ Arhiereŭ la acéstă mŏnăstire, Domnia sa judecându-o, se vede că dupĕ cercetarea ce aŭ făcut, aŭ găsit cu cale şi aŭ dat la mâna numituluĭ arhiereŭ Sevastis, Domnesc hrisov de întărirea egumenieĭ, până în sfîrşitul vieţeĭ sale, în care hrisov răzimându-se aŭ şi pus în lucrare cele făgăduite într'un rînd şi când aŭ isprăvit prefăcutul mŏnăstireĭ, viind cutremurul şi risipindu-le tóte la pămênt de iznóvă, al doilea rînd le-aŭ făcut la loc încă şi maĭ cu adaos, iar la lét 1807, Iulie, în vremea când se afla aicĭ armia Ruséscă, numitul Mitropolit Dositeiŭ, fără sfat de obşte, luând de sub otcârmuireĭ mŏnăstirea Dealuluĭ, aŭ dat'o unuĭ Ilarion, omul sĕŭ, însă numitul Arhiereŭ avusese la mânile sale, despre partea celor maĭ aleşĭ din oraşul Tîrgovişteĭ, adeverire sub iscălitură pentru petrecerea sa şi urmarea la cele maĭ sus arĕtate, care cunoscute făcêndu-se şi maĭ vîrtos sciute fiind încă maĭ din nainte, de cea de atuncĭ oblăduire a Divanuluĭ, adecă de Dumnélor veliţiĭ boerĭ şi pentru că atuncĭ se întêmplase iarăşĭ, cu sfat de obşte de s'aŭ deslipit de la lăzăreturile şi spitalurile de ciumă ot Dudescĭ, treĭ mŏnăstirĭ ce se supuseseră maĭ dinainte, între carĭ fiind şi mŏnăstirea

Tismana din sud Gorj, şi reposatul Ştefan Arhimandritul, ce fusese maĭ dinainte Egumen, singur s'aŭ lepĕdat, neprimind a maĭ fi Egumen, trecut fiind în vîrsta bĕtrâneţelor şi în locu'ĭ s'aŭ găsit cu cale de obştea boerilor Divanuluĭ şi s'aŭ dat mŏnăstirea Tismana numituluĭ Arhiereŭ Sevastis, pentru năpăstuirea ce i se fusese făcut cu luarea mŏnăstireĭ Dealuluĭ şi pentru că urma şi trebuinţa a acest fel de mŏnăstire prea veche a ţĕreĭ a se afla sub otcârmuirea unuĭ ipochimen ca acesta, cercat şi cu bun ipolipsis; în urmă, după venirea Domnuluĭ Ioan Caragea, făcêndu-se acestea cunoscute Domnieĭ sale prin jalba sa, ce aŭ fost dat, cu dinadinsul, aŭ cercetat prin taină şi de faţă, şi pliroforisindu-se de tot adevĕrul şi maĭ vîrtos că şi la acéstă mŏnăstire Tismana numitul Arhiereŭ, încă de când s'aŭ dat sub înguijire'ĭ, n'aŭ încetat, preînnoind cele stricate ale mŏnastireĭ în lăuntru şi pe afară şi altele de iznóvă, făcĕnd, învelind şi chiar biserica din mŏnăstire cu fier şi ţiindu-o cu adunare de părinţĭ cuvioşĭ şi împodobită pururea cu necontenitele slujbe bisericescĭ şi fiind că şi singur nu cerea despăgubirea sa de multele cheltuelĭ şi ostenelĭ ce aŭ pus la mŏnăstirea Dealuluĭ, Domnia sa, chibzuind cele drepte, care i se cuvenia numituluĭ Arhiereŭ, şi maĭ vîrtos vrênd a siguripsi buna otcârmuire a aceştiĭ mŏnăstirĭ Tismana, de a nu cădea după vremĭ în vre-o altă egumenie a vre-unuĭ nevrednic iconom şi rĕŭ chivernisitor şi să ajungă mŏnăstirea în próstă stare şi dărăpănare şi să o supue sub grele datoriĭ; de aceea dar, după încredinţarea ce aĭ luat, atât de ipochimenul seŭ, cât şi pentru acésta prea veche mŏnăstire Tismana, nevrênd Domnia sa a trece cu vederea ticăloşia ce putea a'ĭ veni cu lipsirea din otcârmuirea numituluĭ Arhiereŭ, după datoria, atât creştinéscă, cât şi Domnéscă, avênd oblăduirea de la însuşĭ milostivul Dumnedeŭ a tóteĭ ţĕrĭ, fiind maĭ vêrtos îndemnat şi din marea evlavie ce avea către Prea Sfînta, Prea curata stăpâna nóstră şi pururea fecióra Maria, a căreia adormire se prăznuesce la biserica dintr'acea mŏnăstire, cum şi către sfîntul cuviosul părintele nostru Nicodim cel sfinţit, începĕtorul zidireĭ aceşteĭ mŏnăstirĭ şi adunătorul de obşte călugăréscă acolo ia lăuntru, a căruia mormînt şi până astă-dĭ se află în slonul bisericeĭ din mŏnăstire, aŭ găsit cu cale şi aŭ hotărît şi printr'acel cinstit şi bine încuviinţat hrisov al Domnieĭ sale de isnóvă aŭ fost dat numita mŏnăstire Tismana în desăvêrşită purtarea de grijă a Prea Sfinţieĭ sale, spre a o avea până la sfârşitul vieţeĭ sale, otcârmuind-o şi chivernisindu-o nestrămutat şi nesupĕrat de nimenĭ în tótă viaţa sa, ca printr'acésta rezemându-se, să nu'şĭ împuţineze libovul ce firesce are spre adăogirea lucrurilor mŏnăstirescĭ, ci maĭ vêrtos să îngrijiască pururea cu dorinţă de a nu se supune sub datorie, ci la sfârşitul vieţeĭ sale să o lase cu totul slobodă despre acéstă împovărare, purtând grija şi de acolea înainte după netăgăduita sa datorie de a avea mŏnăstirea împodobită cu părinţĭ cuvioşĭ spre săvêrşirea sfintelor slujbe, pentru pomenirea reposaţilor ctitorĭ şi a Domnieĭ sale, iar când cinevaşĭ, cu vre-un mijloc va cerca a-l lipsi de la acéstă mŏnăstire, voind a

lua de la Prea Sfinţia sa otcârmuirea aceĭ mŏnăstirĭ, atuncĭ maĭ ântêiŭ să i se plinéscă tótă cheltuiala ce va arĕta că aŭ făcut cum şi tótă ostenóla pentru ca să nu i se maĭ facă de iznóvă şi altă năpăstuire precum şi cu luarea mŏnăstireĭ Dealuluĭ; iar acum, într'al treilea Domnie a Domnieĭ mele, dupĕ cea de obşte alegerea Prea Sfinţieĭ sale, ce singur aŭ făcut, s'aŭ rânduit la numita mŏnăstire Tismana din sud Gorj, Prea cuviosul Arhimandrit chir Meletie egumen şi chivernisitor în locul Prea Sfinţieĭ sale, însă Domnia vrênd a avea sciinţă cu ce închipuire aŭ avut Prea Sfinţia sa acéstă mŏnăstire şi pliroforisindu-ne cu chiar coprinderea maĭ sus arĕtatuluĭ hrisov, am făcut cercetare de cine acum se otcârmuesce mŏnăstirea Dealuluĭ? cu ce orânduială şi de este în starea în care aŭ lăsat'o Prea Sfinţia sa când i s'aŭ luat? şi aflându-o cu totul împotrivă, şi vĕḑênd că şi mŏnăstirea Tismana nu aŭ lăsat'o sub vre-o datorie cât de mică, apoĭ aŭ păzit şi tóte cele coprinḑĕtóre în maĭ sus arĕtatul hrisov al Domnuluĭ Caragea şi pentru că am putut pricepe, că pururea Prea Sfinţia sa póte fi mâhnit la suflet, că s'aŭ ostenit şi s'aŭ cheltuit în zadar la mŏnăstirea Dealuluĭ, înţelegênd de starea cea próstă în care ce află acum, pentru aceea de iznóvă am hărăzit şi printr'acest prea cinstit şi bine încuviinţat hrisovul Domnieĭ mele iarăşĭ am însărcinat pe Prea Sfinţia sa cu îngrijirea aceştiĭ mŏnăstirĭ Dealul din sud Dâmboviţa, a o avea adică în tótă viaţa Prea Sfinţieĭ sale, rânduindu-se egumen la acéstă mŏnăstire de Domnia mea acela ce ni'l va arĕta Prea Sfinţia sa, care are a fi sub singură ascultare şi porunca Prea Sfinţieĭ sale, păzind întru tóte osebită aşeḑarea ce'ĭ va face Prea Sfinţia sa, fără a fi volnic alt-cinevaşĭ vre-o dată a'ĭ lua vre-o socotélă, ci numaĭ Prea Sfinţia sa, şi fără a putea cine-va să supue acéstă mŏnăstire la vre-o datorie cu nicĭ un fel de pricinuire, ci în tótă vremea să fie slobodă ca cu acésta să pótă a o aduce iarăşĭ la starea cea d'ântêiŭ ce o lăsase, precum însuşĭ pre sine s'aŭ îndatorat, urmând Prea Sfinţia sa şi contractuluĭ mŏnăstireĭ ce este făcut în canţelaria Domnieĭ mele, cu a rĕspunde pre tot anul la cutia milostenieĭ po talerĭ 1.500, precum sunt şi cele-l-alte mŏnăstirĭ slobode ale ţĕreĭ; şi pentru ca să se păzéscă, acésta cu nestrămutare, am întărit hrisovul acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Io Alexandru Nicolae Voevod i cu credinţa prea iubiţilor Domnieĭ mele fiĭ Nicolae Vvd., Gheorghe Vvd., Ioan Vvd., Scarlat Vvd., Dumitru Vvd., Grigore Vvd., martorĭ fiind şi Dumnélor cinstiţĭ şi credincioşĭ boeriĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele pan Constantin Creţulescu vel Ban, pan Barbu Văcărescu vel Vistier, pan Istrate Creţulescu vel Vornic de ţéra de sus, pan Mihalache Manu vel Vornic de ţéra de jos, pan Gheorghe Filipescu vel Logofĕt de ţéra de sus, pan Teodorache Văcărescu vel Vornic, pan Constantin Caliiarh vel Vornic, pan Gheorghe Golescu vel Vornic al obştirilor, pan Alexandru Filipescu vel Logofĕt de ţéra de jos, pan Nicolae Slugearoglu vel Postelnic, pan Mihalache Suţu vel Logofĕt de obiceiurĭ, pan Gheorghe Vlahuţ vel Spătar, pan Mihalache Cornescu vel Vornic al Politieĭ,

pan Alexandru Hariton vel Căminar, pan Alexandru Desila vel Comis, şi Ispravnic, pan Alexandru Filipescu vel Logofĕt de ţéra de jos; şi s'aŭ scris hrisovul acesta în anul d'ântêiŭ, dintru a treia Domnie a Domnieĭ mele, aicĭ în oraşul scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la aniĭ de la nascerea Domnuluĭ Dumnedeŭ şi mântuitorul nostru Isus Hristos 1819, Iunie 20, de Chiriţă Logofĕt de Divan.

Alexandru Suţul Voevod, Alexandru Filipescu vel Logofĕt.

Cod. XCIII, fila 199, verso.

Un alt mijloc de culegere de banĭ pentru P. S. Mitropolit:

In 1820, noul Mitropolit, s'a ocupat cu regularea metócelor. Sub cuvênt că nu eraŭ în bună stare, aŭ trămis la fie-care câte un călugăr ca *Embaticar*, cu condiţiune, ca jumĕtate din venitul metoculuĭ să'l trămiţă pe fie-care an la Mitropolie. Şí-a găsit beléua cu unul din eĭ, «Gherasie», căruia 'í-a dat în embatic metocul de la *Strehareţĭ*, că n'a maĭ voit să-í dea nicĭ o ascultare. Mitropolitul se jăluesce luĭ Vodă şi-ĭ spune că acel «Gherasie la biserică nu merge, acoluthia, dupĕ datoria sa ca un călugăr ieromonah, nu-şĭ citesce, posturĭ nu păzesce, Vinerĭ şi Miercurí nu scie ce va să dică, fiind smintit la credinţă şi cu totul adriscos, păzind dogmele luĭ Epicur, care este şi ruşine a le grăi cineva, necum a le pune sub vederea Mărieĭ tale... Pentru de a se isbăvi bisericele românescí şi chiar Patria de asemene om, rĕmâne a se chibzui de Inalta Măriei tale înţelepciune, ce se maĭ cuvine a se face, căcĭ de va rĕmâne iarăşĭ aci, este prin neputinţă a nu se atinge de chiar stăpânirea, dupĕ obiceiul sĕŭ cel intrigant şi dupĕ gura sa cea neînfrênată, precum şi în dilele selefuluĭ Măriei tale s'aŭ îndrăznit».

Vodă Al. Suţul n'a cutezat să-l lovéscă direct, ci a rînduit anchete asupra faptelor luĭ, la 6 August 1820.

— Ce fel administraŭ mŏnăstirile aşia dişiĭ «embaticarĭ» orĭ arendaşĭ, cărora li se dădeaŭ — de sigur pe banĭ — un loc de egumen, se póte vedea şi din cercetările făcute contra embaticaruluĭ, mŏnăstireĭ *Strehaia*, grecul Enache Vardaia. Nicolae Văcărescu vel Vornic al obştirilor (ca atare era interesat, căcĭ Strihaia interesa cutia milelor şi dóră şi spitalele), cere luĭ Al. Suţul, aducerea luĭ Vardaia cu mumbaşir, ca să fie obligat a plăti stricăciunile cauzate mŏnăstireĭ şi proprietăţilor eĭ şi a restitui lucrurile luate din zestrea eĭ, dupĕ catagrafie [1].

Alex. Suţul,—de ce? se póte înţelege,—întârdie a da resoluţiune în sensul anaforaleĭ luĭ N. Văcărescu, până la 26 Iunie.

*

1. Actul din Maiŭ 1820, în Cod. C.

Dionisie Lupul păstoresce, la început, cu Episcopii Iosef de Argeş, Galaction de Rômnic, Constandie de Buzĕŭ. Vodă otărisă şi înlocuirea acestora, dar prin dare de banĭ eĭ se menţinură. Curênd însă Vodă găsesce mijlocul a vĕduvi Episcopia de Buzĕŭ şi a înlocui pre Constandie. Constandie dat-a şi el «paratesis de bună voĭe» ?

Aşia afirmă unele acte, dar altele, din contră, ne arétă pre Al. Suţul prigonind şi destituind pre Constandie. Dăm în anexe nota luĭ Marco către Von Schladen, din care se vede cele petrecute la déstituirea luĭ Constandie (Filiti)[1].

«Că de bună voie şi nesilit paretesis în scris şi arĕtând lepădarea cu destoinicie cerută» a dat Constandie, ḑice Divanul, la 28 Iulie an 1819. Acest Divan se aduná la Curtea Domnéscă «şi făcênd chibzuire se alese cu sfat de obşte a se rîndui Episcop, la maĭ sus numita Episcopie a Buzĕuluĭ, cuviosul Gherasim Arhimandritul, ca un *pămên-tean cuvios* şi din cercare cunoscut destoinic spre a bine otcârmui acéstă sfîntă casă a Episcopieĭ». (Veḑi anexele dupĕ *«Cron. Grecĭ»* de Erbiceanu.

La 27 Iulie 1819, în aceiaşĭ ḑi, aprobă Al. Suţu alegerea şi se face şi ipopsifiarea cu alaiul cuvenit[2].

1. Veḑĭ anexele dupĕ Hurmuzachi X, pag. 69, et seq.
2. Iacă actele relative:

Iŏ Alexandru N. Suţul Voevod i gospod. Zem. Vlahiscoe.

De vreme ce cuviosul Arhimandrit Gherasim, ca un pămêntean cuvios şi din cercare cunoscut destoinic spre a bine otcârmui acéstă sfîntă casă a Episcopieĭ, s'aŭ ales prin sfat de obşte de către părinţiĭ Arhiereĭ şi de Dumnélor boeriĭ, vrednic de a se orîndui Episcop la sfînta Episcopie a Buzĕuluĭ, primită este şi Domnieĭ mele acéstă obştéscă alegere, pe care şi întărinnd-o, otărîm ca întocmaĭ să se facă urmare. (Pecetea gpd.) *Vel Logofĕt.*

Prea Inălţate Dómne.

Am înţeles cu plecăciune luminată porunca Măriei tale, ce prin pitac ni se dă, de la 27 ale acesteĭ lunĭ Iulie, cum că Sfinţia sa Episcopul Buzĕuluĭ chir Constandie, aŭ dat din însuşĭ bună voe şi nesilit paretisis în scris şi arĕtând lepădarea sa, cu destoinice cuvinte se rógă Măriei tale a fi ascultată acéstă paretisis a Sfinţieĭ sale, a căruia rugăciune, bine primită fiind Măriei tale, ni se poruncesce ca, adunându-ne aicĭ la Domnésca Măriei tale Curte şi făcênd chibzuire spre folosul obştieĭ, să alegem cu unire, obrazul ce vom socoti maĭ smerit şi credincios de a se orîndui Episcop la maĭ sus numita Episcopie a Buzĕuluĭ şi să-l arĕtăm Măriei tale prin anafora, ca să se orînduiască în locul părinteluĭ Constandie. Următorĭ fiind luminateĭ poruncĭ, ne-am adunat cu toţiĭ aicĭ la Domnésca Curte şi, făcênd chibzuire, se alese cu sfat de obşte a se rîndui, Episcop la maĭ sus numita Episcopie a Buzĕuluĭ, cuviosul Gherasim Arhimandritul în locul părinteluĭ Constandie, ce de sineşĭ s'aŭ lepădat, ca unul ce este bun pămêntean şi îl scim că este cu frica luĭ Dumneḑeŭ, cuvios, cu smerenie şi destoinic cunoscut, din cercare, a otcârmui şi a chivernisi acéstă sfîntă casă,

Cu ocasiunea numireĭ nouluĭ Episcop, Al. Suţul reînoesce hrisovul Episcopieĭ de Buzĕŭ pentru privileghiŭ, milĭ şi scutirĭ, în 27 August 1819[1].

---

cu bună şi lăudată orînduială şi de alegerea ce se făcu prin chibzuire de obşte nu lipsim a arĕta, Inălţimeĭ tale, spre a se da şi luminată întărirea Măriei tale la acéstă plecată a nóstră anafora de drépta alegere ce se făcu.—1819, Iulie 28.

Al Ungro-Vlahieĭ Dionisie, Iosif Argeşiu, Galaction Rômnic, Grigorie Ghica Ban, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu vel Vornic, Gheorghe Filipescu, Constantin Dudescu, Ioan Ştirbeiŭ, Iordache Golescu vel Vornic, Constantin Filipescu, Costache Rasti, Mihail Suţul, Pană Costescu biv Vornic, Grigore Ralea, Manolache Băleanu vel Vornic.

Cond. XLII, fila . . .

Iacă şi alaiul ordonat pentru noul Episcop :

Orînduiala obicĭnuituluĭ alaiŭ iubitoruluĭ de Dumnedeŭ Episcop al Sfinteĭ Episcopiĭ Buzĕŭ, la eşirea din Domnésca nóstră Curte, până la Metochul Sfinţeĭ Episcopiĭ.

Polcovnicul de têrg agiesc cu Polcovnicul de seĭmenĭ spătăresc, gătiţĭ cu capóde roşiĭ şi călărĭ, cu tótă slujitorimea Agieĭ, i arnĕuţiĭ şi toţĭ lefegiiĭ şi seĭmeniĭ, gătiţĭ cu cepchienurile lor, pre jos.

Căpitaniĭ za dorobanţĭ cu Căpitaniĭ lefegiiĭ, cu capóde roşiĭ şi călărĭ, cu toţĭ dorobanţiĭ pre jos.

Treĭ Logofeţĭ de ţéra de jos cu Logofĕtul de taină de ţéra de jos, gătiţĭ cu binişe curate şi călărĭ.

Treĭ logofeţĭ de ţéra de sus cu Logofĕtul de taină de ţéra de sus, asemenea.

Răhtivan cu Iuz-başa al Divanuluĭ, asemenea.

Doĭ Pitarĭ cu treĭ Postelnicĭ, asemenea.

Doĭ alaĭ-céuşĭ cu orînduiala lor, pre jos.

Careta Domnéscă cu 6 t legarĭ, înlăuntru părintele Episcopul cu doĭ Logofeţi de ţéra de sus, mprejurul careteĭ 6 cirhodarĭ.

Toţi Logofeţiĭ de ţéra de sus, cu toţĭ Logofeţiĭ de ţéra de jos, pre lângă caretă, pre jos.

Iŏ Alexandru Nicolae Suţul Voevod i gospod. Zem. Vlahiscoe.

Cinstite şi credincios boerul Domnieĭ mele Dumnéta vel Logofete za obiceiurĭ, să orînduescĭ pre Iuz-başa al Divanuluĭ a întocmi alaiŭ întocmaĭ dupĕ cum maĭ sus se arată, fără de a se face cătuşĭ de puţin cusur, şi mâne la . . . césurĭ din dĭ să se afle toţĭ strînşĭ în Domnésca nóstră Curte. *tolico pisah gospod.* — 1819, Iulie 28.

(Pecetea gospod.). *Vel Logofĕt.*

Cod. XCVII, fila 7.

1. (Cod. XCIII, fila 830). Vedĭ actul între anexe.

Numaĭ cum, şi Vodă şi Divanul, susţin, că Constandie s'a demisionat de bună voie, când în aceeaşĭ ḑi de 27 Iulie, Al. N. Suţul trămitea mumbaşir să ridice din scaunul episcopal pre Constandie, de la Buzĕŭ, şi să-l ducă surghiun la mŏnăstirea Tismana?

Iacă pitacul relativ:

Iŏ Alexandru N. Suţul, Voevod i gospod. Zem. Vlahiscoe.

Fiind-că Constandie, proin Episcop al Buzĕuluĭ, uitându-şĭ netăgăduitele sale datoriĭ către pravilele, şi cele Dumneḑeescĭ şi cele politicescĭ, îl supune a urma, şi abătêndu-se în lucrurĭ necuviincióse, ce cu totul sunt împotriva cinuluĭ şi haractiruluĭ unuĭ Arhiereŭ şi împotriva făgăduinţeĭ ce dă un păstor, şi către Dumneḑeŭ şi către patrie, s'aŭ arĕtat următor împotriva cinuluĭ sĕŭ, după cum, prin obştésca anafora a archiereilor şi a boerilór ţĕreĭ, pre larg ni s'aŭ făcut cunoscut; de aceea volnicim pre cinstit şi credincios boerul Domnieĭ mele biv vel Stolnic Scarlat Chiţoranu, să mórgă unde se va fi aflând numitul Constandie, şi ridicându-l de acolo, să-l aducă la mŏnastirea Tismana, unde poruncim cuvioşieĭ tale, Egumene al numiteĭ mŏnăstirĭ, să se ţie în mŏnăstire sub bună pază şi, fără de al doilea poruncă a Domnieĭ mele, slobod să nu fie de a eşi de acolo, iar orînduituluĭ Mumbaşir să i se dee adeverinţă de teslimatul sĕŭ.—1819, Iulie 27 [1].

(L. S.)

Ca o consecinţă a acesteĭ disposiţiunĭ brutale, sunt actele următóre:

Io Alexandru N. Suţul, Voevod i gospod. Zem. Vlahiscoe.

Dă pitac către Mitropolitul şi către marele Logofĕt de ţéra de sus Gheorghe Filipescu, «să meargă numaĭ decât la metocul Episcopieĭ Buzĕuluĭ de aicĭ din Bucurescĭ, unde, făcênd maĭ ânteiŭ catagrafie curată de tóte cele ce se va fi aflând înăuntru, să le pună sub pecete, aducênd acea catagrafie la Domnie ca să se vadă.—1919, Iulie 27» [2].

(L. S.) *Vel Logofĕt.*

. . . . *Zemle Vlahiscoe.*

De vreme ce Constandie, proin Episcop al Buzĕuluĭ, uitându-şĭ netăgăduitele sale datoriĭ... (ca maĭ sus), drept aceea volnicim, Domnia mea, pre Dumnéluĭ, cinstit şi credincios boer Domnieĭ mele. Alexandru Filipescu vel Logfĕt de ţéra de jos, să mórgă la Episcopia Buzĕŭ, unde fără veste sosind, să facă îndată

1. Cod. XCVI, pag. 59.
2. Cod XCVI, pag. 60.

zapt nu numaĭ ale Episcopieĭ tótĕ mişcătóre şi nemişcătóre, ci şi chiar pe ale numituluĭ, orĭ-ce va fi avênd acolo saŭ în altă parte, cât şi la metocul de aicĭ din Bucurescĭ, care acele luându-le, prin catagrafie sub iscălitura Dumisale, să le aducă aicĭ; precum şi pentru ale Episcopieĭ şi ale metoculuĭ lucrurĭ, să orînduiască a se face osebită catagrafie după orînduială, iar pe de altă parte, ridicându-l pe numitul, să îl facă teslim în mâna . . . . ca să urmeze, după cum cu osebită poruncă a Domnieĭ mele este poruncit. — 1819, Iulie 27.

(L. S.) *Vel Logofĕt.*

Catagrafia ordonată a se face la Episcopia de Buzĕŭ, nu se realiséză, de óre-ce numaĭ în 13 Octombre 1819, Al. Suţul, rînduesce din noŭ pre Logofĕtul de ţéra de sus să mérgă cu un delegat al Mitropoliei să facă catagrafia şi să predee ḑestrea Episcopieĭ în primirea nouluĭ Episcop [1].

Al. N. Suţul voind să aibă un scaun Episcopal vĕduv, recurse la acest mijloc de denigrare şi ameninţare în contra luĭ Constandie. Acesta, maĭ timid decât alţiĭ, nu maĭ astéptă îndeplinirea ameninţărilor, şi dete «*paretesis* de bună voie»! Nu târḑiŭ sub protecţiunea Consululuĭ rusesc. Constandie reintră în favorurĭ, dar nu revine şi la Episcopie [2].

*

1. *Pitac către vel Logofĕtul de ţéra de jos pentru a face de al doilea de isnóvă catagrafie Episcopieĭ Buzĕŭ.*

Io Alexandru N. Suţul. Voevod i gospod. Zem. Vlahiscoe.

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnéta vel Logofete de ţéra de jos, la paretisis, ce de bună voie aŭ fost dat Sfinţia sa proin Episcop al Buzĕuluĭ, chir Constandie, lepădându-se de sarcina acelei Episcopiĭ, s'aŭ fost închipuit atuncĭ din porunca Domnieĭ mele, a se face catagrafie curată şi deslușită de tóte ale Episcopieĭ, mişcătóre şi nemişcătóre, dar fiind-că acea catagrafie n'aŭ luat sĕvĕrşire, poruncim Dumitale, ca luând împreună şi din sfînta Mitropolie pe carele va orîndui prea Sfinţia sa părintele Mitropolitul, doĭ vechilĭ obicei... să aibă a face de isnóvă catagrafie cu deslușită arĕtare, nu numaĭ de tótă zestrea sfinteĭ Episcopiĭ până la cel maĭ mic lucru, mişcător şi nemişcător, câte aŭ primit Sfinţia sa proin Episcopul chir Constandie, după ce s'a făcut Episcop, ci şi câte cu fóie va arĕta Dumitale, că aŭ maĭ adăogat Sfinţia sa lângă acelea de atuncĭ până acum, în câtă vreme aŭ stătut Episcop şi tóte acelea să le facĭ teslim în zaptul nouluĭ Episcop al Buzĕuluĭ chir Gherasim şi făcêndu-se treĭ catagrafiĭ asemenea una cu alta, iscălite atât de proin Episcopul chir Constandie, cât şi de noul Episcop chir Gherasim şi de Dumnéta, să se dee una la sfînta Mitropolie, alta la Episcopul cel noŭ şi alta să se aducă la canţelaria Divanuluĭ Domnieĭ mele a sta în păstrare. *i saam reech gospod.* — 1819, Octombre 13.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 87.

2. Veḑĭ Docum. Hurmuzachi X, pag. 69.

O altă vacanţă de episcopie se făcu prin mórtea mult cunoscutuluï şi lăudatuluï Episcop Iosif. Acéstă mórte se întêmplă în luna Octombre 1820. Imediat Al. Suţul convócă obştea boerésca şi Divanul, să-ĭ propună candidatul agradat de el. Acésta adunare nu supune, ca altă dată, o listă de treĭ candidaţĭ, din carĭ Vodă se alégă pre unul, ci propune de Episcop la Argeş pre *Ilarion* Arhimandritul, «ca unul ce este om cu ideie, pre care îl scim că este om cu frica luĭ Dumnezeŭ, împodobit cu învĕţătură, cuvios, cu smerenie şi destoinicie, cunoscut şi din cercare.»

Vodă aprobă la 3 Noembre alegerea luĭ Ilarion, a aceluĭ Episcop care, maĭ târḑiŭ, va fi amicul celebru al luĭ Tudor Vladimirescu.

Iacă actele relative:

Iŏ Alexandru Nicolae Suţul, Voevod i gospod. Zem. Vlachiscoe

Citindu-se înaintea Domnieĭ mele acéstă anafora a Dumnélor veliţilor boerĭ, am luat séma cuvintelor pentru care aleg Dumnélor de diiadoh la Episcopia Argeşuluĭ pre cuviosul Arhimandrit chir Ilarion; cu adevĕrat cuvêntul cel drept trebuia să'ĭ povăţuiască a dori de un Episcop, cu acest fel de îmbunătăţirĭ, în ce chip mărturisesc, pentru maĭ sus ḑisul bărbat. Drept aceea, Domnia mea, pe nimenea altul cu îndemână găsind maĭ destoinic de cât cel arĕtat şi încredinţându-ne la mărturia Dumnélor boerilor, primim alegerea şi întărim anaforaoa acésta.—1820, Noembre 3.

Iscălitura gospod. (Peceta gospod) *Vel logofĕt.*

Prea Inălţate Dómne,

Dupĕ luminata poruncă a Inălţimeĭ tale, ce prin pitac de la 30 ale trecutuluĭ Octombre ni s'aŭ dat, că, precum ne este sciut, dându'şĭ obştescul sfêrşit Sfinţia sa Episcopul Argeşiŭ, chir Iosif, în locul căruia urmézǎ a se orândui altul, de aceea poruncescĭ Măria ta, ca adunându-ne cu toţiĭ la Domnésca Mărieĭ tale Curte şi chibzuind cine se cuvine a se orêndui Episcop Argeşiŭ, alegêndu-l a fi om cu idee şi destoinic, pre carele prin anafora să'l arĕtăm Inălţimeĭ tale, următorĭ fiind luminateĭ Mărieĭ tale poruncĭ, ne-am adunat cu toţiĭ aicĭ la Domnésca Curte şi făcênd chibzuire, se alese, cu sfat de obşte, a se orêndui în locul rĕposatuluĭ Episcop, la maĭ sus numita Episcopie, cuviosul Arhimandrit chir Ilarion, ca unul ce este om cu idee, pre care îl scim că este om cu frica luĭ Dumneḑeŭ, împodobit cu învĕţătură, cuvios, cu smerenie şi destoinic, cunoscut şi din cercare de a otcârmui, a chivernisi şi a păstori acéstă cuvântătóre turmă cu bună şi lăudată orânduială şi de alegerea ce se făcu, prin

bzuire de obşte, nu lipsim a arĕta, Inălţimeĭ tale, spre a se da şi luminată ărirea Măriei tale la acéstă prea plecată a nóstră anafora de dreaptă ale-'ea ce am făcut.—1820, Noembre 1.

Barbu Văcărescu vel Ban, Istrate Creţulescu vel Vornic, Grigore Bă nu vel Vornic, Mihalache Manu biv vel. Vornic, Grigore Filipescu vel stier, Constantin Samurcaş vel Vornic, Iordache Slătineanu vel Logofĕt, eorghe Filipescu Vornic, Manolache Arghiropolu biv vel Logofĕt, Constantin descu, Iancul Văcărescu vel Logofĕt, Scarlat Grădişteanu Vornic, Ioan rbeiŭ Vornic Nicolae Văcărescu vel Vornic, Dumitrache Racoviţă, Con-ntin Câmpineanu, Costache Rasti, Manolache Băleanu vel Logofĕt, Alexandru ica biv vel Logofĕt, Constantin Cantacuzino, Grigorie Ralea vel Vornic, mitrache Hrisoscoleŭ, Grigorie Romanitis Vistier, Nicolache Filipescu, Ale-ndru Vilara biv vel Agă, Mihalache Cornescu biv vel Vornic, Nicolae Go-cu Logofĕt, Nicolae Ghica vel Vornic, Scarlat Mihălescu.

La 5 Noembre 1820, Ilarion capĕtă Cârja din mânile luĭ Al Suţul, Curtea căruia e adus cu alaiul întocmit de vel Logofĕt al obiceiu-or la 4 Noembre 1820[1].

Noul Domn Al. N. Suţul se preocupă de Biserica română, dar maĭ ese urmărind interese materiale. De aşa natură se par a fi următó-e acte:

a) In 3 Februarie 1819, noul Domn scrie luĭ vel Logofĕt de ţéra

1. Vedĭ anexa după Cond. 97 pag. 8.

Condica de obiceiurĭ No. 100, pag. 33 verso, amintesce cu ce chip se ea alegerea de Arhiereŭ de scaun: «Când vre-o Episcopie rĕmâne în vĕdu-vie după orînduială, face trebuinţă a se orîndui alt Episcop în locul celuĭ care 'ost, se adună ântêiŭ Mituopolitul cu ceĭ-l-alţĭ Episcopĭ (décă e alegerea de tropolit, se adună numaĭ Episcopiĭ) şi cu Dumnélor veliţiĭ boerĭ, halia şi zilĭ, şi face alegere de treĭ obraze, ce-ĭ socotesc că sunt vrednicĭ de acéstă bă, şi-ĭ arată Domnuluĭ prin anafora; apoĭ într'aceeaşĭ séră se face la tropolie şi bisericessile *psifi*. Iar a doua ḑi îl hirotonesce Episcop. Apoĭ îl ıce Mitropolitul la Curtea Domnéscă şi staŭ în postelnicie până când ese mnul în Divan şi şéde în Scaun, când atuncĭ viind al 2-lea Postelnic şi tindu-ĭ, merg înaintea Măriei sale şi după ce Măria sa ḑice Episcopuluĭ, după alegeraa Mitropolituluĭ şi a boerilor se orînduesce Episcop şi urmând pĕ bunele povĕţuirĭ ale Eclis'arhuluĭ, se nădĕjdnesce buna păstorie a Epar-ĭ, îl îmbracă vel Logofĕt de ţéra de sus, luând din mâna Eclisiarhuluĭ şi ţpaкѢa, din mâna Eclisiarhuluĭ îl dă în mâna Domnuluĭ, iar Domnul îl dă mâna Episcopuluĭ. Apoĭ acesta face mulţămită prin cuvênt glăsuit şi după 'êrşirea acestora merge cu Postelnicul, de unde, iarăşĭ cu al 2-lea Postelnic, poftesce dimpreună cu toţĭ veliţiĭ boerĭ la ceremonia cafeleĭ şi de aci merge alaiŭ la Mitocul Episcopieĭ în caretă Domnéscă dimpreună cu al 2-lea ;ofĕt de orĭ-ce ţéră se va găsi. Puţină schimbare era la ceremonialul Mitro-ituluĭ ipopsifiat.

de sus să deschidă o anchetă asupra stărei în care se află tóte mŏnăstirile din țéră, *«maĭ vîrtos a celor ce sunt Domnescĭ»*:

Iŏ Alexandru Nicolae Suțul, Voevod i gospod. Zem. Vlahiscoe.

Cinstite și credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnéta vel Logofete de țéra de sus, fiind-că una din neapăratele datoriĭ ale Domneșceĭ nóstre privigherĭ și îngrijirĭ, cunóscem a fi și buna întocmire și îmbunătățire stăreĭ mŏnăstirilor ce se află într'acéstă Dómnéscă a nóstră țéră, iar maĭ vîrtos a celor ce sunt Domnescĭ ale țěreĭ, ca unele ce se află numaĭ sub a Domnieĭ otcârmuire, de trebuință am socotit ca maĭ ântêiŭ să luăm o desĕvêrșită pliroforie în ce stare se află acum fieș-care dintr'aceste mŏnăstirĭ ale țěreĭ, câte adecă dintr'însele sunt slobode de datorie? câte se află sub datorie și sub câtă datorie sunt? pentru care pricină? cine se află Egumen la fieș-care mŏnăstire? cu ce simfonie și care sunt datoriile fieș-căruia după ctitoricescul hrisov al aceĭ mŏnăstirĭ? De aceea dar, printr'acest Domnesc al nostru pitac, poruncim Dumitale, ca pentru tóte aceste de maĭ sus arĕtate, să facĭ cercetare cu deamĕruntul și să arĕțĭ Domnieĭ mele prin anafora, cu întrégă pliroforie, *tolco pisah gospod.* — 1819, Februarie 3.

(Pecetea gpd.) *vel Logofĕt.*

Cond. XCVIII, pag. 11.

In Octombre 1819, ancheta o dirige, maĭ ales asupra monăstirilor [1]. închinate, Domnitorul întocmesce o comisiune, compusă din vel Logofĕt Const. Golescu și biv vel Spătar Iacovache Rizu, să iee socotelile tuturor mŏnăstirilor închinate și să raporteze: ce Egumen are și de când este? Ce venit are? Ce embatichĭ dă Egumenul pre fie-ce an? Și ce soroc are să o maĭ țină și cum ține mŏnăstirea?

1. *O anchezǎ moralǎ ordonǎ Vodǎ a se face despre mŏnǎstirea Mărcuța:*

«Prea Sfinția ta părinte Mitropolite, iubitorule de Dumnedeŭ, Sfinția ta părinte Episcópe al Argeșuluĭ și Sfinția ta Arhiereule Sevastis i D-vóstră veliților boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, vrênd Domnia mea a ne pliroforisi și pentru monăstirea Mărcuța, cu ce testament este lăsată și legată de către rĕposatul ctitorul eĭ și sub a cuĭ otcârmuire? cum și veniturile eĭ, unde aŭ a se da și a se cheltui și pentru cele trebuincióse ale mŏnăstireĭ dregerĭ, de către cine are a se face și cu ce orânduială? cum și după petiecania rĕposatuluĭ Ctitor, ce dicheomă pot avea asupra acesteĭ mŏnăstirĭ ceĭ ce se vor trage din némul Ctitoruluĭ, de aceea poruncim, că aducênd față pe Năstavnicul mŏnăstireĭ cu condica cea pecetluită de rĕposatul Ctitor i cu verĭ ce alte documenturĭ se vor fi maĭ aflând la mŏnăstire, și citindu-le tóte cu bună înțelegere, să arĕtațĭ Domnieĭ mele în scris cu întrégă pliroforie. *tolco pisah gospod.* — 1819, Martie 28.

Cod. XCVI, pag. 31.

Câțĭ locuitorĭ are? De ișĭ are buna cuviință atât în Sfînta mŏnăstire, cât și la odăĭ? De sunt drese și învelite? Câte morĭ, viĭ, prăvăliĭ, hanurĭ și robĭ are mŏnăstirea? Ca ce sumă de venit pot aceste să aducă pre fie-ce an? Află-se mŏnăstirea datóre cu zapise avlicescĭ? Ce privileghiurĭ séŭ miliĭ Domnescĭ are? [1]

---

1. *Pitac către Dumnéluĭ vel Logofĕtul Constantin Golescu și către Dumnéluĭ biv vel Spătarul Iacovache Rizu, pentru a luĭ socotéla mŏnăstirilor străine, la tóte, și a arĕta fieș-care mŏnăstire ce venit are și Egumenul care este și de când este.*

Cinstiților și credincioșĭ boerilor aĭ Domnieĭ mele, Dumnéta vel Logofete de țéra de jos Constantine Golescule i Dumnéta biv vel Spătare Iacovache Rizul, vĕ facem în scire, că din ceasul ce am sosit, Domnia mea, într'acest de Dumnedeŭ păzit scaun al Domnieĭ mele, cugetul și rîvna ne-aŭ fost și ne este, pre cât ne va fi prin putință, a aduce la bunătate și îndestulare și cele maĭ lăudate îmbelșugărĭ și folosurĭ ale țĕreĭ și ale supușilor noștriĭ, carĭ locuesc sub a nóstră oblăduire, a le înmulți, a face și altele ce vor fi lipsă, carĭ aduc bunătate, iar pe cele rele și stricătóre, să le depărtăm, ca să petrécă în fericire, căcĭ a lor fericire este a nóstră bucurie și mulțămire precum în faptă sunt vĕdute; drept aceea, între altele ce Domnia mea le privim cu luare aminte, am vĕdut și starea mŏnăstirilor ce sunt închinate la locurĭ strĕine, rĕŭ chivernisite și încă unele dintr'ênsele aŭ ajuns de șĭ-aŭ înstrĕinat și moșiĭ i alte acareturĭ, ce aŭ fost înzestrate de la rĕposațiĭ ctitorĭ și de alțĭ pravoslavnicĭ creștinĭ și, ne suferind Domnia mea a trece cu vederea cea desĕvêrșită stricare și prăpădenie a lor, cu ajutorul a tot țiitoruluĭ Dumnedeŭ, puind în gând a face o bunătate folositóre și voind ca maĭ întêiŭ să ne pliroforisim de starea acestor mŏnăstirĭ, orînduim pre Dumnévóstră, ca cu tótă silința, să facețĭ scumpă cercetare pentru fieș-care mŏnăstire osebit: unde se află închinată? cine este Egumen? de când se află orînduit? cu ce aședămênt o ține? ce embatichiŭ dă pre an și ce soroc are să o maĭ ție și cum ține mŏnăstirea? câțĭ locuitorĭ are? de ișĭ are buna cuviință atât în Sfînta mŏnăstire cât și la odăĭ, de sunt drese și invelite? Al doilea să cercetațĭ câte moșiĭ, viĭ, prăvăliĭ, hanurĭ și câțĭ robĭ are mŏnăstirea și ca ce sumă de venit póte să aducă pre un fieș-care acaret séŭ lucru și câte din moșiĭ séŭ acareturĭ se află date la arendașĭ pre maĭ mulțĭ anĭ? cu baniĭ luațĭ séŭ nu, și cât soroc aŭ să le maĭ ție? cum și cât se află mŏnăstirea datóre cu avlicescĭ zapise, într'acuĭ vreme de Egumen este făcută acea datorie? Al treilea să cercetațĭ ce privileghiurĭ și miliĭ Domnescĭ are prin hrisóve i cărțĭ și ce venit aduc acele miliĭ pre an? tóte să le descoperițĭ a lua adevĕrata și curata pliroforie, la care orĭ-ce ajutor va trebui Dumnévóstră spre înlesnirea acestora, să cerețĭ de la Dumnéluĭ, cinstit și credincios boerul Domnieĭ mele, vel Logofĕtul de țéra de sus Gheorghe Filipescu și făcênd Dumnévóstră silință spre sĕvĕrșirea acestora, cât va fi prin putință maĭ făr' de zăbavă, să arĕtațĭ Domnieĭ mele cu întrégă pliroforie pentru fieș-care mŏnăstire osebit, *tolco pisah gpd.*—1819 Octombre 25.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 91.

Asemenea informaţiunĭ le cerea Alexandru Suţul dicênd, că a pus în gând *«a face o bunătate folositóre»*. Ce bunătate? nu spune şi suntem inclinaţi a crede, că acea *bunătate* avea să-l foloséscă maĭ întêiŭ pre el Domnitoriul.

In acest sens Alexandru Suţul adreséză Ispravnicilor o osebită circulară în 29 Octombre 1819[1] şi către Caimacamul Craioveĭ.

Ispravnicii nu se grăbesc de loc... De sigur, *câştigaţĭ* de Egumeniĭ grecĭ, eĭ lasă circulara fără rĕspuns... Al. Suţul reia afacerea în anul următor 1820, tocmaĭ la începutul luĭ August, adresând Ispravnicilor o nouă circulară, cu ameninţare, că de vor maĭ întârdia informaţiunile, vor avea mare învinovăţire[2].

Prea puţine lunĭ rĕmân din Octombre 1820 până la Ianuarie 1821, pentru ca să fi avut Al. Suţul timpul de a-şĭ realiza planul de stórcere a mônăstirilor închinate.

---

1. Cod. XLVI, pag. 94.

2. *Cărţĭ Domnescĭ legate pe la tó'e judeţele pentru tóte mônăstirile strĕine.*

D-vóstre Ispravnicilor ot sud... sĕnătate! Vĕ facem în scire, că sunt două lunĭ trecute de când s'aŭ scris Dumnélor de către Dumnéluĭ vel Logofĕt de ţéra de jos şi de către Dumnéluĭ vel Postelnic, ca să rînduiţĭ oamenĭ credincioşĭ a cerceta pentru moşiile şi alte acareturĭ ce aŭ mônăstirile streine într'acest judeţ, trămiţêndu-se şi fóia după arĕtările Egumenilor şi ca să se cunóscă de aŭ arĕtat Egumeniĭ adevĕrul séŭ nu, vi s'aŭ fost scris ca să orînduiţĭ ómenĭ vrednicĭ a cerceta atât cele arĕtate în fóĭe, cât şi alte moşiĭ séŭ acareturĭ de se vor maĭ găsi ale mônăstirilor strĕine: de ce stare sunt? Ca ce veniturĭ aŭ? şi de sunt vîndute în arendă, cu ce preţ sunt vîndute? Dreptul adevĕr descoperind, să trămiteţĭ catagrafie cu întrégă pliroforie. Şi după trecere de o lună de dile, nevĕdêndu-se nicĭ o urmare din partea Dumnévóstră, aŭ maĭ scris Dumnélor orînduiţiĭ boerĭ, ca să trămiteţĭ negreşit cercetarea cu descoperirea cea ce uită; după care de abia aŭ venit de la două judeţe rĕspunsurĭ că aŭ primit cele din urmă scrisorĭ şi că vor urma. Ci fiind-că pentru acésta, încă din trecutul Octombre 29, lét 1819, s'aŭ trămis poruncile Domnieĭ mele către Dumnévóstră, de când am însărcinat pre acoştĭ doĭ boerĭ cu tróba acésta, coprindĕtóre pre larg ce aŭ a face, ca cele ce vor fi cerute de Dumnélor, spre urmarea şi sĕvêrşirea acestuĭ trebĭ, să o puneţĭ în faptă şi cerênd de la Dumnélor boeriĭ a ne arĕta sĕvêrşirea ce aŭ făcut, am luat pliroforie că din pricina amelioĭ Dumnóvóstră, nu s'aŭ putut da sĕvêrşire. De care ne-am tulburat asupră-vĕ: de ce să fiţĭ cu nebăgare de sémă la porunca ce vi se dă şi la cele ce din porunca Domnieĭ mele vi se scrie? Care acesta fiind cusur al Dumnévóstră, de o cam-dată se trece cu vederea, şi iată că vĕ poruncim straşnic: altă dată să nu maĭ faceţĭ acest fel de urmare, că veţĭ cădea la învinovăţire şi cum maĭ fără de zăbavă să trămiteţĭ catagrafia cea cerută la Dumnélor orînduiţiĭ boerĭ. De care să avem Domnia mea însciinţare şi fiţĭ sĕnătoşĭ.—1820, August 5.

Cod. XCVIII, pag. 273.

Cât p ntru a îmbunătăți starea materială a bisericelor Domnescî, nu aflăm urme sub Domnia luî Al. Suțul. Abia e vorba de 2 clopotnițe [1]. Va să dică, clopotniță de lemn, în loc de cea de peatră orî de cărămidă! Iaca îmbunătățirea materială! Apoî, nicî se putea face alt cum cu sistemul de *Egumenî-embaticarî*, a dică întreprindétorî de exploatare a averilor mônăstirescî.

Ast-fel, rolul bisericeî, în evoluțiunea națiuneî române, era fórte redus, de nu cu totul nul. Domnitorul, nu-î vorbă, asculta regulat «Orațiile» ce i se citiaŭ, orî i se rostiaŭ în dioa de lăsat de sec [2] orî de Pascî [2], mergea cu marî alaiurî, la Mitropolie orî la cutare Biserică [3],

1. Mitropolitul și Divanul supune anaforaoa Domnitoruluî pentru réua stare a clopotnițeî de la mônăstirea Zlătarî și că amenință primejdie la trecĕtorî. Alexandru Suțul, în 4 August 1820, aprobă dărîmarea clopotnițeî și înlocuiree eî printr'una de lemn provizorie, «iar când va veni mônăstirea în îndestulara de avere, să se zidéscă cu cărămidă». Domitorul maî menționéză și clopotnița de la mônăstirea Sfîntuluî Ioan, «poruncim Dumitale vel Agă, ca prin maî Mar-bașa de lemnarî și zidarî și alțî meșterî cu sciință, să se facă cuviinciósa chibzuire, de este neapĕrat trebuință a se dĕrîma, după starea în care se află acum, pentru ca să nu se întêmple vre-o primejdie și până unde se cuvine a se dĕrîma ca să se ridice apoî de lemn? și să ne arĕțî în scris».—1820, August 4.

(L. S.) *Vel Logofĕt.*

NB. Anaforaoa Mitropolituluî și a Divanuluî a fost provocată de o alta a Caseî Eforilor podurilor.

2. Vedî orația citită de lăsatul seculuî de brîndă, la 16 Februarie 1819, în Cod. XCVIII, pag. 107. Aceeașî fu citită și în 8 Februarie 1820. De la Alex. Ipsilant, stilul acestor orațiunî nu a variat aprópe de loc. Era o cuvêntare tradițională, steriotipă. Vedî acéstă orațiune în anexe.

3. Cod. de obiceiurî (No. 97), descrie așa obiceiurile de la Pascî:

«Se dice obicînuitul cuvênt de al 2-lea Logofĕt de țéra de sus, după eșirea din Biserică, aflându-se Măria sa Vodă în Scaun, *insă în Scaunul cel mic;* Dumnélor boeriî velițî cu *rezmurile*, staŭ în picióre și după dicerea cuvêntuluî, se face sărutare de mână obștéscă.

Sĕvêrșindu-se Liturghia și scriindu-se Evanghelia de treî Logofețî, pecetluindu-se de Măria sa prin vel Logofĕt de țéra de sus, vine în Divan pre Scaun și maî întêiŭ se face sărutare de mână și, după ce isprăvesc *dodecada*, se dă confeturî, vutcă și cafea și la toțî boeriî și așa se isprăvesce cu puscî, trômbițî, meterhanea. A doua di de Pascî, se string boeriî în Divan. Șéde Măria sa pre pat și boeriî pre laviță. Se dice orația de *dascăliî* școlelor Domnescî, apoî se face țeremonia iarășî cu puscî și dulcéță și cafea. Pe urmă vin Consuliî spre hiritismos în casă. Merge Măria sa Bezadea spre hiritismos la P. S. părintele Mitropolit. Și se isprăvesce. Și se află și Dumnéluî vel Spătar, Aga, Hatman, Vornicu, de Politie cu Zapciiî și oameniî Dumnélor numaî cu calpacele și semnele în mânî. In tot-d'a-una a doua di se țin orațiile».

Cod. XCVII, fila 9, verso.

Vedî alaiurile în anexe.

primea pre Mitropolit cu Sfînta Icónă de Cr...
asista la osfeştania de Bobotéză [2], cununa şi ...
boerĭ, dar *religiunea* nu se câştiga mult din ...
Afară din practica şi părăḍile cunoscute rolul ...
Al. Suţul faţă cu Biserica nu este tot-d'a-una corent. ...
b...ţiuni de ale Clisiarhuluĭ, trămiţênd, cu propria sa ...
chisóre feţe bisericescĭ, tot aşa cum surghinise la Tisman...

1. *Intocmirea cum este a se urma după obiceiŭ la ajunul Crăciunuluĭ şi a doua ḍi de ajun.*

In ḍiua de ajunul Crăciunuluĭ, după césurĭ, se află Prea Sfinţia sa părintele Mitropolit şi Dumnélor boeriĭ veliţĭ, dimpreună cu iubitoriĭ de Dumneḍeŭ părinţĭ Episcopĭ la Curtea gospod., unde trecênd Măria sa la drépta în Divan şi şeḍênd în pat, vine Logofeţiĭ Divanuluĭ cu Sfînta Icónă a nascereĭ Domnuluĭ nostru Isus Hristos şi o dă în mâna Logofétuluĭ celuĭ mare şi Logofĕtul cel mare o dă Prea Sfinţieĭ sale părintelui Mitropolit şi Mitropolitul apropiindu-se către Măria sa Vodă, cu Sfinta Icónă. Se scólă Măria sa în picióre şi stând pre postav jos închinându-se, sărută Sfînta Icónă, începênd pre loc cântăreţiĭ gospod. a cânta troparele nascereĭ Domnuluĭ Se aruncă pistóle, puscĭ şi tunurĭ... Toţĭ boeriĭ se află cu rezmurile şi semnele în mânĭ, în picióre şi fără de ţerimonia de cafea, trece Măria sa la harem, iar césurile se citesc în Biserica Curţeĭ gospod. făr de *paratacsis.*

A doua ḍi, în ḍiua de Crăciun, pe la 10 césurĭ din nópte (?) Prea Sfinţia sa părintele Mitropolit cu iubitoriĭ de Dumneḍeŭ părinţĭ Episcopĭ, se află la Biserică, unde va fi a morge Măria sa. Iar Măria sa maĭ ântêiŭ ese în odaia cea mare îmbrăcat cu cabaniţă şi îmbracă pre Dumnéluĭ vel Postelnic, pre Dumnéluĭ vel Spătar-Caftan pe Serasir şi apoĭ pre loc purcede la Biserică. Şi după sévêrşirea Sfinteĭ Liturghiĭ, trece Măria sa drept în Scaun în Divan, unde şade Dumnéluĭ vel Spătar lângă Măria sa Vodă alăturea, cu sabia încins şi cu caftanul îmbrăcat şi toţĭ Dumnélor veliţiĭ boerĭ cu rezmurile şeḍênd la la laviţă. Să dă cafea şi vutcă, dându-se pistóle şi puscĭ şi meterhanéua cântând *seder Aga*, iar sĕrutărĭ de mână nu se face într'acéstă ḍi.

Cod. XCVII, fila 39.

2. Veḍĭ alaiul şi parada de Bobotéză la anexe. (Cod. XCVII, fila 22).

Ţeremonia ce se face la lăsatul seculuĭ de brânḍă.

Duminică, după ce ese Măria sa Vodă de la Biserică şi îşĭ bea caféua la harem, trece, cu obicĭnuitul alaiŭ, în Divanul cel mare şi şéde drept în Scaun, unde numaĭ decât ese afară Logofeţiĭ de ţéra de sus şi cuvêntéză cuvêntul *ce este obicĭnuit* şi trecut în condica Divanuluĭ, cerênd ertăciune de la Domn din partea boerilor şi a ţéreĭ. *(Biata ţéra, ea se ruga de ertare! V. A. U.).* Isprăvindu-se acésta, pe loc începea Beizadelele a săruta mâna Măriei sale cum şi toţĭ boeriĭ ce se vor afla, de obşte şi după acésta se dă obicĭnuita cafea, şeḍênd la laviţă toţĭ şi în urmă trece iarăşĭ la harem Măria sa cu alaiul ce aŭ venit.

Cod. XCVII, fila 23, verso.

copul de Buzĕŭ, Constandie. Aşa vom cita casul a doĭ preoţĭ din satul Peatra (Teleorman). Al. Suţul, scrie la 22 Februarie 1819:

Prea Sfinţia ta părinte Mitropolite, fiind-că aceştĭ lude Preoţĭ ot satul Piatra din sud Teleorman, ale cărora nume se însemnară maĭ jos, s'aŭ arĕtat cu fapte netrebnice şi împotrivitóre la cinul şi podvigul preoţesc, am otărît Domnia mea, ca să li se ridice Darul Preoţieĭ şi să se aşeḑe în dajdie cu lude; de aceea dar, cu nefer de la Delibaşa se trimiseră aicĭ la Sfînta Mitropolie, cărora ridicându-li-se Darul Preoţieĭ de către Prea Sfinţia ta, să se trimiţă iarăşĭ înapoĭ la Delibaşa, spre a se face urmarea otărîreĭ ce este dată de către Domnia mea. *tolco pisah gospod.*—1819, Februarie 22 [1].

Apoĭ maĭ milostivindu-se, peste 4 ḑile, nu le maĭ ia Darul, ci 'ĭ surghiunesce la Mŏnăstirea Căldăruşanĭ, vestind acésta Mitropolitului aşa:

Iŏ Alexandru Nicolae Suţul Voevod i gospod. Zem. Vlahiscoe

Prea Sfinţia ta părinte Mitropolite, cu tóte că lude doĭ Preoţĭ ot satul Peatra sud Teleorman, a cărora nume se însemnară maĭ jos, pentru netrebnicile lor urmărĭ cu carĭ s'aŭ arĕtat, s'aŭ fost dat porunca Domnieĭ mele, prin pitac de la 22 ale acesteĭ lunĭ, ca să li se ridice Darul Preoţieĭ, dar milostivire făcĕnd Domnia mea, 'i-am ertat de acea osîndă; ci spre înfrânarea lor, poruncim ca atât aceştĭ doĭ preoţĭ anume cât şi . . . ce aŭ fost împreună la acea netrebnică faptă şi se află la satul Peatra, aducĕndu-se de acolo să se trimiţă câte treĭ împreună, de către Prea Sfinţia ta, surghiun la Mŏnăstirea Căldăruşanĭ, dând poruncă egumenuluĭ de acolo ca să'ĭ aibă în bună pază de unde se nu fie slobodĭ până se va da al doilea poruncă a Domnieĭ mele. *tolco pisah gospod.*—1819 Februarie 26 [2].

Vel Logofĕt.

O lună după aceea, vĕḑĕnd nemulţămirea ce produsese încălcarea de el a atribuţiunilor Mitropolituluĭ, iértă preoţiĭ:

Prea Sfinţia ta părinte Mitropolite, fiind-că după jalba ce ne aŭ dat popa Grigore i Popa Drăgan ot satul Peatra din sud Teleorman, ce se află surghiun la Mŏnăstirea Căldăruşanĭ, rugând a fi slobodĭ dintr'acéstă osîndă, aprópe fiind acum şi viitórele Sfintele sĕrbătorĭ ale Invierеĭ Domnuluĭ nostru Isus Hristos, ne-am milostivit Domnia mea asupră-le şi 'ĭ-am ertat de pedépsa surghiumlâculuĭ; de aceea, poruncim, ca să se scrie de către Prea Sfinţia ta cuviosuluĭ

1. Cod. XCVI, pag. 16.
2. Cod. XCVI, pag. 18.

Stareț al mŏnăstireĭ Căldărușanĭ, ca să le dea slobodenie maĭ sus numiților Preoțĭ, a merge pe la casele lor. *tolco pisah gospod.* — 1819, Martie 24.

Vel Loaofĕt.

In procesele de divorț nu cutéză a se amesteca Al. N. Suțul. El aprobă orĭ-ce otărîre ce — în acéstă materie — dădeaŭ prelațiĭ țěreĭ. Iacă un cas:

Iŏ Alexandru Nicolae Suțul Voevod i gospod. Zem. Vlahiscoe.

Citindu-se înaintea Domnieĭ mele acéstă anafora a părinteluĭ Mitropolit, s'aŭ citit împreună și jalba ce ne-a dat Sultana, ce a fost soție luĭ Tănase Cojocaru, arĕtând că, și după ce s'aŭ despărțit prin otărîre bisericéscă de către numitul, tot nu are odihnă de dênsul, ci cu maĭ multă vrăjmășie, viind la casa eĭ, o necinstesce cu vorbe próste, încă îndrăznesce a o și bate; cerênd ca să fie apĕrată despre supĕrările luĭ. Decĭ, de vreme ce Prea Sfinț a sa părintele Mitropolit ne dă pliroforie că jăluitórea Sultana, prin cercetare și hotărîre bisericéscă, este despărțită de către Tănase, poruncim ca, după aceeașĭ bisericéscă hotărîre, să se facă urmare întocmaĭ și Dumnéta vel Hatmane al Divanuluĭ, să daĭ nizam numituluĭ Tănase, ca de acum înainte să nu maĭ îndrăznéscă a maĭ face Sultaneĭ câtușĭ de puțină supĕrare. — 1819, Decembre 7.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Prea Inălțate Dómne.

După luminată poruncă ce mi se dă la acéstă alăturată jalbă a luĭ Tănase Dimanciu Cojocarul, intrând în cercetarea plângereĭ jăluitoruluĭ, ne-am pliroforisit că acéstă pricină s'aŭ străgănat maĭ nainte vreme, atât aicĭ la Sfînta Mitropolie, cât și la luminat Divan, de unde se vĕd și hotărîrĭ făcute, încă în acea după urmă și carte de despărțen'e dată la mâna Sultaneĭ, de procatohul nostru Prea Sfinția sa chir Nectarie, și ca un lucru ce este hotărît maĭ dinaintea nóstră, noĭ nu putem să intrăm maĭ mult în cercetare. — 1819, Iunie 2.

Dionisie al Ungro-Vlahieĭ.

Cond. XCV, pag. 8.

*

Revenind la noul Mitropolit, se cade să arĕtăm aci câte-va acte importante din archipăstoria luĭ.

1) La 9 August 1819, Mitropolitul în unire cu Episcopiĭ, propun luĭ Al. N. Suțul, în interesul mântuireĭ Mitropolieĭ și a Episcopilor de datoriĭ, un nizam noŭ, după care titulariĭ acestora să nu maĭ fie învoițĭ a se împrumuta cu banĭ pre numele Bisericelor lor, afară de trebuințile neapĕrate ale țěreĭ. Verĭ ce zapise se vor semna de acum

înainte de dişiĭ Mitropolit şi Episcopi, pentru alte scopurĭ împrumutându-se, să nu fie valabile.

Acéstă propunere merge în cercetarea Divanuluĭ, carele la 10 August 1819, se şi grăbesce a o aproba şi a o supune prin anafora întărireĭ Domnescĭ. Domnitorul numaĭ după două săptămânĭ îĭ dă aprobarea, la 24 August 1819.

Cum acest nizam interesa pre uniĭ supuşĭ străinĭ, Divanul o comunică Consulilor Austrieĭ, Rusieĭ, Francieĭ şi Prusieĭ

Măsura displace Consulilor şi uniĭ din eĭ protestă. Aceste proteste daŭ nascere uneĭ corespondinţe. Divanul şi Domnitorul vĕdênd acésta, intră cu arzmagzar la Pórtă şi cere — vaĭ! Ce timpurĭ! — aprobarea nizamuluĭ care interesă Mitropolia şi Episcopiile din ţéră [1]. O notă

1. Vedĭ actele în anexo.

Anaforaoa Prea Sfinţieĭ sale părintelui Mitropolit pentru zapise avlicescĭ şi scăparea Mitropolieĭ de datoriĭ.

Prea Înălţate Dómne.

Din dioa ce cu ajutorul luĭ Dumnedeŭ şi cu adăpostirea Măriеĭ tale m'am suit la Scaunul Sfinteĭ Mitropoliĭ, nu este cu cuviinţa a 'mĭ aduce aminte maĭ adesea de alt-ceva, decât pentru pricina suireĭ mele, nicĭ a mă îndeletnici cu maĭ multă filotimie la alt-ceva, decât a arĕta drépta alegere a blagorodnicilor boerĭ şi cea pentru mine întru o unire domnéscа Măriеĭ tale cugetare; acest fel de îngrijire la multe lucrurĭ mĕ póte indemna, însă lucrul cel maĭ d'ântêiŭ şi maĭ stăpânitor, am socotit a scăpa pre Mitropolie de obştésca eĭ datorie, şi după ce voiŭ arĕta cu cuvênt când este trebuinţă a se împrumuta şi când trebue a fi dатóre să oprĭscă cele întâmplătóre catahrisis ale împrumutăreĭ: Mitropolia, Episcopiile şi tótă obştea, atuncĭ numaĭ are dreptate să alerge la împrumutătorĭ şi să iscăléscă zapise avlicescĭ, când întâmplările vor arĕta lucru neapĕrat, adică când este pusă înainte o netăgăduită obştéscă trebuinţă a ţĕreĭ şi pe lângă cele-l-alte obşteşcĭ ajutorinţe se îndatoréză şi Mitropolia şi Episcopiile la analoghia împreuneĭ ajutorinţe, spre întêmpinarea aceĭ neapĕrate a ţĕreĭ trebuinţe; atuncĭ scădêndu-se cheltuelile din tóte dilele, de nu vor ajunge veniturile acestor Sfinte locaşurĭ, spre plata părţeĭ siniforaleĭ, ce le va ajunge, aŭ voĭe a se împrumuta, cu soroc numit, care împlinindu-se, să se răfuiască şi avlicescul zapis să se spargă; iar când nu se va păzi un acest fel de soroc, atuncĭ duhul zapisuluĭ să rĕmâe omorît, ne maĭ avênd nicĭ tărie, nicĭ putere, şi Episcopiĭ să nu maĭ fie slobodĭ a mărturisi dedesupt zapisul avlicesc al Sfinteĭ Mitropoliĭ, nicĭ Mitropolitul să nu aĭbă putere a întări avlicescĭ zapise ale Episcopilor, asemenea şi când, ferésca Dumnedeŭ, se va întêmpla orĭ cutremur séŭ ardere de foc, în cât să se dărîme séŭ să se ardă zidurile Mitropolieĭ séŭ ale Episcopiilor, iar otcârmuitoriĭ acestor Sfinte locaşurĭ, făcênd socotélă veniturilor lor, nu se vor găsi de ajuns a se ridica séŭ a se preînoi acele derăpănate séŭ arse zidurĭ, atuncĭ să se facă arĕtare Stăpânireĭ şi Stăpânirea să orînduiască acéstă intêmplare în cercetarea celor

originală în redacţiunea acestuĭ arz este că boeriĭ numesc Valahia cu óre-care emfază patriotică, cu numele de «Dakia» şi *Dakĭ* le ḑic românilor.

---

maĭ aleşĭ aĭ ţĕreĭ şi după ce se va cerceta cu drept cuvênt şi în frica luĭ Dumneḑeŭ acéstă cerere, să se facă anafora către Stăpânire, care găsind-o cu cale să o întăréscă, spre adeverire de trebuinţa cea netăgăduită a alerga la împrumutătorĭ; într'acestaşĭ chip urmându-se acésta, şi Sfinta Mitropolie şi Episcopiile să aĭbă voĭe spre facere de avliceşcĭ zapise, în care să se coprindă tótă noima, atât a obşteştiĭ anaforale, cât şi a întăriri Stăpânireĭ, şi când împrumutarea va fi în sumă mare şi nu va sta mijloc să se rĕspundă la un soroc, atuncĭ plata să pue în sorócе de căşturĭ, iar când într'acest chip nu se va plăti datoria, atuncĭ iarăşĭ duhul acestor avliceşcĭ zapise să rĕmae omorit şi fără putere. Intr'acest chip cugetând pentru datoria obşteĭ şi împărtăşind părerea mea către în Hristos fraţiĭ ce se află sub Sfinta Mitropolie a Ungro-Vlahieĭ iubitoriĭ de Dumneḑeŭ Episcopĭ, am primit anaforaoa de la frăţia lor, prin care fieş-care arată obştea Episcopieĭ sale slobodă de avlicésca datorie, căcĭ şi datoria cea veche prin filotimie aŭ rĕfuit şi nouă aŭ îngrijit a nu maĭ adăoga: decĭ şi eŭ tot într'acéstă filotimie căḑênd cu zmerenie, arĕt Măriеĭ tale, că afară din datoria cea din ḑilele luĭ Dositeiŭ şi Ignatie procatohilor meĭ ceĭ bine socotiţĭ care se adună în sumă de talerĭ 43.500, însă talerĭ 31.000 de la chir Ignatie, ne maĭ primind nicĭ de cum altă datorie nicĭ adăogând vre una nouă după paretisis celuĭ ce maĭ înaintea mea aŭ stătut Erarh chir Nectarie, mĕ făgăduesc ca în puţină vreme să arĕt Mitropolia slobodă de maĭ sus ḑisa datorie şi să o păzesc de aci înainte neapucată de datornic maĭ noĭ, afară numaĭ de se va întêmpla, feréscă Dumneḑeŭ, de obşte trebuinţă a obşteĭ netăgăduită şi cunoscută de Stăpânire, când atuncĭ împrumutarea luându-se după cuvênt drept cu chipul ce maĭ sus am ḑis, urméză a se face cu zapis avlicesc, acéstă vestire va fi bine plăcută, fără îndoială, buneĭ credinţeĭ Măriеĭ tale, fiind într'un glas cu cea de obşte folositóre cugetare a Măriеĭ tale, la cel de obşte al nostru sprijinitor şi fórte maĭ nainte îngrijitor Domn, care se nevoĭesce în tot chipul spre desĕvêrşita precurmare a relelor întrebuinţărĭ şi aşéḑă din tótă vîrtutea cele bune şi mântuitóre, este veselie a afla, că buna sa cugetare se împărtăşesce la ceĭ din prejurul sĕŭ, că pilda sa este rîvnitóre şi că Erarhiĭ, cele maĭ ântêiŭ obraze se filotimisesc a 'şĭ împlini, cea după datorie bună mulţămire, prin fapte bune, precum este neîndatorirea Episcopiilor şi a Sfinteĭ Mitropoliĭ când nu este obştéscă şi dréptă trebuinţă pentru care mărturisesc şi în scris mĕ făgăduesc, avênd într'o cugetare cu mine pre iubitoriĭ de Dumneḑeŭ Episcopĭ şi în Hristos fraţĭ: aceste dar sunt încredinţat fiind bine primite de către înalta înţelepciunea Măriеĭ tale, ca unele ce se află într'un glas cu cea de obşte folositóre buna Măriеĭ tale voinţă; de acum înainte orĭ care din fraţĭ în Hristos Mitropoliţĭ, ce vor sta în urma mea oblăduitorĭ, se va îndrăzni a călca acest cu cuvênt drept şi sfînt aşeḑĕmênt şi bună starea a acestor Sfinte locaşurĭ a strĕluciteĭ slavoslaviĭ a creştinesculuĭ şi dreptuluĭ credincios norod, de la care locaşurĭ, atât sĕraciĭ, sărmaniĭ, vĕduve şi lipsiţĭ, după datorie se mângăe cu cea pe tóte ḑilele dare de milostenie ce se face prin mânile arhiereceştĭ, un acest fel de vrăjmaş a celuĭ de obşte folos, să fie blăstemat de toţĭ

Sultanul dă firman, în care aproba regularea relativă la datoriile Mitropoliei şi a Episcopiilor, dar adaogă a face menţiune şi de alte

---

Sfinţiĭ şi de Dumneḑeŭ purtătoriĭ părinţĭ şi sub judecata judecătoruluĭ celuĭ drept, Domnuluĭ nostru Isus Hristos şi Arhipăstoruluĭ la înfricoşata a doua venire, când are a resplăti fieş-căruia după faptele luĭ, şi aniĭ Măriei tale rugăm a fi mulţĭ şi fericiţĭ. — 1819, August 9.

Al Ungro-Vlahieĭ Dionisie, Iosif Episcop Argeşiŭ, Galaction Episcop Rômnic, Gherasim Episcop Buzĕŭ.

(nnd. XCIII, fila 61.

Anaforaoa obştéscă a boerilor asupra acesteĭ pricinĭ.

Prea Inălţate Dómne.

După noima Domnesculuĭ Măriei tale pitac, citind cu luare aminte anaforaoa Prea Sfinţieĭ sale părinteluĭ Mitropolituluĭ chir Dionisie, am vĕḑut cât este bine credincios şi mântuitor cugetul Prea Sfinţieĭ sale, căcĭ scapă Biserica Dachilor de cele până acum aducĕtóre de stricăciune rele întrebuinţărĭ a împrumutărilor împuţinând de acum înainte, séŭ (maĭ bine am ḑice), tăind cu totul mâna ĭerosiliĭ, care fără de proprire putea să prefacă cea în parte iubire de banĭ, închipuind-o ca o bună şi de Dumneḑeŭ primită credinţă şi fără nicĭ o cercatare să hrăpéscă cele sfinte, cela ce are inimă de patriot şi cea după datorie grijă la a obştieĭ folosinţă, dobândesce multă pricină de bucurie citind acéstă anafora a Prea Sfinţieĭ sale, căcĭ fieş-care cuvêntare arétă învederat, că acest vitóz pămêntén Erarh se sîrguesce întru adevĕr, ca un privighetor păstor, spre îngrădirea turmeĭ sale şi spre a o păzi de tóte părţile nebântuită; decĭ, ca nisce părtaşĭ şi noĭ, de binele obştesc bucurându-ne şi mulţămiţĭ fiind, lăudăm pre Prea Sfinţia sa, căcĭ aŭ dat în vedere o mare dovadă a Părintesciĭ sale îngrijirĭ şi cinstim după cuviinţă pre iubitoriĭ de Dumneḑeŭ Episcopĭ, căcĭ aŭ alergat împreună, cu osîrdie, unde 'ĭ-aŭ chiămat folosinţa patrieĭ. Aceste de obşte folositóre sĕvêrşirĭ, Prea Inălţate Dómne, de se va cerceta cu de-amăruntu, cel d'ânteiŭ început al lor se pogóră drept de la a Inălţimeĭ tale bunătate şi cea d'ânteiŭ mulţămită a noroduluĭ Dachieĭ, după dreptate se cuvine Măriei tale, dintr'ênsa isvoresce tóte cele de obşte folosurĭ, dintr'ênsa se revarsă adăparea cea prea curată a îmbunătăţireĭ, pre care unul într'o parte şi altul într'alta, póte să o abată, după mĕsura trebuinţeĭ osteneleĭ sale şi adăpând partea sa cu îndestulare, să aducă în fiinţă roadĭ frumóse şi mântuitóre. Cuvêntul nostru îl adeveréză lucrurile prin care părintésca Măriei tale îngrijire luminéză ḑilele Domnieĭ Inălţimeĭ tale, iar maĭ vertos prin luminata Inălţimeĭ tale întărire ce s'aŭ dat la obştésca nóstră alegere a acestuĭ bun patriot Erarh, (ce este mărturisit prin cele bune şi tuturor plăcute urmărĭ ale sale). Să dovedesce că şi la acésta nu va putea găsi nicĭ odată pre cel împotrivitor şi tăgăduitor, pentru că şi cel ce maĭ anevoĭe crede, se va induplеca când va privi nu de odată tóte facerile de bine ale Măriei tale, ce numaĭ acéstă economie a Sfinteĭ Mitropoliĭ şi a Episcopiilor, ce prin ocrotirea Măriei tale s'aŭ sĕvêrşit, care sĕvêrşire nu se vede altă-dată la lótul-piseţ al Valahieĭ, fără numaĭ în fericite ḑilele părintesciĭ Inălţimeĭ tale otcârmuirĭ; pentru acésta noĭ slugile Măriei

două «*pricinĭ*» de care boeriĭ se credusĕră obligaţĭ a aminti în arzul lor şi anume: de greutăţile ce sudiţiĭ ocazionéză administraţiuneĭ ţĕreĭ

---

tale, ne rugăm, să întărescĭ anaforaoa Prea Sfinţieĭ sale părintele Mitropolit şi să poruncescĭ, să se trécă în condica Divanuluĭ, a Mitropolieĭ şi a Episcopiilor, adeverind întărirea sa prin deosebit Domnesc hrisov, ca să rĕmâe neclintită de sub ocrotirea celor din urma Inălţimeĭ tale Domniĭ şi să se scrie de către Inălţimea ta către Prea Sfinţitul şi a totă lumea Patriarh, să încuviinţeze aşeḑĕmêntul, precum din vechime s'aŭ obicinuit, de Biserica cea mare, séŭ cum se va chibzui şi apoĭ să il întărescă supuind în nedeslegate blăstemurĭ pre unul ca acela care s'ar îndrăzni să prefacă séŭ să schimbe cel maĭ mic lucru din cele ce într'ênsul se coprinde, spre a fi cu totul opriţĭ ceĭ după vremĭ Mitropoliţĭ şi Episcopĭ aĭ Valahieĭ, şi nicĭ de cum să nu fie volnicĭ a se împrumuta cu cât de puţinĭ banĭ pentru orĭ-ce alte pricinĭ, decât numaĭ pentru acele neapĕrate trebuinţe ce sunt arĕtate în anaforaoa Prea Sfinţieĭ sale părinteluĭ Mitropolit, însă şi pentru acest fel de datorie să pue părinţiĭ Arhiereĭ tot felul de sîrguinţă şi mare îngrijire a iconomisi cheltuelile caseĭ cu bună orînduială, ca în sorocul ce se va pune, séŭ şi în urma soroculuĭ, dar în scurtă şi puţină vreme, să plătéscă şi să desfacă acea datorie, a nu se însărcina Sfintele case şi a simţi greutate cu plata dobânḑilor; iar către acestea ne rugăm Măriei tale să ni se dea luminată voie ca în vreme cuviinciósă să însciinţăm, după putinţă, cea de obşte a nóstră bună cugetare pentru Măria ta către Prea Inaltul Devlet, care este cel d'ânteiŭ şi bogat izvor al bunătăţilor, ca cu acest chip să ne implinim către Măria ta, câte ca nisce neputincioşĭ nu putem împlini deosebĭ în parte fieş-care din noĭ, o blândă zîmbire a prea iubitoruluĭ de oamenĭ şi hrănitoruluĭ nostru Impĕrat, arĕtătóre de bună cugetare a inimeĭ sale ceĭ marĭ către Inălţimea ta, este cea maĭ mare din lume rĕsplătire la Măria ta, pentru câte bunĕtăţĭ noĭ prea plecaţiĭ şi credincioşiĭ slugĭ, am dobândit de la părintésca Măriei tale otcârmuire; ci iarăşĭ cu plecăciune ne rugăm Măriei tale ca să întărescĭ acest obştesc bine, spre a rĕmânea nemuritor şi la ceĭ din urmă luminatul nume al Măriei tale, rugându ne către milostivul Dumneḑeŭ de a păzi pre Inălţimea ta fără de clintire în luminatul Măriei tale Scaun şi a îndelungi scumpa viaţă şi fericirea Măriei tale întru mulţĭ şi prea slăviţĭ anĭ. — 1819, August 10.

C. Creţulescu Ban, Gregore Ghica Ban, Barbu Văcărescu vel Vistier, Dumitraşco Racoviţă, Istrate Creţulescu vel Vornic, Constantin Bĕlăceanu Vornic, Mihalache Mano vel Vornic, Grigorie Filipescu Vornic, Grigorie Băleanu Vornic, Gheorghe Filipescu vel Logofĕt, Constantin Filipescu biv vel Vornic, Ioan Ştirbeiŭ Vornic, Iordache Golescu vel Vornic, . . . Dumitrache Bibescu, Alexandru Filipescu vel Logofĕt, Mihail Suţul, Grigorie Romanitis Vornic, Ştefan Bălăceanu vel Hatman, Constantin Dudescu vel Logofĕt, Pană Costescu biv vel Vornic, Dumitrache Ralea biv vel Hatman, Manolache Răleanu vel Vornic, Mihalache Ghica biv vel Agă, Ioan... biv vel Logofĕt.

Cond. XCIII, fila 67.

şi de nedreptăţirea locuitorilor la aşeḑarea dărilor. Cu acest din urmă «*pont*» Vodă îşi dădea aerul d'a se preocupa de realizarea ordinuluĭ

Intărirea ce s'a dat la anaforaoa obştéscă a Dumnélor boerilor pentru acésta

Iō Alexandru Nicolae Suţul Voevod i gospodar Zem. Vlahiscoie.

Obştésca rugăciune a Dumnélor boerilor, ce ni se face printr'acéstă anafora chibzuind-o Domnia mea, în două chipurĭ o găsim lăudată, întêiŭ adecă căcĭ coprinderea anaforaleĭ Prea Sfinţieĭ sale părinteluĭ Mitropolit privesce spre întemeierea şi lăudata ocrotire a sfintelor lăcaşurĭ şi al doilea, că închipuesce o bună cunoscinţă şi mulţămită către ceĭ carĭ se osârduesc a arĕta în faptă către a Dumnélor patrie acest fel de rodurĭ bine primite şi folositóre şi din-r'acésta se pricinuesce o simţitóre îndemnare spre a se osârdui fie-care după starea trepteĭ sale ca să se arĕte cu asemenea rodurĭ, care cu cât se înmulţesc, atât măĭ mult adaogă buna şi fericita petrecere a norodului ce se află locuind într'acéstă de Dumneḑeŭ păzită Domnésca nóstră ţéră şi acest fel de petrecere fiind cel maĭ dorit sfârşit al Domnesceĭ nóstre oblăduirĭ, datorie nestrămutată avem, ca să o întărim şi să o statornicim prin tóte cele cuviinciόse şi putinciόse mijlóce; de aceea dar, primită fiindu-ne acéstă obştéscă rugăciune a Dumnélor boerilor, poruncim Dumitale vel Logofete de ţéra de sus, să se dea Domnésca nóstră întărire la anaforaoa Prea Sfinţieĭ sale părinteluĭ Mitropolit, cu osebirea însă ce se arată maĭ jos, adecă, când se va întâmpla a se imprumuta Mitropolia séŭ Episcopiile pentru acele două neapărate trebuinţe ce sunt arĕtate în anafăraoa prea sfinţieĭ sale părinteluĭ Mitropolituluĭ, să îngrijéscă cu tot felul de sîrguinţă, ca orĭ la sorocul ce se va coprinde în zapis saŭ şi în urma soroculuĭ, în scurtă vreme să se plătéscă şi să se răfuiască acea datorie, iar către Prea Sfinţitul a tótă lumea patriarh vom scrie Domnia mea cele după cuviinţă şi după ce vom primi de la Prea Sfinţia sa rĕspuns cu trimiterea ceruteĭ patriarşesceĭ cărţĭ, se va întocmi atuncĭ şi Domnesc al nostru hrisov, întocmaĭ după coprinderea anaforaleĭ Prea Sfinţieĭ sale părinteluĭ Mitropolit cu osebirea de maĭ sus arĕtată, care anofora poruncim să se trécă atât în condica Domnesculuĭ nostru Divan, cât şi într'a Mitropolieĭ ı a Episcopieĭ i a Dumnélor veliţilor boerĭ i a depertamentelor de aicĭ din Politie i a Divanuluĭ nostru ot Craiova şi a isprăvnicaturilor judeţelor, făcêndu-se osebit şi poruncĭ ale Domnieĭ mele de publicaţie a se ceti prin tóte oraşele ţĕreĭ şi a se face tuturor de obşte cunoscută acéstă bună şi folositóre întocmire.—1819. August.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cond. XCIII, fila 68.

Intărirea Domnéscă ce s'aŭ dat la anaforaoa Prea Sfinţieĭ sale părinteluĭ Mitropolit i părinţiĭ Episcopĭ.

Iō Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar Zem. Vlahiscoie.

Privind Domnia mea la bunul şi folositorul şi lăudatul sfîrşit ce urméză a se nasce din întocmirea ce se arată masjos întrĭ'acéstă anafora a Prea Sfinţieĭ sale părinteluĭ Mitropolite, precum în deobită obştéscă anafora a Dumnélor

dat prin firmanul de numire la Domnie, de a uşura nevoile sěrmaneĭ raele [1].

boerilor de la 10 ale acesteĭ lunĭ i la întărirea ce am dat şi la aceeaşĭ anafora pe larg se arată, o întărim Domnia mea şi hotărâm, ca să'şĭ aibă fiinţa şi urmarea sa întocmaĭ şi fără de câtuşĭ puţină strămutare, cu osebirea numaĭ ce se arată într'acéstă obştéscă anafora, pentru plata datoriilor, când se va întêmpla a se împrumuta orĭ Mitropolia séŭ Episcopiile pentru cele două neapărate trebuinţe ce sunt arĕtate în anaforaoa Prea Sfinţieĭ sale părinteluĭ Mitropolit. După care poruncim Dumitale vel Logofete de ţéra de sus, să se facă şi Domnesc al nostru hrisov în vremea cea cuviinciósă precum se arată în Domnésca nóstră întărire, ce s'aŭ dat la maĭ sus ḑisa obştéscă anafora a Dumnélor boerilor, cu osebirea ce s'a ḑis maĭ sus.—1819 August 24.

(Iscălitura gospod.) (Pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cond. XCIII, fila 68 verso.

De la Logofeţia mare.

Copie scósă din cuvênt în cuvênt după cele adevĕrate anaforale cu întăriri Domnescĭ, care fiind întocmaĭ, spre a fi creḑută s'aŭ adeverit cu iscălitura. —1819, Septembre 28.

Vel Logofĕt.

Acest act este şi în Cond. XCII, pag. 336.

1. Iacă actul acesta :

Domnule al Valahieĭ Alexandre, cea din parteţĭ răvnă, arĕtata sirguinţă la buna întocmire a acestor treĭ pricinĭ ce se cuprind într'acéstă Prea Inaltă a mea poruncă, şi maĭ mult aŭ întărit cea din fire alcătuită în inima ta credinţă; Drept aceea cu blânleţe am primit ajutorul şi ocrotirea ce s'aŭ arĕtat asupra acestor lucrurĭ, nu numaĭ din parteţĭ, ce şi din partea celor dintâiŭ boerĭ aĭ ţĕreĭ, pentru supuşiĭ Prea Inalteĭ Impĕrăţieĭ mele şi intru mulţămire aŭ rĕmas pentru acésta Impĕrătésca mea putere.

După fala Domnilor al noroduluĭ Mesieĭ, alesule între ceĭ marĭ aĭ némuluĭ luĭ Isus, acum Domn al Valahieĭ, Alexandru Draco Zaade Voevod, întăréscă-se întru fericire sfârşiturile tale. După ce va ajunge în mânile tale acéstă Prea Inaltă Impĕrătéscă a mea poruncă, facăţi-se cunoscut, cum că, de vreme ce prin hotărită şi de nume stăpânitóre voinţă a mea, este cerut ca locuitoriĭ şi supuşiĭ Valahieĭ (care este cheler al Prea Inaltuluĭ meŭ scaun) să petrécă pururea întru bună şi liniştită stare, avênd ajutor şi ocrotire împotriva veri-căreia nedreptăţĭ şi bântuirĭ, de aceea silinţa şi sârguinţa ce se cuvine întru lucrarea acestora, este lucru netăgăduit al slujbeĭ tale; aşa dar, Domnule, după ceea ce se cere de la înţelepciunea, iscusinţa cea de multă încercare şi rîvna ta, băgând de sémă tóte acelea cu deamăruntul şi prin silinţă sârguindu-te, ca să puĭ în lucrare tóte organele şi mijlócele câte privesc întru cea fără bântuială păzire a buneĭ orînduelĭ a ţĕreĭ şi întru petrecerea sĕracilor supuşĭ în repaos şi liniştită stare, aĭ aflat cu îndestulare, că de la o vreme încóce,

In realitate împuţinarea sudiţilor era înmulţirea liudelor obligaţi a plăti birurĭ în profitul Domnieĭ.

- -- -

după nefolositor obiceiŭ, ceĭ marĭ din clericésca brésla, Mitropolitul şi ceí Episcopí, la schimbările ce li se întêmplă, lasă cele pentru în parte trebuinţe datoriĭ ale lor, împovărându-le ceĭ din nainte asupra celor ce se orînduesc după dênşiĭ, cu cuvênt că sunt datoriĭ ale Eparhieĭ. Aĭ aflat despre acésta, că nepăzindu-se óreş-cum dreptatea şi cumpănirea ce se cere între supuşiĭ locuitorĭ la rĕspunderea biruluí, se împovărézá obicínuitele dăjdiĭ la ceĭ neputernicĭ prin dare neasemănată stăreĭ lor şi osebit de acestea, la ale sudiţilor fără încetare pricinĭ nesoglăsuirĭ; dar şi ceĭ d'ântêiŭ aĭ cheleruluĭ, Mitropolitul, ceí treĭ Episcopĭ, cum şi ceĭ d'ântêiŭ aĭ boerilor, prin anafora în scris aŭ cerut cu rugăciune buna urnire a acestor treĭ pricinĭ ce s'aŭ ḑis maĭ sus, care întru adevĕr. sunt vĕtămătóre către buna orînduială a ţĕreĭ, de vreme ce rădică repaosul şi odihna săracilor. Decĭ, chiămând înainte-ţĭ pre maĭ sus numiţiĭ, adică pre Mitropolitul şi pre ceĭ treĭ Episcopĭ, le-aĭ poruncit şi le-aĭ orînduit, la datoriile ce se află acum să se plătéscă prin rĕstimpurĭ de unde se cuvine, ca de acum înainte să nu maĭ încarce povara datorieĭ, cel d'ântêiŭ asupra celuĭ din urmă orînduit, cu cuvênt de datorie a Eparhieĭ. Intr'acest chip puind acestea la orînduială, aĭ sĕvêrşit, ca şi numiţiĭ sĭ le păzéscă, făgăduindu-se sĕvêrşireĭ. Către acésta, fiind-că starea fieş-căruia din supuşiĭ a acestuĭ moştenitor al meŭ Impĕrătesc loc al Valahieĭ, nu este de o potrivă, ci din pricina împuterniciuneĭ şi slăbiciuneĭ ce se urmézá între dênşiĭ, după firescul cuvênt sunt şi neasemĕnărĭ şi osebire. Aĭ însciinţat asemenea prin scrisorile tale, către Prea Inalta mea Pórtă, cum că tótă trebuinţa, este ca cele maĭ sus arĕtate trebuinciése dăjdiĭ să se orînduiască asupra fieş-căruia din supuşiĭ locuitorĭ după asemĕnarea putereĭ ce vor avea şi descoperindu-se ceĭ întru bună avere, să fie de ajutor celor lipsiţĭ şi printr'acest chip să se pue în lucrare cuviinciósa cumpănire. Aĭ maĭ însciinţat, că după legăturile ce sunt, orĭ carĭ vor fi sudiţĭ să se osebéscă întru cunoscinţă de către supuşiĭ Prea Inalteĭ Impĕrăţieĭ mele; tóte acestea s'aŭ făcut cunoscute Impĕrăţieĭ mele. Asemenea este fórte vĕdit, că prin înţelepciune şi cu credinţă te-aĭ urnit pururea şi te-aĭ sîrguit să arĕţĭ slujbe, ca un bĕtrân şi după vêrstă şi după pracsis, ca slugă credinciósă şi fiŭ de slugă al Prea Inalteĭ şi neclintiteĭ Impĕrăţieĭ mele, fiind către acésta şi vestit pentru desĕvêrşita sciinţă ce aĭ de stările şi lucrurile fieş-căreia orînduială a supuşilor · maĭ este încă sciut la toţĭ, cum că osîrdia cea prin rîvnă şi statornicie arĕtată, atât din parte-ţĭ, cât şi din partea celor ântêiŭ boerĭ ce printr'o glăsuire cu tine s'aŭ arĕtat sĕvêrşitorĭ, ca să puĭ în lucrare, printr'acest mijloc, aceste plăcute fapte şi ca să întocmescĭ buna orînduială a ţĕreĭ, alcătuindu-ĭ cele de tine arĕtate pricinĭ şi sĕvêrşind buna stare a supuşilor, s'aŭ făcut pricinuitóre de laudă şi bucurie şi dătĕtóre de plăcere şi bună cuvêntare. Ci dar fieţĭ spre laudă, fiĭ sprijinit şi statornic în temeiul credinţeĭ şi al dreptăţeĭ, osîrduesce şi caută apururea pentru orĭ-ce pricină cu întregime de inimă, sîrguesce-te de odată ca să urnescĭ întru desĕvêrşire tóte câte privesc spre a se păzi fără bântuire buna orînduială a ţĕreĭ, cum şi hălăduitoriĭ şi sărăcimea; iar spre lauda ceĭ cu credinţă petrecerea ta s'aŭ dat şi s'aŭ trimis acéstă Prea Inaltă poruncă, urmând după ceea-ce se cere de la cea de multă

Mĕsura importantă luată de guvernul ţĕreĭ, e comunicată tuturor Consulilor din Bucurescĭ [1].

cercare înţelepciune, iscusinţă şi rîvnă a ta, să te silescĭ a arĕta slujbe plăcute prididind orĭ-ce folositóre urmare şi sĕvêrşind dupĕ asemănarea glăsuireĭ acesteĭ poruncĭ, ce cere umilinţa şi supunerea; aşa să sciĭ, încredinţându-te cu totul la acest sfînt semn al meŭ.

S'aŭ scris pe la începutul luneĭ luĭ Harem 1235.

Cod. XCIII, fila 106.

1. Notele ce din luminata poruncă gospod. s'aŭ dat de la Logofetia mare a ţĕreĭ de sus la câte patru Consulatele: al Rusieĭ, al Austrieĭ, al Franţeĭ şi al Prusieĭ, pentru zapisele avliceşcĭ, dupĕ noima anaforaleĭ, a Prea Sfîntuluĭ părinteluĭ Mitropolituluĭ, a Dumnélor veliţĭ boerĭ şi a întăririlor ce s'aŭ dat la aceste anaforale,

Prea Inaltul nostru stăpân, care şi-a făcut o sfintă datorie a îndrepta tóte cele ce bântuesc obştea supuşilor sĕĭ, precum şi să îĭ înlăture de la rele apucăturĭ, ca să nu maĭ cadă în rele din noŭ, şi îngrijind să păstreze pre cât e posibil ordinea în tóte, în acele maĭ cu sémă, carĭ ar putea să ocasioneze abusurĭ, a căutat să aplice asemene grijĭ şi la daraverile bănescĭ ale Bisericeĭ nóstre şi dupĕ chibzuirea şi împreună regularea dintre Prea Sfîntul Mitropolit şi iubitoriĭ de Dumnedeŭ Episcopĭ, aŭ regulat, că datoriile celor 4 bisericĭ să fie achitate, afară de două sume din ale Mitropolieĭ, iar pe viitor împrumutul contractat prin obligaţiunĭ (zapise) avlitice, să nu fie permise decât în timp şi mod determinat. In acest scop, Prea Sfîntul Mitropolit şi iubitoriĭ de Dumnedeŭ Episcopĭ, aŭ înfăţişat o anafora Măriei sale de Dumnedeŭ păzită. Acéstă anafora a fost aprobată şi de veliţiĭ boerĭ, prin o altă anafora semnată de toţĭ şi ast-fel Mitropolia şi Episcopiile, se consideră, dupĕ cum s'a dis maĭ sus, apĕrate de datoriile, aşa dise avlice, ce în mod abusiv se făceaŭ până astădĭ şi s'aŭ asigurat în contra împrumuturilor abusive. Fiind-că însă s'ar putea să existe la cineva vre-un zapis eclesiastic, presupus avlic, împotriva nizamuluĭ făcut, care urma să fie achitat séŭ să rĕmână ca zapis de datorie individuală, iar detentorul eĭ neavĕnd cunoscinţă de cele regulate să'l considere ca *avlic* şi prin urmare să fie fără nicĭ o grijă; de aceea, din ordinul Inălţimeĭ sale de Dumnedeŭ păzită, subsemnatul vestind acésta în tótă ţéra, am onóre să aduc acésta la cunoscinţa Prea Excelenţeĭ sale Domnuluĭ Pini, Gegeral-Consul al Autocrateĭ Majestăţĭ a tuturor ruşilor, în Moldo-Vlahia, cu rugăminte, de a comunica acésta tuturor supuşilor din Valahia, că déca s'ar întêmpla să se găséscă în mânile vre-unuĭ sudit un asemenea zapis bisericesc, de înainte de emiterea regulăreĭ sus arĕtate, care zapis l'ar considera ca *avlic,* să se presinte la debitorul, din partea împrumutătoruluĭ şi déca nu va afla indestulare, să avizeze pre autorităţĭ de acésta, ca să fie asigurat de plată. Insă acéstă înfăţişare nu este permisă decât numaĭ până la 15 Noembre viitor, iar acel care se va presenta maĭ târdiŭ nu va fi ascultat.

Subsemnatul este convins că Domnul General-Consul, luând în acéstă privinţă mĕsurile propuse, va bine-voi a 'mĭ rĕspunde.— Bucurescĭ 1819, Octombre 3.

Cod. XCIII, fila 72. *Gh. Filipescu Mare Logofĕt.*

[illegible] agenția Austriacă și cea pru- [illegible]

[illegible]

[illegible] cesaro-crăeștii Curți [illegible] persóna Mărieĭ sale [illegible] am primit, prin care cins- [illegible] logofeție [illegible] aceste patru [illegible] în chinonie [illegible] urmóză [illegible] duluĭ nicĭ [illegible] inainte in [illegible] să ia cine- [illegible] dată la plata [illegible] la zapis [illegible] al doilea [illegible] tări nu póte [illegible] vre-o împo- [illegible] la 15 [illegible] ale viitórei [illegible] depărtare de loc [illegible] trei am cinste [illegible] Măriei sale Prea [illegible] zapise de [illegible] cu sfat de [illegible] Bisericeĭ când [illegible] a se împrumuta. [illegible] ființa eĭ și [illegible] stăpânirea [illegible] împrumutare va fi cu- [illegible] se plăti, iar într'alt chip nu. La cea de a doua. [illegible] zapise avlicești la mânĭ, facute de maĭ naintea [illegible] de împrumutare, au soroc de la stăpânire până la 15 Noembre ca într'acéstă diastimă de vreme să se aréte acoĭ cu [illegible] lor, cerêndu-şĭ, orĭ plata banilor, cu desêvêrşită [illegible] împrumutareĭ de la chiar eĭ: neputând dobândi nicĭ una [illegible] la stăpânire, cerêndu-şĭ siguranța, cacĭ după trecerea nu- [illegible] nu li se va da ascultare, ce vor rêmânea acele zapise [illegible] ca o hârtie albă: și la cea de al treilea, ca orân- [illegible] la Noembre, are să fie pentru ceĭ ce se află maĭ cu apro-

piere, iar pentru ceĭ maĭ depărtațĭ Inălțimea sa a lungit sorocul până la 15 ale viitoruluĭ Decembre și peste aceste două sóróce nicĭ ceĭ cu depărtarea loculuĭ, nicĭ ceĭ cu apropiere nu vor fi ascultațĭ când se vor arĕta. Acéstă nouă întocmire făcêndu-se cunoscută către toțĭ supușiĭ stăpânireĭ, cum și osebi către cinstitele consulaturĭ, nu lipsiĭ maĭ jos iscălitul cu tótă cinstea a face, din poruncă și acésta al doilea arĕtare către cinstita cesaro-crăiască agenție.—1819 Octombrie 15 [1].

Gheorghe Filipescu, Vel Logofĕt.

Acestașĭ mare Logofĕt, rĕspunde Consululuĭ prusesc, în o notă, în care ĭĭ spune: 1) că zapisele aolice sunt cu totul desființate și nu se maĭ pot contracta împrumuturĭ viitóre decât cu voĭa Domnéscă, conform noteĭ de la 3 Octombre; 2) că trebue creditoriĭ cu zapise avlice să-șĭ presinte la datornicĭ polițele spre achitare până la 15 Noembre viitor și în cas de neplată să céră intervenirea Domnéscă pentru asigurarea lor; 3) ceĭ carĭ nu se vor presinta până la 15 Noembre, vor fi considerate zapisele lor ca anulate.—1819, Octombre 18 [2].

Cod. XCIII, fila 92.

1. Cod. XCIII, fila 86.
2. Maĭ cată câte-va acte in legătură cu dispositiunea ce am studiat maĭ sus:

Pitac la Starostea de negutătorĭ pentru anaforalele i întăririle Domnescĭ cele pentru datoria Sfinteĭ Mitropoliĭ i zapise avlicescĭ.

Staroste de negutătorĭ, fiind-că după anaforaoa Prea Sfințieĭ sale părinteluĭ Mitropolit, i a iubitorilor de Dumnedeŭ Episcopĭ, i după anaforaoa obștieĭ Dumnélor boerilor s'aŭ dat hotărîrea Domnieĭ mele pentru datoriile Sfinteĭ Mitropoliĭ i ale Sfintelor Episcopiĭ, cum și pentru împrumutărĭ, pentru care pricină și cu ce mijloc are să se împrumute și cum are să se plătéscă, este arĕtat pre larg; după care anaforale și otărîrĭ ale Domnieĭ mele, scoțêndu-se copie adeverită și de Dumnéluĭ vel Logofĕtul, iată țĭ se trimite, care poruncim ca trecêndu-se în condica Stărostieĭ, sĕ orînduescĭ telal dimpreună cu Logofĕtul Stărostieĭ, care să publicarisécă acéstă orînduială în tótă politia Bucurescilor, spre a se face tuturor de obște cunoscută acéstă bună și folositóre întocmire și către acésta de se va întêmpla a se găsi în mânile cuiva zapis al Mitropolieĭ séŭ al vre-o uneia din Episcopiĭ, cu numire de avlicesc, după făgăduiala ce este dată din partea părinteluĭ Mitropolit și a părinților Episcopĭ, că nu se află la acele Scaune datorie avlicéscă, afară din două condee ce se coprinde în anaforaoa Prea Sfințieĭ sale părinteluĭ Mitropolit și acest zapis se va socoti ca pe obraz, iar nu aolicesc și cel ce îl are în mână, dator este să se siguripséscă cu datoricul și când nu se va mulțămi împrumutătorul, atuncĭ are voĭe să năzuiască la stăpânire, ca să se siguripséscă, dar și acéstă năzuire are soroc până la 15 ale viitoruluĭ Noembre, iar după soroc nu i se va da ascultare. *tolico pisah gospod.* — 1819, Septembre 30.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Explicaţiunile noue date de marele Logofĕt se pare că liniştiră temerile diverşilor Consulĭ. Mĕsura rĕmasă definitivă.

Publicaţiĭ la tóte judeţele şi la Caimacam, împreună şi cu copiĭ după anaforalele i întăririle Domnescĭ, cele pentru datoria Mitropolieĭ i zapise avliceşcĭ, spre a le trece în condicĭ.

Dumnévóstră Ispravnicilor ot sud . . . . sănătate. Fiind-că după anaforaoa Prea Sfinţieĭ Sale părinteluĭ Mitropolit, i a iubitorilor de Dumnedeŭ Episcopĭ, i după anaforaoa obşteĭ Dumnélor boerilor, s'aŭ dat otărîrea Domnieĭ mele pentru datoriile Sfinteĭ Mitropolii, i ale Sfintelor Episcopiĭ şi pentru împrumutărĭ, pentru care pricină şi cu ce mijloc are să se împrumute şi cum are să se plătéscă, este arĕtat pre larg, după care anaforale şi otărîrĭ ale Domnieĭ mele, scoţĕndu-se copie adeverită de Dumnéluĭ vel Logofĕtul, se trimise aicea ca să se trécă în condica judeţuluĭ şi să se publicariséscă în tóte oraşele acestuĭ judeţ a se face tuturor de obşte cunoscută acéstă bună şi folositóre întocmire; de care pentru primire şi urmare să avem Domnia mea înseiinţare.

De se va întĕmpla a se găsi în mânile cuĭvaşĭ zapis al Mitropolieĭ sèŭ al vre-uneia din Episcopiĭ, cu numire de avlicesc, după făgăduiala ce este dată din partea părinteluĭ Mitropolituluĭ şi a părinţilor Episcopĭ, că nu se află la acele Scaune datorie aolicéscă, afară din două condee ce se coprind în anaforaoa Prea Sfinţieĭ sale părinteluĭ Mitropolit, acest zapis se va socoti ca pe obraz, iar nu avlicesc şi cel ce îl are în mână, dator este să se siguripséscă cu datornicul şi când nu se va mulţămi împrumutătorul, atuncĭ are voĭe să năzuiască la Stăpânire, ca să se siguripséscă, dar acéstă năzuire are soroc până la 15 ale viitoruluĭ Noembre, iar după soroc nu i se va da ascultare.—1819, Septembre 29.

Cod. XCVI, pag. 81.

Pitac la părintele Mitropolitul pentru a trece în condică anaforalele şi întăririle Domnescĭ cele pentru datoria Mitropolieĭ i zapise avliceşcĭ.

Prea Sfinţia ta părinte Mitropolite, fiind-că după anaforaoa Prea Sfinţieĭ tale, i a iubitorilor de Dumnedeŭ părinţilor Episcopĭ şi după obştésca anafora a Dumnélor boerilor, s'aŭ dat otărîrile Domnieĭ mele, pentru două condee de datorie ale Sfinteĭ Mitropoliĭ, care te-aĭ făgăduit Prea Sfinţia ta, ca în scurtă vreme să le desfacĭ şi Episcopiile, că nu se află datóre, cum şi la împrumutărĭ, pentru care pricină şi cu ce mijloc se dă voĭe a se împrumuta şi cum are să se plătéscă, este arĕtat pre larg într'acele anaforale şi în otărîrile Domnieĭ mele, ce s'aŭ dat, după care s'aŭ trimis copiĭ a se trece în condicĭ pre la tóte Judecătoriile şi pre la Ispravnicĭ pre afară, poruncindu-se, că de se va întĕmpla a se găsi în mânile cuĭvaşĭ zapis al Mitropolieĭ sèŭ al vre-uneia din Episcopiĭ cu numele de avlicesc, după făgăduiala ce s'a dat (afară din două condee ce se coprind în anaforaoa Prea Sfinţieĭ tale), acel zapis se va socoti ca pe obraz, iar nu aolicesc şi cel ce îl are în mână, dator este să se siguripséscă cu datornicul şi când nu se va mulţămi împrumutătorul, atuncĭ are voĭe să năzuiască la Stăpânire, ca să se siguripséscă, dar şi acéstă năzuire are soroc până la 15 ale viitoruluĭ Noembre, iar după soroc nu i se va da ascultare; ci dar ca să

2) O preocupaţiune — de şi cam tardivă — tocmaĭ din August anul 1820 — semnalăm din partea Mitropolituluĭ Dionisie Lupul [1]. El se gândi

---

fie sciut şi la Sfînta Mitropolie, o facem cunoscută ca şi aciia să se trécă în condica Mitropolieĭ anaforalele cu otărîrile Domnieĭ mele, de care asemenea s'aŭ scris şi la iubitoriĭ de Dumneḑeŭ Episcopĭ, spre a se păzi acéstă bună şi folositóre întocmire cu netrĕmutare. *tolico pisah gospod.*—1819, Septembre 30.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 82.

Asemenea cărţĭ s'a făcut şi către Episcopiĭ.

1. Iacă aceste acte:

Prea Inălţate Dómne.

Printr'acéstă smerită anafora arĕt Inălţimeĭ tale, că încă de la lét 1819. când din mila luĭ Dumneḑeŭ şi cu bună voire a Măriei tale, m'am ridicat în Scaunul Sfinteĭ Mitropoliĭ a Ungro-Vlahieĭ, cea maĭ de trebuinţă şi temeinică începere a întrebuinţăreĭ păstorescelor mele datoriĭ, am socotit a fi (precum şi este adevĕrat), ca să nu 'mĭ puĭ mânele pre capul celuĭ întêmplător om şi să îl ridic la marea tréptă a Preoţieĭ, următor fiind, atât aşeḑĕrilor celor ântâĭ priimitorĭ de acel mare dar, Apostolĭ şi uceniciĭ aĭ mântuitoruluĭ nostru Isus Hristos, cât şi următórelor lor sobornicescĭ Sfinte Canóne, a purtătorilor de Dumneḑeŭ părinţĭ, ca acest mare dar al Duhuluĭ Sfînt, care de la Tatăl a tot ţiitorul ese şi prin Fiul se dă la oamenĭ, să fie în dar, dupĕ chiar însu-şĭ graiul rĕscumpĕrătoruluĭ némuluĭ omenesc: «în dar aţĭ luat, în dar să daţĭ», iar nu cumpĕrat prin banĭ, căcĭ atuncĭ îndrăznesc a ḑice şi eŭ tot aceléşĭ cuvinte ce aŭ glăsuit şi fericitul acela Patriarh al Ţarigraduluĭ, Tarasie, către ceĭ de atuncĭ, că măcar de se şi ia Preoţia cu numire, dar lucrul minte cuvêntul, căcĭ se cumpĕră adică cu banĭ, fiind-că Duhul Sfînt (omenesce grăesc), nu este supus Archierieĭ, ci Archieria Sfîntuluĭ Duh şi Archiereul este chiămător Duhuluĭ Sfînt, iar nu lucrător, căcĭ lucrătorul şi sĕvêrşitorul este însu-şĭ acelaş ca un Dumneḑeŭ adevĕrat ce se purcede din Dumneḑeŭ adevĕrat şi se sfinţesce, iar nu sfinţesce Archiereul. De aceea, când acest dar al Duhuluĭ Sfînt, ce în dar s'aŭ dat de la arhipăstorul Hristos la Sfinţiĭ Apostolĭ şi de la dênşiĭ la Diadochiĭ, la toţĭ Archiereiĭ, nu se va da în dar, atuncĭ şi cel ce hirotonisesce şi cel ce se hirotonisesce, nu numaĭ că îşĭ perde darul, ci şi anatemeĭ se dă şi spre perḑare îĭ este cumpĕrarea, precum s'aŭ ḑis de fericitul Verhobnic Petru luĭ Simon vrăjitorul. Către acésta, alegerea unuĭ deosebit om ca acesta, carele pentru trebuinţa şi neputinţa noroduluĭ pravoslavnic îşĭ ia asupră-şĭ o povară ca acésta a Preoţieĭ, nevoĭe urméză a se face de către ceĭ-ce aŭ trebuinţă şi să fie îndeletniciţĭ, nu numaĭ întru bunătăţile ḑise de fericitul Pavel, ci şi destoinic a putea ridica neputinţele părţeĭ acelia de norod, care l'aŭ ales, cu învĕţătura şi cu lucrarea. Aşa dar, eŭ găsesc aşeḑată de maĭ naintea înălţăreĭ mele în Scaunul Mitropolieĭ, şcólă românéscă. Pre orĭ carele aŭ venit spre acéstă cerere a preoţieĭ, 'l-am orînduit la acea şcólă, cu tóte sciinţele cele trebuinciόse, spre îndeplinirea datoriilor sale şi aducêndu-mĭ

să oprescă hirotoniile pe banĭ şi provocă maĭ multe lucrărĭ în Divan şi de la Domnitor, spre acest scop, conform punctuluĭ IV şi V din za-

mărturie în scris de la şcólă, adică de la Archididascălul aceĭ şcóle, că este destoinic a-şĭ dobîndi dorinţa, atuncĭ fiind vrednic şi cu cea-l-altă curăţenie, îmĭ puĭ oŭ însu-mĭ mânile pre capul luĭ şi iĭ daŭ darul în dar, precum aşeḑarea Sfinţilor Apostolĭ şi Canónele soborniceseĭ poruncesc; care acéstă Sfîntă urmare şi lucrare făcênd-o cunoscută şi iubitorilor de Dumneḑeŭ fraţilor în Hristos Episcopĭ a acesteĭ de Dumneḑeŭ păzite ţĕrĭ a Măriei tale, am luat rĕspuns în scris, că şi frăţia lor sunt într'o cugetare cu smerenia mea şi că vor fi următorĭ şi frăţia lor întru tóte şi întocmaĭ celor maĭ sus ḑise Sfinte aşeḑărĭ. Dar fiind-că şi noĭ ne aflăm, precum şi ceĭ-l-alţĭ, ómenĭ neputincioşĭ şi supuşĭ morţeĭ, ca nu care cumva ceĭ din urma nóstră fraţĭ Archiereĭ, să calce acéstă preînnoitóre lucrare a numitelor maĭ sus Sfinte aşeḑĕrĭ asupra madeleĭ hirotoniilor, rugăm bunătatea Măriei tale, precum aĭ întărit şi alte multe de obşte folositóre bunătăţĭ ale acesteĭ patriĭ, să binevoescĭ a întări şi acéstă preînnoire a nóstră la pr cina hiroton ilor şi prin luminat hrisovul Măriei tale, care să coprindă atât aceste maĭ sus ḑise, ce am pus înaintea vedereĭ Măriei tale, cât şi altele folositóre, ce de către Inalta Măriei tale înţelepciune se vor maĭ găsi cu cale, spre maĭ temeinică întărire şi urmare a scopuluĭ ce este pus înainte, atât în cursul vremeĭ nóstre, cât şi după noĭ în veci şi pentru acésta veĭ avea Măria ta cea maĭ mare plată de la arhipăstorul Hris os şi pomenire cu laudă a pururea. — 1820. Iulie 18.

Al Ungro-Vlahieĭ Dionisie, Iosif Episcop Argeşĭ.

Cod. C, pag. 220.

Asupra acesteĭ anaforale Alexandru N. Suţul dete următórea resoluţiune:

«Cu adevĕrat Prea Sfinţia sa parintele Mitropolitul, de când s'aŭ aşeḑat în archiepăstorescul Scaun a acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ, în multe chipurĭ şi-aŭ arĕtat Dumneḑeéscă rîvnă ce hrănesce către cuvêntătórea a luĭ Hristos turmă, iar maĭ vêrtos printr'acéstă anafora, ce puse înaintea Domnieĭ mele, arată pre faţă, câtă căldurósă dorinţă are de a aduce în starea cea canonisită de Sfinţiĭ Apostolĭ şi de Sfintele Sobóre acest mare dar al Preoţieĭ, spre a se jărtfi mielul şi cuvêntul luĭ Dumneḑeŭ de mânĭ vrednice şi maĭ nainte curăţite, cu mijlocul ce arétă Prea Sfinţia sa dimpreună cu Sfinţia lor părinţiĭ Episcopĭ, cerşind a se da şi Domnésca nóstră hotărîre, ca să rĕmâie canon nestrămutat celor din urmă păstorĭ aĭ stauluiĭ acestuia; cu multă bucurie am lăudat Domnia mea acéstă Dumeḑeéscă rîvnă a Prea Sfinţieĭ sale şi vroind a se face cunoscută la tótă cinstita obşte boerésců, punem înaintea vedereĭ D-vóstre cinstiţilor şi credincioşilor boerĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele halea şi mazîlĭ acéstă anafora, ca maĭ cu dinadinsul făcênd şi D-vóstre obştéscă chibzuire asupra celor arĕtate, séŭ câte s'ar maĭ cuveni a se adăoga, să daţĭ Domnieĭ mele întrégă plirofori̇e şi prin iscăliturile D-vóstre, ca şi Domnia mea, să le aşedăm şi să le întărim». — 1820, Iulie 19.

(L. S.) *Vel Logofĕt.*

pisul ce semnasă la 22 August 1819, către Domnitor. (Vedı *anexa după Erbiceanu, „Cronicarii Grecĭ“, pag. XLIX).* Ceva maĭ mult, el

---

Boeriĭ se adunară, se sfătuiră şi la 1 August 1820, presentară luĭ Al. N. Suţul următórea anafora:

Prea Inălţate Dómne.

Am vĕdut anaforaoa ce aŭ făcut Măriei tale Prea Sfinţia sa părintele Mitropolitul dimpreună cu părinţiĭ Episcopĭ, cum că fiind următorĭ Sfintelor Canóne Apostolescĭ şi Soborniceseĭ, ce poruncesc că cel ce este a intra în cóta Preoţéscă, se fie îndeletnicit întru îmbunătăţirĭ şi destoinic a putea ridica cu învĕţătura şi lucrarea neputinţele părţeĭ aceleia de norod care 'l-aŭ ales şi hirotonirea să i se facă în dar fără de dare de banĭ. Pre orĭ carĭ aŭ venit spre acéstă cerere a preoţieĭ, 'l-aŭ orînduit Prea Sfinţia sa maĭ ânteiŭ la şcóla românéscă, ce este, a se îndeletnici cu tóte sciinţele cele trebuinciόse spre împlinirea datoriilor sale şi aducênd la Prea Sfinţia sa mărturie în scris de la cel ânteiŭ dascăl al şcóleĭ, că este destoinic a-şĭ dobîndi dorinţa, atuncĭ fiind vrednic şi cu cea-l-altă curăţenie, i se dă darul în dar şi cum că acéstă Sfîntă urmare făcênd-o cunoscută şi Sfinţiilor sale părinţilor Episcopĭ, aŭ luat rĕspuns în scris, că şi Sfinţia lor sunt într'o cugetare cu Prea Sfinţia sa şi că vor fi următorĭ întru tóte şi întocmaĭ celor maĭ sus Sfinte aşeḑărĭ. Dar fiind, ca nisce oamenĭ, supuşĭ morţeĭ, pentru ca nu care cum-va ceĭ din urmă părinţĭ Archiereĭ să calce acéstă preînnoire a lucrăreĭ numitelor maĭ sus Sfinte aşeḑărĭ asupra madeleĭ hirotoniilor, aŭ rugat bunătatea Măriei tale, că precum aĭ întărit şi alte multe obşteĭ folositóre bunătăţĭ ale acesteĭ patriĭ, asemenea să binevoescĭ a întări şi acéstă preînnoire a Prea Sfinţieĭ sale la pricina hirotoniilor şi prin luminat hrisovul Măriei tale, întru care să se coprindă, atât aceste maĭ sus ḑise, ce aŭ pus înaintea vedereĭ Măriei tale, cât şi altele folositóre ce de către Inalta Măriei tale înţelepciune se vor maĭ găsi cu cale, spre maĭ temeinică întărire şi urmarea scoposuluĭ acestuia, atât în cursul vremeĭ Prea Sfinţieĭ sale, cât şi în urma Prea Sfinţieĭ sale în vecĭ. La care anafora s'aŭ dat luminată hotărîrea Măriei tale coprinḑĕtóre . . . . . *(citéză textual hotărîrea de maĭ sus).* Următorĭ fiind luminateĭ porunci ne-am adunat cu toţiĭ, aicĭ, la Domnéscа Măriei tale Curte şi din maĭ sus numita anafora, înţelegênd Dumneḑeéscа şi vrednica de mare laudă rîvnă a Prea Sfinţieĭ Sale şi a părinţilor Episcopĭ, ce într'o glăsuire aŭ bine cugetat de a preînnoi Sfintele aşeḑărĭ şi canóne Apostolescĭ şi Sobornicescĭ, ca de acum înainte să se păzéscă întocmaĭ cu tótă nesilita voinţă şi din chiar bunul cuget, jărtfind şi lepădând cu totul acest vătămător de suflet interes, a nu se maĭ lua câtuşi de puţin banĭ de la hirotoniĭ, cu nicĭ un fel de cuvênt şi pricinuire, ci precum în dar li s'aŭ dat de Dumneḑeŭ, asemenea să dea şi Prea Sfinţia lor. In adevĕr, Prea Inălţate Dómne, lăudată este acéstă bună faptă a Prea Sfinţieĭ sale şi nu suntem vrednicĭ a-ĭ face mulţămită după cuviinţă, decât rĕmânem pururea rugătorĭ către milostivul Dumneḑeŭ, ca să-ĭ înmulţéscă aniĭ vieţeĭ Prea Sfinţieĭ sale până la adâncĭ bĕtrâneţe, spre sufletéscă mângâere a noroduluĭ şi spre sĕvêrşirea şi de alte bunătăţĭ, ce se nĕdăjduesc de la asemene Sfinţit păstor şi prin Prea Sfinţia sa şi de la părinţiĭ Episcopĭ, ce sunt supuşĭ Scaunuluĭ Mitropolieĭ. De

propuse ca şcóla românéscă (a luĭ Lazar) să pregătéscă şi candidaţĭ de preoţı şi în acésta, confirmând art. VI din angagiamentul sĕŭ. De

care şi cu herbinţélă ne rugăm să bine-voescĭ Măria ta, a se da şi luminat hrisovul Măriei tale de întărirea acesteĭ obşteşcĭ otărîrĭ, ca să se păzéscă totdeauna nestrĕmutată, nu numaĭ acum, ci şi la ceĭ din urmă Archiereĭ ce vor sta dupĕ vremĭ, dându-se staşnice poruncĭ ale Măriei tale şi către tóte Isprăvnicaturile ţĕreĭ, ca nicĭ Ispravnicĭ, nicĭ Zapciĭ, nicĭ altul nimenĭ, să nu se îndrăznéscă a lua cineva-şĭ cât de puţin banĭ de la ceĭ ce sunt a intra în céta Preoţéscă. — 1820, August 1.

Grigore Brâncoveanu, Const. Creţulescu, Grigore Ghica, Barbu Văcărescu, Grig. Băleanu vel Vornic, Mihalache Manu vel Vornic, Grig Filipescu, Istrate Creţulescu biv Vornic, Iordache Samurcaş vel Vornic, Iordache Slătineanu vel Logofĕt, Gheorghe Filipescu, Const. Dudescu, Iordache Filipescu vel Vornic, Iordache Golescu Vornic, Greg. Ralea vel Vornic, Nicolae Văcărescu vel Vornic şi Nestor Logofĕt.

Asupra acesteĭ anaforale Alexandru N. Suţul hotărĕsce:

«Dintr'acéstă obştéscă anafora a Dumnélor veliţilor boerĭ, ni s'aŭ făcut cunoscut, cu întrégă bucuria nóstră, cât este de unit cugetul Domnieĭ lor şi al părinţilor Archiereĭ, spre lucrarea celor de Dumneḑeŭ plăcute îmbunătăţirĭ; se maĭ dovedesce încă şi o Sfîntă legătură de evlavie, a fiilor către duhovnicescul părinte şi de părintesc libov către duhovnicesciĭ fiĭ şi al tuturor împreună cuget unit cu voinţa Domnieĭ mele, spre lucrarea celor folositóre patrieĭ, cerşind Domnescul nostru ajutor spre sĕvĕrşirea acelor bine întocmite şi întărirea celor bine aşeḑate. Drept aceea dar, lăudând Domnia mea şi acum acéstă obştéscă bună cugetare spre folosinţa patrieĭ, primim tóte câte se coprind într'acéstă anafora şi întărindu-le cu Domnésca nóstră pecete, poruncim Dumitale cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, vel Logofĕt de ţéra de sus, să întocmescĭ Domnescul nostru hrisov, făcênd şi Domnescile nóstre poruncĭ către tóte Isprăvniciile ţĕreĭ, cu coprinderea ce maĭ jos într'acéstă anafora se arată.—1820, August 12.

(L. S.) *Vel Logofĕt.*

Urméză îndată şi hrisovul:

Domniĭ şi oblăduitoriĭ ţĕrilor, cărora li s'aŭ încredinţat de la Dumneḑeŭ puterea şi stăpânirea de noróde, îndatoraţĭ fiind a îngriji cu neadormire pentru tóte câte sunt spre buna orînduială şi dreptatea supuşilor sĕĭ, de a pune în faptă şi a nu lăsa nicĭ un lucru rĕŭ a curge cu nebăgare de sémă, atât pentru partea politicéscă, cât şi pentru tagma bisericéscă, ca un norod ce de obşte împreună este încredinţat sub o stăpânire şi oblăduire creştinéscă; căreia îngrijirĭ aflându-ne Domnia mea pururea îndatoraţĭ şi pentru tóte cele de trebuinţă rîvnind, între alte pricinĭ obşteşcĭ ale ţĕreĭ, ce ne trudim de când milostivul Dumneḑeŭ ne-aŭ hărăzit Domnia Valahieĭ, neincetat şi fără pregetare a le întocmi în starea cea cuviinciósă şi a aduce cele căḑute în rînduiala lor la urmarea cea bună, aflat-am tréba hirotoniilor preoţescĭ, care este partea,

cât—ciudat! Dionisie face asemene propunere după ce la finea luĭ Iunie 1820, propusese luĭ Vodă a nu se da simbria dascălilor şcólelor

cea alésă între norodul creştinesc şi care este una din Sfintele taine bisericescĭ căḑută maĭ dinainte, de la o vreme încóce, la un catahrisis nesuferit, avênd adică lesnire cu dare de banĭ orĭ cine vrea, prin mijlóce neprimite Bisericeĭ împotriva Sfintelor Canóne Apostolescĭ a câştiga darul Preoţieĭ, care canóne, cu tarĭ legăturĭ opresce şi îndatoresce pe ceĭ ce pórtă sórta şi darul Apostolieĭ, ca acel dar Dumneḑeesc ce printr'ênşiĭ se dă, să nu îl neguţătoréscă prin luare de banĭ, ci precum Domnul nostru Isus Hristos, prin rostul Sfinţieĭ sale, a ḑis Apostolilor: «în dar aţĭ luat, în dar să daţĭ». Acestuĭ dar Sfînt Canon urmând şi Prea Sfinţia sa cel de acum alesul de Dumneḑeŭ Mitropolit al Ungro-Vlahieĭ, chir Dionis e, dimpreună cunoscĕtor al aceştiĭ rea obicĭnuinţă şi fierbinte rîvnitor spre îndreptarea acesteĭ pricinĭ bisericescĭ, prin anafora ne-aŭ făcut arĕtare, cum că fiind următor Sfintelor Canóne Apostolescĭ şi Sobornicescĭ, ce poruncesc, ca acel ce este a intra în brésla Preoţéscă să fie îndeletnicit întru îmbunătăţirĭ şi destoinic a putea rădica cu învĕţătura şi lucrarea neputinţele părţeĭ aceia de norod care îl aŭ ales şi hirotonia să i se facă în dar, fără de dare de banĭ; pre orĭ carele aŭ venit spre acéstă cerere a Preoţieĭ, a'l orîndui Prea Sfinţia sa maĭ ântêiŭ la şcóla românéscă, ce este aşeḑată, a se îndeletnici cu tóte sciinţele cele trebuincióse, spre împlinirea datoriilor sale, carele aducênd la Prea Sfinţia sa mărturie în scris de la cel d'ântêiŭ dascăl al şcóleĭ, că este destoinic a primi dorinţa, atuncĭ fiind vrednic şi cu cea-l-altă curăţenie, să i se dea darul în dar. Şi sum că acéstă Sfîntă urmare făcênd-o cunoscută şi Sfinţiilor sale părinţilor Episcopĭ, aŭ luat rĕspuns în scris, că şi Sfinţia lor sunt într-o cugetare cu Prea Sfinţia sa şi că vor fi următorĭ întru tóte şi întocmaĭ celor maĭ sus ḑise Sfinte aşeḑĕrĭ, dar fiind ca nisce oamenĭ supuşĭ morţeĭ, pentru ca nu care cum-va ceĭ din urmă părinţĭ Archiereĭ, să calce acéstă preînnoire a lucrăreĭ numitelor maĭ sus Sfinte aşeḑĕrĭ asupra madeleĭ hirotoniilor, aŭ făcut rugăciune Domnieĭ mele, ca precum am întocmit şi alte multe de obşte folositóre bunătăţĭ ale acesteĭ patriĭ, asemenea să bine-voim a întări şi acéstă preînnoire a Prea Sfinţieĭ sale la pricina hirotoniilor şi prin hrisovul Domnieĭ mele, întru care să se coprindă, atât aceste maĭ sus ḑise, ce aŭ pus înaintea Domnieĭ nóstre, cât şi altele folositóre ce de către Domnia mea se vor maĭ găsi cu cale, spre a se păzi întocmaĭ, cât şi în urma Prea Sfinţieĭ sale în vecĭ. La care anafora s'aŭ dat Domnésca nóstră hotărîre coprinḑĕtóre, că cu adevĕrat Prea Sfinţia sa de când s'aŭ aşeḑat în arhipăstorescul Scaun al acesteĭ pravoslavnicĭ ţĕrĭ, în multe chipurĭ 'şĭ-aŭ arĕtat Dumneḑeésca rîvnă, ce hrănesce către cuvêntătórea a luĭ Hristos turmă, iar maĭ vĕrtos, printr'acéstă anafora ce aŭ făcut către Domnia mea, aŭ dat de faţă câtă căldurósă dorinţă are de a aduce acest mare dar al Preoţieĭ în starea cea canonisită de Sfinţiĭ Apostolĭ şi de Sfintele Sobóre spre a se jîrtfi mielul şi cuvêntul luĭ Dumneḑeŭ de mânĭ vrednice şi maĭ nainte curăţite cu mijlocul ce îl arată Prea Sfinţia sa dimpreună cu părinţiĭ Episcopĭ, cerşind a se da şi Domnésca nóstră hotărîre ca să rĕmâe canon nestrămutat şi celor din urmă păstorĭ aĭ staululuĭ acestuia. Pre care acéstă Dumneḑeéscă rîvnă a Prea Sfinţieĭ sale cu multă bucurie o am lăudat Domnia mea şi voind a se face cunoscută la tótă obşcea boeréscă o am şi orînduit Domnia mea în teoria

pre timpul de vacanţele de vară şi a se licenţià internatul şcólei, sub pretecst de economie!—Vom aduce acest unic act *urît*, semnat

Dumnealor veliţilor boerî, ca făcĕnd chibzuire asupra celor maî sus ḑise, să ne facă arĕtare: carî după porunca Domnieî mele adunându-se cu toţiî, de la ḑioa ânteiû ale aceştiî următóre, ne-aû şi făcut arĕtare prin anafora, că şi Dumnélor, nu numaî sunt într'o unire la tóte câte aû cuvêntat Prea Sfinţia sa, ci încă şi laudă acéstă bună faptă a Prea Sfinţiei Sale şi a părinţilor Episcopî, ce într'o glăsuire aû bine cugetat de a preînnoi Sfintele aşeḑĕrî şi canóne Apostolicescî şi Sobornicescî, ca să nu se ia câtuşî de puţinî banî de la hirotonie, cu nicî un fel de cuvênt, de la verî cine, adică, nicî de Ispravnicî, nicî de Zapciî şi nicî de alt nimeni, ci precum în dar s'aû dat de Dumneḑeû, asemenea şi ceî ce vin la hirotonie să priméscă dar în dar: pentru care şi ḑic Dumnélor, că după cuviinţă nu sunt vrednicî a-î face mulţumită de către noî, a fi pururea rugătorî către milostivul Dumneḑeû ca să îî înmulţéscă aniî vieţeî Prea Sfinţieî sale până la adâncî bĕtrâneţe şi spre sufletésca mângâere a norodului şi spre sĕvêrşirea şi de alte marî bunătăţi ce se nădăjduesc de la asemenea Sfinţit păstor şi prin Prea Sfinţia sa şi de la părinţiî Episcopî, ce sunt supuşî Scaunuluî Mitropolieî, rugându-ne de obşte, ca acest aşeḑĕmênt al hirotoniilor să-l întărim şi cu Domnescul nostru hrisov, ca să se păzească în vecî. Decî, dintr'acéstă obştéscă anafora a Dumnélor boerilor, făcêndu-ni-se cunoscut cu intrégă bucurie a nóstră cât este de unit cugetul Dumnélor cu al părinţilor Archiereî spre luarea celor de Dumneḑeû plăcute îmbunătăţirî, se maî dovedesce încă şi o Sfîntă legătură de evlavie a fiilor către duhovnicescul părinte şi de părintesc libov către duhovnicesciî fiî şi al tuturor împreună cuget unit cu voinţa Domnieî mele, spre lucrarea celor folositóre patrieî, cerşind Domnescul nostru ajutor spre sĕvêrşirea celor bine întocmite şi întărirea celor bine aşeḑate. Drept aceea dar, laudând Domnia mea acéstă obştéscă bună cercetare spre folosinţele patrieî, primim tóte câte se cuprind maî sus şi printr'acest hrisov al nostru, întărim, ca să se păzéscă acest aşeḑĕmênt la hirotonii tot-deauna neştrĕmutat, nu numaî acum, ci şi la ceî din urmă Archiereî, ce vor sta după vremî. Rugăm dar şi pre alţi fraţi Domnî, carî în urma nóstră se vor învrednici a fi oblăduitorî acesteî creştinesci ţerî, să bine-voiască a innoi şi a întări aşeḑĕmêntul acesta, [illegible] şi ale Domniilor sale aşeḑĕmênturi să fie în urma de alţiî ţinute în sémă; şi am [illegible] hrisovul acesta cu însaşi credinţa Domnieî mele Iō Alexandru Nicolae Suţul Voevod, i cu credinţa' prea iubiţilor Domnieî mele fiî: Nicolae V-vd., [illegible] V-vd., Ioan V-vd., Scarlat V-vd., Dumitru V-vd., Grigorie V-vd. martori fiind şi Dumnélor cinstiţi şi credincioşi boeriî veliţi aî Divanuluî Domnieî mele: pan Grigorie Brâncoveanu biv vel Ban, Epistatul Spătărieî, pan [illegible] Văcărescu vel Ban, pan Grigorie Baleanu vel Vornic de ţéra de sus, pan [illegible] Filipescu vel Vistier, pan Constantin Samurcaş vel Vornic de ţéra de jos, pan [illegible] Slătineanu vel Logofĕt de ţéra de sus, pan Constantin [illegible] pan Grigorie Rallea vel Vornic, pan Nicolae Văcărescu [illegible] pan Constantin Golescu vel Logofĕt de ţéra de jos, [illegible] Câmpineanu vel Logofĕt al străinelor pricini, pan Iacovache [illegible] pan Dimitrache Hrisoscoleu vel Logofĕt de obiceiurî, pan [illegible] vel Vornic al Poliţieî, pan Alexandru Hariton vel Căminar, pan

de Dionisie, la capit. şcólelor [1]. Se pot vede în note, actele relative la oprirea hiro'oniilor de candidaţĭ nepregatiţĭ şi pe banĭ.

3) Vre-o schimbare deosebită în organizarea administraţiuneĭ Bisericeĭ muntene nu se află în diversele condice. Din organizarea da'ă Consistoriilor eparhiale sub ocupaţiunea muscăléscă din 1806—1812, s'a conservat câte-va, cum probéză următorul act:

. . . . *Zemle Vlahiscoe.*

Fiind-că Sfinţia sa Episcopul Rômniculuĭ chir Galaction, dimpreună cu Protosinghelul de la Craiova, are Sfinţia sa orînduiţĭ pentru a căuta pricinile bisericescĭ ale noroduluĭ şi patru Clericĭ, carĭ, fiind-că se află pururea cu sîrguială şi cu silinţă la pricinile şi judecăţile ce se orînduĭesc de către Dumnéluĭ Caimacamul i de către Dumnélor boeriĭ divaniţĭ de la Divanul nostru ot Craiova, aŭ avut milă de la fraţiĭ Domnĭ de maĭ nainte ca să scutéscă drepte bucatele lor stupĭ, i rîmătorĭ de dijmărit, i vinul ce-l va face în viile lor de vinăriciŭ şi oile de oerit. Drept acéea înnoim şi Domnia mea mila acésta şi poruncim şi vouă slujitorilor dijmarĭ, i vinăricerĭ şi oerĭ, ce veţĭ fi orînduiţĭ după vremĭ la aceste slujbe, nimenĭ întru nimic supĕrare maĭ sus numiţilor Clericĭ pre drepte bucatele lor să nu le faceţĭ, că aşa este porunca Domnieĭ mele. *i saam receh gospod.* — 1819, Octombre 25.

(Pecetea gospod.). *Vel Logofĕt.*

Cod. XCIII, fila 160.

4) «De la descălecătóre», ḑice un act din 1849 Decembre 14, a existat pe lângă Curtea Gospod un mare eclesiarh, care avea privigherea Bisericilor Curţeĭ. Ultimiĭ Domnĭ Grecĭ aŭ adus pre lângă eĭ un Arhimandrit grec, care încet cu încetul s'a subs'ituit mareluĭ Eclesiarh român. Sub Al. Suţul se desfiinţéză postul de mare Eclesiarh, cu aprobarea Mitropolituluĭ Dionisie.

Dumitrache Suţul vel Comis; şi Ispravnic, pan Gheorghe Slătineanu vel Logofĕt de ţéra de sus; şi s'aŭ scris hrisovul acesta la anul al doilea dintru ântêia Domnie a Domnieĭ mele, aicĭ, in oraşul Scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la aniĭ de la nascerea Domnuluĭ Dumneḑeŭ şi mântuitoruluĭ nostru Isus Hristos.— 1820, August 28, de Nicolae Logofĕt za Divan.

(Iscălitura şi pecetea gospod.), *Gheorghe Slătineanu vel Logofĕt procitoh.*

Cod. XCIII, fila 17?, verso.

1. Veḑĭ anaforaoa Mitropolituluĭ Dionisie în cod. 100. pag. 260.

Iacă actul:

Iō Alexandru Nicolae Suţu Voevod Zemle Vlahiscoe.

După pliroforia ce se dă Domnieĭ mele printr'acéstă anafora a Prea sfinţieĭ sale Mitropolituluĭ ţĕreĭ şi a Dumnéluĭ cinstituluĭ şi credinciosuluĭ boer al Domnieĭ mele, Gheorghe Filipescu, vel Logofĕt de ţeara de sus, de vreme ce Eclis archul curţeĭ gospod. aŭ rĕmas numaĭ o numire cu totul deşartă şi netrebuinciósă şi acea puţină întrebuinţare ce săvĕrşia maĭ înainte vreme, Eclisiarhiĭ s'aŭ însărcinat de luminaţiĭ Domnĭ, selefiĭ noştri, asupra Arhimandrituluĭ curţeĭ domnescĭ, carele se află apărurea lângă domnie şi la tóte parisiile se arată inaintea Domnuluĭ; de aceea dar, ca un lucru de prisos, acéstă Eclisiarhie, hotărîm Domnia mea să lipséscă de acum înainte cu totul, rĕmâind acéstă ingrijire a bisericeĭ domnescĭ asupra Arhimandrituluĭ curţeĭ, pe carele îl orînduim Domnia mea maĭ mare şi purtător de grije asupra preoţilor, cântăreţilor şi altor slujitorĭ aĭ acesteĭ bisericĭ, sub povaţa Prea Sale părintelui Mitropolit, arĕtându-se şi la tóte parisiile înaintea Domnieĭ mele, iar la biserica curţeĭ gospod cea veche, poruncim să ingrijescĭ Prea sfinţia ta părinte Mitropolite, după chipul ce ne areţĭ prin acéstă anafora şi după sciuta rîvnă ce aĭ la buna orînduială şi buna stare a sfintelor bisericĭ.—1819, Decembre 20.

(Pecetea g-pd). *vel Logofĕt.*

Prea Inălţate Dómne,

Din descălicătórea acesteĭ ţĕrĭ, stăpânirea aicĭ se vede că şi cu sfat bisericesc clirosuluĭ bisericeĭ gospod. aŭ închipuit un preot deosebit dintr'înşiĭ numindu'l Eclisiarh şi cu povăţuirea Mitropolituluĭ, acesta îngrijea tot-d'a-una maĭ vêrtos la parisiile domnilor în biserică, după vremĭ acest Eclisiarh al bisericeĭ curţeĭ gospod, avêndu'şĭ petrecerea sa prea cinstită şi fiind om cu idee şi pracsîs, atât la cele bisericescĭ, cât şi politicescĭ, se cinstea de toţĭ, în deosebire persóna sa; acésta, luminate Dómne, ţiindu-se până la mazilirea rĕposatuluĭ Alexandru Vodă Ipsilant şi cunoscêndu-se în urmă, că la acéstă bisericéscă dregătorie nu se pot nemeri cu înlesnire dintre preoţĭ pre ceĭ asemenea celor maĭ d'înainte, rĕposatul Nicolae Vodă Caragea, aŭ adus de la Ţarigrad un arhimandrit, numindu'l al curţeĭ gospod, pe carele s'aŭ cunoscut că cu încet, încet 'l-aŭ însărcinat cu tótă îngrijirea datorieĭ eclisiarhuluĭ maĭ mult pentru că tot-deauna s'aŭ aflat cu şederea sa în curtea gospod, aprópe de biserica ce merge Domnul şi acésta urmându-se de la Domn la Domn până acum, iar eclisiarhul aŭ rĕmas numaĭ cu numirea, iar nu şi cu lucrarea cea maĭ dinainte, căcĭ şi şederea sa maĭ mult s'aŭ întêmplat a fi la biserica ot Curtea veche şi îngrijitor pentru cele de acolo şi la parisiile Domnescĭ se arată şi eclisiarhul numaĭ pentru o aducere aminte a învechimiĭ acesteĭ dregătoriĭ

și cu prea puțină întrebuințare din cele ce săvârșesce arhimandritul curței gospod. de aceea și chibzuindu-ne amândoî, am socotit ca acéstă numire de eclisiarh aicĭ în Bucurescĭ a bisericeĭ gospod, de acum înainte ca cum nu ar trebui a maĭ fi, și de se va găsi cu cale de către Inălțimea ta, îndrăznim a ḑice, că însușĭ preacuviosul archimandrit al bisericeĭ curțeĭ gospod, să împlinéscă de acum înainte și acea puțină întrebuințare ce săvêrșia eclisiarhul la parasiile domnesci, și cât pentru biserica gospod ot Curtea veche, noi smeritul Mitropolit, după datoria ce avem, îngrijind, vom nemeri vre-un preot maĭ deosebit și vom orîndui proestos acolo însărcinându'l cu purtarea de grijă lucrurilor bisericeĭ dintr'însa, ce i se va da înscris, cu paza slujbelor i cu curățenia bisericeĭ, iar aniĭ Măriei tale de la milostivul Dumnezeu să fie mulțĭ și fericițĭ.—1819 Decembre 14.

Al Ungrovlahieĭ Dionisie, vel logofĕt.

5) In privința toleranțeĭ religióse, nu găsim nicĭ un act contrar eĭ. Bisericele eterodoxe continuă a fi sub protecțiunea stăpânireĭ țĕreĭ. Prozelitismul chiar în Biserica ortodoxă, este îngrădit cu óre-care formalitățĭ. De o parte nu este tolerat un român pămêntén să schimbe legea sa [1], de altă parte, în casul când o fată de evreŭ voi să se facă creștină, însușĭ Mitropolitul Dionisie ceru luĭ Vodă, ca să ordone boerilor isprarnicĭ, «ca fată și cu Cucernicul Protopop al județuluĭ, să cerceteze acea fată de este de *bună voia* eĭ venirea la pravoslavie, orĭ silită de cinevașĭ, séŭ de vre-un nădăjduit câștig *(ad. din interes V. A. U.)* și de póte a rĕmânea până la sfârșitul viețeĭ sale sub adevĕrata pravoslavnică credință.» [2]

1. Un cas unic: un Nicolae manifestă cugetul să'șĭ lepede legea ortodoxă. El fu surghiunit la monastirea Mărgineni după denunțarea luĭ Aga. Mama luĭ se rógă luĭ Vodă, în Septembre 1820, de iertare și Vodă îl iartă în 16 Septembre 1820.—Cod. C, pag. 601.

2. *Iō Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar zemle Vlahiscoe*

Dumnévostră ispravnicilor aĭ județuluĭ, cât pentru pornirea și cererea ficeĭ jăluitóreĭ de a veni la pravoslavnica credință și a se lumina cu Sfîntul botez, poruncim dumnévóstră, ca împreună cu protopopul județuluĭ, să facețĭ cercetare și urmarea ce maĭ jos se arată într'acéstă anafora a Prea Sfințieĭ sale părinteluĭ mitropolit, iar pentru lucrurile cele luate de fată din casa mume-seĭ, să cercetațĭ de sunt bune și drepte ale mume-seĭ, séŭ sunt făcute, orĭ tóte séŭ dintr'însele, cu ostenéla feteĭ, și fiind ale mume-seĭ, de nu sunt făcute pe obrazul feteĭ, orĭ ca să le pórte în casă, séŭ ca să i le dea de zestre când se va mărita, și să însciințațĭ Domnieĭ mele.—1820, Iunie 13.

(pecetea g-pd) *vel Logofĕt.*

6) Negreşit că ceĭ veniţĭ la legea ortodocsă din alte religiunĭ, dobândiaŭ certe scutirĭ, privilegiurĭ şi miluirĭ. [1]

Prea Inălţate Dómne,

După luminata poruncă ce ni se dă la acéstă jalbă a Rujeĭ Ovreiceĭ ot Ploescĭ, sud Prahova, am intrat în cercetarea pricineĭ şi vre-un alt destoinic cercetat de faţă adevĕr nu am putut descoperi, fără numaĭ vedem, că înaintea acesteĭ jălbĭ ni s'aŭ fost adus alte doue jălbĭ ale fiiceĭ jăluitóreĭ, date tot către Măria ta, şi buiurdisite către noĭ, dintr'a cărora coprindere pe largă pliroforie s'aŭ fost dat Măriei tale, carĭ jălbĭ se şi alătură prin însoţirea acesteĭ anafora, şi fiind-că eĭ s'aŭ aflat cu locuinţa la Ploescĭ, precum şi acea copilă la sud Saac, in casa numituluĭ Paharnic, de se va găsi cu cale de Inalta Măriei tale înţelepciune, să se porunciască Dumnélor Boerilor Ispravnicĭ din sud Saac, unde faţă şi cu Cucernicul Protopop al judeţuluĭ, să se cerceteze acea fată de este de bună voia eĭ venirea la pravoslavie, orĭ silită de cineva şĭ, séŭ de vre-un nădăjduit interes şi de póte a rĕmânea până în sfêrşitul vieţeĭ sale sub adevĕrata pravoslavnică credinţă, şi când cu adevĕrat se va încredinţa d-lor întru tóte, ni se va face arĕtat nouă în scris, ca să dăm poruncă la Stariţa ot schitul Ţigănescĭ, spre a o şi lumina cu Sfîntul botez, după ce i se va face maĭ întêiŭ cuviinciosul catihitis : iar pentru acele lucrurĭ luate de fată, ce nicĭ însăşĭ nu le tăgăduesce prin jalba sa şi se va da luminată hotărîrea Măriei tale către Dumnélor boeriĭ Ispravnicĭ, cum să se urmeze, maĭ vêrtos ajutând-o şi pravila, numind-o ca o firéscă zestre a eĭ, fiind trebuinciósă la vremea căpătuireĭ sale, iar cea desăvêrşită hotărire rĕmâne a se face de către Măria ta.—1820 Iunie 3.

Al Ungrovlachieĭ Dionisie.

1. *Cartea Raduluĭ Papistaşu bărbatul Zoiţeĭ pentru ertăciune.*
Zemle Vlahiscoe.

Fiind-că Radul bărbatul Zoiţeĭ botezateĭ din Papistaşĭ prin sinet domnesc, aŭ fost miluit de a fi apĕrat din rĕndul dăjdiilor visterieĭ, i de alte podvedĭ şi angariĭ, iar acum prin jalba ce aŭ dat domnieĭ mele, soţia luĭ Zoiţa, plângêndu-se că ea rĕmâind sacată şi bărbatul eĭ nefiind destoinic a o hrăni, maĭ vêrtos aflându-se însărcinată cu copiĭ, aŭ cerut, ca pentru neputinţa eĭ să o miluim cu scutirea uneĭ prăvăliĭ ce are, de fumărit, de căminărit, a căreia jalbă orânduindu-o Domnia mea în cercetarea Dumnéluĭ vol logofĕtul de ţéra de sus, şi Dumnéluĭ prin anafora de la 9 ale următóreĭ lunĭ, aŭ arĕtat Domnieĭ mele de sărăcia şi sacatlâcul eĭ. de aceea milostivindu-ne Domnia mea, ĭĭ înnoim privileghiul ce aŭ avut bărbată-sĕŭ, cu a fi apĕrat şi de aicĭ înainte de rêndul dăjdiilor vistierieĭ i alte podvedĭ şi angariĭ, cum şi prăvălia ce o are dréptă a sa apĕrată de fumărit şi căminărit; pentru care poruncim la toţĭ càţĭ se cuvine, întocmaĭ să flţĭ următorĭ, că aşa este porunca Domnieĭ mele, I. Saam recech gospod.—1819 Septembre 16.

(Pecetea gospod.) *Vel logofĕt.*

Cod. XCIII, fila 71.

Zemle Vlahiscoe.

Fiind-că Maria care din legea ovreiască aŭ tras la pravoslavnica credinţă aŭ avut privilegiŭ de la fraţiĭ Domnĭ de maĭ nainte, a scuti o prăvălie

7) O afacere curiósă agită lumea boerésză in 1870. Un càlugăr grec a fost aflat cu furătură de móşte: un fragment din st. Damian, altul de la Sfîntul Pantelimon şi «o bucăţică négră, scrisă în placă: «Sfîntul lemn», iar prin graiŭ ḑice numitul Ieromonah, că e sânge de al Sfîntuluĭ Gheorghe».... Mitropolitul cere luĭ A. Şuţu să se sequestreze tóte acestea şi să se păstreze la Mitropolie, sub pecetea şi a Călugăruluĭ, până se vor ivi reclamaţiunĭ de la locul cărora aparţin.

Vodă aprobă cererea, la 25 Martie 1820.[1]

şi o cârciumă sub acéstă prăvălie, de fumărit, de căminărit, de vamă, de vinul Domnesc, de ortul Vătăşesc şi de alte angariĭ, ce sunt pe prăvăliĭ şi cârciume, însĕ prăvălia şi cârciuma dréptă a sa, cum şi Nica soţul eĭ a fi apĕrat de rêndul dăjdiilor fiind strein şi scăpătat, iar acum dupĕ jalba ce aŭ dat Domnieĭ mele numită Maria, arĕtând că Nica soţul eĭ murind şi ea fiind la desăvêrşită bĕtrâneţe, care avênd o fată şi măritându o dupĕ un Ene Şalvaragiul ot Bărăţie, aŭ făcut rugăciune Domnieĭ mele, spre a ne milostivi să dăm privilegiurile de maĭ sus arĕtate ale eĭ pe numele ginere-săŭ Ene Şalvaragiul. Drept aceea dupĕ încredinţarea ce ne-aŭ dat Dumnéluĭ vel logofĕtul, că arĕtarea eĭ este adevĕrată, ne milostivim şi dăm Domnescul nostru Hrisov la mânele ginere-sĕŭ Ene, atât cu Privilegiurile de maĭ sus arĕtate, cât şi adaos de a estui ale luĭ drepte bucate de vinăriciŭ din dréptă via sa; pentru care poruncim tuturor de obşte a da bună pace pentru tóte câte se coprinde şi a nu face niciĭ un fel de supărare că aşa este porunca Domnieĭ mele.—1819.

(Pecetea gospod.) *Vel logofĕt.*

Cod. XCIII, fila 38.

1. *Iō Alexandru Nicolae Şuţu Voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.*

Prea Sfinţia ta părinte mitropolite, am vĕḑut Domnia mea arĕtarea ce Ne facĭ prin tr'acéstă anafora, de cercetarea şi urmarea ce aĭ făcut pentru Sfintele móşte ce se găsesc în mâna luĭ Teodosie Ieromonahul, care aceste Sfinte móşte poruncim să stea pecetluite în păstrare la Sfânta Mitropolie, până când se va arĕta cine va şi cu bune dovedĭ şi se vor cere de la locul de unde vor fi.—1820 Martie 23.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCV, pag. 424.

Prea Inălţate Domne,

Dupĕ luminată porunca Măriei tale, ce ni se dă cu întărire la anaforaoa Dumnéluĭ vel Cămăraşu, prin care se hotărasce de Măria ta pentru nisce Sfinte móşte ce s'aŭ găsit în mâna unuĭ călugăr anume Teodosie Ieromonahul Velt de la mônăstirea Sfinteĭ Troiţe din eparhia Pistra, care móşte cercetându-se se dovedi a fi o parte din móştele cu numire de Sfântul Damian şi alta a Sfântuluĭ Panteleimon şi o bucăţică négră scrisă în placă «Sfânt lemn», iar prin graiŭ ḑice numitul Ieromonah, că este sânge de al Sfântuluĭ Gheorghe, tóte acestea într'o cutie de argint i o cruce de lemn ferecată în argint cu scaunul eĭ lucrată prost ş'un petrafir de stofiţă albastră şi o pandahusă sêrbească· tóte

Sĭ fórte numeróse, apópe tot atât de numeróse ca şi sub Caragia, sunt hrisóvele de miluirĭ a diverselor Bisericĭ şi Monastirĭ din ţérá şi din Orient. Se scie că şi reinoirea hrisóvelor acestora acordând privilegiĭ şi miluirĭ, era o sorginte de adunare de banĭ, nu numaĭ pentru logofeţiĭ marĭ, dar maĭ ales pentru Domnitor.

Se pot vedé în anexele volumuluĭ asemenea hrisóve şi cărţĭ domnescĭ [1].

Din aceste acte de miluirĭ de mănăstirĭ şi bisericĭ notăm hrisovul dat Monstireĭ Icóna, pre lângă care se întreţinea un asil de 24 femeĭ sarace, «obraze maĭ alese» [2].

[illegible] acestea de maĭ sus arĕtate puindu-se într'o bohcea s'au pecetluit cu pecetea nóstră [illegible] a numituluĭ Ieromonah şi a buluebaşeĭ Domneştiĭ cămărĭ, cu care [illegible] s'au dat în păstrare la eclesiiarhia Sfinteĭ Mitropoliĭ, până când se va arĕta ca vre-o buna dovadă şi se va cere de la locu de unde vor fi.— 182[illegible] Martie 19.

Al Ungrovlahieĭ Dionisie.

1 Vedĭ actele in anexele volumuluĭ.

2. *Hrisovul bisericeĭ Icóna.*

[illegible] săvĕrşesc bunătăţile cele de suflet folositóre şi placute luĭ Dumnedeŭ [illegible] în viaţa acésta se laudă şi se bine-cuvintéză, ce şi după petrecania [illegible] nume nemuritóre şi pomenirĭ vecinice şi sufletele lor în locaşurile [illegible] se învrednicesc: multe dar bunătăţĭ sunt prin care póte omul [illegible] mântuire, iar ceĭ maĭ mare este milostenia ce se face atât la sfintele luĭ Dumnedeŭ locaşurĭ, cât şi maĭ vĕrtos la săracĭ, la bolnavĭ şi la [illegible] pentru că milostenia este vĕrfuĭ celor-l-alte bunătăţĭ căcĭ rĕzbate [illegible] numaĭ la scaunul măriref luĭ Dumnedeŭ şi celuĭ ce face milostenie [illegible] locaş în cer şi [illegible] face moştenitor împĕrăţieĭ cerescĭ şi multă îndrăznire [illegible] către Dumnedeŭ, de vreme ce însuşĭ Domnul nostru Isus Hristos [illegible] că orĭ-ce aţĭ face unuia dintre aceştĭ maĭ micĭ fraţĭ, [illegible] după cuvêntul Sfântuluĭ Ioan, ce face pentru milostenie [illegible] drept aceea şi eŭ robul [illegible] Isus Hristos şi Dumnedeŭ a tota ţiitorul, Iŏ Alexandru Nicolae [illegible] de bine şi voind a întări cele [illegible] locaşurĭ întru slava a Sfint[illegible] Nóstră [illegible] şi pentru rĕposatul Misail Mo[illegible] cu vîrsta sa a slujit dom[illegible] la cele de Dumnedeŭ plă[illegible] aicĭ în Bucurescĭ, săvĕr[illegible] Hagiuluĭ, la care [illegible] hramul prea [illegible] maiceĭ nóstre Paraschiva şi [illegible] Mihail şi Gavriil, şi alta ce se numesce mana[illegible] se prăznuesce hramul prea sfinteĭ, prea [illegible] pururea fecióreĭ Marieĭ şi

9) Atragem atenţiunea asupra reclamaţiunei familieĭ Filipescu din 1 August 1819 contra releĭ administraţiunĭ a egumenuluĭ mŏnăstireĭ

sfîntuluĭ părinteluĭ nostru Nicolae arhiepiscopul Mirilor făcĕtorul de minunĭ, unde aŭ făcut şi 14 chiliĭ *spre locuinţa a 24 femeĭ sărace obraze maĭ alese şi călugăriţe, de a căror hrană şi îmbrăcăminte tot Mihail monahul aŭ avut purtare de grije în viaţa sa*, cum şi după sfirşitul sĕŭ, atât pentru purtarea de grija şi chivernisela acelor sărace, cât şi a bisericilor orînduială aŭ lăsat epitrop şi chivernisitor pe nepotă-sĕŭ rĕposatul Panait Băbénu biv vel sluger, care sluger la mórtea sa aŭ lăsat şi el pe nepotă-sĕŭ credinciosul boerul domnieĭ mele Pană Băbénu biv vel . . . . care orânduială a acelor sărace cum şi a bisericilor însciinţându-ne că se păzesce pe deplin precum se află şi când era rĕposatul M.sa l Monahul, şi fiind-că pe lângă acéstă orânduială ce aŭ făcut acel rĕposat aŭ avut şi milĭ domnescĭ, adecă, scutirea drepturilor bucate stupiĭ i râmătoriĭ de dijmărit şi vinul de vinăriciŭ, cum şi o pivniţă de aicĭ din Bucurescĭ, de la pórta domnéscă din sus o ţinea scutită de fumărit, de căminărit, de vamă, de vinul domnesc, de ortul vătăşesc şi alte angariĭ, ca să fie de vêndare de vin i de rachiŭ, spre chivernisela acelor sărace: aşijderea scutea la vremea oerituluĭ, cu pecetluit domnesc, oĭ două sute şi la vremea văcărituluĭ când se va întêmpla după vremĭ, scutea vite 20, ţinea şi lude 10 strĕinĭ scutiţĭ de tóte dăjdiile şi orânduelile câte es de la visterie peste an în ţéră, care sunt pentru adusul lemnelor pe la chiliĭ şi pentru ale posluşanieĭ: luaŭ şi de la visterie amêndouĕ bisericile pe an talerĭ 80, de biserică câte talerĭ 40, însă de 4 orĭ într'un an la fie-care hram, câte talerĭ 20 pentru céră, tămâe, unt-de lemn şi pentru împărţit la săracele de la chiliĭ, şi un om ţinea, care este orânduit isprăvnicel, spre purtarea de grijă şi posluşnie la acele sărace, scutit şi apérat de tóte dăjdiile şi orânduelile mŏnăstireĭ, căruia prin cercetare se da adeverinţa de la Dumnéluĭ vel vistierul, precum pentru tóte aceste milĭ şi orânduelĭ, ce maĭ sus se arată, ne-am adeverit Domnia mea, atât din hrisovul Domnieĭ Sale Constantin Vodă Mavrocordat, i din hrisovul altor fraţĭ domnĭ şi din hrisovul DomnieĭSale, rĕposatuluĭ Mihaiŭ Vodă Suţul, dintru cea dintâiŭ domnie, că maĭ sus numitul rĕposat epitrop Panait Băbeanu, biv vel sluger cugetând la cele de Dumnedeŭ plăcute, cu a sa agonisélă aŭ prefăcut în zidire de pétră una dintre aceste douĕ bisericĭ, adecă cea din mahalaoa Ceauş David, ce era de lemn, în care se află şi Sfinta icónă a Prea curateĭ stăpâneĭ nóstre de Dumnedeŭ născĕtóre, făcĕtóre de minunĭ, şi aŭ zidit şi 12 chiliĭ, iarăşi de pétră, în care sa lŏcuiască alte 24 călugăriţe şi femeĭ sărace vădue, a cărora purtare de grijă şi cautare să li se păzéscă tot de numitul ctitor, ca şi celor-l-alte, atât în viaţa sa, cât şi după mórte-ĭ, lăsând epitrop şi ctitor iar din némul sĕŭ, mirenĭ iar nu călugărĭ, fiind biserică la care se află locuind călugăriţe şi sărace vădue, precum aŭ dat pentru acésta şi reposatul mitropolitul ţĕriĭ chir Grigorie, arhierească carte cu aşedămîntul acesta făcută de la lét 1783 Iunie 1, şi cu voinicie ctitoruluĭ, să zidéscă biserica şi chiliile acestea şi să păzească aşedămînturile şi orânduelile ce prin cartea prea Sfinţieĭ sale, în şase ponturĭ se coprinde, nestrămutat, lăsând şi Prea Sfinţia sa 2 preoţĭ ca să fie nesupĕraţi de orânduelile dăjdiilor preoţescĭ: şi s'aŭ întărit prin hrisov Domnesc tóte câte se coprinde în cartea reposatuluĭ mitropolit, fiind cu bună orânduială, cât şi ce e vechĭ milĭ spre a se păzi în tótă vremea nestrămutat, când atuncĭ s'aŭ maĭ adaos milă Domnéscă bolovanĭ sare 100, care săĭ

Mărgineni, întemeeată de némul sěŭ. Domnitorul ia act de denunţări şi orânduesce cercetare.[1]

dea pe tot anul cu pecetluit iar de la Telega, ca să'ĭ fie pentru chiverniséla şi ajutorul săracelor de la chiliĭ; aşişderea şi pentru doĭ preoţĭ i un diacon ce vor fi la acéstă Sfîntă biserică, să fie nebântuiţĭ despre rêndul dăjdiilor preoţescĭ i de ploconul Mitropolieĭ, ca să pótă sluji Sfinteĭ bisericĭ, iar după ce aŭ săvěrşit facerea bisericeĭ din mahalaoa Ceauş-David, făcênd-o de pétră peste tot din zid şi infrumuseţând-o cu tóte cele trebuincióse podóbe, încă şi 14 chiliĭ de pótră făcênd împrejurul bisericeĭ, în care chiliĭ locuesc acele sărace, s'aŭ maĭ adaos acéstă milă, ca să aibă a lua din vinăriciul Domnesc din sud Ialomiţa de vadră po banĭ doĭ cu părpărul de la câte viĭ lucrătóre se aflaŭ până la acel timp cu lét 1792 în plasa Stelnica, Lichirescĭ, Slobodia şi oraşul, iar la altele ce se vor maĭ sădi, să nu aibă a face ca să fie pentru cheltuelile bolnavilor ce vin de pe aiurea şi năzuesc la ajutorul Prea Sfinteĭ Stăpâneĭ nóstre de Dumnedeŭ născótóre, a cărora cheltuială şi purtare de grijă iarăşĭ de către numitul epitrop se săverşesce; aşişderea se maĭ ia încă un ban de vadră din plăşile ce se arată maĭ sus, care i s'aŭ făcut prostichiŭ de Domnia sa reposatul Alexandru Vodă Moruz şi s'aŭ întărît şi de fraţiĭ Domniĭ din urmă. Deci învrednicindu-ne şi pe noĭ Domnul Dumnedeŭ cu a treia domnie a acestiĭ creştinescĭ ţěrĭ, am bine-voit şi printr'acest domnescul nostru hrisov iĭ întărim tóte milele, ce se coprind maĭ sus: pentru care rugăm şi pe alţĭ fraţĭ Domni, carĭ, în urma Nóstră se vor învrednici cu Domnia acesteĭ pravoslavnice ţěrĭ, să bine-voiască a înnoi şi a întări milele acestea, ca şi ale Domniilor sale milĭ şi facerĭ de bine să fie în urmă de alţiĭ ţinute în sémă; şi am adeverit hrisovul acesta cu insăşĭ credinţa Domnieĭ mele Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i cu credinţa prea iubiţilor Domnieĭ mele fiĭ: Nicolae V.-v., Gheorghe V.-v. Ioan V.-v., Scarlat V.-v., Dimitrie V.-v., Grigore V.-v., martorĭ fiind şi Dumnélor cinstiţĭ şi credincioşĭ boeriĭ veliţĭ aĭ divanuluĭ Domnieĭ mele: pan Constantin Creţulescu vel ban, pan Barbu Văcărescu vel vistier, pan Istrate Creţulescu vel vornic de ţéra de sus, pan Mihalache Manu vel vornic de ţéra de jos, pan Teodorache Văcărescu vel vornic, pan Constantin Caliarh vel vornic, pan Gheorghe Golescu vel vornic al Obştirilor, pan Alexandru Filipescu vel logofět de ţéra de jos, pan Nikolae Slugearoglu vel Postelnic, pan Mihalache Suţu vel Logofět de obiceiurĭ, pan Gheorghe Vlahuţ vel spătar, pan Mihalache Cornescu vel vornic al politieĭ, pan Alexandru Hariton vel caminar, pan Alexandru Desila vel comis, şi ispravnic: pan Gheorghe Filipescu vel Logofět de ţéra de sus: şi s'aŭ scris hrisovul acesta la întêiul an dintru intêia Domnie a Domnieĭ mele aicĭ în oraşul scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la aniĭ de la nascerea Domnuluĭ Dumnedeŭ şi Mântuitoruluĭ nostru Isus Hristos, 1819 Februar 26, de Chiriţă dascălul slavonesc.

(Iscalitura g-pd.) (Pecetea gospod.) *Gheorghe Filipescu, vel Logofět.*

Col. XCIII, fila 42.

1. Iacă actele:

Iω Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.

Pentru cuvintele de maĭ jos arătate primită fiind Domnieĭ mele cererea ce fac printr'acéstă anafora Dumnélor boeriĭ Filipeşcĭ, ca o cuviinciósă, orân-

10) Nu numaĭ Mitropoliţilor *paretesiţĭ* (demisionaţĭ de bună-voĭe!) li se dădea de Domnitor administraţiunea în profitul lor a unor mŏnăstirĭ orĭ bisericĭ. Al. Suţu dă Episcopuluĭ de Argeş, în 3 Iunie 1819, Mŏnăstirea Cozia. [1]

---

duim pe credincios boerul Domnieĭ mele Pitarul Iŏn Stratilat, ca împreună şi cu un om din partea Sfinteĭ Mitropoliĭ, să mérgă la mŏnăstirea Mărgineni, unde faţă cu Egumenul i cu jăluitoriĭ robĭ aĭ acesteĭ mŏnăstirĭ să facă cercetarea de maĭ jos arĕtată şi să aducă Domnieĭ mele înscinţare în scris cu pliroforie pe larg pentru fiinţa adevĕruluĭ.—1819 August 4.

(pecetea g-pd) *vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 335.

Prea Inălţate Dómne,

Fiind-că ctitoriséscа nóstră mŏnăstire, ce se ḑice Mărgineni, din sud Prahova, pentru paza buneĭ orânduelĭ, dupĕ ctitoricescile testamenturĭ apururea aŭ fost sub a nóstră îngrijire, fiind şi zidită din temelie şi înḑestrată numaĭ de némul nostru cu tóte cele mişcătóre şi nemişcătóre câte are şi până acum, care şi păzindu-o cu multă râvnă, osebit de alte înscinţărĭ ce am luat noĭ dimpotriva urmărilor Egumenuluĭ de acum, apoĭ şi din necontenitele jălbĭ a robilor şi a slugilor mŏnăstireĭ, nu avem odihnă cu plângerile şi strigările ce fac asupra acestuĭ Egumen şi a ómenilor sĕĭ, care spre pliroforia Măriеĭ tale am alăturat şi chiar jalba lor cea din urmă ce aŭ dat către noĭ cu mare plângere că 'ĭ căznesce şi 'ĭ globesce, atât Egumenul, cât şi Dichiul şi Grămăticul sĕŭ, în cât din pricina lor aŭ murit şi douĕ fete de ţiganĭ, 'ĭ încarcă cu ajutóre de banĭ peste birul lor şi cu cuvênt să desrobéscă ţiganiĭ mŏnăstireĭ ce s'aŭ înstreinat cu vênḑarea la altă mână, aŭ strîns banĭ de la dênşiĭ şi i-aŭ sfeterisit fără a se desrobi ţiganiĭ, cum şi birul lor îl respund cu marĭ încărcăturĭ şi peste orânduiala altor ţiganĭ mŏnăstirescĭ. Neputênd dar noĭ a maĭ suferi aceste plângerĭ de jafurĭ şi voind a petrece robiĭ mŏnăstireĭ în odihnă şi nebăntuiţĭ, rugăm pe Măria ta, a se orândui un credincios al Măriеĭ tale şi un om al Sfinteĭ Mitropoliĭ, carĭ să mérgă la faţa loculuĭ şi cu toţĭ ómeniĭ şi robiĭ mŏnăstiriĭ faţă, să facă scumpă cercetare la plângerea ce fac jăluitoriĭ prin carte de blăstem, ca să descopere tóte jafurile ce lĭ se vor fi făcut de Egumenul i de ómeniĭ sĕĭ şi să aducă pliroforie pe larg în scris, spre a se da hotărîrea cea desăvêrşită de către Măria ta.—1819 August 1.

Grigorie Filipescu, Gheorgache Filipescu, Nicolae Filipescu.

1. Iacă actul:

Cartea părinteluĭ episcop Argeşiu pentru a avea Mŏnăstirea Cozia din sud Vâlcea până în sfârşit. Zemle Vlahiscoe.

Fiind-că iubitorul de Dumneḑeŭ, Sfinţia sa episcopul Argeşiŭ chir Iosif din mica sa copilărie s'aŭ aflat cu sîrguinţă slujitor Sfinteĭ mŏnăstirĭ Cozia din sud Vâlcea, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramul Sfinteĭ şi nedespărţiteĭ Troiţe, unde şi cinul călugărieĭ aŭ primit, al căruia bun cuget cunoscându-se că este pornit spre sporirea şi înfrumuseţarea Sfintelor luĭ Dumneḑeŭ

Dar ce eraŭ acum rînduirile şi de simpli egumenĭ, decât o arendare condiţionată a unor monastirĭ? Am spus'o deja maĭ sus. Din ane-

lŏcaşurĭ, s'au fost întocmit cele maĭ de jos arĕtate ponturĭ încă din lét 1818 Fevruar 26, pentru mŏnăstirea Cozieĭ cu metóşele eĭ şi s'aŭ fost dat asupra arhieriei sale pentru a se păzi orânduiala ctitoriceştilor testamenturĭ i neadormita pomenire a celor reposaţĭ ctitorĭ: pentru aceea dar, am chibzuit şi Domnia mea, să întărim tóte acele ponturĭ din care nădăjduim să isvorască maĭ cu adaos râvnă pe lângă alte fapte bune ale arhierieĭ sale folositóre ce până acum au curs, precum şi pentru alte mŏnăstirĭ slobode domnescĭ, am chibzuit cele spre folosul lor şi am orânduit egumenĭ prin legăturĭ în scris, cum are să urmeze, aşa şi pentru mŏnăstirea Cozieĭ cu metóşele eĭ, fiind şi acésta una din cele neînchinate unde-vaşĭ, cum şi pentru a arhiereiĭ sale cinste în viaţa şi pomenire după petrecania sa, făr' de a o socoti nescine, că pentru al séŭ folos în parte ţine acéstă mŏnăstire, am întărit daŭ şi Domnia mea, rânduiala de maĭ jos arĕtată, adecă:

1) Mŏnăstirea să aibă pe capul arhiereiĭ sale până la sfârşitul vieţeĭ, făr' de a o socoti metoh séŭ închinată episcopieĭ Argeşuluĭ şi după petrecania sa să rĕmâe în ocârmuirea şi voinţa stăpânireĭ, iar în remăşiţa vieţeĭ arhieriei sale să o aibă nestrămutat de nimenĭ, îngrijind şi pentru egumenia acesteĭ mŏnăstirĭ, că de se va purta cel de acum orânduit egumen cu orânduiala şi cinstea ce se cuvine, să fie nestrămutat, iar când împotrivă nu va păzi cele de arhieria sa întocmite, arhieria sa să orânduiască egumen.

2) Să dé pe tot anul, banii şcólelor talerĭ 550, adecă cinci sute cincĭ-deci, după întocmirea ce s'aŭ făcut în lét. 1817, pentru tóte mŏnăstirile din ţéra la plata banilor şcólelor, care este vechiu şi canonisit obiceiŭ, între care întocmire este şi mŏnastirea acésta cu arĕtata sumă, fără de a se maĭ scădea séŭ a se maĭ adaoga şi osebit să dea şi talerĭ 1200, care aceştĭ talerĭ 1200, când se va întêmpla (să feréscă Dumnedeŭ) bóla de ciumă în ţéră să aibă aĭ da la epistaţii caseĭ lazareturilor, ce 'ĭ va orândui stăpânirea, ca să fie pentru trebuincióśele cheltuelĭ ale spitalurilor, iar în anii ce din norocire nu va fi în ţéra acest fel de bóla, să 'ĭ dea la cutia Milosteniilor, ca să se dea în lefile săracilor, pentru sufletul acelor reposaţĭ ctitorĭ, fără de a socoti însĕ Vornicia obştirilor că cu luarea acestor banĭ, dobândeşte vre-o câtuşĭ de puţină dicheomă asupra acestei mŏnăstirĭ, séŭ a socoti că este închinată sub acéstă Epitropie, ce împotrivă să o cunóscă cu totul slobodă, carĭ banĭ să aibă a'ĭ da cu analogie pe fie-care lună, precum i-aŭ dat şi până acum, iar de alte orĭ-ce fel de dărĭ vor eşi peste alte mŏnăstirĭ, acésta mŏnăstire să fie cu totul apĕrată.

3) Dregerile şi meremeturile ce vor fi trebuincióse atât la mŏnăstire cât şi la acareturile de pe la moşiile monastireĭ séŭ metóşe să le facă cum şi tóte moşiile şi viile mŏnăstireĭ şi ale metóşelor lor, să le lucreze după cuviinţă, [illegible] mŏnăstireĭ să fie întrégă şi de faţa apărarea şi de va fi în putinţă [illegible] să sporéscă, ca să fie cinste şi lauda Arhieriei sale, şi să drégă cele stricate la numita mŏnăstire, prin silinţa şi ostenéla Arhieriei sale, însă de va prisosi din venituri, iar nu cu datorie.

4) În tótă viaţa Arhieriei sale, Egumenuluĭ ce va fi orânduit la acéstă mŏnăstire, socotéla să nu i se ia de către Stăpânire, iar Arhieria sa în tótă vremea [illegible] vrednic este să o caute.

5) De se va întâmpla (feréscă Dumnedeŭ), a se face stricăciune în oblăduirea

xele de maï jos se poate vedea acésta, cum și abusurile la care asemenea egumenï dedeaŭ nascere. [1]

Arhiereï sale, orï altă pagubă mŏnăstireï, seaŭ vre-unuï alt acaret al mŏnăstireï séŭ ale metóşelor, din vre-o năvălire de vrăjmașï i din rĕsboiŭ, orï din cutremur, séŭ din foc pricinuit de vrăjmașï séŭ hoțï, atuncï întêmplătórea primejdie să o facă cunoscută stăpânireï spre a i se da voie să se împrumute să drógă cele stricate la loc, iar când impotrivă se va găsi datorie, orï cu zapise avliceșcï séŭ prosopico al Arhiereï sale, séŭ ale Egumenuluï, ce iarășï prin alegerea Arhiereï sale egumeneșce să se plătéscă din periusia Arhiereï sale; drept aceea am dat la mânile Arhiereï sale, acéstă Domnéscă a nóstră carte, spre a se șci întocmirea acésta ce maï sus se arată pentru mŏnăstirea Cozia, cu metósele eï, și Dumnéta vel logofete de țéra de sus să primeșcï asemenea contract de la mânile Arhiereï sale cu ponturile de maï sus arĕtate.

Dat la Canțilaria Divanuluï Domnieï mele.—1819 Iunie 3.

(Iscălitura și pecetea gospod.).

1. *Iŏ Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe*

Privind Domnia mea la coprinderea și bunul sfêrșit al ctitoriceștilor testamenturï, ce sunt întocmite pentru mŏnăstirile de aicï din Domnésca nóstră țéră și râvnă cu deosebire avênd nu numaï dupĕ a creștinătățeï îndemnare ce și dupĕ a oblăduireï datorie, de a se întemeia și a se păzi în cât este prin putință tóte câte privesc spre fericita stare, buna orânduială și întregimea acestor Sfinte locașurï, nu contenim a ne sili din tot cugetul spre a vêna orï câte mijlóce se vor găsi destoinice spre întemeerea acestor dumnezeescï lŏcașurï precum și mijlócele de maï jos arĕtate cu care cere jăluitorul eromonah a se orândui egumen la acéstă mŏnăstire, găsindu'l că este invederat dintre cele folositóre mŏnăstireï, când maï vêrtos aŭ dat jăluitorul și legătura în scris prin chezeșie pentru cele maï de jos arĕtate, care o vĕdurăm și noï cu asemenea coprindere. De aceea dar la acéstă legătură a jăluitoruluï întemeindu-ne primim rugăciunea sa și poruncim Dumitale Vel Logofete de țéra de jos să i se facă cartea Domnieï mele de egumenie dupĕ orânduială, coprinḑêndu-se într'ânsa și maï jos arĕtatele 5 ponturï dupĕ care urmând atât jăluitorul cât și chezașiï séï, să fie nestrămutat în tótă viéța sa din egumenia acesteï mŏnăstirï 1819 Martie 1.

(pecetea gospod) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 10

Prea Inălțate Dómne,

Dupĕ luminata porunca Măriei tale, ce prin buiurdizmă mi s'aŭ dat la acéstă alăturată jalbă a cuviosuluï Gavril Ieromonahul, făcênd cercetare mă plirofori sii, că cererea sa este de a se orândui egumen la Sfinta mŏnăstire Mislea din sud Prahova, ca să 'șï petrécă viéța sa acolo și că se va sili spre folosul și buna stare i întregimea mŏnăstireï, se légă cu aceste ponturï, adecă:

1) Că va fi cu tótă cuviinciósa cucernicie către părințiï mŏnăstireï de jos de la Ioanina ce se ḑice Tonbateron la care este închinată acéstă mŏnăstire Mislea.

Arenda cu care era dată monastirea la aşa ḑişiĭ egumenĭ, era numită *„embatichiu“!*

2) Să plătéscă pe fieş-care an obicĭnuitul embatichiŭ cu prostichiŭ de talerĭ 500, peste ceea ce da ceĭ maĭ dinnaintea sa egumenĭ.

3) Că nu va supune mŏnăstirea la nicĭ un fel de datorie.

4) Că dupĕ mórtea sa orĭ-ce periusie i se va găsi să fie afieromă la mŏnăstire.

5) Că va drege şi va meremetisi tóte cele ce vor fi stricate împlinindu-şĭ datoria sa la trebile mŏnăstireşcĭ cu silinţă şi durere de inimă, pentru care aŭ dat şi zapis în scris sub iscălitura sa la canţelaria Divanuluĭ Măriei tale iscălit fiind şi de Teodor Constantin i de Slugerul Constantin Cuţarida şi Şătrarul Efstatie Tamara chezaşĭ, pe care îl alăturaiŭ a se vedea şi de către Inălţimea ta. Ci fiind-că plecată sluga Măriei tale sciŭ bună voinţa ce aĭ Inălţimea ta spre a păzi buna stare şi întregimea mŏnăstirilor dintr'acéstă ţéră dupĕ ctitoricescele testamenturĭ i hrisóve domnescĭ, arĕt Măriei tale mijlocul şi legătura cu care cere jăluitorul a se orândui egumen la acéstă Sfîntă mŏnăstire, şi rĕmâne la luminata hotărîre şi porunca Inălţimeĭ tale.—1819 Februar 27.

Gheorghache Filipescu Vel Logofĕt.

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe

Privind domnia mea la coprinderea şi bunul sfêrşit al ctitorescilor testamenturĭ, ce sunt întocmite pentru mònăstirile de aicĭ din domnésca nóstră ţéră, şi râvnă cu deosebire având nu numaĭ dupĕ a creştinătăţiĭ îndemnare, ci şi dupĕ a oblăduireĭ datorie, de a se întemeia şi a se păzi în cât este prin putinţă tóte câte privesc spre fericita stare, buna orânduială şi întregimea acestor sfinte lŏcaşurĭ, nu contenim a ne sili din tot cugetul spre a vêna orĭ-câte mijlóce se vor găsi destoinice spre întemeĭrea acestor dumneḑeescĭ lŏcaşurĭ precum şi mijlocul de maĭ jos arŏtat cu care cere jăluitorul ieromonah a se orândui egumen la acéstă mŏnăstire găsindu'l că este învoderat dintre cele cuviinciόse şi folositóre mŏnăstireĭ, când maĭ vèrtos aŭ dat jăluitorul şi legătură în scris prin chezăşie pentru tóte cele de maĭ jos arătate care o vĕḑum şi noĭ cu asemenea coprindere, de aceea dar la acéstă legătură a jăluitoruluĭ întemeindu-ne, primim rugăciunea, şi poruncim Dumitale vel logofĕt de ţóra de jos, să i se facă cartea Domnieĭ mele, dupĕ orânduială, coprinḑêndu-se într'ênsa şi maĭ jos arĕtatele cincĭ ponturĭ, dupŏ care urmând atât jăluitorul, cât şi chiezaşiĭ luĭ, să fie nestrămutat în tótă viaţa sa din egumenia aceştiĭ mŏnăstirĭ.—1819 Martie 1.

Prea Inălţate Dómne.

Dupĕ luminată porunca Măriei tale ce prin buiurdizmă mi s'aŭ dat la acéstă alăturată jalbă a cuviosuluĭ Sterie ieromonahul, făcênd cercetare mă pliroforisiiŭ, că cererea sa este de a se orândui egumen la Sfînta mŏnăstire Mislea din sud Prahova ca să'şĭ petrécă viaţa acolo, şi că se va sili spre folosul şi buna starea, i întregimea mŏnăstireĭ, se leagă cu aceste ponturĭ, adecă:

1). Că va fi cu tótă cuviinciósa cucernicie, către părinţiĭ mŏnăstireĭ de jos de la Ioanina, ce se ḑice Tonbateron, la care este închinată acéstă mŏnăstire Mislea.

Pentru uşurarea lectureĭ acestuĭ capitol, dăm numaĭ la finea luĭ cele-l alte documente relative la egumeniĭ.

Mônăstirile din Orient încă n'aŭ fost uitate de Al. Suţu. O îndestul de bogată serie de hrisóve am cules în favórea acestor mônăstirĭ care hrisóve le vom publica în volumul special de anexe la acéstă istorie a Domnieĭ luĭ Al. N. Suţul.

Incheĭem studiul acestuĭ capitol reamintind, că finea Domnieĭ luĭ Al. Suţu află de Capĭ aĭ Bisericeĭ Române Muntene pre Dionisie Lupul, ca Mitropolit, Galaction Episcop de Rômnic, Ilarion episcop de Argeş şi Gherasim de Buzĕŭ. Părtăşia luĭ Ilarion la mişcarea din 1821 va ocasiona, îndată ce va veni domnia pămên'énă a luĭ Ghica Vodă, o nouă schimbare în Episcopatul Român.

Anexe la Capitolul Bisericeĭ sub Al. N. Suţu.

Cartea cuvio uluĭ Sterie Jeromonahul ce s'aŭ orânduit egumen la monastirea Mislea din sud Prahova. Zemle Vlahiscoe.

Privind Domnia mea la coprinderea şi bunul sfârşit al ctitoricescilor testamenturĭ ce sunt întocmnite pentru mônăstirile de aicĭ din Domnéscă nóstră ţéră şi râvnă cu deosebire avênd, nu numaĭ dupĕ a creştinesceĭ îndemnare, ce şi dupĕ a oblăduireĭ datorie, de a se intemeia şi a se păzi în cât este prin putinţă tóte câte privesc spre fericita stare cu bună orânduială şi întregimea acestor Sfinte locaşurĭ, dupĕ acésta dar a nóstră neapărată datorie şi

---

2) Să plătéscă pe fieş-care an obicĭnuitul embatichiŭ cu prostichiŭ de talerĭ 500 peste cea ce da ceĭ maĭ dinaintea sa egumunĭ.

3) Că nu va supune monastirea la nicĭ un fel de datorie.

4) Că dupĕ mórtea sa orĭ-ce periusie i se va găsi să fie afierosită la monastire.

5) Că va drege, şi va meremetisi tóte cele ce vor fi stricate, implinindu'şĭ datoria sa la trebile monastireşcĭ, cu silinţă i durere de inimă, pentru care aŭ dat şi zapis înscris sub iscălitura sa, la canţelaria divanuluĭ Măriеĭ tale, iscătit fiind şi de Teodor Constantin, i de slugerul Constantin Cuţarida, şi sătrarul Efstatie Tamara chezaşĭ, pe care îl alăturaiŭ a se vedea şi de către înălţimea ta. Ci fiind că plecata sluga Măriеĭ tale sciŭ buna voinţă ce aĭ înălţimea ta, spre a se păzi buna stare şi întregimea monastirilor dintr'acéstă ţéră dupĕ ctitoricescile testamenturĭ, i hrisóve domnescĭ, arĕt Măriеĭ tale mijlocul i legătura cu care cere jăluitorul a se orândui egumen la sf. monastire, i rĕmâne la luminată hotărârea şi porunca înălţimeĭ tale 1819 Februarie 27.

Cod. XCIII fila 2. *Gheorghe Filipescu Vel Logofĕt.*

după pliroforia ce am luat pentru Cuviosul Gavriil Ieromonahul, carele după legătura ce în scris prin chezășie aŭ dat la canțelaria Divanuluĭ Domnieĭ mele, adecă prin cele de maĭ jos arĕtate ponturĭ, i-am dat acéstă Domnéscа nóstră carte de egumenie, pe carele l-am făcut Domnia mea egumen la monastirea Mislea din sud Prahova, în locul celuĭ ce aŭ fost până acum și aŭ murit. Decĭ mergĕnd la numita mŏnăstire să aibă a face zapt tóte lucrurile mișcătóre și nemișcătóre, prin catastih, după orânduială, carele să ție numita monastire după aceste legăturĭ ale sale, adecă:

Cum că va fi cu tótă cuviinciósa cucernicie către părințiĭ monastireĭ de jos de la Ianina, ce se dice Tombater, la care este închinată acéstă monastire Mislea.

Să plătéscă pe fie-care an orânduitul embatichiŭ cu prostichiŭ de talerĭ 500 peste cea ce da ceĭ maĭ din naintea sa egumenĭ.

Că nu va supune mŏnăstirea la nicĭ un fel de datorie.

Că după mórtea sa orĭ-ce periusie i se va găsi să fie afieromă la monastire.

Că va drege și va meremetisi tóte cele ce vor fi stricate împlinindu-șĭ datoria sa la trebile monastirescĭ cu silință și durere de inimă, pentru care aŭ dat zapis în scris sub iscălitura sa, la canțelaria Divanuluĭ Domnieĭ mele iscălit fiind și de Teodor Constandin, după care urmând atât numitul egumen cât și chezașiĭ sĕĭ, să fie nestrămutat în tótă viața sa din egumenia acestiĭ monastirĭ. De aceea poruncim Domnia mea tuturor călugărilor, ómenilor și, robilor de la numita mŏnăstire să'l cunóscețĭ pe numitul de egumen al acesteĭ monastirĭ în tótă viața, dându-ĭ supunere și ascultare la cele ce vĕ va porunci asupra trebilor monastirescĭ, căcĭ orĭ carele se va arĕta împotrivitor, să scie că are voĭe a'l arĕta Domnieĭ mele, ca să se pedepséscă, afară din robiĭ monastiriĭ, carĭ în tótă vremea după vina lor are a'ĭ certa, aflându-se cu privighere de a nu'ĭ respândi în țĕrĭ streine; i saam receh g-pd.—1819.

Zemle Vlahiscoe.

Fiind-că am luat Domnia mea pliroforie pentru Cuviosul Arhimandrit Vasilie, egumenul monastireĭ Znagovul, că de când s'aŭ orânduit egumen la acest sfînt locaș, s'aŭ purtat cu bună rânduélă întru tóte, arĕtându-se și bun iconom, de aceea dar am dat la mânile Cuvioșieĭ sale acéstă Domnéscа nóstră carte cu ponturile de maĭ jos arĕtate, adecă: 1) Să fie nestrămutat din egumenia aceștiĭ mŏnăstirĭ în diiastimă de 12 anĭ cu începere de la April 25 lét 1817 când s'aŭ orânduit egumen. 2) Să dea pe tot anul baniĭ șcólelor după obiceiul ce aŭ fost și maĭ nainte i câte talerĭ 3000 la cutia milostenieĭ, ca să se dea în lefile săracilor, fără de a se supĕra peste aceștia în nicĭ o altă dare ce va eși pe cele-l-alte mŏnăstirĭ și făr' de a se socoti înse vornicia obștirilor, că cu luarea acestor banĭ dobândesce vro-o câtușĭ de puțină dicheoma asupra aceștiĭ monastirĭ, séŭ a socoti că este închinată la acéstă epitropie, ce împotrivă

să o cunóscă cu totul slobodă, care aceştĭ banĭ să aibă a'ĭ respunde numitul egumen cu analoghie pe fieş-care lună. 3) Orĭ ce meremeturĭ va face Cuvioşia sa la acareturile mŏnăstireĭ cele din lăuntru şi cele din afară şi la lucrul viilor şi la economia mŏnăstireĭ, şi la judecăţile ce se vor întêmpla după vremĭ la moşiile mŏnăstireĭ pentru împresurarea hotarelor de către vecinĭ, séŭ pentru vre-o altă pricină, tóte acelea să fie de la Cuvioşia sa, afară numaĭ de se va întêmpla (feréscă Dumneḑeŭ) în diiastima acestuĭ soroc a se face vre-o stricăciune, séŭ vre-o altă pagubă mŏnăstireĭ, orĭ vre-unuĭ alt acaret al sĕŭ, din vre-o năvălire de vrăjmaşĭ, orĭ din foc pricinuit de eĭ, orĭ din rĕsboiŭ, séŭ din cutremur, atuncĭ să aréte la stăpânire acea dovedită stricăciune, ca să se chibzuéscă mijlocul cel cuviincios pentru dregerea stricăciuneĭ. 4) Orânduelile bisericeĭ şi ale mŏnăstireĭ să le păzéscă după cuviinţă şi după testamentul ctitorilor. 5) Pentru zestrea mŏnăstireĭ mişcătóre şi nemişcătore şi de sineşĭ mişcătóre, la împlinirea soroculuĭ să fie dator a o da deplin după catastihul de perilavi cu care aŭ primit'o sub iscălitura sa, afară numaĭ din ţiganĭ, carĭ orĭ de vor muri, séŭ de vor spori până la împlinirea soroculuĭ de maĭ sus, arĕtat, să fie paguba séŭ câştigul în norocul monastireĭ, iar când se va dovedi că aŭ fugit niscare-va ţiganĭ din pricina necăutăreĭ, séŭ a releĭ petrecerĭ din partea cuvioşieĭ sale, atuncĭ să fie dator cu a sa cheltuială, orĭ a'ĭ aduce la urma lor, séŭ a'ĭ pune la loc. 6) Din veniturile monastirei orĭ pagubă de se va întêmpla, séŭ câştig până la împlinirea soroculuĭ de 12 anĭ, să fie în norocul cuvioşieĭ sale, făr'de a se lua de către cineva-şĭ nicĭ o socotélă, orĭ cuvioşia sa, să ceară vre-o pagubă. 7) La împlinirea soroculuĭ de 12 anĭ să lase monastirea slobodă cu totul de datorie, precum asemenea să lase slobode şi arenḑile tuturor acareturilor şi moşiilor mŏnăstireĭ. 8) Chezaşul cuvioşieĭ sale, după chezăşia ce aŭ dat în scris la cancelaria divanuluĭ Domnieĭ mele, este dator ca de nu va păzi şi va urma cuvioşia sa, tóte cele de maĭ sus arĕtate întocmaĭ şi pe deplin, séŭ de nu va da la împlinirea soroculuĭ zestrea mŏnăstireĭ deplin precum s'aŭ ḑis maĭ sus, să fie însuşĭ chezaşul rĕspunḑĕtor, şi platnic întru tot, fără de a i se primi vre-un cuvênt, de pricinuire. 9) De i se va întêmpla mórtea cuvioşieĭ sale maĭ naintea soroculuĭ de 12 anĭ, sĭ rĕmâe chezaşul în localul luĭ şi să se urmeze acéstă simfonie pe chipul chezaşuluĭ întocmaĭ, ca când ar trăi cuvioşia sa, făr'a se strămuta câtuş de puţin, fără numaĭ stăpânirea sĭ orânduiască atuncĭ un călugăr la monastire, ca să pórte numaĭ închipuirea de egumen şi să fie purtător de grijă, a se păzi orânduiala bisericeĭ. i saam recoh gpd. 1819 Septembre 5.

(Iscălitura şi pecetea gpd.) *Vel Logofĕt.*

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Primită fiindu-ne anaforaoa acésta a Prea Sfinţieĭ sale părinteluĭ Mitropolit, o întărim Domnia mea şi poruncim Dumnétale Vel Logofete de ţéra de

sus, să se facă cartea Domnieĭ mele de egumenia acesteĭ bisericĭ pe chipul maĭ jos numituluĭ Ioachim Ieromonahul cu sorocul și orinduéla de maĭ jos arĕtate maĭ adăogăndu-se însă și acésta, ca talerĭ 600 ce aĭ a se popri pe tot anul din talerĭ 1200 aĭ embatichiuluĭ, să se dea la Sfînta Mitropolie, ca de acolo să se dea în dobêndă la loc sigur, spre a fi pentru trebuința de maĭ jos arĕtată.—1819 Septembre 20.

Cod. XCII, fila 72. (pecetea gospod) vel Logofĕt

Prea Inălțate Dómne,

In multe rândurĭ și în multe chipurĭ poporaniĭ ot biserica Isvorul Tămăduirilor, de la marginea orașuluĭ Bucurescilor, ce este zidită de reposatul Domn Mavroghene și închinată la mônăstirea Ecaton Papiliani din ostrovul Paros, s'aŭ arĕtat cu jălbĭ, atât către smerenia nóstră, cât și către Cáminarul Spiridon Kalet, epitropul ce este orânduit de mônăstirea de Jos, cu multe ponosluirĭ asupra egumenașuluĭ ce se află orânduit la acéstă biserică și tot după cercetările duhovnicescĭ ce prin taină am făcut, cele maĭ multe arĕtate prin jălbĭ pomenite ne am plirofórisit că sunt adevĕrate, și fiind-că Dumnélui Căminarul ne-aŭ încredințat că încă de când s'aŭ închinat acéstă biserică la monastirea de Jos, nicĭ o dată n'aŭ vĕdjut vre-un folos din veniturile acesteĭ bisericĭ, iar acuma găsindu-se un Ioachim Ieromonahul, carele spre a'șĭ sei sălășluirea odihneĭ statornică a nu se maĭ preâmbla din loc în loc, s'aŭ mulțămit a se însărcina cu îngrijirea acesteĭ bisericĭ și cu legătura a ținea biserica cu tóte cele trebuincióse și cu doĭ preoțĭ, spre săvârșirea necontenitelor slujbe pentru pomenirea reposaților ctitorĭ să fie nestrămutat în soroc de 6 anĭ și să dea pe tot anul câte talerĭ 1200 embatichiŭ, să 'șĭ păzéscă cinstea podviguluĭ sĕŭ, să fie dator ca zestrea mônăstireĭ câtă după catastih [illegible] se va încredința mișcătóre și nemișcătóre [illegible] a o păstra [illegible] a o maĭ adaoga pre cât va [illegible] să fie dator a drege [illegible] meremetarĭ [illegible] la biserică și la case [illegible] prin jălbĭ [illegible] de ale [illegible] acestia este [illegible] să dea [illegible] Dumnéluĭ [illegible] pentru [illegible]

[illegible]

[illegible]

Iŏ Alexandru Nicolae Suțu Voevod ĭ gospodar

Citindu-se înaintea Domnieĭ mele acéstă alăturată anafora a Dumnealuĭ vel Vornicul al obştirilor, s'aŭ citit împreună şi apelaţia ce ne-aŭ dat Ioan Vardaca, ḑicênd, că fără de cuviinţă se vede lipsit din Epistasia aceşteĭ monastirĭ, de la viitorul Ianuar, în vreme ce el are hotărire a celuĭ dinaintea nóstră Domn, coprinḑĕtóre, că după împlinirea soroculuĭ de şése anĭ, să se protimiséscă a lua tot el arenda acesteĭ mŏnăstirĭ cu preţul ce va da altul, după care şi se cuvenia ca până a nu se da acéstă mŏnăstire în dreptele ḑile luĭ Afesentie Protosinghelu, să 'l fi întrebat şi pe el Epitropia şi cînd nu va da ceea ce aŭ dat Afesentie, atuncĭ cu drept cuvênt se cuvenea a se lipsi, care acéstă provlimă a luĭ Vardaca, chibzuindu-o Domnia mea, ḑicem, că şi de va fi avênd în adevĕr acest fel de coprindere, hotărîrea Dumnealuĭ de maĭ sus arĕtat, se înţelege însĕ că atuncĭ se cuvenia aşĭ avea tăria eĭ, când şi numitul Vardaca va fi fost următor contractuluĭ sĕŭ întru tóte, dar de vreme ce el, după pliroforia ce ne dă printr'acéstă anafora Dumnéluĭ vel vornic al obştirilor, se dovedesce împotrivă următor contractuluĭ sĕŭ, rĕmâne şi acea hotărîre fără de nicĭ o tărie, iar anaforaoa acésta fiind dréptă şi cu cale, o întărim Domnia mea şi orânduim pe credincios boerul Domnieĭ mele biv vel pitarul Mihaiŭ Condicaru Epitropieĭ obştirilor, ca luând de aicĭ pe numitul Vardaca, să 'l ducă la Craiova, unde poruncim, ca prin scirea Dumnealuĭ caimacamuluĭ Nostru, orânduindu-se împreună şi un Logofeţel al Divanuluĭ de acolo, să se facă urmare întocmaĭ precum maĭ jos se coprinde.—1819, Octombre 8.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag 476.

Prea Înălţate Dómne.

Dupĕ luminată porunca Înălţimeĭ tale, ce mi se dă la acéstă jalbă a locuitorilor de pe moşiile mŏnăstireĭ Strihaia din sud Mehedinţĭ, ce cu hrisov este închinată la cutia orfanotrofieĭ, prin care face plângere, arĕtând, că Ianache Vardaca, carele aŭ fost arendaş acesteĭ mŏnăstirĭ, făcêndu-le multe încărcăturĭ şi asuprirĭ la dijmuirile bucatelor şi ale fâneţelor, s'aŭ cheltuit prin judecăţĭ multă vreme cu venirĭ şi pe aicĭ şi pe la Bucurescĭ şi cu cercetător pe la faţa loculuĭ, şi după multele cheltuelĭ şi trepede, ostenind pe drumurĭ, din pricina numituluĭ fiind tovarăş şi cu sameşul judeţuluĭ, cu dare mână de ajutor prin mumbaşirĭ arnăuţĭ îĭ silea de făceaŭ împlinire cu nedreptăţĭ împotriva ponturilor, puţin rĕmâind a li se sparge şi siliştea, până când deşteptându-se Dumnélor boeriĭ ispravnicĭ aĭ judeţuluĭ şi orânduind pe condicarul isprăvnicatuluĭ la faţa loculuĭ şi dovedind năpăstuirile ce li se făcea, decĭ numitul Vardaca i-aŭ maĭ uşurat din năpăstuirile ce li se făcea la dijmuirĭ, arĕtându-le Dumnélor boeriĭ ispravnicĭ, că este să lipséscă acest om asupritor din spinarea lor şi stăpânirea va să orânduiască egumen, precum aŭ fost din vechime şi aŭ rĕmas cu acésta

odihniţĭ, acum vede că numitul Vardaca, aŭ plecat la Bucurescĭ şi aude vorbe de la ómeniĭ luĭ cu marĭ laude de asuprele, că iar el va să ia monastirea asupră'ĭ şi o să le facă maĭ rĕŭ de cum le-aŭ făcut şi cum că cele care li s'aŭ arĕtat de către pitarul Mihaiŭ, când aŭ venit cu cercetarea, că are să facă Vardaca la mŏnăstire, n'aŭ fost maĭ nimic, adecă viile mŏnăstireĭ din necăutarea luĭ s'aŭ părăginit, orânduiala sfinteĭ mŏnăstirĭ cu totul aŭ stricat'o în cât din locaş Dumnedeesc ce era, aŭ făcut'o lŏcaş de muĭerĭ, el şi ómeniĭ luĭ fiind nesupĕraţĭ cu cununia; al doilea pădurea Sfinteĭ mŏnăstirĭ aŭ vêndut-o la podarĭ, rugându-se să lipséscă acest Vardaca, ca să scape de năpăstuirile ce li se face la dişmuirĭ şi trepede prin judecăţĭ perdênd din munca lor şi să orânduéscă un năstavnic egumen precum aŭ fost din vechime, ca să le păzéscă dreptăţile lor şi orânduiala Sfinteĭ mŏnăstirĭ din care se adăpa şi copiiĭ lor *cu învĕţătura de cunoscinţele legiĭ de la dascălul ce ţinea mŏnăstirea*, adăogând şi lucrurile mŏnăstireĭ, iar nu să le prăpădéscă precum aŭ urmat pîrîtul; în dosul căreĭa jălbĭ, mi se poruncesce de către Inălţimea ta, să cercetez şi să arĕt în scris prin anafora; luminateĭ poruncĭ următor fiind, am cercetat, pliroforisindu mĕ şi din multe engrafe, ce se găsesc în epitropie, anaforale, cercetărĭ şi întărirĭ gospod, de pricinile ce s'aŭ urmat între acest arendaş cu epitropia şi locuitoriĭ acelor moşiĭ, adecă acéstă mŏnăstire încă din oblăduirea Ruşilor prin strĕine ocrotirĭ o trăsese din zaptul Epitropieĭ un Antim călugărul cu Nicolae Vardaca fratele numituluĭ Ianache şi lua venitul mŏnăstireĭ numaĭ pentru al lor folos, apoĭ dupĕ trecerea rŏsboiuluĭ vind Măria Sa Ioan Vodă Caragea, iarăşĭ prin hrisov, de la Ianuar ântêiŭ, lét 1814, aŭ înnoit mŏnăstirea tot pe séma cutieĭ orfanatrofieĭ, când alergând numitul Antim Călugărul cu Nicolae şi Ianache Vardachiĭ, aŭ luat iarăşĭ eĭ arenda moşieĭ în soroc de 6 anĭ, adecă Antim cu numele de egumen şi Vardaciĭ chip de chezaşĭ, dintru care Antim prin cercetările stăpânireĭ cădênd în vinuirile ce făcuse peste orânduială, s'aŭ lipsit, iar Nicolae Vardaca aŭ murit de sunt trecuţĭ treĭ anĭ, rĕmâind Ianache Vardaca cu stăpânirea şi cu paza contractuluĭ până la sorocul de 6 anĭ, ce i se împlinesce la sfârşitul viitoruluĭ Decembre şi fiind-că nu puţine catahrisis făcuse la acéstă mŏnăstire, dupĕ cum se vede din condicile epitropieĭ, l'aŭ osândit Măria Sa Domnul Ioan Vodă Caragea încă din lét 1818, fiind adus aicĭ, pentru dărăpănarea acareturilor a da chezaş vrednic, că la împlinirea soroculuĭ va lăsa tóte acareturile şi zestrea mŏnăstireĭ dregêndu-le întocmaĭ dupĕ coprinderea contractului, iar numitul de atunci aŭ dosit de aicĭ făr' de a maĭ da hotărîtul chezaş şi acum orĭ cine vine din partea loculuĭ, tot defăimézá urmările numituluĭ Vardaca, arĕtând cum că acareturile şi zestrile mŏnăstireĭ încă nu le-aŭ făcut până acum întocmaĭ dupĕ contract. Decĭ dupĕ aceste tóte (în lunile trecute) venind un Afesentie Protosinghel, pămêntean din partea loculuĭ, vrednic şi cu stare de ipolipsis, dupĕ cum m'am pliroforisit şi din pitacul Dumnealuĭ Spătaruluĭ Suţul Caimacamul Craioveĭ, ce scria către

sluga Măriei tale, că este cercat întru tóte şi vrednic de a iconomisi acest Sfînt locaş, mănăstirea Strehaia, am arĕtat Inălţimeĭ tale prin anafora, întovărăşită cu contract prin ponturĭ cu vrednică chezăşie, ca peste talerĭ 500 ce da maĭ înainte Vardaca, la orfanatrofion, să dea cuvioşia sa alţĭ talerĭ 500 maĭ mult pe tot anul în soroc de 8 anĭ, începêndu-se de la viitorul ântêiŭ Ianuar înainte, când se împlinesce sorocul Vardacăĭ, şi să maĭ facă de la sineşĭ cu a sa cheltuială zidirĭ şi lucrurĭ ce negreşit trebue a se face la acéstă mŏnăstire, fiind căḑută în dărăpănare din pricina trecutelor vremĭ cu Cârjaliĭ şi răzmeriţa şi catahrisisul acestor de maĭ nainte arendaşĭ, şi aceste tóte lucrurĭ ce sunt întocmite prin ponturĭ la contract a se face, trece peste talerĭ 20.000 bez baniĭ arenḑiĭ, ce este a da pe fieş-care an, care aceste vĕḑêndu-se de către Inălţimea ta, prin anaforaoa slugeĭ Măriei tale, găsindu-se în bună orânduélă s'aŭ şi dat Luminată întărire, ca la ântêiul viitoruluĭ Ianuar să intre în stăpânirea veniturilor mŏnăstireĭ Afesentie Protosinghelul, iar pentru plângerea ce fac acum jăluitoriĭ locuitorĭ că aŭ cercat şi póte să cerce multe năpăstu rĭ când va rĕmânea iarăşĭ numitul Vardaca, nu le maĭ rĕmâne loc de a se maĭ plânge prin jálbĭ către Măria ta, căcĭ din porunca Măriei tale, de la Ianuar înainte lipsesce Ianache Vardaca, împlinindu-se şi aniĭ contractuluĭ, iar pentru ceea ce arétă, că n'aŭ făcut maĭ nimic din zidirile acareturilor mŏnăstireĭ, precum li s'aŭ arĕtat atuncĭ de către Pitarul Mihaiŭ; că este legat Vardaca prin contract, i viile mŏnăstireĭ căḑênd în paragină, i orânduéla Sfinteĭ mŏnăstirĭ că aŭ stricat'o, făcênd locaş de muierĭ pentru el şi ómeniĭ luĭ, şi cum că pădurea aŭ dărăpănat'o cu taerea; pentru acestea fiind-că Vardaca, după hotărârea din lét 1818, chezaş n'aŭ dat la epitropie şi fiind-că din veniturile moşiilor pe anul acesta s'aŭ strîns până acum maĭ tóte şi ceea ce va fi neadunat póte să şi le adune până la soroc, să le şi ridice, şi el fiind strĕin şi fără de chezaş, orĭ prin dosire séŭ cu alte mijlóce póte va lăsa pe mŏnăstire păgubită de zestrea, ce va fi lipsind şi de cele ce nu va fi făcut după contract, găsesc cu cale să se dea luminată poruncă la acéstă plecată anafora a slugeĭ Măriei tale, ca Pitarul Mihaiŭ Condicarul vornicieĭ obştirilor încă de acum din vreme să ia de aicĭ séŭ unde va găsi pe numitul Ianache Vardaca şi mergênd prin scirea Dumnéluĭ Caimacamuluĭ Craioveĭ, orânduindu-se şi un logofĕt de aĭ Divanuluĭ de acolo, să mérgă împreună cu Vardaca la mŏnăstire, unde să fie şi Efesentie Protosinghelul, ce s'aŭ orânduit egumen şi să vaḑă coprinderea contractuluĭ ce are legat Vardaca cu epitropia, să vaḑă şi catastihul de perilavĭ ce l'aŭ dat Vardaca în epitropie cu a sa iscălitură, unde sunt însemnate sineturile şi condica de sineturile mŏnăstireĭ i tótă zestrea mŏnăstireĭ mişcătóre şi nemişcătóre şi după cercetarea ce vor face tuturor acestora, ceea ce se va lămuri bine curat, să se dea prin catastih în zaptul egumenuluĭ Afesentie Protosinghelul, cu care catastih va intra în stăpânirea veniturilor de la întêiŭ Ianuare înainte şi alt catastih iscălit de Afesentie egumenul să 'l aducă în

păstrarea epitropieĭ, iar pentru câte din zestrea mônăstireĭ va lipsi i din cele ce era dator să facă la mônăstire prin contract séŭ alte stricăciunĭ ce va fi făcut, cum şi pentru pădure de va fi tăiată, de cât preţ se va socoti a fi tóte acestea să fertortariséscă de la Vardaca prin Dumnélor boeriĭ ispravniciĭ ceea-ce va găsi dintr'ale sale orĭ din zaherea séŭ din altele, drept preţul lipseĭ zestreĭ şi datorieĭ sale i alte stricăciunĭ ce va fi făcut şi cu alegere în scris să vie aicĭ, la Divanul Inălţimeĭ tale, împreună cu Vardaca, de unde se va da şi cea desĕvêrşită hotărîre în ce chip este a se urma pentru acele tóte. — 1819, Septembre 22.

Iordache Golescu, vel Vornic.

CAP. V.

Şcóla şi cultura românéscă sub Al. N. Suţul,

Scurta Domnie a ultimului fanariot, la Munteni, a aflat funcţionând tóte şcolile de carĭ am vorbit sub Caragia, între carĭ şcoale şi acea românéscă a luĭ G. Lazăr. Noul Mitropolit Dionisie Lupul, român de origină, intrând în Eforia şcólelor, a trebuit să fie adus tot zelul séŭ în favórea şcólelor române. Ca să justifice şi maĭ mult necesitatea şcóleĭ luĭ Lazăr, Dionisie va cere Domnitoruluĭ ca din acea şcólă să se iee şi candidaţiĭ la hirotonie.

Dar să urmărim, în mod cronologic, diversele acte relative la şcólă, din Domnia luĭ Al. N. Suţul.

1. In 12 Maiŭ 1819, adecă câte-va lunĭ după începutul Domnieĭ Sale, Al. N. Suţul adreséză pitac către o comisiune compusă din prelaţĭ şi din boierĭ paia, ca biv vel baniĭ Grig. Brâncoveanu şi Gregore Ghica şi din biv vel vorniciĭ Gr. Filipescu, Gregore Băleanu şi Iord. Slătineanu şi din boeriĭ halea: Vel vornic Mihail Manu, vel Logofĕt de ţéra de sus G. Filipescul, vel Post. Nicolae Slugeroglu şi vel Logofĕt al strĕinilor pricinĭ Nestor. Prin pitac Vodă ḑice, că are deosebită rîvnă pentru continuarea deapururea a şcólelor elinescĭ şi a aceleĭ românescĭ şi de aceea a chibzuit nisce «ponturĭ» combinate de vel Logofĕt de ţéra de sus şi acum cere comisiuneĭ să-şĭ dee şi ea părerea asupra lor. Comisiunea să chibzuéscă şi asupra lefilor dascălilor şi să iee şi socotelile caseĭ şcólelor pe anul încetat 1818 [1].

---

1. Eacă actul întreg:

Prea Sfinţia Ta Părinte Mitropolite, iubitorilor de Dumneḑeŭ, Sfinţia Vóstră Episcopilor şi Dumnévóstră cinstiţilor şi credincioşĭ boerilor aĭ Domnieĭ

Nu am aflat in nicĭ o condică chibzuirea făcută de comisiune şi nicĭ «ponturile» propuse eĭ.

2. La 20 Noembre 1819, Al. Suţul reînnoesce hrisovul de scutire şi privilegiĭ al dascălului Chiriţă şi a ajutoruluĭ sĕŭ, cu următorul act :

Cartea dascălilor ot şcóla slavonéscă ce este în Sf. Gheorghe cel vechiŭ. Zemle Vlahiscoe.

De vreme ce şcóla slavonéscă ce este aşeḑată aicĭ în oraşul Domnieĭ mele Bucurescĭ, la Sfîntul Gheorghe cel vechiŭ, care este de învĕţătura cărţeĭ slavonescĭ i rumânescĭ, unde nu numaĭ din copiiĭ pămêntenilor se află la acéstă şcólă, ce şi alţiĭ strĕinĭ, din alte ţĕrĭ sunt veniţĭ, care şcólă este fórte trebuinciósă la tótă obştea acestiĭ ţĕrĭ, pentru învĕţătură, fiind metaherisit tot norodul cu acéstă învĕţătură la tóte trebuinţele, spre a cărora dare de învĕţătură de vechiĭ şi bĕtrâniĭ rĕposaţĭ Domnĭ sunt orânduiţĭ cu plată Domnéscă şi dascălĭ, ca să se afle în tótă vremea să inveţe copiiĭ, la care şcólă se află Chiriţă dascălul slavonesc, cu un ipodidascăl al sĕŭ, carıĭ fiind pămêntenĭ, socotitu-le-am Domnia mea trebuinţa ce ar avea şi nu i-am lăsat să fie de tot lipsiţĭ a nu fi atinşĭ de óreşĭ-ce milă Domnéscă, maĭ vĕrtos ca fiind în

mele, biv vel bane Grigorie Brâncovene, biv vel bane Grigorie Ghica, biv vel vornic Constantin Bălăcene, vel vornic Mihalache Manu, biv vel vornic Grigorie Filipescule, biv vel vornic Grigorie Bălene, biv vel vornic Iordache Slătinene, vel Logofĕt de ţóra de sus Gheorghe Filipescule, vel Postelnice Nicolae Slugeroglu şi Dumnéta vel Logofĕt al strĕinilor pricinĭ Nestor ; rîvnă osebită avênd Domnia mea de a se păzi a pururea şcóla elinéscă şi acea românéscă, ce sunt întocmite aicĭ în Domnésca nóstră ţéră întru o bună fiinţă şi orînduială, ca un lucru ce privesce spre obştésca podóbă şi folosinţă bisericéscă şi politicéscă ; de aceea chibzuind şi noĭ inşine aceste osebite ponturĭ ce se vor arĕta de către Dumnéluĭ vel Logofĕtul de ţéra de sus, poruncim, ca adunându-vĕ cu toţiĭ la un loc, să le teorisiţĭ cu bună luare aminte şi chibzuire şi pentru câte dintr'ênsele veţi găsi că sunt cuviinciόse şi trebuinciόse la a şcólelor fiinţă de a se întocmi şi a se păzi, să arĕtaţĭ Domnieĭ mele prin anafora. Şi către acésta teorisind şi întocmirea lefilor dascălilor ce s'aŭ făcut în lét 815 prin obştéscă anafora, adaosul ce se va fi maĭ făcut în urmă, să faceţĭ şi asupra lefilor cuviinciósă chibzuire şi să arĕtaţĭ Domnieĭ mele prin maĭ sus ḑisa anafora şi dupĕ sĕvêrşirea teorieĭ ponturilor ce s'aŭ ḑis maĭ sus şi chibzuirea lefilor, iarăşĭ cu toţiĭ împreună să teorisiţĭ şi socotelile caseĭ şcólelor dupĕ orînduială, pe anul trecut, cu lót 818, de a cărora încheere să şi arĕtaţĭ Domnieĭ mele prin osebită anafora.—1819 Maiŭ 12.

Cond. XCVI, fila . 33

In 25 August 1820, prin pitac se orinduesc Eforĭ şcólelor Domnescĭ Marele Ban Grigore Ghica, Marele Vornic Gheorghe Filipescu, Marele Logofĕt Nestor.

Cod. XCVI, fila 177.

liniște, pururea să fie cu mintea slobodă și să pótă pune tótă nevoința a se sîrgui și a sta năpristan spre învĕțătura și procopsóla copiilor sholasnicĭ și pentru strĕinĭ și pentru pămentenĭ, a cărora dar nevoință și strădanie nu le-am trecut-o nicĭ Domnia mea cu vederea, nicĭ i-am lăsat întru uitare, ci printr'acéstă carte a Domnieĭ mele, hotărîm, ca eĭ și tótă casa lor în tótă vremea să fie apĕrată de tot felul de dăjdiĭ, de nimic nicĭ odinióră val și supĕrare să nu aibă, așijderea și drepte bucatele lor încă să fie scutite și ne dajnice, stupiĭ i râmătoriĭ de dijmărit și vinul de vinăriciŭ și să ție și câte o pivniță aicĭ în Bucurescĭ apĕrată de fumărit, de căminărit, de vamă, de vinul Domnesc i agiesc, de ortul vătafuluĭ de cârciumarĭ și de tóte orĭ ce alte angariĭ vor eși pe pivnițe, orĭ în credință de va fi vinăriciul séŭ dijmăritul, orĭ dările pivnițelor, orĭ de se vor vinde, séŭ măcar vre-o dată de s'ar întâmpla ca să plătéscă și ceĭ ce vor avea cărțĭ și hrisóve Domnescĭ, iar maĭ sus numițiĭ dascălĭ nicĭ atuncĭ să nu dea, ci tot-d'a-una să fie scutițĭ; asemenea pentru ajutorul caseĭ lor să aibă și lude cincĭ, strĕinĭ scutițĭ și apĕrațĭ de tot felul de dăjdiĭ și orânduelĭ ce vor eși pe ceĭ-l-alțĭ scutelnicĭ de la visteria Domnieĭ mele peste an în țéră de nicĭ unele nicĭ un val și supĕrare să nu aibă, cum și la vremea ocrituluĭ să aibă a scuti oĭ 150; încă să aibă; a lua pe tot anul numitul dascăl cu ipodidascălul sĕŭ, 2000 oca sare de la Ocna Slăniculuĭ sud Saac; deosebit să fie casa numituluĭ dascăl apĕrată de orĭ-ce musafirĭ și de tóte alte beilicurĭ, orĭ-ce, vel postelnic ar fi séŭ altul din boerĭ și slujbașĭ de către nimenea supĕrare nicĭ de cum să nu aibă; pentru care poruncim Domnia mea, Dumneavóstră ispravnicilor i Dumneavóstră boerĭ séŭ slugĭ, carĭ dupĕ vremĭ vețĭ fi orânduițĭ cu orĭ-ce fel de dăjdiĭ și slujbe, de tóte câte scrie maĭ sus, să avețĭ a vĕ feri și nimenea întru nimic val și supĕrare să nu le facă, pentru că dascăliĭ de la numita școlă pururea aŭ avut aceste milĭ și de maĭ nainte de la alțĭ frațĭ pravoslavnicĭ Domnĭ, ce aŭ stătut oblăduitorĭ creștinesciĭ acestia țĕrĭ, precum ne-am adeverit Domnia mea din hrisóvele și cărțile Domniilor lor, ce se vĕdură de noĭ; decĭ și Domnia mea întărim și înnoim printr'acéstă carte a Domnieĭ mele, ca să se păzéscă acéstă milă neclatită și ne strămutată. *I saam receh gospod.*—1819, Noembre 20.

Cond. XCIII, fila 117.

3) O disposițiune fórte însemnată propune luĭ Al. Suțul Mitropolitul Dionisie și colegiĭ sĕĭ eforĭ: Gr. Ghica, Constantin Băleanu, Iordache Golescu și Iacovache Rizu, în 17 Februar 1820. Eforiĭ cer să se trămiță la Piza în Italia 4 ucenicĭ, carĭ să devină apoĭ profesorĭ.

Eacă actele relative :

Anaforaoa Eforilor Școlelor.

Prea Inălțate Dómne,

Pe lângă alte bunătățĭ ce s'aŭ revărsat Patrieĭ nóstre de la venirea în Scaun a Inălțimeĭ tale, am chibzuit că este de mare trebuință a se trămite patru ucenicĭ *românĭ*, carĭ se vor cunósce a fi destoinicĭ în învĕțătura limbeĭ elinescĭ, la școlele de la Piza din Italia, cu cheltuială din venitul caseĭ școlelor, ca să învețe în limba italienească meșteșugirile filosoficescĭ și dupĕ vreme să pótă prinde locul dascălilor ce sunt trebuincioșĭ la școlele de aicĭ, fără să maĭ aibă trebuință școla a aduce dascălĭ din alte locurĭ streine. Cu care nu numaĭ Inălțimeĭ tale socotim că va rĕmâne pomenire nemuritóre, dar și némuluĭ românesc se póte face un mare bine și de mare folos, când cu a acestor dascălĭ silințe vor aduce limba românéscă în stare, cu învĕțăturile, precum sunt și cele-l-alte, carĭ ucenicĭ maĭ întâiŭ dupĕ ce se vor alege de noĭ, îĭ vom îndatora atât pe eĭ cât și pre părințiĭ lor a da zapise la casa școlelor cu chezășie vrednice, că săvêrșind învĕțăturile în soroc de treĭ séŭ patru anĭ, să fie datorĭ a veni iarășĭ în Bucurescĭ, ca să 'ĭ așețăm dascălĭ, atât la școla elinéscă, cât și la cea românéscă, cu léfa ce se urméză și acum : iar când vre-unul dintr'înșiĭ nu se va ține de acéstă legătură și va cere a merge la altă parte, atuncĭ orĭ părințiĭ lor, séŭ chezașiĭ ce vor da, să fie datorĭ a rĕspunde caseĭ școlelor tótă cheltuiala cu dobânda eĭ, ce se va face în vremea ședereĭ lor în acéstă școlă. Drept aceea, ca să se pótă pune în lucrare acéstă de laudă și obșteĭ folositóre faptă și ca să 'șĭ pótă avea puterea sa nestrămutată, iar maĭ vêrtos de se va găsi cu cale și de către Inalta înțelepciune a Măriеĭ tale, se va da luminata întărire, ca și noĭ să o putem pune în lucrare, în a porni aceștĭ ucenicĭ la școlele de maĭ sus arĕtate și să orânduim prin vre-un neguțător sigur suma banilor ce vom chibzui cu bună economie pentru a lor trebuință, ca la vreme să se rĕspundă, a nu avea lipsă de hrană și îmbrăcăminte.—1820 Februarie 17.

Al Ungro-Vlahieĭ Dionisie, Grigorie Ghica, Constantin Bălăceanu, Iordache Golescu, Iacovache Rizu.

Cod. XCV, pag. 361.

Al. N. Suțul nu se prea grăbesce a da aprobarea sa acesteĭ anaforale. Abia la 10 Martie—dupĕ treĭ sĕptemânĭ—o dă acea aprobare în termeniĭ următorĭ :

Iŏ Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar Zemle Vlahis oc.

Prea Sfinția ta Părinte Mitropolite și Dumnévóstră ceĭ-l-alțĭ boerĭ eforĭ ĭ școlelor, vrednic de laudă este cugetul Prea Sfințieĭ tale și al Dumnévós-

tră, pentru că sirguindu-vă a întocmi în Patrie scumpa bunătate a învĕţăturei, aţĭ chibzuit pentru acéstă cu înţeléptă purtare de grije. Drept aceea dar, primită fiindu-ne acéstă chibzuire, ca o fórte bună şi folositóre, o întărim Domnia mea. Atât numaĭ părintesce poruncim, să se alégă cu nefăţarnică judecată aceĭ patru ucenicĭ, ca să fie în bune obiceiurĭ şi maĭ înainte gătiţĭ cu învĕţăturile trebuinciόse, şi la vreme cuviinciósă să se aducă înapoĭ spre împlinirea făgăduinţeĭ lor, ca să nu se facă în zadar trebuinciósa cheltuială, ce li se va orândui, care şi de va fi cu mare economie. nu trebuesce însă a se da peste trebuinţă.—1820 Marte 10 [1]).

(L. S. D.) *Vel Logofĕt.*

Tinerii primi bursierĭ aĭ ţĕreĭ românescĭ, în streinătate fură: Efrosin Poteca, Const. Moroiu, Simion Marcovicĭ şi Pandeli. Apoĭ murind Pandeli, fu trămis în Francia Petru Poenaru pentru sciinţele fisico-matematice.

4) O altă însemnată disposiţiune ia Alex. Suţul, îndemnat de Divan, în 3 Aprilie 1820. Un neguţĕtor din Ardeal Enea Scarlat, se jăluesce Divanuluĭ, că Vameşiĭ de la punctele de intrare în ţéră, cer vamă de la *Cărţile de tipar*, ce el introducea în ţéră. Marele Logofĕt de ţéra de jos cercetéză condicile şi constată, că nicĭ odată nu s'a luat vamă pe cărţĭ. Marele logofĕt, propune chiar, să nu maĭ cuteze Vameşiĭ a supĕra la vamă pe Enea Scarlat şi pe orĭ şi cine va importa cărţĭ de şcólă şi «*de alte trebuinţe*». Marele logofĕt, constată, că nicĭ la Moldova nu se ia vamă la importul de cărţĭ. [2]

1. Observăm că în Moldova Veniamin trămisese la 1819 pe George Seulescu, la studiĭ în ţĕrĭ streine.

2. *Iō Alexandru Nicolae Suţul Vel Vornic i gosp. Zemle Vlahiscoe*

Dupĕ arĕtarea ce ne face Dumnéluĭ, Vel Logofĕt, de ţéra de sus, printr'acéstă anafora, poruncim, ca acum deocamdată jăluitorul Enea Scarlat să fie nesupĕrat de vamă, până se va da al doilea poruncă a Domnieĭ mele, cu hotărire asupra pricineĭ. 1820 Aprilie 3.

(S. G. Domn. *Vel Logofĕt.*

Prea Inălţate Dómne.

Din luminată porunca Inălţimeĭ Tăle prin Zapciŭ Hatmanesc s'aŭ înfăţişat înaintea mea Enea Scarlat neguţitoriul cu Stroie Vameşul de la Carvasaraoa Bucurescilor, ḑicĕnd Ene prin jalba luĭ, că el metahirisind *negoţul cu aducere de cărţĭ, pentru învăţătura copiilor, şi de alte trebuinţe*, îl apucă să plătéscă vamă şi că obiceĭ n'ar fi fost să dea vamă la cărţĭ tipărite *precum şi*

Domnitorul aprobă apoĭ supresiunea Vameĭ dar recomandă luĭ Enea Scarlat să vîndă maĭ eftin cărţile de şcólă.

5) Cam neesplicabilă este propunerea ce doĭ eforĭ aĭ şcólelor (Mitropolit Dionisie şi Gr. Ghica) fac în 24 Iunie 1820 luĭ Vodă Alex. Suţul ca în *interesul de economie*, să nu se deé léfa cuvenită profesorilor pe vacanţele marĭ (luna Iulie 15 până la 15 August) şi să se elimineze eleviĭ din internat. Nu cumva cu acéstă mĕsură, Mitropolitul Dionisie voia să lovéscă şcóla cea mare elinéscă, care singură avea internat? Eacă anaforaoa acésta:

Prea Inălţate Dómne.

Cu smerită şi plecată a nóstră anafora arĕtăm Inălţimeĭ Tale, că la şcólele de aice din vechime s'a obicĭnuit a se face precurmare de paradosis pe acéstă vreme adică de la 15 ale următoruluĭ până la 15 ale viitoruluĭ August, una să aibă ucenicïĭ vreme cu pârlej a meletisi cele până acum învĕţate şi al doilea şi ca dascăliĭ să pótă face chibzuire la care dintr'înşiĭ se cuvine suire; care obiceiŭ ca un canonisit şi din vechime urmat, s'aŭ pus în faptă şi de către noĭ. Dar fiind că la aceste şcóle s'aŭ alăturat şi o mŏnăstire anume Glava-

a *Moldova*, şi alte ştapânirĭ, nu s'ar fi luat vamă, cerĕnd ca să fie apĕrat. Impotrivă ɖise Stroe Vameşul, că jăluitorul face negoţul cu aducere de cărţĭ, *care le vinde cu preţ mare şi se folosesce*, de aceea cere şi el a lua vamă după coprinderea *ponturilor* i a Cataloguluĭ. S'aŭ căutat ponturile i catalogul vămilor şi (nu) se găsi nicaiurea pomenind *cărţĭ tipărite* puse la vamă. Rĕspunse Vameşul, că în ponturĭ i se dă voĭe să se ió vamă de la mărfurĭ streine orĭ-ce felurime va fi. Pentru acésta căutându-se, se găsi în ponturĭ, la capul 6, scriind chiar aşia: «mărfurile ce vin aice în pămĕntul ţereĭ rumânescĭ, atât din ţéra turcească cât şi din ţéra nemţéscă, i de la Rusia, séŭ de la orĭ-ce parte şi orĭ-ce fel de marfă va fi: băcănie, bogasierie, blănărie, lânărie, să plătéscă la sută 3. După care s'aŭ ɖis vameşuluĭ, că acest pont îşĭ are şi tălmăcirea luĭ ce madele sunt, iar cărţile tipărite, nu este madea ca să i se cumpere numirea ca la materiĭ, nicĭ, este lucru care să nu fie obicĭnuit din *vechime*. De aceea dar, în adevĕr, se cunósce şi se dă înţelegere, că n'aŭ fost orânduite să plătéscă vamă, că de era supuse la vamă, urma, precum sunt puse şi cele maĭ micĭ lucrurĭ să fie puse şi acestea şi nu avu Vameşul cuvĕnt vrednic de rĕspuns, ɖicĕnd şi singur vameşul, că de acum înainte nu-ĭ va maĭ face nici o supĕrare. Decĭ *fiind-că cărţile sunt pentru învĕţătura copiilor şi pentru luminarea ómenilor* şi precum *din vechime* n'aŭ fost îndatorite a plăti vamă, găsesc cu cale, ca şi de acum înainte să nu se supere de vamă, dar atât jăluitorul acesta Scarlat, cât şi alţiĭ ce vor metahirisi aducere de cărţĭ, să *fie datorĭ ale vinde cu preţ cuviincios, făr de a cere preţ mare* cu încărcătură; iar hotărîrea ce desăvĕrşită rĕmâne a se face de către înălţimea Ta.—1820 Martie 15.

Vel Logofĕt.

Cod. XCV, pag. 469.

cioc din jud. Vlaşca de procatohul Inălţimeĭ Tale Domnul Caragea, cu două pricinĭ : una ca să se pótă uşura de datoriile în care era încufundată, şi să se şi pótă preînnoi, derăpănată fiind cu totul, şi al doilea, după ce se vor face aceste din venitul său ce se va agonisi, să fie pentru maĭ mult ajutorul celor trebuinciόse, atât ale dascălilor, cât şi ale ucenicilor sĕrmanĭ. Cât pentru datoriile ce aŭ fost, prin silinţa Efurieĭ s'aŭ îngrijit de s'aŭ plătit la fieş-care până la un ban, dar pentru a se preînnoi, n'aŭ stătut mijloc din pricina vremurilor trecute. Acum dar chibzuindu-ne pentru de a pune în faptă prenoirea acesteĭ mônăstirĭ în vremea acesteĭ încotărĭ a şcólelor, îndrăznim a ḑice, că de se va găsi cu cale şi de înalta înţelepciune a Inălţimeĭ Tale, că pe cursul acesteĭ încetărĭ a şcólelor să inceteze şi simbria dascălilor, ca cu acésta să se ajutoreze preînnoirea acesteĭ mônăstirĭ şi dascălilor să li se facă însciinţarea, că iarăşĭ când vor fi chiămaţĭ în şcólă, (după orânduiala ce este a se întocmi de către Inălţimea Ta), este a se începe plata simbriilor şi că până atuncĭ sloboḑĭ pot fi a'şĭ căuta fie-care de întrebuinţarea sa, ce va fi având. Deosebit de acésta, fiind-că şi în odăile în care şed dascăliĭ, i odăile de paradosis şi unde şed uceniciĭ de la şcóla elinéscă, face trebuinţă de meremet şi prenoire nu puţină, am socotit ca să punem şi acésta în lucrare, până este vreme maĭ bună. Dar fiind că prin unele din aceste odăĭ se află şeḑétorĭ vre-o câţĭ-va ucenicĭ, de se va găsi cu cale şi de către Măria Ta, să li se facă cunoscut a'şĭ căuta fieş-care alt loc de şedere şi apoĭ după ce se va face meremetul la tóte se vor chiema a se întórce la aceste. Dar chibzuireĭ nóstre, rĕmâne a se da cea desăvîrşită hotărîre a Inălţimeĭ Tale. 1820 Iulie 24

Semnaţĭ: al Ungro-Vlahieĭ Dionisie şi Grigore Ghica.

Se pare că totuşĭ şcóla elină continuă după 15 August, cum fac dovada actele din Octombre 1820, relative la plata de léfă a profesoreluĭ de gramatică, biv vel Stolnicul Constantin Galatis, suplinitoriul Caminariuluĭ Const. Psomachi întêiul dascăl gramatic. [1]

---

1. Eacă aceste acte :

Iŏ Alexandru Nicolae Suţul Voevod i gospod. Zem. Vlahiscoe

După arĕtarea ce ne face Prea Sfinţia sa Părintele, Mitropolitul dimpreună cu Dumnélor boeriĭ eforĭ aĭ şcólelor, printr'acéstă anafora, de vreme ce jăluitorul Stolnicul Constatin Galatis, aŭ fost primit asupră'şĭ şi pe uceniciĭ Dascăluluĭ celuĭ dintêiŭ Căminarul Constantin Psomachi, paradosindu-le şi acelora în diastimă de 11 lunĭ şi jumĕtate, cu cuviinţă este aşĭ lua dreptul sĕŭ şi pentru acest paradosis analogon din ceea ce era să ia Căminarul Constantin, când ar fi paradosit, care se adună talerĭ 2.908, după însemnarea ce a i arĕtat sameşul şcólelor. Drept aceea, poruncim Dumnévóstră boerilor eforĭ, ca din iraturile şcólelor să se dea arĕtaţiĭ banĭ, talerĭ 2.908, jăluitoruluĭ Stolnic Constantin Galatis, ca un drept al sĕu.—1820, Octombre 12.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

6) Economiile realizate prin neplata lefilor dascălilor pe 15 Iulie—15 August se impuneaŭ, ce-ĭ dreptul, prin împrejurarea, că moşiile mônăstireĭ Glavacioc nu produceaŭ venitul aşteptat, maĭ ales din causă că ţeraniĭ refuzaŭ de a se supune la claca şi ponturile ordinare. Urmă proces între Eforia şcólelor şi între ţĕranĭ şi finalmente ţĕranii fură obligaţĭ a aduce câte un car de lemne la şcólă şi aşĭ face *pontul* către Arendaşii moşiilor [2].

Prea Inălţate Dómne,

Dupĕ luminată porunca Măriеĭ tale, ce se dă la acéstă jalbă a Dumnéluĭ biv vel stolnicu Constantin Galatis, ce s'a i aflat dascăl al doilea la şcóla cea elinească, următorĭ fiind, arĕtăm Inălţimeĭ tale, că de la lipsirea de sineşĭ a Dumnéluĭ căminarului Constantin Psomachi întâiul dascăl gramatic, dupĕ îndemnarea ce i s'aŭ făcut chiar de către noĭ, smeritul Mitropolit, aŭ primit şi pe ucenicii căminaruluĭ sub a sa îngrijire, urmând cu învĕţătura până acum la trecutul August. Drept aceea, că aŭ avut acéstă sarcină, adecă că paradosia şi la ucenicii seĭ ceĭ avea şi la ucenicii căminaruluĭ, este adevĕrată arĕtarea ce o face, iar léfa şi-aŭ luat'o numaĭ de dascăl al doilea, fără să i se maĭ sporéscă ceva şi pentru că şi casa şcólelor niciĭ atuncĭ nu putea avea mijloc niciĭ acum, când maĭ vêrtos i s'aŭ maĭ adăogat cheltuelile, iar mângâerea stolniculuĭ ca mulţămită la dréptă cerere ce face, rĕmâne în Prea Inaltă chibzuirea Măriеĭ tale, a se hotărî, precum de Duhul Sfînt te veĭ lumina.— 1820, Octombre 6.

Al Ungrovlahieĭ Dionisie, Gheorghe Filipescu, Nistor logofĕt.

Cod. XCIX, fila 6.

2. Eacă un act relativ la procesul acesta:

Iŏ Alexandru Nicolae Suţul, Voevod i gospod. Zem. Vlachiscoe

Pe acéstă alăturată anaforă a Dumnélor, veliţilor boerĭ, nerĕmâind mulţămiţĭ locuitoriĭ de la douĕ sate: Fierbinţĭ şi Glavaciocul din sud Vlaşca, Dumnéluĭ vel Hatman al Divanuluĭ, i-aŭ înfăţişat la Divan înaintea Domnieĭ mele cu Medelnicerul Dumitrache Vechilul Dumnélor boerilor, eforĭ aĭ şcólelor, ḑicênd jăluitoriĭ prin apelaţia lor, căcĭ nu se împotrivesc la cele ce prin pravila pămîntuluĭ, sunt îndatoraţĭ a da, de cât numaĭ cer, ca să li se facă îndrep'are la supĕrările ce li se fac de către arendaşiĭ acestor moşiĭ împotriva pravileĭ pămîntuluĭ, cum şi ḑilele clăceĭ să li se ia în lucru şi la vremea ce se arată prin pravilă, iar nu în banĭ şi la cele-l-alte să li se ia ḑeciuiala fără încărcătură şi de cât de un car de lemne să nu maĭ fie supĕraţĭ: asupra căreia pricinĭ, intrând şi Domnia mea, în cercetare, cât pentru rĕndul clăceĭ, li se ḑise jăluitorilor, că în pravila pămîntuluĭ, coprinḑêndu-se, că de nu va avea stăpânul moşieĭ ce să lucreze, să 'ĭ dea lócuitorii câte talerĭ unul de fieş-care ḑi a clăceĭ, în banĭ, iar nu în lucru, să li se ia pe câte talerĭ treĭ de fieş-care casnic, precum avea obiceiŭ maĭ nainte vreme, a cărora cerere fiind împotriva pravileĭ pămîntuluĭ, i-am întrebat de aŭ vre-un aşeḑământ în scris de la stăpânul acestor moşiĭ, rĕspunseră că acest fel de aşeḑământ nu aŭ, dupĕ care li s'aŭ ḑis, că neavênd acest fel de aşeḑământ, sunt datorĭ, atât eĭ, cât şi stăpânul moşieĭ, a

7) Cu referință la «*Orfanotrofia*», aflăm un act, prin care se dă mònăstirea Strihaia, închinată la Orfanotrofia, în o nouă arendă, séŭ

---

urma dupĕ pravila pămêntuluĭ, căcĭ împotrivă urmându-se, precum eĭ cer a li se urma scăderea drepturilor moșieĭ spre folosul lor, tot cu asemenea cuvênt, urmézǎ a se asculta și cererea stăpânuluĭ moșieĭ, când va face pentru vre-un adaos spre folosul sĕŭ, și așa să fie slobodĭ și uniĭ și alțiĭ, carĭ cât va putea dupĕ vremĭ să scadă și să adaoge. precum cererea vechiluluĭ, pentru carul de lemne, ca orĭ sa 'l aducă jăluitoriĭ aicĭ la *școlă*, *de clăcaș*, *un car*, *séŭ să 'l plătéscă* cu câte talerĭ 4, iarășĭ doĭ clăcașĭ un car, fiind-că moșiile acestea unde locuesc, sunt cale maĭ depărtată de 6 ceasurĭ de aicĭ, nu fu primită Domnieĭ mele, pentru căcĭ în pravila pămêntuluĭ se coprinde curat, ca așa să dea clăcașiĭ la stăpânul moșieĭ și un car de lemne la Crăciun, cărându-le orĭ la moșia luĭ, séŭ aiurea, unde are stăpânul trebuință de dênsele, până la un loc cu depărtare de 6 ceasurĭ. iar de a le plăti locuitoriĭ în banĭ. nimic nu se pomenesce: dupĕ care acest cap de pravilă nu póte judecata a'ĭ îndatora de a le rĕspunde în banĭ, care și însușĭ vechilul înțelegêndu-o, dise în cele dupĕ urmă, că de vreme ce de la aceste moșiĭ până aicĭ, este cale maĭ depărtată de 6 ceasurĭ și jăluitoriĭ nu primesc, orĭ să aducă aicĭ lemnele, doĭ un car, orĭ să 'l plătéscă cu câte talerĭ 4, iarășĭ doĭ un car, sa se îndatoreze dar a duce acel câte un car de lemne la altă moșie ce *are ș óla*, care este maĭ în apropiere, și decât 6 ceasurĭ și să le lepede acolo la casa moșieĭ și de acolo și le va cara însușĭ aicĭ cu cheltuiala școleĭ, a căruia cerere ca următóre pravileĭ, fu primită Domnieĭ mele si li s'aŭ dis jăluitorilor, că sunt datorĭ a aduce carul de lemne, unde le va arĕta stăpânul moșieĭ, fiind cale numaĭ de 6 ceasurĭ. iar nu maĭ mult. Drept aceea dar, cu acéstă osebire de maĭ sus arĕtată, a caruluĭ de lemne, întărim Domnia mea, anaforaoa acésta a Dumnélor veliților boerĭ și poruncim cu hotărîre. Dumnévóstra isprăvnicilor aĭ județuluĭ, să îndatorațĭ pe amêndouĕ părțile de a fi întocmaĭ următóre, precum maĭ sus dicem. adecă întru tóte tocmaĭ dupĕ pravila pămêntuluĭ și orĭ-ce li se va fi luat maĭ mult de către arendașiĭ acestor moșiĭ, jăluitorilor, peste cele orânduite în pravilă, să 'ĭ se împlinéscă înapoĭ tóte până la un ban.—1819, Martie 14.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCIV, pag. 19

Prea Inălțate Dómne,

Din luminată porunca Măriei tale Zapciul hătmănesc aŭ adus înaintea nóstră pe locuitoriĭ din două sate: Fierbințĭ i Șălariĭ, dupĕ moșia monăstireĭ Glavaciocul ot sud Vlașca, cu jalba ce aŭ dat pentru un Constantin Căpitanul arendașul acesteĭ moșiĭ, dicĕnd, că maĭ nainte clăcuia monăstireĭ câte treĭ dile pe an, séŭ îĭ da pentru acéstă clacă de tótă casa câte parale 30 i de carul de fên de mĕsură da dijmă câte parale 10, până în vremea egumenuluĭ Ianuarie, iar atuncĭ da pentru clacă câte talerĭ 3, i pentru carul de fên parale 20: dar pitarul ce este asupra moșieĭ de sunt doĭ anĭ îĭ apucă să dea pentru clacă câte talerĭ 12 pe an i câte un car cu lemne de tótă casa să 'ĭ aducă aci la Bucurescĭ, séŭ să 'ĭ dea de casă câte talerĭ 2 și de carul de fên parale 25 făcĕndu-le și încărcătură de plătesc pentru două care . . . i pentru oĭ de are cineva două, treĭ, i pentru capre le ia câte 6 parale fără de a mânca în crâng

«embatic», in August 1819, cu un spor de 500 talerĭ în profitul aceleĭ instituţiunĭ. [1]

---

ci fên a casă i pentru câte 5-6 oĭ ce aŭ la câmp le strînge părâtul pe tóte la un loc de le face cârd numindu-le turmă şi ia câte un miel şi talerĭ unul i la dijma porumbuluĭ iĭ încarcă luându-le din cincĭ una, i de răvaşul de nume la dijma porumbuluĭ câte parale 18 şi cer să 'şĭ afle dreptatea; faţă fiind şi Dumitrache Medelnicerul vechilul Dumnélor *boerilor eforĭ aĭ şcólelor* domnescĭ de aicĭ, unde este mônăstirea Glavaciocul metoh, rěspunse, că mônăstirea nu le face vre-o cerere împotrivă, decât îşĭ cere drepturile ce sunt hotărîte în pravilĭ şi în sinetul ce are a le rěspunde locuitoriĭ la stăpânul moşieĭ, arĕtându ne copie adevěrită de Dumnéluĭ Vel Logofětul după anaforaoa ce aŭ fost făcut Dumnélor boeriĭ eforĭ aĭ şcólelor către Dumnélor Caimacamĭ pentru locuitoriĭ după treĭ moşiĭ ale acesteĭ mônăstirĭ Glavaciocul, Obislaviĭ şi Valea, că nu se supun a aduce câte un car de lemne la şcólă i după porunca ce aŭ dat Dumnélor boeriĭ caimacamĭ, ca pentru locuitoriĭ de la Valea, de va fi de la acea moşie până aicĭ în Bucurescĭ cale ca de 6 ceasurĭ să 'ĭ indatoreze Dumnélor ispravniciĭ judeţuluĭ, spre a aduce fieş-care clăcaş la şcólă câte un car de lemne, iar pentru locuitoriĭ ot Glavaciocul i Obislaviĭ fiind maĭ depărtaţĭ orĭ să aducă doĭ clăcaşĭ un car de lemne, séŭ să 'l plătéscă cu talerĭ 4 care vine de un clăcaş câte talerĭ 2 şi le este cu uşurinţă, în vreme ce aicĭ în Bucurescĭ se vinde carul de lemne cu talerĭ 5 şi până la talerĭ 10; după care poruncă, ḑise vechilul, că săteniĭ Vălenĭ aŭ şi adus datoria lor de lemne, iar jăluitoriĭ Glavaciogenĭ şi Obislăvenĭ nu sunt următorĭ. Am întrebat de aŭ vre-un aşeḑământ în scris cu mônăstirea, ca să clăcuiască maĭ puţine ḑile de cât 12 şi ḑiseră că nu aŭ. Decĭ cât pentru cele-l-alte dreptăţĭ ale stăpânuluĭ moşieĭ să fie luminată porunca Mărieĭ tale către Dumnélor Ispravniciĭ judeţuluĭ, ca să supue pe jăluitoriĭ sătenĭ a le urma şi a le împlini după pravila pămêntuluĭ, iar pentru carul de lemne de crăciun ce iarăşĭ printr'aceeaşĭ pravilă sunt îndatoraţĭ locuitoriĭ a aduce stăpânuluĭ moşieĭ cărându-le la moşia luĭ, séŭ aiurea, unde are stăpânul trebuinţă de dânsele până la un loc cu depărtare de 6 ceasurĭ, cuviinciósă este chibzuirea ce aŭ făcut Dumnélor boeriĭ caimacamĭ, că de vreme ce locuitoriĭ ot Glavaciocul i Obislaviĭ sunt maĭ depărtaţĭ de şcólă decât cale de 6 ceasurĭ, orĭ să aducă doĭ clăcaşĭ un car de lemne, séŭ să 'l plătéscă cu talerĭ 4, care vine de un clăcaş câte talerĭ doĭ şi le este cu uşurinţă, în vreme ce aicĭ la Bucurescĭ se vinde carul de lemne câte talerĭ 5 şi 6 şi până la talerĭ 10 şi asemenea găsim şi noĭ cu cale să se dea luminată porunca Mărieĭ tale către Dumnélor Ispravniciĭ, ca să supue pe jăluitorĭ, orĭ să aducă doĭ clăcaşĭ un car de lemne, séŭ să plătéscă carul cu talerĭ 4; iar hotărîrea rěmâne la Măria ta. — 1819 Februar 28.

Istrate Creţulescu vel Vornic, Mihalache Manu vel Vornic, Gheorghe Filipescu vel Logofět, Constantin Caliiarh vel Vornic, Iordache Golescu vel Vornic, Alexandru Filipescu vel Logofět.

1. *Iω Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

De vreme ce acest Efesentie Protosinghelul adaogă pe tot anul câte taler. 500 la suma embatichiuluĭ de talerĭ 5000, ce se da până acum şi prin alătuĭ

8) In Octombre 1820, duoi francezi, *Lorençon* și *Bordieu*, cer voie să înființeze o școlă privată, cu plată, pentru învățătura de 4 limbi: franceză, italiană, germană și latină. Acești doi francezi se obligă a deschide mai apoi și un «*anatrofion*», un internat după modelul celor

ratul contract (ce s'aŭ teorisit de Noi, și din porunca Nóstră s'aŭ însemnat pe răstav amêndouĕ cólele de hârtie de către Dumnélui vel Logofĕtul de țóra de sus) se lógă a face cu cheltuélă de la sineși și a păzi tóte câte intr'ênsul se coprind, dând spre încredințare și alăturata chezășie a medelnicerului Ión Poroineanu, ce este pămêntean, din partea loculuĭ, cu bună stare, după pliroforia ce ne dă printr'acéstă anafora Dumnélui vel Vornic al obștirilor; de aceea primim și Domnia mea așeḑămêntul de mai jos arĕtat, ce s'aŭ întocmit prin contract: pe care și întărindu-l, hotărîm, ca întocmai să se urmeze.—1819, April 15.

(pecetea g-pd) *vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 87.

Prea Inălțate Dómne.

Printr'acéstă plecată anafora arĕt Măriei tale, că mŏnăstirea Strihaia din sud Mehedinți, ce prin hrisóve domnescĭ este închinată cu tot venitul eĭ la epitropie în partea *orfanotrofieĭ*, al căreia mŏnăstiri venit aŭ fost dat cu arendă în soroc de 6 ani pe chipul a treĭ stări, adecă Antim Călugărul, Nicolae și Enache Vardaciĭ, dintre cari Antim, prin cercetările stăpânireĭ, căḑênd în învinuiri ce făcuse peste orânduială, s'aŭ lipsit, iar Nicolae Vardaca aŭ murit încă de sunt treĭ anĭ, rĕmâind Enache Vardaca cu stăpânirea venituluĭ și cu paza contractuluĭ sorocului de 6 anĭ, ce i se împlinesce la viitorul Ianuar 1, cu îndestulate catahrisis și din partea sa, precum vĕd în condicile epitropieĭ judecățile ce s'aŭ întêmplat din neurmarea zapisuluĭ sĕŭ, pentru care, spre pedépsă, l'au și osândit Măria sa Domnul Caragea a da încă po câte talerĭ 250 pe lét 1818 și lét 1819, ceĭ din urmă anĭ, și cu tóte aceste tot n'aŭ păzit legătura contractuluĭ sĕŭ: acum dar s'aŭ găsit un Efesentie Protosinghelul, pămêntean din partea loculuĭ, vrednic și cu stare de ipolipsis, după cum mĕ pliroforisia prin pitacul Dumnéluí spătaruluĭ Suțu, caimacamul Craioveĭ, ce scrie către mine, sluga Măriei tale, că este cercat întru tóte și vrednic de a iconomisi acest sfânt locaș mŏnăstirea Strihaia, sud Mehedinți, cu care intrând în vorbă am făcut acest alăturat peste talerĭ 5000 ce da maĭ înainte Vardaca la orfanotrofion, după al sĕu contract, să dea Cuvioșia sa maĭ mulțĭ alțĭ talerĭ 500 pe tot anul, însă în soroc de opt anĭ și să maĭ facă de la sineșĭ, cu a sa cheltuială și cele din alăturatul contract, zidirĭ și lucrurĭ, ce negreșit trebue a se face la acéstă mŏnăstire, fiind căḑută în dărăpănare din pricina trecutelor vremĭ cu Cârjaliĭ, Adalîi și răzmerița i catahrisis a acestor maĭ dinainte arendașĭ, care aceste lucrări ce sunt însemnate la contract a se face, trece peste 20000, cu care aceste zidiri și cu câte talerĭ 5500 embatichiŭ pe an, se folosesce și orfanotrofion, și mŏnăstirea vine în starea eĭ, ca cum s'ar înnoi de iznóvă, pentru care și alăturata chezășie dă pe medelnicerul Ión Poroineanu, pămêntean cu stare bună, că și embatichiul îl va respunde la soroc, cum și tóte câte se légă prin contract le va săvêrși întocmaĭ precum sunt însemnate; de care să binevoiască înalta înțelepciunea Măriei tale a se da și luminată hotărîrea Măriei

din Paris, pentru copiĭ, aĭ căror părinţĭ sunt depărtaţĭ de oraş. Eforia şcólelor, prin anafora către Al. Suţu, din 23 Octombre 1820, învoiesce deschiderea acesteĭ şcolĭ private, impunênd fundatorilor şcóleĭ 4 condiţiunĭ: *a)* Supunerea şcóleĭ acesteia la Eforie în totul, ca şi şcóla publică elinéscă. *b)* Angajarea de profesorĭ pentru şcólă să se facă cu aprobarea şi după prealabila cercetare din partea Eforieĭ, a capacităţeĭ acelora. *c)* Eleviĭ să fie sciuţĭ (arĕtaţ) la Eforie. Acésta să fie avisată de câte orĭ este îndepărtat vre-un elev pentru rea purtare. *d)* ***Materiile*** ce se daŭ elevilor să fie «arĕtate» maĭ ânteiŭ la Eforie şi apoĭ să le ***paradoséscă***».

La 25 Octombre 1820 Al. Suţu aprobă acéstă anafora.[1]

---

tale, ca la numitul soroc să intre în stăpânirea venituluĭ numiteĭ mŏnăstirĭ acest Efesentie protosinghelul, în soroc de opt anĭ, dându-i-se prin catastih în purtarea de grijă a Cuvioşieĭ sale tótă zestrea mŏnăstireĭ prin al II epitrop orânduit din partea epitropieĭ.—1819, Martie 27.

Iordache Golescu vel Vornic.

1. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod ĭ gospodar Zemle Vlahiscoe.*

Dupĕ pliroforia ce ne daŭ Dumnélor boeriĭ eforĭ aĭ şcólelor printr'acéstă anafora, de vreme ce deschiderea acesteĭ şcóle, ce cer numiţiĭ doĭ dascălĭ franţezĭ, Loranson şi Bordie, este de folosul patrieĭ, pentru luminarea tinerilor aceştiĭ ţĕrĭ, cu învĕţătură de 4 limbĭ streine, adică: franţuzesce, nemţesce, italienesce şi latinesce, primim Domnia mea cererea şi întărind anaforaoa acésta, dăm voie numiţilor a deschide şcolă, păzindu-se însă fără câtuşĭ de puţină abatere şarturile cele maĭ jos arĕtate cu tótă întregimea lor, şi pentru că cunóscem Domnia mea şi pe numiţiĭ dascălĭ întru tóte supuşĭ logiuireĭ şcólelor, ca şi ceĭ-l-alţĭ dascălĭ aĭ pămĕntuluĭ, poruncim Dumnévóstră boerilor eforĭ, să aveţĭ apururea privighere asupra aceştiĭ şcóle, spre a se urma fără smintélă tóte cele ce hotărîm.—1820, Octombre 25.

(pecetea g-pd) *vel Logofĕt.*

Cod. XCIX, fila 26, verso.

Prea Înălţate Dómne,

Următorĭ fiind luminateĭ Măriei tale poruncĭ, ce prin pitac mi s'a dat, am vĕḑut arĕtarea ce fac Dumnélor dascăliĭ franţujĭ Loranson şi Bordie pentru şcóla ce vor să deschiḑă aicĭ în politia Bucurescilor, următóre orânduelei ce se obicĭnuesce în Franţa, pentru învĕţătura tinerilor de tótă vêrsta, unde aŭ să paradoséscă patru limbĭ, adecă: franţuzesce, nemţesce, italienesce şi latinesce, în ḑile şi la césurĭ orânduite pentru fieş-care limbă, cu plată hotărîtă câte talerĭ 30 pe lună la fieş-care tênĕr ce va vrea să înveţe învĕţătura aceştiĭ şcóle, carĭ banĭ să'ĭ rĕspunḑă înnaintea fieş căreia lunĭ, maĭ ḑicênd şi acésta că sistisindu-se şi puindu-se în vre-o rânduială acéstă şcólă, vor face în urmă şi un anatrofion următor celor de la Paris şi orênduit maĭ vêrtos pentru copiiĭ ce vor fi părinţiĭ depărtaţĭ de oraş. Decĭ cererea maĭ sus numiţilor doĭ

9). Nicĭ un act n'am aflat în condicele Divanuluĭ, menţionând special pre G. Lazăr. Rĕposatul P. Poenariu în discursul sĕŭ de recepţiune la Academie afirmă că şcóla luĭ Lazăr fu închisă numaĭ dupĕ isbucnirea Eterieĭ [1]. In un document din 1822, de sub D. Ghica Vodă, aflăm menţionat pre Lazăr ca prim dascăl la St. Sava.

Rĕposatul G. Sion, rĕspundĕnd neuitatuluĭ P. Poenariu, adaogă că: «Scolariĭ luĭ G. Lazăr aŭ făcut adevĕrata mişcare naţională din 1821. Tudor Vladimirescu, acestă figură importantă din istoria nóstră modernă, n'a fost decât un braţ, un esecutor al ideilor propuse de şcóla luĭ Lazăr.

In nimică nu împuţinăm meritele luĭ G. Lazăr probând, aiurea, la finea istorieĭ Domnieĭ luĭ Al. N. Suţul, că revoluţiunea de la 1821

---

dascălĭ de a deschide şcólă cu rânduiala de maĭ sus arĕtată, fiind de folos pentru luminarea tinerilor acestiĭ ţĕrĭ cu învĕţătura acestor limbĭ strĕine, ce sunt fórte trebuinciósе, găsim cu cale, să aibă voĭe numiţiĭ, ca să deschidă acéstă şcólă, unde slobod să fie a intra la învĕţătură verĭ-care din tinerĭ va voi, cu plata osteneleĭ dascălilor de la sine, dar însă şi la acéstă şcólă, pentru ca să se cunóscă, că este şcóla pămêntuluĭ, şi a se păzi într'ênsa o bună rânduială atât la ale învĕţătureĭ, cât şi la câte privesc spre cele înclinate între dascălĭ şi între ucenicĭ, am socotit de trebuinţă a se aşeḑa aceste şarturĭ ce le arĕtăm în 4 ponturĭ, carele să se urmeze a pururea fără de strămutare, adecă: 1) Şcóla acésta să fie supusă la Eforie, precum sunt şi cele-l-alte şcóle, păzindu-se tóte aceleaşĭ orânduelĭ, ce sunt legiuite de se păzesc şi la şcóla elinéscă şi numiţiĭ dascălĭ, în câtă vreme se vor afla sub acest nume şi cu acéstă lucrare de paradosis, să fie datorĭ să cunóscă numaĭ pe eforie şi de acolo să'şĭ céră înlesnirea dreptăţilor, în care se vor întrebuinţa şi prin Eforie de la stăpânirea ţĕreĭ, iar nu prin alte mijlóce, fiind întru tóte supuşĭ legiuireĭ şcólelor, ca şi ceĭ-l-alţĭ dascălĭ aĭ pămêntuluĭ. 2) De vor avea trebuinţă numiţiĭ dascălĭ a maĭ lua spre ajutor la paradosis în numita şcólă şi alţĭ dascălĭ, să dea de scire, arĕtându-ĭ maĭ ântêiŭ, şi vĕḑêndu'ĭ eforiĭ şi cercetându'ĭ, atuncĭ să fie primiţĭ în şcólă şi aceia de dascălĭ. 3) Uceniciĭ ce vor merge la numita şcólă spre învĕţătură să'ĭ arĕte dascăliĭ la Eforie, ca să'ĭ vaḑă şi să'şĭ dea maĭ ântêiŭ chezăşie, dupĕ orânduiala ce se urméză şi la şcóla elinéscă şi atuncĭ să fie primiţĭ, şi când pe vre-unul din ucenicĭ vor lepăda pentru netrebnicia luĭ, iarăşĭ să-l arete la Eforie, ca să'l scótă din condică, unde sunt scrişĭ şi ceĭ-l-alţĭ. 4) Matimele ce aŭ sĭ paradoséscă numiţiĭ dascalĭ în vreme schimbându-se dupĕ puterea ucenicilor şi dupĕ trebuinţă, maĭ ântêiŭ să le arĕte la Eforie şi apoĭ să le paradoséscă, iar făr' de scirea Eforieĭ să nu fie volnicĭ nicĭ ucenicĭ a primi, nicĭ matemi a paradosi. Acestea sunt, luminate Dómne, care prea plecatele Măriei tale slugĭ am socotit de trebuinţă şi folositóre a se pune în lucrare la numita şcólă, care de se vor găsi cu cale şi de către Inalta înţelepciunea Măriei tale, se va da cea desăvêrşită hotărîre.—1820, Octombre 23.

Grigorie Filipescu, Nistor logofĕt, Iacovache Rizu vel postelnic.

1. Veḑĭ analele Academieĭ din 1871, pag. 121.

aŭ aflat de sigur, partizanĭ în şcolariĭ luĭ G. Lazăr, dar că ea n'a aşteptat venirea mareluĭ dascăl din Ardeal, ca să fie pregătită. Am vĕḑut primele eĭ manifestărĭ încă în Domnia luĭ Caragia, în rĕscólele pandurilor de preste Olt, aceiaşĭ pandurĭ carĭ vor lua pre Tudor în fruntea lor în Ianuar 1821. Tudor n'a stat în relaţiunĭ cu Lazăr, cel puţin nu cunóscem nicĭ un document constatând asemenea relaţiunĭ.

10) Există documente referitóre la şcolĭ din judeţe şi din sate, eşite din cancelaria luĭ Alex. N. Suţul.

a) Iacă unul relativ la şcóla Ionascu:

Iô Alexandru N. Suţul V.-v.

Cetindu-se înaintea Domnieĭ mele acéstă anafora şi primind vrednica de laudă rîvnă a Dumnélor boerilor îngrijitor la acest obştesc folos, o întărim Domnia mea şi poruncim, Dumitale cinstite şi credincióse boerule al Domnieĭ mele, vel Logofĕt de ţéra de sus, să facĭ hrisovul Domnieĭ mele cu coprinderea ce maĭ jos se arată.—1819, Noembre 21.

(L. S. D.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCII, fila 579.

Prea Inălţate Dómne.

Cu plecată anafora arĕtăm Măriei Tale, că un Ionascu neguţătorul, spre pomenirea sa aŭ sistisit un spital în oraşul Slatina, sud Olt, la care aŭ şi închinat treĭ moşiĭ ce aŭ avut şi fiind-că acest spital nu se putea căuta din pricina marilor cheltuelĭ, s'aŭ schimbat spitalul în şcólă *grecească* (?), care de atuncĭ şi până acum se caută cu bună orînduială, maĭ adăogându-se şi de la nevasta aceluia Ionascu şi de la alte obraze câte puţină zestre, la care şcólă aŭ şi fost epitropĭ orânduiţĭ de Domnĭ rĕposaţiĭ părinţiĭ noştri, iar în urma rĕposaţilor am rĕmas noĭ purtătorĭ de grijă şi chibzuind spre folosul acestuĭ bine obştesc, am socotit, că de trebuinţă este a se face un hrisov al Măriei Tale, în care să se trécă tótă zestrea acesteĭ şcóle dupĕ sineturile ce avem, ca nu, dupĕ vreme, să se îndrăsnéscă cinevaşĭ a face cea maĭ mică supĕrare, séŭ vre-o schimbare la orânduiala cu care se caută şi până acum.—1819, Noembre 19.

Gh. Filipescu, Iordache Golescu.

b) Continuă şcólă fondată altă dată la Têrgu-Jiuluĭ de acum cunoscutul biv vel Clucer Dumitrache, şcólă care nu puţin a contribuit (pe lângă şcóla Obedeanu din Craiova, şi a luĭ Ionascu din Slatina) la luminarea şi deşteptarea locuitorilor de peste Olt, din care aŭ eşit panduriĭ patrioţĭ de sub N. Caragia şi la 1821, aĭ luĭ Tudor Vladimi-

rescu. Venitul acesteĭ şcóle şi al bisericeĭ de lângă ea, se pare că era împuţinat prin cotropirea de uniĭ şi alţiĭ a unor locurĭ ce aparţineaŭ acestor două instituţiunĭ. Fundatorul reclamă la Al. Suţul înapoierea acelor veniturĭ [1].

c) Următorul act face menţiune de şcóla rumânéscă unde *se învaţă copiiĭ de pomană,* la moşia Valea Scheilor:

Cartea Sfinteĭ bisericĭ de la Valea Scheilor.

Fiind-că Sfînta şi Dumnedeeasca biserică de la Valea Sheilor, care este zidită de rĕposatul Ghinea Spetĕnul, biv ceauş agiesc, unde se cinstesce şi se

---

1. *Iō Alexandru Nicolae Suţul Voevod i gospod. Zemle Vlahscoe.*

Dumnévóstră ispravnicilor ot sud Gorj sănătate. Fiind-că Dumnéluĭ cinstitul şi credincios boerul Domnieĭ mele biv vel clucerul Dimitrie Bitolu, ispravnic din sud Slam-Râmnic, ne aŭ făcut arĕtare, că o biserică *i o şcólă* obştéscă pentru carte elinéscă şi rumânéscă şi un pod peste apă, ce cu ostenéla şi cheltuéla sa le-aŭ făcut în oraşul Tĕrga-Jiuluĭ din sud Gorj, s'aŭ pliroforisit, că din întâmplările vremilor şi din desele schimbărĭ ale epitropilor s'ar fi hrăpit vre-o câte-va locurĭ şi miiĭ ale bisericeĭ din care unele în aniĭ ceĭ maĭ dinainte trecuţĭ s'aŭ dezghinat de sub stăpânirea bisericeĭ, iar altele de ceĭ maĭ aleşĭ dintre pămênteniĭ le aŭ sub zaptul lor, cu pricină că le-ar fi avênd ca nisce ctitoricescĭ dicheomate şi aşa rĕmăind Sfîntul acest locaş, lipsit de tot ajutorul, să se vadă în dioa de astă-dĭ ca o viraneu; maĭ arată numitul ctitor boer, că uniĭ din pămêntenĭĭ de acolo aflându-se datorĭ bisericeĭ, nu se supun a'şĭ plăti datoria; decĭ după datoria ce avem Domnia mea, spre ajutorul şi săvêrşirea celor bune şi de folos către tóte Sfintele Dumnedeescĭ locasurĭ, iacă după ferbintea rugăciune ce ne face Dumnéluĭ clucerul Dimitrie Bitolu orânduim pe . . . . carele mergênd la faţa loculuĭ dimpreună cu Dumnélor ispravniciĭ judeţuluĭ, să cerceteze pentru tóte lucrurile mişcătóre şi nemişcătóre, câte se vor fi răsipit şi hrăpite de către uniĭ alţiĭ de la acéstă Sfîntă biserică, cum şi câte din milele care cu hrisov Domnesc vor fi împrăştiate sub stăpânirea unora şi altora, împotriva dreptăţeĭ şi a legeĭ pravoslavnice, tóte acelea cu un cuvênt să le cercetoze şi întru scumpătate să le căutaţĭ şi luându-le din mânile acelor hrăpitorĭ, să se dea bisericeĭ, de a le stăpâni precum le-aŭ stăpânit şi maĭ nainte, după coprinderea hrisovuluĭ, ce are, împlinind şi câţĭ banĭ are a lua biserica de la aceĭ boerĭ pămêntenĭ, fără a se face vre-o prelungire; către acésta arĕtându-vĕ şi Dumnévóstră ispravnicilor din sinevăşĭ cu sîrguinţă şi iubire spre buna întocmire şi îndreptarea acestuĭ Sfânt locaş, să alegeţĭ din neguţătorĭ de acolo, ómenĭ cinstiţĭ, cu stare bună şi maĭ ales cu frica luĭ Dumnedeŭ şi să'ĭ orânduiţĭ epitropĭ, cariĭ să fie îndatoraţĭ spre a rădica cele căḑute şi arse ale Sfinteĭ bisericĭ, îndreptându-le tóte după cuviinţă, să pórte grija şi pentru *şcólă* de a veni în stare bună, cum şi pentru adese orĭ dregerea poduluĭ de peste apă ca să nu se întâmple trecĕtorilor vre-o primejdie din mare repegiunea apeĭ, şi de cercetarea şi urmarea ce veţĭ face, de tóte pe larg, cu desăvêrşită înţelegere, să înşciinţaţĭ Domnieĭ mele, cu întórcerea orânduituluĭ de Domnia mea.—1819, Iulie 20.

Cod. XCVI, pag. 49.

prăznuesce hramul Sfinteĭ Inălțărĭ a Domnuluĭ Dumnedeŭ şi Mântuitoruluĭ nostru Isus Hristos i Sfintul Ĭerarh Nicolae şi prea cuviósa Paraschiva, la care *se află şi şcóla întocmită de se învață copiiĭ de pomană* şi câte-va odăĭ de sărace văduve, aŭ avut milă prin hrisovul Domnieĭ sale selefuluĭ nostru, ce'l vědum scris cu lót 1813 Fevruar 10, a avea doĭ preoțĭ i un dascăl şi un paracliser, şi câtă vreme se vor afla în slujba bisericeĭ, scutițĭ de dăjdiĭ şi de alte angariĭ şi ale lor drepte bucate scutite de dijmărit i vinăriciŭ, cum şi biserica ale sale drepte bucate scutite i un scaun de carne scutit, şi ludo 4 fără pricină de dajdie, argațĭ pentru adusul lemnelor la şcólă şi la săracele văduve ce se află odihnindu-se în odăĭ. Drept aceea, învrednicindu-ne Domnul Dumnedeŭ şi pre noĭ cu al treilea Domnie a acestiĭ de Dumnedeŭ păzite țĕrĭ rumînescĭ, după rugăciunea ce prin jalbă-ne aŭ făcut credincios boerul Domnieĭ mele biv vel serdarul Ghica, epitropul acestiĭ bisericĭ, ca să'ĭ înnoim şi Domnia mea privilegiul ce are, am bine-voit de am înnoit şi am întărit tóte aceste milĭ câte se coprind maĭ sus, ca să i se păzéscă cu nestrămutare, spre a fi Sfinteĭ bisericĭ de ajutor şi de întărire, iar Domnieĭ mele şi Părinților Domnieĭ mele vecĭnică pomenire; şi am adeverit hrisovul acesta cu însăşĭ credința Domnieĭ mele Iô Alexandru Nicolae Suțu Voevod i cu credința prea iubiților Domnieĭ mele fiĭ: Nicolae V-v., Gheorghe V-v., Ioan V-v., Scarlat V-v., Dumitru V-v., Grigore V-v., martorĭ fiind şi Dumnélor cinstițĭ şi credincioşĭ boerĭ velițĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: pan Constantin Crețulescu vel Ban, pan Barbu Văcărescu vel Vistier, pan Istrate Crețulescu vel Vornic de țéra de sus, pan Mihalache Manu vel Vornic de țéra de jos, pan Gheorghe Filipescu vel Logofet de sus, pan Constantin Filipescu vel Vornic, pan Grigorie Ralea vel Vornic, pan Gheorghe Golescu vel Vornic al obştirilor, pan Constantin Golescu vel Logofĕt de jos, pan Nicolae Slugearoglu vel Postelnic, pan Dumitrache Hrisoscoleu vel Logofĕt de obiceiurĭ, pan Gheorghe Vlahuț vel Spătar, pan Manolache Băleanu vel Vornic al politieĭ, pan Alexandru Hariton vel Căminar, pan Alexandru Desila vel Comis; şi ispravnic pan C. Golescu vel Logofĕt de jos; şi s'aŭ scris hrisovul acesta întru întâiul an dintru a treia Domnie a Domnieĭ mele aicĭ în oraşul scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la anul de la nascerea Domnuluĭ Dumnedeŭ şi Mântuitoruluĭ nostru Isus Hristos, de Chiriță Logofĕt de Divan.—1819, Septembre 12.

Cod. XCII, fila 440.

d) Două şcóle sătescĭ noue aflăm funcționând sub Al. N. Suțul la moşiile Policiorĭ şi Căldărescĭ a Vorniculuĭ G. Filipescu. [1]

1. *Carte de scutéla preoților i dascălilor ce sunt la sfânta biserică de pe moşia Policiorĭ şi Căldărescĭ din sud Buzĕŭ a Dumnéluĭ vorniculuĭ Gheorghe Filipescu.*

Zemle Vlahiscoe. Fiindcă Dumnéluĭ cinstit şi credincios boerul Domnieĭ mele, biv vel vornicu Iordache Filipescu, prin anafora de la trecutul 22, ne-aŭ

e) Maĭ iată şi actele altor şcolĭ sătescĭ:

Cartea Sfinteĭ bisericĭ din satul Tărtăşescĭ sud Ilfov, pentru milele ce are.

Zemle Vlahiscoe. Fiind-că la satul Tărtăşesciĭ sud Ilfov, este o Sfîntă biserică de pétră, unde se prăznuesce hramul Sfinteĭ Stăpâneĭ nóstre de Dumneḑeŭ născĕtóre şi a Sfîntuluĭ Ierarh Nicolae, la care biserică şi şcólă s'aŭ întocmit de ctitoriĭ numiteĭ bisericĭ, cu dascăl, pentru învĕţătura sĕrmanilor copiiĭ fără de plată, şi pentru ca să se pótă ţinea orânduiala ce aŭ făcut ctitoriĭ, s'aŭ milostivit fraţiĭ Domnĭ de maĭ nainte şi aŭ orânduit milă la numita biserică i şcólă, *unde se află 32 de copiĭ sĕrmanĭ*, învĕţând de pomană, ca să aibă a ţinea doĭ preoţ scutiţĭ şi apĕraţĭ de tóte dările ce vor eşi pe preoţĭ şi de ploconul vlădicesc i de alte angariĭ; asemenea să aibă a ţinea pentru ajutorul bisericeĭ i orânduelile ce s'aŭ întocmit şi lude 10 ómenĭ strĕinĭ fără de pricină de dajdie; să scutéscă şi drepte bucatele bisericeĭ, stupĭ i râmătorĭ de dijmărit şi vinul de vinăriciŭ; să scutéscă şi oĭ 100 de oerit, cum şi dascălul de la acéstă şcólă i grămăticul bisericeĭ, fiind fără de nicĭ o pricină să fie în pace şi ertaţĭ de tóte dăjdiile şi angariile, ca să pótă sluji nesupĕraţĭ. Drept aceea învrednicindu-ne şi pe Noĭ Domnul Dumneḑeŭ şi cu a treia domnie a aceştiĭ pravoslavnice creştinesciĭ ţĕrĭ, milostivindu-ne, ca la un loc cuviincios, înnoim şi întărim milele acestea, ca să se păzéscă nestrămutat: pentru care poruncim la toţĭ câţĭ se cuvine, nimenĭ nicĭ un fel de supĕrare să nu facă, că aşa este porunca Domnieĭ mele.—1819, April 26.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofĕt procitoh.*

Cod. XCIII, fila 23 v.

---

făcut arĕtare, că la două moşiĭ a Domnieĭ sale, anume Policioriĭ şi Căldăresciĭ din sud Buzĕŭ, se află sfinte bisericĭ şi preoţĭ ce sunt la aceste bisericĭ, carĭ slujesc în tótă vremea, sfintele taine i dascălĭ tot de la *aceste sfinte bisericĭ, carĭ învaţă şi copiĭ de pomană*, ne-avĕnd vre-un alt venit, cu să'şĭ pótă agonisi cele trebuinciόse, pătimesc mare lipsă şi stenahorie, şi pentru ca să se ţie în fiinţă pururea orânduiala sfintelor bisericĭ i pentru ca să nu se isterisέscă copiiĭ sĕrmanĭ de folosul învĕţătureĭ cărţeĭ, ne-aŭ făcut rugăciune, că atât preoţiĭ de la bisericile de maĭ sus arătate, cât şi dascăliĭ, să fie scutiţĭ şi apĕraţĭ de rânduiala dăjdiilor preoţescĭ, care acéstă rugăciune a Dumnéluĭ, vornicu-luĭ, primindu-o Domnia mea, am dat Domnieĭ sale acéstă Domnésca nóstră carte, prin care hotărîm, ca atât preoţiĭ de la bisericile de pe moşiile de maĭ sus arĕtate, să fie scutiţĭ şi apĕraţĭ de rândul dăjdiilor preoţescĭ i de ploconul Vlădicesc şi de orĭ ce altă dare, cum şi dascăliĭ ce s'aŭ ḑis maĭ sus, asemenea să fie scutiţĭ şi apĕraţĭ de tóte dăjdiile Domneşciĭ nóstre vistieriĭ şi de alte podveḑĭ şi angariĭ, ca şi preoţiĭ şi dascăliĭ să-şĭ pótă împlini datoria lor în slujbă fără cusur. Drept aceea poruncim, la toţĭ câţĭ se cuvine, nimenĭ supĕrare întru nimic să nu le facă acestor preoţĭ i dascălĭ, împotriva aceştiĭ poruncĭ a Domnieĭ mele. I saam receh gospod —1820, Ianuare 30.

Vel Logofĕt.

Cod. XCIII, fila 147.

f) *Cartea Sfinteĭ bisericĭ de pe moşia rĕposatuluĭ Dumitrache Lăcusteanu sluger, ce se numesce Greciĭ din sud Ilfov de milele ce are.*

Zemle Vlahiscoe. Fiind-că rĕposatul Dumitrache Lăcusteanu sluger, din râvna creştinéscă aŭ pus cheltuială şi ostenélă de aŭ prea înnoit şi aŭ dres o sfintă biserică de la moşia sa, ce se numesce Greciĭ ot sud Ilfov, la care aŭ dat zestrea eĭ cea trebuinciósă şi aŭ pus preot de slujbă, aŭ aşeḑat şi dascăl de învĕţătura sermanilor copiĭ făr' de plată, cu simbrie de la sineşĭ. De aceea dar Domnia sa Mihaiŭ Vodă Suţul, vĕḑĕnd buna faptă a sa, aŭ bine-voit şi prin hrisovul Domnieĭ sale aŭ făcut mila sfinteĭ bisericĭ, pentru a putea ţinea orânduiala ce aŭ izvodit la acéstă biserică i şcólă, ca să ia de la ocna Telega pe an câte 100 bolovanĭ sare, i lude ḑece ómenĭ strĕinĭ făr' de nicĭ o pricină făcĕnd nedajnic şi pe acel dascăl, i preotul scutit de tóte dăjdiile şi orânduelile domnescĭ i arhierescĭ, stupiĭ şi vinul din drepte viile bisericeĭ scutite de dijmărit i vinăriciŭ şi oĭ 400 scutite de oerit, i un sălaş de ţiganĭ, anume Gaviţa, aŭ închinat Domnia sa danie bisericeĭ dintre ţiganiĭ domnescĭ, care aceste milĭ i s'aŭ innoit şi de alţĭ fraţi Domnĭ de maĭ nainte, precum ne plirofórisim Domnia mea din cărţile Domniilor sale ce le vĕḑum. Decĭ învrednicindu-ne Domnul Dumneḑeŭ şi pre Noĭ iarăşĭ cu a treia domnie a aceştiĭ pravoslavnice ţĕrĭ, am bine-voit Domnia mea şi întărim tóte aceste maĭ sus arĕtate milĭ, cu care să se pótă ţinea orânduiala bisericeĭ şi a şcóleĭ de acolo, de care poruncim Domnia mea la toţi câţĭ se cuvine, să le păzéscă şi să le urmeze tóte acestea. I saam receh g-pd.—1819, Fevruar 17.

(pecetea g-pd) *vel Logofĕt.*

Cond. XCIII, fila 8 v.

g) *Iŏ Alexandru Nicolae Suţul Voevod i gospod. Zem. Vlahiscoe.*

După arĕtarea ce ne face printr'acéstă anafora Dumnéluĭ vel Logofĕtul de ţéra de jos, bine voind Domnia mea hărăzim pe chipul acesteĭ bisericĭ i a şcóleĭ, milele de maĭ jos arĕtate, şi poruncim tuturor câţĭ se cuvine, ca să se pue în lucrare şi să se urmeze întocmaĭ, fără câtuşĭ de puţină strămutare, cu acéstă însă legătură, ca ceĭ după vremĭ Ispravnicĭ aĭ judeţuluĭ, unde se află acéstă biserică şi şcólă, să privigheze de a se folosi cu aceste milĭ chiar biserica şi şcóla, iar să nu le metahiriséscă jăluitorul pe séma şi trebuinţa sa, iar când se va dovedi urmând într'acestaşĭ chip, atuncĭ să rĕmâe lipsit de acéstă milă a Domnieĭ mele, care acéstă legătură poruncim Dumnétale vel Vistiere, să se facă cunoscută Ispravnicilor judeţuluĭ, prin într'adins poruncă, ca să aibă privigherea de maĭ sus arĕtată.—1819 April 14.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 131.

Prea Inălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei tale ce mi se dă la acéstă alăturată jalbă a Niculi Mușcelanul biv III Logofět, făcênd cercetare, vědquiŭ, că jalba luĭ este, cum că avênd sat vechiŭ pe care nefiind biserică, cu a sa ostenélă și osîrdie aŭ făcut o mönăstire de zid înzestrându-o cu odóre bisericescĭ, pe cât i-aŭ fost putința, adecă cu câte-va pogóne de vie din poporul Mușcelului, spre a fi pentru cheltuiala celor trebuinciόse, aŭ întocmit și *școlă cu dascăl pentru învățătura de copiĭ* săracĭ, arětând că făr'de ajutor domnesc nu se va putea ținea în stare bună, făcênd rugăciune, ca să te milostivescĭ și Măria ta spre a 'ĭ hărăzi scutéla a doĭ preoțĭ și un grămătic, carĭ slujesc la Sfînta biserică și un dascăl care este pentru școlă, să fie scutițĭ de rândul dăjdilor preoțescĭ i politicescĭ, cum și de vinăriciŭ i dijmarit, hărăzindu-ĭ și doĭ poslușnicĭ spre a fi unul vior la via bisericeĭ și altul slujitor al școleĭ, i vinul ce se va face în via bisericeĭ de vinariciŭ, ca să pótă păzi pururea buna orânduială a Sfinteĭ bisericĭ și școla, din care milĭ via ce o dă jăluitorul bisericeĭ fiind de privileghiat, adecă a sa, ce până acum vinăriciŭ n'aŭ plătit, nu aduce nicĭ o pagubă slujbeĭ vinăriciuluĭ, după cum pentru acésta scriind Dumnélor Ispravnicii județuluĭ de aŭ cercetat, au venit alăturata înșciințare de la 22 ale următóreĭ lunĭ, că tóte câte scrie jăluitorul în jalba luĭ sunt adevěrate săvêrșite și puse în lucrare. Ci precum numitul aŭ cheltuit la facerea acesteĭ bisericĭ și o aŭ înzestrat cu arětata vie, așa și Măria ta să bine voeșcĭ, osebit de scutéla vinăriciuluĭ i a dijmărituluĭ pe drepte bucatele lor, a hărăzi și scutéla acelor doĭ preoțĭ i a grămăticuluĭ i a dascăluluĭ și a celor doĭ poslușnicĭ ce cere pentru ajutorul Sfinteĭ bisericĭ, ca după vremĭ să fie vecinică pomenire și Măriei tale; iar hotărîrea rĕmâne la milostivirea Măriei tale.—1819. Marte 31. *Alexandru Filipescu, vel Logofĕt.*

h) Din 1 Februare 1820 posedem o Carte pentru biserica după moșia Șoparescĭ, de scutirea unuĭ preot și a unuĭ dascăl (de învěță copiĭ).

1. *Cartea bisericeĭ ce aŭ făcut'o Mateiŭ Dolete biv Polcovnic, pe moșia sa din sud Saac.*

Zemle Vlahiscoe. Fiind-că boerul Domniei mele Mateiŭ Dolete biv Polcovnic, aŭ zidit o Sfîntă biserică din noŭ cu a sa cheltuială și strădanie pe moșia luĭ de zestre, sud Saac, unde se prăznuesce hramul Sfinților Apostolĭ, cum și evanghelistul Mateiŭ și a cuviosei Prapadomneĭ Paraschivei impodobindu-o cu odăjdiĭ i alte trebuinciόse, la care biserică aŭ întocmit *și școlă cu dascăl românesc pentru învěțătura copiilor și pentru* a se ținea tot-d'a-una școla în stare bună, cum și Sfînta Biserică cu podóba ei, aŭ înzestrat'o cu patru pogóne de vie lucrătóre, cu pămêntul lor și cu venitul unuĭ scaun ce are ridicat pe moșia luĭ, să fie tot pe séma școleĭ și a bisericeĭ, care biserică și școlă ca să se pótă

ţinea în stare bună, aŭ avut milă Domnéscă, prin cartea ce vědum cu lét 1813 April 6, ca doĭ preoţĭ şi un duhovnic ce vor sluji la Sfînta biserică i un grămătic *şi dascălul ce va fi orânduit pentru învĕţătura copiilor, să fie apĕraţĭ de rĕndul dăjdiilor*, ce sunt pe tagma preoţéscă i de alte orânduelĭ, să fie scutiţĭ şi dascălul i grămăticul de dăjdiile visterieĭ i de alte orânduelĭ; să scutéscă şi drepte bucatele bisericeĭ şi ale şcóleĭ i ale preoţilor i ale dascăluluĭ şi ale grămăticuluĭ, de vinăriciŭ i dijmărit, cum şi apĕrarea scaunuluĭ de carne ce s'aŭ ridicat prin porunca de slobodenie pe moşia luĭ Dolete în dealul Vlădislăvescu şi Langa, de vameşĭ, de vinăricerĭ şi de orĭ ce alte orânduelĭ şi dărĭ vor fi pe alte scaune, obicĭnuite şi neobicĭnuite, ca şi scutirea scaunuluĭ să fie tot pe séma bisericeĭ şi a şcóleĭ: să ţie şi un vier i un posluşnic scutiţĭ şi apĕraţĭ de dăjdiĭ i de alte angariĭ. Decĭ învrednicindu-ne Domnul Dumnedeŭ şi cu a treia Domnie a acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ rumâneşcĭ, ne-am milostivit Domnia mea şi nu numaĭ milele ce se arétă maĭ sus le înnoim şi le întărim, ce încă şi după evlavia ce avem asupra Sfintelor luĭ Dumnedeŭ locaşurĭ şi ca să ne facem Noĭ ctitorĭ, bine-voind am adăogat, ca să ţie şi lude treĭ ómenĭ strĕinĭ făr'de pricină de dajdie, care şi aceştia să fie scutiţĭ şi apĕraţĭ de tóte dăjdiile şi orânduelile vistierieĭ; şi pentru ca să se păzéscă aceste orânduelĭ şi milĭ, cu a se ţinea tot-d'a-una şcóla şi biserica în stare bună, am dat şi Domnia mea acest Domnescul Nostru sinet întărit cu pecetea Domnieĭ mele spre a fi Domnieĭ mele şi părinţilor Domnieĭ mele vecĭnică pomenire; rugăm dar şi pe alţĭ fraţĭ Domnĭ, carĭ în urma Nóstră vor fi oblăduitorĭ, să binevoiască a înnoi şi a întări acéstă milă, ca şi ale Domnielor sale milĭ şi facerĭ de bine să fie în urmă de alţiĭ ţinute în sémă; de care poruncim la toţĭ câţĭ se cuvine întocmaĭ să faceţĭ urmare; i saam receh gospod.—1819 Maiŭ 22.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cond. XCIII, fila 78.

Cultura publică. Sub un Domn care, după arestarea luĭ Rangabe [1] făcea versurĭ şi încă frumóse şi era fórte invĕţat, ne-am fi aşteptat să aflăm o mişcare literară maĭ deosebită. Acésta nu se semnaléză de cât prin Paris Momulceanu [2] şi câte-va cărţĭ bisericeşcĭ, între carĭ o psaltire din 1820 tipărită la Bucurescĭ. Încă avem de a maĭ cita în Muntenia pre Dionisie Eclesiarcul, dascălul Slavonesc, care a scris *Istoria* publicată de rĕposatul Papiu Ilarian [3], iar pe la 1819, adecă sub Al N. Suţul a scris diverse condice de documente de moşiĭ [4].

1. Hsitoire littéraire de la grèce moderne. Paris 1877 vol. I pag. 138. In acelaşĭ timp trăia şi Dionisie Fotino, care la 1818—1819, publică la Viena «Istoria Dacieĭ».
2. *Rost de poesiĭ, adecă stihurĭ, acum ântâiŭ alcătuite în limba românéscă* 1 vol. în 8°. Bucurescĭ 1820.
3. Tesaur de monumente, II.
4. Posedem o frumósă condică de documente a moşiilor luĭ Const. Almageanu vel paharnic, boier care se trăgea din neamul boierilor Poenarĭ.

E timpul când scria, fără a publica nimic, şi cunoscutul Arhim. Naum, istoricul mişcăreĭ de la 1821.

Pe când în Bucurescĭ era fórte săracă producerea literară, peste munţĭ apăreaŭ cărţile următóre:

Vasile Aron. Patima şi mórtea Domnuluĭ şi Mântuitoruluĭ Nostru Isus Hristos. 1 vol. 8°. Sibiiŭ 1820 [1].

Moisi Fulea. Bucoavna de normă cu slove românescĭ şi latine. Sibiiŭ 1820.

Zaharia Columb. Gramatica teoretică şi practică de limba germană. Buda 1821.

Tipografia dă loc la unele acte publice sub Al. N. Suţul. Doue din aceste acte se referă la privilegiata tipografie de la Biserica luĭ Mavrogheni. Al. N. Suţul recunoscu, cu unele modificaţiunĭ, privilegiul tipografieĭ organisată de Dr. C. Caracaş, Răducanu Clinceanu şi D. Topliceanu. Aceştia iaŭ un noŭ angajament, acela de a da la Eforia şcólelor câte 50—100 de exemplare «din filade, ohtoicurĭ şi alte asemene», spre a fi pentru învĕţătura ucenicilor. Din cărţile a câte 2 tomurĭ va da numaĭ 25; din cele a 3 volume va da numaĭ câte 12; de la cele cu maĭ mult de 3 volume va da numaĭ câte 2 exemplare, însă unul la Sf. Mitropolie şi unul la şcólă [2].

1. Vasile Aron, din Sibiiŭ, a maĭ publicat până în 1821 următórele cărţĭ:
a) Leonat beţivul şi Dorofata, soţia luĭ.
b) Anul cel mănos.
c) Sofronim şi Hareti.

2. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţul Voevod gospod. Zemle Vlahiscoe.*

Cetindu-se înaintea Domnieĭ mele acéstă anafora a Prea Sfinţieĭ Sale Părinteluĭ Mitropolit, am lăudat părintésca rîvnă, ce şi cu acésta arată Pr. Sa spre cele de folos ale obşteĭ şi primind Domnia mea cele coprinse, le întărim ca să-şĭ aibă urmarea în tocmaĭ, făcênd însă şi Domnia mea osebire la capit. al treilea şi al patrulea cu oreş care îndreptare şi adăogim ce am chibzuit spre maĭ bun folos al obşteĭ. Însă la cap. al 3-le ḑicem, că de câte orĭ acéstă tipografie va tipări cărţĭ nouĭ, să fie datóre, ca din cărţile cele micĭ, ce tot trupul se va coprinde întru un tom, precum *filădĭ*, ohtoicurĭ şi alte asemenea, să dee la Dumnólor Boeriĭ Eforĭ aĭ şcóleĭ de la 50 de bucăţĭ până la 100, a fi pentru invĕţătura ucenicilor, precum şi din trupurile ce se coprind în câte două tomurĭ, să dee numaĭ 25 trupurĭ. Aşişderea şi din cele ce se coprind în treĭ tomurĭ să dee numaĭ 12 trupurĭ; iar din cele ce se coprind de la 3 tomurĭ în sus să nu fie tipografia datóre a da maĭ multe, fără numaĭ 2 trupurĭ însă unul la Sf. Mitropolie şi unul la şcólă.

La cap. 4-le iarăşĭ ḑicem: fiind că Dumnéluĭ Doctorul Constantin Caracaş după rîvna sa cea de Dumneḑeŭ plăcută, ce a'ĭ arĕtat în faptă spre întemeerea spitaluluĭ «Iubireĭ de ómenĭ» s'aŭ fost făgăduit, din bun cugetul sĕŭ să facă

Tipografieĭ de la Episcopia de Rômnic încă i se dă de Al. Suţul urmĕtorul act:

şi acéstă ajutorinţă, adecă să dee din câştigul tipografieĭ ce va agonisi, la acel spital, câte 5% şi pentru că acest cuvênt al făgădueleĭ sale nu este desluşit ca ce ajutor póte aduce, s'aŭ făcut cercetare ca cât póte câştiga pe an tipografia şi s'aŭ dovedit că fieşcare «пиѣтиир» (?) póte să dee câştig pe an tal. 1000 şi fiind-că «Пиѣтирѹрила» astă dată sunt opt, póte să se adune câştigul pe tot anul câte tal. opt miĭ şi aşa şi hărăzirea la spital socotindu-se pe tal. 5 la sută, se adună pe an tal. 400.

Intr'acestaşĭ chip făcêndu-se teoria acésta însuşĭ Dumnéluĭ numitul dohtor din bună-voinţa sa aŭ maĭ adăogat încă talerĭ 100 peste aceĭ 400, în cât rĕmâne Dumnéluĭ îndatorat a rĕspunde la spital câte tal. 500, orânduită hărăzire spre ajutor şi căutarea bolnavilor. Iar maĭ adăogându-se de acum înainte şi *piistiruri*, urméză a se adăoga la spital harazire şi pentru acelea cu analoghie dupĕ suma de tal. 500. Şi într'acelaşĭ chip făcênd Domnia nóstră întărire, poruncim să se păzéscă apururea întocmaĭ fără strămutare. Şi Dumnéta vel Logofete de ţéra de sus, să întocmescĭ Domnescul nostru hrisov cu cuprinderea ponturilor hrisovuluĭ de maĭ nainte, ce se arată intr'acéstă anafora şi cu osebirea ce se arată la acéstă Domnéscă a Nóstră întărire, la cap. al 3-le şi al 4-le. 1820, Maĭ 4.

(S. D.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCV, fila 551.

Prea Inălţate Dómne.

Cu smerenie arĕt Inălţimeĭ Tale, că dupĕ ce Dumnedeeasca pronie aŭ revĕrsat în inima Măriei Tale Milostivnica cugetare a mĕ însărcina cu acéstă împovărare a ocârmuireĭ Sfinteĭ Mitropoliĭ, suindu-mĕ în scaunul arhipăstorieĭ, cea dintéiŭ şi maĭ trebuinciósă îngrijire din parte-mĭ am socotit a fi lucrarea tipografieĭ, din carea isvoresce lumina cunoscinţelor şi a îndeletniciréĭ, atât cu darea în tiparŭ a cărţilor bisericescĭ, carele privesc datoriile ómenilor cele neapĕrate către ziditoriul şi Dumnedeul sĕŭ, şi deschid ca cu o unéltă i chee calea cea adevĕrată a mîntuireĭ; pentru care şi mîntuitoriul îndémnă pre toţĭ de obşte a se îndeletnici: «cercetaţĭ, dicênd, scripturile, că într'însele veţĭ găsi înţelepciunea cât şi cele ce privesc la datoriile omuluĭ către om, la împreună vieţuirea sa şi cât pentru cărţile romănescĭ, vom păzi scóterea lor la lumină în Sf. Mitropolie, iar pentru cele grecescĭ, fiind-că de acéstă una dată nu are îndemănare Sf. Mitropolie, a pune în lucrare tiparŭ, remâne ca când îşĭ va găsi îndemănarea sa să o pună şi acésta în lucrare. Şi fiind-că s'aŭ însoţit în tovărăşie adecă Dumnéluĭ dohtor Constantin Caracaşĭ şi Dumnéluĭ Stolnicul Răducanu Clinceanul şi Slugeru Dumitrache Topliceanu a lucra tipografie grecéscă, la casele ot Cişmeaoa reposat. Domn Mavrogheni, ca să nu fie lipsită acéstă de Dumnedeŭ păzită ţéră şi de folosul tiparuluĭ grecesc, s'aŭ slobodit acéstă tipografie la maĭ sus numitul loc prin însoţirea diseĭ tovărăşiĭ, cu voie a da în tiparŭ cărţĭ, atât grecescĭ cât şi rumănescĭ, cu maĭ jos însemnatele orânduelĭ şi aşedământ, adecă:

1) Să se ţie întocmită acea tipografie cu tóte ergaliile pe deplin şi cu ómenĭ învĕţaţĭ meşterĭ, în cât să nu aibă trebuinţă ceĭ ce vor voi să tipă-

Zemle Vlahiscoe. Fiind-că tipografia de la Rômnic sud Vâlcea, la care se lucréză şi se tipăresc necurmat cărţĭ de tréba şi slujba sfintelor bisericĭ,

---

réscă cărţĭ greceşcĭ şi rumânescĭ să le trămiţă la locurĭ depărtate cu grea cheltuială a le tipări, care tóte aceste să se facă şi să se păzéscă cu a lor cheltuială, făr' de a cere de la nimenĭ nicĭ un ban.

2) Să se înmulţéscă şi să se adaoge tipariul tot de-a-una spre înlesnirea tipărireĭ cărţiler.

3) Să dee făr' de plată *filadĭ* şi alte micĭ cărţĭ celor sărmanĭ copiĭ de la şcólă, din vreme în vreme.

4) Din câştigul aceşteĭ tipografiĭ, de vor dobândi, să dee ajutor la spitalul «Iubireĭ de ómenĭ» câte talerĭ 5 la sută.

5) Să aibă putere a nu fi volnic şi slobod nimenĭ alţiĭ a deschide tipografie într'acéstă ţéră în soroc de anĭ 20, afară numaĭ din tipografia Sf. Mitropoliĭ şi acea de la Rômnicul sud Vâlceĭ, să fie precum aŭ fost slobode tipărind numaĭ cărţĭ rumânescĭ.

6) Aşeḑarea tipografieĭ ceĭ nouă să fie numaĭ în casele de la Cişmeaoa reposatuluĭ Domn Mavrogheni, care le-aŭ şi dus numiţiĭ cu cheltuiala lor îngrădind cele de jos şi îngrijind a nu se strica hazneaoa cişmelilor politieĭ. Şi să dee chirie bisericeĭ de acolo pe an câte talerĭ 100, făcênd şi aşeḑămênt în scris cu egumenul Bisericeĭ. Şi la împlinirea sorocului să nu aibă a cere de la numita biserică nicĭ o para pentru meremeturĭ, seaŭ orĭ-ce alt vor face acolo din noŭ măcar.

7) . . . . Al aceşteĭ tipografiĭ să fie cel după vreme, Dumnéluĭ vel Postelnic.

8) S-ta Mitropolie are a tipări numaĭ cărţĭ rumânescĭ, cum şi tipografia de la Râmnic a Episcopieĭ Rômniculuĭ asemenea să tipăréscă numaĭ cărţĭ bisericescĭ rumânescĭ, precum s'aŭ urmat şi până acum.

9) Tóte cărţile bisericescĭ, orĭ grecescĭ seaŭ rumânescĭ, ce se vor tipări, orĭ la acéstă nouă tipografie, seaŭ la Rômnic sud Vâlcea, maĭ ânteiŭ să se theoriséscă de către S-ta Mitropolie şi găsindu se dogmele după cele pravoslavnice şi neavênd într'ênsele vre-un cuvênt vătămător, să se dee în tiparŭ. Însă acéstă orânduială pre cât privesce pre acéstă tipografie să se urmeze numaĭ pentru cărţile bisericescĭ cele carĭ n'aŭ fost tipărite, ci din noŭ, întâeaşĭ dată la acéstă tipografie se vor tipări, iar carĭ s'aŭ aflat tipărite şi va face trebuinţă a se tipări de isnóvă, acelea, de vreme ce aŭ fost theorisite când întâiaşĭ dată s'aŭ tipărit (de nu vor avea vre-o schimbare acele de isnóvă într'acéstă tipografie tipărite) nu este trebuinţă a le maĭ theorisi, ca să nu se dee zăticnire lucrăreĭ tipografieĭ.

10) să aibă voie a tipări şi *filologhica* i *poimata*, adecă înscĭinţărĭ din cele ce privesc asupra iubireĭ de învĕţătură; care atât acestea, cât şi alte cărţĭ de învĕţătură grecescĭ, antêiŭ să se theoriséscă de Dumnéluĭ biv vel Postelnic şi apoĭ să se dee la tipar. Care acéstă aşeḑare a Sfinteĭ Mitropoliĭ cu maĭ sus numita tovărăşie are a urma şi a se păzi după ponturile ce maĭ sus s'aŭ ḑis, în soroc de 20 anĭ, care soroc s'aŭ început de la trecutul lét 1819 în luna luĭ Maiŭ şi se sfarşesce la lét 1839, întru care diastimă de va avea trebuinţă S-ta Mitropolie a tipări şi vre-o carte grecéscă, să fie datóre numita *insoţire* a o pune în tiparŭ cu simfonie de plată, precum se va invoi, iar după sfârşitul sorocului acest deosebit privileghiŭ al Sfinteĭ Mitropoliĭ rĕmâne iar pre sém

prin cărțile fraților Domnĭ de maĭ na'nte, aŭ avut privileghiŭ, ca să ție lude șése scutițĭ și apĕrațĭ de tóte dările și orânduelile țĕreĭ, a fi pentru căratul

---

sa precum l'aĭ avut din *descalecătórea țĕreĭ*. Pentru care acéstă întocmire a Smerenieĭ nóstre cu așeḑarea numiteĭ tipografiĭ ot Cișméoa Domnuluĭ Mavrogheni, rugăm bunătatea Măriei Tale, ca să bine-voĭescĭ a întări smerita Nóstră anafora, spre a-șĭ avea urmarea întru tóte și întocmaĭ dupĕ coprinderea ce se vede într'énsa până la împlinirea soroculuĭ de anĭ 20, fără a putea Sf. Mitropolie până atuncĭ a se atinge de vre-un cap din câte se coprinde în smerita Nóstră anafora. De acésta rugăm pre Măria Ta, iar aniĭ Măriei Tale să fie de la Domnul Dumneḑeŭ mulțĭ și plinĭ de norocire.

Al Măriei Tale către Dumneḑeŭ ferbinte rugătoriŭ și smerit părinte su"etesc.

Al Ungrovlahieĭ Dionisie.

Cod. XCV, fila 5?2.

Hrisovul tipografieĭ de aicĭ din Bucurescĭ.

Fiind că între alte lucrurĭ trebuinciόse și de folos patrieĭ, este una și tipografia, ca să se tipărέscă cărțĭ pentru sfintele bisericĭ, prin carele se laudă și se proslăvesce numele mareluĭ Dumneḑeuluĭ nostru și cărțĭ de învĕțătura copiilor, atât la școlele elinescĭ i la cele românescĭ, cât și la altele trebuinciόse, spre luminarea credințeĭ, spre deschiderea minteĭ și a învĕțătureĭ atât în limba românéscă cât și în limba grecéscă, care tipografie aŭ avut'o țéra acésta din vechime pusă în lucrare, iar de la o vreme încóce amelisindu-se, se află țéra în lipsă nu numaĭ de alte cărțĭ trebuinciόse, ci maĭ vêrtos de cărțĭ bisericescĭ, în cât aŭ catandisit să se aducă în țéră din locurĭ strĕine, avĕnd pe alocurea împistrate și dogme neprimite pravoslavniceĭ Maicăĭ nóstre bisericĭ a rĕsărituluĭ; de aceea găsindu-se Dumnéluĭ dohtorul Constantin Caracaș i Dumnéluĭ stolnicu Răduceanu Clinceanu și slugerul Dumitrache Topliceanu, cu bună râvnă, spre folosul obștesc al patrieĭ și spre ajutorul spitaluluĭ «Iubireĭ de ómenĭ» i al școleĭ elinescĭ și a color-l-alte școle rumânescĭ, iar maĭ vêrtos pentru sfintele bisericĭ a nu avea lipsă și trebuință ca să se maĭ aducă de la alte locurĭ stréine cărțĭ tipărite, coprinḑĕnd unele dintr'ênsele și învĕțăturĭ neprimite, precum maĭ sus s'aŭ ḑis, încă din lét 1817 aŭ arĕtat cu jalbă către Domnia sa, seloful nostru, făcĕnd cerere, cu rugăciune a li se da voie să întocmέscă aicĭ în politie tipografie grecéscă și rumânéscă cu a Dumnélor cheltuială, spre a nu maĭ avea trebuință ceĭ ce voĭesc a tipări cărțĭ să trimiță la depărtate locurĭ cu grea cheltuială a se tipări, precum și spre a se gasi de cumpĕrat cu maĭ multă înlesnire aicĭ în Domnéscă nóstră țéră cărțile cele trebuinciόse, făgăduindu-se numițiĭ ca în soroc de șése lunĭ să întocmέscă acéstă tipografie cu tóte cele trebuinciόse ergaliĭ și cu ómenĭ meșterĭ, întrebnicițĭ și învĕțațĭ aĭ acestuĭ lucru, să o întocmέscă, și cu adăogirea tiparurilor, și să dea din vreme în vreme, făr' de plată, filăḑĭ și alte micĭ cărțĭ celor săracĭ copiĭ de la școle. Osebit, din câștigul aceștiĭ tipografiĭ ce vor dobândi, să dea ajutor la spitalul «Iubireĭ de ómenĭ» câte talerĭ 5 la sută, dar să aibă și eĭ soroc de 20 de anĭ, în care acest soroc să nu aibă nicĭ de cum voĭe alt cineva a maĭ deschide tipografie în tótă țéra, fără numaĭ o tipografie, ce este la Rômnic sud Vâlcea să se așeḑe dupĕ cum aŭ fost, tipărind numaĭ cărțĭ românescĭ și să li se orânduiască locaș de așeḑare, și lucrarea tipografieĭ ca-

lemnelor i alte trebuințe, spre înlesnirea și ajutorul tipografieĭ; drept aceea milostivindu-ne Domnia mea întru cea de al treilea de Dumnedeŭ Nouĕ hă-

sele numaĭ celo domnescĭ de la cișméoa rĕposatuluĭ Domn Mavroghene, pe care se făgăduesc să le drégă cu cheltuiala lor, îngrădind cele de jos, și să dea chirie bisericeĭ de acolo câte talerĭ 100 pe an, și către acésta să îngrijéscă a nu se strica haznéoa cișmeleĭ politieĭ, să se orânduiască și un efor tipografieĭ dintre boeriĭ de starea dintèiŭ, obrazul ce se va găsi cu cale de către Domnia sa, spre a fi sprijinitor și apĕrător la orĭ-ce intêmplare, dreptăților și privileghiurilor ce se vor da tipografieĭ, a cărora jalbă orânduindu-o Domnia sa în teoria iubitorilor de Dumnedeŭ episcopĭ i a Dumnélor veliților boerĭ, aŭ poruncit să cerceteze de este vre-un hrisov domnesc pentru tipografie orĭ la sfînta mitropolie, saŭ alt undevașĭ, și prin anafora de la 14 Septembre al aceluiașĭ lét aŭ făcut arĕtare, că s'aŭ găsit la sfînta Mitropolie cartea rĕposatuluĭ Domn Mihaiŭ Vodă Racoviță, de anĭ 70, coprindĕtóre ca să nu aibă voĭe nimenĭ a tipări cărțĭ bisericescĭ fără de scirea și blagoslovenia Mitropolituluĭ țĕreĭ, și cele ce se vor da în tipar ântèiŭ să se cerceteze a fi dupĕ canónele bisericescĭ, și așa să se tipărĕscă, și tipografia să fie înlăuntru în Mitropolie, cum și cărțile ce se vor tipări la episcopiĭ, să nu se dea în tipar până nu se vor cerceta de numitul Mitropolit. Alt hrisov al rĕposatuluĭ Grigorie Vodă, de anĭ 60, cum că a lucra tipografia și a se tipări cărțĭ, aŭ fost numaĭ cu voia și blagoslovenia Mitropolituluĭ țĕreĭ, încă și din arhiereĭ și din Domnĭ și din boerĭ, carĭ aŭ vrut a tipări cu cheltuiala lor, nu s'aŭ putut tipări făr' de voia și blagoslovenia Mitropolituluĭ. De aceea volnicesce pe Neofit, Mitropolitul țĕreĭ, să ridice tipografia de la monastirea Colțeĭ și să o ia în stăpânirea preaosfințieĭ sale, ca să tipărĕscă orĭ-ce fel de cărțĭ va voi, spre mărirea și lauda luĭ Dumnedeŭ și spre învĕțătura clirosuluĭ bisericesc și luminarea noroduluĭ întru buna credință, dupĕ care aceste sineturĭ făcênd arĕtare că Mitropolia are douĕ privileghiurĭ, unul de a ținea tipografie chiar în Mitropolie, iar altul de a nu putea să tipărĕscă alt cineva cărțĭ bisericescĭ făr' de blagoslovenia și cercetarea celuĭ dupĕ vremĭ Mitropolit al țĕreĭ, care aceste privileghiurĭ, fiind-că privesc spre ținerea credințeĭ, dic părințiĭ arhiereĭ și Dumnélor boeriĭ ca să se păzéscă, adică să nu se oprĕscă a fi tipografie în sfînta Mitropolie, dupĕ cum aŭ fost, și să lucreze pe séma Mitropolieĭ, fără a o da seaŭ a o vinde la alt obraz, cum și carte bisericéscă să nu se dea în tipar făr' de blagoslovenia și cercetarea celuĭ dupĕ vremĭ mitropolit; și de vreme ce în numitele sinetuiĭ nu se coprinde vre-un cuvênt, a se opri alțiĭ de a nu deschide tipografie aicĭ în țéră, afară din sfînta Mitropolie, ci încă pomenesce că aŭ fost tipografie și pe la episcopiĭ, orânduind ca cărțile ce se vor orândui pe la episcopiĭ să se teorisĕscă maĭ ântèiŭ de preaosfinția sa părintele Mitropolitul, și fiind-că tipografia Mitropolieĭ s'aŭ părăsit de vre-o dece anĭ și aŭ ajuns cărțile bisericescĭ la lipsă, din care pricină sunt silițĭ preoțiĭ de cumpĕră cărțĭ tipărite de la alte părțĭ strĕine, în carĭ se găsesc multe cuvinte vĕtămătóre și împotriva pravoslavniceĭ nóstre credințe, carĭ citindu-se la sfintele bisericĭ, în loc de laudă dumnedoireĭ se aduce hulă, iar tiparul grecesc aŭ lipsit cu totul maĭ nainte: pentru aceea aŭ găsit cu cale părințiĭ arhiereĭ și Dumnélor boeriĭ, făcênd rugăciune a da hrisovul Domnieĭ sale de întărire pentru întocmirea aceștiĭ tipografiĭ grecéscă și rumânéscă de către maĭ sus numițiĭ tovarășĭ, fiind de folosul și trebuința obștéscă, atât spre cele bisericescĭ, cât

răzită Domnie a acestiĭ pravoslavnice țĕrĭ, de am înnoit și am întărit acest privileghiŭ, cu acéstă orânduială, ca când dintr'aceștĭ lude 6 se vor fi aflând

---

și spre cele politicescĭ, care acestea cercetându-le și chibzuindu-le Domnia sa le-aŭ găsit că sunt întocmaĭ precum arétă părințiĭ arhiereĭ și Dumnélor boeriĭ, dar cu tóte acestea nu s'aŭ grăbit a da hotărâre și aĭ poruncit de s'aŭ făcut întrebare prea sfințieĭ sale părintelui Mitropolit, de primesce a se încărca prea sfinția sa cu tipografia acésta și cu șarturile ce cere acéstă tovărășie, și aŭ dat prea sfinția sa rĕspuns în scris către Domnia sa, că nicĭ e starea Mitropolieĭ, nicĭ arhieraticescul haractir nu'l slobóde a ținea acest fel de tipografie, fără numaĭ se făgăduesce că orĭ când vor trebui cărțĭ bisericescĭ în limba românéscă, pentru trebuința bisericilor din tótă țéra, să se tipăréscă aicĭ la Mitropolie cât și la episcopia Rômniculuĭ. Decĭ neprimind preaosfinția sa a se însărcina cu întocmirea tipografieĭ și nefiind poprit prin hrisóve, precum s'aŭ dis maĭ sus, de a se deschide aicĭ în țéră altă tipografie, și pe lângă acésta fiind și lucru de trebuință și folos, întocmirea acestiĭ tipografiĭ, din care urméză a izvorî atâta înmulțire a cărților bisericescĭ (care sunt de trebuință pentru lauda luĭ Dumnedeŭ și spre adăparea întru ale pravoslavniceĭ credințe) cât și óreșĭ care raze de luminare ale noroduluĭ acestiĭ de Dumnedeŭ pazită a Domnieĭ mele țéră și maĭ vértos spre curățirea înneghinatelor cărțĭ, prin hrisovul Domnieĭ sale, scris cu lét 1817, Noembre 3, aŭ dat voie și slobodenie maĭ sus numiților tovarășĭ a întocmi tipografia ce aŭ cerut'o, cu orânduiala și ponturile de maĭ jos arĕtate. Drept aceea, după ce ne-aŭ învrednicit și pre Noĭ Domnul Dumnedeŭ cu a treia domnie a acestiĭ pravoslavnice țĕrĭ rumănescĭ, făcĕnd cerere Dumnéluĭ dohtorul Constantin Caracaș cu ceĭ-l-alțĭ tovarășĭ aĭ Dumnéluĭ ca să înnoim orânduiala acestiĭ tipografiĭ, întocmaĭ după maĭ sus numitul hrisov, spre a se păzi și a se urma lucrarea făr' de zmintélă, ca uniĭ ce aŭ intrat în grele cheltuelĭ cu începere din noŭ a acestiĭ tipografiĭ, și ca un lucru acesta cunoscut de folos obștesc, chibzuind-o Domnia mea, le am găsit cererea cuviinciósă, dar la pontul al 3-lea și al 4-lea făcĕnd Domnia mea osebire cu óreși-care îndreptare și adăogire ce am chibzuit, spre maĭ bun folos al obștieĭ am poruncit Dumnéluĭ cinstitutuluĭ și credincios boeruluĭ Domnieĭ mele vel Logofĕtul din țéra de sus Iordache Slătineanu, ispravnicul facereĭ acestuĭ hrisov, de s'aŭ aședat coprinderea ponturilor hrisovuluĭ de maĭ nainte, cu îndreptarea de la acele două capete, al 3-lea și al 4-lea, precum maĭ jos se coprinde: 1) Să întocméscă acéstă tipografie în soroc de șése lunĭ cu tóte ergaliile, cu ómenĭ învĕțațĭ meșterĭ, ce se cuvine a avea, spre a o aduce în stare, în cât să nu maĭ aibă trebuință ceĭ ce vor voi să tipăréscă cărțĭ grecescĭ și rumânescĭ să le trimiță la locurĭ depărtate cu grea cheltuială a le tipări, care tóte acestea să le facă și să le cumpere cu a lor cheltuială, făr' de a cere de la nimenĭ nicĭ un ban. 2) Să înmulțéscă și să adaoge tiparurile totdeauna spre înlesnirea tipărireĭ cărților. 3) De câte orĭ acéstă tipografie va tipări cărți noue, să fie datóre, ca din cărtile cele micĭ, ce tot trupul se va coprinde într'un tom, precum filădi, ohtoicurĭ și altele asemenea, să dea la Dumnélor boeriĭ eforĭ aĭ școleĭ de la 50 bucățĭ până la 100, a fi pentru învĕțătura ucenicilor, cum și din trupurile cele ce se coprind în câte 2 tomurĭ, să dea numaĭ 25 trupurĭ, așijderea și din cele ce se coprind în 3 tomurĭ, să dea numaĭ 12 trupurĭ, iar din cele ce se coprind din treĭ tomurĭ, în sus, să nu fie datóre tipografia a da maĭ mult fără numaĭ două trupurĭ, însă unul la sfînta Mitropolie și unul la școlă

făcuţĭ, să şi'ĭ aibă şi de acum înnainte nesupĕraţĭ, iar câţĭ dintr'aceştia va avea lipsă la vremea aşeḑămêntuluĭ, să i se împlinéscă, ca să aibă aceştĭ lude

4) Fiind-că Dumnélui dohtorul Constantin Caracaş, după râvna sa cea de Dumneḑeŭ plăcută, ce aŭ arĕtat în faptă spre întemeerea spitaluluĭ «Iubireĭ de ómenĭ», s'aŭ fost făgăduit din bun cugetul sĕŭ să facă şi acéstă ajutorinţă, adecă să dea din câştigul tipografieĭ, ce va agonisi, la acest spital câte talerĭ 5 la sută, şi pentru că acest cuvênt al făgăduelei sale nu este deslușit ca ce ajutor póte aduce, s'aŭ făcut cercetare cât póte câştiga pe an tipografia şi s'aŭ dovedit că fieş-care picestir póte să dea câştig pe an talerĭ 1000 şi fiind-că picestirurile astă-dată sunt 8, póte să se adune câştigul pe tot anul talerĭ 8000, şi aşa şi hărăzirea la spital socotindu-se pe talerĭ 5 la sută, se adună pe an talerĭ 400; într'acestaşĭ chip, făcêndu-se teoria acésta, însuşĭ Dumnéluĭ numitul dohtor, din bună-voia sa, aŭ maĭ adăogat încă talerĭ 100 peste aceĭ 400, în cât rĕmâne Dumnéluĭ îndatorat a rĕspunde la spital pe fieş-care an câte talerĭ 500, orânduită hărăzire, spre ajutorul şi căutarea bolnavilor, iar adăogându-se de acum înnainte maĭ multe picestirurĭ, urméză a se adăoga la spital hărăzirea şi pentru acelea cu analoghie după suma de talerĭ 500. 5) Să aibă privileghiu a nu avea voie şi sloboḑenie nimenĭ altul a deschide tipografie în ţóra Domnieĭ mele, în soroc de 20 anĭ, afară numaĭ din tipografia Rômnic sud Vâlcea, să fie precum aŭ fost slobodă, tipărind numaĭ cărţĭ rumănescĭ, şi altă tipografie să fie în sfînta Mitropolie, după privileghiurile ce s'aŭ ḑis maĭ sus că are. 6) Aşeḑarea tipografieĭ celeĭ nouă să fie numaĭ în casele cele domnescĭ la cişméoa rĕposatuluĭ Domn Mavroghene, care să le drégă numiţiĭ cu cheltuiala lor, îngrădind cele de jos şi îngrijind a nu se strica haznaoa cişmelelor politieĭ şi să dea chirie bisericeĭ de acolo pe an câte talerĭ 100, făcênd şi aşeḑămênt înscris cu egumenul bisericeĭ, care egumen prin jalbă aŭ făcut arĕtare din partea sa şi din partea epitropilor aceĭ monastirĭ Ecaton Tapiliani, carĭ primesc inchirierea binaleĭ cişmeleĭ pentru aşeḑarea tipografieĭ cu acéstă chirie de talerĭ 100 pe an, şi la împlinirea soroculuĭ să nu aibă a cere de la numita biserică nicĭ o para pentru meremeturile séŭ orĭ ce alt vor face acolo, şi din noŭ măcar. 7) Eforul aceştiĭ tipografiĭ orânduim Domnia mea să fie cee după vremĭ Dumnéluĭ vel Postelnic. 8) Sfînta Mitropolie să fie volnică a tipări numaĭ cărţĭ bisericescĭ rumănescĭ, cum şi tipografia de la Rômnic, a episcopieĭ Rômniculuĭ, iarăşĭ are să fie slobodă precum aŭ fost, a tipări numaĭ cărţĭ bisericescĭ rumânescĭ. 9) Tóte cărţile bisericescĭ orĭ grecescĭ séŭ rumânescĭ, ce se vor tipări la acéstă nouă tipografie seaŭ la Rômnic sud Vâlcea, maĭ ântâiŭ să se teoriséscă de către preaosfinţia sa părintele Mitropolit, şi găsindu-se dogmele după pravoslavnicie, neavênd într'ênsele vre-un cuvênt vătămător, să se dea în tipar, însă acéstă orânduială, pe cât privesce spre acéstă tipografie, să se urmeze numaĭ pentru cărţile bisericescĭ, cele care nu aŭ fost tipărite, ci din noŭ ântêiaşĭ dată la acéstă tipografie se vor tipări, iar care s'aŭ aflat tipărite şi va face trebuinţă a se tipări de iznóvă, acelea, de vreme ce s'aŭ fost teorisit când ântêiaşĭ dată s'aŭ tipărit, de nu vor avea vre-o schimbare la cel de iznóvă într'acéstă tipografie tipar, nu este trebuinţă a le maĭ teorisi, ca să nu se dea zăticnire lucrăreĭ i tipografieĭ, iar când preaosfinţia sa părintele Mitropolitul nu va avea îndeletnicire să teoriséscă, ca să nu se întârzieze, căcĭ tipografia ţine ómenĭ cu cheltuială, să orânduiască orĭ pe iubitoriĭ de Dumneḑeŭ părinţiĭ episcopĭ séŭ alte obraze bisericescĭ destoinice, ce va socoti prea-

ô tot-de-a-una pentru tipografie. De care poruncim la toţĭ câţĭ se cuvine, întocmaĭ să fiţĭ următorĭ, i saam receh g-pd.—1819, Octombre 25.

(pecetea g-pd) *vel Logofĕt.*

Cod. XCIII, fila 159. v.

Doctorĭ, ingĭnerĭ, architecţĭ. Oamenii de sciinţă şi de arte, se înmulţesc în ţéră. Acum, ca hotarnicĭ, încep a se utiliza inginerii ca Alex. Popovici, cunoscutul culegător de antichităţĭ de maĭ apoĭ [2].

Principaliĭ doctorĭ din Bucurescĭ, la 1819 sunt: Ilie Vlasopulo prim-medic, Silvestru Filiti [1], Const. Darvan, Const. Caracaş, Rasti, care era medic al Agenţieĭ Austriace şi Mihail Hristaris.

doctori pr[...]

---

osfinţia sa ca să le teoriséscă şi sĕ dea slobodenie a tipări, fiind îndatoraţĭ toţĭ aceĭ, pe carĭ îĭ va orândui prea sfinţia sa a nu zăbovi teorisisul prin strecurare de dile, în aducere de pagubă şi zmintire tipografieĭ. 10) Să aibă voie a tipări şi filologhica i pomnimata. adacă însciinţărĭ din cele ce privesc asupra iubireĭ de învĕţătură, care atât acestea cât şi alte cărţĭ de învĕţătură grecescĭ, ântêiŭ să se teoriséscă de Dumnéluĭ vel Postelnicu şi apoĭ să se dea la tipar. Drept aceea, spre a se păzi orânduelile, ce maĭ sus se coprind, întocmaĭ, am adeverit hrisovul acesta cu însuşĭ domnésca Nóstră iscălitură şi pecete i cu credinţa prea iubiţilor Domnieĭ mele fiĭ: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ión Vv., Scarlat Vv., Dimitrie Vv., Grigorie Vv ; marturĭ fiind şi Dumnélor cinstiţĭ şi credincioşĭ boeriĭ veliţĭ aĭ divanuluĭ Domnieĭ mele: pan Grigorie Brâncoveanu biv vel ban epistatul spătărieĭ, pan Barbu Văcărescu vel ban, pan Grigorie Băleanu vel vornic de ţéra de sus, pan Grigorie Filipescu vel vistier, pan Constantin Samurcaş vel vornic de ţéra de jos, pan Gheorghe Slătineanu vel logofĕt de ţéra de sus, pan Constantin Filipescu vel vornic, pan Grigorie Ralea vel vornic, pan Nicolae Văcărescu vel vornic al obştirilor, pan Constantin Golescu vel logofĕt de ţéra de jos, pan Constantin Câmpineanu vel logofĕt al strĕinilor pricinĭ, pan Iacovache Rizu vel postelnic, pan Dumitrache Hrisoscoleu vel logofĕt de obiceiurĭ, pan Manolache Băleanu vel vornic al politieĭ, pan Alexandru Hariton vel căminar, pan Dimitrie Suţu vel comis şi ispravnic, pan Gheorghe Slătineanu vel logofĕt de ţéra de sus; şi s'aŭ scris hrisovul acesta în anul al doilea dintru a treia domnie a Domnieĭ mele aicĭ în oraşul scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la aniĭ de la nascerea Domnuluĭ Dumnedeŭ şi mântuitoruluĭ nostru Isus Hristos, 1820 Maiŭ 25, de Chiriţă logofĕt de divan.

(iscălitura şi pecetea g-pd) *Iordache Slătineanu vel Logofĕt.*

Cod. XCIII, fila 171, verso.

2. Vedĭ Cod. XCI[1], fila 515, actul din 23 Martie 1819.

1. *Cartea dohtoruluĭ Silivestru, ca să aibă a ţinea un scaun de carne la moşia sa.*

Zemle Vlahiscoe. Dat'am Domnésca nóstră carte, dohtoruluĭ Silivestru ca să aibă a ţinea un scaun de carne la moşia sa Arva, ce se numesce şi Ursóia, ot sud Saac, scutit şi apĕrat de către vinăricerĭ şi de către alţĭ slujbaşĭ, pentru-că acéstă milă, aŭ avut'o de la fraţiĭ Domnĭ de maĭ nainte, precum

Cu deosebire este surprinḑĕtóre, informaţiunea ce avem, documentată pe larg la capit. Edilităţeĭ, maĭ departe, că sub Al. Şuţu, s'aŭ dat Inginerului Fraivald, însărcinarea de a ridica planul Bucurescilor [1].

O mĕsură luată pe timpul Domnieĭ luĭ Al. N. Şuţul, mĕsură care atingea literatura nóstră folcloristică dar şi morala publică, este oprirea Vicleiemuluĭ şi a Brezaeĭ. Ordinul e motivat pe interesul opririeĭ hoţiilor prin casele orăşenilor.

Pitac pentru vihleim şi brezae a lipsi cu totul.

Cinstit şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnóta vel spătare, îţĭ facem în ştire, că aicĭ în politia Bucureştilor, fiind obicĭnuit ca la vremea sĕrbătorilor Sfinteĭ Naşterĭ, uniĭ din copiiĭ carĭ se află în slujba Sfintelor bisericĭ şi din cântăreţĭ obicĭnuiaŭ a umbla cu închipuirĭ de vihleim şi cu cântărĭ bisericescĭ, se purta cinstit pe la casele ómenilor, iar din vremea răzmeriţeĭ încóce, acest vihleim 'l-aŭ adus la catahrisis, strîngându-se pe lângă copiĭ şi ómenĭ vârstnicĭ, mulţĭ la un loc şi îmbrăcându-se şi cu chipurĭ de haine strĕine, neobicĭnuite, cu arme, cu tobe i surle de cântece lumeşcĭ, aŭ pus cele stricătóre din care strîngere a lor, la casele ce merg, s'aŭ făcut la multe locurĭ şi furtişagurĭ, s'aŭ făcut şi gâlcevurĭ intre eĭ, încă şi omorurĭ s'aŭ întêmplat, asemenea şi brezaia ce este un joc catigorisit, metahirisind lucrurĭ de ruşine şi vorbe de ocărĭ, care brezae ne-am pliroforisit Domnia mea, că şi de la fraţiĭ Domnĭ de maĭ nainte, aŭ fost poprită, iar de la o vreme încóce, aŭ început fără de sfială a umbla în politie, luându-le aceste fapte drept pildă bună a le metahirisi la sĕrbătorile Sfinteĭ Naşterĭ, carĭ urmărĭ nu numaĭ că nu sunt primite Sfinteĭ bisericĭ şi legiĭ nóstre, ci încă sunt catigorisite, de aceea cu hotărîre poruncim, ca cu pristav să o publicariseştĭ în tótă politia Bucurescilor in semptul spătărieĭ, ca ceĭ ce vor vrea să metahiriséscă acestea să ştie că sunt propriţĭ, dupĕ care să aibĭ îngrijire a se păzi nizamul, şi pe care veĭ găsi cu urmărĭ da acestea să 'l popreşcĭ; tolco pisah gospod.—1819, Decembre 22.

Asemenea pitac s'aŭ făcut şi către Dumnealuĭ vel agă.

Cod. XCVI. pag. 110.

---

din cartea ce o vĕḑum cu let 1813, Martie 4, ne-am adeverit; decĭ învrednicindu-ne Domnul Dumneḑeŭ şi pre noĭ cu a treia Domnie a aceştiĭ pravolsavnice ţĕrĭ rumâneşcĭ, am bine voit de am înnoit şi am întărit acest privileghiŭ şi poruncim slujbaşilor vinaricerĭ şi altor dregătorĭ, nicĭ un fel de supĕrare să nu 'ĭ facă peste cartea acésta a Domnieĭ mele, i saam receh gospod.—1819, Maiŭ 28.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCIII, fila 2.

---

1. Veḑĭ Cod. XCV, pag. 81—92.

Școlĭ din Orient. Nu numaĭ bisericile din Orient primiaŭ ajutóre de milĭ de la ţéra muntenéscă în 1819—1821, dar și unele *școlĭ* [1].

1. Hrisovul școleĭ elinescĭ de la Arnăut-Chioiŭ.

Fiind-că școla elinéscă de la Arnăut-chioiŭ, aŭ avut milă Domnéscă prin hrisóvele fraţilor Domnĭ de maĭ nainte, ca să ia pe fieș-care an de aicĭ din ţéră de la carvasaraoa Domnéscă a vămeĭ Bucurescilor, câte talerĭ 200 pe an, cu care să se pótă ajuta la trebuinţele eĭ, după cum aŭ alte asemenea școle de învĕţătură și biserici de aicĭ, dintr'acéstă creștinéscă ţéră, fiind dar cu cale și trebuincios ajutorul la acest fel de locurĭ unde se face silinţă la învĕţătură și luminarea spre cunoștinţă de Dumnedeŭ, am bine-voit Domnia mea, pentru pomenirea nóstră și pentru ajutorul și mângâerea celor ce se silesc la învĕţătură, spre a putea fără de lipsă de dascăl și de cele trebuinciόse a urma osârdia lor, și am dat acest hrisov al nostru de întărire ca să se păzéscă pe fieș-care an a lua numita școlă de la carvasara pe an câte talerĭ 200 spre a se cheltui la trebuinţele școleĭ, rugăm dar și pe alţĭ fraţĭ Domnĭ carĭ în urma nóstră se vor învrednici a fi oblăduitoriĭ ţéreĭ aceștia să bine-voiască a innoi și a întări acéstă milă, ca și ale Domniilor sale milĭ și facerĭ de bine să fie de alţiĭ ţinute în sémă, și am adeverit hrisovul acesta cu însușĭ credinţa Domnieĭ mele. Iω Alecsandru Nicolae Suţu Voevod, i cu credinţa prea iubiţilor Domnieĭ mele fiĭ Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ioan Vv., Scarlat Vv., Dimitrie Vv., Grigorie Vv., martorĭ fiind și Dumnélor cinstiţiĭ și credincioșiĭ boeriĭ, veliţĭ aĭ divanuluĭ Domnieĭ mele, pan Constantin Creţulescu vel ban, pan Barbu Văcărescu vel vistier, pan Istrate Creţulescu vel vornic de ţéra de sus, pan Mihalache Manu vel vornic de ţéra de jos, pan Gheorghe Filipescu vel logofĕt de ţéra sus, pan Teodorache Văcărescu vel vornic, pan Gheorghe Golescu vel vornic al Obștirilor, pan Alecsandru Filipescu vel logofĕt de ţéra de jos, pan Nicolae Slugearoglu vel postelnic, pan Mihalache Suţu vel logofĕt de obiceiurĭ, pan Gheorghe Vlahuţ vel spătar, pan Manolache Băbeanu vel vornic al poliţieĭ, pan Alecsandru Hariton vel căminar, pan Alecsandru Desila vel comis, și ispravnic pan Gheorghe Filipescu vel logofĕt de ţéra de sus, și s'aŭ scris hrisovul acesta în anul dintêiŭ dintru a treia Domnie a Domnieĭ mele, aicĭ în orașul scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ la aniĭ de la nascerea Domnuluĭ Dumnedeŭ și mântuitoruluĭ nostru Isus Hristos 1819, August 29, de Chiriţă logofĕt de divan.

(Iscălitura și pecetea gpd.) *Gheorghe Filipescu vel logofĕt procitoh.*

Cod. XCIII, fila 95.

Hrisovul școleĭ elinescĭ ot Trapezunda.

Tótă facerea de bine și ajutorul în tot locul și pretutindenea este bine primită luĭ Dumnedeŭ, iar ceea-ce se face la locurĭ pricinuitóre bineluĭ și folosuluĭ de obște cum școle de învĕţăturĭ, care împodobesc pe ómenĭ cu înţelepciunea, cu cuvêntul și luminarea credinţeĭ și a cunoștinţeĭ de Dumnedeŭ și altele asemenea folositóre obștieĭ, acelea cu atât sunt maĭ cuviinciόse și plăcute luĭ Dumnedeŭ în cât cu deosebire aŭ datorie Domniĭ și Oblăduitoriĭ ce aŭ câștigat de la Dumnedeŭ puterea de a face bunătăţĭ, a se osârdui spre întărirea și întemeerea lor și a le ajuta din harurile ce aŭ dobêndit pentru

CAP. VI.

Administrațiunea țěreĭ muntenescĭ sub Al. N. Suțul

Multe nu sunt prefacerile în sistema de administrațiune a țěreĭ Românescĭ sub Al. N. Suțul. In firmanul de rînduire a luĭ la domnie, Poarta îĭ punea obligațiunea, să facă a înceta jafurile și abusurile. Noul

folosul ce zicem și binele ce pricinuește de obște, iar nu numaĭ în parte Drept aceea înștiințându-ne Domnia mea, că de câțĭ-va anĭ la Trapezunda s'aŭ înălțat din noŭ o școlă de învěțătura elinéscă prin fierbinte silința și osârdnică epistasia a duhovnicesculuĭ și iubitoruluĭ de învěțăturĭ, păstor al loculuĭ, fiind lăudată fapta acésta, cum și a însușĭ orășenilor, aceĭ politiĭ ca niște bunĭ iubitorĭ de învěțătură, și la acest fel de lucru, fiind trebuincióse multe cheltuelĭ de a se putea ținea tot-d'a-una în stare bună și a merge spre sporire, de aceea făcênd Domnia mea cercetare, găsit'am rânduiala făcută de la Domnia sa, Constantin Vodă Ipsilant, prin hrisovul ce îl vědum cu létul 1804, Decembre 1, ca să aibă de aicĭ din țéră, școla acésta, milă pe an, talerĭ 400, însă talerĭ 200 din baniĭ de la carvasara și talerĭ 200 de la ocne, și după râvna ce avem și Domnia mea pentru buna întemeiere a școlelor, ne-am milostivit și printr'acest hrisov ce 'l dăm, întărim acéstă orânduială și hotărîm ca să ia pe tot anul, aceștĭ talerĭ 400 prin Epitropul ce îșĭ vor orândui, jumětate de la ocne și jumětate din vama de la carvasara spre a fi de ajutor, de întărire și chivernisóla și școleĭ aceștia, rugăm dar și pe alțĭ frațĭ Domnĭ, carĭ în urma nóstră vor fi oblăduitorĭ aceștiĭ creștinescĭ țěrĭ, să bine-voiască a înnoi și a întări acéstă orânduială ca și ale Domniilor sale, milĭ și facerĭ de bine să fie în urmă de alțiĭ ținute în sémă, și am adeverit hrisovul acesta cu însușĭ credința Domnieĭ mele Iō Alecsandru Nicolae Suțu Voevod i cu credința Prea iubiților Domnieĭ mele fiĭ: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ioan Vv., Scarlat Vv., Dumitru Vv., Grigorie Vv., martorĭ fiind și Dumnélor, cinstițĭ și credincioșĭ boeriĭ velițĭ aĭ divanuluĭ Domnieĭ mele, pan Constantin Crețulescu vel ban, pan Barbu Văcărescu vel vistier, pan Istrate Crețulessu vel vornic de țéra de sus, pan Mihalache Manu vel vornic de țéra de jos, pan Gheorghe Filipescu vel logofĕt de țéra de sus, pan Constantin Filipescu vel vornic al obștirilor, pan Grigorie Ra'ea vel vornic, pan Constantin Golescu vel logofĕt de țéra de jos, pan Nicolae Slugearoglu vel postelnic, pan Dimitrie Hrisoscoleŭ vel logofĕt de obiceiurĭ, pan Gheorghe Vlahuț vel spătar, pan Manolache Băleanu vel vornic al politieĭ, pan Alecsandru Hariton vel căminar, pan Alecsandru Desila vel comis., pan Gheorghe Filipescu vel logofĕt de țéra de sus, și s'aŭ scris hrisovul acesta la întêiul an dintru a treia Domnie a Domnieĭ mele, aicĭ în orașul scaunuluĭ Domnieĭ mele, Bucurescĭ la aniĭ de la nașterea Domnuluĭ Dumnedeŭ și mântuitoruluĭ nostru Isus Hristos, 1819, Octombre 14, de Chiriță logofĕt de divan.

(Iscălitura și pecetea gpd.) *Gheorghe Filipescu vel logofĕt procitoh.*

Cod. XCIII, fila 184.

domnitor èşĭ compuse divanurile, precum vědurăm, cu dintre boeriĭ pămênteni şi la Bucurescĭ şi la Craiova, afară de Caimacamia Craioveĭ, ce era dată la 17 Ianuarie 1819 rudeĭ sale, luĭ Vel Spăt. Gheorghe Suţu, iar la 16 Maĭ 1820 Postelniculuĭ Ioan Dipold. Numirea luĭ Gh. Suţul fu anunciată biv Vistierului Romanitis, carele era locotenent de Caimacamie în Craiova. [1].

Am arĕtat (încă la începutul acesteĭ lucrărĭ) cum ş'a compus Al. N. Suţul Divanul ţěreĭ. In 28 Aprilie 1819 noul domnitor adaogă la Divan pre biv vel Vornic Const. Dudescu, fiind că s'a însciinţat «atât de la alte obraze cinstite, cât maĭ vĕrtos de la Dumnéluĭ Vel Cop. de ţéra de sus pentru destoinicia acestuĭ boeriu la ale judecăţilor ţĕriĭ şi cercetărĭ, întru care se cuvine şi el (Dudescu), de a fi «*ca un patriot împreună lucrătoriŭ*». De câte-orĭ rĕmânea afară din Divan vre-un boeriŭ, care, influente, putea să facă luĭ Vodă o oposiţiune óre-care, pe dată iĭ potolia supĕrarea, dându'ĭ loc în Divan. [1].

In 22 Iulie 1819 este rînduit «între veliţĭ» şi cunoscutul Logofĕt Nestor cu léfa de talerĭ 1000 pe lună. [1].

---

1. Cod. XCVIII pag. 3.

1. Eată actele relative:

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnéta biv vel vornice Constantine Dudescule, fiind-că avem domnia mea pliroforie atât de la alte obraze cinstite, cât maĭ vèrtos şi de la Dumnéluĭ vel logofĕtul de ţéra de sus pentru destoinicia Dumitale, ce aĭ la ale judecăţilor, teoriĭ şi cercetărĭ întru care se cuvine de a fi şi Dumnéta ca un patriot împreună lucrător, de aceia iată printr'acest domnesc al nostru pitac te orânduim judecător împreună cu Dumnélor veliţiĭ boerĭ şi iarăşĭ împreună cu D-lor să te afli nelipsit şi de la domnescul nostru divan în ḑilele cele orânduite, de care poruncim Dumitale vel Logofete de ţóra de sus, să se facă pitac al Domnieĭ mele, către Dumnéluĭ biv vel vornic Costache Samurcaş, nazârul caseĭ lefilor, pentru léfa ce am orânduit domnia mea a se da pe lună Dumnéluĭ maĭ sus numituluĭ boer; tolco pisah gpd. 1819 Aprilie 28.

Cod. XCVI, pag. 32.

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnéta biv vel vornice Constantine Samurcaş nazârule al caseĭ lefilor, fiind-că prin osebit pitac am orânduit Domnia mea judecător împreună cu Dumnélor veliţiĭ boerĭ pe Dumnéluĭ biv vel vornicu Constantin Dudescu, de aceia poruncim Dumitale să se aşede la catastihul lefilor, cu câte talerĭ 600 pe lună, tolco. . . . 1819 Aprilie 28.

Cod. XCVI, pag. 32.

1. Pitac către nazîrul lefilor, pentru a da pe fieş-care lună câte talerĭ 1000 léfă logofĕtuluĭ *Nestor, căcĭ s'aŭ orânduit între veliţĭ.*

Un curios proces avu loc între marii logofeţi aï luï Al. N. Suţul şi aceï din anul 1818, de la havaeturï, în Ianuarie 1819. Evident că actualiï marï logofeţi dobândesc dreptatea de la Domnitoriŭ. [1].

Dăm în note câte-va pitace de numirea de impiegaţi subalternï aï Divanuluï, (logofeţeï, ceauşï, vĕtaşï) între 1819 şi 1820. Deosebită menţiune este a se face pentru biv bel Paharnicul Ianache Hafta, despre care Vodă însuşï declară că «are osebită sciinţă despre destoinicíea luï» *la ale judecăţilor* pricinï [2].

Cinstite şi credincios boerule al Domnieï mele, Dumnéta biv vel logofete Constantine Filipescule, nazîrule al caseï lefilor, fiind-că Dumnéluï biv vel logofĕtul Nestor, s'aŭ orânduit de către Domnia mea judecător între Dumnélor veliţiï boerï, cu léfa pe lună talerï 1000, poruncim Dumitale ca de la ḑi-ntêiŭ a viitoruluï August să se pue în urmare cu a i se da léfa pe fieş-care lună. tolco pisah gpd. 1819 Iulie 22.

Vel Logofĕt.

Cod. XCVI, pag. 57.

1. *Zemle Vlahiscoe.* Fiind-că între Dumnélor veliţiï logofeţï ce s'aŭ aflat pe anul trecut în dregătoria logofeţiilor şi între ceï ce se află pe anul acesta orânduiţï de Domnia mea, se urmézĕ o nenădăjduită prigonire pentru cele de peste an veniturï ale aceşteï dregătoriï din huzmetul ocnelor, i al vămilor, cerênd adecă ceï din anul trecut, a lua venit din huzmeturile ce s'aŭ vêndut pe acest an cu cuvinte că nu l'aŭ luat pe vremea logofeţieï Dumnélor, iar ceï din anul acesta asemenea cer a lua acest venit, ca unul ce este pe curgĕtórea vreme a dregătorieï Dumnélor, de aceia dar domnia mea, făr'de făţărie, cercetând acéstă prigonire, o judecăm într'acestaşï chip, adecă: dreptul unuï huzmet al nostru vêndut în ḑilele Domnieï nóstre, a se socoti pe séma anuluï întru care nu domniam şi a se da la boeriï, pe carï noï atuncï nedomnind nu aveam, este cu totul înpotriva dreptului cuvênt, în adevĕr Dumnealor boeriï logofeţï din anul trecut s'aŭ năpăstuit neluându-şï dreptul precum prin jalba ce aŭ dat arată; nu sunt însă datorï ceï din anul acesta de a tămădui trecuta năpăstuire lipsindu-se de dreptul Dumnélor şi adăstând a lua în urmă ceea-ce privesce către alţiï, fiind-că cu acest mijloc nu se face îndreptare, ci se înnoesce năpăstuirea asupra tuturor celor din urmă veliţï Logofeţï, mutându-se de la unul la altul nu se cuvenea a se trece cu vederea nicï-o-dată acest fel de nedreptate care s'aŭ început când noï lipseam şi ne pare rĕŭ, însă acum în ḑilele domnieï mele se cuvine a se precurma, căcï într'alt chip ne socotim şi noï împreună săvêrşitorï aï nedreptăţeï, într'acestaşï chip dar chibzuind hotărâm Domnia mea că venitul logofeţilor din huzmeturile acestuï an, se cuvine a fi ale Dumnélor boerilor logofeţï, ce se află acum în dregătorie, i saam receh. gpd. 1819 Februarie 2.

Cod. XCVI, pag. 10.

2. *Cartea Răducanuluï Berechet*

Zemle Vlahiscoe. Fiind-că Răducanul Berechet s'aŭ aflat în orânduiala logofeţilor Divanuluï sub privileghiul ce aŭ şi ceï-l-alţï logofeţï, adecă să fie

După recomandaţiunea mareluĭ Logofĕt Const. Filipescu se face asemenea numire a luĭ Hafta.

apĕrat de rĕndul dăjdiilor vistierieĭ i de alte angariĭ şi podveḑĭ, cum şi drepte bucatele luĭ scutite şi apĕrate, stupĭ i rămătorĭ de dijmărit şi vinul ce'l va face în viile luĭ de vinăriciŭ, i o cârciumă dréptă a sa scutită aicĭ în oraşul Bucurescĭ şi lude unul strein. Drept aceea învrednicindu-ne şi pe noĭ Domnul Dumneḑeŭ cu a treia Domnie a aceştiĭ pravoslavnice ţĕrĭ rumănescĭ, înnoim milele de maĭ sus arĕtate, şi poruncim Domnia mea la toţĭ câţĭ se cuvine ca pentru tóte câte se coprinde maĭ sus să fie următorĭ, că aşa este porunca Domnieĭ mele, i saam receh gospod.—1819.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCIII, fila 103.

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod.

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnéta vel vornice Constantine Filipescule nazărule al caseĭ lefilor, fiind că după arĕtarea ce ne-aŭ făcut Dumnóluĭ cinstit şi credincios boerul Domnieĭ mele vel Logofĕtul Iordache Filipescu, ne-am pliroforisit pentru paharnicul Ianache Hafta, că s'aŭ aflat slujind ţĕreĭ Domnieĭ mele la multe trebĭ delicate şi de nevoe precum asemenea şi acuma se află slujind cu cercetarea pricinilor câte i se orânduesc atât de la Divanul Domnieĭ mele cât şi de la Dumnélor veliţiĭ boerĭ, silindu-se prin tótă virtutea de le face alegerĭ lămurite şi după dreptate avênd destoinicie întru cercetarea judecăţilor şi maĭ vêrtos la madelele de hotărniciĭ, şi pentru că un acest fel de om cu idee este trebuincios, iată printr'acest Domnescul nostru pitac îĭ orânduim léfă de la acéstă casă po talerĭ 500 pe lună şi poruncim Dumitale ca de la ḑi-întâiŭ aceştia, să se trécă în catastihul lefilor şi să i se urmeze pe fieş-care lună; tolco pisah gospod.—1819, August 10.

(pecetea gospod.)

Cod. XCVI, pag. 107.

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele Dumnéta biv vel paharnice Ianache Hafta, fiind-că atât de la Dumnéluĭ vel Logofĕtul de ţéra de sus Iordache Filipescu, avem pliroforie că escĭ trebuincios la multe felurimĭ de pricinĭ din cele ce se cercetéză de Dumnélor veliţiĭ boerĭ, cât şi înşine noĭ avem osebită sciinţă în parte de destoinicia ce aĭ la ale judecăţilor pricinĭ şi că te porţĭ cu urmărĭ cinstite la asemenea pricinĭ; de aceea iată printr'acest Domnescul nostru pitac te orânduim a fi unul din ceĭ ce se află supuşĭ la slujba canţelarieĭ Domnesculuĭ nostru Divan cu léfă orânduită cu câte talerĭ 300 pe lună, după osebit pitac al Domnieĭ mele, ce s'aŭ făcut către Dumnéluĭ nazîrul caseĭ lefilor; tolco pisah gospod.—1819, August 11.

Cod. XCVI, pag. 67.

In 1819, Septembre, e numit Legofĕt de taină Dumitrache fiul luĭ Atanasie Protopopul.

Iŏ Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnéta biv vel Logofete Constantin Filipescule, nazîrule al caseĭ lefilor, fiind paharnicul Ianache Hafta 'l-am orânduit Domnia mea de a fi unul din ceĭ ce se află la slujba canțelarieĭ Domnesculuĭ nostru Divan cu léfă orânduită câte talerĭ 300 pe lună, de aceea poruncim Dumitale, ca de la ḑi-întêiŭ ale aceştiĭ următóre lunĭ August să se trécă în catastihul lefilor cu suma de maĭ sus arĕtată; tolco pisah g-pd. 1819, August 19.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 68.

Iŏ Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele Dumnéta vel vornice Constantine Filipescule nazârule al caseĭ lefilor, primind Domnescul nostru pitac, să aibĭ a da léfa ce aŭ avut orânduită rĕposatul vornic Constantin Caliiarh pe luna luĭ August trecut şi pe câte ḑile aŭ trecut din Septembre, până când aŭ îmbrăcat caftan Dumnéluĭ vornicu Ralea, ce s'aŭ orânduit în locul Domnieĭ sele, la Dumnéeĭ vorniceasa soția Dumnéluĭ, fiind cu cuviință a o primi Dumnéeĭ, tolco pisah g-pd.—1819, Septembre 11.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 76.

Cartea luĭ Dumitrache Protopopu din sud Saac, Logofĕt de Divan.

Zemle Vlahiscoe. Dat'am Domnésca nóstră carte boeruluĭ Domnieĭ mele Dumitrache sîn Protopopu Atanasie pre care 'l-am făcut logotĕt de taină la Divanul Domnieĭ mele, în rêndul celor-l-alțĭ logofețĭ, ca atât însuşĭ cât şi tótă casa luĭ să fie apĕrată de tot felul de dăjdiĭ şi orânduelĭ la nicĭ unele val şi supĕrare să nu aibă; aşijderea şi drepte bucatele sale să fie scutite: stupiĭ i râmătoriĭ de dijmărit i vinul de vinăriciŭ, să ție şi o pivniță aicĭ în oraşul Domnieĭ mele Bucurescĭ apĕrată de fumărit, de căminărit, de vamă, de vinul Domnesc, şi de ortul vătafuluĭ de cârciumarĭ, şi de tóte orĭ-ce angariĭ şi dărĭ vor fi pe pivnițe; asemenea să aibă pentru ajutorul caseĭ sale şi lude 4, ómenĭ făr' de pricină de dajdie scutițĭ şi apĕrațĭ de tot felul de dăjdiĭ şi orânduelĭ ce vor eşi de la visteria Domnieĭ mele peste an în țéră şi aicea pe târg, de nicĭ unele val şi supĕrare să nu aibă, cărora dupĕ cercetarea ce li se vor face, fiind fără de pricină, să li se dee pecetluiturile Domnieĭ mele; pentru care poruncim Domnia mea Dumnévóstră ispravnicilor de prin județe, i Dumnévóstră zapciilor Bucurescilor, nimenĭ nicĭ un fel de supĕrare să nu facețĭ peste cartea acésta; i saam receh g-pd.—1819, Septembre 20.

(Peceta gospod) *vel Logofĕt.*

Cod. XCIII, fila 138 v.

O menţiune specială se cade pentru *logofeţii al II*, carî pórtă titlul de «*logofeţî de taină*» [1], în 1820. Să amintim şi aceea, că la vornicia obştirilor, condicarul şi sameşul acesteî dregătoriî, eraŭ inamovibilî.

Cartea de ceauşî ce se află slujind la vătaşiî Divanuluî.

Zemle Vlahiscoe. Dat'am Domnésca nóstră carte . . . . . . ce se află slujind la zapcilâcul . . . . . . ca să aibă privileghiul ce din vechime aŭ avut ceauşiî zapciilor Divanuluî Domnieî mele, adecă să fie apěraţî de rêndul dăjdiilor vistieriei cât şi de alte orânduelî, să scutéscă şi ale luî drepte bucate, stupiî i râmătoriî de dijmărit şi vinul de vinăriciŭ să ţie şi o pivniţă dréptă a sa aicî în Bucurescî, scutită şi apěrată de fumărit, de căminărit, de vamă şi de alte dărî ce vor fi peste cârciume, aşijderea să ţie şi lude unul strěin şi fără pricină de dajdie, care şi acela să fie apěrat de rêndul dăjdiilor vistieriei şi de alte orânduelî. Drept aceea poruncim la toţî câţî se cuvine, nimenî întru nimic supěrare să nu'î facă, ce să i se păzéscă privileghiul acesta în tocmaî şi fără strămutare; i saam receh g-pd.—1819, Decembre 2.

Asemenea cărţî s'aŭ făcut la ceî maî jos arătaţî 6 ceauşî:

Ceauş Andreiŭ, Ceauş Iordache, Ceauş Nedelco, Ceauş Grigorie, Ceauş Toma, Ceauşî. . . . . .

Cod. XCIII, fila 128.

1. *Cartea luî Andreiŭ biv. II logofět pentru logofeţie de taină.*

Zemle Vlahiscoe. Dat'am Domnésca nóstră carte, boeruluî Domnieî mele Andreî biv II logofět, pre carele 'l-am făcut *Domnia mea logofět de taină la slujba divanuluî Domnieî mele în locul sărdaruluî Matache,* carele să aibă privileghiul ce aŭ şi ceî-l-alţî logofeţî de taină, adecă drepte bucatele sale să fie scutite şi apěrate, stupiî i râmătoriî de dijmărit şi vinul de vinăriciŭ i o pivniţă să ţie aicî în oraşul Domnieî mele Bucurescî, scutită şi apěrată de fumărit, de căminărit, de vamă, de vin şi rachiul Domnesc, i de ortul vătăşesc şi de tóte alte angariî şi dărî ce vor eşi pe pivniţe, aşijderea să ţie şi lude patru, ómenî fără de pricină, scutiţî şi apăraţî de tot felul de dăjdiî şi orânduelî ce vor eşi pe tot anul în ţéră de la vistieria şi cămara Domnieî mele, pe carî găsindu'î, după cercetarea ce le vor face să li se dea şi pecetluiturile Domnieî mele la mâinî după orânduială; osebit să ţie şi lude doî, dintre dajnicii vistieriei după orânduiala ce aŭ avut'o logofeţiî de taină din vechime, pentru care poruncim la toţî câţî se cuvine întocmaî să fiţî următorî şi supěrare înpotrivă să nu faceţî, că aşa este porunca Domnieî mele.—1820, Ianuare 25.

(pecetea gospod.) *vel Logofět.*

Cod. XCIII, fila 146 v.

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospod. Zemle Vlahiscoe.

După arětarea ce ne face Domnul vel logofětul de ţéra de jos, printr'acéstă anafora primită fiind Domnieî mele cererea Domnieî sale, poruncim Domnieî tale cinstite şi credincios boerule al Domnieî mele Constantine Filipescule nazărule al caseî lefilor să se aşeḑe maî jos numitul III logofět la

De fie-care din cele doue mari logofeţiî eraŭ câte doî logofeţî de taină cu caftan.

[illegible]statul lefilor cu taleri 50, lefă pe lună cu incepere de când s'aŭ orânduit [illegible] trébă de Dumnélui vel logofétul.—1820. Februare 12.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCV, fila 235.

Prea Inălţate Dómne.

Cu plecăciune arĕt Măriei tale, că precum logofeţia ţĕreĭ de sus, din vechime aŭ avut şi are între ceĭ-l-alţĭ calemgiĭ aĭ luminatuluĭ Divan şi doĭ logofeţĭ de taină cu caftane şi un III logofĕt, asemenea şi logofeţia ţĕreĭ de jos, aŭ avut doĭ logofeţĭ de taină cu caftane şi un III logofét, a căruia léfă [illegible] la o vreme óre-care lipsindu-se s'aŭ tăiat, ci fiind-că acum după vechiul obiceiu, încă de când s'au însărcinat sluga Măriei tale cu Logofeţia aceştiĭ ţĕrĭ, fiind trebuinţă am orânduit pe III logofét Spirache, logofĕt al 3-lea de taină cu caftan, care s'a aflat slujind Divanuluĭ de mica copilărie cu cinste, precum este ştiut tuturor şi slujaşce napristan; de aceea nu lipsiŭ a arĕta Măriei tale rugându-se ca să se dea porunca către cinstita casă a lefilor, spre a se orându léfa ce aŭ avut, câte taleri 50 pe lună, de când s'aŭ orânduit.—1820, Februare 9.

vel Logofĕt.

Iô Alexandru Nicolae Suţul Voevod i gospodar.

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnéta vel vornice al obştirilor, în câta vreme se vor afla jăluitoriĭ, slujind cu osârdie şi cu credinţă, fără de a se abate la vre-o urmare împotrivă, poruncim să fie nestrămutaţĭ într'acéstă slujbă.—1819, Iunie 5.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 64.

Prea Inălţate Dómne.

După luminata porunca Măriei tale, ce mi se dă la acéstă jalbă a pitaruluĭ [illegible] Condicarul şi Gheorghe Logofĕtul, sameşĭ aĭ Epitropieĭ obştirilor, făcĕnd [illegible] m'am pliroforisit, că precum jăluesc aşa este, adecă îmĭ arĕtară şi [illegible] hotărîre a Domnuluĭ Ioan Caragea din létul 1813, Iunie 3 dată la [illegible] Dumnélui vel vistierul Ioan Moscu, aflându-se într'acea vreme epistat [illegible] obştirilor, coprinzĕtóre, că luând Dumnélui vistierul Moscu pliro[illegible] catagrafia a Vornicieĭ obştirilor pe lét 1811, cât şi din cartea [illegible] pe lét 1812, cum că acest calem fiind din cele ce nu se [illegible] scrierea pricinilor vechĭ ale Epitropieĭ şi ale climonomiilor [illegible] acesta aflându-se cercaţĭ şi dovediţĭ fără de nicĭ [illegible] de maĭ nainte vel vornicĭ cât şi de însuşĭ [illegible] epistat vornicieĭ şi ca să nu se facă caca[illegible] ca să se nestrămutaţĭ [illegible] după care şi Domnuĭ

La 18 logofeţeĭ aĭ Divanuluĭ, Al. Suţul le sporesce lefile în Martie 1820, după anafaraoa luĭ Vel Logofĕt, care arată, că cu 20 talerĭ pe lună léfă aceĭ impiegaţiĭ utilĭ nu pot trăi eĭ cu familiile lor. [1]

La cap. justiţiei vom aduce diverse pitace, prin care Alex. Suţul

---

Ioan Caragea hotăraşce, că în câtă vreme se vor afla slujind cu osirdie şi cu credinţă, fără de a se abate în vre-o urmare împotrivă, amêndoĭ să fie nestrămutaţĭ din slujba condicărieĭ sămeşieĭ, de aceea aŭ căḑut cu rugăciune la milostivirea Măriei tale, ca să 'ĭ miluescĭ, să le innoescĭ acest privileghiu; a cărora rugăciune o arĕt Măriei tale, şi rĕmâne la milostivirea Măriei tale, iar când împotrivă nu 'şĭ vor păzi datoria lor şi se vor dovedi prin cercetare, în vină de scótere, Dumnéluĭ vel Vornicu al Obştirilor să aibă voie a'ĭ lipsi din slujba acésta, şi să pue pe alţiĭ în locul lor; iar hotărîrea cea desăvêrşită rĕmâne la Măria ta.—1819. . . . .

Iŏ Alexandru Nicolae Suţul Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

După aretarea ce ne face Dumnéluĭ vel Logofĕtul de ţéra de sus, primită fiind Domnieĭ mele anaforaoa acésta, poruncim Dumitale vel Vornice Constantine Filipescule, nazirule al caseĭ lefilor, ca pe lângă talerĭ 20 ce aŭ léfă pe lună aceştĭ 18 logofeţeĭ de divan, ce sunt aĭ logofeţieĭ ţereĭ de sus, să li se maĭ adaoge încă câte talerĭ 10, ca să aibă fieş-care pe lună câte talerĭ 30; într'acestaşĭ chip aşeḑându-se în catastihul lefilor să li se şi urmeze darea aceştiĭ lefĭ, după orânduială, cu începere de la viitorul Aprilie întêiŭ. 1820 Martie 23.

(pecetea gpd.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCV, pag. 436.

Prea Inălţate Dómne.

Cu plecată anafora, aret Inălţimeĭ tale, că de când m'am însărcinat cu dregătoria Logofeţieĭ ţĕreĭ de sus, între celelalte bune orânduelĭ ce s'aŭ întocmit, pliroforisindu-mĕ şi pentru starea logofeţilor celor ce se află slujind cantalarieĭ luminatuluĭ Divan, că aŭ léfă numaĭ câte talerĭ 20 de unul pe lună, şi după cheltuelile ce aŭ şi scumpetea vremilor nu le este de ajuns, fiindu-le tótă nădejdea într'acéstă lefuşóră, maĭ vêrtos că şi cele maĭ multe trebĭ ale Divanuluĭ la logofeţia ţereĭ de sus privesc şi printrênşiĭ se scriŭ şi se caută, şi dintr'aceştĭ logofeţĭ uniĭ ce sunt maĭ destoinicĭ şi maĭ cu sciinţă, vechĭ în slujbă şi ceĭ maĭ mulţĭ căsătoriţĭ şi cu case grele şi léfă avĕnd prea puţină de nu pot aşĭ întâmpina trebuinţele se duc de la Divan rĕmâind ceĭ carĭ sunt maĭ proştĭ, din care pricină de multe orĭ se face cusur şi se dă zăticnire la săvêrşirea trebilor luminatelor Măriei tale poruncĭ; de aceea să te milostivescĭ Măria ta asupră-le, a li se face prostichiŭ încă câte talerĭ 10 de un logofĕt pe lună, adecă la 18 logofeţĭ po talerĭ 10 fac talerĭ 180, cu care acéstă milă ce veĭ face Măria Ta cu dênşiĭ, atât eĭ să pótă a'şĭ întâmpina trebuinţele, cât şi canţelaria luminatuluĭ Divan să'şĭ aibă logofeţĭ vrednicĭ, şi aniĭ Măriei Tale de la Dumneḑeŭ fie mulţĭ şi fericiţĭ. 1820 Martie 11.

vel logofĕt.

obligă Divanul a se aduna regulat şi la anumite oare, ca să caute pricinile de judecată. Ora de adunare varia: după anotimp se adunaŭ Veliţiĭ, maĭ diminéţa, orĭ ceva maĭ tărḑiŭ.

*

Marea Logofeţie primi în 1819 óre-care reorganizare, propusă de vel Logofĕt Gh. Filipescu. Acéstă organizare privesce maĭ mult pe cancelariştiĭ Logofeţieĭ. [1]

---

1. Iacă acest nizam:

Iŏ Al. N. Suţu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Luând séma şi Domnia mea iea tóte cum se coprind într'acéstă anafora şi găsindu-le întocmite cu bună orânduială şi potrivit cu voinţa Domnieĭ mele, cu alegerea adecă de cinovnicĭ, vrednicĭ şi cercaţĭ, după pliroforia ce ni se dă, am lăudat râvna Dumnéluĭ cinstituluĭ şi credinciosuluĭ boer Domnieĭ mele Gheorghe Filipescu vel Logofĕt de ţéra de sus şi ca o întocmire făcută cu bună socotinţă şi folositóre obştieĭ, o întărim Domnia mea şi poruncim, ca să'şĭ aibă urmare apururea şi întocmaĭ, fără cea maĭ mică strămutare.—1819, Noembre 3.

(L. S. D.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 575.

Prea Inălţate Dómne,

Din césul ce dumneḑeésca pronie te-aŭ întemeiat pe Măria ta în domnescul Scaun acesteĭ de Dumneḑeŭ păzite ţĕrĭ a Ungro-Vlahieĭ, toţĭ locuitoriĭ credincioşĭ supuşĭ aĭ Mărieĭ tale, uitând cele de maĭ nainte în multe chipurĭ (*suferinţĭ?*) aŭ simţit o obştéscă mângăere şi împlêndu-se de multă bucurie, pentru căcĭ aŭ dobândit vécul cel de fericire, nu încetéză a ridica mânile către cerescul Impĕrat, rugându-se cu ferbinţélă, ca să hărăzéscă Mărieĭ tale îndelungirea anilor plinĭ de tot . . . bine. Este vĕḑut de toţĭ că de când aĭ luat Măria ta cârma oblăduireĭ, nu aĭ încetat a pune în lucrare, cu multă silinţă, tóte câte adânca înţelepciune a Măriei tale aŭ cunoscut folositóre noroduluĭ şi a pune la cale cele ce maĭ nainte îşĭ avea urmarea fără bună orânduială Tot cu aceeaşĭ râvnă bine-voind Măria ta, ca să puĭ la bună orânduială şi pre cinovniciĭ, ce întocmesc tótă dregătoria Logofeţieĭ ceĭ marĭ, spre a se orândui ómenĭ aleşĭ, cinstiţĭ, cu frica luĭ Dumneḑeŭ şi cercaţĭ în sciinţa judecăţilor, de a face şi o nouă întocmire la domnésca Măriei tale canţelarie, de unde, ca de la un Щєф (şef?) eşind tóte trebile alcătuite cu bună orânduială şi socotinţă se imparte în tot coprinsul ţĕreĭ, a se pune în lucrare după creştinésca Măriei tale iubire de dreptate, mi s'aŭ poruncit prea plecateĭ Măriei tale slugĭ, ca nu numaĭ însumĭ strîngêndu'mĭ mĕsurile să mĕ socotesc, ci şi cu alţiĭ să mĕ sfătuesc, ce vor fi cu maĭ bună sciinţă, cum şi cu chibzuirea şi alegerea Dumnélor veliţilor boerĭ halea şi mazilĭ, ca să se găséscă chipul acesteĭ bune întocmirĭ şi alegerĭ fără greşélă, de vreme ce dregătoria logofeţieĭ este un lucru delicat, carele, cu cât folosesce urmându-se cu bună orânduială şi

Pe lângă vechea logofeţie, făcênd parte din Divanul ţĕreĭ, continuă a funcţiona, sub Al. N. Suţul, logofeţia specială, ḑisă *«a strĕi-*

---

după dreptate, cu atâta vatămă cu alunecarea la cele împotrivă, séŭ cu împedecare de vre o lăcomie, fiind-că şi . . . . . privesce iarăşĭ la folosul obşteĭ. Deci următoriŭ fiind luminateĭ poruncĭ şi întocmaĭ chibzuire făcêndu-se, s'aŭ găsit cu cale a se da acest *nizam;* cu chipul ce arată maĭ jos, care judecându-se şi de către Inalta înţelepciune a Măriei tale, se va da şi domnésca întărire.

1) Dumnéluĭ Stolnic Ión Balacescu să aibă cetirile înaintea Măriei tale pricinelor de judecăţĭ, cum şi înfăţişările în Divan i întăririle după domnésca hotărîre ce se dă, precum şi cetirea altor anaforale şi însciinţărĭ, ajutorându-se şi de Sluger Scarlat, atât la cetirea lor, cât şi cu facerea practicalelor la pricinile ce se cercetéză în Divan, care practicale să se teoriséscă şi de Dumnéluĭ vel Logofĕt.

2) Dumnéluĭ Sluger Scarlat Urlăţianu să aibă cetirea jălbilor şi buiurdizmelor, iscălindu-le însuşĭ după osebit domnesc pitac, ce i s'aŭ dat, carĭ jălbĭ cu buiurdizmele lor trecêndu se în condică, cu velcatul, luna şi numĕrul, de către condicarul jălbilor, să le iscăléscă şi însuşĭ, spre dovadă că sunt trecute.

3) Tóte pricinile consulaturilor, precum adecă: notele ce vin la canţelarie şi cele ce vin de la canţelarie din poruncă se daŭ pe la consulaturĭ, aşişderea şi pitacele ce din poruncă se daŭ către Dumnélor veliţiĭ boerĭ departamentarĭ şi către ceĭ ce se află în dregătorie séŭ nu, să se facă de calemul slugeruluĭ Scarlat, avênd înclinare cu calemul jălbilor, ţiind şi osebită condică pentru acest fel de pricinĭ, ca să fie totdeauna sciute.

4) Tóte anaforalele ce intră în canţelarie şi însciinţărĭ prin scrisorĭ către Măria ta, ce se trămit de la Caimacamul Craioveĭ, i boeriĭ divaniţĭ de acolo, i ispravnicĭ de prin judeţe şi alţiĭ după afară, să se citéscă înaintea Măriei tale de către numiţiĭ doĭ boerĭ şi aşa să se dea afară poruncile după domnésca Măriei tale hotărîre.

5) Tóte poruncile pentru pricinĭ, înfăţişate la Divan, fiind trebuinţă a se maĭ orîndui iarăşĭ la altă cercetare, pentru maĭ bună deslușire şi înţelegere, să se facă de Stolnic Balacescu, pentru că acest fel de poruncĭ aŭ înclinare cu calemul întăririlor.

6) Condicar al domnesculuĭ Divan să rĕmâe neclintit tot Dumnéluĭ Serd. Iordache Poenar, fiind boer cinstit, credincios, vechiŭ în slujba Divanuluĭ, avênd sub stăpânirea sa tóte condicile Divanuluĭ şi îngrijirea de a se trece tóte poruncile şi întăririle, pe carĭ să le şi iscăléscă, că sunt trecute în condică, precum s'aŭ urmat din vechime. Tot de la acest calem să se facă şi tóte poruncile ce din Divan se daŭ de obşte în judeţe pentru orĭ-ce pricină séŭ nizam. Aşişderea şi hrisóvele pentru tóte pricinile ce se orânduesc în cercetarea logofeţieĭ ceĭ marĭ, avênd ajutor şi pe Serd. Ghica, ce este logofĕt practicos şi vechiŭ al canţelarieĭ.

7) La cercetările de socotelĭ i de chivernisirĭ bisericescĭ, adică ale Mitropolieĭ, ale episcopiilor i ale monastirilor închinate şi slobode, să se orânduiască Medelnicer Raducan Tocilescu, ca un practicos vechiŭ şi cu sciinţă la acestea, ţiind şi osebită condică pentru tóte acestea, protocolită de logofeţia cea mare. Tot la acest calem să se adaoge şi postelniceĭ, pentru carĭ să se ţie osebită condică protocolită de logofĕtul cel mare, trecêndu-se într'însa numele fieşce-căruia postelnicel cu porecla şi din ce loc este.

nelor pricinĭ». Cancelaria acesteĭ logofeţiĭ este compusă din 3 logofeţĭ, doĭ din eĭ *vtorĭ* şi al treilea *treti*, cu nume de «*notar*». Unul din ceĭ doĭ logofeţĭ al 2-lea era condicariŭ şi altul ajutor la scris. Acestora li se promite inamovibilitatea «*pe câtă vreme îşĭ vor păzi datoria făr de cusur*». [1]

Rotagiul administrativ nu se schimbă sub Al. Suţul. Tot câte 2 ispravnicĭ de judeţ, [2] tot câte un polcovnic, tot vataşĭ de plaiurĭ, [3] etc.

---

8) Pentru tóte pricinile ce se înfăţişéză la Divan înaintea Măriеĭ tale să se rânduiască la practicale doĭ logofeţĭ de taină, însă cel de ţéra de sus Medelnicerul Tocilescu şi Serd. Matache şi alţĭ doĭ de la ţéra de jos, logofeţĭ cu pracsis, carĭ făcênd practica, să le dea in mâna Stoln. Ioniţă de a le întocmi şi a le ceti înaintea Măriеĭ tale.

9) Tóte pricinile ce se caută în Divanul domnesc, să se facă osebită condică, în care să se trécă cu perelipsis şi la sfârşitul fie-căruia an, protocolindu-se de Logofĕtul cel mare de ţéra de sus şi pecetluindu-se, *să se dea la sfînta Mitropolie în păstrare*, de unde făr' de scirea Logofĕtuluĭ celuĭ mare, să nu se ieе. Iar matca, adică condica unde sunt trecute pricinile pe larg, să stea apururea la canţelaria Divanuluĭ.

10) Logofĕtul Divanuluĭ veliţilor boerĭ (care acum este Pahar. Petrache, practicos, cinstit, slujind de atâţia anĭ şi odihnind pre veliţiĭ boerĭ), precum şi logofeţiĭ al treilea aĭ departamenturilor, să nu se schimbe nicĭ o dată fără vină cercetată şi dovedită, dar însă nicĭ să fie datorĭ a da vre o filodorimă pe an la logofĕtul cel mare cu cuvênt de avaet, cu atât maĭ vêrtos, că pentru logofeţiĭ al treilea aĭ departamenturilor este şi hrisov al Măriеĭ sale Domnuluĭ Caragea, făcut după anaforaoa slugeĭ Măriеĭ tale, aflându-se şi atuncĭ vel Logofĕt de ţéra de sus.—1891, Noembre 1.

Gheorghe Filipescu Vel Logofĕt.

Cod. XCII, pag. 575.

1. *Zemle Vlahiscoe.* Fiind-că după hotărîrea ce am dat Domnia mea prin întărire la anaforaoa Dumnéluĭ vel logofĕt al streinelor pricinĭ de la 14 ale aceştiĭ lunĭ, am rânduit doĭ logofeţĭ la acel departament, osebit de treti logofĕt ce se numesce în hrisovul, ce este de rânduelile acestuĭ departament za notar, adecă aceştĭ doĭ logofeţĭ unul să fie condicar şi altul ajutor la scris, carĭ să nu fie nicĭ cum înclinaţĭ cu ceĭ-l-alţĭ logofeţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, ci osebiţĭ, pe séma acestuĭ departament, aleşĭ de Dumnéluĭ vel logofĕt al streinelor pricinĭ şi sub ascultarea Dumnéluĭ, cariĭ să fie apururea statornicĭ şi nestrămutaţĭ în câtă vreme îşĭ vor păzi datoria lor făr' de cusur, şi léfa lor aŭ să şi-o ia de la casa lefilor, după osebită rânduială ce vom face Domnia mea prin pitac. Drept aceea s'aŭ dat acéstă carte a Domnieĭ mele luĭ . . . . . ce s'aŭ rânduit logofeţel.—1820, Maiŭ 17.

Cond. XCIII, fila 167 v.

2. Vedĭ cartea de ispravnic în Cod. XCVIII, pag. 46.

3. Vedĭ cartea de vătaf de plaiŭ din 20 Ianuarie, anul 1819, în Cod. XCVIII, pag. 33. Tot acolo şi ponturile vătăjieĭ de plaiurĭ (pag. 35). Nu le maĭ aducem, că sunt identice cu cele ce deja am publicat anteriormente. Avae-

Ca să se conforme firmanuluĭ de numire, Al. N. Suţul rîndui diverse comisiunĭ, care să-ĭ propună mijlócele de îndreptare a administraţiuneĭ ţěreĭ şi de încetare a catahriselor. Dintre boeriĭ Divanuluĭ, unul din ceĭ maĭ cu trecere pe lângă Vodă, era de sigur marele Vistier. Barbu Văcărescu, în acéstă calitate, provocat de Al. Suţu să-ĭ propună un plan de reorganisare administrativă, îĭ supune, la 18 Februarie 1819, o lună după sosirea în Bucurescĭ, o lungă anafora, prin care afirmând că «ispraniciĭ şi sameşiĭ ispravnicaturilor» sunt organele administrative cele maĭ imediate şi că prin eĭ se pot sěvêrşi «*şi lucrurile cele bune şi cele vătămătóre*», de aceea «se cuvine către aceste părţĭ să fie cea maĭ deştéptă priveghere». Primul mijloc de îndreptare îl vede Barbu Văcărescu în neluarea de către veliţiĭ boerĭ de havaeturĭ nelegiuite de la funcţionariĭ subalternĭ. Barbu Văcărescu declară, că el se dă «de pildă», neluând havaet de la sameşĭ peste cel oferit de hrisov, ca şi eĭ să nu fie siliţĭ a jăfui pe locuitorĭ. «Un visţier mare este dator să aibă desevêrşită îngrijire pentru locuitoriĭ ţěreĭ...» Ce frumóse afirmaţiunĭ şi cât fură ele numaĭ pe hârtie!

Ţinta urmărită de Barbu Văcărescu este neîndoiósă în anaforaoa luĭ. El voesce să facă din funcţiunea de Mare Vistier principalul scaun din Divan, când propune ca pe viitor *ispravniciĭ* să fie numiţĭ de Marele Vistier, iar nu de Mariĭ Vornicĭ, ca în trecut. Văcărescu justifica acéstă schimbare de atribute prin obligaţiunile financiare ce impune ispravnicilor: *a)* de a nu maĭ da scutelnicĭ la nimene; *b)* de a nu lăsa la ceĭ ce aŭ dreptul de a avea scutelnicĭ, de cât ţěranĭ de a 2-a stare; *c)* să nu iea birnicĭ de prin sate şi să-ĭ aşeḑe între privileghiaţĭ «fără numaĭ *feciorii privileghiaţilor* să intre la orînduială părinţilor lor»; *d)* să nu permită Starostilor de *cumpaniĭ* a primi în sînul cumpanieĭ ómenĭ de prin satele ţěreĭ, ci ómenĭ strěinĭ; *e)* să nu aibă voie ispravniciĭ de a da la uniĭ şi alţiĭ sate, ca să le plătéscă dăjdiile, cu cuvênt ca să-ĭ aibă la lucru... ceea ce îngreue cele-l-alte sate de se risipesc; *f)* Ispravniciĭ să privigheze slujbaşiĭ lor inferiorĭ, ca să nu facă abusurĭ, maĭ ales vataşiĭ de plaiurĭ să nu facă năpăstuirĭ locuitorilor; *g)* zapciiĭ prin plăşĭ să fie ómenĭ vrednicĭ, cercaţĭ, sciuţĭ şi să nu fie numiţĭ pentru ruşfetul orĭ havalele ce vor da ispravnicilor; *h)* zapciiĭ şi beşliiĭ să nu supere pre locuitorĭ, neguţitorĭ, călětorĭ cu vre-o cerere; *i)* polcovniciĭ şi căpitaniĭ de pe la căpităniĭ sunt în zaptul Dum-

---

turile ce aŭ a da vatafiĭ de plaiurĭ către vel Vornic rěmân aceleaşĭ ca în trecut (veḑĭ Cod. XCVIII, pag. 32). Asemenea aceleaşĭ rěmân obligaţiunile condicarilor de judeţ (veḑĭ Cod. XCVIII, pag. 37). Asemenea ceauşul de Focşanĭ. Pe lângă vel Vornic maĭ era şi aşa ḑişiĭ «vorniceĭ» (veḑĭ o carte de vornicel în Cod. XCVIII, pag. 108, din 26 Februarie 1819).

néluĭ vel Spătar, dar sa fie aleşĭ cu îngrijire şi chezăşie. Ispravniciĭ să nu le permită jăfuirĭ... *k)* Ceĭ doĭ polcovnicĭ marĭ ai spătărieĭ să lepede obiceiul de a trămite «prin judeţele ţěreĭ vechilĭ aĭ lor, alte orĭ merg şi înşiĭ eĭ şi preâmblându-se din sat în sat, iscodesc pricinĭ de mulţĭ anĭ şi învechite, şi cele maĭ multe fără pirişĭ, fac lucrurĭ nesuferite săracilor, păgubindu-ĭ, geremetisindu-ĭ şi bătêndu-ĭ.....» Aceste de acum să lipséscă şi ceĭ doĭ polcovnicĭ să-şĭ caută numaĭ de trébă, de aflarea hoţilor. *l)* Geremelele să lipséscă cu totul... Prin bătae séŭ cu închisóre să se înlocuiască *geremelele*. *m)* Ispravniciĭ să privigheze ca taxildariĭ să nu abuzeze, luând dărĭ neligitime. *n)* Ispravniciĭ să-şĭ împlinéscă trebuinţa lemnelor de foc şi a fênuluĭ, orzuluĭ, făineĭ trebuincióse caseĭ lor prin posluşnicĭ ispravnicescĭ, ne maĭ supărând pe viitor pre mazilĭ şi pre ruptaşĭ. *o)* Maziliĭ să nu fie întrebuinţaţĭ ca nisce slujitorĭ prin plăşĭ. Ruptaşiĭ să nu fie utilisaţĭ de ispravnicĭ ca nisce rândaşĭ, ci numaĭ la slujbele domnescĭ séŭ împĕrătescĭ: la zaherele, cherestele, carantine, etc. *p)* Sameşiĭ de la judeţe să fie dupĕ alegerea şi pe rĕspunderea luĭ Vel Vistier şi fără osebite havalele, ci numaĭ cele hotărîte de hrisovul. *q)* Sameşiĭ vor fi nestrămutaţĭ de cât prin judecată rostită de Vistier. *r)* Sameşiĭ să nu fie volnicĭ a ţine sat apĕrat séŭ a lua ómenĭ de prin sate, pre carĭ ocrotindu-ĭ, să iea de la eĭ banĭ... *s)* Sameşiĭ să privegheze ***apucăturile*** ispravnicilor şi în ***taină*** să le denunţe Vistieruluĭ mare. Deacă vre-un sameş s'ar uni cu ispravniciĭ în fapte netrebnice, să se pedepsêscă straşnic şi vice versa, «să păzéscă ispravniciĭ pre sameşĭ şi sameşiĭ pre ispravnicĭ». [1]

---

1. *Prea Inălţate Dómne.*

Luminat pitacul Măriei Tale cu multă plecăciune am primit, prin care revărsându-se strălucită lumina dreptăţeĭ asupra cuviincióselor întocmirĭ, ca să scape norodul Valahieĭ, cel ce din Dumneḑeésca providenţie s'aŭ încredinţat în stăpânirea şi oblăduirea Inălţimeĭ Tale, de vătămarea mişcărilor celor cu catahrisis şi să dobândéscă pe deplin în linişţire bunul cuget al Măriei Tale, pentru dreptăţile cele de obşte socotindu-se ispravniciĭ şi sameşiĭ isprăvnicaturilor a fi cele maĭ de aprópe părţĭ, care aŭ împărtăşirile întru ale oblăduireĭ şi slujbaşĭ aĭ stăpânireĭ prin a cărora mijlocire tóte pot să se săvĕrşască şi lucrurile cele bune şi cele vătămătóre şi că se cuvine către aceste părţĭ să fie cea maĭ deştéptă privighere spre a se potoli urmările cele aducĕtóre de stricăciune, ca să scape locuitoriĭ de supărările răutăţilor însărcinându-se aceste asupră-mĭ ca unul ce m'am împărtaşit de cinul vistierieĭ ceĭ marĭ şi ca un patriot al ţěreĭ.

Poruncindu-mi-se a cerceta şi a afla cel maĭ cuviincios mijloc, în cât nicĭ ispravnicilor, nicĭ sameşilor să nu le rĕmâe nicĭ o slobodenie de a putea face catahrisis şi jafurĭ şi chiar unul pe altul să se poprésca de faptele cele fără cuviinţă şi să nu se depărteze de hotarele cele orânduite.

Asupra anaforaleĭ acesteia, Al. N. Suțul pune următórea resoluțiune:

Iō Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Cinstite și credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnéta vel Vistiere, am vĕḑut Domnia mea arĕtarea ce ne facĭ printr'acéstă anaforă pe care și citind'o

---

Luminate Dómne. prin prea plecata mea anafora, fac arĕtare Măr'eĭ Tale că iubirea dreptățeĭ și bunul cuget al Inălțimeĭ Tale va lum.na în pămêntul țĕreĭ când ceĭ ce suntem impărtășițĭ din mila Măriеĭ Tale cu cele maĭ marĭ cinurĭ ale boeriilor ne vom face pe înșine pildă; iată plecată sluga Măriеĭ Tale eŭ însumĭ daŭ p ldă maĭ întêiŭ, spre a nu se slobodi să dee sameșiĭ, nicĭ acum, nicĭ la vistieriĭ ceĭ dupĕ vremĭ, avaet maĭ mult decât cea ce este hotărit prin Domnescul hrisov, pentru ca să se păzéscă și eĭ a nu face catahrisisurĭ spre vătămarea lăcuitorilor și pentru ca să aibă vistierul cel mare cuvênt să'ĭ osândéscă, când, călcându-le, le vor face.

Desrădăcinarea hrăpirilor și apĕrarea locuitorilor de băntuelile cele vătămătóre privesc la neadormita privighere a stăpânireĭ și la buna întocmire a părților celor de apróре care a i împărtășirea otcârmuireĭ norodului.

Un vistier mare este dator să aibă desăvêrșită îngrijire pentru locuitoriĭ țĕreĭ și orĭ când va cunósce a verĭ căruia cea maĭ puțină mișcare împotrivitóre să arĕte stăpânireĭ ființa adevĕruluĭ, ca să se facă căḑuta îndreptare și resplătire celor întru învinovătire.

Ispravniciĭ ceĭ ce se vor rândui, maĭ ales cel care se va socoti a fi maĭ cu bună sciință și se va însărcina cu tréba județuluĭ, se cuvine să se facă prin alegerea vistieruluĭ celuĭ mare, ca orĭ în ce vreme să aibă a da séma pentru dênsul și întêmplându se vre unul să se abată la niscare-va netrebnice urmărĭ să'ĭ fie davagiu a se lipsi și a se pedepsi.

Ispravnicul practicos și cu bune meșurĭ nu numaĭ pe sineșĭ să se păzéscă, dar să privigheze și pentru tóte câte se cade întru datoria sa, cum și pentru sameșul județuluĭ, ca să'ĭ fie urmările cu bună rânduială, să'șĭ păzéscă datoria meserieĭ sale, cu care este însărcinat, dupĕ cuprinderea luminatelor ponturĭ Domnescĭ, iar vĕḑêndu-l pornit în cugetărĭ netrebnice, numaĭ decât să-l popréscă și să însciințeze vădită învinovățirea luĭ, ca să'l lipséscă și să se pedepséscă.

Ispravniciĭ sunt datorĭ, să urmeze întocmaĭ poruncilor stăpân'reĭ, păzind cumpănirea satelor județuluĭ, buna întocmire a lŏcuitorilor și pe toțĭ ceĭ ce vor fi în orĭ ce trebĭ séĭ slujbe să-ĭ înfrâneze a nu face nedreptățĭ lŏcuitorilor.

Ispravniciĭ să fie îndatorațĭ, ca să nu dee la nimenĭ scutelnicĭ fără porunca vistierieĭ și celor ce vor avea poruncile vistierieĭ să le dee scutelnicĭ ómenĭ de al 2-le stare fără să se iee cel maĭ puțin avaet, fiind-că din pricina avaeturilor să iea fruntașiĭ satelor și se daŭ scutelnicĭ la uniĭ și la alțiĭ rĕmâind sarcina greutățeĭ asupra satelor.

Ispravniciĭ să îngrijéscă ca să nu ia birnicĭ de prin sate și să se așeze între privileghiațĭ, fără numaĭ feciorĭ aĭ privileghiaților să intre la rânduiala părinților lor, când se vor întâmpla și aceĭa să se facă cunoscuțĭ vistierieĭ prin încredințate mărturiĭ; asemenea și starostiĭ cumpăniilor, carĭ aŭ deosebite hrisóve Domnescĭ, să se îndatoreze a nu primi la cumpanie ómenĭ de prin

cu luare aminte din cea cu desluşire întocmire a chibzuirilor ce sunt arĕtate în coprinderea sa, am găsit înfiinţate dovedĭ de a Dumitale înţelepciune, multa sciinţă şi de patrie iubitor cuget, făcênd numaĭ la două osebită întocmire într'acestaşĭ chip : întêiŭ adecă, ispravniciĭ să aibă voie a lua avaet de la scutelniciĭ ceĭ ce se vor face din noŭ, câte talerĭ 5 şi sameşiĭ câte talerĭ 2 şi jumĕtate făr' de a îndrăsni să ia maĭ mult căcĭ atât avaet era orânduit

satele ţĕreĭ, fără numaĭ dintre ceĭ deosebiţĭ strĕinĭ, carĭ vor veni cu lŏcuinţa lor în pămêntul acesteĭ ţĕrĭ şi li se va cuveni ca să fie cu dajdia la acéstă tagmă, cum şi némurĭ de cumpaniscĭ, dupĕ coprinderea hrisóvelor, căcĭ s'aŭ făcut o urmare în potrivă a se lua de prin sate birnicĭ şi a se pune la cumpaniĭ, rĕmâind sarcina lor asupra celor-l-alţĭ dajnicĭ aĭ satelor.

Ispravniciĭ să nu aibă slobodenie cu a da la unĭ şi la alţiĭ sate, ca să le plătéscă dăjdiile, cu cuvênt ca să'ĭ aibă în lucru, pentru că dintr'acéstă pricină ocrotindu-se acele sate, se aduce tótă greutatea asupra celor-l-alte sate ale judeţuluĭ şi cu însărcinare de lude şi la alte întâmplătóre cererĭ şi aşa se face împrăştiere lŏcuitorilor şi pagubă Domnesceĭ vistieriĭ.

La otcârmuirea ispravnicilor sunt răzimate tóte îngrijirile mişcărilor a tuturor slujbaşilor, vătaşilor plaiurilor, zapciilor, polcovnicilor şi căpitanilor de pe la căpităniĭ şi alţiĭ, carĭ sunt slujbaşĭ aĭ stăpânireĭ, trebue să privigheze ispravniciĭ pentru urmările tuturor şi când vătaşiĭ se vor îndrăsni a face năpăstuire săracilor de prin satele plaiurilor pentru rĕul lor enteres séŭ când nu va avea îngrijire pentru paza nizamuluĭ, numaĭ decât în adevér să însciinţeze şi acel învinovăţit vătaf să se lipséscă şi să se pedepséscă spre pilda şi altora, fără a li se face cea maĭ puţină părtinire de către cinevaşĭ.

Zapciĭ prin plăşĭ să fie ómenĭ vrednicĭ, cercaţĭ, sciuţĭ şi feritorĭ de apucăturile cele rele şi nicĭ ispravniciĭ, nicĭ vameşiĭ să nu se îndrăsnéscă a lua de la zapciĭ vre-un ruşfet, ca să nu le rĕmâe cuvênt că sunt siliţĭ a'şĭ iconomisi ruşfetul, care l-aŭ dat, neprimindu-se de ispravnicĭ havalele unora şi altora, ca să'ĭ orânduiască zapciĭ, pentru că havalelele pricinuesc către lŏcuitorĭ multă stricăciune.

Zabiţiĭ i beşliĭ ce sunt orânduiţi prin judeţe să nu aibă voie a supĕra pe lŏcuitorĭ, pe neguţătorĭ, pe călĕtorĭ cu vre un fel de cerere de avaet, pentru că nicĭ o dată nu aŭ fost acest obiceiŭ şi încă tot-deauna s'aŭ dat nizam şi straşnice poruncĭ a se păzi şi a se feri de acest fel de cererĭ supĕrătóre către norod.

Polcovniciĭ şi căpitaniĭ de pe la căpităniĭ sunt în zaptul Dumnéluĭ vel spătarul dar este trebuinţă a li se face osebită alegere, şi când se vor orândui să dee încredinţată chezăşuire că se vor feri de tot rĕul şi împotrivitórele fapte, şi dupĕ acésta vĕdêndu-ĭ ispravniciĭ că obrăznicesc a jăfui şi a prăda pe săraciĭ lŏcuitorĭ, dupĕ cum sunt obicĭnuţĭ, îndată se le facă cunoscute faptele lor către stăpânire, spre a se da cuviinciosul nizam şi a se pedepsi straşnic acest fel de hrăpitorĭ.

Două polcovnicĭ marĭ aĭ Spătărieĭ obicĭnuesc de trimit prin judeţele ţĕreĭ vechilĭ aĭ lor, alte orĭ merg şi însuşĭ eĭ şi preâmblându-se din sat în sat iscodesc pricinĭ de mulţĭ anĭ şi învechite şi cele maĭ multe fără pîrîşĭ, fac lucrurĭ nesuferite săracilor păgubindu-ĭ, geremetisindu-ĭ şi bătêndu-ĭ; de acum înainte bine este să lipséscă cu totul acest fel de vechilĭ aĭ lor şi aceştĭ pol-

dintruntâiû, ci să păzim şi noi acest vechiû obiceiû; al 2-lea, fiind-că ne-am pliroforisit că sameşiĭ judeţelor prin catahrisis iéû posluşnicĭ nesciuţĭ cu totul Domnesceĭ nóstre vistieriĭ, al cărora venit il iaŭ făr' de cuvênt şi după încredinţarea ce avem se adună la unele judeţe câte opt-ḑecĭ şi o sută, iar la altele şi maĭ mulţĭ, de aceea poprim cu totul acéstă catahrisis, ca o necuviinciósă, dându-le voie sameşilor ca să aibă de acum înainte numaĭ câte ḑece

---

covnicĭ să nu aibă voie maĭ mult a eşi în ţéră pentru acest fel de pricinĭ, fără numaĭ la aflarea făcĕtorilor de reŭ şi tâlharilor, ca să lipséscă şi acéstă pricinuitóre de supĕrare lŏcuitorilor faptă.

Geremelile cu totul să lipséscă, căcĭ este o prăpădenie noroduluĭ, fără numaĭ ceĭ ce cu adevĕrat vor fi întru vre-o învinovăţire să li se facă alte chipurĭ de cercetărĭ, după vina care se va dovedi, cu bătae, séŭ cu închisóre, şi de la ceĭ ce se vor pune la închisóre pentru învinovăţire, să nu se ia grosărit maı mult decât numaĭ talerĭ unul.

Intre slujbaşiĭ stăpâniriĭ sunt şi tacsildariĭ huzmeturilor, adecă aĭ oeritului, aĭ vinăriciuluĭ, aĭ dijmărituluĭ, împreună şi cu slujbaşiĭ lor, asupra cărora să se îndatoreze ispravniciĭ, prin straşnice poruncĭ, să aibă privighere, ca să nu facă lŏcuitorilor cea maĭ puţină năpăstuire, séŭ încărcinare, ce să se urmeze întocmaĭ coprinderea ponturilor Domnescĭ, iar împotrivă făcêndu-se urmare, deopotrivă să se pedepséscă ispravniciĭ pentru neîngrijire şi tacsildariĭ pentru împotrivitórele lor urmărĭ.

Ispravniciĭ să'şĭ împlinéscă trebuinţa lemnelor de foc şi aducerea celor-l-alte trebuinciόse caseĭ, adecă a fênuluĭ, a orzuluĭ şi a făineĭ, prin posluşnicĭ isprăvnicescĭ fără de a îngreuia de acum înainte pre mazilĭ şi pre ruptaşĭ cu acest fel de lucrurĭ.

Către acésta obicĭnuesc a avea pre mazilĭ necontenit ca nisce slujitorĭ şi prin plăşĭ şi la isprăvnicat şi pe ruptaşĭ a'ĭ avea ca pe nisce rândaşĭ, să lipséscă şi acésta cu totul de acum înainte fără numaĭ la slujbele obştieĭ, séŭ Domnescĭ, séŭ Imperătescĭ, precum am ḑice la zaherele, la cherestele, la carantinurĭ şi altele asemenea acestora, atuncea se vor orândui epistaţĭ precum din vechime s'aŭ obicĭnuit ca într'acest chip să între tóte lucrurile în orânduială potrivită şi legiuită.

Sameşiĭ pre la judeţe să se facă numaĭ după alegerea vistieruluĭ celuĭ mare, fără să aibă şi osebite havalele şi aşa să fie şi rĕspunḑétor pentru dênşiĭ întocmindu-se a fi dintre ceĭ cu bună sciinţă, cu vrednicie şi cu încredinţată siguranţie spre a'şĭ urma datoria meserieĭ sale fără de a se poticni séŭ a se aluneca la urmările cele supĕrătóre şi să'şĭ dee avaetul séŭ la vistierul cel mare după coprinderea hrisovuluĭ, care coprindere aŭ fost numaĭ legiuită dar în faptă până acum nu s'aŭ păzit de către procatohiĭ meĭ.

Sameşiĭ să fie nestrămutaţĭ aducându-se cu acésta mare folosire judeţuluĭ iar când se va dovedi vre-unul din eĭ întru învinovăţire cercetându-se şi judecându-se la vistierie, atuncĭ nu numaĭ să se lipséscă ce să i se orânduiască şi căḑuta pedépsă.

Sameşiĭ să nu aibă slobozenie a ţinea sat apĕrat séŭ a lua ómenĭ de prin sate pe cariĭ ocrotindu-ĭ să ia de la dênşiĭ banĭ pentru interesul lor, căcĭ şi acestea sunt lucrurĭ pricinuitóre şi de pagubă vistierieĭ şi de supĕrare judeţelor.

posluşnicĭ cu cuvêntul slujbeĭ sămeşieĭ ca să se slujéscă cu eĭ la ale caselor trebuinţe, cum am ḑice, de lemne, de fên şi de altele asemenea, dânduli-se însă acéstă voie, pentru ceĭ-l-alţĭ poruncim cu străşnicie, să se facă cercetare de suma posluşnicilor şi câţĭ se vor găsi la fie-care sameş maĭ mulţĭ peste ḑece, ce sunt orânduiţĭ, să se însemneze numele lor, starea şi puterea fieş-căruia şi satul în care se află lŏcuind, ca într'acestaşĭ chip făcêndu-se catagrafie pentru prisosul posluşnicilor, să îngrijim apoĭ şi de orânduiala ce se cuvine a se face pentru dînşiĭ, spre folosul celor-l-alţĭ lŏcuitorĭ. Cu aceste dar numaĭ doue osobirĭ poruncim Domnieĭ tale, să se facă făr' de zăbavă publicaţiĭ din partea Domnieĭ mele către ispravniciĭ tuturor judeţelor, cariĭ după ce le vor citi cu luare aminte, să trimiţă şi copiĭ către toţĭ câţĭ se află cu slujbe în fieş-care judeţ, ca să nu găséscă în urmă pricină, că nesciind poruncile Domnieĭ mele, ce s'aŭ dat pentru felurimile de catahrisis s'aŭ abătut, şi orĭ-care din eĭ se va dovedi că s'aŭ abătut dintr'aceste poruncĭ, să scie, că va fi judecat înaintea Nóstră, ca să'şĭ iea cuviinciósa pedépsă şi către acésta să se facă osebit pitac al Domnieĭ mele şi către Dumnéluĭ vel Spătarul spre sciinţa nizamuluĭ, ce se arată tot într'acésta anafora, că aŭ a fi supuşĭ şi polcovniciĭ şi căpitaniĭ spătăresci.—1819, Februarie 21.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 2.

* * *

Organele de administraţiune, cum deja am spus, sunt aceleaşi sub Al. Suţu, care eraŭ sub Caragea: câte doĭ ispravnicĭ de judeţ, polcovnicul, căpitanii de scaun, de margine, de mijloc, vataşi de plăşĭ.

Maĭ există în unele judeţe şi câte un representant al «*ispravnicatuluĭ streinilor*» din Bucurescĭ, osebit cu totul de ispravnicii ordinari aĭ judeţuluĭ. Maĭ exista până la Al. Suţu în fie-ce judeţ şi câte un *sameş al strĕinilor*. In 20 Decembrie 1819 vel Vistier propune su-

Sameşii să se îndatoreze a privighea pentru apucăturile ispravnicilor şi când vor cunósce urmărĭ pricinuitóre a aduce vătămare séŭ însărcinare norodului, numai decât pe taină să însciinţeze vistieriei ca să pue în lucrare ceea-ce se va cuveni spre înfrênarea mişcărilor supĕrătóre, iar când vre-o unul din sameşi nu'şi va urma datoriei, séŭ când se va uni cu ispravnicii în fapte netrebnice, să se pedepsescă straşnic acel sameş şi aşa să se păzéscă adecă ispravnicii pe sameşi şi sameşii pe ispravnicĭ şi vistierul cel mare să fie pentru toţi îngrijitor şi cu luare aminte.

Părerea mea se face Măriei Tale cunoscută pentru cele ce am socotit că sunt folositóre spre bună întocmirea obştesculuĭ nizam, şi rĕmâne la hotărîrea Inălţimei Tale.—1919. Fevruar 18.

Barbu Văcărescu vel Vistier.

presiunea acestor sameşĭ. Cu cât vor fi maĭ puţinĭ dregătorĭ, cu atât vor fi **străinii** maĭ odihniţĭ, ḑice anaforaoa Mareluĭ Vistier. [1]

Câmpu-Lung şi Ocnele marĭ îşĭ conservă organisaţiunea antică cu judeţ şi 12 pîrgarĭ. Din partea guvernuluĭ este rînduit la ele un epistat. [2]

---

1. Iacă actele de desfiinţare:

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.

Cu cale şi cuviincióse fiind arĕtarea ce ni se face printr'acéstă anafora o întărim Domnia mea şi poruncim Domnieĭ tale vel Vistiere, să se facă urmare întocmaĭ, precum maĭ jos se coprinde —1819, Decembre 22.

(pecetea gospod) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCV, pag. 70.

Prea Inălţate Dómne,

Fiind-că ispravnicaturile strĕinilor sunt cu osebire de către cele-l-alte ale pămêntenilor, încredinţându-se acéstă tróbă la *câte un ispravnic,* iar nu la câte doĭ ispravnicĭ, ca aĭ pămêntenilor pe la judeţe, am socotit că cu cât se vor otcârmui aceştĭ strĕinĭ de maĭ puţinĭ dregătorĭ, cu atâta pot fi maĭ odihniţĭ şi mulţămiţĭ; de aceea găsesc cu cale, ca tótă tróba strĕinilor să se încredinţeze numaĭ la Dumnélor boeriĭ ispravnici, iar sameşiĭ ce se orânduia până acum de la vistierie cu luminatele Mărieĭ tale cărţĭ să lipséscă, ridicându-se acéstă alegere a sameşilor strĕinilor de acum înainte de la vistierie, avênd voĭe Dumnélor boeriĭ ispravnicĭ a orândui logofĕt din partea Dumnélor, pe care vor găsi cu cale, pentru care să fie Dumnélor respunḑĕtorĭ, iar hotărîrea rĕmâne a se face de Măria ta.—189, Decembre 20.

Vel Vistier.

2. *Carte de epistasie la oraşul Câmpu-Lung.*

Zemle Vlahiscoe. Dat'am domnésca Nóstră carte . . . . pe carele l'am făcut Domnia mea epistat la oraşul Câmpulung, prin alegerea Dumnéluĭ vel Postelnicu, ca impreună cu judeţul oraşuluĭ i cu pârgariĭ să păzéscă orânduiala oraşuluĭ dupe vechiul obiceiŭ, precum prin hrisovul Domnieĭ mele, ce am dat, se coprinde, să păzéscă şi orânduiala buneĭ întocmirĭ a aşeḑămêntuluĭ ţĕreĭ, ca întru tóte să petrécă orăşaniĭ şi toţĭ locuitoriĭ feriţĭ de orĭ-ce nedreptăţĭ şi jafurĭ, precum şi pricinile ce vor avea orăşaniĭ între eĭ, adecă orăşan cu orăşan, pentru de ale oraşuluĭ, care nu le va putea îndrepta judeţul cu pârgariĭ, să le îndrepteze maĭ sus numitul boer epistat, şi aşa luând de la cel dinainte epistat poruncile i ponturile întocmireĭ şi orânduelile, să îngrijéscă de a le urma şi a le păzi întocmaĭ, să se feréscă atât pe sine, cât şi pe alţiĭ să nu'ĭ îngăduiască a face jafurĭ şi mâncătoriĭ, că însuşĭ va avea a da sémă, şi când se va găsi cu cât de puţin în vină, nu numaĭ va fi lipsit din epistasie, ci se va şi pedepsi: de care poruncim, judeţule i pârgarilor şi tuturor orăşanilor ot Câmpulung, să cunósceţĭ pe maĭ sus numitul boerul Domnieĭ

La Ocnele marĭ judeţul era numit de marele ban al Craioveĭ şi întărit de Vodă.

---

mele de epistat al Nostru, dându'ĭ supunerea şi ascultarea cea cuviinciósă la cele cu cale, ca să pótă păzi dreptatea i ponturile şi săvêrşirea poruncilor Domnieĭ mele fără de cusur, i saam receh gpd.—1820, Ianuarie 31.

Cod. XCVIII, pag. 230.

Carte de judeţ la oraşul Câmpulung sud Muşcel.

Zemle Vlahiscoe. Dat'am domnésca Nóstră carte. . . . . pre carele dupe cererea şi dupe alegerea orăşanilor, ce aŭ făcut de la Câmpulung sud Muşcel în scris, sub iscăliturile lor, pecetluită şi cu pecetea oraşuluĭ, şi prin scirea Dumnéluĭ vel postelnicul, l'am făcut judeţ oraşuluĭ Câmpulung, ca să aibă a fi judecător şi purtător de grijă la tóte trebile oraşuluĭ, care se va porunci de către Domnia mea, şi care se va scrie de către Dumnéluĭ vel postelnicu, să le săvêrşéscă la vreme făr' de cusur, cum şi ale orăşanilor pricinĭ şi judecăţĭ, să le caute dupe obiceiŭ şi dupe coprinderea domnesculuĭ Nostru hrisov, care aŭ orăşaniĭ, şi fiind-că pentru ajutor şi pentru maĭ bună pază a rânduelei oraşuluĭ este rânduit de către Domnia mea şi deosebit epistat, să aibă numitul judeţ la tóte trebile oraşuluĭ şi la pricinile judecăţilor şi la cisle şi la orĭ-ce alte pricinĭ, a se uni întru tóte pověţuirilor epistatuluĭ şi în mânile judeţuluĭ, poruncim să se păstreze şi domnescul Nostru hrisov de obiceiurile şi privileghiurile lor, atât cel noŭ cât şi tóte cele vechĭ hrisóve, aşeḑete sub pecetea epistatuluĭ judeţuluĭ şi treĭ patru din fruntaşiĭ mahalalelor, că; şi pecetea oraşuluĭ, ce se metahirisesce la pricinĭ şi tréba obştieĭ oraşuluĭ; pentru aceea poruncim ca să nu aibă voie judeţul de sineşĭ numaĭ a o metahirisi, ci la trebile şi pricinile oraşuluĭ, când va fi trebuinţă, atuncea cu scirea epistatuluĭ i a pârgarilor şi a câte un fruntaş din tóte mahalalele oraşuluĭ, faţă fiind cu toţiĭ strinşĭ, să se pecetluiască cartea séŭ scrisórea aceea în vederea lor. Decĭ să se feréscă rânduitul judeţ de jafurĭ şi nedreptăţĭ, atât el cât şi orăşaniĭ, carĭ vor căuta a face nişcareva încărcăturĭ în cisle şi rânduelĭ, să nu se cuteze a îngădui, ci la tóte cislele să se facă dréptă cumpănire la toţĭ dupe puterea şi starea fieş căruia; pentru care poruncim Domnia mea şi vouě tuturor pârgarilor şi orăşanilor de obşte, să sciţĭ şi să cunósceţĭ pe numitut judeţ al oraşuluĭ rânduit de Domnia mea, i saam receh. gpd.—1820 Ianuarie 31.

Cod. XCVIII, pag. 230.

Carte de judeţ la oraşul Vel Ocnă sud Vâlcea.

Zemle Vlahiscoe. . . . . pe carele l'aŭ făcut Dumnéluĭ cinstitul şi credincios boerul Domnieĭ mele vel ban, judeţ la oraşul Domnieĭ mele Vel Ocnă sud Vâlcea, ce să aibă a fi judeţ şi purtător de grijă la tóte trebile oraşuluĭ de la Ocnele marĭ, de pricinile ce se cuvin dupě obiceiŭ a le căuta judeţul. Pentru care poruncim Domnia mea şi vouě tuturor orăşanilor, vědênd cartea Domnieĭ mele, toţĭ să aveţĭ a'l sci de judeţ şi a'ĭ da ascultare la cele ce vě va da învěţătură: poruncim Domnia mea şi Dumnévóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să aveţĭ a'l sci de judeţ, păzind rânduiala luĭ, i saam receh. gpd.—1820, Ianuarie.

Cod. XCVIII, pag. 232.

In hrisovul de reînnoire a privilegiilor Câmpuluĭ-Lung, dat de Al. N. Suțul, nu se maĭ face mențiune, ca în cele anterióre, de «descalecarea țěreĭ sub Radu Negru».

Iacă hrisovul:

Hrisovul județuluĭ i 12 pârgarĭ ot orașul Câmpu-lung sud Mușcel.

Județuluĭ cu 12 pârgarĭ și cu toțĭ orășaniĭ câțĭ sunt din orașul Domnieĭ mele din Câmpu-lung, ca să fie în pace și ertațĭ de lucrul domnesc și de vama monastireĭ din oraș și de vama pitarilor de la zborul sfintuluĭ Ilie proorocul, verĭ ce vor vinde séŭ cine ce vor cumpěra, aŭ cal, aŭ boĭ, aŭ păturĭ, aŭ pesce, aŭ verĭ-ce, să nu aibă a lua de la dênșiĭ vamă, după cum aŭ avut obiceiŭ de s'aŭ dat vamă acest oraș nicĭ odinióră, și să nu aibă nimenĭ voĭe a cumpěra, loc de case în oraș, nicĭ boer mare, nicĭ slugă domnéscă, nicĭ slugă boeréscă, séŭ să céră loc de la Domnia mea în oraș, séŭ vad de móră, séŭ delniță în câmp, séŭ niscaĭre-vașĭ moșiĭ, séŭ viĭ, séŭ verĭ-ce de ale acestor orășanĭ, ce numaĭ orășaniĭ să fie volnicĭ a cumpěra uniĭ de la alțiĭ și de vor fi și datorĭ niscare-va orășanĭ aŭ pe la boerĭ aŭ pe la alțĭ ómenĭ de țéră, și li se va întêmpla acelor orășanĭ mórte și nu vor avea cu ce plăti, să nu fie volnicĭ aceĭ datornicĭ să vêndă la altă parte orĭ ce ar rĕmânea după mórtea acelor orășanĭ, ce numaĭ iar la orășanĭ să aibă a vinde; așijderea și pentru rêndul judecăților orașuluĭ numaĭ județul cu pârgariĭ să aibă a judeca pe orășanĭ, iar ispravnicíĭ județuluĭ séŭ alt-cineva să nu aibă voĭe a se amesteca în judecățile lor, și să fie în pace și ertațĭ de fumărit verĭ-care din orășanĭ ar merge cu carele lor să încarce pesce de la baltă, să nu dea fumărit, fără numaĭ să aibă a da la sfinta monastire din Câmpu-lung, de la un car de pesce ocă cincĭ, după cum le-aŭ fost obiceiul și maĭ nainte vreme; așijderea și pentru erbărit încă să fie orășaniĭ în pace și nesupérațĭ, pentru vitele ce vor tăia la scaunele de carne din Câmpu-lung și pentru vitele ce se vor tăia la scaunele de carne, care fac tómna prin deal la viĭ și pentru alte vite, ce vor strînge pentru hrana lor, nicĭ de cum erbărit să nu dea, precum n'aŭ maĭ dat nicĭ odinióră; și iar să fie în pace și ertațĭ de ciohodărit, care din orășanĭ se vor hrăni cu meșteșugul cizmărieĭ, să nu dea ciohodărit, și pentru goștinărit încă să aibă a scuti orășaniĭ râmătorĭ 1000 pe an, vrênd să'ĭ ducă să'ĭ vîndă la Brașov, să nu dea goștinărit pe acéstă sumă de râmătorĭ ce scrie maĭ sus, și verĭ care din orășanĭ s'ar hrăni cu neguțătorie, vêndênd mătase și alte măruntișurĭ pe la têrgurĭ, nicĭ de cum să nu aibă supěrare de cotărit, după cum nicĭ alte dățĭ n'aŭ maĭ dat; așijderea să nu fie nimenĭ volnicĭ să aducă vin să vîndă în oraș, nicĭ din boerĭ, nicĭ slugĭ domnescĭ, nicĭ boerescĭ, nicĭ țěranĭ séŭ măcar verĭ-ce fel de om ar fi, fără numaĭ însușĭ orășaniĭ să vîndă vin într'acest oraș, iar altul nimenĭ și nimenĭ din țěranĭ să nu fie volnicĭ a încărca verĭ-ce povară din oraș, până nu vor încărca întêiŭ orășaniĭ, atât peste tótă vremea,

cât şi la zborul sfîntuluĭ Ilie proorocul; aşijderea pentru rêndul dijmărituluĭ şi al oerituluĭ verĭ-care boer ar merge cu aceste slujbe la acest judeţ al Muşceluluĭ, să aibă a le da orăşaniĭ pentru cheltuiala lor numaĭ un prânḑ de bucate şi care din orăşanĭ ar avea să plătéscă oerit séŭ dijmărit, să dea de nume numaĭ banĭ 30, iar alt nimic supĕrare maĭ mult să nu le facă, după cum aŭ avut obiceiŭ şi maĭ dinainte vreme şi să aibă volnicie orăşaniĭ din Câmpu-lung, să nu îngăduiască pe nimenĭ din ceĭ strĕinĭ a se hrăni în oraş cu nicĭ un fel de neguţătorie, ce numaĭ orăşaniĭ să se hrănéscă într'acel têrg; aşijderea şi pentru orăşaniĭ, carĭ aŭ viĭ în délul Pitescilor, pe moşia Raduluĭ Vodă i pe moşia monastireĭ Nucetuluĭ, în dealul Ciocănescilor, să nu aibă voĭe egumenul nicĭ odinióră a le face alte obiceiurĭ noue, fără numaĭ să aibă a plăti orăşaniĭ vinăriciŭ domnesc din ḑece vedre o vadră şi otaştina pămêntuluĭ după obiceiŭ, şi după ce va scóte vinăriciul domnesc afară, apoĭ să le ia otaştina, şi pentru pârpâr să aibă a da de cramă po banĭ 12, iar pentru putinele cu strugurĭ, ce vor face pentru tréba caselor lor, să nu'ĭ supere, nicĭ alte ḑeciuelĭ din liveḑile de pomĭ, ce vor avea pe la viile lor, să nu le ia şi să nu aibă voĭe slugile séŭ ţiganiĭ acestor monastirĭ să mĕsóre vinul ce vor lua din vinăriciŭ şi de otaştină cu mâna lor, fără numaĭ acela cu bucatele, să aibă a'şĭ mĕsura vinul ce va fi să dea cu mâna lor şi cu vadră dréptă de ḑeciuială şi să aibă volnicie orăşaniĭ să 'şĭ vênḑă vinurile în dél, pe la crămile lor, precum aŭ avut obiceiŭ şi maĭ nainte; şi iar să aibă orăşaniĭ din Câmpu-lung a stăpâni nisce munţĭ, ce sunt aĭ oraşuluĭ, din *descălicătórea ţĕreĭ*, ce sunt acolo în sud Muşcel, după cum i-aŭ stăpânit şi până acum; aşijderea şi pentru verĭ-care din boeriĭ Domnieĭ mele vor merge să fie ispravnicĭ acolo la acel judeţ al Muşceluluĭ, să nu aibă voĭe a supĕra pe orăşanĭ pentru fên, séŭ pentru lemne, séŭ pentru cal de olac, séŭ pentru alte clăcĭ, pentru că fiind acest oraş la loc de munte şi cu anevoĭe a se hrăni, nefiind loc de arătură, aŭ fost ertaţĭ de tóte acestea câte scriŭ maĭ sus, încă maĭ dinainte vreme, după cum am vĕḑut Domnia mea atât alte hrisóve domnescĭ maĭ dinnainte, cât şi hrisovul Domnieĭ sale frateluĭ Alexandru Vv. Moruz cu lót 1794 Martie 20, întărit şi întru a doua Domnie lét 1799 Octombrie 7, pentru aceste milĭ şi obiceiurĭ ce se arată maĭ sus. De aceea dar, învrednicindu-ne Domnul Dumneḑeŭ şi pre noĭ cu a treia domnie a aceştiĭ pravoslavnice ţĕrĭ, ne-am milostivit de am înnoit tóte aceste milĭ şi obiceiurĭ câte se coprind maĭ sus, a fi în pace şi nesupĕraţĭ, şi întărind hrisovul acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i cu credinţa prea iubiţilor Domnieĭ mele fiĭ: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ioan Vv., Scarlat Vv., Dimitrie Vv., Grigorie Vv., martorĭ fiind şi Dumnélor cinstiţĭ şi credinciosĭ boeriĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: pan Constantin Creţulescu vel ban, pan Barbu Văcărescu vel vistier, pan Istrate Creţulescu vel vornic de ţéra de sus, pan Mihalache Manu vel vornic de ţéra de jos, pan Gheorghe Filipescu vel logofĕt de ţéra de sus,

pan Teodorache Văcărescu vel vornic, pan Constantin Caliiarh vel vornic, pan Gheorghe Golescu vel vornic al obştirilor, pan Alexandru Filipescu vel logofět de ţéra de jos, pan Nicolae Slugearoglu vel postelnic, pan Mihalache Suţu vel logofět de obiceiurĭ, pan Gheorghe Vlahuţ vel spătar, pan Mihalache Cornescu vel vornic al politieĭ, pan Alexandru Hariton vel căminar, pan Alexandru Desila vel comis şi ispravnic, pan Alexandru Filipescu vel logofět de ţéra de jos; şi s'aŭ scris hrisovul acesta la anul d'intêiŭ dintru a treia domnie a Domnieĭ mele, aicĭ în oraşul scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la aniĭ de la nascerea Domnuluĭ Dumnedeŭ şi mântuitoruluĭ nostru Isus Hristos 1819 April 24, de Nicolae logofět de Divan

(Iscălitura şi pecetea gpd.) *Procitoh vel logofět.*

Cod. XCIII, fila 62.

Incă în 25 Ianuarie 1819 Alex. Suţul a dat o carte de jude de Câmpulung. (Cod. XCVIII, pag. 45).

*

Am vědut cum, sub ocupaţiunea Muscalilor, în 1807, s'aŭ fost înfiinţat, alăturea cu instituţiunea veche a Agieĭ, o *poliţie* sub nume de «*comité*», împărţindu-se Bucurescii în colorĭ. Lupta dusă de *Aga* contra noueĭ instituţiunĭ, o făcu, de sigur, să fie desfiinţată după eşirea Muscalilor din ţérá, la 1812. In anul 1820 Al. N. Suţu reînfiinţă *poliţia*, la care se adăoga şi anterior organisata «*Casa de priveghere*», disă şi de «*Astinomie*».

Iacă în întregime până astădĭ necunoscuta anafora, prin care, la 7 Martie 1820 veliţiĭ boerĭ presintă Domnitoruluĭ nizamul poliţieĭ, din 32 ponturĭ.

Anaforaoa obştéscă pentru intocmirea caseĭ poliţieĭ

Prea Inălţate Dómne,

Cu smerită şi plecată anafora aretăm înălţimeĭ Tale că din pricina venireĭ a felurĭ de ómenĭ atât aicĭ în oraşul Bucurescilor cât şi afară la judeţe pe la oraşe şi sate necercetaţĭ după cuviinţa şi nechezăşuiţĭ s'aŭ întâmplat multe hoţiĭ şi cugetărĭ de rěŭ, şi după tótă privigherea ce aŭ avut stăpânirea şi silinţa ce aŭ pus'o Dumnólor zabiţiĭ putinţă n'aŭ stătut a se înţerca şi a nu li se da vreme de a clădi acest fel de sfaturĭ şi netrebnice urmărirĭ, de aceea dar, spre siguranţa acestuĭ oraş al domnesculuĭ Măriei tale scaun şi a ţeriĭ am chibznit acest mijloc, de se va găsi şi de către Măria ta cu cale: să se orânduiască doĭ treĭ boerĭ, ce se va socoti de către Măria ta la *Casa privighereĭ* într'adins pentru acéstă trébă, carĭ să aibă deosebită canţălarie cu un condicar

i 4 logofeţeĭ şi alţĭ ómenĭ ce vor fi trebuincioşĭ, urmând cu nizamul aceştiĭ trebĭ după ponturile ce s'aŭ chibzuit acum şi se însemnară maĭ jos i după altele ce se vor chibzui pe urmă şi li se vor da în scris sub luminată pecetea Măriei tale, cum şi după cele ce vor chibzui şi d-lor şi primindu-se de bine şi cuviincióse li se va da hotărâre séŭ păvăţuire de urmare.

Ponturile ce s'aŭ chibzuit acum şi s'aŭ întocmit pentru casa poliţieĭ

1) Fieş-care gazdă, cârciumar, hangiŭ şi de obşte orĭ ce primitor de musafirĭ să fie dator a da la maĭ sus numita casă chezăşie vrednică pentru dênşiĭ şi logătură că va părăsi ponturile ce se coprind maĭ jos, adecă:

2) Să aducă îndată la Casă pe orĭ-ce musafir va veni la dênsul, séŭ ca să şadă la el, séŭ ca să se mute la altă parte, spre a se da pe chezăşie acest fel de om, or asupra garzeĭ luĭ, orĭ a cîrciumaruluĭ, orĭ a hangiuluĭ, séŭ a altuia, cu soroc orânduit, la care soroc să fie dator chezaşul luĭ a'l aduce iar la Casă şi de va fi gata a se întórce la locul luĭ, să i se dea răvaş al Caseĭ către spătărie după care să'ĭ dea şi spătăria răvaş de drum, după obiceiŭ, iar de este a maĭ şedea aicĭ să'şĭ înnoiască chezăşia iarăşĭ cu soroc hotărît, şi toţĭ aceştĭ mosafirĭ după ce se vor da pe bună chezăşia, după cum se cuprinde maĭ sus, să'şĭ ia teşcherea întărită cu pecetea caseĭ şi coprinḑătóre de numele omuluĭ cu poreclă, de chipul obrazuluĭ, de hainele luĭ, de meseria luĭ, ce este să urmeze, de sorocul şederiĭ luĭ aicĭ şi de numele chezaşuluĭ séŭ şi acésta teşcherea să aibă tărie numaĭ până la sorócele ce aŭ fost hotărîte, iar în urmă cel ce va ţine teşcheraoa maĭ mult séŭ va ascunde-o, se învinovăţeşce atât el cât şi chezaşul luĭ şi amêndoĭ dimpreună să se pedepséscă cu orânduita osândă, însă pentru teşcherele i chezaşiĭ nicĭ o plată să nu se ia, ca să nu ajungă la catahrisis, mulţămindu-se logofeţiĭ pe léfa ce li se va orândui.

3) Sunt opriţĭ gazdele strĕinilor a primi ómenĭ, orĭ cunoscuţĭ séŭ necunoscuţĭ, după treĭ césurĭ din nópte, afară numaĭ de se va întêmpla să vie de afară, pe carĭ îndată a doua ḑi să fie datorĭ gazdele aĭ duce la Casă şi neurmând a'ĭ duce, să aibă a se pedepsi cu orânduita pedépsă.

4) Să aibă Casa trebuincioşiĭ ómenĭ, cu pricepere, carĭ să fie ómenĭ pământenĭ, căsătoriţĭ şi carĭ să âmble tot-déuna uniĭ in patru plăşĭ ale poporuluĭ spătărieĭ şi alţiĭ în poporul agieĭ, după analoghie, iscodind tóte gazdele străinilor, adecă cârciumĭ, tractirurĭ, cafenele, hanurĭ şi altele ca acestea, să ia sóma ómeniĭ ce se află musafirĭ într'ênsele séŭ chiriaşĭ, ca printr'aceştĭ cercetătorĭ să dovedéscă Casa de este adevĕrată arĕtarea gazdelor, şi să afle orĭ-ce mişcare a făcĕtorilor de rĕŭ.

5) Să ia Casa sóma la raporturile se primesce de la gazde şi de la vătăşeĭ de se potrivesc cu raporturile ce se daŭ la spătărie pentru ceĭ ce vin şi merg, pentru a descoperi adevĕrul şi înşelăciunea.

6) Să se facă negreşit temeĭnică închidere drumurilor necuviinciôse şi

potecilor, prin marifetul Vornicieĭ de politie și a isprăvnicatuluĭ de Ilfov și prin epistasia zapciilor spătărieĭ.

7) Să se orânduiască bună pază de către spătărie la cele sciute obștescĭ și slobode drumurĭ ale orașuluĭ Bucurescilor.

8) Să se orânduiască pedépsa mahalagiilor ce vor îndrăzni să deschiḑă vre-un drum din cele închise și să facă de iznóvă alte drumurĭ noue.

9) Toțĭ de obște, orĭ strĕinĭ orĭ sudițĭ, séŭ sub nume de strĕinĭ séŭ pămêntenĭ, âmblând prin politie fără nicĭ o meserie (fiind-că dintr'aceștia maĭ vêrtos se socotesce a fi făcĕtorĭ de rĕŭ), să se îndatoreze a'șĭ da chezașiĭ dupĕ orânduială.

10) Raporturile vătășeilor să se facă pe tóte ḑilele, de orĭ ce strĕinĭ va fi în mahala, séŭ se va duce precum maĭ în jos se poruncesce.

11) Nimenĭ să nu priméscă, arnăut, vizitiŭ și slugă, fără de chezășie, precum maĭ jos se coprinde, însă acest fel de slugĭ și muĭerĭ slujnice séŭ doicĭ, să fie sciuțĭ Caseĭ și stăpâniĭ ce le trebuesc slugĭ să mérgă la Casă să céră, cărora slugĭ să lĭ se ia chezășie și să lĭ se dea cărțĭ la mână, cum că aŭ voĭe a se băga la stăpânĭ.

12) Strĕiniĭ ce vin din alte părțĭ aicĭ, să se cerceteze: pentru ce vin? de ce este să se apuce? și de unde îșĭ are chiverniseala vieţeĭ? și de se va vedea că este fără stricăciune obștieĭ, póte să rĕmâe în oraș, orĭ neguțătorindu-se, orĭ făcênd vre-un lucru folositor, orĭ făcêndu-se dascăl, a învĕța limbĭ, epistimiĭ și meșteșugurĭ, séŭ cel puțin a se băga slugă (de va fi însă lipsă de slugĭ), unul ca acesta dupĕ ce va da chezaș pentru a luĭ cinstită petrecere, să i se dea voĭe vremelnică de treĭ lunĭ, séŭ de șase, séŭ de un an, precum se va găsi cu cale și dupĕ soroc să vie iarășĭ la Casă, să'șĭ innoiască slobodenia și de se va arĕta într'acea vreme a soroculuĭ de maĭ nainte, om cinstit și ticnit și chezașul luĭ va rĕmânea nestrămutat din chezășie, atuncĭ să i se dea și maĭ lung soroc de se va găsi cu cale, iar fără de soroc să nu șaḑă.

13) Masalagiĭ să nu âmble nóptea pe drumurĭ cu cuvênt că merg la casele lor, ci să rĕmâe să dórmă în curțile boerescĭ, și orĭ ce masalagiŭ se va găsi de străjĭ âmblând pe drum, îndată să se închiḑă și să se cerceteze și să se pedepséscă.

14) Dupĕ douĕ césurĭ de nópte, orĭ cine ar fi, orĭ pămêntean orĭ strĕin, séŭ de altă protecție, va âmbla înlăuntrul polițieĭ, fără felinar, să se rădice necercetat de spătărie séŭ agie, și ceĭ sub strĕină protecție să se trimiță la Domnéscă Curte, iar carele în vremea ierneĭ dupĕ al 7-lea ceas va âmbla măcar și cu felinar, să i se ia séma și de va fi necunoscut și cu bĕnuială, să se întrebe de către stréja cea Domnéscă, séŭ a spătărieĭ, orĭ a agieĭ unde îĭ este șederea luĭ, și ducêndu-se ómenĭ aĭ străjeĭ cu dênsul până unde va ḑice că șade, să se dea în mâna și chezășia stăpânuluĭ caseĭ și a doua ḑi să se cerceteze și orĭ carele în curgerea nopțeĭ, (afară din străjile stăpânireĭ) de orĭ ce stare și prot

tecţie va fi de va âmbla cu arme séŭ bănuitóre unelte, să se rădice la închisóre şi să se pedepséscă, iar de va fi sudit să se trimiţă la Domnésca Curte.

15) Spătăria şi agia să aïbă deplin străjuitoriĭ ceĭ trebuincioşĭ, din pămênteniĭ, ómenĭ însuraţĭ şi credincioşĭ, ca să pótă să păzéscă cele trebuinciόse şi să întimpine întêmplătórele trebuinţe.

16) Inlăuntrul poliţieĭ, atât în têrg, cât şi în mahalale, la locurĭ analoghisite şi la locurĭ depărtate şi bănuite, unde cu înlesnire se ascund făcĕtorĭ de rĕŭ, să se aşaze stâlpĭ cu felinare spre luminarea tuturor părţilor trebuinciόse şi a têrguluĭ, a cărora îngrijire să o aïbă Casa, analoghisind acea cheltuială pe mahalagiĭ, pe fie-care lună, prin scirea şi a mahalagiilor şi prin dréptă cislă fără de câtuşĭ de puţină încărcătură.

17) Să se vestéscă cu pristavĭ, ca nimenĭ să nu priméscă vre-un om a lŏcui în casa luĭ, fără să aïbă la mână, teşcherea pecetluită a Caseĭ.

18) Să se orânduiască vătăşeĭ îndestuĭ la fieş-care mahala, carĭ să şi fie apĕraţĭ de orĭ-ce cerere, ca să'şĭ pótă săvêrşi pe deplin datoria lor.

19) Ogeacurile curţeĭ gospod de câtă sumă de neferĭ séŭ iamacĭ li se vor da voïe să aïbă, să li se dea teşcherelile Dumnéluĭ vel cămăraşul, ca să fie sciuţi şi prin catastih de numele şi chipul lor, să se facă cunoscuţĭ la Casă, să ia şi Dumnéluĭ vel cămăraşul cădut, chezăşie de la căpitenia fie-căruĭ ogeac că este rĕspundător pentru neferiĭ şi iamaciĭ sĕĭ, precum şi Dumnéluĭ vel spătarul şi Dumnéluĭ vel aga şi Dumnéluĭ vel armaş să ia asemenea chezăşiĭ de la ceĭ ce sunt în slujbe la Dumnélor, cum şi Dumnélor boeriĭ şi tagma bisericéscă şi neguţătoriĭ ceĭ de frunte, avênd trebuinţă de arnăuţĭ, vizitiĭ şi slugĭ, strĕinĭ séŭ de alte protecţiĭ, să ia de la eĭ cădutele chezăşiĭ, să li se dea şi asemenea teschierele arĕtătóre de slujba lor şi apoĭ să se trimiţă la Casă ca să se scrie acolo cu numele, chipul şi chezăşiile lor.

20) Orĭ-care arnăut afară dintr'aĭ ogeacurilor curţeĭ gospod., aĭ spătărieĭ şi aĭ agieĭ slujind, orĭ la boerĭ, orĭ la parte bisericéscă, neguţătoréscă, orĭ la protecţionat, de orĭ-ce stare va fi, de se va găsi, purtând arme şi dioa, să se supue la pedépsă, afară numaĭ când se va trimite de către stăpânul sĕŭ, la vre-o slujbă afară, însă şi atuncĭ să aïbă răvaş ceĭ boerescĭ de la stăpânul lor, iar ceĭlalţĭ toţĭ de la spătărie, cu coprinderea armelor ce póртă, a părţeĭ unde merg şi a pricineĭ trimitereĭ lor.

21) Aceste întocmirĭ să se facă cunoscute şi din partea preosfinţieĭ sale părintelui mitropolit, rânduind pe preotul fieş-căreia bisericĭ, ca să le citéscă în patru Duminicĭ de rând, că să nu rĕmâe cuvênt de nesciinţa porunceĭ.

22) Către acestea, de trebuinţă, este să se facă poruncĭ către Dumnélor ispravniciĭ din 17 judeţe, ca să se vestéscă la tóte satele, cum că de vreme ce făcĕtoriĭ de rĕŭ, hoţĭ, încuibându-se prin satele lor şi ascundêndu-se, turbură pe tot anul, odihna lŏcuitorilor, li se porunceşce, ca pe caţĭ vor cunósce că meşteşugesc acest fel de apucăturĭ hoţescĭ, séŭ gazde ale lor şi când vor ascunde

pe cine-va, orĭ strĕin, séŭ pămêntén şi în urmă se va dovedi hoţul, că aŭ lŏcuit şi aŭ vieţuit cu lŏcuitoriĭ, atuncĭ osânda, pedépsa şi despăgubirea davagiilor se va cislui şi se va pune pe tot acel sat ce aŭ tăcut şi a'i ascuns pe vinovat.

23) Dumnélor ispravniciĭ să privigheze pentru cârciumile şi hanurile ce se află pe la drumurĭ unde se fac adunările făcĕtorilor de rĕŭ şi a ómenilor ce n'aŭ căpătêiŭ şi să îndatoreze cu înţelepte chipurĭ pe cârciumarĭ, hangiĭ şi băcanĭ, ca să se ferĕscă de asemenea netrebnice unirĭ şi herechcturĭ şi să se depărteze a se face şi eĭ înşuşĭ gazde de hoţĭ, şi orĭ când vor simţi acest fel de ómenĭ, séŭ se vor arĕta către dênşiĭ asemenea făcĕtorĭ de rĕŭ, îndată să înşciinţeze la ceĭ maĭ de aprópe de acel loc, adecă orĭ la zapciiĭ plăşeĭ, orĭ la polcovnicul judeţuluĭ, séŭ la căpitan, ca să alerge să'ĭ prindă.

24) Dumnélor ispravniciĭ să îndatoreze cu acéstă legătură şi pre arendaşiĭ moşiilor, cariĭ sunt adunare de arnăuţĭ, sârbĭ şi sudiţĭ, supuindu-ĭ de a fi de acum înainte întru privighere şi credinţă către pămêntul ţĕreĭ rumânescĭ, fiind-că lŏcuesc aicĭ făcêndu-şĭ alişverişurile lor şi felurĭ de neguţătoriĭ în odihnă şi se chivernisesce fieş-carele slobod, însă să se scie în adevĕr, că împotrivă purtându-se, séŭ ajungându-se cu făcĕtorĭ de rĕŭ, séŭ tăinuindu-ĭ pe dênşiĭ, séŭ nedându-ĭ la vreme, greŭ se vor învinovăţi, cum şi Dumnélor ispravniciĭ judeţuluĭ să li se poruncéscă straşnic, ca să nu aducă acele chezăşiĭ îndatorirĭ spre folos de banĭ, ci să urmeze cu credinţă şi râvnă spre odihna şi ocrotirea lŏcuitorilor.

25) Tóte aceste nizamurĭ şi câte altele ce se vor maĭ socoti de către Inălţimea ta, să se facă cunoscute la tóte judeţele ţĕreĭ, poruncindu-se şi Dumnéluĭ caimacamuluĭ Craioveĭ i Dumnélor ispravnicilor, ca din tótă virtutea să îngrijască şi să pue în lucrare tóte urmările câte privesc spre siguranţa şi odihna oraşelor şi a satelor spre a nu se încuiba ómenĭ bănuiţĭ i făcĕtorĭ de rĕŭ, âmblând din loc în loc făr' de sfială şi meşteşugind herechcturĭ netrebnice, căcĭ când nizamul se va pune în lucrare cu asemenea urmare şi săvêrşire în tot coprinsul ţĕreĭ, precum se întocmesce pentru oraşul Bucurescilor, atuncĭ nu aŭ hoţiĭ loc de scăpare şi lŏcuinţă sigură şi orĭ se despart răsipindu-se, séŭ cu înlesnire se pun în mână şi se prind.

26) Capichehaelile serhaturilor dând la ceĭ ce vin de descindea, orĭ la Bucurescĭ, séŭ la alt oraş al ţĕriĭ rumânescĭ teşcherele cu coprindere de nume, poreclă, chipul, meseria, sorocul şedereĭ la locul unde merg şi pentru ce sfîrşit se duc, şi luând şi de la ceĭ ce se duc de aicĭ teşcherelile ce li se daŭ de la Casă să fie datorĭ, ca să trimiţă de două orĭ pe sĕptĕmână catastih de toţĭ aceştia la Dumnéluĭ vel postelnicul şi Dumnéluĭ să'l facă cunoscut Caseĭ şi Casa să'l facă cunoscut la isprăvnicatul unde va avea a face, séŭ lŏcuind, séŭ într'alt chip.

27) Fiind-că se întocmesc maĭ sus numitele ponturĭ a se urma şi la oraşele după afară, de trebuinţă este să se dee straşnice poruncĭ la tóte isprăv-

nicaturile, ca să păzéscă cu scumpătate aceste ponturĭ, cu tótă coprinderea lor asupra strĕinilor, ce se vor arĕta acolo, iar lŏcuitoriĭ pămênteni să fie nesupĕrațĭ la aceste deosebite întocmirĭ ce sunt pentru strĕinĭ.

28) Tótă politia Bucurescilor să se împarță în 10 plășĭ și la fieș-care plasă să se orânduiască câte un epistat om vrednic, căruia să i se dee treĭ-patru omenĭ într'armațĭ cum și cuviinciósele povățuirĭ, spre a'șĭ împlini datoria sa și făr' de cusur.

29) Fie-care epistat să fie dator a ținea catastih de toțĭ strĕiniĭ ce se află aicĭ în politie făr' de lŏcuință, arĕtător de numele luĭ i vêrsta, i patria de unde este și faptele luĭ, cum și ce ómenĭ se află cu bănuelĭ într'acea plasă a epistățieĭ sóle

30) In orĭ-ce parte a politieĭ se va întâmpla aprindere de foc, séŭ vre-o altă turburare, să fie dator epistatul acesteĭ plășĭ, ca numaĭ decât, de o parte să dee de scire Dumnóluĭ vel spătar, i Dumnóluĭ vel aga, i Dumnóluĭ Bașbeșlégă și a merge spre stingerea foculuĭ și liniștirea turburăreĭ, însă să nu mérgă cu toțĭ ómeniĭ Dumnélor spre a rĕmâne locurile zabetlîcurilor singure, ci numaĭ cu câțĭ ómenĭ vor fi de trebuință, iar ceĭ-l-alțĭ ómenĭ să stee la locul zabetlîculuĭ pentru orĭ-ce altă întâmplare se va întâmpla. Iar de altă parte epistațiĭ întru acest feliŭ de întêmplare să fie cu maĭ multă grijă și privighere nelipsit de acolo, luând aminte in tot coprinsul plășeĭ sóle a nu se întâmpla vre-o reutate.

31) Fieș-care epistat să fie datoriŭ, ca în tóte ḑilele, diminéța, să facă arĕtare către Casă pentru orí-ce se va întêmpla în cea-l-altă ḑi în plasa sa, iar ne avênd ce arĕtare să facă de órc-ce noŭ, tot să fie dator a merge in fieș-care diminéță la Casă, ca să ia povĕțuirile ce va fi trebuință a se da.

32) Câțí din partea bisericéscă vor veni din alte părțĭ aicĭ în Bucurescĭ, să aibă epistații mahalalelor a-ĭ duce la Casă, ca să să-ĭ cerceteze de unde aŭ venit? cu ce trébă? și pentru ce sfêrșit? și cu acea cercetare ce li se va face în scris, să-i trămiță Casa la P. S. Părintele Metropolit, ca cercetându-ĭ și P. Sa, de va fi ca să rĕmâe aicí, să'í trămiță la Casă spre a li se da teșcherea sub pecetea Caseĭ, de slobodenia ședereĭ; iar de nu va fi a rĕmânea, să se întórcă înapoĭ de unde aŭ venit.

Acésta este plecata nóstră chibzuire, iar cea adevĕrată hotărîre rĕmâne a se face de către Inalta înțelepciune a Măriei Tale.—1820, Marte 7.

Al Ungro-Vlahieĭ Dionisie. Gherasim Buzĕŭ, Greg. Brâncoveanu. C. Crețulescu. Gr. Ghica Barbu Văcărescu, D. Racoviță. Istrate Crețulescu. Gr. Băleanu vel vornic. M. Manu biv vel vornic. Gr. Filipescu vel vistier, C. Samurcaș vel vornic. Iord. Slătineanu vel logofĕt. Gheorghe Filipescu, C Dudescu. C. Filipescu vel vornic. Iord. Golescu biv vel vornic, Gr. Ralea vel vornic. N. Văcărescu vel vornic. [1]

NB. De aceste s'aŭ trămis cu pitacul Logofeției la spătar, la aga, la vornicul Poliției și la armaș, asemene la consulii rusesc, austriac, frances.

1. Cod. XCVI, pag. 49.

Alex. N. Suţu aprobă la 18 Martie 1820 în totul nizamul propus pentru organisarea poliţieĭ, transformându-se prin ea «Casa de privighere», altă dată organisată de paza ciumeĭ, în o «*nouă Casă de privighere*». Eforĭ aĭ acestor case fură numiţĭ la 24 Marte, vel ban Barbu Vacarescu, biv vel spătar Gh. Vlahuţi, biv vel vistier Greg. Romanitis şi biv vel aga Costache Cornescu. [1]

La 25 Martie 1820 Domnitorul vestesce luĭ biv vel ban, să predee Eforilor *noueĭ Case* tóte ale «*Caseĭ de privighere*», care a stătut sub administraţiunea acestuĭ boer. [2]

---

1. *Iō Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar Zemle Vlahis oe.*

Prea cinstiţiĭ şi nobiliĭ boerĭ aĭ Domnieĭ mele Bane Barbu Văcărescu, fóste mare Spătar G. Vlahuţ, fóste mare Vistier Grigore Romanitis şi fóste Bane Aga Constantin Cornescule, Prea Sântul Mitropolit şi Prea iubiţiĭ noştri boerĭ, avênd bună voinţa pentru binele obştesc, aŭ arĕtat deosebită îngrijire pentru liniştea şi siguranţa compatrioţilor locuitorĭ aĭ Prea iubituluĭ nostru oraş Bucurescĭ. Decĭ de maĭ multe orĭ adunându-se şi sfătuindu-se, aŭ găsit de cuviinţă şi aŭ decis, ca să constituéscă un sistem poliţienesc (ἀστυνόμικον τὰ σῆστημα) şi pentru acésta ne-aŭ presentat anafora, cerênd pe lângă cele-l-alte, ca să numim şi slujbaşiĭ otărîţĭ spre îndeplinirea disposiţiunilor. Noĭ cu mare atenţiune luând cunoscinţă de anafora şi examinând bine coprinsul eĭ, am dat lor cuvenita putere prin întărire Domnéscă a anaforaleĭ, întărire dată de noĭ, după datoria părintéscă ce avem pentru liniştea şi siguranţa fie-căruie din locuitoriĭ Bucurescilor. Aşa dar, cunoscênd că D-vóstră boerĭ, tot-d'a-una v'aţĭ arĕtat bine voitorĭ, pentru binele obşteĭ, vĕ numim pe voĭ poliţaĭ (ἀσδινομους) aĭ Bucurescilor şi trămiţêndu-vĕ în copie anaforaoa maĭ sus citată, vidimată de Marea Logofeţie, vĕ ordonăm, ca să îndepliniţĭ, după cuviinţă, tóte articolele coprinse în ea şi să luaţĭ sub îngrijirea vóstră tot ce este în interesul omenireĭ. Deacă veţĭ observa că maĭ este lipsă ce-va spre a îndeplini maĭ bine acest scop, arĕtaţĭ Domnieĭ mele prin anafora, ca să completăm cele necesare. — 1820, Maiŭ 24.

Cod. XCVI, pag. 131.

(L. S. D.) *Vel Logofĕt.*

2. Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele. Dumnéta biv vel bane Grigorie Ghica, la întocmirea poliţieĭ ce cu sfat de obşte s'aŭ alcătuit pentru paza şi străjuirea acestuĭ de Dumnedeŭ întemeiat oraş despre orĭ-ce bântuire, fiind-că prin obştésca anafora ni s'aŭ făcut arĕtare, că este de trebuinţă a se orândui şi boerĭ eforĭ, carĭ să grijéscă a se pune în lucrare şi a se urma fără zmintélă tóte acele folositóre lucrurĭ, ce prin capete s'aŭ aşedat, am şi orânduit Domnia mea prin osebit domnesc al Nostru pitac pe ceĭ ce s'aŭ găsit cu cale şi destoinicĭ, dar fiind că între cele-l alte capete este unul, carele arată şi pentru *Casa privigheriĭ*, poruncim, că înţelegêndu-te Dumnĕta cu numita Eforie, să paradosescĭ tóte ale Caseĭ privighereĭ, câte aŭ fost sub a Dumitale îngrijire, ca să se urmeze şi pentru acelea orânduiala ce este întocmită, tolco pisah gpd. 1820 Martie 25.

(Pecetea gospod.) *Vel logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 135.

La 2 Aprilie 1820, prin carte deschisă se vestesce la tóte ispravnicaturile organisarea nouei *case de privighere*, alăturând şi copie dupe nizamul cu ponturile, ca şi ispravnicii să se conformeze la datoriile ce prin acele ponturi li se pun. [1]

Din ordinul luĭ Al. N. Suţu, vel logofĕt, la 1 Aprilie 1820, vestesce şi consulilor: rus, francez, austriac, organisarea Caseĭ, «care să fie cu privighere a se păzi nizamul buneĭ întocmirĭ întru tóte, spre a se putea zăticni ceĭ ce ar cugeta să se pornéscă în fapte netrebnice, să petrécă fieş-care fără de grijă» [2]. Se alătură copia nizamuluĭ. Cere rĕspuns de primire.

Prima lucrare a acesteĭ poliţiĭ (Casa de privighere) fu de a scrie la 20 Martie 1819, luĭ aga şi spătaruluĭ: *a)* să se închidă drumurile cu gard şi şanţ, care es din Bucurescĭ, afară de 18 strade, ce sunt păzite de spătărie cu ómeniĭ sĕĭ; [3] *b)* haimanalele ad. vagabonḑiĭ din Bucurescĭ să se dee sub chezăşie.

---

1 ***Publicaţiĭ la tóte judeţele, care s'aŭ trămis cu ponturile împreună pentru casa privigheriĭ, care s'aŭ întocmit acuma pentru toţĭ.***

Dumnélor ispravniciĭ ot sud, sănătate. Vĕ facem în scire, că pentru ca să lipséscă şi să se zăticnéscă făcĕtoriĭ de rele, ce apururea se află atât în politia Bucurescilor, cât şi prin judeţe, avĕnd mijlóce înlesnitóre, din pricină că nu s'aŭ aflat până acum o bună orânduială de nizam; de aceea Prea sfinţia lor părinţĭ arhiereĭ şi Dumnélor boeriĭ, prin obştéscă anafora, care s'aŭ întărit şi de Domnia mea, s'aŭ întocmit *o Casă*, care să fie cu privigherea a se păzi nizamul buneĭ întocmirĭ întru tóte, spre a se putea zăticni ceĭ ce aŭ cugete să se pornéscă în fapte netrebnice, ca să petrécă fieş-care fără de grijă, la care Casă sunt orânduiţĭ oforĭ Dumnéluĭ vel ban Barbu Vacarescu i Dumnéluĭ biv vel spătar Gheorghie Vlahuţ i Dumnéluĭ biv vel vistier Greg. Romanitis şi Dumnéluĭ biv vel agă Costache Cornescu. Şi fiind-că asupra acestuĭ nizam sunteţĭ şi Dumnévóstră îndatoraţĭ cu cele ce se arată într'acea hotărîre, de aceea, ca să vĕ fie sciută datoria şi hotărîrea, scoţĕndu-se copie şi adeverindu-se de Dumnéluĭ vel logofĕt, iată se trămite şi Dumnévóstră, pe care cetindu-o cu bună înţelegere, să puneţĭ a se trece în pravila pămĕntuluĭ în osebită hârtie cusută, apoĭ să puneţĭ a se ceti în târgurĭ şi oraşe, nu odată, ci la fie-care loc de treĭ orĭ, adecă la 3 ḑile de târgurĭ într'un loc, ca să înţelégă cu toţiĭ, şi copia ce se trămise de aci, să se păstreze de condicariŭ, după care Dumnévóstră să îngrijiţĭ cu tótă străşnicia a a se păzi nizamul întocmaĭ, căcĭ în urmă, la cercetările ce are să facă Casa îngrijireĭ, găsindu-se că aţĭ făcut cusur, veţĭ cădea la învinovăţire şi cuvĕnt de îndreptare nu-ţĭ aveaĭ. Şi de primire să avem Domnia mea înscĭinţare.—1820 Aprilie 2.

Cod. XCVIII, pag. 245.

2. Cod. XCVII, pag. 255.

3. Veḑĭ Cod. XCVII, pag. 410. Aducem actul întreg la cap. Edilităţeĭ. E de observat, că în acest act pentru prima dată am aflat în limbă vorba: *comunicaţiune*: «Кѹмѹникаціе».

Eforiĭ noueĭ *Case de priveghere*, intocmesc la 1 August 1820 budgetul de cheltuelĭ al, *acesteĭ Case* [1].

---

1. *Prea Inălţate Dómne.*

La obştésca anafora a D-lor Boerilor luminata întărire ce s'aŭ dat cu părintésca îngrijire, care privesce apururea spre desăvêrşita linistită petrecere şi odihnă a noroduluĭ ce locuesce şi într'acéstă politie a Bucurescilor, otărîndu-se o deisnóvă, «*Casă a priveghereĭ*», care să îngrijéscă în tótă vremea a întâmpina orĭ ce cugete de vătămarea obşteĭ ar putea zamisli cu cugetul lor aceĭ rĕŭ năravițĭ, cu tótă plecăciunea am primit-o şi adunându-ne cu toţiĭ împreună, am citit-o cu tótă luare aminte şi cu datornica supunere arĕtându-ne am şi făcut începere cu urmarea ce se cuvine. Dar fiind-că acéstă Casă are trebuinţă de ómenĭ spre slujbă şi de vre-un venit, cu care să pótă întâmpina cheltuelile ce urmézä a avea. Şi către acésta, de vreme că şi de către Inălţimea 'Ta prin înţeléptă judecată ni se dă slobodenie, ca pentru cele ce vom cunósce că sunt de trebuinţă, spre cea desăvêrşită punere în orânduiala a acesteĭ trebĭ, să le facem cunoscut Inălţimeĭ Tale, cu plecăciune arĕtăm, că trebue maĭ întêiŭ doĭ bulucbaşĭ dimpreună cu neferiĭ lor călărĭ a se afla slujind la Casă nelipsiţĭ, spre sevĕrşirea întêmplătórelor trebuinţĭ. Trebue şi 50 de pandurĭ, din carĭ 40 aŭ a se împărţi la 10 epistaţĭ ce urmézä a fi orînduiţĭ la 10 plăşĭ ale politieĭ, adică de fie-care epistat câte 4 pandurĭ, iar ceĭ-l-alţĭ 10 ce prisosesc să slulajască iarăşĭ la Casă Trebue şi pe fie-care lună câte 3000 talerĭ a se rĕspunde în condeile acestea; însă:

Talerĭ	350	Casierul.
«	300	la 4 logofeţĭ.
«	1500	la 10 epistaţĭ po talerĭ 150.
«	600	la deosebiţĭ iscoditorĭ ce este trebuinţă a se orândui, ca să cerceteze în tótă vremea cafenelele, tractirurile, şi alte aselocurĭ unde este adunare de multe felurĭ de ómenĭ.
«	150	cheltuiala zarafieĭ.
«	100	Dohtoruluĭ.
«	60	doĭ paznicĭ, însă unul la lazaretul ot Colintina şi altul la lazaretul *Văcărescĭ*.
	3000	

De aceea cu plecăciune ne rugăm M. Tale, ca atât acestĭ trebuincioşĭ neferĭ şi pandurĭ să-ĭ orânduiască cu un cós maĭ nainte, cât şi pentru cheltuelile ce arĕtăm că trebuesce, să ni se facă cunoscut de unde avem a le primi şi preste acestea, pentru tainatul neferilor şi pandurilor acestora ce sunt a sluji, cum şi hrana cailor acelor neferĭ, iarăşĭ să ni se arate de unde este a li se rĕspunde? ca să scim şi noĭ ce rĕspuns să le dăm lor.

La pontul al 6-lea din anafora, vedem rĕspundêndu-se, că capichehaelele serhaturilor sunt poruncițĭ a îngriji pentru ceĭ ce vor veni decindea, ca să facă catastih de numele lor şi să'l trămiţă la Dumnéluĭ vel Post şi Dumnéluĭ să 'l dea la *Casă*. Dar pentru ceĭ ce vor veni şi vor eşi de la cele-l-alte hotare a vecinătăţiĭ nu vedem pomenind în anafora, s'aŭ dat niscaĭ-va poruncĭ către vataşiĭ de plaiŭ? Şi fiind-că este neapĕrată trebuinţă de a fi sciuţĭ şi aceia, de se va găsi de cuviinţă de către Inălţimea ta, să se dea luminate poruncĭ

Din actul de maĭ jos se vede, că noua poliţie cere pandurĭ de pază şi fondurĭ pentru «*iscoditorĭ*» adică spionĭ... Poliţie fără spioni nu există!

şi către vataşĭ, ca pentru câţĭ streinĭ vor veni din lăuntru, să le dea la mână tescherele coprinḑĕtóre de numele lor, de meseria ce aŭ a urma după ce vor veni aicea, povĕţuindu-ĭ că cu acele teşcherele să vie a se arĕta drept la Casă. Şi către acestea să fie îndatoraţĭ vataşiĭ, ca la fie-care cincĭ-spre-ḑece ḑile, să trămiţă la Casă catastiv arĕtătoriŭ de câţĭ streinĭ aŭ intrat prin schelele plaiurilor, spre a vedea Casa de s'aŭ arĕtat aicea toţĭ streiniĭ aceia câţĭ vor fi scrişĭ în catastiv şi asemenea să se urmeze şi cu ceĭ eşiţĭ din ţéră afară.

La pontul al 5-lea din luminata întărire, vedem că ni se hotărĕsce, ca pedépsa vre-unora ce vor cădea în greşelĭ să se facă cu globire de banĭ, iar nu într'alt chip. Dar fiind-că uniĭ dintr'aceia pot să fie ómenĭ săracĭ şi fără de putere de a-şĭ lua rĕsplătirea, cu acest fel de chip, după cum sunt adică vătăşeiĭ, carĭ sunt pe la mahalale şi alţĭ asemenea lor, de va fi buna voinţa Măriei tale să ni se dea slobodenie ca pe aceĭ carĭ din greşiţĭ-ĭĭ vom cunósce că nu aŭ mijloc de acest fel de «Пини» să le facem mustrare cu bătaie după mĕsura vineĭ lor.—1820, Aprilie 1.

Barbul Văcărescu, Gheorghe Vlahuţ, Grigore Romanitis, Costache (Cornescu) Vornic.

Asupra acesteĭ anaforale, Al. N. Suţu dă hotărire:

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe

Cetind înaintea Domnieĭ mele, acéstă anaforă a Domnilor boerilor eforĭ aĭ «Astinomieĭ», am priimit arĕtarea ce ne face, fiind cu cuviinţă. De aceea dar, cât pentru aceĭ doĭ bulucbaşĭ, poruncim Domnule vel Cămăraşĭ să-ĭ daĭ negreşit, ca să fie napristan în slujba *Caseĭ*, iar dintr'aceĭ ceruţĭ 50 de pandurĭ, poruncim Dumitale biv vel Bane Epistatule al spătărieĭ, să orinduescĭ deocamdată în slujba *Astinomieĭ* 30 de pandurĭ. Pentru aceia câte talerĭ 3000 ce se cer pe lună poruncim, să se iconomisésca deocamdată trebuinţa acésta din baniĭ ce aŭ primit *Astinomia* de la *Casa privegheref*, până când vom chibzui şi vom aşeḑa la bună orînduială de unde să se agonisésca acele trebuinciόse cheltuelĭ ale astinomieĭ. Pentru ceĭ ce trec peste hotarele împĕrătescĭ, poruncim D-vóstră veliţilor vornicĭ aĭ Domnesceĭ nóstre ţĕrĭ, să supuneţĭ pe vĕtaşiĭ plaiurilor tot la aceeaşĭ datorie la care sunt supuşĭ capuchehaelile serhaturilor, ca şi eĭ să urmeze întocmaĭ pentru ceĭ ce intră şi es din ţéră, înţelegĕndu-vĕ şi Dumnevóstră la acésta cu Dumnélor boerĭ eforĭ. Iar pentru vinovaţĭ aceĭ săracĭ, fie pedépsa lor în loc de glóbă, bătaie, după mĕsura vineĭ lor. Într'acest chip, întărind Domnia mea, cele coprinse într'acéstă anafora, poruncim Domnieĭ tale vel logofĕt de ţéra de sus, să facĭ Domnescele nóstre pitace poruncitóre către Dumnéluĭ biv vel Ban epistatul spătărieĭ şi către Dumnélor Veliţiĭ Vornicĭ şi către Dumnéluĭ vel Cămăraş, ca fie-care să urmeze şi să sĕvârşéscă cele ce privesce la a sa datorie, după cum printr'acéstă Domnéscă a nóstră întărire se orînduesce.—1820, Aprilie 4.

(L. S. D.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCVII, pagina 255

Intre lucrările de natură administrativă numĕrarăm şi acele, ale unei comisiuni speciale rânduită de Al. N. Suţu, cu misiunea de a alege pe cei adevĕraţi sudiţi şi a le da un nizam. Grea intrebare, tot mai grea pe fie-ce ḑi a fost acea a sudiţilor, care făcéŭ fórte anevoióse şi adese ori chiar paralizaŭ administraţiunea şi justiţia în ţéra rumânéscă!

Incă la 2 Fevruarie 1819 Al. N. Suţu, prin pitac invită Divanul, pre boerii halea şi mazili să chibzuiască asupra «madelei» sudiţilor. La 24 Fevruarie Al. N. Suţu, repetă pitacul către boeri, în coprinderea următóre:

Pitac către mitropolitul i către episcopĭ şi către boeriĭ veliţĭ halea şi mazilĭ pentru chibzuirea strĕinilor.

Praosfinţia Tă părinte mitropolite, iubitorilor de Dumneḑeĭ Sfinţia vóstră episcopilor şi Dumnévóstră cinstiţilor şi credincioşĭ veliţilor boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, halea şi mazilĭ, cu tóte că încă de la două ale aceştiĭ lunĭ s'aŭ dat porunca Domnieĭ mele, prin pitac, către prea osfinţia vóstră şi către uniĭ din Dumnévóstră pentru madéua strĕinilor, dar fiind-că cea desăvĕrşită chibzuire nu s'aŭ făcut până acum de către dumnévóstră, de aceea cu deadinsul poruncim, că fără câtuşi de puţină zăbavă adunându-ve cu toţiĭ la un loc şi vĕḑĕnd coprinderea pitaculuĭ de maĭ sus arĕtat, să faceţĭ cuviinciósa chibzuire şi să arĕtaţĭ Domnieĭ mele prin anafora, tolco pisah gpd.—1819, Fevruarie 24.[1]

Prea Inălţate Dómne,

Sluga măriei Tale, după ce m'am însărcinat cu dregătoria agieĭ, între alte îngrijirĭ ale datoriilor sale intrând şi în cercetarea stégurilor bresleĭ agiescĭ, le găsesc intru o mare derăpănare şi lipsă de ómenĭ, întêiŭ pentru că după ce nu s'aŭ întêmplat suma cea întocmită a caiduluĭ de la aşezământ în cóce, apoĭ şi dintr'aceia ce s'aŭ fost dat, uniĭ murind şi alţiĭ fugind, astă-ḑĭ se află agia în mare neajungere de ómenĭ, încă şi paza nizamurilor îşĭ ea săvĕrşirea cu mare discolie şi următórele trebĭ ale obştieĭ se caută cu multă greutate, iar maĭ vĕrtos la întâmplărĭ de foc, că nu se ajung slujitoriĭ a purta ergaliile şi a năvăli spre întâmpinarea primejdiilor, precum şi căpitaniĭ ce păzesc nóptea străjile din nouă semptur ale politieĭ a rĕmâind numaĭ cu câte un om ce este fórte cu neputinţă a întêmpina paza nizamuluĭ pe deplin; de aceea nu lipsesc a arĕta Măriei tale şi mĕ rog, să fie luminată porunca către Dumnéluĭ vistierul, ca să împlinéscă lipsa de slujitorĭ ce aŭ stégurile, măcar pe ceĭ morţĭ şi fugiţĭ de la aşezământ încóce, spre a'şĭ putea agia a căuta trebile şi paza nizamurilor cu înlesnire şi fără cusur, iar hotărîrea rĕmâne la Măria Ta. 1820 Fevruarie 9.

Vel Agă.

1. Cod. XCVI, pag. 17.

d) Pitac la vel Postelnic, să scrie la capitalele ţěreĭ din serhaturĭ să dee la ceĭ ce vin de descindea orĭ în Bucurescĭ, séŭ în alte oraşe ale ţěreĭ rumânescĭ, pasporturĭ şi de douě orĭ pe sěptěmână să trimétă catastih de aceştĭ călětorĭ la postelnicul şi el să-ĭ facă cunoscuţi *Caseĭ* ca şi *Casa* să-ĭ vestéscă la isprăvnicate[1].

Înfiinţarea «*noueĭ Case de privighere*» n'aŭ adus pare-se supresiunea Agieĭ. In favórea acesteĭa posedem câte-va acte, între care unul din Fevruarie 1820, de complectare a *stégurilor agieĭ* cu 40 de ómenĭ[2].

Domnieĭ mele, că trebuinţă este de a se orândui la acéstă casă doĭ bulucbaşĭ dimpreună cu neferiĭ lor călărĭ, a fi spre străjuirea şi săvěrşirea întâmplătórelor trebuinte, care anafora ca o următóre hotărîreĭ Domnieĭ mele, ce este dată la obştésca anafora, ca o următóre hotărîreĭ Domnieĭ mele ce este dată la obştésca anafora, primită fiindu-ne am întărit'o; pentru care şi poruncim Dumitale, de a se da aceştĭ doĭ bulucbaşĭ în slujba astinomieĭ, a se afla nelipsiţĭ la Casă, urmând la cele ce li se vor porunci de Dumnélor boeriĭ eforĭ, tolco pisah g-pd.—1820, April 5.

(pecetea gospod.) *vel Logofět.*

Cod. XCVI, pag. 159.

1. Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnéta vel postelnic, fiind-că în obştésca anafora ce s'aŭ întocmit pentru Casa astinomieĭ care s'aŭ întărit şi de Domnia mea, la pontul 26 se coprinde, ca capichehaelile serhaturilor să dee la ceĭ ce vin de decindea orĭ la Bucurescĭ orĭ la alt oraş al ţěreĭ rumânescĭ teşcherele coprindětóre de nu nele, porecla, chipul, meseria, sorocul şedereĭ, locul unde merg şi pentru ce sfěrşit se duc, şi să ia şi de la ceĭ ce se duc de aicĭ teşcherelile ce li se daŭ de la Casă şi să fie datorĭ ca să trimiţă de 2 orĭ pe sěptămână catastih de toţĭ aceia la Dumnéta şi Dumnéta să'l facĭ cunoscut Caseĭ ca şi Casa să'l facă cunoscut la isprăvnicat, unde va avea a face, orĭ lŏcuind, séŭ într'alt chip; ci dar şi Dumnéta să o facĭ cunoscută acésta la capichehaele îndatorându-ĭ, ca să o pázéscă în tocmaĭ, tolco pisah g-pd.—1820, April 5.

(Pecetea gospod.) *vel Logofět*

Cod. XCVI, pag. 131

2. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar Zemle Vlahscoe.*

Dumnéata vel vistier, dupě arătarea ce ne face printr'acéstă anafora Dumnéluĭ vel aga, poruncim Dumitale, ca prin Dumnéluĭ vel vornic al poliţieĭ să se găséscă ludo 40 ómenĭ fără pricină, carĭ să se aşeze la stégurile agieĭ ce'ţĭ va arěta Dumnéluĭ vel aga, că sunt maĭ trebuincióse de a'şi avea ómeniĭ séĭ spre împlinirea slujbelor agieĭ. 1820 Fevruarie 16.

Cod. XCVI, p g. 305. (pecetea gospod) *vel Logofět*

Intre lucrările de natură administrativă numărărăm şi acele ale unei comisiuni speciale rânduită de Al. N. Suţu, cu misiunea de a alege pe cei adevĕraţi sudiţi şi a le da un nizam. Grea întrebare, tot mai grea pe fie-ce ḑi a fost acea a sudiţilor, care făcéŭ fórte anevoióse şi adese ori chiar paralizaŭ administraţiunea şi justiţia în ţéra rumânéscă!

Incă la 2 Fevruarie 1819 Al. N. Suţu, prin pitac invită Divanul, pre boerii halea şi mazilĭ să chibzuiască asupra «madeleĭ» sudiţilor. La 24 Fevruarie Al. N. Suţu, repetă pitacul către boerĭ, în coprinderea următóre:

Pitac către mitropolitul i către episcopĭ şi către boeriĭ veliţĭ halea şi mazilĭ pentru chibzuirea strĕinilor.

Praosfinţia Tă părinte mitropolite, iubitorilor de Dumneḑeŭ Sfinţia vóstră episcopilor şi Dumnévóstră cinstiţilor şi credincioşĭ veliţilor boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, halea şi mazilĭ, cu tóte că încă de la două ale aceştiĭ lunĭ s'aŭ dat porunca Domnieĭ mele, prin pitac, către prea osfinţia vóstră şi către uniĭ din Dumnévóstră pentru madéua strĕinilor, dar fiind-că cea desăvârşită chibzuire nu s'aŭ făcut până acum de către dumnévóstră, de aceea cu deadinsul poruncim, că fără cătuşĭ de puţină zăbavă adunându-ve cu toţiĭ la un loc şi vĕḑênd coprinderea pitaculuĭ de maĭ sus arĕtat, să faceţĭ cuviinciósa chibzuire şi să arĕtaţĭ Domnieĭ mele prin anafora, tolco pisah gpd.—1819, Fevruarie 24.[1]

Prea Inălţate Dómne,

Sluga măriei Tale, după ce m'am însărcinat cu dregătoria agieĭ, între alte îngrijirĭ ale datoriilor sale intrând şi în cercetarea stégurilor bresleĭ agiescĭ, le găsesc întru o mare derăpănare şi lipsă de ómenĭ, întéiŭ pentru că după ce nu s'aŭ întêmplat suma cea întocmită a caiduluĭ de la aşezământ în cóce, apoĭ şi dintr'aceia ce s'aŭ fost dat, uniĭ murind şi alţiĭ fugind, astă-ḑĭ se află agia în mare neajungere de ómenĭ, încă şi paza nizamurilor îşĭ ea săvêrşirea cu mare discolie şi următórele trebĭ ale obşteĭ se caută cu multă greutate, iar maĭ vêrtos la întâmplărĭ de foc, că nu se ajung slujitoriĭ a purta ergaliile şi a năvăli spre întâmpinarea primejdiilor, precum şi căpitaniĭ ce păzesc nóptea străjile din nouă semptur ale politieĭ a rĕmâind numaĭ cu câte un om ce este fórte cu neputinţă a întêmpina paza nizamuluĭ pe deplin; de aceea nu lipsesc a arĕta Măriei tale şi mĕ rog, să fie luminată porunca către Dumnéluĭ vistierul, ca să împlinéscă lipsa de slujitorĭ ce aŭ stégurile, măcar pe ceĭ morţĭ şi fugiţĭ de la aşezământ încóce, spre a'şĭ putea agia a căuta trebile şi paza nizamurilor cu înlesnire şi fără cusur, iar hotărîrea rĕmâne la Măria Ta. 1820 Fevruarie 9.

Vel Agă.

1. Cod. XCVI, pag. 17.

Cu studierea şi regularea «*madelei*» se rânduise definitiv o comisiune.

Comisiunea pentru cercetarea sudiţilor a fost compusă din biv vel vornic Iordache Slătineanu, biv vel spătar Iacovache Rizu, vel spătar Gh. Vlahuţ şi vel vornic al politieĭ Manolache Bălénu. Acesteĭ comisiunĭ Vodă iĭ dete un logofĕt în persóna luĭ biv vel sluger D. Topliceanu. [1]

Tótă iarna anuluĭ 1819 şi primăvara din 1820 se lucră în afacerea sudiţilor, cum se póte vedea din actele aduse în notă. [2]

---

1. Credincios boerule Domnieĭ mele Dumitrache Toplicene biv bel sluger fiind-că cu cercetarea sudiţilor din tótă ţéra am orânduit Domnia mea pe Dumnélor cinstiţĭ şi credinciăşĭ boeriĭ Domnieĭ mele Dumnéluĭ biv vel vornicu Iordache Slătineanu, Dumnéluĭ biv vel spătarul Iordache Rizul, i Dumnéluĭ vel spătarul Gheorgache Vlăhuţ şi Dumnéluĭ vel vornic al politieĭ Manolache Băleanu, unde fiind trebuinţă şi de logofĕt vrednic şi practicos a căuta acéstă trébă lângă Dumnélor orânduiţiĭ boerĭ, dupĕ pliroforia ce am luat Domnia pentru Dumnóta, că aĭ maĭ fost la acéstă trébă şi te-aĭ arĕtat cu tótă destoinicia şi credinţa, iată dar te orânduim printr'acest domnescul nostru pitac logofĕt la tréba cercetăreĭ sudiţilor, sub ascultarea şi povaţa Dumnélor orânduiţilor boerĭ, şi poruncim, ca făcênd tréba acesteĭ logofeţiĭ zapt, să aibĭ a ţinea catastişe curate şi lămurite, puindu'ţĭ tótă silinţa a te arĕta cu slujbă vrednică şi credinciósă, ca să dobândescĭ mila Domnieĭ mele, tolco pisah gpd. 1819 Octombre 22.

Cod. XCVI, pag. 90.

2. *Hotărîrea pentru orânduiala ce s'aŭ dat prin anafora întărită.*

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Dintr'acéstă anafora şi din catastişele ce mi s'aŭ dat, am cunoscut Domnia mea râvna şi silinţa ce'aŭ pus Dumnélor orânduiţiĭ boerĭ în cercetarea şi descoperirea celor adevĕraţĭ şi mărturisiţĭ cu bune doveḑĭ sudiţĭ faţă cu ceĭ orânduiţĭ din partea cinstitelor consulturĭ, cum şi rostirea ce o aŭ chibzuit Dumnélor prin care să se aşaḑe la o bună orânduială după alegerea ce ş'aŭ făcut şi în ce chip să fie cunoscuţĭ de acum înainte ceĭ adevĕraţĭ sudiţĭ, o primim Domnia mea fiind întocmaĭ dupĕ voinţa nóstră, spre a fi aleşĭ şi cunoscuţĭ la tótă obştea ceĭ adevĕraţĭ sudiţĭ, fără a se maĭ face amestecăturĭ pricinuitóre de supărărĭ atât stăpânireĭ, cât şi cinstitelor consulaturĭ. Drept aceea dar întărim Domnia mea anaforaoa acésta cu tóte cele coprinse într'ênsa şi poruncim iarăşĭ Dumnévóstră orânduiţilor boerĭ cercetătorĭ, ca sudiţilor celor adevĕraţĭ, ce s'aŭ ales şi s'aŭ cunoscut de bunĭ, să li se închipuiască patentele în dos românesce, unde să se trécă numele, cinul, porecla, locul locuinţeĭ, meşteşugul şi chipul adeverindu-se cu iscăliturile Dumnévóstră, precum şi în cele ce se vor da în urmă la ceĭ adevĕraţĭ sudiţĭ se vor adeveri de către Dumnélor ceĭ după vremĭ vel vistier şi vel postelnic, iar pentru ceĭ ce se vor ivi de acum înainte, orĭ vor veni noĭ din alte ţĕrĭ, séŭ aflându-se locuind aicĭ în pămĕntul ţĕreĭ vor fi duşĭ pentru ale lor meseriĭ şi iarăşĭ se vor întórce; poruncim ca să se cerceteze pe afară şi de isprăvnicaturile judeţelor de faţă cu starostiĭ de sudiţĭ

Din actele date în notă se póte vedea, că Comisiunea sudiţilor cere ca să trămiţă în sinul ei diferiţii Consulĭ, representanţĭ, carĭ să

pe unde vor fi, vĕḑêndu-le paşuşurile ce vor fi avênd la mânĭ, din care să se îndestuleze maĭ întêiŭ de sunt sudiţĭ cu adevĕrat şi al doilea când aŭ intrat în ţéră şi pentru care trébă şi câtă vreme a'ĭ să zăbovéscă până se vor întórce, şi când după sorocul ce însuşĭ îşĭ vor pune vor maĭ zăbovi, atuncĭ ispravnicii pe de o parte să însciinţeze visterieĭ şi despre alta să'ĭ îndatoreze a'şĭ aduce aicĭ prin cinstitul consulat, sub al căruia protecţie vor fi patentele, ca să se arete la stăpânire şi să se adevereze după nizamul ce este dat; aşijderea şi pentru ceĭ ce se vor ivi aicĭ în oraşul Bucurescĭ, asemenea cercetare să li se facă prin cinstitele consulaturĭ şi prin dvornicia politieĭ, dându-li-se nizam tot cu chipul ce s'aŭ ḑis maĭ sus: pentru sudiţiĭ aceia carĭ neavênd nicĭ un căpătâiŭ séŭ meşteşug se preâmblă în zadar fără trébă şi fără de meserie, să se facă arĕtare prin notă la cinstitele consulaturĭ, ca să'ĭ îndatoreze a'şĭ da chezăşiĭ vrednice pentru buna lor petrecere, că orĭ când vre-o unul dintr'aceia se va abate în fapte netrebnice, atuncĭ făcêndu se arĕtare către consulatul sĕŭ, îndată să se isgonéscă trecêndu-se pesta graniţă, ca cu acest chip să se precurme tótă bănuiala de pornire la fapte netrebnice, iar pentru sudiţiĭ ce se află cu prăvăliĭ, meşteşugurĭ şi precupeţiĭ, fiind-că aceştia se neguţătoresc cu statornicie în pămêntul ţéreĭ şi aŭ neapĕrată datorie a fi supuşĭ întru tóte la pravilele pămêntuluĭ, sub povăţuirea dregătorilor ţéreĭ, în câtă vreme se hrănesc metahirisind cu slobodenie acelea care le metahirisesc şi pămêntenii, poruncim ca prin scirea cinstitelor consulaturĭ, să se aşeḑe dimpreună cu isnafurile şi breslele pămêntenilor, fieş-care după meşteşugul luĭ, séŭ meseria ce metahirisesce; cu acéstă dar bună întocmire aşeḑêndu-se pricina sudiţilor, poruncim Domnia mea, să se pue în lucrare şi să se păzéscă fără câtuşĭ de puţină strămutare şi Dumnéta vel logofete de ţéra de sus, să facĭ domneşcile nóstre poruncĭ la părţile unde se cuvine, pentru paza acestuĭ nizam.—5 Iulie 1820.

(Pecetea gpd).

Cod. XVIII, pag. 265.

Prea Înălţate Dómne.

Prin luminat pitac orânduiţĭ fiind, slugile Măriei tale, pentru ca să cercetăm cu scumpătate pe ceĭ din Bucurescĭ şi din a Măriei tale ţéră, carĭ se chiamă până acum sudiţĭ, să lămurim şi să'ĭ dovedim Măriei tale cine şi câţĭ dintr'aceştia sunt adevĕraţĭ şi mărturisiţĭ? cine cu bănuială şi cu îndoială? după supusa nóstră datorie cercetând şi căutând pricina cu tótă putinţa scumpătăţeĭ, faţă şi cu cel din partea cinstitelor consulaturĭ a fie-căreia strĕine curţĭ, am adus în cea din urmă acéstă trébă la isprăvirea cea desăvârşită într'aceştaşĭ chip: după ce maĭ întêiŭ am luat catagrafiile din tóte plăşile Bucurescilor de la Dumnéluĭ vel dvornic al politieĭ cum şi cele după la Dumnélor boeriĭ ispravnicĭ aĭ judeţelor, aicĭ în politie am adus pe fieş-care şi l'am cercetat fórte cu amăruntul, iar în judeţe pentru maĭ curată descoperire celor bănuiţĭ, prin alegerea nóstră, cu luminata Măriei tale poruncă, s'aŭ orânduit într'aceste 12 judeţe de dincóce Dumnéluĭ stolnicul Răducanu Clinceanu şi în cincĭ ot preste Olt, Dumnéluĭ căminarul Spirea Braţul cercetător şi de tótă descoperirea ce aŭ

reguleze «madéoa» în decomun acord. După ce în urma păceĭ de la 1812, se dobândiră de la Pórta firmanurĭ, autorizând guvernele ţĕrilor

urmat aŭ adus catastişe, carele puindu-se înainte, cum şi cercetarea nóstră din politie, din tóte am aşeḑat aceste catastişe, ce le închinăm Măriel tale, însă la Nr. 1 s'aŭ trecut ceĭ ce s'aŭ găsit cu cuviinţă a remânea dajnicĭ, la No. 2 ceĭ remaşĭ sudiţĭ, la No. 3, ceĭ ce tot sudiţĭ aŭ rĕmas, dar neavênd nicĭ un căpătâiŭ séŭ meşteşug se îndeletnicesc la netrebniciĭ; dintr'aceştia câţĭ vor da chezăşiĭ vrednice să rĕmâe locuind în pămêntul acesta, iar câţĭ nu, să se trécă hotarul, şi la No. 4 ceĭ ce se află cu prăvăliĭ, meşteşugurĭ séŭ precupeţiĭ şi aceştia aŭ rĕmas a fi tot sudiţĭ, dar pentru ale lor meseriĭ i-am aşeḑat să fie supuşĭ la zabiţiĭ pămêntuluĭ, judecându-se şi implinindu-se întocmaĭ ca raelile la prigonirile cele înclinate meseriilor lor în câtă vreme le vor urma, lângă acestea. pentru ca de acum înainte cu înlesnire să cunóscă până la cel maĭ mic dregător şi zabit pe fieş-care sudit, am găsit de trebuinţă, ca orĭ să se dea la mânile lor deosebită adeverire a cercetăreĭ scrisă românesce în care să se arete numele, sânul, porecla, locul locuinţeĭ, meşteşugul şi chipul pentru ca să nu se maĭ întêmple bântuirĭ sudiţilor, séŭ aceste închipuirĭ să se scrie din dosul patenteĭ lor, care să se intărĭéscă cu iscăliturile slugilor Măriei tale ceĭ ce am fost orânduiţĭ la acéstă cercetare, căcĭ de nu vor avea-o acest fel de adeverire în limba pămêntuluĭ, rumânéscă, mulţĭ se vor strecura cu ponosluirea de sudit de pe la pricinile micilor zabiţĭ ceĭ ce altă limbă streină nu cunosc fără numaĭ pe cea rumânéscă şi cu acest fel de mijloc socotim, că ceĭ ce până acum s'aŭ lămurit sudiţĭ vor fi cunoscuţĭ la verĭ carele, iar pentru ceĭ ce se vor ivi de acum înainte, orĭ vor veni noĭ din alte părţĭ, séŭ aflându-se locuind în Domnésca Măriel tale ţéra şi vor fi duşĭ pentru ale lor meseriĭ şi iar se vor întórce, să se dea luminata Măriei tale poruncă, cu care chip se cuvine spre siguranţie să se întăréscă patentele acestea.—3 Iulie, 1820.

Iordache Slătineanu vel logofăt, Iacovache Rizu vel postelnic, Gheorghe Vlahuţ biv vel spătar, Manolache Băleanu vel vornic al politieĭ.

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospod. Zemle Vlahiscoe.

Dumnévóstră ispravnicilor ot sud. . . . . . . sănătate, vĕ facem în scire, că pentru nizamul sudiţilor ce s'aŭ cunoscut adevĕraţĭ, carĭ sunt stătătorĭ aicĭ cu neguţătoriĭ şi meşteşugurĭ şi asupra celor ce de acum înainte se vor maĭ ivi, orĭ vor veni noĭ din alte părţĭ, séŭ ceĭ ce pentru folosul lor sunt viitorĭ aicĭ în ţéră şi întorcătorĭ înapoĭ, cum şi pentru ceĭ ce n'aŭ nicĭ un căpătâiŭ, este să se urmeze buna orânduială şi petrecerea lor, după întocmirea ce s'aŭ făcut prin hotărîrea Domnieĭ mele, ce s'aŭ dat, după care scoţêndu-se copiĭ adeverite de Dumnéluĭ vel logofĕtul, iată se trimise şi acia una, pentru care vĕ poruncim, ca tocmaĭ întru tóte să se păzéscă orânduiala acésta şi Dumnévóstră să îngrijiţĭ a se urma întocmaĭ şi ca să nu fie uĭtată, să puneţĭ a se trece în condica judeţuluĭ, iar copia să se păstreze acia, şi de primire să avem Domnia mea însciinţare şi fiţĭ sănătoşĭ.—1820, Iulie 9.

Cod. XCVIII, pag. 268.

române de a nu recunósce ca sudiţi de cât pe indivizii «cu adevĕrat sudiţi», iar nu sudiţi făcuţi din pămêntenĭ, acum unul din consulĭ, maĭ ales cel austriac află mijlocul de a dobândi pe neaşteptate dreptur̆ pentru supuşiĭ seĭ. Până aci, orĭ câte prefacerĭ suferisă vechia organizare a breslei, ea rĕmăsese tot o bună cetate a comerciuluĭ şi industrieĭ naţionale.

Treĭ note la treĭ consulaturĭ: muscălesc, nemţesc şi franţozesc pentru nizamul sudiţilor, trimiţĕndu-se şi copie de anafora cu hotărîrea Domnéscă, care s'aŭ trecut maĭ jos.

Din luminată porunca Prea Inălţatuluĭ nostru Domn, cu cinste se face arĕtare, că pentru sudiţiĭ ce s'aŭ cunoscut adevĕraţĭ, carĭ sunt stătătorĭ aicĭ cu neguţătoriĭ şi meşteşugurĭ şi asupra celor de acum înainte se vor maĭ ivi, orĭ vor veni din alte părţĭ, séŭ pentru ceĭ ce pentru folosul lor, sunt viitorĭ aicĭ în ţéră şi întorcătorĭ înapoĭ, cum şi pentru ceĭ ce n'aŭ căpătâiŭ, este să se urmeze buna orânduială şi petrecerea lor după întocmirea adunăreĭ ce s'aŭ făcut cu într'adins obraze din partea DomnieĬ şi a cinstiţilor consulatorĭ, după care aŭ dat şi Măria sa vodă întărire, şi scoţêndu-se copie adeverită de logofeţie, iată se trimite şi la cinstita canţalarie spre a fi sciut şi cunoscut nizamul acesta, ca să dea poruncă sudiţilor în ce chip aŭ a urma.—1820, Iulie 9.

Cod. XCVIII, pag. 264.

Publicaţiĭ din partea aghenţieĭ către sudiţĭ, de nizam.
De la chesazo-crăiasca aghenţie din prinţipatul Valahieĭ către toţĭ sudiţiĭ chesazo-crăiescĭ din sud Olt.

Tuturor sudiţilor chesazo-crăescĭ ce se află aicĭ, li se aduce aminte, că câţĭ din vechime aŭ metahirisit alişverişurĭ statornice cu mărunţişul la acele ce privesc la aliş-verişurile pămêntenilor, tot-d'a-una iarăşĭ din vechime, s'aŭ fost obicĭnuit ca să fie şi aceĭ sudiţĭ ca şi alţiĭ supuşĭ orânduelilor pămêntuluĭ, la câte privesc asupra aceluĭ aliş-veriş de isnaf, cum şi pentru pricinile de judecăţĭ ce privesc spre isnaf de meşteşugul lor, rĕspunḑênd havaeturile şi dările ce se obicĭnuesc de es către aceĭ dregătorĭ la care sunt supuse acele isnafurĭ, fiind deosebĭ iarăşĭ cu toţiĭ, ca uniĭ ce lŏcuesc aicĭ, următorĭ nizamurilor ce se daŭ de către stăpânire, pentru buna înţelegere şi evnomie. Drept acea dar, ca să fie în sciinţa tuturor şi sub îngrijirea lor, acéstă orânduială ce aŭ de a o urma, nu lipsi şi acum chesazo-crăiasca aghenţie a da afară acéstă poruncitóre publicaţie.—Bucurescĭ, 1820, Iunie 30.

(Pajirea)

Prin chesazo-crăiasca aghenţie canţelarie.

Udrischi Canţelar.

1820, Iulie 5. S'aŭ făcut cărţĭ din partea logofeţieĭ la tóte judeţele şi cu cartea cinstiteĭ aghenţiĭ împreunate s'aŭ trimis, care s'aŭ trecut în condicĭ de anaforale ale logofeţieĭ.

Cod. XCVIII, pag. 264.

Agenţiĭ consularĭ pun condiţiune la primirea ca sudiţiĭ să fie ascultătorĭ, supuşĭ legilor ţěreĭ, ca eĭ să fie admişĭ fără nicĭ o deosebire de pămêntenii în bresle. Aşia că de unde un negustor sudit nu avea dreptul de a vinde marfă cu deamĕnuntul, ci numaĭ de a'şĭ deslega coletele, ca să vîndă ca *angrosiştĭ*, de acum înainte se va bucura *«la tóte întocmaĭ cu raelile pămêntuluĭ»*. De aceştĭ sudiţĭ, cu meşteşug orĭ neguţătorĭ, numaĭ austriacescĭ şi britanicescĭ află comisiunea 288, iar fără de nicĭ un mesteşug, adevĕrate haĭmanale cifra de 526. Comisiunea ar fi dorit ca aceste haĭmanale fără căpătâiŭ să fie espulsate din ţéră, dar nu primi agenţia espulsarea decât pentru ceĭ carĭ nu vor da *chezăşie «pentru buna lor petrecere»* [1].

---

1. *Pitac gospod către vornicul poliţieĭ pentru sudiţĭ.—Zemle Vlachiscoe.*

Cinstit şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnéta vel vornic al poliţieĭ, fiind-că pentru sudiţiĭ ce s'aŭ cunoscut adevĕraţĭ, carĭ sunt stătătorĭ aicĭ cu neguţătoriĭ şi meşteşugurĭ şi asupra celor ce de acum înainte se vor maĭ ivi, orĭ vor veni noĭ din alte părţĭ, saŭ pentru ceĭ ce pentru folosul lor sunt viitorĭ aicĭ în ţéră şi întorcătorĭ înapoĭ, cum şi pentru ceĭ ce nu aŭ căpătâiŭ, este să se urmeze buna orânduială şi petrecerea lor, după întocmirea adunăriĭ ce s'aŭ făcut cu într'adins boerĭ orânduiţĭ de către Domnia mea şi din partea cinstitelor consulaturĭ, după care am dat şi Domnia mea întărire, şi scoţêndu-se copiĭ adeverite do logofeţie, iată se trimite şi aicĭ la vornicie una, spre a fi sciut şi cunoscut nizamul acesta în ce chip este a se urma şi de către Dumnéta, tolco pisah gospod. — 1820, Iulie 9.

(Pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 165.

Întărire Domnéscă la catastihul sudiţilor austriacescĭ şi britanicescĭ din oraşul Bucurescilor, ce s'aŭ trimis la aghenţie.

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Teorisind şi înşine Domnia mea acest catastih de cercetarea ce aŭ făcut Dumnélor orânduiţiĭ boerĭ, tuturor sudiţilor austriacescĭ şi brotanicescĭ ce se află cu lăcuinţa aicĭ în oraşul scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, vĕdiŭ aşeḑaţĭ cu bună orânduială la No. 2, ceĭ ce s'aŭ dovedit de bunĭ sudiţĭ, în sumă de lude 288, la No. 3 sudiţiĭ ceĭ ce sunt fără meşteşug, fără stăpânĭ şi fără căpătâiŭ, carĭ sunt să dea chezaş pentru buna lor petrecere, iar nedând să lipséscă de aicĭ, adunaţĭ în sumă de lude 526; la No. 4 sudiţiĭ ceĭ ce aŭ meseriĭ pentru carĭ s'aŭ hotărît a fi supuşĭ *la tóte întocmaĭ cu raelile pămêntuluĭ*, de acele meseriĭ, în sumă de lude 288, adunându-se peste tot lude 814, toţĭ sudiţiĭ austriacescĭ şi bretanicescĭ, ceĭ cercetaţĭ până acum şi se află astă dată lăcuind în Bucurescĭ. De aceea dar, ca o aşeḑare făcută cu bună orânduială, prin cercetare faţă cu orânduitul cinovnic al cinstiteĭ aghenţiĭ, o întărim Domnia mea cu domnéscă nóstră pecete, spre a'şĭ avea urmarea întocmaĭ după cum se arată.— 1820, Iulie 17.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 166.

In 17 Iulie 1820 adecă imediat după întărirea dată de Alex. N. Suţu anaforaleĭ comisiuneĭ regulatóre sudiţilor, Marele logofĕt comunică Agenţleĭ austriace catastihul nominal de 814 sudiţĭ aĭ eĭ recunoscuţĭ. [1]

Acéstă regulare — în dauna intereselor economice ale ţĕreĭ — nu face pre sudiţĭ maĭ supuşĭ legilor ţĕreĭ şi maĭ puţin insolenţĭ, dar dă, o recunóscem, momentan óre-care vigóre administraţiuneĭ luĭ Al. N. Suţul.

In 9 August 1820, câţĭ-va sudiţĭ austriacĭ *bat* arnăuţiĭ de strajă nóptea. Poliţia cercetéză casul şi dovedesce, că sudiţĭ fură vinovaţiĭ şi propune luĭ Al. Suţu, spre pilda şi a altora, ca pre ceĭ treĭ din eĭ carĭ aŭ fost prinşĭ şi duşĭ la închisóre, să li aplice pedépsa bătăieĭ prin tĕrg.

Mirabile dictu! Al. Suţu aprobă în 9 August pedépsa propusă. [2]

---

1. *Către cinstita chèsaro-crăéscă aghenţie de la logofeţia mare a ţĕ3eĭ de sus*

Bună-voinţă fiind a Măriéĭ Sale prea înălţatuluĭ nostru Domn şi a cinstiteĭ chesazo-crăoşcĭ aghenţiĭ a se face alegere şi deslușire tuturor celor adevĕraţĭ sudiţĭ austriaceşcĭ şi bretaniceşcĭ, câţĭ se află astă dată cu lŏcuinţa aicĭ în oraşul Bucurescĭ, spre a fi sciuţĭ şi cunoscuţĭ la tótă obştea, s'aŭ făcut cercetare de către Dumnélor orânduiţiĭ boerĭ, faţă cu cinovnicul cinstiteĭ aghenţiĭ şi s'aŭ alcătuit acest catastih, în care se arată toţĭ pe anume, coprinşĭ în sumă de lude 814 şi s'aŭ şi întărit cu luminată pecetea gospod. Maĭ jos iscălitul are cinste de a trămite după poruncă catastihul acesta, la cinstita chesaro-crăiasca aghenţie, ca să se trécă în protocolul canţelarieĭ şi se rógă a avea cinstit rĕspuns, că s'aŭ primit şi s'aŭ făcut caid la canţelarie.—1820, Iulie 17.

Vel Logofĕt.

Cod. XCVI, pag. 166.

2. Iacă pitacul de pedépsă:

Iō Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnóta biv vel spătare Iancu Racoviţă, epistatule al armăşieĭ, pentru lude treĭ, anume: Ghenciul Cârcinmaru, i Ivan Rândaşul, şi Onea Ungurénul, ce prin cercetarea Dumnélor orânduiţilor de către Domnia mea boerĭ, s'aŭ dovedit că aŭ rădicat mânile lor asupra străjeĭ stăpânireĭ, s'aŭ fost dat Domnésca nóstră întărire la anaforaoa Dumnélor, ca să se bată prin tĕrg şi să se slobódă cu vrednicĭ chezaşĭ de părăsire, iar ne avĕnd chezaşĭ să se surgunéscă din ţéră la locurile lor, fiind ómeni strĕinĭ, dar pentru maĭ înlesnirea săvĕrşireĭ spre a se desface oraşul de acest fel de ómeni netrebnicĭ şi turburătorĭ obşteştiĭ linişte, poruncim, ca să se bată câteşi treĭ la faţa loculuĭ, unde aŭ făcut acea îndrăznire şi să se surgunéscă negreşit afară din ţéră la locurile lor, tolco pisah g-pd. 1820, August 9.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 172.

Alegerea sudiţilor maĭ servă pentru a pune încă o dată în lumină starea cea pe atuncĭ neînsemnată a populaţiuneĭ evreescĭ. Maĭ tóte cele 127 de lude de evreĭ aflătorĭ în Bucurescĭ eraŭ supuşĭ Austricescĭ, şi din cifra totală a sudiţilor din tótă ţéra, 2/3 eraŭ evreĭ. Acéstă informaţiune resultă din catastişele întocmite.

Urmărirea hoţilor. O preocupaţiune veche a guvernuluĭ ţěreĭ era acea a stârpireĭ hoţilor—vaĭ! nu şi a celor din slujbe!—Pentru paza de hoţĭ, continuă polcovniciile [1], Căpităniile de scaun, de mijloc şi de margine [2]. Polcovniciĭ de Vlasia continuă a fi îngrijită de noul Domn [3]. Poterele funcţionéză maĭ mult séŭ maĭ puţin harnice [4]. Se rînduesc personage anume preste maĭ multe judeţe, cu misiunea de a urmări pre hoţĭ, de a lua měsurile de stârpire.

1. Vedĭ 13 cărţĭ de polcovnicie de judeţe în Cod. XCVII, pag. 60.
2. Vedĭ în Cod. XCVIII la pag. 52 şi 53, cărţĭ de căpetenie, de midloc, din 26 Ianuar 1819, de dincóce şi de dincolo de Olt. Asemenea de căpitănie de margine, în aceeaşĭ dată (26 Ianuar 1819) pentru ambele părţĭ ale Munteniei, tot în cod. XCVIII pag. 56—58. Vedĭ 16 cărţĭ de căpitănie de scaun din 26 Ianuar 1819. (Cod. XCVIII pag. 61). Nu le maĭ reproducem, căcĭ nu diferă de acele deja publicate de noĭ în anteriόre volume.
3. Vedĭ cartea de Polcovnic de Vlasia, din 26 Ianuar 1819. Cod. XCVIII pag. 61—62. Este identică cu cele deja publicate.
4. Vedĭ 5 cărţĭ de potera de preste Olt, din 26 Ianuar 1819. Cod. XCVIII pag. 59.

Zemle Vlahiscoe. Pentru ca să nu pătiméscă lŏcuitoriĭ de către hoţĭ şi făcětorĭ de rele si să petrécă liniştiţĭ şi ocrotiţĭ, orânduim pe Hristea bulucbaşa şi pe Mateiŭ bulucbaşa, ca dimpreună cu ómeniĭ lor să âmble şi să se încunjóre prin judeţe şi unde vor simţi că s'aŭ ivit niscareva hoţĭ şi făcětorĭ de rele să alerge spre paza şi ferirea lŏcuitorilor i prinderea acelor tâlharĭ; drept aceea poruncim şi Dumnéyóstră ispravnicilor aĭ judeţelor i polcovnicilor şi căpitanilor, să daţĭ mână de ajutor orânduiţilor, la cele ce vor avea trebuinţa, spre săvârşirea porunceĭ, ferindu-se orânduiţiĭ de a face ce maĭ puţină supěrare săi chelhuială lŏcuitorilor cu mâncărĭ şi bĕuturĭ ale lor şi a cailor lor, ce tóte cele trebuinciόse să le cumpere cu banĭ peşin de la dânşiĭ, i saam receh gospod.—1819 Maiŭ 23.

(pecetea gospod.) *vel Logofět.*

Cod. XCVI, pag. 36.

Pitac către vel spătarul pentru a nu i se da lefa clucerului Costi maĭ mult de cât până la sfârşitul trecutuluĭ Februar.

Cinstite şi credincincios boerule al Domnieĭ mele Dumnéta vel spătare, cu tóte că la 4 judeţe dincóce de Olt, era orânduit şi însărcinat de către cea dinaintea nóstră Domnie cu străjuirea lor despre hoţĭ şi făcětoriĭ de rele un clucerul Costi cu léfă orânduită de a i se da pe fieş-care lună, dar fiind-că

Polcovnicia de Tèrgoviştea se desfiinţasă de Caragia sub cuvênt că făcea jăfuirî lócuitorilor. La 20 Marte 1819, Al. N. Suţul o reinfi-

după nizamul ce are a se întocmi pentru străjuirea tuturor judeţelor de obşte urméză a rĕmânea de prisos acel nizam de acele 4 judeţe, cu care era însărcinat numitul clucer, de aceea poruncim Dumitale, ca léfa ce avea orânduită de a lua, să i se dea numaĭ până la sfêrşitul trecutuluĭ Februar, iar de atuncĭ încóce să conteneze a nu i se maĭ da, tolco pisah g-pd.—1819, Martie 2.

Vel Logofĕt.

Cod. XCVI, pag 2.

Carte prin care se orânduesce serdarul Diamandi în cincĭ judeţe ot preste Olt pentru îngrijirea hoţilor.

Zemle Vlahiscoe. — Ingrijire avênd domnia mea cea maĭ întâiŭ pentru liniştea ţĕreĭ şi a locuitorilor liniştită petrecere, între alte câte am chibzuit de folosul obştieĭ, nu am trecut cu vederea şi pentru înfrânarea relelor urmărĭ care se întêmplă din partea celor ce sunt nărăviţĭ a face rĕŭ şi a nu înţelege poruncile şi nizamurile stăpânireĭ. Drept aceea am şi dat Domnia mea cuviinciósele poruncĭ şi nizamurĭ prin Dumnéluĭ vel spătarul pentru tâlharĭĭ şi hoţiile ce póte a se întêmpla în ce chip să urmeze polcovnicu şi căpitaniĭ spătărescĭ ocrotind pe locuitorĭ şi străjuindu'ĭ în tot chipul de către făcĕtoriĭ de rele, cu neadormită priveghere şi pază aflându-se în tótă vremea pe la pópele lor, unde sunt orânduiţĭ, dar pentru că locuitoriĭ şi călĕtoriĭ drumaşĭ din 5 judeţe ot preste Olt aŭ pătimit în trecutele vremĭ şi aŭ cercat multe rĕutăţĭ de către otomaniĭ ce s'aŭ ivit pe acolo, jăfuind şi căznind în felurĭ de chipurĭ, maĭ vêrtos acum pe vreme de primăvară, din care pricină nu numaĭ odihna locuitorilor se supără, ci şi agonisita lor cea trebuinciósă a caselor lor se zăticnesce, neputênd a merge şi a se călĕtori fără sfială pe unde le este tróba. De aceea cu cuviinţă am socotit a se orândui iarăşi precum aŭ fost credincios boerul Domnieĭ mele biv vel serdarul Diamandi, osebit de cele-l-alte puterĭ spătărescĭ, însărcinat cu îngrijirea vânăreĭ şi izgonirea făcĕtorilor de rele de la acele 5 judeţe ot preste Olt, pre carele îl şi volnicim printr'acésta Domnésca nóstră carte, şi'ĭ poruncim, ca orĭ unde şi orĭ în ce chip va simţi că s'aŭ înnoit niscaĭ-va hoţĭ şi fĕcĕtorĭ de rele, să se ia după dênşiĭ dimpreună cu ómeniĭ sĕĭ şi orĭ viĭ séŭ morţĭ să'ĭ prindă şi să'ĭ izgonéscă, iar de se va întêmpla vre-uniĭ dintr'aceĭ tâlharĭ să céră de a lor bună voie ca să se predea şi va socoti şi numitul sĕrdar că este cu cale a li se hărăzi ertăciune predându-se, să aibă voie în puterea aceşciĭ domneştiĭ nóstre carte a primi pe aceĭ predaţĭ cu ertarea greşalelor lor, însă să trimiţă curată fóie la spătărie pentru dênşiĭ, arĕtând anume cu pliroforie ce ómenĭ sunt? din ce loc şi din ce sat? şi câtă vreme aŭ urmat în tâlhărie şi câte jafurĭ aŭ făcut vorĭ în ce parte de loc? iar pe ceĭ ce va prinde de tâlharĭ să fie datorĭ a'ĭ aduce la isprăvnicatul aceluĭ judeţ, ca acolo maĭ întêiŭ să cerceteze tóte urmările lor, faţă cu numitul sărdar şi apoĭ cu examenul cercetăreĭ să se trimétă la Bucurescĭ prin scirea Dumnéluĭ caimacamuluĭ; pe ómeniĭ sĕĭ ceĭ va avea într'acéstă slujbă să'ĭ înfrâneze apururea, ca să nu facă supĕrare locuitorilor şi cea maĭ puţină bântuire satelor cu cerere de conace şi cheltuelĭ, pentru căcĭ am orânduit Domnia mea îndestulă léfă pe tótă luna drept cheltuiala luĭ şi a ómenilor sĕĭ; şi

inţéză «după *cererea boerilor şi boerinaşitor*». Acesteĭ polcovnicii se daŭ 50 de oşteni. Vodă fixéză atributele, îndatoririle şi havaeturile Polcovniculuĭ, care este un grec: Iordache Csepolitos [1].

Prin nizamul ce Al. Suţu dă nouluĭ polcovnic de Tîrgovişte, i se recunósce un drept exorbitant: acela de a judeca ca primă instanţă şi de *a închide* ómeniĭ. [2] Acéstă jurisdicţiune o va exercita Polcovnicul numaĭ în Tirgovişte. La 16 August 1819 o nouă carte domnéscă limitéză dreptul de a judeca, pentru polcovnicĭ şi căpitanĭ, numaĭ până la suma de 10—20 talerĭ.

O căpitănie nouă se organizéză la moşia Herescii a luĭ biv vel căminar Costache Năsturel, în 7 Iunie 1819, după stăruinţa proprietaruluĭ, care se însărcinéză a strînge însuşĭ cătane şi a alege pre căpitanul. [3]

Cu referinţă la stîrpirea hoţilor, maĭ aducem în note unele şi amintim pre altele din cărţile luí Al. N. Suţul. [4]

---

pentru ca să pótă săvârşi numitul orânduit acéstă slujbă cu care s'aŭ însărcinat, poruncim Dumitale cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele caimacamule al Craioveĭ şi Dumnévóstră ispravnicilor aĭ acelor 5 judeţe ot preste Olt, să daţí tot felul de mână de ajutor la trebuinţele ce va avea, precum şi voĭ polcovnicilor i căpitanilor de prin judeţe şi de la marginĭ i vouĕ vătafilor de plaiurĭ şi zapciilor de prin plăşí asemenea să fiţĭ săritorĭ la orĭ-ce întâmplare şi trebuinţă se va întâmpla ca să se înlesnéscă prinderea hoţilor puind în lucrare porunca acésta a Domnieĭ mele împreună cu numitul, care privesce spre odihna şi repaosul tuturor locuitorilor de obşte şi a călĕtorilor tuturor dintr'acele cincí judeţe, căcí într'acestaşĭ chip se póte prinde hoţiĭ şi făcĕtoriĭ de rele cu înlesnire, năvălind cu toţiĭ asupra lor, si iarăşĭ cu acéstă privighere vor lipsi rĕutăţile din ţéră şi fără temere fie-care póte să să urnéscă după trebuinţa sa în tótă vremea şi orí unde va voi, tolco pisah gpd. 1820 Martie.

Cod. XCVIII, pag. 23?.

1. Cod. XCVIII pag. 125.

2. Intre havaeturile polcovniculuĭ de la Tîrgovişte, i se dă şi dreptul de a preleva *de la tóte* scaunele de carne, pe an, 50 talerĭ, iar nu de la fie ce scaun. Asemene are havaetul groşărituluĭ taler *unul*, iar nu câte *3*, cum îşĭ permisă a lua (15 Iunie 1819, pag. 163).

3. Cod. CXVIII, pag. 152.

4. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

Cinstiţilor şi credincioşĭ boerilor aĭ Domnieĭ mele: Dumnéta biv vel vornice Grigorie Bălene, i Dumnéta vel spătare, i Dumnéta vel vornice al politieĭ şi Dumnéta vel agă, fiind-că acum se află vremea primă-vereĭ, când toţĭ ceĭ ce aŭ cuget de a se porni în fapte hoţescĭ şi tâlhărescĭ încep a se sfătui

a) Anaforaoa boerilor din 11 Martie 1819 relativă la ponturile orĭ nizamul stârpireĭ hoţilor. [1]

Asupra acesteĭ anaforale Al. N. Suţu dă resoluţiune de aprobare în 16 April 1819.

b) Ponturile pentru nizamul hoţilor din 14 Martie 1819 conţine 20 de articole. [2]

c) Oprirea de vindare liberă a iorbeĭ de puşcă şi a glónţelor, cu acéstă carte:

Dumnévóstră ispravnicilor ot sud . . . . sănătate. Vĕ facem Domnia mea în scire, că la nizamul ce s'aŭ întocmit de Domnia mea, cu sfat de obşte pentru tâlharĭ şi făcĕtorĭ de rele, între altele se coprinde şi pentru iarba de puşcă i fişicurĭ şi glónţe, să nu aibă voĭe nimenĭ a vinde la ómenĭ necunoscuţĭ, nicĭ aicĭ în politia Bucurescilor, nicĭ afară prin oraşe i sate, ci ceĭ de aicĭ, carĭ vor avea trebuinţă a cumpĕra, să mórgă să céră răvaşe, orĭ de la spătărie, séŭ de la agie, iar ceĭ de afară, de la Craiova, să céră de la

---

şi a se găti spre acest fel de netrebnice fapte şi urmărĭ; se cuvine a se face dar adâncă chibzuire de orĭ câte mijlóce privesc spre întâmpinarea şi zăticnirea acestor fel de pornirĭ. Cel maĭ îndemănatec loc al întâlnireĭ celor rĕŭ năravițĭ şi netrebnicĭ, unde îşĭ săvêrşesc sfaturile tovărăşieĭ lor, întru acest fel de pornirĭ, sunt mahalalele şi alte lŏcaşurĭ de aicĭ din politie, unde conăcesc felurimĭ de strĕinĭ, veniţĭ de la multe părţĭ strĕine; făr' de a fi sciut sfârşitul venireĭ şi al şedereĭ lor aicĭ în politie, se pot întâmpla multe netrebniciĭ. De aceea poruncim Dumnévóstră, ca adunându-vĕ cu toţiĭ la un loc, să chibzuiţĭ cele maĭ cuviinciόse mijlóce, prin care s'ar putea da un nizam pentru strĕiniĭ ce se află acum veniţĭ aicĭ în politie, locuind prin mahalale, prin hanurĭ, prin cafenele i alte locurĭ i pentru ceĭ ce vor veni şi de acum înainte, ca să se ridice şi să se lipséscă cu totul despre dênşiĭ orĭ-ce bănuială despre orĭ-ce netrebnică faptă séŭ pornire, şi să arĕtaţĭ Domnieĭ mele prin anafora, tolco pisah gpd.—1819, Februar 24.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 17.

1. Cod. XCVIII, pag. 135.
Boeriĭ carĭ la 11 Martie 1819, semnéză ponturile pentru hoţĭ: Gr. Brâncoveanu, Const. Creţulescu, Gr. Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitraşcu Racoviţă, Istrate Creţulescu vel vornic, Const. Bălăceanu, Mih. Manu vel vornic, Grig. Filipescu, Grig. Băleanu, Iord. Slătineanu, G. Filipescu vel logofĕt, Const. Filipescu, Const. Caliarhi vel vornic, Mih. Racoviţă, Nicolae Golescu, Ion Stirbeĭ vornic, Iordache Golescu vel vornic, Alex. Filipescu vel logofĕt, Grig. Ralea, C. Rasti, Mihail Cornescu vel vornic. (Vedĭ actul în anexe.)
2. Cod. XCVIII, pag. 121—125.

Dumnéluĭ caimacamul Craioveĭ, şi ceĭ de prin judeţe să céră de la Dumnélor ispravniciĭ judeţuluĭ, încredinţându-se Dumnélor, maĭ sus numiţiĭ zabiţĭ, orĭ în cinstea acestuĭ obraz, séŭ în chezăşie, aşa să'ĭ dee răvaş de a fi slobodĭ să cumpere, iar îndrăznind cinevaşĭ a vinde acest fel de lucrurĭ, împotriva acestuĭ nizam, să se pedepséscă întocmaĭ ca un tâlhar; decĭ, ca să se păzéscă acest nizam cu rânduială şi făr' de cusur, poruncim Dumnévóstră, ca nu numaĭ cumpĕrătoriĭ să fie supuşĭ la acéstă rânduială, ci şi vîndĕtoriĭ să fie cu chezăşiĭ bune şi după nizamul ce aŭ fost dat şi maĭ nainte; vîndarea acestora să se facă la un loc, séŭ mult două, alegêndu-se de către Dumnévóstră ipochimenul la care vĕ veţĭ încredinţa, ca să vîndă numaĭ la ceĭ ce vor avea răvaşele Dumnévóstre, dându'l pe bună chezăşie, căcĭ urmând împotrivă vor fi supuşĭ pedepseĭ de maĭ sus arĕtată, iar în alte părţĭ, unde se va afla pe la prăvăliĭ, tótă să se strîngă şi să se dea la acela carele este încărcat cu vîndarea, de la care să'şĭ împlinéscă plata preţuluĭ, iar care nu va voi să o dee, să o pecetluiţĭ cu soroc orânduit să o scótă din ţéră, dar însă să trimiteţĭ catastih la cine anume se află şi câtă, şi ce soroc le-aţĭ pus, luând şi adeverinţă de la mână de legătura ce va da, că o vor scóte din ţéră şi nu numaĭ acum de o cam dată să puneţĭ la orânduială nizamul acesta, ci totdeauna să aveţĭ îngrijire cu tótă străşnicia a se păzi, căcĭ în urmă orĭ-ce cusur se va întêmpla din pricina neîngrijireĭ Dumnévóstre, veţĭ cădea înşi-vĕ la învinovăţire, şi de primirea aceştiĭ poruncĭ să avem Domnia mea însciinţare şi fiţĭ sănătoşĭ.—1819, April 9. [1]

1. Cod. XCVI, pag. 29.

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele Dumnóta vel agă, îţĭ facem în scire că în obştésca hotărîre ce s'aŭ făcut de către Domnia mea încă din anul trecut, April 16, care prin publicaţiĭ s'aŭ făcut cunoscut agieĭ, se coprinde la capul al 11-lea chiar aşa: «fişicurĭ, iarbă, glónţe, să nu aibă voie nimenĭ a vinde la ómenĭ necunoscuţĭ, nicĭ aicĭ în politia Bucurescilor, nicĭ afară prin oraşe şi sate, ci ceĭ de aicĭ, carĭ vor avea trebuinţă a cumpĕra, să mérgă să céră răvaş, orĭ de la spătărie, séŭ de la agie, iar ceĭ de afară să céră răvaş de la ispravniciĭ judeţuluĭ, séŭ de la Dumnéluĭ caimacamul Craioveĭ şi încredinţându-se Dumnélor maĭ sus numiţiĭ zabiţĭ, orĭ în cinstea aceluĭ obraz, séŭ în chezăşie, aşa să'ĭ dea răvaş de a fi slobod să cumpere, iar îndrăznind cinevaşĭ a vinde acest fel de lucrurĭ împotriva maĭ sus numituluĭ nizam, să se pedepséscă întocmaĭ ca un tâlhar, oprindu-se cu totul ceĭ ce ămblă prin sate, cum sunt mămulariĭ cu puţină marfă, a nu vinde nicĭ de cum acest fel de lucrurĭ». Ci fiind-că de acum înainte se începe vremea primăvereĭ, când toţĭ ceĭ cu gândurĭ rele şi nărăviţĭ în fapte de hoţie, se întovărăşesc cu alţiĭ de fac gătirĭ, atât de altele, cât şi de glónţe i fişicurĭ, de aceea dar pontul acesta de maĭ sus, care este datorie netăgăduită a se păzi totdeauna, acum într'acéstă vreme trebuinţă este ca maĭ cu osebire să se păzéscă nizamul; pentru care poruncim Dumitale, ca cu tot dinadinsul şi cu tótă străşnicia să puĭ în faptă nizamul acesta, cu care mijloc să se zăticnéscă şi ceĭ ce vor avea cuge-

In un pitac din notă se póte vedea ce pedépsă se dete neguţitorilor, carĭ contravenĭră la acéstă dispoziţiune[1].

---

tare a se porni într'acésta, făcênd Dumnéta şi altele ce sunt trebuinciόse după nizamurĭ spre înţărcarea şi zăticnirea făcĕtorilor de rele. tolco pisah gpd. — 1820, Februarie 22.

(Pecetea gospod.) *Vel logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 126.

Asemenea pitac s'aŭ făcut şi către vel spătar.
Asemenea s'aŭ făcut şi publicaţiĭ la tóte judeţele.

1. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar Zemle Vlahis oe.*

Dumnéta vel agă, de vreme că ceĭ în dos arĕtaţĭ împotriva nizamuluĭ şi a poruncilor Domnieĭ mele, aŭ îndrăznit a vinde fişicurĭ şi glónţe şi iarbă de puşcă fără osebire la fieş-care cumpĕrător fără răvăşelele agieĭ şi ale spătărieĭ, după pliroforia ce ne daĭ printr'acéstă anafora, a cărora urmare fiind şi vătămătóre folosuluĭ obştieĭ, pentru a acestora dar înfrânare şi pildă şi altora asemenea lor, poruncim Domnieĭ tale ca tóte fişicurile i iarba de puşcă ce s'aŭ găsit, să se iea controbont.—1820, Martie 7.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCV, pag. 354.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca MărieĬ tale, ce prin pitac de la 22 ale trecutuluĭ Februarie mi s'aŭ dat pentru nizamul ierbeĭ de puşcă, fişicurĭ şi glónţe, că nu sunt volnicĭ nimenĭ a vinde la ómenĭ necunoscuţĭ şi că cu tot dinadinsul şi cu tótă străşnicia să se pună în faptă nizamul acesta, următor fiind cu într'adins zapciŭ agiesc, s'aŭ făcut catagrafie de toţĭ aceia câţĭ aŭ avut acest fel de lucru şi se găsesce suma ce maĭ jos se arată cu însemnare la fieşce-care, cari aceştia aŭ fost popriţĭ să nu maĭ vîndă acest fel de lucrurĭ încă din anul trecut, când iarăşĭ, prin luminat pitac, s'aŭ fost dat nizam, ca numaĭ de ceĭ ce vor fi aleşĭ şi orânduiţĭ de agie cu răvaşe, să se facă vîndare. ale agieĭ, ale spătărieĭ, iar alţiĭ fără răvaş nicĭ aceştia să nu aibă voĭe a vinde, şi după cercetarea ce am făcut, mĕ încredinţaiŭ că maĭ jos arĕtaţiĭ vîndĕtorĭ, fără a fi următorĭ nizamuluĭ, aŭ vîndut necontenit şi fără osebire la fieş-care, precum se face dovadă chiar din iarba şi fişicurile ce se găsesc la dênşiĭ neridicată şi nepecetluită, şi de vreme ce se găsesc împotrivitorĭ şi nesupuşĭ la folositorul acesta nizam, póte şi de acum înainte, mijlocind prin taină vîndĕrĭ, să aducă supĕrare şi zăticnire nizamuluĭ, după datorie nu lipsiiŭ a arĕta Inălţimeĭ tale, ca să mi se dea luminată poruncă şi pentru iarba şi fişicurile ce s'aŭ găsit la dênşiĭ ce urmare să fac.—1820, Martie 2.

Vel agă.

d) Obligaţiunea supusă tutulor celor carĭ călĕtoresc, de a avea teşcherea în regulă sub pedépsă.[1]

Oca iarbă		Testele fişicurĭ	
180		—	la Ovanes Ruşciuclâu, carele aŭ vîndut'o luĭ Ghiţă.
120		—	la Bărbieru posluşnic rusesc.
40		—	la Iuda Ovreiu, şi la Isdrail.
70		—	la Cilibou.
1		—	la Mason.
15		30	la Ovănes.
20		20	la Mason.
1		7	la Iacob.
1		6	la Nicola.
—	200	9	la Isac.
—	200	—	la Lazăr.
5		8	la Nicola.
1		10	la Teodor.
1		6	la Hagi Gheorghe.
1		3	la Ivanciu Giurgiuveanu.
457		99	

1. Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnéta biv vel bane Grigorie Brâncovene, epistatule al spătărieĭ, între cele-l alte nizamurĭ ce sunt supuse sub îngrijirea şi privigherea dregătorieĭ spătărieĭ, este unul şi cel ce se cuvine a se da maĭ cu deadinsul asupra celor ce călĕtoresc din oraşul Bucurescilor afară în ţéră, séŭ şi peste graniţă, afară din ţéră, maĭ vêrtos de acum înainte, când şi drumurile sunt deschise şi trebuinţele îndémnă la maĭ multe călĕtoriĭ, care cu tóte că se fac prin scirea spătărieĭ cu răvaşe de drum după orânduială, dar fiind-că între călĕtorĭ urméză a fi ceĭ maĭ mulţĭ strĕinĭ, după cum este sciut că pămĕnteniĭ sunt frământaţĭ cu strĕiniĭ, nu este îndoială că vor meşteşugi multe chipurĭ de vicleniĭ amăgitóre, de nu se va face îngrijire maĭ din vreme, spre a se zăticni tóte dăjdiile de viclén cuget, şi a'şĭ avea nizamul acesta maĭ bună întemeere şi tărie; de aceea dar poruncim Domnia mea, ca câţĭ dintr'ênşiĭ se vor arĕta de acum înainte la spătărie, cerĕnd răvaşe de drum, să nu li se priméscă într'alt chip cererea, ci să se trimită maĭ întêiŭ la ispravnicul de strĕinĭ ca să se cerceteze de sunt între dajniciĭ visterieĭ, séŭ la altă orânduială, şi aducĕnd de acolo adeverinţă în scris, sub iscălitura ispravniculuĭ, atuncĭ după noima aceĭ adeverinţe se va face urmare a li se da şi răvaşul spătăresc de drum, aşijderea şi pentru strĕiniĭ din Bucurescĭ să se facă urmare, cerĕndu-li-se a aduce şi aceia maĭ întêiŭ adeverinţă de la Dumnéluĭ vel vornicu al poliţieĭ şi atuncĭ să li se dea şi răvaşul spătărieĭ, iar într'alt chip să nu li se dea, tolco pisah gpd.—1820, Martie 25.

(Pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 136.

Asemenea pitac s'aŭ făcut şi către Dumnéluĭ vel vornicu al poliţieĭ şi către ispravnicu de strĕinĭ.

In Iunie 1819, Domnitorul dă în judecata Departamentuluï de criminalion, pe nisce indiviḑï carï aŭ fost găsiţï călĕtorind fără răvaş de drum. [1]

e) Un *nizam* pentru gazdele de hoţï se dă în April 1819. [2]

1. Dumnévóstră judecătorilor aï departamentuluï de criminalion, fiind-că uniï ce s'aŭ abătut din buna cuviinţă şi aŭ eşit de aicï din oraşul scaunuluï Domnieï mele, fără a lua voïe séŭ răvaş după cum este obiceiul pămĕntuluï urmând împotriva nizamuluï ce am dat Domnia mea, pentru cea de obşte bună orânduială şi a tuturor supuşilor noştri bună petrecere, acum s'aŭ dovedit, de aceea iată se trimit la acel departament şi poruncim Dumnévóstră, ca cercetându'ï şi judecându'ï după pravilă, după ce le veţï face examenul, să ne arĕtaţï în scris ce pedépsă li se cuvine a se face? tolco... ..—1819, Iunie 29.

Cod. XCVI, pag. 47.

2. Dumnévóstră ispravnicilor ot sud . . . . sănătate. Vĕ facem în scire, că lângă cele-l-alte nizamurï ce s'aŭ dat şi necontenit se daŭ pentru rândul făcĕtorilor de rele i altele, ce privesc spre odihna lĕcuitorilor, trebuinţă este a se da un bun nizam şi pentru gazdele celor făcĕtorï de rele, pentru că sciut lucru este, că ceï reï înărăviţï spre faptele hoţieï i a tâlhărieï, până nu'şï aşaḑă întêiŭ gazdele lor, nu fac netrebnica pornire, şi fiind-că ceï maï mulţï carï se fac gazde se găsesc dintre cârciumariï de prin oraşe i de prin sate i de la cârciumile din drumurï şi din păḑurï, de aceea dar poruncim cu străşnicie Dumnévóstră, ca pe de o parte să se aducă la isprăvnicat, orï stăpâniï moşiilor, séŭ arendaşiï, carï să se îndatoreze a lua chezăşiï vrednice de pe la cârciumarï, cu legătură, că nu se vor abate la acest fel de netrebnice urmărï şi orï când vor vedea câte un om strĕin făr' de nicï un fel de căpătâiŭ, cu bănuială, să fie dator cârciumarul a'l arĕta satuluï, séŭ la vre un slujbaş ce se va întêmpla în partea loculuï, ca să'l prinḑă, care chezăşiï să le adevereze şi stăpâniï, orï arendaşiï moşiilor şi să stea tóte în păstrare la isprăvnicat, după care făcênd condică sub iscălitura Dumnévóstră ispravnicilor aï judeţuluï, coprinḑĕtóre de numele i .... cârciumaruluï i de moşia unde este aşeḑat, de numele chezaşuluï şi cu adeverirea stăpânuluï moşieï, orï a arendaşuluï, să se trimiţă la spătărie, ca să aibă întrégă sciinţă şi cu înlesnire să dovedéscă pe însuşï făcĕtoriï de rele, arĕtându-le stăpânilor de moşie şi arendaşilor a fi cu mare priveghere la acésta, că vor fi rĕspunḑĕtorï pentru cârciumariï lor, iar pe de altă parte, să daţï poruncï straşnice pe la zapciiï plăşilor, ca să îndatoreze şi pe caimacamiï satelor şi cu îngrijire, spre a nu se face vre-unul gazdă de hoţï séŭ hoţ, că vor fi cu toţiï la osândă şi la rĕspundere şi dovedindu-se între dênşiï vre-unul, că s'aŭ abătut la netrebnice urmărï ca acestea, să fie datorï pe dată a'l arĕta la slujbaşï, spre a face căḑuta cercetare, iar când îl vor tăinui şi cu felurï de mijlóce îl vor ocroti şi se va dovedi la urmă în vre-o faptă de hoţie, séŭ în vre o tovărăşie tâlharéscă, să scie cu hotărîre, că se vor învinovăţi săteniï de către stăpânire la grea pedépsă, la care acest nizam, sunteţï îndatoraţï Dumnévóstră ispravnicilor maï cu osebire de a priveghia, ca să se păzéscă în tótă vremea nestrămutat, fără a se lăsa la amelie şi nebăgare de sémă, căcï temeiul dezrădăcinăreï făcĕtorilor de rele, este acesta, adecă spărgăluirea gazdelor şi privigherea de obşte, pe lângă

f) Un cas extraordinar avem de adus din Septembrie 1819. Doui hoţi s'aŭ închis la Schitul Ezerul, omorînd treĭ poteraşĭ cu puscĭ slobodite d. din lăuntru. Al. N. Suţu aprobă să se dee foc caseĭ unde sunt refugiaţĭ aceĭ doui hoţĭ. [1]

g) O minunată mĕsură. Al Suţu constitue o adevĕrată oştire de apĕrare de hoţĭ, venind de peste hotare, în satul Raşca din plasa Munteluĭ (jud. Râmnic-Sărat) cu alte 3 sate (Podul Laculuĭ, Dealul Lung şi Poenile), carĭ «prin rîvnă şi cu năzuire aŭ sărit asupra (hoţilor) şi aŭ săvêrşit cu armele lor isbândă plăcută stăpânireĭ. Decĭ cunoscĕnd Domnia mea curăţenia cugetelor acestor săteni i cea către stăpânire credinţă a lor şi mărturisita vrednicie ce aŭ la meseria armelor, am hotărît cu a lor primire şi mulţămită să-ĭ întocmim poteraşĭ aĭ judeţuluĭ . . . . .» Urméză 5 articole: 1) Satele sunt scutite de podveḑĭ peste Dunărea, nu şi de dajdiĭ. 2) La apelul ispravnicilor să sare contra hoţilor ce ar năvăli în judeţ, pentru care să aibă pururea arme curate gata. 3) Să-şi aleagă înşiĭ un căpitan recunoscut de Stat. 4) Li se promite recompense, dacă îşĭ vor face datoria. (1820, August 16,

h) Continuă obiceiul de a se gracia hoţiĭ, carĭ se supun de bună voie. Un Ghiţă Stanovicĭ, care a comis fapte tâlhărescĭ peste Dunăre în Serbia, împreună cu céta sa de 9 lude, aŭ venit să se închine ispravnicilor de Mehedinţĭ.

---

care să puneţĭ în orânduială şi cele-l-alte după coprinderea ponturilor Caseĭ privighereĭ, ce deosebit s'aĭ trimis Dumnévóstră; ci dar aşa să urmaţĭ negreşit, şi de primirea porunceĭ să avem Domnia mea însciinţare, şi fiţĭ sănătoşĭ.— 1820, April 4.

Cod. XCVI, pag. 140.

1. *Poruncă către ispravnicii Vâlceĭ, pentru a da foc la o odae ce se află nisce hoţĭ închişĭ la schitul Ezerul.*

Zemle Vlahiscoe. — Dumnévóstrĭ ispravnicilor ot sud Vâlcea sănătate. Dintr'o scrisóre de la 13 ale aceştiĭ lunĭ, ce aţĭ trimis către spătărie pliroforisindu-ne Domnia mea de cele ce însciinţaţĭ pentru doĭ hoţĭ, ce s'aŭ închis la schitul Ezerul, omorând şi treĭ poteraşĭ cu slobodirea focurilor ce daĭ din lăuntru, că nu este cu putinţă a se prinde într'alt chip, decât numaĭ de se va da foc uneĭ odăĭ, întru carea se află închişĭ; iată printr'acéstă domnésca nóstră volnicie vi se dă voie a da foc aceĭ odăĭ, de nu va fi însă temere că aprinḑêndu-se acea odae, se va maĭ primejdui şi altă parte din coprinsul schituluĭ, ci arḑênd numaĭ acea odae, va rĕmânea nebântuită de primejdia foculuĭ ceealaltă parte a schituluĭ; într'acest chip dar vĕ volnicim a da foc aceĭ odăĭ, i saam receh.—1819, Septembrie.

(pecetea gospod) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 78.

Aceştia raportéză lui Al. Suţu şi Domnitorul ii iartă şi ordonă neurmărirea lor, cu singura reservă, că de se va arĕta contra lor cine-va cu pîră, de va fi mică s'o îndrepteze ispravnicii, iar de va fi maĭ mare s'o supună Domnitoruluĭ. [1]

j) Alt cas de vestire de hoţi carĭ aŭ tâlhărit prin ţéra rumănéscă:

Carte legată către caimacamul Craioveĭ pentru ertarea a 5 lude tâlharĭ carĭ singurĭ s'aŭ predat.

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Domnia ta biv vel spătare Gheorghe Suţu, caimacamule al Craioveĭ, sănătate. Am vĕḑut Domnia mea arĕtarea ce ne facĭ prin insciinţarea ce aĭ trimis de la 30 ale trecutuluĭ Septembrie, pentru lude 5 tâlharĭ, carĭ de multă vreme se încungiura prin munţiĭ din plaiul Vâlcanuluĭ sud Gorj, că voind acum a se preda, cer ertăciune prin Domnésca nóstră carte, la care rĕspunḑênd Domnieĭ tale, poruncim, să li se aréte acelor lude 5 tâlharĭ, că de vreme ce de bună voia lor voesc a se preda şi cer ertăciune şi Domnia mea iĭ ertăm de greşaia lor, însă după ce se vor primi să dea chezăşie vrednică, cum că de acum înainte nu se vor maĭ abate la netrebniciĭ şi urmărĭ necuviinciόse împotriva buneĭ orânduelĭ; şi fiţĭ sănătoşĭ.—1819, Octombrie 4.

Cond. XCVI, pag. 83.

*

1. *Iō Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.*

Fiind-că Dumnéluĭ cinstitul şi credincios boerul Domnieĭ mele biv vel spătarul Costache Racoviţă ispravnicul ot sud Mehedinţĭ, de la 25 ale aceştiĭ următóre lunĭ Iulie, aŭ însciinţat către Dumnéluĭ biv vel spătarul Iancu Racoviţă, epistatul armăşieĭ, de ne-aŭ arĕtat Domnieĭ mele, cum că un Ghiţă Stanovicĭ care aŭ săvêrşit fapte tâlhărescĭ dincolo peste Dunăre, în ţinutul Serbieĭ, aŭ trecut dincóce cu lude 9, cótă a luĭ, la satul Presniţa dintr'acel judeţ Mehedinţĭ, unde nefăcênd nicĭ o rĕutate nimuluĭ, prin scrisorile ce aŭ trimis, atât către alţĭ pământenĭ de acolo, cât şi către isprăvnicatul de acolo, aŭ cerut să se închine şi să li se dee ertăciune de Domnia mea faptelor şi greşolelor lor, cu legătură că de acum înainte se vor părăsi de tóte faptele lor cele rele şi vor petrece în pămêntul ţĕreĭ Domnieĭ mele cu urmărĭ bune, hrănindu-se cu slujbă şi cu muncă dréptă, a cărora cerere şi rugăciune primind-o Domnia mea şi milostivindu-ne asupra lor, printr'acéstă carte ce le dăm, le hărăzim din partea nóstră ertăciune desăvêrşită, ca de către nicĭ un slujbaş aĭ noştri să nu fie traşĭ şi supĕraţĭ pentru cele maĭ dinainte greşelĭ ale lor, în câtă vreme se vor purta şi eĭ bine, lăsându-le faptele lor cele trecute nepomenite, cu orânduiala ca şi eĭ de acum înainte, precum aŭ dat făgăduială, să se pórte cinstit făr' de a se abate cât de puţin în fapte rele, ci cu slujbă şi muncă dréptă să se hrănéscă şi aşa purtându-se să fie bine nădăjduiţĭ că vor dobândi şi altă milă a Domnieĭ mele de orĭ-ce tréptă, supĕ-

De stârpirea hoţilor se ocupaŭ Domniĭ grecĭ, dar «hoţiĭ din oraşe»? Da, Alexandru Suţu opria *jocul cureleĭ* şi alte jocurĭ la noroc, o specie de hoţie[1]; da, noul Domnitor aşeḑa prin stradele Bucurescilor anume străjĭ stabile[2], da, ultimul Domn fanariot promisese în-

rare în vre-un chip să nu le facețĭ, iar cine se va arĕta cu vre-o pâră asupră-le cu iubire de dreptate să le cercetaţĭ şi de va fi pricină maĭ mică să îndreptaţĭ, iar fiind pricină maĭ mare să înscĭinţaţĭ Domnieĭ mele şi veţĭ avea poruncă de urmare, i saam receh g-pd.—1820, Iulie 30.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 140.

1. *Publicaţiĭ pentru poprirea joculuĭ cureleĭ şi altor jocurĭ asemenea acestuia.*

Dumnévóstră ispravnicilor ot sud..... sănătate. Am luat Domnia mea pliroforie, că uniĭ ce obicĭnuesc de jócă curéoa şi alte jocurĭ înşelătóre prin bâlciurĭ şi têrgurĭ, cu care nu puţină pagubă face la obşte, maĭ vêrtos celor săracĭ şi proştĭ, trăgêndu'Ĭ cu mijlóce viclene de 'Ĭ păgubesc cu sume de banĭ care acéstă netrebnică urmare a lor nefiind suferită Domnieĭ mele, poruncim Dumnévóstră, să publicarisiţĭ în tot judeţul, ca de acum înainte nimenĭ să nu fie slobodĭ nicĭ volnicĭ a urma jocul cureleĭ, nicĭ alte jocurĭ înşelătóre, nicĭ prin oraşe, nicĭ prin tèrgurĭ, nicĭ prin sate, nicĭ prin case, séŭ măcar orĭ în ce loc, ci să lipséscă cu totul acest fel de jocurĭ pricinuitóre de stingere lĕcuitorilor, dupĕ care apoĭ, pe verĭ cine veţĭ maĭ dovedi că urméză acest fel de netrebnice fapte, numaĭ decât cu înscĭinţarea Dumnévóstră să'l trimiteţĭ aicĭ la Domnia mea, fiind Dumnévóstră cu mare priveghere de a se păzi acest nizam, căcĭ când dupĕ acéstă poruncă a Domnieĭ mele nu va înceta acest fel de închipuirĭ de jocurĭ înşelătóre, înşi-vĕ veţĭ cădea la învinovăţire, şi de primirea porunceĭ să avem Domnia mea înscĭinţare.—1820, Maiŭ 8.

Cond. XCVI, pag. 147.

Asemenea s'aŭ făcut şi la Dumnéluĭ caimacam.
Asemenea pitace s'aŭ făcut şi la spătar şi agă.

2. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe*

De vreme ce străjile obştescĭ la semppturile ce se arată sunt aşeḑate cu bună orânduială pentru paza şi străjuirea têrguluĭ, cu necontenită priveghere atât ḑioa cât maĭ vêrtos nóptea, despre cele dimpotrivă ce s'ar putea întêmpla, şi fiind trebuinţă aşĭ avea şi păzitoriĭ sălaşurile lor de adăpostire cu cale şi primită este Domnieĭ mele arĕtarea ce ne face, atât Dumnéluĭ vel aga, cât şi Dumnéluĭ vel vistierul, prin cercetarea ce aŭ făcut şi dupĕ chibzuirea maĭ mare-başăĭ de tótă cheltuiala ce trebuesce la făcutul şi meremetul acestor străjĭ, adunându-se în sumă de talerĭ 659 banĭ 10; poruncim Dumitale vel vistiere, să se dea aceştĭ banĭ din Domnésca nóstră vistierie, ca să se facă negroşit.—1819, Octombre 13.

(Pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 487.

cetarea celor-l-alte *hoţiĭ* ale funcţionarilor, de la vătaşiĭ de plaiŭ la boeriĭ veliţĭ. Destule cărţĭ deschise în acest scop.... Totuşĭ *jaful, nedreptatea, hoţia* slujbaşuluĭ nu înceteză. Dăm acĭ în note şi în volumul de anexe o serie de casurĭ de asemenea jafurĭ, de abuzurĭ săvêrşite de funcţionarĭ de tóte treptele[1].

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Măriеĭ tale ce mi se dă la acéstă anafora a Dumnéluĭ vel agă, pentru străjile ce trebuesc a se face pe la rĕspântiĭ, pe unde sunt orânduiţĭ păzitorĭ, am făcut cercetare şi pentru ca să iaŭ curată sciinţă am orânduit pe maĭ mare-başa, carele mergênd cu căpitanul de la agie pe la străjile acelea ce trebuesc a se face, mi-aŭ adus în scris pentru tóte ce sunt să se facă în poporul Dumnéluĭ vel agă şi că'ă cheltuială mergo cu cumpĕrătórea celor trebuinciósе, dând pe anume fóe sub iscălitura sa, care se adună în suma de talerĭ 659 parale 10. Drept aceea, alăturând lângă acésta, se va vedea de către Măria ta, ci fiind voinţa Măriеĭ tale a se face acestea se va da poruncă a se da şi baniĭ aceştia pentru săvêrşirea acestor străjĭ, iar hotărîrea rĕmâne cum se va găsi cu cuviinţă de către Măria ta.—1819, Octombre 6.

vel Vistier.

1. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.*

Cu cale fiind anaforaoa acésta a Dumnéluĭ vel logofĕtul de ţéra de sus, poruncim Domnia mea Dumnevóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să se facă urmare întocmaĭ precum maĭ jos se cuprinde. —1819, Februarie 23.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 7.

Prea Inălţate Dómne,

După luminata porunca Măriеĭ tale, ce mi se dă la acéstă jalbă a lĕcuitorilor din satele plaiuluĭ Novacĭ din sud Gorj, făcênd cercetare, am vĕḑut că jalba lor este cum că vătaful anuluĭ trecut le-aŭ luat câte talerĭ 100 de fieş-care sat pentru vornicie, apoĭ vornicia ce este pentru înfrênarea celor ce strică bucate, aŭ lăsat'o batalisită de s'aŭ păgubit din două părţĭ, adecă şi de baniĭ ce aŭ dat şi de bucatele stricate, pentru care dând jalbă la Măria sa Domnul Caragea, se rânduise mumbaşir a le împlini baniĭ, apoĭ cu fuga Domnuluĭ aŭ rĕmas de nu s'a făcut nicĭ o urmare şi lipsind şi vătaful se află păgubiţĭ şi ca să nu se maĭ facă urmare şi de alţĭ vătaşĭ, cer poruncă a fi opriţĭ vătaşiĭ să nu o maĭ facă acésta, ci să'şĭ caute vornicia după obiceiŭ; aşişderea şi pentru claca ce are vătaful să ia o ḑi pe an, nu voesce a le da lucru séŭ a le lua plată, după cum se politifsesce, ce le ia câte un leŭ de fieş-care om ce este în casă, cerând a nu li se face obiceiŭ nouŭ. Decĭ cât pentru vornicie, dator este vătaful să o caute după ponturile eĭ, adică vitele ce se vor găsi de pripas să le ia în zaptul sĕŭ după obiceiŭ, cum şi la stricăciunĭ de bucate să facă ispăşanie şi împlinind paguba să ia şi glóba cea orânduită, iar pe lĕcuitorĭ nu are a'ĭ sili să deà banĭ cu nume pentru vornicia satuluĭ, fiind în

Dar se pot compara abusurile slujbaşilor cu oribilele execuţiunĭ, ce, în numele luĭ Vodă, se puneaŭ ţĕranilor, ca să'şĭ plătéscă birurile, sporite peste puterile lor?

---

adevĕr năpăstuire şi jaf, aşişderea şi pentru clacă, vătaful are după obiceiul vechiŭ să ia câte o ḑi pe an, de la toţĭ lŏcuitoriĭ casnicĭ, iar nu de la câţĭ ómenĭ vor fi în casă, care clacă este hotărîtă sa o plătéscă câte talerĭ unul ḑioa, găsesc cu cale să fie luminată porunca Inălţimeĭ tale către Dumnélor ispravniciĭ judeţuluĭ, să dea nizam şi să nu îngăduiască pe vătaful de plaiŭ a face cât de puţină urmare împotrivă, séŭ supărare lŏcuitorilor maĭ mult peste ceea-ce se arată maĭ sus, că şi înşişĭ ispravniciĭ vor cădea la învinovăţire pentru neîngrijire, rĕmâind hotărîrea cea desĕvêrşită, a se face de către Măria ta.— 1819, Februare 20.

Gheorghe Filipescu, vel Logofĕt.

Publicaţiĭ la tóte judeţele i la caimacamul Craioveĭ pentru nizamul zabiţilor i altor sluşbaşĭ şi vameşĭ de a nu maĭ face catahrisis.

Dumnévóstră ispravnicilor ot sud... sănătate. Vĕ facem în scire că la auḑul Domnieĭ mele aŭ venit atât din jălbile unora din lŏcuitorĭ cât şi din alte cercetărĭ ce am făcut Domnia mea, cum că neferiĭ zabiţilor de prin judeţe, s'aŭ nărăvit a lua banĭ cu nume de avaet al lor, atât pe la têrgurĭ la vênḑările ce fac lŏcuitoriĭ de la vite i de la altele, cât pot, cum şi pe drumurĭ, asemenea pázesc de iaŭ câte un leŭ de la buţile cu vin i de la rachiŭ şi merg prin crâmĭ de apucă pe lŏcuitorĭ când vènd vinul, de ia câte talerĭ unul de bute i alt taler unul iaŭ de la cumpĕrător, cât şi de cazanul ce fac câte puţin rachiŭ le ia câte talorĭ 2, aşijderea şi neguţătoriĭ turcĭ carĭ âmblă prin sate după vite, le fac cheltuelĭ cu conace fără a le plăti, asemenea şi vameşiĭ le iaŭ vamă de la lucrurile ce vènd unul la altul pentru hrana lor, care sunt popriţĭ prin ponturĭ a nu'ĭ supĕra, iar de la vênḑările ce le fac la neguţătorĭ fac mijlóce de iaŭ vamă şi de la vânḑătorĭ şi de la cumpărătorĭ, precum şi alţĭ slujbaşĭ le fac cheltuelĭ de conace făr' de plată, iĭ globesc cu luărĭ de banĭ făr' de vre-o vină dovedită, făcênd'o numaĭ pentru interes al lor în parte le aruncă podvede şi'ĭ necăjesc, lucru cu totul împotriva buneĭ orânduelĭ şi nesuferit la auḑul Domnieĭ mele, pentru care straşnic vĕ poruncim Domnia mea, sa vĕ deschideţĭ ochiĭ a priveghea în tot judeţul şi să opriţĭ atât pe neferiĭ zabiţilor şi pe zabiţĭ, neîngăduindu'ĭ de acum înainte să ia de la nimenĭ cu nicĭ un fel de numire banĭ ca avaet al sĕŭ, nicĭ pe neguţătoriĭ turcĭ să nu'ĭ îngăduiţĭ a face cheltuelĭ lŏcuitorilor de conace făr' de plată, ci aceea ce le va trebui să cumpere cu banĭ, nicĭ să céră pentru mâncarea lor ceea ce n'aŭ lŏcuitoriĭ, cât şi pentru vameşĭ să fie cu luare aminte a nu'ĭ îngădui să facă cât de puţin catahrisis cu a supĕra pe lŏcuiturĭ, să céră vamă de la cele ce vènd şi cumpără unul de la altul pentru hrana lor, iar la acele ce vĕnd la neguţătorĭ să nu ia încărcătură nicĭ să iee vamă în două părţi, asemenea şi pe alţĭ slujbaşĭ să'ĭ înfrĕnaţĭ a nu face jafurĭ lŏcuitorilor cu nicĭ un fel de mijloc, ci lŏcuitoriĭ să fie ocrotiţĭ întru tóte şi feriţĭ de orĭ-ce catahrisis i încărcăturĭ şi luărĭ nedrepte, care s'aŭ metahirisit în aniĭ trecuţĭ, precum

La capitolul financelor vom face, după scriitorul Naum, maĭ pe larg descrierea grozavelor acestor esecuțiunĭ.

și însușĭ Dumnĕvóstră la mergerea prin județ să nu faceți cheltuelĭ séŭ să luațĭ caĭ lŏcuitorilor de olac, pentru că în urmă după acésta avem Domnia mea să facem cercetărĭ pe sub cumpăt și orĭ-ce urmare împotrivă se va găsi făcuă orĭ de către zabițĭ i neferiĭ lor, séŭ de către zapciiĭ Dumnĕvóstră, séŭ de către alțĭ slujbașĭ, să scițĭ că nu vom învinovăți pe aceia, ci pe însușĭ Dumnĕvóstră ispravnicilor vĕ vom osândi la rĕspundere, căcĭ tótă paza i străjuirea i depărtarea urmărilor celor rele o avem Domnia mea spânzurată de grumazul Dumnĕvóstra, ca nisce dregătorĭ ce vĕ avem rânduițĭ și de la dumnĕvóstră cerem și voim a se păzi dreptatea lŏcuitorilor întru tóte, și de primirea acesteĭ poruncĭ că ațĭ pus'o în faptă, să avem Domnia mea însciințare și fițĭ sănătoșĭ.— 1819, Februarie 28.

Cod. XCVI, pag. 19.

Iŏ Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe

Dumnĕvóstră ispravnicilor ot sud . . . sănătate. Vĕ facem în scire, că încă de la 28 ale trecuteĭ lunĭ a luĭ Februarie vi s'aŭ trimis poruncile Domnieĭ mele strașnice, ca să nu îngăduițĭ pe zapciĭ, pe polcovnicĭ, pe căpitanĭ, pe vameșĭ, pe zabițĭ și pe neferiĭ lor să facă cât de puțină supĕrare, séŭ vre-un jaf lŏcuitorilor și neguțătorilor, atât în alișverișurile lor, cât și la dus de buțĭ cu vin, i rachiŭ, să nu li să facă vre-o luare cu nume de avaet, séŭ obiceiŭ, nicĭ să le céră conace în âmbletele lor făr' de plată, nicĭ să le céră ceea-ce n'aŭ lŏcuitoriĭ; nicĭ vameșiĭ, nicĭ zapciiĭ, nicĭ alțĭ slujbașĭ de huzmeturĭ să nu facă catahrisis cu cerere maĭ mult de cât ceea-ce va fi orânduit prin ponturĭ și prin poruncĭ, căcĭ la orĭ-ce cusur Dumnĕvóstră avețĭ a fi rĕspundĕtorĭ, acum s'aŭ arĕtat jalbă la Domnia mea din partea unora din neguțătorĭ, cum că ispravniciĭ unor județe s'ar fi întindĕnd chiar eĭ la luărĭ de jafurĭ, cu nume de avaet, apoĭ și polcovniciĭ i neferiĭ zabiților și alțiĭ în felurimĭ de numirĭ îĭ jăfuesc și îĭ pradă cum pot și ceĭ-ce se chivernisesc cu vêndare de vin i rachiŭ asemenea pătimesc și prin câte județe trece, și la câte bâlciurĭ merge le ia avaeturĭ, cu care nu numaĭ că nicĭ un folos nu aŭ din ostenelile lor, ci încă și pagubă, lucru nesuferit la audul Domnieĭ mele, pentru care era să trimitem cercetător, și pentru orĭ-ce luare se va găsi pe înșișĭ Dumnĕvóstră să vĕ osândim, dar acum de-o cam-dată am trecut'o cu vederea și iată al doilea cu tótă strășnicia vĕ poruncim, ca cusururile să vi le îndreptațĭ și porunca ce vi se dă odată să nu o lăsațĭ la amelie, că hotărâre neschimbată avem să nu trecem cu vederea pe orĭ cine ar fi și osânda nu'ĭ va fi numaĭ cu treapădul ce va da i lipsirea din isprăvnicie, i cu întórcerea jafurilor îndoite din punga sa, ci i se va orîndui și osândă simțitóre și cuvênt de îndreptare nu vețĭ avea, căcĭ pentru învinovățirea tuturor dintr'acest județ rĕsplătirea se cere de la Dumnĕvóstră, iar la ceea-ce va avea zătihnire asupra acestuĭ nizam să însciințațĭ cu grabă ca să luațĭ poruncă de îndreptare și de primirea i urmarea și punerea în faptă a aceștiĭ poruncĭ să avem Domnia mea însciințare. — 1819, Iunie 14.

Cod. XCVI, pag....

Ne mărginim aci a aminti, că «din tóte părţile alergaŭ ticăloşiĭ locuitorĭ, strigênd cu jalnice plângerĭ şi la Domnie şi la Consulat (la

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar

După pliroforia ce ne dă asupra pricineĭ printr'acéstă anafora Dumnéluĭ vel vornic de ţéra de sus, poruncim Dumnévóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să faceţĭ urmare întocmaĭ, precum maĭ jos se coprinde.—1819, Iunie 28.

(pecetea gpd) *vel Logofĕt.*

Cond. XCII, fila 279.

Prea Inălţate Dómne.

Urmând luminateĭ porunceĭ Măriеĭ tale de la acéstă jalbă, vĕḑuiŭ că jăluitoriĭ mazilĭ i némurĭ şi cumpanişti se află cu locuinţa în plaiul Hurezuluĭ sud Vâlcea şi ḑic că n'ar fi avut obiceiŭ să plătéscă clacă, cu pricină că sunt bresle, iar acum le-ar fi luat vătaful câte 50 parale de casă ; pentru care făcênd cercetare mĕ pliroforisiiŭ că în lét . . . prin anaforaoa obştéscă care s'aŭ întărit de Măria sa Domnul Caragea afară din tagma bisericéscă i postelniceiĭ ce nu s'aŭ îndatorat la clacă, şi acéstă hotărîre privesce la cărţile ce din vechime s'aŭ fost dat vătaşilor care coprind : toţĭ casniciĭ carĭ se află cu locuinţa în plaiŭ, să dea clacă vătafuluĭ câte o ḑi pe an. Decĭ cât pentru talerĭ unul ce le-aŭ luat vătaful clacă, după cum se ia la tóte plaiurile ţĕreĭ, n'aŭ nicĭ un cuvênt la cererea ce fac. iar pentru ḑece parale ce ḑic că le-aŭ luat maĭ mult, găsesc cu cale să fie luminată porunca Măriеĭ tale către Dumnélor ispravniciĭ judeţuluĭ, să cerceteze şi de se va dovedi arĕtarea lor adevĕrată, să supue pe vătaf a le întórce înapoĭ acele parale ce va fi luat maĭ mult peste talerĭ unul. iar hotărîrea rĕmâne la Măria ta.—1819, Iunie 25.

Istrate Creţulescu, vel Vornic.

Publicaţiĭ pentru catahrisisul ce fac polcovniciĭ, căpitaniĭ, vătafiĭ de plaiurĭ încă şi pentru ponturĭ ce s'aŭ maĭ trimis.

Zemle Vlahiscoe.— Dumnévóstră ispravnicilor ot sud . . . sănătate. De la 19 ale trecutuluĭ Iunie vi s'aŭ fost trimis ponturĭ cu coprindere pe larg şi desluşită pliroforie de nizamul ce s'aŭ întocmit prin anafora obştéscă, întărită şi de Domnia mea pentru catahrisisul ce se urma de către polcovniciĭ judeţelor i de căpitaniĭ de pe la căpitănii şi vătaşiĭ plaiurilor asupra lĕcuitorilor în pricinĭ de hoţiĭ. poruncind Domnia mea Dumnévóstră în ce chip să urmaţĭ şi să fiţĭ cu neadormită îngrijire. a nu maĭ îngădui să urmeze acel rĕŭ catahrisis vătămător obştieĭ : dar din jălbile ce ni se daŭ după vremĭ de către lĕcuitorĭ, că se află tot întru aceleaşĭ pătimirĭ, vedem, că Dumnévóstră vĕ arĕtaţĭ cu adiiaforie. neîngrijind nicĭ într'un chip a pune în lucrare poruncile şi a desrădăcina acea rea nărăvire ce s'aŭ încuibat în cugetul hrăpitorilor, care acéstă neîngrijire a Dumnévóstră nu la puţină tulburare ne-aŭ adus asupră-vĕ, şi se cuvine ca acum să şi cercaţĭ resplătirea neascultăreĭ, dar trecênd şi astă dată cu vederea. iată straşnic vĕ poruncim, să vĕ luaţĭ cele maĭ întregĭ mĕsurĭ a se pune negreşit poruncile Domnieĭ mele în lucrare şi a vĕ purta cu neador-

cel Rusesc) asupra grelelor cererĭ şi asupra cruḑimeĭ şi neomenireĭ stringĕtorilor de banĭ...» Da, micile abuzurĭ ale micilor funcţionarĭ

---

mită privighere pentru tóte, întocmaĭ după cum se coprinde într'acele ponturĭ pentru acest nizam, de a lipsi cu totul catahrisisul ce se urma; cum şi zabitul aceluĭ judeţ cu neferiĭ luĭ, să se precurmeze cu totul a âmbla prin oraşe şi sate, şi a păzi drumurile prădând pre lŏcuitorĭ şi pre trecĕtorĭ cu luărĭ de avaeturĭ şi făcĕnd satelor cheltuelĭ cu conace, care tóte acestea nu sunt nicĭ într 'un chip suferite la auḑul Domnieĭ mele, căcĭ de acum înainte nicĭ jalbă să ne vie nu maĭ adăstăm, ci avem să facem scumpe cercetărĭ şi iscodirĭ în taină prin credincioşiĭ Domnieĭ mele, şi simţind cel maĭ puţin catahrisis urmându-se împotriva poruncilor Domnieĭ mele, orĭ de polcovnicĭ şi căpitanĭ, séŭ de vătaşiĭ plaiurilor, séŭ de zabit şi neferiĭ luĭ, hotărît să sciţĭ, că nu veţĭ scăpa de drépta urgia Domnieĭ mele ca nisce neîngrijitorĭ şi neascultătorĭ poruncilor, iar când vre-unul din polcovnicĭ i căpitanĭ şi vătaşĭ de plaiurĭ şi zabitul cu neferiĭ luĭ nu va da ascultare a fi următorĭ după poruncile Domnieĭ mele, ci se va abate câtuşĭ de puţin la cele nărăvite, pe unul ca acela, îndată să'l arĕtaţĭ, cu înscîinţare drept la Domnia mea, ca să'l facem pildă şi altora, spre înfrânare şi părăsire, deschidevĕ-ţĭ ochiĭ şi înţelegeţĭ poruncile, ca să vĕ fie bine, şi fiţĭ sănătoşĭ.—1819, Iulie 20.

Cod. XCVI, pag. 58.

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar

Cu cale fiind anaforaoa acésta a Dumnéluĭ vel logofĕtul de ţéra de sus, poruncim Domnia mea Dumnévóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ să se facă urmare întocmaĭ, precum maĭ jos se coprinde.—1819, August 26.

(Pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 399.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Inălţimeĭ tale, ce mi se dă la acéstă jalbă a şase măcelarĭ ot Vălenĭ-de-munte sud Saac, făcĕnd cercetare am vĕḑut, că arĕtarea lor este cum că de la o vreme încóce s'aŭ izvodit un obiceiŭ reŭ, a li se lua de la scaunele de carne avaeturĭ ale boerilor ispravnicĭ şi din vreme în vreme s'aŭ tot urmat, pentru că la Dumineca-mare prin închisorĭ şi bătăĭ le-aŭ luat grămaticul talerĭ 100, acum iarăşĭ aŭ venit la eĭ grămăticiĭ isprăvnicescĭ de i-aŭ pus la închisórea vătafuluĭ de plasă, cerĕndu-le 15 galbenĭ şi aŭ rĕmas acel têrg fără de carne, precum adeverinţa ce aŭ adus de la têrgoveţiĭ şi lŏcuitoriĭ de acolo arată şi cer porunca Măarieĭ tale să fie apĕraţĭ de cererea acésta şi să nu se maĭ supere de acum înainte. Decĭ fiind-că după luminate ponturile Măarieĭ tale ce sunt date, sunt poprite acest fel de luărĭ, ca să lipséscă cu totul, găsesc cu cale, să se dea luminată porunca Măarieĭ tale, ca să fie jăluitoriĭ apĕraţĭ de acest fel de cererĭ, atât acum, cât şi în urmă, cum şi Dumnélor ispravnicilor să li se poruncéscă a rădica pe acel grămătic de asupra lor şi eĭ să fie slobodĭ a'şĭ urma vênḑarea cărneĭ la scaune după nizamul ce este dat,

eraŭ oprite, dar asemene nelegiuirĭ ale luĭ Vodă şi ale boerilor vênduţĭ luĭ, cine le asculta?

---

iar fiind pricina într'alt chip, să înşciinţeze Măriei tale şi până va lua al doilea poruncă a Măriei tale, pe eĭ să nu'ĭ supere întru nimic, rĕmânând hotărîrea cea desăvêrşită a se face de către Măria ta.— 1819 August 22.

Vel Logofĕt.

Zemle Vlahiscoe.— Fiind-că din înşciinţarea ce aŭ trimis Dumnélor ispravniciĭ din sud Vâlcea către Dumnéluĭ vel vistierul, de la 26 ale trecutuluĭ Februar, am luat Domnia mea pliroforie, că un răzdiaconu Juca Bărbulescu ot satul Mateescĭ din plaiul Hurezuluĭ, unindu-se cu un Ilie Aprodul hătmănesc, aŭ făcut multe urmărĭ netrebnice şi jafurĭ lŏcuitorilor judeţuluĭ, de aceea dar orânduim pe sluga Domnieĭ mele logofeţel de Divan, care luând de aicĭ copie după înşciinţarea ispravnicilor de maĭ sus arĕtată, adeverită de Dumnéluĭ vel logofĕtul de ţéra de sus, să mérgă la sud Vâlcea, unde poruncim, să se facă scumpă şi amăruntă cercetare făr'de voĭe veghiată, şi dovedindu-se pârîţiĭ în vre-o vină din cele câte sunt arĕtate în înşciinţarea ispravnicilor, săĭ ridice în fiare şi săĭ aducă la Domnia mea; poruncim Domnia mea şi Dumnévóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să daţĭ orânduituluĭ tot felul mână de ajutor spre săvêrşirea acesteĭ poruncĭ, i sam receh gpd.— 1820, Martie 15.

Cod. XCVI, pag. 130.

Iô Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

După arĕtarea ce ne face Dumnéluĭ vel logofĕtul de ţéra de jos printr'acéstă anafora, poruncim Dumnévóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să faceţĭ urmare întocmaĭ, precum maĭ jos se coprinde.—1820, Maiŭ 17.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCV, pag. 609.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Măireĭ tale de la acéstă jalbă a pescarilor ot Făcăenĭ sud Ialomiţa, făcênd cercetare, mĕ pliroforisiiŭ, că jalba lor este asupra căpitanuluĭ de acolo pentru peşcele ce aduc jăluitoriĭ din ţéra turcéscă i din Dunăre şi din bălţile ce se varsă din Dunăre, că nicĭ o dată supĕrare de vre-un avaet nu ar fi avut, iar acum s'ar fi nărăvit şi căpitanul aceĭ plăşĭ de le ia totdeauna câte parale 20 la sută de ocă pesce, care acest obiceiŭ maĭ dinainte vreme n'aŭ fost, făcênd cerere jăluitoriĭ, ca cu luminată porunca Măriei tale să fie apăraţĭ de acéstă supĕrare. Decĭ fiind-că pentru acest fel de luărĭ sunt opriţĭ [illegible], beşliiĭ i căpitaniĭ şi toţĭ slujbaşiĭ prin poruncile Măriei tale, ce sunt date către Dumnélor ispravniciĭ judeţuluĭ, ca să nu îngăduiască pe nimenĭ cât de puţin a lua, nicĭ de la pescarĭ, nicĭ de la buţile cu vin i rachiŭ, nicĭ de la alte mărfurĭ, căcĭ Dumnélor se vor învinovăţi, de aceea găsesc cu [illegible] să se luminată porunca Măriei tale către Dumnélor ispravniciĭ judeţuluĭ, [illegible] acésta cu scumpĕtate, şi ceea-ce va fi luat acest căpitan de plasă

Negreşit că nu lipsesc cărţile domnescĭ, ordonând încetarea micelor abusurĭ. Aşa, la 19 Iunie 1819 Al. N. Suţul dă un noŭ nizam la polcovnicĭ i căpitanĭ şi alţĭ slujbaşĭ, ordonându-le să nu facă jăfuirĭ şi nedreptăţĭ lŏcuitorilor [1]. Dar ascultaŭ funcţionariĭ de asemene ordine, când ele eraŭ emanate de la o domnie însăşĭ jacaşă şi nedreptă şi contrasemnate de logofeţĭ, vornicĭ şi vistierĭ, tot de o trampă?

*

Două categoriĭ de funcţionarĭ administrativĭ aŭ maĭ dat ocasiunĭ de acte publice de la Al. N. Suţul: *postelniceiĭ* şi *Iamaciĭ*. Este cunoscut abusul ce se făcea cu crearea de postelniceĭ. Ca să înceteze asemene abusurĭ, Al. Suţul ordonă, în 3 Februarie 1819, caimacamuluĭ, tuturor ispravnicilor şi biv vel vorniculuĭ al poliţieĭ Bucurescĭ, să se iee de la mâna tuturor *postelniceilor «sineturile»*, adecă actele de rînduire, atât vechĭ, cât şi noue şi să le trimiţă spre control la logofĕtul de ţéra de sus Iordache Filipescu, ca să se alégă ceĭ în drept de a rĕmâne postelniceĭ [2].

---

nu numaĭ să le implinéscă cu cheltuiala ce le va fi pricinuit, ci încă să înscĭinţeze şi Măriеĭ tale dreptul adevĕr, cum aŭ îngăduit împotriva poruncilor Măriеĭ tale a se face acest fel de urmare.—1820, Maiŭ 12.

vel Logofĕt.

Zemle Vlahiscoe. — Fiind-că ne-am pliroforisit Domnia mea cu încredinţare pentru un Udrea Polcovnicul din sud Vâlcea, că se pórtă cu netrebnicie, dând pricină de resvrătire lŏcuitorilor satelor, de aceea volnicim pe sluga Domnieĭ mele zapciu spătăresc, ca luându'l de unde se va fi aflând, să'l ducă surghiun la monastirea Znagovuluĭ din sud Ilfov, unde poruncim cuvioşieĭ tale egumene de acolo, să'l aibĭ în bună pază înlăuntru în monastire şi făr'de al doilea poruncă a Domnieĭ mele slobod să nu fie, iar orânduituluĭ mumbaşir să i se dea adeverinţă de primirea luĭ, i saam receh gpd.—1820, Septembre 27.

Vel Logofĕt.

Cod. XCVI, pag. 187.

1. Cod. XCVIII, pag. 155—162.

2. *Publicaţiĭ la tóte judeţele i la caimacam pentru a strînge sineturile postelniceilor şi a le trimite aicĭ la Dumn-luĭ vel logofĕtul Iordache Filipescu*

Dumnévóstră ispravnicilor ot sud. . . . . sănĕtate. Indată după primirea aceştiĭ domnesciĭ nóstre poruncĭ, numaĭ decât să strîngeţĭ tóte sineturile postelniceilor, atât vechĭ, cât şi noue, de la verĭ ce postelnicel se va fi aflând într'acel judeţ, dându-le însă să înţelégă, să nu care cum-va să ascundă cinevaşĭ vre-un sinet, orĭ vechiŭ séŭ noŭ, căcĭ în urmă care se va afla tăinuitor, să scie că are a rĕmânea în bir cu dajniciĭ vistierieĭ şi de la verĭ-care veţĭ lua sineturĭ, să le daţĭ adeverinţa Dumnévóstră la mânĭ şi cu fóe anume de fieş-care şi câte sineturĭ aŭ dat, iscălită de Dumnévóstră, să le trimeteţĭ aicĭ la Dum-

La câte *mituirĭ* va fi dat ocasiune şi acéstă anquetă ! [1].

Cu asemene mijloc a sporit visteria cu 700.000 talerĭ, dice Naum; de unde avé înainte *ludele* ţěreĭ numaĭ 17.000, cu adăogirea scutelnicilor şi al posluşnicilor *casaţĭ*, se ajunse la cifra de sus.

---

nélui cinstit şi credincios boerul Domnieĭ mele vel logofět de ţéra de sus Iordache Filipescu; vedeţĭ dar, ca cu acéstu să nu care cum-va să îndrăsniţĭ a metaherisi Dumnévóstră vre-un alt fel de mijloc interesat, că pe cel care îl vom dovedi, nicĭ un fel de cuvênt de îndreptare nu va avea înaintea Domnieĭ mele şi făr' de zăbavă se aştéptă urmarea porunceĭ şi fiţĭ sănětoşĭ.— 1819, Februarie 3

Cod XCVI, pag. 12.

1. Cinstit şi credincios boerule al Domnieĭ mele Dumnéta vel vornic al politieĭ, îndată dupě primirea domnesculuĭ nostru pitac, să orânduescĭ zapciĭ aĭ politieĭ, ca să strîngă tóte sineturile postelniceilor, a'ât vechĭ, cât şi noue, de la verĭ-ce postelnicel se va fi aflând şedětor în politia Bucurescilor, dându-le însă să înţelégă, că nu care cum-va că ascundă cine-vaşĭ din eĭ vre-un sinet, orĭ vechĭ séŭ noŭ, căcĭ în urmă care se va afla tăinuitor, să scie, că are a remânea în bir cu dajniciĭ vistierieĭ, şi de la verĭ-carele se va lua sineturĭ, să'ĭ daĭ adeverinţa Dumitale la mânĭ şi cu fóĭe anume de fieş-care şi câte sineturĭ aŭ dat, iscălită de Dumnéta, să le trimeţĭ la Dumnéluĭ cinstit şi credincios boerul Domnieĭ mele vel logofět de ţéra de sus Iordache Filipescu, însă să priveghezĭ Dumnéta, ca cu acésta să nu care cumvaşĭ să îndrăznéscă zapciiĭ politieĭ a metaherisi vre-un alt fel de mijloc, căcĭ însuşĭ Dumnéta veĭ fi rěspundětor către Domnia mea, i saam receh gpd.—1819, Februarie 3.

Cod. XCVI, pag. 12.

Zemle Vlahiscoe. — Find-că am miluit Domnia mea pe. . . . . . şi l'am făcut postelnicel, i-am dat la mânile luĭ acéstă domnéscă a nóstră carte, ca să fie sciut şi cunoscut, că este în orânduiala postelniceilor şi să aibă privileghiul cel obicĭnuit al scuteleĭ pe drepte bucatele sale de dijmărit şi vinăriciŭ, dupě orânduiala ce aŭ şi alţĭ postelniceĭ. Drept aceea poruncim la toţĭ câţĭ se cuvine, ca să cunóscă pe maĭ sus numitul boerul Domnieĭ mele de postelnicel, i saam receh gpd.—1820.

(pecetea gpd).

Cod. XCVIII, pag. 239.

Carte de postelnicel când se înnoesce

Zemle Vlahiscoe. — Fiind-că, ... prin sînet domnesc cel vědum Domnia mea la mâna luĭ, scris din lét. . . . . . s'aŭ aflat în orânduiala postelniceilor sub privileghiul cel obicĭnuit al scuteleĭ, precum aŭ şi ceĭ-l-alţĭ postelniceĭ, de aceea şi Domnia mea întru cea de al treilea de Dumnedeŭ nouă hărăzită domnie a aceştiĭ pravoslavnice ţěrĭ, ne-am milostivit şi i-am dat la mânile luĭ acéstă domnésca nóstră carte, întărind sinetul de maĭ sus arětat, spre a fi sciut, că este tot în orânduiala postelniceilor, avênd şi privileghiul cel obicĭnuit al scuteleĭ pe drepte bucatele sale de dijmărit şi vinăriciŭ, precum aŭ şi ceĭ-

Modelul de carte de reinnoire a *Postelnicelului* se póte vedea în anteriórele nóstre volume [1].

Cu referință la *iamacii* aï «Ogeacurilor Curței gospodărescî aï spătărieï şi agieï», avem anaforaoa din 29 Octombrie 1819; arĕtând că *se urmézá* (cu aceşti iamacî) *un mare catahrisis* şi maï vêrtos pricinuitor de dărăpănarea satelor. Iamacii se luaŭ altă dată numaï când lipseaŭ *neferi* şi la alaiurí, dar nu se luaŭ decât la Bucurescî, ci nu şi prin județe. Acum era iamacî până şi prin satele din județe, considerându-ï «*zabiții*» drept scutelnicî. Acesta producea pagubă vistieriei. Se propune luï Vodă casarea *iamacilor* din județe şi determinarea numĕruluï iamacilor de lăsat numaï la Bucurescî. La 4 Noembrie 1819, Alexandru Suțul aproba propunerea [2].

1-alțî postelniceï. Ci dar poruncim la toțî câțî se cuvine, ca să cunóscețî pe maï sus numitul boerul Domnieï mele de postelnicel cu privileghiurile de maï sus arĕtate, i saam receh gpd.

Cod. XCVIII, pag. 239.

Carte de postelnicel a luï Pantazi Zorilescu din sud Gorj.

Zemle Vlachiscoe.—Fiind-că Pantazi Zorilescu din sud Gorj, prin sinetul Domnieï mele ot lót 1819, Iulie 2, s'aŭ aflat în orânduiala postelniceilor, iar acum după pliroforia ce ne-aŭ dat boerul Domnieï mele, al 2-lea armaş Vasilache, orânduitul cu împărțirea sineturilor de postelniceï la acest județ, cum că numitul Pantazi, după ce i s'aŭ dat maï sus arĕtatul sinet, s'aŭ întêmplat de aŭ murit, dar i-aŭ rĕmas copiï, şi nevasta luï aŭ luat în căsătorie de al doilea pe un Dumitrache Cojocăreanu şi după încredințarea ce aŭ dat, că este om fără de pricină de dajdie, cerĕnd a fi orânduitul în locul mortuluï Pantazi, de aceea Domnia mea întru cea de al treilea nouă hărăzită de Dumnedeŭ Domnia aceştiï pravoslavnice țĕrí, ne-am milostivit şi i-am dat la mânile luï acéstă Domnéscă nóstră carte, spre a fi sciut, că este în orânduiala postelniceilor, avênd şi privileghiul cel obicinuit al scuteleï de drepte bucatele sale de dijmărit şi vinăriciŭ, precum aŭ şi ceï-l-alțí postelniceï; ci dar poruncim la toțî câțî se cuvine, ca să cunóscețî pe maï sus numitul boerul Domnieï mele de postelnicel, i saam receh gospod.—1820, Ianuarie 2.

(Pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCVIII, pag. 262.

1. Vedî şi cartea de postelnicel din Cod. XCVIII, pag. 239 din 1820.

2. *Iω Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.*

Citindu-se înaintea Domnieï mele acéstă anafora a Dumnélor boerilor eforï aï ispravnicilor, cât pentru iamaciï ceï ce se cuvine a avea aicï în politia Bucurescilor, fieşcare zabet, maï în urmă se va face cuviinciósa chibzuire şi întocmire. Iar pentru iamaciï de afară, de prin județe, poruncim Dumnélor

Intră în vederile luĭ Al. Suţu îmbunătăţirea financelor, căcĭ de ele beneficia numaĭ el..... Sporirea venituluĭ ţĕreĭ nu aducea nicĭ un bine pentru biata ţĕră, ci intra în punga luĭ Vodă şi de la el se vărsa în marĭ sumì şi la Constantinopole şi se făcea partea leuluĭ şi consuluhuĭ rusesc Pini.

Ca mĕsurĭ administrative sunt a se considera şi actele următóre:

a) Cărţĭ domnescĭ de apĕrare de dumbrăvĭ şi pădurĭ. Aşa fură Cartea de pădure poprită a luĭ Iordache Filipescu vel Logofĕt de ţéra de sus, din 7 Martie 1819 [1]. Idem a pădureĭ Monăstireĭ Căldăruşanĭ, după moşia Cazanescĭ [2], din 12 Martie, anul 1819. Ace de pădure poprită a bisericeĭ Eneĭ, după moşia Bărcănescĭ (Ialomiţa), din 8 Iulie 1819 [3]. Asemenea ace a Ecaterineĭ Popescu pentru pădurea poprită după moşia

---

vel vistier, să se facă poruncile Domnieĭ mele către Dumnélor ispravniciĭ judeţelor, ca luând de la mânile acelor iamacĭ, teşcherelele ce vor fi avênd, să le trămiţă aicea la Dumnéluĭ vel cămăraş, iar pe dênşiĭ să-ĭ aşeḑe în dajdie după cuviinţă.—1819, Noembrie 4.

(L. S. D.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 334.

Prea Inălţate Dómne.

La catastişele catagrafieĭ ce aŭ venit după la unele judeţe, vedem că se arată şi iamaciĭ aĭ ogeacurilor Curţeĭ gospodăreścĭ, aĭ spătărieĭ şi agieĭ, carĭ iamacĭ sunt ómenĭ cu stare bună şi hrăpiţĭ de prin sate. Cunóscem însă, că cu acésta se urméză un mare catahrisis şi maĭ vêrtos pricinuitor de dărăpănarea satelor, căcĭ şi de s'aŭ urmat din vechime, acéstă numire de iamacĭ, dar îĭ avea pentru că era suma isnafurilor puţină şi la alaiurĭ lua pre aceĭ ómenĭ întru întocmirea alaiurilor şi osebit îĭ avea numaĭ aicea în politia Bucurescilor, iar nu şi pe la judeţe. Acum după ce suma calarilor sunt cu îndestulare, apoĭ aŭ şi osebiţĭ iamacĭ, şi aicea în politia Bucurescilor şi prin satele judeţelor metahirisindu-ĭ zabiţiĭ întru închipuirea scutelnicilor, lucru neobicĭnuit şi supĕrător, fiind şi pricina de pagubă Domnesceĭ visteriĭ.

De se va găsi cu cale de către Inălţimea ta, să se dea poruncă, unde se va cuveni ca maĭ întêiŭ să se facă întocmire, câte câţĭ iamacĭ să aibă a ţinea fieşcare zabit, carĭ iamacĭ să-ĭ aibă numaĭ aicea în politia Bucurescilor, iar ceĭ după afară, de prin satele judeţelor să se lepede în dajdie. Iar hotărîrea rĕmâne a se face de către Inălţimea ta, avênd poruncă de urmare.—1819, Octombrie 29.

Grigore Ghica, Barbu Văcărescu, Constantin Bălăceanu, Grigore Filipescu, Grigore Băleanu.

1. Cod. XCVIII, pag. 116.
2. Cod. XCVIII, pag. 120.
3. Cod. XCVIII, pag. 164.

Popescii (Ilfov) din 10 Noembrie 1819 [1]. Asemenea dumbrava păzită a biv vel medelnicerul Răducanu Tocilescu, după moşia luĭ Vènĕta, din 13 Martie 1820 [2]. Idem a monastireĭ Plătărescilor din 12 Octombrie 1820 [3], etc.

b) A îndemna pe ţĕranĭ să facă la timp arĕturĭ şi semănăturĭ era lucru obicinuit şi se face şi sub Alexandru N. Suţul.

Maĭ puţin obicinuit era ordinea dată în Februarie 19, anul 1819, obligând pe proprietariĭ de livedĭ şi grădinĭ, să cureţe omidele după pomĭ şi să le ardă [4].

CAP. VII.

Justiţia sub Alex. N. Suţul

In urma recenteĭ aplicărĭ a Coduluĭ Caragia, nu avea Al. Suţul de a se gândi la o mare pravilă. Justiţia continua a se da prin cunoscutele dregătoriĭ şi anume:

a) Judecătorul de judeţ. Sentinţa acestuia nu împedică ca şi ispravniciĭ să se amestece în *pricinile* dintre judeţenĭ. Ba, ce e maĭ mult, Al. N. Suţu recunoscu dreptul de a judeca şi polcovnicilor de judeţe, însă numaĭ în procese până la 20 leĭ valóre. Judeţul de Câmpul-Lung şi de Ocnele-marĭ încă aŭ dreptul de judecătorĭ de prima instanţă. Acte de judecătorĭ fac, în plaiurĭ, şi vataşiĭ respectivĭ. Tot maĭ exista şi judecata logeĭ breslelor şi apelul lor la vel cămăraş.

1. Cod. XCVIII, pag. 184.
2. Cod. XCVIII, pag. 260.
3. Cod. XCVIII, pag. 302.

4. Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele Dumnéta vel spătare, fiind-că între alte jăvinĭ vătămătóre şi stricătóre rodurilor, sunt şi omidile, carĭ fac multă stricăciune la pomĭ, din condicile Divanuluĭ, am luat plirofori, că la vreme când se află omidĭ multe, precum se află acum plinĭ pomiĭ maĭ cu osebire de cât în alţĭ anĭ, aŭ fost dat nizam a se curăţi, de aceea poruncim Dumitale, să daĭ straşnică poruncă, în plăşile mahalalelor, la toţĭ de obşte, ca fieş-care stăpân cu grădinĭ să cureţe omidile din pomĭ şi curăţindu-le să nu le arunce jos la pămènt, ca în urmă iarăşĭ să învieze, ci să le ardă cu foc, la care acésta să'ĭ sileşcĭ cu zapciiĭ Dumitale a urma şi fără de voia lor, fiind şi pentru însuşĭ al lor folos, tolco pisah g-pd.—1819, Februarie 19.

Cod. XCVI, pag. 15.

Urméză deci conclusiunea, că o definitivă separaţiune a puterel judecătorescĭ de cea administrativă, tot nu există. Să nu uităm de a aminti că şi *Polcovnicii* de judeţe aveaŭ drept de a judeca în prima instanţă procese până la o mică sumă.

b) Departamentурile cunoscute din Bucurescĭ şi Craiova continuă a fi instanţe de apel, dar şi *iniţiare*, în *pricinile* ce li se trămitea în cercetare de către Divan şi de Domnitor.

c) Pe lângă aceste două categoriĭ de tribunale maĭ continuă a judeca şi *Aga* şi *Spătarul*, avênd fie-care alipit câte un judecător. Evident că aceste instanţe judeca procese de mică valóre, de bătaĭ, certe şi maĭ ales dintre orăşenĭ. Cu referinţă la tribunalul spătărieĭ, la 1 Februar 1820, Al. Suţu dete un noŭ nizam, propus de vel spătar.[1]

1. *Iō Alexandru Nicolae Suţul Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

Datorie a stăpânireĭ neapărată este de a cunósce chipurile de catahrisis ce se urméză şi a le rădica din mijloc, ca să nu se bănuiască dreptatea, dar iarăşĭ asemenea datorie netăgăduită are stăpânirea de a găsi mijlóce, prin care nu numaĭ maĭ cu asupră să se întemeeze dreptatea supuşilor, dar încă a fi şi înlocuitóre de a'şĭ dobândi fie-care dróptă cererea sa, fără prelungirĭ şi străgănărĭ pricinuitóre de maĭ multă perdere de vréme şi cheltuelĭ zadarnice; aceste mijlóce înlesnitóre, găsindu-le Dumnóluĭ cinstitul şi credinciosul boerul Domnieĭ mele biv vel banul Grigorie Brâncoveanu, epistatul spătărieĭ, şi arĕtându-le printr'acéstă anafora, le-am găsit potrivite întocmaĭ, cu bună cugetare şi voinţa Domnieĭ mele. Drept aceea dar şi cunoscêndu-le însărcinate asupra buneĭ îngrijirĭ a Domnieĭ sale, întărim Domnia mea anaforaoa acésta şi poruncim, să se pue în lucrare întocmaĭ după cum maĭ jos se arată şi după caidul ce se urma maĭ dinainte, şi Dumnóta vel logofete de ţóra de sus, să le facĭ sciute prin Domnescile nóstre cărţĭ către ispravniciĭ tuturor judeţelor. 1820, Februar 15.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCV, pag. 27?.

Prea Înălţate Dómne,

După ce din bună-voinţa Măriеĭ tale m'am însărcinat cu dregătoria spătărieĭ, luând sóma asupra întocmirilor eĭ, am vĕḑut un luminat pitac al Măriеĭ tale de la lót 1819, Noembre 18, prin care între alte coprinḑĕtóre bune şi vrednice de laudă povĕţuirĭ, în sfârşit se coprinde şi acésta: a nu se maĭ trimite mumbaşir cu volnicie de la spătărie prin judeţe, pentru împlinirĭ de banĭ decât numaĭ când prigonitórele părţĭ de acolo, judecându-se maĭ întêiŭ la ispravniciĭ judeţelor şi neodihnindu-se pre alegerea Dumnélor, se vor arĕta cu jalbă către Măria ta şi acea jalbă se va orândui în cercetarea judecăţeĭ spătărieĭ şi se va da isbrănire de la spătărie, când şi atuncĭ dându-se vre-o volnicie după trebuinţă, nu numaĭ să se vorbéscă în volnicie prin marifetul Dumnélor ispravnicilor, ci să se şi îndatoreze mumbaşirul, ce se va orândui,

Fostul marele Ban Gr. Brâncoveanu este acum epistat al spătăriei. Mĕsurile ce el propune aŭ de scop activarea căutăreĭ proceselor.

---

ca maĭ întèiŭ să se înfăţişeze la isprăvnicat şi apoĭ să facă urmare porunceĭ, pentru care arĕt Măriei tale, că porunca Inălţimeĭ tale bună este şi sfântă şi urméză să fi dat pentru niscareva urmărĭ rele, ce se vor fi făcut către mumbaşiriĭ spătărescĭ, dar sluga Măriei tale vĕḑĕnd jălbile ce se daŭ pe tóte ḑilele de către ceĭ ce aŭ a lua de la unĭĭ alţiĭ rĕĭ de plată şi socotind că s'ar cuveni o desluşirie la porunca ce este dată prin pitac, cu îndrăsnélă fac Măriei tale cunoscut câte-va pricinĭ, ca să chibzuescĭ Inălţimea ta. 1) (să ḑic aşa) un împrumutător cu datornicul sĕŭ, amêndoĭ dintr'un judeţ, se judecă la isprăvnicat; împrumutătorul nemulţămindu-se alérgă la stăpânire cu jalbă séŭ la spătărie pentru maĭ înlesnire ca la un obştesc zabit, spătăria nu are ce isbrănire să dee, fiind-că pârîtul lipsesce, fără cât cerênd de la jăluitor zapisul de împrumutare şi adeverindu-se că are a lua de la pârîtul, trebuesce să trimiţă mumbaşir, prin scire de isprăvnicat, a'ĭ aduce în judecată aicĭ, unde după înfăţişare rĕmâind bun dator, plătesce, dar dovedindu-se că s'aŭ adus după pâră neadevĕrată, se îndatoréză pârîşul de'ĭ plătesce cheltuiala, după vechea întocmire ce este. 2) Un arendaş de moşie séŭ neguţător, are a lua de la uniĭ alţiĭ lŏcuitorĭ de afară, se arată cu jalbă că aŭ cercat prin isprăvnicat şi nu aŭ aflat împlinirea, spătăria atuncĭ urméză a orândui mumbaşir să mérgă dimpreună cu jăluitorul şi prin marifetul Dumnélor ispravnicilor, adecă prin înfăţişare înaintea Dumnélor de la ceĭ ce se dovedesce că este datorie adevĕrată, se face împlinire; iar cât ḑic că aŭ a rĕspunde, se arădică de mumbaşir cu alegerea ispravnicilor şi se aduc la spătărie, unde iarăşĭ înfăţişându-se, de remân bunĭ datorĭ, plătesc, iar de aŭ fost rĕŭ traşĭ de pârîşĭ, asemenea le plătesce pârîşul cheltuiala, căcĭ de vor rĕmânea ceĭ ce aŭ a da silnicĭ de plată numaĭ pe cercetarea uneĭ judecăţĭ de către care şi pot fi diiafendipsiţĭ fără o grijă de mumbaşir, de la o maĭ mare judecată nu vor maĭ plăti nicĭ o dată. 3) Uniĭ chiar lŏcuitorĭ aicĭ în politia Bucurescilor, se arată la spătărie cu jalbă că are pricină de judecată pentru datorie şi pârîţiĭ se află afară în judeţe; se cuvine spătăria să le lepede jalba şi să'ĭ trimită la isprăvnicat maĭ întêiŭ, să se judece şi să supue pe pârîşĭ în maĭ multă cheltuială, când ceĭ ce rĕmân de judecată, plătesc dréptă cheltuială şi treapădul mumbaşiruluĭ. 4) Alţiĭ avênd să dee se ascund şi âmblă din loc în loc, ceĭ ce aŭ să ia, priveghéză, şi îndată ce'ĭ află, alérgă la spătărie, spătăria atuncĭ şi de dă volnicie la mâna mumbaşiruluĭ coprinḑĕtóre după vechiul caid prin scirea isprăvnicatuluĭ, dar îl povăţuesce de merge drept la locul unde se află pârîtul, ca nu cumvaşĭ cu mergerea pe la isprăvnicat să se zăbovéscă şi pârîtul într'acéstă aflând să ḑoréscă, iar după ce pune mâna pe dênsul şi este întrebat, îşĭ are la mână luminare coprinḑĕtóre, volnicie. Acestea Măria ta şi altele asemenea felurimĭ de întâmplătóre pricinĭ se arată necurmate la spătărie asupra de împlinirĭ de datoriĭ, care spătăria tóte teorisindu-le după vechea sloboḑenie ce aŭ avut, caută a urma trimiterea mumbaşirilor cu volniciĭ după caidul, care prin scire de isprăvnicat, care prin marifet de isprăvnicat, séŭ cum pricina povăţuesce, căcĭ de multe orĭ se întâmplă silnică a trimite spătăria mumbaşir şi fără de scire séŭ marifet de ispravnicĭ, orĭ pentru căcĭ acela este bănuială că se ocrotesce de ispravnicĭ, séŭ slujbaşiĭ ispravnicilor, séŭ pentru căcĭ este un om, cu care de loc nu aŭ a face ispravniciĭ, cum am ḑice, nu e nicĭ birnic nicĭ altă bréslă

d) Sudiţiĭ, în procesele ce aŭ cu *raialele*, orĭ vice-versa, adresézà reclamaţiunile lor la *Isprăvnicatul streiniior* şi în apel orĭ şi de la început, în procesele de valóre, la *Departamentul streinelor pricinĭ*, nu de mult creat.

e) Apelul de la *departamenturĭ* se judecă de Divanul domnesc, une-orĭ sub preşedinţia luĭ Vodă, dar maĭ adese fără de el. Opiniunea Divanuluĭ e supusă aprobăreĭ luĭ Vodă prin anafora.

Îndată după sosirea luĭ Al. N. Suţu în Bucurescĭ se face primenirea orĭ reînnoirea personaluluĭ tuturor judecătoriilor de judeţe [1].

De şi nu am aflat minuta reînnoireĭ personaluluĭ *Departamenturilor* de 7, de 8 şi de criminalion din Bucurescĭ, nu este nicĭ o îndoială că acésta s'a făcut (cum s'a făcut şi pentru Craiova) la departament de 4 şi de criminalion (doară câte-va ḑile maĭ târḑiŭ) în 18 Februarie şi în 11 Martie 1819 [2].

Personalul numit în Februarie şi Martie la diverse departamente primesce modificaţiunĭ frequente în 1819 şi 1820. Iacă un mod curios de *alegere* a unuĭ judecător şi de înlăturarea altuia vechiŭ:

Iŏ Alexandru Nicolae Suţul Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe

Dumnéta vel logofĕt de ţéra de sus, după arĕtarea ce ne facĭ printr'acésta anafora, milostivire făcênd Domnia mea asupra jăluitoruluĭ, poruncim să se orânduéscă judecător la vre-un departament în locul altuia, ce se va găsi cu cale.—1819, Noembrie 23.

(L. S. D.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCII, fila 612.

---

supusă ispravnicilor şi sub oblăduirea Dumnélor şi Inalta Măriei tale înţelepciune chibzuindu-le tóte îmĭ veĭ da luminată poruncă de urmare ca să nu rĕmâe cel ce aŭ luat în necazul neînlesnireĭ cu a lĭ se împlini dreptul lor de la ceĭ îndărătnicĭ şi rĕĭ de plată, iar aniĭ Măriei tale mulţĭ şi fericiţĭ.—1820, Februar 1.

Vel spătar.

1. Veḑĭ Cartea de judecătorĭ de judeţ din 20 Ianuarie 1819. Cod. XCVII pag. 43.

2. Veḑĭ actele în Cod. XCVIII pag. 105, 119. Nu le maĭ aducem, că sunt asemenea cu cele publicate în volumele anteriόre. In Codul acesta XCVIII se pot vedea şi diverse cărţĭ de numirĭ de «Condicar de jălbĭ» la Divanul Craioveĭ (*18 Februarie 1819, pag. 106*), de ceĭ 8 logofeţeĭ, pentru scutirea lor şi a bucatelor lor de dărĭ şi dreptul la 1 lude streĭn şi unul dintre dajniciĭ vistieriei. (1819 Aprilie 17, pagina 129). Veḑĭ la pagina 130 Carte de condicar la Craiova din 17 Aprilie 1819. Asemenea de *treti* logofĕt la departamentul de 4 din Craiova, din 1819 Octombrie 21, pagina 180. Asemenea carte de portar la Craiova, din 19 Martie 1820 pagina 246.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Măriei tale ce ni se dă la acéstă jalbă a luï polcovnicul Grigore Basca, facênd cercetare, am vědut că jalba şi plângerea luï este că se află în desăvêrşită scăpătăciune şi sărăcie, *nechivernisit* de mulţi anï, şi rugăciunile luï este de a se orândui la vre-un departament, ca cu lefuşóra ce va lua-o să'şi întâmpine hrana cea de tóte dilele. Decï jăluitorul fiind destoinic de acéstă tróbă, cu cuviinţă este a dobândi mila Măriei tale, ca să se orânduiască judecător la un departament. Şi rĕmâne la milostivirea Înălţimei tale.—1819, August 25.

vel logofĕt.

Decï, sărăcia şi chivernisela sunt titlurile pentru a ajunge ***judecător*** la orï-care departament ! [1].

La *«logofeţia pricinelor strĕine»* este orînduit în 1820 Iulie, judecător paharnicul Const. Cozone în locul luï biv vel hatmanul Const. Caridis [2].

---

1. Iacă încă un cas identic cu cel descris :

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Dumnéta vel logofete de ţéra de sus, după pliroforia ce ne facï printr'acéstă anafora, milostivire făcênd Domnia mea asupra jăluitoruluï, poruncim Dumitale, ca la orï-care din departamenturï şi în locul verï-căruia din judecătorï veï socoti Dumnéta, să se aşedе jăluitorul judecător.—1819, Septembre 14.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 426.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Înălţimeï tale ce mi se dă la acéstă jalbă a sărdaruluï Stroe, făcênd cercetare, m'am pliroforisit că jalba iï este că e adevĕrat sărac desăvêrşit, împresurat cu copiï şi dator, încă se află lipsit şi de hrana vieţeï, şi cererea luï fiind de a fi miluit cu vre-o chivernisélă să-i judecător la vre-un departament, după a sa stare i se cuvine, fiind vrednic *de a dobândi milă.* Ci să se vadă de către Măria ta judecătoriï, şi care se va socoti de Măria ta a se scóte, mi se va da luminată poruncă a se pune jăluitorul.—1819, Septembrie 1.

Gheorgache Filipescu vel logofĕt.

2. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

Cinstit şi credincios boerule al Domnieï mele, Dumnéta vel vornice Constantine Filipescule, nazîrule al caseï lefilor, fiind că la logofeţia pricinilor strĕine am orânduit Domnia mea judecător pe paharnicul Costache Cozone în locul Dumnéluï biv vel hatman Constantin Caridis, poruncim Domnia mea ca tótă acea léfă de talerï 250 pe lună, ce lua hatmanul Caridis, să i se dea Dumnéluï paharniculuï Cozone cu începere de la 15 ale acesteï următóre lunï Iulie, tolco pisah gpd.—1820, Iulie 16.

(pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 167.

[illegible] este judecător la acelaş de curênd înfiinţat [illegible] biv vel clucer Dumitrache[1].

[illegible] streinelor pricinĭ cresce pe tótă ḑioa, [illegible] consulilor în ţéră. Acest noŭ organ [illegible] marele logofét, doĭ judecătorĭ şi o cance-[illegible] şi nestrămutaţi», cu totul deosebiţi [illegible] Domnesc[2].

[illegible] Suţu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

[illegible] al Domnieĭ mele, Dumnéta vel logofete al [illegible] vel clucere Dumitrache, judecătorule al aceluĭ [illegible] Dumnéluĭ biv vel hatman Cons'antin Caridis [illegible] la acel departament pe Dumnéluĭ biv vel [illegible] faci Dumnéta cunoscut printr'acest domnesc al [illegible] dimpreună îmbrăţişând tréba, să aveţĭ a [illegible] silinţa, şi după dreptate sirguindu-vě a [illegible] ca să nu pricinuiască cheltuelĭ celor ce [illegible] perderea de vreme, tolco pisah gpd.—1820, Iulie 15.

Vel logofĕt.

[illegible]

[illegible] *leálor pentru lefil: logofeţilor Departamentuluĭ streinelor pricinĭ.*

[illegible] al Domnieĭ mele Dumnéta vel vornice Con-[illegible] al caseĭ lefilor, fiind-că prin întărirea ce am dat [illegible] trecutuluĭ Maiŭ, la anaforaoa Dumnéluĭ vel logo-[illegible] s'aŭ orânduit la Departamentul aceştiĭ logofeţiĭ treĭ [illegible] în câtă vreme îşĭ vor păzi datoria lor făr' [illegible] Urlăţeanu, ce 'l-am cinstit Domnia mea cu caftan [illegible] logofeţiĭ, iar în hrisovul logofeţieĭ are numire de [illegible] condicar şi pe Nicolae logofĕtul ajutor la [illegible] trebile ce se săvĕrşesc de la departamentul [illegible] orânduială, iată printr'acest Domnescul nostru [illegible] lună însă luĭ al 3-lea logofét talerĭ 70 i condica-[illegible] lua maĭ nainte ca un logofĕţel de divan, îĭ maĭ [illegible] talerĭ 20, ca să i se facă talerĭ 40 pe lună, şi lo-[illegible] acum din noŭ talerĭ 30, şi fiind-că aceştĭ logofeţĭ [illegible] cu logofeţiĭ Divanuluĭ, după acea întărire a [illegible] la 11 ale trecutuluĭ Maiŭ, ci sunt osebiţĭ aĭ de-[illegible] streinelor strĕine, poruncim Dumitale, să urmezĭ a le [illegible] pe fieşcare lună de la casa lefilor, cu începere [illegible] Iunie —1820, Iunie 31.

vel Logofĕt, biv vel stolnic.

[illegible]

Judecătoriĭ departamentelor din Craiova se jăluesc, în Martie 1820, că nu pot trăi şi rĕmânea ómenĭ cinstiţĭ cu lefile ce li se daŭ. Eĭ

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Cunoscut fiind Domnieĭ mele că pricinile, ce prin cercetare se lămuresc la departamentul acesteĭ logofeţiĭ, sunt nearmate şi cu atât maĭ delicate cu cât sunt înclinate cu supuşiĭ strĕinelor curţi şi voind Domnia mea a lua o stare maĭ bună departamentuluĭ acesta şi maĭ temeinică, spre a'şĭ avea maĭ multă înlesnire la căutarea trebilor, în cât şi rostul lor să se păzéscă nezmintit şi sĕvârşirea să se dea cu bună desluşire, am primit Domnia mea tóte cele ce ni se arată de către Dumnóluĭ vel logofĕtul printr'acéstă anafora ca şi hotorâm să aibă acest departament de acum înainte treĭ logofeţĭ, însă un al treilea logofĕt, ce se numesce în hrisov şi notar, un condicar şi un alt logofét ajutor la scris, aceştia câte treĭ să nu fie nicĭ cum înclinaţĭ cu ceĭ-l-alţĭ logofeţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, ci osebiţĭ pe séma acestuĭ departament după alegerea Dumnóluĭ vel logofĕtul al strĕinilor pricinĭ şi sub ascultarea Dumnéluĭ, carĭ să fie apururea statornicĭ şi neclintiţĭ în câtă vreme îşĭ vor păzi datoria lor cu tótă supunerea, credinţa şi sîrguinţa, iar dovedindu-se vre-unul dintr'înşiĭ cu urmare împotrivă, atuncĭ isgonindu-se acela să se orânduiască altul în loc, iarăşĭ după alegerea şi arĕtarea ce va face stăpânireĭ Dumnóluĭ vel logofĕtul al acestuĭ departament şi lófa lor aŭ să şi-o iee de la casa lefilor după rânduiala ce le vom face cu osebit pitacul Domnieĭ mele, de care poruncimDumitale vel logofete de téra de sus, să se facă şi cerutele două cărţĭ ale Domnieĭ mele, una pre numele arĕtatuluĭ Costache Milicescu condicarul, şi alta cu nume deschis, în care să se trécă cel ce va alege Dumnóluĭ vel logofĕtul al departamentuluĭ acestuia.— 1820, Maiŭ 14.

(pecetea g-pd) *vel Logofĕt.*

Cod. XCV, fila 195.

Prea Inălţate Dómne.

Incă de la trecutul lét 1816, după cererea ce prin anafora aŭ făcut Mărieĭ sale Domnuluĭ Ión Caragea, vel logofĕtul al strĕinilor pricinĭ, de atuncĭ de a se orândui un logofeţel ajutor acesteĭ logofeţiĭ la scrisul notelor i a anaforalelor, la trecutul în condică şi la alte neîncontenite corespondenţĭ şi scrisorĭ ce are acéstă logofeţie, după care prin pitacul Măriei sale s'aŭ şi orânduit un Costache Milicescu, logofeţel de Divan, a păzi napristan la departament pentru trebile ce se urméză neîncetat, care logofeţel de atuncĭ şi până acum 'şĭ-aŭ păzit nelipsit datoria sa, uşurând întru tóte pre notarĭ şi ţiind condicile curate şi cu orânduială de tóte câte se urméză la acéstă logofeţie, cu care a sa sirguinţă şi supunere este apururea trebuincios acesteĭ logofeţiĭ, fiind că are tótă sciinţa de câte trebĭ s'aŭ urmat şi care ce sfârşit a luat într'acéstă diastimă până acum, maĭ vêrtos că aŭ învĕţat orânduiala trebiĭ cum să se urmeze făr'de sminté1ă pentru ca să fie de acum înainte nestrămutat de la acéstă logofeţie şi pentru maĭ bună înlesnire a trebilor, fiind-că de multe orĭ se întêmplă trebĭ multe de ale cinstitelor consulaturĭ şi nu este îndestul numaĭ acésta, mĕ rog Măriei tale, că de se va găsi cu cale de către Inălţimea ta, osebit de notarul acesteĭ lo-

cer ca aceste lefí să li se sporéscă. Barbu Văcărescu vel Ban, la 31 August 1820, arată, că cu adevĕr nu aŭ cu ce trăi, cu 50 talerĭ pe lună. Incă din Martie, Vodă promite prin Barbu Văcărescu şi prin biv vel spătarul Gh. Suţu, prim caimacam, sporirea lefilor. Barbu Văcărescu propune, ca boerií judecătorĭ, să maĭ aibă rĕbdare până ce se va maĭ indrepta casa lefilor, care e datóre, căcĭ la câte 8 departamentarĭ (de la cele 2 departamente) să li se maĭ adaoge câte 50 talerí pe lună de om (Cod. 100, pag. 440).

La 2 Septembre 1820 se face sporirea de lefi [1].

Asemenea sporire de léfă se face şi la departamentele din Bucurescĭ.

*

Prima carte a luĭ Al. N. Suţu adresată Divanuluĭ, în interesul căutăreĭ judecăţilor, sună aşa:

Iŏ Al. N. Suţu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Cinstiţilor şi credincioşĭ Dumnévóstră veliţĭ boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, cea maĭ d'întêiŭ şi neapărată datorie atât a Nóstră cât şi a Dumnévóstră, este de a căuta şi a păzi dreptatea noroduluĭ, carea se alege şi se descopere printr'al judecăţeĭ mijloc şi printr'a sa amăruntă cercetare, care urméză a se face de către judecătorĭ cu adâncă luare aminte; acéstă dar urmare fiind datorĭ şi înşi-vĕ Dumnévóstră a o pune în lucrare la pricinile de judecăţĭ ale no-

---

gofeţiĭ, să se maĭ facă alte două cărţĭ, adecă una pre numele numituluĭ Costache Melicescu, condicarul, şi alta cu numele deschis pentru alt logofeţel ce'l vom chibzui de destoinic a fi ajutorĭ, carí cărţĭ să aibă tot acelaşĭ privileghiŭ ca şi cărţile logofeţilor Divanuluĭ şi léfa să li se orânduiască de la casa lefilor pre cât se va bine chibzui de prea Inalta înţelepciunea Măriei tale. — 1820, Maiŭ 1.

vel Logofĕt.

1. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.*

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele Dumnéta biv vel logofete Scarlate Grădiştene, nazirule al caseĭ lefilor, pentru 8 judecătorĭ departamentarĭ de la amêndouĕ departamenturile ot Craiova adecă cel de 4 şi cel de criminalion, poruncim Domnia mea să li se facă adaos lefiĭ pe lângă câte talerĭ 50 ce luaŭ pe lună, încă câte talerĭ 50, ca să se facă câte talerĭ 100 de fie-care judecător pe lună, aşedându-se la catastih cu acéstă orânduită léfă de talerĭ 100 de la ḑintêiŭ a aceştiĭ următóre lunĭ Septembre, tolco pisah gospod.— 1820, Septembre 2.

(pecetea g-pd) *vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 148

rodului, ce se orânduesc la Dumnévóstră, care fiind-că se izvodesc necontenit în felurimĭ de prigonirĭ, urmézä ca să avețĭ îndemânare de vreme destulă, spre a le putea căuta cu deamăruntul; de aceea poruncim Dumnévóstră, ca în ḑilele cele orânduite a căutăreĭ judecăților, ce se orânduesc în cercetarea Dumnévóstră, să vĕ adunațĭ negreșit cu toțiĭ aicĭ la Domnésca nóstră Curte, la treĭ césurĭ și jumĕtate din ḑi, spre a căuta tréba până la 8 césurĭ din ḑi, cercetând pricinile de judecățĭ după pravila pământuluĭ fără câtușĭ de puțină voĭ veghiată séŭ părtinire (căcĭ judecata este a luĭ Dumneḑeŭ), și fără prelungire ca să nu se zăbovéscă aicĭ ipotesiariĭ ceĭ după afară, cheltuindu-se în zadar și pierḑêndu'șĭ trebile caselor lor; de care poruncim Domnia mea și Dumitale vel logofete de țéra de sus, să îngrijescĭ după a Dumitale datorie de a se păzi acest nizam întocmaĭ fără câtușĭ de puțină strămutare.

Cod. XCVI, pag. 5.

La 18 Februarie 1819, noul Domnitor ordonă ca să se adune Divanul diminéța la 2 césurĭ din ḑi (8 ore europene), căcĭ ḑioa s'a maĭ mărit și trebue să se siléscă cu tot modul a grăbi darea hotărîrilor, ca să nu zăbovéscă în cheltuelĭ pre ceĭ în proces [1].

In anul următor, 1 April, Al. Suțu ordonă boierilor velițĭ să se adune la Curte la 1 oră din ḑi (adecă la 6 ore diminéța) și se caute de judecată neunițĭ până la 5 ore din ḑi (11 ore ante-meridiane), fiind-că ḑiua s'a maĭ mărit... [2]

---

1. *Iŏ Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

Cinstiților și credincioșĭ Dumnévóstră veliților boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, cu tóte că în trecutele ḑile, prin osebit pitac vi s'aŭ dat porunca Domnieĭ mele, ca să vĕ adunațĭ la treĭ césurĭ din ḑi diminéța aicĭ la Domnésca nóstră Curte, ca să căutațĭ pricinile de judecățĭ ale noroduluĭ ce se rânduesc de la Divanul Domnieĭ mele în cercetarea Dumnévóstră, dar fiind-că acum ḑiua s'a mărit și pricinile de judecățĭ s'aŭ înmulțit, să începețĭ a vĕ aduna diminéța de la 2 césurĭ din ḑi și să căutațĭ judecățĭ până la . . . . . césurĭ, silindu-vĕ în tot chipul spre a se da sfârșit maĭ în grabă, spre a nu se zăbovi și a se cheltui ipotesiariĭ în zadar. tolco pisah g-pd.—1819, Februarie 18.

(pecetea gospod.) *vel logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 14.

2. Cinstiților și credincioșĭ Dumnévóstră veliților boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, cea dintâiŭ și neapărată datorie a oblăduireĭ după cuviință este de a se căuta și a se păzi dreptatea noroduluĭ, care se alege și se descopere prin mijlocul judecățeĭ și printr'a sa amăruntă cercetare, ce se urmézä a se face de către judecătorĭ cu adâncă luare aminte, acéstă dar urmare fiind dorită și înși-vĕ Dumnévóstră a o pune în lucrare la pricinile de judecățĭ ale noroduluĭ, ce se orînduesc la Dumnévóstră, care fiind-că sunt multe, urmézä ca să avețĭ

Fiind bolnav, cu puține ḑile înainte de mórtea sa grabnică, Al. N. Suțul maĭ adreséză un noŭ apel personal la principaliĭ membriĭ a Divanuluĭ, halea şi mazilĭ, să se adune la Curtea domnéscă, să grăbéscă a da sentințele ce aştéptă de mult timp ceĭ în judecată. Al. N. Suțu adreséză un asemenea apel-ordine şi deosebit, numaĭ la Divanul sĕŭ [1].

îndemânare de vreme îndestulă spre a le putea căuta cu deamăruntul şi fiind-că acum ḑiua s'a mărit, poruncim Dumnévóstră ca în ḑilele cele orânduite a căutăreĭ judecăților, să ve adunațĭ negreşit cu toțiĭ aicĭ la Domnésca nóstră curte la un cés din ḑı, spre a căuta tréba şi a cerceta pricinile judecăților până la 5 césurĭ din ḑı, ca să nu se prelungéscă pricinile şi să se zăbovéscă ipotesiariĭ, cheltuindu-se şi pierḑêndu'şĭ vremea în zadar, tolco pisah gpd.— 1820, April 1.

vel Logofĕt.

Cod. XCVI, pag. 137.

1. Iacă aceste acte:

Iŏ Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Prea osfinția ta părinte mitropolite al Ungrovlahieĭ şi Dumnévóstră cinstiților şi credincioşĭ veliților boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, Dumnéta biv vel bane Grigorie Brâncoveno, epistatule al spătărieĭ, Dumnéta vel bane Constantine Crețulescule, Dumnéta biv vel bane Grigorie Ghica, Dumnéta biv vel bane Barbule Văcărescule, Dumnéta vel vist ere Grigorie Filipescule şi Dumnéta vel postelnice Iacovache Rizu, fiind-că pricinile obşteseĭ s'aŭ înmulțit în cât nu se póte trece cu vederea, nicĭ cea maĭ mică prelungire, ci este de mare trebuință a se da în grabă săvêrşire la tóte dupĕ dreptate, ca să nu pătiméscă norodul, de aceea poruncim Domnia mea să vĕ adunațĭ de astă-ḑĭ înainte cu toțiĭ la domnésca nóstră curte şi cu luare aminte cercetând pricinile obşteseĭ să dațĭ lămurită şi desluşită hotărîrea Dumnévóstră în scris dupĕ dreptate cu sciuta Dumnévóstră râvnă şi iubire de patrie, tolco pisah gpd. —1821, Ianuar 15.

(pecetea gpd.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 197.

Iŏ Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Cinstiților şi credincioşilor velițĭ boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, vĕḑute sunt de Dumnévóstră mulțimea pricinelor de judecățĭ ale noroduluĭ ce s'aŭ zăticnit altă dată care în adevĕr cere isbrănire neprelungită, ca să nu se stingă cu cheltuiala adăstând aicĭ în vreme de iarnă, de aceea poruncim Domnia mea, ca fără preget să vĕ adunațĭ pe tóte ḑilele cu toțĭ aicĭ in Domnésca nóstră curte şi cu tótă silința să le căutațĭ pricinele cu scumpă cercetare, luare aminte şi iubire de dreptate şi prin anaforale să dațĭ săvêrşire ca să pótă ceĭ prigonițĭ aşĭ căuta şi de alte interesurĭ ale caselor lor, tolco pisah gpd.—1821, Ianuarie 15.

(pecetea gpd). *vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 197.

Să aducem acum la sciinţă unele disposiţiunĭ luate, prin cărţĭ Domnescĭ orĭ şi hrisóve, în ordine cronologică:

a) *Prea Inălţate Dómne.*

Dumnélui căminar Iancu, ispravnicul strĕinilor din douĕ-spre-ḑece judeţe, trimite la visterie acéstă alăturată însciinţare, arĕtătóre, că după amânarea ponturilor aşeḑăreĭ acestor strĕinĭ să se facă cunoscut la logofeţia Divanuluĭ Măriei tale, a se orândui tóte pricinile strĕinilor la al lor isprăvnicat, cum şi la gonirile ce vor fi avĕnd pămêntenii cu străinii ce sunt şeḑĕtorĭ pe afară, pe la judeţe, să se orânduiască şi la Dumnélor ispravnicii pămêntenĭ şi la isprăvnicatul strĕinilor. Dréptă şi cu cale este rugăciunea ce face Dumnéluĭ, spre a nu se aduce nicĭ un fel de smăcinare strĕinilor din partea dregătorilor pămêntenĭ, carĭ negreşit nu pot primi şi către strĕinĭ tot cu aceeaşĭ ocrotire cu care se află către ceĭ de sub a Dumnélor ocârmuire. Dar eŭ, plecata sluga Măriei tale, ḑic că acéstă cerere se cuvine a se pune în lucrare numaĭ pentru pricinile ce se vor urma între strĕinĭ cu strĕinĭ, care să se orânduiască la isprăvnicatul lor şi de vor fi întru depărtare de isprăvnicat, se vor căuta de către orânduitul isprăvnicatuluĭ, prin porunca ce i se va trămite, după care acésta vor rĕmânea strĕiniĭ întru tóte căderile alăturaţiĭ otcârmuirilor ce li s'aŭ orânduit. Dar la pricinile ce se vor urma pe la judeţe între pămêntenĭ şi strĕinĭ, să se orânduiască numaĭ la isprăvnicatul judeţuluĭ, nu numaĭ pentru că acel isprăvnicat avênd cel întêiŭ loc al stăpânireĭ, se cuvine să fie şi întru tóte sĕvêrşitor şi îndestulător obştieĭ, ci pentru că este şi peste putinţă a se însoţi la cercetare amêndouĕ isprăvnicaturile, aflându-se acest isprăvnicat al strĕinilor depărtat de tóte cele-l-alte şi nicĭ că se cuvine a orîndui vechiliĭ însoţiţĭ la oblăduire cu Dumnélor ispravnicii pămêntenilor. Asemene şi la pricinĭ englimatica să nu se amestece acel isprăvnicat, fiind osebită orânduială la acésta pentru tóte stările sălăşluitorilor ţĕreĭ; ci dar în orĭ-ce chip se va chibzui acéstă pricină de către înalta înţelepciune a Măriei tale, se va da otărîre de urmare. — 1819, Septembre 19.

Vel Logofĕt.

Asupra acesteĭ anaforale, Al. Suţu hotărasce:

Chibzuind şi Domnia mea cele arĕtate printr'acéstă anafora de Dumnéluĭ vel vistier şi găsindu-le a fi cu bună orânduială, le întărim Domnia mea ca să se urmeze întocmaĭ şi poruncim Dumitale vel logofĕt de ţéra de sus, să facĭ poruncile Domnieĭ mele, atât la Dumnélor ispravnicii de strĕinĭ, cât şi pe la tóte isprăvnicaturile judeţelor cu coprinderea ce se arată maĭ jos, spre a le fi sciut în ce chip s'aŭ otărît a se face urmare la prigonirile ce vor avea pămênteniĭ cu streiniĭ, cu atâta însă osebire, că aceia din strĕinĭ carĭ, ferin-

du-se de depărtarea loculuĭ şi de choltuelile ce urméză trepădându se la isprăvnicatul lor a'şĭ cere dreptatea, vor primi de bună-voinţa lor, nesilițĭ de nimenĭ, a se judeca la vre-un isprăvnicat de pămêntenĭ, ce va cădea maĭ cu apropiere, să nu fie popriţĭ.—1819, Octombre 17.

(L. S. D.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCII, fila 494

In vedere cu acéstă disposiţiune se dete ispravnicilor, la 29 Octombre 1819, următórea carte deschisă :

Dumnévóstră ispravnicilor ot sud . . . . . . sănătate. Vĕ facem Domnia mea în scire, că pentru a se păzi buna orânduială şi cumpăna dreptăţeĭ, a nu se face năpăstuirĭ străinilor birnicĭ în pricinile ce se vor întêmpla a avea între eĭ, s'aŭ dat de cătră Domnia mea nizam, după anaforaoa Dumnóluĭ vel vistieru, ce ne-aŭ făcut la însciinţarea isprăvnicatuluĭ de streinĭ, că la pricinile ce se vor întêmpla a avea strĕinĭ cu strĕinĭ, să nu se tragă de isprăvnicatul pămêntenilor, ci isprăvnicatul strĕinilor să'ĭ judece şi jălbile lor să se orânduiască la isprăvnicatul lor şi de vor fi întru depărtare de isprăvnicat, se vor căuta de că'tre orânduitul isprăvnicatuluĭ prin porunca ce i se va trimite, după care vor rĕmânea strĕiniĭ întru tóte căderile alăturaţĭ otcârmuirilor ce li s'aŭ orânduit, iar la pricinile ce se vor urma pe la judeţe între pămêntenĭ cu strĕiniĭ, să se orânduiască numaĭ la isprăvnicatul judeţuluĭ, nu numaĭ pentru că acel isprăvnicat, avênd cel întêiŭ loc al stăpânireĭ, se cuvine să fie şi întru tóte săvêrşitor îndestulărilor obşteĭ, ci şi pentru că este peste putinţă a se însoţi la cercetare amêndouĕ isprăvnicaturile, aflându-se acest isprăvnicat al strĕinilor depărtat de cele-l-alte şi nicĭ că se cuvine a se orândui vechilĭ însoţiţĭ la obláduire cu Dumnóvóstră ispravniciĭ pămêntenĭ; asemenea şi la pricinĭ englimaticescĭ, sĕ nu se amestece acest isprăvnicat, fiind osebită orânduială la acésta pentru tóte stările lăcuitorilor ţĕreĭ. De aceea poruncim Dumnévóstră, ca după coprinderea ce se arată maĭ sus, să fiţĭ următorĭ la prigonirile ce vor avea pămêntenıĭ cu strĕiniĭ, cu atâta însă osebire, ca din strĕiniĭ carĭ se vor feri de depărtarea loculuĭ şi de cheltuelile ce urméză trepădându-se la isprăvnicatul lor, vor vrea a'şĭ cere dreptatea şi vor primi de bună voinţa lor nesiliţĭ de nimenĭ, a se judeca la vre-un isprăvnicat de pămêntenĭ, ce va cădea maĭ cu apropiere, să nu fie popriţĭ; şi de primire să avem Domnia mea însciinţare, şi fiţĭ sănătoşĭ.—1819, Octombre 29.

Cod. XCVI, pag 96.

b) Deslegare relativă la mezatul lucrurilor stătătóre din judeţe, în vedere cu «protimisul»;

Zemle Vlahiscoe. — Dumnévóstră ispravnicilor ot sud . . . sănătate. Vě facem în scire, că Diamandi, starostea de neguţătorĭ de aicĭ din Bucurescĭ, prin anafora a'ĭ făcut arĕtare Domnieĭ mele, cum că pentru lucrurile cele nemişcătóre, care din poruncă gospod se vînd cu mezat: moşiĭ, viĭ şi altele, la care trebuinţa urmézā de se dă scire isprăvnicatuluĭ spre a face cunoscut atât rudelor vîndĕtorilor, cât şi vecinilor celor ce aŭ cădere de protimisis, Dumnévóstră nu numaĭ că nicĭ o îngrijire nu avețĭ a da de scire la toţĭ aceia ce aŭ protimisis, ci nicĭ rĕspuns nu faceţĭ starostieĭ, şi se întêmplă cusururĭ, pentru care maĭ în ḑilele trecute, din porunca Domnieĭ mele s'aŭ scris Dumnévóstră prin Dumnéluĭ vel logofĕtul de ţéra de sus, ca să fiţĭ următorĭ a rĕspunde orĭ când vi se va scrie de stărostie, şi să publicarisiţĭ la toţĭ de obşte cărora li se cuvine protimisis, şi Dumnévóstră iarăşĭ următorĭ n'aţĭ fost de aceea straşnic poruncim Domnia mea Dumnévóstră, că de acum înainte, să fiţĭ îndatoraţĭ a rĕspunde stărostieĭ, şi a publicarisi celor ce vor avea cădere de protimisis, cum că de ne vom însciinţa, cum că nu aţĭ publicuit nicĭ aţĭ însciinţat stărostieĭ, când va scrie Dumnévóstră, să sciţĭ cu hotărîre, că orĭ-ce cusur, séŭ pagubă se va întêmpla în urmă după haracĭladizma vre-unuĭ acaret nemişcător, séŭ vor cere cine-va protimisis cu cuvênt că n'aŭ sciut de vîndare, însu-şĭ Dumnévóstră veţĭ fi respunḑĕtorĭ aceĭ pagube; şi că veţĭ fi următorĭ să avem Domnia mea însciinţarea Dumnévóstră, şi fiţĭ sănătoşĭ. — 1820, Iulie 9.

Cond. XCVI, pag. 164.

Publicaţiĭ la tóte judeţele şi la caim-cam pentru mezatul lucrurilor stătătóre după afară.

De la logofeţia mare, către Dumnélor fraţiĭ boerĭ ot sud.

Starostea de neguţătorĭ de aicĭ din Bucurescĭ, prin anafora aŭ făcut arĕtare, că pentru lucrurile cele nemişcătóre, care prin luminate poruncĭ domnescĭ se vînd la mezat, fiind îndatorată stărostia a scrie la Dumnévóstră boerĭ ispravnicĭ de prin judeţe, atât unde se află lucrurile ce se vînd, ca să se facă cunoscute vecinilor ce vor fi cu acel lucru ce se vinde, séŭ şi altora ce vor fi muşterecĭ, aşijderea maĭ este îndatorat starostea a însciinţa prin Dumnévóstră ispravnicilor şi pre rudele vînḑĕtorilor ce se vor afla prin judeţe, acelora ce li se cade protimisis, arătă starostea, că uniĭ din Dumnévóstră boerĭ ispravnicĭ, socotind însciinţările staroste̛ĭ ca un lucru bagatelă, nicĭ respuns nu da staroste̛ĭ, precum s'aŭ întêmplat de la unele isprăvnicate; de aceea din poruncă scriŭ Dumnévóstră, că tréba mezaturilor să o aveţĭ din cele delicate şi la scrisorile staroste̛ĭ, întârḑiere să nu se facă, ci cu silinţă să se facă energhie, şi însciinţare cu deslușire, a nu se întêmpla vre-un cusur, şi de primirea i urmare, să aibă logofeţia însciinţare.—1820, Septembre 26.

vel Logofĕt.

Cod. XCVI, pag. 79

c) Am vědut, în precedentele volume,— când şi cum s'a introdus în Muntenia slujba *Hatmaniei*, care esista din străvechiŭ în Moldova. *Hatmanul* muntean nu avu aceleaşĭ atribute ca cel moldovean, şi nu se putu substitui mareluĭ spătar. Administrator al «menzilurilor», hatmanul ajunge apoĭ un fel de introducĕtor al părţilor în proces înaintea Divanuluĭ. Finalmente, *Hatmanul* devine esecutorul sentinţelor date în procese de către Divan. Al. Suţu stabilesce *havaeturile* Hatmanieĭ după ce consultă în acest object pre Divan [1]. In 9 August 1819, Divanul îşĭ dă opiniunea sa, prin anafora, şi Al. Suţu o aprobă, iar aprobarea fiind dată, se transformă în hrisov domnesc, la 20 Octombrie 1819.

Prin acest hrisov se dispune, că, zapciiĭ Divanuluĭ să fie pe viitor subordonat Hatmanuluĭ, şi să şi pórte numele de *zapciĭ aĭ Hatmanieĭ*. Zapciiĭ, şi anume: vătaf de aprodĭ, vătaf de paharniceĭ, vătaf de Divan, ceauş de aprodĭ, ceauş de paharniceĭ şi ceauş al Hatmanieĭ, să fie aleşĭ de Hatmanul şi Vodă să-ĭ îmbrace în caftan. Prin zapciiĭ aceştia Hatmanul va trămite orĭ-ce jalbe de procese, cu simpla luĭ resoluţiune de trimitere la orĭ-ce departament. Zapciiĭ să aibă venit deciuiala de la procesele ce nu trec preste valórea de 2000 taleri. In sus de acéstă sumă deciuială revine luĭ vel Hatman. Deciuiala ce se cuvine zapciilor, se va pune la *cutia* Hatmanieĭ, şi la fie-ce douĕ lunĭ se va împărţi egal la toţĭ zapciiĭ.

Sub autoritatea Hatmanuluĭ vor sta şi toţĭ copiiĭ de casă, de Divan şi aprodiĭ şi marele Hatman îĭ va împărţi după trebuinţă la fie-care zapciŭ. Hatmania va avea un logofĕt cu caftan, care va fi şi condicar de jalbele orînduite de Hătmănie la departamenturĭ. Deciuiala

---

1. *Iō Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe*

Prea sfinţia ta părinte mitropolite, iubitorilor de Dumnedeĭ, sfinţia vóstră episcopilor şi credincioşĭ boerilor veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele hales şi mazîlĭ, precum întru tóte cele-l-alte dorim Domnia mea de a se păzi o bună orînduială spre putinciósa mulţămită a tuturor celor ce se află sub domnésca nóstră otcârmuire, asemenea voind de a se întocmi întru o orînduială bună şi nizamul dreptăţilor ce se cuvine a avea dregătoria hătmănieĭ domnesculuĭ nostru Divan, de aceea poruncim, ca adunându-vĕ cu toţiĭ la un loc şi puind înainte-vĕ hrisovul ce este întocmit pentru dregătoria Hatmanieĭ, să chibzuiţĭ câte din cele ce se coprind în numitul hrisov, sunt următóre vechiuluĭ obiceiŭ ce se urma, câte s'aŭ adăogat, şi câte din tóte acestea pot pricinui supĕrare şi obidă obştieĭ ipotesiarilor ce intră prin judecăţĭ, pentru orĭ-ce fel de pricină, şi să arĕtaţĭ Domnieĭ mele prin anafora cele ce veţĭ găsi cu cale, tolco pisah gpd.—1819, Iulie 15.

(pecetea gospod) *vel Logofĕt.*

Cond. XCVI, pag. 51.

Hatmanuluĭ şi a zapciilor seĭ să se percépă numaĭ după împlinirea sentinţeĭ. La lucrurile mişcătóre, valórea lor se va estima şi după acéstă estimare se va lua ḑeciuiala[1] Ḑeciuiala nu se ia asupra sumeĭ cerută

---

1. *Hrisovul hătmănieĭ*

Sfênt şi dorit lucru ar fi fost când s'ar fi putut păzi între ómenĭ obştésca frăţie şi unire şi ar lipsi cu totul zavistiile, patimile şi prigonir.le, care acestea aduc împreună mulţime de alte rĕutăţĭ şi mâhnesc necontenit ticălósa omenire; dar fiind că o acest fel de fericită petrecere, ce se vestesce din vécul cel aurit, nicĭ aŭ fost vre-o odinióră, nicĭ este de creḑut că va putea fi vre-o dată de acum înainte, de aceea datorie mare şi neapĕrată aŭ toţĭ aceia. cărora de către Dumneḑeeasca pronie li s'au încredinţat domniĭ şi oblăduirĭ de noróde, ca să se ocârmuiască din tótă virtutea întru câte privesc spre potolirea prigonirilor ce se ivesc pe tóte ḑilele, spre aflarea şi descoperirea dreptăţeĭ, spre împotrivirea celor ce voesc a năpăstui şi spre îndestularea celor năpăstuiţĭ, pentru care aceste cuvinte i sfêrşiturĭ şi sfintele pravile s'aŭ legiuit şi obştescile judecătoriĭ s'aŭ intocmit, orânduindu-se la dênsele din partea stăpânireĭ judecătorĭ, ca să descopere şi să hotărască dreptatea după pravilĭ, şi zapciĭ ca să pue în lucrare hotărîrile judecător lor şi să supue pe ceĭ ce năpăstuesc, ca să întórcă înapoĭ la ceĭ năpăstuiţĭ cele luate fără dreptate. Dintr'acéstă dar pricină îndemnându-ne şi noĭ îndată ce am sosit într'acéstă creştinéscă şi Domnéscă a nóstră ţéră, (întru a căreia otcârmuire suntem orânduiţĭ după Dumneḑeeasca voinţă) am orânduit pe unul din Dumnélor cinstiţĭ şi credincioşĭ boeriĭ Domnieĭ mele epistat *asupra implinirilor şi dărilor dreptuluĭ fieş-căruia după ce se hotărasce, numind pe acel boer vel Hatman al domnesculuĭ nostru Divan*, iar sfêrşitul aceştiĭ orânduelĭ aŭ fost, ca să dăm tărie şi putere acestuĭ sĕvêrşitor a pravilnicilor hotărîrĭ, spre a putea face căḑutul mumbaşiret asupra năpăstuitorilor şi spre a'ĭ face cu maĭ multă înlesnire şi cu maĭ mare străşnicie pre ceĭ năpăstuiţĭ stăpânĭ asupra dreptuluĭ lor, şi tot către acest sfêrşit privind şi voind ca să dăm la cel după vremĭ vel hatman al domnesculuĭ nostru Divan trebuinciósele mijlóce, spre înlesnirea săvêrşireĭ pravilnicilor hotărîrĭ şi totdeodată să legiuim şi câte se cuvine a lua pentru ale Domnieĭ sale ostenelĭ, şi să'ĭ poruncim cu desluşire câte se cuvine a se păzi pentru buna orânduială a domnesculuĭ nostru Divan. Dar fiind că cele ce s'aŭ aflat maĭ nainte întocmite, pentru ale Domnieĭ sale ostenelĭ, fiind unele supĕrătóre la ceĭ ce aŭ pricinĭ de judecăţĭ, am orînduit la Preaosfinţia sa părintele mitropolit i la iubitoriĭ de Dumneḑeŭ părinţĭ episcopĭ şi la obştea Dumnélor boerilor, de unde viindu-ne anafora cu îndreptare la cele supĕrătóre, am dat Domnia mea hotărîre, de la trecutul August 9, coprinḑĕtóre pe larg de uşurinţa ce s'aŭ făcut ipotesarilor, iar cele ce aŭ a se păzi de acum înainte iată le întocmim şi le legiuim printr'acest domnesc al nostru hrisov:

1) Zapciiĭ Domnesculuĭ nostru Divan să fie supuşĭ la Dumnéluĭ vel hatman, numindu-se zapciĭ aĭ Hătmănieĭ, alegêndu-se de către Dumnéluĭ şi iarăşĭ prin Dumnéluĭ să se aréte la Domnia mea, spre a se îmbrăca cu caftane, când atuncĭ aŭ a li se da către noĭ şi . . . . .

2) Numiţiĭ zapciĭ să fie şase la numĕr, adecă: vătaf de aproḑĭ, vătaf de păhărniceĭ, vătaf de Divan, ceauş de aproḑĭ, ceauş de păhărniceĭ şi ceauş al Hătmănieĭ.

în proces de prigonitorí, ci pe suma acordată de judecată. Când procesul, e de lucruri nemişcătóre, cari prin judecata trec, «*de la un obraz*

3) Tóte jălbile de obşte câte sunt pentru pricinĭ de judecăţĭ să se rânduiască la departamenturĭ, la veliţí, la judecătoria pricinilor streine, la veliţiĭ vorniciĭ, la veliţiĭ logofeţí şi la Domnescul nostru Divan, să se buiurdisésca de acum innainte la Dumnéluĭ vel hatman al Divanuluí, ca să le înfăţişeze la acele judecătoriĭ prin zapciiĭ ce sunt sub Dumnéluĭ.

4) Zapciiĭ Hătmănieĭ să aibă venit ḑeciuiala acelor pricinĭ, câte nu vor trece peste talerí 2000, iar la pricinile cate vor trece peste talerĭ 2000, ḑeciuiala să o ia Dumnéluĭ vel Hatmanu.

5) Fieş-carele zapciŭ, când îşĭ va lua ḑeciuiala de la vre-o pricină din cele până la talerĭ două miĭ, să aducă acea ḑeciuială, să o pue la obştésca cutie ce are a se păstra la Hătmănie, şi la fieş-care două lunĭ deschiḑêndu-se acea cutie să împarţă banii ce vor fi strins toţĭ zapciiĭ de opotrivă.

6) Toţĭ aproḑiĭ, păhărniceiĭ şi copiiĭ-din-casă de Divan să fie supuşĭ la Hătmănie, şi Dumnéluĭ vel Hatman să aibă a da dintrênşiĭ câţí-va voi fieş-căruia zapciŭ, ca să se slujască cu eĭ la pricinile ce se vor rândui fieşce-care.

7) Dumnéluĭ vel Hatman, jălbile ce se buiurdisesc la Dumnéluĭ, să le rânduiască cu pitacele Domnieĭ sale, către zapciiĭ ceĭ ce sunt sub Dumnéluĭ, şi zapciiĭ înfăţişându-le la judecătoriĭ, să fie datorĭ a arĕta pitacul Dumnéluĭ Hatmanuluĭ spre încredinţare, că acea pricină s'a rânduit la acel zapciŭ.

8) Hătmănia să aibă un logofĕt cu caftan, carele să fie dator a ţinea condică cu bună deslușire de tóte jălbile cate se rânduesc la Hătmănie cu numerele lor de tóte buiurdizmele si hotărîrile.

9) Când se va face împlinire de Dumnéluĭ vel Hatman i de zapciiĭ ce sunt sub Dumnéluĭ, de banĭ i de lucrurĭ mişcătóre şi de sinele mişcătóre, să ia ḑeciuiala pe deplin, făcêndu-se preţuire acelor lucrurí cât va fi prin putinţă maĭ adevĕrat, care ḑeciuelĭ să nu se ia numaĭ pentru căcĭ aŭ hotărît judecata de a se face împlinire, ci să se ia tocmaĭ atuncĭ când va face Hĕtmănia şi zapciiĭ săĭ împlinire, nicĭ să se céră ḑeciuială la tótă suma ce cere pârîşul, ci numaí suma ce este de prigonire, cum am ḑice: are unul să ia de la altul talerĭ 10000, din carí sunt de prigonire numaĭ talerĭ 1000, iar ceílalţĭ nu se împotrivesce cel dator a'ĭ plăti fără numaĭ a cere să'í dea celălalt adeverinţă de ocsofl.sis, în care să intre şi acea mie de prigonire şi acela nu voesce săĭ dea, iar judecata hotărasce, ca să se împlinéscă şi mia de leĭ, numaĭ la acea mie de leĭ, ce este de prigonire să se ia ḑeciuială când se vor împlini, iar nu şi la ceĭlalţĭ talerĭ 9000, ce n'au fost de prigonire, care ḑeciuelí să le rĕspunḑă acela ce este osândit prin pravila pămêntuluĭ.

10) Când vor fi pricinĭ de lucrurĭ nemişcătóre, cum: moşiĭ, viĭ, case, prăvălii, locurí, morĭ şi alte sădirĭ, când prin judecată şi hotărîre Domnéscă se mută stăpânirea acelor fel de lucrurí de la un obraz la altul, măcar fie şi preţuite, să nu se ia de Hătmănie séa de zapciiĭ săĭ ḑeciuială, ci să se ia filodorimă, adecă a treia parte din ḑeciuială, iar când nu se va face mutare aceluĭ lucru nemişcător de la un obraz la altul, ce acela care l'aŭ avut iarăşĭ la acela, aŭ hotarît judecata sa rĕmăe să se ia filodorimă a şasea partea din ḑeciuială şi să o rĕspunḑă acela ce este osândit prin pravila pămêntuluĭ, însă şi acea filodorimă să se urmeze cum s'au ḑis la pontul al 9-lea de maĭ sus, adecă să nu se ia numai pentru căcĭ aŭ hotarît judecata, ci să se ia tocmaĭ atuncĭ când

la altul» măcar fie şi preţuite, să nu se iee de hatmanie séŭ de zapciiĭ seĭ 10%, ci să se iee *«filodorimă»*, adecă a 3-a parte din ḑeciuială. Dacă

se va face împlinirea séŭ teslimatu, niciĭ să se céră filodorimă la tótă cererea pârîşuluĭ, ci numaĭ la lucrul ce va fi de prigonire, asemenea să se urmeze tot după acéstă pildă şi la alte pricinĭ de judecăţĭ de orĭ-ce lucrurĭ.

11) Să fie dator Dumnéluĭ vel Hatman a păzi căḑuta orânduială asupra înfăţişăriĭ pricinelor la domnescul nostru Divan i la celelalte judecătoriĭ, adecă să înfăţişeze totdeauna pricinile cele maĭ vechĭ, iar maĭ vêrtos ale lŏcuitorilor ţĕranĭ, ca să nu'şĭ piarḑă vremea şi să se păgubéscă lipsindu-se de trebile lor şi să se cheltuiască.

12) Dumnéluĭ vel Hatman să facă cuviinciósa străşnicie, ca să aducă înaintea judecătorilor pe tóte părţile şi când vre-unul din prigonitele părţĭ se arată cu îndărătnicie şi prelungesce înfăţişarea lor la judecată, să'l îndatoreze pe acela, ca orĭ însuşĭ să se înfăţişeze, séŭ vechil să'şĭ orânduiască, spre a lua sfêrşit pricinele; către acésta să fie dator a trimite aproḑĭ, cu ale Domnieĭ sale volniciĭ, ca să aducă pe aceia, ale cărora pricinĭ vor fi orânduite la judecătoriĭ, şi eĭ îndărătnicindu-se zăbovesc pe afară şi dosesc de judecată, însă de va fi din ceĭ proştĭ să trimiţă Dumnéluĭ vel Hatmanul aproḑĭ cu ale Dumnéluĭ volniciĭ, ca prin scirea Dumnélor ispravnicilor judeţuluĭ, să'ĭ ia să'ĭ aducă la judecată, unde sunt orânduiţĭ, iar de vor fi din boerĭ cu caftan, să'ĭ arate Domnieĭ mele cu anafora, ca cu poruncă Domnéscă să se aducă acel boer de afară, iarăşĭ prin marifet isprăvnicesc; aşijderea şi pentru săvêrşirea ce se cuvine, a se pune în lucrare, după ce se va face anaforaoa judecăţeĭ, să urmeze Hătmănia întocmaĭ după povaţa ce es'e alcătuită în pravila pămêntuluĭ.

13) Orânduim Domnia mea şi trepedele mumbaşirilor, ce se trimit afară pe la judeţe de aduc ómenĭ pentru pricinĭ de judecăţĭ i pentru trepedele zapciilor ce înfăţişéză la judecătoriĭ pe ceĭ din politiĭ, spre a lipsi caţahrisis ce se urma până acum. Cu sfat de obşte s'aŭ hotărât de Domnia mea, să se facă adaos canonisit: ce trépăd aŭ a lua de acum înainte? purtând şi cheltuiala mâncăreĭ mumbaşiruluĭ cel ce dă jalbă şi cere mumbaşir, peste trépădul ce se orânduesce, care trepede ale judeţelor pentru ceĭ ce se aduc aicĭ în Bucurescĭ, s'aŭ scris acum în dosul acestuĭ hrisov fieş-care judeţ cu baniĭ ce se orânduesce a da, iar ceĭ ce se află aicĭ în Bucurescĭ şi'ĭ înfăţişéză zapciiĭ la judecătoriĭ, să dea zapciuluĭ trépăd talerĭ 2 parale 30, însă nu de câte orĭ îĭ va duce la judecată şi nu este vreme a se înfăţişa să dea trépăd, ci numaĭ odată după ce se hotăresce judecata şi pricina sfârşită şi se iscălesce anaforaoa, atuncĭ să ia acest trépăd, cât se orânduesce, iar nu maĭ mult; osebit să maĭ orânduesce şi trepedele judeţelor ot preste Olt, pentru ceĭ ce se aduc la Divanul Craioveĭ precum iarăşĭ în dosul acestuĭ hrisov se însemnéză; iar ceĭ ce se află în Craiova şi înfăţişéză zapciul la judecată, să dea iarăşĭ ca ceĭ de aicĭ, tot cu mijlocul ce se arată maĭ sus, precum şi trepedele slujitorilor, ce aduc din judeţe la isprăvnicat pe ceĭ ce aŭ pricinĭ de judecăţĭ, să se însemneze de Dumnélor ispravniciĭ în volnicie cât să ia, însă de la talerĭ 1 până la talerĭ 2 şi parale 30, după depărtarea loculuĭ, iar ceĭ din oraş séŭ locul unde se află isprăvnicatul, să dea trépăd slujitoruluĭ parale 20, însă tóte aceste trepede aŭ să le dea ceĭ ce rĕmân de judecată.

14) Dumnéluĭ vel Hatmanul aflându-se faţă la judecăţile Dumnélor veliţilor boerĭ, să îngrijéscă a se păzi căḑuta bună orânduială, prin zapciiĭ ce sunt

judecata lasă lucrul nemişcător în posesiunea vechiuluĭ proprietar, filodorima va fi numaĭ de a 6-a parte din ḑeciuială, plătibilă de cel

---

sub Dumnéluĭ, şi când va fi a se face domnesc al nostru Divan sĭ dea de scire maĭ nainte Dumnélor boerilor, ca să vie a se afla la Divan, după obiceiĭ, precum şi Dumnéluĭ să se afle totdeauna la domnescul nostru Divan şi să aibă gata pe amêndouĕ părţile prigonite, ca să nu se întêmple hazmodiĭ. Poruncim însă şi Dumitale vel hatmane al Divanuluĭ să aibĭ a urma întru tóte întocmaĭ precum maĭ sus se arată.

Drept aceea am întărit hrisovul acesta cu însăşĭ domnésca nóstră iscălitură şi pecete şi cu credinţa prea iubiţilor Domnieĭ mele fiĭ: Nicolae V-v., Gheorghe V-v., Ioan V-v., Scarlat V-v., Dumitru V-v., Grigorie V.-v., martorĭ fiind şi Dumnélor cinstiţĭ şi credincioşĭ boerĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: pan Constantin Creţulescu vel Ban pan Barbu Văcărescu vel vistier, pan Istrate Creţulescu vel vornic de ţéra de sus, pan Mihalache Manu vel vornic de ţéra de jos, pan Gheorghe Filipescu vel logofĕt de ţéra de sus, pan Constantin Filipescu vel vornic, pan Gheorghe Golescu vel vornic al obştirilor, pan Grigorie Ralea vel vornic, pan Constantin Golescu vel logofĕt de ţéra de jos, pan Nicolae Slugearoglu vel postelnic, pan Dimitrie Hrisoscoleu vel logofĕt de obiceiurĭ, pan Gheorghe Vlahuţ vel spătar, pan Manolache Băleanu vel vornic al politieĭ, pan Alexandru Hariton vel căminar, pan Alexandru Desile vel comis şi ispravnic, pan Gheorghe Filipescu vel logofĕt de ţéra de sus; şi s'aŭ scris hrisovul acesta în anul d'întêiŭ dintru a treia Domnie a Domnieĭ mele aicĭ in oraşul scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la aniĭ de la nascerea Domnuluĭ Dumneḑeŭ şi mântuitoruluĭ nostru Isus Hristos 1819, Octombre 20, de Chiriţă logofĕt de Divan.

Iô Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Cetindu-se înaintea Domnieĭ mele acéstă obştéscă anafora a părinţilor arhiereĭ şi a Dumnélor veliţilor boerĭ, şi luând Domnia mea sémă celor coprinse, le găsim aşeḑate cu bună orânduială, pentru uşurarea celor ce se trag în *Crisologhiĭ*, de a nu fi supĕraţĭ cu vre-un catahrisis. Drept aceea întărim Domnia mea acéstă bună întocmire, ca să se păzéscă apururea nestrămutat şi poruncim Dumitale vel logofete de ţéra de sus, dupĕ ce se va trece în condica Divanuluĭ, să se vestéscă apoĭ cu cărţile Domnieĭ mele, atât la decastoriile de aicĭ din Bucurescĭ, cât şi la Divanul nostru ot Craiova, cît şi la tóte judeţele ţĕreĭ, spre a le fi sciut tuturor că este voinţa Domnieĭ mele a se face urmare întocmaĭ.—1819, Octombre 17.

(L. S. Domn.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCII, fila 496.

Prea Inălţate Dómne,

Dupĕ luminată porunca Măriеĭ tale, ce s'aŭ dat la anaforaoa Dumnéluĭ vel logofĕt de ţéra de sus, făcênd chibzuire pentru trăpedele mumbaşirilor, ce se trimit afară, pe la judeţe, de aduc ómenĭ pentru pricinĭ de judecăţĭ i pentru trăpedele zapciilor, ce înfăţişéză la judecătoriĭ pre ceĭ din politie, spre

osândit. Hatmanul e obligat să păzéscă rândul înfăţişăreĭ proceselor, dând precăderea celor maĭ vechĭ, «*iar maĭ vĕrtos ale locuitorilor ţĕranĭ*,

---

a lipsi catahrisis ce se urméză până acum, cu sfat de obşte se găsi cu cale, să se facă adaos canonisit ce trépăd aŭ a lua de acum înainte purtând şi cheltuială mâncăreĭ mumbaşiruluĭ cel ce dă jalbă şi cere mumbaşir, preste trépădul ce se orânduesce după cum arĕtăm maĭ jos.

Trapedele judeţelor pentru ceĭ ce aduc aicĭ

Talerĭ	par.	
18	30	Slam-Râmnic, adecă opt-spre-ḑece şi un zlot.
11	10	Buzĕŭ, adecă un-spre-ḑece şi un ort.
11	10	Saac, adecă un-spre ḑece şi un ort.
11	10	Prahova, adecă un-spre-ḑece şi un ort.
15	—	Ialomiţa, adecă cincĭ-spre-ḑece.
5	25	Ilfov, adecă cincĭ şi douĕ-ḑecĭ şi cincĭ.
11	10	Dâmboviţa, adecă un-spre-ḑece şi un ort.
8	—	Vlaşca, adecă opt.
11	10	Teleorman, adecă un-spre-ḑece şi un ort.
15	—	Muscel, adecă cincĭ-spre ḑece.
15	—	Argeş, adecă cincĭ-spre ḑece.
15	—	Olt, adecă cincĭ-spre-ḑece.
15	—	Romanaţĭ, adecă cincĭ-spre-ḑece.
18	30	Vălcea, adecă opt-spre-ḑece şi un zlot.
18	30	Dolj, adecă opt-spre-ḑece şi un zlot.
22	20	Gorj, adecă douĕ-ḑecĭ şi doĭ şi jumĕtate.
22	20	Mehedinţĭ, adecă douĕ-ḑecĭ şi doĭ şi jumĕtate.

Iar ceĭ ce se află însă în Bucurescĭ şi îĭ înfăţişéză zapciiĭ la judecătoriĭ, să dee aceluĭ zapciŭ traped talerĭ 2, parale 30, însă nu de câte orĭ îĭ aduc la judecată şi nu este vremea a se înfăţişa să dee trépăd, ci numaĭ o dată, după ce se hotăresce judecata, iee pricina sfĕrşit şi se iscălesce şi anaforaoaĭ atuncĭ să ia acest trépăd cât se orânduesce, iar nu maĭ mult.

Trepedele judeţelor pentru ceĭ ce se aduc la Divanul Craioveĭ

18	30	Vâlcea, adecă opt-spre ḑece şi un zlot.
10	—	Romanaţĭ, adecă ḑece.
5	20	Dolj, adecă cincĭ şi jumĕtate.
18	30	Gorj, adecă opt-spre-ḑece şi un zlot.
18	30	Mehedinţĭ, adecă opt-spre-ḑece şi un zlot.

vel Logofĕt Răducanu Sărdar.

Iar ceĭ ce se află în Craiova şi îĭ înfăţişéză zapciu la judecată, să dee iarăşĭ ca ceĭ de aicĭ, tot cu mijlocul ce arĕtăm maĭ sus.

Trepedele slujitorilor ce aduc din judeţe la isprăvnicat pre ceĭ ce aŭ pricinĭ de judecăţĭ, să se însemneze de Dumnélor ispravniciĭ în volnicie, cât să iee, însă de la talerĭ unul până la 2 şi 30, după depărtarea loculuĭ. Iar

ca să nu-şĭ piardă vremea. . . . Hatmanul chiamă şi la nevoie *aduce* la înfăţişare părţile din un proces. Pre ceĭ care refuză a veni la înfă-

---

ceĭ din oraşul séŭ locul unde se află isprăvnicatul să dee trépăd slujitoruluĭ parale 20. Insă tóte aceste trepede aŭ să le dee ceĭ ce rĕmân de judacată. Pentru care de se va găsi şi de către Măria ta cu cale acéstă chibzuire a nóstră, se va da luminată poruncă către Dumnéluĭ vel logofĕt de ţéra de sus, ca să se publicariséscă la tóte judeţele ţĕriĭ, la Divanul Craioveĭ. prin poruncĭ Domnescĭ şi să se tréçă şi *in pravila pămĕntuluĭ, la o margine* ca să fie sciute tot-deauna.—1819, Septembre 29.

Al Ungrovlahieĭ Dionisie, Gherasim Buzĕŭ, Gregore Brâncoveanu, Const. Creţulescu, Greg. Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu vel vornic, Const. Bălăceanu, Mihalache Manu vel vornic, Gregorie Băleanu, Gheorghe Filipescu, Const. Filipescu vel vornic, Ión Ştirbeĭ vornic, Iordache Golescu vel vornic, Const. Golescu vel logofĕt, Dumitrache Hrisoscoleŭ vel logofĕt, Nestor logofĕt, Const. Dudescu.

(*Tariful de sus, fără de textul resoluţieĭ şi al anaforaleĭ este trecut şi la Cod. XCIII fila 109*).

Publicaţiĭ la tóte judeţele pentru ḑeciuelile Hătmănieĭ cum are să le ia, şi trepedele zapciilor şi mumbaşirilor.

Dumnévóstră ispravnicilor ot sud . . . sănătate. Vĕ facem în scire, că îndată ce am sosit într'acest de Dumneḑeŭ păzit scaun al Domnieĭ nóstre, neadormită îngrijire avênd pentru buna petrecere a tuturor supuşilor noştri, a întemeia cele obştescĭ bunătăţiĭ a le adăogi, şi a face şi din noŭ lucrurĭ folositóre, pre cât ne va fi prin putinţă, iar care vor fi supĕrătóre, să le depărtăm, şi între altele găsit'am şi boeria Hătmănieĭ, dregătorie a zapcialâcurilor, avênd datorie a pune în faptă hotăririle judecăţilor, a supune pre ceĭ ce voesc a năpăstui, a îndestula pre ceĭ năpăstuiţĭ, şi ca o trebuinciósă ce este, am hotărît şi Domnia mea a se păzi, făcênd dintre Dumnélor boeriĭ Domnieĭ mele, şi vel Hatman, dar fiind-că dregătoria acésta se află întocmită şi cu hrisov domnesc prin ponturĭ, pentru iraturile ce are, şi unele dintr'acele iraturĭ găsindu-le supĕrătóre la ceĭ ce aŭ pricinĭ de judecăţĭ, cu sfatul Preaosfinţieĭ sale părinteluĭ mitropolit şi a iubitorilor de Dumneḑeŭ părinţilor episcopĭ şi obştieĭ Dumnélor boerilor, am făcut Domnia mea îndreptare, spre uşurinţa ipotesiarilor, iar cele ce s'aŭ găsit bune le-am întărit, făcênd şi hrisovul Domnieĭ mele a se păzi, care îndreptare, spre a Dumnévóstră sciinţă şi spre mângâerea tuturor de obşte, le arĕt maĭ jos, adică:

1) La pontul ce este pentru împlinirile ce se fac de banĭ i de lucrurĭ mişcătóre şi de sineşĭ mişcătóre, ce este orânduit a lua Dumnéluĭ vel Hatman ḑeciuială deplin, făcêndu-se preţuire acelor lucrurĭ cât va fi prin putinţă maĭ adevĕrată. s'aŭ îndreptat cu mijlocul ce se arată maĭ jos, şi spre pliroforie se pune acéstă pildă: adecă, când are unul să ia de la altul talerĭ 10.000, din carĭ sunt de prigonire numaĭ talerĭ 1000, iar ceĭ-l-alţĭ nu se împotrivesce cel dator a'ĭ plăti, fără numaĭ cere să'ĭ dea celă-l-alt adeverinţă de ecsoflisis, în care să intre şi acea mie de prigonire, şi acela nu voesce să'ĭ dea, iar judecata hotăresce, ca să i se împliuéscă şi mia de leĭ, numaĭ la acea mie de leĭ

ţişare, de óre-ce sunt din prostime, să-i aducă prin *aproḑi* cu ale Hatmaniei volnicii, dar de sunt din *boerii cu caftan*, să-i arête Domniei

---

ce este de prigonire, să se ia ḑeciuiala când se vor împlini, iar nu şi la ceĭ-l-alţĭ talerĭ 9.000 ce n'aŭ fost de prigonire, carĭ ḑeciuelĭ să le respundă acela ce este osîndit prin pravila pământuluĭ.

2) La plinirile ce vor fi de lucrurĭ nemişcătóre, cum: moşiĭ, viĭ, case, prăvăliĭ, locurĭ, morĭ şi alte sădirĭ, când prin judecată şi hotărîre domnéscă se mută stăpânirea acestor fel de lucrurĭ de la un obraz la altul, măcar fie şi preţuită, să nu se ia de Hătmănie, séŭ de zapciiĭ séĭ ḑeciuială, ci să se ia filodorimă, adecă a treia parte din ḑeciuială, iar când nu se face mutare aceluĭ lucru nemişcător de la un obraz la altul, ci acela care l'aŭ avut, iarăşĭ la acela aŭ hotărît judecata să rĕmâe, să se ia filodorimă a şésea parte din ḑeciuială şi să o rĕspunḑă acela ce este osândit prin pravila pământuluĭ, însă şi acea filodorimă să se urmeze cum s'aŭ ḑis maĭ sus, adecă să nu se ia numaĭ pentru căcĭ aŭ hotărît judecata, ci să se ia tocmaĭ atuncĭ, când se va face implinirea séŭ teslimatul, nicĭ să se céră filodorimă la tótă cererea pârîşuluĭ, ci numaĭ la lucrul ce va fi de prigonire; asemenea să se urmeze tot după acéstă pildă şi la alte pricinĭ de judecăţĭ de orĭ-ce lucrurĭ şi tot după acéstă hotărîre aveţi să urmaţĭ şi Dumnévóstră ispravnicilor la pricinile ce se vor căuta de Dumnévóstră şi se vor săvêrşi acolea.

3) La ceĭ ce se aduc de afară, când vor fi din ceĭ proştĭ, să trimiţă Dumnéluĭ vel Hatmanul aproḑĭ cu ale Dumnéluĭ volniciĭ, ca prin scirea Dumnévóstră, ispravnicilor judeţuluĭ, să'ĭ ia să'ĭ aducă la judecată, unde sunt orânduiţĭ, iar de vor fi din boerĭ cu caftane, să'ĭ arête Domnieĭ mele cu anafora, ca cu poruncă domnéscă să se aducă acel boer de afară iarăşĭ prin marifetul isprăvnicatuluĭ; aşijderea şi pentru săvêrşirea ce se cuvine a se pune în lucrare, după ce se va face anafora judecăţeĭ, să urmeze Hătmănia întocmaĭ după povaţa ce este alcătuită în pravila pământuluĭ.

4) La trepedele mumbaşirilor, ce se trimit pe la judeţe, de aduc ómenĭ de afară pentru pricinĭ de judecăţĭ i la trepedele zapciilor ce înfăţişéză pricinĭ la judecătoriĭ pe ceĭ din politie, spre a lipsi catahrisisul ce se urma până acum, s'aŭ făcut îndreptare, adecă din ceea ce aŭ fost maĭ nainte s'aŭ adăogat, canonisindu-se ce trépad să ia fieş-care, însă pentru mumbaşiriĭ ceĭ ce aŭ a merge prin judeţe, iată se arată maĭ jos trépădul cât are să ia la fieş-care judeţ, iar cel ce dă jalbă şi cere mumbaşir, are să pórte cheltuiala mâncăreĭ mumbaşiruluĭ peste trépădul ce se orânduesce, osebit pentru ceĭ ce se află în Bucurescĭ şi 'ĭ înfăţişéză zapciiĭ la judecătoriĭ, să dea zapciuluĭ trépăd talerĭ 2 parale 30, însă nu de câte orĭ îĭ aduce la judecată şi nu este vreme a se înfăţişa să dea trépăd, ci numaĭ o dată, după ce se hotăresce judecata şi ia pricina sfârşit şi se iscălesce anaforaoa, atuncĭ să ia acest trépĕd, cât se orânduesce, iar nu maĭ mult; osebit se maĭ orânduesce şi trepedele judeţelor ot preste Olt pentru ceĭ ce se aduc la Divanul Craioveĭ, precum iarăşĭ maĭ jos se arată, iar ceĭ ce se află în Craiova şi 'ĭ înfăţişéză zapciul la judecată, să dea iarăşĭ la ceĭ de aci tot cu mijlocul ce se arată maĭ sus, precum şi trepedele slujitorilor ce aduc din judeţe la isprăvnicat pe ceĭ ce aŭ pricinĭ de judecăţĭ să se însemneze de Dumnélor ispravniciĭ în volnicie cât să ia, însă de la talerĭ unul până la talerĭ doĭ şi parale 30, după depărtarea locuuluĭ iar ceĭ din oraşul séŭ locul unde se află isprăvnicat, să dea trépĕd slujitoruluĭ parale 20, care tóte

[illegible]

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	—	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	—	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	—	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	—	[illegible]
[illegible]	—	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
5	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	22	[illegible]	[illegible]
[illegible]	—	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
11	[illegible]	[illegible]			

Trépedele judeţelor pentru cei ce se află la Divanul Craiovei.

Taler.	par.		Taler.	par.	
18	30	Vâlcea.	18	30	Gorj.
10	—	Romanaţi.	18	20	Mehedinţi.
5	20	Dolj.			

Asemenea s'aŭ făcut pitacu la departamentul de 8 şi de 7 i la spătar şi aga şi la departamentul străinilor pricinĭ.

tatea lor, ci vor fi datori să trimită cu jalba lor numaĭ anumițĭ doĭ-treĭ vechilĭ, cu dovada că sunt *vechiliĭ* tuturor, întărită de vătaful de plaiŭ, séŭ şi de ispravnic décă isprăvnicia e pe aprópe de sat, orĭ de localitatea de unde vin vechilĭ [1].

e) Sub I. Caragea, la 1813, se dăduse luĭ vel Portariŭ dreptul de a percepe o taxă mare de la hotărniciile de moşiĭ. Acéstă taxă, care atingea moşiile marĭ ale boerimeĭ, o micşuréză Al. Suțu, după propunerea luĭ vel Logofĕt Gh. Filipescu, în 10 Iunie 1819 la jumĕtate din ceea ce era sub Caragea, dând însă *portărelului* rînduit de vel Portar la o hotărnicie dreptul să percépă de la moşia mică «*trépădul*» județuluĭ îndoit şi de la o moşie mare acest trépăd întreit şi până la im-

1. Acest act este important. El nu va impedica pe Tĕrgoveștenĭ a veni în numĕr mare, ca cu amenințărĭ şĭ proteste contra robieĭ orașuluĭ lor, de care lucru vom avea a vorbi maĭ departe.

Iacă publicațiunea întrégă:

Publicațiĭ la tóte județele pentru locuitoriĭ ce vin la judecățĭ mulțĭ séŭ sate întregĭ.

Dumnévóstră ispravnicilor ot sud . . . . sănătate Vĕ facem în scire că aci la Divanul domnesc lŏcuitoriĭ ceĭ ce se întèmplă a avea pricinĭ de judecățĭ, orĭ de moșiĭ, orĭ de alte pricinĭ ale satuluĭ, se pornesc sate, întregĭ de vin la judecată, socotind că cu mulțimea ómenilor vor să dobândéscă ceea-ce cer, cu care nu puțină pagubă se pricinuesce lŏcuitorilor acelor sate atât cu perderea munceĭ lor, cât și cu cheltuelele ce fac, străgănându-se în judecățĭ, iar maĭ vêrtos că la orĭ-ce înfățișare de judecată, fiind mulțĭ davagiĭ și vorbind toțĭ, niciĭ judecătoriĭ nu înțeleg pricina, nicĭ eĭ nu pot da pliroforie judecățeĭ precum se cade. Ci ca să lipséscă acéstă zmăcinare a lŏcuitorilor făr' de nicĭ un cuvênt și pricinuitóre de multă pagubă a lor, încă putem ḑice, că póte fi pricinuitóre de prelungire judecățeĭ, de aceea cu hotărîre poruncim, ca de acum înainte să se păzéscă nizamul acesta, adecă maĭ întêiŭ prin zapciiĭ plășilor i prin vătașiĭ plaiurilor, la județele cu plaiurĭ, să li se facă cunoscut lŏcuitorilor de obște, că de acum înainte sunt oprițĭ lŏcuitoriĭ a se porni din partea satuluĭ ómenĭ mulțĭ, ci numaĭ doĭ séŭ treĭ și aceia să fie orânduițĭ vechilĭ cu adeverință iscălită de toțĭ ceĭ ce sunt davagiĭ, care adeverință să o încredințeze și zapciiĭ plășeĭ cu iscălitura, și carĭ vor fi aprópe de isprăvnicat, să o adevereze și Dumnélor ispravniciĭ, iar ceĭ din plaiurĭ să o adreseze vătaful de plaiŭ, căcĭ cine de acum înainte se va arĕta cu jalbă din partea satuluĭ fără acest fel de vechilımea nu va fi primită jalba luĭ, precum și ceĭ ce vor veni maĭ mulțĭ decât doĭ treĭ, se vor isgoni, și aceia vechilĭ aŭ să fie cu deplină putere, adecă plirecsusiĭ și n'aŭ să lipséscă din judecată a căuta pricina până se va da hotărîre izbrănită cu Divan înaintea Domnieĭ mele. Ci dar de urmarea și paza acestiĭ poruncĭ, să avem Domnia mea însciințare și fițĭ sănătoșĭ.—1820, Marție 5.

Cod. XCVI, pag. 128.

pătrit, iar după terminarea procesuluĭ orĭ a hotărniciei, vel Portar are drept la taxa hotărniciei, redusă pe jumĕtate din ceea ce era sub Ion Caragea. *La 23 Iulie* 1819 se face publicaţiunĭ domnescĭ la isprăvnicate în acest sens [1].

---

1. *Publicaţiĭ pentru avaetul Dumnéluĭ vel portarul ce are să ia de la hotă·niciĭ*

Dumnévóstră ispravnicilor ot sud...... sănĕtate. Vĕ facem în scire că pentru avaetul Dumnéluĭ vel portarul, ce are să ia de la hotărniciĭ, care din vechime era rînduit de un boer un galben vechiŭ şi banĭ 200 şi de la o vreme încóce ajunsese a se pierde cu totul iratul portărieĭ, iar în vremea selefuluĭ nostru, rânduindu-se irat cu îngreuiare şi supĕrător la ceĭ ce aŭ trebuinţă a'şĭ hotărî moşiile, de aceea dupĕ râvna ce avem a depărta cele supĕrătóre şi cât va fi prin putinţă a le îndrepta, am orânduit pe Dumnéluĭ cinstit şi credincios boerul Domnieĭ mele vel Logofĕt de ţéra de sus Iordache Filipescu, de aŭ cercetat şi prin anafora de la 10 ale trecutuluĭ Iunie ne aŭ făcut arĕtare atât de obiceiul vechiŭ, ce se urma maĭ nainte, cum se arată maĭ sus, cât şi de orânduiala cea nouă, ce s'aŭ făcut la lét 1813. când s'aŭ fost întocmit prin poruncĭ domnescĭ, ca să ia Dumnéluĭ vel portarul de la hotărniciĭ câte parale 6 de stânjen de moşie pentru tótă suma stânjenilor, ce vor eşi la acea moşie, cu cuvênt că în vremile vechĭ preţul moşiilor era prea puţin, cum şi celelalte lucrurĭ asemenea, iar acum tóte s'aŭ înălţat şi acest irat ce se orânduise luându-se de către Dumnéluĭ vel portarul, când luaŭ ipotesiariĭ portărel, s'aŭ rînduit la lét 1817 August 5 prigonire şi prin anaforaoa logofeţieĭ s'aŭ orânduit ca acest irat să se ia dupĕ ce se săvêrşesce hotărnicia şi se pune pietrele, căcĭ mulţĭ fac cererĭ de hotărniciĭ şi eşind pricinĭ de judecăţĭ, se zăticnesc şi rĕmâne a se face hotărnicie peste trecere de anĭ, când urmézâ să dea alt avaet şi ne arată Dumnéluĭ vel Logofĕtul, că la moşiile ce sunt cu sumă de stânjenĭ mică şi la cele ce sunt de preţ mare nu prea este cu greŭ acéstă orânduială, iar la cele de preţ mic şi la cele cu sumă de stânjenĭ mare este mult simţitóre şi cu mare greutate, că s'aŭ întêmplat la uniĭ de şi-aŭ vêndut şi moşiile din pricina acestor fel de cheltuelĭ şi că s'ar cuveni să se facă îndreptare, care acésta chibzuind-o Domnia mea, am hotărît, ca de acum înainte să se ia iratul Dumnéluĭ vel portar de stânjen treĭ parale şi numaĭ de la moşia ce va fi în pricină a se descoperi să se ia acéstă plată, iar nu şi de la moşiile vecine, ce va face trebuinţă pentru descoperirea hotarelor şi iratul acesta să se ia dupĕ ce se va săvêrşi hotărnicia cu măsurătórea, iar nu când se dă portărel, şi portărelul de la moşia mică să ia trépădul judeţuluĭ îndoit, iar de la moşie maĭ mare să'l ia întreit şi până la împătrit. Decĭ ca să vĕ fie sciută acéstă hotărîre a Domnieĭ mele a se păzi şi a se urma, nu lipsiţi a vi se face cunoscut, şi fiţĭ sănĕtoşĭ.—1819, Iulie 23.

Asemenea urmare sa se facă şi de către al 2-lea portar ot Craiova în judeţele ot preste Olt.

(pecetea gpd.)

Cod XCVI, pag. 58

f) O curiósă metodă de a face venit la Cutia milostenilor se recomandă de Al. Suţu în Maiŭ 1820, după sfatul boerilor: ceĭ carĭ aŭ

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.

Dumnéta vel logofete de ţéra de sus, pentru destoinicile cuvinte şi pricinĭ de maĭ jos arĕtate, primită fiind Domnieĭ mele acéstă anafora a Dumitale, poruncim, ca de acum înainte să se facă urmare întocmaĭ precum maĭ jos se coprinde; pentru care să se facă domnescile nóstre poruncĭ către Dumnélor ispravniciĭ judeţuluĭ, spre a le fi cunoscută acéstă rânduială. — 1819, Iulie 2.

(pecetea gpd.) *vel Logofĕt.*

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Inălţimeĭ tale, ce mi s aŭ dat la jalba Dumnéluĭ vel portaru Iordache, prin care arată că se păgubesce de iratul portărieĭ care este orânduit a se lua de la hotărniciĭ şi se arată în cartea domnéscă ce se găsesce în condica Divanuluĭ trecută, rugându-se ca să se înnoiască şi de Măria ta, spre a putea să strîngă acest irat, ce este drept al portărieĭ să nu'l piarză; am făcut cercetare şi arĕt Inălţimiĭ tale că în pravilnicésca condică aŭ fost orânduit iratul portărieĭ a se lua de un boer hotarnic două sute de banĭ, care boer hotarnic se socotea într'acestaşĭ chip: hotărnicia cea maĭ mică de boerĭ maĭ micĭ drept 6, iar cea maĭ mare drept 12, şi peste acésta maĭ rar se orânduia şi 24, şi vel portar era dator să'ĭ dea portărel, cu stânjin şi portărelul primea trépădul judeţuluĭ, acéstă orânduială s'aŭ urmat până la lét 1813, iar atuncĭ, prin anaforaoa Dumnélor veliţilor boerĭ s'aŭ orânduit ca să ia Dumnéluĭ vel portarul de la hotărniciĭ câte parale 6 de stânjin pentru tótă suma stânjinilor, ce vor eşi la acea moşie, cu cuvent că în vremile vechĭ când s'aŭ orânduit acest avaet de la hotărniciĭ, preţul moşiilor era prea puţin, cum şi celelalte lucrurĭ asemenea, iar acum tóte s'aŭ înălţat, care anafora tot atuncĭ lét 1813 Iulie 9 o întăresce şi Măria sa Ioan vodă Caragea, poruncind ca într'acestaşĭ chip să se urmeze, iar la lét 1814 Septembre 20, prin cărţile ce aŭ dat Măria sa la tóte judecăţile, adaogă ca şi moşiile ce se aleg şi se hotărăsc cu boerinaşĭ orânduiţĭ după la ispravnicaturĭ, să plătéscă acest irat şi să se strîngă a se da la Dumnéluĭ vel portarul şi unde va fi trebuinţă de stânjin cu portărel să însciinţeze la Dumnéluĭ vel portar, ca să orânduiască portărel cu stânjin domnesc pecetluit, încărcându se condicarul judeţuluĭ a strînge iratul iar Dumnélor ispravniciĭ să dea ajutor; în urmă la lét 1817 August 5, prin anaforaoa logofeţieĭ la pricina ce s'aŭ întêmplat în părţile Craioveĭ, s'aŭ orânduit ca acest avaet să se ia după ce se săvêrşesce hotărnicia şi se pune petrele căcĭ mulţĭ fac cererĭ de hotărniciĭ şi eşind pricinĭ de judecăţĭ se zăticnesc şi rĕmâne a se face hotărnicia peste trecere de anĭ, când urméză să déa alt avaet. Decĭ la moşiile ce sunt cu sumă de stânjinĭ mică şi la cele ce sunt de preţ mare nu prea este cu greŭ acéstă orânduială, iar la cele de preţ mic şi la cele cu sumă de stânjinĭ mare este mult simţitóre şi cu mare greutate, că s'aŭ întêmplat la uniĭ de şi-aŭ vîndut şi moşiile din pricina acestor fel de cheltuelĭ. S'ar cuveni să se facă îndreptare, adecă să se orânduiască a fi câte treĭ parale de stânjin numaĭ de la moşia ce va fi în pricină a se descoperi şi a se hotărî, iar nu şi de la moşiile vecine ce va face trebuinţă pentru descoperirea hotarelor a le mĕsura, şi

proces să fie îndemnaţĭ a face *prinsóre* între eĭ pe banĭ în profitul Caseĭ milelor, că adică care din eĭ aŭ să câştige procesul[1]? Prinsorĭ ca la cursele de caĭ pe *comptul* justiţieĭ!

g) Arestul preventiv în materie penală este din noŭ hotărît de treĭ ḑile, după care cel bănuit de vină este a se trămite la vel spătar, cu tacrirul séŭ *examenul* luat[2].

portărelul de la moşia mică să ia trépădul judeţuluĭ îndoit, iar de la moşie maĭ mare să'l ia întreit şi până la împătrit. Dar fiind la mijloc hotărâre domnóscă, rĕmâne ca să se dea de către Inălţimea ta hotărîre, precum te va lumina Dumneḑeŭ.—1819, Iunie 10.

Gheorgache Filipescu vel Logofĕt.

Cod. XCII, pag. 252.

1. Dumnévóstră ispravnicilor ot sud. . . . sănătate. Vĕ facem în scire, că cutia milosténieĭ, de unde se împărtăşesc săracĭ şi sĕrmanĭ cu lefĭ, şi de unde se fac şi alte folosurĭ obştescĭ, trebuinţă avênd şi de alte iraturĭ, de aceea prin sfatul şi al Dumnélor boerilor, după datoria ce aŭ toţĭ de obşte, s'aŭ găsit cu cuviinţă, că la pricinile de judecăţĭ ce se caută, orĭ afară pe la judeţe, séŭ aci, când se împotrivesc unul altuia şi se îndémnă a face prinsorĭ, unul ḑicênd că va dovedi, altul că nu, şi de acelea prinsorĭ singurĭ ipotesiariĭ voesc şi orânduesc pini, adecă plată de banĭ, séŭ altă osândă, vĕ poruncim dar ca la ast-fel de pricinĭ ce se vor căuta atât de Dumnévóstră, cât şi de judecătorĭ, să se facă îndemnare a lega insuşĭ ipotesiariĭ osânda cu plată de banĭ la cutia milostenieĭ, cu care să pótă face un bun ajutor; şi că o veţĭ pune în faptă şi o veţĭ urma şi o veţĭ păzi totdeauna, să avem Domnia mea înscîinţare.—1820, Maiŭ 26

Cod XCVI, pag. 148.

2. *Volniciĭ cu mumbaşir către câte-va isprăvnicaturĭ pentru a căuta hoţiĭ pe la grosurĭ stând maĭ de multă vreme, şi găsindu'ĭ cu examen de pricină să'ĭ ia şi să'ĭ aducă aci.*

Cu mila luĭ Dumneḑeŭ, Noĭ Alexandru Nicolae Suţul voevod şi Domn al ţĕreĭ rumâneşcĭ. Fiind-că cinstit şi credincios boerul Domnieĭ mele, Dumnéluĭ vel spătarul, ne-aŭ făcut arĕtare, cum că ispravniciĭ de pe la judeţe nu urméză poruncile Domnieĭ mele, ce după obiceiŭ şi după cond.ca Divanuluĭ sunt date, ca pe hoţiĭ şi tâlhariĭ ce se prind şi se aduc la isprăvnicaturĭ spre cercetare să'ĭ ţie *numaĭ treĭ ḑile la gros*, până să le facă examenele şi să'ĭ trimiţă la spătărie, ce îĭ ţin ḑile multe şi vreme îndelungată, încă pe uniĭ cu învinovăţirĭ grele şi îĭ slobod prin mijlocirĭ şi se cacirdisesc (urmare cu totul împotriva voinţeĭ Domnieĭ mele), orânduim pe boerul Domnieĭ mele Stoian Malacolo polcovnic za vênătorĭ, să mérgă pe la judeţele de maĭ jos arĕtate unde prin scirea Dumnélor ispravnicilor să cerceteze grosurile séŭ alte închisorĭ isprăvnicescĭ şi pe câţĭ hoţĭ şi tâlharĭ va găsi ţinuţĭ la închisóre maĭ mult decât orânduitele treĭ ḑile, să'ĭ ia în zaptul luĭ insoţiţĭ şi cu examenul faptelor lor şi cu bună pază să'ĭ trimiţă la spătărie. Poruncim dar Dumnévóstră ispravnicilor, ca nicĭ un fel de împotrivire la acésta să nu faceţĭ, că veţĭ fi greĭ rĕspunḑĕtorĭ: însine am grăit Domnul cu voĭ.—1819, Septembrie 12.

Cod. XCIII, pag. 71.

h) Epitropia evgheniților continuă a funcționa, cum se póte vedea din actele ce dăm în notă. Acesteĭ epitropiĭ i se dă un casier, în 28 Septembrie 1819, care să conserve prețiósele: sineturĭ, banĭ și scule luate în păstrare de epitropie [1].

1. Staroste de neguțătorĭ, fiind-că Dumnóluĭ comisul Ianache Slătineanul se află nevârstnic și după părintésca îngrijire și privighere, ce se cuvine să avem Domnia mea pentru folosul și buna stare a tuturor de obște, iar maĭ vêrtos pentru feciorii de boerĭ, ceĭ sĕrmanĭ și nevârstniciĭ, îngrijind și pentru acest nevârstnic, 'l am dat prin porunca Domnieĭ mele, sub purtarea de grijă a epitropieĭ sĕrmanilor evgheniți, de aceea îțĭ poruncim, ca îndată după primirea acestuĭ domnesc al nostru pitac să publicarisescĭ în tótă politia, spre a fi sciut tuturor, ca nimenea să nu îndrăznéscă nicĭ a'l împrumuta, nicĭ marfă să'ĭ dea, nicĭ chezășie a Domnieĭ sale să nu priméscă, fără de scirea epitropieĭ, căcĭ orĭ-care va urma împotrivă fără de scirea și iscălirea epitropieĭ, să scie cu hotărîre, că rĕmânea păgubaș, fără de a i se primi nicĭ un cuvênt de pricinuire; tolco pisah g-pd.—1819, Iunie 1.

(pecetea g-pd.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 38.

Iō Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe

Prea osfinția ta părinte Mitropolite, iubitorule de Dumnedeŭ, Sfinția ta episcópe al Buzĕuluĭ și ceĭlalțĭ Dumnévóstră epitropilor aĭ sĕrmanilor evgheniți, fiind-că Marióra, fata rĕposatuluĭ căminar Alexandru Colceag, se află petrecênd în văduvie și dintr'acéstă pricină rĕmâne necăutată averea caseĭ sale, nefiind destoinică numita de a o căuta după cuviință, și fiind-că stăpânirea este datóre a îngriji pentru acest fel de case, de a nu le lăsa să ajungă la dărăpănare din pricina necăutăreĭ, de aceea poruncim Domnia mea, ca îndată ce vețĭ primi acest domnesc al nostru pitac, numaĭ decât să facă zapt epitropia, tótă casa maĭ sus numiteĭ Mărióreĭ, prin amăruntă catagrafie ș să îngrijéscă de acum înainte a o căuta și a o iconomisi pe sóma eĭ, cu bună orânduială, ca să mérgă spre crescere și adăogare, în cât va fi prin putință; tolco pisah g-pd.— 1819, August 28.

(pecetea g-pd.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 73.

1819, August 28. Marióra, fata rĕposatuluĭ căminaruluĭ Colceac, pentru greșelĭ bisericescĭ s'aŭ făcut surghiun la monastirea Dintr'un Lemn sud Vâlcea.

Cod. XCVI, pag. 73

Iō Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar.

Prea osfinția ta părinte mitropolite, iubitorule de Dumnedeŭ, Sfinția ta episcópe al Buzeuluĭ i ceĭlalțĭ Dumnévóstră boerĭ eforĭ aĭ sĕrmanilor evgheniți, de vreme ce acéstă epitropie este de trebuință a avea vre-un casier pentru păstrarea veniturilor, sculelor și banilor acelor case, ce se daŭ sub îngrijirea epitro-

[illegible] mai le permisă [illegible]

[illegible] epitropii [illegible] insă ca [illegible] către epitropie [illegible] și banii ce se [illegible] adăogirea [illegible] acest fel [illegible] păstrare la Sfânta [illegible] casier [illegible] epitropiei, atâta sumă [illegible] a se schimba vre-un zapis [illegible] din suma capetelor vre-unui zapis [illegible] bani, și se săvêr- [illegible] tóte zapisele de imprumutări [illegible] Mitropolie, sub pecetea acestii epitropii, [illegible] casier și [illegible] de tóte lucrurile ce i se vor teslimatisi [illegible] de dat [illegible] de luat [illegible] să fie dator a paradosi pe tot anul socotéla la epitropie. 1819 [illegible]eptembrie 28.

[illegible] vel Logofĕt.

[illegible]

Prea Inălțate Dómne.

Cu umilită și plecată anafora arătăm Măriei tale, că intocmirea epitropiei sărmanilor evgheniți s'au alcătuit pentru de a se păzi in tótă vremea fără de strămutare și a se le păstreze cu bună siguranție, sineturile ce va avea fieș care casă, din cele ce se dă sub ingrijirea acestei epitropii, cum și alte lucrurĭ mișcătore adecă scule și bani, ce fiind-că vedem că merge spre crescere și adăogire, orânduindu-se multe din casele ale sărmanilor evgheniți, carĭ aŭ sineturi de acareturi, moșii, prăvălii, vii, țigani și altele, cum și scule i zapise de banĭ, și acestea tóte trebue a se păstra forte bine și la loc sigur, până să se slobodă de la epitropie, am socotit, că de se va bine chibzui și de către Inălțimea ta, să se orânduiască și Dumnealui Spiru Ga[illegible]ti din partea neguțătorésca, pe carele să'l avem casă de păstrarea sineturilor i a sculelor și a banilor ce va avea fieș care casă și acest neguțător să ție condica după șartarile neguțătoresci de tóte ce i se va teslimatisi de noi prin Logofĕtul epitropiei, și cu acest mijloc nădăjduim să se păstreze tóte lucrurile sermanilor evgheniți și va merge spre adăogire câte va fi prin putință. 1819, Septembrie 15.

Al Ungrovlahiei [illegible], [illegible], Iordache Golescu.

care să stee la uşile camereĭ de şedinţe şi să nu lase pre nimenĭ altul a intra decât pre ceĭ cu procesul [1].

j) Vacanţele la tribunale în genere, se otăresc acelea din vechĭ, adecă pe luna Iulie, în interesul lucruluĭ câmpuluĭ. In acéstă lună nimenĭ nu póte fi tras la judecată decât pentru *englimatica* şi tâlhăriĭ. In 1820, vacanţa dură de la 1 Iulie la 15 August [2].

1. Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnéta vel Hatmane al Divanuluĭ, fiind-că am luat Domnia mea pliroforie de la Dumnéluĭ vel logofětul de ţéra de sus, cum că în vremea când se teorisesc pricinĭ de judecăţĭ de către Dumnélor veliţiĭ boerĭ, se urmézä atacsie din pricina mulţuluĭ calabalâc ce intră în odae la Dumnélor, ómenĭ cu trébă şi fără trébă, din care se dă zăticnire de a nu se putea face cercetare pricinilor cu amăruntul, precum se cuvine; de aceea dar poruncim Dumitale, ca să orânduescĭ într'adins un zapciŭ de aĭ Divanuluĭ, care să fie dator, ca în tóte ḑilele când vor cerceta Dumnélor boeriĭ pricinĭ de judecăţĭ, să stee la uşă napristan şi să nu lase a intra în casă pe altul, decât numaĭ pe ceĭ ce vor fi trebuincioşĭ la pricinile acelea ce va fi în cercetare, spre a nu se face calabalîc şi a se pricinui atacsie; tolco pisah g-pd.—1819, Fevruar 20.
Cod. XCVI, pag. 15.

2. *Publicaţiĭ pentru contenirea judecăţilor pe luna luĭ Iulie.*

Dumnévóstră ispravnicilor ot sud . . . . . sănătate. Vě facem în scire, că după obiceiul ce se urméză în toţĭ aniĭ, şi după coprinderea condiceĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, sunt oprite judecăţile în tótă acéstă viitóre lună a luĭ Iulie, fiind vremea a tot lucrul pămêntuluĭ, pentru ca să'şĭ pótă fieş-care lŏcuitor a'şĭ căuta de seceriş şi de cósă; decĭ, iată maĭ dinainte vě poruncim, să înşciinţaţĭ la toţĭ de obşte, ca într'acéstă lună nimenĭ să nu se pornéscă cu jălbĭ pentru pricinĭ de judecăţĭ, că om de afară am poruncit Domnia mea să nu se aducă pentru judecăţĭ, făr' de numaĭ pentru pricinĭ de englimatica, acelea nu sunt oprite în nicĭ o vreme; nicĭ Dumnévóstră să nu aveţĭ a trage pe nimenĭ pentru pricinĭ de judecată până după sfêrşitul luĭ Iulie; încă şi pe ceĭ ce aŭ apucat şi aŭ intrat şi sunt în judecată, să vě siliţĭ a le izbrăni pricina şi să le daţĭ drumul, a nu'ĭ ţinea opriţĭ şi fieş-care într'acéstă vreme de soroc să fie nesupěraţĭ de judecăţĭ, după cum asemenea poruncĭ avem date Domnia mea şi aicĭ pe la departamenturĭ, ci dar aşa să urmaţĭ negreşit, înşciinţând şi la toţĭ lŏcuitoriĭ de obşte, să scie fieşcarele, că nicĭ de aicea nu se va trimite să se aducă nimenĭ de alte pricinĭ, făr' de numaĭ pricinĭ de tâlhăriĭ şi englimatica se vor aduce şi Dumnévóstră ispravnicilor pe acelea să fiţĭ datorĭ a le căuta şi să daţĭ poruncă tuturor a se astêmpěra acum şi a se apuca fieşcare de lucrul câmpuluĭ cu silinţă şi făr' de pregetare şi fiţĭ sănătoşĭ.—1819, Iunie 20.
Cod. XCVI, pag. 44.

Publicaţiĭ pentru contenirea judecăţilor.

Dumnévóstră ispravnicilor ot sud . . . . . sănătate. Vě facem în scire, că după obiceiŭ şi după pravilă, de la ḑintêiŭ a viitoruluĭ Iulie până la 15

k) Ne rĕmâne a anexa la acest capitol câte-va acte de diverse procese din domnia luĭ Al. N. Suţu. Din aceste notăm aci :

Procese de căsnicie. Un bărbat care 'şĭ bate la beţie soţia de o ucide. Părinţiĭ mórteĭ s'aŭ fost împăcat în scris cu ucigaşul ginere, ḑicênd, că uciderea neveste luĭ nu era cu premeditare. Vel spătarul arată casul luĭ Vodă şi că a rĕmas după mórtea soţieĭ un copi'aş. Al. Suţu trămite la Ocnă pre ucigaş, fără termen, în 19 Maiŭ 1819. [1]

---

ale luĭ August, aŭ a fi contenite judecăţile, ce sunt între lŏcuitorĭ, spre a putea fieşcare să'şĭ caute de seceriş, cósă i alte lucrărĭ ale pămêntuluĭ ce se urmézä într'acéstă vreme; deci, iată maĭ dinainte vĕ poruncim, să însciinţaţĭ la toţĭ de obşte, ca într'acéstă vreme nimenĭ să nu se pornéscă cu jălbĭ pentru pricinĭ de judecăţĭ, fără numaĭ pentru pricinĭ de englimatica, acelea nu sunt poprite în nicĭ o vreme, nicĭ Dumnévóstră să nu aveţĭ a trage pe nimenĭ pentru pricinĭ de judecată, până după sfêrşitul soroculuĭ ce s'aŭ ḑis; încă şi pre ceĭ ce aŭ apucat de aŭ intrat şi sunt în judecată, să vĕ siliţĭ a le isprăvi tróba şi să le daţĭ drumul a nu-ĭ ţinea opriţĭ, şi fieşcare într'acéstă vreme de soroc să fie nesupĕraţĭ de judecăţĭ, după cum asemenea poruncĭ avem date Domnia mea şi aicĭ pe la departamenturĭ; ci dar aşa să urmaţĭ negreşit, însciinţând şi la toţĭ lŏcuitoriĭ de obşte, să scie fieşcarele, că nicĭ de aicĭ nu se va trimite, să se aducă nimenĭ de alte pricinĭ, fără numaĭ pricinĭ de tâlhăriĭ şi de englimatica se vor aduce, şi Dumnévóstră ispravnicilor pe acelea să fiţĭ datorĭ a le căuta şi să daţĭ poruncă tuturor a se astâmpĕra acum şi a se apuca fieşcarele de lucrul câmpuluĭ cu silinţă şi fără pregetare, şi fiţĭ sănătoşĭ.—1820, Iunie 18.

Cod. XCVI, pag. 1'4.

Asemenea pitac s'aŭ făcut şi la Hatman şi vel spătar, şi la maĭ mare başa.

1. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.*

De vreme ce acest Istrate Abagiŭ aŭ sĕvârşit acest fel de cumplită bătae asupra soţieĭ luĭ, în cât i s'aŭ pricinuit şi mórte, după pliroforia ce ne dă Dumnóluĭ vel spătarul printr'acéstă anafora, orânduim pe sluga Domnieĭ mele zapciŭ armăşesc, ca să'l ia de aicĭ şi să'l ducă la Ocna Telega, unde poruncim cămăraşilor de acolo să'l băgaţĭ înlăuntru în Ocnă, şi de acolo să nu fie slobod fărde al doilea poruncă a Domnieĭ mele, iar orânduituluĭ mumbaşir i se va da adeverinţă de primirea vinovatuluĭ.—1819, Maiŭ 19.

(pecetea gpd.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 87.

Prea Inălţate Dómne.

Un Istrate Abagiŭ ot Têrşor sud Prahova, în trecutele ḑile s'aŭ trămis la spătărie de către ispravnicatul aceluĭ judeţ cu însciinţare, că 'şĭ-aŭ omorît nevasta, după care viind davagiĭ şi socriĭ luĭ, adecă părinţiĭ neveste, însoţiţĭ şi cu alte rude, s'aŭ cercetat pricina de către judecată şi atât din cercetarea

Va să dică, vechiul obiceiŭ al «*deşugubinei*» nu s'a perdut din deprinderile naţionale, dar Vodă nu permise aplicarea luĭ.

---

judecăţeĭ ce s'aŭ făcut aicĭ, cât şi de la faţa loculuĭ de prin veciniĭ luĭ, am luat pliroforie cu înscîinţare, că pricina s'aŭ urmat într'acestaşĭ chip: Acest Istrate avea bănuială că nevasta luĭ umblă în căĭ necinstite şi depărtate de unirea căsnicieĭ, asupra căreia totdéuna avea privighere, ca să o dovedéscă bine, iar intr'o dĭ, Miercurĭ la 26 ale trecutuluĭ Martie, viind numitul de la Nicopolea cu nisce marfă a unuĭ neguţător, ca să o ducă la Ploescĭ, nu 'şĭ-aŭ găsit nevasta a casă a'ĭ face de mâncare şi el necăjindu-se s'aŭ dus la cîrciumă aŭ bĕut vin până s'aŭ îmbătat, apoĭ neguţătorul stăpânul mărfeĭ l-aŭ silit de aŭ plecat cu marfa la Ploescĭ, aŭ descărcat marfa acolo, aŭ bĕut iarăşĭ până s'aŭ îmbătat fórte, s'aŭ întors a casă la Têrşor inoptat, unde găsindu-şĭ nevasta s'aŭ îndemnat a o bate de două pricinĭ, întêiŭ că era fórte beat, şi al doilea de bănuiala ce avea, că umblă în căĭ netrebnice şi nu o găsise în dioa aceea a casă, s'aŭ apucat de aŭ bătut'o, precum obicinuesc proştiĭ şi a doua dĭ trezindu-se el din beţie şi-aŭ vĕdut nevasta bolnavă şi bătută fórte, fără să scie ce aŭ făcut el în trecut séră, care acéstă urmare a bătăeĭ socotind-o drept lucru de nimic şi netemêndu-se că să móră nevasta, s'aŭ dus cu tată sĕŭ împreună, aŭ încărcat din deal nisce buţĭ cu vin a le duce cu chirie la Bróza; iar a treia dĭ Vinerĭ în lipsa luĭ de a casă aŭ murit nevasta, cunoscênd socriĭ numituluĭ Istrate cum şi rudele neveste luĭ, cum că numitul nu 'ş-aŭ bătut nevasta cu hotărîre să o omóre, ce cu chip de cercetare, ca să se îndrepteze pe calea statornicieĭ, iar maĭ vêrtos avênd şi un copil rĕmas de ţîţă, s'aŭ împăcat între dênşiĭ şi s'aŭ ertat, dându'ĭ zapis iscălit de toţĭ davagiiĭ şi de alţĭ martorĭ cu coprindere, că nu cer împotriva luĭ nicĭ o resplătire, fiind mórte din întêmplare, iar nu cu dinadinsul. Decĭ cu tóte că numitul Istrate, după cercetarea ce s'aŭ făcut, s'aŭ dovedit că nu 'şĭ-aŭ bătut nevasta cu hotărîre de mórte, ce cu chip de ertare, precum s'aŭ dis maĭ sus, dar pentru că dintr'acea bătaĭe s'aŭ întêmplat a treia dĭ de a murit nevasta, după pravilă tot ucidere se socotesce, însă ucidere nu de voĭe, ci făr' de voĭe, din întêmplare, şi de vreme ce părîţiĭ şi rudele neveste luĭ 'i-aŭ ertat greşala şi învinovăţirea, necerênd împotrivă nicĭ o rĕsplătire, iar maĭ vêrtos avênd şi copil mic de ţâţă, ce aŭ rĕmas făr'de părinţĭ şi făr'de îngrijitor al cresceretĭ luĭ, se sprijine numitul la mila şi hotărîrea Inălţimeĭ tale.—1819, Maiŭ 12.

Gheorghe Vlahuţ spătar.

Iō Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar

Cu cale fiind anaforaoa acésta a praosfinţieĭ sale părinteluĭ mitropolit, după arĕtarea ce ni se face asupra pricineĭ, poruncim, să se facă urmare întocmaĭ, precum maĭ jos se coprinde.—1820, Maiŭ 8.

(pecetea gpd.) *Vel logofĕt*

Cod. XCV, pag. 574.

Prea Inălţate Dómne,

O Maria, botozată din armenĭ, soţia luĭ Ioniţă proin baş Ciohodar al Măriеĭ sale Scarlat Calimah voevod, aŭ jăluit smerenieĭ nóstre, că ea fiind fată

Zinca, fata rĕposatuluĭ Constantin al 2-lea, comis din Craiova, e bătută de bărbatu-sĕŭ *straşnic* şi iĭ ie tóte hainele, sălbile şi la 2[illegible]

---

de armean bogat, şi pentru evlavia sfântuluĭ mormênt, aŭ mers împreună cu părinţiĭ eĭ la Ierusalim, şi acolo aprinḑêndu-se cu dorirea ca să priméscă drépta credinţă a bisericeĭ rĕsărituluĭ şi cugetând cu ce mijloc ar dosi de eresul armenesc, s'aŭ însoţit întru căsătorie cu maĭ sus numitul, aflându-se în vêrstă de anĭ 17, de unde viind în Ţarigrad s'aŭ şi luminat cu sfântul botez prin scirea prea fericituluĭ patriarh, apoĭ de acolo mergĕnd la Moldova cu Măria sa Domnul Calimah ar fi petrecut în linişte 9 anĭ; după aceea bărbată seŭ ar fi început a se alătura la fapte rele prăpădind şi cheltuind câştigurile în urmărĭ necuvióse, şi vĕḑênd ea unele ca acestea ar fi inceput a'l mustra şi aşa aŭ început a se pricinui intre dênşiĭ neunire şi viiaţa rea, până când cu vicleşugurile luĭ ar fi şi surghinit'o la o monastire, iar el aŭ venit aicĭ, de unde scăpând aŭ venit şi ea după dênsul şi el nu voiesce a o maĭ primi întru căsătorie; pe carĭ orânduindu'ĭ în cercetarea Departamentuluĭ judecăţeĭ duhovnicescĭ prin deosebită anafora ne fac arĕtare, că după ce aceştĭ casnicĭ s'aŭ *adunat*. . . . . *cu* petrecania intre rudele luĭ la Ţarigrad, spre a fi ajutorat la cheltuelĭ şi aşa puind jăluitórea în casă cu chirie acolo aŭ mers cu Măria sa Domnul Calimah la Moldova, spre a se putea chivernisi, iar jăluitórea făcênd multă supĕrare părinteluĭ Măriei sale aŭ trimis'o şi pe ea la Moldova ca să şaḑă cu dênsul, unde mergĕnd şi adunând la un loc, de câte orĭ se orînduia în huzmeturĭ ca se ţinea după dênsul, de nu putea a'şĭ săvêrşi slujbele; apoĭ puind-o cu lŏcuinţa intr'o mahala, din multă rĕutate a eĭ ne maĭ putênd-o suferi mahalagiiĭ, aŭ şi isgonit-o şi ne maĭ avênd unde lŏcui aŭ intrat cu şederea în Curtea domnéscă, unde şi acolo începênd cu asemenea limbuţiĭ şi îndărătnicii ne maĭ putênd suferi nebuniile, ca una ce aŭ îndrăsnit a'şĭ schilodi şi chiar copiiĭ sĕĭ, după arĕtarea ce aŭ făcut Domnuluĭ Calimah, aŭ şi făcut'o surghiun la o monastire de călugăriţe, apoĭ întêmplându-se mazilie Domnuluĭ Calimah, el aŭ venit aicĭ după chiverniséla, unde acum s'aŭ pomenit cu dênsa trăgêndu'l în judecată, cerênd părîtul cu a se isbăvi de acéstă femee înrăutăţită; pre care alegere a judecăţeĭ nerămâind jăluitórea odihnită, prin apelaţie s'au înfăţişat amêndouĕ părţile şi înaintea nóstră; asupra căreia pricinĭ intrând şi înşi-ne în cercetare, luarăm séma jăluitóreĭ şi din vorbele i apucăturile eĭ înţelesem, ca când ar fi schimbată din scaunul minţeĭ sale şi cum şi plină de năţele limbuţeĭ şi neînţelegĕtóre de cuvênt, din care se face curată dovadă, că purtarile luĭ să fie adevĕrate şi nu este îndoială de a crede că vor fi avut viaţa rea, şi macar că jăluitórea intre altele maĭ provalisi şi acésta asupra soţuluĭ eĭ, ca ar fi avênd ţiitóre în casă, dar noĭ după amăruntele cercetărĭ ce taine duhovnicescĭ am făcut, ne-am pliroforisit ca nu este atins nicĭ intr'un chip de acea femee ce ţine în casă, căcĭ după ce este trecută în vêrstă, apoĭ [illegible] schimonosită la chip şi nu este de creḑut, că va fi avênd a face cu [illegible] numaĭ o ţine pentru căutarea copiilor, fiind obicĭnuiţĭ cu dênsa [illegible] la Moldova, temêndu-se a rĕmânea copiiĭ singurĭ ca nu păzind vremea [illegible], când lipsesce el din casă, să facă vre-o nenădăjduită primejdie [illegible] cu tóte că părîtul bărbată-sĕŭ cere a se isbrăni de acéstă femee, [illegible] suferi aceste supĕrărĭ ale eĭ, dar fiind că aceste urmărĭ ale eĭ [illegible] în puterea slobozireĭ ponturilor praviléĭ şi maĭ ales avênd [illegible] cu cale ca părîtul lon să fie dator, ca pe de-o parte

Maiŭ 1819, Al. Suțu dă în judecata bisericéscă casul rĕuluĭ traiŭ, iar pentru lucrurile ce s'aŭ luat Zincăĭ, ordonă judecata la Caimacamul Craioveĭ [1].

Dumitru vizitiu sin Petre din Bucurescĭ, ucide pe un alt vizitiŭ, pe care îl prinde în adulter cu nevasta luĭ. Justiția îl achită din causă că a ucis pe un hoț al cinsteĭ nevestĕĭ luĭ, decât totuşĭ femeea e surghiunită la Viforita, iar ucigaşul e surghiunit la 23 Octomurie 1819, la

să ia casă cu chirie, unde aşeḑênd pe soția luĭ Maria, să o căpuiască cu cele ale hraneĭ şi îmbrăcămintеĭ, după starea şi pârlejul seŭ, iar pe alta să aibă în grijă şi pentru crescerea i căpuirea copiilor, ce aŭ şi jăluitórea să aibă a fi păzitóre la vre-una din bisericile polițieĭ cu rugăciunĭ şi citaniile preoților, ca dóră se va maĭ tămădui din scăderea stricăciuneĭ sale şi când în urmă se va tămădui şi se va îndrepta de ale eĭ înrăutățirĭ, se vor uni iarăşĭ cu petrecerea căsnicieĭ.— 1820, Aprilie 29.

Al Ungrovlahieĭ Dionisie.

1. *Iŏ Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospod. Zemle Vlahiscoe.*

Cu cale fiind anaforaoa acésta a Dumnéluĭ vel logofétul de țéra de sus, poruncim, atât Sfințieĭ tale, iubitorule de Dumneḑeŭ episcoape Râmnicul, cât şi Dumitale cinstitule şi credincios boerule al Domnieĭ mele, biv vel spătar. Gheorghie Suțule caimacamule al Craioveĭ i Dumnévóstră boerilor divanițĭ de acolo, să se facă urmare întocmaĭ, precum maĭ jos se coprinde.—1819, Maiŭ 28e

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 120.

Prea Inălțate Dómne,

După luminată porunca Înălțimeĭ tale, ce mi se dă la acéstă jalbă a Zincăĭ, fata rĕposatuluĭ Constantin II, comis ot Craiova, făcênd cercetare, vĕḑuĭ că jalba îĭ este pentru Neculaĭ postelnicelul, soțul seŭ, tot de acolo, că făr'de nicĭ un cuvînt al dreptățeĭ s'aŭ pornit a o bate straşnic, luându-ĭ cu carul hainele i sălbĭ cu galbenĭ şi altele ce aŭ avut, apoĭ în urmă i-aŭ scornit că este şi nebună; pentru care judecându-se la clericatul Sfinteĭ episcopiĭ Râmnicu, după cercetarea ce aŭ făcut şi aŭ dobândit dreptatea, iar pârîtul îĭ ține în silă lucrurile eĭ, cerênd a se îndatora soțul eĭ, să aducă lucrurile ce le-aŭ luat în casă, şi să o ție în căsnicie. Decĭ cât pentru unirea séŭ pentru neunirea lor în căsnicie, găsesc cu cale să fie luminată porunca Măriеĭ tale către Sfinția sa episcopul Râmniculuĭ, supuindu-ĭ canónelor bisericescĭ, iar pentru cele-l-alte, Dumnéluĭ caimacamul Craioveĭ, să'ĭ judece şi să îndrepteze şi ce va fi de împlinit să şi împlinéscă, séŭ neodihnindu-se vre-o parte de acolo cu cercetarea Divanuluĭ în scris să'ĭ sorocéscă la luminat Divan.—1819, Maiŭ 23.

Vel Logofĕt.

monastirea Mărgineni, *făr' de soroc*, să'şi ispăşéscă păcatul. La 27 Decembrie 1819 Domnitorul graţiază pe amândoi [1].

Nu numaï femeile măritate eraŭ pedepsite pentru adulter, ci şi fetele şi văduvele, carí cădéŭ la lucrurí *desfrânate şi netrebnice*. Păcat numaï că asemenea pedepse se aplicaŭ numaí la femeile de neguţătorí şi de ţěrani, dar nu şi la boerime! [2]

---

1. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar Zemle Vlahis oe.*

După arătarea ce ni se face printr'acéstă anafora a judecătorilor departamentuluĭ criminalion, milostivire făcênd Domnia mea, poruncim Dumitale epistatulo al armăşieĭ, să se facă poruncile Domnieí mele către egumenul de la monastirea Mărginenií i către stariţa de la schitul Viforîta, ca să fie slobodĭ din surghiunlâc şi jăluitorul Dumitru Vizitiu şi soţia sa şi 'í volnicim a merge la casa lor.— 1819, Decembrie 27.

(pecetea gospod) *Vel Logofăt.*

Cod. XCV, pag. 119.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată poruncă, cercetând vina jăluitoruluí Dumitru Vizitiu sin Petre din Bucurescí, s'aŭ găsit trecut în condica următoruluĭ an No. 29, coprindêndu-se, că pentru curvia muereí luí în cele după urmă găsindu-o într'o cârciumă vorbind cu Ioniţă Vizitiŭ ibovnicul femeeí sale, prin jungheere de cuţit 'l aŭ omorît pe acel preacurvar, şi după alegerea judecăţeĭ şi porunca pravileí aŭ rĕmas nevinovat numitul ucigaş pentru fapta uciderei, dar pentru spăsenia sufletuluĭ sĕ i s'aŭ osândit de către înălţimea ta de s'aŭ trimis surghiun la monastirea Mărgineniĭ făr'de soroc de la 22 ale trecutuluĭ Octombrie, precum şi preacurva muerea luĭ la monastirea Viforîta. De acésta nu lipsim a înscíinţa.— 1819, Decembrie 16,

Constantin Stolnicu, Costache Ralea.

2. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

După pliroforia ce ni se dă printr'acéstă anafora de netrebnicile şi defăimatele urmărí aceí Ecaterina Vĕduva, s'aŭ şi osândit cu osebită poruncă a Domnieí mele, a se trimite surghiun, la schitul Viforîta ot sud Dâmboviţa, poruncim însă Dumitale vel agă, ca maĭ întêiŭ să se sigurifsóscă tóte lucrurile ei cu catagrafie curată de orĭ-ce, dându se în păstrarea rudelor sele, carĭ să grijéscă şi de hrana eĭ în câtă vreme se va afla depărtată, şi apoĭ să se pue în lucrare cea-l-altă poruncă a Domnieĭ mele.—1820, Ianuar 19.

(pecetea gospod.) *vel Logofăt.*

Cod. XCV, pag. 138.

Fiică fugară. Cu muscaliĭ a fugit o jună fată. Maică-sa capĕtă de la Vodă voie să mĕrgă în Rusia să'şĭ aducă copila.[1]

Prea Inălţate Dómne,

O Ecaterina Vĕduva, lŏcuitóre la Pescărie, *fiind nărăvită la lucrurĭ defăimate şi netrebnice*, nu încetéză pricinile şi gâlcevurile ce se întêmplă in casa eĭ, precum şi astă nópte, aflându-se în casa eĭ ómenĭ netrebnicĭ, din carĭ se adună acolo, aŭ făcut gâlcévă şi aŭ bătut pe nisce cavafĭ ce veneaŭ de la nuntă, asupra căreia nu numaĭ veciniĭ, dar şi rudele eĭ aŭ făcut davagelâc, că nu'şĭ pot avea odihnă din pricină'ĭ şi tot-deauna pătimesc necinste cu cele fără de orânduială urmărĭ ale eĭ; ci pentru ca să înceteze gâlcevurile, care din pricină'ĭ se urméză în mijlocul têrguluĭ, să se odihnéscă veciniĭ despre supĕrările ce li se fac, să se izbăvéscă şi rudele eĭ despre cea de tot-déuna necinste ce li se pricinuesce, iar maĭ vêrtos *fiind trecută în vêrstă*, să'şĭ mântuiască sufletul şi firea de voeşĭ, găsesc cu cale să fie luminată porunca Inălţimeĭ tale, a se trimite surghiun la monastire, spre îndreptarea rĕmăşiţeĭ vieţeĭ eĭ, iar hotărîrea rĕmâne la Inălţimea ta.—1820, Ianuar 19.

Vel Agă.

1. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţul Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe*

Dupĕ pliroforia ce ne dă Dumnóluĭ vel logofétul al strĕinelor pricinĭ, printr'acéstă anafora, de vreme ce s'aŭ dovedit că acea Ană, pe care voesce jăluitórea a o aduce de la Rusia, este fată bună a eĭ, primim Domnia mea cererea jăluitóreĭ, şi'ĭ dăm voie şi slobodenie ca să'şĭ aducă pe maĭ sus numita fiica sa aicĭ.—1820, April 1.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCV, pag. 448.

Prea Inălţate Dómne.

Dupĕ luminată porunca Măriei tale de la acéstă jalbă am făcut cercetare şi dintr'un martiricon al mahalagiilor ot mahalaoa Livedea gospod., ce'mĭ aduse jăluitórea, adeverită şi de protopopul Teodor ot tam, carele şi însuşĭ aŭ venit aicĭ faţă, luaiŭ îndestulare, că acéstă Ană cu adevĕrat este fata jăluitóreĭ şi că în dilele ruşilor o şi măritase dupĕ un Dumitru Dulgheru, pe carele aŭ petrecut întru căsătorie ca la doĭ anĭ, apoĭ lăsându-se de dênsul, aŭ fugit prin alte mahalale, şi când s'aŭ rădicat armia ruséscă de aicĭ, dice mahalagiiĭ, că audéŭ şi eĭ pentru numita Ana, cum că aŭ fugit cu ruşĭ şi de atuncĭ până acum nu s'aŭ maĭ audit unde se află, şi că popa Grigore, tatăl Aneĭ, cum şi Dumitru Dulgherul, soţul eĭ, se află morţĭ, şi cât pentru rugăciunea ce face jăluitórea a i se da voie să aducă pe fiica-sa aicĭ, rĕmâne la milostivirea Măriei tale.—1820, Martie 23.

Vel Logofĕt.

Un cas curios de bigamie se póte vedea în actul ce dăm în nota de aci [1].

1. *Iō Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospod. Zemle Vlahiiscoe.*

Pe acéstă anafora a judecăței departamentului, amêndouĕ părțile rĕmâind mulțămiți și odihniți, aŭ dat și adeverință în scris sub iscăliturile lor, la cantelaria Divanului Domniei mele, adeverită și de către Dumnélui vel Hatman al Divanului, care s'aŭ vĕḑut și de Domnia mea, și poruncim atât Domniei tale, cinstite și credincios boerule al Domniei mele, biv vel spătare Gheorghe Suțul, caimacamule al Craiovei i Dumnévóstră boerilor divaniți de acolo și Dumnévóstră ispravnicilor din sud Mehedinți, să se facă urmare întru tóte, întocmai precum mai jos se coprinde, prin sluga Domniei mele. . . . . aprod hătmănesc ce se orândui mumbașir.—1819, Iunie 22.

(Pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 227.

Prea Inălțate Dómne.

Catinca Cornătésca din sud Mehedinți, prin jalbă ce aŭ dat Inălțimei tale, pentru bărbată-sĕŭ Zamfirache Cernătescu, ḑice că vĕduvă fiind, a luat în căsătorie pe numitul cu destulă zestre, și din nenorocirea ei întêmplându-se să iasă omul cu năravuri rele, după ce i-a prăpădit multe dintr'ale zestrei, apoi o bate și o căznesce, pentru neputința omenirei; temêndu-se de pierḑarea vieței, a alergat la mila Măriei tale, cerênd împlinire pentru lucrurile ce prin fóia de zestre anume se arată i banii ce i-aŭ dat în naht și desfacere de căsnicia lor, și din luminată poruncă prin zapciiacul Dumnélui vel Hatman al Divanului s'aŭ înfățișat în judecată, jăluitórea însă prin vechil postelnicul Iordache Episcopescul și cu Zamfirache bărbată-sĕŭ, care spre rĕspundere ne arată jalbă dată către Măria ta asupra Catincei, nevestei lui, arĕtând multe ponosluiri asupra soției sale și apĕrându-se, că întru nimic vinovat el nu este, ci ea dimpreună cu părinții ei, cari voesc să'i spargă casa, și la amêndouĕ jălbile lor, vĕḑênd că prin luminată buiurdizmă se poruncesce că pentru unirea în căsnicia lor seŭ neunirea lor să cerceteze Prea sfinția sa părintele mitropolit, iar pentru cele ce vor fi avênd a cere unul de la altul, să se cerceteze de către acéstă judecată. Pentru aceea dar am ḑis orânduitului zapcii al Hătmăniei de aŭ înfățișat mai întêiŭ cu amêndouĕ jălbile înaintea Prea osfinției sale părintelui mitropolit, și după cercetarea ce aŭ făcut, dovedind Prea osfinția sa, că Catinca [illegible] legiuit bărbat întru întêia căsătorie pe un Sandul, tot de acolo, și pentru [illegible] nedovedite și fără cercetare bisericéscă ce numai între sine și prin zapise [illegible] despărțit, luând Catinca pe păritul Zamfirache și acel Sandul pe altă femee [illegible] biserică nu sunt despărțiți, prin întărire la anaforaoa clericatului de la [illegible] următórei luni, hotăresce Prea sfinția sa, că Catinca să rĕmâe întru [illegible] legiuitului sĕŭ celui dintêiŭ bărbat, iar Zamfirache slobod a se însoți [illegible] va putea găsi, rĕspunḑênd însă zestrea ce va fi luat de la Catinca, și [illegible] cheltuiala ce a arĕtat'o Zamfirache, că a făcut în trebile socră-sĕŭ, ḑice [illegible] să'și caute cu acela de va avea dreptate: apoi după izbrănirea [illegible] de iznóvă înfățișându-se înaintea nóstră, am intrat în cercetarea [illegible] ce face unul de la altul, și am cerut fóia de zestre a Catincăi.

Calpuzani. Fabricanţi de monede falşe se prind în maï multe rânduri, dar nu li se maï taie mânile ca altă dată, ci sunt pedepsiţi

pe care o vedurăm la mâna luï Zamfirache, scrisă din trecutul lét 1818, Ianuarie 27, iscălită de Constantin Cernătescu, tatăl Catincăï, şi între alte condee, este trecut şi talerï 5000 naht; am întrebat pe Zamfirache, de aŭ primit tóte deplin de la Catinca, câte anume se arată în fóia eï de zestre şi respunse, că tóte cele-l-alte le-aŭ primit deplin, însă nu din noŭ, ci în starea ce rĕmăsese de la bărbatul eï, Sandul, şi după cum se află le-aŭ lăsat în bună păstrare la casa sa, în sud Mehedinţï, iar din naht aŭ primit numaï talerï 1.000, fiind-că talerï 4.000 îï are tatăl Catincăï puşï în păstrare la un Nicolae Radovicï, neguţător ot Craiova, dicênd Zamfirache, că lucrurile zestreï şi aceï talerï 1.000 mergênd a casă le ve rĕspunde tóte, cerênd însă şi el a i se socoti folosul zestreï la talerï 4.000 de când s'aŭ cununat şi până acum la desfacere, ţiindu-se în sémă şi baniï ce aŭ cheltuit în trebile socră-sĕŭ; asupra căreia provlime rĕspunse şi vechilul Catincăï, că de va rĕspunde şi Zamfirache tóte lucrurile zestreï după fiinţa întru care era când le-aŭ primit, iar nu după cum se află acum şi aceï talerï 1.000 fără cheltuiala judecăţeï, i se va socoti folosul după a sa cerere, iar pentru orï ce socotélă va avea cu tată-sĕŭ, ea nu se amestecă şi nicï că se îndatoréză a'ï respunde cu din ale zestreï, ci să'şï caute de la cel care l-aŭ volnicit să cheltuéscă. Decï vĕdênd noï, că judecata bisericéscă, căsătoria lor aŭ cunoscut'o urmată împotriva pravilelor bisericescï, şi prin întărire la anaforaoa clericatuluï Prea sfinţia sa părintele mitropolitul le desparte căsnicia, rĕmâind Catinca întru căsătoria legiuituluï sĕŭ, întru al întêiuluï parlej şi Zamfirache volnic a se însoţi după alta; de aceea şi noï nu am putut da ascultare la cererea ce făcură, atât o parte cât şi alta, ci găsim cu cale, cu luminată porunca Măriei tale, orânduitul aprod hătmănesc luând pe Zamfirache de aicï, să'l ducă în casa luï, în sud Mehedinţï şi prin marifetul Dumnélor boerilor ispravnicï aï judeţuluï, să împ inéscă Catincăï tóte lucrurile ce anume se arată în fóia eï de zestre, dimpreună cu aceï talerï 1000, însă câte din lucrurï va fi în pĕr să le priméscă Catinca în starea ce se va fi aflând acum, iar câte vor lipsi cu totul, să se socotéscă preţul lor după fiinţa ce se va dovedi că aŭ fost când i s'aŭ dat de zestre dimpreună şi aceï talerï 1.000 şi Zamfirache orï ce socotélă va avea cu Constantin Cernătescu, tatăl Catincăï, îşï va căuta cu dênsul; către acestea, maï proval si vechilul Catincăï dicênd: Zamfirache, când Catinca era venită aicï să'şï caute cu dênsul judecată pentru interesurile sale, vrênd să pue în mână aceï talerï 4.000 ce eraŭ puşï în păstrare la acel Nicolae Radovicï neguţător din Craiova, şi vedênd că neguţătorul nu'ï dă, aŭ âmblat să'ï ridice prin marifet de judecată, dintr'a căruia pricină rădicându-se de acolo baniï ce s'aŭ pus la altă mână, aŭ plătit tatăl Catincăï şi deciuiala la toţï baniï cerênd ca Zamfirache să stăpânéscă baniï pentru deciuiala ce aŭ dat, şi fiind-că Zamfirache împotrivă se apără dicênd, că el aŭ cerut numaï talerï 2800 şi nevrênd să'ï dea, aŭ rĕmas tot la acel neguţător Nicolae Radovicï, fără a se rădica vre-un ban dintr'aceia de către dênsul la altă parte şi pentru acéstă pricină dicem, ca să fie luminată poruncă către cinstita căimăcămie a Craioveï, ca să cerceteze şi dovedindu-se, că din pricina luï Zamfirache se vor fi ridicat aceï banï de la numitul neguţător într'altă parte, pe când Catinca se afla eşită din casa luï şi va fi plătit deciuială la zabit pentru aceï talerï 4.000 séŭ şi maï puţină deciuială, atuncï să se înda-

cu Ocna, ba pre unii din eĭ, fiind supuşĭ, iĭ iartă şi de Ocnă şi se mărginesce Domnia a cere la Aghenţie expulsiunea lor peste hotarul Ardealuluĭ. [1]

toreze Zamfirache a plăti câţĭ banĭ se va dovedi că s'aŭ plătit ḑeciuială, iar împotrivă dovedindu-se, adecă că el nicĭ un davagilâc nu aŭ făcut să ridice baniĭ de la acel neguţător, pe c'nd se afla Catinca aicĭ în Bucurescĭ, acum şi baniĭ staŭ tot la acel neguţător, fără s ı fi dat vre-o ḑeciuială dintrênşiĭ, să rĕmâe în pace şi nesupĕrat de cererea acésta, iar hotărîrea rĕmâne la Măria ta. 1819 Iunie 8.

Dumitru Drăgănescu, Răducanu Sărdar, Ştefan Fărcăşanu, Cerchez Armaş, Hurmuz vistier, Nicolae Postelnic.

1. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

Dupĕ pliroforia ce ni se dă printr'acéstă anafora a departamentuluĭ de criminalion, milostivire făcênd Domnia mea asupra arĕtaţilor vinovaţĭ, iĭ ertăm din osânda ocneĭ, şi poruncim Dumitale epistatule al armăşieĭ, să li se facă itlacul Domnieĭ mele, aducêndu-se aicĭ, poruncim ca prin scirea cinstiteĭ aghenţiĭ să se isgonéscă afară din hotarele ţĕreĭ, cu hotărîre ca nicĭ odinióră înapoĭ să nu se maĭ întórcă.

(Pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCV, pag. 203.

Prea Inălţate Dómne.

Vinovăţia jăluitorilor s'aŭ găsit trecută dupĕ orânduială la condica examenelor cu No. 43 şi No. 63, câte cincĭ aceştia săvêrşitorĭ a fapteĭ de calpuzanlîc, din carĭ lude treĭ anume: Constantin Atanasiu Zachinteos, i Dionisie Tronos şi 'Nicoli Panaiot Melintios, aceştia prin anafora a Dumnéluĭ vel spătarul, se arată, că aŭ făcut talere mincinóse de alamă galbenă, şi prin luminatei hotărîrea Inălţimeĭ tale de la 30 ale trecutuluĭ Decembre, în loc *de osânda morţeĭ*, ce orânduesc pravilele, milostivindu-te Inălţimea ta cu uşurinţă de pedépsa lor, s'aŭ osândit la ocnă fără de soroc, de sunt acum aprópe de treĭ lunĭ, iar ceĭ-l-alţĭ doĭ, Ion Razis cofetarul Chefalonitis şi Iordache Itachisios sin Nicola Vizmos aceştia aŭ vrut să facă calpuzanlîc de mahmudiele, dar până a nu pricinui pagubă obştieĭ, maĭ nainte s'aŭ descoperit, găsindu-se la dênşiĭ calâpurile de mahmudele şi pentru a lor faptă dupĕ pravil fiind osândiţĭ iarăş la mórte, de către Inălţimea ta cu milostivire uşurându-le pedépsa, s'aŭ trimis la ocnă făr' de soroc, de la 14 ale trecutuluĭ Decembre de este o lună şi jumĕtate de acésta nu lipsim a înşciinţa Inălţimeĭ tale.—1820 Ianuarie 18.

Constantin Stolnicu, Ştefan Costescu, Costache Rădeanu.

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe

De vreme ce acest Calpuzan vinovat Toma Titopolitu este nevârstnic, dupĕ pliroforia ce ni se dă printr'acéstă anafora, milostivire făcênd Domnia mea asupră'ĭ, îl ertăm din surghiunlîc, pentru care şi poruncim Dumitale epistatule

Dreptul de proprietate. Prin acte din April 1820 Al. Suțu recunósce dreptul tirgoveților din orașele libere, de a prinde din locul moșiei domnescí a tirgului, și a și-l apropria, ca loc liber [1].

---

al armășiei, să se facă itlacul Domniei mele după orânduială, cu acéstă hotărire însă, că aducându se a ci, să dea legătură prin chezășie sigură, precum maï în jos se arată.—1820, Februarie 4.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCV, pag. 236.

Prea Înălțate Dómne,

Cu plecată anafora inștiințez Măriei tale pentru un Toma holțeiu Titopolitis, carele după luminată hotărîrea Înălțimei tale se află trimis surghiun la monastirea Bistrița din sud Vâlcea și se ține la aceeași închisóre de este o jumătate de an, cu învinovățire pentru fapt de calpuzanlic, de ce aŭ lucrat un argintar făcênd câtevași mahmudele în tovărășie cu acest Toma lŏcuitorĭ afiându-se în sud Argeș, unde li s'aŭ descoperit fapta și s'aŭ prins numitul, iar acel argintar aŭ fugit peste Dunăre. Ci fiind numitul Toma nevêrstnic i s'ar socoti îndestulă pedépsa de când se ține la aceeașĭ închisóre, ca să te milostivești Înălțimea ta, să se erte, slobodindu-se prin vrednică chezășie, ca de acum înainte să se feréscă de cea maĭ mică faptă rea, hrănindu-se cu munca dréptă, iar împotrivă maĭ îndrăsnindu-se, chezașiĭ să fie rĕspundĕtorĭ, atât la vre-o pagubă, cât și la pedépsa ce i-se va cuveni după pravilă.—1820, Februarie 2.

Iancul Racoviță.

1. *Iō Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

După pliroforia ce ne dă Preaosfinția sa părintele mitropolitul printr'acéstă anafora, de vreme ce din vechime este obiceiŭ legiuit la orașele cele slobode (precum este și acel oraș Têrgu-Jiuluĭ) de a fi volnicĭ orășaniĭ, ca să coprindă locurĭ slobode avêndu-le întru a lor desăvêrșită stăpânire, și după ce odată ce se fac stăpânĭ nu se póte în urmă a li se maĭ lua înapoĭ de către alțiĭ și de vreme ce aceste locurĭ le-aŭ avut jăluitórele coprinse din loc slobod domnesc, și le-aŭ stăpânit liniscite cu binalele ce aŭ pe dênsele, iar n'aŭ fost slobode când s'aŭ afierosit de către Domnia sa Ioan Vodă Caragea la biserica domnéscă din maĭ sus numitul oraș Têrgu-Jiuluĭ, niciĭ aŭ avut vre-un amestec cât de puțin acéstă biserică maĭ nainte afieromeĭ la aceste locurĭ, de aceea dréptă și cuviincióså, este chibzuirea ce aŭ făcut atât Preaosfinția sa părintele mitropolit, cât și logofeția, asupra aceștiĭ pricinĭ și hotărîm, ca jăluitórele Manda Brăilóica i Manda Crăsnăróia slugerésă, și Bănică i Iordache frațĭ Politimoșĭ, să'șĭ stăpânéscă aceste locurĭ în pace și fără niciĭ un fel de supĕrare de către biserica domnéscă a Têrgu-Jiuluĭ și de către epitropiĭ aceștiĭ bisericĭ. — 1820, Aprilie 2.

(Pecetea gospod.) *Vel logofĕt.*

Cod. XCV, pag. 512.

Asemenea drept este fórte străvechiŭ şi 'l aflăm în sus şi în Moldova.

Prea Înălţate Dómne

Urmând luminateĭ porunci, am vědut arětarea ce se face Inălţimeĭ tale printr'acéstă anafora, pentru treĭ siliştĭ din oraşul Têrgu-Jiuluĭ, pe care din vechime aŭ fost case ispravnicescĭ, şi după vremĭ remâind locul slobod şi netrebuincios a maĭ fi case isprăvnicescĭ, s'aŭ coprins de treĭ obraze orăşanĭ de acolo şi uniĭ şi-aŭ făcut case, care locurĭ le-aŭ stăpânit, cum şi soţiĭ lor în diiastimă maĭ mult de 10 anĭ, iar în lét 1813 Măria Sa Ioan Vodă Caragea, după cererea epitropilor bisericeĭ domnescĭ de acolo, prin hrisovul Măriei sale, aŭ hărăzit aceste treĭ siliştĭ bisericeĭ şi să ia embatichiŭ pe an câte 5 ocă céră, pentru care dice Dumnéluĭ vel logofětul, că locurile acestea avêndu-le jăluitórele întru a lor stăpânire maĭ nainte până a nu se da hrisovul Domnuluĭ Caragea, coprinse nu din locul bisericeĭ, ci din loc slobod domnesc, precum aŭ coprins şi alţĭ orăşenĭ din vechime, dreptate aŭ la rugăciunea şi cererea ce fac, pentru care arětăm Inălţimiĭ tale, că la oraşe *slobode, precum este şi oraşul Têrgu-Jiuluĭ, aŭ avut orăşaniĭ din vechime slobodenie legiuită a coprinde locurĭ slobode şi a le avea intru desăvêrşita lor stăpânire şi după ce odată apucă de se face stăpânĭ pe dênsele nu maĭ póte a li se maĭ lua de alţiĭ*, şi smerenia nóstră maĭ nainte avênd âmblare pe la Têrgu-Jiuluĭ, ne sunt sciute aceste locurĭ cu binalele ce aŭ jăluitórele pe dênsele ce se află întru a lor liniştită stăpânire, iar biserica domnéscă n'aŭ avut niciĭ vre-un amestec, nicĭ vre-un alt loc a se însărcina cu acestea precum şi chiar din hrisovul Domnuluĭ Caragea (*care de Măria ta încă s'aŭ innoit*) se face dovadă că n'aŭ fost ale bisericeĭ, ci atuncĭ le afierosesce, şi de vreme ce n'aŭ fost slobode când s'aŭ afieorisit, ce sub stăpânirea jăluitórelor cu sumă de anĭ maĭ nainte de afieromă, după dreptate şi după obiceiul ce din vechime este legiuit şi canonisit într'acéstă ţéră pentru oraşele cele slobode, precum maĭ sus arětăm Măriei tale, nu se puteŭ afieorisi aceste treĭ silişte bisericeĭ; de aceea chibzuirea Dumnéluĭ vel logofětul o găsim şi smerenia nóstră cuviinciósă: a remânea jăluitórele nesupěrate şi să'şĭ aibă locurile acestea întru desăvêrşită a lor stăpânire, fără cătuşĭ de puţină bântuială, în vreme ce ele le aŭ coprins din loc slobod domnesc şi l'aŭ avut în linisciă stăpânire atâţia anĭ, iar pentru pricina socotelilor şi epitropieĭ aceĭ bisericĭ gospod ot Têrgu-Jiuluĭ vom face deosebită arětare Măriei tale, după deosebită buiurdizmă ce este dată la altă anafora a cinstiteĭ logofeţiĭ.—1820 Martie 13.

Al Ungrovlahieĭ Dionisie.

Dăm în anexele la acest capitol:

Jurěmêntul mare deferit unuĭ evreŭ; anchete în procese reclamate de sudiţĭ austriacescĭ şi de un sudit frances Iacheti; Catagrafia avereĭ muribunduluĭ C. Giuvara ca să se asigure creditoriĭ luĭ; o adopţiune séŭ *iotesie*; procesul intentat de emigratul boer acum generalul C. Varlaam, contra clucerului Deşluĭ, tovarăşul luĭ la întreprinderea poştelor, în care proces influenţa Rusieĭ a prevalat asupra dreptăţeĭ, de aŭ venit tréba la ştergerea luĭ Deşluĭ din arhondologie, pentru că n'a voit să se supună nedreptelor sentinţe ale Divanuluĭ; diverse procese de încălcărĭ de hotare, de hotarniciĭ, etc.

CAP. VIII.

Financele.

Obligat prin firmanurile de Domnie a îngriji de liniştirea ţĕreĭ agitată de jafurile luĭ Caragja, Al. N. Suţul întrébă oficial pre Marele vistieriŭ ce-ĭ de făcut pentru îndreptare? Marele vistier Barbu Văcărescu, prin anaforaoa ce am adus-o la capitolul despre administraţiune, propune mĕsurĭ, carĭ maĭ tóte tind a face din vistieriŭ cel maĭ important boeriŭ din Divanul ţĕreĭ. Văcărescu cere, ca nu numaĭ slujbaşiĭ vistieriĭ, ci şi ispravniciĭ să fie numiţĭ dupĕ alegerea Marelui vistier. Devenia decĭ acesta cel maĭ influinte velit boier din Divan. Nu vom reveni maĭ pe larg aci asupra anaforaleĭ luĭ Barbu Văcărescu.

Cea dintêiŭ grijă a luĭ Suţul şi a guvernuluĭ sĕŭ este de a înmulţi numĕrul lŏcuitorilor ţĕreĭ, ceea ce însemnă: înmulţirea dajnicilor. Vechiul obiceiŭ al constituireĭ de *slobodiĭ* cu privileghiĭ şi scutirĭ, nu maĭ se practica de cât-va timp şi totuşĭ strĕinĭ, Sêrbĭ, Românĭ de peste munţĭ, veneaŭ în ţéră şi rĕmâneaŭ aci. Adevĕrat că agentul austriac va reclama repatriarea acestor din urmă, dar Divanul şi Vodă vor refusa, declarând că, dupĕ vechiul obiceiŭ al ţĕreĭ, orĭ care strĕin se stabilesce în ţéră în condiţiunĭ de lucrător de pămênt şi se supune la tóte datoriile către ţéră ale *raelilor*, ale supuşilor pămêntenĭ, nu maĭ este considerat de strĕin. Cu acest mod Al. Suţu reţinu în ţéră mulţime de Românĭ, mulţĭ veniţĭ aci în timpul fómeteĭ din urmă din Ardeal şi Ungaria. Decât nu târḑiŭ, maĭ mulţĭ din aceştĭ noui colonişti aĭ ţeriĭ, vĕḑêndu-se prea împovoraţĭ de dărĭ, cer să se ducă,—ba mulţĭ se şi duc de la sine îndĕrăt, peste munţĭ. Ca să oprescă acéstă despopulare a ţĕreĭ rumănescĭ, la 19 April 1819, Divanul intră cu anafora la Vodă, propunêndu-ĭ scăderea de un taler la sfert la darea cea obişnuită a ţĕranilor pămêntenĭ, în favórea noilor aşeḑaţĭ prin sate şi cu adăogirea că noiĭ aşeḑaţĭ locuitorĭ, să nu fie trecuţĭ la catastihurile vistieriei ca *lude*, ci pe cap, *nominatim*. Caragia ordonase simpla înscriere a acestor nouĭ veniţĭ între birniciĭ pămêntenĭ. Acésta nu le convenise noilor aşeḑaţĭ şi începuseră a se împrăştia. Acum Divanul luĭ Al. Suţul revine asupra hotărîreĭ luĭ Caragia şi nu numaĭ acordă scăderea de un taler la sfert din dare, ci încă hotăresce, că acéstă dare este individuală şi nu pe lude—cu *cislă*, şi că ea va fi percepută nu de ispravniciĭ ordinarĭ, ci de «deosebiţĭ ispravnici» aĭ streinilor, de carĭ vor fi: unul în Valahia cea mare şi altul în cea mică.

Se vor numi și treĭ ómenĭ din aĭ Visterieĭ, cu sciință, practicoșĭ și cinstițĭ, din carĭ doĭ pentru județele cis-oltene, câte unul de 6 județe, și al treilea pentru județele trans-oltene. Aceștia vor face *așeḍarea strĕinilor*, după orînduiala de sus, lăsând afară din așeḍare pre ceĭ ce se vor dovedi că sunt vechĭ pămêntenĭ. Aceștia vor fi dațĭ în cisla satelor.[1]

---

1. *Iô Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

Vĕḍênd Domnia mea coprinderea acesteĭ anaforale și a celor maĭ mulțĭ velițĭ boerĭ aĭ Domnieĭ mele halca și maz.lí, și chiar cetind aceste arĕtate întocmirĭ a acestor streinĭ, ce aŭ venit hălaiduitorĭ în pămêntul Valahieĭ, din părțile vecinătăților, am cunoscut-o că este făcută din partea Dumnélor, ca de nisce bunĭ patriotĭ aĭ pămêntuluĭ, întêiŭ, spre a dobândi țéră acésta cu mulțĭ salășluitorĭ de prin alte loturĭ, a se împodobi orașele și alte locurĭ, carĭ aŭ trebuință spre înmulțirea hraneĭ și a agoniseleĭ, iar nu a se împrăștia și ceĭ carĭ aŭ năzuit cu a lor lĕcuință în acéstă patrie. Al doilea, că privesce intru tóte spre obștescul ajutor al tuturor de obște, după alcătuirea care este făcută cu a se scădea din baniĭ Dumnélor dajniciĭ, câte talerĭ unul, la fieșcare sémă primită este Domnieĭ mele arĕtarea și cererea Dumnélor, și poruncim Domnia mea, Dumitale cinstite și credincios boerule al Domnieĭ mele, vel vistiere Barbule Văcărescule, să se facă urmare intru tóte în tocmaĭ după coprinderea anaforaleĭ, adecă de la Iunie întêiŭ, să se dee de la vistierie Domnescile nóstre poruncĭ către ispravniciĭ județelor și către lĕcuitoriĭ dajnicĭ, făcêndu-li-se cunoscut că s'aŭ scăḍut câte talerĭ unul, la fieșcare sfert, din talerĭ 19 aĭ vistieriei, și să rĕmâe a rĕspunde câte talerĭ 18 la fieșcare sómă, spre a cunósce în faptă mângâere și mulțămire lĕcuitoriĭ Domnieĭ mele, să se rânduiască și treĭ credincioșĭ dintr'aĭ vistieriei, carĭ vor fi cu sciință, cinstițĭ și cercați, însă doĭ la județele de dincóce de Olt, fieșcare la câte șése județe și altul la cincĭ județe ot pres'e Olt, ca împreună cu ispravniciĭ județelor și cu cel ce se va orândui ispravnic al streinilor, să facă cercetare cu scumpĕtate pentru câțĭ streinĭ vor fi adeverațĭ venițĭ din părțile vecinătăților, să se așeḍe la orânduiala strĕinilor și să se facă pentru dênșiĭ catastih de numele, sinul i satul unde se vor afla lĕcuitorĭ, iar cățĭ dintre pămênteniĭ țĕreĭ, cu înșelăciune se vor fi amestecat în cursul trecuteĭ vremĭ printre strĕinĭ, toțĭ aceia să se dee pe la satele lor, cu adaosul cel cuviincios de lude, după starea și puterea ce vor avea și să aibă Domnésca vistierie, osebită îngrijire, ca să se pazéscă acéstă întocmire dintre pămênteniĭ țĕreĭ, printre strĕinĭ, și când de acum înainte vor veni din părțile vecinătățeĭ niscare-va strĕinĭ, să îngrijéscă ispra[v]nicul lor, împreună cu ispravniciĭ județelor, să'ĭ cerceteze și dovedindu'ĭ strĕi[nĭ] întru adevĕr, să'ĭ așeḍe la orânduiala lor împreună cu ceĭ-l-alțĭ, iar găsindu-[se] pămêntenĭ strămutațĭ din alte județe, să se înapoeze de unde maĭ nainte v[or] fi fost cu lĕcuința lor, ca să nu se maĭ întâmple la acésta câtușĭ de puți[nă] catahrisis, căcĭ, când de acum înainte se va face împotrivă urmare, cu a[...] amesteca vre-un pămêntean între strĕinĭ, sĭ scie cu hotărîre că se va pede[psi] acel ispravnic al strĕinilor pentru neîngrijirea sa.—1819, Aprilie.

vel Logofĕt.

(pecetea gospod.)

Cod. XCII, pag. 41.

«*Cisla*», care în principiŭ este un ideal al democrației moderne, căci este așeḑarea dărilor proporționale, nu o primeaŭ noii coloniști,

---

Prea Înălțate Dómne.

Două luminate pitace ale Măriei tale, unul de la 2 și altul de la 24 ale trecutului Fevruar, cu multă plecăciune am primit, prin care ni se poruncesce pentru pricina întocmireĭ așeḑăreĭ streinilor, că atât după pliroforia ce s'aŭ dat de către Dumnéluĭ vel banul Grigorie Ghica, când s'aŭ aflat în dregătoria vistierieĭ i de către Dumnéluĭ vel vistierul ce se află acum, cum și dintr'al ispravnicilor de obște înștiințărĭ și din nenumĕratele jălbĭ ale acelor strĕinĭ, este o desăvĕrșită incredințare, că în loc de *a se înmulți cu lŏcuința aicĭ în pămĕntul țĕreĭ, aŭ început a se împrăștia*, și dintr'acéstă mișcare, osebit că urméză a perde țéra pe strĕiniĭ ce aŭ apucat de s'aŭ sălășluit aicĭ, și a rĕmânea lipsită de folosul și îmbivșugarea ce se póte pricinui din adaosul lŏcuitorilor, dar se dă și o mare pricină de zăticnire și altora din țĕrĭ strĕine, carĭ ar cuteza a veni aicĭ spre sălășluire, asupra căreia pricinĭ, adunându-ne cu toțiĭ, am făcut chibzuire, precum ni se poruncesce, de care după neapĕrată datorie, facem cunoscut Înălțimeĭ tale, printr'acéstă a nóstră prea plecată anafora, că întru acéstă patrie a nóstră dintru 'nceput, maĭ dinainte fiind *adunare de norod din multe părțĭ, aŭ ajuns cu mijlocul acesta politiile* și tóte părțile întru bogăție de îmbivșugare și podóbă, în vreme ce din vechime era pămĕntul cu totul nelocuit din unele rĕzvrătirĭ, îndemnându-se un trup de strĕinĭ, atât de *sêrbĭ mărginașĭ de Dunăre, cât și din ungurenĭ din Transilvania și Ungaria* aŭ alergat să lŏcuiască în patria nóstră, ca la o scăpare, silindu-se cu multă sudóre și ostenelĭ spre dobândirea hraneĭ lor și a lucrăreĭ pămĕntuluĭ, deschiḑĕnd locurile acesteĭ țĕrĭ și împodobindu-le cu nenumĕrate semănăturĭ, in spre îmbivșugarea obșticĭ, întocmind slobodḑie și sate întregĭ la lét 1792, când, (cum și ce fel nu scim), s'aŭ stricat isprăvnicaturile strĕinilor, s'aŭ dat o adevĕrată pricină a se face de atuncĭ o desăvĕrșită încetare a întocmireĭ slobodḑiilor și satelor noue și iarășĭ la *lét 1812 de când s'aŭ așeḑat isprăvnicaturile strĕinilor* și până la *lét 1818, s'aŭ făcut slobodḑiĭ și sate întregĭ*, așa dar strĕiniĭ se puseseră în urmă întru orânduială cu mulțămirea lor, spre óre-care folos a domnesceĭ vistieriĭ, și eĭ insușĭ vĕḑĕnd cu ochiĭ lor în faptă mângâere la strĕinătatea lor, unul pe altul dintre dênșiĭ îndemnându-se, aŭ venit din vecinătatele locurĭ și s'aŭ întocmit nu cu puțină sumă de familiĭ, care aŭ început să se așeḑe încoce și încolea prin județe, și dintru acésta să se ajute cu îmbivșugare și obștea și stăpâniĭ moșiilor și către acestea și domnésca vistierie cunoscea din așeḑarea lor óre-și-care folos prin respunderea dăjdieĭ tetreminiilor, care se împlinea *prin isprăvnicaturile* ce se întocmiseră, și aŭ curs acésta până la trecuta luna Septembrie, lét 1818, când prin cea către Inălțatul Domn Ioan Vodă Caragea anafora, se coprindea *pe lângă altele, că trebuesce să se lege toțĭ acéĭ strĕinĭ cu lude în domnésca vistierie, precum și ceĭ l alțĭ birnicĭ aĭ pămĕntuluĭ, dându-se întru otcârmuirea ispravnicilor județelor și să lipséscă amêndouĕ isprăvniciile strĕinilor*, cu cuvênt că mulțĭ dintre pămĕnteniĭ birnicĭ, amestecându-se prin înșelătóre mijlóce intre ceĭ adevĕrațĭ strĕinĭ, se pricinuia cu acésta dărăpănarea satelor județelor. Acest fel dar s'aŭ dat domnescul pitac și s'aŭ început a se pune în lucrare de la trecuta lună a luĭ Decembrie, așeḑêndu-se adecă și strĕiniĭ cu lude, dar eĭ nesuferindu-se a se vedea in rêndul

din causă că se făcea cu marĭ abusurĭ, trecêndu-se între *mijlocașĭ* orĭ *codașĭ* indivizĭ carĭ prin averea lor eraŭ *fruntașĭ*.

---

pămêntenilor birnicĭ, ca nisce obicĭnuițĭ fieș-care dintre dênșiĭ *să'șĭ respunză dajdia pe capul sĕŭ osebit*, s'aŭ ivit din multe părțĭ jalbĭ, cu cererea, ca să li se păzéscă cea dintêiŭ întocmire a lor, alțiĭ cerênd voie de a se întórce de unde aŭ venit, din care s'aŭ și împrăștiat, spre a merge la locurile lor, de unde maĭ nainte aŭ fost, cu care acésta se dă mare pricină în țéră, isterisindu-se de mulțimea hălăduitorilor, ce prin lucrarea pămêntuluĭ aduc îmbivșugare loculuĭ și la domnésca vistierie cu scăderea dăjdiilor, mulțĭ însă dintre dênșiĭ s'aŭ încredințat, ca să aibă îngăduială până se va da luminată poruncă de urmare, întocmirea așezăreĭ ce s'aŭ făcut în urmă, privind la legarea streinilor cu numĕrul ludelor, spre ușurarea lŏcuitorilor birnicĭ; întru adevĕr este de folosul țĕreĭ, fiind întocmit după canónele dreptățeĭ, căcĭ streiniĭ carĭ lŏcuesc și se hrănesc întru acéstă țéră, cu cuviință este de a fi eĭ dajnicĭ, dar fiind-că s'aŭ arĕtat cele maĭ sus zise discoliĭ și dintru aceste se vede învederat, că este cu neputință a se pune în lucrare pontul pentru întocmirea așezăreĭ streinilor în numĕrul ludelor, și fiind-că aceste discoliĭ se vede că s'aŭ cunoscut maĭ dinainte și de către Măria sa Domnul Caragea, după întărirea așezăreĭ, întru care se coprinde, că pentru întocmirea streinilor la orânduiala ludelor se va da deosebit către vistierie pitac, arĕtător mijloculuĭ, cu care se cuvine să se facă acéstă întocmire și dintru acest pitac, care s'aŭ dat în urmă către vistierie, se arată mijlocul economieĭ, cu care vrea să intre în lucrare acest pont, pentru întocmirea streinilor, trebuință face a se pune un soroc de vreme spre desăvêrșita lor întocmire, întru care vreme să se facă cuviinciósa chibzuire și să se găséscă mijlócele, prin care să se aducă la bună săvêrșire pricina acésta, și streiniĭ întru acéstă diiastimă de vreme să se otcârmuiască tot cu mijlocul ce se otcârmuia înaintea așezăreĭ, de către *deosebițiĭ lor ispravnicĭ*, puindu-se în lucrare una ca acésta, cu atâta maĭ multă grabă, cu cât curgĕtórea vreme a primăvereĭ ajută cugetul de împrăștiere al streinilor, cariĭ nesuferind ca să se otcârmuiască de către ispravniciĭ județelor și zapciĭ pămêntenĭ, precum ceĭ-l-alțĭ birnicĭ, negreșit se vor împrăștia, fugind fieș-carele la locul luĭ de unde maĭ nainte aŭ fost. Iată în față și vremea primăvereĭ, care prea mult ajută cugetul cel de împrăsciere, căcĭ nesuferind nicĭ într'un chip *a se vedea pe sineșĭ în lude precum și ceĭ l alțĭ birnicĭ, nicĭ să se otcârmuiască de către ispravniciĭ județelor și de către zapciiĭ plășilor, fiind obicĭnuițĭ cu a lor isprăvnicat*, se vor sili ca să pue în lucrare cugetul ce aŭ de împrăștiere; de aceea trebuința urméză a se face o bună chibzuire pentru acești streinĭ, cu care nu numaĭ ceĭ ce se află acum într'acest pămênt să nu se risipéscă, ce și alțiĭ asemenea lor să se îndemneze a veni, să hălăduiască în țéră, ca să se împodobéscă maĭ mult politiile, satele și locurile, ce până acum sunt pustiĭ de orĭ ce lŏcuință omenéscă, fiind lățimea țĕreĭ prea revĕrsată, iar lŏcuitoriĭ prea puținĭ. Drept aceea ni s'aŭ părut cu cuviință și prea de trebuință, ca să rĕmâe acești streinĭ cu numirea ce aŭ avut și maĭ nainte, și să li se orânduiască și osebițĭ aĭ lor ispravnicĭ, *unul în Valahia mare și altul în cea mică*, să se orânduiască și treĭ ómenĭ dintr'aĭ vistierieĭ, cu sciință, practicoșĭ și cinstițĭ, din carĭ doĭ să fie la cele de dincóce de Olt județe, fieș-care la câte 6 județe, iar cel de al treilea la cele de peste Olt cincĭ județe, *să facă cercetare cu scumpĕtate împreună cu ispravniciĭ fieș-căruia județ și cu cel ce se va așeza*

Cu dispoziţiunile luate faţă cu noii coloniştĭ, nu se âmplea tesaurul luĭ Vodă. Acésta vĕḑènd şi ca să aibă şi aerul de a dori drep-

ispravnic al acestor strĕinĭ, şi căţĭ dintr'ênşiĭ se vor dovedi cu adevĕrat strĕinĭ, Sêrbĭ dintre mărginaşiĭ Dunăreĭ i Ungurenĭ din Transilvania şi Ungaria şi dintr'alte locurĭ veniţĭ, *să se aşeḑe la orânduiala strĕinilor*, iar căţĭ se vor găsi că dintre satele pămêntenilor ţĕreĭ s'aŭ amestecat în curgerea trecuteĭ vremĭ printre strĕinĭ, de vor fi şi dintre ceĭ reŭ nărăviţĭ a se strĕmuta de prin satele ţĕreĭ în hazurĭ séŭ peste Dunăre şi întorcêndu-se iarăşĭ cu lŏcuinţa lor în pămêntul ţĕreĭ, pe toţĭ aceia să'ĭ dea pe la sate, cu adaos de lude, ce se va cuveni, ca să lipséscă de acum înainte catahrisisul ce se urma cu amestecarea pămêntenilor printre strĕinĭ, şi când se va dovedi viind niscaĭva strĕinĭ dintre mărginaşiĭ Dunăreĭ, séŭ din Transilvania şi Ungaria, să li se facă maĭ întêiŭ cercetare de către ispravniciĭ judeţelor şi ispravnicul lor, şi de vor fi cu adevĕrat streinĭ, să se aşeḑe la orânduiala strĕinilor, iar de vor fi dintre pămêntenii ţĕreĭ, să'ĭ ia ispravniciĭ judeţelor şi să'ĭ trimiţă la satele, unde aŭ plătit maĭ nainte dajdia lor, păzindu-se acéstă hotărîre nestrămutat; când iarăşĭ ispravnicul strĕinilor va îndrăzni să aşeḑe vre-unul dintre lŏcuitoriĭ ţĕreĭ la catastihul sĕŭ, atuncĭ să se supue acel isprăvnicat sub pedépsa vineĭ sale; şi fiind-că după înşciinţările ce aŭ luat până acum domnésca vistierie, mulţĭ din strĕinĭ, carĭ s'aŭ aşeḑat între ludele birnicĭ şi din ceĭ carĭ până acum nu s'aŭ aşeḑat, ci numaĭ aŭ auḑit că o să se aşeḑe, s'aŭ împrăştiat, adunându-se cu toţiĭ ceĭ ce până acum sunt fugiţĭ ca la 500 de familiĭ, aşijderea şi din alegerea care este să se facă şi să se deosebiască pămêntenii din strĕinĭ, socotind că şi dintr'acésta sunt să iasă câte-va familiĭ; de care ne rugăm Măriei tale, ca să se pue un soroc de treĭ anĭ de ḑile, ca într'acéstă diiastimă de vreme, de va fi cu putinţă, să se găséscă mijlócele cu care să se aşeḑe în liniştire şi fără turburare strĕiniĭ în numérul ludelor, şi fiind-că în cea de pe urmă întocmire a aşeḑăreĭ se coprinde, ca să se aşeḑe strĕiniĭ în numĕrul ludelor spre ajutorul pămêntenilor birnicĭ, care acésta este tot una cu scăderea venituluĭ strĕinilor din suma biruluĭ ce plătea birniciĭ, şi după cum este sciut tuturor, că la numerul strĕinilor se face pe tot anul crescere şi scădere, pentru ca să se iconomiséscă nestrămutarea strĕinilor, şi să se folosescă ţéra din venitul lor, după coprinderea aşeḑăreĭ ceĭ nouă *ni se pare că este cu cale: a se hotărî suma ce se cuvine a se da la vistierie şi să rĕmâe strĕiniĭ pe séma stăpâniriĭ într'acéstă diiastimă de treĭ anĭ de ḑile, pentru care ne rugăm Inălţimeĭ tale ca să bine-voiască, ca din talerĭ 19 de lude, ce acum plătesce ţéra pe fieş-care diminie, sa se scaḑă talerĭ unul pentru baniĭ strĕinilor*. şi să rĕmâe numaĭ talerĭ 18, la începerea strîngereĭ de baniĭ viitóreĭ diminiĭ Iunie şi Iulie, iar venitul strĕinilor să rĕmâe pe séma stăpânireĭ şi acésta într'acest chip urmându-se, nicĭ strĕiniĭ, socotim că nu vor maĭ fugi, nicĭ aşeḑarea ce în urmă s'aŭ făcut, nu póte a se strica, căcĭ cu acésta se strînge numaĭ mijlocul strîngereĭ de banĭ, ce se ia din venitul strĕinilor, iar nu şi coprinderea aşeḑăreĭ. Decĭ, rĕmâind strĕiniĭ deocamdată în cea d'intêiŭ a lor orânduială ce aŭ fost, este de folos patrieĭ, iar între ludele birnicĭ aşeḑêndu-se, dă vădită pricină de împrăştiere, din care a lor împrăsciere se pricinuesce pagubă de banĭ şi ţéra pierde scăderea de talerĭ unul de lude, pe fieşcare dimierie, făcêndu-se simţitóre impuţinare lucrăreĭ pămêntuluĭ şi îndărătnicire celor ce vor fi avênd cuget ca să vie să hălăduiască într'acéstă prea largă ţéră

tatea la aşeḑarea dărilor, Al. Suţul provócă un noŭ aşeḑĕmênt de biruri în ţéră, prin actul din 1819, Iunie 2[1]. Cu ce vorbe binevoitóre

care are coprinderea aşeḑĕmêntuluĭ care s'aŭ făcut pentru acésta şi se va schimba numaĭ al otcârmuireĭ strĕine, mijloc (care este să se urmeze precum s'aŭ urmat maĭ nainte în tótă diiastima de vreme de treĭ anĭ de ḑile ce se cere de către slugile Măriei tale, adecă cu întocmire de deosebiţĭ aĭ lor ispravnicĭ), atuncĭ se înţelege curat, că nu sunte ni supuşĭ sub blestem, ci maĭ mult sub blagoslovenie, căcĭ se face întreit maĭ folositor mijloc pentru pămênt şi pentru că se face scăḑĕmênt cu talerĭ unul, din talerĭ 19 de lude şi pentru căcĭ lucrarea pămêntuluĭ se înmulţesce, şi pentru căcĭ strĕiniĭ ce se află cu lŏcuinţa în pămêntul ţĕreĭ nu fug; pĕrerea nóstră pentru cele spre folosul patrieĭ, se face cunoscută Inălţimeĭ tale printr'acéstă a nóstră anafora, iar cea desăvêrşită hotărîre rĕmâne la înalta judecată a Măriei tale.—1819, April 19.

Nectarie Mitropolit Costandie Buzĕŭ, Constandin Creţulescu, Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviţă, Istrate Creţulescu, Mihalache Racoviţă logofĕt, Mihalache Manu vel vornic, Grigorie Filipescu, Dumitraşcu Racoviţă vornic, Constantin Samurcaş, Iordache Slătineanu, Constantin Caliiarh vel vornic, Nicolae Golescu logofĕt, Teodorache Văcărescu vornic, Ioan Ştirbeiŭ vornic, Grigorie Băleanu, Petrache Ritoridi vornic, Alexandru Ghica logofĕt, Ştefan Belu logofĕt, Nicolae Văcărescu biv vel logofĕt, Nestor vel logofĕt, Grigorie Ralea logofĕt, Grigorie Romanitis vistier, Alexandru Niculescu vornic, Mihalache Cornescu vel vornic.

1. Preaosfinţia ta părinte mitropolite, iubitorilor de Dumneḑeŭ episcopilor i Dumnévóstră cinstiţilor şi credincioşĭ boerilor aĭ Domnieĭ mele biv vel bane Grigorie Brâncovene, biv vel bane Grigorie Ghica, veliţilor boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, biv vel vornice Constantine Bălăcene, biv vel vornice Grigorie Filipescule, biv vel vornice Grigorie Bălene, biv vel vornice Grigorie Slătinene, biv vel logofete Mihalache Racoviţă, biv vel logofete Constantine Filipescule, biv vel logofete Alexandru Ghica şi biv vel Hatmane Constantine Golescule, cea maĭ dintêiŭ trébă a oblăduireĭ este de a păzi dreptatea cu scumpĕtate i a îngriji pentru cele folositóre pentru obşte, de aceea şi Domnia mea tot-déuna acestea avêndu le drept temeiŭ şi apururea pentru acestea îngrijind, vedem cu ochiul oblăduireĭ, că amêndouĕ aceste aŭ trebuinţă de o cumpănire dréptă şi adevĕrată la greutăţile lŏcuitorilor; dupĕ ce dar am chibzuit cu osârdie şi cu scumpétate, câte privesc către acéstă cumpĕnire, am vĕḑut de câtevaşĭ că fiinţa sa cea de acum stă numaĭ întru-o numire, iar întru adevĕr este departe de înfiinţare, şi cum că Domnésca nóstră ţéră are negreşită trebuinţă de o îndreptare; de aceea teorisind şi noĭ, atât anaforaoa ce aţĭ făcut pentru aşeḑĕmênt în lét 1818, ponturile ce s'aŭ dat asupra aşeḑĕmêntuluĭ către aşeḑĕmêntarĭ, ce s'aŭ orânduit atuncĭ, cât şi cea din luna luĭ Iunie ot lét 1818, prin care aţĭ hotărît baniĭ lefilor şi aĭ menzilurilor, am găsit cele într'ênsele întocmirĭ fórte bune, potrivite şi într'o glăsuire cu cugetul dreptăţeĭ şi al obşteseuluĭ folos, lipsind numaĭ punerea lor în lucrare, şi vrênd Domnia mea a se găsi cel maĭ cuviincios mijloc spre săvêrşirea aceştiĭ neapĕrate cumpănirĭ şi nefiind la îndoială, că şi Dumnévóstră asemenea cugetând i de a patrieĭ rîvnă invitându-vĕ şi cea către dênsa dragoste arĕtând, vĕ veţĭ osârdui să în-

şi de mângăere pentru birnicĭ ascunde Domnul lăcomia sa de banĭ! Vorbesce de *dreptate* şi de *«cumpănire»* în aşeḑarea birurilor, pe când — cum vom vedea — nicĭ o dată nu va fi maĭ gróznică prigonirea nenorociţilor birnicĭ.

Ca resultat la acéstă poruncă avem catagrafia séŭ recensământul general, ce se termină în 1820.[1]

Iată dupĕ condica No. 246 *(Academie)* cifra mazililor şi breslaşilor pe judeţe. Observăm că documentul ce analisăm, dă numele chiar ale mazililor şi breslaşilor. Aceste nume de breslaşi ne arată cum industria şi comerţul eraŭ cu totul în mânile Românilor pe la 1820.

1. *Slam-Râmnic* avea 58 de mazilĭ şi 7 breslaşĭ, carĭ plăteaŭ câte circa 14 leĭ de om pe an.

2. *Buzĕŭ* avea 240 de mazilĭ şi breslaşĭ şi între neguţătoriĭ cu osebită ruptóre Gheorghie sin Vlad Dascălu şi Alexandru sin Caloianu. Aceştia plăteaŭ 4072 de leĭ.

3. *Saac* avea 500 mazilĭ, 24 breslaşĭ cu osebită ruptóre de 18 leĭ unul, Preste tot 9000 de leĭ.

4.	*Prahova*	17 mazilĭ şi	28	breslaşĭ.	Preste tot		706	leĭ.
5.	*Ialomiţa*	118 »	8	»	»	»	2196	»
6.	*Ilfov*	29 »	23	»	»	»	333	»
7.	*Dîmboviţa*	22 »	9	»	»	»	129	»
8.	*Vlaşca*	45 »	3	»	»	»	858	»
9.	*Teleorman*	115 »	112	»	»	»	3730	»
10.	*Muscel*	102 »	37	»	»	»	2570	»

tocmiţĭ cu toţiĭ împreună acéstă folositóre cumpănire, spre cel de obşte bine al patrieĭ; cerem printr'acest Domnesc al nostru pitac, ca teorisind cu scumpĕtate ponturile dintr'acea anafora şi întru o cugetare împreună chibzuind, să ne arĕtaţĭ prin anafora câte veţĭ găsi cu cale că folosesc, spre a se sĕvĕrşi acéstă neapĕrată şi trebuinciósă cumpănire, precum şi neapĕrat socotim a fi, ca să alegeţĭ dintr'a Dumnóvóstră adunare *treĭ boerĭ*, cariĭ să se însărcineze de a cerceta cu scumpitate *madéoa posluşnicilor* şi a *scutelnicilor*, arĕtând prin osebiţă anafora a Dumnélor ceea-ce se vor socoti că este cu cale.—1819, Iunie 2.

1. Am publicat în 1887, în analele Academieĭ române, o statistică a ţĕreĭ rumănescĭ din 1820, dupĕ manuscrisul care póртă No 246, în arhiva Academieĭ şi carele are titlul acesta: *«Matca şi numele tuturor mazililor, breslaşilor ţĕreĭ, alcătuită pe judeţe, cu baniĭ respundereĭ lor pe următórea tetraminie ot Septembre, Octombre, Noembre şi Decembre, cum în untru se află.—1820, No 1 Septembre.*

Un al doilea exemplar manuscris, înregistrat la No. 245, póртă acelaşĭ titlu, dar in loc de No. 1, este No. 2. Sub No. 247 şi 248, Academia maĭ posedă alte 2 manuscrise de aceeaşĭ natură, pe lunile Ianuar, Februar, Marte şi April.—(Analele Acad. pe 1887, pag. 41 şi 42).

11. *Argeş*	92	mazilĭ şi	21	breslaşĭ.	Preste	tot	1911	leĭ.
12. *Olt*	70	»	37	»	»	»	1792	»
13. *Romanaţĭ*	49	»	34	»	»	»	1288	»
14. *Vâlcea*	444	»	26	»	»	»	7569	»
15. *Dolj*	129	»	16	»	»	»	2814	»
16. *Gorj*	632	»	22	»	»	»	7716	»
17. *Mehedinţĭ*	401	»	27	»	»	»	7573	»

18. Oraşul Bucurescĭ are detaliate următórele companiĭ séŭ bresle cu numele tuturor breslaşilor:

«Compania bogasierilor» cuprinde 48 de nume datorind Visterieĭ 720 de leĭ.

«Compania băcanilor»: 38 de nume = 570 leĭ.

«Cupeţiĭ»: 48 de » = 432 »

«Strĕiniĭ Arnăut-Chioleĭ»: 90 de » = 900 »

«Cojocariĭ cu hrisov»: 23 plătind fie-care câte 9 leĭ şi 72 banĭ.

«Calfele de cojocarĭ»: 43 de nume.

«Compania a 3-a» care coprindea bumbăcariĭ, cofetariĭ, lumînărariĭ, bragagiiĭ, vopsitoriĭ, săpunariĭ, bărbieriĭ, brutariĭ, ceprăzariĭ, tabaciĭ, arendaşiĭ, cârciumariĭ, argintariĭ, mătăsariĭ, măcelăraşiĭ, logofeţiĭ, rachieriĭ, pânzariĭ, chiristigiiĭ, jimblariĭ, cărămidariĭ, toptangiiĭ, găitănariĭ, căldărariĭ, croitoriĭ, etc.: preste tot 427 de nume dând statuluĭ modesta sumă de 1275 de leĭ.

«Compania zidaro-dulghero-tèmplarilor»: 81 de nume = 972 leĭ.

» işlicarilor-başcaliĭ şi calpacniciĭ»: 18 » 270 »

» cavafilor»: 22 de nume de fie-care câte 15 leĭ = 330 »

» cojocarilor subţirĭ»: 18 nume = 180 leĭ.

«Strĕiniĭ ot Gherghiţa»: 37 de nume = 532 leĭ.

«Compania ovreilor»: 127 de jidanĭ plătind câte 14 leĭ şi o fracţiune = 460 de leĭ.

Aşa dar acum 78 de anĭ Bucurescĭĭ posedaŭ numaĭ 127 de evreĭ. Numele lor înscrise în actul oficial de care ne ocupăm (manuscris No. 245), pot servi la deslegarea multor cestiunĭ etnice şi economice, în tot casul sunt un rĕspuns peremptoriŭ la aserţiunea ciudată a acelor istoricĭ ovreĭ carĭ împinseserĕ neruşinarea până acolo, ca să facă din ovreĭ, autoctonĭ aĭ Dacieĭ!

*

Să urmărim numĕrul breslaşilor şi prin cele-l-alte oraşe ale ţĕreĭ rumănescĭ:

Focşaniĭ: Munteniĭ posedaŭ 168 de breslaşĭ românĭ şi 20 de strĕinĭ, între carĭ nicĭ un evreŭ.

Ploescii:	334	de oreslaşĭ	românĭ	şi un strĕin.	
Tĕrgovişte:	97	»	»	» nicĭ un strĕin.	
Zimnicea:	29	»	»	»	
Câmpu-lung:	47	»	»	»	
Argeşul şi *Pitescii:*	117	»	»	»	
Slatina:	36	»	»	»	
Caracal:	221	»	»	»	
Vêlcea:	225	»	»	»	şi între aceştia un postavar.

Craiova: dădea statuluĭ de la breslaşĭ aprópe 7000 de leĭ.

*

Catagrafia fiind făcută de comisiunea de boerí, ḑisă «*boeriĭ eforĭ aĭ obşteşteĭ îndreptărĭ*» de care am făcut menţiune la capitolul administraţiuneĭ, în luna Ianuarie 1820, Marele Vistier şi Domnitorul se încércă a pune pe deoparte regulă în céta mereŭ crescêndă a *posluşnicilor* şi a *scutelnicilor*, silindu-se a-ĭ împuţina, aşeḑând la dare pe mulţĭ din ceĭ abusiv creaţĭ, şi pe de alta, cu acelaşĭ scóp, se preocupă de numĕrul crescênd al maziilor şi feciorilor de némurĭ. In privinţa *posluşnicilor* boieriĭ eforĭ aĭ obşteştelor îndreptărĭ, recunosc dreptul de a rĕmâne la 1370 lude, afară de posluşniciĭ *streinelor curţĭ* şi iamaciĭ ogeacurilor şi a zabiţilor, încă necercetaţĭ. Vr'o 795 de lude care eraŭ între posluşnicĭ cu nedreptul, fură daţĭ în bir [1].

---

1. Eacă anaforaoa:

Prea Înălţate Dómne

Printr'acéstă plecată anafora arĕt Înălţimeĭ tale, că teorisindu-se de Dumnélor boeriĭ eforĭ aĭ obşteştelor îndreptărĭ şi catastihul de posluşniciĭ ce se află în fiinţă şi într'acéstă politie a Bucurescilor, aŭ făcut cuviinciósa alegere şi întocmire, dând la visterie catastihul sub iscălitură, pe sumă de lude 1370 posluşnicĭ ce aŭ găsit cu cale a ţinea, dupé cuviinţă fieş-care obraz, (rĕmâind necercetaţĭ numaĭ posluşniciĭ strĕinelor curţĭ şi iamaciĭ ogeacurilor şi aĭ zabiţilor, cariĭ şi aceştia dupĕ ce se vor lămuri, carĭ prin al doilea anafora se va face Măriei tale cunoscut, ca sĭ se dea cuviinciósa hotărîre), iar prisosul de posluşnicĭ, carĭ rĕmân peste maĭ sus arĕtata hotărîtă sumă, adică atât lude 795 din suma catastihuluĭ ce aŭ dat Dumnéluĭ vornicul al politieĭ, cât şi câţĭ alţiĭ se vor maĭ găsi, să se aşeḑe între dajniciĭ politieĭ de la următórea tetraminie a luĭ Ianuarie şi ca să nu pótă pricinui la urmă obrazele ce li s'aŭ lăsat aceştĭ posluşnicĭ, sub cuvênt că li s'aŭ luat ómeniĭ ceĭ trebuincioşĭ şi li s'aŭ lăsat alţiĭ cu carí nu se pot alătura, s'aŭ găsit cu cuviinţă ca să întocméscă Dumnéluĭ vel vornicu, alt catastih asemĕuat hotărîreĭ Dumnélor boerilor eforĭ, prin scirea şi alegerea obrazelor din sumele ce aŭ avut până acum în posluşanie, coprinḑĕtor de numele posluşnicilor fieş-căruia, dar ca să nu se

Al. N. Suţul dă, asupra anaioralei luĭ vel vistier, care-ĭ supune lucrarea «boerilor efori aĭ obşteseilor îndreptărĭ», resoluţiunea afirmativă următórea:

Iŏ Alexandru N. Suţul Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Primită fiind Domnieĭ mele atât alegerea ce s'aŭ făcut de către Dumnélor *boeriĭ eforĭ aĭ obşteseĭ îndreptărĭ*, asupra celor se petrec întru numirea de posluşnicĭ aicĭ în politia Bucurescilor, cu osebit chip de hărăzirĭ obicĭnuite de vre-o câtă-va vreme către obrazele, la care posluşesc. cât şi chibzuirea vistieriei asupra nizamuluĭ, ce se cuvine a se păzi de acum înainte, întărim acéstă anafora şi poruncim Domnia mea Dumitale, vel Vistiere, să daĭ în scire Dumnéluĭ vel Vornic al politieĭ, ca să întocméscă catastih anume de aceĭ lude 1370 posluşnicĭ, ce aŭ rĕmas a fi sciuţĭ şi vistieriei, după mijlocul ce s'aŭ ḑis; acéstă întocmire însă să fie şi prin scirea i alegerea a acelor obraze ce'ĭ aŭ din numele ce aŭ avut fie-ce-care până acum, şi după ce îl va săvârşi cu tótă lămurirea şi deslușirea în cât fără nicĭ un fel de osebire să se asemene finţa lor, cu numele ce se vor arĕta într'acest catastih, pe deoparte catastihul iscălit de Dumnéluĭ să'l dea la visterie, ca după acela făcêndu-se şi adeverinţele vistieriei să se împărţéscă prin vornicii, precum se coprinde maĭ jos, iar pe de altă parte atât prisosul de lude 795 cum şi alţiĭ câţĭ se vor maĭ găsi

---

maĭ întêmple de acum înainte încărcăturĭ şi înmulţirĭ fără cuviinţă şi ca să se asemene finţa cu numele posluşnicilor ce se vor coprinde într'acest catastih, iar nu să se afle uniĭ în slujbele stăpânilor şi alţiĭ în sciinţa vistieriei, şi în cea după urmă, ca să nu'ĭ maĭ pótă adăoga posluşnicĭ la uniĭ alţiĭ, am chibzuit că se cuvine a se face acéstă orânduială:

1) Tuturor acestor posluşnicĭ hotărîţĭ să li se dea la mânile lor adeverinţele vistieriei, şi ca să se păzéscă şi orânduiala iratuluĭ vornicieĭ politieĭ, după obştésca anafora, ce este dată de maĭ nainte, prin Dumnéluĭ să se împărţiască aceste adeverinţe ale vistieriei, scriindu se şi de către Dumnéluĭ în dos sub Dumnéluĭ vel vornic, că s'aŭ trecut şi la condica vornicieĭ.

2) După acéstă alcătuire, să fie cunoscut de bun posluşnic al politieĭ Bucurescilor numaĭ cel ce va avea la mână adeverinţa visteriei, séĭ numaĭ cu a vornicieĭ, atuncĭ unul ca acesta să se cunóscă de bun dajnic al politieĭ, pentru că numaĭ cu acest mijloc va înceta necuviinciósa înmulţire şi neasemănarea catastişelor, ce se urma până acum şi îşĭ va cunósce cu întemeere fieş-care orânduială întru care se află.

3) De acum înainte să nu fie volnică Vornicia a maĭ da posluşnicĭ la unii alţiĭ, ci la vre-o asemenea trebuinţă maĭ întêiŭ să facă arĕtare vistieriei şi de se va cuveni la un obraz, a se da cevaşĭ posluşnieĭ, orĭ pentru lipsă, saŭ din noŭ să se arate Inălţimeĭ tale, ca prin luminată hotărîre a Măriei tale, să se facă şi cuviinciósă urmare.

Acésta privindu-se de către Inalta înţelepciune a Măriei tale şi hotărându-se a se pune în lucrare, se va da luminată întărire după cum se va găsi cu cale de către Inălţimea ta.—1820 Ianuarie 14.

Vel vistier

sub acéstă numire, orĭ sciuţĭ Vornicieĭ săŭ nesciuţĭ, să'ĭ aşeḑe între dajnicii *politieĭ la următórea tetramenie de Ianuarie*, începênd de acum înainte Vornicia de a maĭ face asemenea posluşnicĭ pe la uniĭ alţiĭ fără sciinţa stăpâniriĭ şi fără voĭe dată de la visterie; osebit de acésta să se arete Vornicieĭ, ca dintr'aceştĭ lude 1370 ce rĕmân a trece sub acéstă numire de posluşnicĭ, orĭ câţĭ vor voi să se aşeḑe la cumpăniile isnafurilor, ce se alcătuesc acum, dupĕ hrisovul Domnieĭ mele, nicĭ cum să nu fie primiţĭ, afară numaĭ când cu voia şi primirea stăpânilor lor dezlegându-se din tocméla posluşanieĭ eĭ vor aduce la Vornicie, mărturie în scris a numiţilor stăpânĭ, că se părăsesc de dênşiĭ, şi atuncĭ dându'şĭ şi adverinţele vistierieĭ, ce vor avea la mânile lor, prin Vornicie, la vistieria Domnieĭ mele se vor scóte dintr'acest catastiv al posluşnicilor Bucurescilor, şi se vor trece în catastivul cumpaniştilor şi aşa se vor cunósce de bunĭ cumpaniştĭ; iar pentru ceea ce ni se arată într'acéstă anafora asupra chibzuireĭ ce s'aŭ făcut la împărţirea adeverinţelor, ca să nu se smintéscă nicĭ iratul slujbeĭ Vornicieĭ politieĭ, dupĕ glăsuirea coprindereĭ de maĭ jos, am vĕḑut Domnia mea, că Vistieria primesce a se lua pentru asemenea adeverinţe ceea ce cu obştésca anafora s'aŭ hotărît de maĭ nainte, dar fiindcă dupĕ cele ce se coprind maĭ jos, pe deoparte strâmtorându-se voia şi slobođenia ce avea până acum, Vornicia asupra facereĭ ăstuĭ fel de posluşniciĭ, iar pe de altă parte împuţinându-se suma lor, pe care maĭ nainte se împărţia adeverinţe ale Vornicieĭ, se dă o pricină de mult scăḑămînt la iratul aceştiĭ boeriĭ; asemenea întocmindu-se şi adeverinţele de la Vistierie, precum s'aŭ ḑis, cunósce Domnia mea, că urméză a avea şi calemul óreşĭ-care cheltuială şi maĭ multă strădanie; de aceea am socotit, că se cuvine să se facă un nesimţitor adaos la avaetul adeverinţelor, peste ceea-ce se cuprinde în maĭ sus numita obştéscă anafora, nesocotindu-se vre-o greutate pentru ceĭ ce vor rĕspunde acest avaet, fiind că şi înaintea chibzuireĭ de maĭ înainte şi dupĕ acésta totaŭ rĕspuns maĭ multă sumă pentru folosul Vornicieĭ, dupĕ cererile ce s'aŭ făcut, fără de a cerca vre-o supĕrare; pentru aceea şi puind înaintea cunoscinţeĭ nóstre temeiurile ce maĭ sus se arată, hotărîm Domnia mea, ca să rĕspunḑă prin Vornicie orĭ care sub numire de posluşnic al politieĭ Bucurescilor pentru asemenea adeverinţă, dată de la Vistierie şi scrisă în dos de către Vornicie, po talerĭ 6 tocmaĭ, din carĭ 5 să se ia pe sóma Dumnéluĭ vel Vornicu şi unul pe sóma calemuluĭ, de la care se vor scrie adeverinţele, urmându-se acéstă dare de către numiţiĭ prin schimbarea adeverinţelor odată pe an, adecă în cursul dregătorieĭ verĭ căruia vel Vornic al politieĭ: către acésta, dupĕ alegerea ce se va face şi pentru posluşniciĭ curţilor streine, pentru ceĭ ce petrec sub numirea iamacilor, ogeaclâilor; aşteptăm Domnia mea să ni se arate prin anaforaua vistierieĭ, cele ce se vor lămuri, ca să dăm şi la acéstă domnésca nóstră hotărîre, tolco pisah pgd.—1820, Ianuarie 19.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Regularea némurilor şi a mazililor se făcuse deja la finea anului 1810, în adunarea ţinută de boerî la 30 Noembre, după propunerile mareluî Vistier Barbu Văcărescu.

Se propusese:

1) Ca la orânduiala némurilor şi a mazililor, să nu maî între de acum înainte alţî ómenî, decât numaî ceî ce vor avea drept după moştenire. 2) Ca toţi ceî carî aŭ asemene cărţí domnescí la mânile lor, adică nu numaî némurí şi mazilíî, ce şi *ruptaşî i companiştî*, să se mântuiască de acum înainte de orî ce dare pe séma Domniei, cu cunoscut avaet de *innoirea sineturilor*, ne maî plătind la asemenea înnoirî altceva decât numaî avaeturile ce se vor găsi cu cale de către Măria ta, pentru Dumnéluî cel după vremí, vel vistier, i pentru ceî ce sunt cu Dumnéluî împreunaţî la asemenea luărî şi pentru muhurdar, ca un lucru ce *cu vechimea obicînuindu-se*, este ca cum s'ar fi legiuit şi 3) La înnoirea sineturilor, din 7 în 7 aní, pe lângă havaeturi să dee fie-care şi o «*ajutorinţă de 70 talerî de sinet*. Aceştî banî să nu între la visterie, ci în casă deosebită organisată la Mitropolie, spre a servi «spre ajutorul folosireî obştiei» pentru a se putea cu eî întâmpina «vre-o trebuinţă obştéscă». Acéstă dare de 70 de leî se va putea plăti în rate, în curs de un an. Pentru administraţiunea fondului se institue un comitet din 7 persóne: 3 neguţătorí, carî vor fi şi casierí şi 3 boerî, sub preşedinţia mitropolituluí.[1]

---

1. *Prea Înălţate Dómne*

Astă-ḑí la 30 ale luî Noembre, adunându-ne cu toţiî la domnésca Măriei tale curte, am citit cu luare aminte luminatul pitac al Măriei tale, coprinḑětor de cele ce prin osebita anafora, se arată Inălţimeî tale, de către Dumnéluî vel vistierul, asupra aceí de acum înainte bună întocmire, ce aŭ chibzuit Dumnéluî că se cuvine a se face i breslelor, privileghiaţilor i a ruptaşilor judeţuluî şi cele din oraşe şi cum că după acéstă glăsuire, de vreme ce orânduiala némurilor, are a se alcătui folositóre obştieî, aî bine-voit Măria ta, ca din talerî 24.940, ce s'aŭ hărăzit de la domnésca Măriei tale cămară, intru facerea podurilor, să poruncescî Dumnéluî vel vistierul a mântui şi pe numiţiî de rěspunderea ce li s'aŭ fost hotărît întru acéstă trebuinţă, după chibzuirea ce s'aŭ facut, încă de la 27 ale trecutuluî August, prin anafora întărită şi de către Măria ta, la care şi cunoscěndu-se şi fapta buneî voinţe şi a părintescií Măriei tale îngrijirí, în locul numiţilor ce se află întru depărtare, suntem noî ceî întru apropiere cunoscětorî aî aceştiî facerî de bine şi rugători către milostivul Dumneḑeŭ pentru ale Măriei tale vrednice, întru fericire rěsplătirí; după acésta am citit iarăşî cu luare aminte anaforaoa Dumnéluî vel Vistierul şi ne-am îndestulat, că prin destoinice cuvinte, cere asupră acestor orânduelî de ómenî treî lucrurî, întru adevěr, după cuviinţă, câte trele vrednice de bună cuvěntare şi cu aceleaşî temeiurî care privesc fără îndoială întru iubirea bunătăţilor.

Curiósă este declaraţiunea de mai sus, că abusul învechit póte fi privit ca lege!

1) Ca la orânduiala némurilor şi a mazililor, să nu maĭ intre de acum înainte alţĭ ómenĭ decât numaĭ ceĭ ce vor avea cădere după moştenire.

2) Ca toţĭ, ceĭ ce aŭ asemenea cărţĭ domnescĭ la mânele lor adecă, nu numaĭ némurĭ şi mazilĭ, ci şi ruptaşĭ i cumpanişti, să se mântuiască de acum înainte, de orĭ-ce dare pe séma Domnieĭ, cu cuvênt de înnoirea sineturilor, ne maĭ plătind la asemenea înnoirĭ, alt nimic decât numaĭ avaeturile ce se vor găsi cu cale de către Măria ta, pentru Dumnéluĭ cel după vremĭ, vel vistier, i pentru ceĭ ce sunt cu Dumnéluĭ, împreunaţĭ la asemenea luărĭ şi pentru muhurdar, ca un lucru ce cu vechimea obicĭnuindu-se, ea acum s'ar fi leginit. Cum că de vreme ce némurile prin sineturile ce aŭ, dobândesc îndestulate folosirĭ neplătind nicĭ dajdie, nicĭ dijmărit, nicĭ vinăriciŭ, datorie avênd şi numiţiĭ să ajute trebuinţa obştieĭ, ca uniĭ ce petrec între politicésca vieţuire, cu drept cuvênt s'ar cuveni să se hotărască şi pentru dênşiĭ, ca la înnoirea sineturilor, pe lângă obicĭnuitele havaeturĭ, ce se vor găsi cu cale iarăşi de către Măria ta, pentru Dumnéluĭ vel vistierul şi pentru ceĭ dimpreună cu Dumnéluĭ şi pentru muhurdar, precum şi la celelalte orânduelĭ, să facă şi o ajutorinţă de talerĭ 70 pe sinet, iarăş la înnoirea sineturilor, carĭ să se strîngă pentru lucrărĭ folositóre obştiei, (păzindu-se însă pururea o dréptă analoghie, că acéstă rĕspundere de talerĭ 70 po sinet, să fie socotită şi sorocită pe curgere de 7 anĭ); soglăsuiţĭ aflându-ne şi noĭ acestor treĭ bune chibzuirĭ ale Dumnéluĭ vel vistieru, ḑicem şi din parte-ne, că întru adevĕr se cuvine ca întocmaĭ să se urmeze a fi, însă de se va găsi cu cale de către Măria ta, şi aceste ce maĭ jos arĕtăm, întêiŭ, adecă: ca la orânduiala némurilor şi a mazililor, să aibă voie a intra pe lângă ceĭ ce vor avea căderĭ, după moştenire, adică fiĭ şi nepoţĭ de aĭ lor şi câţĭ alţĭ prin vrednice mărturiĭ, se vor dovedi că li se pogóră némul din némurĭ boerescĭ, ce aŭ stătut după vremĭ, iar eĭ, după întâmplare, întru cea desăvêrşită scădere a némurilor lor, încă după legiuirile ce sunt cunoscute vistierieĭ din vechime, uniĭ ca aceştia tot-d'a-una s'aŭ împărtăşit de asemenea privileghiurĭ, maĭ cu deosebire la judeţe ot preste Olt şi orĭ când se vor aşeḑa dintr'aceste némurĭ, la orânduelile ce s'aŭ ḑ's, să se păzéscă de către vistierie, cuviincios nizam, adecă să nu se pótă pecetlui sinetu, până când nu se va sigurifsi vistieria, maĭ întêiŭ nu numaĭ cu insciinţarea Dumnélor ispravnicilor judeţelor, ce şi chiar cu adeverinţele cele ce vor da mărturie, iarăş din bresle, cu arĕtare, că ceĭ ce vor fi să intre la asemenea orânduelĭ li se cuvine întru adevĕr, după firésca cădere de moştenire ce aŭ, aflându-se fiĭ şi nepoţĭ de némurĭ şi mazilĭ, după care la orĭ-ce cercetare dovedindu-se vre o viclenie, nu numaĭ să se spargă acele sineturĭ, ce se vor pecetlui fără de cuviinţă, ci şi Dumnélor ispravniciĭ, să dovedéscă, ca nisce îngrijitorĭ, descoperirea adevĕruluĭ şi ceĭ ce vor da mincinóse mărturiĭ să se osândéscă a'şĭ perde privileghiul, rĕmâind bunĭ dajnicĭ între ludele vistieriei, spre pildă şi înfrânarea şi altor asemenea următorĭ şi printr'acest chip să se păzéscă buna orânduială, precum s'aŭ urmat şi în vremea începereĭ aceştiĭ alcătuirĭ; al doilea că rĕspunderea de talerĭ 70, ce se va face la înnoirĭ pentru folosul obştieĭ, de către fieş-care sinet de neam, precum s'aŭ ḑis şi de se socotesce a fi sorocit pe curgere de 7 anĭ, dar şi atuncĭ adecă asupra înnoireĭ sineturilor, să nu se céră de odată toţĭ baniĭ de la fieş-care

După cincĭ ḑile de gândire, Al. Suţu, care era încă sub impresiunea neplăcută a hatişerifuluĭ de la 5 Decembrie trecut, primi propunerile

---

ci printr'acest fel de îndeletnicire şi cu atât de mult repaos, în cât răfuirea şi istovul aceste' socotelĭ, ce vor coprinde tóte sineturile némurilor din tótă ţéra, să ia săvêrşire in curgere de un an întreg, căcĭ de vreme ce rĕspunderea numiţilor s'aŭ chibzuit a fi spre ajutorul folosireĭ obştieĭ, de o potrivă se cuvine a fi ajutaţĭ prin repaos şi uniĭ ca aceştia câţĭ se vor afla întru acest fel de stare, încât să nu pótă a răfui de odată şi obicĭnuitele avaeturĭ şi aceştĭ po talorĭ 70 de sinet: şi al treilea, aceşti banĭ de vreme ce aŭ să se strîngă pentru lucrurĭ folositóre obştieĭ, să se dea la cea maĭ statornică casă, ce are ţéra, adecă la Sfînta mitropolie, dar şi acéstă casă a Sfinteĭ mitropoliĭ pentru tótă şiguranţa ce se cuvine să aibă, să întocméscă privileghiurile ce maĭ jos se arată:

1) Se aşaḑă o casă de fier la Sfînta mitropolie.

2) Ingrijirea şi buna otcârmuire a aceştiĭ obştescĭ case, să se încredinţeze la 7 obraze, din care treĭ să fie din partea neguţătoréscă, însă ómenĭ cinstiţĭ, cu sciinţă de lucrurĭ şi sigurĭ, carĭ să aibă îngrijirea daraveruluĭ, numindu-se casierĭ, alţĭ treĭ să fie din rêndul boerilor, asemenea cunoscuţĭ, cu nume bun şi cu iubire de bunătăţĭ, cariĭ sĭ aibă epitropia, iar cel de al 7-lea obraz să fie Prea sfinţia sa părintele mitropolit, dimpreună epitrop cu Dumnélor orânduiţiĭ boerĭ.

3) Ceĭ din partea neguţătoréscă orânduiţĭ casierĭ, să fie datorĭ a primi veniturile şi să le păstreze, până când se vor aduna în sumă de talerĭ 10.000 şi atuncĭ în puterea epitropilor, adecă a Preaosfinţieĭ sale părinteluĭ mitropolit şi a Dumnélor orânduiţilor treĭ boerĭ, să se teslimatiséscă la casa obştéscă şi apoĭ să se închiḑă acea casă pecetluindu-se cu peceţile fieş-căruia, adecă şi a epitropieĭ şi a casierilor, iar cheea caseĭ să se păstreze la Prea sfinţia sa părintele mitropolit.

4) Baniĭ Caseĭ obştieĭ să se păstreze numaĭ pentru trebuinţa obştéscă, la acel fel de trebuinţe să se cheltuiască şi nicĭ o dată la vre-o în parte dare.

5) Totdeauna să se afle gata în casa obştéscă, o sumă de talerĭ 25.000 ca întâmplându-se vre-o neapĕrată trebuinţă a obştieĭ, să se potă împlini cu îndemânare.

6) Orĭ câte veniturĭ se vor strînge într'acéstă casă peste talerĭ 25.000 să se dee la dobândă prin sciinţa stăpânireĭ, cu siguranţă de lucrurĭ nemişcătóre, nesupuse la nicĭ un fel de vătămare şi cu totul nepricinate, (iar pricinate siguranţe, se tâlmăcesc câte amaneturĭ nemişcătóre vor fi supuse la vre-o prigonire după pravilnicesc cuvent.)

7) Cărţile amaneturilor şi a datoriilor se se dea iarăşĭ la Casă, sub peceţile tuturor, precum s'aŭ ḑis.

8) Verĭ când va fi vorba de cheltuelĭ, pentru ca să se pótă intâmpina vre-o trebuinţă obştéscă, să se ia din casă orĭ câţĭ banĭ vor trebui prin sciinţa stăpânireĭ şi în vederea acelor îngrijitorĭ, 7 obraze şi iarăşĭ să se pecetluiască casa precum s'au ḑis.

9) Orânduiţiĭ casierĭ să fie datorĭ a da socotéla daraverilor, pe fieş-care patru lunĭ la epitropie, adecă la Prea sfinţia sa părintele mitropolitul şi la aceĭ treĭ boerĭ ce se vor orândui, iar epitropiĭ să dea obştésca socotélă la diminie odată pe an, prin adunarea şi căutarea Dumnélor boerilor celor marĭ.

boerimeĭ, prin care se distrage de la Vistieria domnéscă venitul însemnat de la mazilĭ şi neamurĭ. [1]

Deci, judecându-se tóte acestea şi de către Măria ta, şi de se vor găsi cu cale, cu plecăciune ne rugăm, să bine-voescĭ Inălţimea ta, a da şi luminata hotărîre a Măriei tale, cu întărire la acéstă plecată a nóstră anafora, prin care să se poruncéscă Dumnéluĭ vel vistierului, ca să fie îngrijitor a se alcătui şi osebit hrisov al Măriei tale, spre vecînica neclintire şi statornicie a acestor bune chibzuirĭ care are, făcêndu-se după acest chip legiuirĭ folositóre obştieĭ, să rĕmâe Măriei tale numele nemuritor şi pe lângă Măria ta să ne fălim şi noĭ întru săvêrşirea facereĭ de bine, ca nisce mijlocitorĭ şi rugătorĭ către Măria ta, pentru a sa bună alcătuire şi statornică legiuire, şi acest hrisov se va da pe urmă în păstrare la sfânta mitropolie, iar după acésta veĭ bine-voi Inălţimea ta, ca puind sub luminatele vederi ale Măriei tale preţuirile obicînuitelor avaeturĭ, ce se luaŭ la asemenea înnoirĭ, atât înaintea răzmeriţeĭ, cât şi pe urmă în cursul domnieĭ Măriei sale Domnuluĭ Caragea, pe séma Domnuluĭ a acelor cu Dumnéluĭ şi muhurdaruluĭ, şi bine chibzuind, o potrivire asemănată cuviinţeĭ, să daĭ domnésca Măriei tale hotărîre, în ce chip şi cu care preţ se cuvine a se legiui respunderea înnoireĭ de la fie-care sinet a verĭ-căreia orânduială pe séma obrazelor ce s'aŭ ḑis? care să fie cu deopotrivă mulţămită, atât către ceĭ ce vor respunde după datorie, cât şi către ceĭ ce se vor folosi dintru acéstă rĕspundere; asemenea ne rugăm să bine-voescĭ Măria ta, ca după săvêrşirea alcătuireĭ hrisovuluĭ, iarăşĭ prin luminat pitac al Inălţimeĭ tale, după bună alegerea ce se va face de către Măria ta, să se orânduiască şi îngrijitorĭ obştescii Case, adecă atât Dumnélor boerilor epitropĭ, cât şi neguţătorilor casierĭ, ca sivêrşindu-se întru tóte buna chibzuire, să rĕmâe a se face în vreme şi cuviinciósa urmare, iar hotărîrea cea desăvêrşită se va face de către Inălţimea ta.—1819, Decembrie 5.

Al Ungrovlahieĭ Dionisie, Iosif Argeşiŭ, Galaction Râmnic, Gherasim Buzĕŭ, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Creţulescu, Grigorie Ghica, Istrate Creţulescu vel vornic, Constantin Bălăceanu, Mihalache Manu vel vornic, Grigorie Filipescu, Grigorie Băleanu, Gheorghe Filipescu, Iordache Golescu vel vornic, Constantin Golescu vel logofĕt, Constantin Câmpineanu vel logofĕt, Dumitrache Hrisoscoleu vel logofĕt, Manolache Băleanu vel vornic, Pană Costescu vel hatman.

1. Iacă resoluţiunea dată în 10 Decembrie 1819:

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar

Citindu-se înaintea Domnieĭ mele acéstă obştéscă anafora, am luat séma celor coprinse într'însa chibzuirĭ, de obşte folositóre; de multe orĭ şi maĭ nainte, în faptă, ni s'aŭ făcut cunoscută iubirea de patrie a Dumnélor cinstiţilor şi credincioşilor boerĭ aĭ Domnieĭ mele, dar nu maĭ puţin se dovedesce acéstă rîvnă a Dumnélor şi printr'acéstă anafora, prin carele pun înainte lucrurĭ cu adevĕrat folositóre obştieĭ şi vrednice de laudă; de aceea primind Domnia mea tóte câte ni se arată, le întărim cu domnésca nóstră pecete, iar pentru avaetul cât adecă se cuvine să ia la înnoirea maĭ jos arĕtatelor sineturĭ gospod, după obiceiŭ, ceĭ ce se coprind într'acéstă anafora, cum şi pentru epi-

După primirea *catagrafiilor* din judeţe,[1] la 22 Octombrie 1820, marele Vistier — care de astă dată nu maĭ e Văcărescu, ci Grigorie Filipescu — împreună cu ceĭ treĭ boerĭ Eforĭ aĭ îndreptărilor obştescĭ, supune luĭ Al. Suţu definitiva aşeḑare a dărilor prin următórea anafora-nizam:

Prea Inălţate Dómne.

Orânduiţĭ fiind din porunca Măriei tale asupra îndreptăreĭ judeţelor, încă de la . . . . . . ale luĭ . . . . a anuluĭ trecut cu lót 1819, după ce aŭ început *a sosi la Vistierie catagrafiile după la judeţe*, s'aŭ făcut tóte băgările de sémă câte s'aŭ cuvenit, şi cunoscêndu-se pe alocurea multe familiĭ prisosind peste cele ce aŭ fost întru sciinţa Vistieriei, cum şi pe alocurea multe neasemănărĭ întru cererea dreptăţeĭ şi multe necumpănirĭ pe la unele sate, care aflându-se iarăşĭ întru năpăstuire peste cuviinţă, am chibzuit că se cuvine asemănându-se bunele cugetărĭ ale Măriei tale şi vremelnicelor întêmplărĭ, ce se urméză asupra aceluĭ de acum alişveriş, intrând în lucrarea îndreptăreĭ, să privim nu numaĭ la folosire de adaos de lude, izvodit din prisosul familiilor ce s'aŭ găsit şi din cererea cuviinţeĭ pe alocurea, ca să se póta păzi întru statornicie intemeerea satelor şi la acele judeţe, unde aŭ cerut cuviinţa a se face óreşĭ-ce adaos, şi la altele care s'aŭ întêmplat după starea loculuĭ a fi înclinate învecinate cu unele ca acelea, şi încă şi la cererea dreptăţeĭ şi buna cumpănire prin tóte satele de obşte, ca asemănându-se urmarea cu cuvêntul

---

tropie, în care se coprinde şi Preaosfinţia sa părintele mitropolit Ungrovlahieĭ, ca cel maĭ întêiŭ păstor bisericesc, şi pentru orânduiala casierilor, la carĭ este să se încredinţeze îngrijirea Caseĭ, ce se va întocmi prin osebite domnescile nóstre pitace, vom da hotărîre. Decĭ, pentru ca să'şĭ aibă ţăria şi urmarea statornică acéstă anafora şi în vremile cele viitóre, poruncim Dumitale, cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, vel logofete de ţéra de sus, să se întocméscă domnescul nostru hrisov, care să coprindă şi să hotăréscă cu desluşire tótă înţelegerea anaforaleĭ aceştia, care hrisov, după ce se va trece în condicile Divanuluĭ Domnieĭ mele şi ale Vistieriei, să se dea apoĭ în păstrare la sfânta mitropolie.—1819, Decembrie 10.

(pecetea gospod.) *vel logofĕt.*

Cod. XCV, pag. 47.

1. La ocasiunea facereĭ recensĕmêntuluĭ, *Eforiĭ aşeḑementarĭ* aŭ făcut revisuirea tuturor actelor de scutirĭ, ale fie-căruia individ şi în josul lor aŭ scris vorbele:

«S'aŭ cercetat de către aşeḑamentarĭ şi este fără nicĭ o pricină.»

Biblioteca Urechiă, posedă un act de hirotonie, de la satul Padea (Dolj) din 1797, care pe contra pagină coprinde o asemene declarare, din 6 Ianuarie 1820.

îndreptărei, să simţă toţi lăcuitorii, că de obşte li se păzesce dreptatea, depărtându-se printr'acest mijloc şi cele în parte ocrotiri şi nesuferitele năpăstuirî, care urmându-se până acum, nu puţină vătămare aŭ adus satelor, pricinuind celor năpăstuiţi de multe ori strîmtări şi spărgăluiri şi la cele ocrotite multe alăturări şi năvăliri de alţi drepţi cislaşi altor sate, carî sub cuget de uşurare năvălind la asemenea locurî, şi-aŭ năpustit coprinsurile, şi mai multă pagubă aŭ cercat de cât folos, obicînuindu-se să petrécă totdeauna întru nălucire; aşa dar *privind asupra catagrafiei fieş-căruia judeţ, am făcut socotéla familiilor*, după cum ne-aŭ povĕţuit starea loculuĭ şi felurimea negoţuluĭ, şi de la chibzuirea de aicî, am socotit că peste ludele ce ni s'aŭ arĕtat în catagrafie, se maĭ *pot adăoga până la lude 1155 odrăslite şi alcătuite* din fiinţa prisosuluĭ ómenilor ce s'aŭ găsit la catagrafie şi la două judeţe numai din cuviinţa cumpănireĭ ce am socotit că trebue să se alcătuiască spre întemeerea acelor jdeţe cât şi a celor învecinate, osebind către acésta şi peste 1500 familiĭ care le-aŭ dat întru ajutorinţa unor părţĭ, ce am vĕdut că eraŭ întru adevĕr năpăstuite; asemenea urmând obiceiurile visterieĭ *am dat între cislele satelor şi câţĭ posluşnicĭ s'aŭ găsit pe moşiĭ strĕine cum şi alte prisóse de slujitorĭ şi sub alte felurĭ de numirĭ, carĭ am socotit că se scutesc şi se ocrotesc fără cuviinţă*, făcênd numaĭ acéstă cuviinţă, că de se va întêmpla ca uniĭ ca aceştia sub numire de posluşnicĭ pe moşiĭ strĕine să'ĭ posluşască pe la cevaşĭ văduve sărace, séŭ şi pe la alte obraze scăpătate, care nu vor fi avênd moşiĭ ale lor, ca să'ĭ aibă acolo, cum şi vre-o altă mângâere la a lor scăpătăciune, pentru uniĭ ca aceştia să se trimiţă maĭ întêiŭ aci catastih, ca după alegerea ce va face, să rĕmâe nesupĕraţĭ ceĭ ce se vor găsi cu cale şi să ţie Visteria un osebit catastih de o sumă de ómenĭ, carĭ să fie cunoscuţĭ că posluşesc la asemenea obraze, prin hotărire de milă şi hărăzire. Tot intr'aceste catagrafiĭ se vĕd şi alte neasemănărĭ şi învălmăşelĭ, cu sciinţa Visterieĭ, asupra breslelor privileghiate şi altor orânduelĭ de ómenĭ, cum şi la cele maĭ multe judeţe, cum că uniĭ dintr'aceştia şi de se află hălăduitorĭ unuĭ judeţ, sineturile le coprind că ţin de alte judeţe, şi cunoscênd că acéstă meşteşugire a numiţilor nu privesce la alt nimic, decât numaĭ la cuget de înşălăciune către stăpânire, ca la orĭ-ce întâmplare şi cerere după trebuinţă să se pótă apĕra într'acel judeţ unde îşĭ va avea hălăduirea, am chibzuit câte după drept cuvênt se cuvine ca fieş-care unde se află cu locuinţa acolo să'şĭ aibă şi otcârmuirea şi că trebue negreşit la uniĭ ca aceştia să li se ia sineturile şi să li se prefacă pe numele judeţelor hălăduireĭ lor; asemenea câte alte neasemănărĭ cu sciinţa Visterieĭ şi nesoglăsuite lucrurĭ cu legiurile ce din vechime sunt cunoscute, am putut dovedi în catagrafie, séŭ am avut bănuială, că pot să se urmeze pe la unele judeţe, pentru tóte am făcut cuviinciósele chibzuirĭ şi îndreptările ce ne-am îndeletnicit, şi după glăsuirea acestor tóte orânduind *pe la fieş-care judeţ câte unul din boeriĭ ispravnicĭ îndreptătorĭ* (bez la judeţul Dâmboviţeĭ, unde după

trebuință s'aŭ orânduit boer adiiaforos) ***am dat la mâna fieș-căruia ponturĭ povĕțuitóre și osebite*** însemnărĭ scrise și alcătuite cu tótă deslușirea pentru cele ce aŭ să urmeze, dând la tóte județele și voia i slobodenia, ca preâmblând numiții dregătorĭ satele birnicilor, să privéscă asupra dreptățeĭ și să întocméscă o bună cumpănire de obște, pe alocurea încărcând și pe alocurea scădĕnd, întocmaĭ după cererea cuviințeĭ și dupé tóte acestea de se vor urma chibzuirile și povĕțuirile de aicĭ și se vor săvĕrși întocmaĭ după cum s'aŭ alcătuit, avem bună nădejde, că tóte stările ómenilor ce sălășluesc într'acéstă țéră se vor îndrepta după cum se cuvine, asemănându-se de acum înainte cu cele adevĕrate catastișe ale Vistieriei și ludele birnicilor vor ajunge până la suma de 19500 orĭ póte și maĭ mult, alcătuindu-se aceste lude din treĭ sume: cea dintêiŭ din ludele catagrafieĭ adecă 18.175 carĭ aŭ ajuns lude 17.055,[1] ce aŭ fost asupra așeḑăreĭ a anuluĭ cu lét 1818 până la acéstă sumă din óreșĭ-care îndreptare după cuviință și cele maĭ multe din lepădare de scutelnicĭ și alte felurimĭ de ómenĭ precum este sciut la Visterie, cea de al doilea în sumă de 1155 lude după chibzuirea ce s'aŭ făcut de către noĭ asupra prisosuluĭ ce s'aŭ vĕḑut în catagrafie peste sciința Visterieĭ și asupra cuviințeĭ de la două județe și cea de al treilea în sumă de 188 din alte prisóse de poslușnicĭ pe moșiĭ strĕine i slujitorĭ și alțiĭ, precum s'aŭ vorbit și maĭ sus, care acestea încă nu pot fi sciute până acum întocmaĭ după a lor adevĕrată sciință, căcĭ nearĕtându-se în catagrafiĭ și stările acestor prisóse s'aŭ dat pe deplină putere Dumnélor îndreptătorilor, ca alăturându'ĭ pe la sate, să'ĭ încarce cu osebit adaos de lude, după starea și puterea ce vor avea. De aceea și ḑicem, că aceste 188 lude, ce se vor agonisi din felurimea acestor prisóse, póte să fie și maĭ multe și maĭ puține, după starea numiților și se va vedea după săvĕrșirea îndreptăreĭ. Decĭ, pe deoparte facem cunoscute Măriei tale, tóte urmările nóstre, iar pe de altă parte, spre întemeerea și statornicia acestor lude și spre cea după cuviință și trebuință înmulțire a lor, însă fără a se sugruma lŏcuitoriĭ ce se așéḑă acum între aceste lude peste a lor putere, am chibzuit că se cuvine otcârmuirea Visterieĭ ceĭ marĭ să păzéscă negreșit chibzuirile ce maĭ jos se arată:

1) Indreptarea ce obicinuia'ĭ până acum Dumnélor ispravniciĭ, a face la orĭ-ce sémă pe une locurĭ încărcând și pe alte locurĭ scăḑĕnd și trimițĕnd la Visterie și câte o fóie de îndreptare i împreună cu extracturile se primia de bună, de acum înainte să lipséscă cu totul, și orĭ-care ispravnic la o asemenea trebuință de scăḑĕmânt la cevașĭ sate să fie dator maĭ întêiŭ a însciința la Visterie, dând și destoinic cuvênt pentru orĭ-ce sat, și afară după chibzuirea ce

---

1. Naum amintesce despre regularea acésta a *ludelor:* «De vreme ce ludele țĕriĭ, eraŭ legate și hotărîte a fi numaĭ 17.000 în tótă țéra și peste aceste lude nu putea a se maĭ adăoga, aŭ dat și poslușniciĭ la dajdie, lăsând o sumă orânduită după analoghia scutelnicilor, numaĭ la ceĭ ce aŭ moșiĭ.» (Manuscriptul de la Biblioteca Urechiă pag. 25.)

se va face la Visterie, de se vor socoti destoinice acele cuvinte, atuncĭ să se dea şi voĭe ca să se pune în lucrare ceea-ce se va afla după trebuinţă, pentru că într'acest chip s'aŭ seris şi povĕţuirile ponturilor ale îndreptăreĭ, ca cumpănirea fieş-căruia sat, să se facă atât temeinică şi statornică, în cât pentru multă vreme sa rămâe nestrămutată, şi numaĭ cu acest chip se va păzi întregimea satelor, depărtându-se orĭ-ce ocrotire în parte a unora sate şi orĭ-ce năpăstuire a altora, precum se urma până acum.

2) Să se facă adesea cercetărĭ, ca nu care cumvaşĭ scutindu-se niscare-va sate pentru în parte posluşanie, să se ocrotéscă şi din cele după trebuinţă havalele ce se vor întêmpla, căcĭ pentru una ca acésta se pricinuesc nălucirĭ între lŏcuitorĭ şi năpustindu-şĭ uniĭ coprinsurile lor, năvălesc la asemenea sate cu cuget de a se apĕra din verĭ-carea după cuviinţă datorie.

3) Orĭ-câţĭ scutelnicĭ, séŭ alte bresle slujitorescĭ, se va scădea după la sate, cu poruncile Visterieĭ, să nu se hrăpéscă de către dregătoriĭ judeţelor, ci să se ia cu bună-voie şi cu mulţămita satelor, care acésta ca să fie credută şi Visterieĭ, să fie datorĭ Dumnélor ispravniciĭ dimpreună cu trimiterea numelor şi a sineturilor unora ca acestora, să trimiţă la visterie şi poruncile cu care s'aŭ scădut şi adeverinţele satelor arĕtătóre, că s'aŭ scos cu mulţămita cetaşilor lor şi numaĭ într'acest chip să se priméscă asemenea scădĕmênturĭ.

4) Orĭ-câţĭ scutelnicĭ se vor arĕta, de morţĭ la Vistierie, pe deoparte să li se ia pecetluiturile, şi să se rumpă ne maĭ fiind trebuinciόse, iar pe dealtă parte, spre cea desăvêrşită încredinţare a Vistieriei, că cel ce se arată de mort, este într'adevĕr mort, iar nu prin vre-o meteşugire alăturat la vre-o altă orânduială, să facă vistieria cuviinciósa cercetare, prin isprăvnicat, la faţa loculuĭ, de unde să céră sinet şi dovadă, nu numaĭ înscinţare isprăvnicéscă, ci încă şi chiar adeverinţa aceluĭ sat, de unde a fost hălăduitor mortul, iscălită de preotul şi cetaşiĭ de acolo, şi apoĭ după ce se va încredinţa într'acest chip, atuncĭ să dea alt scutelnic în locul celuĭ mort, urmându-se după chipul ce maĭ jos se arată, ca să se păzéscă şi la acésta orânduiala şi obiceiul ce din vechime aŭ urmat.

5) Fiind-că prin darea scutelnicilor şi altor orânduelĭ, ce prin scădĕmênt de lude se scot de la sate, după trebuinţă, urméză ca din vreme în vreme să se aducă lipsă ludelor ce acum s'aŭ chibzuit să se alcătuiască prin bună cumpănire a satelor, de aceea se cuvine, ca Vistieria prin taĭnice cercetărĭ să dovedéscă pururea orĭ-câte prisóse de ómenĭ se vor afla ascunse şi cotropite sub felurĭ de numirĭ, prin care la orĭ-ce sémă se va îndeletnici să facă adaosul de lude şi să se pótă ajuta la asemenea după trebuinţă întêmplărĭ ; aşijderea şi când după întêmplare va fi trebuinţă să se scadă vre-un sat, să pótă a'l ajuta cu scădĕmêntul ce i se va cuveni, spre desăvêrşită mângâere.

6) Fiind-că ceĭ maĭ mulţĭ scutelnicĭ avêndu'şĭ tocmelile în banĭ către stăpâniĭ la carĭ se daŭ (bez numaĭ pogonariĭ şi vieriĭ cu pecetluiturĭ, carĭ sunt în lucrul viilor tocmiţĭ) şi într'acest chip aflându-se ceĭ maĭ mulţĭ îşĭ

rĕspund căştiurile lor în două soróce pe an, adecă la Sfîntul Gheorghe şi la Sfîntul Dimitrie, de aceea am chibzuit, că se cuvine să se hotărască de aicĭ inainte, ca orĭ-câţĭ scutelnicĭ se vor da, orĭ pentru lipsă, orĭ din noŭ, séŭ măcar schimbându-se de la un judeţ la altul, să se dea numaĭ în séma luĭ Aprilie şi în séma luĭ Octombrie, iar cele-l-alte semĭ peste an să rĕmâe slobode din partea acestuĭ fel de scăḑĕmênt şi cu acésta nu se vor păgubi nicĭ ceĭ ce îĭ aŭ, pentru că de se va întêmpla să lipséscă vre-unul înaintea semiĭ luĭ April séŭ a luĭ Octombre, i se va da dintr'aceste semĭ şi se despăgubesce, cum şi împotrivă de'ĭ va lipsi în urma acestor semĭ, va să ḑică că'ĭ lipsesce după luarea căştiuluĭ sĕŭ, şi rĕmâne ca numaĭ Vistieria să îngrijască a'l despăgubi pentru cel de al doilea căşti'i, şi de a rĕmânea casa mortuluĭ întru apĕrare până când se va da altul în locul sĕŭ; cum şi câţĭ vierĭ se vor găsi cu pecetluiturĭ în rêndul scutelnicilor, fiind-că sunt în lucrul viilor, şi trebuincioşĭ putem ḑice în tóte lunile de peste an, nu este cu cuviinţă a intra la nizamul ce maĭ sus se arată pentru ceĭ-l-alţĭ scutelnicĭ, ci trebue să fie osebiţĭ şi să se dea la orĭ-ce sémă, se va dovedi că întru adevĕr vor fi lipsă.

7) Cunoscênd Vistieria suma scutelnicilor celor după catastih, cum şi celor după cărţĭ când se va da alţiĭ in locul celor ce vor lipsi, câţĭ vor fi după catastih se vor da cu scăzĕmênt de lude, precum curge obiceiul, iar câţĭ vor fi după cărţĭ, se vor da din ómeniĭ fără pricină de dajdie, fără nicĭ un scăḑĕmênt, adecă feciorĭ de scutelnicĭ, de posluşnicĭ şi alţiĭ asemenea, siguripsindu-se Vistieria şi pentru uniĭ ca aceştia cu inscíinţările ispravnicilor şi cu adeverinţele satelor arĕtătóre, că n'aŭ apucat să intre în cislele satelor.

8) *Orĭ-câţĭ preoţĭ va fi trebuinţă să se hirotoniséscă*, orĭ în eparhia Sfinteĭ Mitropoliĭ, séŭ in eparhia celor-l-alte treĭ episcopiĭ, să nu aibă voie a se înălţa la acéstă tréptă, fără voie dată de către satul hălăduireĭ sale prin adeverinţă în scris cu mărturiĭ, că după trebuinţa ce este, se cuvine a se preoţi nu fără înscíinţare către Vistierie, după obiceiŭ şi fără anafora a Vistierieĭ către Măria ta, care după ce se va întări atuncĭ să'şĭ aĭbă urmarea şi săvêrşire, acea hirotonie după trebuinţă.

Acestea tóte păzindu se, cum şi cáte altele se vor chibzui de către vistierie spre întregimea nizamuluĭ otcârmuireĭ, ce se cuvine a fi după săvêrşirea îndreptăreĭ, de se vor găsi cu cale de către Innălţimea ta, să se întăréscă şi cu luminată pecetea Măriéĭ tale, şi apoĭ să se publicuiascǎ pe la tóte dregătoriile judeţelor, ca să scie cu toţiĭ în ce chip a'i să urmeze, şi după care sciinţă aŭ să se adresariséscă la Vistierie pentru orĭ-ce trebuinţă; iar pentru posluşniciĭ ce a'i găsit în catagrafiĭ pe moşiile stăpân lor, cum şi pentru vierĭ i pentru alegerea ce s'a făcut de către noĭ la vre-o câţĭ-va pescarĭ şi vênătorĭ din judeţul Ilfovuluĭ, lămurindu-se catastişele de către Vistierie, se va arĕta Măriéĭ tale, şi după ori-care hotărîre se va da, am socotit că se cuvine să se păzéscă nizamul ce s'aŭ fost întocmit cu anaforaoa Vistierieĭ şi prin Domnéscă întărire scrisă

de la August a anuluĭ cu lót 1818, séŭ orĭ-ce alt cuviincios nizam se va socoti, atât spre ferirea numiţilor de orĭ-ce bântuire din partea dregătorilor judeţelor, cât şi spre buna sciinţă şi lămurire a catastişelor vistieriei.—1820 Ianuarie.

Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Grigorie Băleanu, Grigorie Filipescu vel vistier.

Asupra acesteĭ anaforale Al. Suţul dă următórea întărire:

Iŏ Alexandru Nicolae Sutu voevod i gospod. Zemle Vlahiscoe.

Citindu-se înaintea Domnieĭ mele acéstă anafora a Dumnélor boerilor ce aŭ fost orânduiţĭ Eforĭ asupra îndreptăreĭ ţĕriĭ, am vĕḑut Domnia mea tóte cele ce aŭ urmat Dumnélor întru buna unire aceştiĭ lucrărĭ, privind şi la drépta cumpănire a satelor, cu tóte mijlócele pătrundereĭ ce aŭ aplecat asupra catagrafiilor judeţelor după care aŭ şi alcătuit ponturĭ povăţuitóre de urmarea ce s'aŭ cuvenit a se face în fie;-care judeţ, asemĕnată şi potrivită fiinţeĭ loculuĭ şi stăreĭ ómenilor şi întocmind osebite orânduelĭ în opt ponturĭ, care se cuvine a se păzi de către vistieria Domnieĭ mele, spre ţinerea întemeereĭ satelor şi nebântuirea lor de orĭ-ce năpăstuire şi nedreptate li se făcea maĭ nainte cu hrăpirĭ de ómenĭ chiar dintr'aĭ lor dreptĭ cislaşĭ, carĭ îĭ pun la alte orânduelĭ prin mijlóce de catahrisis, şi de se arĕta de ocamdată nepricinuitorĭ de pagubă către Vistierie, dar din vreme în vreme smintindu-se puterea satelor cu uniĭ ca aceştia, nu numaĭ pagubă înfiinţată aducea, ci încă şi mare năpăstuire în felurĭ de chipurĭ cerca birniciĭ lŏcuitorĭ, aruncându-se cu nedreptate şi înmulţindu-se orĭ-ce leţnică datorie într'a lor rĕspundere; aşa dar am lăudat Domnia mea, chibzuirea şi urmarea Dumnélor numiţilor boerĭ, şi după trebuinţă adăstând sosirea extracturilor Iudelor i a felurimeĭ catastişelor celor-l-alte orânduelĭ de ómenĭ, ce sub felurimĭ de numirĭ petrec sălăşluitorĭ aicĭ în ţéră, sub pravoslavnica oblăduire a Domnieĭ mele, după ce aŭ sosit după la tóte judeţele cerutele hârtiĭ, ne-am adeverit Domnia mea de urmarea ce s'a făcut, prin osebita anafora a Dumnéluĭ cinstituluĭ şi credincios boer al Domnieĭ mele Grigorie Filipescu vel Vistier, scrisă de la 14 Iulie a următoruluĭ an. Dar fiind-că cu tótă strădania lucrătorilor acesteĭ îndreptărĭ, iarăşĭ pe alocurea din multe pricinĭ urmate nu s'aŭ putut dovedi adâncimea adevĕruluĭ, invinuindu-se şi dovedindu-se acésta din neasemănările ce urma între catagrafiĭ şi între catastişele îndreptăreĭ, pe alocurea prisosind familiĭ peste cele ce s'aŭ scris maĭ nainte, iar pe alocurea lipsind, prin felurimĭ de arĕtărĭ, cu pricina lor, şi fiind-că dintr'acésta se făcea cunoscut că încă nu se putea ḑice că aŭ câştigat satele acea dréptă cumpănire şi îndestulare la năpăstuirile ce cerca, adecă acest sfîrşit pentru care s'a şi clădit şi s'aŭ pus în lucrare îndreptarea ce s'aŭ urmat. Drept aceea, spre desăvêrşită lămurire a orĭ-căreia învăluirĭ şi spre cea îndestulătóre descoperire a dreptuluĭ adevĕr, cuget de dreptate

hrănind Domnia mea, am hotărît, să nu cunóscem sfîrşitul al îndreptăreĭ acea lucrare de atuncĭ făr de a nu se face maĭ întêiŭ şi câte alte băgărĭ de sémă şi adâncĭ pătrunderĭ aŭ cerut cuviinţa şi trebuinţa, ca şi după acésta dobândindu-şĭ lócuitoriĭ birnicí drepţiĭ lor cislaşí, din orĭ-ce parte li se tăinuia, cum şi drópta cumpănire asemănată stăreĭ şi prălejuluĭ fieş-căruia, să cunóscă îndestularea şi mulţămita ce se cuvine din partea oblăduireĭ Domnieĭ mele, şi aceştiĭ dreptăţĭ urmând, am dat voie şi slobodenie la Vistieria Domnieĭ mele, ca cercând tóte mijlócele aceştiĭ dreptăţĭ, să şi pue în lucrare din sémă în sémă şi pe la orĭ câte judeţe va cere trebuinţa, ceea ce va descoperi şi va cunósce că este întru îndestulare şi mulţămită satelor, spre a se săvêrşi cele din partele legĭnico rĕspunsurĭ, cu tótă dreptatea şi fără cea maĭ puţină nepăstuire, care şi urmându-se prin scumpătate, nu puţină lămurire s'aŭ făcut; întru adevĕr, multe nedreptăţĭ s'aŭ îndreptat şi multe nepăstuirĭ s'aŭ întâmpinat, împlinindu-se către acésta dintr'acest adaos de lude odrăsliĭ din felurimea prisosolor ce aŭ dovedit îndreptarea, şi îndestulă sumă de scutelnicĭ pe la multe obraze, ce aŭ avut lipsă din ceea ce după vechiul obiceiŭ este cunoscut la Vistierie, iar în cele de pe urmă, acum la următorul Octombre, iarăşĭ după glăsuirea aceştiĭ anafora şi după pildele urmate şi de maĭ nainte, prin obştescĭ părerĭ făcêndu-se óreşĭ care alegere şi aceĭ felurimĭ de ómenĭ, ce prin nevederea Vistieriei şi prin chip de nebăgare de sémă a stăpânireĭ petrec sub numire de posluşnicĭ pe la multe obraze monastirescĭ şi boerescĭ, însă nu numaĭ către ceĭ ce aŭ moşiĭ, şi avêndu'ĭ pe acele moşiĭ dimpreună cu hălăduitoriĭ ca dajnicĭ Vistierieĭ îşĭ împlinesc trebuinţele căsnicieĭ lor, ci şi către unele schiturĭ, vĕduve şi alte obraze, care întru desăvêrşită scăpătăciune aflându-se, cu totul întrebuinţate de un asemenea ajutor şi neavênd moşiĭ şi sate s'aŭ întêmplat să aibă acest fel de slugĭ în puţine sume prin oraşe şi locurĭ ale judeţelor unde'şĭ aŭ hălăduirea şi şederea; am poruncit Domnia mea la Vistierie, ca câţĭ dintr'acéstă felurime de ómenĭ vor prisosi pentru alegerea ce se va face iarăşĭ cu aceeaşĭ nevedere din partea Vistieriei, să se dea între cislaşiĭ satelor, ca nisce bunĭ birnicĭ aĭ lor, şi după lămurirea ce se va face prin trimiterea ecstracturilor după la judeţe, să se păzéscă cuviinciosul nizam pentru tóte mĕsurile, ca să înceteze orĭ ce năpăstuire se pricinuia satelor până acum cu uniĭ ca aceştia, răpindu-se dintre dênşiĭ, prin felurĭ de chipurĭ, şi dându se pe la uniĭ alţiĭ, pentru în parte folosurĭ, şi pentru desăvêrşită vătămare atât a orânduelilor Vistierieĭ, cât şi chiar a întemeereĭ satelor. Decĭ, din tóte cuvintele de maĭ sus cunoscêndu-se lămurirea şi săvêrşirea îndreptăreĭ, după tóte aceste lucrărĭ, întărim Domnia mea acéstă anafora, şi poruncim Dumitale vel Vistierule, că îndată după sosirea extracturilor următóreĭ semĭ Octombre, să orânduescĭ a se aşterne socotelile Vistierieĭ până în séma viitoruluĭ Decembre, unde să se arate veniturile din sémă în sémă, anume, precum urméză obiceiul, spre a se vedea în obştésca căutare suma ludelor fieş-căruia judeţ. Asemenea poruncim Domnia

mea, să se păzéscă cu tótă scumpătatea şi orânduelile ce se arată prin opt ponturi, intr'acéstă anafora, fiind şi legĭnice din vechime şi bine alcătuite spre păzirea şi întemeerea satelor birnice şi să se facă cunoscut, atât pe la calemurile vistieriei, cât şi pe la dregătoriile judeţelor, ca să scie toţi cei ce sunt înclinaţi intru lucrarea acestor meserii, în ce chip aŭ să urmeze, spre a se păzi întocmaĭ şi fără de zmintélă hotărirea Domnieĭ mele soglăsuită şi întăritóre bunelor chibzuirĭ ale Dumnélor orânduiţilor boerĭ i tolco pisah gpd. 1820.— Octombrie 22.

(Pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCIII, pag. 180.

Multă hârtie stricată, dar nicĭ o scădere reală în birurile carĭ apăsaŭ asupra *prostimeĭ*. Tóte *chirielele* neterminabile de birurĭ indirecte şi directe, cunoscute de sub Domniile anterióre, continuă şi sub Al. N. Suţul, dar nu numai continuă, ci se şi înmulţesc.

Maĭ gravă este arĕtarea luĭ Naum că Al. Suţul, de sigur cu învoirea şi cooperarea boierilor, «aŭ împătrit şi aŭ încincit plata la vinăriciŭ, oerit, dijmărit şi tabacul». Tariful vămilor încă s'aŭ adaos!

Cărţile de neamurĭ şi mazilĭ, carĭ până aci puteaŭ coprinde câte 3 şi 4 nume intr'una, Al. Suţu a ordonat să fie şi ele individuale, ca să se înmulţéscă venitul din asemenea cărţĭ, după ce şi taxa o aŭ urcat-o.

Asemenea aşeḑare de birurĭ aŭ exasperat ţéra, iar maĭ ales străşnicia gróznică cu care se făcea perceperea. [1]

Cum putea el face cele 8.000.000 de talerĭ, în doĭ anĭ de domnie [2], de care pomenesce şi Page?

Pe lângă monopolul săreĭ în profitul luĭ Vodă [3], continuă vămile (de hotar şi de oraş [4]), apoi fumăritul, sărăritul munţilor, gostină-

1. Naum, Copia de manuscrisele luĭ din Bibl. Urechiă (Galaţĭ), pag. 25.
2. Şi cu tóte că adunase atâţia banĭ, Al. Suţu murĭ sărac, căcĭ se pare că datoriile luĭ eraŭ maĭ marĭ de cât ceea ce adunase.
3. Veḑĭ la Cod. XCVIII (pag. 1) cărţile de arendare a Ocnelor celor treĭ pe 1819, în 17 Ianuar acelaş an. Nu maĭ aducem aceste cărţĭ, carĭ se repetă şi pe 1820 şi sunt identice cu cele deja publicate în volumele anterióre.
4. Vămile: catalogul şi *ponturile* pe 1819 se pot vedea în acelaşĭ codice. Vom da la anexele volumuluĭ actele relative la vămĭ, căcĭ ele pot interesa istoria nóstră economică, comercială şi industrială. Veḑĭ şi ponturile vamilor pe 1820 la pag. 209 şi 218 a aceluiaşĭ codice cu No. XCVIII. Vameşiĭ comiteaŭ adese *«catahrisis»*, maĭ ales la vămile de oraş (accise). Aşa sunt casurile următóre:

ritul, slujba cantaruluĭ domnesc, fumăritul bălţilor, cotăritul, săpunăritul, căminăritul, tutunăritul, descărcatul şi încărcatul buţilor,

---

Iω Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.

Cu cale fiind anaforaoa acésta a Domnuluĭ vel logofĕt de ţéra de sus, ca o următóre ponturilor ce sunt date pentru rôndul cântaruluĭ o întărim Domnia mea şi poruncim Dumitale vel spătare şi Dumitale vel agă, să se facă urmare întocmaĭ precum maĭ jos se coprinde.— **1819, Noembre 29.**

(pocetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCV, pag. 10.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Inălţimeĭ tale, ce mi se dă la acéstă alăturată jalbă a precupeţilor din Bucurescĭ, prin zapciiĭ hătmănesc s'aŭ înfiinţat la logofeţie câţĭ-va din jăluitorĭ cu pârâtul Ianache Polcovnicu, vameşul de la Tèrgul-de-afară al Bucurescilor. şi făcênd cercetare am vĕdut, că jalba lor este, că merg prin délurĭ, pe sub munţĭ şi cumpărând livedĭ cu pometurĭ, prunĭ, merĭ, perĭ şi nucĭ, le aduc aicĭ în politie de le vênd cu amăruntul, şi până a nu se rădica vama Bucurescilor pentru acest fel de lucrurĭ, plătea vamă de car po banĭ 40 şi banĭ 30 podărit, iar de când s'aŭ rădicat vama aŭ rĕmas numaĭ aceĭ 30 de banĭ de se urmézǎ şi acum, iar vameşiĭ socotind un lucru noŭ cu cuvênt pentru *cântar domnesc*, le cer de car cum intră în Bucurescĭ făr'de a fi trebuinţă de cântărit, câte parale 60 şi cu acest fel de mijloc supĕră şi pe ţĕranĭ, carĭ vin cu d'al de acestea, pentru care arată că, de sunt patru anĭ i-aŭ maĭ supĕrat vameşiĭ şi prin judecată s'aŭ apĕrat; aşijderea şi când aduc mălaiŭ şi făină lĕcuitoriĭ de afară şi vind cu rădicata la eĭ, aŭ fost obiceiŭ de a se aduce cantaragiŭ şi cântărindu-le plătesce aceea-ce este orânduit, iar de le vind lĕcuitoriĭ cu mărunţişul nu aŭ trebuinţă de cân'ar domnesc, şi n'aŭ fost obiceiŭ să plătéscă, precum şi eĭ când aduc d'al de acestea iarăşĭ n'aŭ plătit, de aceea cer, să nu li se facă obiceiŭ ce n'aŭ fost; am cerut de la vameşĭ ponturile cântaruluĭ şi vĕdând luminată cartea Măriei tale, dată după condica Divanuluĭ, coprindĕtóre, ca să aibă a ţinea cântar drept, iar nimenĭ altul să nu aibă voie a cântări marfă ce este de vindare, şi de la tot omul ce ar aduce orĭ-ce fel de marfă de vindare şi ar vrea să o cântăréscă, să aibă a o cântări şi a lua, la suta de oca banĭ 15, după care ponturĭ s'aŭ dis vameşuluĭ, că făr'de cale i-aŭ fost urmarea şi spre îndreptarea sa vruse să arĕte catahrisis ce aŭ făcut drept obiceiŭ, care nu se ţine în sémă fiind împotriva ponturilor, cu cât maĭ vèrtos, că merele şi nucile şi perile şi alte felurimĭ obicĭnuesc de le dau prin mĕsurătóre, saŭ prin numĕrătóre, saŭ cu vre-un vas cântărit, iar spre pildă sunt mărfurile de băcănie, care se aduc din ţóra turcéscă, şi zahărul şi cafeaua, carĭ aceia ce le aduc vindĕnd cu mărunţişul, cântar nu plătesc, iar care vind cu ridicata sumă maĭ mare, atuncĭ duce cantaragiŭ de cântăresce şi aşa plătesce; încă am luat pliroforie, că acest catahrisis al vameşilor s'aŭ întins acum de curênd la prostime de supĕră pe lĕcuitoriĭ ţĕranĭ pădind podurile şi tèrgurile de iaŭ cât pot, şi acésta aŭ făcut şi tabacilor la frundie şi altele, ce aduc de meşteşugul lor, pentru care s'aŭ dat poruncă să nu'ĭ supere de cântar: deci luminata carte Măriei tale ce are în mână, co-

vinăriciŭ, dijmărit, darea ţiganilor lăeţi şi aurarĭ, gărdurărit, pirpir, pogonaritul strĕinilor, oeritul, cercaturĭ de huzmeturĭ, etc., afară de dările directe în banĭ şi havaeturĭ![1]

---

prinde, ca acel ce aduce marfă de vîndare şi ar vrea să o cântărescă, acea să o cântărescă cantaragiŭ domnesc şi să ia plata, iar la ceea-ce nu are trebuinţă de cântărit şi nicĭ face ostenélă a cântări, de la acea nicĭ plată să nu céră. Găsesc cu cale, ca să se dea luminată porunca Măriei tale. cu străşnicie, ca să se părăsescă de a maĭ face acest fel de supĕrărĭ, şi Dumnélor zabiţiĭ politicĭ să'ĭ apere; iar când se va găsi cu urmărĭ împotrivă, să i se facă înfrénare după cuviinţă, a nu se maĭ îndrăzni să facă supĕrărĭ lŏcuitorilor cum şi jiluitorilor, dar şi eĭ să păzéscă obiceiul vechiŭ la cele ce se vînd cu rădicata: a nu aduce cântar strĕin, ci cu cântarul domnesc să cântărescă, iar hotărîrea cea desăvêrşită rĕmâne a se face de către Inălţimea ta.—1819, Noembre 20.

Vel Logofĕt.

1. Pentru *fumăritul* Bucurescilor pe 1819—1821 vedĭ cod. XCVIII, pag. 300—301.

Pentru sărăritul munţilor pe 1819—1821, idem, idem. — Carte de paza malurilor de sare, vedĭ din 24 Ianuarie 1819 şi 30 Maiŭ 1820 cod. XCVIII, pag. 44.

Gostinăritul. Vedĭ XCVIII, pag. 301.

Cântarul domnesc 1819—1821. Id. pag. 302.

Vedĭ cărţile la Cod. XCVII., pag. 302.

Carte de cotărit a luĭ vel cămăraş. Idem şi pag. 51. In favórea familieĭ Filipescu, Al. Suţu dă carte, prin care i se acordă dreptul, în Februarie 1819, de harabagilic de Focşanĭ şi de cotăritul vaselor din Râmnicul-Sărat. Iacă acest act:

Pentru vătăşia de arabagiĭ din Focşanĭ, i mĕsurătórea buţilor pe numele Dumnéluĭ biv vel agă Nicolae Filipescu.

Milostiiu Bojiiŭ Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe. Fiind-că facerea de bine şi ajutorurile ce se săvêrşesc de către Domniĭ şi oblăduitoriĭ, carĭ s'aŭ învrednicit de la Domnul Dumnedeŭ, a avea stăpânirea şi puterea acésta de a face harurĭ spre supuşiĭ lor ceĭ credincioşĭ, este în adevĕr pricină care îndémnă, îmbărbătéză şi întăresce inimile supuşilor către stăpânĭ spre osârdnica slujbă cu fierbinţélă şi credinţă desăvêrşită. Drept aceea fiind-că Dumnéluĭ cinstitul şi credincios boerul Domnieĭ mele, réposatul Constantin Filipescu, ca un vechiŭ pămêntean evghenist dintre ceĭ dintêiŭ aĭ pămêntuluĭ acestuia, carĭ cu durere silindu-se pentru patrie, atât pentru ale ţĕriĭ folosurĭ, cât şi pentru slujba Dumnélor, cu osârdie şi credinţă, precum şi de înşine este sciut şi după ale Domnieĭ sale vrednice şi credinciόse slujbe, cum şi după greutatea caseĭ cădêndu-i se a fi ajutat, încă din lét 1805, August 22, prin hrisov Domnesc i s'aŭ fost harăzit vătăşia de arabagiĭ ot Focşanĭ sud Slam-Râmnic, (care vătăşie cu tóte că n'aŭ fost orânduită prin poruncă Domnéscă, maĭ nainte, dar pentru înlesnirea călĕtorilor şi a neguţătorilor ce aŭ trebuinţă de cară şi căruţe cu chirie ca să le pótă găsi cu înlesnire şi cu siguranţie se obicĭnuise a fi vătăşie de arabagiĭ şi la Focşanĭ, precum este aicĭ în Bucurescĭ

Şi aceste havaeturi eraŭ — cum se scie — multe de tot şi apăsaŭ nu numaĭ asupra neguţitorimeĭ, a breslelor, a fabricelor, multe puţine

de unde işĭ are vătaful iratul sĕŭ, precum prin ponturile Domnescĭ ce se daŭ la mâna vătafuluĭ din Bucurescĭ se coprinde şi toţĭ aceia ce aŭ trebuinţă merg la vătaful de cer şi cu acest mijloc işĭ aŭ înlesnirea toţĭ ceĭ cu (trebuinţă) ca să o aĭbă atât Dumnéluĭ, cu statornicie, cât şi némul Dumnéluĭ în urmă, orânduindu-se de către Dumnéluĭ şi vătaf pe cine va alege om de ispravă şi de credinţă, iar stăpânirea séŭ vataful de arabagiĭ din Bucurescĭ să nu aĭbă nicĭ un amestec, ci orĭ-ce folos va fi pe séma caseĭ Dumnéluĭ reposatuluĭ boer: asemenea şi mĕsurătórea buţilor din sud Slam-Râmnic, care mĕsurătóre fiind-că din vechime se obicĭnuia de se făcea cu apă, cu care mĕsurătóre multe discoliĭ aveaŭ ceĭ ce aveaŭ trebuinţă de mĕsurat, iar de la o vreme încóce găsindu-se bună înlesnire, s'aŭ pus în urmare numaĭ aicĭ în Bucurescĭ, şi pentru a se păzi dreptatea la mĕsurătorĭ s'aŭ legat a fi sub zaptul cuparuluĭ, carele s'aŭ îndatorat de aŭ pus ómenĭ credincioşĭ, cu cot drept, înfierat, de la vistierie, a mĕsura vasele tuturor celor ce aŭ trebuinţă, rânduind şi plată cuviinciósă, dar în urmă începĕndu-se şi pe afară încet—încet, aŭ obicĭnuit vêndĕtoriĭ şi cumpĕrătoriĭ să mĕsóre vasele cu cotul şi pentrù că vindĕtorul nu se încredinţa pe mĕsura cumpĕrătoruluĭ, nicĭ cumpĕrătorul pe mĕsura vindĕtoruluĭ, urma trebuinţă a cere pe altul strein, şi de acest fel de trebuinţe fiind maĭ multe pe la oraşele marĭ, maĭ întêiŭ s'aŭ pus în orânduială oraşul Ploescĭ, care s'a legat la Mŏnăstirea domnéscă de acolo, apoĭ fiind-că şi în judeţul Slam-Râmnic este mult alişveriş de vin şi rachiŭ, cu osebire decât în alte judeţe, şi nefiind pus la orânduială de la stăpânire, se întêmplă multe pricinĭ şi discoliĭ la alişverişul pămêntenilor, de care orăşaniĭ şi alţĭ de acolo nu înceta a cere să li se pue la orânduială mĕsurătórea buţilor cu cotul, la care pentru odihna ómenilor rânduia ispravniciĭ judeţuluĭ pe cine socotia, lâund plată cum putea, pentru care Dumnéluĭ rĕposatul Banul făcênd arĕtare selefuluĭ nostru de acésta şi rugându-se ca să se hărăzéscă caseĭ Dumnéluĭ şi mĕsurătórea buţilor cu cotul dintr'acel judeţ al Slam Râmniculuĭ, făgăduindu-se a pune la bună orânduială, precum se află şi aicĭ în Bucurescĭ, spre a nu pătimi ceĭ cu trebuinţă de mĕsurat, nicĭ a se discolipsi să găséscă cotar, ce totdeauna să fie gata şi săritor unde îl va chiăma, luându-şĭ plata ce i se va orândui, care cerere a Domnieĭ sale chibzuindu-o Domnia mea şi găsindu-o cuviinciósă şi făr'de supĕrare, ce încă cu folos înlesnitor celor ce aŭ trebuinţă de mĕsurat, prin hrisov Domnesc, cu lét 1813 Martie 3, s'aŭ hărăzit caseĭ Domnieĭ sale şi acéstă mĕsurătóre a buţilor cu cotul, de la sud Slam Râmnic, ca să aibă casa Domnieĭ sale apururea şi nestrămutat folosul ce ar putea lua de la acéstă slujbă, cu hotărîre, ca numaĭ omul ce se va orândui de casa Dumnéluĭ, să aibă acéstă voie şi slobodenie a mĕsura buţile tuturor celor ce vor avea trebuinţă de mĕsurat, iar alt nimenĭ să nu fie volnic a mĕsura, nefiind poprit iarăşĭ cel ce va avea aşĭ mĕsura vasele sale, dar a aduce pe altul, séŭ a mĕsura buţile altora slobodenie să nu aibă, şi acel om ce se va orândui să se numéscă cotar, căruia să i se dea de la vistierie cot pecetluit şi să se păzéscă de a face mĕsurătórea dréptă şi să fie săritor unde va fi chiămat, că dovedindu-se în vre-un fel de chip cu viclenie, se va pedepsi, şi pentru mĕsurat să aibă a lua de bute câte talerĭ unul ostenéla sa, cum se urméză şi aicĭ în Bucurescĭ. Drept aceea, dupĕ coprinderea maĭ sus numitelor hrisóve, ce dice că aceste milĭ să le aibă atât Dumnéluĭ rĕposatul Banul Filipescu cu statornicie, cât şi némul

câte maĭ existaŭ, ci şi asupra slujbaşilor maĭ micĭ, carĭ nu puteaŭ dobândi funcţiune decât primind a da havaeturĭ peste havaeturĭ, ne-

Domnieĭ sale, rĕmâind acum clironomie la Dumnéluĭ cinstit şi credincios boerul Domnieĭ mele Nicolae Filipescu biv vel agă, fiiul Domnieĭ sale, am bine-voit şi Domnia mea şi printr'acest domnesc al nostru hrisov, am înnoit şi am întărit pe obrazul numituluĭ boer clironom, atât vătăşia de arabagiĭ din tôrgul Focşanilor i mĕsurătórea buţilor cu cotul din Slam Rîmnic, ca să se păzéscă totdeauna cu nestrămutare întocmaĭ precum se coprinde maĭ sus, adeverindu'l cu însăşĭ Domnésca nóstră iscălitură şi pecete şi cu credinţa preă iubiţilor Domnieĭ mele fiĭ: Nicolae Vv. Gheorghe Vv. Ioan Vv. Scarlat Vv. Dimitrie Vv. Grigorie Vv., martorĭ fiind şi Dumnélor cinstiţĭ şi credincioşĭ boerĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: pan Constantin Creţulescu vel Ban, pan Barbu Văcărescu vel Vistier, pan Istrate Creţulescu vel Vornic de ţéra de sus, pan Mihalache Manu vel Vornic de ţéra de jos, pan Gheorghe Filipescu vel Logofĕt de ţéra de sus, pan Teodorache Văcărescu vel vornic, pan Constantin Caliarh vel Vornic, pan Gheorghe Golescu vel Vornic al obştirilor, pan Alexandru Filipescu vel Logofĕt de ţéra de jos, pan Nicolae Slugéroglu vel Postelnic, pan Mihalache Suţul Vel logofĕt de obiceiurĭ, pan Gheorghe Vlahuţ vel Spătar, pan Mihalache Cornescu vel Vornic al politieĭ, pan Alexandru Hariton vel Căminar, pan Alexandru Desila vel Comis, şi ispravnic pan Gheorghe Filipescu vel Logofĕt de ţéra de sus; şi s'aŭ scris hrisovul acesta la anul dintâĭ dintru a treia domnie a Domnieĭ mele, aicĭ în oraşul scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la aniĭ de la nascerea Domnuluĭ Nostru Isus Hristos 1819 Februarie 22, de Chiriţă logofĕt de Divan.

(Iscălitura şi pecetea gpd.) *Procitoh vel logofĕt.*

Cod. XCIII, fila 20.

Vedĭ 3 cărţĭ de săpunărit ale Vorniculuĭ de Harem din 24 Ianuarie 1819. Cod. XCVIII, pag. 51.

Carte de căminărit pe judeţe 1 Februarie 1819.—Asemenea şi pe 1820 şi 1821 (pag. 95).

Cărţile luĭ vel căminar şi a cutieĭ milosteniilor pentru vama tabaculuĭ, de la 1 Februarie 1819—1820—1821. Cod. XCVIII, pag. 96 şi tutunăritul, Cod. XCVIII, pag. 145—146.

Iō Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

De vreme ce coprinderea domnescilor ponturĭ, ce sunt întocmite pentru slujba căminărituluĭ, este dupĕ cum maĭ jos într'acéstă anafora ni se arată de către Dumnéluĭ vel Logofĕtul de ţéra de sus; de aceea poruncim Domnia mea la toţĭ câţĭ se cuvine, ca întocmaĭ dupĕ coprinderea acestor ponturĭ să se facă urmare.—1819, Iulie 2.

(pecetea gpd.) *Vel logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 257.

[illegible]

[illegible] la [illegible] slujitori. [illegible] năravirile [illegible] la altele, [illegible] pomenéscă, [illegible] de la huzmetari [illegible] pricină ca să scóță [illegible] pe [illegible] iar care din huzmetari [illegible] nu le da ajutor [illegible] de aceea poruncim cu tótă [illegible] puțin din datoria Dumné-vostră, [illegible] slujitori să dați de ajuns, căci ori [illegible] urmat împotriva, ori că s'au făcut [illegible] huzmetului, din casele Dumnévóstră se va împlini și [illegible] dar așa să urmați negreșit, și fiți sănătoși. 1820 Mai [illegible]

Cod. XCVI, pag. [illegible]

Vedi și cărțile [illegible] din 20 Februarie 1819 Cod. XCVIII, pag. 109

Adauge la atâtea birurĭ şi la numerósele havaeturĭ ale boerilor din Divan şi *«privilegiile»* lor de cârciume, băcănii, scaune de măcelăriĭ

Gardurarĭtul era havaet al spătaruluĭ al 2-lea, de la judeţul Buzĕŭ, şi Râmnicul-Sărat. Lua de «popor» câte un galben turcesc de talerĭ doĭ prin perceperea *«Scaunaşuluĭ»* rînduit de gardurar şi de butia cu vin, ce se vindea în Dél 45 banĭ, de grópa de tescovină ce se vinde 132 banĭ, de rîmător 50 banĭ. La judeţul Râmnicul-Sărat: de *om* 50 banĭ pe an, de butia de vin ce se vindea în oraş câte o vadră de vin, de tocitórea cu tescovină ce se vindea 45 banĭ, de vita ce se prindea în viĭ 20 banĭ, de vrasniţa de rachiŭ 300 banĭ, de rîmător 50 banĭ, de óie seŭ capră 10 banĭ.

Pîrpârul e venitul luĭ vel Armaş, dar numaĭ din judeţul Saac. Maĭ are şi gardurăritul din acestaş judeţ (Cod. XCVIII, pag. 238).

Strĕiniĭ plătesc sub Al. Suţul câte 4 talerĭ noĭ 16 parale *pogonorit* (Cod. XCVIII, pag. 146).

Vedĭ oeritul pe 1819, din August 20.—Idem, pag. 170.

Cercetarea oerituluĭ pe 17 judeţe în 30 Noembrie 1819 (Cod. XCVIII, pag. 190).

Vameşul de la PitescĭI ia vamă de la ţĕranii ce vin cu producte de prima necesitate a oraşuluĭ: pâne, ouĕ, lemne, etc. Asemenea supune la vamă şi vinul şi rachiul, ce boerinaşiĭ din Pitescĭ produc pentru propria lor casă. La 22 Septembre 1819 Vodă Al. Suţu ordonă, după propunerea vel Logofĕt Gh Filipescu, să înceteze asemene abuzurĭ ale vameşuluĭ.

Cod. XCII, pag. 583.

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar

Cu cale fiind anaforaoa acésta, a Dumnóluĭ vel Logofĕtul de ţéra de sus, poruncim Dumitale, cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, biv vel Spătare Gheorghe Suţu, caimacamule al Craioveĭ şi Dumnévóstră boerilor divaniţĭ de acolo, să facețĭ urmare întocmaĭ precum maĭ jos se cuprinde. 1819 Iulie 21.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cond. XCII pag. 324.

Prea Inălţate Dómne,

După luminata porunca Inălţimeĭ tale, ce mi se dă la acéstă jalbă a neguţĕtorilor cumpaniştĭ şi lŏcuitorĭ din satele ot sud Gorj, făcĕnd cercetare, am vĕdut că jalba lor este pentru toţĭ dregătoriĭ judeţuluĭ, dicênd întêiŭ pentru vameşĭ, că'ĭ apucă de la ia vamă şi la cele ce vĕnd şi cumpĕră prin sate lŏcuitoriĭ uniĭ la alţiĭ, pentru hrana lor, împotriva obiceiuluĭ vechiŭ şi a ponturilor domnescĭ, asemenea şi la bâlciurĭ marĭ şi micĭ, le ia geremele de marfă pentru alişveriş i avaeturĭ, de către toţĭ zabiţiĭ, şi cu câtă vêndare fac nu se póte plăti, din care pricină s'aŭ zăticnit şi bâlciurile de nu se fac, pricinuindu-se zmintéla la alişverişul lor şi paguba lŏcuitorilor, ne-avĕnd de unde să'şĭ întâmpine trebuinţele; deosebit şi la trecĕtórea vitelor de rîmătorĭ, cer să li

şi vadă-se ce sórtă continuă a se face celor *neboeri*, sub Al. N. Suţul, ca sub anteriorii jăfuitori ai ţĕrei! Şi nu mai înşirăm beilicurile de tot felul ce apăsaŭ pe gâtul ţĕranului.[1]

Şi havaeturile nu eraŭ numai pentru boerii de Divan, ci şi pentru ceĭ maĭ micĭ impiegaţĭ, ca *logofeţeii*, condicarii, vătafii de plaiuri, ba şi starostii de corporaţiuni[2]. Apoi darea de şoimi! etc.[3].

---

se arĕte ce sunt datorĭ să dea; deci fiind că vameşiĭ aŭ ponturĭ şi catalog în mânĭ, unde să arată anume ce are să ia şi de unde, asemenea şi pentru trecĕtórea vitelor sunt ponturĭ la ceĭ orânduiţĭ la schelă, cu arĕtare anume ce aŭ să ia, iar pentru ceea ce sunt datorĭ pe la bîlciurĭ, acelea urmézá să fie sciute acolo, căcĭ alte jafurĭ şi obiceiurĭ nouĕ, cu poruncile Măriei tale sunt rădicate a nu maĭ fi; găsesc cu cale să fie luminată porunca Inălţimeĭ tale, către Dumnéluĭ Caimacamul Craioveĭ i către Dumnélor ceĭ-l-alţĭ boerĭ divaniţĭ, ca făcênd cercetare cu amăruntul, pentru tóte cele ce se jăluesc, să dee nizam a nu se supĕra împotriva ponturilor Măriei tale, ce sunt date. — 1819 Iulie 14.

Nicolae Filipescu.

Vedĭ pitacul (grecesc) către Barbu Văcărescu şi Gh. Filipescu, pentru avaeturĭ, din 11 Decembre 1819.— Cod. XCVIII, pag. 191—193.

1. Un beilic extraordinar ce apasă asupra obşteĭ ţĕrănescĭ sub Al. N. Suţul era acel de la timpul «*saegilâcului*»:

Pitac la mitropolitul şi la boerĭ a chibzui şi Dumnélor mijlocul ce aŭ găsit Dumnéluĭ vel Vistierul cu cale pentru beilic.

Prea sfinţia ta părinte mitropolite, sfinţia vóstră părinţĭ episcopĭ şi Dumnévóstră cinstiţĭ credincioşĭ veliţĭ boerĭ, aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, impreună cu Dumnéta biv vel Bane Grigore Brâncovene, epistatule al Spătărieĭ i Dumnéta biv vel bane Grigorie Ghica, sosind şi vremea saegilâculuĭ, ce dupĕ vechiul obiceiŭ ce urmézá in ţéră pe tot anul, s'aŭ dat întru chibzuirea Dumnéluĭ vel Vistierul spre a se întocmi cu cel maĭ bun şi folositor mijloc pentru lăcuitoriĭ ţĕreĭ, pentru care şi poruncindu-se Dumnéluĭ, prin tótă rîvna întocmaĭ dupĕ ceea-ce se crede de la a Domnieĭ-sale datorie şi credinţă, aŭ urmat mijlócele şi lucrarea ce se coprinde într'acéstă alăturată anafora, carea într'adevĕr se cunósce a fi folositóre obşteĭ; decĭ poruncim Domnia mea, strîngêndu-vĕ cu toţiĭ la Domnésca nóstră curte, să luaţĭ sub vederile sfinţiilor vóstre şi Dumnévóstră, chibzuirea şi lucrarea Dumnéluĭ vel Vistieru şi să ne arĕtaţĭ în scris prin anafora cele dupĕ cuviinţă, toloo pisah gpd.—1820, April 2.

(pecetea gpd.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 188.

2. De exemplu venitul luĭ *Ici*-ciohodar era câte talerĭ doĭ vechĭ de prăvălie. Vedĭ actul din 23 Ianuarie 1819 la codul acelaşĭ, pag. 40—41.

3. *Publicaţiĭ pentru şoimĭ.*

Sluga Domnieĭ mele, vătaşe de la plaiul . . . sud . . . fiind-că se apropie vremea a se trimite şoimiĭ ceĭ obicĭnuiţĭ, dupĕ care acest obiceiŭ este dator

De tóte veniturile acestea, nu se folosia ţéra, ci numaĭ Domnia şi câţĭ-va boerĭ. Se scie că lefile impiegatilor administrativĭ, judeciarĭ, etc., se dedeaŭ din *«răsuri»* prin Casa specială a lefilor, care în 1819 era sub naziretul luĭ biv vel Vornic C. Samurcaşĭ. Ba şi de baniĭ *«răsurilor»* adunaţĭ pentru lefĭ, Al. Suţul îşĭ permise a dispune după bunul sĕŭ plac, acordând lefĭ la *«ipochimene sciute»* [1].

Socotélă publică nu aflăm dată de baniĭ statuluĭ sub Al. N. Suţul, afară de aceĭ aĭ «Caseĭ privighereĭ» administrată de onestul boer Banu Grigore Ghica, pe aniĭ 1818 şi până la 1 Iunie 1819. Acéstă Casă nu numaĭ nu era în deficit, ci dispunea şi de un excedent peste cheltuelĭ, de peste 15,000 talerĭ [2].

şi plaiul acesta a da şoimiĭ ce se arată maĭ jos, iată că maĭ nainte îţĭ poruncim Domnia mea, să porţĭ grija din vreme, să găsescĭ şoimĭ bunĭ, frumoşĭ însă şoimóice adecă parte femeiască iar nu şoimĭ parte bărbătéscă, nicĭ să fie niscaiva giurele, însă şi acésta să sciĭ că nu voim Domnia mea a cumpĕra şi a aduce din altă ţéră, fiind-că se află aicĭ, şi aşa la vremea când este a se trimite, săĭ aveţĭ gata şi până la ḑece ale luneĭ luĭ Iunie să fie aduşĭ în Bucurescĭ negreşit, că orĭ-care nu va urma a'ĭ aduce până atuncĭ, i se va trimite mumbaşir cu greŭ treapăd, acésta îţĭ poruncim.— 1819, Maiŭ 14.

Cod. XCVI, pag. 34.

1. Dumnéta biv vel Vornice Constantin Samurcaş, Nazârule al caseĭ lefilor cu acest domnesc al nostru pitac să daĭ pe fieş-care lună câte talerĭ 400 la un ipochimen sciut şi la încheerea socotelelor acesteĭ Case se va ţine în sémă, tolco pisah gpd. – 1819, April 28.

Cod. XCVI, pag. 32.

2. *Iŵ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar.*

Osebit că înşine Domnieĭ mele ne este sciută râvna cea către patrie a Dumnéluĭ Banuluĭ Grigorie Ghica şi bunul cuget ce are pentru câte privesc spre folosul acesteĭ patriĭ, dar şi urmarea îngrijireĭ ce din aşternuta de maĭ jos socotélă se vede că are Dumnéluĭ asupra acesteĭ Case, cu desăvĕrşită dorire dovedind maĭ cu adaos aceste ale sale protimiĭ, întărim şi Domnia mea încheerea acestor socotelĭ precum se vĕd aşternute maĭ jos în numita anafora.— 1819, Iulie 14.

(Pecetea gpd). *Nicolae Filipescu.*

Cod XCII, pag. 290

Prea Înălţate Dómne.

După luminată porunca Mărieĭ tale, adunându-ne cu toţiĭ aci, la *domnésca curte,* ne-aŭ arĕtat Dumnéluĭ biv vel banul Grigore Ghica Nazîrul Caseĭ privighereĭ, socotéla de venitul acesteĭ Case, ce s'aŭ strîns de la Ianuarie 1 ot lét 1818 până la sfârşitul trecuteĭ lunĭ Iunie ot lét 1819, i de cheltue-

Ocnele şi vămile, cele două importante veniturĭ ale Domnitoruluĭ aŭ dat ocasiunĭ la câte-va acte, carĭ le aducem în anexele acestuĭ volum. Notăm, cu referinţă la vama că s'a introdus *două speciĭ de tarife* vamale, una spre a se conforma tratatelor comerciale ale Porţeĭ, în urma păceĭ de la Şistov şi alta *autonomă*. Acésta se aplică la comercianţiĭ pămêntenĭ, iar cea-l-altă la ceĭ strĕinĭ. De sigur că asemene diferinţă de plată de vamă, majorată pentru comercianţiĭ pămêntenĭ, nu era de natură a face prosperitatea comerciuluĭ acestora. In volumul de anexe vom da tarifele vamale de sub Al. N. Suţul.

O importantă contrabandă făceaŭ numeroşĭ *curierĭ* de cabinete, venind din Constantinopol. Aŭ reclamat vameşiĭ contra acesteĭ practice, dar fără să le pótă da Vodă satisfacerea cerută[1].

---

lile ce s'aŭ urmat la trebuinţele Caseĭ în curgerea acestor vremurĭ şi teorisindu-se acéstă socotélă de către noĭ cu deamăruntul, vĕḑum, că prin buna ocârmuirea Domnieisale, după ce s'aŭ făcut tóte trebuinciósele cheltuelĭ, se află Casa şi cu bun capital de talerĭ 15.418, ce sunt daţĭ cu dobândă la Dumnéluĭ căminarul Polizache, bez talerĭ 156, ce se află gata la casă, de care vĕḑêndu-se învederat osârdia şi silinţa ce aŭ arĕtat Dumnéluĭ la acéstă trébă, ce privesce la folosul obstieĭ, ca un bun patriot, după cum s'aŭ arĕtat şi la alte multe dregătoriĭ şi slujbe cu care aŭ fost Dumnéluĭ însărcinat, noĭ cu viŭ glas de obşte am arĕtat căḑuta mulţămită către Dumnéluĭ, facem însă cunoscut şi Inălţimeĭ tale acéstă plăcută urmare a Domnieĭ-sale către patrie.—1819, Iulie 2.

Dionisie al Ungrovlahieĭ, Costandie Buzeŭ, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu vel vornic, Mihalache Manu vel vornic, Const. Caliarh vel vornic Iordache Golescu vel vornic, Alexandru Filipescu logofĕt.

1. Vameşiĭ carvasaraleĭ din Bucurescĭ, prin jalbă către Măria sa prea Inaltul nostru Domn, arată, că după ponturile vămeĭ în care se coprinde, ca vameşiĭ de pe la schelĭ, să aibă voĭe a cerceta pe curierĭ, ce vin din Ţarigrad cu pacheturĭ cu marfă, şi fără a supĕra pacheturile cu scr sorĭ, vameşiĭ după la schelĭ luând numaĭ în scris pacheturile cu marfă, şi trimiţênd cărţulie la carvasaraoa din Bucurescĭ, carvasaraoa să ia vama cea orânduită, împotrivă vĕd, că curieriĭ şi iasacciiĭ nu se supun a'ĭ lăsa să le cerceteze pacheturile cu marfă, neîngăduindu'ĭ nicĭ să se apropie de eĭ, îngrozindu'ĭ că va să'ĭ şi lovéscă, iar vameşiĭ sfiindu-se să nu dea pricină de scandilă, îĭ lasă, şi vĕd că necurmat aduc aicĭ multe şalurĭ pe care în taină unele le vênd, altele le daŭ pe la neguţătorĭ, păgubindu-se de dreptul vămeĭ, şi ceĭ maĭ mulţĭ din neguţătorĭ îşĭ ca cirdisesc cu acest mijloc mărfurile cele maĭ grele din preţ, să rógă să fie învoiţi să pótă cerceta pacheturile cu mărfurĭ şi iasacciĭ i curieriĭ să nu se împotrivéscă, care cerere a vameşilor fiind după coprinderea ponturilor vămeĭ, următóre altor ponturĭ vechĭ de maĭ nainte, din luminată porunca Mărieĭ sale Prea înaltuluĭ nostru Domn, o fac cunoscută cinstiteĭ chesarocrăescĭ aghenţiĭ, ca să bine_

CAP. IX.

Țĕranul.— Claca.— Procese.— Spirit revoluționar.— Sate resvrătite.— Cruțarea pădurilor.— Abusurile vătafilor de plaiurĭ.

Nu sub o domnie ca a luĭ Al. N. Suțul sórta țĕranuluĭ putea să se schimbe in bine. Este adevĕrat, ca nicĭ o lege sporitóre claceĭ şi celor-l-alte angarale detorite proprietățeĭ de țĕranĭ, peste legea din Cod. Caragea, nu a dat noul Domnitor, dar el a lovit cu grele pedepse, cu ocna chiar, rĕsvrătirea țĕranuluĭ contra claceĭ şi a *adeturilor* moşiilor. De sigur, nu numaĭ luĭ se póte imputa asprul traiŭ al țĕranuluĭ, ci în mare parte şi boerimeĭ şi încă celeĭ adevĕrat pământene. Aşa biv vel Banul Grig. Brâncovénul, încă din 1815 prigonesce vre-o ḑece sate după moşiile luĭ, sub cuvênt că, invitațĭ de *cutare* or *cutare* nu vor să-şĭ dee adeturile şi claca legiuită. Locuitoriĭ a 5 sate (Islaz, Racovicióra, Racovița, Moldovenĭ şi Verdea) se rĕsvrătiră din noŭ în 1820 [1].

voiască a da poruncă curierilor şi isacciilor, când vin de la Țarigrad sóŭ de la alte părțĭ, să arete la granița țĕreĭ aceştia vameşilor, pachetурile cu mărfurĭ ce aduc şi la carvasarana văměĭ Bucurescilor, să'şĭ dea vama cea orânduită, ca să nu se păgubéscă vameşiĭ de dreptul lor. 1819.—Martie 6.

Gheorghe Filipescu vel Logofĕt.

Cod. XCVI, pag. 21.

1. Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnéta biv vel Postelnice Ioan Depalt Caimacamule al Craioveĭ, sănĕtăte. S'aŭ vĕḑut de Domnia mea, atât insciințarea Dumitale, cât şi a Dumnélor ispravnicilor, din sud Romanațĭ, ce s'aŭ trimis de Dumnévóstră, pentru uniĭ din lŏcuitoriĭ din cincĭ sate, ce se află şeḑĕtorĭ pe moşiile Dumnéluĭ Banuluĭ Brâncoveanu, că îndărătnicițĭ fiind, s'aŭ arĕtat cu împotrivire, nesupuindu-se a rĕspunde adeturile moşieĭ, după pravila şi după obiceiul pământuluĭ; pentru care poruncim Dumitale, ca aducĕnd în Divan câte doĭ treĭ, din fieş-care cétă de aceĭ lŏcuitorĭ, ce se arată împotrivitorĭ, să'ĭ facețĭ cu cuvêntu a înțelege dreptatea şi datoria lor, ce li se cade a avea către stăpânul moşieĭ şi aşa urmând cu mijloc cuviincios să'ĭ aducețĭ la cunoscință, ca să fie supuşĭ datorieĭ lor şi fițĭ Dumnévóstră sănĕtoşĭ.—1820 Iulie 17.

Cod. XCVI, pag. 169.

Oamenĭĭ ce s'aŭ arĕtat împotrivitorĭ

5 din satul Islaz, 5 din Racovicióra, 6 din Racovița, 4 din Moldovenĭ, 3 din Verdea.

Resoluţiunea dată de Al. Suţu 'ĭĭ face onóre, în acel sens, că Divanul Craioveĭ, prin anaforaoa de la 6 Iunie, propusese pedepsirea cu bătăĭ prin tîrg, a câte cincĭ lŏcuitorĭ din satele rĕsvrătite. Domnitorul, maĭ calm decât boeriĭ şi ca în adevĕr să nu se păgubéscă Vistieria din emigrarea satelor acestora peste Dunăre, să mărgini a ordona numaĭ a se face *«cu cuvêntul a înţelege»* satele aceste rĕsvrătite, care e datoria lor faţă cu proprietatea. Maĭ explicăm acéstă *blândeţă* a luĭ Vodă şi pe sciinţa ce avea, că se lăţia spiritul de revoltă maĭ în tóte satele de peste Olt. Era încă un precursoriŭ a revoluţiuneĭ de la 1821 [1].

---

1. Iacă anaforaoa Divanuluĭ Craioveĭ:

Prea Inălţate Dómne.

Dumnéluĭ biv vel Banul Gaigorie Brâncoveanu, prin anafora aŭ făcut Măriei tale arĕtare, că lŏcuitoriĭ clăcaşĭ de la ḑece moşiĭ ale Domnieĭ sale de aicĭ, din partea loculuĭ, nu se supun a face ḑilele clăceĭ i cele-l-alte adeturĭ ale moşiilor dupĕ întocmirea pravileĭ, cerênd ca prin orânduit mumbaşir, să se silóscă a fi următorĭ pravileĭ, séŭ avênd a rĕspunde împotrivă, să se aducă la luminat Divanul Inălţimeĭ tale; dupĕ care de la 21 ale trecutuluĭ Aprilie, ni se poruncesce de către Măria ta, ca faţă cu vechil din partea Dumnéluĭ Banuluĭ, să se cerceteze şi dupĕ pravila pămêntuluĭ urmând la dreptatea ce va avea Dumnóluĭ Banul să'şĭ afle cuviinciósa îndestulare, prin sluga Inălţimeĭ tale, Vladu Aprod hătmănesc şi să îndreptăm, iar neodihnindu-se vre-o parte de aicĭ, cu cercetarea nóstră în scris, să'ĭ ia mumbaşirul a'ĭ aduce la luminatul Divan; următor fiind, maĭ întêiŭ cu osobită volnicia Caimăcămieĭ s'aŭ trimis pe la acele moşiĭ însuşĭ numitul mumbaşir, ca prin scirea ispravnicaturilor judeţelor, să ia din fieş-care sat câte doĭ treĭ lŏcuitorĭ vechilĭ şi din partea celor-l-alţĭ aĭ lor, să'ĭ aducă aicĭ, spre a se înfăţişa la Divan, care peste câte-va ḑile întorcêndu-se înapoĭ şi făcênd arĕtare *ca toţĭ lŏcuitoriĭ acelor moşiĭ s'aŭ împotrivit, ḑicênd, că nu vor să vie la judecată*, s'aŭ orânduit împreună cu dênsul şi un arnăut mumbasir asupră-le şi lŏcuitoriĭ de la şése moşiĭ, însă: Ruptura, Bărboiul, Valea Aninilor, Ştiubeiul i Dănceni Drincea, şi Opraviliĭ nicĭ nu se supun a face câte 12 ḑile clacă, nicĭ nu se supun a eşi la judecată, înfricoşind *că vor să'şĭ spărgăluiască satele*, să se strămute care încotro vor putea, încă uniĭ dintrênşiĭ aŭ şi început a se împrăstia din locurile lor, iar lŏcuitoriĭ de la patru moşiĭ: Beileştiĭ, Corlatele, Sapozu şi Şuşiţa viind aicĭ coĭ-l-alţĭ, adică Corlatele, Sopuzu şi Şuşiţa, fără a primi să iasă în judecată, ne-aŭ arĕtat Iane Zamon epistatul moşiilor Dumnéluĭ Banuluĭ ca s'aŭ învoit cu dênşiĭ, legându-se că vor fi lucrătorĭ întocmaĭ dupĕ pravila pămêntuluĭ, şi aşa s'aŭ întors înapoĭ la casele lor; iar lŏcuitoriĭ dupĕ moşia Biliescĭ, înfăţişându-se la Divan, înaintea nóstră, cu numitul epistat, s'aŭ ḑis numiţilor lŏcuitorĭ, că dupĕ pravila pămêntuluĭ, sunt datorĭ a face fieş-care casnic la stăpânul moşieĭ, douespreḑece ḑile clacă, i o ḑi osebit cu plugul, să dea şi câte un car de lemne pe fieş-care an, bez osebita dijmă din semănăturĭ, şi acestea tóte de nu le vor fi urmat până acum, şi de nu vor avea cu Dumnéluĭ Banul, vre-un aşeḑĕmênt în scris maĭ dinainte a întocmireĭ

Locuitorii din alte trei sate (Larga, Stăncescii şi Aninişul) din judeţul Jiul-de-sus se resvrătiră încă în 1819 Aprilie şi Maiŭ. Ca

---

pravileĭ pămêntuluĭ, ca să nu dea cele maĭ sus arĕtate deplin, ce maĭ puţine, trebue a se supune negreşit pravileĭ, spre a'şĭ împlini datoria lor la orânduitul epistat al Dumnéluĭ Banuluĭ, şi aŭ rĕspuns că în scris n'aŭ de la nimenĭ, ca să clăcuéscă maĭ puţine ḑile de cât 12, fără numaĭ de voia lor s'aŭ învoit cu la ḑece una, iar car de lemne séŭ altceva n'aŭ fost obicnuiţĭ a da, *maĭ vèrtos că la dênşiĭ pădure nu se află*, fiind lŏcuitoriĭ aprópe de marginea Dunăreĭ, pricinuind către acestea, cum că nicĭ ceĭ-l-alţĭ lŏcuitorĭ împrejuraşĭ ḑe pe alte moşiĭ, nu sunt indatoraţĭ a urma pravileĭ pămêntuluĭ, şi nicĭ eĭ nu pot să facă alt obiceiŭ, cerênd, ca orĭ să li se păziască obiceiul ce'l provalisesc eĭ, séŭ de li se va face maĭ multă supĕrare, *se ridică cu toţiĭ de pe moşie şi se strĕmută la alte părţĭ*; cărora li s'aŭ ḑis, că de nu sunt mulţămiţĭ pe hotărîrea judecăţeĭ de aicĭ, aŭ voĭe să'şĭ orânduiască vechilĭ a veni la luminat Divanul Inălţimeĭ tale şi aŭ primit a'şĭ trimite vechil, iar epistatul în cele de pe urmă a'ĭ respuns, cum că cunoscênd şi el că acolo pădure nu este, nu'ĭ va maĭ supĕra de carul cu lemne. Decĭ, neavênd numiţiĭ lŏcuitorĭ aşeḑămênt în scris de la Dumnéluĭ Banul Brâncoveanu, stăpânul moşieĭ, ca să li se păzéscă obiceiul, ce ḑic că aŭ fost din vechime, după pravila pămêntuluĭ datorĭ sunt a clăcui şi a urma la tóte întocmaĭ, neavênd cuvênt a se diiafendipsi întru nimic cu cele de maĭ sus arĕtate ale lor pricinuirĭ, atâta numaĭ pentru mulţămirea epistatuluĭ vor rĕmânea apĕraţĭ de carul cu lemne pentru pricina de maĭ sus arĕtată, dar fiind-că atât aceştia, cât şi cele-l-alte şése sate *cu obrăznicie strigă că toţĭ se spărgăluesc şi se strĕmută din siliştele lor, iar a clăcui maĭ mult decât aŭ fost obiceiŭ maĭ nainte nu se supun, şi fiind-că am luat pliroforie că nesupunerea şi semeţia acésta o fac din invitarea şi indemnarea fruntaşilor satelor*, nădăjduind cu acest fel de tertipurĭ să dobândéscă privileghiŭ, ca să dea la stăpâniĭ moşiilor ceea ce vor voi eĭ; de aicĭ altă urmare nu am putut face, ce am socotit, că *până nu se vor pedepsi câte cincĭ şése fruntaşĭ rĕsvrătitorĭ din fieş-care sat, izbrănire nu se póte da la unele pricinĭ ca acestea*, nicĭ inţelegĕtorĭ şi cunoscĕtorĭ pravileĭ pămêntuluĭ nu vor fi; pentru aceea, cu întórcerea mumbaşiruluĭ, nu lipsim a însciinţa Inălţimeĭ tale, ca precum se va găsi cu cale de Măria ta, să se dea desăvêrşită hotărîre.—1819, Iunie 6.

Gheorghe Suţu, Alexandru, Constantin Haralambie, Ión Sluger, Constantin Oteteleşanu Sluger.

Şi de astă dată Domnitorul se mărginesce a hotărî cele ce urméză:

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, biv vel spătare Gheorghie Suţu, caimacamule al Craioveĭ şi Dumnévóstră boerilor divaniţĭ de acolo, am vĕḑut Domnia mea arĕtarea ce ne faceţĭ printr'acéstă insciinţare, după care şi poruncim Dumnévóstră, că pe câţĭ dintr'aceştĭ pîrîţĭ lŏcuitorĭ nu vor fi a vênd vre-un deosebit aşeḑămênt în scris de la Dumnéluĭ Banul stăpânul acestor

instigator al resvrătireĭ se dădea însuşĭ sameşul din judeţ, ceea ce e puţin probabil[1]. Dar ceea ce este neîndoios, e că cele sate resvrătite în 1819 şi 1820 preste Olt, constitue o manifestare clară a deşteptăreĭ spirituluĭ public şi sunt sbuciumarĭ precursoriĭ ale mişcăreĭ de la 1821, cum aŭ fost şi consecinţe ale anteriórelor mişcărĭ de pandurĭ

moşiĭ să'ĭ îndatoraţĭ negreşit făr'de alt cuvênt de pricinuire, prin sluga Domnieĭ mele. . . . aprod hătmănesc, ce se orândui mumbaşir, ca să fie următorĭ întocmaĭ dupĕ pravila pămêntuluĭ.— 1819, Iunie 19.

(pecetea g-pd) *vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 216.

1. *Iω Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.*

Cu cale fiind anaforaoa acésta a Dumnóluĭ vel Logofĕtul de ţéra de sus, poruncim Domnia mea cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnéta biv vel Spătare Gheorghie Suţul, Caimacamule al Craioveĭ, să se facă urmare întocmaĭ precum maĭ jos se coprinde.—1819, Maiŭ 13.

(Pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 65.

Prea Inălţate Dómne.

Dupĕ luminată porunca Inălţimeĭ tale, ce ni se dă la acéstă anafora a Dumnóluĭ biv vel Banul Grigorie Brâncoveanul, făcênd cercetare, vĕḑuiŭ că arĕtarea Dumnóluĭ este cum că lŏcuitoriĭ clăcaşĭ de pe treĭ moşiĭ ale Dumnóluĭ, anume Larga, Stăncesciĭ şi Aninişul, din sud Gorj, nu se supun a face ḑilele clăceĭ şi a respunde cele-l-alte obiceiurĭ, dupĕ întocmirea pravileĭ pămêntuluĭ, *invitaţĭ şi puşĭ la cale fiind de sameşul acestuĭ judeţ,* pentru care, spre dovadă îmĭ arată hotărîrea cu Divan a Măriei sale Domnuluĭ Ioan Caragea, din lót 1815 Septembrie 11, când s'aŭ judecat tot pentru acéstă pricină cu Pătru ot Stăncescĭ i Niţul ot Larga vechiliĭ, şi din partea altor lŏcuitorĭ de acolo, şi s'aŭ îndatorat atât pentru clacă, cât şi pentru cele-l-alte obiceiurĭ ale pămêntuluĭ, dar eĭ împotrivindu-se, ḑice Dumnéluĭ Banul, că nicĭ până acum n'aŭ dat supunere a plăti adeturile pămêntuluĭ şi a face clacă. Decĭ, cererea ce face Dumnéluĭ Banul printr'acéstă anafora, nefiind împotrivitóre pravileĭ şi obiceiuluĭ pămêntuluĭ, găsesc cu cale să fie luminată porunca Inălţimeĭ tale către Dumnéluĭ Caimacamul Craioveĭ, ca să orânduiască mumbaşir vrednic din partea Căimăcămieĭ, să silécă pe pîrîţĭ a'şĭ respunde adeturile cele canonisite dupĕ pravilă, la stăpânul moşieĭ, pe care împlinindu-le, să le facă teslim în mâna orânduituluĭ epistat, ce'l are Dumnéluĭ acolo, iar pentru sameşul judeţuluĭ cercetând, de se va dovedi că s'aŭ purtat cu acest fel de urmărĭ, nu numaĭ să'ĭ dea nizam a se părăsi de acest fel de povĕţuirĭ să dea lŏcuitorilor, ci încă să însciinţeze şi Măriei tale spre a i se face căḑuta pedépsă, iar hotărîrea cea desăvêrşită rĕmâne la Inălţimea ta.— 1819, Maiŭ 10.

Gheorgache Filipescu vel logofĕt.

de sub Caragea Vodă: Nu este Tudor la 1821 un creator al mişcăreĭ, ci *sinteza* unor mişcărĭ carĭ îşĭ aŭ orignea în întreg secolul al XVIII-lea şi în primele două decade din al XIX-lea.

Că revoluţiunea ferbea în ţéră, se probéză nu numaĭ cu resvrătirile din cele ḑece sate ale luĭ Gr. Brâncoveanu, dar şi cu numerόse alte refuzărĭ de a se supune la clacă, etc., din alte părţĭ ale ţăreĭ. Am văḑut că în Moldova nemulţămirea ţĕranilor şi încercarea lor de resistenţă încă pe la 1804 a fost înăbuşită prin şi maĭ grele nizamurĭ de sub Moruz Vodă. In Muntenia nu era numaĭ ţĕranul gata de a sbucni, ci şi locuitoriĭ de prin tĕrgurĭ. Aşa aflăm pe un Iόn Barbatescu fomentând resvrătirĭ în judeţul Vâlcea şi pe aiurea printre ţĕranĭ. Acest necunoscut naintaş al mişcăreĭ luĭ Tudor, a fost prins şi aruncat în temniţă. Bolnav, bĕtrân, era aprόpe să peară în închisόre, deacă Barbu Văcărescu vel Vistier nu-ĭ cerea graţiarea laDomnitorul Al. Suţu, în 18 Maiŭ 1819. [1]

1. Iacă anaforaoa mareluĭ Vistier:

Prea Inălţate Dόmne,

Prin anafora, am făcut arătarea Măriei tale pentru un Ioan Bărbătescu, din sud Vâlcea, care aŭ lucrat zavistie între lŏcuitoriĭ satelor aceluĭ judeţ, şi altele, cerêndu'ĭ pedépsa, cu a se depărta de la casa sa, la Tĕrgovişte sud Dâmboviţa, unde să petrécă sub pază, *spre pilda altora asemenea luĭ* după care şi dându-i-se luminata Măriei tale hotărîre, a se face aceeaşĭ urmare, s'aŭ rădicat de mumbaşirul cel orânduit, l'aŭ dus la arĕtatul loc, unde şi până astăzĭ petrece la închisόre, ci fiind-că m'am pliroforisit, că s'aŭ bolnăvit din acea osândă, şi aŭ plecat spre bĕtrâneţe, aflându-se pόte să i se întâmple şi mόrte la pază, mĕ rog Măriei tale, să i se orânduiască ertare, de vreme ce este sciut, că omenirea se află potihnită la greşelĭ, şi stăpânirea povârnită la milostivire, iar când şi după acésta se va maĭ arĕta cu vre-un chip de zavistie, atuncĭ îĭ va fi osânada Ocna, şi cum va fi mila Măriei tale.—1819, Maiŭ 18.

Vel vistier.

Asupra acesteĭ anaforale, Al. Suţul hotăresce:

Iω Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Dumnéta vel vistiere, după rugăciunea ce ne facĭ printr'acéstă anafora, milostivire făcênd Domnia mea asupra acestuĭ Iόn Bărbătescu, îl ertăm de acéstă osândă şi poruncim, să se scrie ispravnicilor din sud Dâmboviţa, ca să'l slobόḑă de acolo, dându'ĭ voïe a se întόrce la casa sa, ferindu-se însă de acum înainte de urmărĭ netrebnice, căcĭ va fi apoĭ osândit la pedépsa Ocneĭ.—1818, Maiŭ 20.

(pecetea g-pd.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 83.

Eacă un act din 1819 Februarie 22, din care se vede cu ce asprime fură pedepsiţī ţĕraniī din satul Peatra (Teleorman) pentru rĕsvrătire:

Cinstite şi credincios boerule al Domnieī mele, Dumnéta biv vel spătare Iancu Racoviţă, epistatule al armăşieī, fiind-că aceştī lude lŏcuitorī, din satul Peatra, din sud Teleorman, după pliroforia ce ne-aŭ dat Dumnéluī vel Vistierul prin anaforaoa Domnieī sale, care s'aŭ întărit şi de către noī, de vina şi netrebnica lor faptă, ce aŭ urmat, a hotărît Domnia mea, ca să'ī dea prin têrg; de aceea poruncim Dumitale, să orânduescī ómenī aī Armăşieī, care luându'ī Delibaşa de unde sunt la popréla, să'ī trécă prin têrg bătêndu'ī şi eī strigându'şī vina lor şi apoī să se facă teslim iarăşī la Delibaşa, spre a se face urmarea ceea ce este poruncită de Domnia mea la anaforaoa Dumnéluī vel Vistierul, tolco pisah gpd.—1819, Februarie 22.

Cod. XCVI, pag. 16.

Gh. Filipescu vel logofĕt se jăluesce, în 15 Iulie 1819, că ţĕraniī după moşia ce a cumpărat-o în judeţul Buzĕŭ, nu se supun la clacă, etc. Pre *aţitătorī* i-aŭ băgat la temniţa de la Buzĕŭ. Ţĕraniī dădea vechiuluī proprietar numaī câte 22 parale pe an de fie-care, drept clacă. Eī se revoltă. Al. Suţu trimite pitace să-ī supună la clacă, etc., şi pe ceī din temniţa de la Buzĕŭ, de nu se vor supune, să-ī trimiţă la ocnă [1].

Cu asemenea procedărī duşmănescī contra ţĕranuluī nu era mijloc de a spori normal populaţiunea ţĕreī. Emigrarea ţĕranilor peste Dunărea şi chiar în Ardeal continuă. Totuşī, recensemêntul din 1819/20 află, cum vĕḑurăm, maī mulţī ţĕranī de pus la biruri. Decât acest *plus* eşia din casarea a multor posluşnicī şi scutelnicī abusiv făcuţī.

Un isvor de înmulţire a populaţiuneī era vechia instituţiune a *Sloboḑiilor*. Se creară multe sate noue, maī cu sémă din Românī din Ardeal şi Banat, immigraţī în Muntenia în timpul fómeteī din Ungaria, de pe timpul luī Caragea. Pe cât timp aceştī nouī coloniştī s'aŭ bucurat de scutirī şi privilegiī şi n'aŭ fost *băgaţī la cislă* cu ceī-l-alţī ţĕranī, eī aŭ remas stabilī. Aŭ fost încercărī din partea Vistierilor din timp de a-ĭ asimila cu ţĕraniī pămêntenī, şi atuncī o parte din eī aŭ fugit din ţĕră [2] orī aŭ provocat intervenirea Agenţieī austriace, ca să li se mijlocéscă întórcerea în Ardeal şi Banat, ca supuşī austriacī.

1. Cod. XCVI, pag. 165—166.

2. [illegible] care amintesce de acéstă *risipire* a noilor colonī:

[illegible] mitropolite, iubitorilor de Dumneḑeŭ sfinţia vóstră [illegible] cinstiţilor şi credincioşī boerī aī Domnieī mele, biv [illegible] veliţilor boerī biv vel bano Grigorie Ghica şi

Interesul propriŭ de a nu se despopula satele boerescĭ, cât şi interesul fiscal, făcu pe Vodă şi pe boerĭ, să refuze de a recunósce ca *sudițĭ* țĕranii, carĭ aŭ apucat a se aşeḑa la moşiĭ şi a se ocupa cu agricultura.

Domnitorul, la 17 Iulie 1719, scrie Divanuluĭ şi tuturor boerilor *halea* şi *mazilĭ:*

Preaosfinția ta părinte mitropolite al Ungrovlahieĭ, iubitorilor de Dumneḑeŭ episcopĭ, şi Dumnévóstră cinstițĭ şi credincioşĭ velițĭ boerĭ dregătorĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, halea şi mazîlĭ, fiind-că cinstita aghenție, prin unele note către Domnia mea, cere de a se da domnésca nóstră voĭe de întórcere în Austriacescile țĕrĭ, la mulțĭ dajnici strĕinĭ Ungurenĭ, cari de sunt anĭ acum s'aŭ aşeḑat aicĭ în țéră, şi fiind că Domnia mea din împĕrătescile aşeḑămênturĭ ce sunt intre Prea înălțatul Devlet şi Austriacésca împĕrăție, cunóscem că este deopotrivă datorie a se da dezertoriĭ, adecă fugariĭ ostaşĭ, asemenea şi că se slobóde tot printr'aceste sfinte aşeḑămênturĭ voĭe ciobanilor din Transilvania de slobódă intrare, eşire şi petrecere în țĕrile Moldavieĭ şi Valahieĭ cu vre-o câte-va turme de ale lor, după osebită Prea înaltă poruncă, iar alt nimic nu se vorbesce pentru acest fel de strămutațĭ dintr'o parte la alta; dar către acésta fiind-că Domnia mea râvnim să nu eşim nicĭ cum din drépta cale a dreptățeĭ şi a celor ce sunt legiuite, ni se pare că se cuvine să păzim făr' de zmintélă vechiul obiceiŭ al aceştiĭ lucrărĭ, care făr' de tăgăduire prinde loc de pravilă la cele ce nu sunt pravilnicite. De aceea poruncim Dumnévóstră, strîngêndu-vĕ cu toțiĭ la Sfânta mitropolie, să vĕ chibzuițĭ cu dinadinsul pentru acésta şi să ne arĕtațĭ prin anafora cât cunóscețĭ pentru nizamul daj-

biv vel dvornice Constantine Bălăcene, fiind-că după plirofória ce am luat Domnia mea, atât de la Dumnéta biv vel bane Grigorie Ghica, când te aflaĭ în dregătoria Vistieriei, i de la Dumnéluĭ vel vistierul, cât şi dintr'a ispravnicilor de obşte înscĭințărĭ, vedem, că din pricina nouluĭ nizam al aşeḑăreĭ lŏcuitorilor celor strĕinĭ de aicĭ din țéră între lŏcuitoriĭ birnicĭ domnescĭĭ nóstre Vistieriĭ, în loc de a se întemeia cu lŏcuința lor, aicĭ, aŭ început a se espândi şi a fugi din țéră, şi dintr'acéstă mişcare osebit că urméză a perde éra pe strĕiniĭ ce aŭ apucat de s'aŭ sĭlăşluit aicĭ şi a rĕmânea lipsită de folosul şi îmbivşugarea ce se póte pricinui din adaosul lŏcuitorilor, dar se dă o mare pricină de zăticnire şi altora din țĕrĭ strĕine, carĭ ar cugeta de a veni aicĭ, în vreme ce otcârmuirea uneĭ țĕrĭ, se cuvine a îngriji cu orĭ-ce mijlóce, spre a se aduna norod de lŏcuitorĭ în ținutul acesteĭ otcârmuirĭ, iar nu a se risipi lŏcuitoriĭ seĭ. De aceea poruncim Domnia mea, ca adunându-vĕ cu toțiĭ la un loc, aicĭ la domnésca nóstră Curte, să facețĭ cu deadinsul adâncă şi amăruntă chibzuire asupra aceştiĭ madea a strĕinilor şi să arĕtațĭ Domnieĭ mele prin anafora; tolco pisah gpd.—1819, Februarie 2.

Cod. XCVI, pag. 11.

Am vĕḑut la capitolul Financelor, cum s'a regulat afacerea.

nicilor strĕinĭ ungurenĭ, şi de este cu cale cererea ce face aghenţia pentru întórcerea lor? ca şi Domnia mea deopotrivă să urmăm după cuviinciosul mijloc păzind cele legiuite neclintit şi nestrămutat.—1819, Iulie 17.

(Pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 67.

La 27 Iulie repetă acest pitac:

Preaosfinţia ta părinte mitropolite, iubitorilor de Dumnedeŭ sfinţia vóstră episcopilor şi Dumnévóstră cinstiţilor şi credincioşĭ boerilor veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele halea şi mazilĭ, fiind-că cinstita aghenţie, prin câte-va note ce aŭ trimis către noĭ, cere a se da voĭe şi slobodenie să se întórcă înlăuntru multele familiĭ, ce în aniĭ trecuţĭ de bună-voia lor aŭ venit şi s'aŭ aşedat cu locuinţa lor aicĭ în pămêntul ţĕreĭ, intrând şi la dajdia Vistieriei, iar Domnia mea avem sciinţă din tractaturile ce sunt între Prea puternica Pórtă şi între împĕrăţia Austrieĭ, că amêndouĕ puterile sunt deopotrivă îndatorate una către alta a da înapoĭ pe dezertoriĭ, adecă pe fugariĭ ostaşĭ, şi pe ceĭ ce vor fi căduţĭ în faptă de învinovăţire, iar pentru acest fel de familiĭ de ţĕranĭ şi orĭ-ce altă tréptă de ómenĭ ce deopotrivă se mută cu lŏcuinţa de la o parte la alta, nimic în trahtaturĭ nu se pomenesce; de aceea dar, ca pentru o obştéscă trébă a ţĕreĭ ce este acésta, vĕ poruncim Domnia mea să vĕ adunaţĭ cu toţiĭ la Sfânta mitropolie şi făcĕnd cuviinciósa chibzuire, să ne arĕtaţĭ prin anafora; tolco pisah gpd.—1819, Iulie 27.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 61.

Asemenea respingere a cerereĭ Agenţieĭ austriace, pe lângă revenirea la sentimente maĭ bune faţă cu noiĭ coloniştĭ, cărora li se recunoscu dreptul de a plăti o dare scădută individuală, iar nu *cu cislă*, la un loc cu sătenii pămêntenĭ, opri împrăştiarea lor definitivă. Refuzul Divanuluĭ de a cunósce ca sudiţĭ pe Româniĭ veniţĭ de peste munţĭ, deodată ce se ocupă cu agricultura, este unul din cele maĭ importante acte politice de la începutul seculuĭ nostru. El póte să ne fie un bun învĕţămênt şi precedent pentru nouele colonizărĭ din Dobrogea. Cu acest titlu iĭ dăm loc chiar aci integralmente:

Prea Inălţate Dómne,

Am înţeles câte prin luminatul pitac al Măriei tale, scriind, de la 17 ale următóreĭ, ni se arată, cum că cinstita chesaricéscă aghenţie, prin unele arĕtărĭ în scris către Măria ta, cere să se dea voĭe şi slobodenie, a se întórce în Transilvania multe familiĭ de ómenĭ, carĭ în aniĭ trecuţĭ, de a lor bună voĭe, aŭ venit şi aŭ sălăşluit aicĭ în locurile ţĕriĭ, aşedându-se dajnicĭ aĭ Vistierieĭ şi cum că Inălţimea ta, aĭ sciinţă din împĕrătescile aşedămênturĭ între prea

Inaltul Devlet, şi austriecésca Mărire, că aceste două puterĭ sunt îndatorate una către alta, să întórcă pe fugariĭ ostaşĭ, asemenea şi că tóte aceste sfinte aşeḑĕmînturĭ, fără ḑic voïe de slobodă intrare, eşire şi petrecere în ţĕrile Moldoveĭ şi a Valahieĭ, la ciobaniĭ ot Transilvania cu vre-o câte-va oĭ ale lor, iar pentru acest fel de familiĭ de ţĕranĭ, carĭ de opotrivă se trămută de la un loc la altul, în numitele împĕrătescĭ aşeḑĕmînturĭ, nimic nu se vorbesce, pentru care şi ni se poruncesce de către Măria ta, că pentru obştésca pricină, strîngêndu-ne cu toţiĭ la Sfînta mitropolie, şi chibzuind cele cuviinciόse pentru acésta, cum şi de este cu cale séŭ nu cererea agenţieĭ pentru voïa întórcereĭ dajnicilor strĕinĭ ungurenĭ, să arĕtăm Inălţimeĭ tale prin anafora.

După luminată porunca Măriei tale, adunându-ne la un loc, pentru câte am chibzuit, arĕtăm Măriei tale, că din vechime nestrămutat obiceiŭ aŭ fost până acum întru fiinţa politicesceĭ *constituirĭ* [1] a Valahieĭ, a se cunósce supuşĭ oblăduireĭ, toţĭ ceĭ sprijiniţĭ aicĭ strĕinĭ din orĭ ce loc, carĭ sîrguindu-se întru lucrarea pămêntuluĭ se vor aşeḑa în ţéră, şi de a lor bună voïe se vor face dajnicĭ aĭ vistierieĭ, pentru că uniĭ ca aceştia iarăşĭ de a lor bună-voïe, alegênd Valahia în locul localniceĭ patrieĭ lor, întru acésta s'aŭ sprijinit, şi de aceea se socotesc şi după soglăsuire supuşĭ oblăduireĭ, şi aceĭ ce înfăţişéză aicĭ icóna puterilor strĕine, s'aŭ arĕtat pururea ca nisce primitorĭ aceştiĭ lucrărĭ, căcĭ cunoscênd pe uniĭ ca aceştia lucrătorĭ aĭ pămêntuluĭ şi dajnicĭ după obiceiurile pămêntuluĭ, nicĭ odată şi nicĭ un fel de cerere n'aŭ făcut. Un aşa dar din vechime sfînt obiceiŭ, cunoscêndu-se după dreptate, ca un ce ce alcătuesce *politicésca constituţie*, nu se póte ridica acum fără de a se face şi pricinuitor de o zmăcinare la tótă politicésca sistemă, a căreia parte nedespărţită sunt aceştia; noĭ plecatele Măriei tale slugĭ acestea cunoscênd asupra pricineĭ netăgăduită şi sfîntă a nóstră datorie, am socotit ca pe deoparte printr'acéstă a nóstră anafora, în scurt arĕtându-le, să le supunem sub a Măriei tale dréptă judecată, iar pe de altă parte, ne rugăm să bine-voescĭ Măria ta, a nu primi nicĭ într'un chip acéstă păgubitóre nouă ivire ce se cere de către cinstita aghenţie a se pune în lucrare, ci prin puternica ocrotire a Inălţimeĭ tale, să se păzéscă şi acéstă cădere a ţăreĭ, asemenea precum şi tóte cele-l-alte, iar hotărîrea rĕmâne la Măria ta. 1819 Iulie.

Al Ungrovlahieĭ Dionisie, Râmnic Gherasim, Constandie Buzĕŭ, Grigorie Brâncovénu, Constantin Creţulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitraşco Racoviţă, Istrate Creţulescu, Constantin Bălăcénu, Mihalache Manu vel vornic, Grigorie Filipescu, Grigorie Bălénu, Iordache Slătinénu, Gheorghe Filipescu vel logofĕt, Mihalache Racoviţă, Constantin Dudescu, Pană Costescu vel hatman, Ioan Ştirbeiŭ vornic, Iordache Golescu vel vornic, Alexandru Filipescu vel logofĕt. Alexandru Ghica, Dumitrache Rali, hatman, Grigorie Romanitis, Ştefan Bălăcénu, Mihalache Cornescu vel vornic.

---

1. Pentru prima dată în limbă intâlnim asemenea vorbă.

Acéstă anafora semnată de toţĭ boeriĭ, halea şi maziliĭ, primesce resoluţiunea afirmativă de la Al. Suţul, dar tocmaĭ peste două lunĭ, în Septembre. Presupunem că Domnitorul a consultat întâiŭ Pórtă asupra casuluĭ, şi că numaĭ învoit de ea, s'a decis a aproba opiniunea boerilor pământenĭ.

Eacă resoluţiunea:

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar

Dumnéta vel vistiere, priimind Domnia mea cuvintele de maĭ jos arĕtate după care se cuvine a se păzi şi a se urma nestrămutarea acestor fel de strĕinĭ de aicĭ din domnésca nóstră ţéră, întărim acéstă obştéscă anafora a părinţilor arhiereĭ, şi a Dumnólor boerilor şi hotărîm să'şĭ aibă fiinţa şi urmarea sa întocmaĭ.—1819, Septombre 18.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 485.

*

Dăm în anexe câte-va acte relative la procese dintre clăcaşiĭ şi proprietariĭ de moşiĭ, fie monastirĭ, fie boerĭ. Ele pot împrospăta în mintea nóstră diversele *ponturĭ* din legea *clăceĭ*. [1]

Menţionăm şi aci câte-va:

— In 1820 Iulie, vel logofĕt Iordache Slatinénu se jăluesce că maĭ mulţĭ locuitorĭ din Ploesciorĭ aŭ fugit şi aŭ lăsat casele şi lucrurile lor, pe mâna unor rude. Asemenea locuitoriĭ din Ploescĭ, pasc vitele lor pe la moşia Ploesciorĭ şi nu vor să plătéscă... Cel-l-alt logofĕt (colegul luĭ Statinénu), propune luĭ Alexandru Suţu să se aplice ţĕranilor strămutaţĭ § 15 de la cap. 6, partea III, «clăcaşul fugind după moşie séŭ murind fără de moştenitorĭ, de nu va fi dator Vistieriei să stăpânéscă stăpânul casa luĭ, grădina şi curătura. Locuitorilor strĕmutaţĭ prin alte oraşe, li se va aplica dar acel § 15. Cât pentru Ploescenii carĭ pasc vitele lor pe Ploesciorĭ şi apoĭ nu plătesc, să se oblige păzitorul vitelor lor, a da fóie de ceĭ carĭ aŭ păscut vite şi apoĭ să se împlinéscă preţul păşunatuluĭ.—1820, Iulie 28.

Alexandru Suţu aproba în 30 Iulie 1820 [2].

— Ordin din 14 Martie 1820, către Ispravnicul Slobodieĭ gospod. Locuitoriĭ eĭ sunt în proces cu representantul caseĭ rĕposatuluĭ Domn Ipsilante, care voesce a supune la clacă şi pre ceĭ din Slobodia Dom-

1. Urmézá în anexele volumuluĭ actele relative.
2. Cod. C, pag. 299 şi 300.

nescă. Vodă ordonă să fie scutite 100 lude de clacă până la definitiva hotărîre a justiţieĭ.

Ţĕraniĭ de la Poenarĭ sĕŭ Pelea din Vlaşca se opun cu resvrătire de a face clacă [1].

*

Ameninţările ţĕranilor, că de nu li se face dreptate, se risipesc care încotro, ne amintesc, că după *ponturĭ*, proprietatea are dreptul de a readuce pe ţĕran la urma sa. Va să zică ţĕraniĭ nu fugeaŭ din sat în sat, ci emigraŭ peste hotarele ţĕreĭ. Aşa se esplică popularea judeţuluĭ Negotin în Serbia şi întregul litoral al Dunăreĭ cu ţĕranĭ românĭ [2].

*

Unul din *grievele* ţĕranilor în proces cu proprietariĭ, era că nu li se da lemne din pădurĭ. Am arĕtat în numeróse rîndurĭ, că acest drept la pădure era necontestabil. Din dumbrăvile şi pădurile oprite

---

1. Cod. C, pag. 519.

2. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

După arĕtarea ce ne face Dumnéluĭ vel vistierul printr'acéstă anafora, am rânduit pe sluga Domnieĭ mele, copil din casă de vistierie, să mérgă la sud Dâmboviţa, unde prin marifetul Dumnélor ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să se facă cercetarea şi urmarea de maĭ jos arĕtată.—1820, Februarie 14.

(pecetea gpd) *vel Logofĕt.*

Cod. XCV, pag. 187.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată porunca Măriei tale, ce ni se dă la acéstă anafora a Dumnéluĭ biv vel Banu Grigorie Brâncovénu pentru 11 birnicĭ ce i-aŭ luat Hagi Enuş ot Craiova, de la satul Gânştova, ce este pe moşia Dumnéluĭ Banuluĭ, şi i-aŭ dus la satul sĕŭ Grecescĭĭ din sud Dolj, am chibzuit, că se cuvine a se orândui copil din casă de Vistierie, cu luminată volnicia Măriei tale, să mérgă la faţa locului şi să cerceteze, şi când aceĭ birnicĭ cu adevĕrat vor fi fost şedĕtorĭ maĭ nainte pe moşia Dumnéluĭ Banuluĭ, prin marifetul Dumnélor boerilor ispravnicĭ aĭ judeţuluĭ, orânduitul mumbaşir să'ĭ ridice cu tóte ale lor, şi să'ĭ ducă la urmă-le de unde sunt strămutaţĭ, dându'ĭ pe chezăşie, că nu vor maĭ dosi de acum înainte, iar hotărîrea cea desăvĕrşită rĕmâne la Măria ta.—1820, Ianuarie 30.

Vel Logofĕt.

de a se taie pentru motiv de crescere, prin pitace domnescĭ, încă nu se putea refuza ţĕranilor lemnul de foc şi pentru trebuinţele caselor lor [1].

1. Dreptul ţĕranilor la pădure îl constată pitacul Dumnesc dat în 10 Noembrie 1819, pentru proprirea pădureĭ după moşia Popescii, căcĭ Vodă ḑice: că locuitoriĭ ce sunt şeḑĕtorĭ pe acéstă moşie cu pădure, carĭ clăcuesc stăpânuluĭ moşieĭ şi-şĭ daŭ dijma... să aĭbă voie a tăia, adică numaĭ pentru trebuinţa caselor lor fără de plată, cum lemne próste de foc pentru incălḑitul caselor lor, nuele, parĭ şi alte mĕrunţişurĭ... iar pentru lemne de vînḑare, numaĭ cu voia stăpânuluĭ (pag. 84).

Hrisovul Dumnéluĭ vistierul Barbu Văcărescu pentru pădure.

Fiind-că Dumnéluĭ cinstit şi credinsios boerul Domnieĭ mele, vel vistierul Barbu Văcărescu prin anafora încă de la lót 1814, Iulie 24, aŭ făcut arĕtare Domnieĭ sale selefuluĭ nostru, cum că la moşiile Domnieĭ sale, Lapoşul şi Salcia din sud Saac, avênd păduri ţinute, oprite şi păzite cu grea cheltuială de le-aŭ adus în starea cea maĭ bună, şi la trebuinţa ce aŭ fost de tăiatul cheresteleĭ pentru meremetul cetăţilor s'aŭ tăiat dintr'aceste păduri, o sumă mare de cherestea ca peste 3000 bucăţí copacĭ roditorĭ, carí în multă sumă de anĭ nu se pot aduce în starea lor, şi pentru acéstă învederată pagubă şi stricăciune ce s'aŭ făcut la pădurile Dumnéluĭ pentru folosul şi datoria patrieĭ aŭ cerut porunca Domnieĭ mele, ca de aicí înainte să fie apérate aceste pădurĭ despre tóte trebuinţele loculuĭ ce vor eşĭ pentru tăiat de cherestele Domnescĭ i pentru trebuinţele ţĕriĭ si altele, care cerere a Domnieĭ sale primindu-o Domnia sa, aŭ dat poruncă, ca la orĭ-ce trebuinţă de cherestele se va întêmpla a se cere aceste păduri să fie cu totul apĕrate şi nesupĕrate intru nimic şi nimenĭ să nu se îndrăzniască pentru nicĭ un fel de trebuinţă, a tăia şi a strica pădurile acestea. Drept aceea, învrednicindu-ne şi pre noĭ Domnul Dumneḑeŭ cu a treia Domnie a aceştiĭ pravoslavnice ţĕrí rumânescĭ, după rugăciunea ce ne-aŭ făcut Dumnéluí maĭ sus numitul boer vel vistier Barbul Văcărescu, ca şi de către Domnia mea să i se întăréscă privileghiul acesta al apĕrăreĭ pădurilor de pe maĭ sus numitele moşiĭ ale Domnieĭ sale, am bine-voit Domnia mea şi printr'acest Domnescul nostru hrisov, ce iĭ dăm, am înnoit şi am întărit privileghiul acesta, ca să i se păzéscă întocmaĭ şi întru tóte cu nestrămutare, precum se coprinde maĭ sus, şi am adeverit hrisovul acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Iō Alexandru Nicolae Suţu voevod i cu credinţa Prea iubiţilor Domnieĭ mele fiĭ: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ión Vv., Scarlat Vv., Dimitrie Vv., Grigorie Vv., martorĭ fiind şi Dumnélor cinstiţí şi credincioşĭ boeriĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: pan Constantin Creţulescu vel Ban, pan Barbu Văcărescu vel vistier, pan Istrate Creţulescu vel vornic de ţéra de sus, pan Mihalache Manu vel vornic de ţéra de jos, pan Gheorghe Filipescu vel logofĕt de ţéra de sus, pan Teodorache Văcărescu vel vornic, pan Constantin Caliiarh vel vornic, pan Gheorghe Golescu vel vornic al obştirilor, pan Alecsandru Filipescu vel logofĕt de ţéra de jos, pan Nicolae Slugearoglu vel postelnic, pan Mihalache Suţu vel logofĕt de obiceiurĭ, pan Gheorghe Vlahuţ vel spătar, pan Mihalache Cornescu vel vornic al politieĭ, pan Alexandru Hariton vel cămi-

Țĕranii nu luptaŭ numai contra proprietarilor lacomi, ci și contra vătafilor de p'aiŭ, cari mai ales eraŭ *biciul* luĭ Dumneḑeŭ în satele de munte. Țĕranul era dator să dee și vătafului respectiv câte două ḑile clacă [1]. Acésta nu împedică pe vătaf de a *jăfui* plaiul. Multe sunt procesele intentate de țĕrani contra asupritorilor vatafi. Dăm în anexe unul din acestea [2].

---

nar. pan Alexandru Desila vel comis, și ispravnic pan Gheorghe Filipescu vel logofĕt de țéra de sus; și s'aŭ scris hrisovul acesta la anul dintâiŭ dintru a treia Domnie a Domnieĭ mele aicĭ în orașul scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la aniĭ de la nascerea Domnuluĭ nostru Isus Hristos 1819, Maiŭ 30, de Chiriță logofĕt de divan.

Cod. XCIII, fila 37 v.

1. *Iŏ Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.*

Cinstiților și credincioșĭ veliților boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, din alăturata înscĭințare a Dumnélor ispravnicilor ot sud Muscel, trimisă către Dumnélor boeriĭ caimacamĭ de la 2 ale acesteĭ lunĭ, vețĭ lua pliroforie de întrebarea ce fac pentru claca lŏcuitorilor a două plaiurĭ ce le cere vătașiĭ pentru care poruncim ca făcênd Dumnévóstră cuviinciósa chibzuire să ne arĕtațĭ înscris prin anafora, tolco pisah gpd.—1819, Ianuarie 24.

2. Veḑĭ anexele respective. Un mijloc de a jăfui pe țĕranĭ, era de a-ĭ acuza de gazde de hoțĭ. Eacă un cas de acest fel:

Iŏ Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe

Pe acéstă anafora a spătărieĭ nerĕmâind odihnit Iancu Arion vătaful plaiuluĭ Dâmboviței, orânduitul zapciŭ spătăresc l'aŭ înfățișat la Divan înaintea Domnieĭ mele cu 4 din lŏcuitoriĭ ot satul Bărbulețul, vechilĭ și celor-l-alțĭ, ḑicênd Arion prin apelația luĭ, că el are dovadă însușĭ tacrirul hoților ce aŭ dat acolo în plaiŭ, prin care arată pe 11 dintr'acescĭ sătenĭ, că pe câtă vreme s'aŭ aflat eĭ în fapta tâlhărieĭ, ar fi avut și adunare cu dênșiĭ, maĭ ales al de Gogul i Marin și alt Marin. Gogu le-ar fi dus și de mâncare încă câte ḑile aŭ șeḑut ascunșĭ într'o casă pustie a Stoicăĭ Vâlcănénu, căruia i s'aŭ ḑis, că și adevĕrat măcar de ar fi că i-aŭ dat hoțiĭ acest fel de tacrir, judecata după pravilă nu póte da creḑĕmênt la mărturie de hoțĭ, adecă nicĭ la acésta ce arĕtă el spre ajutorul sĕŭ, nicĭ la ceea ce se arată în anafora, spre ajutorul sătenilor, ci de are el alte doveḑĭ vrednice de credință, cum că acescĭ sătenĭ de bună voia lor le da hrană hoților, orĭ într'ascuns, séŭ le-aŭ dat scire când iĭ gonea potera, séŭ că i-aŭ împărtășit și pe dênșiĭ cu vre-un lucru din cele ce aŭ hrăpit de la uniĭ-alțiĭ să arĕte, fiind-că printr'acest fel de faptă să cunósce cine-vașĭ de gazdă, și ḑise, că acest fel de dovadă nu are. Decĭ la categoria ce aŭ adus Arion asupra acestor sătenĭ, că ar fi fost gazde ale hoților, neavênd câtușĭ de puțină dovadă, nu póte judecata să pue temeiŭ, cu cât maĭ vêrtos, că și chiar de i-ar fi dovedit de gazde, a sa datorie era să fi înscĭințat la Spătărie, ca prin scire de judecată să li se facă cuviinciósa pedépsă, ca unor

Un mijloc întrebuințat de vătafiĭ de plaiŭ ca sá jăfuiască țeranii, eŕa de a-ĭ acuza că sunt gazde de hoțĭ și că aŭ avut ințelegere cu

---

gazde de hoțĭ, iar nu să'ĭ globéscă și să facă tăcere. De aceea dar hotărim Domnia mea și poruncim Domnieĭ tale vel spătare, ca Arion să le întórcă lŏcuitorilor bărbulenĭ atât baniĭ ce le-aŭ luat talerĭ 1350 i vitele cât și cheltuiala să le plătéscă cât însă prin blăstem se va dovedi bună și dréptă făcută într'acéstă pricină și orânduitul zapciŭ spătăresc să le facă de la pârîtul împlinire. — 1819, Iunie 6.

(pecetea gpd.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCIV, pag. 48.

Prea Inălțate Dómne,

Lŏcuitoriĭ din satul Bărbulețul, din plaiul Dâmboviței, prin jalbă către Inălțimea ta, aŭ făcut plângere împotriva Iancului Arion vătaful aceluĭ Plaiŭ, că patru anĭ trecuțĭ sunt de când aŭ fugit din satul lor doĭ inșĭ anume, Nicola Teodor și Nicola Rusul, carĭ aceștia întovărășindu-se și cu altul s'aŭ fost abătut la urmărĭ tâlhărescĭ, și cum că astă iarnă la Bobotéză s'ar fi pomenit cu aceștĭ numițĭ, ce veniseră acolea la frațiĭ și părințiĭ lor, cu cuvênt ca să se lase de acele urmărĭ, și să se apuce de munca câmpuluĭ ca ceĭ-l-alțĭ lŏcuitorĭ, și că după ce aŭ vĕḑut pe aceștĭ hâlharĭ veniți acolea în sat, s'aŭ însoțit cu un frate al unuia din tâlharĭ, și aŭ dat de știre polcovniculuĭ Panait proin vătaf, și numitul vătaf, ar fi trimis pe acel frate al unuĭ tâlhar înapoĭ de le-aŭ ḑis la toțĭ săteniĭ, ca să ție pe hâlharĭ cu momelĭ 12 ḑile, în care acest soroc aŭ șeḑut tâlhariĭ âmblând prin sat mâncând și bând; apoĭ tot acel numit vătaf, i-ar fi trimis pe jăluitorĭ împreunațĭ cu poteră a prinde tâlhariĭ, carĭ tâlharĭ simțind că vor să'ĭ prinḑă, aŭ încălecat pe caĭ, aŭ sloboḑit focurĭ în tóte părțile și aŭ scăpat, și că întâmpinându-se la un loc cu Marco Polcovnicu de poteră cu carele, și lovindu-se s'aŭ împușcat un tovarăș; insciințându se apoĭ și pârâtul vătaf Iancul Ariou, și iarășĭ cu toțĭ săteniĭ trimițênd plăiașĭ în tóte părțile, aŭ și prins întêiŭ doĭ, precum și pe urmă pe alțĭ treĭ, fiindu-se fost făcut ceată de lude 5, carĭ tâlharĭ aducêndu-se la spătărie, aŭ apucat pârâtul vătaf pe toțĭ lŏcuitoriĭ aceluĭ sat, și i-aŭ geremetisit cu banĭ talerĭ 1300 și cu vite, învinovățindu'ĭ cu nume de gazde ale acelor hoțĭ, și pentru că eĭ nu aŭ tăinuit pe hoțĭ, nicĭ s'aŭ întovărășit cu dênsiĭ, ci nu numaĭ aŭ dat de scire luĭ proin vătaf de plaiŭ în ḑioa venireĭ tâlharilor în sat, dar încă aŭ fost și ajutătorĭ spre prinderea lor, care jalbă a acestor lŏcuitorĭ Bărbuleștenĭ, orânduindu-se la Spătărie spre cercetare, și Spătăria sciind cele urmate asupa acestor tâlharĭ, cùm și neinvinovățirea jăluitorilor, s'aŭ scris către Dumnélor ispravniciĭ din sud Dâmbovița, orânduindu-se și mumbașir într'adins, ca să se apuce pâritul vătaf a despăgubi pe jăluitorĭ, unde și trimițêndu-se mumbașir cu cartea Spătărieĭ, s'aŭ întors fără de ispravă, aducênd rĕspuns, cum că isprăvnicatul nu numaĭ că n'aŭ făcut urmare cu despăgubire a jăluitorilor, dar aŭ și închis *la gros pe lude 12 din jăluitorĭ*; viind apoĭ aicĭ atât pâritul vătaf, cât și uniĭ din jăluitorĭ și pentru ca să nu pricinuiască pâritul vătaf că fără de judecată se osândesce spre despăgubirea jăluitorilor, s'aŭ înfățișat amêndouĕ părțile la judecată împreună și cu unul din tâlharĭ, și la provlimile vătafuluĭ, ce ḑicea

eï şi i-aŭ apĕrat în contra poterolor, vestindu-le sosirea lor. Apoï gróznicile nedreptăţĭ ale vorniceilor, carĭ percepeaŭ amendile pentru stricăciunile vitelor ispăşite prin ogóre! In maĭ tóte volumele nóstre anterióre am arĕtat asemenea jafurĭ.

---

cum că jăluitoriĭ aŭ ţinut pe tâlharĭ într'o casă pustie tăinuiţĭ în sat şi că până să se prindă le-au dat de ale mâncăreĭ precum nicĭ jăluitoriĭ n'aŭ tăgăduit; întrebându-se Nicola Rusul, unul dintre tâlharĭ şi căpetenia tâlharilor, de s'aŭ hrănit de către lŏcuitorĭ de voïe séŭ de nevoïe, şi de aŭ împărţit cu dênşiĭ cele de către dênşiĭ hrăpite, de le-aŭ dat gephanea şi de i-aŭ apĕrat de poterĭ, ca să nu se pótă prinde, aŭ mărturisit dicênd, că eĭ aŭ fost veniţĭ în sat cu sciinţa tuturor, cum s'aŭ d'is maĭ sus, şi după ce s'aŭ izgonit cu poteră de către Panait Polcovnicul prin vătaful, aŭ trebuit să'ĭ hrănéscă prin taină, căcĭ într'alt chip ar fi putut să'şĭ sĕvêrşéscă urmările cele tâlhăresci, adecă să pricinuéscă stricăciune celuĭ ce s'ar fi împotrivit a nu le da hrană, poprind însă pe jăluitorĭ cu înfricoşărĭ, că nicĭ la poterĭ să nu'ĭ arĕte, iar nicĭ géphanea le-aŭ dat nicĭ aŭ împărţit împreună cele hrăpite, nicĭ i-aŭ apĕrat de poterĭ, încă jăluitoriĭ aŭ fost pricina, ca să se vindă, eĭ însoţiţĭ fiind cu potera, făr' de numaĭ un Marin Pitulcea ar fi fost unit cu dênşiĭ, căruia i-aŭ dat mulţămită talerĭ 80 i o pereche oţele, şi cum că când aŭ mers de aŭ călcat pe diacon, aŭ fost cu scirea şi povaţa luĭ, dându-le de ale mâncăreĭ şi un buriŭ cu rachiŭ, şi dicêndu-le, că din ceea cea ce vor lua de la diaconul, să'l împărtăşéscă şi pe dênsul, care acest Marin netăgăduind acestea se şi află la închisórea Spătărieĭ, iar ceĭ-l-alţĭ lŏcuitorĭ, toţĭ le-aŭ fost voitorĭ de rĕŭ şi împotrivitorĭ, şi cu tóte că le-aŭ fost împotrivitorĭ şi voitorĭ de rĕŭ, dar iarăşĭ nu póte să pue asupră-le ponos şi învinovăţire de gazde ale lor. Decĭ mărturisind înşuşĭ tâlhariĭ, că n'aŭ avut cu jăluitoriĭ nicĭ un amestec întru nimic, şi că hrană le-aŭ dat de nevoïe, a cărora tâlharĭ prindere, aŭ fost şi cu ajutorul jăluitorilor, rĕŭ aŭ urmat pâritul Iancu Arion, de i-aŭ geremetisit cu baniĭ şi vitele ce le-aŭ luat de aŭ închis pe din jăluitorĭ, avênd cu dênşiĭ mumbaşir de la Spătărie, şi jalbă dată către Inălţimea ta, pe carĭ jăluitorĭ cunoscêndu'ĭ judecata întru nimic vinovaţĭ, se găsesce cu cale şi cu dreptate, ca să le întórcă pâritul atât baniĭ, cât şi vitele ce le-aŭ luat, pentru căcĭ gazde de tâlharĭ se numesc numaĭ aceia ce tăinuesc pe tâlharĭ, îĭ hrănesc de voïe, le dă gephane printr'ascuns, împărţesc cele hrăpite şi îĭ apĕră de poteră, iar nu se pot numi gazde, precum vătaful pentru interesul sĕŭ córcă a face pe jăluitorĭ, aflându-se aceştĭ tâlharĭ acolo în plaiŭ, întru sciinţa tuturor până când s'aŭ prins, şi nu aŭ fost tăinuiţĭ séŭ ocrotiţĭ despre poteră de către jăluitorĭ; într'acestaşĭ chip este părerea judecăţeĭ, iar hotărîrea rĕmâne la Inălţimea ta. 1819.—Maiŭ 12.

Gheorghe Vlahuţ vel Spătar, Vasile Paharnic, Dinu Greceanu.

CAP. X.

Ţiganiĭ.

Ţiganiĭ continuă a fi sub vechile legĭ de robie din Cod. Caragea. Marele Armaş administréză ţiganiĭ domnescĭ. Lăeţiĭ, ursariĭ, linguariĭ şi chiar aurariĭ aŭ vatafĭ special [1].

Şi la ţiganiĭ mânăstirescĭ există vătăfie. Aşa e vătăfia ţiganilor monastireĭ Znagovul. Ţiganiĭ sunt învoiţĭ «a âmbla şi a se hrăni prin ţéra rumânéscă», fiind-că sunt ţiganĭ cu bir [2]. Asemenea vătafĭ rînduiţĭ cu cărţĭ domnescĭ se află şi la ţiganĭ particularĭ [3].

Ţiganiĭ plăteaŭ bir: de eraŭ Domnescĭ, la omul Domnieĭ, de eraŭ monastirescĭ la monastirea căreia aparţineaŭ [4].

Ţiganiĭ veniţĭ din alte ţěrĭ, eraŭ înscrişĭ între ceĭ Domnescĭ. De aceştia Domnitorul dispunea ca de *lucrul* luĭ şi-ĭ dăruia cuĭ voia [5].

---

1. Veḑĭ Carte de vătăşie în Cod. XCVIII, pag. 110—115.
2. Cod. XCVIII, pag. 119 din Maiŭ 1819.

3. *Două cărţĭ de vătaşĭ de ţiganĭ lăeţĭ ale sărdaruluĭ Nicolae Nica.*

Zemle Vlahiscoe.—Fiind-că credincios boerul Domnieĭ mele Nicolae Nica biv vel sardar prin jalbă către Domnia mea, aŭ făcut cerere şi rugăciune, ḑicênd, că are o vătăşie de ţiganĭ lăeţĭ cariĭ să hrănesc prin ţéră, asupra cărora are orânduit unul dintrênşiĭ vătaf, cariĭ s'ar fi supěrând pe afară în felurĭ de chipurĭ, iar maĭ vêrtos cu caĭ de olac, cerênd porunca Domnieĭ mele a avea voĭe să âmble în ţéră şi să nu se supere, ca să se pótă hrăni cu muncă dréptă. Decĭ cu acéstă orânduială s'a dat Cartea Domnieĭ mele la mâna vătafuluĭ...... cu céta luĭ ca cu bună orânduială purtându-se în ţéra Domnieĭ mele şi cu muncă dréptă hrănindu-se, feriţĭ de hoţiĭ şi de alte fapte rele, să fie apěraţĭ de jafurĭ şi supěrărĭ nedrepte ce ar căuta să le facă uniĭ, alţiĭ fără de vină dovedită, cum şi de caĭ de olac, iar avênd cine-va vre-o dava să le cerceteze Dumnélor ispravniciĭ judeţelor i judecătorul şi alţĭ slujbaşĭ, unde se va întêmpla pricina, ca găsindu-se învinovăţiţĭ, să'ĭ trimită la Domnia mea cu însciinţare, iar nefiind vinovaţĭ să nu se supere, i saam receh gpd.—1819, Iulie.

Cod. XCIII, fila 130 v.

4. Veḑĭ actul din 4 Septembrie 1819, la Cod. XCVIII, pag. 173.

5. *Iô Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.*

Dumnéta epistatule al armăşieĭ, de vreme ce acest Chiriţă ţiganul, după cercetarea judecăţeĭ acestuĭ departament, nu s'aŭ dovedit a avea aicĭ vre-un stăpân şi după orânduială se cuvine a rěmânea Domnesc, ca pe un ţigan dar

Darurĭ maĭ importante de ţiganĭ din ceĭ dăruiţĭ aflăm următórele:

a) Hrisovul prin care Al. N. Suţul dăruesce 40 salaşĭ de ţiganĭ din ceĭ domnescĭ, în 10 Iunie 1819, boeruluĭ sĕŭ credincios Gh. Filipescu vel logofĕt de ţéra de sus, ca resplatire a serviciilor părinţilor, moşilor şi ale luĭ personale [1].

Domnesc îl hărăzim Domnia mea, Dumisale vel vornic Iordache Golescul, de a fi rob al Dumisale, al căruia nume poruncim să se trécă osebit în condica armăşieĭ, cu arĕtare că s'aŭ hărazit Dumnéluĭ maĭ sus numitul boer.—1819, Iunie 3.

(pecetea gospod) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 139.

Prea Înălţate Dómne.

După buiurdizma Înălţimeĭ tale, aducêndu-se ţiganul de pricină, s'aŭ cercetat ca să'şĭ aréte stăpânirea luĭ, ḑicênd că numele luĭ este Chiriţă, se află holteiŭ cu capul, părinţiĭ luĭ nu i-aŭ pomenit nicĭ scie cine vor fi fost trezindu-se cu crescerea luĭ pe la uniĭ, alţiĭ şi cum că nicĭ rude despre tată-sĕŭ sĕŭ despre mamă-sa nu scie să aibă, după al căruia tacrir strein aflându-se şi fără stăpîn, după obiceiul ţĕreĭ se socotesce ca un ţigan slobod Domnesc. Ci fiind-că aŭ apucat de s'aŭ îndrăgit cu o Maria fata Voiculuĭ dintre ţiganiĭ Dumnéluĭ Vorniculuĭ Iordache Golescu, cerênd voie ca să-ĭ dea sloboḑenie a'ĭ împreuna cu cununie, temêndu-se ca să nu'ĭ fure ţiganca şi să fugă păgubindu-se, cu cuviinţă este cererea Dumnéluĭ vorniculuĭ şi judecata găsesce cu cale să se cunune cu acest ţigan Chiriţă cu Maria ţiganca Domnieĭ sale şi copiiĭ ce vor nasce partea bărbătéscă va urma stăreĭ tatăluĭ lor, iar partea femeească mumeĭ lor, poruncindu-se Dumnéluĭ epistatuluĭ armăşieĭ, ca să'l aşaḑe pe acest Chiriţă ţiganul în orânduiala ţiganilor Domnescĭ, plătind bir la cămara Măriei tale, iar când se va arĕta orĭ-cine pentru dînsul de stăpîn prin judecată descoperindu'l rob al sĕŭ, atuncĭ Dumnéluĭ Vornicul se va învoi cu stăpînul luĭ cu schimburĭ pentru dînsul şi pentru copiiĭ luĭ, după obiceiul pămêntuluĭ. De acésta nu lipsim a însciinţa Măriei tale.—1819, Maiŭ 27.

Constantin Stolnicu, Alecu Slugeru, State Şătraru.

1. *Hrisovul Dumnéluĭ vel logofĕtul de ţéra de sus Iordache Filipescu, pentru hărăzirea a 40 sălaşe ţiganĭ domnescĭ vătraşĭ.*

Mărirea şi lauda Domnilor şi oblăduitorilor aceştiĭ pravoslavnice şi de Dumneḑeŭ păzite ţĕrĭ. Valahieĭ se arată întru adevĕr cu mare strălucire şi de alte lucrurĭ îmbunătăţite cu felurimĭ de facerĭ de bine, ce cu iubire de ómenĭ şi cu pămêntésca osârdie revarsă de obşte către toţĭ supuşiĭ lor pămêntenĭ spre a se mângâia împărtăşindu-se fieş-carele după supunere, sirguinţă şi vrednicie de stăpânésca milostivire. Drept aceea dar privind Domnia mea atât la familia caseĭ Dumnéluĭ cinstituluĭ şi credincios boeruluĭ Domnieĭ mele Gheorghe Filipescul vel logofĕt de ţéra *de sus, care este una din cele vechĭ de frunte ale acestuĭ pămênt,* cât şi la vrednicele i credinciósele slujbe, nu numaĭ ale părin-

G. Filipescu se va grăbi a contrasemna şi el alt hrisov de dăruire de ţiganĭ, la care era interesat Vodă.

ţilor i moşilor Dumnéluĭ, ci şi ale Domnieĭ-sale ce aŭ arĕtat atât maĭ nainte trecuţilor fraţĭ Domnĭ, cât şi în vremea Domniilor nóstre cu trudă şi ostenélă în trebile ţĕriĭ şi la împlinirea poruncilor Domnieĭ mele, iar maĭ vêrtos la tróba şi memurietul Divanuluĭ cu multă osârdie şi vrednicie, precum este sciut de obşte şi spre resplătirea slujbelor Domnieĭ sale căḑêndu-i-se a se împărtăşi cu osebit dar domnesc, după pilda ce avem de la alţĭ luminaţĭ fraţĭ Domnĭ, că asemenea harurĭ aŭ făcut la obraze, unora după trépta némuluĭ şi altora după vredniciile şi credinciósele slujbe, care harurĭ s'aŭ păzit şi se păzesc, aşa printr'acest Domnescul nostru hrisov, hărăzim şi Domnieĭ-sale 40 sălaşe ţiganĭ dintre ţiganiĭ domnescĭ, vătraşĭ iar nu lăeţĭ, pentru care şi poruncim Domnia mea Dumitale cinstite şi credinsios boerule al Domnieĭ mele. . . . vel armaşe, să alegĭ dintre ţiganiĭ ceĭ maĭ de frunte domnescĭ vătraşĭ aceste sălaşe 40, şi maĭ întâiŭ prin osebit catastih arĕtând Domnieĭ mele numele lor şi al nevestelor i copiilor lor, să se scaḑă din suma catastihuluĭ Cămăriĭ Domnieĭ mele şi cu acea fóie pecetluită de Domnia mea să se facă teslim la casa numituluĭ boer spre a'ĭ metaherisi în slujba şi trebuinţa caseĭ Domnieĭ sale, atât Dumnéluĭ în viaţă, cât şi moştenitoriĭ Domnieĭ sale după petrecania sa, nestrămutat, întărind harul acesta cu însăşĭ Domnésca nóstră iscălitură şi pecete şi cu credinţa prea iubiţilor Domnieĭ mele fiĭ: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ión Vv., Scarlat Vv., Dimitrie Vv., Grigorie Vv., martorĭ fiind şi Dumnélor cinstiţĭ şi credincioşĭ boeriĭ veliţĭ aĭ DivanuluĭDomnieĭ mele: pan Constantin Creţulescu vel ban, pan Barbu Văcărescu vel vistier, pan Istrate Creţulescu vel vornic de ţéra de sus, pan Mihalache Manu vel vornic de ţéra de jos, pan Gheorghe Filipescu vel logofĕt de ţéra de sus, pan Teodorache Văcărescu vel vornic, pan Constantin Caliiarh vel vornic, pan Gheorghe Golescu vel vornic al obştirilor, pan Alexandru Filipescu vel logofĕt de ţéra de jos, pan Nicolae Slugearoglu vel postelnic, pan Mihalahe Suţu vel logofĕt de obiceiurĭ, pan Gheorghe Vlahuţ vel spătar, Alexandru Hariton vel căminar, pan Alexandru Desila vel comis şi ispravnic pan Gheorghe Filipescu vel logofĕt de ţéra de sus; şi s'aŭ scris hrisovul acesta în anul dintêiŭ dintre a treia domnie a Domnieĭ mele aicĭ în oraşul saunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la aniĭ de la nascerea Domnuluĭ Dumneḑeŭ şi mântuitoruluĭ nostru Isus Hristos, 1819 Iunie 10, de Chiriţă dascălul slovenesc.

(Iscălitura şi pecetea gpd.)

Gheorghe Filipescu vel logofĕt procitoh.

Cod. XCIII, fila 32.

Lĕt 1819 Septembre 10.—Fóie de numele ţiganilor lude 40 ce s'aŭ hărăzit Caseĭ Dumnéluĭ cinstitul vel logofĕt de ţéra de sus Gheorghe Filipescu

Familiĭ: Vătaful Oprea Pădure sin Dragomir Fonoţea, Ion Lăutarul sin ego, Ion Pastramă brat ego, Gheorghe sin Radu Bicoĭ, Marin brat ego, Ion Duduvĕţ sin Joima, Ion brat ego, Ion brat Fonoţea, ce aŭ făst vătaf, Oprea sin ego, Stan brat ego, Dumitru brat ego, Ion sin Drăgan, zet Fonoţea, Ion sin Bran Moldovan, Vasile brat ego, Holan sin Drăgan, Oprea sin Stan Brănoiŭ,

b) Hrisovul luminateĭ Dómne Efrosina Calimachi, pentru hărăzirea a ḑece salaşe de ţiganĭ vătraşĭ, în 10 Iunie 1819 [1]. Alex. N. Suţul îşĭ hărăzesce ast-fel însuşĭ ţiganĭ din ceĭ domnescĭ!

Manea brat ego, Radul Dancea Fonoţea, Stan sin Crăciun Dobrică, Dima sin Simeon, Constantin sin Hristea, Stan brat Fonoţea, ce aŭ fost vătaf, Bucur Pastramă sin ego, Gheorghe sin Răducanul, Dinul sin ego, Dumitru sin Răducanu, Constantin Brat ego, Dumitru sin Cârstea, Constantin Motoc sin Dobrică, Ion Brat ego, Ivan Tuţă Dirică, sin Ştefan ce aŭ fost vătaf, Voicul fierarul brat ego, Dobre brat ego, Băcanu sin Constantin Chiarciomec, Ion Ţincă brat ego, Duţul sin Constantin Chelbea Câmp-lungénu ce aŭ fost vătaf, Iorga sin Stan Ivan, Gheorghe sin Stan, Stan sin Stan, Ion sin Duroiŭ. Adică familiĭ patru-ḑecĭ.

Iω Alexandru Nicolae Suţu bojiiŭ milosti

Acéstă fóĭe de numele ţiganilor, celor maĭ sus arĕtaţĭ familiĭ 40, fiind după alegerea Dumnéluĭ epistatuluĭ Armăşieĭ, următóre luminatuluĭ hrisov, al Domnieĭ mele, prin care s'aŭ hărăzit de către Domnia mea aceştĭ ţiganĭ, Dumnéluĭ vel logofĕtul de ţéra de sus Gheorghe Filipescu. Drept aceea s'aŭ întărit cu peceta Domnieĭ mele, spre a'ĭ avea în desăvêrşită stăpânire.—1819 Septembre 26.

(pecetea gospod) *vel Logofĕt.*

Petrache sărdar al Armăşieĭ, Răducanu Sărdar.

1. *Hrisovul Lumināţieĭ sale Dómneĭ Efrosineĭ Calimahi pentru hărăzirea a 5 sălaşe de ţiganĭ vătraşĭ.*

Facerile de bine ce se sĕvârşesc de ceĭ împuterniciţĭ, orĭ de obşte séŭ în parte, sunt pricinĭ a două înalte fericirĭ la amândouă părţile, atât celor ce sĕvârşesc, cu laudele ce le pricinuesc şi pomenirea, cât şi celor ce dobândesc, cu folosurile ce le aduc şi cu îndestulare, iar maĭ cu deadins şi maĭ mult putem ḑice, că se fericesc ceĭ ce le sĕvârşesc, pentru că aşteptă plată ceréscă pentru acelea de la dătătorul harurilor, căcĭ ceĭ în trebuinţă firesce îşĭ aŭ apururea ochiĭ spre mânile oblăduitorilor, precum acésta o înţelegem că se păzesce până la cele necuvêntătóre; aceeaşĭ dar asemănare are şi Domniĭ oblăduitorĭ de ţĕrĭ şi de noróde, carĭ sunt arhitipa şi închipuirĭ însufleţite ale atotziditoruluĭ pre pământ şi atuncĭ se asémănă loruşĭ întru desăvêrşit şi se cunosc, că aduc mulţămita ce se cuvine la pronia cea prea înaltă, pentru stepena ce i-aŭ învrednicit, când sunt următorĭ şi cu faptele a se asemĕna aceluia ce i-aŭ încoronat; acestea luându-le Domnia mea întru bună cugetare, din început de când dumnezeiasca pronie aŭ bine-voit de ne-aŭ învrednicit cu domnia aceştiĭ pravoslavnice ţĕrĭ rumânescĭ, şi chibzuindu-le, totdeauna sîrguitorĭ am fost, din tótă virtutea, în tótă vremea, cum am putea maĭ cu deadinsŭl ce să vedem pe toţĭ de obşte petrecând în cea maĭ bună fericire, şi arĕtându-ne maĭ vĕrtos si părinte cu libov, împărtăşind din domnescile nóstre harurĭ pe fieş-carele cât ne-aŭ fost prin putinţă, după stare şi trebuinţă, ca cu folosirile ce vor dobândi dintr'acelea, să ne arĕtăm noĭ mulţămitorĭ, după

Va să zică, în aceeași zi, în care Vodă dăruia lui G. Filipescu țigani, dăruia și soției sele, Domnei. Cine imparte, parte-și face !

[illegible]

Maĭ dăm în note unele acte relative tot la ţiganĭ, la vîndare «de suflete de ţiganĭ», procese etc. [1].

Lĕt 1819 Septembre 5.—Fóie de numele ţiganilor, familiĭ 10 ce s'aŭ hărăzit luminateĭ Dómne Efrosineĭ Calimahi.

Familiĭ: Pană Duţă Câmp-lungeanu ce aŭ fost vătaf. Niţul sin Gheorghe. Dumitru sin Gheorghe lăcătuşĭ. Gheorghe sin Ion Ciălăcĭ. Ion brat ego. Dumitru sin Aneuţ. Iacob sin Radu Guţă. Gheorghe Răuţu. Radu Ţosuĭ. Stoian sin Stănică. Adică 10 familiĭ.

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Acéstă fóie de numele ţiganilor celor maĭ sus arĕtaţĭ, familiĭ 10 fiind după alegerea Dumnéluĭ epistatuluĭ Armăşieĭ, următóre luminatuluĭ Hrisov al Domnieĭ mele; drept aceea s'aŭ întărit cu pecetea Domnieĭ mele, spre cea desăvêrşită stăpânire numiţilor ţiganĭ.—1819, Septembrie 26.

Petrache Sărdarul Armăşieĭ, Răducanu Sărdar.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cond. XCIII, fila 61.

1. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar.*

Cu cale fiind anaforaoa acésta a Dumnéluĭ vel logofĕtul de ţéra de sus, orânduim pe sluga Domnieĭ mele . . . . . . aprod hătmănesc, să mérgă la sud Olt, unde poruncim Dumnévóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, ca după culesul viilor, prin orânduit mumbaşir, să se facă urmare întocmaĭ precum maĭ jos se coprinde.—1819 .Septembre 24.

(pecetea gpd.) *Vel logofĕt*

Cod. XCII, pag. 455.

Prea Înălţate Dómne

După luminată porunca Înălţimeĭ tale, ce ni se dă la acéstă jalbă a medelniceruluĭ Ioan Poroineanu de la Craiova, făcênd cercetare vĕḑuiŭ, că jalba lor este pentru un Grigorie Ciolan din sud Olt, că cumpărând de la dênsul nisce ţiganĭ, cu bună tocmélă i-aŭ respuns toţĭ baniĭ, trimiţênd şi zapisul adêverit de Dumnélor boeriĭ ispravnicĭ, şi până a nu ridica ţiganiĭ de la casa luĭ, aflând Dumnéluĭ clucerul Alecu Vilara, pentru cumpărătórea acelor ţiganĭ, l-aŭ hotărât pe jăluitor de aŭ dat şi Dumnéluĭ dintr'ênşiĭ, vre-o câte-va suflete şi i-aŭ respins şi baniĭ, dându'ĭ zapis după orânduială; apoĭ rădicând Dumnéluĭ clucerul ţiganiĭ de la casa luĭ Ciolan, i-aŭ adus aicĭ în Bucurescĭ, unde peste câte-va ḑile după aducerea lor, s'aŭ pomenit că i-aŭ luat Dumnéluĭ biv vel vornicu Grigorie Băleanu, cu cuvênt că s'ar trage din némul ţiganilor Dumnéluĭ, ḑicênd că Dumnéluĭ clucerul Vilara îl apucă pe dênsul de aĭ da baniĭ, ca uniĭ ce în mâna luĭ i-aŭ rĕspuns şi i-aŭ dat şi zapis, rugându-se Măriei tale, a fi luminată poruncă către Dumnélor ispravniciĭ judeţuluĭ, să

CAP. XI.

Oştirea.

Al. N. Suţul avea nevoie de ceva óste, nu numaĭ pentru *alaiurĭ*, dar şi pentru paza internă a ţĕreĭ. Oaste propriamente nu maĭ exista, ci numaĭ nisce slabe cadre, carĭ maĭ fac trébă la potere şi alaiurĭ. In

cerceteze pricina, şi orĭ să împlinéscă de la Cioflan talerĭ 300 de suflet pe acele 12 sufiete de ţiganĭ, ce s'aŭ vêndut la Dumnéluĭ clucerul, şi Dumnéluĭ vornicu Băleanu i-aŭ luat, séŭ de sunt ţiganĭ bunĭ şi dreptĭ aĭ luĭ fără pricină, să vie a'şĭ căuta cu Dumnéluĭ vornicu Băleanu. Decĭ fiind-că pâritul Cioflan nu se află aicĭ, ci la sud Olt, găsesc cu cale, să fie luminată porunca Inălţimeĭ tale către Dumnélor ispravniciĭ judeţuluĭ, cu mumbaşir, că aducênd pe pâritul faţă, să cerceteze pricina prin judecată, şi orĭ să facă jăluitoruluĭ îndestulare cu împlinire de banĭ ce va fi dat pentru aceĭ ţiganĭ, séŭ ḑicênd că are împotrivă a rĕspunde, să'l ia mumbaşirul a'l aduce la luminat Divanul Măriеĭ tale, şi aicĭ viind, de va avea vre-o pricină Dumnéluĭ vornicu Băleanu, îşĭ va căuta prin judecată; iar hotărîrea cea desăvêrşită remâne la Măria ta.—1819. Septembre 20.

Vel Logofĕt.

Iŵ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar.

De vreme ce starostea de neguţătorĭ ne dă pliroforie printr'acéstă anafora, cum că măcar că rĕmăsese aceştĭ ţiganĭ de la mezat, asupra Dumnéluĭ biv vel vornicul Ioan Ştirbeiŭ şi prin jalba ce aŭ dat către Domnia mea, îĭ pretinderisea, dar maĭ în urmă însuşĭ numitul boer vazghetisindu-se aŭ dat alăturatul engrafon către starostea (ce se vĕḑu şi de către noĭ) ca să se facă anafora pe numele clucer Mihalescu, ca să stăpânéscă aceştĭ ţiganĭ în pace, ca un cumpĕrător de la sultan-mezat.—1819, Decembre 9.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCV, pag. 37

Prea Înălţate Dómne

Dumnéluĭ biv vel Vornicu Alexandru Fălcoianu, prin jalbă către Inălţimea ta, aŭ arĕtat, că se află în judecată şi neavênd mijloc a întêmpina cheltuiala judecăţeĭ şi fiindcă aŭ maĭ făcut datorie, aŭ cerut a i se da voie a vinde prin mezat, două suflete de ţiganĭ, bărbat şi muere, ce şi Dumnéluĭ îĭ sunt rĕmaşĭ moştenire de la părinţĭ, cu care jalbă aŭ fost orânduit la Departamentul de opt, spre cercetare, pentru carĭ ţiganĭ i s'a'i cerut, ca să îndestuleze judecata cu vre-un sinet şi aŭ ḑis, că n'are nicĭ o carte pentru dînşiĭ, fiind-că ţiganul anume Sandu, i-aŭ rĕmas moştenire de la părinţĭ, iar ţiganca luĭ anume Sora, fiind fost a Dómneĭ postelniceseĭ Eleniĭ Filipeascăĭ, care aŭ avut'o soţie, la desfacerea Dumnélor aŭ rĕmas să fie a Dumnéluĭ, precum aşeḑĕmêntul ce'l

adevĕr, în alaiul de intrare în Bucurescĭ a luĭ Al. N. Suţul am vĕḑut figurând:

Călăraşĭ cu stegariĭ lor;

Pandurĭ călărĭ cu stégul lor;

Dorobanţĭ în capote roşĭ călărĭ;

Vênătorĭ călărĭ;

Talpoşiĭ dorobanţieĭ cu căciule cu moţurile spânzurate, cu ceapchinurĭ — pedeştri;

Lefegiĭ cu ceapchine galbene, cu moţurile căciulelor sloboḑite, iar căpitanul lor ceapchin roş, călare, cu stégurĭ şi prapure, cu sirmacĭ şi toboşarĭ, şi în fruntea lor un Odobaşa;

Seimenĭ cu ceapchinurĭ roşiĭ, cu căciuliţe cu fundurĭ galbene, cu moţurĭ atârnate, cu sirmacĭ, toboşarĭ — călărĭ;

---

are afară, coprinde de care s'aŭ vĕḑut că i aŭ dat Dumnéieĭ şi acum adeverinţă că o are vîndută şi este volnic să facă cu dênsa ce va vrea, ci asupra acestor ţiganĭ, neavênd judecata nicĭ o bănuială, dovedindu-se bunĭ şi dreptĭ aĭ Domnieĭ sale, aŭ găsit judecata cu cale, a i se da voíe a'şĭ vinde aceste douĕ suflete de ţiganĭ cu mezat, ca să'şĭ întâmpine trebuinţa ce are, şi aŭ arĕtat judecata Măriеĭ tale, prin anafora, cărea întărindu-se cu luminată pecete, mi s'aŭ poruncit de către Inălţimea ta, ca să vînḑă aceştĭ ţiganĭ prin mezat, după orânduială, iar arĕtându-se cineva cu vre-o davă pentru dênşiĭ, să nu daŭ sfêrşit mezatuluĭ, ci să înştiinţez. Următor fiind luminateĭ poruncĭ, am rânduit telal de aŭ strigat la mezat aceste douĕ suflete, ţiganĭ de vatră aĭ Dumnéluĭ stolniculuĭ Alexandru Fălcoianu, anume Sandul ţiganul, ca de anĭ 48, meşteşugul luĭ bucătar şi jimblar şi Sora ţiganca nevasta luĭ, ca de anĭ 35, meşteşugul eĭ cusătóre pe scris, bucătărésă, jimblărésă, torcĕtóre subţire, scie să calce, să scrobéscă şi sĭ facă dulceţurĭ, care strigându-se la mezat întru auḑul tuturor de obşte, în soroc maĭ bine de douĕ lunĭ şi atârdisind din muşteriĭ, după obiceiŭ, la preţul cel din urmă aŭ rĕmas asupra Dumnéluĭ biv vel clucerul Scarlat Mihălescu, amêndoĭ aceştĭ ţiganĭ cu talerĭ 1360, preste care preţ ne maĭ eşind alt muştereŭ, ca să maĭ înalţe, nicĭ din ceĭ ce li se cuvin protimisis, nicĭ din alţiĭ strĕinĭ şi fiind-că s'aŭ mulţămit şi numitul vînḑĕtor a'ĭ da ţiganiĭ cu acest preţ şi în diiastima strigăreĭ mezatuluĭ nu s'aŭ arĕtat nimenĭ cu nicĭ o davă pentru dênşiĭ, dar fiind-că aceştĭ ţiganĭ maĭ întêiŭ rĕmăsese asupra Dumnéluĭ biv vel Vornicu, cu preţ de talerĭ 1350, după cum şi jalbă dedese Inălţimeĭ tale, pretenderisind aceştĭ ţiganĭ, apoĭ în urma aceĭ jălbĭ s'aŭ vazghetisit Dumnéluĭ Vornicul şi aŭ dat acest engrafon, ca să se facă anafora pe numele cluceruluĭ Mihăilescu, s'aŭ şi harecilădisit mezatul, pe séma Dumnéluĭ numitul muştereŭ, drept acéstă sumă de talerĭ 1360, care banĭ i-aŭ şi numerat pe deplin la stărostie, carĭ s'aŭ dat Dumnéluĭ numituluĭ vînḑĕtor; ci fiind-că Dumnéluĭ maĭ sus numitul muştereŭ, aŭ cumpĕrat aceştĭ ţiganĭ de la Sultan mezat şi aŭ numĕrat şi talerĭ 68 la Vornicia obştirilor, havaetul cutieĭ de milostenie, la leŭ po banĭ 6, să i se dee şi luminată întărire Măriеĭ tale, spre maĭ bună stăpânire cu linişte

Al Măriеĭ tale, prea plecată slugă *Diiamanḑi Starostea.*

Fustașii și Divanului: purtând larde și având în frunte pe Iuz-bașa de harem în benișă verde.

Neferii cu Tufecci-bașa și Deli-bașa.

Lângă marele Spătar Zapciii spătăresci, cu capote roșii și berete;

Baraictarii spătăresci cu steagul țerei și

Trâmbițașii, cu contoșe verzi.

Și pe lângă aceste *originale cadre* de oștire, mai află în ființă noul Domn:

a) Beșlii turci călări, înarmați, și

b) Nemții din Pórtă, o specie de Garde-du-corps al lui Vodă, îmbrăcați cu cap[illegible] roșii și ascultând de un căpitan neamț.

•

Incă din primele luni ale anului 1819, Divanul cere Domnitorului, prin anafora, óre-care reorganisare a forței armate. Vodă alcătuesce o comisiune — era moda comisiunilor! — din Gr. Baleanu și G. Vlahuț, carî să se sfătuiască cât privesce *o maî bună întrebuințare a cetei pandurilor*. Acéstă comisiune propune să se urce numérul *pandurilor la 408*. Asupra acestora să se rînduiască opt căpitanî «cunoscătorî bine a meșteșugului armelor, *cinstiți și cu bună purtare*». Va să dică câte un căpitan de 50 de panduri. Ceî 8 de preste 400 vor fi aleșî ceî maî vrednici și maî credincioși, ca să fie câte unul de companie ca [illegible] (ceauși?)

Asupra acelor câte 50 de oșteni se vor rîndui câte 5 *căprarî* din ceî maî aleșî.

Oștirea acésta, în miniatură, se va împărți în două cete, adică în câte 200 de pandurî cu câte 4 căpitanî. Aceste cete vor servi câte două lunî alternativ pe lângă «boerii dregători».

Budgetul acesteî oștiri. Căpitanii vor avea léfa de 40 talerî pe lună și câte 20 parale *emiclic* (tain) pe di. Ceaușii vor avea câte 25 talerî pe lună și câte 11 parale emiclic. Căprariî câte 12 talerî pe lună și emiclic 11 parale. Panduriî câte 10 talerî pe lună și câte 11 parale pe di de mâncare.

Léfa și emiclicul se va plăti numaî pe lunile de serviciu. [1]

---

1. Innălțimea ta, de Dumnedeu păzită, aprobând anaforaoa prea cinstiților boeri, cu referință la buna ordine și întocmire, precum și a uneî maî bune întrebuințări a ceteî pandurilor, a dat o poruncă domnéscă, prin care ordonă noua supușilor săi, să se sfătuiască în acéstă privință și să comunice resultatul Măriei Tale de Dumnedeu păzite, prin o umilită anafora. Așa dar, întrunindu-ne și de obște sfătuindu-ne, am găsit de cuviință, că numĕrul de nevoie [illegible] pandurilor, să se urce la 408, asupra căror să se rînduiască

Pe deoparte Al. Suţu caută să'şi aibă o brumă de óste şi să împace pe pandurĭ, cari se revoltaseră, cum scim încă sub conducerea luĭ Caragea; pe dealta însă opresce portul de arme pentru orĭ-cine «care nu sunt din brésla vre unuĭ ogeac» fie arnăuţi boerescĭ, fie orĭ-ce alţĭ, căcĭ din causă că port arme, «póte să se întâmple multe hatale pe alocurea». Chiar şi oştenii «de la ogeacurĭ» şi neferĭ agiescĭ şi spătărescĭ n'aŭ voie de a purta, afară din serviciŭ, de cât câte un iatagan, avênd totuşĭ la mână teşcherea de la agie, spătărie, de la zabiţiĭ ogeacurilor, séŭ de la Baş beşliagă. In acest sens Vodă scrie luĭ Aga şi spătaruluĭ [1].

opt căpitanĭ, cunoscĕtorĭ bine a meşteşuguluĭ armelor, să fie cinstiţĭ şi cu bună purtare şi carĭ să aibă sub comanda lor fie-care câte 50, iar cel maĭ vrednic şi cel maĭ credincios din ceĭ 8 să fie numit τσαουσίδες. Ceĭ 50 vor fi simpli oştenĭ. Asupra acestor 50 de oştenĭ să se orînduiască 5 căprarĭ din ceĭ maĭ aleşĭ şi să stee ceĭ 4 căpitanĭ cu ceĭ 200 de oştenĭ la serviciilor boerilor dregătorĭ în timp de 2 lunĭ şi după acest termin să plece şi să fie înlocuiţĭ cu ceĭ-l-alţĭ 4 căpitanĭ cu acelaş numĕr de oştenĭ. Şi aşa mereŭ alternând, să fie la serviciul domnesc in tot cursul anuluĭ, ca să dispară orĭ-ce svon despre reaoa organisare a pandurilor. Am însărcinat pre inşiĭ căpitaniĭ să-şĭ alégă fie-care oşteniĭ ce-ĭ vor crede maĭ bunĭ, iar pentru ca să servéscă atât căpitaniĭ, cât şi oştenii fără de a se plânge de muncă şi a lucra cu râvnă, am chibzuit, că ar fi bine să li se dee o mică léfă şi tain (emiclic) şi anume: căpitanilor o léfă de 40 leĭ pe lună şi câte 20 parale emiclic pe ḑi, iar pentru τσαουσίδες (se pronunţă *tzausides*) asemenea să li se dee léfă câte 25 de leĭ pe lună şi emiclic câte 11 parale. Asemene căprarilor câte 12 leĭ şi 11 parale, iar pentru restul pandurilor câte 10 leĭ pe lună şi 11 parale pe ḑi pentru mâncare, etc. Cu acest chip nu numaĭ că vor avea tóte îndestularea, dar aŭ declarat eĭ înşiĭ şi ne aŭ promis, că vor fi neobosiţĭ şi cu râvnă la tréba lor, avênd armele trebuincióse. Léfa şi emiclicul orânduit îl vor primi numaĭ ceĭ de serviciŭ, adecă ceĭ 4 căpitanĭ şi 200 de pandurĭ, carĭ vor fi de rênd la serviciŭ, după cum se arată maĭ sus. Cât pentru alegerea căpitanilor şi a pandurilor destoinicĭ şi credincioşĭ, ne-am adresat şi prin scrisóre şi către Dumnéluĭ Caimacamul Craioveĭ, cerênd şi părerea luĭ în astă privinţă şi în înţelegere cu Dumnéluĭ am ales 8 căpitanĭ, ceĭ maĭ bunĭ. Tóte cele de maĭ sus chibzuite cu băgare de sémă şi inţelepciune le supunem Măriei tale de Dumneḑeŭ păzite prin acéstă umilă anafora. Iar hotărîrea.....—1819.

Aĭ Măriei tale prea plecaţĭ servĭ: *Gr. Băleanu, G. Vlahuţ.*

Cod. XCII, pag. 129.

(Tradusă de D. M. German.)

1. *Pitac către Dumnéluĭ vel agă pentru arnăuţĭ, a nu purta arme.*

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnéta vel agă, fiind că avem Domnia mea pliroforie, că atât arnăuţiĭ boerescĭ, cât şi alţiĭ, carĭ nu sunt din brésla vre-unuĭ ogeac, âmblă şi se încungiură în politie cu arme asupră-le, din care pricină nu este îndoială, că póte să se întâmple multe hatale pe alocurea, de aceea poruncim Dumitale, ca prin într'adins orânduit pristav

Reorganizarea oştireĭ merge greŭ. In 18 Iunie 1819, tot Divanul constată că «*acea din vechime întocmire a ogeacurilor*» ce sunt intr'adins închipuite pentru oprirea făcĕtorilor de rĕŭ... nu maĭ e suficiente, că nu ajung oştenii după actualele nevoĭ. Divanul propune deci înfiinţarea unei Case speciale a oştireĭ, sub administraţiunea unuĭ boer din ceĭ marĭ *din pămêntenĭ*. Acéstă Casă să primescă la fie-care *diminie* câte 4 leĭ de fie ce lude de la *Casa lefilor*. Cu aceştĭ banĭ să se susţină *pandurii*, dându-li-se cuviinciósa lor plată pentru paza ţĕreĭ. Pandurii să stea sub ocârmuirea tot a unuĭ boer din ceĭ pămêntenĭ.

Al. Suţul aprobă propunerea, dar cu deosebire, că de fie-care lude să nu se ia decât 2 talerĭ la dimenie in loc de 4, cât se propune, spre a nu se însărcina pre cel «noŭă încredinţat norod maĭ mult peste netăgăduita trebuinţă» [1].

. . . . .

să se publicariséscă prin tot somptul agieĭ, ca să fie tuturor sciut, că nimenĭ altul nu este volnic a purta niceĭ un fel de armă asupra sa, afară numaĭ din ogeacurĭ, carĭ au voie a purta asupră-le numaĭ câte un iatagan, precum asemenea şi neferiĭ agieseĭ şi spătăreseĭ şi aĭ Dumnéluĭ baş-beşliagă şi toţĭ aceştia ce se arată maĭ sus, că au voie a purta numaĭ iatagan să aibă teşcherele pe a mână de la agie, spătărie, i de la zabiţiĭ ogeacurilor şi de la Dumnéluĭ baş-beşliagă, adecă fieş-care de la zabitul sĕŭ, iar afară dintr'aceştia orĭ-care altul se va găsi încungiurându se prin politie cu arme, séŭ măcar numaĭ cu iatagan, să scie, că după ce i se vor sfărâma acolo armele, va fi şi pedepsit cu străşnicie, pentru care acest nizam s'au făcut asemenea pitace ale Domnieĭ mele şi către Dumnéluĭ vel spătarul şi către Dumnéluĭ baş-besliaga; tolco pisah gpd.—1819, Ianuarie 24.

Cod. XCVI, pag. 6.

Cinstite Dumneta baş-beliagă, fiind-că prin domnescile nóstre pitace către Dumnéluĭ vel spătarul şi către Dumnéluĭ vel agă s'au dat nizam, ca nimenea altul să nu fie volnic a îmbla şi a se încunjura prin politie cu arme asupra sa, fără numaĭ neferiĭ agiesci i spătăresci şi aĭ Dumitale şi aĭ ogeacurilor, să pórte asupra-le numaĭ câte un iatagan, iar nu alt-fel de arme şi toţĭ acestia să aibă teşcherele de la zabiţiĭ lor spre a fi cunoscuţĭ; de aceea să daĭ şi Dumnéta poruncă neferilor Dumitale, ca numaĭ iatagan să pórte asupra lor, iar nu alt-fel de arme, cărora să le daĭ pe a mână şi teşcherele, spre a fi cunoscuţĭ că sunt [illegible] [illegible] pisah gpd.—1819, Ianuarie 24.

Cod. XCVI, pag. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Din tóte actele acestea se vede că preocupaţiunea clasei dirigente era: reorganizarea *pandurilor*, cari — ales cei de peste Olt — nu încetaŭ de aşi exprima nemulţămirea lor. Boerimea credea a-i linişti, dêndu-le ceva léfă şi punêndu-i sub ascultarea unui *boer pămêntén*...

norod, mai mult peste netăgăduita trebuinţă, de aceea milostivire avênd pentru acest norod, şi cu blândeţe vĕnând al sĕŭ repaos, nu primim să se împlinéscă pentru acéstă trebuinţă mai mult decât numai po taleri 2 de lude la diminie. Pentru care şi poruncim Domnia mea, Dumitale vel Vistiere, să se facă asupra acestei pricini, trebuinciósele porunci ale Domniei mele, începêndu-se împlinirea acestor taleri, numai doi de lude la o diminie de la ḑintêiŭ al trecutului Iunie.— 1819, Iulie 14.

Cod. XCII, pag. 298.

Prea Inălţate Dómne,

Neadormita privighere ce privim, că în tótă vremea ai Inălţimea ta pentru liniştea şi buna petrecere a tot lŏcuitorului dintr'acéstă pravoslavnică ţéră a Măriei tale, pricină ne-aŭ dat nouă supuşilor slugile Măriei tale, aflându-ne adunaţi la un loc, a ne aduce aminte de cea din vechime *întocmire a ogécurilor ţĕrei*, ce sunt într'adins închipuite pentru oprirea făcătorilor de rĕŭ, cari dintr'o vreme încóce s'aŭ prea înmulţit, şi nizamul ce se dă atât în oraşul Bucurescilor scaunul Măriei tale, cum şi pe la oraşele cele mai mici de afară din judeţe, că neputêndu-se a se ţinea acelaşi ce aŭ fost din vechime, cu acea mulţămire a fieş-căruia, înălţându-se preţul cheltuelelor celor curgĕtóre acum, din care pricină împuţinêndu-se unii ca aceştia, cu totul este slăbănogită întocmirea acestora la paza cea de obşte, şi fiind-că, dupĕ cum scim, din venitul casei lefilor, nu se ajunge de a se înălţa şi mulţimea unora ca acestora pentru paza ţĕrei, cari fiind de mare trebuinţă, găsim cu cale, de se va socoti şi de Inălţimea ta, numai pentru acéstă trebuinţă a ţĕrei, să se adaoge la tótă diminia Casei lefilor, de tot ludele câte taleri 4, adecă patru, asupra căruia adaos, să se întocméscă de Măria ta o Casă sub un boer de cei mari, din pămêntenì; asemenea şi *asupra pandurilor* ce s'aŭ obicinuit pe fieş-care an, să intre cu rânduială în slujbă, luând cuviinciósa lor plată pentru paza ţĕrei, iarăşi să se întocméscă de Măria ta, unul din boerii pămêntenì, carele să'i ocârmuéscă dupĕ porunca Măriei tale, şi nădăjduim la înţelépta chibzuirea Inălţimei tale, că în urmă şi în mai liniştită petrecere ne vom afla toţi supuşii Măriei tale.—1819, Iunie 18.

Dionisie Mitropolit, Iosif Argeşiŭ, Constandie Buzĕŭ, Râmnic Galaction, Constantin Creţulescu vel ban, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu vel vistier, Istrate Creţulescu vel vornic, Constantin Bălăceanu vornic, Mihalache Manu vel vornic, Grigorie Filipescu vornic, Grigorie Băleanu vornic, Constantin Samurcaş vornic Iordache Slătineanu vornic, Gheorghe Filipescu vel logofĕt, Constantin Caliarh vel vornic, Mihalache Racoviţă logofĕt, Ioan Ştirbeiŭ vornic, Iordache Golescu vel vornic, Constantin Filipescu logofĕt. Alexandru Filipescu vel logofĕt, Grigorie Ralea logofĕt, Ştefan Bălăceanu Hatman, Mihalache Cornescu vel vornic.

O specie de armată pentru paza frontariei despre Ardeal există în ţéra Munténéscă, óre cum modelată pe organizarea grănicerilor români de peste munţi. Aceia sunt plăeşii. Dintre toţi plăeşii, lŏcuitorii de la Rucăr «prin hrisóvele Domniei se află osebiţi de cei-l-alţi plăeşi şi încărcaţi cu tare legături a pázi marginea». Aceşti grăniceri se pare că nu-şi făcéŭ datoria bine şi lăsaŭ să se trécă peste frontieră marfă de contrabandă. De aceea urmă în 1820 Februarie o anchetă, care însă nu scim să fi ajuns la vre-o prefacere în organizarea ostăşéscă a Rucărenilor [1].

La Craiova există, ca şi la Curtea domnéscă din Bucuresci, un numér de fustaşi pentru gardă la Caimacamul şi la Divanul domnesc de acolo. Acéstă trupă se compunea din osteni cu schimbul. Ei făcéŭ mai întéiŭ o septémână la serviciŭ şi două a casă. Deacă nu putéŭ veni la séptémâna de serviciŭ, se înlocuiaŭ inşii prin om plătit, ori serviaŭ inşii altă dată câte două séptémâni în loc de una, séŭ plătiaŭ lui Iusbaşa al lor câte 3 taleri pe séptémâna lipsită. Abusurile la care dete loc acéstă practică, din partea lui Isbaşa provocă nemulţămirea trupei acesteia şi reclamaţiuni din partea ei şi la Domnitoriŭ. Aceste reclamaţiuni se daŭ în cercetarea Caimacamului Gh. Suţul şi a Divanului din Craiova, adică tocmai la acei cu cari Iuzbaşa împărţia beneficiile din abus! [2]

---

1. *Carte domnéscă către lŏcuitorii ce se află la graniţă pentru paza celor ce trec din lăuntru dincóce în ţéră.*

Zemle Vlahiscoe. — Fiind-că lócuitorii de la Rucăr, cari sunt lŏcuitori lângă graniţă, prin hrisóve domnesci se află osebiţi de cei-l-alţi plăeşi şi încărcaţi cu tari legături a pázi marginea cu tótă straşnicia, ca să nu trécă nimeni nimic din cele proprite peste hotar, făr de slobodenie de la Domnia mea, prin poruncă în scris, ai venit la auḑul Domniei mele, că numiţii lŏcuitori nu işi păzesc datoria lor şi slobod de trec lucrurile cele poprite: orânduim pe . . . . i pe . . . . să mérgă la numitele sate, unde să facă scumpă cercetare, ca găsindu-se în adevér cum că au trecut din cele poprite unul din maĭ sus numiţii anume. . . . să rĕmâe acolo a pázi marginea iar celalalt să ia doi-trei din lŏcuitori cu hrisovul lor să'i aducă la Domnia mea, i saam roceh gpd. — 1820, Ianuarie 14.

(pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 121.

2. *Iô Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

Cu cale fiind anaforaoa acésta a Dumnélui vel logofĕtul de ţéra de sus, poruncim Domnia mea Dumitale cinstite şi credincios boerule al Domniei mele, biv vel spătare Gheorghe Suţul, caimacamule al Craiovei şi Dumnévóstră boerilor divaniţi de acolo, să faceţi urmare întocmai precum maĭ jos se coprinde. — 1819, Iulie 4.

(Pecetea gospod.) *Vel logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 255

Am arĕtat aiurea, că funcţiunea de mare Hatman în Muntenia nu este aceeaşĭ ca la Moldova. Hatmanul muntén nu are a face cu oştirea, care ascultă de marele Spătar. Hatmanul avea sub el numaĭ zapciĭ maĭ micĭ de aĭ Divanuluĭ domnesc şi pre *paharniceĭ*, organisaţĭ sub un ceauş hătmănesc [1].

Prea Inălţate Dómne.

După luminată porunca Înălţimeĭ tale ce mi se dă la acéstă jalbă a fustaşilor ce sunt sub stăpânirea izbăşieĭ de la Craiova, făcĕnd cercetare, vĕḑuiŭ că jalba lor este, cum că aflându-se cu pază la Dumnéluĭ Caimacamul şi la Divanul Măriei tale de acolo, aŭ avut obiceiŭ din vechime de slujiaŭ cu rîndul, adecă o sĕptĕmână de rînd şi două slobode, şi când se întêmpla de nu putea sluji la rînd, însaşĭ punea om în loc, orĭ slujia altă dată două sĕptĕmânĭ de rînd, séŭ plătea luna cu talerĭ 3; iar de sunt acum treĭ anĭ, ḑice că izbaşa ce s'aŭ aflat şi cel care se află, le-aŭ stricat obiceiul ce aŭ avut, îndatorindu'ĭ de slujesc două sĕptémânĭ şi două lor, şi când se întêmplă de nu vin la rînd din vre-o pricină întêmplătóre, îĭ apucă de plătesc sĕptĕmâna cu talerĭ 5, cerĕnd a li se păzi obiceiul ce 'l-aŭ avut. Decĭ fiind-că izbaşa se află acolo, şi urmarea obiceiuluĭ şi a dreptăţiĭ urméză să fie scrută Dumnélor boerilor divaniţĭ, găsesc cu cale, să fie luminată poruncă către Dumnéluĭ Caimacamul i către Dumnélor ceĭ-l-alţĭ boerĭ divaniţĭ de acolo, ca înfăţişând pe jăluitorĭ cu izbaşa, înaintea Dumnélor, să cerceteze şi precum vor socoti că se cuvine, păzind şi dreptatea jăluitorilor, să dea nizam a se urma, seaŭ fiind pricina într'alt chip să însciinţeze Măriei tale.—1819, Iulie 2.

(pecetea gpd.)

1. *Zemle Vlahiscoe.*—Fiind-că Dobre, ce s'aŭ aflat slujind ceauş de păhărniceĭ hătmănesc, aŭ avut privileghiul ce din vechime aŭ ceauşiĭ zapciilor Divanuluĭ Domnieĭ mele, spre a fi apĕrat de rĕndul dăjdiilor Vistieriei i de alte orânduelĭ, să scutéscă şi ale luĭ drepte bucate, stupĭ i rîmătorĭ de dijmărit şi vinul de vinăriciŭ, să ţie şi o pivniţă dréptă a sa aicĭ în Bucurescĭ scutită şi apĕrată de fumărit, de căminărit, de vamă, şi alte dărĭ, ce vor fi preste cârciume: drept aceea învrednicindu-ne Domnul Dumneḑeŭ cu al treilea Domnie a aceştiĭ pravoslavnice ţĕrĭ, ne-am milostivit şi printr'acéstă Domnésca nóstră carte înnoindu'ĭ întărim privileghiul de maĭ sus arĕtat, ca să i se păzéscă întocmaĭ şi nestrămutat, pentru care şi poruncim la toţĭ câţĭ se cuvine întocmaĭ să fiţĭ următorĭ.—1820, Aprilie 5.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCIII, fila 168.

Eacă şi un act de scutire, dat de Vodă în favórea unuĭ căpitan de *pandurĭ*:

La 11 Septembre 1820, Al. Suţu scutesce drepte bucatele luĭ Vasile Crĕpatu, Căpitan de Pandurĭ, de dijmărit, vinăriciŭ, etc. precum scutesc şi ceĭ-l-alţĭ căpitanĭ de pandurĭ, cum afirmă *vel Spătar* în anaforaoa sa.

Licenţiarea din oştire continue şi sub Al. N. Suţul a se face numaĭ pentru adîncĭ bĕtrâneţe, orĭ pentru motiv de *«săcătuială»*, de infirmităţĭ vĕdute. Este adevĕrat că birul sângeluĭ nu 'l dădea tot ţĕranul de la olaltă, ci recrutarea noilor oştenĭ se făcea, cam tot în aceleaşĭ familiĭ ale vechilor *pandurĭ*, orĭ *fustaşĭ*, séŭ *seimenĭ*, séŭ cel puţin din aceeaşĭ categorie de locuitorĭ şi adesea chiar din aceleaşĭ sate tradiţionale [1].

---

1. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

Dupĕ pliroforia ce ni se face printr'acéstă anafora a Dumnéluĭ vel spătarul de próstă starea jăluitoruluĭ Mateiŭ, milostivire făcĕnd Domnia mea asupra luĭ poruncim, să fie ertat şi apĕrat de slujbă.—1819, Iunie 4.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod XCII, pag. 150.

Prea Înălţate Dómne.

Mateiŭ Seimeanu de la steagul başbulucbăşesc prin jalbă către Inălţimea ta, se plânge că el încă din dilele Inălţimeĭ sale rĕposatuluĭ Domnuluĭ Alexandru Vodă Ipsilant la întêia Domnie a Inălţimeĭ sale, se află slujind seimén la acest steag al başbulucbăşieĭ, şi acum ajungêndu'l după urmă neputinţa şi vêrsta bĕtrâneţelor, iar maĭ vôrtos şi sărăcia, se rógă Inălţimeĭ tale, să te milostivescĭ a se erta din slujbă, ca să'şĭ petrócă în odihnă rĕmăşiţa vieţeĭ luĭ, şi de către Inălţimea ta prin Dumnéluĭ vel vistierul mi se poruncesce, ca să cercetez plângerea luĭ, şi dupĕ orânduială să fac Inălţimeĭ tale arĕtare. Drept aceea, dupĕ luminata Inălţimeĭ tale poruncă, cercetĕnd maĭ sus numitul slujitor, m'am pliroforisit, că adevĕrată este arĕtarea ce face, vĕdêndu-se şi de către însuşĭ sluga Inălţimeĭ tale, că este cu totul trecut în vêrsta bĕtrâneţelor şi vrednic a dobândi mila Inălţimeĭ tale, şi ertăciunea dintr'acéstă slujbă, pentru că şi de mult slujesce, şi destoinic de a maĭ purta jugul acesteĭ slujbe nu este, a căruia ertăciune rĕmâne la mila şi ertăciunea Inălţimeĭ tale. — 1819, Martie 18.

G. V. M.

Cartea luĭ Dragomir vătaful de trâmbitaşĭ domnescĭ.

Milostiiŭ Bojiiŭ..... Fiind-că Dragomir din Bucurescĭ ce s'a aflat multă vreme slujind vătaf de trâmbiţaşĭ domnescĭ, pentru vêrsta bĕtrâneţelor şi scăpătăciunea sa este miluit prin cărţile fraţilor Domnĭ de maĭ nainte aşĭ avea casa luĭ de aicĭ din Bucurescĭ, în care *lucrézá cismăria* şi vinde şi vin, apĕrat de ciohodărit, de fumărit şi de căminărit, să se scutéscă şi dreptele sale bucate de vinăriciŭ i dijmărit; drept aceea milostivindu-ne şi Domnia mea asupra luĭ, iĭ înnoim şi 'ĭ întărim mila acésta, ca să i se păzéscă întocmaĭ şi nestrămutat; pentru care poruncim la toţĭ câţĭ se cuvine, nimenĭ întru nimic supĕrare de acestea să nu'ĭ facă, i saam receh gpd.—1820, Aprilie 9.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCIII, fila 167 v

La Craiova maĭ există o specie de *„slujitorĭ"*, carĭ eraŭ cunoscuţĭ sub numele de *„predaţĭ slujitorĭ"*. Aceştĭ *„predaţĭ"* eraŭ utilizaţĭ maĭ mult, credem, în trebile administrative. De altmintrelea recrutarea şi licenţiarea *„predaţilor slujitorĭ"*, se făcea ca şi în cele-l-alte trupe [1].

In anul 1820, budgetul de lefĭ ale diverselor trupe se urca la suma de 252.156 talerĭ. Pandurii oltenĭ costaŭ la 5000 talerĭ, afară de lefile căpitanilor lor. Intre căpitanii din óstea luĭ Suţu, la 1820, sunt cunoscuţiĭ soţĭ de revoluţiune din 1821: Căpitaniĭ Iordachi, Farmachi, Hagi Prodan, unul din soţiĭ luĭ Tudor, Frangulea, Costa, Ciolac, etc.

Cu deosebire interesante sunt satele carĭ se transformă în poteraşĭ şi primesc pentru acésta scutirĭ [2].

---

1. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe*

După pliroforia ce ni se dă de către Dumnélui vel Spătarul printr'acéstă anafora, milostivire făcênd Domnia mea asupra jăluitoruluĭ, poruncim, să fie ertat şi apĕrat dintr'acéstă slujbă.—1819, Iunie 4.

(pecetea g-pd) *vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 128.

Prea Inălţate Dómne,

Constantin Stroescu slujitor de Predaţĭ sud Gorj, prin jalbă către Inălţimea ta se plânge, că 40 de anĭ sunt de când se află slujind între predaţĭ slujitorĭ şi din treĭ copiĭ ce aŭ avut numaĭ unul i-aŭ rĕmas, care şi acela se află slujind tot la acest steag, şi pentru căcĭ el se află trecut în vêrsta bĕtrâneţelor, bolnav, neputincios şi ne maĭ destoinic de slujbă, se rógă Inălţimeĭ tale a fi ertat. După luminată porunca Inălţimeĭ tale ce mi s'aŭ dat la acéstă jalbă nu lipsesc a face arĕtare, că cercetând plângerea numituluĭ, am dovedit că este întocmaĭ precum el se jăluesce şi pentru căcĭ cu adevĕrat are un fecior tot într'acéstă slujbă, găsesc cu cale a se erta numitul ca să'şĭ petrécă în óreşĭ-care odihnă rĕmăşiţele vieţeĭ luĭ, indestulă vreme fiind de când slujesce ne maĭ fiind destoinic de slujbă în vêrsta ce se află, a căruia ertăciune rĕmâne la mila Inălţimeĭ tale.—1819 Iunie.

G. Vlahuţ vel spătar.

2. *Carte cu ponturĭ prin care volnicesce pe patru sate din sud Slam-Râmnic a fi în chip de poteraşĭ dar nesupuşĭ la isprăvnicat şi să fie şi apĕraţĭ, şi maĭ mare între dênşiĭ pe care eĭ îl va alege.*

Milostiiu Bojiiu, Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar pisah gospodvami, fiind-că din bună voinţă a milostivuluĭ Dumnedeŭ s'a încredinţat oblăduireĭ Domnieĭ mele acéstă pravoslavnică ţéră rumânéscă, de aceea părintéscă a nóstră datorie cunoscênd a umbri şi a feri de orĭ-ce bântuire pe aĭ séĭ sălăşluitorĭ, supus norod al Domnieĭ mele, în orĭ ce vreme nu am încetat de a săvêrşi orĭ-ce facere de bine ne-am îndeletnicit şi maĭ vêrtos cu tótă râvna am fost silitorĭ la câte prin adevĕrată cunoscinţă am descoperit că privesc spre

Aceste sate sunt, în genere pe marginea ţĕreĭ, deprinse cu armele. Documentul din notă se referă la sate din Rômnicul-Sărat.

---

repaosul şi liniştita petrecere a obşticĭ lĕcuitorilor; aşa dar fiind-că şi la sud Slam-Râmnic, unde loc fiind de margine şi învecinare şi de alte oblăduirĭ atât adecă despre partea Moldoveĭ, cât şi despre partea Brăileĭ, din vechime s'aŭ obicĭnuit câţĭ făcătorĭ de rele dintr'acele părţĭ,- isgonindu-se după vremĭ de către dregătoriile de acolo să năvolĕscă asupra acestiĭ marginĭ şi nu puţine rĕutăţĭ să săvêrşĕscă atât drumeţilor cât şi chiar hălăduitorilor unora sate, pricinuind printr'acĕstă rea urmare şi turburare la liniştea obşteĭ şi pagubă prin hrăpirĭ şi hoţiĭ, iar pe alocurea şi omorurĭ prin fapte tâlhărescĭ. La orĭ ce asemenea întâmplare şi de s'aŭ trimis poterĭ după acest fel de făcĕtorĭ de rele, dar este vĕḑut şi mărturisit, că şi lĕcuitoriĭ din satul Raşca, din plasa Munteluĭ a acestuĭ judeţ dimpreună şi cu alte treĭ sate, adecă Podul-laculuĭ, Dĕlul-lung şi Poenile tot de acolo, prin râvnă şi cu vrednicie aŭ sărit asupră-le şi aŭ săvêrşit cu armele lor izbândă plăcută stăpânireĭ şi mântuitĕre la tĕtă preajma acelor părţĭ. Decĭ cunoscĕnd Domnia mea curătenia cugetelor acelor acestor sătenĭ i cea către stăpânire credinţă a lor şi mărturisită vrednicia ce aŭ la meseria armelor, am hotărît, cu a lor primire şi mulţumită, săĭ întocmim poteraşĭ aĭ judeţuluĭ pentru asemenea întâmplărĭ, după cum ne-am încredinţat chiar din însciinţările isprăvnicescĭ ce s'aŭ primit de la acel judeţ şi ca să cunĕscă şi eĭ în ce chip li se face acĕstă întocmire, cum şi facerile de bine ce aŭ să cerce din partea stăpânireĭ pentru acĕstă slujbă ce li se încredinţĕză, iată li se dete la mână acĕstă domnĕsca nĕstră poruncă prin care hotărîm să se păzĕscă nestrămutat câte maĭ jos se arată:

1) Orĭ-câţĭ lĕcuitorĭ vor fi şeḑĕtorĭ într'aceste sate, făcêndu-le din vreme în vreme catagrafia Dumnĕlor ispravniciĭ judeţuluĭ, să fie aşeḑaţĭ cu ludele ce li se vor cuveni după starea ce vor avea, şi asupra acelor lude să aibă a'şi rĕspunde dreptele dăjdiĭ prin zapciiĭ plăşeĭ, ca şi tĕte cele-l-alte sate dintr'acĕstă ţĕră a Domnieĭ mele, iar de cisla orândueleĭ făineĭ zaporojanilor cazacĭ i a ucraciilor ce se trimit pe vară la seceriş peste Dunăre cum şi la alte podveḑĭ să fie cu totul apĕraţĭ fără a li se cere cel maĭ puţin lucru într'aceste madele.

2) Datorĭ să fie a avea în tĕtă vremea arme curate şi tĕtă gătirea, ca la orĭ-ce întâmplare poruncindu-li-se de către Dumnĕlor ispravniciĭ judeţuluĭ, îndată să sară asupra tâlharilor în orĭ-ce parte a judeţuluĭ se va ivi, ca orĭ să'ĭ izgonĕscă peste hotară sĕŭ să'ĭ prinză spre încetarea rĕuluĭ ce vor cugeta a face uniĭ ca aceia.

3) Să'şĭ alĕgă eĭ singurĭ căpetenie dintre dênşiĭ pe cine vor găsi cu cale şi cunoscĕndu'l de maĭ mare al lor, să'ĭ facă numele sciut la isprăvnicat, ca să scie şi isprăvnicatul prin cine are să dea de scire satuluĭ la asemenea întâmplărĭ.

4) Numiţiĭ sătenĭ cum şi căpetenia lor nu aŭ să slujĕscă cu rîndul nicăerĭ, nicĭ la isprăvnicat, nicĭ într'alte părţĭ, ci totdĕuna şi maĭ vêrtos pe vremile [illegible] obicĭnuesc tâlhariĭ a se ivi, aŭ să se afle pe la casele lor şi totdĕuna gata [illegible] primirea poruncilor ce li se vor trimite de isprăvnicat, ca să sară unde [illegible] trebuinţa, precum s'aŭ ḑis.

5) Pe câtă vreme vor sluji cu dreptate şi cu credinţă să fie eĭ nebân[illegible] de câte maĭ sus se arată, cum şi lăudaţĭ la orĭ-ce isbândă, ca nisce adevĕraţĭ [illegible] hălăduitorilor, după care şi din vreme în vreme, după mĕ-

CAP. XII.

Edilitatea sub Al. N. Suțul

S'a luat în timpul Domnieĭ, orĭ cât de scurtă a luĭ Alex. N. Suțu, unele mĕsurĭ de óre-care importanță, modificând chiar vechĭ *nizamurĭ* până atuncĭ existente în ramul edilitățeĭ publice.

Una din acele mĕsurĭ se referă la pavelele politieĭ.

Incă în Ianuarie 1819 Divanul țĕriĭ a intrat cu anafora la Domnitoriŭ, arĕtându'ĭ, că este de mare nevoie să se facă din noŭ pavarea a două strade: acé a Calicilor și acé a luĭ Șerban Vodă. Divanul impunea greutatea acesteĭ lucrărĭ, numaĭ pe șease județe maĭ apropiate de Bucurescĭ, adecă cu tăiatul și căratul lemnuluĭ de stejar necesar. Suțu Vodă, numaĭ la 12 Martie 1819, dă soluțiune asupra aceleĭ anaforale ordonând Divanuluĭ, prin sfat deobște, să afle mijlocul de a împărți *greutatea* lucrăreĭ, nu numaĭ pe cele șase județe, ci peste tóte județele țĕreĭ, «ca să cadă cu bună cumpănire, asupra tuturor locuitorilor birnicĭ i bresle din tótă țéra, iar nu numaĭ asupra unora din eĭ». Divanul propune, ca «*două părțĭ*» de lemnul trebuincios să se facă; «din pădurile monastirescĭ, fiind-că pentru aceea sunt monastirile înzestrate de ctitorĭ, ca să ajutoreze la acest fel de facerĭ de bine»; a treia parte de lemn se va face din pădurile boerescĭ și megieșescĭ, plă-

---

sura vredniciei cu care se vor arĕta, vor fi împărtășițĭ și cu osebite milĭ ale Domnieĭ mele, iar când împotrivă se vor dovedi întru vre-o netrebnică faptă, adecă orĭ cu nesupunere la poruncile, ce li se vor trimite, după trebuință, sĕŭ cu vre-o tainică însoțire către asemenea făcĕtorĭ de rele, din care pricină și nu vor putea săvĕrși izbândele ce se nădăjduesc de la dênșiĭ, atuncĭ nu numaĭ aceste milĭ și cinste să li se rădice, ci încă să fie orânduițĭ și la cercetare englimaticéscă, întru care, după ispitele ce li se vor face, găsindu-se întru adevĕr vinovațĭ, să se pedepséscă întocmaĭ după pravilnicescile poruncĭ. Poruncim Domnia mea, vouă lŏcuitorilor aĭ acestuĭ sat, cunoscênd de-o potrivă mila Domnieĭ mele cu a vóstră datorie, să fițĭ îngrijitorĭ și sîrguitorĭ cu tótă privigherea întru săvĕrșirea slujbeĭ cu care vĕ însărcinațĭ chiar după a vóstră cerere și mulțămire. Asemenea poruncim Domnia mea și la toțĭ câțĭ se cuvine, întru nimic supĕrare să nu li se facă peste acéstă domnósca nóstră carte, căcĭ așa este porunca și voința Domnieĭ mele, tolco pisah gpd.— 1820, August 16.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCVIII, pag. 274.

Satul Poenile din plasa Munteluĭ la sud Slam-Râmnic, dimpreuno cu alte treĭ sate Délul-lung, Rașca, Podul-laculuĭ, sĕŭ patru cărțĭ asemenea la patru sate.

tindu-se cu banĭ lemnul şi lucrul luĭ, căratul la Bucurescĭ şi aşeḑarea pe strade, aşia că costă fie-care podină la 10 talerĭ una, ceea ce, pentru cele două strade şi pavarea unuĭ baltac de la capĕtul poduluĭ Tîrguluĭ de afară, urcă spesele la 220.000 talerĭ. Aceştĭ banĭ aveaŭ a se cislui «pe ludele birnici din tótă ţéra şi pe tóte breslele» [1].

Se maĭ cere a se face 150 de podarĭ — nu maĭ mult *de beilic* de prin anumitele sate de podarĭ,—ci din cherestegiĭ de afară de la judeţul Dâmboviţeĭ *„ce sciŭ bine meşteşugul cheresteleĭ"*. Aceştĭ cherestegiĭ deveniţĭ podarĭ, vor fi scutiţĭ de dare şi vor plăti sĕptĕmâna în care ar avea să lucreze—deacă nu vor fi chiamaţĭ în lucru, ca din asemene plăţĭ să se adaoge venitul Caseĭ podurilor.

Dar ce aŭ devenit vechiĭ podarĭ de prin alte sate scutite ca podarĭ?

Eĭ aŭ fost trecuţĭ în bir, ca incapabilĭ de a lucra bine la pavele, nefiind deprinşĭ a lucra la cherestele.

Divanul, prin sfat de obşte, maĭ propune luĭ Al. N. Suţu, să fie numiţĭ *„Eforĭ aĭ câte 4 podurile marĭ domnescĭ,"* doĭ din veliţiĭ boerĭ şi doĭ neguţitorĭ cinstiţĭ, carĭ să administreze Casa podurilor.

---

1. Eacă devisul speselor şi repartiţiunea lor pe diverse bresle, lude şi alte categoriĭ de lŏcuitorĭ:

Podinile ce sunt trebuincióse pentru facerea acestor două podurĭ i baniĭ ce aŭ a se împlini, spre plata lor şi de unde aŭ a se împlini.

talerĭ	
33.000	Plata stăpânilor de pădurĭ, po talerĭ 1 banĭ 60.
33.000	pentru tăĭatul 22.000 miĭ podinĭ po talerĭ 1 banĭ 60.
88.000	pentru căratul podinilor la Bucurescĭ, po talerĭ 4.
66.000	pentru făcutul podurilor cu şanţ cu tot po talerĭ 3 de podină.
220.000	

De unde aŭ a se împlini aceştĭ din potrivă talerĭ 220.000.

talerĭ	
57.000	de la scutelnicĭ 19.000 po talerĭ 3.
34.000	de la posluşnicĭ 17.000 po talerĭ 2.
14.500	de la neamurĭ 2.900 po talerĭ 5.
4.000	de la mazilĭ 1.600 po talerĭ 2 banĭ 60 de s'net.
6.440	de la ruptaşĭ 3.220 po talerĭ 2.
68.000	de la ludele birnicĭ 17.000 po talerĭ 4 de lude.
8.876	de la slujitorĭ 4.437 po talerĭ 2.
2.195	de la postelniceĭ 439 po talerĭ 5.
2.989	politia Bucurescilor.
22 .000.	

Cod. XCII, pag. 398.

Aceste propunerĭ ale Divanuluĭ, cu tótă obştea, din 30 Martie 1819, le aprobă Al. Suţu, cu o reservă, că banii să se perceapă de Vistierie «când va socoti că va fi vremea cuviinciósă, de a nu cerca lŏcuitorii discolie...» Atuncĭ să se pună în lucrare, tăiatul i căratul podinelor şi împlinirea banilor.

Ca efori peste podurĭ Al. Suţu numesce, în 25 August 1819, pre biv vel Vornic Gr. Filipescu şi biv vel Vornic Gr. Băleanu, iar *Casierĭ (sic)* aĭ Caseĭ podurilor pre serdarul Răducanu Trestianu şi pe Efstrate Petcu [1].

---

1. *Iō Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar*

Primită fiindu-ne obştésca chibzuire ce se arată într'acéstă anafora, o întărim Domnia mea întru tóte, şi poruncim Dumitale vel Vistiere, cât pentru tăiatul i căratul podinilor, şi pentru împlinirea banilor, când veĭ socoti că va fi vreme cuviinciósă de a nu cerca lŏcuitorii discolie, atuncĭ să se facă Domnescile nóstre poruncĭ, de a sè pune în lucrare tăiatul i căratul podinilor, şi împlinirea banilor, cu urmare întocmaĭ precum într'acéstă anafora se coprinde, iar de altă parte, orânduim Domnia mea Eforĭ aĭ podurilor marĭ ale politieĭ, pe Dumnélor cinstiţĭ şi credincioşĭ boerĭ aĭ Domnieĭ mele biv vel Vornic Grigorie Filipescu, şi biv vel Vornicu Grigorie Băleanu, iar casierĭ aĭ Caseĭ podurilor, pe sĕrdarul Răducanu Trestianu, i pe Efstratie Petcu, ca un cercat şi altă dată întru asemenea trebĭ de ale pământuluĭ, dupĕ pliroforia ce ni s'aŭ dat, şi poruncim Dumitale vel Logofete de ţéra de sus, să se dé Domnescul nostru pitac către Dumnélor maĭ sus numiţiĭ boerĭ, vestitoriŭ că se orânduesc la acéstă Eforie, şi că casierĭ s'aŭ orânduit ceĭ de maĭ sus arĕtaţĭ. — 1819, August 25.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 398.

Prea Inălţate Dómne,

Am înţeles coprinderea luminatuluĭ Mărieĭ tale pitac, ce s'aŭ dat de către noĭ, de la 12 ale aceştiĭ lunĭ, cum că s'aŭ cetit înaintea Măriei tale, o anafora, ce aŭ fost făcut, de la 30 ale trecutuluĭ Ianuarie, pentru două podurĭ marĭ ale politieĭ Bucurescilor, adecă al Calicilor şi al luĭ Şerban Vodă, ce este a se face din noŭ, fiind cu totul dărăpănate, şi s'aŭ vĕḑut, că cu mijlocul ce s'aŭ chibzuit de către noĭ facererea lor, tótă greutatea cade numaĭ pe şase, judeţe, de aceea ni se poruncesce, să facem cuviinciόse chibzuirĭ, cu ce mijloc s'ar putea împărţi greutatea aceştiĭ trebuinţe, a cheltueleĭ tăiatuluĭ, i căratul podinilor, i a preţuluĭ ce are a se plăti stăpânilor de pădurĭ, ca să caḑă cu bună cumpănire asupra lŏcuitorilor birnicĭ i bresle din tótă ţéra, iar nu numaĭ asupra unora din eĭ, şi să arĕtăm Măriei tale în scris prin anafora. Următorĭ fiind luminateĭ poruncĭ, ne-am adunat la un loc, şi făcênd chibzuire dupĕ cum ni se poruncesce, cu sfat de obşte, se găsi cu cale, ca să se taĭe podinile ce sunt trebuinciόse pentru aceste două podurĭ, două părţĭ din pădurile monastiresci, fiind-că pentru aceea sunt monastirile înzestrate de ctitorĭ, ca să

Pentru facerea pavelelor în stradele cele-l-alte (afară de cele 4 strade domnescĭ), se urméză şi sub Al. Suţul vechiul sistem de a cislui spesele pe proprietariĭ din acele strade. Se póte vedea aceste din regularea făcută tot în 1819 (Septembre), pentru facerea paveleĭ de la

ajutoreze la acest fel de facerĭ de bine, iar o parte, să se taĭe din pădurile booerescĭ şi megieşescĭ, şi tóte aceste podinĭ, să se plătéscă cu banĭ, fieş-care podină câte talerĭ 10, din care să se dea stăpânuluĭ pădureĭ pentru o podină talerĭ 1 banĭ 50, i pentru făcutul unoĭ podinĭ, lucrătorilor ce o vor tăia talerĭ 1 banĭ 60, i pentru cărat talerĭ 4 chirie, şi pentru făcutul podurilor cu şanţ cu tótă podina po talerĭ 3, care acéstă a stăpânuluĭ pădureĭ, i a tăiatuluĭ şi a cărătuluĭ, este întreită şi maĭ bine decât plata ce se orânduia alte dăţĭ a li se da, adecă stăpânuluĭ pădureĭ parale 20 de podină, i tăiatul parale 30 şi căratul iar parale 30, şi nicĭ acea puţină plată nu li se da, am făcut dar socotélă pe podinĭ 22.000, cu urşĭ cu tot ce trebuesc pentru maĭ sus numitele două podurĭ al Calicilor, şi al luĭ Şerban Vodă, i pentru batacul de la capul poduluĭ Tĕrguluĭ de afară, până ese din rĕndul caselor la câmp, ce este neaperată trebuinţă a se face şi acolo pod, ca să nu maĭ pătiméscă norodul necaz după cum pătimea până acum din pricina aceluĭ noroiŭ, podina po talerĭ 10 şi fac talerĭ 22.000, carĭ banĭ se analoghisiră pe ludeie birnicĭ din tótă ţara, şi pe tóte breslele, după cum se însemnéză maĭ jos, ci să fie luminată porunca Măriei tale, către Dumnéluĭ vel Vistierul, ca de o parte să se facă cuviinciósele poruncĭ către Dumnélor ispravniciĭ judeţelor de munte, ca să pue pe lĕcuitorĭ să facă maĭ sus numita sumă de podinĭ, şi în vreme cuviinciósă să se şi care aicĭ, îngrijind Dumnéluĭ vel Vistierul ca din chiria cărătuluĭ ce e orânduită a se plăti celor de la judeţele maĭ de departe, să li se dea maĭ multă plată, iar celor de la judeţele cele maĭ cu apropiere, să li se dea maĭ puţină plată, cum şi cisla de podinĭ pe pădurĭ să se poruncéscă Dumnélor ispravnicilor, ca să o facă ce arĕtăm maĭ sus, adecă două părţĭ la pădurile monastirescĭ, şi o parte la pădurile boerescĭ şi megieşescĭ, însă cu dréptă cumpănire, să se facă cisla după starea fieş-căreia pădurĭ, iar de altă parte să se împlinéscă şi maĭ sus arĕtata sumă de banĭ, după cum se rânduse a da fieş-care: aşijderea să se facă şi 150 de podarĭ din cherestigiĭ de afară de la judeţul Dâmboviţeĭ, ce sciŭ bine meşteşugul cherestoleĭ, ca să fie şi eĭ nelipsiţĭ în lucrul pădurilor, şi după ce se vor isprăvi podurile, câţĭ nu vor fi trebuincioşĭ a intra pe sĕptĕmână de rând să'şĭ plătéscă sĕptĕmâna, cu banĭ ca să fie pentru alte cheltuelĭ ale caseĭ podurilor de peste an, iar podariĭ ce s'aŭ dat la aşeḑĕmêntul de aicĭ din Bucurescĭ, să se lepede la dajdie fiind nisce bicisnicĭ şi nevrednicĭ de treaba podurilor, rânduindu se de către Măria ta, şi doĭ din Dumnélor voliţi boerĭ Eforĭ, aĭ câte patru podurile marĭ domnescĭ, i doĭ neguţătorĭ cinstiţĭ, să ţie casa, ca baniĭ ce vor veni de la judeţe aĭ podurilor, să se strîngă la aceştĭ doĭ neguţătorĭ şi să se plătéscă tutulor cu mijlocul ce arĕtăm mas sus, iar hotărârea rĕmâne la Măria ta.— 1819, Martie 30.

Al Ungrovlahieĭ Dionisie, Costandie Buzĕŭ, Barbu Văcărescu, Matache Racoviţă, Istrate Creţulescu, Mihalache Manu vel Vornic, Grigore Filipescu. Constantin Samurcaş, Grigore Băleanu, Constantin Caliiarh vel Vornic, Nicolae Golescu, Ión Ştirbeiŭ Vornic, Nestor vel Logofĕt, Grigore Ralea vel Vornic, Constantin Rasti, Mihalache Corlătescu.

mahalaoa Tabacilor, trecênd pe la monastirea Radu Vodă, până ce strada dă în strada Şerban Vodă [1].

---

1. *Iō Alexandru N. Suţul Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

Citindu-se înaintea Domnieĭ mele acéstă anafora a Dumnélor orânduiţilor boerĭ, s'aŭ citit împreună şi apelaţia ce ne-aŭ dat ecsarhiĭ ce aŭ fost orânduiţĭ la monăstirea Raduluĭ-Vodă, arĕtând câte-va cuvinte de pricinuire prin care muncea a se apĕra de chipul acesteĭ sinisfora ce găsesc Dumnélor boeriĭ cu cale a se urma şi de către monăstire pentru facerea acestuĭ pod, cerênd să se îndatoreze fieş-care din mahalagiĭ de aşĭ face podul ce va fi înaintea caseĭ sale şi osebit se făgăduesce a face şi podul ce este tot într'aceeaşĭ linie înaintea caselor a două văduve şi a doĭ săracĭ. Decĭ chibzuind şi noĭ cele dupĕ cuviinţă asupra pricineĭ, osebit de cuvintele ce se arĕtă de către Dumnélor orânduiţiĭ boerĭ, ḑicem, că monăstirile fiind zidite şi înzestrate de către aceĭ reposaţĭ ctitorĭ aĭ lor pentru sfârşiturĭ sufletescĭ, care sunt milosteniile şi facerile de bine, nicĭ o nedreptate nu face acestiĭ monăstirĭ urmându-se dupĕ mijlócele ce aŭ găsit cu cale Dumnélor boeriĭ de a face, adecă dintr'acest pod ce urméză de la pórta monăstireĭ până la podul luĭ Şerban-Vodă, jumĕtate mahalagiiĭ şi jumĕtate monăstirea, care acest mijloc este primit şi Domnieĭ mele, pentru căcĭ monăstirea nu s'a uşurat până acum desăvêrşit de plata datorieĭ cu care era împovărată. Drept aceea dar, poruncim Dumitale vel Spătare să faceţĭ cuviinciosul mumbaşiret, prin zapciŭ spătăresc, spre a se pune în lucrare coprinderea acesteĭ anafora.—1819, Septembrie 23.

(pecetea gpd). *vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 469.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ tale, ce mi s'aŭ dat la jalba mahalagiilor din mahalaoa Raduluĭ-Vodă, prin care arată, că podul dupĕ uliţa acesteĭ mahalale fiind fórte trebuincios pentru politie aŭ ajuns la o mare derăpănare în cât pătimesc şi trecătoriĭ şi mahalagiiĭ care pod din vechime aŭ fost obiceiŭ de se facea de monastirea Radulu-Vodă, aducênd podınile cu cheltuiala monastireĭ, şi mahalagiiĭ cheltuiaŭ la facerea şi aşeḑarea podinilor şi că uniĭ dintrênşiĭ ţin minte, de la lét 1766, de anĭ 53, că tot de monastire s'aŭ făcut podul până la lèt 1805, când anĭ treĭ rând 'l-aŭ făcut reposatul egumen Ipatie cerênd de a se îndatora monastirea de a face podul dupĕ obiceiul vechiŭ maĭ ales că stricăciunea acestuĭ pod este din patru pricinĭ: cea d'întâiŭ că pe tótă ḑioa necurmat nu stă butcile cu ducerea şi intórcerea la monastire, al 2-lea morile monastireĭ, că pe acest pod îşĭ cară brutariĭ grâul pe la morĭ şi duc făină pe la brutăriĭ, al 3-lea isnaful tabacilor, ce sunt din jos, în tóte ḑilele îşĭ cară la cherhanale i casele lor lemne, peĭ séŭ scumpie şi altele ce sunt ale meşteşuguluĭ lor şi iaraşĭ pe acest pod le scot la têrg spre vînḑare, şi cea de al 4-lea lŏcuitoriĭ ce sunt şeḑătorĭ de la politie până la marginea politieĭ cariĭ îşĭ aŭ casele şi namestiile pe moşia monăstireĭ âmblă tot pe podul acesta, şi de la toţĭ câţĭ se aratĭ maĭ sus i de la jăluitorĭ, monastirea îşĭ are interesul. Faţă fiind şi cuviosul Antim proinegumenul, unul din ecsarhĭ, i Gheorghe grămăticul monăstireĭ, vechilĭ şi din partea celorlalţĭ părinţĭ ecsarhĭ, s'aŭ întrebat

Aci se ordonă ca jumĕtate din spese să fie de la Monastire şi o parte de la Tabacĭ şi a treia parte de la ceĭ cu case între Radu Vodă şi Şerban Vodă.

ce aŭ să rĕspundă? şi cât pentru obiceiul ce dic mahalagiiĭ că'l avea de aducea monastirea podinele şi mahalagiiĭ plătéŭ de aşedat, tăgăduiră, dicênd, că nu se vede vre o simfonie în scris nicĭ vre-o cheltuială măcar să se coprindă în catastişele celor-l-alţĭ egumenĭ vechĭ, că aŭ rĕmas podul de sât numaĭ un ajutor aŭ dat monastirea, care nicĭ acum nu se împotrivesc, vrênd a ajuta pe ceĭ scăpătaţĭ mahalagiĭ, arĕtând spre dovadă o adeverinţă a cuviosuluĭ arhimandrit Neofit Zglavocioşteanu, cu lét 1811 Septembrie 23, scriind la iscălitură din partea mahalagiilor şi coprindĕtóre, că aŭ primit talerĭ 300 ajutor de la egumenul Raduluĭ-Vodă, pentru podul ce este să se facă de la casa luĭ Varlaam până la podul cel mare, împotrivă rĕspunseră mahalágiiĭ că cel maĭ mult pod îl făcuse Raduliotu până la casa luĭ Varlaam şi făcuse diacapi ca de acolo înainte să'l facă monastirea sfinteĭ Ecaterineĭ fiind moşia numiteĭ monastirĭ, de care judecându-se egumeniĭ între dênşiĭ, s'aŭ îndatorat şi Raduliotul de aŭ dat acest ajutor aducênd dovadă la acéstă pe pitarul Ioniţă, ce aŭ fost epitrop poduluĭ şi pe *nepotul* luĭ Peşa mahalagiu de acolo, s'aŭ adus faţă şi câţi-va tabacĭ ce aŭ ca 60 cherhanale din josul monastireĭ şi peste Dâmboviţa, cărora făcênduli-se cunoscut, că de vreme ce tótă neguţătoria lor o aduc şi o scot spre vîndare pe acest pod, eĭ sunt cea maĭ multă pricină de stricarea poduluĭ şi după dreptate se cuvine a da ajutor la cheltuiala, ce se va face la pod, nu s'aŭ împotrivit decât numaĭ aŭ cerut, ca lor să li să dea a face podul de peste lacul ce este în drumul monastireĭ şi cu tóte că mahalagiĭ se împotrivéŭ cĭ nu le folosesce acel pod fiind numaĭ de trebuinţa lor, dar orânduind de s'aŭ mĕsurat din pórta monastireĭ până la portiţa Sf. Atanasie, lacul ce aŭ cerut tabaciĭ să facă pod, aŭ făcut stânjinĭ 85, iar podul mahalagiilor din pórta monastireĭ, până în podul luĭ Şerban-Vodă, stânjinĭ 157; după care de iznóvă înfăţişându-se câte trele părţile înaintea nóstră şi chibzuind mijlocul dreptăţiĭ, am găsit cu cale, ca tabaciĭ să facă aceĭ stânjenĭ 85 pod peste lac, însă pod pe urşĭ şi podinĭ bune, gróse, şi mahalagiiĭ cu monastirea 157 stânjinĭ, toţĭ mahalagiĭ jumĕtate şi monastirea jumĕtate, neavênd cuvênt la vechiul obiceiŭ când nu este dovadă în scris, iar maĭ alos într'acéstă vreme când monastirea se află cufundată în grele datoriĭ şi aŭ rĕmas şi monastirea şi mahalagiiĭ mulţămiţĭ, iar tabaciĭ s'aŭ întors pricinuind că eĭ să facă pod de nuele, iar nu de podinĭ, precum înşuşĭ eĭ aŭ cerut la înfăţişarea d'întâiŭ. Decĭ spre a se pune acéstă trébă în lucrare, găsim cu cale, să se dea luminată porunca Măriеĭ tale, prin mumbaşir spătăresc, a sili pe câte trele părţile, să găséscă ómenĭ să tocméscă podul, dând în scris, şi făcêndu-se socotélă de câţĭ banĭ taie tótă suma să facă mahalagiiĭ cislă precum şi tabaciĭ între eĭ, după care să urmeze mumbaşirul a împlini baniĭ de la câte trele părţile, carĭ să se facă casă la doĭ din mahalagiĭ singurĭ, spre săvêrşirea poduluĭ şi când se va strica podul de tot, să se facă iarăşĭ cu acest mijloc, iar pentru meremet să ţie şi mahalagiiĭ şi tabaciĭ cutiĭ la bisericĭ, remâind ca cea desăvêrşită hotărîre să se facă de către Măria ta.—1819, Martie 13.

Istrate Creţulescu vel vornic. Mihalache Manu vel vornic.

Cod. C, pag. 107—108.

Eforiĭ podurilor din Bucurescĭ cer luĭ Al. Suţu să se iee ḑeciuială şi de la *ţiglele* ce intră în Bucurescĭ, cum iaŭ şi de la olane. Asemenea de la nisipul ce se scóte din gropile din lăuntrul oraşuluĭ, cum plătesce şi nisipul ce intră de afară. Divanul consultat, aprobă, în *22 Maiŭ 1820,* cu acéstă reservă, că cine scóte nisip din chiar locul luĭ şi anume pentru propria sa *bina,* să nu plătéscă asemenea ḑeciuială.

La 27 Maiŭ 1820, Al. Suţu aprobă a se lua ḑeciuiala de la toţĭ de obşte, adecă şi de la sudiţĭ, cu începere de la 1 Iunie. Domnitorul ordonă, ca acest noŭ *irat* să se vîndă tot la întreprinḑĕtorul iratuluĭ vechiŭ, séŭ şi la altă persónă, ce ar da maĭ bun preţ. La 1821 se va împreuna noul *irat* cu cel vechiŭ *într'un condeiŭ* [1].

Disposiţiunea luată în 1819 pentru pavarea pe viitor cu podine plătite, are o urmare, tot în acel an (Decembre 22) maĭ de remarcat. Inginerul Freiwald cere privileghiul plutireĭ pe apa Argeş, cu monopol pe 10 anĭ. El va aduce şi podinele de pavele, plătindu-i-se podina câte 12 talerĭ una. Freiwald se légă, dând chezăşie, a aduce 40.000 podine pentru cele 4 podurĭ domnescĭ, în 10 anĭ, şi a plăti orĭ-ce pagubă s'ar causa moşierilor, la morĭ, zăgaze, etc., prin regularea Argeşuluĭ, ca să devină plutitor. Ca resplătire, Freiwald cere monopolul transportuluĭ pe Argeş a lemnelor de foc şi a cherestelelor şi marfeĭ necesare Bucurescilor. Divanul primesce propunerile cu óre-carĭ condiţiunĭ, carĭ se pot vedea în anexa nóstră de la acest capitol [2].

1. Cod. C, pag. 197—198.
2. Monopolul luĭ Freiwald nu va împedeca aducerea la Bucurescĭ de orĭ-ce lemne şi mărfurĭ, pe uscat.

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Primită fiind Domnieĭ mele, arĕtarea ce ni se face printr'acéstă anafora a părinţilor arhiereĭ şi a obşteĭ Dumnélor cinstiţilor şi credincioşilor veliţĭ boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, halea şi mazilĭ, o întărim şi poruncim Domnia mea, Dumitale vel vistiere, ca să se facă şi contracturile cele trebuincióse, dupĕ glăsuirea anaforaleĭ, ce se coprinde maĭ jos şi întocmaĭ dupĕ cererea cuviinţeĭ.— 1819, Decembrie 23.

(pecetea gpd.)

Cod. XCV, pag. 92.

Prea Înălţate Dómne,

Dupĕ chibzuirea ce prin plecata nóstră anafora, am arĕtat Măriel tale pentru cele patru podurĭ domnescĭ ale politieĭ Bucurescilor, că se cuvine a se face de acum înainte cu podinĭ cumpĕrate, iar nu sarcină a lĕcuitorilor

Dificultatea de a face apele navigabile, era, pe la începutul secolului nostru, cu atât maĭ mare, cu cât era une-orĭ imposibil să suie îndărăt

țěreĭ, am luat sèma iarăşĭ după cum ni s'aŭ poruncit de către Măria ta, şi la alăturatele ponturĭ, ce se cer de către Dumnéluĭ inginerul Ion Fraivalt, spre a i se da voĭe, ca în curgere de 10 anĭ, să aĭbă voe numaĭ Dumnéluĭ a aduce pe apa Argeşuluĭ, cherestele şi lemne de foc pentru trebuința politieĭ, cum şi 16.000 de podinĭ, pentru maĭ sus numitele 4 podurĭ domnescĭ, care podinĭ să i se plătéscă podina pe talerĭ 12, legându-se să rĕspundă orĭ-ce pagubă s'ar întêmpla stăpânilor de moşiĭ, la morĭ i zăgazurĭ şi podurĭ cu aducerea lemnelor, pentru care dă şi chezaş. Decĭ fiind-că acéstа este spre al obştieĭ folos şi înlesnire, am socotit că este cuviinciósă cererea sa, care găsindu-se şi de către Măria ta cu cale se va da luminată poruncă, ca să se facă contract între numitul inginer cu domnésca vistierie.

1) Să nu fie volnic a trece cherestea într'altă parte de loc, fără numaĭ în pământul țěreĭ pentru a țěreĭ trebuință.

2) Să nu îndrăzniască a tăia pădurĭ cu sila, până a nu se tocmi cu stăpâniĭ acelor pădurĭ cu riza-pazar, şi până a nu le plăti, séŭ a'ĭ sigurifsi cu alt mijloc.

3) Câte morĭ vor fi pe apa Argeşuluĭ stătătóre şi âmblătóre, de va face trebuință să taĭe zăgazurile morilor, să plătéscă de rótă pe lună câte talerĭ 100, cum şi pentru piuo asemenea, pe câtă vreme vor sta morile din pricina plutelor şi până a se face zăgazurile la loc, care zăgazurĭ iarăşĭ contracciul să fie dator a le face la loc, precum aŭ fost, cu cheltuiala luĭ, iar de va putea face alt mijloc, ca să nu se strice zăgazurile, nicĭ a perde apa de la morĭ, atuncĭ să nu plătéscă nimic.

4) Câte podurĭ vor fi pe apa Argeşuluĭ, pentru cele stătătóre pe parĭ, de le va strica, să le facă la loc, plătind şi venitul poduluĭ pe câtă vreme nu va trece ómenĭ pe el, iar pentru cele stătătóre pe vase, să plătéscă iarăşĭ venitul poduluĭ cu analoghie, pe câtă vreme va fi deschis, şi nu va putea să âmble pe el.

5) Câte vadurĭ de morĭ şi de podurĭ vor avea stăpâniĭ moşiilor, şi nu vor fi apucat până acum să le facă, să fie volnicĭ şi nepoprițĭ de nimenea, a le face când vor putea, dând de scire şi Dumnéluĭ contracciuluĭ, ca sĭ aĭbă grijă aşĭ face mijlócele ce va socoti spre înlesnirea plutireĭ fără vătămare şi pagubă a acestor morĭ şi podurĭ, căcĭ împotrivă urmând, se îndatoréză şi la acestea ca şi la cele-l-alte maĭ sus dise.

6) Câte podurĭ vor fi pe alte ape maĭ micĭ ce se varsă în apa Argeşuluĭ, adecă Potopul, Cârcinovul, Râul Dómneĭ, Vâlsanu, Argeşelu şi alte asemenea maĭ marĭ şi maĭ micĭ, (pe care sunt morĭ făcute séŭ pot să se maĭ facă de acum înainte), să nu aĭbă voĭe contracciul a lua apa din susul morilor, şi a o da în apa Argeşuluĭ şi a rĕmânea cu acest chip morile uscate.

7) De se va întêmpla din pricina aceşteĭ plutirĭ pe apa Argeşuluĭ, séŭ din tăĭerea zagazurilor morilor, să se abată apa Argeşuluĭ cu totul după la morĭ şi să apuce alt drum, şi dintr'acea pricină să rĕmâe morile fără apă, atuncĭ chezaşul ce va da, (pentru care se vorbesce maĭ jos), să rĕspundă tótă paguba acelor morĭ, ce vor rĕmânea secĭ, până va aduce apa la locul eĭ, contracciu cu a sa cheltuială.

8) Lŏcuitoriĭ să nu fie poprițĭ a aduce şi eĭ cherestele şi lemne de foc de vêndare şi pentru trebuința lor cu carele lor in politie, ci să fie toțĭ slobodĭ

vasele, prin «tragere la edec». Acéstă dificultate inlăturată după invenţiunea vaporuluĭ, preocupa şi pe toţĭ riveraniĭ Dunăreĭ [1].

In fine, tot în 1819, Decembre, Al. Suţu, asupra uneĭ noue anaforale a boerilor, dă un noŭ mare nizam, care atinge nu numaĭ cestiunea pavăreĭ de strade, ci şi alte afacerĭ de edilitate.

a aduce şi de vêndare şi de trebuinţa lor, atât lemne de foc şi cherestele, cât şi orĭ-ce altă felurime de lemn şi alte mărfurĭ i zaherele, în scurt orĭ-ce vor voi şi orĭ de unde vor voi pe uscat, după cum aŭ fost slobodĭ până acum, find-că Dumnéluĭ i se dă acéstă voie numaĭ pe apa Argeşuluĭ, iar nu şi într'altă parte, pe care apă póte aduce orĭ-ce fel de neguţătorie va voi.

9) Să fie dator să dea într'acéstă vreme de 10 anĭ, 40.000 podinĭ de lemn de stejar, lungĭ de 4 stânjinĭ domnescĭ şi gróse de o palmă domnéscă pe tótă muchea, aduse pe apa Argeşuluĭ până în preajma Prisicenilor, însă 16.000 podinĭ începênd a le aduce de la viitorul August până la sfêrşitul luĭ Maiŭ cu lét 1821, din care 6.000 să le aducă acum într'acéstă vară, iar cele-l-alte în urmă, rêndurĭ, rêndurĭ, până la numitul soroc, şi 24.000 podinĭ să le aducă orĭ când i se va cere în urma acestuĭ maĭ sus ḑis soroc, dându-i-se de scire cu 6 lunĭ înainte.

10) Pentru aceste podinĭ să i se plătéscă de podină po talerĭ 12, din carĭ banĭ să i se dea acum inainte 40.000, iar ceĭ-l-alţĭ aducêndu-se podinile să i se plătiască jumĕtate şi jumĕtate, să se scaḑă din maĭ sus ḑisa sumă de talerĭ 40.000 ce se dă drept arvună.

11) Pentru câţĭ banĭ va lua de la Casa podurilor, să dea chezaş raia, că de se va întêmpla să nu rĕspunḑă podinile cele tocmite la vreme, să plătéscă baniĭ cu dobânda lor, acel chezaş.

12) Pentru tóte aceste maĭ sus arĕtate condee în ponturĭ, tot acel chezaş să fie rĕspunḑĕtor, că tóte le va păzi la orĭ-ce fel de întêmplare şi nu se va întinde a călca cel maĭ mic lucru dintr'acéstă legătură, iar împotrivă urmând acel cheşaz, să rĕspunḑa pentru tóte pagubele şi cheltuelile ce se vor întêmpla după vremĭ, şi contractul să se strice fără a pretinderisi contracciul alte cheltuelĭ cu cuvênt de daune, speze, intereso, sóŭ cu alt fel de numirĭ; acestea am chibzuit că se cuvin a se lega în contract, iar cea deplină chibzuire rĕmâne la Inalta înţelepciunea Măriei tale.—1819, Decembrie 22.

Al Ungrovlahieĭ Dionisie, Iosif Argeş, Râmnic Galaction, Gherasim Buzĕŭ, Grigorie Brâncovénu, Constantin Creţulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitraşco Racoviţă, Istrate Creţulescu vel vornic, Constantin Bălăcénu, Mihalache Manu vel vornic, Grigorie Filipescu, Grigorie Bălénu, Iordache Slătinénu, Gheorghe Filipescu, Grigorie Ralea vel vornic, Iordache Golescu vel vornic, Constantin Golescu vel logofĕt.

1. *Le Moniteur* din 25 Januarie 1819 No. 25 publică o scrisóre de la Buda, din 3 Ianuarie, în care se scrie că: «On s'occupe beaucoup de l'exécution d'un projet de navigation sur la Danube, au moyen duquel on pourrait remonter ce fleuve avec les bateaux. Les dessins et les modèles, sont déjà achevés; 4 grandes machines attelées d'autant de chevaux doivent servir â faire monter un bâteau chargé de 2000 quintaux....

Nu prea credea publicul în asemenea projecte.

Aşa el dispune:

1) Ca din noŭ să se fixeze *hotarul Bucurescilor* în mod statornic.

2) Ca să se creeze un simţitor venit, din care pe viitor să se facă pavarea stradelor domnescĭ, „*spre cea desăvĕrşită isbăvire a lŏcuitorilor*" de greutăţile ce-ĭ apăsa, „*lipsind de acum havaleoa şi sarcina ţĕreĭ*". Venitul caseĭ podurilor se fixéză la 129.722 talerĭ, constituiţĭ din diverse articole, ce se pot vedea în nota nóstră şi în actele din anexe.

3) Domnitorul ordonă ridicarea planuluĭ Bucurescilor, prin inginerul Freiwald. Boeriĭ cerură ca acesta «preâmblând politia şi pe din lăuntru şi pe din afară, să-ĭ ridice planul în hartă mare, cu arĕtare de tóte podurile cele marĭ, de tóte uliţile tĕrguluĭ, de tóte mahalalele, de tóte uliţile mahalalelor care rĕspund în drumuriie câmpuluĭ, de tóte cotiturile apeĭ Dâmboviţa şi de tóte alte fiinţe, ce sunt în trupul politieĭ, dupĕ cea de acum sciinţă şi tóte aceste să fie închipuite prin osebite feţe şi numere, dupĕ meşteşugul ingineriei, cu tălmăcire deslușită la orĭ-ce numere pe osebită parte a hărţeĭ şi cu scară, prin care să se pótă mĕsura orĭ-ce parte de loc. Boeriĭ cer luĭ Fraivald să însemne acele locurĭ «câte se vor socoti îndemânatice de hotar şi maĭ cu depărtare şi maĭ cu apropiere de vatra tîrguluĭ.» Boeriĭ îşĭ reserva dreptul de a ficsa hotarele oraşuluĭ supunĕnd regularea lor la întărirea luĭ Vodă.

O disposiţiune nouă maĭ coprinde acéstă anafora din Decembre 1819, acea că «orĭ câţĭ salaşluitorĭ dajnicĭ se vor găsi într'acest coprins (în oraşul cu hotare), să fie sub cârmuirea Dumnéluĭ Vorniculuĭ Politieĭ, iar câţĭ vor fi hălăduitorĭ peste hotarele şi semnele politieĭ, să se dee sub otcârmuirea ispravnicatuluĭ de Ilfov. Se va conserva numele de *mahalale* iar nu de sate şi locuinţelor, carĭ vor veni în grija ispravnicatuluĭ. E de observat, că prin faptul întindereĭ juridicţiuneĭ Vorniculuĭ de politie asupra a tot oraşul, nu vedem că încetéză a funcţiona şi judecătoria de lângă Spătărie, care are juridicţiune asupra mahalalelor oraşuluĭ [1].

---

1. *Pitac la Dumnéluĭ Vornicu obştirilor i Dumnéeuĭ biv vel Agă Nicolae Golescu şi paharnicu Hafta, ca cu Fraivald inginerul, să facă harta Bucurescilor şi să alégă hotar dupĕ margine*

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Cinstiţĭ şi credincioşĭ boeriĭ Domnieĭ mele. Dumnéta vel vornice al obştirilor Gheorghe Golescule, i Dumnéta biv vel paharnache Ianache Hafta, fiind că dupĕ tóte destoiniciile cuvinte ce ni se arată în obştésca anafora a părinţilor, arhiereĭ şi a Dumnélor cinstiţilor şi credincioşĭ veliţĭ boerĭ aĭ Domnieĭ

Cu tótă otărârea luată, de a se circumscrie rada Bucurescilor, Al. N. Suţu aprobă la 7 Noembre 1819 întinderea luĭ despre Colen-

---

mele halea şi mazilĭ, este de trebuinţă a se hotărî, prin care locurĭ şi semne se cuvine a se socoti coprinsul politieĭ Bucurescilor? dupĕ care făcênd cuviinciósa chibzuire, să arĕte Domnieĭ mele, prin osebită iarăşĭ obştésca anafora ca să dăm poruncă şi hotărâre, pe unde se cuvine a se pune hotare şi a se face semne întru statornică şi neclintită sciinţă. Drept aceea dar orânduim Domnia mea, pe Dumnévóstră, intru acéstă ingrijire, cunoscêndu-vĕ cu sciinţă de hotărniciĭ şi cu pornire şi râvnă întru asemenea săvêrşirĭ şi poruncim Domnia mea, dupĕ primirea acestuĭ domnesc al nostru pitac, luând împreună cu Dumnévóstră şi pe inginerul Fraivald, să urmaţĭ întocmaĭ dupĕ glăsuirea celor ce coprinde numita anafora, adică, preâmblând politia şi pe dinlăuntru şi pe din afară să i se rădice maĭ întêiŭ planul în hartă mare, cu arătare de tóte podurile cele marĭ, de tóte uliţile têrguluĭ, de tóte mahalalele, de tóte uliţile mahalalelor, care rĕspund în drumurile câmpuluĭ, de tóte cotiturile apeĭ, Dâmboviţeĭ şi de câte alte fiinţe sunt în trupul politieĭ, dupĕ cea de acum fiinţă şi tóte acestea să fie prin osebite feţe şi numere, dupĕ meşteşugul ingineriei, cu tălmăcire deslușită la verĭ ce numer în osebită parte a harteĭ şi cu scară prin care să se pótă mĕsura orĭ ce parte de loc, dar dupé acésta să chibzuiţĭ Dumnévóstă şi vre-o câte-va locurĭ câte veţĭ socoti, îndemnătóre de hotar şi maĭ cu depĕrtare şi maĭ cu apropiere de vatra tîrguluĭ, şi apoĭ atât harta, cât şi a Dumnévóstră chibzuire, arĕtându-se la părinţiĭ arhiereĭ şi la obştea Dumnélor, veliţilor boerĭ halea şi mazilĭ, să se chibzuiască, prin care loc şi semne, se cuvine a se socoti hotarele politieĭ şi acea chibzuire arĕtându-se şi Domnieĭ mele, prin obştésca anafora şi găsindu-se cu cale şi de către Domnia mea, să se hotărască prin poruncă şi hotărâre, a Domnieĭ mele, dată către Dumnévóstră, că întocmaĭ să urmaţĭ şi cu pusul hotarelor şi cu facerea semnelor ce se va socoti, că se cuvine a se clădi, întru statornică şi nestrămutată sciinţă. Luând dar acéstă ingrijire asupra Dumnévóstră, nu suntem la indoială, că urmând întocmaĭ porunceĭ Domnieĭ mele, vĕ veţĭ sîrgui cu tot dinadinsul nu numaĭ, ca să aduceţĭ întru bună şi plăcută săvêrşire, cele bine chibzuite prin sfatul obştieĭ, ci să şi împliniţĭ acéstă săvêrşire, cât maĭ fără zăbavă va fi prin putinţă, ca să se cunóscă şi rodirea în faptă, a acestor bune chibzuirĭ, şi de orĭ-ce înlesnire veţĭ avea trebuinţă, vĕ veţĭ *adresarisi* la logofeţia Divanuluĭ Domnieĭ mele, ca să vi se dee tótă mâna de ajutor, tolco pisah gpd. — 1819, Decembre 25.

Cod. XCVIII, pag. 198.

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Citindu-se înaintea Domnieĭ mele, acéstă anafora a părinţilor arhiereĭ şi a obştieĭ Dumnélor cinstiţilor şi credincioşilor boerĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, halea şi mazilĭ am vĕdut Domnia mea, că tótă coprinderea privesce la două bunătăţĭ însoţite şi înclinate către folosul obştieĭ lŏcuitorilor aceştiĭ de Dumnedeŭ păzită, pravoslavnică ţéră, care s'aŭ încredinţat oblăduireĭ Domnieĭ mele, adecă cea dintêiŭ, că trebue negreşit ***să se hotărnicească politia Bucurescilor***, prin punere de hotare şi facere de semne întru statornică şi nestrămutată sciinţa, ca să'ĭ înceteze vătămătórea întindere, şi mulţimea îndesimeĭ lŏcuitorilor

tina, întărind zapisul ce'l dă «Dumnéluï cinstit şi credincios boerul Domnieï mele Grig. Ghica biv vel Ban la mâna a 19 feţe», din Bucu-

laturilor, prefăcêndu-se după săvêrşirea aceştiï hotărniciï şi chipul otcârmuireï către ceï ce se vor afla hălăduitorï peste hotar, la care şi ni s'aŭ arĕtat multe destoinice cuvinte cu îndestulă deslușire pentru binele ce are a se pricinui; şi cea de al doilea, cum că fiind-că facerea podurilor este o mare havalea pentru ţéră, şi maï vêrtos într'acéstă vreme, când pădurile sunt cu totul întru depărtare spre înceta ea celor până acum vătămĕtóre urmărï, şi cea de acum înainte bună orânduială, care va să ḑică spre cea desăvêrşită izbăvire a lĕcuitorilor, s'aŭ chibzuit a se alcătui un simţitor venit, precum tot într'acéstă anafora cu socotélă se arată, cu care să se pótă clădi podurï tot-d'auna prin cumpărĕtóre de materialurï, lipsind de acum înainte havaleaua şi sarcina ţĕreï; asemenea să se pótă face cu înlesnire şi tóte cuviinciósele meremeturï peste tot anul, fără cea maï mică supĕrare a cuïvaşï, arĕtêndu-ni-se şi la acésta prin îndestulă tălmăcire, strădania ce ar fi fost să cerce lĕcuitoriï la o asemenea orânduială, când ar fi fost să facă podurï şi de acum înainte, iarăşï prin havaleaua ţĕreï, cum şi multa pierdere de dobitóce ce ar fi să se întêmple i paguba stăpânilor pădurilor, care acestea ḑicem Domnia mea, cum că orï-care fiinţă omenéscă înţelegêndu-le după a lor înfiinţare, nu este prin putinţă să le hotărască fără mustrare de cuget şi fără de a nu rĕmânea până la sfârşitul vieţeï cu o vecïnică întristare întru adâncimea simţirilor sale, către acésta am vĕḑut Domnia mea şi socotéla acestuï venit ce s'aŭ chibzuit, ajungênd până la talerï 129.722, banï 60, iar alcătuit din talerï 25.000, din obicïnuitele veniturï ale podurilor din talerï 45.892, banï 60, séŭ câţï voi eşi după suma catastişelor lefilor din poprirea de câte 2 parale la leŭ de la tóte lefile, (bez unele ce s'aŭ scăḑut şi după trebuinţă şi după cuviinţă, precum se arată în anafora), şi din talerï 10830, din poprirea iarăşï de câte două parale la leŭ, de la avaeturile vistiereï i simbriile ispravnicilor şi a sameşilor de la 12 judeţe, şi din talerï 48.000 de la lude 600 scutelnicï ce s'aŭ chibzuit a se face pe séma caseï podurilor, însă 300 din podariï ce sunt în fiinţă, şi alţï ómenï dintre ludele vornicilor cu câte o jumĕtate de lude scăḑĕmênt pentru fieş-care, şi treï sute din luarea a 300 scutelnicï din suma celor după cărţï, nesocotindu-se vre-o călcare a dreptuluï cuïvaşï, după tóte ce se arată maï jos, asemenea am vĕḑut Domnia mea şi închipuirea socoteleï politieï Craioveï, alcătuită în sumă de talerï 5.514, iarăşï din poprirea de câte două parale la leŭ, la baniï ce s'aŭ scăḑut după trebuinţă, atât din catastişele lefilor, cât şi simbriile ispravnicilor şi a sameşilor, îndestulându-ne şi de câte bine chibzuindu-se pentru acéstă sumă, se vorbesce într'acéstă anafora; osebit de acésta am vĕḑut Domnia mea şi sorócele după care are a se primi la casa podurilor fieş-care sumă, atât din cele obicïnuite şi maï nainte veniturï ale podurilor, cât şi de la Casa lefilor i de la vistieria Domnieï mele şi de căştiurile scutelnicilor; aşa dar bine chibzuind coprinderea acestor arĕtărï, şi înţelegênd cu dinadinsul rodirea acestuï folos, lăudăm bunele cugetărï ale părinţilor arhiereï şi a obştieï Dumnélor veliţilor boerï aï Domnieï mele, şi cunóscem cu dinadinsul, că prin iubire de bunătate şi cu îndestulă râvnă către folosul obştieï noroduluï, pornindu-se, împlinesc fără tăgăduire o sfântă datorie cu iubire de patrie, către acéstă pravoslavnică ţéră, întru care aflându-ne şi Domnia mea, din buna-voinţă a milostivuluï Dumneḑeŭ, domn şi oblăduitor ne cunóscem cel maï întâiŭ datornic întru ale sale facerï de

rescĭ, nominal arĕtate, prin care li dă 108 pogóne şi ½ (câte 6—9 pogóne de om) cu învoială, «că pe fie-care an să aibă a da chiria de

---

bine, cel maĭ întêiŭ cu neadormire şi îngrijitor obştesc părinte, şi ca un săvêrşitor vrednic de bogatele rĕsplătirĭ a tot puterniculuĭ, iar împotriva osândită păcatuluĭ celuĭ fără de ertare, de aceea şi pe lângă alte facerĭ de bine, ce ne-am osîrduit să aducem întru săvêrşire, întru acéstă ţéră a Domnieĭ mele, din ceasul ce ni s'aŭ încredinţat a sa oblăduire, şi pe cât ne-aŭ slobodit vremelnicile întêmplărĭ, de mare folos cunoscênd şi aceste arĕtărĭ, întru tóte ne sunt primite şi le întărim Domnia mea, ca să'şĭ aĭbă urmarea întocmaĭ, cu acéstă osebire numaĭ, ca Dumnélor boeriĭ Eforĭ aĭ Caseĭ podurilor, primind baniĭ veniturilor ce s'aŭ dis şi chivernisindu'ĭ prin tótă economia, întocmaĭ după povăţuirea datorieĭ Dumnélor, atât la sporirea ce vor putea să agoniséscă din dobândile ce vor câştiga din vreme în vreme, la ceĭ ce le vor prisosi, cum şi la cheltuelile ce vor face după neapĕrată trebuinţă, dându-şĭ socotéla la sfêrşitul anuluĭ, prin vrednice şi netăgăduite dovedĭ, orĭ-câţĭ banĭ le vor prisosi, orĭ în naht séŭ în zapise sigure, şi gata spre rĕspundere la orĭ-ce cerere, să fie îndatoraţĭ a'ĭ teslimatisi la obştésca Casă a ţĕreĭ, care s'aŭ întocmit şi s'aŭ alcătuit cu anafora, prin sfat de obşte, şi cu a nóstră domnéscă întărire încredinţându-se sub chivernisirea şi epitropia Preaosfinţieĭ sale părinteluĭ, Mitropolitul ţĕreĭ i a treĭ boeriĭ şi treĭ casierĭ, fiind-că acésta este cea maĭ întêiŭ Casă a ţĕreĭ, şi cea maĭ temeĭnică şi statornică, la care are să priméscă nu numaĭ clădirĭ nouĕ de veniturĭ, nealăturate la nicĭ o madea hotărîtă, decât numaĭ pentru lucrurĭ folositóre obştieĭ, ce şi orĭ-ce alt prisos din verĭ-ce venit va fi pe séma trebuinţelor ţĕreĭ, şi din verĭ-ce obştéscă socotélă ce se va căuta de părinţiĭ arhiereĭ şi de obştea Dumnélor veliţilor boerĭ. Decĭ poruncim Domnia mea Dumitale cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele vel Logofete de ţéra de sus, Gheorghe Filipescule, să se facă de la logofeţia Divanuluĭ Domnieĭ mele, patru pitace domnescĭ şi poruncitóre întocmaĭ după glăsuirea chibzuirilor ce s'aŭ făcut şi după hotărîrea Domnieĭ mele, cel dintêiŭ către boeriĭ ce se vor orândui hotarnicĭ politieĭ Bucurescilor, avênd dimpreună cu Dumnélor şi Dumnéluĭ inginerul Fraivald, ca să urmeze întocmaĭ precum într'acéstă anafora se coprinde, cel de al doilea către Dumnéluĭ vel Vistierul, ca de la următórea diminie a luĭ Octombrie, să se alcătuiască catastihul lefilor, ce se aşterne de la vistieria Domnieĭ mele, după izvodul ce se cuvine a se face întru asemănare aceştiĭ socotelĭ, ce ni se arată acum, asemenea şi pentru poruncile ce se cuvine să se facă iarăşĭ de la Decembrie, pentru poprirea de câte 2 parale la leŭ, şi la baniĭ avaeturilor vistieriei şi la aĭ simbriilor ispravnicilor şi a sameşilor judeţelor, şi în ce chip aŭ să se teslimatiséscă de la Vistierie aceştĭ banĭ, şi la care soróce? întocmaĭ după coprinderea socoteleĭ; aşijderea şi ca să aĭbă a întocmi de la viitórea sémă a luĭ Fevruar cu lét 1820, lude 600 scutelnicĭ pe séma Caseĭ podurilor, întocmaĭ după chipul ce se arată într'acéstă anafora; cel de al treilea către Dumnéluĭ otcârmuitorul Caseĭ lefilor, ca la sfêrşitul fieş-căreia diminiĭ să aĭbă a teslimatisi baniĭ, ce se vor aduna din poprirea de câte 2 parale la leŭ, întocmaĭ după coprinderea catastişelor ce se vor pecetlui de către Domnia mea, şi cel de al 4-lea, către Dumnélor boeriĭ Eforĭ aĭ Caseĭ podurilor, cum aŭ să urmeze cu strîngerea acestor veniturĭ, şi în ce chip aŭ să'şĭ dea socotéla la sfêrşitul anuluĭ, când atât după coprinderea celor de maĭ jos, cât şi după hotărîrea Domnieĭ mele pentru prisósele ce se

pămînt pe fie-care pogon, pe taleri 7, in două câştiuri. . . . Deci urmând cu plata chiriei după acéstă sinfonie. . . să aibă a stăpâni

vor vedea la căutarea socotelei, Dumnélor însă să li se dea şi o copie după acéstă anafora şi domnéscă nóstră întărire, adeverită şi de logofeţia Divanului Domniei mele, ca să stea în păstrare la Casa podurilor, împreună cu alte hârtiĭ ce mai sunt acolo, alcătuitóre de alte venituri şi căderi ale aceştiĭ Case. După săvârşirea acestora, Dumnéta vei fi îngrijitor, ca luând săvêrşire şi hotărnicia politiei, întocmai după cele ce maĭ jos se arată, să se alcătuiască pentru tóte şi osebit hrisov al Domniei mele, şi hotărîre spre folosul obştiei orăşanilor şi celor-l-alţi locuitori ţerani, care împreună cu acéstă anafora şi cu anaforaoa hotărniciei politiei, se vor da în păstrare la Sfînta Mitropolie, spre vecĭnică şi statornica pazire a acestor bune şi de obşte folositóre hotărîrĭ, iar pentru venitul politiei Craiovei, aşteptăm Domnia mea, arĕtarea ce ni se face cu osebită întocmire din partea Dumnélui vel Banul, ca să dăm cuviinciósa hotărîre, care şi acésta să se vorbéscă în hrisovul Domnioĭ mele, ce se va alcătui după săvârşirea hotărniciei politiei, precum s'au ḑis.—1819, Decembrie 24.

(pecetea gpd.) *vel Logofĕt.*

(Vol. XCV, pag. 81 [illegible])

Prea Înălţate Dómne,

Asta-ḑi, la...... ale următorului Decembre, după luminată porunca Măriei tale, strîngendu-ne cu toţii la domnéscă Măriei tale Carte, am cetit cu luare aminte şi luminat pitac al Măriei tale, scris de la 26 ale trecutului Octombre şi anaforaoa Dumnélor boerilor epitropi ai Casei podurilor, ce s'au dat într'a nóstră chibzuire, scrisă de la 17 ale [illegible] Octombre, vĕḑênd coprinderea acestora, am înţeles fără tăgăduire [illegible] la care pe lângă buna voinţă şi părintéscă îngrijire a Măriei tale, [illegible] din parte-ne o desăvîrşită datorie a ne supune şi chibzui [illegible] pentru cele mai [illegible] ale Măriei tale şi mai virtos [illegible] [illegible]

aceste pogóne de loc *în vecĭ,* din ném în ném. . . . . voĭe avênd cu desăvêrşită stăpânire, a le vinde şi eĭ la alţiĭ, seaŭ de a le da zestre

---

nicĭ odinióră nu se vor putea săvêrşi podurile, fără de a nu se pricinui o mare havalea în ţéră, prin perderea de multe dobitóce ale creştinilor, prin care nevoĭe şi cheltuială a satelor şi prin paguba stăpânilor podurilor, nu numaĭ pentru că orĭ în ce vreme s'aŭ făcut podurile, s'aŭ vĕḑut asemenea rele şi vătămătóre către obşte, săvêrşirĭ şi multe rele şi păgubitóre urmărĭ, ci şi pentru că într'acéstă vreme de acum, urméză, despre tóte a se înmulţi rĕul, fiind-că şi trebuinţa podinilor, este în maĭ multă sumă şi depărtarea pădurilor vederată, încât de ar fi să se taĭe podinĭ iarăşĭ prin havaléoa ţĕreĭ, precum aŭ fost până acum, urméză ca negresit, să năvălécsă lŏcuitoriĭ prin munţĭ şi prin rîpe, pricinuindu li se mare strădanie şi nevoĭe, până să scóţă o bucată de lemn, la loc îndemânător de cărat şi apoĭ să'şĭ pérḑă şi dobitócele, cu căratul de acolo până aicĭ, fiind locurĭ depărtate. Decĭ spre înlesnirea acestor douĕ urmărĭ, care este cunoscut, cum că sunt vătămătóre obştieĭ noroduluĭ şi spre cea de acum înainte îndreptare şi bună orânduială, cât pentru nizamul politieĭ, am chibzuit că se cuvine să se pue în lucrare, cele ce maĭ jos se arată, care găsindu-se cu cale şi de către Măria ta, să se aducă întru săvêrşire.

1) Să se orânduiască prin porunca Mărieĭ tale, orĭ câţĭ boerĭ se vor socoti, cu sciinţă de hotărnicie, carĭ avênd împreună cu dânşiĭ şi pre Dumnéluĭ inginerul Fraivald, orânduit iarăşĭ prin porunca Mărieĭ tale, şi preâmblând politia şi pre din lăuntru şi pre din afară, *săĭ rădice planul în hartă mare cu arĕtare de tóte podurile cele marĭ, de tóte uliţile têrguiuĭ, de tóte mahalalele de tóte uliţile mahalalelor,* care rĕspund în drumurile câmpuluĭ, de tóte cotiturile apeĭ Dâmboviţeĭ, şi de tóte alte fiinţe sunt în trupul politieĭ, după cea de acum sciinţă şi tóte acestea să fie închipuite prin osebite feţe şi numere, după meşteşugul inginerieĭ, cu tălmăcire deslușită, la orĭ ce numire, în osebită parte a harteĭ şi cu scară, prin care să se pótă mésura orĭ ce parte de loc, iar după acésta să chibzuiască Dumnélor şi vre-o câte va locurĭ, câte vor socoti îndemânatice de hotar şi maĭ cu depărtare şi maĭ cu apropiere de vatra têrguluĭ şi apoĭ atât harta, cât şi a Dumnélor chibzuire arĕtându-se şi nouĕ, să se facă obştésca chibzuire, prin care loc şi semne, se cuvine a se socoti hotarele politieĭ? care arĕtându-se şi Mărieĭ tale, prin osebită anafora şi găsindu-se cu cale şi de către Măria ta, să se întăréscă prin luminată poruncă a Înălţimeĭ tale, dată către numiţiĭ boerĭ, ca întocmaĭ să se urmeze şi cu pusul hotarolor şi facerea semnelor, ce vor socoti că se cuvine a se face, întru statornică şi nestrămutată sciinţă.

2) După ce se va hotărî coprinsul politieĭ, prin punerea hotarelor şi facerea semnelor, precum s'aŭ ḑis, orĭ câţĭ sălușluitorĭ dajnicĭ se vor găsi într'acest coprins, să fie sub otcârmuirea Dumnéluĭ Vorniculuĭ politieĭ, iar câţĭ vor fi hălăduitorĭ, peste hotarele şi semnele politieĭ, să se dee sub otcârmuirea isprăvnicatuluĭ Ilfovuluĭ şi făcêndu-lĭ se cuviinciósa alegere, orĭ câţĭ vor fi ómenĭ cu meşteşugurĭ se vor arĕta anume la Vistierie, ca să ĭ aşeḑe între ruptaşiĭ judeţuluĭ, după orânduiala ce se urméză şi la alte judeţe, iar ceĭ ce vor fi plugarĭ şi ómenĭ fără meşteşugurĭ, se vor aşeḑa cu lude, după starea şi puterea ce vor avea, îndatorindu-se a'şĭ face cislele între dênşiĭ după orânduiala ce se urméză în tótă ţéra şi printr'acest mijloc orĭ-ce mahala, séŭ parte de mahala va rĕmânea pe din afara hotarelor otcârmuindu-se de isprăvnicatul Il-

în copiii lor. . . .». Proprietarul îşî reservă dreptul de a relua locul, de va fi lăsat în părăgină, ca să-l dee altuia. Asemenea monopolul

fumului, precum s'a i dis, cât despre rêndul dajnicilor se va hălădui numaî de entre ruptaşiî aî judeţuluî şi de către coî ce se vor lega cu . . . . şi estractarî vinturi şi tóte aceste părţî se vor da de plăşile ce vor cădea însoţite, séŭ în cap, séŭ în laturi, cu acéstă osebire, însă ca să nu se numéscă sate nicî în sciinţa acelor hălăduitori, nicî în sciinţa vistieriei, séŭ a isprăvnicatuluî, ci tot mahalale şi tot cu aceeaşî numire, care vor fi avênd şi acum, pentru că numai cu acest mijloc va înceta înmulţirea celor prin catahrisis lăcuitorî orăşeni, carii desind după la sate năvălese în marginile politieî, pricinuind cu acésta şi satelor derapanare şi politieî în multe chipurî vătămare, adecă şi scumpete de hrană, pentru obştea oraşenilor celor adevăraţî şi strîmtórea de locuri prin uliţele mahalalelor, clădindu-şî colibele cu atâta de multă întindere şi îndesare, încât din pricina unora ca acestora s'a'i înmulţit noróele şi bataourile mahalalelor, de nu se póte săvîrşi trecerea drumeţilor şi se pricinuesce dărăpănare şi podurilor.

5) Besă dajnecii ţerani, slobod să fie cine va voi să sălăşluiască în politie, dar mai întâiu să se facă cunoscut, prin Vornicia politieî la domnésca Vistierie, ca să se alăture la orânduiala ce i se va cuveni şi să i se trécă şi numele în catagrafia politieî.

Iar pentru facerea acestor patru podurî domnescî cunoscênd greutatea şi trebuinţa, am chibzuit, că s'ar cuveni să se alcătuéscă un simţitor venit din madelile ce prin osebită scrisóre se arată mai jos, cu acéstă legătură însă, ca de acum înainte, să lipsescă pentru totdeuna havaeaoa din ţeră, şi Dumnélor boerii Epitropi aî Caseî podurilor, strîngênd aceşti banî dupe soroaul fieş căreia [illegible] prin [illegible]

vinului şi rachiuluĭ, şi a scaunuluĭ de carne de vênḑare. Acéstă afacere este din anul 1819, Octombre 26. Ea va da ocasiune apoĭ la lung

---

129.722 banĭ 60, póte şi maĭ mult, firesce, înălţindu-se vînḑarea celor de maĭ nainte veniturĭ ale podurilor, iar când şi peste aceste veniturĭ se vor maĭ chibzui şi altele, din vreme în vreme, prin îndeletnicire şi fără de a pricinui vre-o vătămare la vre-un alt folos obştesc, séŭ la vre-o în parte cădere, atuncĭ iarăşĭ soglăsuindu-ne vom însoţi părerile după cuviinţă, şi vom arĕta Măriei tale, prin osebită anafora; scăderea ce facem la poprirea acelor câte 2 parale la leŭ, atât la catastişele lefilor, cât şi din simbriile ispravnicilor şi a sameşilor de la 5 judeţe ot preste Olt, este în două chipurĭ chibzuită, unul după cuviinţă şi altul după trebuinţă; cel după cuviinţă este, să arădicăm cu totul acéstă poprire de la léfa Dumnéluĭ Divan Efendisi, ca un obraz aflându-se musafir pentru osebite maslahaturĭ împĕrătescĭ şi ale serhaturilor, nu se cuvine a se socoti în rĕndul celuĭ ce trebue să foloséscă obştea noroduluĭ cu acest mijloc i a Dumnéluĭ Baş-beşliagasi, i a zabiţilor judeţelor, i a ogócurilor şi a pandurilor, carĭ ca nisce paznicĭ aĭ ţĕreĭ, şi împotrivitorĭ făcĕtorilor de rele, îndestul ajută obştea noroduluĭ cu slujba ce fac, şi de aceea fiind înşuşi folositorĭ către obşte, nu se cuvine a se folosi obştea şi din rĕsplătirea ce li se face, de, vreme ce folosesce din slujba lor, precum s'aŭ ḑis, iar cel după trebuinţă este că arădicând de la Casa podurilor venitul acelor două parale la leŭ, de la lefile Craioveĭ şi de la simbriile ispravnicilor acelor 5 judeţe, ot preste Olt, le facem osebit venit în trebuinţele Craioveĭ, precum se arată iarăşĭ prin socotélă, în josul socoteleĭ Caseĭ podurilor, ca dintr'acéstă sumă scaḑêndu-se maĭ întêiŭ ceĭ ce sunt hotărîţĭ pentru dohtorul politieĭ de acolo, ceĭ ce vor rĕmânea, prin osebită întocmire să se dea întru ajutorul podurilor Craioveĭ, ca să se îndrepteze şi drumurile de acolo prin cumpĕrătórea de materialurĭ şi fără nicĭ o havalea séŭ sarcină a lŏcuitorilor ţĕranĭ, ci după sĕvêrşirea acestor două bune chibzuirĭ şi întocmirĭ, Dumnélor boeriĭ Eforĭ aĭ Caseĭ podurilor vor fi pururea îngrijitorĭ, nu numaĭ pentru buna stare şi temeinică clădire a acestor patru podurĭ, ci şi pentru tóte cele-l-alte uliţe, după cuviinţă, de către stăpâniĭ locurilor, ce vor cădea în laturile acestor uliţe, precum din vechime s'aŭ urmat obiceiul, şi printr'acest mijloc să'şi afle politia cuviinciósa îngrijire şi să cerce sălăşluitoriĭ orăşenĭ, de acum înainte o petrecere şi vieţuire întru tóte asemĕnată cuviinţeĭ, şi întru adevĕr după mulţămita fieş-căruia.

Acestea s'aŭ chibzuit de către noĭ, care de se vor primi şi de către Inalta înţelepciune a Măriei tale, cu plecăciune ne rugăm să bine voeştĭ înălţimea ta a le întări prin luminată pecete a Măriei tale, alcătuindu-se osebit hrisov de la legofeţ. a Divanuluĭ Măriei tale, ca să rĕmâe pentru totdeauna o vecînică şi statornică legiuire, întru adevĕr folositóre obşteĭ noroduluĭ, al aceştiĭ pravoslavnice ţĕrĭ, a căruĭ oblăduire după cuviinţă s'aŭ încredinţat Măriei tale, iar hotărîrea rĕmâne la Maria ta.

Al Ungrohlahieĭ Dionisie, Iosif Argeşiŭ, Râmnic Galaction, Gherasim Buzĕŭ, Constantin Creţulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu vel Vornic, Mihalache Manu vel Vornic, Grigorie Filipescu, Grigorie Băleanu, Iordache Slătineanu, Gheorghie Filipescu, Dumitrache Racoviţă, Constantin Filipescu vel Vornic, Ioan Ştirbeiŭ vel Vornic, Iordache Golescu vel Vornic, Nistor Logofĕt, Constantin Golescu vel Logofĕt, Constantin Câmpineanu vel Logofĕt, Dumitrache Hrisoscoleŭ vel Logofĕt, Manolache Bălennu vel Vornic.

[illegible]

[illegible] și pandurii.

[illegible]

[illegible]	[illegible] ... cale două parale la leĭ fac [illegible] acești banĭ [illegible] Ianuarie	7.648 90	
[illegible]	[illegible] Februarie și Martie, asemenea la [illegible] Februarie	7.648 90	
[illegible]	[illegible] Aprilie și Maiu [illegible] la sfârșitul [illegible] Maiu	7.648 90	
[illegible]	[illegible]	7.648 90	
[illegible]	[illegible]	7.648 90	
[illegible]	[illegible]	7.648 90	
[illegible]		[illegible]	[illegible]

[illegible]

Curățirea stradelor. Se menţine sub Al. Suţul dispoziţiunile anterióre relative la obligaţiunea prăvăliaşilor de a mătura înaintea pră-

---

36.100 —	pe Iunie şi Iulie, în Iunie	1.805 —	
36.100 —	pe August şi Septembrie, în August	1.805 —	
36.100 —	pe Octombrie şi Noembrie, în Octombrie . .	1.805 —	
216.600 —		10.830 —	10.830 —
	De la 600 scutelnicĭ, însă:		
	300 din podarĭ şi ludele birnicilor		81.722 60
	şi 300 din ceĭ ce se vor da din suma scutelnicilor celor după cărţĭ, socotindu-se fieş-care po talerĭ 80 pe an, însă la Februarie lét 1820 câştiul întêiŭ .	24.000 —	
	la August, câştiul al doilea	24.000 —	48.000 60

Socotéla veniturilor podurilor Craioveĭ ipac în curgere de un an întreg:
Din lefile Craioveĭ, însă:

Talerĭ Banĭ			Talerĭ Banĭ
7.380 —	pe Decembrie 1819 şi Ianuarie 1820, la carĭ socotindu-se câte 2 parale la leŭ, fac baniĭ ce împotrivă se arată şi urméză a se da la sfârşitul luĭ Ianuarie 1820 talerĭ	369	
7.380 —	pe Februarie şi Martie, la sfârşitul luĭ Martie . .	369	
7.380 —	pe Aprilie şi Maiŭ, la sfârşitul luĭ Maiŭ	369	
7.380 —	pe Iunie şi Iulie, la sfârşitul luĭ Iulie	369	
7.380 —	pe August şi Septembrie, la sfârşitul luĭ Septembrie	369	
7.380 —	pe Octombrie şi Noembrie, la sfârşitul luĭ Noembrie	369	
44.280 —		2.214	2.214 —

Iar aceştĭ talerĭ 2.214 séŭ câţĭ se vor alege după catastişe în séma lefilor Craioveĭ, primındu-se la fieş-care soroc, precum se arată maĭ sus de către Dumnéluĭ Caimacamul Craioveĭ, se vor da în osebite sume, adecă ceĭ ce sunt hotărîţĭ de maĭ nainte pentru iratul dohtoruluĭ Craioveĭ şi ceĭ ce vor rĕmânea la Epitropiĭ podurilor, ce se vor orândui prin osebită întocmire.

Din iraturile ispravnicilor şi a sameşilor de la acele 5 judeţe ot preste Olt, care poprindu-se de către Vistierie pe fieş-care sémă, se vor da prin orânduială de la judeţul Doljuluĭ din baniĭ dajnicilor în primirea Epitropilor la podurile de acolo:

11.000 talerĭ	pe Decembrie 1819 şi Ianuarie 1820, socotindu-se câte 2 parale la leŭ, fac baniĭ dimpotrivă şi se vor da cu orânduială, însă:		
11.000 »	pe Februarie şi Martie 1820, în Februarie . .	550	
11.000 »	pe Aprilie şi Maiŭ, în Aprilie	550	
11.000 »	pe Iunie şi Iulie, în Iunie	550	
11.000 »	pe August şi Septembrie, în August	550	
11.000 »	pe Octombrie şi Noembrie, în Octombrie . .	550	
66.000 talerĭ		3.300	3.300 —
			5514 —

[illegible] acestă dispositiune [illegible] Iulie 1850.

[illegible] Domnieĭ [illegible] a Domnieĭ [illegible] [illegible] și [illegible] [illegible] în [illegible] [illegible] [illegible] vremea până acum [illegible] [illegible] dar [illegible] ce aceĭ din [illegible] este de toțĭ vĕḑut cât [illegible] acesta atât și țĕranilor de prin [illegible] de hrană și îmbelșu-[illegible] orășan lor între dênșiĭ. și [illegible] se află acum [illegible] dregerea lor. nu este îndoială, [illegible] se cuvine a se împreuna și obștescul [illegible] fără perdere de vreme o bună chibzuire, spre [illegible] la o bună întocmire. spre a-șĭ avea acest [illegible] ființa sa. Drept aceea, cunoscută fiind Domnieĭ mele [illegible] avețĭ la cele folositóre patrieĭ, poruncim, ca adu-[illegible] cetițĭ cu luare aminte acéstă anafora [illegible] Efori aĭ podurilor, după aceea, și facețĭ obștésca [illegible] dreptatea patrieĭ, ca să găsițĭ maĭ [illegible] prin care *să se popréscă de acum înainte lun-[illegible] Bucurescilor,* [illegible] cu slobodă întinderea [illegible] podurile, nu se maĭ pot [illegible] slobod a se maĭ [illegible] în cel de acum coprins [illegible] îndestulat și potrivit, cu trebuința [illegible] acéstă osebită anafora, pentru facerea [illegible] ca și podarile să-șĭ aibă tot-[illegible] să arĕtațĭ [illegible] 1849 Octombre 26

[illegible]

[illegible] XVIII-a [illegible]

La acéstaşi ocasiune obligă pe precupeţi, carĭ vînd fructe de-alungul stradelor, să ridice cojile de pepenĭ, etc. aruncate de cumpărătoriĭ de la eĭ[1].

Domnitoruluĭ N. Mavrogheni la judeţul Râmnicul-Sărat, geniul oştireĭ Austriace ridică planul Bucurescilor. Vedĭ harta Bucurescilor din opera luĭ Sultzer. Vedĭ tomul III din istoria nóstră.

Carte a venituluĭ poduluĭ Falaştoacăĭ

Zemle Vlahiscoe. — Find-că venitul poduluĭ Călugăreni i Falaştóca, din sud Vlaşca, care este venit al podurilor, pe acest următor an cu lét 1820, s'aŭ vêndut . . . . . s'aŭ dat dar acéstă domnésca nótsră carte numituluĭ cumpĕrător, care să aĭbă volnicie a lua venitul de la aceste podurĭ, carĭ aŭ fost obicĭnuit, însă de car orĭ cu boĭ saŭ cu caĭ, va fi încărcat de orĭ-ce material şi povară, va fi de jug şase banĭ, de car deşert, de jug treĭ banĭ, de la vitele de boĭ, de vacĭ şĭ bivolĭ şi catârĭ, ce sunt pentru neguţătorie, câte doĭ banĭ, de la chirigiiĭ ceĭ ce aduc mărfurĭ, împovărţĭ de negoţ şi sunt chirigiĭ, carĭ anul are treĭ şi patru caĭ, saŭ maĭ puţinĭ saŭ maĭ mulţĭ, aceştia de fieş-care cal împovĕrat să dee câte o para, iar maĭ mult să nu se îndrăznéscă a lua nicĭ a face supĕrare şi la alţiĭ care nu este rânduit de a lua, că straşnic se va pedepsi. De care poruncim Domnia mea, şi Dumnévóstră ispravnicilor, să fiţĭ cu privighere, a nu face şi orânduitul acesta urmărĭ împotrivă, că veţĭ fi rĕspundétorĭ, i saam receh gpd. — 1896 Februarie 1.

Cod. XCVIII, pag. 231.

1. *Pitac ca să curețe podul fieş-care prăvăliaş dinaintea prăvălieĭ.*

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnéta biv vel Bane epistatule al Spătărieĭ. şi în anul trecut s'aŭ fost dat porunca Domnieĭ mele ca zabiţiĭ politieĭ să aibă datornică îngrijire pentru podurile din tot oraşul a fi apururea măturate, curăţite şi îngrijite de orĭ ce fel de murdalâc, şi îndatorându-se prăvăliaşiĭ, şi ceĭ ce lăcuesc cu casele lor pe marginea podurilor, a mătura şi a curăţi necontenit fieş-care înaintea prăvălieĭ şi caseĭ lor, acum vĕdênd şi Domnia mea, că acéstă trebuinciósă îngrijire s'aŭ trecut cu vederea, în cât aŭ şi contenit cu totul, căcĭ nu numaĭ prăvăliaşiĭ şi ceĭ cu casele lor după marginea poduluĭ nu'şĭ curăţesc dinaintea lor, ci şi precupeţiĭ ce'şĭ fac alişverişul pe dinaintea prăvăliilor, i caselor, i la alte locurĭ pe lîngă zid coprindênd câte o bucată de loc, îşĭ pun pepenĭ şi alte felurimĭ de ale mâncăreĭ, de vînd la norod, şi ceĭ maĭ mulţĭ din prostime, cumpărând şi mâncând acolea în loc, lasă cojile de pepene şi de alte necurăţeniĭ, fără a îngriji vendĕtoriĭ să le rădice, curăţând locul. De aceea dar, straşnic poruncim Domnia mea, să se întemeeze de iznóvă cu dinadinsul, nizamul acesta, dând Dumnéta poruncă în tot semptul Spătărieĭ, prin zapciĭ, ca să se măture şi să se grijéscă adesea podurile, şi aceĭ precupeţĭ ce'şĭ fac alişverişul pe de marginea poduluĭ,

Curăţirea zăpeḑeĭ in timpul ierneĭ, şi maĭ ales tăierea gheţeĭ după strade, din causa căreia se rĕstórnă butcele, caretele şi carele, şi se vatămă dobitócele, se face prin Spătarul, Aga şi Vornicul politieĭ, cu care şi cu ómenĭ de beilic. Pe cât timp zăpada e posibilă pentru âmblat cu trăsurile, Domnitorul ordonă numaĭ astuparea găurilor făcute in zăpadă, cu altă zăpadă [1].

să li se porunceóscă straşnic, a rădica calabalâcul ce se face din cele ce vind, şi să curăţéscă necontenit, dându-li-se de scire, că de nu vor urma acésta, se vor popri negreşit de acol alişveriş al lor, tolco pisah gpd.—1820, Iulie 29.

(pecetea gpd) *vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag 169.

1. *Pitac pentru tăerea zăpeḑiĭ de pe podurĭ, către Dumnéluĭ vel Spătarul şi vel Agă, şi către vel Vornic al politieĭ.*

Cinstiţĭ şi credincioşiĭ boerilor aĭ Domnieĭ mele, Dumnéta vel Spătare şi Dumnéta vel Agă, din pricina topireĭ zăpeḑiĭ, facĕndu-se găurĭ nesuferite şi dese pe tóte uliţile politieĭ, se pricinuesce primejdie trecĕtorilor cu răsturnărĭ, cu stricare de bucĭ, carete, carĕ şi altele, cum şi vătămarea dobitócelor, acésta fiind învederată, nu trebuesce a se prelungi curăţirea podurilor nicĭ măcar o ḑi: de aceea dar, dându-se Domnésca nóstră poruncă către Dumnéluĭ vel Vornicu al politieĭ, a strînge fără zăbavă trebuinciósele carĕ pentru căratul zăpeḑiĭ afară, poruncim Domnia mea, ca şi Dumnévóstră, unindu-vĕ cu Dumnéluĭ vel Vornicu al politieĭ, să vĕ puneţĭ tótă silinţa, cu ómenĭ de ajutor, in din destul, orânduind şi din partea Dumnévóstră epistaţĭ, vrednicĭ a sta asupra acestuĭ lucru nepristan, ca în două ḑile, mult în treĭ, să se curéţe negreşit tóte podurile, tolco pisah gpd.—1820, Ianuarie 12.

Cod. XCVI, pag. 1?7

Asemenea pitac s'a[illegible] făcut şi către Dumnéluĭ vel V[illegible] al politieĭ [illegible] pentru acéstă pricină, pentru zăpadă.

Pitac pentru rădicarea zăp[illegible]

Io Alexandru Nicolae Suţu V[illegible] i gospodar [illegible]

Cinstite şi credincios[illegible] boerule al Domnieĭ mele, D[illegible] vel S[illegible] epistatule al Agieĭ. Find-că zăpada ce se află pe p[illegible] este potrivită, s'aŭ făcut găurĭ şi pragurĭ [illegible] de aceea poruncim Dumitale, să [illegible] precum s'aŭ urmat alte ori, când [illegible] care sunt datorĭ a îndrepta [illegible] [illegible] tot cu zăpadă, iar pragurile să se [illegible] [illegible] gpd.—1820 Ianuarie 6.

(pecetea gpd.)

Cod. XCVI. pag. 115.

[illegible] s'aŭ făcut şi către [illegible]

În strada Pescăriei-Vechi, în 1819 s'aŭ pricinuit înnecăciunĭ prin curţile Caselor, din causă că pescarii spălaŭ cu multă apă, pescele

Pitac la vel Spătarul pentru a fi îngrijitor, dimpreună cu Eforiĭ podurilor, după coprinderea obşteştiĭ anafora, trimiţêndui-se şi copie după anafora spre a se pliroforisi

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnéta biv vel Bane Grigorie Brâncovene. epistatule al Spătărieĭ, pentru câte obşteştĭ folosurĭ s'aŭ chibzuit, şi cu Domnia nóstră pecete s'aŭ întărit, ca să se puie în lucrare şi apururea să se păzéscă, într'acest de Dumnezeŭ păzit oraş, al Scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucureştiĭ, cu lărgimea, adecă şi curăţirea atât a uliţelor înlăuntru în oraş, cât şi a drumurilor împrejurul oraşuluĭ i alte obştescĭ trebuinţe, veĭ lua Dumnéta pliroforie, din alăturata copie, după obştésca anafora, ci fiind şi Dumnéta, însărcinat cu îngrijirea tuturor acestor, dimpreună cu Dumnélor boeriĭ eforĭ aĭ podurilor i cu Dumnéluĭ vel Agă, poruncim Domnia mea, ca să'ţĭ puĭ tótă silinţa, cu osârdie, spre a se pune tóte în lucrare fără cusur, şi a se păzi cu tótă străşnicia în bună orânduială, tolco pisah gpd. — 1820, Iunie 22.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 160.

Asemenea pitac s'aŭ făcut şi către Agă.

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnéta vel Vornice al politieĭ, fiind-că după periorghia ce am avut Domnia mea, încunjurându-ne în vre-o câte-va rândurĭ, prin politia Bucurescilor, am vĕḑut, că prin multe mahalale pre unde nu se află podurĭ, sunt batacurĭ, care de nu se va face îngrijire, de a se astupa, de acum urméză ca să nu maĭ pótă trece nimenĭ pe acolo, după ce vor începe ploile şi se vor face zlóte şi noróe, de aceea dar însărcinăm pe Dumnéta cu acéstă îngrijire şi poruncim, să orânduescĭ pe zapciiĭ politieĭ, ca într'adins să se încunjóre a pururea prin uliţile mahalalelor politieĭ, şi unde vor vedea batacurĭ să îndatoreze pe mahalagiiĭ politieĭ, ca acum până este vremea bună, să astupe acele batacurĭ, negreşit cu tufe şi cu pleterĭ spre a-şĭ avea trecĕtoriĭ âmbletul cu înlesnire, tolco pisah gpd.—1819, August 24.

(pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag 70.

Asemenea pitac s'aŭ făcut şi către vel Spătarul şi vel Agă, şi să meremetiséscă şi podurile

Zemle Vlahiscoe. — Cinstit şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnéta vel Vornice al politieĭ, fiind-că după periorghia ce am avut Domnia mea, încunjurându-ne în vre-o câte-va rândurĭ, prin politia Bucurescilor, am vĕḑut că prin multe mahalale pe unde nu se află podurĭ, sunt batacurĭ, care de nu

adus de vîndare, cum şi din ploĭ, fiind-că apele acestea n'aveaŭ scurgere de óre-ce unii din mahalagiĭ aŭ înnălţat curţile lor, cu pămênt şi gunoiŭ de nu se maĭ puteaŭ scurge apele spre Dâmboviţa. Domnitorul dispune facerea unuĭ şanţ de scurgere, din Pescăriĭ pe uliţa Cişmeleĭ Secĭ, până dă în şanţul poduluĭ cel mare al poduluĭ Târguluĭ de Afară, şi acésta în comunicaţiune cu şanţul, până la Hanul luĭ Filaret, adecă unde acum este Teatrul Naţional. Acest şanţ avea să fie adânc de 6 palme domnescĭ, ba pe alocurea urma să fie adâncit până la 13 palme [1].

---

se va face îngrijire şi poruncim să orândueştĭ pe zapciiĭ politieĭ şi unde vor vedea batacurĭ, să îndatoreze pe mahalagiĭ politieĭ, că acum până este vreme, să astupe acele batacurĭ, negreşit, cu tufe şi cu pletere, spre a'şĭ avea trecĕtoriĭ âmbletul cu înlesnire, pentru care poruncim Dumitale vel Spătare, ca pentru câţĭ din mahalagiĭ se vor arĕta, cu împotrivire, să se dee Dumnéluĭ Vorniculuĭ cuviosul ajutor, tolco pisah gpd. — 1819 Septembre 13.

(pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 77.

1. *Iω Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.*

După arĕtarea ce ne fac Dumnélor velițiĭ vornicĭ printr'acéstă anafora, primită fiind Domnieĭ mele, chibzuirea Dumnélor, poruncim să se facă urmare întocmaĭ precum maĭ jos se coprinde.—1820, Februarie 17.

(pecetea g-pd) *vel Logofĕt.*

Cod. XCV, pag. 827.

Prea Inălţate Dómne.

După luminată porunca Măriei tale, de la acéstă alăturată jalbă, am mers înşine la faţa loculuĭ, şi intrând prin curţile unora din jăluitorĭ, am vĕḑut că uniĭ pătimesc fórte rĕ.i de înnecăciune, şi făcênd cercetare ne-am pliroforisit, că acéstă înnecăciune nu se pricinuesce de alt, decât numaĭ din ploĭ şi din spălătura pesceluĭ ce se varsă în pescăriĭ, cum şi din pricina unora din mahalagiĭ ce aŭ înălţat Curţile lor cu pămênt şi gunoiŭ, aŭ poprit cursul apeĭ ce l avea din vechime, de se scurgea la Dâmboviţa, pe lângă Casele rĕposatuluĭ paharnic Nicolae, şi de aceea pătimesc câţĭ-va din mahalagiĭ · pentru care făcênd chibzuire, am socotit, să se facă loc aceĭ scursurĭ din pescăriĭ, pe uliţa Cişmele Secĭ, şi să dee în şanţul poduluĭ celuĭ mare al Tĕrguluĭ de Afară, spre a se scurge şanţul în Dâmboviţa, fiind maĭ cu înlesnire, şi să se astupe gura şanţuluĭ mahalaleĭ Verguluĭ în drept chir Teodosie Vrana, a nu trece apa de-a curmezişul şanţuluĭ celuĭ mare, ca să mérgă ar pe unde face innecăciune, de pătimesc jăluitorii aceste supĕrărĭ, şi pentru că urma trebuinţa a ne pliroforisi în ce chip trebue să se adânceze şanţul poduluĭ celuĭ mare, spre a-şĭ avea apa repeḑiciunea spre Dâmboviţa, am făcut pitac către suiulgi-başa a merge la faţa loculuĭ să facă cercare, şi ne-aŭ trimis în scris de urmarea înlesnireĭ ce aŭ

La 15 Maiŭ 1819, Divanul, provocat de anaforaoa Vornicului obştirilor, se ocupă de cestiunea lărgimei stradelor. Din vechime «aŭ fost canonisit ca tóte podurile să fie *largĭ de 4 stânjenĭ, ca să pótă âmbla carele fără a se îmbulzi şi a se isbi unul de altul*». Acéstă regulă nu s'a păzit şi s'aŭ împresurat şi strîmtat stradele «nu numaĭ cu binalele..... ci coprind tot din lumina (stradeĭ) şi cu scărĭ, cu streşinĭ şi cu tărăbĭ, în cât pe alocurea n'aŭ rĕmas strada nicĭ de 3 stânjenĭ. Divanul amintesce, că la 1804, în urma incendiuluĭ, Constantin Vodă Ipsilante a hotărît ca tarabele şi ciacmalele să lipséscă. Apoĭ la 1817 Caragea a reînoit acea mĕsură, ordonând ca înşiĭ Mariĭ Vornicĭ să constate la faţa loculuĭ, şi Aga să le taie acele ciacmale, tarabe şi streşinĭ ce încalcă strada. Totuşĭ nu s'a realisat nicĭ de astă dată ordinul şi continuă a se maĭ face şi acum nouĕ încălcărĭ asupra lumineĭ stradeĭ. «Decĭ, fiind-că lăţimea podurilor din vechime este canonisită ca să fie de 4 stânjenĭ, mĕsuraţĭ cu stânjenul cheresteleĭ..... găsim cu cale, să fie luminată porunca Măriеĭ tale către Dumnéluĭ vel Vornic Iordache Golescu, a se însărcina cu îngrijirea acésta a uliţelor, nu ca un Vornic al obştirilor, ci pe obrazul Dumnéluĭ s'o aibă totdeauna şi la uliţele tèrguluĭ să mérgă cu Dumnéluĭ vel Agă, iar la uliţele mahalalelor, cu Dumnéluĭ vel Spătar şi să taie orĭ-ce tarabă, scară, încălcând lumina stradeĭ, orĭ a cuĭ ar fi casa orĭ prăvălia». Iar ciacmalele şi streşinile... să nu se taie până cât va sta binaoa în fiinţă, iar când se va strica, să nu aibă voie a maĭ face nicĭ una din aceste asupra poduluĭ. Acésta să se vestéscă tuturor de obşte prin pristav. Maĭ cere

---

făcut, prin care arată, că mergênd la mahalaua Steliĭ, şi făcênd cercare ḑise, că trebuinţă este a se sĭpa şanţul poduluĭ Têrguluĭ de Afară, începêndu-se din Pescărie până la Hanul luĭ Filaret, de 6 palme domnescĭ adâncime, care sunt stânjinĭ 104, şi de acolo până la Hanul Papazoglu, să se adânceze de 13 palme domnescĭ pentru repeḑitul apeĭ, acéstă adâncime este de stânjinĭ 64 lungime; apoĭ urmóză a se astupa gura şanţuluĭ de sub podul care merge spre mahalaoa Steliĭ, care cercare a suiulgi-başeĭ vĕḑêndu-o şi puindu-o în lucrare, cu acest mijloc se póte vindeca acea înnecăciune, adecă spre a merge tóte scurgerile apelor pe şanţul cel mare în Dâmboviţa, cu adâncimea şanţuluĭ ce arată suiulgi-başa că este trebuinţă a se face. Decĭ, după chibzuirea ce am făcut, şi după cercarea şi mĕsurătórea suiulgi-başeĭ, fiind maĭ cu înlesnire de a se vindeca acéstă înnecăciune ce vine din ploĭ şi din scursura pescăriilor, spre a-şĭ face apa scurgere cu înlesnire, găsim cu cale, cu luminată porunca Măriеĭ tale, de va fi şanţul astupat la vre-un loc, să se destupe cu cheltuiala Caseĭ podurilor, iar adâncimea ce urmóză a face pentru scurgerea şi repeḑiciunea apeĭ, să se facă cu cheltuiala jăluitorilor, ceĭ carĭ pătimesc acéstă înnecăciune, iar hotărîrea rĕmâne la Măria ta.—1819, Noembrie 30.

Istrate Creţulescu vel Vornic, Mihalache Manu vel Vornic, Iordache Golescu vel Vornic.

Divanul, ca la streşinile actuale să fie obligaţi proprietarii a pune sghiaburi «şi la capul sghiabului cel povârnit să puie ţurlóe spre a curge apa pe locul lui, iar nu în pod. Aşijderea şi copăile cu pâne, i zarzavaturi, i pepeni, i castraveţi şi altele de al-de aceste, să nu aibă nimeni voie a le pune pe pod, nici bărbierii, nici boiangiii să nu verse lături pe pod,» cum şi scaunele de carne să le aibă măcelarii la semputurile cele sciute, dar să nu fie volnici nici pămêntenii, nici sudiţii ai scaunelor cinstitelor consulaturi a le aşeda în lumina podului, ci înlăuntrul locului séŭ a prăvăliei ce are.

Pentru lărgimea şi îndreptarea uliţelor, pe unde vor fi strîmtorate şi vor fi mai înguste decât stânjeni 4, de vor fi acolo despre amêndouĕ părţile, binale de zid temeinice, să arete Dumnélui Vornicului Golescu, împreună cu Dumnélor zabiţii poliţiei Măriei tale, prin anafora, ca să se dee cuviinciosul nizam... iar de vor fi case próste séŭ uluce şi garduri despre o parte a uliţei şi spre ceea-l-altă parte bina de zid temeinică, să se taie dintr'acea casă próstă i uluce şi garduri, spre a se lărgi uliţa până la 4 stânjeni. Locul luat pe jumĕtate, să'l păgubéscă cel cu proprietatea şi jumĕtate să'l plătéscă binaoa de zid de peste drum, *pe cât se va preţui*. Iar unde nu sunt binale de zid nici de o parte a stradei, ci case próste séŭ îngrădire, acolo să se despăgubéscă uliţa de locul séŭ, de către ambii vecini. Când cine-va va voi să zidéscă bina nouă de zid, împotriva alteea tot de zid, va fi dator să lase din locul séŭ stânjenii necesari la împlinirea celor 4 stânjeni ai stradei Să se ordone lui Mai-mare-Başa să vestéscă pre dulgheri şi zidari, «că veri-cine, de ori-ce tréptă va fi, îi va tocmi a face vre-o bina, să nu se cuteze a pune temelia, până nu vor merge aceştia la Mai-mare-Başa să-i spue, şi el să dee de scire Dumnélui Vornicu Golescu, ca să mérgă însuşi Dumnélui Vornicul la faţa locului, să mĕsóre faţa podului şi a uliţei de 4 stânjeni. Ori-ce construcţiune făcută fără acéstă rînduială va fi dărâmată. Cel ce va urma împotrivă, va da şi straf la Cutia milosteniei taleri 100. După un an de la darea acestui nizam să se rînduiască doi boeri de starea I-a, «ca să cerceteze prin chiar vederea Dumnélor, de s'aŭ făcut urmare întocmai după acest nizam».

Mai este însărcinat Vornicul Golescu «să îngrijéscă şi pentru drumurile cele de afară dimprejurul Bucurescilor, spre a nu îngădui să le strimtoreze unii alţii, cu îngrădiri, ori cu şanţuri, ori cu alte nameşti, ci ca nisce drumuri ce sunt din afară de poditie, să fie largi peste 20 de stânjeni. Proprietarii de pe aceste drumuri din vii, grădini etc. să fie obligaţi a drege drumurile în faţa locului lor. La capetele podurilor oraşului să chibzuesce a se face un fel de *piaţă* să

rĕmână loc liber pentru carele ce vin încărcate cu cele trebuinciόse orașuluĭ. Să oprέscă întinderea orașuluĭ cu case noue peste hotarele «ce se vor pune împrejurul Bucurescilor», că sunt în mahalale destule locurĭ pustiĭ.

Vornicul Golescu să maĭ aĭbă grija, ca cât va fi prin putinţă, să îndrepteze tόte drumurile și podurile, și prin mahalale, cu *liniĭ drepte*, iar nu să rĕmână drumurile *încolţurate* și de tot strimbe, cum se află acum. Asemenea să fie oprită tăierea de vite marĭ, orĭ micĭ, pe cele 4 podurĭ domnescĭ, ci să le taie afară, unde nu aduce putόre și stricăciune vieţeĭ omenescĭ [1].

Al. Suţu aprobă în parte propunerile, iar pe Vornicul Golescu îl dă numaĭ ca ajutor pe lângă boeriĭ Eforĭ, aĭ Caseĭ podurilor carĭ eĭ rĕmân principalmente însărcinaţĭ cu esecutarea nizamuluĭ [2].

Relativ la deschiderea de strade și căĭ de comunicaţiune, dăm la anexa [3], un act din 20 Aprilie 1819. In interesul «*tămăduireĭ de noroaie*»

1. 1819 Maiŭ 15 *semnaţiĭ*: Sevast Dionisie al Ungrovlahieĭ, Iosif Argeșiŭ, Constandie Buzĕŭ, Greg. Brâncoveanu, C. Creţulescu, Gr. Ghyca, Barbu Văcărescu, Istr. Creţulescu, C. Bălăcénu, G. Filipescu vel Logofĕt, C. Caliarchi vel Vornic, Alexandru Filipescu vel Logofĕt.

2. 1820, Iunie 22.—Cod. C, pag. 117.

3. *Iō Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.*

Primită fiindu-ne acéstă anafora a Dumnélor boerilor, ce aŭ fost orânduiţĭ asupra pricineĭ, o întărim Domnia mea, și poruncim Dumnévόstră cinstiţilor și credincioșĭ boerilor aĭ Domnieĭ mele, vel Vornice al obștirilor și vel Spătare, ca amêndoĭ împreună, mergênd la faţa loculuĭ, să faceţĭ urmare întocmaĭ, precum maĭ jos se coprinde.—1819, April 20.

(Pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 38.

Prea Inălţate Dόmne.

Arĕtăm Inălţimeĭ tale, că încă din lόt 1818, Martie 9, prin întărirea Domnuluĭ Ioan Vodă Caragea, la anaforaoa Dumnélor veliţilor boerĭ, am fost rânduiţĭ noĭ slugile Măriеĭ tale, împreună cu Dumnéluĭ vel Vornicu al obștirilor ce s'aŭ aflat atuncĭ, pentru deschiderea drumurilor și tămăduirea noróelor pe drumurile ce sunt afară din coprinsul și hotarele politieĭ Bucurescilor, printre viile și pometurile ce și-aŭ făcut uniĭ alţiĭ pentru desfătarea lor și spre vătămarea politieĭ cu strîmtorarea drumuluĭ și pricinuirea noróelor, în vreme ce locurĭ de viĭ și de pometurĭ sunt în destul maĭ pe departe de politie. De aceea am fost noĭ orânduiţĭ cu plirecsuriotita, pe unde vom găsi cu cale să se deschidă drum noŭ la margine, unde ese din rândul caselor și al grădinilor, să se pue în lucrare, tăindu-se case, viĭ, pometurĭ și orĭ-ce gardurĭ vor cădea în linia drumuluĭ noŭ, ca să nu stea politia Bucurescilor mulţa-

pe drumurile ce sunt afară din coprinsul şi hotarele politieĭ Bucurescilor, pentru viile şi pometurile ce şi'aŭ făcut uniĭ-alţiĭ, pentru desfătarea lor, şi spre vătămarea politieĭ cu strîmtorarea drumuluĭ şi pricinuirea noroaelor», încă de pe timpul luĭ Caragia, a fost numită o comisiune din Grigore Ghica Ban, Barbu Văcărescu vel Vistier, şi Vornicul Constantin Bălăceanu. Aceasta, la 15 Aprilie 1819, raporteză luĭ Al. Suţu, că la capul poduluĭ Calicilor, aŭ lăsat drumul a fi în lărgime de 24 stânjinĭ, şi aŭ dat zapis ceĭ cu viĭ şi îngrăditurĭ pe acolo, că nu vor încălca asupra lărgimeĭ aceleĭ strade. Pe acolo comisiunea aŭ tăiat îngrăditurĭ. Pentru podul Mogoşóeĭ încă aŭ deschis un drum prin grădinĭ «spre mâna dréptă», unde iarăşĭ cu inlesnire ese şi intră norodul în politie, fără de a pătimi». Acum Comisiunea a aflat că s'aŭ făcut încălcărĭ asupra caleĭ Craioveĭ, de aceea cer ca Vodă să delege pre vel Vornicul al Obştirilor, să mérgă la amêndouĕ

serea, din pricina noróelor, după care am apucat de am făcut urmare numaĭ la capul poduluĭ Calicilor spre drumul Craioveĭ: până unde ese din rândul caselor şi al îngrădişurilor, am lăsat drumul a fi intru lărgire de 24 stânjenĭ; aŭ dat şi zapis ceĭ ce îşĭ aŭ viile şi îngrădişurile pe moşia monastireĭ Raduluĭ Vodă, că apururea în vecĭ vor păzi să fie uliţa într'acéstă mĕsură de stânjenĭ şi cu îngrijirea drumuluĭ, astupând batacile cu a lor ostenélă, dar maĭ încóce spre politie pe moşia Sfinteĭ Mitropoliĭ, fiind patru cincĭ îngrădişurĭ cu óreşĭ-ce pomĭ, unde este locul maĭ nalt şi adeverindu-ne că aŭ fost şi casa poştieĭ gospod acolo, am deschis drumul cu tăerea gardurilor, spre înlesnirea lŏcuitorilor, ce es şi intră în politie cu cele trebuincióse, făcĕnd şi pod peste un loc în dreptul aceluĭ drum, ce am deschis, şi s'aŭ urmat până acum trecerea noroduluĭ cu înlesnire, cum şi la podul Mogoşóeĭ asemenea am deschis un drum prin grădinĭ spre mâna dréptă, unde iarăşĭ cu înlesnire ese şi intră norodul în politie fără de a pătimi: acum, fiind că uniĭ din părtinitoriĭ drumuluĭ Craioveĭ, din pros'ime, prin nebăgare de sémă la ceea-ce s'aŭ făcut cu hotărîre, aŭ început de îngrădesce şi strîmtoréză uliţile ce s'aŭ găsit cu cale de s'aŭ deschis atuncĭ, şi din vreme in vreme cu a lor obrăznicie, póte să se închidă drumul cu strîmtorare ca şi maĭ nainte, şi din pricina noróelor făcêndu-se batacurĭ, iarăşi se pricinuesce politieĭ Bucurescilor muhaserea, a nu putea lŏcuitoriĭ să iasă şi să vie cu cele trebuincióse politieĭ. De aceea dar găsim cu cale, să fie luminată porunca Inălţimeĭ tale, către Dumnéluĭ vel Vornicu al obştirilor, să mérgă la amêndouĕ capurile de podurĭ şi orĭ unde va găsi îngrădit maĭ mult peste ceea-ce am lăsat atuncĭ drumul, să deschidă cu tăere de gard la acele sempturĭ, şi cu hotărîre către aceĭ ce se vor maĭ întinde de acum înainte maĭ mult, peste ceea-ce s'aŭ lăsat drumul, să i se taie tóte namestiile ce-ĭ va maĭ rĕmânea la acel loc, rĕmâind virane întru trecerea obştieĭ, pentru care spre pliroforie, alăturăm şi cea de atuncĭ anafora, cu întărirea Domnuluĭ Ioan Vodă Caragea, iar hotărîrea rĕmâne a se face de Măria ta.—1819, Aprilie 15.

Grigorie Ghica Ban, Barbu Văcărescu vel Vistier, Constantin Bălăceanu Vornic.

capurile de podurĭ, «şi orĭ unde va găsi îngrădit maĭ mult peste ceea ce Comisiunea a lăsat *atuncĭ* drumul, să deschidă cu tăiere de gard la acele sempturĭ.

*

Cu referința la o piață în oraş, aflăm următorul act din 12 Martie 1819:

Cartea loculuĭ curțeĭ gospod. ceĭ vechĭ, de la pórta de sus.

Zemle Vlahiscoe.—Fiind-că la locul unde aŭ fost pórta din sus a Curțeĭ domnescĭ ceĭ vechĭ, în rĕspântia dintre treĭ podurĭ marĭ, s'aŭ aflat o bucată de loc domnesc deschis slobod, a căruia loc periferic din poruncă domnéscă, mĕsurându-se aŭ eşit despre foişorul luĭ Hagi Teodosie, stânjinĭ 3, palme 4, i despre cafeneaua luĭ Altântop, stânjinĭ 5, palme 5, i pe față pe lângă podul cel mare al luĭ Şerban-Vodă, stânjinĭ 4, palme 6, care acéstă bucată de loc este hărăzită prin sineturĭ domnescĭ ot lét 1804, Iulie 24, şi ot lét 1814, Maiŭ 12, care le vĕdum şi Domnia mea, adecă nu numaĭ celor ce se află alăturĭ cu locul acesta, ci şi cățĭ sunt vecinĭ împrejurul acestuĭ loc, şi celor din împotrivă de peste podurĭ, dându-le sinet domnesc la mânile tuturor acestor împrejuraşĭ, ca să fie bucata acésta de loc a lor, ohavnică şi nestrămutată în vecĭ, fără de a fi volnic nimenĭ după vremĭ, a face vre-o bina pe dênsul, ce să fie apururea deschis şi slobod. Drept aceea dar, şi Domnia mea, înnoim şi întărim acésta, ca să se păzéscă întocmaĭ şi nestrămutat în vecĭ, precum se coprinde maĭ sus, i saam receh gpd.—1819, Martie 12.

(Pecetea gospod.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCIII, fila 18.

Bucurescii tind a se transforma, prin dărîmarea de ziduri din jurul monastirilor, seaŭ prin deschiderea de uşĭ, în asemenea zidurĭ. In 22 Aprilie, 1820, Domnitorul opresce spargerea zidului Sfîntuluĭ Ion:

Pitac către A. a a popri pe lucrătoriĭ ce sparg zidul Sf. Ioan.

Zemle Vlahiscoe.—Cinstit şi credincios boerule Domnieĭ mele, Dumnéta vel Agă, am vĕdut arĕtarea ce ne facĭ prin anafora, pentru spargerea zidului monastireĭ Sf. Ioan, ca să se facă prăvăliĭ în fața poduluĭ, din care spargere slăbindu-se zidul, póte să aducă primejdie de mórte, surpându-se, atât celor din lăuntru, cât şi celor de afară, adecă trecĕtorilor pe pod, de care poruncim Dumitale, să popreşcĭ negreşit pe ceĭ ce lucréză şi sparge la acel zid, îndată ce veĭ primi acest domnesc al nostru pitac, până când vom da porunca Domnieĭ mele, asupra aceştiĭ pricinĭ, tolco pisah gpd.—1820 Aprilie 22.

Cod. XCVI, pag. 144.

O lună mai apoi, măsura devine mai generală. Vĕḑĕnd că se sparge şi zidul de pe la alte monastiri, Domnitorul dă o nouă hotărîre în acéstă privinţă, în 25 Maiŭ 1820 [1].

1. *Io Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

Cu cale şi primită fiind Domniei mele, acéstă anafora a Dumnélor veliţilor boerĭ, poruncim Dumitale vel Agă, să facĭ urmare întocmaĭ precum maĭ jos se coprinde. 1820 Maiŭ 25.

(Procitoh gospod.) *Vel Logofĕt.*

[1] Vol. XCV, pag. [illegible].

Prea Inălţate Dómne,

Dumnéluĭ vel Agă, prin anaforaoa de la 17 ale trecutuluĭ Aprilie, aŭ arĕtat Măriei tale, că unele din monastirĭ, ce se află din lăuntrul tĕrguluĭ, aŭ început a sparge zidurile cele din afară, după marginea poduluĭ, cu care nu puţină slăbiciune aduc puterei ziduluĭ, din care este îndestul rĕŭ şi vătămătóre primejdie, precum şi egumenul monastirei Sfîntuluĭ Ioan, acum de curênd, aŭ spart zidul cel despre hanul Zlătarilor şi aŭ făcut feţe de prăvăliĭ, slăbindu-se fórte, pentru că şi cu loviturile spargerei, smintindu-se şi cu spargerea împuţinându-se puterea, ce ţinea greutatea mărimeĭ ziduluĭ, ce aŭ rĕmas în sus, care are multă greutate, ferésca Dumneḑeŭ, póte să caḑă şi să pricinuiască primejdie de mórte celor din năuntru, fără îndoială, dar póte şi trecĕtorilor, de afară, fiind pod mare pe unde umblă mulţime de norod, la care anafora ni se porunceşte de către Măria ta, ca vĕḑĕnd arĕtarea Dumnéluĭ vel Agă, să facem cuviincĭósa cercetare şi chibzuire asupra pricineĭ, şi să arĕtăm Măriei tale în scris prin anafora, următorĭ Inălţimei porunceĭ am trimes pe architectonul [illegible] pe cel mare [illegible] împreună cu căţi-va [illegible]

[illegible]

Piaţa de la Biserica Sfîntul Anton, a dat loc unor reclamaţiunĭ de la negoţătorĭ ambulanţĭ, că ceĭ cu magazine pe margine, şi preoţiĭ de la Biserică le cer chirie pentru că ocupă un loc în piaţă, pentru vinderea mărfeĭ lor.

Al. Suţu pune să se mĕsóre piaţa şi să se facă carta eĭ, şi în loc de a reda acéstă piaţă miculuĭ negoţ, el,—*histoire du troisième laron* îl dăruesce luĭ Manolache Arghiropulo biv vel Spătar, epistatul Agieĭ [1]!

---

mers la Dumnéluĭ vel Agă, de i-aŭ spus şi Dumnéluĭ, făcĕnd arĕtare Măriеĭ tale, aŭ trimes egumenuluĭ monastireĭ, luminat pitacul Măriеĭ tale, poruncitor să stea din lucru, şi n'aŭ contenit. Deci, pentru ca să nu se întêmple primejdie, feréscă Dumnedeŭ, de omor de ómenĭ, găsim cu cale să fie luminată porunca Măriеĭ tale, către Dumnéluĭ vel Agă, ca să îndatoreze pe egumenul monastireĭ, rânduind asupră'ĭ şi zapciŭ harnic, spre a surpa tóte bolţile odăilor şi a uşura şi greutatea ziduluĭ arcaleĭ, de deasupra, iar hotărârea cea desăvêrşită, rĕmâne a se face de către Măria ta. — 1820, Maiŭ 7.

Al Ungrovlahieĭ Dionisie, Ba-bu Văcărescu vel Ban, Istrate Creţulescu vel Vornic, Costache Samurcaş vel Vornic, Gheorghe Filipescu, Iordache Golescu vel Vornic, Nestor logofĕt.

1. *Iô Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar.*

Precupeţiĭ ce aŭ tărăbile lor pe loc domnesc, în dreptul luĭ Babic Brutarul, prin jalbă către Domnia mea, aŭ făcut arĕtare, că apururea sunt supĕraţĭ cu numire de chirie şi avaeturĭ, une-orĭ de prăvăliaşiĭ ce sunt împrejur, alte-orĭ de zapciiĭ agieĭ şi alte-orĭ de preoţiĭ bisericeĭ Sfîntuluĭ Antonie, care cum póte îĭ jăfuesce, cerênd ca să li se facă cunoscut cine este stăpân? a nu fi supĕraţĭ de mulţĭ. A cărora jalbă orânduindu-o Domnia mea, la Dumnélor veliţiĭ dvornicĭ, prin anafora de la trecutul Aprilie 27, fac arĕtare, că mergĕnd la faţa loculuĭ, aŭ vĕdut acest loc ca o piaţă în mijlocul a treĭ drumurĭ, ce merg unul din uliţa Bărăţieĭ spre podul Tèrguluĭ de Afară, i altul spre uliţa Gabrovenilor, şi altul din uliţa din dosul Şelarilor, spre uliţa ce merge în podul cel mare. După acésta, aducĕnd pe stăpâniĭ prăvăliilor, ce cad peste drumurile aceştiĭ pieţe, pe carĭ întrebându'ĭ de aŭ vre-o stăpânire asupra acestuĭ loc, aŭ rĕspuns, că nicĭ o stăpânire nu aŭ, decât numaĭ chiriaşiĭ la carĭ aŭ prăvăliile închiriate, iaŭ câte o puţină chirie pentru calabalâcurile ce ţin nóptea prin prăvăliile lor, ceĭ ce îşĭ aŭ tărăbile pe acest loc, precum şi preoţiĭ de la biserica Sfîntuluĭ Antonie, carĭ obicĭnuiaŭ de strîngeaŭ cu cutia milostenie, aducându-se faţă, aŭ arĕtat că vre-un privileghiŭ séŭ vre-o dreptate, a lua chirie pentru acea piaţă nu aŭ, şi locul fiind slobod fără nicĭ o robire la nimenĭ, dic Dumnélor veliţiĭ vornicĭ, că nu se cuvine a fi precupeţiĭ supĕraţĭ, dar nicĭ sunt volnicĭ a pune tărăbile acolo fără slobodenia stăpânireĭ. La care anafora, s'aŭ dat porunca Domnieĭ mele către Dumnélor veliţiĭ vornicĭ, ca să facă şi mĕsurătóre aceĭ pieţĭ cu stânjinul domnesc, şi să arĕte Domnieĭ mele în scris, câţĭ stânjinĭ sunt în lungul şi latul loculuĭ, şi prin al doilea anafara de la 19 ale trecutuluĭ Iunie, fac arătare, că mergĕnd la faţa loculuĭ, şi maĭ întêiŭ alegĕnd acele treĭ uliţe după acest loc, cu lăţimea ce s'aŭ aflat, aŭ rĕmas locul pieţeĭ unde îşĭ aŭ precupeţiĭ tărăbile, slobod, care loc fiind în loc curat, aŭ pus de 'l-aŭ mĕsurat

Communicaţiunea externă e înlesnită cu câte-va poduri nouĕ, orĭ *reînnoite. Aşa fu podul pe* Milcov încuviinţat a se face de Paharnicul Dinu, *la moşia sa* Rugii lui Hasan [1].

după orânduiala cu stânjin domnesc, făcându-se şi hartă, şi s'aŭ găsit însă despre miadă-nópte, stânjinĭ 42 şi jumĕtate, şi despre apus stânjinĭ 4 şi palme 3 şi jumetate, iar despre miază-dĭ stânjinĭ 5, şi nefiind sub robire la nimenĭ, domnesc în fiinţa, se vede şi după cum asemenea slobod îl cunosc şi stăpâniĭ prăvăliilor ce cad peste drumurĭ împrejur: de aceea, ca un loc slobod domnesc coprins din trei uliţe domnescĭ, după volnicia ce aŭ Domniĭ asupra locurilor domnescĭ, prin întărirea ce am dat la aceste anaforale, încă de la 4 ale aceştiĭ lunĭ Septembrie, 'l-am hărăzit Domnia mea cinstituluĭ şi credincios boeruluĭ Domnieĭ mele biv vel Spătaru, epistatul agieĭ, Manolache Arghiropulo, ca să'l aibă întru desăvêrşita stăpânire, ca o moşie ohabnică, coborându-se şi la némul Dumnealuĭ, care iar îl întărim şi cu acest domnesc al nostru hrisov ce dam Domnieĭ sale de stăpânire ohabnică, cu tótă coprinderea acestuĭ loc, dupĕ cum Dumnélor prin anafora şi prin hartă rădicată de inginer şi iscălită de Dumnélor veliţiĭ vorniciĭ, se arată starea loculuĭ, cu suma stânjinilor. Drept aceea, ca să se păzéscă acest har a pururea cu nestrămutare, am adeverit hrisovul acesta cu însăşi credinţa Domnieĭ mele. Iô Alexandru Nicolae Suţu Voevod, şi cu credinţa Prea Iubiţilor Domnieĭ mele fiĭ: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Iôn Vv., Dimitrie Vv., Grigorie Vv., martorĭ fiind şi Dumnélor cinstiţĭ şi credincioşĭ boeriĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: pan Grigorie Brâncovénu biv vel. Ban epistatul Spătărieĭ, pan Barbu Văcărescu vel Ban, pan Grigorie Bălénu vel Vornic de ţéra de sus, pan Grigorie Filipescu vel Vistier, pan Constantin Samurcaş vel Vornic de ţera de jos, pan Gheorghe Slătinénu vel Logofĕt de ţéra de sus, pan Constantin Filipescu vel Vornic, pan Grigore Ralea vel Vornic, pan Nicolae Văcărescu vel Vornic al Obştirilor, pan Constantin Golescu vel Logofĕt de ţéra de jos, pan Constantin Câmpinenu vel Logofĕt al streinelor pricinĭ, pan Iacovache Rizul vel Postelnic, pan Dimitrie Hrisoscoleu vel Logofĕt de obiceiurĭ, pan Nicolae Ghica vel Vornic al poliţieĭ, pan Alexandru Hariton vel Cămăraş, pan Dimitrie Suţu vel Comis, şi Ispravnic, pan Gheorghe Slătinénu vel Logofĕt de ţera de sus; şi s'aŭ scris hrisovul acesta în anul al [illegible] aicĭ în oraşul scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucureşti [illegible] de la nascerea Domnuluĭ Dumnezeu şi Mântuitoruluĭ nostru Isus Hristos 1820 Septembrie [illegible] de Nicolae Logofĕt de Divan.

[illegible]

1 [illegible] Nicolae Suţu [illegible]

[illegible]

[illegible] Logofĕt.

[illegible]

Podul important de pe apa Buzĕuluĭ, cu 32 podarĭ scutiţĭ, se dă sub epistasia (şi în câştigul) luĭ Aga N. Filipescu, sub cuvênt că vine pe moşia sa Mărăcinenii şi că din casa Vistieriei nu aŭ cheltuit nicĭ odată cu întreţinerea luĭ [1].

Prea Înălţate Dómne,

După luminată porunca Măriei tale, de la acéstă însciinţare a Dumnélor ispravnicilor de Vlaşca, am vĕḑut însciinţarea ce fac către Dumnélor, orânduiţiĭ ce aŭ fost trămişĭ la faţa loculuĭ, adecă Pitar Ştefan Ornescu şi Const. Postelnic, pentru podul ce cere Dumnéluĭ Postelnic Dinu, a face la moşia sa Ruşiĭ luĭ Hasan, peste apa Milcovuluĭ, cum că aŭ cercetat de este drum mare pe la acest loc? de aŭ fost maĭ nainte pod? de este trecerea cu anevoĭe? De se găsesce cine-va să'l facă de pomană? şi negăsindu-se să facă mĕsurătóre, de câţĭ stânjenĭ trebue să se facă podul şi câtă cheltuială merge? şi arată aceştĭ orânduiţĭ, că strîngênd ómenĭ bĕtrânĭ, împrejuraşĭ din satele din apropiere, aŭ arĕtat că este drum mare pe la acest loc şi că din vechime aŭ fost pod făcut de către lĕcuitorĭ, siliţĭ din poruncă, după trebuinţă şi nu de multă vreme s'aŭ stricat şi că trecerea este cu anevoĭe, după cum aŭ vĕḑut şi aceştĭ orânduiţĭ şi că nimenĭ nu póte să'l facă de pomană, fiind mare cheltuială şi că aŭ mĕsurat lăţimea, unde este a se face podul, şi aŭ eşit stânjenĭ 33, la care după socotéla ce aŭ făcut numiţiĭ orînduiţĭ, după preţul ce aŭ cerut tot dintre lĕcuitoriĭ împrejuraşĭ, stânjenul câte talerĭ 32, trece cheltuiala peste talerĭ 1000. Decĭ, după pliroforia ce se dă dintr'acéstă cercetare, de vreme ce acest pod este trebuincios să se facă, fiind la drum mare, şi trecerea cu anevoĭe, ne-fiind pod, măcar că se cuvenea să se îndatoreze satele din prejur, din poruncă a-l face fără plată, după cum se arată în cercetare de la faţa loculuĭ că s'aŭ făcut şi maĭ nainte, dar fiind că jăluitorul Paharnic se încarcă înaintea nóstră să'l facă cu cheltuiala sa, să aibă a'l face făr' de a se supĕra satele.— 1819, Septembre 22.

Al Ungrovlahieĭ Dionisie, Istrate Creţulescu vel Vornic, Constantin Filipescu vel Vornic, Constantin Golescu vel Logofĕt, C. Dudescu, Dumitru Hrisoscoleŭ vel Logofĕt, Gh. Filipescu, Iordache Golescu vel Vornic.

1. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospod. Zemle Vlahiscoe.*

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnéta vel Vistiere pentru destoinicele cuvinte de maĭ jos arĕtate, primită fiindu-ne acéstă anafora a Dumitale, o întărim Domnia mea, şi hotărim, ca epistasia acestuĭ pod, împreună cu aceştĭ 32 podarĭ, să o aibă de a pururea casa Dumnéluĭ biv vel Agă Nicolae Filipescu, cărora podarĭ, ca să fie sciuţĭ în tótă vremea, că sunt orânduiţĭ pentru îngrijirea acestuĭ pod, poruncim Dumitale să li se dea şi Domnescile nóstre pecetluiturĭ pe la mâinile lor.—1819, Maiŭ 23.

(pecetea g-pd.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCIV, pag. 89.

Acéstă disposițiune o dă Vodă asupra anaforalei Marelui Vistier din 19 Maiŭ 1819.

Prea Înălțate Dómne.

După luminată porunca Măriei tale, ce ni se dă la acéstă jalbă a Dumnélui biv vel Agă Nicolae Filipescu, următor fiind, am făcut cercetare pentru acel pod de pe apa Buzĕuluĭ, ce cade pe moșia Dumnéluĭ, Mărăcineniĭ, și după pliroforia ce am luat, arĕt Măriei tale, că pentru cheltuiala ce ar putea merge pe an la meremetul acestuĭ pod, fiind-că Vistieria niciĭ odată nu aŭ făcut cheltuială, căcĭ nu s'aŭ găsit trecut cu nicĭ o numire, adecă nicĭ între scutelnicĭ, și așa pentru descoperirea adevĕruluĭ, am scris Dumnélor ispravnicilor di Buzĕŭ, ca să'mĭ dea pliroforie, de la carĭ acum 'mĭ-aŭ venit rĕspuns, cu fóie de numele podarilor, carĭ sunt la numĕr 32, arĕtând, că aceștĭ podarĭ, nicĭ pecetluiturĭ, nicĭ alte adeverințe aŭ avut vre-o dat, nicĭ aŭ în mânile lor, ci pentru că se află slujind după trebuință la acest pod, de multă vreme și până acum aŭ fost apĕrațĭ și ocrotițĭ de verĭ ce dărĭ, pentru căcĭ când vine apa Buzĕuluĭ mare, de vor fi maĭ puținĭ, nu póte urni podurile de repeḑiciunea apeĭ, spre întimpinarea trecereĭ olacelor, și a acelora ce pururea trec pe acolo, și dintr'acésta se cunósce, că numaĭ 32 podarĭ aŭ fost și sunt, iar nu maĭ mulțĭ, pentru că și când se întêmplă să móră dintrênșiĭ, Dumnélor ispravniciĭ orânduesc alțiĭ; iar pentru cererea ce face Dumnéluĭ Agă, a se da acest pod sub epistasia Dumnéluĭ, fiind-că a pururea se pricinuesc zăticnire trecătorilor, neavênd asupra lor pe nimenĭ purtător de grijă; ci pentru ca să fie păzit și întemeiat bine și totdeauna în stare bună, maĭ vêrtos fiind și moșia Dumnéluĭ, de se va găsi cu cale de către Măria ta, cu cuviință este a se da sub epistasia Dumnéluĭ Aga Filipescu, împreună cu toțĭ podariĭ aceștia.—1819, Maiŭ 19.

Vel Vistier.

Iŏ Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar

Dumnéta vel Vistiere, pentru cuvintele ce ni se arată maĭ jos, printr'acéstă anafora a Dumitale, primită fiind Domnieĭ mele cererea Dumnéluĭ biv vel Agă Nicolae Filipescu, poruncim, să se facă cuviinciósa poruncă către isprávniciĭ județuluĭ, pentru mutarea acelor podarĭ la locul unde le va orândui Dumnéluĭ Aga, cu apropiere de acel pod.—1819, Iulie 12.

(pecetea g-pd.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 289.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei tale, ce ni se dă la acéstă jalbă, a Dumnéluĭ biv vel Agă Nicolae Filipescu, am făcut cercetare, și cu adevĕrat podariĭ de la acel pod, nu sunt cu lŏcuința acolo, cu apropiere de podurĭ, spre înlesnire la paza podurilor, ce sunt rĕspândițĭ cu depărtare pe la multe sate, din care negreșit urmézá să se întêmple zăticnire trecĕtorilor, lipsind podariĭ din prejur, cererea Dumnéluĭ Agăĭ fiind cu orânduială de a se aduce aceĭ podarĭ, a fi cu lŏcuința aprópe de podul unde iĭ va așeḑa Dumnéluĭ Aga, și la acésta nu

ublică, este în calea spre
luí, se daŭ 4 luḑí podarí în

eja o mĕsură generală cu
dar ea nu avu aplicaţiune
moşiĭ particulare [2].

le, către Dumnélor ispravniciĭ
sunt acum cu şederea, şi să se
loc Dumnéluĭ Aga, ca să fie
cel maĭ puţin cusur. Ci eŭ
iar hotărîrea rĕmâne la Măria

Vel Vistier.

Suţu voevod.

e daĭ printr'acéstă anafora,
dar, poruncim să se înnoiască
atru podarĭ nestrămutaţĭ.—

Vel Logofĕt.

ni se da la acéstă jalbă a
cetare, m'am pliroforisit, că
a linia drumuluĭ celuĭ mare·
ĭ pe unde fără încontenire,
mosafirĭ, cum şi curierĭ de
l-alţĭ călĕtorĭ carĭ trec, de
ntru dresul poduluĭ şi cumperatorea vaselor, cum şi alte cheltuelĭ, şi cu cuviinţă este de se va găsi cu cale de către Măria ta, a i se lăsa acele lude, patru podarĭ, pe séma aceluĭ pod, de a fi pentru înlesnirea necurmatelor trecĕtórelor olace şi a i se înnoi şi Cartea domnéscă ce o are, a fi nestrămutaţĭ, spre îngrijirea aceluĭ pod, iar hotărîrea cea desăvêrşită rĕmâne a se face de către Înălţimea ta.—1820, Martie 22.

Vel Logofĕt.

2. *Pitac către vel Vistierul pentru podurĭ i podişcĭ ce sunt stricate pe afară.*

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnéta vel Vistiere, din obştésca anafora a părinţilor arhiereĭ, împreună cu Dumnélor veliţiĭ boerĭ, ce ne-aŭ dat de la 21 ale trecutuluĭ Septembrie, ni s'aŭ făcut cunoscut, că pe lângă cele-l-alte îngrijirĭ ce aŭ cu multă rĕvnă pentru cele folositóre patrieĭ, aŭ socotit o trebuinciósă şi ne-apĕrată îngrijire, a se pune în faptă din vreme

Un alt pod âmblător pe apa Buzĕuluĭ este învoit a se face de către biv vel Clucerul Creţulescu în judeţul Rômnic-Sărat, la moşia sa Pleşoiu. Pentru dreptul de a face acest pod, a urmat înainte proces între Clucerul Creţulescu şi Căminarul C. Suţu, ispravnicul judeţuluĭ, care învĕţase şi douĕ sate de se jăluiseră, că prin facerea poduluĭ Clucerului, li se căşunéză supĕrare. Dupĕ anaforaoa din 10 Maiŭ 1819 a luĭ vel Logofét Al. Filipescu, Clucerul Creţulescu e învoit a'şi face podul, cu reserva, că dacă va fi rĕmas în judecată de cine-va, el însuşi va ridica podul [1].

şi dresul i făcutul podurilor şi podişcilor de peste ape micĭ şi de peste mocirle din tótă ţóra, atât pe drumurile cele marĭ, cât şi pe drumurile cele micĭ, ce merg de la un sat până la altul, de a nu se face zăticnire nicĭ celor ce merg şi vin cu trebĭ domnescĭ de la judeţe totdeauna, nicĭ carelor cu sare domnéscă, ce se cară la schele, nicĭ lŏcuitorilor ţăranĭ ce urdină a pururea pe dânsele cu ale lor trebĭ; acéstă bună îngrijire primindu-o şi Domnia mea, ca o folositóre obştieĭ, şi voind maĭ întêiŭ a lua o întrégă pliroforie pentru starea acelor locurĭ şi pentru dregerea lor cu podurĭ şi podişcĭ, care adecă să se facă din noŭ, şi care să se drégă fiind stricate, séŭ cu podinĭ lipsă, poruncim Dumitale să se facă Cărţile vistierieĭ pe la tóte isprăvnicaturile, ca prin zapciiĭ plăşilor să se facă scumpă cercetare prin vedere la faţa loculuĭ într'acestaşĭ chip, adecă care sunt acele locurĭ rele cu mocirle şi noróe, ce aŭ trebuinţă a se face pod, séŭ podişcă din noŭ? câţĭ stânjinĭ ţine acea diastimă şi cu câte podinĭ s'ar putea face din cap până în cap? şi iarăşĭ unde vor fi podurĭ séŭ podişcĭ stricate, câte podinĭ trebuesc ca să se drégă? şi osebit să se dovedéscă, care sunt acele moşiĭ ale cărora stăpânĭ sunt îndatoraţĭ prin Cărţĭ domnescĭ, ce vor fi avênd la mână, ca să îngrijască însuşĭ eĭ a face şi a ţinea podurĭ séŭ podişcĭ cu a lor cheltuială, folosindu-se câte óreşĭ-ce din trecĕtóre, dupĕ slobodenia ce vor fi avênd, şi cine sunt anume aceĭ stăpânĭ? acéstă pliroforie să o trimiţă isprăvnicaturile în scris la vistierie fără prelungire, negreşit şi prin Dumnévóstră să ni se facă cunoscută, ca să dăm porunca Domnieĭ mele, în ce chip să se facă urmare.—1819, Octombrie 18.

Vel Logofĕt.

Cod. XCVI, pag. 88.

1. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar.*

Cu tóte că prigonirea dintre Dumnéluĭ Clucerul Creţulescu şi lŏcuitoriĭ acelor douĕ sate pentru acest pod, nu s'aŭ hotărît până acum, dar de vreme ce insuşĭ Dumnéluĭ dă făgăduială şi legătura de maĭ jos arĕtată, că de se va arĕta adecă în urmă vre-un davagiŭ pentru acest pod şi se va hotărî de judecată, că nu se cuvine a avea acolo pod şi'l va rădica, de aceea primită este Domnieĭ mele cererea Dumisale, şi poruncim Dumnévóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, ca cu şartul şi legătura de maĭ sus arĕtată, să aibă voĭe Dumnéluĭ Clucerul de a'şĭ aşeda podul pe apa Buzĕuluĭ, acolo, pe moşia Dumisale. — 1819, Maiŭ 30.

(pecetea g-pd.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 115.

Eforiĭ podurilor (Gr. Băleanu vel Vornic, Greg. Filipescu vel Vistier şi Const. Cornescu) supun luĭ Al. Suţul, la 12 August 1820, anafora,

---

Prea Inălţate Dómne.

După luminată porunca Măriei tale de la acéstă alăturată jalbă a Dumnéluĭ biv vel Clucerul Alexandru Creţulescu, făcênd cercetare, vĕḑuiŭ că jalba Dumnéluĭ este pentru un pod âmblător de pe apa Buzĕuluĭ, că aprópe de doĭ anĭ sunt, de când vrĕnd să facă acest pod pe numita apă, la o moşie de zestre, din sud Slam-Rîmnic, care moşie este şi de o parte şi de alta de apă tot a Dumnéluĭ, când era gata să'l dea pe apă, s'ar fi pomenit cu Dumnéluĭ Căminarul Costache Suţul, aflându-se ispravnic şi avênd moşie de zestre acolo alăturea, care nu trece de amândouĕ părţile de apă, că aŭ învitat douĕ sate de s'aŭ pornit cu pîră, ḑicênd, ca să nu facă acel pod, cu cuvênt că li se pricinuesce supĕrărĭ şi aşa zăticnindu-se, atuncĭ Dumnéluĭ Clucerul pe de altă parte s'ar fi pomenit cu Dumnéluĭ Căminarul cu puterea isprăvniciei, îndată făcênd vase şi gătind podul, l'aŭ şi dat pe apă de se folosesce cu venitul, iar Dumnéluĭ Clucerul se păgubesce, pentru că încă de atuncĭ, intrând în judecată cu acele douĕ sate, şi înfăţişându-se la Dumnéluĭ biv vel Vistierul, n'ar fi rĕmas mulţămit pe anaforaoa ce s'aŭ făcut, şi dând apelaţie Dumnéluĭ Clucerul, aŭ fost să se înfăţişeze la domnescul Divan, dar ce folos, că Dumnéluĭ Căminarul davagiul, viind într'ascuns şi aceĭ lŏcuitorĭ de atuncĭ aŭ fugit din judecată, stă Dumnéluĭ Clucerul, păgubindu-se cu podul pe uscat, cu care aŭ cheltuit ca la talerĭ 6000, ḑicênd acum, fiind-că nu vede pe nimenea davagiŭ, cu care să se judece, cere luminată poruncă cu voie şi slobodenie, de a da şi podul Dumisale pe apă, şi în urmă de se va arĕta cinevaşĭ davagiŭ, se va înfăţişa la luminat Divan şi când nu va avea dreptate, să aibă podul într'acel loc pe moşia Dumnéluĭ, îl va rădica; asupra căreea arĕtărĭ şi cererĭ, făcênd cercetare sluga Măriei tale de cele urmate maĭ dinainte, vĕḑuiŭ la mâna Dumnéluĭ Clucerului aceste de maĭ jos arĕtate, însă:

1816, Maiŭ 25. — Jalbă a Clucerului, că avênd o moşie, ce se numesce Pleşoiu, care cade în mijlocul plăşeĭ Grădişteĭ şi trece apa Buzĕuluĭ prin mijlocul acesteĭ moşiĭ, are şi drum mare, cere voie de a face pod pe acéstă apă pentru înlesnirea tuturora de acolo, care jalbă se orânduesce în cercetarea Dumnéluĭ vel Vistierul.

1816, Maiŭ 29. — Cartea Dumnéluĭ vel Vistierul către Dumnélor boeriĭ Ispravnicĭ din sud Slam-Rîmnic, ca să cerceteze de este cererea Dumnéluĭ Clucerului cuviinciósă şi de nu aduce vre-o vătămare, séŭ supĕrare acel pod altor învecinate moşiĭ, şi la ce semn şi parte de loc cade acéstă moşie, cum şi locul unde voesce a face podul şi să însciinţeze Vistieriei, precum şi de va fi curgênd pricina într'alt chip, iarăşĭ să însciinţeze.

1816, Iunie 23. — Insciinţare isprăvnicéscă, că după porunca cinstiteĭ Vistieriĭ, aŭ cercetat Dumnélor ispravniciĭ şi s'aŭ pliroforisit, că acéstă moşie cade în drumul Ibrăileĭ şi trecere de lŏcuitorĭ apururea este la tóte alişverişurile lor, maĭ vêrtos la semănăturĭ şi fâneţe, ce le aŭ peste apa Buzĕuluĭ şi de multe orĭ se stânjinesc când se fac apele marĭ şi că despre amândouĕ părţile acesteĭ moşiĭ Pleşoiu a Dumnéluĭ Clucerului este moşie de a monastireĭ Sfântul Ioan din Focşanĭ, arĕtând Dumnélor, că şi dincóce de apă şi dincolo fiind moşia Dumnéluĭ Clucerului, unde este şi drum mare maĭ dinainte.

arĕtând, că podul pe Dâmboviţa, de la Grozăvescĭ, este slăbit şi stricat şi că e de lipsă să se facă cu plata de la monastirile Cotrocenĭ şi Sf.

1816, Iulie 1. — Anafora a Dumnéluĭ vel Vistierul, prin care arată, că intrând în cercetarea jălbeĭ Dumnéluĭ Clucerului Creţulescu, ce aŭ dat, prin care cere voĭe, ca la moşia Dumisale Pleşoiu din sud Slam-Romnic, peste apa Buzĕuluĭ, să facă pod după orânduiala Vistieriei, făcĕnd maĭ întêiŭ cercetare prin Dumnélor Ispravnicii judeţuluĭ, de aduce acest pod vre-o supĕrare, séŭ vătămare altor podurĭ de prin prejur şi la semnul ce âmblă să'l facă, de aduce vre-o supĕrare după vremĭ, aŭ venit rĕspunsul de maĭ sus arĕtat, şi de vreme ce nicĭ o vătămare séŭ supĕrare nu se aduce cu facerea acestuĭ pod la nimenĭ, după isprăvnicésca înscîinţare, ce maĭ vêrtos folos trecĕtorilor, cu înlesnire, găsesce cu cale a i se da căḑuta slobodenie.

1816, Iulie 11.—Respuns prin buiurdizmă în dosul anaforaleĭ Dumnéluĭ vel Vistierul, că aŭ vĕḑut Măria Sa arĕtarea ce face, la care şi respunde Măria Sa, că în vreme ce stăpânii moşiilor ceĭ ce aŭ apa curgĕtóre pe moşiile lor, când le va fi moşia şi pe de o parte şi pe de alta cu apă, sunt volnicĭ făr' de nicĭ o poprire a'şĭ face pod, şi de vreme că Dumnéluĭ Clucerul are moşie de amândouĕ părţile apeĭ Buzĕuluĭ, carele este pricina de cererea voĭeĭ a i se da slobodenie să'şĭ facă pod?

1816, Iulie 15.—Anafora a Dumnéluĭ vel Vistierul, că făcĕnd întrebare Dumnéluĭ Clucerului, ca să arate ce pricină aŭ fost care l'aŭ parachinisit să céră acéstă voĭe, aŭ dat respuns, că témă fiindu-ĭ a nu bănui aceĭ carĭ aŭ asemenea podurĭ prin prejur, de aceea aŭ făcut acéstă arĕtare.

1816, Iulie 23. — Respuns prin buiurdizmă în dosul acesteĭ anafora a Dumnéluĭ vel Vistierul, că aŭ vĕḑut Domnia sa arĕtarea ce face printr'acea de al doilea anafora, de care şi poruncesce, să se scrie Dumnélor Ispravnicilor judeţuluĭ, să cerceteze cu deamăruntul, spre a se pliroforisi de acea adevĕrată pricină, din care s'aŭ îndemnat Dumnéluĭ Clucerul a cere voĭe pentru facerea aceluĭ pod şi să trimiţă Dumnélor Ispravnicii înscîinţare cu bună pliroforie.

1816, Septembrie 2. — Inscîinţare isprăvnicéscă din sud Slam-Rômnic către Dumnéluĭ vel Vistierul, făcĕnd cercetare pentru podul ce era să aşaḑe Dumnéluĭ Clucerul Creţulescu în apa Buzĕuluĭ pe moşia Dumnéluĭ Pleşoiŭ, dintr'acel judeţ, aŭ dovedit că moşia este cu adevĕrat a numituluĭ boer şi dincolo de apa Buzĕuluĭ şi dincóce, şi drum este trecĕtor la Ibrăila, pe unde merg şi vin lŏcuitorii ceĭ ce fac alişveriş căiĭ ibrăilene, şi mulţĭ aŭ semănăturĭ peste apa Buzĕuluĭ, care se socotesce a fi de folos la trecere, când se întâmplă a fi apa mare, şi alte podurĭ prin prejur nu maĭ sunt, ca să aducă vre-o supĕrare, decât în altă plasă a judeţuluĭ cale ca de douĕ césurĭ este un pod al luĭ Iancu Costandache Moldoveanul, ce'l are pe moşia sa, pentru care cercetând, nu i se aduce aceluĭ pod nicĭ o supĕrare.

1816, Septembrie 22. — Anafora a Dumnéluĭ vel Vistierul, că după porunca, ce prin buiurdizmă i s'aŭ dat la al doilea anafora, ca să cerceteze de iznóvă prin Dumnélor Ispravnicii judeţuluĭ cea adevĕrată pricină, că pe moşia Dumisale următóre fiind, şi scriind Dumnélor Ispravnicilor cu dinadinsul, aŭ trimis alăturat respuns, adecă cel de maĭ sus arĕtat, din care acésta este cercetarea şi anaforaleĭ, fiind-că se alege şi se face dovadă, cum că acolo unde cere Dumnéluĭ Clucerul a aşeḑa acest pod, este moşia Dumisale Pleşoiu, de o parte şi de alta de apa Buzĕuluĭ şi alte podurĭ cu apropiere; după aceste în-

Ioan, fiind-că vine pe moşiile acestor două monastirĭ, după planul inginerulă[1].

In 7 Iunie 1819 Al. Suţu maĭ dă privileghiu de un pod pe Milcov Paharniculuĭ Constantin (?) la moşia luĭ Ruşiĭ luĭ Assan (Vlaşca), pe unde trece drum mare spre Zimnicea, Giurgiu, etc.[2]

sciinţărĭ isprăvnicescĭ nu se vede a maĭ fi decât podul unuĭ Iancul Costandache Moldoveanul, care după depărtarea ce arată, că este de două césurĭ podul Cluceruluĭ la acela, nicĭ o vătămare nu face, şi de vreme ce Dumnéluĭ Clucerul dice, prin chiar jalba sa, că de va arĕta cinevaşĭ în urmă, şi dupĕ acest davagiŭ judecându-se cu Dumnéluĭ şi hotărîndu-se de către judecată a nu avea pod acolo, singur îl va rădica ca un pod âmblător ce este, iar nu stătător, la care pod, fiind-că aŭ cheltuit talerĭ 6.000 de l'aŭ făcut, sciindu-se stăpân de moşie şi de o parte şi de alta de apa Buzĕuluĭ, după dreptatea ce are, şi ca să nu i se strice acest pod stând pe uscat şi să păgubéscă Dumnéluĭ atât de cheltuiala ce aŭ făcut, cât şi de venitul ce ar putea să aibă, găsesc cu cale, cu luminată porunca Măriei tale, să aibă voie şi slobodenie Dumnéluĭ Clucerul, cu orânduiala de maĭ sus, a'şĭ pune acest pod în lucrare, acolo, pe apa Buzĕuluĭ la moşia sa Pleşoiŭ, iar hotărîrea rĕmâne la Măria ta. — 1819, Maiŭ 10.

Alexandru Filipescu vel Logofĕt.

1. Cod. C, pag. 374.

2. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar*

Poruncim Domnia mea, Dumnévóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să faceţĭ cercetarea de maĭ jos arĕtată şi să însciinţaţĭ Domnieĭ mele. — 1819, Iunie 7.

(pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod XCII, pag. 149.

Prea Inălţate Dómne,

Am vĕdut acéstă jalbă, ce aŭ dat la Măria ta, Dumnéluĭ Paharnicul Constantin, cum că la moşia sa Ruşiĭ luĭ Hasan, în sud Vlaşca, este drum mare care merge de aice pe la podul Dómneĭ şi de la alte părţĭ merge la Zimnicea, la Giurgiŭ şi la alte locurĭ şi că din vechime aŭ fost pod peste apa Milcovuluĭ, făcut din porunca domnéscă de lăcuitoriĭ ţĕranĭ, iar de la o vreme încóce stricându-se, nu puţină nevoinţă pătimesc trecĕtoriĭ, întêmplându-se şi primejdiĭ de mor dobitócele în noróie, pentru care să i se dee voie ca să facă acest pod cu a sa cheltuială, şi pentru ca să ţie în tótă vremea dres, să i se dee voie prin luminată porunca Măriei tale, a lua de la trecĕtorĭ avaet, după cum arată în jalbă, şi un om strein scutit de tóte cererile domnesceĭ Vistieriĭ, ca să fie păzitor la acest pod napristan. Decĭ, să fie luminată porunca Măriei tale, către Dumnélor ispravniciĭ judeţuluĭ, ca să cerceteze prin om credincios la faţa loculuĭ, de este drum mare pe acolo şi de aŭ fost pod maĭ nainte şi de este trecerea cu anevoie? după cum arată jăluitorul şi de este trebuincios a se face acest pod? de câţĭ stânjinĭ este şi câtă cheltuială póte să mérgă la

[illegible] Clucerul Oteteleşanu să facă pe apa Jiuluĭ, [illegible].

[illegible] l'aŭ maĭ făcut altă dată să'l facă şi acum pentru [illegible], fără plată de la trecătorĭ şi de tóte să înscĭinţeze Măriei tale [illegible], iar hotărîrea cea desăvârşită, rĕmâne a se face [illegible]. 1819, Maiŭ 14.

[illegible] vel Vornic, Mihalache Manu vel Vornic, Constantin [illegible] vel Vornic, Iordache [illegible] vel Vornic, Alexandru Filipescu vel [illegible]

[illegible] Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar.

[illegible] anafora, a Dumnélor veliţilor boerĭ, poruncim [illegible] boerule al Domnieĭ mele, biv vel [illegible], Caimacamule al Craioveĭ, să aĭbă voĭe Dumnéluĭ Clu[illegible] pe apa Jiuluĭ, la acel loc, luând însă de la [illegible], iar nu maĭ mult. — 1819, Iunie 4.

[illegible] *Vel Logofăt.*

[illegible]

[illegible]

[illegible] Măriei tale Dumnezeu [illegible]

Pe apa Ciorogârleĭ Al. Suțu recunósce privileghiul luĭ Barbu Văcărescu vel Vistier, fiind-că vine pe moșia luĭ, în drumul cel mare al Craioveĭ. Caragea i-a dat lude *10 podarĭ*. Suțul îĭ reînnoesce acest hrisov în 15 Maiŭ 1819[1].

1. *Zemle Vlahiscoe.* — Fiind-că pentru podul ce este pe moșia Clinceniĭ sud Ilfov, a Dumnéluĭ cinstituluĭ și credincios boerul Domnieĭ mele Barbu Văcărescu vel Vistier, care se află peste apa Ciorogârleĭ, în drumul cel mare al Craioveĭ făcut de Dumnéluĭ, și de multe trecerĭ ale lăcuitorilor și olacilor s'aŭ fost stricat și iarășĭ cu cheltuiala Dumnéluĭ l'aŭ făcut, pentru ca să fie în stare bună de a pururea, fiind pentru obștesc folos, s'aŭ hărăzit de Domnia sa Ioan Voda Caragea, prin cartea Domnieĭ sale, ca să ție lude 10 ḑece podarĭ, din ómeniĭ făr' de pricină pe dajdie, scutițĭ cu pecetluiturĭ domnescĭ, de rêndul dăjdiilor Vistierieĭ și de alte orânduelĭ, cu carĭ ómeniĭ să se însărcineze Dumnéluĭ vel Vistierul stăpânul moșieĭ, să ție podul totdeauna în stare bună și trecĕtoriĭ să nu se supere cu nicĭ un fel de dare la trecere, precum și n'aŭ fost supĕrațĭ. Drept aceea bine-voim și Domnia mea, de vreme că s'aŭ făcut după cuviință, pentru obștesc folos fiind, și i-am înnoit și i-am întărit și Domnia mea prin cartea acésta a Domnieĭ mele, ca să ție aceștĭ lude ḑece și de acum înainte cu nestrămutare, pentru cea de a pururea întemeere și stare bună a acestuĭ pod, și poruncim întocmaĭ să se urmeze, că așa este porunca Domnieĭ mele, i saam receh gpd. — 1819, Maiŭ 15.

(pecetea gpd.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCIII, fila 7 v.

Iŏ Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Dupĕ pliroforia ce ne dă Dumnéluĭ vel Vistierul printr'acéstă anafora de vreme ce acești arĕtațĭ lude opt, sunt apururea trebuincioșĭ în paza și dregerea poduluĭ ce este făcut statornic pe apa Argeșuluĭ, în drumul cel mare al Giurgiuluĭ și al Rusciuculuĭ, cu cheltuiala Dumnéluĭ biv Logofĕtul Ștefan Belu și sub a Domnieĭ sale îngrijire fiind, așa dar ființa luĭ în bună stare pentru inlesnirea olacilor și altor trecĕtorĭ, poruncim Dumitale vel Vistiere, ca să rĕmâe aceștĭ lude 8 nesupĕrațĭ de rêndul dăjdiilor Vistierieĭ, spre a'șĭ putea urma datoria lor ce sunt legațĭ făcêndu-se și cartea Domnieĭ mele de apĕrare. — 1820 Februarie 5.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCV, pag. 237.

Prea Înălțate Dómne,

Dupĕ luminată buiurdizmă, a Dumnéluĭ biv vel Logofĕtul Ștefan Belu intrând în cercetare mĕ adeveriiŭ, că aceștĭ lude opt, ce se arată în jalbă, nu sunt socotițĭ în trebuința Caseĭ Dumnéluĭ, nicĭ se pot socoti în rêndul slujitorilor, ci podariĭ îngrijitorĭ asupra poduluĭ, ce are Dumnéluĭ, făcut pe apa Argeșuluĭ în drumul cel mare al Giurgiuluĭ și al Rusciuculuĭ, care măcar că acum în vreme de iarnă, tóte cele-l-alte asemenea podurĭ dupĕ ape marĭ

Apa Dâmboviței. In Domnia luĭ A. Suțu se refac podurile de la Grozăvescĭ și din Gorganĭ.

Maĭ mulțĭ riveranĭ aĭ Dâmboviței îngustézâ din noŭ malurile eĭ bătênd țĕrușĭ și înălțând locul.

Biv vel Banul Gr. Brâncoveanu reclamă, că mahalagiiĭ de pe malul Dâmboviței, în fața caselor sale, aŭ încălcat cursul apeĭ bătênd țĕrușĭ și apa aŭ fost împinsă spre Curtea luĭ, de aŭ mâncat peste un stînjen de loc. Se rânduesce cercetare și se adeveresce acésta. Divanul decide tăierea țărușilor încălcătorĭ și Al. Suțu aprobă la 24 Iunie 1820 [1].

In privința șanțurilor regulatóre cursuluĭ Dâmboviței din Bucurescĭ, posedem următorul document:

Zemle Vlahiscoe. — Fiind-că ne-am insciințat Domnia mea, cum că la gura șanțurilor, s'aŭ făcut o mâncătóre fórte mare, în cât maĭ cu vreme póte să se abată matca apeĭ Dâmbovița, cu totul pe acolo și să rĕmâie politia Bucurescilor, isterisită de apă, de aceea dar, orânduim pe Dumnéluĭ cinstit și credincios boerul Domnieĭ mele, biv vel Vistierul Grigorie Romanitis, ca împreună cu Dumnéluĭ Clucerul Iordache Deșliu i cu paharnicul Enache Hafta și cu inginerul, ce se află în partea loculuĭ, să mérgă și să facă cercetare prin însășĭ vederea Dumnélor la fața loculuĭ și chibzuind mijlocul care se póte face îndreptarea aceĭ mâncăturĭ, să aducă Domnieĭ mele curată pliroforie în scris, tokmo pisah gpd. — 1819, Maiŭ 24.

(pecetea gpd.)

Vol. XCVI, pag. 37.

Importanța vadurilor de luat apa din Dâmbovița am arĕtat-o în anteriórele volume. Vadul servea pentru sacagiĭ și era de nevoie să fie

---

se rădică din pricina desghețuluĭ și a slăbituluĭ ghețeĭ, dar acesta fiind stătător și sub îngrijirea numiților podarĭ, tóte olacele ce vin de la Giurgiu și Rus-ciuc, cum și cele ce merg de aicĭ, asemenea și ceĭ-l-alțĭ călĕtorĭ nu pot cerca împiedecare aicĭ diua nicĭ nóptea, aflându-se numițiĭ cu îngrijire în tótă vremea asupra poduluĭ, de aceea nu lipsim printr'acéstă plecată anafora a face cunoscut Inălțimeĭ tale, ca ca adevĕr sunt trebuincioșĭ acestĭ ómenĭ a fi podarĭ îngrijitorĭ la acest pod, ce este în drumul cel mare, precum a fost și până acum cu luminată Carte gospod., ca să nu cerce trecătórele olace și călĕtoriĭ din pricina lipseĭ acestor podarĭ, zăbavă la trecere, iar hotărîrea rĕmâne la Măria ta. — 1820, Februarie 4.

Vel Vistier.

1 Cod. C, pag. 87.

maĭ multe vadurĭ pentru grabnica âmplere a sacalelor la întêmplare de iangan (incendiŭ)[1].

1. *Iŏ Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.*

Dumnéta vel Agă, am vĕḑut Domnia mea arĕtarea ce ne facĭ printr'acéstă anafora, şi de vreme ce acest loc din vechime aŭ fost vad de apă pentru trebuința obştieĭ, atât adecă mahalagiilor, cât şi altora din partea loculuĭ, cât şi pentru sacagiĭ la întêmplărĭ de primejdiĭ de foc, şi de vreme ce alăturea caselor, ce aŭ făcut pĭrĭtul Egumen în locul vaduluĭ celeĭ vechĭ, este loc îndestul a se face alt vad, poruncim Dumitale, ca dimpreună cu Dumnéluĭ vel Vornicu al obştirilor, mergênd la fața loculuĭ, să facețĭ chibzuire unde se cuvine a se întocmi acest vad, ce este trebuință a se face în locul vaduluĭ celuĭ vechiŭ, şi de câțĭ stânjenĭ de loc face trebuință a fi lărgimea vaduluĭ, ca să pótă avea înlesnire a merge sacalele la apă şi a se întórce, şi să ne arĕtațĭ în scris prin anafora.—1820, Martie 24.

(pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCV, pag. 430.

Prea Inălțate Dómne,

Pe marginea Dâmboviței, în dreptul caselor reposatuluĭ Banuluĭ Dumitrache Ghica, din vechime aŭ fost vad de apă, atât pentru trebuința mahalagiilor şi a altora din partea loculuĭ, cât şi pentru sacagiĭ la întêmplărĭ de primejdiĭ de foc, că nefiind alt vad prin prejur, maĭ cu apropiere de cât cel de la Curtea veche, care cade peste mână, alérgă la acest vad, unde se ajută şi cu apropiere şi cu graba, pentru că la celă-l-alt vad, adunându-se toțĭ de odată şi neîncăpênd, nu póte prohtacsi să âmble cu înlesnire, cel de acum Egumen al monastireĭ Sfântuluĭ Ioan, făcênd case într'acel loc, aŭ stricat vadul, alăturea caselor ce aŭ făcut tot în linia celuĭ d'întêiŭ, este loc îndestul şi netrebuincios monastireĭ, a se face alt vad, iar numitul Egumen nu îngăduesce, şi fiind-că vadul la acest loc este de mare lipsă mahalagiilor şi celor de prin prejurul aceştiĭ mahalale, neavênd alt vad maĭ cu apropiere, decât cel de la Curtea veche, care este peste mână şi depărtat, iar maĭ vêrtos sacagiilor la întêmplărĭ de foc, de aceea nu lipsesc a arĕta Inălțimeĭ tale, că de se va găsi cu cale şi de către Măria ta, prin luminată poruncă să se dea slobodenie a se face acest vad, cu hotărire de a se păzi în tótă vremea, spre a nu maĭ putea monastirea după vremĭ să'l strice ca un lucru, ce şi mahalagiilor este trebuincios şi polițieĭ la întêmplărĭ de foc, iar hotărîrea este la Măria ta. — 1820, Martie 20.

Vel Agă.

Iŏ Alexandru N. Suțul Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

De vreme ce Dumnéluĭ vel Vornicu al obştirilor şi Dumnéluĭ vel Agă, ce prin osebită porunca Domnieĭ mele, aŭ fost orânduițĭ să chibzuiască, unde se cuvine a se întocmi acest vad de apă, şi de câțĭ stânjinĭ de loc, face trebuință, a fi lărgimea luĭ, ca să pótă avea înlesnirea, a merge sacalele la apă, şi a se întórce, ne daŭ pliroforie printr'acéstă anafora, că din josul caselor

Apa. Nicĭ o mĕsură nouă de înregistrat cât privesce îndestularea Bucurescilor cu apă. In 8 Septembrie 1819, Al. Suţu acordă biv vel Hatmanuluĭ Const. Golescu dreptul de a duce la casele sale, din susul Bucurescilor, lângă apa Dâmboviţeĭ, olanul de apă ce a fost adusă de Alex. Ipsilant în întâia domnie, de lângă Crângaşĭ, din jos de Giulescĭ. Din acéstă sorginte se făcuse două cismele, una de lângă casele Dumnéluĭ Banuluĭ C. Creţulescu şi alta din Salvaragiĭ, «iar după ce s'aŭ găsit alt destoinic la Crevedia, de lânga Creţulescĭ, pentru cismelele ce se află acum în politia Bucurescilor, s'aŭ *batalisit* aceste două cismele, aflându-se şi mĕsura apeĭ maĭ jos, în discolie fiind a se aduce în politie şi aŭ rĕmas curgerea aceĭ ape acolo unde s'aŭ aflat maĭ nainte şi fabrica de postav, care fabrică cumpĕrând-o Dumnéluĭ Hatmanul, unde împodobind acel loc cu acareturĭ i cu alte înfrumuseţărĭ precum se vĕd, a făcut cerere la Seleful nostru, prin părintele Dumnéluĭ rĕposatul Banu Golescu, ca să i se hărăzéscă Dumisale acest olan de apă, care vine din isvorul ot Giulescĭ». Caragea a acordat acéstă Banuluĭ Golescu, în 17 Maiŭ 1816. Al. Suţu reîntăresce donaţiunea olanuluĭ către Golescu, cu condiţiune să facă curgerea şi la

---

ce aŭ făcut egumenul monăstireĭ Sfîntuluĭ Ión, în locul vaduluĭ celuĭ vechiŭ, adecă spre baia monăstireĭ, este loc slobod cuviincios, de a se face vad de apă, din care aŭ mĕsurat 8 stânjinĭ, cât este trebuincios pentru vad, şi aŭ rĕmas îndestul şi pentru Curtea baeĭ, poruncim că acest loc de stânjinĭ 8, să rĕmâe a fi tot-d'auna slobod pentru vadul apeĭ, acolo unde s'aŭ mĕsurat, fără de a se strica vre-odată cu facerea de binale.—1820, Maiŭ 13.

(pecetea gospod.) *Vel logofĕt.*

Cod. XCV, pag. 592.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Măriel tale, ce ni se dă la anaforaua agieĭ, prin care s'aŭ făcut cunoscut Măriel tale, pentru vadul sacagiilor după podul curţeĭ gospod ce arse, că stricându-se de egumenul monăstireĭ Sfîntuluĭ Ión, făcând case într'acel loc, este trebuinţă a se face altul, am mers la faţa loculuĭ, şi am vĕdut, că locul cât maĭ este rĕmas din susul caselor, nu este bun de a se face vad, fiind nămol şi plin de gunoiŭ, unde rĕŭ nomolindu-se caiĭ şi sacalele, nu pot umbla, dar este alt loc slobod din josul acelor case, spre baia monăstireĭ Sfîntuluĭ Ión, care mĕsurându-se opt stânjinĭ, cât este destul pentru mergerea şi întórcerea sacalelor cu înlesnire, aŭ rĕmas şi pentru Curtea băeĭ. Ce destul, şi nu lipsim a arĕta Măriei tale, ca să se dea luminată poruncă pentru facerea acestuĭ vad cu hotărîre de a nu fi volnică monăstirea după vremĭ să'l maĭ strice, fiind fórte trebuincios atât mahalagiilor cât şi politieĭ la întâmplărĭ de foc, iar hotărîrea rĕmâne la Măria ta.—1820, Maiŭ 2

Nicolae Văcărescu vel Vornic. Manolache Arghiropol vel Agă.

drum, pentru drumeţĭ şi oştile lor. Golescu primesce condiţiunea cu acéstă reservă, că fiind apă puţină, să nu curgă mereŭ cişméua de la drum, iar drumeţiĭ să pótă lua totuşĭ apa necesară lor din asemenea cişmea[1].

E ciudat conceptul ce-şĭ făceaŭ boeriĭ noştri — chiar ceĭ maĭ de trébă — de lucrul public: conductul era făcut de ţéră, dar Golescu îşĭ reservă sie-şi apa.

---

1. *Cartea Dumnéluĭ biv vel Hatman Constantin Golescu, pentru o mĕsură de apă*

Zemle Vlahiscoe. — Dat'am Domnésca nóstră carte, cinstituluĭ şi credincios boeruluĭ Domnieĭ mele, Dumnéluĭ biv vel Hatman Constantin Golescu, ca să aĭbă olanul de apă, ce se află în grădina caselor Dumnéluĭ, ce le are din susul Bucurescilor, lângă apa Dâmboviţeĭ, care apă încă dintru întêia Domnie a rĕposatuluĭ Domn Alexandru Vodă Ipsilant, aŭ fost adusă de la Crângaşĭ, din jos de Giuleşcĭ şi aŭ fost două cişmele: una de lângă casele Dumnéluĭ Banuluĭ Constantin Creţulescu şi alta din Şalvaragiĭ; iar după ce s'aŭ găsit alt isvor destoĭnic la Crevedia, de lângă Creţulescĭ, pentru cişmelele ce se află acum în politia Bucurescilor, s'aŭ batalisit aceste două cişmele, aflându-se şi mĕsura apeĭ maĭ jos, cu discolie, fiind a se aduce în politie şi aŭ rĕmas curgerea aceĭ ape, acolo unde s'aŭ aflat maĭ nainte şi fabrica de postav, care fabrică cumpĕrând'o Dumnéluĭ Hatmanul, unde împodobind acel loc cu acareturĭ i cu alte îmfrumuseţări, precum se vede, aŭ făcut cerere la seleful nostru, prin părintele Dumnéluĭ, réposatul Banu Golescu, ca să i se hărăziască Domnieĭ sale acest olan de apă, care vine din isvorul ot Giulescĭ, şi după cercetarea ce s'a i făcut de către Dumnóluĭ vel Vornic al Obştirilor, prin anafora arĕtând, s'aŭ dat şi întărire Domnéscă, în lĕt 1816 Maiŭ 17 la aceeaşĭ anafora, coprinḑĕtóre, că primită fiind rugăciunea, îĭ hărăzesce acel olan de apă, de la fabrica ce a i fost de postav, cu legătură, ca să fie dator a face o cişmea şi afară spre drum, pentru călĕtoriĭ drumaşĭ şi să ţie atât cişméua, cât şi drumul aceştiĭ ape, totdéuna în bună fiinţă, cu a Domnieĭ sale cheltuială. Acum Dumnéluĭ Hatmanul făcêndu-ne rugăciune, ca şi harul să'l întărim şi în loc de cişméoa ce este îndatorat a o face, afară spre drum, pentru călĕtorĭ, să ţie hazna cu uşă, slobodă de a bea orĭ-ce lŏcuitorĭ vor vrea, căcĭ apa fiind puţină de o va face să curgă, nu rĕmâne pentru trebuinţa Dumisale; care cerere a Dumnóluĭ chibzuind-o, întărim harul acestuĭ olan de apă, pe obrazul Dumnóluĭ, iar pentru cişméua ce este să ţie afară spre drum, îl îndatorăm Domnia mea, ca să o facă cu acéstă rânduială, adecă, să nu aibă lipsă de apă, nicĭ discolie de luat călĕtoriĭ séŭ şi alţĭ vecinĭ, carĭ vor avea trebuinţă a lua apă de bĕut, séŭ călĕtorul a'şĭ adăpa vita sa, şi aşa se dă voĭe să o facă, cu mijloc a nu curge sĭ se împrăştieze, séŭ să se verse apa pe pămênt făr' de folos, pentru care să o ţie Dumnéluĭ totdóuna în stare bună cu a Dumisale cheltuială, i saam recoh gpd. — 1819, Septembre 8.

(pecetea gpd.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCIII, fila 86.

In 12 Septembre 1919, Al. Suțu reînnoesce hrisovul pentru milele și ajutorul acordat Focșanilor, ca să și pótă întreținea cișmelile de apă [1].

1. Creștinéscă datorie aŭ Domniĭ și oblăduitoriĭ, cărora li s'aŭ încredințat de la Dumnedeŭ stăpânire de țĕrĭ și de noróde, a nu trece cu vederea lucrurile cele ce sunt de folosul și de mare trebuință lŏcuitorilor, ce li s'aŭ încredințat sub a lor oblăduire, ce maĭ vêrtos a le întemeia spre maĭ buna îndreptare, ca să fie bine păzită. Drept aceea, însciințându-se Domnia mea, că în orașul Focșaniĭ se află lipsă de apă, și maĭ din vechime cu ajutor domnesc s'aŭ întocmit o cismea, de s'aŭ adus apă pe olane, de la loc depărtat, cu care apă se îndestula, atât têrgovețiĭ din Focșanĭ, cât și alțĭ trecĕtorĭ, și une-orĭ din vechime, alte orĭ din ale răzmerițeĭ întêmplărĭ când s'aŭ stricat și iarășĭ cu ajutor domnesc s'aŭ dres și s'aŭ făcut la loc, la care cișmea, spre a se putea ținea în stare bună totdeauna, aŭ făcut rânduială frațiĭ Domnĭ de maĭ nainte, prin hrisóvele Domniilor sale, care le am vĕdut, a se da pe tot anul de la Epitropia obștilor, câte talerĭ 200 pentru cheltuiala și pentru plata orânduituluĭ suiulgiŭ, avênd și 12 lude fôntânarĭ scutițĭ, și într'acéstă răzmiriță trecută, din pricină că nicĭ orânduiții banĭ de la cutia milosténieĭ, nu li s'aŭ dat, lăsându-se făr' de îngrijire, s'aŭ stricat, iar in partea orașuluĭ Focșanĭ, din ținutul Moldoveĭ, se află cișmele, o apă luată din pământul aceștiĭ țĕrĭ nu de maĭ nainte, ci din vremea Domnieĭ sale frateluĭ Alexandru Vodă Moruz când se afla la Moldova, după cererea ce aŭ făcut la Domnia sa, Constantin Vodă Ipsilant, prin slobodenie domnéscă s'aŭ dat voĭe de aŭ luat apă din pămêntul țĕreĭ, făcênd cișmele îndestulate, nu numaĭ în oraș, ci și în alte locurĭ maĭ depărtate. Pentru acésta dar, aŭ trimis Domnieĭ jalbă, boeriĭ i boerinașiĭ de la Focșanĭ, cum și Dumnélor ispravniciĭ însciințând iarăș Domnieĭ, cum că cișméua din Focșanĭ se află stricată și pătimesc marĭ discoliĭ, pentru lipsa apeĭ, fiind silițĭ de trec dincolo în Moldova de iaŭ apă, și cum că când s'aŭ dat slobodenie, de s'aŭ luat apă, din pămêntul țĕreĭ, aŭ făcut legătură, ca din apa aceea ce se ia din pămêntul țĕreĭ de aicĭ, să dee 6 mĕsurĭ de apă adusă la hotar, cu cheltuiala părțeĭ Moldoveĭ și de la hotar cu cheltuiala părțeĭ de dincóce, să se împartă în orașul Focșaniĭ de dincóce, a se maĭ deschide alte patru cișmele, unde se va socoti că sunt maĭ trebuincióse, și atât pentru cheltuiala cișmeleĭ ceĭ vechĭ, cât și pentru acele, ce sunt a se aduce din noŭ, făcênd chibzuirĭ de cheltuiala ce trebue, cu tóte că aŭ maĭ ajutat și pămênteniĭ de acolo, dar au cerut și ajutorul Domnieĭ, atât pentru dregerea cișmeleĭ ceĭ vechĭ, cât și pentru cheltuiala lor în vremea viitóre, să se maĭ adaoge irat spre a ținea totdeauna în stare bună, ca și când se va strica undo-vașĭ, dintr'acel irat să se drégă, aŭ orânduit Domnia la Dumnéluĭ vel Logofĕtul, de aŭ cercat și prin anafora, de la Maiŭ 27, a acelui lét, aŭ făcut arĕtare, că este prea mult trebuinciósă facerea acestor cișmele și trebuință are de ajutor, pentru următórele cheltuelĭ, atât de a se face acum, cât și de a se ținea în stare bună totdeauna, pentru care acestea din hrisovul selefuluĭ, ce'l vĕdum, cu lét 1814, Aprilie 30, aŭ chibzuit și iubind facerea de bine și obștescul folos, aŭ primit cererea și maĭ întéiŭ pentru epitrop, aŭ însărcinat pe iubitorul de Dumnedeŭ Sfinția sa părintele episcop Buzĕuluĭ chir Costandie, ca pe un arhiereŭ al eparhieĭ aceștia, și deosebit au poruncit la Dumnéluĭ vel Vornicu al obștirilor, epistatul cutieĭ da milostenie, ca să dee talerĭ 1400, pentru șepte anĭ trecuțĭ ce nu s'aŭ dat acest irat, după coprinderea hrisóvelor domnescĭ, spre a se urma

In 28 Maiŭ 1819, Alex. N. Suțu reinnoesce în a 3-a domnie uricul de milă și scutirĭ monastireĭ de la haznaoa apelor de la capul Poduluĭ

---

ca să i se dee aceĭ câte talerĭ 200 pe tot anul, de la cutia milosteniilor, însărcinând pe Sfinția sa episcopul, că din baniĭ Eparhieĭ ce dă la cutia milostenieĭ, să dee aceștĭ banĭ și la cutia milostenieĭ să se ție în sémă, care acest venit nefiind destoinic pentru facerea cișmelelor și dregerea lor, după vremĭ, după arĕtarea și rugăciunea ce aŭ făcut iubitorul de Dumneḑeŭ, Sfinția sa părintele episcopu, aŭ maĭ orânduit și aceste iraturĭ, adecă încărcatul și descărcatul buților din Focșanĭ, ca să fie al cișmelelor, precum se urméză aicĭ în Bucurescĭ, (care este venit al podurilor) însă plata să se ia după starea pivnițelor, după cum se urméză și în Focșaniĭ de dincolo, și Dumnélor ispravniciĭ să îngrijéscă a se păzi acéstă orânduială, cu dréptă cumpănire, ca să nu pătiméscă ceĭ ce aŭ trebuință, de încărcat și descărcat, după care orânduială și obiceiŭ, ce se urméză dincolo, să facă Dumnélor fóĭe de tóte felurimile de pivnițe, in care să arĕte asemenea ce are să ia de încărcat, să facă osebire la buțĭ marĭ și la buțĭ micĭ, care fóĭe sub iscăliturile Dumnélor să se dee în păstrare la Sfinția sa părintele episcop, și altă asemenea fóĭe iscălită să se dee la mâna suiulgiuluĭ, ce este purtător de grijă al cișmelelor, spre a se căuta venitul acesta pe séma cișmelelor, să se vînḑă pe an după cum se vind și alte huzmeturĭ; așijderea maĭ orânduim să ia și milă de vinăriciŭ, câte 2 banĭ de vadră, din poporul Jideniĭ și Oratia, în care are monastirea Romniculu, câte doĭ banĭ milă veche și biserica cu școla ot Argeșiĭ, câte un ban i din poporul Gârbovul, Tâmboeșcĭ, Bordeșcii, Cândeșciĭ, Dragosloveniĭ, Uricheșciĭ și Tărăcesciĭ, iarășĭ câte doĭ banĭ de vadră, în care are monastirea Sfântuluĭ Ioan din Focșanĭ a lua câte alțĭ doĭ banĭ milă veche și biserica cu școla ot Agieștĭ câte un ban, i din Curăturĭ, Blidariĭ și Bonteștiĭ, iarășĭ câte doĭ banĭ de vadră în care are Sfânta episcopie a Buzĕuluĭ, a lua câte alțĭ doĭ banĭ și biserica cu școla ot Agieștĭ, câte un ban; osebit aŭ maĭ orânduit, ca să ia pe tot anul de la ceĭ ce vor fi însărcinațĭ, cu tăĭerea cărneĭ la scaunele din Focșanĭ, câte talerĭ 100, să se facă și un tĕrg noŭ tómna la Vĕrtișcoiŭ, care tĕrg fiind spre folosul delenilor de acolo, cu a'șĭ înlesni cele trebuinciόse, aŭ găsit cu cale a se incepe de la 15 ḑile ale luĭ August și să ție până la 15 ḑile ale luĭ Noembre, după cum se urméză și la tĕrgul Valea Teanculuĭ, din sud Buzĕŭ al spitaluluĭ Sfântuluĭ Pantelemon, unde și la acest tĕrg să nu se amestece ispravniciĭ, seaŭ alțĭ ómenĭ domnescĭ, cu nume de niscare-va havaeturĭ, nicĭ vameșiĭ cu nume de prostichiŭ de vamă, fără numaĭ ómeniĭ ceĭ orânduițĭ de iubitorul de Dumneḑeŭ părintele episcop epitropul cișmelelor din Focșanĭ, să aĭbă a lua tótă vama impreună și cu tot celă-l-alt obicĭnuit venit al tĕrguluĭ pe séma cișmelelor, iar avaetul loculuĭ să se ia pe sĕma moșieĭ, pentru călcarea pămĕntuluĭ; să aĭbă și aceĭ 12 fontănarĭ scutițĭ. Decĭ învrednicindu-ne și pre noĭ Domnul Dumneḑeŭ, cu a treia Domnie a aceștiĭ pravoslavnice țĕrĭ rumânescĭ am bine-voit Domnia mea de am innoit și am întărit tóte aceste iraturĭ și cu numițiĭ fôntănarĭ și Sfinția sa părintele episcopul să pue la bună orânduială, dregerea cismeleĭ ceĭ vechĭ și facerea din noŭ celor patru cismele spre a se face temeĭnice și a avea îngrijire apururea de a fi aceste 5 cișmele în lucrare, cu apă totdeauna, în stare bună și drese după vremĭ, spre adăparea noroduluĭ de acolo, ca un lucru ce este de obștesc folos și am întărit hrisovul acesta, cu însășĭ credința Domnieĭ mele, Iω Alexandru Nicolae Suțu

Mogoşoia [illegible] Tânăduirei, cu condiţiunea să intreţină cişmeaoa şi grădina de acolo [illegible]

[illegible] la apă este acel prin care Alex. N. Suţu mai dăruesce o mĕsură de apă peste cea dăruită de Domnitorul Alex. Vodă Moruzi, la casele din Bucuresci ale reposatului Banul Constantin Filipescu [illegible] Domn Moruzi. Suţu ordonă lui [illegible]-Başa, să dee urmaşului lui Banul C. Filipescu, anume fiul sĕŭ vel Logofĕt de ţera de sus Gheorghe Filipescu, acea a doua mesurĭ de apă de unde va cădea mai aprópe, ca să pótă Dumnélui mai cu lesnire, cu cheltuiala Dumnélui, a şi-o aduce[2].

[illegible] Nicolae Vv., Gheorghe Vv., [illegible] Vv., martori fiind şi Dumnélor [illegible] Domniei mele: Pan Constantin [illegible] vel Ban, Pan [illegible] vel Vistier, Pan Istrate Creţulescu vel Vornic de ţera de sus, Pan Mihalache Manu vel Vornic de ţera de jos, Pan Gheorghe Filipescu vel Logofĕt de ţera de sus, Pan Constantin Filipescu vel Vornic, Pan Gheorghe [illegible] vel Vornic al Obştirilor, Pan Constantin [illegible] vel Logofĕt de ţera de jos, Pan Nicolae Slugearoglu vel Postelnic, Pan [illegible] vel Logofĕt de Obiceiuri, Pan Gheorghe [illegible] vel Spătar, Pan [illegible] vel Vornic al politiei, Pan Alexandru [illegible] vel [illegible], Pan [illegible] vel comis şi Ispravnic Pan Constantin [illegible] vel Logofĕt de ţera de jos, şi s'a scris hrisovul acesta la [illegible] al treilea [illegible] Domniei mele, aici în oraşul scaunului Domniei mele, Bucuresci [illegible] Domnului Dumneḑeŭ şi mântuitorului nostru Isus Hristos, 181[illegible] Septembre 12, de Nicolae Logofĕt de Divan. Cod. XCIII, fila 185.

1. Am donat [illegible] Academiei. [illegible] e scris pe [illegible] folio, românesce, în Bucuresci şi are sigil [illegible] cu cele două mărcĭ ale Principatelor, două coróne, un [illegible] şi între ele scuturile, iar maĭ sus un glob cu cruce.

2. *Cartea Domnului vel Logofĕtul Gheorghe Filipescu pentru două mĕsurĭ de apă.*

Domnie Vlahiscoe. — [illegible] Constantin Filipescu prin [illegible] 1796 [illegible] din apele nouă ce adu[illegible] în politia Bucurescilor [illegible] Alexandru Vodă Moruz, o mĕsură [illegible] la casele din Bucuresci, care [illegible] nestrămutat, iar acum [illegible] ce au făcut Domniei mele [illegible] cinstit şi credincios [illegible] Domniei mele vel Logofĕt de ţera de sus Gheorghe Filipescu, fiul şi [illegible] reposat, cum [illegible] şi greutatea caseĭ, [illegible] reposatului boer, [illegible] trebuinţă, urmând a se maĭ [illegible] la acéstă cişmea a casei [illegible], care trebuinţă cunoscèndu-o şi [illegible] Domnia mea că urmézà a fi în adevĕr, am bine-voit de am dat pe nu[illegible] vel Logofĕtul încă o mĕsură de apă preste ceea-l-altă mĕsură, ce [illegible] Dumnéluĭ, făcèndu-se haruĭ acestor două mĕsurĭ de apă [illegible] al Domniei mele pe chipul şi obrazul Dumnóluĭ vel Logo-

Tot din 1819 (Martie 28) avem o carte domnéscă de scutire de dajdie şi de alte angarale, a luĭ Ioniță sin Stan suiulgiŭ al Craioveĭ. Aceste scutirĭ aŭ fost acordate deja de Caragea Vv. şi acum Alex. Suțu le reînnoesce [1].

O anafora a Vornicieĭ Obştirilor, ca să se facă conducte nouĕ de apă la cişmele, cele vechĭ fiind stricate, dice: «Fiind-că Congurile cişmelelor ce vine în Bucurescĭ aŭ început a se strica prin multe locurĭ, aflându-se fórte vechĭ, se cere 1764 talerĭ pentru *Congurĭ* reînnoite. Cutia cişmelor n'are de unde lua acéstă sumă. Vornicul Obştirilor la 30 Aprilie 1820, propune, să se plătéscă acéstă cheltuială din Casa podurilor [2].

La 8 Maiŭ 1820, Alex. Suțu aprobă propunerea.

Incendiĭ. Se iaŭ certe mĕsurĭ relativ la paza de incendiĭ în domnia luĭ A. N. Suțu, aşa e anaforaoa a douĭ boerĭ din Divan, cărora Domnitorul le-a trămis în cercetare jalba isnafuluĭ rachierilor, carĭ se tînguiaŭ, că le merge comerciul rĕŭ, din causă că sunt împedecațĭ de Agie de a ține sumă mare de spirt prin prăvăliĭ, adăogĕnd că aŭ ajuns tréba la *catahrisis*, de daŭ banĭ ca să remână slobodĭ a ține spirt mult în prăvăliĭ. Anaforaoa conchide, că primejdie de foc nu vine numaĭ de la rachieriĭ, ci şi de la cele maĭ multe felurite materiĭ ardĕtóre, ce se află la casa fie-căruia, iar maĭ cu deosebire la spițeriĭ şi decĭ propune

---

fĕtul, ca să'l aibă de-apururea nestrămutat; de care poruncim ție suiulgi-Başa, ca, de unde va cădea maĭ aprópe, să daĭ Dumnéluĭ vel Logofĕtul încă o mĕsură de apă, ca să pótă maĭ cu înlesnire, cu cheltuiala Dumnéluĭ, a şĭ-o aduce, i saam receh gpd.—1819, Septembrie 16.

(iscălitura şi pecetea gpd.) *Vel Logofĕt procitoh.*

Cod. XCIII, pag. 63 v.

1. *Zemle Vlahiscoe.*—Dat-am Domnésca nóstră carte luĭ Ioniță sin Stan, carele aflându-se cu meşteşugul între suiulgiĭ Craioveĭ şi ajungĕnd la grele bĕtrânețe şi scăpătăciune aŭ avut milă prin sinet domnesc scris de la lĕt 1817 Noembre 14, a fi ertat de rândul dăjdiilor şi de alte angariĭ ce vor eşi de la vistieria domnéscă, precum şi o prăvălióră ce o are în oraşul Craioveĭ să fie scutită şi apĕrată de fumărit i căminărit şi de alte dărĭ ce vor eşi pe prăvăliĭ. Drept aceea milostivindu-ne şi Domnia mea asupra luĭ iĭ înnoim şi întărim mila acésta, ca să i se păzéscă întocmaĭ şi nestrămutat; pentru care poruncim zabiților din oraşul Craioveĭ, nimenĭ intru nimic să nu'ĭ facețĭ supĕrare preste porunca Domnieĭ mele, i saam receh gospod.—1819, Martie 28.

Vel Logofĕt.

Cod. XCIII, pag. 7 v.

2. Cod. C, pag. 67.

Domnitorului, ca rachierii să aibă voie de a ţine în prăvălii spirt câte patru-cinci burii de câte 25 de vedre, iar nu în vas mare, fiind-că buriile mai mici se pot ridica iute la întâmplare de foc. Boerii semnatarĭ anaforalei amintesc, că Bucurescii aŭ ars în trecut nu din causa rachierilor, ci a unei spiţerii, cum şi mai dăunăzi Hanul Gabrovenilor s'aŭ dărăpănat din causa depositului de iarbă de puşcă.

Domnitorul Alex. N. Suţu aprobă propunerea celor doui boerĭ. Nu scim cât va fi costat pe rachieri, asemenea relaxare a mĕsurilor anteriore, hotărîte pentru apĕrarea de iangane, adică de incendii! [1]

---

1. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe*

Primită fiindu-ne anaforaoa acésta a Dumnélor orânduiţilor boerĭ, o întărim Domnia mea, şi hotărîm, ca de acum înainte, aşa să urmeze întocmaĭ.—1819, Maiŭ 20.

(pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 92.

Prea Înălţate Dómne,

[illegible] a Măriei tale luminată poruncă de la acéstă jalbă a isnafuluĭ [illegible], intrând în deamăruntă cercetare, ca să ne îndestulăm maĭ întêiŭ [illegible] urmăreĭ acesteĭ supĕrărĭ, pentru care se şi plâng din ce pricină [illegible] alişverişul, că în vremea armieĭ rusescĭ cu primejdie de foc, [illegible] prăvălie în tergul Cuculuĭ la zidul Sfîntului Gheorghe cel noŭ, [illegible] numai de marfă de in, şi întindêndu-se focul până la al patruleĭ [illegible] rachierie, aŭ dat óreşĭ-care zăticnire şi mai multă strădanie stingerea, [illegible] rană, căcĭ cea de atuncĭ agie l-aŭ poprit de a nu mai ţinea [illegible] spirt prin prăvălii, dar ceĭ maĭ din urmă, [illegible] la catahrisis. [illegible] la dare de banĭ, ca să rĕmâe iarişi slobozi a ţinea nebântuiţi [illegible] neîntocmit buneĭ orânduelĭ, căcĭ primejdie de foc nu se aduc [illegible] rachiuluĭ, ce maĭ cu temeiŭ din [illegible] şi [illegible] cele [illegible] de materiĭ, ce sunt supuse la acest fel de primejdiĭ, se [illegible] şi la casa fie-căruia, încă maĭ [illegible] la spiţeriĭ, [illegible] lucrare de foc, dar privegherea [illegible] fie-care, [illegible] păzesce întêmplarea rea, de aceea [illegible] către Măria ta, [illegible] stenahorie, ce fără folos obştesc [illegible] se [illegible] asupra mărfeĭ [illegible], numaĭ ca să se supue la dare de banĭ [illegible] primi [illegible] cuviincios mijloc, adecă, să [illegible] fie-care în [illegible] rachiŭ [illegible] patru, cincĭ burie micĭ, unul [illegible] de 25 vedre, înlesnitóre [illegible] Dumnedeŭ se întêmplă primejdie, [illegible] prin vas mare [illegible] numai prin pivniţe şi [illegible] aluiri, ca uniĭ ce nicĭ [illegible] a tot tergului [illegible] în trecuţiĭ anĭ s'aŭ [illegible], iar nu de spirtul [illegible] Maiŭ 15.

Grigorie Filipescu, [illegible]

Exista *tulumbe* séŭ pompe. In budgetul óstei, sunt trecuţi *tulumbagiĭ*[1].

In 1820 se reînnoesc mĕsurile din vechime luate pentru paza de foc, prin un lung hrisov, adăogĕnd 6 articole.

Divanul propune prin anaforaoa sa înfiinţarea uneĭ Eforiĭ speciale de priveghere *(astinomie)* asupra oraşuluĭ. Este o specie de nouă *poliţie*. In favórea eĭ se va arunca, pe lângă alte iraturĭ, un adaos de 2 parale la oca de carne vîndută în Bucurescĭ. La capitolul Administraţiuneĭ am menţionat-o; în notă aducem numaĭ «*ponturile*» adaose de Domnitor, cu referinţă maĭ ales la incendiĭ şi edilitate în genere [2].

1. Veḑĭ Iorga, Acte în fragmente, II, pag. 558.
2. Iacă documentul:

Anaforaoa obştéscă cu ponturĭ pentru întocmirea Caseĭ poliţieĭ, care este cu întărire domnéscă.

Iō Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Printr'acéstă obştéscă anafora a Preaosfinţieĭ sale părinteluĭ Mitropolitul ţĕreĭ şi a Dumnélor cinstiţilor şi credincioşilor veliţilor boerĭ, Divanuluĭ Domnieĭ mele, îndestulată pliroforie ni se dete de călduróşa râvnă ce aŭ Dumnélor spre buna întocmire, întemeere şi odihnită petrecere a tóteĭ obştiĭ ce lŏcuesce într'acest de Dumneḑeŭ păzit, oraş al scaunuluĭ Domnieĭ mele, Bucurescĭ, şi chibzuirea acésta ce ni se arată, găsindu-o Domnia mea pricinuitóre de folositóre rodurĭ, şi unite întocmaĭ cu cugetul Domnieĭ mele ce hrănim, de a se găsi mijlóce prin care să sa pótă ocroti oraşul, până şi de cea maĭ mică bântuire, am lăudat acéstă râvnă a Dumnélor, şi primind tóte ponturile câte se coprind într'acéstă anafora, le întărim Domnia mea, ca să'şĭ aïbă urmarea întocmaĭ, fără câtuşĭ de puţină strămutare, maĭ adăogând însă Domnia mea, şi aceste 6 ponturĭ folositóre, poruncind ca să se pue în lucrare dimpreună cu cele-l-alte ce se află într'acéstă anafora.

1) Atât la prăvăliile ce sunt în lăuntru în térg, cât şi la cele ce sunt pe uliţe, până şi la cele maĭ cu depărtare ce se află prin mahalale, şi pe la marginĭ să aïbă fieş-care prăvăliaş câte un vas cu apă apururea, şi câte o cofă, iar înlăuntru în oraş unde este desimea prăvăliilor, însoţindu-se câte 4 séŭ 5 prăvăliĭ, să aïbă câte o cange, un topor şi o scară, şi fieş-care prăvălie să aïbă câte o funie legată de sus de la învĕlitóre, şi spânzurată în jos, în partea dinainte, şi afară dintr'acestea unde este desimea prăvăliilor, să fie îndatoraţĭ a ţinea şi câte un felinar cu lumină neadormită, şi cu depărtare unul de altul, cât se va găsi cu cale, şi iarăşĭ din loc în loc, cu depărtare pe cât se va socoti, că este trebuinţă să păzéscă tótă nóptea, câte un prăvăliaş cinstit, carele să fie sub chezăşuirea stăpânilor prăvăliilor, avĕnd credinţă către acel paznic, ca să le fie şi lucrul lor cu căḑută siguranţie, carĭ aceştĭ paznicĭ să aïbă purtare de grijă, pentru orĭ-ce întĕmplare, cu necontenită priveghere, spre a putea întimpina orĭ-ce, alergând în vreme de nevoĭe, să dea de scire la străjile cele maĭ cu apropiere, şi la zabiţiĭ ceĭ marĭ, ca să ajungă îndată cu ajutórele cele trebuinciόse, şi acea puţină cheltuială a felinaruluĭ şi a paznicuļuĭ, din partea

Indestularea publică. In 8 Martie 1819, Divanul compus din maĭ mulţĭ boerĭ *paia (adică biv)*, supune Domnitoruluĭ anaforaoa, prin care

prăvalnaşilor să se analoghisescă intre dênşiĭ, de fieş-care ḑece prăvălĭ, şi să păzescă acéstă orânduială, nestrămutat, dar şi zabiţiĭ să'şĭ aibă paznicilĭ şi străjile ce se preâmbla cu maĭ multă străşnicie, fără a se rĕzima numaĭ în paza prăvălinaşilor, şi păzindu'şĭ datoriile lor neclintite, să bage de sémă cercetând pe prăvalinaşĭ de păzesc acéstă orânduială, şi pe ceĭ nesupuşĭ să'ĭ înţelepţiască fara a'ĭ trece cu vederea, séu la interes privind zapciiĭ spătărescĭ şi agiescĭ, să se abată din datoria lor.

2) Mumarebaşa să fie dator a avea omul sĕŭ la Agie, să păzéscă napristan, şi ori-când se va întémpla foc la vre-un loc, îndată să'ĭ dea de scire omul sĕŭ, ca să alerge cu dulgherĭ şi zidarĭ, fiind aceştia maĭ isteţĭ şi maĭ îndrăzneţĭ la focurĭ, şi cu sciinţa cum să intimpine primejdia lăţireĭ foculuĭ, şi în ce chip să facă maĭ cu inlesnire potolirea arderoĭ aceĭ binale.

3) La tóte hanurile cele marĭ, să se indatoreze stăpâniĭ lor, a avea câte un paznic credincios, carele să se preâmble tótă nóptea, şi să bage de sémă la întêmplare de foc, din pricina de ogeac séu mangal, séŭ ciubuc, séŭ de vre-o lucrare de hoţie, şi după trebuinţă să se dea pe loc scire celor ce lăcuesc în han, ca să grijască pentru acésta, dând scire şi la străjĭ şi la zabiţĭ, ca să alerge spre întîmpinare.

4) Aşijderea şi la monastirile cele marĭ, ce sunt împrejmuite, unde se află cu lăcuinţă felurimĭ de chiriaşĭ, să se indatoreze egumeniĭ, a avea paznic credincios pe tótă nóptea, carele să se preâmble înlăuntru în monastire, băgând de sémă de vre-o neaşteptată întêmplare de foc, orĭ din lăuntru, orĭ din afară séŭ de vre un furtişag, orĭ spargere de odăĭ şi prăvăliĭ, pricinuită dintre ceĭ ce lăcuesc în monastire, séŭ din ceĭ ce vin de afară, şi intrând în monastire se ascund cu acest fel de cugetare, şi îndată paznicul acela să dea de scire la toţĭ ceĭ din monastire, ca să întîmpine acea primejdie, dându-se asemenea de scire şi la [illegible] ca să alerge spre ajutor.

5) [illegible] din cele împotrivă, orĭ înlăuntru în han, orĭ în monastire, orĭ afară împrejur, şi paznicul nu va da de scire pe loc după [illegible] să se pedepsească [illegible] şi stăpânul hanuluĭ, séŭ egumenul monastireĭ [illegible] asemenea şi până ce se [illegible] să se pue în lucrare [illegible] analoghie [illegible] în [illegible] să [illegible] şi să se păzească [illegible]

6) [illegible] Agia [illegible] de trebuinţă [illegible] unul al Ageĭ [illegible] se vor găsi [illegible] Spătărieĭ, Ageĭ [illegible] ce au făcut până acum [illegible]

'ĭ vestesce, că măcelariĭ din Bucurescĭ, se légă ca şi în anul trecut să îndestuleze oraşul cu carne, cea de óie ocaoa câte 18 parale, şi cea de vacă câte 16 parale, până la Sfîntu Petru viitor din 1819. Măcelariĭ cer însă, să li se dea un epistat, care fără de a se amesteca câtu-şĭ de puţin la câştig, orĭ paguba lor, să le dea banĭ cu împrumut, căcĭ numaĭ cu mijlócele propriĭ nu pot să întreprindă acest comerciŭ.

Alex. Suţul aprobă acéstă regulare, şi ordonă marelui Vistier, să dea măcelarilor cuviinciósele poruncĭ pentru strîngerea de vite, iar Logofĕtul cel mare de ţéra de sus, este însărcinat să vestéscă măcelarilor, că însu-şĭ Domnitorul are de a priveghia, şi că pe orĭ care din eĭ îl va găsi Vodă vindĕnd carne, orĭ próstă, orĭ lipsă la dramurĭ, séŭ că nu va avea îndestulă la scaun, pe unul ca acela îl va pedepsi cu străşnicie[1].

---

scumpătatea pentru aceeaşĭ năprasnică bólă, şi arĕtând la epistaţiĭ mahalalelor, ca şi aceia îndată să facă arĕtare la Eforie. Tóte aceste ponturĭ ce cu bună chibzuire s'aŭ alcătuit pentru buna starea şi paza oraşuluĭ, poruncim Domnia mea, să se pue în lucrare întocmaĭ, şi să se păzéscă cu tótă scumpătatea, şi Dumnéta vel Logofĕt de ţéra de sus, trecĕndu-se acéstă anafora în condica Divanuluĭ Domnieĭ mele, să se scóţă copiĭ adeverite de Logofeţie, şi însoţite cu osebitele domnesc le nóstre poruncĭ, să se trimiţă la Dumnéluĭ biv vel Banul, epistatul Spătărieĭ i la Dumnéluĭ vel Agă, şi la Dumnéluĭ vel Vornicu al politieĭ, ca şi Dumnélor să fie sciută acéstă bună întocmire, şi să pue în lucrare, câte în parte sunt îndatoraţĭ, cum şi la cinstitele consulaturĭ, însoţite cu note din partea Logofeţieĭ, spre a le fi sciută acéstă bună îngrijire de ocrotirea noroduluĭ acestuĭ oraş, de orĭ-ce bântuire. Osebit să se facă poruncile Domnieĭ mele, şi către Dumnélor ispravniciĭ tuturor judeţelor, ca să'şĭ aĭbă îngrijirea şi urmarea nestrămutată la tóte câte sunt înclinate cu ponturile că se coprind într'acéstă anafora. Apoĭ scoţĕndu-se altă copie, întocmaĭ, adeverite de Logofeţie, să se dea Dumnélor boerilor ce cu osebit pitacul Domnieĭ mele, se vor orândui eforĭ asupra aceştiĭ obştescĭ îngrijirĭ, ca să stea în păstrare la acéstă casă, după care are să se facă tótă urmarea, iar anaforaoa acésta să stea în păstrare la canţalaria Divanuluĭ Domnieĭ mele.—1820, Martie 18.

(pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCVIII, pag. 247.

1. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

Primită fiind Domnieĭ mele acéstă obştéscă anafora a părinţilor arhiereĭ şi a Dumnélor boerilor, după arĕtarea ce ne fac de legătura ce aŭ dat măcelariĭ, o întărim cu legătură de a se urma întru tóte întocmaĭ, după care şi poruncim Dumitale vel Vistiere, să se dea măcelarilor cuviinciósele poruncĭ ale Domnieĭ mele pentru strîngerea vitelor, iar pe de altă parte, poruncim Dumitale vel Logofete de ţéra de sus, că aducĕnd de iznóvă pe măcelariĭ înaintea Dumitale, să le daĭ a înţelege, că înşine Domnia mea avem a priveghea, şi pe orĭ care

La Iunie 1820 Divanul intră cu anafora la Alex. Suţu Voevod în cestiunea eftinirei carneĭ de vacă şi de óie. Afacerea s'a început după o arĕtare a luĭ Chir Theodosie Vrana, epistatul cărnurilor, care «vĕdĕnd eftinătatea de estimp a vitelor, din buna a sa proerisis primesce să se scadă din preţul cărneĭ *2 parale* la ocaoa de óie şi *2 parale* la cea de vacă, începĕndu-se acest scădĕmênt de la viitorul *San Petru* până la sfârşitul soroculuĭ de doĭ anĭ *(aĭ contractuluĭ)*». Divanul laudă acéstă propunere a Epistatuluĭ şi este mulţămit cu scădĕmêntu

din eĭ îl vom găsi vîndĕnd carnea, până la soroc, orĭ próstă, orĭ lipsă la dramurĭ, séŭ nu vor avea îndestul pe la scaune, pe unul ca acela îl vom pedepsi cu străşnicie.—1819, Martie 12.

(pecetea gpd). *Vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 15.

Prea Înălţate Dómne,

Cu plecată anafora arĕt Măriei tale, că maĭ aducênd şi astădĭ înaintea nóstră pe Duţul vătaf de măcelariĭ de aicĭ din politia Bucurescilor, dimpreună cu câţĭ-va din măcelarĭ, 'i-am îndatorat să ţie tréba cărneĭ politieĭ asupra lor, până la viitorul Sfîntu Petru din acest următor an 1819, vîndĕnd-o cu preţul cel hotărît, cea de óia ocaua po talerĭ 18, şi cea de vacă po talerĭ 16, şi purtând grija a avea carne îndestulă şi bună, după cum s'aŭ fost legat înaintea nóstră în postul cel mare al anuluĭ trecut, şi maĭ deteră şi acum de iznóvă legătură prin chiar graiul lor, după maĭ sus numita datorie ce sciŭ că o aŭ, că vor fi următorĭ acesteĭ legăturĭ, până la numitul soroc, atâta numaĭ diseră, că nu aŭ putere a ţinea acéstă trébă cu sermaiaua lor, de nu vor avea epistat ca să'ĭ ajute cu banĭ împrumut, la care acésta li s'aŭ dat rĕspuns, că cel ce le-aŭ făcut ajutor cu împrumutare de banĭ, de aŭ ţinut tréba cărneĭ de an de la Paşcĭ până acum, tot acela să'ĭ înlesnéscă cu împrumutarea de banĭ până la Sfîntu Petru, sigurifsindu-l după cuviinţă, dar să scie cu hotărîre, că acela nu are a se amesteca nicĭ la pagubă, nicĭ la câştig, nicĭ la cusurul ce se va face asupra trebeĭ, ce tótă tréba şi rĕspunderea de orĭ-ce cusur se va face de la dênşiĭ, şi spre întemeerea acesteĭ legăturĭ, se va da şi luminată întărirea Măriei tale la acéstă plecată a nóstră anafora, ca să nu maĭ pótă avea măcelariĭ nicĭ un cuvênt de pricinuire, până la numitul soroc, şi apoĭ să rĕmâe slobodĭ de acéstă legătură, iar hotărîrea cea desĕvêrşită rĕmâne a se face de către Măria ta, poruncindu-se de către Măria ta şi Dumnóluĭ vel Vistieruluĭ, ca să li se dea poruncĭ domnescĭ de la Vistierie a merge să strîngă vite.—1819, Martie 8.

Al Ungrovlahieĭ Nectarie, Constandie Buzĕŭ, Iosif Argeşiu, Grigorie Brâncovénu, Constantin Creţulescu, Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviţă, Istrate Creţulescu vel Vornic, Constantin Bălăcénu, Mihalache Manu vel Vornic, Grigorie Filipescu, Grigorie Bălénu, Iordache Slătinénu vel Logofĕt, Constantin Filipescu, Constantin Caliarh vel Vornic, Ioan Ştirbeiŭ biv vel Vornic, Iordache Golescu, Alexandru Filipescu vel Logofĕt, Grigorie Ralea, Grigorie Romanitis Vistier.

făcut din prețul hotărît în contract și dispune, ca cele 2 parale scădémênt la carnea de vacă să se foloséscă locuitoriĭ poliției, decĭ să se vindă ocaoa de carne de vacă pe 14 parale și în dile de post pe 16 parale. «Iar scădémêntul de 2 parale la ocaoa de carne de óie să se ia de la ceĭ ce cumpĕră carne și să-l strîngă Epistatul cărnurilor deosebit, dându-se la *Casa privegherei*, a fi pentru trebuinciósele cheltuelĭ ale aceștei Case, a căreia întocmire este de mare trebuință și folositóre tuturor de obște, și așa carnea de óie să se vindă tot cum se vindea până acum în dilele de dulce, ocaoa pe parale 18 și în dilele de post pe parale 20...»

Va să dică, carnea de óie ce o mânca *poporul*, remânea tot maĭ scumpă. Scădémêntul este profitabil numaĭ boerimeĭ!

In 19 Ianuarie 1820, Al. Suțu aprobă propunerea Divanuluĭ, iscălită de: Al Ungrovlahieĭ Dionisie, Gherasim Buzĕŭ, C. Crețulescu, Barbu Văcărescu vel Ban, Istrate Crețulescu vel Vornic, C. Samurcaș vel Vornic, Iordache Slătineanu vel Logofĕt, Gh. Filipescu, Const. Filipescu vel Vornic, Gr. Balea vel Vornic, N. Văcărescu vel Vornic, Manolache Băleanu vel Vornic [1].

Indestularea cu pâne se face prin nart, bazat pe *cisniurĭ*, după obiceiul vechiŭ [2].

1. Cod. C, pag. 56 și 57.

2. Cinstiților și credincioșilor boerĭ aĭ Domnieĭ mele, Dumnéta vel Vistiere Barbule Văcărescule, i Dumnéta biv vel Vornice Grigorie Filipescule, i Dumnéta biv vel Vornice Grigorie Bălene și Dumnéta vel Agă, fiind-că s'aŭ apropiat vremea de a se face cișmiŭ și a se pune nartul pâneĭ, cum are a se vinde, adécă de la 25 ale aceștiĭ lunĭ și până iarășĭ la 25 ale viitoruluĭ Septembrie, după prețul cu care se va urma vîndarea grâuluĭ la Tërgul de afară, de la 25 ale urmĕtoruluĭ Aprilie și până la 25 ale viitoruluĭ Maiŭ, după nizamul ce este întocmit, de aceea dar poruncim Dumnévóstră, ca adunându-vĕ cu toțiĭ la un loc, să faceți cuviinciósa cercetare și chibzuire, și să arĕtațĭ Domnieĭ mele prin anafora; tolco pisah gpd.—1819, Aprilie 11.

(pecetea gpd.)

Cod. XCVI, pag. 31.

Iω Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.

Cinstiților și credincioșĭ boerilor Domnieĭ mele, Dumnéta vel Vistiere i Dumnéta biv vel Vornice Grigorie Bălene și Dumnéta vel Agă, fiind-că prețul grâuluĭ s'a eftinit, și urmézĭ a se face cișnĭ după orânduială, și după cum și înșișĭ brutariĭ cer pentru vîndarea pâneĭ cu ce preț se cuvine a se urma, de aceea poruncim, ca adunându-vĕ la un loc să faceți cuviinciósă cișni și de prețul cu care vețĭ chibzui, a se urma vîndarea pâneĭ, să arĕtațĭ în scris, tolco pisah gpd.—1819, Septembre 9.

(pecetea gpd.)

Cod. XCVI, pag. 75.

— Divanul complectat şi cu Manolache Arghiropulo vel Aga, la 12 Iunie 1820, propune să continue până la Septembrie 1820, a se vinde pânea pe 4 parale ocaoa. La Septembrie fiind grâul din recolta nouă, se va face un noŭ cişniŭ şi se va hotărî preţul pâneĭ [1].

1. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar*

Fiind-că după următorul preţ al cumpĕrătóreĭ grâuluĭ este dréptă şi cuviinciósă chibzuirea ce fac Dumnélor veliţiĭ boerĭ pentru nartul pâneĭ, cum are a se vinde, după care nicĭ brutarilor nu le maĭ rĕmâne vre-un cuvênt destoinic de împotrivire; de aceea, întărim Domnia mea anaforaoa acésta, şi poruncim Dumitale, vel Agă, să îndatorezĭ pe brutariĭ politieĭ, ca să fie întocmaĭ următorĭ, vinḑênd adecă ocaoa de pâne po parale 4, făcênd-o cóptă bine şi albă, şi pe tótă ḑioa scoţând pâne cu îndestulare pentru trebuinţa politieĭ.—1819, Septembrie 21.

(pecetea gpd.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 444.

Prea Inălţate Dómne,

După a Măriei tale luminată poruncă, ce prin pitac ni s'aŭ dat, ca după preţul vinḑĕreĭ grâuluĭ, ce se urméză la oborul Têrguluĭ de afară, să facem chibzuire, cum s'ar cuveni a vinde brutariĭ pânea la norodul politieĭ, următorĭ fiind porunceĭ Inălţimeĭ tale, ne-am adunat la un loc, împreună cu Dumnéluĭ vel Agă, unde aducênd faţă şi pe ceĭ maĭ de frunte din isnaful brutarilor, am făcut socotéla ce se vede alăturată, puind atât cumpĕrătóreĭ grâuluĭ la..... una de frunte, alta de mijloc şi alta de códă talerĭ 58, după cum acum se urméză vinḑarea la Obor, cât şi cheltuelile ce merg pe o ḑi la o brutărie lucrând, alţĭ talerĭ 45, împreună cu dobânda banilor şi câştigul lor, şi făcênd şi socotéla grâuluĭ din treĭ chile, măcar că este maĭ multe oca, umplându-se baniţa numaĭ cu grâŭ, dar noĭ ne-am pus la socotélă chila po ocă 352 după baniţa Vistierieĭ cea cu aiar întocmită de 44 ocĭ, care fac ocă 1056, din care scăḑênd ocă 105 tărâţe, rĕmâne făină cernută ocă 951, iar pâne cóptă ese ocă 1236, puindu se în spor la ḑece treĭ, care aceste ocă ce ese pâne fac dramurĭ 494.400, şi împărţindu-se la parale 4.040, ce fac aceĭ talerĭ 101 cumpĕrătórea şi tótă cheltuiala, afară din talerĭ 2 vinḑarea tărâţelor, venea să se vinḑă la o para dramurĭ 122 bez dramurĭ 1520 ce le maĭ rĕmân prisos, dar noĭ, ca să nu le maĭ rĕmâe brutarilor nicĭ un fel de pricinuire, am socotit ca să li se puĭe nart a vinde pânea la para dramurĭ 100 şi nu se mulţămiră, ḑicênd că sporesce numaĭ la ḑece două, şi peste cheltuelile acestea să li se scaḑă şi ḑeciuiala, la care n'aŭ nicĭ un cuvênt, pentru că şi la trecutul Aprilie, când li s'aŭ dat iarăşĭ talerĭ 15, după a lor mulţămită pentru tóte cheltuelile, cum şi spor, trebuia să se pue la ḑece cincĭ, ca la alte cercărĭ de maĭ nainte, iar noĭ le-am pus numaĭ la ḑece treĭ, maĭ hărăzindu-le alte două ocă la ḑece. Ci de se va găsi cu cale preţul acesta şi de către Măria ta, se va da luminată poruncă, ca după acest nart să aibă brutariĭ a vinde pânea pe dramurĭ 100 la o para, fiind cu îndestul folos al lor, îndatorindu-se ca să o facă cóptă bina, albă, şi pe tótă ḑiua îndestulă de trebuinţa oraşuluĭ, iar hotărîrea rĕmâne la Măria ta.—1819, Septembrie 18.

Barbu Văcărescu, Grigorie Filipescu, Grigorie Băleanu vel Agă.

Nu e lucru curat! Vodă ceruse cişniŭ, ca să se scadă pânea. Boeriĭ arată, că se scumpesce şi scade grâul şi decĭ e maĭ bine să rĕmână preţul actual de 4 parale până la Septembrie.

Cumpĕrătórea grâuluĭ

Talerĭ	
23	Chila mică, întâia,
20	a doua,
13	cea de a treia.
58	
45	Se adaogă la fieş-care chilă po talerĭ 15 pentru tóte cheltuelile şi câştig.
103	
2	Se scade din tărâţele ce se vînd.
101	

Socotéla pâineĭ

Ocă	
1056	Se adună cele cincĭ chile după baniţa cinstiteĭ Vistieriĭ, cea cu aiar întocmită pe 44 oca, care o aŭ brutariĭ.
105	Se scade tărâţele.
951	•
285	Se adaogă sporul ce dă, făcêndu-se pâine cu sincatavasis la 10, 3
1236	ese pâine cóptă şi fac dramurĭ 494.400, care analoghisindu-se la 4040 parale, la o para dramurĭ 122, maĭ prisosind 1520 dramurĭ ce nu încap la împărţélă.

Pitac către boeriĭ ceĭ orânduiţĭ pentru a face cişniŭ grâuluĭ şi chibzuire pâneĭ cu ce preţ să se vindă.

Cinstiţilor şi credincioşĭ boerilor aĭ Domnieĭ mele, Dumnéta vel Bane Barbule Văcărescule, şi Dumnéta vel Vornice de ţéra de sus Grigorie Bălene, i Dumnéta vel Vistiere Grigorie Filipescule, şi Dumnéta vel Agă, fiind-că milostivul Dumnedeŭ aŭ trimis blagoslovenia sa preste ródele pămêntuluĭ în anul acesta următor spre îndestularea zidireĭ sale, vremea este acum şi datoria ne silesce a face cuviinciósa îngrijire de nizamul pâneĭ, ce este firésca hrana noroduluĭ, ca nu cumva lăcomia să înduplece bişugul abătând spre în parte folos cu supĕrarea obştieĭ. De aceea dar, Dumnévóstră, ca nisce iubitorĭ de patrie, şi cu râvnă la obştescile folosurĭ, poruncim Domnia mea, că adunându-vĕ cu toţiĭ la un loc şi puind înainte preţul cu care se vinde grâul la têrgul de afară, să faceţĭ cişni cu chibzuire întrégă şi cu cumpănire dréptă, cu ce preţ s'ar cuveni ca să se vîndă pânea pe anul acesta, şi să arătaţĭ Domnieĭ mele prin anafora, tolco pisah gpd.—1820, Maiŭ 30.

Cod. XCVI, pag. 151.

In Octombrie 1819 Divanul propune luĭ Al. Suţu, după reclamaţiunea brutarilor, scăderea uiumuluĭ ce daŭ la morĭ, ca să nu se scumpéscă pânea. Domnitorul aprobă [1].

1. *Zemle Vlahiscoe.* Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnéta vel Agă, cu tóte că pentru prigonirea ce se urméză între Dumnéeĭ Clucerésa Elenca Dudeasca cu brutariĭ politieĭ Bucurescilor pentru oemul morilor Dumisale ot Vitan, s'aŭ dat porunca Domnieĭ mele prin întărire la anaforaoa Preaosfinţeĭ sale părinteluĭ Mitropolit şi a Dumnélor veliţilor boerĭ, în ce chip are a se face urmare, dar fiind că însăşĭ Dumnéeĭ Clucerésa prin pitacul Dumisale ce scrie către un Ivancea Stoiciul Gabrovalău care s'a vĕḑut şi de către Domnia mea, cere ca să'ĭ plătéscă brutariĭ oem de chilă pe talerĭ 2, care cerere fiind primită şi brutarilor politieĭ după pliroforia ce ne-aĭ dat, poruncim Dumitale ca de acum înainte să daĭ nizam aşa să se facă urmare cu darea oemuluĭ de către brutarĭ, adecă câte talerĭ 2 de chilă după cererea Dumnéeĭ Clucereseĭ, îndatorând pe brutarĭ ca să aĭbă îngrijire de a măcina zaherea îndestulă pentru îndestularea pŏlitieĭ, tolco pisah gpd. — 1819, Octombrie 7.

(pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 85.

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Primită fiind Domnieĭ mele acéstă anafora a Prea sfinţieĭ sale părinteluĭ Mitropolit şi Dumnélor veliţilor boerĭ o întărim şi poruncim Dumitale vel Agă, să se facă urmare întocmaĭ precum maĭ jos se coprinde, dând cuviinciosul nizam, ca să îngrijască brutariĭ a măcina fără zăbavă spre îndestularea politieĭ Bucurescilor.—1819 Octombrie 3.

(pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 464.

Prea Inălţate Dómne.

După luminată porunca Măriei tale ce s'aŭ dat prin Dumnéluĭ vel Logofĕtul de ţéra de sus, am vĕḑut acéstă anafora a Dumnéluĭ vel Agă i jalba ce aŭ dat opt brutarĭ aĭ politieĭ Bucurescilor, ce aŭ clădit de vre-o câţĭ-va anĭ, adecă magaziĭ, ambare şi alte trebuincióse meşteşuguluĭ lor la morile ot Vitanu ale Dumnéeĭ Clucereseĭ Elencăĭ Dudeascăĭ, măcinând zaherea pentru trebuinţa hraneĭ politieĭ şi că plătea oemul cel orânduit după poruncile stăpânireĭ, iar acum le cere omul Dumnéeĭ adaos la plata oemuluĭ şi protosie; aşijderea am vĕḑut şi alăturatele anaforale cu întărirĭ domnescĭ coprinḑĕtóre, că maĭ înainte da brutariĭ pentru oem de chila de grâŭ po talerĭ unul, apoĭ aŭ rânduit stăpânirea să dea de chilă po parale 30 după preţul grâuluĭ de atuncĭ, fiind scump, până când se va face îmbişugare la bucate şi se va maĭ efteni preţul lor şi atuncĭ să dea brutariĭ oem făină în natură după vechiul obiceiŭ, din ḑece una. Decĭ măcar că la alte morĭ de pe afară unde nu macină brutariĭ politieĭ i prin judeţe se iea oem maĭ mult, la unele morĭ din opt una, la altele şi din 7 una, dar acestor brutarĭ fiind-că sunt aĭ politieĭ Bucurescilor, găsim

Şi la judeţe se ordonă aplicarea de nart la pâne [1].

Luminărĭ. In privinţa îndestulăreĭ oraşuluĭ cu luminărĭ de céră albă şi galbenă, aflăm diverse acte:

«Cinstiţilor şi credincioşĭ Dumnévóstră veliţilor boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, fiind-că luminările de céră albă şi galbenă este un lucru, cu care se împlinesce trebuinţa slujbeĭ sfintelor bisericĭ şi a sufletescilor pornirĭ ale norodului, pentru care fieş-care sĕrac este silit de a cumpĕra, şi fiind-că avem Domnia mea pliroforie, ca amêndouĕ aceste felurĭ de luminărĭ se vînd cu un nesuferit preţ de către ceĭ ce se neguţătoresc cu dênsele: de aceea poruncim Dumnévóstră să faceţĭ cuviinciósă chibzuire, cu ce preţ s'ar cuveni să se vîndă ocaoa de fieş-care dintr'aceste douĕ felurimĭ de luminărĭ şi să arĕtaţĭ Domnieĭ mele prin anafora; tolco pisah gpd.»—1819, Martie 7.

Cod. XCVI, pag. 22.

Pitac pentru chibzuirea luminărilor de céră galbenă şi albă.

Preaosfinţia ta părintele Mitropolite şi Dumnévóstră cinstiţilor şi credincioşĭ boerilor veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, cu tóte că pentru luminările de céră albă şi galbenă, de la 7 ale trecutuluĭ Martie, prin domnescul nostru pitac vi s'aŭ poruncit, ca să faceţĭ chibzuire, cu ce preţ s'ar cuveni să se vîndă ocaoa de fieş-care dintr'aceste douĕ felurĭ de luminărĭ, ca să dăm şi Domnia mea cuviinciósă hotărîre; dar fiind-că până acum niciĭ o urmare nu vedem, de aceea poruncim, ca adunându-vĕ cu toţiĭ la un loc fără de zăbavă, şi vĕdênd şi coprinderea domnesculuĭ hrisov, ce are biserica de aicĭ a 40 mucenicĭ, pentru luminările de céră albă, să faceţĭ cuviinciósa chibzuire cu ce preţ s'ar cuveni să se vîndă ocaoa luminărilor de céră albă şi osebit cele de céră galbenă, să arĕtaţĭ Domnieĭ mele prin anafora; tolco pisah gpd.—1819, Iunie 8 [2].

---

cu cale să li se facă musaadea a da oem din ḑece una, însă făină în natură iar nu în banĭ, iar hotărîrea remâne la Măria ta.—1819, Octombrie 4.

Al Ungrovlahieĭ Dionisie, Istrate Creţulescu vel Vornic, Mihalache Manu vel Vornic, Gheorghe Filipescu vel Logofĕt, Constantin Filipescu vel Vornic, Iordache Golescu vel Vornic, Constantin Golescu vel Logofĕt, Dumitrache Hrisoscoleŭ vel Logofĕt.

1. S'aŭ făcut volniciĭ cu idicliĭ către Ispravnicĭ cu alţĭ boerĭ pămêntenĭ şi cu idicliŭ să pue nart la pâne şi carne pe la oraşele din 12 judeţe bez 5 judeţe ot preste Olt.—1819, Maiŭ.

Cod. XCVI, pag. 37.

2. *Pitac către Părintele Mitropolit i către Dumnélor boeriĭ veliţĭ şi către Dumnéluĭ vel Vistieru, a face chibzuire pentru luminările de céră galbenă şi albă cu ce preţ să se vîndă ocaoa.*

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Preaosfinţia ta Părinte Mitropolite şi Dumnévóstră cinstiţilor şi credincioşĭ veliţĭ boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele împreună, şi Dumnéta vel Vistiere,

— Menţionăm contractul a 9 făclierĭ, să facă lumînărĭ bune de céră galbenă, de la 1819 Noembre 15 la 1820 Noembre 15, cu pecetea pe lumînările ce lucréză. Eĭ dobândesc «protimisis», împreună cu Riga Zisul, cel ce are fabrică de lumînărĭ albe, a cumpĕra eĭ întêiŭ céra că le trebue pentru Bucurescĭ [1].

— Se decide că oca de lumînărĭ va costa 8 talerĭ.

— Riga Zisul primesce fabrica Episcopieĭ Râmnic de la biserica 40 de de sfinţĭ, cu monopolul lumînărilor albe, carĭ vor costa oca talerĭ 9.

Bisericeĭ, poprietara fabriceĭ, se légă a-ĭ da câte 100 oca lumînărĭ pe an în natură.

Iŭ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe

Cinstite şi credincios boerul Domnieĭ mele. Dumnéta vel Agă. fiind-că pentru lumînările de céră albă, i lumînările de céră galbenă după nizamul ce s'au dat cu sfat de obşte s'aŭ hotărît, ca pe un an întreg, de la 15 ale luneĭ Noembrie până la anul viitor iarăşĭ Noembrie 15, Riga Zisul fabrica lumînărilor de céră albă după ponturile ce s'aŭ legat a le păzi, care ponturĭ prin cartea ce i-am dat la mână le-am întărit, aşijderea şi lumînările de céră galbenă, s'aŭ făcut isnaf cu staroste iarăşĭ prin ponturĭ, cărora prin osebită cartea Domnieĭ mele ce le-am dat şi lor le-am întărit, şi fiind-că sunt legaţĭ ca să fie lumînările de céră curată făr' de nicĭ un fel de altă amestecătură, să aibă îndestulare pe cât este trebuinţa politieĭ, puindu-şĭ fieş-care pecetea sa la lumînărĭ, spre dovadă că sunt curate, care pecete să puie fieş-care lumînărar atât în condica divanuluĭ, i în condica sfinteĭ Mitropoliĭ, cât şi în condica

fiind-că aŭ sosit vremea a se chibzui preţul lumînărilor de céră galbenă şi albă, ce este un lucru, cu care se împlinesce trebuinţa slujbeĭ sfintelor biserici şi al sufletescilor pomenirĭ ale noroduluĭ, pentru care fieş-care sérac este silit de a cumpĕra, şi fiind-că avem Domnia mea pliroforie, că amêndouĕ aceste felurimĭ de lumînărĭ se vînd cu nesuferit preţ de către ceĭ ce se neguţătoresc cu dênsele: de aceea poruncim, ca adunându-vĕ cu toţiĭ la un loc fără de zăbavă, şi vĕdênd şi coprinderea domnesculuĭ hrisov, ce are biserica de aicĭ 40 de mucenicĭ pentru lumînăraria de céră albă, să faceţĭ cuviincióse chibzuire, cu ce preţ s'ar cuveni să se vindă ocaoa lumînărilor de céră albă şi osebit cele de céra galbenă, şi să arĕtaţĭ Domnieĭ mele prin anafora. — 1819, Septembrie 15.

(pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 76.

1. Pag. 185. (Peceţile făclierilor sunt puse în originalul act).

Agieĭ, ca orĭ când se va ivi luminărĭ cu pecetea sa a avea amestecăturĭ, iar nu curate, să fie osândit şi judecat, a cărora vindare de luminărĭ s'aŭ hotărît a fi cu nart, însă luminările de céră albă ocaoa po talerĭ 9 şi ocaoa de luminărĭ de céră galbenă po talerĭ 8, ferindu-se de a se face înşelăciune la norod, nicĭ a lua preţ maĭ mult de cât nartul, nicĭ a da lipsă în dramurĭ. De aceea poruncim Dumitale, ca să aibĭ îngrijire a se păzi dreptatea obşteĭ şi a se face vindarea după nart, cum şi de a nu se pune în luminărĭ vre-o amestecătură, seaŭ a fi lipsă de luminărĭ in politie, fiind acéstă datorie a Dumitale a priveghia spre a se păzi, lângă care şi la altele care se coprind în cărţile Domnieĭ mele ce li s'aŭ dat spre paza dreptăţeĭ şi a lor pentru cumpĕratul cereĭ, când se vor arĕta la Dumnéta să li se facă ajutor şi înlesnire la acelea câte vor privi la zzb:tlâcul Dumitale spre a se păzi ponturile ce prin cartea Domnieĭ mele s'aŭ întocmaĭ, tolco pisah gpd.—1819, Noembrie 15.

Vel Logofĕt.

Cod. XCVI, pag. 101.

In 17 Noembre 1819 se dă voie unuĭ noŭ venit la Bucurescĭ, să facă liber luminărĭ de seŭ, «pentru că scie meşteşugul lucrăreĭ luminărilor de seŭ cu multă osebită curăţenie la fatura (фатура) lor de cât lumânările ce le fac luminărarii Bucurescilor şi cu atâta *lucs* frumósă arderea lor, în cât şi vremea depărtéză cu maĭ multe césurĭ, pe lângă asemănarea *formeĭ* luminărilor din tĕrg.» Vodă ḑice, că de acésta s'aŭ încredinţat însuşi [1]. Totuşĭ continuă a se fabrica luminărĭ de seŭ şi săpun şi după metoda vechiă [2].

1. Cod. XCVIII, pag. 184—185.

2. *Pitac către vel Agă pentru nartul luminărilor de seŭ şi săpun.*

Cinstite şi credincios boerule al Domnie mele, Dumnéta vel Agă, fiind-că vindarea luminărilor de seŭ, i a săpunuluĭ celuĭ maĭ bun ce se numesce de Târgovişte, cu chibzuirea Dumnélor veliţilor boerĭ ce prin anafora ni s'aŭ arĕtat şi cu domnésca nóstră hotărîre s'aŭ aşeḑat a se urma pe curgĕtorul an ce se începe de la 20 Octombrie 1819, până la 20 ăle viitoruluĭ Octombre 1820, după preţul cel hotărît, adecă ocaoa de luminărĭ de seŭ po parale 62, după cum aŭ fost şi în anul trecut şi ocaoa de săpun de Tĕrgovişte po parale 56, proprindu se cu totul a nu se maĭ lucra săpunul cel maĭ prost, ce se numesce cialcama, ci să se lucreze şi să se vindă numaĭ cel de Tĕrgovişte. Poruncim dar Dumitale, ca să facĭ acest nizam cunoscut cu pristav la tótă obştea politiei Bucurescilor, spre a le fi şi preţul sciut tuturor, avĕnd şi Dumnéta mare îngrijire cu privighere necontenită, de a nu mijloci vre-un fel de vicleşug şi catahrisis la acest folositor obşteĭ nizam, măcar cât de puţin, atât cu vre-o amestecare la facerea acestor două trebuinciόse lucrurĭ, cât şi la vindare cu lipsă la dramurĭ, căcĭ atuncĭ Dumnéta veĭ avea a da rĕspuns ca un neîngrijitor la neapĕrata Dumitale datorie, i saam receh ppd.—1819, Octombre 12.

(pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 88.

Pescarĭ. Breasla pescarilor s'aŭ jăluit, că unii pescarĭ nu trag carele lor cu pesce şi racĭ în uliţa Pescărieĭ, ci prin alte strade şi prin mahalale. Vel Aga, în August 1820, propune luĭ Vodă, să fie obligate tóte carele cu racĭ şi pescĭ a veni în pescărie, sub cuvînt că se îmbulzesc uliţele de la mahala, când se adună ómeniĭ la carele de pesce şi-ĭ calcă calescele şi carele, şi că pescele stricat dăunéză sănĕtatea publică, etc[1].

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnéta biv vel Logofete epistatule al Agieĭ, cu acest Domnesc al nostru pitac, se face Dumitale sciut că după contractul ce aŭ dat în vistieria Domnieĭ mele, epistatul vîndăreĭ lumînărilor de seŭ, i a săpunuluĭ de ţéra cel bun de Têrgovişte, s'aŭ hotărît de către Domnia mea preţul atât al lumînărilor, cât şi al săpunuluĭ, cum să se urmeze vîndarea loi pe acest următor an cu începere de la 20 ale trecutuluĭ Octombre, adecă ocaoa de lumânărĭ de seŭ po talorĭ 58, ce vine câte 4 parale preţul maĭ scădut decât în anul trecut, ce se vindea câte 62 parale ocaoa; aşijderea şi ocaoa de săpun să se vîndă po parale 52, adecă 6 parale maĭ jos decât se vindea an: acéstă milostivire am făcut Domnia mea către tot norodul aceştiĭ politiĭ, numaĭ ca să se foloséscă şi să rĕmâe mulţămiţĭ. De aceea, poruncim Dumitale să facĭ preţurile acestea sciute în tot coprinsul oraşuluĭ, prin strigare de pristav, ca să scie vinjĕtoriĭ cum să vîndă, şi cumpĕrătoriĭ cum să cumpere, încredinţându'ĭ că cel ce va îndrăzni peste preţurile acestea a vinde, se va pedepsi negreşit şi vîndĕtorul şi cumpĕrătorul. avênd şi Dumnéta datornica îngrijire, de a se păzi nizamul acesta întocmaĭ fără strămutare; tolco pisah gpd.—1820, Noembre 4.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofĕt. Biv vel Stolnic.*

Cod. XCVI, pag. 194.

1. Sigiliul original al luĭ Riga.

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar

Cu cale fiind anaforaoa acésta a Dumnóluĭ vel Logofĕtul de ţéra de sus, poruncim Dumnévóstră Ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să faceţĭ urmare întocmaĭ, precum maĭ jos se cuprinde. — 1819, Iunie 6.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 136.

Prea Inălţate Dómne.

După luminată poruncă Inălţimeĭ tale, ce mi se dă la acéstă jalbă a pescarilor din Bucurescĭ, ce aduc pesce aice. făcênd cercetare, am vĕdut că arĕtarea lor este cum că aduc pesce de la Cărcinov şi de la Cascióra şi de la Turtucaia, şi maĭ înainte la drum n'aŭ fost supĕraţĭ de căpitanĭ, iar acum căpitanul ce se află la Olteniţa le ia de fieş-care căruţă câte un leŭ, cum şi [illegible] asemenea le ia iarăşĭ câte un leŭ, şi la beşliĭ maĭ înainte da câte dece [illegible], iar la căpitanĭ n'aŭ avut obiceiŭ să dee nimic, şi dacă se împotrivesce [illegible] din pescarĭ a nu da căpitanuluĭ un leŭ, il opresce şi cu necinste iĭ

Din judeţe avem de amintit două casurĭ care ating îndestularea publică. Primul este din Maiŭ 1899. Ḑece măcelarĭ de la Pitescĭ sunt abuziv opriţĭ de ispravnicĭ de a'şĭ exercita meseria, pentru că n'aŭ voit să vindă ocaoa de carne pe 16 parale. Acum primesc şi cer învoirea de a tăia carne. Domnitorul încuviinţéză cererea lor[1].

ia loul, cerênd ca nu numaĭ să fie opriţĭ de acéstă luare, ce încă să le şi împlinéscă ce le-a i luat. Decĭ, fiind-că de acest fel de luărĭ sunt opriţĭ şi neferiĭ, beşliiĭ şi căpitaniĭ şi toţĭ alţĭ slujbaşĭ, pentru care şi poruncĭ straşnice ale Măriei tale sunt date către Dumnélor Ispravniciĭ judeţelor, ca să nu îngăduiască pe nimenea a lua cât de puţin, nicĭ de la pescarĭ, nicĭ de la buţĭ cu vin, i rachiŭ, nicĭ de la alte mărfurĭ, căcĭ singurĭ Dumnélor se vor învinovăţi, găsesc cu cale, să fie luminată porunca Inălţimeĭ tale, că Dumnélor Ispravniciĭ judeţuluĭ, să cerceteze acésta cu scumpětate şi ceea-ce se va fi luat de numitul căpitan, i de neferiĭ zabiţilor, nu numaĭ să le împlinéscă cu cheltuiala ce li se va fi pricinuit, ci încă să înscĭinţeze Măriei tale dreptul adevĕr, cum aŭ îngăduit împotriva poruncilor Măriei tale a se face acest fel de urmărĭ.—1819, Iunie 3.

Vel Logofĕt.

1. *Iô Al. N. Suţu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

După arĕtarea ce ne face printr'acéstă anafora Dumnéluĭ vel Logofĕtul de ţéra de sus, poruncim Domnia mea, Domnévóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să faceţĭ urmare întocmaĭ precum maĭ jos se coprinde.—1819, Maiŭ 14.

(pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 63.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată porunca Inălţimeĭ tale, ce ni se dă la acéstă jalbă a 10 măcelarĭ de la Pitescĭ sud Argeş, făcênd cercetare, arĕt Inălţimeĭ tale, că plângerea lor le este, cum că atât părinţiĭ lor cât şi eĭ s'aŭ aflat măcelarĭ la acest oraş, iar acum la sfintele Pascĭ chiămaţĭ fiind de către Dumnélor boeriĭ ispravnicĭ li s'aŭ ḑis a vinde ocaoa de carne po parale 16 şi Dumnélor ispravniciĭ neprimind i-aŭ îndatorit de i-aŭ dat şi zapis, sub iscăliturile lor, ca să nu maĭ vênḑă eĭ carne, în urma cărnia zapis vĕd că un Arghir împreună cu Ioniţă vătaful, ce s'aŭ iscălit şi el la zapis, vênd carne ocaoa pe parale 16, iar eĭ sunt popriţĭ, rugându-se a fi slobodĭ şi eĭ de a vinde cu acest preţ de parale 16 ocaoa de carne, ca să se pótă chivernisi şi a se ajutora, aflându-se ómenĭ scăpătaţĭ: care arĕtare a lor de va fi adevărată aŭ dreptate la cererea ce fac, pentru care găsesc cu cale, să fie luminată porunca inălţimeĭ tale către Dumnélor ispravniciĭ judeţuluĭ, ca de este precum arată, să le dea negreşit slobodenie a vinde şi eĭ carne cu preţul ce vînd aceĭ doĭ, ca să fie totdeauna îndestulare, iar de este pricina într'alt chip, să inşciinţeze măriei tale adevĕrul cum este.—1819, Maiŭ 7.

Vel Logofĕt.

Al doilea cas este următorul:

Oamenĭ şi muerĭ care fac pâne în Târgu-Jiuluĭ se jăluesc, că ispravniciĭ le-aŭ luat 120 de talerĭ cu nume de avaet, pentru că scot pâne «âmblând a le face obiceiŭ, care eĭ până acum n'aŭ avut» precum şi vameşiĭ le ia vamă de cuptor câte 7 pânĭ pe fie-ce ḑi. Marele Logofĕt George Filipescu, în 23 Noembre 1819, propune luĭ Vodă, ca ispravniciĭ să întórcă baniĭ luaţĭ cu nume de avaet, precum şi vameşiĭ, căcĭ după ponturĭ vamă la pâne nu este.

Domnitorul aprobă propunerea[1].

---

1. *Iō Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.*

Cu cale fiind anoforaoa acésta a Dumnéluĭ vel Logofĕtul de ţéra de sus, poruncim Dumnévóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să faceţĭ urmare întocmaĭ precum maĭ jos se coprinde.—1819, Decembre 1.

(pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cond. XCV pag. 19.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Inălţimeĭ tale, ce ni se dă la acéstă jalbă a câţi-va ómenĭ şi muerĭ, carĭ fac pâne la oraşul Târgu-Jiuluĭ din sud Gorj, făcênd cercetare vĕḑuiŭ că jalba lor este cum că Dumnélor ispravniciĭ dintr'acel judeţ le-aŭ luat talerĭ 120 cu nume de av..et pentru că eĭ scot pâne, âmblând a le face obiceiŭ care eĭ până acum n'aŭ avut, precum şi vameşiĭ le ia vamă de cuptor câte 7 pânĭ pe fieş-care ḑi, rugându-se ca nu numaĭ să fie apĕraţĭ de acestea, ci încă Dumnélor ispravniciĭ să le întórcă înapoĭ aceĭ banĭ ce le-aŭ luat, cum şi pe vameşĭ să'ĭ înfrâneze a nu'ĭ maĭ supĕra de vamă pentru pâinea ce scot şi să le întórcă înapoĭ ceea ce le va fi luat rĕŭ. Decĭ, fiind-că acest fel de luărĭ nedrepte sunt cu totul ridicate cu porunca Măriciĭ tale a nu maĭ fi, cum şi vamă la pâne nicĭ că aŭ fost vre-odată, nicĭ că este, ci vameşiĭ are să ia ḑeciuială de la zaherea când se aduce prin târgurĭ, iar ceea-ce cumpără lŏcuitor de la lŏcuitor pentru hrana lor prin sate, de vamă nu aŭ să se supere, iar la zahereaoa de alişverişŭ de va fi vinḑĕtorul privileghiat vama să o plătéscă cumpĕrătorul; pentru care găsesc cu cale să fie luminată porunca Inălţimeĭ tale către Dumnélor ispravniciĭ, judeţuluĭ ca să le întórcă înapoĭ negreşit ceea-ce le-aŭ luat cu nume de avaet, iar de altă parte să dea nizam vameşilor, a nu maĭ supĕra pe jăluitorĭ împotriva ponturilor vămeĭ îndatorându'ĭ a întórce înapoĭ ceea-ce va fi luat rĕŭ, apărându'ĭ şi de acum înainte de acest fel de luărĭ şi jafurĭ nedrepte, că vor cădea la învinovăţirea aceea ce prin poruncile Măriеĭ tale sunt hotărîţĭ.—1819, Noembre 23.

Gheorghe Filipescu vel Logofĕt.

In 26 Ianuarie 1820, Barbu Văcărescu, vel Vornic, propune înființarea la Craiova a unei Epitropii, compusă din Episcopul de Rômnicul Vâlcea, Caimacamul Craiovei şi divaniţii, cu doui casieri. Acéstă Epitropie va avea grija podurilor (pavelelor) şi a scólei, cu din venitul făcut prin prelevarea unei taxe de 2% din lefile slujbaşilor Craiovei şi cu un «irat» de la monastirea Obedeanu[1].

1. Vedĭ cod. XCV, pag.

Iô Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Citindu-se înaintea Domnieĭ mele acéstă anafora a Dumnéluĭ cinstituluĭ şi credincios boer al Divanuluĭ Domnieĭ mele, Barbu Văcărescu, vel Ban şi cunoscêndu-se asemănată obşteşciĭ chibzuirĭ şi întocmită cu bune alcătuirĭ întru folosul şi binele oraşuluĭ Craioveĭ, o întărim Domnia mea şi poruncim ca întru tóte întocmaĭ să'şĭ aibă urmarea, pentru care poruncim Domnia mea şi Dumitale, vel Logofete de ţéra de sus, ca să se facă porunca Domnieĭ mele către Dumnéluĭ Caimacamul Craioveĭ i către Dumnélor boeriĭ Divanuluĭ de acolo, asemănată acestor chibzuirĭ şi arĕtătóre de buna voinţă ce avem Domnia mea şi asupra întregimeĭ stareĭ acestuĭ oraş, care se va trămite dimpreună cu acéstă anafora ce s'aŭ întărit şi de către Domnia mea.— 1820, Iannarie 27.

(pecetea gpd.) *Vel Logofĕt*

Cod. XCV, pag. 190.

Prea Inălţate Dómne,

In obştésca anafora ce s'aŭ arĕtat Măriei tale pentru întocmirea venituluĭ podurilor se coprinde şi un venit de 5.514 talerĭ pe an pentru politia Craioveĭ, începêndu-se acest venit de la Decembrie trecut cu lèt 1819 şi alcătuit din poprirea de câte 2 parale la leŭ de la tóte lefile Craioveĭ şi iarăşĭ din poprirea de câte 2 parale la leŭ de la simbriile Ispravnicilor şi a sameşilor de la acele 5 judeţe ot preste Olt, pentru care se vorbesce, că din lefĭ poprindu-se aicĭ la Casa lefilor cum şi ceĭ din simbriĭ la Vistierie să se dea prin orânduiala de la judeţul Doljuluĭ în primirea celor ce se vor orândui Epitropĭ, ceĭ din lefĭ la sfârsitul fieş-căreia diminiĭ, şi ceĭ din simbriĭ la inceputul fieş-căreia seme, şi dintr'aceştĭ banĭ scoţêndu-se maĭ întêiŭ ceea ce se da şi până acum în trebuinţa politieĭ, câţĭ vor rĕmânea să se strîngă şi să se înmulţéscă din an în an şi prin crescere de dobândĭ, ca printr'aceştia să se facă şi podurile cele marĭ ale Craioveĭ, cu cumpĕrătóre de materialurĭ şi cu plată de meşterĭ, fără de a mijloci vreodată havalea, séŭ vre-un fel de podvadă asupra locuitorilor ţĕranĭ, ca din slujba'mĭ datorie împlinind arĕt Măriei tale urmarea ce aŭ fost până acum la lefile Craioveĭ şi cele ce am chibzuit că s'ar cuveni să se întocméscă, după glăsuirea nizamuluĭ, ce se cuprinde în maĭ sus numita anafora să popréscă până acum pe fieş-care diminie din lefile Dumnéluĭ Caimacamuluĭ Craioveĭ i a Dumnélor boerilor divaniţĭ de acolo şi a judecătorilor de la două Departamenturĭ po talerĭ 289, socotindu-se câte două parale la leŭ, cu iratul monastireĭ Obedeanuluĭ *se daŭ dascălilor şcóleĭ şi la vre-o câţĭ-va ucenicĭ.*

Igienă, spitale, medici.—Incă tot este grijă de ciumă sub Al. N. Suţu. Una din îndatoririle nouei Case de privighere este tocmai de a împedica ivirea din noŭ a acest i epidemie.

Acum după alcătuirea obştescei chibzuirĭ urmézǎ, ca toţĭ baniĭ ce se strîng pe tóte diminiile, adecă de la tóte lefile de acolo fără osebire şi de la tóte simbriile Ispravnicilor şi a sameşilor, să se adune în sumă de 5.514, după cum se arată maĭ jos cu socotéiă anume şi scăḑêndu-se dintr'aceştia talerĭ 1.734 pe an, adecă ceĭ câte talerĭ 2*9 ce se popria până acum pe diminie, după cum se vorbesce maĭ sus, rĕmâne venit al *podurilor* celor marĭ de acolo, talerĭ 3.7*0 într'un an, (orĭ maĭ mult sĕŭ maĭ puţin, după alcătuirea lefilor ce vor curge pe fieş-care diminie) aşa dar întru strîngerea acestuĭ venit şi întru a sa economie am *socotit să se întocméscă o Casă în oraşul Craioveĭ, sub îngrijirea de Epitropi, a căreia urmare să fie după chipul ce maĭ jos se arată.*

1) Sà se orânduiască Epitropĭ acesteĭ Case *Sfinţia sa Episcopul Rômnicului, păstorul Eparhieĭ. Dumnéluĭ Caimacamul după vremĭ şi Dumnélor boeriĭ divaniţĭ*, sub carĭ să fie şi casierĭ Dumnéluĭ Clucerul Băluţă i Dumnéluĭ Chir Hagi Ianuşĭ.

2) Aceştĭ casierĭ să fie datorĭ a strînge baniĭ atât ceĭ ce li se vor da prin orânduelĭ de aicĭ pe fieş-care diminie şi de la Casa lefilor şi de la Visterie, precum s'aŭ ḑis, cât şi ceĭ de la iratul monastireĭ Obedeanul şi de câte orĭ vor primi, să fie datorĭ a răportui Epitropilor, ca să fie sciinţă totdeauna câţĭ banĭ se află la Casă.

3) Dintr'aceste primirĭ scăḑêndu-se şi dându-se prin scirea Epitropilor după trebuinţele ce vor fi la *cheltuelile şcóleĭ*. precum s'aŭ urmat şi până acum, adecă şi ceĭ de la iratul monastireĭ Obedeanuluĭ şi câte talerĭ 289 la o ḑiminie din baniĭ lefilor ceĭ ce vor maĭ rĕmânea iarăşĭ prin scirea Epitropilor să se păstreze după cuviinţă şi nefiind trebuineioşĭ să se dea la dobândă cu bună siguranţă şi prin trecere de vreme şi cu adaosul dobânḑeĭ să se înmulţéscă în câtă sumă va fi prin putinţă.

4) Aceştĭ banĭ să nu se maĭ cheltuiască la nicĭ o altă trebuinţă, decât la *facerea acelor douĕ podurĭ marĭ* din noŭ când va fi trebuinţă, cât şi la a lor meremeturĭ.

5) Orânduiţiĭ casierĭ, la fieş-care 6 lunĭ, să fie datorĭ a aşterne socotélă, şi a o arĕta epitropilor prin înfăţişare de bune doveḑĭ, atât asupra primirilor, cât şi asupra cheltuelelor, şi Epitropiĭ vĕḑêndu-o şi găsindu-o întocmaĭ adevĕrată, să o iscăliască în douĕ catastişe, asemenea, din care unul să stea în păstrare la Casă, şi altul prin Bănie să se trimiţă aicĭ, ca să se vaḑă şi de către Măria ta.

6) Tot aceştĭ casierĭ să fie rĕspunḑétorĭ, când vor lipsi cevaşĭ banĭ dintr'aceste primirĭ, orĭ din ceĭ ce se vor da la dobână, când nu se vor sigurifsi, după cum se cade, precum s'aŭ ḑis. sĕŭ arĕtându-se cheltuiţĭ la vre-un alt condeiŭ, iar nu în facerea şi meremeturile acelor douĕ podurĭ marĭ.

7) Epitropiĭ pe lângă acéstă *îngrijire a şcóleĭ* şi a numitelor douĕ podurĭ să fie datorĭ, ca pe unde vor fi locurĭ băltóse, să îndatoreze pe stăpâniĭ acelor locurĭ, să facă podurĭ de a lor cheltuială, fieş-care după suma stânjinilor ce va avea în faţa uliţeĭ, şi cu acest mijloc să'şĭ aĭbă tótă politia, drumurĭ bune şi cuviinciósa curăţenie. Ci găsindu-se cu cale şi de către Inalta înţelepciunea Măriei tale, orânduiala ce maĭ sus se arată, veĭ bine voi Inălţimea ta, să daĭ

La 22 Iulie 1820, Boerii de la Casa de privighere *(astinomie)*, cer luĭ Vodă Al. Suţu, pedepsirea unuĭ Gheorghe Ceprazaru ce aŭ tăinuit în casa luĭ de o săptămână, un om bolnav de frigurĭ şi nu

luminată întărirea Măriei tale, la acéstă plecată a mea anafora, care după ce se va trece la condica Logofeţieĭ Divanuluĭ Măriei tale, să se trimiţă la Craiova, însoţită şi cu osebită luminată poruncă a Măriei tale, ca pe de-o parte, să rĕmâe a sta acolo în păstrare, iar pe de altă parte să se pue în lucrare, cele ce cu bună întocmire, s'aŭ alcătuit pentru folosul şi binele oraşuluĭ Craioveĭ, iar hotărîrea desăvêrşită, rĕmâne la drépta judecată a Inălţimeĭ tale. — 1820, Ianuarie 26.

Barbu Văcărescu vel Vornic.

Socotéla veniturilor podurilor Craioveĭ în curgere de un an întreg.

Talerĭ			Talerĭ
44.280		din lefile Craioveĭ, însă:	
	7.380	pe Decembrie 1819, şi Ianuarie 1820, la carĭ socotindu-se câte două parale la leŭ, fac baniĭ ce împotrivă se arată, urméză a se da la sfîrşitul luĭ Ianuarie 1820 . . .	369
	7.380	pe Februarie şi Martie 1820, ipac la sfîrşitul luĭ Martie	369
	7.380	pe Aprilie şi Maiŭ, la sfîrşitul luĭ Maiŭ	369
	7.380	pe Iunie şi Iulie, la sfîrşitul luĭ Iulie	369
	7.380	pe August şi Septembrie, la sfîrşitul luĭ Septembrie .	369
	7.380	pe Octombrie şi Noembrie, la sfîrşitul luĭ Noembrie .	369
	44.280		2.214
66.000		din simbriile ispravnicilor şi a sameşilor de la acele 5 judeţe ot preste Olt, însă:	
	11.000	pe Decembrie 1819, şi Ianuarie 1820, la carĭ socotindu-se câte 2 parale la leŭ, fac baniĭ din potrivă, şi se vor da cu orânduială, în luna luĭ Decembrie . .	550
	11.000	pe Februarie şi Martie 1820, în Februarie	550
	11.000	pe Aprilie şi Maiŭ, în Aprilie	550
	11.000	pe Iunie şi Iulie, în Iulie	550
	11.000	pe August şi Septembrie, în August	550
	11.000	pe Octombrie şi Noembre, în Octombrie	550
	66.000		3.300
11.028		se scade aceĭ ce sunt hotărîţĭ pentru cheltuelile şcólelor po talerĭ 289, la o diminie.	
		Adecă treĭ miĭ şeapte sute opt ḑecĭ, rĕmân aĭ podurilor . .	3.780

Carte către Dumnéluĭ caimacamul Craioveĭ i boeriĭ veliţiĭ de acolo, pentru întocmirea ce s'aŭ făcut, a două podurĭ marĭ de acolo.

Cinstite şi credincios boerule Domnieĭ mele, Dumnéta biv vel Spătare, Gheorghe Suţu, Caimacamule al Craioveĭ i Dumnévóstră boerilor divaniţĭ de acolo, sănătate. Vĕ facem Domnia mea în scire, că după obştésca chibzuire ce s'aŭ făcut pentru cea de acum înainte, bună întocmire a podurilor celor marĭ ot oraşul Bucurescĭ, scaunul Domnieĭ mele, fără a maĭ mijloci câtuşĭ de puţină

[illegible] vătaful ce dilnic cercetéză casele. Acéstă pedepşire o [illegible] pentru anii. Vodă le dă voie să-l pedepséscă cum vor [illegible].

[illegible] ca să nu se introduce in téră iarăşi ciuma din Turcia, face [illegible] imunere de carantină, la toţi neguţătorii carĭ [illegible] Acéstă mésură este încunosciinţată consulilor [illegible] carii n'avu nimic de dis contra, ba publică încă [illegible] să se supună mésurilor de aperare de ciumă [1].

[illegible] trebuinciósele mĕsurĭ, şi asupra rugăciuneĭ ce ni [illegible] s'aŭ făcut asemenea îngrijire, şi pentru două [illegible] Craiovei, întocmindu-se osebit venit, ca [illegible] după cererea trebuinţeĭ, fără [illegible] lor térmuri, şi după tóte chibzuirile ce s'aŭ [illegible] de către Dumnéluĭ vel Banul, bunele al[illegible] păzirea acestuĭ nizam, care primindu-se [illegible] domnéscă nóstră întărire, în'ru tóte asemĕnată. [illegible] această poruncă a Domnieĭ mele, împreună şi [illegible] Banul, întarită cu domnésca nóstră pecete, [illegible] ca să se citéscă în Divan, în audul tuturor, după care [illegible] ale Domnieĭ mele, şi părintésca îngrijire [illegible] să avem şi pentru buna stare, şi curăţenia aceluĭ [illegible] carii datorie au, să înalţe glas de rugăciune, către [illegible] pentru a nóstră bună petrecere şi învitare pentru asemenea [illegible] anatoraoa, cât şi acéstă carte a Domnieĭ [illegible] Episcopiei şi a Divanului de acolo, pe de oparte [illegible] în păstrare la orânduiţii casierĭ, ca o legiuire folositóre şi [illegible] păstrare, iar pe de altă parte, se vor pune în lucrare, [illegible] având şi păzirea şi îngrijirea cu tótă scumpătatea, ca să se [illegible] şi rodirea acestuĭ bine, după care să fie lăudaţi şi toţi ceĭ [illegible] după bunà hotarîre a Domnieĭ mele. [illegible] 1820, Ianuarie 27.

[illegible] pag. 131.

[illegible] C, pag. 263 –264.

[illegible] Nicolae Suţu voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

[illegible] credincioşi boerilor Domnieĭ mele. Dumnévóstră eforilor aĭ [illegible] urul ce se face la Ogiungiuveiu in ţéra turcéscă, după [illegible] adună ómenĭ din multe părţĭ, iar maĭ ales din părţile ţéreĭ [illegible] la Andrianopolo şi la Filipopole, se aude de năprasnica [illegible] îndoiala, că din pricina adunăreĭ ce se va face la nu[illegible] se întindă molovma şi până acolo, la acel panighir; fiind [illegible] neguţătoriĭ bucureşteni, de trebuinţă este, ca la întórcerea [illegible] lăzăret, spre lipsirea de orĭ ce banuială, ca nu cum[illegible] din neîngrijire, să se întemple vre-o molevmă şi aic

Asemenea mĕsurĭ constaŭ în lazaret de treĭ ḑile la fruntarie şi alte şease ḑile lângă Bucurescĭ, înainte de a intra în oraş.

în ţéră; de aceea dar, după neadormita îngrijire şi privighere ce avem intru tóte câte privesc spre ocrotirea supuşilor noştri de orĭ ce bântuire, poruncim Dumnévóstră, ca pe la schelile acelea pe unde se socotesce întórcerea lor, cum la Zimnicea, Daia şi Olteniţa, să rânduiţĭ câte un om vrednic, carele dimpreună cu căpitanul mărgineĭ să stea acolo napristan şi pe toţĭ aceĭ neguţătorĭ ce vor veni din ceea parte, atât pe pămĕntenĭ, cât şi pe alţiĭ din ţéra turcéscă, carĭ vor veni dincóce în ţéră, să'ĭ popréscă acolo a face lazaret de 3 ḑile, în care soroc, să se aeriséscă bine, atât eĭ, cât şi mărfurile lor, precât se va putea, iar dupĕ împlinirea sorocului să'ĭ slobóḑă a veni încóce, dându-le omul Dumnévóstră răvaş la mână, coprinḑĕtor de câţĭ ómeniĭ anume s'aŭ slobodit de la lăzăret, cu ce fel de mărfurĭ şi in câte vase, dar să nu le dea drumul de acolo singurĭ, ci dimpreună cu fieş-care ceată de slobodiţĭ să rânduiască şi câte un slujitor, seaŭ doĭ din slujitoriĭ căpităniei, dupĕ cum va fi suma ómenilor, fiind-că pentru acésta s'aŭ dat osebită porunca Domnieĭ mele, şi către Dumnéluĭ vel Spătarul, ca să indatoreze pe căpitaniĭ de margine, a fi împreună lucrătorĭ şi cu urmare întru tóte la câte i se vor arĕta de către orânduitul Dumnévóstră, că este trebuinţă a le săvêrşi el; s'aŭ dat asemenea poruncĭ şi către Dumnélor ispravniciĭ judeţuluĭ i către zabit, ca să se afle cu aceeaşĭ urmare şi îngrijire, spre paza şi îngrijirea lăzăretuluĭ, iar ceĭ veniţĭ din ceea parte, pentru care s'aŭ ḑis maĭ sus, după ce se vor slobodi de la lăzăretul cel de treĭ ḑile, nu sunt volnicĭ ca să intre în Bucurescĭ, ci slujitoriĭ aceía de căpitănie, ce se vor rândui a veni împreună cu dênşiĭ, să'ĭ tragă drept la via Dumnéluĭ Postelniculuĭ Iordache Vlangali, ce se află aprópe de Văcărescĭ, unde este loc cu împrejmuire, larg şi cu odăĭ de odihnă şi acolo deşchizându-li-se mărfurile prin îngrijirea altuĭ deosebit epistat, ce trebue să avețĭ Dumnévóstră, să se întinḑă şi să se aeriséscă bine, atât mărfurile lor cât şi eĭ, unde să şeḑă 6 ḑile întru acest fel de curăţire, fără a fi slobodĭ ca să iasă de acolo vre-unul afară, seaŭ să aĭbă amestecare ca cu niscare-va alţĭ ómenĭ de afară, iar dupĕ împlinirea de 6 ḑile, să aĭbă voĭe ca să intre în politie; întocmaĭ dar să urmaţĭ Dumnévóstră, că aşa este porunca Domnieĭ mele, tolco pisah gpd. — 1820 August 29.

(pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 181.

Către cinstitul consulat gheneral al Rosieĭ, de la Logofeţia mare a ţĕreĭ de sus

Prea Inălţatul nostru Domn, priveghind apururea pentru ocrotirea supuşilor Inălţimeĭ sale de orĭ-ce bântuire, aŭ grijit din vreme a da cuviinciosul nizam prin poruncĭ gospod (al căruia copie se alătură) şi pentru neguţătorĭ cu marfă i alţĭ, ce se vor întórce de la panighirul Ogiungiuveĭ, în ce chip să se curăţe, pentru bănuiala ce se aude, ca să nu aducă molevmă primejduitóre aicĭ în pămêntul ţĕreĭ, maĭ jos iscălitul am cinste a face acéstă arĕtare din poruncă prin alăturata copie, către cinstitul general Consulat, ca să se facă

Cu referință la spitale. — In Septembre 1819, Alexandru Suțu dă Carte domnéscă spitaluluĭ din Sfînta Vinerea, scutind în favórea luĭ

---

sciut supușilor autocratorieĭ rusescĭ, acéstă folositóre punere la cale pentru mântuirea obșteĭ, așteptând cu cinste rĕspuns de primirea aceștiĭ înscіinţărĭ.—1820, August 30.

Vel Logofĕt.

Cod. XCVI, pag. 182.

Asemenea notă cu copie după pitac s'aŭ trimis și la aghenție.

Către cinstita mare logofeție de țéra de sus.

Am primit la chesaro-crăiasca agenție, cu cinste, nota cinstiteĭ marĭ logofețiĭ de la 30 ale eșiteĭ lunĭ August anul curgĕtor, ce din porunca Inălțatuluĭ Domn aŭ trimis'o aghențieĭ dimpreună cu copie de pitac Domnesc, ce s'aŭ dat pentru îngrijirea de întâmpinare, a nu se aduce și aicĭ vre-o molevmă primejdiósă, cu întórcerea de la bâlciul Ogiungiuveĭ, atât celor dușĭ cât și mărfurilor lor, și ne fiind aghențieĭ alta decât a lăuda acéstă grabnică îngrijire ce aŭ făcut'o stăpânirea obștesce, pentru nebântuirea și folosul tuturora, iată aŭ și făcut, după cerere, alăturata poruncă către toțĭ aceĭ sudițĭ chesaro crăescĭ, ca prin Dumnélor numițiĭ să se trimită la acele locurĭ de trebuință, poruncitóre fiind, precum se va vedea, de a fi întocmaĭ și eĭ următorĭ aceștiĭ bune de izbavă orânduelĭ, ce aŭ bine-voit Inalta stăpânire de a îngriji, de care nu lipsi aghenție cu prietenesc rĕspuns, către cinstita mare Logofeție.—1820, Septembre 1.

Iscălitura aghentuluĭ, Fleișacar.

Cod. XCVI, pag. 182.

De la chesaro-crăiasca Aghenție din principatul Valahieĭ, către toțĭ sudițiĭ chesaro-crăescĭ și crăescĭ Britanicescĭ.

Poruncă

Fiind-că după nizamul ce aŭ dat Inalta stăpânire aicĭ pentru ceĭ ce se întorc de la bâlciul Ogiungiuveĭ din țéra turcéscă, prin care vor fi și uniĭ supușĭ altor strĕine puterĭ, ca pentru nu cumva cu întórcerea lor și a mărfurilor viind în Valahia, ne făcêndu-se cuviinciósa îngrijire cu aerisitul și ținerea de lăzăret, să se întêmple de a se aduce vre-o molevmă de primejduire și aicĭ în țéră, s'aŭ făcut orânduéla ca pe la schela unde vor veni din țéra turcéscă aicĭ în pămênt, să se oprésca în orânduitele locurĭ, să facă lăzărĕt de treĭ ḑile, să se acriséscă atât eĭ, cât și mărfurile pre cât le va fi prin putință, apoĭ de acolo cu om într'adins orânduit fără de a fi slobodĭ de a intra în Bucurescĭ, să se tragă drept la via Dumnéluĭ postelniculuĭ Iordache Vlangali (aprópe de monastirea Văcărescĭ), unde să întindă și să se acriséscă atât mărfurile cât și aceĭ venițĭ șeḑênd lăzăretul încă ḑile 6 fără de a fi slobodĭ a eși vre unul de acolo afară; și așa după împlinirea și acelor 6 ḑile este a fi slobodĭ de a intra în polite. Ci dar făcêndu-se cunoscută tuturor sudiților, acéstă de folos obștéscă îngrijire din partea stăpânireĭ, li se poruncesce acelor sudițĭ strașnic

pe un brutar de dăjdiĭ şi prăvălia luĭ de fumărit şi dările ce daŭ alţĭ brutarĭ, cum şi de *ploconul* vătafuluĭ [1].

In 12 Septembrie 1819, Al. Suţu reinnoesce hrisovul dat de Caragea spitaluluĭ înființat sub domnia luĭ Moruzi, după dieta Păhărnicesei Maria Mănăilésca, pe moşia sa din judeţul Buzĕŭ [2].

---

ca întocmaĭ şi eĭ sudiţiĭ să fie următorĭ aceştiĭ orânduelĭ şi poveţe din partea orânduiţilor, ce se coprinde în poruncile Domnescĭ, ce s'aŭ dat, fiind şi tuturora şi lor de nebântuire şi cumplit folos acéstа.—Bucurescĭ, 1820, Septembre 1.

(pecetea Aghenţieĭ)

Cod. XCII, pag. 183.

Trecută în condică de Manolache Furcă.

1. *Cartea bolnavilor de la Sfînta Vinerĭ*

Zemle Vlahiscoe. — Dat'am domnésca nóstră carte bolnavilor săracĭ, ce se află la spitalul de la Sfînta Vinerĭ, din oraşul Bucurescĭĭ, ca să aĭbă volnicie printr'acéstă carte a Domnieĭ mele, să ţie un brutar, anume Nicolae Adam, la p tăria ce aŭ săraciĭ acolo la Sfînta Vinerĭ, care om să fie în pace şi ertat de dăjdiile ce es de la Visterie, preste an în ţéră şi pe tĕrg, de nicĭ unele supĕrat să nu fie, aşijderea să fie prăvălia apĕrată de fumărit şi de alte angariĭ ce daŭ alţĭ brutarĭ şi de ploconul Vătafuluĭ, pentru că acéstă milă aŭ avut'o săraciĭ din vechime, prin cărţile fraţilor Domnĭ, de maĭ nainte, precum din cartea selefuluĭ nostru, Ioan Vodă Caragea, ce o vĕdum cu lót 1813 Februarie 10, ne-am adeverit. Decĭ învrednicindu-ne Domnul Dumnedeŭ cu a treia Domnie a aceştiĭ pravoslavnice ţerĭ, ne-am milostivit şi Domnia mea, de i-am dat mila acésta, ca să fie ertat acest om, de tóte câte scriem maĭ sus, şi să nu se supere nicĭ el, n cĭ casa de pitărie a săracilor, unde va lucra ca să pótă face pâne pentru săracĭ; poruncim Domnia mea Dumitale, vel Agă i vel căpitane za dorobanţĭ i altor slugĭ domnescĭ i boerescĭ, şi ţie vătaşe de brutarĭ şi vouĕ fumarilor, toţĭ să aveţĭ a vĕ feri de acest om şi să'ĭ daţĭ bună pace, de nimic să nu'l supĕraţĭ, că aşa este porunca Domnieĭ mele, i saam receh gpd. — 1819 Septembre 20.

(pecetea g-pd) *Vel Logofĕt.*

Cond. XCIII, fila 87.

2. *Hrisovul Păhărnicesеĭ Marieĭ de spitalul ce are la sud Buzĕŭ.*

Zemle Vlahiscoe.—Fiind-că Păhărnicésa Maria Mănăilésca din sud Buzĕŭ ce aŭ murit făr' de moştenitorĭ, din îndemnarea sufletéscă, aŭ fost hotărît prin Diata sa, de a-se face un spital de sĕracı bolnavĭ la Buzĕŭ pe moşia sa, asupra căruia s'aŭ fost orânduit Epitropĭ reposatul Paharnic Grigorie Hrisoscoleŭ, nepotu-sĕŭ şi Epistat Prea sfinţia sa proin Mitropolitul chir Dositeiŭ, încă fiind episcop Buzĕuluĭ, ca din averea rĕposateĭ, ce prin diiată s'aŭ orânduit să se sĕvĕrşéscă spital, care spital dându-se pliroforie Domnieĭ sale Alexandru Constantin Moruz Voevod, cum că s'aŭ isprăvit tóte cele trebuinciόse, după rugă-

Prin hrisov Al. N. Suţu acordă acestuĭ spital 250 bolovanĭ sare de la Ocnă, şi câte 20 leĭ pe fie-ce lună. Acéstă sumă o acordă din

---

ciunea ce aŭ fost făcut atuncĭ pentru o faptă bună ca acésta, spre adăpostirea şi sprijinirea celor sĕracĭ, carĭ n'aŭ putere a se căuta la neputinţele şi bólele lor, ca să aibă la acest loc odihnă ticăloşiĭ, spre a se căuta cu doftor, cu giarah, cu doftoriĭ, cu hrană, cu ómenĭ, cu muerĭ slujnice, cu lemne pentru încăldĭitul caselor şi cu tótă posluşania cea de trebuinţă, prin hrisovul Măriei sale aŭ hărăzit şi aŭ orânduit, ca să ia spitalul pe tot anul de la Ocnă, bolovanĭ sare 250, aşijderea şi de la Epitropia obştéscă, să se dea la spitalul acesta pe tótă luna câte 20 din baniĭ preoţilor eparhieĭ Buzĕuluĭ, ce se adună la Cutia Epitropieĭ, care să fie ajutor de léfa doftoruluĭ şi a giarahuluĭ, şi osebit să aibă spitalul şi 25 lude scutelnicĭ pentru lemne de încăldĭitul sĕracilor bolnavĭ şi alte posluşaniĭ ale spitaluluĭ, pe carĭ găsindu'ĭ orânduiţiĭ Epitropĭ, ómenĭ strĕinĭ şi fără nicĭ o pricină de dajdie, să li se facă de către Ispravnicĭ cercetare după orânduială, şi cu adeverinţele Ispravnicilor viind la domnésca Vistierie, să li se dea pecetluiturĭ domnescĭ pe numele şi chipul lor, ca să fie nedajnicĭ şi apĕraţĭ de tóte orânduelile ţĕreĭ · pentru care aceste milĭ avêndu-le spitalul de la fraţiĭ Domnĭ de maĭ nainte, precum din hrisovul selefuluĭ nostru ce'l vĕdĭum, cu lét 1813, ne-am adeverit. Drept aceea, învrednicindu-ne şi pe noĭ Domnul Dumnedĭeŭ cu a treia domnie a aceştiĭ pravoslavnice ţĕrĭ rumânescĭ, şi ca un lucru sufletesc ce este acest spital, spre mângăerea şi ajutorul sĕracilor bolnavĭ, ne-am milostivit şi Domnia mea, de am înnoit şi am întărit milele ce se coprind maĭ sus, ca să se păzéscă totdeauna, dar şi orânduiţiĭ Epitropĭ de acum să fie datorĭ de a se urma acéstă bună faptă, cu a fi doftor şi giarah nelipsit acolo la spital, cu tótă orânduiala cea trebuinciósă, spre căutarea şi odihna bolnavilor, întocmaĭ după orânduiala dieţiĭ aceĭ rĕposate, ce o face pentru acest spital, şi am întărit hrisovul acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele. Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod, i cu credinţa prea iubiţilor Domnieĭ mele fiĭ: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ioan Vv., Scarlat Vv., Dumitru Vv., Grigorie Vv., martorĭ fiind şi Dumnélor cinstiţĭ şi credincioşĭ boeriĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: pan Constantin Creţulescu vel Ban, pan Barbu Văcărescu vel Vistier, pan Istrate Creţulescu vel Vornic de ţéra de sus, pan Mihalache Manu vel Vornic de ţéra de jos, pan Gheorghe Filipescu vel Logofĕt de ţéra de sus, pan Constantin Filipescu vel Vornic, pan Grigorie Rălea vel Vornic, pan Gheorghe Golescu vel Vornic al obştirilor, pan Constantin Golescu vel Logofĕt de ţéra de ţéra de jos, pan Nicolae [illegible] vel Postelnic, pan Dumitrache Hrisoscoleu vel Logofĕt de obiceiuri, pan Gheorghe [illegible] vel Spătar, pan Manolache Băleanu vel Vornic al poliţieĭ, pan Alexandru Hariton vel [illegible], pan Alexandru [illegible] vel Comis şi Ispravnic pan Constantin Golescu vel Logofĕt de ţéra de jos şi s'a scris hrisovul acesta la întâiul an dintru a treia domnie a Domnieĭ mele aicĭ în oraşul scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la anĭ de la nascerea Domnuluĭ Dumnedĭeŭ şi Mântuitoruluĭ nostru Isus Hristos, 1819, Septembrie 12 de Nicolae Logofĕtul de Divan.

(Iscălitura şi pecetea gpd.)

Constantin Golescu vel Logofĕt procitoh.

[illegible]

banii Epitropieĭ Obştescĭ, pentru a servi la plata lefeĭ datoruluĭ şi a girantuluĭ şi 25 lude scutelnicĭ. Se constitui şi spitaluluĭ Filantropia, un venit din amendele pe vitele de pripas.

După arătarea ce ne fac printr'acéstă anafora Dumnélor veliţiĭ boerĭ, primită fiindu;ne întocmirea acestuĭ nizam i închinarea acestuĭ venit la maĭ jos arĕtatul spital le întărim şi Domnia mea şi hotărâm ca întocmaĭ să se urmeze şi de acum înainte, iar pentru catahrisisul ce se plâng jăluitoriĭ că s'ar fi urmând de către ceĭ ce se orânduesc cu căutarea acestuĭ venit poruncim Domnétale vel Logofete de ţéra de sus să se facă straşnică poruncă a Domnieĭ mele către Dumnélor ispravniciĭ judeţuluĭ spre a face urmare întocmaĭ precum maĭ jos într'acéstă anafora se coprinde.—1819, August 10.

(pecetea gospod) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCV, pag. 441.

Prea Inălţate Dómne.

Lŏcuitoriĭ ce aŭ viĭ în 5 popóre ot sud Saac şi daŭ vinăriciŭ la sud Buzeŭ aŭ jăluit Mărieĭ tale pentru un Niţul sîn Minea Rostelnicelul i pentru un Costache Drăgulinescu dintr'acel judeţ că se află trăitorĭ în partea podgorieĭ unde aŭ viĭ atât eĭ cât şi alţĭ boerĭ din vechime, care viĭ aniĭ le aŭ îngrădite cu gardurĭ, iar ceĭ-l-alţĭ carĭ sunt scăpătaţĭ le aŭ neîngrădite, împrejurul cărora viĭ avênd şi sate, se întâmpla, une orĭ vara, de scăpa vite de la păzitorĭ şi intra în viĭ şi de făcea vre-o stricăciune când avea viile rod, făcea ispăşanie vonicelul cu doĭ treĭ ómenĭ şi plătea cel cu dobitocul maĭ întâiŭ stricăciunea apoĭ glóba vornicieĭ, de boŭ i vacă po parale 7, i de cal parale 13 şi un ban, şi că astă iarnă pe când era câmpul şi tóte lucrurile slobode şi neoprite şi chiar pentru ceĭ strĕinĭ, prinḑêndu-le piriţiĭ cu ómeniĭ lor vitele pe prin viĭ atât ale altora cât şi ale lor, le-aŭ luat de tótă vita câte talerĭ 5 făr' de ispăşanie saŭ rod în vie fiind lemnul viţeĭ uscat; încă de la ceĭ ce aŭ avut vite maĭ multe seaŭ de de mult scăpate seaŭ două de ḑece orĭ de aŭ scăpat în vie, le-aŭ făcut sumă de 20 şi aŭ luat talerĭ 100, pe care vinḑêndu-le nu póte coprinde aceĭ banĭ spre a plăti glóba şi cer a li se ridica acéstă greutate de asupră-le; pentru care am cerut de la Casa Spitaluluĭ «Iubireĭ de ómenĭ» de ni s'aŭ arĕtat hotărârile cu care s'aŭ făcut acéstă plată venit al Caseĭ şi sunt acestea, însă:

1814, Maiŭ 10. Anafora a Dumnélor veliţilor boerĭ către Măria sa Domnul Ioan Vodă Caragea la jalba ce dedese boerinaşiĭ şi lŏcuitoriĭ pămêntenĭ, ce aŭ viĭ în délurile ot sud Saac, ḑic Dumnélor boeriĭ, că adevĕrată este jalba lor, căcĭ în vechime şedea po la viĭ numaĭ vieriĭ fără de vite, iar de la o vreme încóce s'aŭ făcut în pólele viilor sate întregĭ cu mulţime de vite pe care le daŭ la văcarĭ numaĭ de la sfântul Gheorghe până la sfântul Dimitrie, iar atuncĭ lăsându-le slobode iau viile de rând roḑênd viţa până în pămênt frângênd şi surpând şi haraciĭ din care se pricinuesce nu puţină pagubă celor cu viile, cum şi Vistierieĭ domnescĭ, de aceea ḑic Dumnélor, că de trebuinţă este ce aŭ făcut jăluitoriĭ a se îndatora ceĭ ce îşĭ lasă vitele fără de văcar şi se va găsi în viĭ făcênd stricăciune, orĭ de ce tréptă va fi stăpânul viteĭ, să plătéscă de vita mare câte talerĭ 5 spre înfrênare şi să se facă aceştĭ banĭ venit pe séma spitaluluĭ «Iubireĭ de ómenĭ».

Din anteriórele acte publicate s'a putut vedea la ce gróznice abusurĭ dădea loc perceperea amendelor pentru vitele scăpate în ţearine şi viĭ.

1815, Maiŭ 28. Carte a Măriei sale Domnuluĭ Caragea, închină la maĭ sus numitul spital acest venit după anaforaoa Dumnélor boerilor, să'l aibă totdeauna rânduind spre a'l căuta om vrednic şi cinstit de a nu face catahrisis; vedem şi la mâna jăluitorilor însciinţare de la 18 ale trecutuluĭ April a Dumnélor Ispravnicilor de Secuenĭ către Dumnéluĭ vel Vistierul, rĕspuns la scrisórea ce le aŭ scris Vistieria, pentru arĕtarea ce aŭ fost făcut la Vistierie un Bănica Mazilu, ot Tohanĭ, că maĭ sus numiţiĭ pîrîţĭ îĭ cerea talerĭ 40 că pricinuire de ispăşanie, că ar fi intrat vitele luĭ prin viĭ şi li s'aŭ scris cu atât pe el să'l mântuiască de nedrépta cerere ce i se făcea, cât şi pe alţiĭ asemenea ce se vor maĭ arĕta, neîngăduind pe pîrîţĭ a maĭ face jafurĭ lăcuitorilor şi arată Ispravnicilor, că cu acéstă scrisóre a Vistieriei aŭ venit înaintea Dumnélor, atât Bănică cât şi alţiĭ mulţi din locuitorĭ plângêndu-se de jafurile şi prădile ce li se fac de către orânduiţiĭ ce sunt asupra acestuĭ huzmet, pentru care arată Dumnélor Ispravniciĭ, că Dumnélor boeriĭ Eforĭ aĭ spitaluluĭ vînd acest venit întru preţ nu anaioghisit cu ceea-ce strîng eĭ şi cumpĕrătoriĭ orânduesc în fieş-care popor slujbaşĭ seaŭ îl vînd şi eĭ, popóre, precum s'au urmat şi estimp şi aceĭ cumpĕrătorĭ, dic Dumnélor ispravniciĭ, după cercetarea ce aŭ făcut ca fac aceste luări nedrepte, fiind-că se întêmplă de sépă o vită de 7 orĭ pe vară seaŭ iarna în cât jumĕtate preţul îl plătesce la globaşi nemijlocind ispăşanie precum chiar vitele ce le aŭ de se întâmplă de intră în viile lor iaraşi îĭ apucă de platesc aceştĭ câte talerĭ 5, şi cu acésta s'au făcut şi se face o mare catahrisis, pentru că cu neputinţă este aflându-se uniĭ din locuitorĭ şedători în pólele viilor de a nu intra vitele lor în viĭ cum şi ceĭ ce aŭ viĭ în pólele délului cu pricină că viile lor se păzesc de către slujbaşĭ, le-aŭ lăsat desgrădite nemaĭ vrînd a'şi face gardurĭ, căcĭ ie ar avea fieş-care gardu'l făcute tot nu s'ar face atâtea jafurĭ, de aceea şi dis Dumnélor Ispravniciĭ, că nu pot înfrâna pe ceĭ ce sunt porniţĭ la catahrisis fiind că chiar în vîndare se coprinde, că orĭ câte vite se vor prinde prin viĭ să platéscă câte talerĭ 5, şi cu acésta nu se încetéză a purure a jafurile, în cât socotesc ispravniciĭ, că spitalul după jafurile ce se fac cu luarea de fieş-care vită câte talerĭ 5 nu are folos nicĭ a treia parte.

Decĭ fiind-că acest vrat s'a rânduit prin porunca şi hotărire Domnéscă, a se lua totdeauna de spitalul hibreĭ de omenĭ a sĕrmanilor nemernici, spre căutarea şi mângăierea lor, de aceea dar nu este cu cuviinţă cererea ce fac jăluitoriĭ de a se radica, căcĭ iarăşi după jălbile locuitorilor de acolo s'au întocmit acéstă hotărire, jăluindu-se, că li se face mare pagubă la viĭ de către vitele celor ce se află cu şederea în pólele viilor, şi fără de a avea viile îngrădire lasă vitele slobode [illegible] şi prăpădesc viţa, cum şi harachiĭ îĭ frâng [illegible] şi desăvîrşit de pagubă lor se păgubesc şi visteria Domnéscă de [illegible] dar pentru catahrisis ce se plâng jăluitoriĭ [illegible] să fie [illegible] poruncă Măriei sale către ispravniciĭ judeţuluĭ ca să îngrijéscă cu [illegible] nedrepţi [illegible] maĭ [illegible] peste ceea ce se coprinde în Domnéscă poruncă.

Ceva maĭ târḑiŭ se daŭ nouĕ ordine în general în interesul nestricăreĭ viilor de vite şi pentru constituirea de venit din amenda pe vitele de pripas care strică viile[1].

Spitalele cunoscute din trecut, continuă de a funcţiona, deşi nu şĭ-aŭ reinnoit hrisóvele.

---

ci să'ĭ apere de orĭ ce urmare împotrivă a slujbaşilor; iar hotărîrea rĕmâne la Măria ta.—1819, Maiŭ 30.

Istrate Creţulescu vel Vornic, Mihalache Manu vel Vornic, Constantin Caliiarh vel Vornic, Iordache Golescu vel Vornic, Alexandru Filipescu vel Logofĕt.

1. *Anafora pentru lŏcuitoriĭ ceĭ dimprejurul dealurilor cu viĭ.*

Iŏ Alexandru Nicolae Suţul Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Cu cale şi primită fiind Domnieĭ mele acéstă anafora a Dumnĕluĭ vel Logofĕtul de ţéra de sus şi urmĕtóre dreptăţeĭ cu nizam bine întocmit şi folositor obşteĭ, o întărim Domnia mea ca să'şĭ aĭbă urmarea întocmaĭ făr' de cĕa maĭ mică strămutare şi poruncim Dumitale, vel Logofete, să facĭ cartea Domnieĭ mele către Dumnélor Ispravniciĭ ot sut Saac cu asemenea coprindere de ponturĭ, dupĕ cum se arată maĭ jos, poruncindu li-se ca întocmaĭ să se facă urmare negreşit şi iarăşĭ asemenea carte a Domnieĭ mele să se facă spre a avea şi eĭ sciinţă de acest nizam.— 1819, Decembrie 13.

(pecetea gospod) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 194.

Prea Inălţate Dómne.

După luminată porunca Inălţimeĭ tale ce mi se dă la acéstă jalbă a Epitropilor spitaluluĭ de strĕinĭ, făcĕnd cercetare m'am pliroforisit ca la lét 1814, Maiŭ 10, prin anaforaoa Dumnélor veliţilor boerĭ după jalba ce dăduse boerinaşiĭ i lŏcuitoriĭ pămĕntenĭ ce aŭ viĭ în dealurile cele marĭ ot sud Saac, că de la o vreme încóce s'aŭ făcut la pólele viilor sate întregĭ cu mulţime de vite pe care le daŭ la văcarĭ numaĭ de la Sfîntul Gheorghe până la Sfîntul Dumitru, apoĭ lăsându-le slobode iaŭ viile în rînd de le róde viţa şi le strică haraciĭ cu care nu puţină pagubă le pricinuesce celor cu viile i Vistierieĭ domnescĭ, de aceea ḑic Dumnélor că de trebuinţă este ceĭ ce îşĭ lasă vitele făr' de văcar şi se va găsi în viĭ făcĕnd stricăciune orĭ de ce tréptă va fi stăpânul viteĭ, să plătéscă de vita mare câte talerĭ 5 pentru înfrânare şi să se facă aceştĭ banĭ venit pe séma spitaluluĭ iubireĭ de ómenĭ.

1814, Maiŭ 28, Carte a Măriei sale Domnuluĭ Ión Caragea, prin care închină la maĭ sus numitul spital acest venit după anaforaoa Dumnélor veliţilor boerĭ să'l aĭbă totdeauna, rânduind spre a'l căuta om vrednic şi cinstit de a nu face catahrisis.

1818, Septembre. Anafora a logofeţieĭ întărită de Măria sa Ión Vodă Carapea, făcută la jalba lŏcuitorieor de la satul Tohăneasca sud Saac, arĕtând

Cu referință la spitalul Pantelimon, posedăm următórele acte:

Pitacul ce s'aŭ făcut în pricina mahalagiilor, cu monastirea Sfîntului Pantelimon.

Preaosfinția ta părinte Mitropolite, asupra prigonireĭ ce se urméză între lŏcuitorii din 16 mahalale de aicĭ din domnésca nóstră politie a Bucurescilor, cu spitalul ot Sfîntul Pantelimon, pentru réspunderea *către spital, din partea celor ce aŭ case și alte săliri*, pe aceste mahalale, fiind-că rĕposatul întru fericire, ctitorul acestiĭ monastiri, Domnia sa Grigorie Vodă Ghica, prin testamentul Domniei sale și prin osebit catastih sub domnésca sa pecete, aŭ întocmit orânduiala acestiĭ résponderi din partea lŏcuitorilor acestor mahalale, în ce chip să se urmeze, la care, osebit că și maĭ sus numiții lŏcuitorĭ, prin jalba ce ne-aŭ făcut aretare, că se mulțămesc, dar și de ar fi pricinuit măcar vre-o nemulțămire în vre-un fel de chip, nu este cu cuviință a li se da ascultare la nemulțămirea ce ar fi cercat să aréte în potriva orânduelei testamentuluĭ rĕposatuluĭ Domn, ctitorul acestiĭ monastirĭ, care aceste sineturĭ ca nisce vrednice de cinste, avêndu-le Domnia mea după tótă cuviința și dreptatea, temeiŭ neclintit asupra acestiĭ prigoniri, poruncim, ca aducênd înaintea Preaosfinției tale, pe Epitropul spitaluluĭ ot Sfîntul Pantelimon, să i se dea poruncă a nu îndrăzni să supere întru nimic, pe maĭ sus numiții, séŭ să se abată împotriva orânduelei și a chipuluĭ coprinderei maĭ sus aretatelor sineturĭ domnescĭ ale aceluĭ réposat Domn, ctitorul spitaluluĭ Sfîntuluĭ Pantelimon, tolco pisah gpd.—1819, Iunie 17.

(pecetea gpd.) *Vel Logofĕt*

---

că satul lor este din jos de satul Tohanĭ spre câmp și s'aŭ făcut viĭ nouĭ la vale de cam de douĭ treĭ anĭ, care aŭ venit cu apropiere de satul lor și gardurĭ nu fac, pentru că sunt prădațĭ și jăfuițĭ de și-aŭ vîndut ceĭ maĭ mulți vitele de aŭ plătit, s'aŭ hotarît ca ceĭ ce aŭ viĭ cu apropiere de sat și nu'șĭ vor face gardurĭ stăpâniĭ viilor să se îndatorescă la acéstă plată.

S'aŭ arĕtat și jalbĭ că cumpĕrătorul acestuĭ huzmet vinḑênd huzmetul pe la zapciĭ și alțĭ slujbașĭ isprăvnicești, cum și pe la ómenĭ necinstițĭ, vinḑînd în parte dealurĭ și văĭ, îĭ prădă cu năpăstuire.

Deci, acest huzmet este orânduit pentru a se înfrâna ceĭ ce sunt în dealurĭ cu vite, ca să și le dea la văcar, iar să nu le lase slobode prin deal a face stricăciunĭ prin viĭ; de aceea, spre paza dreptățeĭ, am socotit să se urmeze la căutarea huzmetuluĭ aceste ponturi, însă:

1) Să se vîndă de Dumnélor Epitropiĭ la om cinstit, dând legătură a nu face cât de puțin catahrisis.

2) Să nu vîndă nicĭ acel cumpĕrător la zapciĭ séŭ alțĭ ómenĭ isprăvnicescĭ, séŭ streinĭ, nicĭ să pue tovarăș.

3) Ceĭ ce vor căuta slujba, fórte să se ferescă a nu prepune pe nimenĭ cu mărturiĭ, că ar fi vĕḑut vitele cuĭ-va în vie, ca să globéscă, ci numaĭ când

Cunóscem o anafora a Mitropolitului, în grecesce, de la 19 Iulie 1820, pentru rînduirea doctorului Arsache, la spitalul Pantelimon [1].

Cu tótă esistenţa de spitale în oraş, bolnavii strëinĭ pare că nu eraŭ lesne primiţi la ele. De aceea Vodă dete următorul pitac:

«Dumnévóstră orânduiţilor boerĭ epitropĭ aĭ spitalurilor, ot monastirea Pantelimon, monastirea Colţeĭ şi a Spitaluluĭ strëinilor, după arëtarea ce aŭ făcut Domnieĭ mele, Dumnéluĭ biv vel Banul Grigorie Ghica Nazirul Caseĭ privighereĭ, cum că mulţĭ dintre sërmaniĭ strëinĭ din politia Bucurescilor, carĭ să hrănesc cu cerşutul, bolnăvindu-se zac pe uliţele politieĭ, neavênd mijlocul întimpinăreĭ bólelor, poruncim Domnia mea, Dumnévóstră, ca verĭ-când se vor trimite la aceste treĭ spitalurĭ, bolnavĭ cu răvaşele Dumnéluĭ orânduitului boer Nazir al Caseĭ, să se priméscă, orânduindu-li-se cele trebuinciósе, prin căutare de dohtor, ca să'şĭ pótă afla uniĭ ca aceia tămăduirea de bóla ce va avea; întocmaĭ să se urmeze, că aşa este porunca Domnieĭ mele, tolco. . . — 1819, Iunie 21.

Cod. XCVI, pag. 46.

Aaron Florian pretinde că la numirea în Domnie a luĭ Al. Suţu, ciuma încă nu încetase în ţéră, şi că prin caimacamiĭ sĕĭ, noul Domnitor a isbutit să scape ţéra de acest flagel.

Acéstă aserţiune noĭ nu o putem documenta, deşi, vĕḑurăm, luate câte-va mĕsurĭ de privighere din partea *Astinomieĭ*.

Principaliĭ doctorĭ din Bucurescĭ, cum am arĕtat deja la capitolul

---

va prinde, seaŭ când cel cu via stricată va face dovadă, precum şi cel ce va merge cu vita luĭ, în via luĭ şi va pasce pe răzóre, nu are să se supere cu acéstă dare, (iar fiind vie strĕină să plătéscă, nicĭ să facă vre-o meşteşiugire a băga vitele cuivaşĭ în viĭ, cu cuget ca să'ĭ globéscă, nicĭ după părăginĭ vechĭ nelucrate de câte 2—3 anĭ, carĭ vor fi deschise la marginĭ făr' de gard, să nu céră glóbă.

4) Viile ce vor fi în marginea satelor, să se îndatoreze stăpâniĭ viilor, a le face gardurĭ temeinice, seaŭ a le îngrădi cu gardurĭ, că orĭ carĭ nu'şĭ vor face îngrădişurĭ bune, să plătéscă acest irat al spitaluluĭ, stăpânul aceĭ viĭ, iar avênd gard şi vor deschide pârléz cu viclenie a băga vite, atuncĭ nu are să se învinovăţéscă stăpânul vieĭ la plată, ci aceia ce aŭ deschis pârlézul. Ci de va fi primită Márieĭ tale, se va da luminată poruncă, a i se da luminată carte la mâna numituluĭ, din partea Spitaluluĭ la căutarea acestuĭ huzmet, cu orânduiala dreptăţeĭ şi a lipsi, urmatul catahrisis, la care Dumnélor ispravniciĭ i zapciiĭ să dea ajutor la cele cu cale; iar hotărîrea cea desăvêrşită rĕmâne la Măria ta. — 1819, Iunie 20.

Vel Logofĕt.

1. Cod. C., pag. 219.

scólelor, eraŭ, în 1819 August: Ilie Vlasopulo primul medic, Silvestru Filiti, Constantin Darvari, Constantin Caracaş, Mihail Hristaris şi Rasti, care era şi medic al Agenţieĭ Austriace şi Arsache. Mediciĭ empiricĭ şi babele aŭ fost, pe cât posibil, împedecaţĭ de a esercita profesiunea de medic. O femee omorînd un om, cu doctoriĭ de mercur, s'aŭ rînduit anchetă şi s'a convins cercetarea, că e o femee perdută, care-şĭ găsesce hrana ḑilnică în desfrânare. Procedênd la un îndelungat interogator, ea a susţinut, că mórtea aceluĭ om a provenit, nu din causa medicamentuluĭ, ci din imprudenţa luĭ, că a luat de 3—4 orĭ maĭ mult decât doza ce i-a hotărit. Tot odată proto-medicul comunică informaţiunea, că în timpul vereĭ, când mulţĭ medici lipsesc din oraş, babele speculéză naivitatea poporuluĭ de jos, dându-se drept doctorese. Propune ca să fie dat un exemplu din surghiunirea femeeĭ, care a dat argint viŭ, la o monastire [1].

Al. N. Suţul, ordonă Spătaruluĭ, să fie bătută la spate femeea acésta, prin têrg, şi apoĭ să se trămită surghiun la monastirea Ţigănescĭ, fără termen [2].

O comisiune alcătuită din aprópe toţĭ mediciĭ maĭ sus numiţĭ, a supus Domnitoruluĭ Alex. Suţu, un întreg regulament de 20 articole, în Noembrie 1819, relativ la farmacii. Tariful medicamentelor este acel adoptat de Austria, în 1814, cu adăogire de 30%, spesele de transport, etc. [3].

1. 1818, Maĭ 23.—*Semnaţĭ:* Barbu Văcărescu vel Ban, Gheorghe Romanitis Vistier.

2. Cod. XCV, fila 547.

3. Potrivit cu Prea strălucita porunca a Măriei tale, de Dumneḑeŭ păzită, din 4 Noembrie, anul curgĕtor 1819, prin care ni se ordona Prea plecaţilor doctorĭ servi aĭ Măriei tale, să ne consfătuim despre farmaciile aflătóre acum în oraş, cum şi asupra calităţeĭ şi cantităţeĭ drogelor, precum şi asupra tarifuluĭ lor, şi asupra a tot ce privesce paza igieneĭ publice, care este cea maĭ preicósă din tóte cele ce privesc la corp. Nu puţine abuzurĭ s'aŭ făcut până astă-ḑĭ, din causa releĭ stărĭ a farmaciilor şi a farmaciştilor. Fiind-că Măria ta, ca un părinte şi apărător al obşteĭ, pe lângă cele-l-alte a Domnieĭ, bine-voescĭ Maria ta, a da un Inalt ordin pentru farmaciştĭ, şi Dumneḑeŭ să dăruiască Măriei tale creştine, o viéţă lungă, pe tronul sĕŭ strălucit. . . . Intrunindu-ne şi luând cu noĭ doĭ membri consultatorĭ germanĭ, după recomandaţia a excelenţeĭ sale Agentuluĭ K. K. al Majestăţeĭ séle, în conformitate cu ordinul Măriei tale, şi cu eĭ consfătuindu-ne pentru tot ce privesce farmaciştiĭ, cum şi despre facerea şi qualitatea doctoriilor, am alcătuit următorul proiect, care aprobându-se de Inălţimea ta de Dumneḑeŭ păzită, să fie întărit şi cu sigiliul domnesc. . .

Ilie Vlasopulo primul medic, Silvestru Filiti doctor, Constantin Darvari doctor, Constantin Caracaş doctor, Mihail Hristaris doctor, dr. Rasti al Agenţieĭ.

Casurĭ deosebite.—Inregistrăm aci două casurĭ care aŭ óre-care afinitate cu documentele din capitolul acesta. Primul ne arată pe ma-

---

Articole după proiectul doctorilor.

1) Fiind-că din causa numĕruluĭ fórte mare a farmaciştilor, cu şi fără diplomă, se comit maĭ multe abusurĭ, atât asupra calităţeĭ, precum şi asupra preparaţiuneĭ, şi preţuluĭ a diferitelor doctoriĭ, din care cauză suferă omenirea, să fie supuşĭ la un examen de către doctoriĭ Eforĭ, şi aceĭ fără diplomă, carĭ se vor arĕta capabilĭ, să 'şĭ pótă urma profesiunea, iar ceĭ-l-alţĭ să fie depărtaţĭ.

2) Toţĭ farmaciştiĭ vor avea farmaciele lor, aprovizionate cu tóte drogile prevĕḑute în farmacopea. O dată pe an, îşĭ vor procura materiale próspete, erburĭ adecă rădăcinĭ, florĭ şi altele, preparând elixirurĭ, extracte, siropurĭ şi altele. Drogile carĭ sunt supuse la stricare lesne, de două orĭ pe an, vor fi inspectat de doctoriĭ Eforĭ, şi drogile care vor fi găsite stricate seŭ netrebuincióse, să fie aruncate în gârlă. Şi spre pedépsă, că nu aŭ îngrijit să aĭbă doctoriĭ bune va plăti fie-care din eĭ, câte una mie de talere pentru spital.

3) Farmaciştiĭ vor orândui tariful medicamentelor după acel al Vieneĭ, întocmit în anul 1814, adăogându-se numaĭ câte 30%. pentru cheltuelile de transport şi altele. Şi pentru înlesnirea farmaciştilor şi a cumpĕratuluĭ, să se expue de către doctoriĭ Eforĭ, un tarif in limba latină, după acel austriac, convertind moneda austriacă în moneda turcéscă, şi să fie imprimat. Acéstă preţuire a medicamentelor în vigóre până la emiterea unuĭ al doilea tarif, în eparhiele cesaroregescĭ, fiind-că atuncĭ urmând a se face întrunirea doctorilor, se va fixa şi aci, preţul şi cursul monedeĭ, pentru al doilea tarif. Acela din farmaciştĭ, care nu se va conforma tarifuluĭ orânduit, să fie pedepsit cu amenda menţionată maĭ sus.

4) Nicĭ unul din farmaciştĭ nu are voĭe să libereze medicamente fără reţeta recentă a unuĭ doctor cu diplomă, iar reţetele cele maĭ vechĭ de cel puţin 20 ḑile să fie din noŭ revĕḑute de doctorul respectiv şi numaĭ cu consimţimêntul acestuia se vor putea elibera doctoriile ordonate. Acéstă regulă nu este obligatorie pentru vînḑarea de materiale simple, ca: muşeţel, nalbă, soc, revent, cremortartaris şi alte de asemenea natură. Aceste se pot desface după preţul din tarif.

5) Fiind-că unele din medicamente se vînd cu *picătura*, devenind preţuirea lor fórte anevoiósă, farmacistul e liber, pe lângă preţul din tarif, să maĭ adaoge câte o para de fie-ce doză. Va avea însă grija, ca preparaţiunea să fie întocmaĭ după reţetă.

6) Farmacistul e obligat să noteze în josul fie-căreĭ reţete preţul medicamentuluĭ liberat, spre a'şĭ putea da sémă doctorul de preţul medicamentelor şi a deveni controlator între cumpĕrător şi vînḑĕtor.

7) Orĭ-ce farmacist, care a căutat prin o învoială osebită să atragă clienţĭ să fie pedepsit.

8) Drogele secrete *(arcana)* vor fi cu totul proibite şi nimenĭ nu va avea voĭe de a le vinde.

9) Farmacistuluĭ, care se va fi prins în flagrant delict, că aŭ dat medicamente altele decât cele ordonanţate, fie din respectul calităţeĭ, cât şi a cuantităţeĭ, i se va închide farmacia spre pedépsă.

10) Deacă un farmacist, prin o împrejurare óre-care, nu va putea descifra

halagiiĭ din mahalaoa Colțeĭ, reclamând contra unuia dintr'înșiĭ anume Radu Dogariu. Acesta a cumpĕrat un loc în mahalaoa Colțeĭ pe care

rețeta, séŭ va bănui că ea póte fi eronată, va fi obligat să întrebe prealabil pe doctorul respectiv, spre a evita erorile.

11) El este obligat să deschidă farmacia în orĭ-ce oră a nopțeĭ i s'ar presenta vre-o rețetă de făcut.

12) Fie-care compt va fi plătit de cumpĕrător exact după tarif. Deacă va trece un an, fără să se aquite comptul, se va preleva peste suma datorită o dobândă de 5% la pungă pe lună și când una va fi covêrșitóre, să fie ajutat de autoritățĭ de a-șĭ avea îndestularea.

13) Farmaciștiĭ vor întrebuința cântărirea obicĭnuită în Austria.

14) Nicĭ un farmacist nu va avea dreptul să deschidă o farmacie fără hrisov domnesc, dat prin medicul primar.

15) Nicĭ un medic, de curând venit, nu va avea voĭe să'șĭ exerciteze profesiunea, până ce prealabil nu va fi fost vĕdută diploma sa de către medicul primar.

16) Acele din medicamente compuse, care nu se coprind în farmopeea din 1814, când vor fi ordonanțate de medicĭ, se vor prepara după cele maĭ bune farmacopee, în care se va găsi composițiunea și prepararea lor.

17) Când medicul va ordonanța o doctorie, ce nu se află în farmacopee, séŭ care ar necesita un alt mod de preparațiune, medicul va fi obligat să înscrie în rețetă, după care farmacopeo trebue preparat medicamentul ordonanțat.

18) Spre a se evita orĭ-ce confusiune, vor fi obligațĭ toțĭ medicii, cât și hirurgiĭ, precum și farmaciștiĭ, să aibă fie-care câte o farmacopee din anul 1814.

19) Băcaniĭ, ovreiĭ și argintariĭ, carĭ aduc și pun în vîndare medicamente periculóse ca *sublimat, opium, arsenic* și specimente mercuriale, nu vor putea vinde în detaliŭ, ci numaĭ *en gros*, și numaĭ la farmaciștĭ; la din contra vor fi pedepsițĭ în raport cu delictul comis și cu amenda în banĭ în folosul spitaluluĭ. Pentru care scop poliția să le trămită acum îndată în înaintare, ca să nu aibă în urmă pretext de scuză.

20) In fine, fiind-că se comit maĭ multe abusurĭ și dilnic omenirea este amenințată cu de aceste de bărbațĭ și femeĭ, carĭ esercită medicina, să se dea un ordin aspru să înceteze pe viitor profesiunea lor, căcĭ alt-feĭ vor fi pedepsițĭ proporțional cu îndrăznéla și nesupunerea lor.—1819, Noembrie 14.

(Traducere din grecesce.)

Cinstite și credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnéta vel Vornice al politieĭ, după nizamul ce s'aŭ dat de către Domnia mea asupra spițerilor și spițeriilor din tot orașul scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, prin ponturĭ alcătuite cu bună și folositóre obștieĭ chibzuire a Dumnélor doftorilor politieĭ, iată se trimite și la Vornicia politieĭ copie de ponturĭ, adeverite de Logofĕția cea mare, de care poruncim, ca și Dumnóta să aibĭ datornica îngrijire de a se păzi cu tótă strășnicia pontul al 19 și al 20-lea întocmaĭ, tolco pisah gpd.—1819, Noembrie 30.

Cod. XCVI, pag. 03

Asemenea pitac s'aŭ făcut și către Dumnéluĭ vel Agă.

voesce a întemeia o dogărie. Mahalagiii vor să'l împedice, căcĭ le strică odihna şi se declară gata a rĕscumpĕra locul de la Radu. Mahalagiii susţin, că în actul de cumpĕrare al loculuĭ nu s'ar fi arĕtând că aŭ cumpĕrat locul pentru a face altă ceva decât casă de locuit. Anaforaoa presentată Domnitoruluĭ în acéstă chestiune nu dă dreptate mahalagiilor, că maĭ sunt dogăriĭ prin târg şi pre lîngă case boerescĭ şi nu sunt împedecaţĭ de a'şĭ exercita meseria. Numaĭ la 18 Decembre 1819 Domnitorul aprobă vederile Divanuluĭ [1].

Pitac către vel Agă pentru şoricióică şi argintul viŭ şi alte asemenea materialurĭ.

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnéta vel Agă, fiind-că după nizamul ce s'aŭ întocmit prin anaforaoa ce ne-a făcut Dumnélor doftoriĭ politieĭ, încă de la 14 ale trecutuluĭ Noembrie, care s'aŭ întărit şi de către noĭ, sunt popriţĭ băcaniĭ i ovreiĭ şi argintariĭ ce obicĭnuesc de aduc şi vînd primejdióse doftoriĭ, adecă săricică şi şoricióică i argint viŭ şi altele ca acestea să nu vîndă cu mărunţeaoa, ci să le dee cu rădicata la spiţeriĭ, şi fiind-că aceste materiĭ sunt trebuincióse maĭ mult la lucrul meşteşuguluĭ argintărieĭ, de aceea poruncim Dumitale ca să se facă sciută tuturor celor ce lucréză acest meşteşug şi se află în semptul Agieĭ, ca orĭ-când vor avea trebuinţă de acest fel de materialurĭ, să se arate la Cuingi-Başa şi Cuingi-Başa să vie la Dumnéluĭ vel Căminăraşul, ca să facă cerere de materialurile ce-ĭ va fi trebuincióse a cumpĕra, ca cu pitacul Dumisale să mérgă la Dumnéluĭ doftorul cel mare, ca de la Dumnéluĭ să i se facă orânduiala, de la care spiţerie să i se dee acele trebuincióse materialurĭ? care acéstă orânduială să daĭ Dumnéta nizam a se urma şi a se păzi nestrămutat de acum înainte, tolco pisah gpd. — 1819, Decembrie 28.

Cod. XCVI, pag. 112.

Asemenea pitac s'aŭ făcut şi către vel Spătarul.

1. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.*

Pe acéstă alăturată anafora a Dumnélor veliţilor boerĭ nerĕmâind odihniţĭ mahalagiiĭ ot mahalaoa Colţeĭ, orânduitul zapciu agiesc i-aŭ înfăţişat la Divan înaintea Domnieĭ mele, prin vechil stolnicu Scarlat Chiţoranul, unul dintrênşiĭ cu Radul Dogarul, ḑicend jăluitoriĭ prin apelaţia lor tot cele ce aŭ ḑis şi la Dumnélor veliţiĭ boerĭ, că adecă cumpĕrând numitul Dogar acest loc ce este în mahalaoa şi vecinătatea lor şi intrând eĭ în bănuială că va avea pârâtul socotélă să facă dogărie pe acel loc, ca să'şĭ lucreze acolo meşteşugul, dintr'a căruia pricină să'şĭ pérḑă odihna, îndată aŭ mers treĭ dintr'înşiĭ la numitul dogar şi arĕtând bănuiala ce aŭ, i-aŭ provalisit că de are acest fel de socotélă ca să'şĭ facă adecă dogărie acolo pe acel loc, să'şĭ priméscă baniĭ cumpĕrătóreĭ şi să lase locul slobod şi prin graiŭ s'aŭ învoit între dênşiĭ, ca să nu facă pâratul prăvălie acolo pe acel loc, ci casă de lŏcuinţă, care acéstă învoială aŭ mărturisit'o numitul dogar şi la judecată înaintea Dumnéluĭ vel Agă şi fiind-că după pravila pămêntuluĭ învoiala ce nu se va face în scris

Al douilea cas este din Noembre 1819. Mahalagiiĭ din Vergu şi din Stelea se jăluesc, că cucóna Catinca Stirbóica avênd un loc viran

când se va dovedi de adevĕrată are putere întocmaĭ ca şi cea făcută în scris, cerură jăluitoriĭ, ca orĭ să fie pârâtul poprit despre a'şĭ face dogărie pe acest loc şi a'şĭ lucra meşteşugul acolo, seaŭ să'ĭ întórcă baniĭ cumpĕrătorieĭ şi să ia eĭ locul în stăpânire: împotriva cărora tăgădui pîrîtul ḑicênd, că nicĭ el nu le-aŭ dat acest fel de hotărîtă făgăduială că nu va face adecă prăvălie pe acel loc şi nicĭ că i-aŭ făcut jăluitoriĭ vre-o acest fel de provlimă îndată după ce aŭ cumpĕrat el locul de la mezat, ci tocmaĭ după o jumĕtate de an, provalisindu'ĭ le-aŭ dat rĕspuns cu o vorbă próstă, că de'ĭ va da îndemână va lucra meşteşugul, iar ne-dându'ĭ îndămână nu va lucra, şi fiind-că el aŭ cumpĕrat acest loc ca să'şĭ strîngă copiiĭ de pe drumurĭ şi să'şĭ lucreze meşteşugul acolo, ca să'şĭ pótă scóte chivernisirea vieţeĭ, ceru să fie apĕrat şi slobod de pîra şi cererea jăluitorilor, nedându'ĭ îndĕmînă ca să ţie şi osebită prăvălie cu chirie. Decĭ jăluitoriĭ mahalagiĭ, pentru destoinicile cuvinte de maĭ jos arĕtate, nu eraŭ volnicĭ, nicĭ în vreme când se striga acest loc la mezat, nicĭ după săvîrşirea mezatuluĭ a cere vre-un fel de şart, orĭ de la pîrîtul Radul, seaŭ de la verĭ cine alt s'ar fi arĕtat muşterea şi cumpĕrător al acestuĭ loc, nicĭ se pot ajutora cu ceea-ce ḑic, că însuşĭ pîrîtul s'aŭ învoit cu dînşiĭ de a nu face dogărie pe acest loc, în vreme ce învoială se póte numi numaĭ aceea care se face cu hotărîtă făgăduială orĭ în scris seaŭ prin graiŭ, iar asupra acesteĭ pricinĭ vedem că pîrîtul n'aŭ dat vre-o hotărîtă făgăduială, fără numaĭ cu un cuvînt prost aŭ ḑis, că de'ĭ va da îndămînă va lucra meşteşugul, iar nedându'ĭ îndămînă nu va lucra, şi fiind-că şi Dumnélor veliţiĭ boerĭ ne deteră pliroforie în Divan, că maĭ sunt şi alte dogăriĭ prin târg, lingă case boerescĭ şi altor ómenĭ de ispravă, cari'şĭ lucrézä meşteşugul nepoprit, nu aŭ jăluitoriĭ nicĭ un cuvînt de dreptate la cererea ce fac, iar anaforaoa acésta a Dumnélor veliţilor boerĭ fiind urmată cu dreptate, o întărim Domnia mea şi asemenea hotărîm, să fie volnic pîrîtul Radu Dogarul, ca să'şĭ facă şi prăvălie pe acest loc ce 'l-aŭ cumpĕrat de la mezat şi aşĭ lucra meşteşugul dogărieĭ în bună pace şi nesupĕrat de către jăluitorĭ.—1819, Decembre 18.

(pecetea gpd.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCIV, pag. 187.

Prea Înălţate Dómne

Pe acéstă alăturată alegere a Agieĭ, ce este de la 8 ale trecutuluĭ Iunie, nerămâind odihniţĭ Stolnicul Scarlat Chiţoranu i serdarul Dumitrache Mihuleţ şi alţĭ mahalagiĭ din mahalaoa Colţeĭ, de aicĭ, aŭ jăluit Măriei tale, pentru Radul Dogarul, ḑicênd, că vinḑêndu-se cu mezat un loc din mahalaoa lor, a unuĭ Cristache Maxim, aŭ cumpĕrat şi pârâtul 4 stânjenĭ dintrênsul şi că arĕtându-se pârâtul de stăpân, i-aŭ ḑis uniĭ dintrênşiĭ, că de are gând a'şĭ lucra meşteşugul dogărieĭ acolo, pe acel loc, să nu aĭbă nădejde, că eĭ nu'l îngăduesc fiindu'ĭ meşteşugul supĕrător de neodihnă, şi el aŭ dat rĕspuns, că va să'şĭ facă casă de şeḑut, iar meşteşugul are să şi'l lucreze în têrg, unde şi l'aŭ lucrat până atuncĭ, acum insă apucêndu-se să'şĭ facă prăvălie, aŭ dat jăluitoriĭ jalbă Inălţimeĭ tale, rugându-se a fi pârâtul oprit, să nu'şĭ facă pră-

in numita mahala, 'l-aŭ împărțit cu chirie la nişce țiganĭ şi ómenĭ proştĭ, care din oara ce 'şĭ-aŭ făcut colibele pe acel loc, jăluitoriĭ simt

---

vălie, că nu'l pot suferi cu sgomotul meşteşugulu̦ĭ sĕŭ, fiind-că eĭ acolo în mahala se află tot familițĭ şi numaĭ cu familiile şeḑĕtorĭ şi fiind orânduițĭ la Dumnéluĭ vel Agă, unde înfățişându-se cu pârâtul la judecată, i s'aŭ şi dat de la judecată poruncă, să nu lucreze la bina, dar până a li se face anafora de la Agie, pârâtul aŭ început iarăşĭ a lucra, pentru care cer să fie orânduițĭ la judecată, de unde să se dea pârâtuluĭ poruncă, a nu fi slobod să lucreze până nu se vor înfățişa la luminat Divanul Măriei tale, căcĭ lucrând meşteşugul luĭ la ferestrele lor, eĭ urmézǎ să'şĭ părăséscă casele neputêndu'ĭ suferi zgomotul; după a cărora jalbă, din luminată poruncă, prin zapciŭ agiesc, înfățişându-se amêndouĕ părțile înaintea nóstră, am citit anaforaoa Agieĭ, în care se arată că nicĭ însuşĭ pârâtul n'aŭ tăgăduit făgăduiala, ce prin graiŭ aŭ dat mahalagiilor, a nu'şĭ lucra meşteşugul sĕŭ aicĭ, ci în têrg, fiind plin de zgomote şi pricinuitor de neodihnă, fără numaĭ aŭ ḑis, că nu primesce a se cunósce pe sineşĭ îndatorat ca să păziască o aşa făgăduială a pururea şi totdeauna, ci numaĭ când îĭ va da îndămână, căcĭ încă nu este in stare a ținea şi deosebită prăvălie cu chirie, iar mahalagiiĭ cunoscênd neodihna, ce este a li se pricinui din meşteşugul pîrîtuluĭ, aŭ cerut, că orĭ să le dea înscris, că însuşĭ va păzi făgăduiala, seaŭ să'şĭ priméscă baniĭ cumpĕrătóreĭ loculuĭ, pe carele l'aŭ povățuit şi judecata să nu dea turburare, ci să petrécă linişțit cu mahalagiiĭ sĕĭ, dar nu s'aŭ înduplecat. Impotrivă ne arată pîrîtul jalba ce aŭ dat şi Măriei tale, şi s'aŭ orânduit iarăşĭ la noĭ, în care ḑice, că la lét 1816 strigându-se la mezat locul luĭ Maxim, după silința ce'ĭ făcea pe tótă ḑioa cu felurĭ de chipurĭ şi sfătuirĭ, serdarul Mihuleț, unchiul vînḑĕtoruluĭ, ḑicêndu'ĭ să cumpere şi el câțĭ-va stânjenĭ, sciindu'l că are trebuință de a'şĭ face casă şi prăvălie de lucrul meşteşuguluĭ, aŭ cumpĕrat şi el dintr'acest loc, stânjenĭ 4 față drept talerĭ 300, unde începênd acum să'şĭ facă o căsuță, ca să'şĭ stringă copiiĭ după drumurĭ, îĭ stă Mihulețul împreună cu alțĭ mahalagiĭ împotrivă, la care ḑice pârâtul, că locul 'l-aŭ cumpĕrat de la mezat şi că jăluitoriĭ 'l-aŭ sciut că este om sĕrman şi cu acest meşteşug se hrănesce, iar la ceea ce ḑic jăluitorul, că le-ar fi dat făgăduială a nu'şĭ lucra meşteşugul acolo, ci la têrg, acésta el ḑice că este cu totul împotriva adevĕruluĭ, căcĭ nu numaĭ vorba acésta aŭ fost o vorbă próstă (că să vedem cum îĭ va da mâna) fiind ulița nu tocmaĭ în têrg ci maĭ în dos, care şi acésta aŭ ḑis'o numaĭ către unul, doĭ, din vecinĭ fără temeiŭ de făgăduială însă, nu pe şin, precum zic jăluitoriĭ, ci în urma cumpĕrătoreĭ, peste o jumĕtate de an aŭ ḑis că de'ĭ va da mâna, va lucra meşteşug iar nedându'ĭ mâna nu va lucra şi eĭ aŭ tăcut până acum în curgere de anĭ 4 fără a cere vre o încredințare, iar maĭ ales, ḑice pârâtul, că pricina pentru care s'aŭ pornit cu pâra asupra luĭ, este în pizmă, căcĭ n'aŭ vrut să dea un stânjin de loc Mihulețuluĭ şi luĭ Grigore Cojocaru şi aceştĭ doĭ aŭ rădicat şi pe ceĭ-l alțĭ mahalagiĭ asupra luĭ; aşijderea ḑice pârâtul, că Stolnicul Chirazi şi Anghel Cojocaru îşĭ aŭ casele peste pod, cu îndestulă depărtare de dênsul, cărora nicĭ o supĕrare nu le aduce, şi cere dreptate, a nu-ĭ rĕmânea copiiĭ pe drumurĭ, numaĭ din pricina pizmuireĭ unora din mahalagiĭ, ce aŭ pus la cale şi pe ceĭ-l-alțĭ cu zavistiĭ să strige asupra luĭ. Decĭ fiind locul acesta scos la mezat cu poruncă domnéscă, nu avéŭ mahalagiiĭ nicĭ o volnicie să córă şarturĭ de la muşteréĭ, ci orĭ cine da maĭ mult, acela era volnic să'l cum-

că trăesc viaţă necăjită din pricina furtişagurilor şi altor supărări ce încércă de la numiţii ţiganî. Divanul cere Domnitoruluî rărirea colibelor, cât şi învelirea lor cu şindrilă de stejar, seaŭ olane, în interesul siguranţeî de foc, în loc de a fi învălite cu trestie şi cu şovar; iar cât pentru furtişagurî, să se dea în grija zabiţilor, «ca totdeauna să cerceteze ce ómenî se adună acolo? şi când se va găsi ómenî de prisos la ceî ce acolo locuesc, pre uniî ca aceia să'î isgonéscă, dându-le şi nizam de a nu se maî strînge[1].

---

pere, verî ce meşteşug ar fi avut, făr' de nicî un şart, iar maî ales că nicî însuşî mahalagiiî nu tăgăduiră, că în urmă, după ce aŭ cumpĕrat pârâtul locul de la mezat, i-aŭ ḑis vorba aceea că nu'l îngăduesc a lucra meşteşugul dogărieî, când eî acest fel de putere n'aŭ a'l opri, fiind-că maî sunt şi alte dogăriî prin târg, lângă case boerescî şi altor ómenî de ispravă şi îşî lucréză meşteşugul nepopriţî. Drept aceea găs:m cu cale, să fie volnic pîrîtul Radu Dogarul ca să'şî facă casă şi prăvălie pe acest loc, ce s'aŭ cumpĕrat de la mezat şi aşî lucra meşteşugul dogărieî în pace şi nesupĕrat de către jăluitorî, iar hotărîrea rĕmâne a se face de către Măria ta. — 1819, Iulie 18.

Al Ungrovlahieî Dionisie, Istrate Creţulescu vel Vornic, Mihalache Manu vel Vornic, Constantin Caliiarh vel Vornic, Constantin Dudescu, Iordache Golescu vel Vornic, Alexandru Filipescu vel Logofĕt.

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.

Citindu-se înaintea Domnieî mele acéstă anafora a Dumnélor veliţilor Vornicî, şi a Dumnéluî vel Spătarul, şi după pliroforia ce ni se dă asupra pricineî cuviinciósă, fiind chibzuirea Dumnélor, ca una ce privesce spre folosul obşticî, primită este Domnieî mele, şi poruncim Dumitale vel Spătare, să se pue în lucrare cu urmare întocmaî precum se coprinde. — 1819, Noembre 22.

(Pecetea gpd.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 585.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Măriei tale, ce s'aŭ dat la jalba mahalagiilor, ot mahalaoa Verguluî şi Stelea, prin care arată, că Dumnéeî cocóna Catinca Ştirbóica, avênd un loc viran în numita mahala, l-aŭ împărţit cu chirie la nisce ţiganî şi ómenî proştî, carî din césul ce şî-aŭ făcut colibele lor pe acel loc, sunt jăluitorî că trăesc viaţă necăjită din pricina furtişagurilor, i altor supărĕrî ce cércă de la numiţiî ţiganî, care acésta jăluitoriî facêndu-o cunoscută Dumnéeî, şi rugându-se a nu maî băga şi pe alţiî asemenea ómenî a înmulţi rĕul, cerênd ca să î dea, orî-ce enteres ar avea de la aceia, şi nu numaî că ascultare nu le-aŭ dat, ci încă aŭ maî înmulţit acel rĕŭ puind şi alţiî asemenea ómenî de şi-aŭ făcut colibî la spatele caselor unora din jăluitorî, şi deosebit că pătimesc acest fel de rĕŭ de la aceî ómenî, dar cel maî mare rĕŭ este, că totdeauna aŭ frică de foc. că fiind lipite una de alta şi învelite cu şovar, numaî

Hoţiile şi spargerile de prăvălii prin oraş se înmulţesc. In Februarie 1820, Domnitorul dă următorul pitac:

Pitac către Dumnéluĭ vel Spătarul a păzi străjile tótă nóptea.

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnóta biv-vel Epistatule al Spătărieĭ, fiind-că aŭ venit la auḑul Domnieĭ mele, că ceĭ rĕŭ nă-

---

dintr'o scântee póte să se aprinḑă, din care pricină urmézä să cerce şi jăluitoriĭ vre-o pagubă, şi se rógă Inălţimeĭ tale a se desrădăcina acest rĕŭ si a se rări colibele, iar de se va împotrivi Dumnéeĭ Vornicésca, să le dea chezéşie că orĭ când se va întêmpla vre-un lucru netrebnic să fie Dumnéeĭ rĕspunḑĕtore; pentru care pricină mergênd în faţa loculuĭ, unde fiind şi Dumnéluĭ biv vel Logofĕtul Dimitrie Bibescul, i Vistierul Sandul vechilul Dumneiĭ Vornicesceĭ cu jalbă dată către Măria ta, prin care arată, că în mahalaua Verguluĭ avênd un loc de casă zestre de la parinţĭ, unde-şĭ făcuse şi casă, care neputêndu-le meremetisi s'aŭ dărăpănat, rĕmâind locul slobod. Mahalagiiĭ de prin prejur nu numaĭ cărămida aŭ furat'o, ci aŭ scos şi mulţime de nisip, de faţă şi în ascuns făcênd locul tot gropĭ de nu'ĭ era de niciĭ o trébă, şi făcêndu'l vinḑĕtor, muşteriĭ de acéstă pricină s'aŭ ferit, şi fiind-că nu'l póte a'l vinde la starea ce se află, aŭ tocmit câţĭ-va ómenĭ săracĭ aşĭ face colibĭ cu parĭ şi cu nuele, cariĭ apucându-se să'şĭ facă s'aŭ pomenit cu Paharnicul Dinul, care şade într'acea mahala peste uliţă, viind la Dumnéeĭ, aŭ cerut să'ĭ dea şi Dumnieĭ sale dintr'acel loc, a plăti chirie cât plătesc şi alţiĭ, numaĭ să fie slobod să nu facă nimic pe dênsul, cu socotélă să'l spargă să maĭ scóţă nisip, şi să facă drumurĭ pe dênsul, şi nevrênd să'ĭ dea unde lucra aceĭ ómenĭ să'şĭ facă colibĭ, aŭ trimis de i-aŭ oprit din lucru, puind la cale şi pe alţĭ mahalagiĭ a pricinui lucrurĭ neobicĭnuite, care acest loc îl are ales şi hotărit din poruncă Domnéscă, şi aceştĭ mahalagiĭ nu sunt lăturaşĭ cu acest loc, ci peste uliţă, şi acéstă pornire o fac din rĕutate a face drumurĭ pe acel loc, avêndu'l de neguţĕtorie cu scóterea nisipuluĭ, pricinuindu'ĭ şi pagubă peste talerĭ 500, ce ar fi putut lua de la nisiparĭ de ar fi vindut nisipul, la care loc fecênd periergHie am vĕḑut, că sunt casele lipite şi dese una într'alta, învelite cu trestie şi cu şovar, lŏcuind felurimĭ de ómenĭ, lucru fără de orânduială şi primejdios aicĭ în politia Bucurescilor. Decĭ cererea ce fac mahalagiiĭ prin jalba lor, cu a se dezrădăcina o acest fel de rea adunare de felurimĭ de ómenĭ ce s'aŭ încuibat pe acel loc al Dumnéeĭ Vorniceseĭ Ştirbóicăĭ, ce l'aŭ avut până acum viranea, între cariĭ sunt şi ţiganiĭ Dumnéeĭ ce lucrézä la fier, făcênd colibe învĕlite cu trestie şi cu şovar, şi cu aşa îndesime de colibĭ una lângă alta, însă pentru două pricinĭ: una de primejdia foculuĭ şi alta de furtişagurĭ, care cerere chibzuindu-se şi de către noĭ, şi cunoscênd în adevĕr, că rĕmâind acele colibĭ în fiinţa ce se află, atât la desime, cât şi la înveliş, negreşit că póte să se întêmple şi una şi alta. Dar ca să lipsécă acéstă primejdie, găsim cu cale, ca maĭ întâiŭ aceĭ ţiganĭ ce lucrézä fier, să se ridice cu totul dintre ceĭ-l-alţĭ lŏcuitorĭ, iar cele l-alte colibĭ ce aŭ apucat de s'aŭ făcut cu aşa desime şi sunt învĕlite cu şovar, să se maĭ rărécă una de alta măcar de doĭ stânjenĭ, şi să se învĕlécă cu şindrilă de stejar seaŭ olane, cum şi altele ce sunt să se facă în partea despre uliţa Verguluĭ, asemenea să se învelécă şi acelea iarăşĭ cu şindrilă séŭ cu olane; iar cât pentru felurimea de ómenĭ ce aŭ apucat de s'aŭ întemeiat pe

răviţĭ nu încetéză a face supĕrărĭ în politia Bucurescilor, în cât şi case s'aŭ spart într'aceste ḑile; de aceea poruncim Dumitale, ca să daĭ straşnică poruncă zabiţilor spătăreşcĭ a întări străjile şi a se preâmbla ceĭ orînduiţĭ cu strajĭ pe séra până diminéţa prin tóte uliţele mahalalelor, pândind ca să prinḑă pă aceĭ spărgĕtorĭ de case seŭ prăvăliĭ, ca să se desrădăcineze cu totul o aşa urită şi nesuferită faptă, căcĭ maĭ întêmplându-se a se maĭ simţi măcar câtuşĭ de puţină călcare, se vor pedepsi straşnic aceĭ zabiţĭ pentru nepurtarea de grijă la neapĕrata lor datorie, tolco pisah gpd.—1820, Februarie 27.

Cond. XCVI, pag. 197.

CAP. XIII.

Comerciŭ. — Têrgurĭ.— Bâlciurĭ.— Narturĭ. — Monopolurĭ.—Marfă pentru Constantinopol.—Evgheniştiĭ.— Vămile în privinţa comerciuluĭ.— Mijlóce de transport.—Paşporturĭ. Monedă. — Fabricĭ. — Industrie. — Breslele. — Sudiţiĭ.—Lovitura dată breslelor.

În scurta domnie a luĭ Al. N. Suţul comerciul, breslele şi maĭ ales industria naţională sunt departe de a fi prospere, ba din contra. aceste din urmă maĭ ales, industria şi breslele, sunt isbite de mórte prin o alcătuire ce se face cu Agentul Austriac, de care alcătuire avem a ne ocupa la vale.

Cele maĭ numerόse acte interesând comerciul, de la Al. N. Suţu, se referă la dreptul de târg, bălciuri, obóre, acordate, orĭ numaĭ reînnoite la moşiĭ particulare.

a) La 20 Februar 1819, Al. Suţu acordă drept de bălciŭ şi obor de vite la 25 Martie, pe moşia Cruşovul din Romanaţĭ a luĭ biv vel Clucer Iordache Desliu [1]. In 12 Februarie 1820 se maĭ adaugă în altă carte domnéscă ḑilele de bălciŭ.

---

acel loc. într'acele colibĭ. spre paza furtişaguluĭ. acésta rĕmâne la îngrijirea zabiţilor. ca totdeauna să cerceteze ce ómenĭ se adună acolo, şi când se va găsi ómenĭ de prisos din ceĭ ce lăcuesc, pe uniĭ ca aceia săĭ izgonéscă dându-le şi nizam spre a nu se maĭ strînge acolo. iar hotărîrea rĕmane la Măria ta.—1819. Noembre 17.

Istrate Creţulescu vel Vornic, Constantin Filipescu vel Vornic, Gheorghe Vlahuţ vel Spătar.

1. Veḑĭ actul la anexele voluмuluĭ.

b) La 1 Martie 1819, Cartea Vornicului D. Hrisoscoleŭ pentru 2 bălciurĭ după moşia sa Sămătesciĭ (Buzĕŭ), de Sfîntu Gheorghe şi Sfînta Treime [1].

c) Hrisovul de reinnoire a dreptuluĭ de 3 bâlciurĭ pe an şi obor de vite la moşia Peretul a luĭ biv vel Vornic de ţéra de sus Stefan Belu. Al. Suţu, donéză luĭ Belu şi vama de la aceste treĭ bâlciurĭ. 1819, Martie 20 [2].

d) Voie de têrg sĕptemânal şi de două bâlciurĭ anuale reinoită de Al. Suţu în 24 Martie 1819 în favórea luĭ Grigore Baleanu biv vel Vornic de ţéra de jos pe moşia sa Balenii [3], ca răsplătire de slujbe aduse ţăreĭ şi maĭ ales în timpul ciumeĭ. Vama va fi a luĭ Baleanu.

e) In 29 Maiŭ, reînnoesce dreptul Caminaruluĭ C. Năsturel de a face têrg sĕptemânal Vinerea şi 4 bâlciurĭ pe an la moşia sa Herescii. Perceperea vămeĭ în folosul proprietaruluĭ [4].

f) Două bâlciurĭ acordate Serdaruluĭ D. Aman, în 6 Iunie 1819 la moşia Corlăţelul (Mehedinţi) [5].

g) In 29 Ianuarie 1189, Al. Suţul dă hrisov luĭ Alex. Ghica biv vel Logofét de ţéra de jos, să aibă două bâlciurĭ şi obor de vite la satul Herbinţi (Ilfov) *de el întemeiat*. Vama o va percepe proprietarul [6].

Cartea din 21 Iunie 1819, acordând 2 bâlciurĭ la moşia Bobenţa [7].

i) Cartea luĭ biv vel Spătar N. Suţul, din 25 August 1819, pentru treĭ bâlciurĭ Isbăcenĭ (Romanaţi) [8].

j) Cartea din 14 August 1819, prin care se dă voie luĭ vel Vornic al Obştirilor, Iordache Golescu, să întocméscă 4 bâlciurĭ pe an la moşia sa Leurdenĭ şi 4 bâlciurĭ la moşia sa Glima şi câte 2 scaune de carne la fie-care moşie, cu vama bâlciurilor în favórea proprietaruluĭ [9].

k) Voie de bâlciurĭ la moşiile Corzul şi Băcleşa, din 16 Octombre 1819, a Logofĕtuluĭ D. Brăiloiŭ [10].

l) Cartea din 23 Noembre 1819 a luĭ Răducanu Hrisoscoleu biv al II-lea Vistier, să aibă voie de a schimba ḑioa de tîrg, de lunĭ, pe

---

1. Veḑĭ actul la anexele volumuluĭ.
2. Veḑĭ actul în volumul anexelor.
3. Veḑĭ anexa.
4. Veḑĭ anexa.
5. Veḑĭ Cod. XCVIII, pag. 150.
6. Veḑĭ anexa.
7. Cod. XCVIII pag. 163.
8. Veḑĭ Cod. XCVIII, pag. 259.
9. Veḑĭ anexa.
10. Veḑĭ anexa după Cod. XCVIII, pag. 180.

ploĭ si a se opri ceĭ care vin la têrg să vêndă spirtóse, fiind drept al proprietăţeĭ [1].

m) Al. Suţu aprobă cererea luĭ biv vel Ban Greg. Brâncovénu (în 8 Noembre 1819) de a fi opriţĭ ţĕraniĭ şi orĭ-cine de a vinde vin şi rachiŭ şi *pâne (?!)* la bâlciurile de pe moşia sa Ipotescĭ (Olt) la Duminica Tomeĭ şi 27 Iulie [2].

n) Sub pretext că la Buzéŭ, unde se face têrg pe fie-ce săptămână, Duminica, obor de vite nu se póte face, dă dreptul de obor pentru Buzĕŭ, a se face pe moşia vecină cu têrgul, Simileasca, a luĭ biv vel Vornic Gh. Filipescu. vama vitelor o va percepe acest boĭer. 1820, Martie 17 [3].

o) In 5 Iunie 1820, se dă Carte «Măriei sale Dómneĭ Efrosina Calimah» pentru două scuune de carne şi şase bâlciurĭ cu vama lor la moşiile M. Sale: Brezóia séŭ Poiana-Lungă (Ialomiţa) [4].

p) In 5 Iunie 1820, Al. Suţu dă carte luĭ Căminar Ianache Cocorescu să aibă voie de un bâlciŭ pe an la moşia sa Cocorescĭ (Prahova) [5].

Asemene bâlciurĭ şi têrgurĭ se înmulţesc fórte mult. Numaĭ în judeţul Mehedinţĭ, eraŭ peste 19 bâlciurĭ anuale [6]. Acéstă înmulţire

1. Veḑĭ anexa.
2. Cod. XCII, fila 539.
3. Veḑĭ anexa.
4. Veḑĭ Cod. XCVIII pag. 263.
5. Veḑĭ anexa N. XII.

6. *Insemnarea de bâlciurile ce se fac peste an, în sud Mehedinţĭ, după înscinţarea ispravnicilor de acolo*

1 la satul Strihaia, pe moşia Sfinteĭ monastirĭ de acolo, la Ţinţerenĭ, la Dumineca Pogorâreĭ Duhuluĭ Sfânt.
1 la Ţinţărenĭ la 25 de Martie, în ḑioa Buneĭ Vestirĭ.
2 la Bălăciţa, moşia Dumnélor boerilor Bibeşcĭ şi Brăiloĭ, însă:
  1 la Dumineca Florielor.
  1 la Dumineca Tomeĭ.
3 la Cleanov, moşia Dómneĭ Sărdăreseĭ Elencăĭ Bălécăĭ, însă:
  1 la 40 de Mucenicĭ, la 9 de Martie.
  1 la Dumineca Mironosiţelor.
  1 la Sfântul Ilie.
3 la Corlăţel, moşia Sardaruruĭ Aman, însă:
  1 la jumătăţirea Păresimilor.
  1 la Nascerea Maĭceĭ Domnuluĭ.
  1 la ḑioa Sfinţilor Apostolĭ.
3 la Lupóia, moşia boerănaşilor Săvoĭ, însă:
  1 la Sfântul Gheorghe.

de bâlciurĭ nu este favorabilă comerciuluĭ stabil din oraşe: sunt nevoiţĭ să aibă aprópe tot anul chervan pregătit cu marfă şi să mérgă cu el din bâlciŭ în bâlciŭ, ca să-şi o pótă desface. Apoĭ şi la tîrgurĭ şi bâlciurĭ de aceste, îndepărtate de privigherea ceva maĭ bună a oraşelor, jafurile zapciilor eraŭ marĭ şi legitimate cu numele de havaeturĭ. Acésta o probéză şi următórea carte deschisă, din Martie 1820, adresată la toţĭ ispravnicii de judeţe, la Spătar şi la Başbeşlégă.

Eacă ce dice cartea:

Publicaţiĭ la tóte judeţele, pentru bâlciurĭ.

Dumnévóstră Ispravnicilor ot sud . . . . . . sănĕtate. Fiind-că de acum înainte apropiindu-se primăveara, încep bâlciurile prin locurĭ hotărîte ale judeţelor şi fiind-că la asemenea bâlciurĭ obicĭnuesc de vin spre ţinerea nizamuluĭ şi spre străjuirea celor rĕŭ nărăviţĭ, atât zabiţiĭ judeţelor, cum şi zapciĭ spătărescĭ i orânduiţiĭ isprăvnicaturilor, din carĭ uniĭ în loc de a săverşi datoria cu care sunt însărţinaţĭ din partea căpeteniilor lor, ci împotrivă cu cuget de hrăpire aflându-se, năpăstuesc pe săracĭ, de la carĭ cer şi împlinesc orĭ câtă sumă de banĭ pot să ia cu numire de havaeturĭ de la cară şi cu numire de cheltuelĭ de asemenea dintr'acestea, în vreme ce nicĭ unele după nizamurile ce sunt date nu se cuvine a fi suferite la audul stăpâniriĭ ca o faptă ce privesce numaĭ la cuget de năpăstuire şi de nedreptate, iar nu la vre-un bine al lĕcuitorilor, séŭ la vre-o întemeere şi înmulţire a alişverişuluĭ; drept aceea vĕ poruncim Domnia mea, să fiţĭ cu tótă privigherea, ca la asemenea întêmplărĭ să nu îngăduiţĭ pe uniĭ ca aceştia a face cel maĭ puţin zulum lĕcuitorilor împotriva porunceĭ Domnieĭ mele, ci fie-care împlinindu-şĭ datoria pentru care se trimete la asemenea locurĭ, să străjuiască şi să ferescă pe lĕcuitorĭ de ori-ce bântuire ar putea să cerce din partea altor streinĭ şi să nu îndrăznéscă, orĭ a cere cevaşĭ cu numire de havaeturĭ, séŭ a pricinui cevaşĭ cheltuelĭ pe la sate, căcĭ pentru asemenea întêmplărĭ sunt lefaşĭ şi slujbaşĭ, iar nu ca să fie supĕrătorĭ satelor şi pricinuitorĭ de împedecare la alişverişurile lĕcuitorilor; asemenea poruncĭ s'aŭ dat şi către zabiţiĭ judeţelor, cum şi către Dumnéluĭ vel Spătarul, ca într'acest chip să poruncéscă a urma şi zapciiĭ Spătărieĭ.

1 la Sfântul Dumitru.
1 la Sfântul Nicolae.
1 la Argintóia, în diua Sântuluĭ Pantelimon, la 27 Iulie.
5 la Pleniţa i Călugărenĭ, moşiile luĭ Ştefan Micolescu, însă:
1 la 2 Februarie.
1 la Inălţarea Domnuluĭ.
1 la 29 August.
1 la 24 ale luĭ Februarie.
1 la 15 August. — 1820, Decembre.

aflându-se sub tótă supunerea și ascultarea la povățuirile Dumnélor dregătorilor județelor; iar osebit de acésta să sciți că când se va întêmpla să soséscă la auzul Domnieĭ mele, cum că s'aŭ întêmplat la vre-un bâlciŭ vre-o protivnică urmare, numaĭ de la Dumnévóstră se va cere tótă rĕspunderea, pentru că de vreme ce vi s'aŭ făcut cunoscută bună voința Domnieĭ mele, de aceea nu vețĭ avea nicĭ un cuvînt de pricinuire, nicĭ că vi se va da ascultare la orĭ-ce îndreptare vĕ vețĭ încerca să arĕtațĭ; întocmaĭ dar să fițĭ următorĭ, trimițênd și rĕspuns de primirea porunceĭ și fițĭ sănătoșĭ.—1820, Martie 6.

După aceste publicațiĭ s'aŭ făcut pitac și către Dumnéluĭ vel Spătarul.

Asemenea s'aŭ dat și copie la Stolnicul Dumitrache, de aŭ făcut poruncĭ și din partea Dumnéluĭ Baș-beșliagă către neferiĭ i zabițiĭ de prin județe.

*

Unul din bâlciurile principale, mult timp închis din causa ciumeĭ, Drăgaica de la Buzĕŭ, se redeschide în Iunie 1819 și tot la vechiul loc ce ocupa altă dată, până ce nu se mutasă la Niscov în interesul pazeĭ de ciumă [1].

In Maiŭ 1820, Al. Suțu ordonă a se face publicațiuni prin tótă țéra, pentru înnoirea facereĭ tîrguluĭ Drăgaiceĭ, *«acum din mila luĭ Dumnedeŭ, fiind sănĕtate în tóte părțile»* [2].

Importanța bâlciuluĭ Drăgăiceĭ face că Al. Suțu să rînduiască un «Efor» special pentru a asiste la acest têrg. In 1819 acest Efor este însușĭ vel Vistier Romanitis. Iacă pitacul domnesc de rînduire:

---

1. Vedĭ anexele relative.

2. *Publicațiĭ pentru têrgul Drăgăiceĭ.*

Iŏ Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospod. Zemle Vlahiscoe.

Dumnévóstră isprăvnicilor ot sud . . . . . . vĕ facem în scire, că têrgul Drăgăiceĭ, ce este vestit și obicĭnuit a se face la 24 de dile ale viitoruluĭ Iunie, la care vin neguțătorĭ și de la locurĭ depărtate și fiind-că în aniĭ trecuțĭ pentru pricină de bólă se poprise, iar acum din mila luĭ Dumnedeŭ fiind sănătate, *în tóte părțile*, este slobod, de aceea vĕ poruncim să o publicuițĭ acésta în tot județul, cu tot dinadinsul, ca să se audă și la părțile vecine, cum că têrgul Drăgaiceĭ este slobod a se face, după orânduiala și obiceiul vechiŭ și să îndemnațĭ pe toțĭ ceĭ ce vor vrea a merge, să'șĭ facă alișverișul, de vîndut și cumpĕrat, fiind acest folos obștesc, și de primire să avem Domnia mea însciințare.—1820, Maiŭ 30.

Vel Logofĕt.

Cod. XCVI, pag. 138.

Cartea prin care se orândluesce Efor peste têrgul Drăgăiceĭ ot sud Buzĕŭ Dumnĕluĭ Vistierul Grigore Romanitis.

Zemle Vlahiscoe.—Cu neadormită îngrijire aflându-ne pentru bună petrecerea credincioşilor noştri supuşi, iar maĭ vêrtos pentru alişverişurile lor ce le fac la têrgurile şi bâlciurile aceştiĭ de Dumnedeŭ păzită şi nouă încredinţată ţêră, ca să se urmeze cu îndestulare şi nebântuită de către ceĭ cu rele cugetărĭ, şi nărăviţĭ cu multe chipurĭ şi mijlóce silnice a supĕra, atât pe ceĭ ce se află cu alişverişurĭ în têrgurĭ năpăstuindu'ĭ, cât şi pe ceĭ ce merg şi se întorc de la têrgurĭ, silindu-se a se îmbogăţi din pagubele lor, pentru care apurarea aŭ fost îngrijirea Domnieĭ mele din vreme a se înfrâna aceĭ cu rele cugetărĭ, prin zabiţiĭ ceĭ orânduiţĭ, dându-le straşnice poruncile Domnieĭ mele cu povăţuirĭ îndestule în ce chip să îngrijéscă de liniştita petrecere tuturor de obşte, iar maĭ vêrtos la têrgul Drăgăiceĭ, de la sud Buzeŭ, ce se face la 24 ale aceştiĭ următóre luĭ, *fiind-că ese cel maĭ mare têrg unde se adună tot alişverişul nu numaĭ din tótă ţêra acésta, ce şi din părţile vecine şi din alte locurĭ maĭ depărtate*, voind Domnia mea a se urma alişverişurile la acest têrg cu îndestulare şi cu liniştire, osebit pe Domnescile nóstre poruncĭ ce sunt date pe la toţĭ zabiţiĭ, am orânduit Domnia mea într'ndins Eforos peste acest têrg în câte dile va ţinea pe Dumnéluĭ cinstit şi credincios boerul Domnieĭ mele Grigore Romanitis vel Vistier, dându'ĭ cu îndestulare trebuincióséle povăţuirĭ ce este dator a le pune în lucrare spre a zăticni pe ceĭ obicĭnuiţĭ a meşteşugi mijlóce şi chipurĭ de hrăpirĭ în diiastima têrguluĭ; făcêndu-o dar acésta cunoscută tuturor, straşnic poruncim Domnia mea Dumnévóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ i Dumitale Baş-beşliagasă şi tuturoĭ celor-l-alţĭ zabiţĭ spătărescĭ şi armăsescĭ, arĕtându-vi-se acéstă Domnésca nóstră carte să aveţĭ a da tótă supunerea şi ascultarea la povăţuirile Dumnéluĭ orânduituluĭ boer Efor, necutezând nimenĭ a face cea maĭ mică mişcare fără scirea Dumnéluĭ, că se va pedepsi straşnic, ci păzindu-vĕ fieş-care datoriile cele netăgăduite, să aveţĭ pentru orĭ-ce a face întrebare Dumnéluĭ, spre a se păzi întru tóte buna cumpănire, cu linişte, după voinţa Domnieĭ mele; i saam receh gpd. — 1819. Iunie 15 [1].

Cod. XCVI, pag. 41 şi Cod. XCVIII, pag. 154.

In 25 August, Al. Suţu dă carte rude. sale, luĭ biv vel Spătar Nicolache Suţu, pentru treĭ bălciurĭ la moşia sa Izbicenĭ, din judeţul Romanaţĭ [2].

---

1. 1820, Iunie 16. Asemenea carte s'aŭ făcut şi acum orânduindu-se Efor tot Dumnéluĭ Vistierul Romanitis la têrgul Drăgăiceĭ sud Buzĕŭ.
2. Vedĭ anexa.

In 1820 Noembre, Al. N. Suţu reînnoesce actele Vornăresei Ruxandra Câmpineanu, de a nu se folosi decât ea, ca proprietară, de privileghiul vindărei spirtóselor în orăşelul Câmpina[1].

Breslele.—Numeróse continuă a fi *breslele* în ţéra românéscă. Iacă cele ce aflăm existând:

Isnafurile poliţiei: Lipscanî, Cavafî, Şělarî, Braşovenî, Bărbierî, Argintarî, Croitorî, Cojocarî subţirî, Işlicarî, Cojocarî groşî şi Căciularî, Cârciumariî şi rachieriî, Brutariî şi Jimblariî, Simigiî, Ceprazarî, Băcanî, Dogarî, Curelarî, Tabacî, Abagiî şi Pânzarî, Pescarî, Lăutarî[2], Covacî, Lumînărariî de céră şi bumbacariî, Şalvaragiî, Căldărarî, Postăvarî i Găitănarî, Boiangiî[3], Tutungiî, Conduragiî şi Cizmariî, Dulgheriî şi zidariî prin maî Mare-Başa[4], Bogasieriî, Mătăsariî, Precupeţiî, Bragagiî, Măcelariî, Tabacciî, Papugiî[5], Plăpămarî, Tèmplarî, Oları, Făinariî, Trăistariî, Şerbecciî şi Gheţariî, Sarafiî, Calenelele, Cărămidariî, Bucătariî, Marchitaniî, Sticlariî, Hangiî, Grădinariî, Uleeriî, Lumînărariî de seŭ şi Săpunariî[6], Capanlâiî şi Sureccii, Nisipariî, Băiaşiî, Ceasornicariî, Giuvaergiî.

In ordine cronologică, să aducem actele relative la câte-va din breslele maî sus enumerate:

a) Din 6 Martie 1819, Al. Suţu dă un hrisov bărbierilor pentru rennoirea vechelor statute ale breslei, recunoscêndu-le şi alegerea făcută de bréslă în calitate de «*protomester*» séŭ *staroste* luî Negoiţă sin Iordache.

Hrisovul, chiar în art. I înglobéză şi pre «*strěinii*» din orî-ce parte ar fi» în bréslа bărbierilor pământenî. Justiţia specială a *logeî* rěmâne în vigóre. Membriı logeı pe lângă staroste, se numesc *epitropî*. O disposiţiune frumósă este la art. 6. «Apururea să aibă datorie starostea, cu epitropiî breslei, a da *meşteruluî celuî bětrân*, care este neputincios de a lucra, o calfă maı mult decât meşterilor, celor tinerı, carî pot eî înşişî să lucreze, ca cu acésta să se pótă ajuta ceı

1. Vedî anexa.

2. Cartea vatajilor de lăutarı pe oraşul Bucurescî, Februarie 1819, (pag. 98). Cărţile vatajilor de ţiganî lăutarî pe judeţe. Februarie 1819 (pag. 99). Asemenea pe 1820 (pag. 99). Cod XCVIII.

3. Bréslа zugravilor subţiri care sub Al. Ipsilante în 1775 exista, nu o maı aflăm în fiinţă.

4. Vedı Carte de Maımar-Başa. 23 Ianuarie 1819 (pag. 42).

5. Carte de staroste de papugiî din 30 Ianuarie 1819 (pag. 41) Cod. XCVIII.

6. In 1819, Al. Suţu face o singură bréslă din săpunarî şi lumânărarî de seŭ. Insă săpunul să nu se maî facă de cât de cel de la Tèrgovişte.—Cod. XCVIII, pag. 176 şi 178.—Se pune bréla sub „ocârmuirea Eforiei“ din boerul Grig. Romanitis.

bĕtrânĭ neputincioşĭ, pe lângă ceĭ tinerĭ putincioşĭ». Cele-l-alte disposițiunĭ sunt cele din anteriórele hrisóve, deja cunoscute cititorilor noştri [1].

1. *Zemle Vlahiscoe.*—Fiind-că rufetul bărbierilor meşterĭ carĭ lŏcuesc aicĭ în oraşul Domnieĭ mele Bucurescií, aŭ avut obiceiurile şi aşeḑĕmînturile, ce se coprind maĭ jos, încă de maĭ nainte, din vechime, aşijderea aŭ avut şi un proto meşter maĭ mare preste dĕnşiĭ, adecă staroste pentru purtarea de grijă, de către Domnia mea, după ce ne am pliroforisit, întêiŭ că le-aŭ avut acestea şi prin hrisóvele fraților Domnĭ de maĭ nainte, am poruncit să-şĭ alégă staroste după obiceiŭ şi aŭ ales pe Negoiță sin Iordache, căruia am dat Domnia mea, acest hrisov al Domnieĭ mele, ca să aĭbă a fi staroste şi purtător de grijă, peste toțĭ bărbieriĭ de aicĭ, şi el împreună cu şease epitropĭ meşterĭ aĭ bresleĭ aceştia maĭ bĕtrânĭ şi maĭ de cinste aĭ lor, ce vor fi să păzéscă orânduiala, ce aŭ între eĭ, adecă.

1) Toțĭ cățĭ lucrézǎ meşteşugul acesta, aicĭ în Bucurescĭ, orĭ pămêntenĭ *séŭ streinĭ*, din orĭ-ce parte ar fi venit, séŭ călăraşĭ, dorobanțĭ, sârbĭ, séŭ orĭ-ce fel de slujitor, ar fi să aĭbă ascultare de starostea şi de aceĭ şease epitropĭ, la cele ceĭ va povățui, pentru ale meşteşuguluĭ lor.

2) Pentru ucenicĭ când vor vrea să iasă de la meşterĭ, să fie datorĭ a da de ştire staroste̮ĭ şi epitropilor, ca prin ştirea şi voia lor să iasă, iar de sineşĭ să nu fie volnicĭ, nicĭ vre-o unul din meşterĭ să nu îndrăznéscă a lua ucenicul altuia.

3) Când se va întêmpla, orĭ greşală să facă vre-un bărbier, de a nu lucra bine, orĭ de a nu păzi Dumineca, seaŭ alte sĕrbătorĭ, seaŭ judecată să aĭbă unul cu altul, pentru ale meşteşuguluĭ lor, să nu fie volnic, boer mare, Agă, séŭ alțĭ zapciĭ a'ĭ judeca, fără numaĭ starostea, dimpreună cu epitropiĭ să'ĭ judece, şi să'ĭ îndrepteze după obiceiul şi orânduiala lor, certându'ĭ şi dojănindu'ĭ după vina ce vor face.

4) Calfa unuĭ meşter, ce va voi să deschiḑă prăvălie, să nu fie volnic a deschide apróре de prăvălia meşteruluĭ ce aŭ lucrat, ca să nu tragă muşteriĭ meşteruluĭ la prăvălia sa.

5) Calfa unuĭ meşter, ce se va muta de la un meşter la altul, să se mute la prăvăliile cu loc maĭ depărtat, de prăvălia ce aŭ lucrat, iar nu la prăvălia ce este apróре, ca să tragă muşteriĭ meşteruluĭ de la care aŭ eşit, la meşterul ce aŭ intrat.

6) Apururea să aĭbă datorie starostea cu epitropiĭ bresleĭ a da meşteruluĭ celuĭ bĕtrân, care este neputincios de a lucra, o calfă maĭ mult decât meşterilor celor tinerĭ, carĭ pot înşişĭ să lucreze, ca cu acésta să se pótă ajuta ceĭ bĕtrânĭ neputincioşĭ, pe lângă ceĭ tinerĭ putincioşĭ.

7) Până nu'şĭ vor deschide meşteriĭ ceĭ maĭ de cinste prăvăliile lor să nu aibă voie ceĭ-l-alțĭ bărbierĭ.

8) Pentru Cutia de milostenie ce aŭ avut obiceiŭ a ținea brésla acésta să se ia de la tot meşterul, din Duminică în Duminică, câte douĕ parale i de calfă câte o para, dând aceste parale orĭ cine ar lucra meşteşugul acesta şi să se stringă în Cutie la starostea, care Cutie să se ție pecetluită atât de starostea, cât şi de epitropĭ cu pecețile lor şi să se păzéscă peste tot anul, ca dintr'aceĭ banĭ să se cheltuiască la praznicul Prapa-Dómneĭ Paraschiveĭ ce'l prăznuesc eĭ, şi la mórtea vre-unuĭ meşter din brésla lor, ce nu va avea cu ce

b) In Pitescĭ esistă, ca şi la Bucurescĭ, o brêslă a *papugiilor* i *a cismarilor*. Statutele acestor bresle sunt identice cu ale acelor din Bucurescĭ. Al. Suţu reinnoesce cartea acestora, în 20 Aprilie 1820[1].

---

să'ĭ facă trebuinciósele îngropărei şi ale pomenireĭ, dintr'aceĭ banĭ sĭ'ĭ slujască şi sa'ĭ facă pomenirile luĭ, cum şi de va rĕmânea vre-un meşter de-aĭ lor la slăbiciune şi la sărăcie, din bólă seaŭ din altă întêmplare, iar dintr'aceĭ banĭ să'ĭ slujască cu ceea ce va fi cu cale, după starea lor, pentru care aceste cheltuelĭ, când se va întâmpla trebuinţă a se face, cu toţĭ împreună să deschidă cutia şi cu sfat de obşte al epitropilor să se cheltuiasca, şi atât din banĭ ce se vor strînge la cutie cum şi de cheltuiala ce se va face la acele maĭ sus arĕtate, în toţĭ aniĭ să aibă starostea a'şĭ da socotéla înaintea acelor şease epitropĭ, care cheltuelĭ să se arĕte celor-l-alţĭ de obşte, spre a i se vedea slujba de este cu credinţă seaŭ nu.

Decĭ am întărit Domnia mea hrisovul acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Iω Alexandru Nicolae Suţu voevod i cu credinţa prea iubiţilor Domnieĭ mele fiĭ: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ioan Vv., Scarlat Vv., Dumitru Vv., Grigorie Vv., martorĭ fiind şi Dumnélor cinstiţĭ şi credincioşĭ boeriĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: pan Constantin Creţulescu vel Vornic, pan Barbu Văcărescu vel Vistier, pan Istrate Creţulescu vel Vornic, de ţéra de sus, pan Mihalache Manu vel Vornic de ţéra de jos, pan Gheorghe Filipescu vel Logofĕt de ţéra de sus, pan Teodorache Văcărescu vel Vornic, pan Constantin Caliarh vel Vornic, pan Gheorghe Golescu vel Vornic al Obştirilor, pan Alexandru Filipescu vel Logofĕt de ţéra de jos, pan Nicolae Slugeroglu vel Vornic, pan Mihalache Suţu vel Logofĕt de obiceiurĭ, pan Gheorghe Vlahuţ vel Spătar, pan Mihalache Cornescu vel Vornic al politieĭ, pan Alexandru Hariton vel Căminar, pan Alexandru Desila vel Comis, şi ispravnic pan Gheorghe Filipescu vel Logofĕt de ţéra de sus; şi s'aŭ scris hrisovul acesta la întêiul an, dintru a treia Domnie a Domnieĭ mele, aicĭ în oraşul scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la aniĭ de la nascerea domnuluĭ Dumnezeŭ şi Mântuitoruluĭ nostru Isus Hristos 1819 Martie 6, de Chiriţă Logofĕtul de Divan.

1. *Zemle Vlahiscoe.* — Dat'am Domnésca nóstră carte.... pre carele după alegerea bresleĭ papugiilor i a cizmarilor din oraşul Pitescĭ sud Argeş, l'am făcut Domnia mea staroste de cizmarĭ i papugiĭ dintr'acel oraş al Pitescilor, ca să fie cu purtare de grijă pentru bresla acésta, după orânduiala ce se urméză şi aicĭ în politia Bucurescilor, adecă, cu bĕtrâniĭ ceĭ maĭ de frunte să judece pe ceĭ de sub bresla luĭ, carĭ vor fi avênd pricinĭ între dênşiĭ pentru ale meşteşuguluĭ lor i pentru ucenicĭ şi călfĭ, şi după dreptate i după vechiul obiceiŭ al bresleĭ, ce s'aŭ urmat şi se urméză aicĭ în Bucurescĭ la orânduiala meşteşuguluĭ lor, şi după vină să facă îndreptare şi hotărîre; să ia seama totdeauna pentru buna orânduială, atât între eĭ, cât şi la obşte şi la toţĭ să urmeze după buna cuviinţă; pentru care acéstă bună întocmire vĕḑênd Domnia mea şi sinet Domnesc din lét 1814, Septembre 9, am dat acéstă Domnésca nóstră carte la mânile numituluĭ, prin care poruncim Domnia mea tuturor ce veţĭ fi la acéstă breslă, să aveţĭ a'l sci de staroste şi să'ĭ daţĭ ascultare şi supunere la orânduiala meşteşuguluĭ vostru, căcĭ aceluĭ împotrivitor are voie să'ĭ facă certare după vina luĭ, i saam receh gpd.—1819, Aprilie 20.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCIII, fila 13.

c) La 28 Aprilie 1819, Al. Suţul reînnoesce hrisovul zabunarilor. Prin acest act, Domnitorul ordonă ispravnicilor din judeţe, «pe unde vor fi bilciurî, să căutaţî maî mult decât rufetul zabunarilor de ţéră, *pămênteni, să nu îngăduiţi pre nimenî a vinde lucrurî de zabunărie,* ca să se pótă chivernisi fiesce-care (zabunariŭ), cu meşteşugul luî [1].

---

1. *Cartea rufetuluî zăbunarilor.*

Zemle Vlahiscoe.—Fiind-că pentru a obştieî înlesnire la trebuinţa ce aŭ de lucrurile zăbunărieî, şi pentru a se şi putea hrăni şi a se chivernisi în ţéra Domnieî mele, câţî aŭ sciinţa meşteşuguluî acestuia (cu slobodenie când vor păzi orânduiala bresleî acestuî meşteşug), s'aŭ fost făcut întocmire şi îndreptare la unele ponturî ce eraŭ în vechile cărţî ale bresleî zăbunarilor pămêntenî, după trebuinţa vremeî de acum, când şi norodul s'aŭ înmulţit într'acéstă politie, şi trebuinţa de acest lucru aŭ prisosit; de aceea dar, am dat Domnia mea rufetuluî zăbunarilor pămêntenî de aicî, din oraşul Bucurescilor, acéstă carte, ca să li se urmeze, şi să li se păzéscă şi de acum înainte privileghiul acesta, adecă la meşteşugul zăbunărieî, orî-câte se împle cu bumbac şi cu lână, alt rufet al altuî meşteşug, să nu se amestece a'l lucra, precum nicî alţiî streinî, iar carele va sci meşteşugul acesta, şi va urma orânduelei bresleî, adecă va fi supus la starostea al zăbunarilor, şi a păzi şarturile bresleî şi ale cutieî lor, cum şi havaetul ce este obicînuit de 'l daŭ la deschidere de prăvălie, acela măcar şi strĕin fiind, slobod şi neoprit este a lucra meşteşugul acesta şi a deschide şi prăvălie, spre îndestularea trebuinţeî de obşte, vênḑarea de zăbunărie aicî în Bucurescî şi prin têrgurile de pe afară, adecă auterie voinicescî şi zăbune femeescî şi copilărescî, şi alt-fel de zăbune marî, şi orî-ce lucru se împle cu bumbac seaŭ lână, să o facă brèsla acésta, numaî şi eî să fie datorî, ca apururea să aîbă haine făcute gata, spre vênḑarea şi indestularea ţĕranilor, ce vin de pe afară, carî nu se pot zăbovi cu aşteptarea până se face haina, dar nicî zăbunariî la meşteşugul altor rufeturî, să nu se amestece, şi pentru câţî din alt rufet vor avea acest fel de marfă gata, să aîbă zăbunariî bresleî volnicie, ca orî să le dea soroc să şi le vênḑă aceia, seaŭ eî să le cumpere cu banî; să aîbă brésla acésta, după obiceiul lor, staroste de zăbunarî, pe acela ce înşişî după alegerea a tot rufetuluî lor s'aŭ orânduit, carele împreună cu ceî maî fruntaşî, să aîbă a căuta pricinile ce se vor întêmpla între dênşiî, de ale meşteşuguluî lor, să ţie şi Cutie în care să pue de meşter şi calfă, pe fieş-care sĕptemână, câte o para, cum şi cel care se va dovedi în vină cu stricarea vre-unuî lucru, seaŭ va călca legătura bresleî, a lucra la alt prăvăliaş, să dea la cutie câte talerî treî, iar al doilea când se va prinde în vină, să i se îndoiască darea; cel ce va deschide prăvălie, să dea talerî 5, care acest venit din cutie, să fie pentru ajutorul celor scăpătaţî, şi când va muri vre-un sĕrac din brésla lor, de la Cutie să se îngrópe; nicî un meşter seaŭ calfă, să nu fie volnic a lucra la alţiî din alte bresle, lucrurî de vênḑare, i la trebuinţele curţeî, când va trebui, să se céră de la starostea ce s'aŭ orânduit şi el cu dreptate, şi în rênd, să dea pe fieş-care, care aceste rânduelî, să fie şi cu scirea fruntaşilor, spre a nu se năpăstui vre-uniî, iar care nu se va supune orî la orânduiala bresleî, seaŭ la rândurile ce va fi la curte, să fie poprit de acest meşteşug; să aîbă brésla acésta şi rânduiala aceea, asupra ucenicilor, cum se urméză şi alte bresle de meşteşugurî, ca uceniciî să aîbă a sluji spre buna

d) O ḑi după aceea, la 29 Aprilie 1819, Domnitorul reînnoesce hrisovul şelarilor, cel ce li s'a dat în 25 Aprilie 1813, de Vodă Caragea [1].

învĕţătură a meşteşuguluĭ, după zapisul şi tocméla ce vor face cu meşteriĭ, stând până la soroc, tot la mâna aceluiaşĭ stăpân, iar să nu se prefacă din meşter în meşter, cum şi toţiĭ meşteriĭ să se ferésca de a nu primi ucenicul unul altuia, purtând grija şi stăpâniĭ ucenicilor cu silinţă, spre a'ĭ învĕţa meşteşugul desăvêrşit, după sorocul ce'şĭ vor pune cu părinţiĭ copiilor; călfile ce vor lucra în prăvăliile lor, orĭ cu simbrie, seaŭ cu plată pe ḑi, precum le va fi tocméla, să urmeze şi să nu fi slobod a eşi de la acel meşter, până nu se va cerceta de starostea i de fruntaşiĭ lor, pricina şi sfêrşitul eşireĭ, cum şi ceĭlalţĭ meşterĭ să nu'ĭ priméscă fără de dovadă, că orĭ prin voie séŭ prin scirea rufetuluĭ, aŭ eşit, şi aşa să'şĭ aĭbă şi eĭ acéstă orânduială, după cum aŭ şi alte rufeturĭ; pentru care poruncim Dumitale vel Agă i vel Căpitane za dorobanţĭ, ca pe ceĭ ce va arĕta rufetul zăbunarilor, că urméză împotriva meşteşuguluĭ lor, nicĭ într'un chip să nu'ĭ îngăduiţĭ ca să li se pótă păzi privileghiul acesta, întocmaĭ după cum se coprinde maĭ sus: aşijderea poruncim şi Dumnévóstră ispravnicilor de prin judeţe, pe unde vor fi bâlciurĭ, să căutaţĭ, maĭ mult decât rufetul zăbunarilor de ţéră, pămênteni, să nu îngăduiţĭ pe nimenĭ, a vinde lucrurĭ de zăbunărie, ca să se pótă chivernisi fieş-care cu meşteşugul luĭ, i saam receh gpd.—1819, Aprilie 28.

(pecetea gpd.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCIII, fila 9 v.

1. *Hrisovul bresleĭ şelarilor.*

Fiind-că între alte rufeturĭ ale politieĭ Bucurescilor, s'aŭ aflat şi brésla şelarilor, carĭ neavênd orînduelile breslelor întărită prin hrisóve domnescĭ, nu li se păzea dreptatea întru ale meşteşuguluĭ lor, şi ca nisce trebuincioşĭ obştieĭ după orânduiala altor rufeturĭ, aŭ cerut prin jalbă la Domnia sa, seleful nostru, să li se facă hrisov domnesc, şi orânduindu'ĭ la Dumnéluĭ vel Logofĕtul de ţéra de sus, prin anafora aŭ făcut arĕtare Domnieĭ sale, că brésla acésta aŭ avut orânduială de isnaf, dar nefiind întărită cu hrisov domnesc, cum aŭ alte isnafurĭ, li se întêmplă nedreptăţĭ, maĭ vêrtos la ceĭ maĭ sĕracĭ, atât în ale meşteşuguluĭ lor, cât şi la călfĭ i ucenicĭ, şi că este cu cuviinţă a li se da hrisov domnesc. Primindu-se dar cererea şi rugăciunea lor, li s'aŭ dat hrisovul Domnieĭ sale, ce'l vĕḑum, scris cu lét 1813, Aprilie 25, hotărîndu-se ca să li se păzéscă ponturile de maĭ jos arĕtate:

1) Nimenea din alţiĭ streinĭ, să nu aĭbă voie a deschide prăvălie, séŭ a se pune tovarăş cu altă bréslă, iar carele va sci meşteşugul acesta din streinĭ séŭ din pămêntenĭ, să aĭbă a merge la starostea, aĭ orândui pe la prăvăliile meşterilor, de a lucra după obiceiŭ.

2) Marfă de a meşteşuguluĭ lor, când vine din ţéra turcéscă, să nu o coprinḑă numaĭ unul, ce precum se urméză la alte rufeturĭ, starostea cu epitropiĭ să facă tocmélă, şi marfa să o împărţiască la toţĭ de o potrivă, iar carele nu va avea stare şi putere, va lua pe cât va fi starea şi puterea luĭ, şi cealaltă se va lua de ceĭlalţĭ.

3) Să aĭbă brésla acésta după obiceiul lor, şi un staroste de şelarĭ i curelarĭ, pe acela ce însăşĭ brésla îl va alege, precum şi acum după alegerea

e) În Iunie 1819, isnaful Băcanilor reclamă contra *toptangiilor*, că vênd cu deamĕnuntul marfa de băcănie. Toptangiĭ sunt opriţĭ de a maĭ vinde marfă de băcănie în detaliŭ, afară de zahar, cafea, lămâe şi fer, articole carĭ din vechiŭ aŭ fost toleraţĭ a le vinde în detaliŭ şi toptangiiĭ. Cu acéstă excepţiune, boerimea era folosită, căci toptangiĭ

---

a tot rufetul, este rânduit Hagi Dumitrache, sin Stan, carele împreună cu doĭ epitropĭ ce iarăşĭ după alegerea lor, s'aŭ orânduit anume. . . şi cu ceĭ maĭ fruntaşĭ aĭ bresleĭ, să aĭbă a căuta pricinile ce se vor întimpla intro dânşiĭ de ale meşteşuguluĭ lor, cu dreptate.

4) Să ţie acest rufet şi Cutie în care să se pue de fieş-care meşter câte două parale pe sĕptĕmână, şi de calfă câte o para; asemenea şi cela ce se va dovedi în vină cu stricarea vre-unuĭ lucru, séŭ va călca legătura bresleĭ, a lucra la altă prăvălie, să aĭbă a da la Cutie câte talerĭ 5, iar de se va dovedi şi al doilea întru acest fel de vină, să dea îndoit, iar cel ce va eşi meşter şi va deschide prăvălie, să dea talerĭ 20 la Cutie i staroste taleri 5, care acest venit să fie pentru ajutorul celor scăpătaţĭ, şi când va muri vre-un sĕrac din brésla lor de la acéstă Cutie să se îngrópe.

5) Nicĭ un meşter séŭ vre-o calfă, să nu fie volnic a lucra la alţiĭ din alte bresle, măcar şi tovarăş de'l va pune; unul ca acela de se va dovedi, să fie poprit de meşteşug.

6) La trebuinţele curţeĭ de lucru când va fi, să se céră de la staroste ce este orânduit, şi el cu dreptate şi în rând să dea pe fieş-care, care acéstă dare să fie şi cu şcirea epitropilor, iar carele nu se va supune, orĭ la orânduiala bresleĭ séŭ la orânduiala curţeĭ, pe acela să'l arĕte la zabiţiĭ politieĭ, spre a'l supune.

7) Să aĭbă brésla acésta şi orânduiala calfilor i a ucenicilor, cum se urméză la alte bresle, adecă uceniciĭ să aĭbă a sluji spre buna învĕţătură a meşteşuguluĭ, după zapisul şi tocméla ce vor face cu meşteriĭ, înaintea staroste, slujind până la soroc, şeḑênd după soroc încă un an cu simbrie, tot la acel stăpân, şi să nu fie slobodĭ a eşi de la acel stăpân, până nu se va cerceta de starostea şi de epitropĭ cum şi ceĭlalţĭ meşterĭ, să nu'ĭ priméscă fără de şcirea staroste i a epitropilor, ca să se urmeze şi la eĭ o bună orânduilă şi dreptatea întru tóte.

Drept aceea bine-voind şi Domia mea, a li se păzi şi a li se urma orânduiala aceştiĭ bresle cu dreptate întru tóte, am adeverit hrisovul acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele, Iŏ Alecsandru Nicolae Suţu Voevod i cu credinţa Prea iubiţilor Domnieĭ mele, fiĭ: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ión Vv., Scarlat Vv., Dimitrie Vv., Grigorie Vv., martoriĭ fiind şi Dumnélor cinstiţĭ şi credincioşĭ Veliţiĭ boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: pan Constantin Creţulescu vel Ban, pan Barbu Văcărescu vel vistier, pan Istrate Creţulescu vel Vornic de ţéra de sus, pan Mihalache Manu vel Logofét de ţéra de jos, pan Gheorghe Filipescu vel Logofĕt de ţéra de sus, pan Teodorache Văcărescu vel Vornic, pan Constantin Caliiarhu vel Vornic, pan Gheorghe Golescu vel Vornic al Obştirilor, pan Alecsandru Filipescu vel Logofĕt de ţéra de jos, pan Nicolae Slugearoglu vel Postelnic, pan Mihalache Suţu vel Logofét de obiceiurĭ, pan Gheorghe Vlahuţ vel Spătar, pan Mihalache Cornescu vel Vornic al politieĭ, pan Alecsandru Hariton vel Căminar, pan Alecsandru Desila vel Comis, şi Ispravnic, pan Gheorghe Filipescu vel Logofĕt de ţéra de sus, şi s'aŭ scris

vindĕŭ maĭ ieftin asemenea articole de care maĭ cu sémă bogaţiĭ aveaŭ nevoĭe [1].

---

hrisovul acesta la anul dintèiŭ dintru a treia Domnie a Domnieĭ mele, aicĭ în oraşul scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la aniĭ de la nascerea Domnuluĭ nostru Isus Hristos.—1819, Aprilie 29. De Chiriţa Logofĕt de Divan.

(Iscălitura şi pecetea gpd.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCIII, fila 26.

1. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar*

De vreme ce neguţĕtoriĭ toptangiĭ, s'aŭ mulţămit, a se urma nizamul ce se coprind într'acéstă anafora, după pliroforia ce ne daŭ Dumnélor orânduiţiĭ boerĭ, o întărim Domnia mea şi poruncim Dumitale vel Agă, ca întocmaĭ să se facă urmare. — 1819, Iunie 27.

(pecetea gpd.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 240.

Prea Inălţate Dómne,

Luminateĭ Măarieĭ tale poruncĭ următor fiind, ne-am şi adunat la un loc, unde aducênd de faţă amêndouĕ părţile, adecă isnaful băcanilor şi pe ceĭ ce se numesc toptangiĭ, am intrat în cercetare şi din chiar tacrirul pârâţilor, ne-am îndestulat, că cu adevĕrat fac vênḑare măruntă mărfeĭ de băcănie, şi prin pravilele têrguluĭ, iar nu după obiceiŭ şi orânduiala neguţătorilor toptangiĭ, ce s'aŭ urmat totdeauna, adecă să 'şĭ vênḑă marfa ce o aduc de peste Dunăre prin cantar gospod, dând sumă mare şi de la magazie, urmare cu totul împotriva buneĭ orânduelĭ şi pricinuitóre de dezghinare şi pagubă isnafuluĭ băcanilor. De aceea după mărturia Dumnéluĭ paharniculuĭ Andronache Teohari, ce aŭ metaherisit acest fel de negoţurĭ, în mulţĭ anĭ şi a nóstră slugile Măarieĭ tale, cunoscinţă, care avem asupra orânduelilor acestor douĕ isnafurĭ, chibzuind cu cuviinţă, am îndatorat pe ceĭ ce numesc toptangiĭ, ca de acum înainte să'şĭ urmeze alişverişul, după vechiul obiceiŭ, adecă orĭ după orândaiala toptangiilor, dând marfă cu sumă mare de la magazie şi prin cantar gospod, seaŭ voind a'şĭ vinde şi eĭ marfa cu deamăruntul prin prăvăliĭ, să se unéscă de isnaful băcanilor, şi înduplecându-se aŭ rĕmas odihniţĭ, dând făgăduială, că vor păzi întocmaĭ şi fără zmintélă urmarea datorieĭ negoţuluĭ fieş-căreia părţĭ, rugându-se numaĭ, ca pentru orĭ-câţĭ dintrênşiĭ vînd cafea, zahăr, tămâe şi hier, să rĕmâĭe slobodĭ a'şĭ face alişveriş, cum le va da îndemână, la care măcar de se şi împotrivиră isnaful băcanilor, cu cuvînt, că la vreme trebuincióă şi aceste lucrurĭ de la dânşiĭ se cer, dar nicĭ s'aŭ dat ascultare, căcĭ aceste patru felurimĭ dintru început s'aŭ vîndut şi de alţiĭ şi de aceea ḑicem, să fie slobodĭ, iar ceĭ-l-alţĭ să urmeze vechiuluĭ aşeḑĕmênt: pentru care şi nu lipsim a arĕta Măarieĭ tale, ca să se întărécă a éstă alegere şi cu luminată pecetea Inălţimeĭ tale. — 1819, Iunie 24.

Grigore Filipescu, Grigore Băleanu vel Agă.

e) In Iunie 1819, Hagi Manole Maĭ-mare-Başa, al întrunitelor bresle a lemnarilor, tâmplarilor, zidarilor, cărămidarilor şi nisiparilor, se jăluesce, că de 19 anĭ nu s'aŭ făcut alegere de Maĭ-mare-başa, încă din a doua Domnie a rĕposatuluĭ Alexandru Moruzi-Vodă, şi cere voie a se face o nouă alegere. In 26 Iunie asupra anaforaleĭ luĭ vel Logofĕt, se aprobă cererea luĭ Maĭ-mare-başa [1].

f) Bréslа întrunită maĭ sus arĕtată se jăluesce luĭ Al. Suţul în Iulie 1819, că se amestecă în bréslă şi *dulgheriĭ* pe lângă tâmplarĭ şi cer să fie opriţĭ de a maĭ se băga în bréla întrunită, conform hotărîreĭ dată de Ioan Vodă Caragea să fie opriţĭ lemnariĭ a lua şi eĭ lucru de têmplărie, precum ferestre, uşĭ, scaune, mese. La 8 Iulie 1819 nu aprobă cererea şi dă slobodenie dulgherilor a lucra lemne de têmplărie şi vice-versa [2].

---

1. *Iō Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar*

După arĕtarea ce ne face printr'acéstă anafora, Dumnĕluĭ vel Logofĕtul de ţéra de sus, primim Domnia mea rugăciunea jăluitoruluĭ, ca o trebuinciósă a se pune în lucrare, şi îĭ dăm voe şi slobodenie de a face alegerea de maĭ jos arĕtată, cu acéstă orânduială însă şi legătură, de a se ferі fórte jăluitorul Maĭ-mare-başa, ca să nu facă cea maĭ puţină catahrisis séŭ nepăstuire în vre-un fel de chip asupra aceştiĭ alegerĭ, căcĭ arĕtându-se vre-o jalbă asupra luĭ despre cinevaşĭ din ceĭ ce sunt supuşĭ la aceste bresle, şi dovedindu-se jăluitorul în vină, să şcie, că după ce se va îndatora a despăgubi pe cel năpăstuit, i se va face osebit şi cuviinciósă certare.—1819, Iunie 26.

(pecetea gospod). *Vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 213.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Inălţimeĭ tale ce ni se dă la acéstă jalbă a luĭ Hagi Manole Maĭ-mare-başa, făcênd cercetare, am vĕdut, că arată, cum că orânduiala bresleĭ acestuĭ meşteşug, este a se face *longe* cu bĕtrâniĭ şi cu toţĭ meşteriĭ să alégă care este vrednic a se numi meşter să fie şciut, şi acéstă alegere ne fiind făcută aicĭ de 19 anĭ, nicĭ maĭ mare başa nu póte cunósce pe toţĭ carĭ sunt meşterĭ cu sciinţă desĕvêrşită şi care nu. De aceea cere, ca cu slobodenie de la Măria ta să facă acéstă alegere; am căutat în hrisovul ce are Maĭ-mare-başa şi nu se coprinde pentru acésta, iar din cercetare ne plirofomisirăm, că din Domnia a doua a rĕposatuluĭ Măriеĭ sale Alexandru-Vodă Moruz nu s'aŭ maĭ făcut acéstă alegere. Decĭ fiind că alegerea acésta ce are Maĭ-mare-başa să facă, nu este de stricăciune, ci de folos, ca să nu să facă şi înşelăciunĭ şi stricare de lucru, spre a se cunósce meşterul din cel ce nu este meşter, de aceea arĕt, ca fiind primită Inălţimeĭ tale să i se dea slobodenia ce cere. — 1819, Iunie 6.

Vel Logofĕt.

2. *Iō Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

Osebit că acéstă orânduélă ce cer jăluitoriĭ de a li se urma, nicĭ maĭ nainte, nicĭ de când s'aŭ făcut Domnósca hotărîre de maĭ jos arĕtată nu li s'aŭ urmat,

g) La 14 Noembre 1819, Al. Suțu dă un noŭ hrisov de reorganisare a breslelor și în special a breslei unite, maĭ sus amintite. Bréslă va purta pe viitor nume de *cumpanie* și va avea un *Staroste* și *Epitropĭ*. Fața cu Visteria membriĭ «cumpanieĭ» se vor înscrie în *crucĭ* câte de două nume, însă de acelaș meșteșug ambele nume. Ceĭ din o *cruce*

---

după pliroforia ce ni se dă printr'acéstă anafora, de către Dumnéluĭ vel Logofĕtul de țéra de sus, dar și de s'ar fi urmat măcar și s'ar fi păzit, fiind-că în adevĕr este pricinuitóre de pagubă la ceĭ ce aŭ trebuință de acest fel de lucrurĭ, căcĭ cu cât vor fi meșterĭ maĭ puținĭ la un meșteșug, atât maĭ mult se scumpesce plata acelor lucrurĭ, de aceea privind Domnia mea maĭ mult la obștescul folos decât la cel în parte, dăm voie și slobodenie, ca și dulgheriĭ să aibă voie a lucra lucru de têmplărie și têmplariĭ să lucreze lucru de dulgherie.—1819, Iulie 8.

(pecetea gpd.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 473.

Prea Inălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei tale, ce ni se dă la acéstă jalbă a têmplarilor de aicĭ din Bucurescĭ, fĕcĕnd cercetare, am vĕdut din condica Divanuluĭ, hrisovul ce este pentru orânduiala maĭ-mare-bașăĭ coprindĕtor, că i se dă în zapt lemnarĭ, têmplarĭ, zidarĭ cărămidarĭ și nisiparĭ, ne făcĕndu-se în hrisov vro-o osebire, a nu se amesteca dulgheriĭ la meșteșugul têmplarilor, nicĭ têmplariĭ la meșteșugul dulgherilor; vĕduiŭ la mânile lor și o anafora cu lét 1816 Iulie 8 a Dumnéluĭ vel Agă, ce aŭ fost atuncĭ coprindĕtóre, că aceste bresle ar fi fost osebite la meșteșugul lor, și că este cu cuviință a se urma rânduiala ce aŭ fost, care dice, că s'aŭ păzit, să nu se amestece dulgheriĭ la meșteșugul lor, care anafora o întăresce și Măria sa Ioan Vodă Caragea, tot atuncĭ Iulie 30, a se păzi, după care cer jăluitoriĭ a se înnoi și de Măria ta. Am cercetat cum s'aŭ urmat acésta, și care este maĭ bun folosul obștesc, și m'am pliroforisit de la ceĭ ce aŭ lucrat și aŭ făcut binale ale lor, că nicĭ maĭ nainte, nicĭ de când s'aŭ făcut acéstă hotărîre, dulgheriĭ n'aŭ fost oprițĭ a nu lucra împreună cu binaua și ușĭ i ferestre, și têmplariĭ metahirisesc de fac scaune, mese, și dulapurĭ, iar cine voĭesce se tocmesce și cu têmplar de face și ușĭ i ferestre de têmplarĭ, adecă s'aŭ urmat o slobodenie neoprită intre aceste două bresle, iar folosul obștesc este acesta, că în vremea ce s'aŭ urmat până acum în slobodenie, s'aŭ găsit că o feréstră ce se face de dulgherĭ cu talerĭ 6, têmplarul maĭ jos de talerĭ 15 nu o face, i o ușă ce se face de dulgherĭ cu talerĭ 12 têmplarul o face cu talerĭ 30 și maĭ mult, apoĭ când vor fi oprițĭ dulgheriĭ urméză, ca têmplariĭ să maĭ scumpéscă lucru lor, iar de a fi slobodenie la dulgherĭ, cum se vede că s'aŭ urmat până acum, pricinuesce eftinătate obștieĭ precum în faptă se vede; dar la mijloc fiind hotărîre Domnéscă, rĕmâne ca de către Inălțimea ta, să se dea cea desĕvîrșită hotărîre, și de se va da de către Măria ta slobodenie lemnarilor a lucra și meșteșugul têmplarilor, asemenea să fie slobodĭ și têmplariĭ a lucra meșteșugul dulgherilor.—1819, Iulie 4.

Vel Logofĕt.

se *cisluiaŭ* şi plătiaŭ darea lor după puterea fie-căreia. Visteria arunca *darea* asupra întregeĭ cumpaniĭ, iar nu *nominatim*. Darea era de 24 taleri de cruce la fie-care 4 lunĭ.

Compunerea logeĭ va fi prin *alègere*. Cine va fi staroste cumpanieĭ, va fi şi Maĭ-mare-Başa.

Prin acestaşĭ hrisov, ultimul Domnitor fanariot aprobă realegerea ca Maĭ-mare Başa şi staroste a luĭ Hagi Manole şi a noue Epitropĭ, câte treĭ din fie-care bréslă unită. Se conservă logeĭ intregĭ, dar nu numaĭ starostelui, dreptul de jurisdicţiune asupra breslaşilor, în procesele dintre eĭ, cu apel însă la Divanul veliţilor boerĭ. Trebile cumpanieĭ rĕmân maĭ cu sémă asupra Epitropilor, căcĭ starostea fiind însărcinat şi cu trebuinţele Maĭ-mare-Başieĭ, la domnésca Curte, maĭ cu temeiŭ se va indeletnici de acésta, nerĕmâindu-ĭ vreme a se zăbovi şi la tóte ale cumpanieĭ, fără numaĭ la judecăţĭ[1].

---

1. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod.*

Indemnat fiind Domnia mea de către buna cugetare, ce avem asupra sălăşluitorilor acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ. ce din Dumnedeiasca *providenţă* s'aŭ încredinţat oblăduireĭ Domnieĭ mele, nu am încetat din câte facerĭ de bine am socotit că se cuvine să aplecăm pentru verĭ-care stare şi tot cu acelaşĭ cuget de milostivire, privind şi asupra stăreĭ hălăduitorilor oraşuluĭ Bucurescilor, scaunul Domnieĭ mele, am socotit că este de cuviinţă, să se alcătuiască pentru verĭ-care isnaf câte o cumpanie cu staroste şi Epitropĭ, hărăzindu-i-se câte privileghiurĭ şi alte alcătuirĭ s'aŭ găsit cu cale şi dându-i-se numire pe lângă cuvîntul de *cumpanie* şi chiar numirea măestrieĭ aceluĭ isnaf, ce se va cuprinde într'însa şi după acéstă bună şi de bine-făcĕtóre chibzuire am întocmit şi osebit hrisov al Domnieĭ mele, coprindĕtor şi arĕtător de tóte cuvintele ce ne-aŭ pornit într'acéstă bună urmare. Aşa dar, fiind-că şi isnaful zidarilor, dulgherilor şi al têmplarilor, care sunt unițĭ la ale lor meşteşugurĭ, neputênd săvêrşi unul fără de altul întregimea uneĭ binale, cerênd prin rugăciune a se uni la o cumpanie, am bine-voit să le primim rugăciunea şi după glăsuirea numituluĭ hrisov, alcătuindu-se printr'aceştia cumpania zidarilor i a dulgherilor şi a têmplarilor, datu-s'aŭ acéstă domnéscă carte, prin care are să se urmeze întocmaĭ tóte legăturile şi legiuirile ce maĭ jos se arată.

Să aĭbă a intra la acéstă cumpanie alcătuită în crucĭ şi crucea unită din două nume, orĭ carele va fi din acele meşteşugurĭ, adecă zidar, lemnar şi têmplar, iar alţiĭ de altă meserie şi meşteşug să nu fie volnicĭ a primi, asemenea şi in adeverinţele Vistierieĭ ce li se vor da să nu unéscă crucile cu nepotrivirea meşteşuguluĭ, ci zidar cu zidar, lemnar cu lemnar şi têmplar cu têmplar, ca să nu fie amestecare la unire.

Ceĭ ce vor intra la acéstă cumpanie, să aibă privileghiŭ a scuti i dijmărit i vinăriciŭ, iar alt nimic, sub îndatorire a plăti po talerĭ 24 de cruce la fieş-care patru lunĭ, adecă de nume po talerĭ 12, făcêndu'şĭ eĭ între dênşiĭ obştéscă cislă, după starea şi puterea fieş-căruia, precum se urméză la tóte cumpaniile acéstă orânduială.

Ceĭ ce vor intra la acéstă cumpanie, maĭ întêiŭ să se arĕte la Vornicia

h) In August, 1819, se intêmplă un proces intre cismarĭ şi abagiiĭ din Craiova. Abagiiĭ vînd la prăvăliile lor marfă de cismărie, importată

---

de politie de către Epitropiĭ cumpanieĭ, să se cerceteze de sunt cu adevĕrat din meşteşugul aceluĭ isnaf şi de sunt lŏcuitorĭ aĭ oraşuluĭ Bucurescilor, căcĭ câţĭ vor fi lŏcuitorĭ din părţile după afară, se cade a intra la rânduelile ce vor fi acolo, iar nu în cumpania politieĭ, care sunt întocmite numaĭ pentru lŏcuitoriĭ ceĭ curaţĭ de Bucurescĭ şi de se vor dovedi întru amêndouĕ făr' de pricină, atuncĭ vor lua mărturie în scris de la Vornicie, cu care înfăţişându-se la domnésca nóstră Vistieric, li se vor da după orânduială, adeverinţele Vistieriеĭ, iar adeverinţele Vornicieĭ se vor opri la Vistierie şi se vor păstra în tótă vremea, ca nu din nebăgarea de sómă să intre la cumpanie ómenĭ deosebiţĭ.

Fiind-că acéstă cumpanie are Maĭmare-Başă, hotărîm, ca de apururea Maĭmare-Başa cel după vremĭ să fie şi staroste cumpanieĭ, şi fiind-că după rânduiala cumpaniilor, starostea apururea se alege de către Epitropĭ şi de către ceĭ maĭ aleşĭ şi maĭ cinstiţĭ aĭ cumpanieĭ, pre carele eĭ vor voi şi'l vor primi fără a se amesteca, séŭ a'ĭ sili cinevaşĭ, urméză, ca după acéstă alegere, Maĭmare-Başa să rĕmâe în tótă vremea la alegerea lor. Drept aceea, acum aflându-se Maĭmare-Başa Hagi Manole, acestaşĭ va fi şi staroste aceştiĭ cumpaniĭ; asemenea fiind-că şi-aŭ ales şi ḑece Epitropĭ, adecă din zidarĭ treĭ, anume: Leontie Saul, Dimache Mareş i Ştefan Ioan, din lemnarĭ treĭ, anume: Stoian Carale, Ivan Peicul şi Mocio Iprodromus, precum şi din têmplarĭ iarăşĭ treĭ, adecă: Duţă sin Mihaiŭ, Stoian şi Merchiun, şi Domnia mea îĭ aşeḑăm a fi Epitropĭ, carĭ să fie datorĭ a ţinea cutia şi tóte cheltuelile cumpanieĭ, şi pe câtă vreme se vor purta cu bună rândulală şi fără asuprire, să rĕmâe neschimbaţĭ şi nestrămutaţĭ şi să îngrijéscă pentru folosul şi apĕrarea obştiilor, şi când se vor întêmpla pricinĭ între cumpanişţĭ, starostea şi cu Epitropiĭ să cerceteze acea pricină, şi de îĭ vor învoi va rĕmânea acea pricină izbrănită, dând în scris la mâna prigoniţilor învoirea ce le vor face, precum şi eĭ dimpotrivă vor da în scris la Epitropia lor, că s'aŭ mulţămit cu acea învoire şi să nu pótă după vreme, vre-o parte a trage pricina şi la maĭ înalte locurĭ; iar de nu se vor mulţămi vre-o parte, atuncĭ cu curgerea pricineĭ în scris de alegerea ce vor face, vor merge la Divanul Dumnélor veliţilor boerĭ, de unde îşĭ va afla tótă dreptatea, însă la nicĭ o pricină starostea singur să nu hotărască fără a fi faţă şi Epitropiĭ, căcĭ acea hotărîre să nu se ţie în sómă, că voim Domnia mea a goni tótă asuprirea cea în parte şi tótă năpăstuirea de la obştea cumpanieĭ; pentru acésta trebile cumpanieĭ, maĭ cu osebire le vor avea Epitropiĭ, căcĭ starostea fiind însărcinat cu trebuinţele Maĭmare-Başăeĭ la domnésca nóstră Curte şi la alte părţĭ, maĭ cu temeiŭ la acestea se va îndeletnici, nerĕmânându'ĭ vreme a se zăbovi şi la tóte ale cumpanieĭ, fără numaĭ la judecăţĭ.

Fiind-că după obiceiul şi rânduiala ce s'aŭ urmat până acum, se lua po talerĭ 3 şi jumĕtate pe an de la tot meşterul acestor isnafurĭ, cu nume de venit al Maĭmare-Băşăĭ, hotărîm Domnia mea ca şi de acum înainte să se adune baniĭ aceştia de la fieş-care, afară de baniĭ Vistierieĭ, din carĭ dându-se pe tot anul po talerĭ 750 la Cutia poduluĭ, câţĭ vor prisosi să se pue la Cutia cumpanieĭ, pentru care să se ţie socotélă curată, şi să se iscălésca epitropiĭ a'ĭ păstra, ca din aceştĭ banĭ, să se ajutoreze după vremile cislelor pe vĕduve şi pe alţĭ cumpanişţĭ săracĭ, după urmarea cumpaniilor celor de peste Olt.

Epitropiĭ să aibă îngrijire în tótă vremea la scóterea dajdieĭ [de patru

din Turcia şi Tirnova, (cisme, iminiĭ, papucĭ), de s'aŭ sărăcit *cismariĭ*. Aceştia prin cavafiĭ lor, reclamă, ca abagiiĭ să'şĭ facă numaĭ comerciul

---

lunĭ, a lua prin Vornicia de politie fóie pecetluită cu pecetea Domnieĭ mele, coprinḑĕtóre de tóte anume ale cumpaniştilor cu baniĭ lor şi să fie datorĭ a orândui stringĕtorĭ banilor acestora, şi rêndurĭ a-ĭ rĕspunde la Vornicie, luând adeverinţă de datul lor, iar Vornicia îĭ va da la Vistieria Domnieĭ mele, păzind acéstă rânduială, ca pentru tot numele ce va intra la acéstă cumpanie, să ia chezăşie că vor rĕspunde baniĭ dăjdieĭ la vremea cea cuviinciósă, pentru că Vistieria nu primesce nicĭ-odată scădere din baniĭ fóieĭ pecetluite, precum se păzesce la tóte cumpaniile, ci orĭ când se va întêmla a muri vre-un cumpanist, neputênd a plăti baniĭ aceĭ curgĕtóre atuncĭ tetraminiĭ, se vor împlini din casa luĭ, seaŭ (ne având stare) din Cutia obşteĭ, şi îndată să aducă la Vistierie; adeverinţa luĭ din catastih nu se va scóte, ci şi pe altă tretaminie următóre va rĕmânea cumpania datóre a rĕspunde dajdia luĭ; asemenea şi când va fugi vre-un cumpanist, în cât să nu se pótă găsi unde se află, să o dea ca să se rumpă şi să se ştórgă, pentru că ne întorcêndu-se adeverinţa luĭ, din catastih nu se va scóte; de va fugi cu adeverinţa, să'ĭ aducă mărturie vrednică de credinţă, că cu adevĕrat aŭ fugit şi aşa plătindu-se baniĭ tetramineĭ ceĭ curgătóre, pe cele următóre se va scóte din catastih.

Starostea şi cu epitropiĭ să fie datorĭ la fieş care tretaminie, a arĕta la Vornicie numele ce se vor adăoga la cumpanie şi Vornicia, cercetându'ĭ, va da adeverinţe pe numele lor, ca cu acele adeverinţe să se dea adeverinţele Vistierieĭ, precum s'aŭ ḑis maĭ sus.

Când se va dovedi că starostea şi epitropiĭ călcând împotriva buneĭ rânduelĭ, aŭ îndrăznit a ţinea la cumpanie niscaĭ nume ne sciute Vistierieĭ şi ne trecute în catastih pentru rĕul lor căştig, seaŭ că fără cercetare aŭ primit vre-un om seaŭ din ceĭ ce nu vor fi din meşteşugul lor, seaŭ din locuitorĭ de pe afară, iar nu din şeḑĕtoriĭ politieĭ Bucurescilor, atuncĭ pentru acel . . . . . se vor pedepsi şi se vor osândi a plăti îndoit aceea ce vor fi luat de la dênşiĭ, iar aceĭ primiţĭ în cumpanie fără a fi de acelaşĭ meşteşug şi fără a fi din hălăduitoriĭ politieĭ Bucurescilor, îndată se vor întórce la rânduiala ce şi maĭ nainte aŭ fost, şi starostea cu epitropiĭ vor rĕmânea datorĭ a plăti dajdia lor, spre înţeleptire, ca să nu se alunece la urmărĭ cu totul neplăcute Domnieĭ mele.

Pe fieş-care an adunându-se la un loc epitropiĭ şi starostea împreună cu tótă obştea cumpanieĭ, să ia socotélă venituluĭ Cutieĭ şi cheltuelilor aceluĭ an, şi de se va dovedi seaŭ starostea, seaŭ vre-unul din epitropĭ cu vre-o urmare spre vătămarea şi păgubirea obştieĭ, ceĭ-l-alţĭ epitropĭ împreună cu ceĭ l-alţĭ aĭ cumpanieĭ, să aibă voie, prin scirea stăpânireĭ, a'ĭ schimba din slujbă şi în locul lor alegênd pe alţĭ, îĭ vor face cunoscuţĭ, ca iarăşĭ prin scirea stăpânireĭ să se aşeḑe, arĕtând într'aceeaşĭ vreme şi păgubirea ce vor fi pricinuit cumpanieĭ, ca să se îndatoréscă a plăti până la un ban, şi a despăgubi cumpania.

Să aibă a ţinea acéstă cumpanie lude 9, holteĭ, fără pricină de dajdie, atât pentru alte slujbe şi trebuinţe cumpanieĭ, cât şi pentru strînsul banilor tetraminiilor la vremile cuviinciόse, carĭ vor fi apĕraţĭ de rêndul dajdiilor Vistierieĭ şi de tot felul de podveḑĭ şi angariĭ; atât starostea cât şi epitropiĭ să îngrijéscă fórte cu scumpătate a nu primi între dênşiĭ şi ómenĭ cu rele năravurĭ, seaŭ cu totul necunoscuţĭ, şi în scurt făr'de chezăşia altuia dintre ceĭ vrednicĭ de credinţă a isnafuluĭ, ca într'acest chip ceĭ ce vor intra în

lor de abagie, ca din vechime, conform şi cu disposiţiunea din 4 Iunie 1806 şi a sentinţeĭ deja dată în un identic proces, făcut la 1 August 1806 unuĭ abagiŭ. Se dispune, ca marfa de căvăfie importa'ă, să nu o acapareze abagiiĭ, ci să o iee cismariĭ şi numaĭ la prăvăliile lor să se vîndă marfă de căvăfie, ca şi la Bucurescĭ). In acest sens Al. Suţul dă şi hrisov cavafilor, la 22 Noembre, 1819 [1].

---

cumpanie, să aibă acest fel de întocmire, încât să fie chezaşĭ unul către altul, nu numaĭ pentru cinstea lor, ci şi pentru mulţămirea celor ce cu dênşiĭ vor face orĭ ce fel de zidirĭ şi binale; şi spre întărirea şi întemeerea acestuĭ aşeḑĕmênt ce s'aŭ întocmit şi s'aŭ hotărît de către Domnia mea, s'aŭ dat acéstă carte întărită şi adeverită cu însăşĭ iscălitura şi pecetea Domnieĭ mele, la anul 1819, Noembre, 14 ḑile.

Alexandru Suţu Voevod, Barbu Văcărescu vel Vistier.

(pecetea gpd.)

Cod. XCIII, fila 201.

1. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

Osebit de pliroforia ce ne dă printr'acéstă anafora, Dumnéluĭ vel Logofĕtul de ţéra de sus, trebuinţă fiind a lua Domnia mea şi acéstă pliroforie adecă: câte prăvăliĭ de ale isnafuluĭ jăluitorilor, sunt acum la oraşul Craioveĭ? de se află vre-un sinet domnesc pentru acest isnaf? şi ce rânduială are? de este slobod a se înmulţi prăvăliile acestuĭ isnaf, făr' de poprire, orĭ sunt orînduite câte aŭ a fi? cine sunt ceĭ maĭ aleşĭ dintr'acest isnaf şi de este acéstă jalbă şi cerere sciută şi primită şi de eĭ? De aceea poruncim Dumitale cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, biv vel Spătare Gheorghe Suţu, Caimacamule al Craioveĭ, să facĭ cuviinciósa cercetare, pentru tóte cele ce arĕtăm maĭ sus şi să insciinţezĭ Domnieĭ mele. — 1819, August 28.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCII.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată porunca Măirieĭ tale, ce ni se dă la acéstă jalbă a cavafilor cismarĭ de la Craiova, făcênd cercetare, am vĕḑut că jalba este pentru abagiiĭ din Craiova, că se amestecă in alişverişul lor, de nu se pot hrăni, adecă marfa ce vine din ţéra turcéscă de la Tĕrnova, cisme, iminiĭ, şi papucĭ, pentru meşteşugul lor, se duc de o coprind şi apoĭ o vînd pe la prăvăliile lor, de li se închide alişverişurile ce pot să facă, pricinuesce şi scumpete, că daŭ eĭ preţ maĭ mult, din care uniĭ din eĭ s'aŭ sărăcit, purtând eĭ greutăţile isnafuluĭ şi cer a fi popriţĭ, să nu se maĭ amestece în meşteşugul căvăfieĭ, ci să'şĭ facă alişverişurile de abagie, precum din vechime aŭ fost, arĕtându-ne pentru acésta maĭ întâiŭ o buiurdizmă a Căimăcămieĭ. În dosul jalbiĭ lor scrisă din lét 1806, Iunie 4, cu coprindere, că nimenĭ să nu se îndrăznéscă a maĭ vinde marfă de cismărie, făr' de numaĭ cismariĭ, ceĭ ce lucrézǎ meşteşugul i altă

Din actele până aci aduse din 1819, nu putem afla nicĭ o scădere maĭ isbitóre în întréga organisare a Breslelor. Nu tot așia vom putea

---

poruncă, tot a Caimacamuluĭ în dosul alteĭ jălbĭ a lor, către polcovnicul Craioveĭ, ca nu numaĭ din vînḑarea mărfeĭ de cavafie, să fie abagiiĭ opriţĭ, ce încă și marfa ce aŭ legată să o ducă la bâlciŭ, să se oprescă, dându-le poruncă, ca să scie, că la orĭ carele se va găsi marfă de căvăfie, vînḑênd-o în bâlciŭ, nu numaĭ ca se va lua degeaba, ci încă și se va pedepsi; i o carte de judecată a Divanuluĭ Craioveĭ, cu lét 1806, August 1, cu coprindere, că înfăţișându-se isnaful cismarilor cavafĭ din Craiova, ca un Vasile Gheorghiu abagiŭ, ce se află întru isnaful abagiilor, care ţin și marfă de căvăfie din ţéra turcéscă și altă marfă de Ţarigrad seraelâc, adecă șéle, frâne și altete și pentru căcĭ aŭ dat legătură, că va fi și el cu isnaful cavafilor, nu s'aŭ oprit și marfa ce se va aduce de alţĭ streinĭ în Craiova, să nu aĭbă voie Vasile singur a o cumpĕra, ci cu tot isnaful cismarilor, să o cumpere și să o imparţă între eĭ. dar abagiiĭ seaŭ și alţĭ din alte isnafurĭ, să nu fie slobodĭ a vinde căvafie, decât cavafiĭ; după care la lét 1806, August 20, vĕḑuiŭ altă judecată maĭ jos, tot printr'acéstă carte iar a Divanuluĭ Craioveĭ, cu coprindere, că Gheorghe și Croia, cu alţi cincĭ tovarășĭ aĭ lor abagiĭ, nemulţămindu-se pe alegerea dintêiŭ aŭ făcut arĕtare Luminăreĭ sale, răposatuluĭ Constantin Vodă Ipsilant, că osebit de alișverișul ce fac cu marfa de abagie, dar ḑicênd că din vechime aŭ avut obiceiŭ de vînd și marfă de căvăfie din ţéra turcéscă și cismariĭ cavafĭ din Craiova, nu'ĭ îngăduesc, cerênd a fi nesupĕraţĭ, și după porunca ce aŭ adus făcênd Divanul cercetare, asemenea întăresce hotărîrea d'întêiŭ, ca numaĭ cismariĭ să vînḑă în prăvăliĭ marfă de căvăfie, iar jăluitoriĭ să'șĭ păzéscă meșteșugul abăgieĭ, ca nisce abagiĭ și marfa ce s'aŭ aflat pe la abagiĭ, s'aŭ îndatorat cavafiiĭ de aŭ plătit'o și aŭ luat'o eĭ, ca să nu maĭ găséscă pricină cu marfa veche a maĭ vinde; dar s'aŭ maĭ îndatorat și jăluitoriĭ, ca atât marfa de ţéra turcéscă, cât și marfa cea care o lucréză eĭ, să fie cu îndestulare și să o vînḑă cu preţ cuviincios, iar dovedindu-se că fac scumpĕtate, se va da voie a vinde și alţiĭ; după care ḑic jăluitoriĭ că cu mardalele ce aŭ maĭ multă pagubă li s'aŭ întêmplat și că ar fi avut și hrisóve maĭ dinainte și în rázmiriţa nemţilor, li s'aŭ prăpădit și cer a li se întări și de către Măria ta, prin hrisov, spre a li se păzi orânduiala isnafuluĭ, ce aŭ avut din vechime. Decĭ fiind-că acéstă orânduială se păzesce și aicĭ în politia Bucurescilor și de vreme ce și Divanul Craioveĭ, prin cercetărĭ, faţă și cu aceĭ abagiĭ și prin hotărîre de judecată, i-aŭ întocmit, după privileghiurile vechĭ, ce ḑic că aŭ, de aceea cererea jaluitorilor părându-mi-se a fi cuviinciósă, arĕt Inălţimeĭ tale, că de se va găsi de Măria ta cu cale, să mi se dea luminată poruncă a le face și hrisov, iar hotărîrea cea desăvêrșit, rĕmâne a se face de către Măria ta, însă afară din încălţămintele de Ţarigrad, ce se aduc de către lipscanĭ, bogasierĭ, acelea după obiceiul ce să urméză și în Bucurescĭ, sunt slobode a se vinde.— 1819, August 19.

Vel Logofĕt.

Hrisovul cavafilor ot Craiova.

Între alte bunătăţĭ folositóre pămêntenilor fieș-căreia ţĕrĭ, fiind și isnafurile i meșteșugurile, care pricinuesc folos în două chipurĭ, cel dintêiŭ că se chivernisesc mulţime de ómenĭ cu lucrurile ce scot, al doilea că ceĭ ce

conchide, cercetând şi actele relative la Bresle, din anul următor 1820. In acest an se va întêmpla ceea ce maĭ sus am arĕtat: Convenţiunea

aŭ trebuinţă, găsesc de cumpĕră cu îndestulare şi maĭ eftin, şi maĭ mare fericire este când nu va fi lipsă şi trebuinţă a se aduce din alte ţĕrĭ, ci din lucru pămêntenilor să 'şĭ împlinéscă trebuinţele, încă să şi prisoséscă de a eşi afară, şi ca să se păzéscă dreptatea şi din partea oblăduitorilor li se dá privileghiurĭ, însă la politiĭ maĭ marĭ îşĭ aŭ fieş-care isnaf séŭ meşteşug rânduelĭ a nu se amesteca uniĭ in meşteşugul altora, ca să se pótă chivernisi toţĭ; şi aicĭ într'acéstă de Dumneḑeŭ păzită ţéră, din vreme in vreme, inmulţindu-se meşteşugurile s'aŭ şi pus în orânduială cele maĭ multe isnafurĭ cu privileghiurĭ domnescĭ, şi între altele fiind şi isnaful cavafilor din oraşul Craiova, care până acum neavênd nicĭ o orînduială de privileghiurĭ, aŭ venit cu jalbă la Domnia mea, arĕtând, că în Craiova fiind şease prăvăliĭ de abagerie, se amestecă în isnaful lor, adecă aduc marfă de căvăfie din ţéra Turcéscă şi din Bucurescĭ, care puindu-o în prăvăliile de abagerie, fac vênḑărĭ la norod, de le strică alişverişul, arĕtând că prin judecată aŭ fost popriţĭ şi părăsire nu fac. A cărora jalbă orânduindu-o Domnia mea în cercetarea Dumnéluĭ cinstituluĭ şi credincios boeruluĭ Domnieĭ mele vel Logofĕtul de ţéra de sus Iordache Filipescu, după trebuinţă s'aŭ adus şi din partea abagiilor doĭ dintrênşiĭ, carĭ înfăţişându-se la judecată, cu tóte că s'aŭ vĕḑut şi la mâna lor îndreptărĭ iarăşĭ prin judecăţĭ a avea voĭe abagiiĭ să vênḑă şi căvăfie, dar după buna orânduială nefiind cu cuviinţă a se amesteca uniĭ în brésla altora, şi cunoscênd şi abagiiĭ dreptatea, s'aŭ invoit prin zapise ca câţĭ din abagiĭ vor vrea să ţie prăvălie de căvăfie, să nu fie popriţĭ, dar să nu amestece abagerie in prăvălie de căvăfie, ci să se numéscă cavaf, şi să fie supus la tóte orânduelile cavafilor, cum sunt şi ceĭ-l-alţĭ cavafĭ, iar abagiiĭ ce nu vor vrea să fie cavafĭ, să fie opriţĭ cu totul a maĭ vinde marfă de căvăfie, precum şi alte isnafurĭ iarăşĭ să nu se amestece la alişverişul căvăfieĭ, pentru care cerênd hrisovul Domnieĭ mele de întărire, atât pentru acestea, cât şi pentru alte orânduelĭ ale bresleĭ, a cărora cerere arĕtându-o Domnieĭ mele, Dumnéluĭ vel Logofĕtul prin anafora şi primindu o, le-am dat acest al nostru hrisov cu ponturile ce aŭ arĕtat eĭ, că aŭ avut obiceiŭ, şi care s'aŭ găsit de trebuinţă după orânduiala altor isnafurĭ, adecă:

1) Nimenea din alţiĭ strĕinĭ séŭ pămêntenĭ să nu aĭbă voĭe a deşchide prăvălie, nicĭ a metaherisi meşteşugul vênḑăreĭ de căvăfie, afară din marfa de Ţarigrad, ce se aduce de lipţcanĭ i de bogasierĭ, aceea nu are să fie poprită, iar care va avea meşteşugul acesta, din strĕinĭ séŭ din pămêntenĭ, să mórgă la starostea şi la epitropiĭ bresleĭ, ca să 'ĭ cerceteze, după orânduiala lor, şi dând legătură că va păzi obiceiurile bresleĭ şi va da şi la Cutia lor, ceea ce este obiceiŭ i la starostea şi la epitropĭ, aşa să i se dea voĭe a deşchide prăvălie, precum şi din maĭ sus numiţiĭ şease abagiĭ, câţĭ vor voi acum să se facă cavafĭ, asemenea aŭ să dea tóte orânduelile bresleĭ şi toţĭ să fie supuşĭ la starostea şi la epitropiĭ bresleĭ, ca să se pótă da nizam de îndreptare la orĭ-ce pricinĭ ale lor, iar alţiĭ carĭ nu vor fi la brésla lor, prinḑêndu'ĭ cu vênḑare de căvăfie, prin zabiţiĭ politieĭ Craioveĭ să se oprécă, iar prinḑêndu-se al doilea să se pedepsécă, cum şi abagiiĭ carĭ vor rĕmânea tot abagiĭ, pentru marfa de căvăfie ce vor avea, orĭ să se invoiască cu cavafiĭ a o vinde lor, séŭ în soroc de cincĭ lunĭ, până la Sf. Gheorghe viitor, să o desfacă cu orĭ-ce mijloc vor şci, nefiind slobodĭ a maĭ aduce alta, nicĭ a maĭ ţinea de la soroc înainte marfă de căvăfie.

cu Austria, în puterea căreia *corporațiunea* va înceta de a fi cetatea comerciului și a industriei pămêntene, prin faptul admiterei obligatorie in *bresle* a sudiților streinĭ.

---

2) Marfă de a meșteșuguluĭ lor, când va veni din țéra turcéscă să nu o coprindă numaĭ unul, ci precum se urméză la alte felurĭ, starostea cu epitropiĭ să facă tocmélă, iar care nu se va putea tocmi, să nu fie slobod a vinde cu măruntul, ce să o ducă la alte părțĭ depărtate, iar marfa ce se va cumpĕra să o imparță la toțĭ deopotrivă, și carele nu va avea stare și putere, va lua pe cât îĭ va fi puterea luĭ, și la talerĭ 100 să pue 10 parale la Cutie, iar care din cavafĭ va aduce marfa pe séma luĭ, acela este slobod, ferindu-se a nu face viclenie la marfa adusă de alțiĭ pentru vêndare, să o ia el cu cuvênt că aŭ adus'o cu baniĭ luĭ, căcĭ dovedindu-se cu acéstă viclenie, să fie supus a da glóbă la cutia bresleĭ, cât va găsi cu cale starostea i epitropiĭ și cu ceĭ maĭ bĕtrânĭ aĭ bresleĭ.

3) Pe starostea al lor și pe epitropĭ aŭ să 'ĭ alégă tótă brésla, adecă când va fi să se pue alțiĭ, care staroste cu epitropiĭ și cu ceĭ-l-alțĭ bĕtrânĭ și cu fruntașiĭ bresleĭ, să aĭbă a căuta pricinile ce se vor întêmpla între dênșiĭ, atât de ale meșteșuguluĭ lor, cât și pentru călfĭ, precum și la deschiderea de prăvăliĭ.

4) Să ție acéstă bréslă Cutie, în care Cutie peste cele ce s'aŭ ḑis maĭ sus, să pue fieș-care meșter pe tótă sĕptemâna Sâmbăta câte 2 parale, iar călfile câte o para i cel ce va deșchide prăvălie, adecă se va face cavaf, orĭ din streinĭ, orĭ din călfĭ, să dea la cutia lor, talerĭ 44 i starostiĭ o pereche papucĭ de Țarigrad, și epitropilor câte o pereche papucĭ de Tĕrnova, i de la cavafiĭ ce se vor găsi în vină, iarășĭ să pue la Cutie după vina sa, ceea ce va găsi starostea cu ceĭlalțĭ aĭ bresleĭ cu cale; i uceniciĭ când se tocmesc să dea stăpânul lor la Cutie câte parale 24, iar când ese ucenicul calfă să pue la Cutie talerĭ 2, care venit al Cutieĭ să fie pentru trebuința cheltuelilor bresleĭ i pentru ajutor sufletesc, cum aŭ avut obiceiŭ și maĭ nainte, i pentru ajutorul vre-unuĭ scăpătat dintr'aĭ bresleĭ și pentru îngroparea vre-unuĭ sărac, și Cutia să fie pecetluită de staroste i de epitropĭ și de alțiĭ din ceĭ maĭ bĕtrânĭ aĭ bresleĭ, care Cutie să se păstreze de om cinstit, la care se va încrede brésla, și când se va scóte din cutie, orĭ pentru cele de maĭ sus ḑise, seaŭ pentru altă trebuință ale bresleĭ, să fie față toțĭ aceia ce aŭ pus pecetea, ca după ce se va scóte ceea ce se găsi cu cale de toțĭ, să se pecetluiască iarășĭ la loc.

5) Să aĭbă brésla acésta și orânduiala călfilor i a ucenicilor, cum se urméză la alte bresle, adecă ucenicul să slujască la cavaf după zapisul și tocméla ce vor face înaintea staroste, până la soroc, și după soroc încă un an cu simbrie tot la acel stăpân, și să nu fie slobodĭ a eși de la acel stăpân până nu se va cerceta de starostea și de epitropĭ, cum și ceĭ-l-alțĭ meșterĭ, să nu'l priméscă fără scirea starosteĭ i a epitropilor, ca să se urmeze și la eĭ, o bună orânduială și dreptate întru tóte.

6) Pricinile ce vor avea cavaf cu cavaf, să nu fie slobod a merge la altă judecată, până nu va merge întêiŭ la starostea i la epitropĭ, cu adunare și din ceĭ-l-alțĭ maĭ bĕtrânĭ, ca să le cerceteze și să se siléscă a'ĭ împăciui, iar de nu se vor putea împăca, atuncĭ să mérgă și la altă judecată.

7) Fiind-că obicĭnuesc cavafiĭ din Craiova, de merg pe la tĕrgurĭ i bâlciurĭ cu marfă de vêndare, să fie apĕrațĭ de zabițĭ i de neferiĭ zabiților i de alțĭ

In ordine cronologică iată şi actele din 1820, cu privinţă la bresle:

a) In 12 Martie 1820 Al. Suţul intervine în brésla croitorilor impunênd ca staroste breslei pe un Radul, pre care nu-l primea tótă brésla, ci numai o parte din ea[1].

---

slujbaşĭ, cu a nu li se cere seaŭ să nu li se ia banĭ cu nicĭ un fel de numire ca avaet al lor, fiind-că aceloa s'aŭ rădicat de Domnia mea a nu maĭ fi, afară din cele ce vor fi orânduite şi canonisite prin poruncĭ domneşcĭ. Decĭ spre a se păzi orânduelile ce maĭ sus se arată întocmaĭ, am întărit hrisovul acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Iω Alecsandru Nicolae Suţu Voevod i cu credinţa Prea Iubiţilor Domnieĭ mele fiĭ: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ión Vv., Scarlat Vv., Dumitru Vv., Grigorie Vv., Martorĭ fiind şi Dumnélor cinstiţĭ şi credincioşĭ boeriĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: pan Constantin Creţulescu vel Ban, pan Barbu Văcărescu vel Vornic de ţóra de sus, pan Mihalache Manu vel Vornic de ţóra de jos, pan Gheorghe Filipescu vel Logofĕt de ţóra de sus, pan Constantin Filipescu vel Vornic, pan Gheorghe Golescu vel Vornic al obştirilor, pan Grigorie Ralea vel Vornic, pan Constantin Golescu vel Logofet de ţéra de jos, pan Nicolae Slugearoglu vel Postelnic, pan Dimitrie Hrisoscoleu vel Logofet de obiceiurĭ, pan Gheorghe Vlahuţ vel Spătar, pan Manolache Băleanu vel Vornic al politieĭ, pan Alecsandru Hariton vel Căminar, pan Alecsandru Desila vel Comis şi Ispravic pan Gheorghe Filipescu vel Logofĕt de ţéra de sus, şi s'aŭ scris hrisovul acesta în anul al doilea, dintru a treia Domnie a Domnieĭ mele, aicĭ în oraşul scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la aniĭ de la naşcerea Domnuluĭ Dumneḑeŭ şi mântuitoruluĭ nostru Isus Hristos, 1819, Noembre 22, de Chiriţă Logofĕt de Divan.

(Iscălitura şi pecotea gpd.)

Gheorghe Filipescu vel Logofĕt, procitoh.

Cond. XCIII, fila 154 v.

1. *Carte de staroste de Croitorĭ.*

Zemle Vlahiscoe. — Fiind-că brésla croitorilor dintru'nceput aŭ avut obiceiŭ, ca să aĭbă unul dintre dênşiĭ cu nume de staroste, ca dimpreună cu epitropiĭ breslei să păzéscă dreptatea croitorilor, a nu se năpusti uniĭ de către alţiĭ, a îndrepta pricinile călfilor, a săvêrşi şi lucru domnesc, ce se dă prin Terzi-başa, cu dréptă cumpănire, fără năpăstuire la nicĭ unul şi în scurt are să păzéscă rânduiala hrisóvelor domnescĭ, care şi de Domnia mea este să se innoiască, la care acéstă epistasie aflându-se un Radul, şi uniĭ din croitorĭ făr' de scirea celor-l-alţĭ scoţêndu-l, puseră pe altul; apoĭ ceĭ maĭ mulţĭ aĭ bresleĭ arĕtându-se cu jalbă la Domnia mea, cerênd tot pe Radul a fi staroste şi cercetând Domnia mea cererea lor, am găsit'o primită dreptăţeĭ şi printr'acéstă carte ce dăm la mâna Raduluĭ, hotărîm, ca să fie nestrămutat din stărostia aceştiĭ bresle a croitorilor, în câtă vreme se va purta bine; de care poruncim şi tuturor aĭ bresleĭ aceştia să'l cunóscă de staroste, arĕtând supunere la cele cu cale, ca să nu se facă cusur şi năpăstuirĭ la nicĭ unul, păzind întru tóte orânduelile bresleĭ, după coprinderea hrisóvelor domnescĭ i saam receh gpd. — 1820, Martie 12.

(pecetea gpd.) *Vel Logofĕt*

Cond. XCIII, fila 151.

Câte-va ḑile după acésta, Suţul reînnoesce hrisovul bresleĭ croitorilor *(la 27 Aprilie 1820)*, cu privilegiul ce le-aŭ fost acordat Alex. Ipsilant, la 1781 Decembre. Loja bresleĭ se compune din un Terzi-başa şi 6 epitropĭ, din carĭ starostele va fi *ales* de brésla acésta, ***dintre pământenĭ*** şi un ceauş. Biserica Bresleĭ este aceea din mahalaoa Flămânda. Cele-l-alte condiţiunĭ sunt identice cu cele din hrisovul de la 1781 [1].

---

1. *Hrisovul bresleĭ croitorilor de aicĭ din Bucurescĭ*

Intre cele-l-alte rufeturĭ trebuincióse obştieĭ, fiind şi brésla croitorilor, cu cale de a se pune la orânduiala lor, spre a'şĭ avea privileghiurile cele cuviinciόse, orînduitu-s'aŭ de către Domnia sa fratele nostru Domn, reposatul Alexandru Ipsilant voevod, cu jalba ce aŭ fost dat Domnieĭ sale, la Dumnélor boeriĭ epitropĭ aĭ obştieĭ, de le-aŭ cercetat orânduiala şi obiceiurile, spre a li se întări cele cu cale, unde maĭ întêiŭ făcêndu-li-se cercetare, de câţĭ sunt bunĭ meşterĭ, s'aŭ ales într'acea vreme lude 59 şi trecêndu-li-se numele lor în condica rufeturilor, după acésta apoĭ s'aŭ cercetat ce obiceiurĭ anume aŭ avut rufetul acesta, şi măcar că hrisóvele domneşcĭ ce aŭ avut rufetul acesta maĭ nainte, aŭ arĕtat că s'aŭ rĕpus în vremea răzmiriţeĭ, dar arĕtând anume cererile lor, care ḑic că aŭ avut obiceiŭ şi cercetându-se, câte s'aŭ găsit cu cale şi li s'aŭ urmat şi li s'aŭ păzit şi maĭ nainte arĕtându-le Dumnélor boeriĭ epitropĭ, prin anaforaoa Dumnélor, Domnieĭ sale, le-aŭ întărit Domnia sa prin hrisovul Domnieĭ sale, ce'l vĕḑum cu lét 1781, Dechembre 10, ca să li se urmeze. Care orânduială şi obiceiurĭ, ce aŭ avut acéstă breslă, le aŭ întărit şi toţĭ fraţiĭ din urmă, precum din hrisóvele Domniilor sale ne-am adeverit. Decĭ învrednicindu-ne şi pre noĭ Domnul Dumneḑeŭ, cu al treilea domnie a aceştiĭ pravoslavnice ţĕrĭ rumânescĭ şi ceiênd brésla acésta întărire de la Domnia mea, cum şi îndreptare la câte-va madele, asupra breslelor, nesupĕrătóre la obşte, seaŭ la alte bresle, s'aŭ primit şi iată printr'acest hrisov, ce le dăm, întărim şi înnoim orânduelile şi obiceiurile, ce aŭ avut cu îndreptarea ce li s'aŭ făcut, ca să li se păzéscă nestrămutat, întocmaĭ după cum se coprinde maĭ jos, într'acest Domnescul nostru hrisov, adecă:

1) Nimenĭ din alte rufeturĭ, să nu fie volnic a lua meşteşugul croitorieĭ, adecă să croiască, seaŭ să cόsă materiĭ cu fire i alte cumaşurĭ, orĭ câte sunt cu mătase i de bogasie i alagele i de postav bun (afară numaĭ din postavul de ţéră, ce'l lucréză rufetul şalvaragiilor, făcêndu-le haine şi vînd gata şi afară din rufetul abagiilor, carĭ aŭ a lucra numaĭ marfă de aba, cum şi zăbunariĭ carĭ aŭ a face numaĭ haĭne de bumbac), iar tóte cele-l-alte felurimĭ de haĭne numaĭ de rufetul croitorilor să se lucreze.

2) Lângă Terzi-başa, să fie şease meşterĭ din ceĭ maĭ aleşĭ aĭ rufetuluĭ, numindu-se *epitropĭ* aĭ bresleĭ croitorilor, din carĭ aceĭ şease epitropĭ, unul să fie starostea care va fi de breslă ales dintre pământenĭ, om cu statornicie şi cu pracsis, precum aŭ avut acéstă starostie şi maĭ nainte, care staroste să aĭbă în păstrarea sa, şi tóte sineturile bresleĭ, spre a nu se răpune nicĭ unul şi să pórte grija dimpreună cu epitropiĭ şi de sfînta biserică, ot mahalaoa Flămânda, ce aŭ asupra lor, cum aŭ urmat până acum, şi prăvălia starosteĭ i a epitropilor, să fie nesupĕrate de angariile Terzi-başeĭ, ca uniĭ ce slujesc la tóte trebile bresleĭ, în tótă vremea; să ţie brésla acésta şi un ceauş apĕrat de

b) Desfiinţarea la 7 Iulie 1820 a mareĭ companiĭ a neguţătorilor din Bucurescĭ, este deschiderea *porţilor ţĕreĭ* comerciuluĭ austriac şi

---

dăjdiĭ i de angariĭ şi de orĭ-ce alte dărĭ vor fi pe alţiĭ, ca să slujéscă bresleĭ şi Sfinteĭ biséricĭ şi Terzi-başa împreună cu starostea i epitropiĭ, să caute socotelile şi judecăţile ce se va întêmpla a avea între dênşiĭ, pentru ale meşteşuguluĭ lor, iar Terzi başa făr' de *longca* şi făr' de scirea lor, să nu fie volnic a isbrăni seaŭ a certa pe cinevaşĭ cu bătaĭe, cum şi pe ceĭ ce vor cădea în vre-o greşală, pentru ale meşteşuguluĭ lor, iarăşĭ să nu aĭbă voĭe a'l slobodi, făr' de scirea starosteĭ i a epitropilor.

3) Terzi-başa cu starostea i cu aceĭ dişĭ epitropĭ, să ţie cutia de milostenie, precum şi din vechime aŭ avut, puind fieş-care meşter pe sĕptĕmână câte douĕ parale iar călfile câte o para şi să ţie catastih curat, atât de venit cât şi de cheltuială, pe anume şi acea milostenie, ce o vor face din cutie, să se urmeze darea cu obştescul sfat, unde vor găsi cu cale acolo să se dea.

4) Să ţie rufetul un ceauş, carele să aĭbă putere prin volnicia Terzi-başeĭ i a starostiĭ şi a celor-l-alţĭ epitropĭ aĭ bresleĭ lor, spre a a aduce la judecată, pe ceĭ ce vor avea pricinĭ de ale meşteşuguluĭ lor, cum şi socotelĭ.

5) Nicĭ un croitor să nu deschidă prăvălie fără de scirea longeĭ rufetuluĭ lor, însă şi pe cel ce îl vor alege de meşter, întêiŭ să i se trécă numele în condică, şi luându-şĭ pecetluitul domnesc, aşa să fie volnic să deschidă prăvălie, şi unul ca acela să pue la cutia rufetuluĭ, patru galbenĭ stambolĭ, dând şi terzi-başa pentru avaetul luĭ, doĭ galbenĭ stombolĭ, afară numaĭ din feciorul de meşter ce-va rĕmânea în locul tată-sĕŭ meşter, acela să nu se supue a da nicĭ la o parte nicĭ la alta, ce să urmeze şi el a pune paralele pe sĕptĕmână la cutie, cum pun şi alţiĭ.

6) Uceniciĭ să aĭbă a sluji spre buna învĕţătură a meşteşuguluĭ după zapisul şi tocméla ce vor face cu meşteriĭ, stând până la soroc tot la mâna aceluĭ stăpân, iar să nu se prefacă din meşter în meşter, cum şi toţĭ meşteriĭ să se feréscă a nu primi ucenicul altuia, purtând grijă stăpâniĭ ucenicilor cu silinţă spre a învĕţa meşteşugul desăvêrşit după sorocul ce'şĭ vor pune cu părinţiĭ copiilor, iar neînvĕţându'Ĭ desăvêrşit, să dea glóbă la cutie talerĭ 10.

7) Ucenicul după ce va eşi din ucenicie, să şadă un an tot la mâna aceluiaşi meşter, care 'l-aŭ învĕţat meşteşugul, plătindu'Ĭ stăpânul simbrie, precum se va găsi cu calo de către terzi-başa i de starostea şi de aceĭ epitropĭ aĭ rufetuluĭ lor.

8) Călfile başcaliĭ ce vor lucra haine cu plată în prăvălie, întru a cărora nădejde stăpâniĭ dughenelor croesc muştereilor haine îndestul, iar apoĭ la vreme de pĕs, eĭ se prefac la alţiĭ şi 'Ĭ lasă innecaţĭ, de aceea să nu fie slobodĭ a eşi de la acel meşter până se va cerceta de terzi-başa, starostea i de epitropiĭ rufetuluĭ pricina şi sfêrşitul eşireĭ, iar într'alt chip să nu lipséscă, cum şi ceĭ-l-alţĭ meşteri să nu'Ĭ priméscă fără de dovadă, că orĭ prin voĭe seaŭ prin scirea rufetuluĭ aŭ eşit. Lângă acestea aŭ maĭ fost cerut croitoriĭ, ca prăvăliaşiĭ cărora le este alişverişul cu alte felurimĭ de mărfurĭ, să se ţie numaĭ de al lor alişveriş, căcĭ lăcomind croesc şi fac haine gata de le vĕnd prin prăvăliile lor, asemenea şi telaliĭ cărora acésta le este hrana cu haine gata date de obşte, să se ţie numaĭ de acel alişveriş al mezatuluĭ, iar să nu vroiască nicĭ să croe din bucată măcar orĭ-ce fel de materie va fi, însă fiind-că norodul după afară viind la oraş spre îmbrăcăminte, nu se pot zăbovi cu aşteptare pe la croitorĭ,

în genere strĕin. In trecut, sudiţiĭ carĭ aduceaŭ balotur̆ de marfă, nu le puteaŭ deschide spre a vinde cu bucata, ci la toptangiĭ numaĭ. Desfiinţarea mareĭ *cumpaniĭ* a neguţătorilor, aŭ suprimat privilegiul comercianţilor pămĕntenĭ de a nu vinde decât eĭ în detaliŭ[1].

trebue dar ca pe lângă cele-l-alte haine vechĭ ce ţin telaliĭ, să facă şi rufetul croitorilor pururea de tot felul de haine trebuinciόse ţăranilor i călĕtorilor, cum aşa s'aŭ prins croitoriĭ înaintea boerilor epitropĭ când prin cercetare li s'aŭ făcut hrisov pe obiceiul lor, cum că vor urma şi păzind eĭ acéstă legătură aŭ dreptate ca să se zăticnόscă prăvăliaşiĭ ceĭ ce ţin marfă spre osebit . . . lor, ca într'acestaşĭ chip să se pόtă hrăni şi acest rufet prin ostenόla aculuĭ, păzind şi eĭ nartul cusutuluĭ după felurimile hainelor ce se vor croi. Drept aceea, ca să li se păzéscă tόte maĭ sus numitele privileghiurĭ nestrămutate, le-am întărit hrisovul acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Iω Alecsandru Nicolae Suţu Vv., şi cu credinţa Prea Iubiţilor Domnieĭ mele fiĭ : Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Iόn Vv., Scarlat Vv., Dimitrie Vv., Grigorie Vv., martorĭ fiind şi Dumnόlor cinstiţĭ şi credincioşĭ boeriĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, pan Grigorie Brâncovόnu biv vel Ban epistatul spătărieĭ, pan Barbu Văcărescu vel Ban, pan Grigorie Bălόnu vel Vornic de ţόra de sus, pan Grigorie Filipescu vel Vistier, pan Constantin Samurcaş vel Vornic de ţόra de jos, pan Gheorghe Slătinόnu vel Logofĕt de ţόra de sus, pan Constantin Filipescu vel Vornic, pan Grigorie Ralea vel Vornic, pan Nicolae Văcărescu vel Vornic al obştirilor, pan Constantin Golescu vel Logofĕt de ţόra de jos, pan Constantin Câmpinόnu vel Logofĕt al streinelor pricinĭ, pan Iacovache Rizu vel Postelnic, pan Dumitrache Hrisoscoleŭ vel Logofĕt de obiceiurĭ, pan Manolache Băleanu vel Vornic al politieĭ, pan Alecsandru Hariton vel Căminar, pan Dimitrie Suţul vel Vamis, şi Ispravnic pan Gheorghe Slătinόnu vel Logofĕt de ţόra de sus, şi s'aŭ scris hrisovul acesta în anul al doilea dintru a treia Domnie a Domnieĭ mele, aicĭ în oraşul scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la aniĭ de la naşcerea Domnuluĭ Dumnedeŭ şi mântuitoruluĭ nostru Isus Hristos 1820, Aprilie 27, de Chiriţă Logofĕt de Divan.

(Iscălitura şi pecetea gpd.)

Iordache Slătineanu vel Logofĕt procitoh.

Cod. XCIII, fila 168 v.

1. Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnόta vel Logofete de ţόra de sus, fiind-că cumpania cea mare a neguţătorilor de aicĭ din politia Bucurescilor, ce se află întocmită de vre-o câtă-va vreme, după orânduelile de atuncĭ şi de la o vreme încόce făcĕndu-se alte orânduelĭ după întocmirile noue, aŭ rĕmas acea cumpanie făr' de nicĭ o rânduială, pentru care nicĭ selefui nostru n'aŭ înnoit hrisovul lor ce 'l aŭ de la Constantin Vodă Ipsilant. Drept aceea, cercetând Domnia mea coprinderea acestuĭ hrisov şi găsind după formele cele noue, că acéstă cumpanie nu este de nicĭ un folos şi într'adevĕr netrebuinciόsă, de aceea şi Domnia mea n'am primit să o întărim, pentru care şi poruncim, că de acum înainte nu are să se maĭ pomenéscă că este acest fel de cumpanie, ci Dumnόta primind domnescul nostru pitac, să puĭ a se căuta în condicĭ şi unde se va găsi trecut acel hrisov să se rumpă foile din condicĭ

Din o greşală în alta!

Deja în Iunie 1820 se întâmplase faptul, amintit maĭ sus, al introduccreĭ sudiţilor în bresle. Guvernul ţĕreĭ era nemulţămit, căcĭ supuşiĭ străinĭ, neguţătorĭ şi meseriaşĭ, nu se supuneaŭ a plăti aceleaşĭ dărĭ ca pămêntenii. Agenţia austriacă, sezisată cu afacerea acésta de guvernul muntenesc, declară că Austria va primi să fie supuşĭ sudiţiĭ sĕĭ la aceleaşĭ dărĭ ca şi pĕmêntenii, de îndată ce şi sudiţiĭ vor fi primiţĭ în bresle şi vor beneficia de privileghiile breslaşilor pămêntenĭ. Al. Suţu numesce o comisiune, care să studieze afacerea. Boieriĭ din comisiune se lasă a fi convinşĭ de delegatul Agenţieĭ austriace şi primesc cererea. La 5 Iulie 1820 — ḑi fatală! — Logofeţia mare promulgă convenţiunea. Cetatea bresleĭ e dărîmată! Se comunică hotărîrea în 9 Iulie 1820 nu numaĭ consululuĭ austriac, ci şi celuĭ rusesc şi celuĭ frances [1].

Noua situaţiune creată bresleĭ se reguléză prin special nizam al sudiţilor, încă din 3 Iunie 1820. Acest nizam e comunicat şi ispravnicatelor [2].

La 12 Iunie 1820, Logofeţia cea mare, vĕḑênd întârḑierea Agenţieĭ de a vesti supuşilor eĭ noua convenţiune, scrie Agenţieĭ:

Către cinstita chesaro-crăiască Aghenţie, de la Logofeţia cea mare a ţĕreĭ de sus.

Fiind-că între comisia nóstră şi cinstita Aghenţie s'aŭ făcut aşeḑămênt pentru rêndul sudiţilor, ce sunt între isnafurĭ, ca să fie supuşĭ la orânduelile isnafurilor, la obiceiurile pămêntuluĭ, la nizamurile ce se daŭ de către stăpânire şi la tóte câte sunt datorĭ a păzi ceĭ ce se află în isnafurĭ, cum şi la pricinile de judecăţĭ ce se întêmplă de ale meşteşuguluĭ lor şi până acum este necunoscut, de s'aŭ poruncit sudiţilor a urma ḑisa întocmire; de aceea se pohtesce cinstita chesaro-crăiască Aghenţie, să bine-voiască cu publicaţie a face cunoscut tuturor sudiţilor acéstă întocmire, cum şi o asemenea copie după

---

spre sciinţă şi adeverire de stricarea acesteĭ cumpaniĭ, după care pitac al Domnieĭ mele scoţêndu-se copie să se şi adevereze de Dumnéta şi să se trimită la Dumnéluĭ vel Vornic al politieĭ, ca să se facă cunoscută către numiţiĭ, hotărîrea Domnieĭ mele; tolco pisah gpd.—1820, Iulie 7.

Vel Logofĕt.

Cod. XCVI, pag. 167.

1. Veḑĭ la Cod. XCVIII, pag. 264—265.
2. Cod. XCVIII, pag. 264—268.

acéstă publicaţie adeverită, să se trimiţă la canţelaria Divanuluĭ, ca să scie în ce chip să se dea poruncă de Stăpânire la locurile unde face trebuinţă, spre a le fi sciute.—1820, Iunie 12[1].

Vel Logofĕt.

Publicaţiunea cerută de la Agenţie se făcu în 17 Iunie 1820, în termeniĭ următorĭ:

Poruncă din partea Aghenţieĭ către sudiţiĭ ceĭ cu meşteşugurĭ, spre a fi şi eĭ următorĭ dimpreună cu isnafurile la tóte.

De la chesaro-crăiasca Aghenţie din principatul Valahieĭ.

Publicaţie.

Tuturor sudiţilor chesaro-crăescĭ, ce se află aicĭ, li se aduce aminte, că câţĭ din vechime *aŭ metahirisit alişverişurĭ statornice cu mărunţişul cu acele ce privesc la isnafurile pămêntenilor,* totdeauna iarăşĭ din vechime s'aŭ fost obicĭnuit, ca să fie şi aceĭ sudiţĭ ca şi alţiĭ supuşĭ orânduelilor pămêntuluĭ la câte privesc asupra aceluĭ alişveriş de isnaf, cum şi pentru pricinile de judecăţĭ, ce privesc spre isnaful de meşteşugul lor, rĕspundênd avaeturile şi dările ce obicĭnuesc de es către aceĭ dregătorĭ, la care sunt supuse acele isnafurĭ, fiind deosebĭ iarăşĭ cu toţiĭ şi sudiţiĭ toţĭ, ca uniĭ ce locuesc aicĭ, următorĭ nizamurilor ce se daŭ de către stăpânire pentru bună înţelegere şi iconomie.

Drept aceea dar, ca să fie în sciinţa tuturora şi sub îngrijirea lor acéstă orânduială, ce aŭ de a o urma, nu lipsi şi acum chesaro-crăiasca Aghenţie a da afară acéstă poruncitóre publicaţie.—Bucurescĭ, 1820, Iunie 17[2].

(L. S.)

In urma publicaţiuneĭ Agenţieĭ, Al. Suţu scrie şi el, la 21 Iunie, luĭ vel Aga şi luĭ vel Spătar, să aplice noul nizam relativ la bresle:

Pitac la vel Agă pentru a fi şi sudiţiĭ ceĭ cu meşteşug dimpreună cu isnaful aceĭ bresle.

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnéta vel Agă, se trimite Dumitale spre pliroforie alăturata copie după publicaţia ce aŭ dat în scris cinstita chesaro-crăiasca Aghenţie către toţĭ sudiţiĭ ceĭ câţĭ metahirisesc alişverişurĭ statornice, ca acele ce privesc la isnafurile pămêntenilor, vîndênd cu mărunţeaoa, a fi şi aceĭ sudiţĭ supuşĭ orânduelilor pămêntuluĭ dimpreună cu isnafliiĭ pămêntenĭ şi nizamuluĭ, ce se dă de către stăpânire pentru buna înţelegere şi economie; de care poruncim Dumitale, ca făcênd acésta cunoscută

1. Cod. XCVI, pag. 153.
2. Cod. XCVI, pag. 153.

d) Doue bresle compuse special din streinĭ prosperă: acea a evreilor şi acea a armenilor. Al. Şuţu reinnoesce hrisovul bresleĭ evreilor la 23 Februarie 1819, adecă indată după sosirea la Bucuresci. Se pôte bănui că acéstă renoire a trebuit să coste *ceva* banĭ pe evreĭ! De altfel hrisovul nu diferă de hrisóvele anteriore ce am publicat [1].

Bucurescĭ să fie de acum înainte unit cu isnaful croitorilor din Bucurescĭ sub otcârmuirea lor, socotindu-se adecă amîndoue aceste isnafurĭ un isnaf, urmând întru tóte după hrisovul Domnieĭ mele ce este dat. — 1820, Octombrie 19.

(pecetea gpd.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCIV, pag. 16.

Prea Înălţate Dómne

Ibrişingiiĭ de aicĭ din Bucurescĭ, printr'acéstă jalbă jăluesc Măriеĭ tale, cum că eĭ nefiind isnaf deosebit şi neputênd numaĭ eĭ a se face bréslă deosebită fiind puţinĭ, şi fiind că acéstă bréslă a lor pretutindene sunt alăturaţĭ tot pe lângă isnaful croitorilor, de vreme ce obiceiurile breslelor urméză la tóte cu ale bresleĭ croitorilor, şi cum că mergênd şi eĭ la bréslа croitorilor de aicĭ s'ar fi rugat ca să'ĭ priméscă, şi că primindu'ĭ le-ar fi şi dat zapis că vor fi supuşĭ şi următorĭ la tóte obiceiurile şi orînduelile, ce prin luminat hrisovul Măriеĭ tale se coprinde, rugându-se Măriеĭ tale spre a li se întări şi de către Inălţimea ta acéstă orânduială şi simfonie ce aŭ făcut între dênşiĭ aceste douĕ bresle. Luminateĭ poruncĭ următorĭ fiind, am făcut cercetare şi am dovedit, că tóte arĕtările lor ce fac către Măria ta prin acéstă jalbă sunt adevĕrate. Decĭ, fiind că rugăciunea ce fac numiţiĭ este cerută şi din partea isnafuluĭ croitorilor şi nevĕtămătóare la nicĭ o parte şi numiţiĭ aflându-se puţinĭ la numĕr, neputându-se a'şĭ întocmi numaĭ eĭ isnaf deosebit, cu cuviinţă este cererea lor, găsim cu cale, ca prin luminata poruncă Măriеĭ tale să fie de acum înainte împreunate aceste isnafurĭ, sub otcârmuirea lor, urmând după Luminat hrisovul Măriеĭ tale, iar hotărîrea cea desăvêrşită rĕmâne la Inălţimea ta. — 1820, Octombre 5.

Grigorie Băleanu vel Vornic, Alexandru vel Cămăraş.

1. *Hrisovul starosteĭ de Ovreĭ.*

Zemle Vlahiscoe. Dat'am Domnescul nostru hrisov luĭ Moise sin David pe care l-am făcut Domnia mea staroste de ovreĭ şi este şi haham-başa, ca să aibă bréslа ovreilor şi cu starostea al lor privileghiurile ce maĭ dinainte aŭ avut prin hrisóvele fraţilor Domnĭ de maĭ nainte, adecă: starostea împreună cu toţĭ ovreiĭ să fie apĕraţĭ de tóte alte orânduelĭ ce vor eşi peste an în ţĕră făr' de numaĭ ruptórea lor să o dea, cum sunt aşeḑaţĭ, şi maĭ mult să nu fie supĕraţĭ. Pricinele cele maĭ micĭ ce vor avea ovreiĭ între dênşiĭ să le judece starostea şi cele maĭ marĭ şi care nu sunt odihniţĭ pe judecata luĭ, să le judece Dumnéluĭ vel Cămăraşul; iar zapciiĭ marĭ şi micĭ aĭ tĕrguluĭ la pricinile şi judecăţile ce va avea ovreiŭ cu ovreiŭ între dînşiĭ, să nu se amestece. Aşijderea şi casa starosteĭ să fie apĕrată de fumărit şi de alte orînduelĭ cum şi dijmărit i vinăriciŭ pe drepte bucatele luĭ să nu plătéscă şi când

Pentru armenĭ, după cererea lor, încă dă Alexandru Suţu o specială carte Domnéscă de reorganisare a bresleĭ lor. Brésla exista, de

---

strînge baniĭ dăjdieĭ de la ovreĭ să ia starostea, după obiceiŭ, de aume câte banĭ 30 pentru ostenéla luĭ, carele fiind-că este şi Haham-başa, să ia de tot ovreiul casnic câte talerĭ unul pe an şi alte veniturĭ ce se numesc ale hahamuluĭ după orânduiala şi obiceiul lor. Asemenea să ţie o vie şi povernile ce le-aŭ avut făcute cu cheltuiala lor în Bucurescĭ pe locul ce li s'aŭ dat de la Domnie şi sinagoga lor. Aşijlerea să aibă starostea în zaptul sĕŭ, atât pe evreiĭ pămênteni, cât şi pe ceĭ streinĭ ce vin, săĭ aibă în sciinţa sa făcênd catastih curat pentru toţĭ de obşte, precum şi pentru tăerea cărniĭ de mâncarea lor, să aibă numaĭ eĭ, adică ovreiĭ pămêntenĭ, de a tăia carne aicĭ pentru dânşiĭ, de la care să cumpere şi ceĭ streinĭ ovreĭ, cu adăogire peste preţul cu care cumpĕră şi eĭ de la măcelariĭ creştinĭ, care acest adaos de parale 2—3 [illegible] cât va fi fost obiceiul lor, strîngêndu-se la cutia lor, are să fie pentru întêmplătore trebuinţe bréslei lor, iar alţi ovreĭ streinĭ să nu fie volnicĭ a tăia aicĭ carne pentru dânşiĭ, şi fiind-că starostea are doue prăvăliĭ în care se află [illegible] să aibă dar şi apĕrarea acelor doue prăvălii de fumărit şi de alte [illegible] să ţie şi o cârciumă în care să vindă vinul ovreilor [illegible] şi apĕrată de fumărit, de căminărit, de vamă şi de toate alte orânduelĭ [illegible] pe alte [illegible] să ţie starostea şi un vier la via sa, om strein şi [illegible] de dăjdie, scutit şi apĕrat de rândul dăjdiilor Vistieriei şi de alte [illegible] pentru care poruncim şi la toţĭ ovreiĭ să dea starosteĭ supunere şi [illegible] să'l protimisésca [illegible] şi întru tóte lucrurile [illegible] Haham-başa al lor, iar cel ce se va arĕta împotrivitor, [illegible] să i se facă cădiuta dojană, urmându-se întru tóte după [illegible] şi până acum. Decĭ înştiinţându-ne şi pre noĭ Domnia [illegible] a acestiĭ pravoslavnice ţĕrĭ rumânescĭ am [illegible] şi am întărit tote [illegible] şi milele ce se coprinde [illegible] întocmaĭ şi nestrămutat, am întărit hrisovul [illegible] Domnieĭ mele Io Alexandru Nicolae Suţu Voevod [illegible] Domnieĭ mele [illegible] Vv., Gheorghe Vv. [illegible] Vv. Grigorie Vv., martorĭ fiind şi Dumnélor [illegible] al divanuluĭ Domnieĭ mele: pan Constantin [illegible] vel Ban pan Barbu Văcărescu vel Vistier, pan Istrate Creţulescu, [illegible] pan Mihalache Manu vel Vornic de ţéra de jos, pan [illegible] vel Logofĕt de ţéra de sus, pan Tudorache Văcărescu, [illegible] pan Constantin [illegible] vel Vornic, pan Gheorghe Golescu, vel [illegible] pan Alexandru [illegible] vel Logofĕt de ţara de jos, pan Nicolae [illegible] vel Postelnic, pan Mihalache Suţu, vel Logofĕt za [illegible] pan [illegible] vel Spătar, pan Mihalache Cornescu, vel Logofĕt [illegible] pan Alexandru [illegible] vel [illegible] pan Alexandru Desila [illegible] vel Logofĕt de ţéra de sus; [illegible] a Domnieĭ a Domniei mele [illegible] Bucurescĭ la anul de la nascerea [illegible] 1819 Februarie 23. [illegible]

[illegible] *Vel Logofĕt.*

[illegible]

óre-ce vedem că deja la 15 Februarie 1819, Alexandru Suţu întăresce pe noul staroste al eí[1], dar modificările cerute de armenî la statutele bresleî lor se pot vedea în actele de la notă[2].

1. Vedĭ Cod. XCVIII pag. 100.

2. *Prea Inălţate Dómne.*

După jalba ce aŭ dat M. Tale tótă brésla armenilor jăluind cum-că spre a li se păzi între dânşiĭ o linişcire şi împăciuire, cum şi nesupĕrare stăpânireĭ cu împlinirea banilor Visterieĭ şi despre judecăţile ce se vor întâmpla între dânşiĭ, să te milostiveşcĭ M. Ta a li se face un *pronomion*, ca să pótă alege tótă brésla dintre eĭ 4 ómenĭ ceĭ maĭ cinstiţĭ şi locuitorĭ de aicea a-ĭ orîndui epitropĭ şi aceĭ 4 să aibă a alege de staroste pre un om cinstit, carele să aĭbă a da rĕspuns pentru tótă brésla, atât dajdia domnesceĭ Visteriĭ, cât şi alte pricinĭ ce se vor întâmpla între dânşiĭ. Luminateĭ poruncĭ următoriŭ fiind, am făcut cercetare şi după tótă ispitirile ce am cercat asupra acesteĭ bune alcătuirĭ şi întocmirĭ privind şi acésta a lor cerere, după cum aŭ şi alte bresle privileghiurĭ, găsesc cu cale, cum că rugăciunea lor este cu bună orînduială şi să bine-voescĭ M. Ta a li se da acest privileghiŭ, după cererea lor, prin acéstă întocmire, ca tótă brésla lor cu sfat de obşte să aĭbă a alege 4 epitropĭ carĭ să fie aceĭ maĭ cinstiţĭ şi lŏcuitortĭ de aice şi aceĭ 4 carĭ să fie aceĭ maĭ cinstiţĭ şi lŏcuitorĭ de aice şi aceĭ 4 să alégă un staroste.

1) Pre starostea ce'l va alege Epitropiĭ, să aĭbă a'l face cunoscut Domnesceĭ Cămărĭ.

2) Aceĭ 4 aleşĭ epitropĭ, împreună cu starostea, să dea chezăşie la Domnésca Visterie, cum că nu se va face nicĭ un cusur la împlinirea banilor dăjdiilor, ce vor eşi asupra bresleĭ armenilor, ci vor rĕspunde la vremea cuviinciósă.

3) Toţĭ aceĭ aleşĭ cu starostea, să aĭbă a pune la bună orânduială, cele ce se vor întêmpla la brésla lor, urmând după vechiul obiceiŭ şi să aĭbă a rĕspunde, pentru orĭ-ce se va întêmpla la némul armenilor.

4) Starostea să nu aĭbă voĭe, a căuta nicĭ o pricină, fără scirea epitropilor, de vreme ce împreună, aŭ să dea rĕspuns, la orĭ-ce întêmplărĭ ale bresleĭ, cum şi când se va întêmpla a se judeca armén cu armén, să aĭbă toţĭ împreună a cerceta şi a le face alegere după dreptate şi nemulţămindu-se vre-o parte, să-ĭ înfăţişeze la domnésca Cămară, după vechilul obiceiŭ. Dar hotărîrea cea desăvĕrşită rĕmâne la Măria ta. — 1820, Septembre 20.

Vel Cămăraş.

Cod. C, pag. 637.

Asupra acesteĭ anaforale Al. N. Suţul pune apostilul următor:

«Cele ce ni se arată de către Dumnéluĭ vel Cămăraş, printr'acéstă anafora, cunoscêndu-le Domnia mea alcătuite cu bună chibzuire, le primim şi le întărim, fiind de folosul şi odihna acesteĭ bresle a armenilor, ca să petrécă şi eĭ, întru o bună orânduială, precum însuşĭ aŭ cerut. Drept aceea, poruncim Dumitale vel Logofĕt de ţéra de sus, să li se facă cartea Domnieĭ mele, cu tótă cuprinderea, ce se arată maĭ jos. — 1820, Septembre 22.

(L. S. D.) *Vel Logofĕt.*

Ceea ce nu puţin împedica prosperarea breslelor, eraŭ şi diverse *havaeturĭ* cu care eraŭ însărcinate, în favórea Curţeĭ, orĭ a diverşilor impiegaţĭ aĭ Curţeĭ. Asemenea *narturile* obligatorii şi monopolurile [1].

Zemle Vlahiscoe. — Fiind-că între alte bresle, ale politieĭ Bucurescilor, s'aŭ aflat şi brésla armenéscă, care ne-avênd întocmite orânduelile breslelor, atât la împlinirea banilor dăjdiilor vistierieĭ, cât şi despre judecăţile ce se vor ıntâmpla între dênşiĭ, aŭ cerut prin jalbă la Domnia mea, spre a intra şi brésla lor, la orânduiala ce se cuvine, precum sunt şi alte isnafurĭ şi bresle, a căror jalbă orânduind'o Domnia mea, în cercetarea Dumnéluĭ vel Cămăraşul, prin anafora, aŭ făcut arĕtare Domnieĭ mele, pe ponturile de maĭ jos arĕtate. Drept aceea dar, primindu-li-se cererea şi rugăciunea lor, hotărîm să li se păzéscă orînduiala acésta nestrămutat:

1) Tótă brésla armenilor, adunându-se, cu sfat de obşte, să aïbă a alege patru epitropĭ, cariĭ să fie ceĭ maĭ cinstiţĭ lŏcuitorĭ de aicĭ şi aceĭ patru să alégă un staroste, care să'l facă cunoscut, domnesceĭ Cămărĭ.

2) Aceştĭ 4 epitropĭ, împreună cu starostea, să dea chezăşie, la domnésca Vistierie, cum că vor rĕspunde la vreme cuviinciósă dăjdiile, ce vor eşi asupra bresleĭ armenilor.

3) Aceştĭ aleşĭ cu starostea să pue la bună orânduială cele ce se vor întêmpla la brésla lor, urmând întru tóte, după vechilul obiceiŭ.

4) Starostea să nu aïbă voïe a căuta nicĭ o pricină, fără scirea epitropilor, de vreme ce împreună aŭ să dea rĕspuns la orĭ-ce întâmplărĭ ale bresleĭ.

5) Cum şi când se va întêmpla a se judeca armén cu armén, tot aceştĭ cincĭ împreună să aïbă a cerceta şi a le face alegere după dreptate, iar nemulţumindu-se vre-o parte, să ĭ înfăţişeze la domnésca cămară, după vechiul obiceiŭ. Aşa dar, bine-voind Domnia mea, a li se păzi şi a li se urma orânduelile acestea cu dreptate întru tóte, li s'aŭ dat acéstă carte a Domnieĭ mele de întărire. — 1820, Octombre 2.

(pecetea gpd.) *Iordache Slătineanu vel Logofĕt.*

Cod. XCIII, fila 183.

1. *Iō Alexandru Nicolae Suţul Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.*

De vreme ce, prin ponturile Domnescĭ, ce s'aŭ dus la lét 1817, Iunie 1, este rînduit havaet Polcovniculuĭ, adecă câte talerĭ 3 de la prăvălia de cismar, ce lucreză căvăfie, după pliroforia ce ne dă Dumnéluĭ Vel Logofĕt de ţéra de sus, printr'acéstă anafora, poruncim Dumnéluĭ cinstit şi credincios boerul al Domnieĭ mele, biv vel Spătar Gheorghe Suţu, Caimacam al Craioveĭ, să îndatorescĭ pre jăluitorĭ a rĕspunde polcovniculuĭ acest canonisit havaet, iar de alte cheltuelĭ şi cererĭ să fie apĕraţĭ. — 1819, Noembre 19.

(L. S. D.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 580.

Acéstă resoluţiune e dată pe anaforaoa luĭ Vel Logofĕt, de ţéra de sus din 9 Noembre 1819, constatând, că sub Caragea s'a acordat acest havaet, Polcovniculuĭ de Craiova. Maĭ înainte de nizamul din 1817 Cavafiĭ, dădéŭ numaĭ câte un pescheş Polcovniculuĭ şi nu plătéŭ de prăvălie decât *ciohodăritul.*

Industria. De puțină importanță sunt actele din Domnia luĭ Al. N. Suțu, relative la industrie. Ca mĕsurĭ protecționiste abia găsim cate-va. Aşa e hotărîrea domnéscă din 8 Februarie 1819, în favórea apĕrăreĭ de vamă a peilor tăbăcite, când le scot din lucru scumpia, rânsa şi alte asemenea, cum şi peile vitelor ce se aduc în Bucurescĭ pentru tăbăcire [1]. Tot asemenea este şi casul următor.

Monopolul măcelarilor, a cârciumarilor, a băcanilor, chiar pe la sate, în favórea proprietățeĭ continuă. Există unele monopolurĭ înființate în interesul siguranțeĭ publice, precum este cel următor:

Pitac către Dumnélui Vel Spătarul şi pentru nizamul şoricióică i săricicăĭ.

Cinstițĭ şi credincioşĭ boerilor al Domnieĭ mele, Dumnéta vel Spătare, şi Dumnéta vel Agă, fiind-că pentru vîndarea săricicăĭ i a şoriciójcăĭ, prin hotărîre obştéscă, cu întărirĭ domnescĭ, de maĭ nainte, este dat nizam să nu fie volnic să vîndă fieş-care şi verĭ unde, ci numaĭ unul seaŭ doĭ să facă acéstă vîndare aicĭ în polítia Bucurescilor, precum s'aŭ urmat maĭ nainte, ca unele ce sunt otrăvitóre şi fiind-că aceste materiĭ sunt trebuinciόse maĭ mult la lucrul meşteşuguluĭ argintărieĭ, de aceea s'aŭ încărcat Ciuiungi-başa, dimpreună cu alt fruntaş, dintre Ciuiungiĭ, cu vîndarea acestor două de maĭ sus numite materialurĭ, să se facă numaĭ de eĭ, la loc orânduit şi sciut obştieĭ, care nizam de trebuință fiind a se păzi, iată printr'acest domnesc al nostru pitac, însărcinăm pe Ştefan Ciuiungi-başa şi pe Toma Argintaru, pe care îĭ volnicim, ca la orĭ-ce prăvălie, seaŭ verĭ în care altă parte de aicĭ, din polítia Bucurescilor, vor afla orĭ săricică, saŭ şoriciójcă, tótă să aĭbă a o cumpĕra şi a o lua în zaptul lor, ca să vîndă numaĭ eĭ cu mijlocul acela, ce s'aŭ urmat maĭ nainte, adecă să vêndă la ómenĭ sciuțĭ, pentru trebuință cunoscută, prin bune chezăşiĭ, căcĭ împotrivă urmând şi întêmplându-se vre-o primejdie din nepurtarea de grijă a maĭ sus numiților, vor fi căduțĭ în osândă şi vîndarea să o facă cu preț cuviincios, iar nu cu vre-o încărcătură neprimită dreptățeĭ.
Pe lângă acestea să fie datorĭ numițiĭ, a face cunoscută la toțĭ de obşte, prin ajutorul Dumnévóstră, că la cine se va afla, să o vîndă numiților, apoĭ să aĭbă a cerceta, ca orĭ-cine va fi având acest fel de materiĭ şi nu va vrea să o vîndă numiților, să'l arate la Dumnéta vel Agă, de va fi în têrg, iar în urma aceluĭ soroc de 20 dile, să o scótă afară din țeară, iar în urma aceluĭ soroc, la cine se va afla săricică şi şoriciójcă tăinuită, măcar câtuşĭ de puțină, nu numaĭ că i se va lua fără nică o plată, ci şi acel tăinuitor se va pedepsi, tolco pisah gpd. — 1819, Februarie 5.

Cod. XCVI, pag. 13.

1. *Iô Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

Chibzuind şi Domnia mea cuvintele dreptăților ce aŭ jăluitoriĭ la cererea, ce fac, de a fi apĕrate de vamă peile cele tăbăcite când le scot din lucru i scumpia, rânsa şi cele-l-alte frunde, cum şi peile vitelor lor ce le aduc aicĭ

La anii 1813, sub Caragea, s'a constituit un venit noŭ în profitul Cutieĭ milosteniei «de la dulapurile ce lucréză borangic aicĭ în politia

---

şi găsindu-le cuviincióse, hotărîm şi poruncim Dumitale vel Logofete de ţéra de sus, ca de la anul viitor înainte, să rĕmâe apĕrate, cu urmare întocmaĭ precum se arată în dosul acesteĭ anafora a Dumitale.—1819, Februarie 22.

(pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod XCII, pag. 6.

Prea Înălţate Dómne,

Dupĕ luminată porunca Inălţimeĭ tale, ce mi se dă la acéstă alăturată jalbă a bresleĭ tabacilor din politia Bucurescilor, făcênd cercetare vĕḑui la mâna lor hotărîrĭ domnescĭ, însă a Măriei sale rĕposatuluĭ Constantin Vodă Ipsilant, cu lét 1802, Decembrie 27, coprinḑĕtóre, că s'aŭ înfăţişat înaintea Măriei sale şi aŭ cercetat pricina vămeĭ, ce s'aŭ plîns şi atuncĭ că sunt supĕraţĭ de către vameşĭ, când s'aŭ dat hotărîre ca pentru peile ce cumpĕră tabaciĭ pe afară de prin tĕrgurĭ, pentru care plătesc vînḑĕtoriĭ vama, aducêndu-le aicĭ în Bucurescĭ, să nu se supere de vameşiĭ tĕrguluĭ, nefiind suferit Domnieĭ a se plăti la o vînḑare două vămĭ, iar pentru cele ce cumpĕră de prin sate, fiind-că pentru acelea nu s'aŭ plătit vamă şi urmézā a le avea şi eĭ cumpĕrate cu preţ maĭ eftin, pentru acelea s'aŭ îndatorat să plătéscă vamă când le aduc aicĭ, iar când tabaciĭ le vînd lucrate aicĭ în Bucurescĭ şi unele şi altele hotărasce ca să fie apĕraţĭ de vamă, precum şi peile ce cumpĕră de la măcelarĭ, fiind-că plătesc măcelariĭ vamă, eĭ nu aŭ să se supere, ci să fie slobodĭ a vinde orĭ-ce fel de peĭ tăbăcite în politia Bucurescilor făr' de supĕrare de vameşĭ dar să fie datorĭ şi eĭ a vinde dupĕ nartul ce li se va pune. Altă hotărîre, prin anaforaoa logofeţieĭ, de la lét 1803, Iulie 26, întărită iarăşĭ de Măria sa rĕposatul Domn Constantin Vodă Ipsilant, coprinḑĕtóre, că s'aŭ vĕḑut la mâna lor şi altă hotărîre domnéscă maĭ veche, de la lét 1797, Ianuarie 17, ca să li se păzéscă privileghiul ce aŭ avut din vechime pentru scumpia ce strîng de aicĭ din ţéră de trebuinţa meşteşuguluĭ lor, să nu se supere de vamă, iar vînḑêndu-se prin tîrgurĭ să plătéscă vamă; aşijderea coprinde şi pentru rânsa i sovêrful şi frunḑa de mĕr ce le strîng tot pentru a lor meşteşug ca şi de acelea să nu se supere de vamă, care acéstă orânduială li s'aŭ păzit până aprópe de pace, când atuncĭ s'aŭ maĭ scăḑut din privileghiurile ce avea, iar la lét 1813, după pace, prin ponturile vămeĭ ce s'aŭ dat, s'aŭ îndatorat ca să plătéscă vamă la peĭ şi chiar de la vitele lor când le aduc în Bucurescĭ; aşijderea s'aŭ îndatorat şi la peile tăbăcite când le scot din lucru ca să plătéscă vamă, cum şi scumpia şi cele-l-alte frunḑe ce le strîng de meşteşugul tăbăcieĭ, ce s'aŭ pus la vamă; însă în toţĭ aniĭ n'aŭ contenit tabaciĭ a supĕra cu jalbă, arĕtând că le este prea cu greŭ şi li se va face mare smăcinare şi supĕrare, maĭ vêrtos la peile tăbăcăcite, că merg vameşiĭ de le pun peceţĭ şi le strică mărfurile, şi după multa lor plângere, la lét 1817, cunoscênd Măria sa Domnul Caragea greutatea lor, le-aŭ dat apĕrare după privileghiurile acestea ce era prin hotărîrĭ domnescĭ, dar 'ĭ-aŭ legat la Spitalul Strĕinilor, ca să dea talerĭ 1500 pe an, apoĭ iarăşĭ Măria sa le-aŭ stricat acel privileghiŭ, neintrând în energhie, şi aşa la o pele ajunge de se ia treĭ banĭ: una când o aduce în politie, alta

Bucurescilor» câte 5 taleri de fie-ce *dulap*. Aŭ reclamat luĭ Al. N. Suţul lucrătoriĭ de borangic contra acelei dărĭ. Reclamarea fu dată în cercetarea «*Vorniciei Obştirilor*». Domnitorul, asupra anaforaleĭ aceleĭ autorităţĭ, face să înceteze darea «fiind-că materia borangiculuĭ este din cele trebuincióse aicĭ în pămêntul ţěreĭ, a căreia înmulţire este de folos». In locul dăreĭ de la borangic, Vodă hotăresce, să se ia 400 taleri de la «*iratul trecĕtóreĭ vitelor*»[1]. Era destul de importantă industria mătăseĭ, de óre-ce numaĭ în Bucurescĭ se aflaŭ până la 60 de róte de borangic.

---

când o scóte din lucru tăbăcită şi alta când o scóte afară, şi în adevěr fiind-că le este cu îngreuere, carĭ avênd privileghiurĭ de hotărîrĭ vechĭ, cu cuviinţă ar fi să se rěverse mila Măriei tale asupra lor, să dobândéscă uşurinţă, ca uniĭ ce se află trăitorĭ şi dajnicĭ Vistieriei Măriei tale, adecă să se ridice vama de la peile tăbăcite când le scot din lucru şi de la scumpie i rânsă şi alte frunḑe, cum şi peile lor care le adună fără de a nu fi cumpěrate, căcĭ vama este orânduită numaĭ la vînḑare, cu care acéstă uşurinţă ce li se va face isvorasce multe bunătăţĭ pămêntuluĭ acestuia şi obştieĭ, pentru că tabaciĭ avêndu'şĭ folosul din ostenelile lor, vor veni şi alţiĭ şi se va înmulţi meşteşugul acesta cu care va aduce eftinătate la obşte, apoĭ prisosind va eşi la alte părţĭ sume marĭ de se va face folos vămeĭ maĭ mare decât acesta. Ci de va fi primit Măriei tale a li se păzi privileghiul domnesc vechiŭ ce aŭ, nu cu scăḑĕmîntul la prostichiurile ce s'aŭ pus de câtă-va vreme încóce, ce numaĭ cu lipsirea vămeĭ ce este adăogată peste cuviinţă, se va da luminată poruncă şi hotărîre a se pune în faptă de la viitorul an înainte, căcĭ pe acest an s'aŭ vîndut vămile cum s'aŭ aflat şi la anul va intra şi la ponturile vămeĭ, iar hotărîrea cea desăvêrşită rĕmâne a se face de către Inălţimea ta. — 1819, Fevruarie 8.

Gheorghe Filipescu Vel Logofĕt.

1. *Zemle Vlahiscoe.*— Fiind-că pentru ajutorul următórelor cheltuelĭ ce are Cutia milosteniei, ale căreia veniturĭ, după cercetările ce s'aŭ făcut, dovedindu-se că nu sunt de ajuns spre a le întêmpina, încă din lét 1813 s'aŭ fost adăogat şi acest irat noŭ, ca să se ia adecă pe sóma Cutieĭ de la *dulapurile ce lucréză borangic* aicĭ în politia Bucurescilor de la fie-care po talerĭ cincĭ, iar acum arĕtându-se cu jalbă către Domnia mea aceĭ lucrătorĭ aĭ borangiculuĭ făcênd plângere a se ridica de-asupră-le acéstă dare, că fiind săracĭ lucréză acest meşteşug pentru óreşĭ-care ajutorinţă, s'aŭ orânduit în cercetarea Vornicieĭ Obştirilor, de unde prin anaforaoa ce face arată că cu adevěrat se urméză acéstă dare de la dênşiĭ către Cutia milosteniei însă de la lét 1813 încóce, ci măcar că acest avaet se vede întocmit pentru bun sfêrşit, adecă de ajutor la Cutie, dar fiind-că materia borangiculuĭ este una din cele trebuincióse aicĭ în pămêntul ţěreĭ, a căreia înmulţire este de folos, de aceea milostivindu-ne Domnia mea asupra acelor lucrătorĭ de borangic, s'aŭ dat domnésca nóstră întărire la anaforaoa Vornicieĭ, cu hotărîre, ca de acum înainte să fie cu totul apĕraţĭ de acest avaet, dar pentru ca şi Cutia să nu rĕmâe păgubită de acest ajutor, am orânduit ca să aibă a lua po talerĭ 100 din iratul trecĕtóreĭ vitelor, pentru care poruncim Domnia mea Dumitale vel Logofete de ţéra de sus şi

Fabrica cunoscută de testemelurĭ de la Mărcuţa, dă ocasiune la un proces, între ceĭ doui asociaţĭ, «*ce aŭ avut asupra lor*» acéstă

Dumitale vel Visticre, să îngrijiţĭ ca la vremea când se va vinde huzmetul trecĕtóreĭ vitelor, să se sigurifséscă aceştĭ talerĭ 100 baniĭ Cutieĭ de la cumpĕrătorul ce va fi, iar pentru acest următor an, cum şi pe alţĭ anĭ ce nu se va vinde huzmetul trecĕtóreĭ, ce se va căuta în credinţă, atuncĭ să se sigurifséscă de la orânduitul ce va fi pentru strîngerea banilor huzmetuluĭ şi să se dea la Cutia de milostenie, ca să nu se păgubéscă Cutia de acest irat, i saam receh gpd.

(pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCIII, pag. 31.

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar

Măcar că acest avaet din rótele de borangic s'aŭ întocmit pentru bun sfârşit, adecă pentru ajutorul Cutieĭ milosteniilor, dar fiind-că si acéstă materie a borangiculuĭ, este una din cele trebuinciόse aicĭ în pămêntul ţĕreĭ, a căruia înmulţire este de folos, urméză de a se şi însufleţi acest meşteşug, adecă lucrătoriĭ sĕĭ, ca să aibă tragere de inimă spre sporirea şi înmulţirea acesteĭ materiĭ, iar să nu se zăticnéscă dintru acésta in vre-un fel de chip, ci dar, ca şi meşteşugul acesta să se urmeze de către lucrătoriĭ sĕĭ spre sporire, şi Cutia milosteniilor să nu rĕmâe păgubaşă de acest puţin ajutor ce avea pe an din avaetul rótelor de borangic, hotărîm Domnia mea ca de acum înainte să rĕmâe apĕrate rótele de borangic de darea avaetuluĭ ce se urma până acum la cutia milosteniilor şi cutieĭ, in locul acestuĭ avaet să i se dea pe tot anul câte talerĭ 100 din iratul trecĕtóreĭ vitelor; pentru care şi poruncim Dumitale vel Logofete de ţéra de sus, să se facă osebită carte a Domnieĭ mele pe chipul Cutieĭ milosteniilor de a i se urma darea acestor câte talerĭ 100 pe an din maĭ sus numitul irat al trecĕtóreĭ.—1819, Iunie 15.

(Pecetea gpd.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 200.

Prea Inălţate Dómne

După luminată porunca Inălţimeĭ tale, ce mi se dă la acéstă jalbă a femeilor care lucréză cu dulapurĭ tragerea de borangic aicĭ în politia Bucurescilor şi mĕ adeveriĭ din condica Epitropieĭ, că în lét 1813, Februarie, prin pitac gospod fiind rânduiţĭ Dumnéluĭ rĕposatul Constantin Banu Filipescu i Dumnéluĭ rĕposatul Ban Golescu, pre când se afla vel Vornic de ţéra de sus, ca să cerceteze veniturile Cutieĭ milosteniilor, s'aŭ vĕdut că nu sunt destoinice a întêmpina cheltuelile ce are Epitropia şi aŭ făcut chibzuire găsind cu cale între alte veniturĭ ce eraŭ din'ainte adăogându-le, cum şi altele aŭ maĭ legat a avea Cutia milostenieĭ între veniturĭ nouĭ, rânduesce ca să se ia de fie-care rótă de borangic câte talerĭ cincĭ pe an, când lucréză, întărind Domnul Ioan Vodă Caragea, ca să se urmeze întocmaĭ precum aŭ găsit Dumnélor numiţiĭ boerĭ cu cale; se maĭ vede o anafora ot lét 1814, Noembre 29, a Dumnélor veliţilor

fabrică, anume Anghel şi Zguri şi un al treilea Manole Culoglu, «ce s'aŭ arĕtat tovarăş al lor, cu contract, fără de a fi cunoscut stăpânirei». Divanul cercetéză casul de neînţelegere şi raportéză, că între numiţiĭ maĭ sus, «curge o mare desghinare şi pizmuire, silindu-se la felurĭ de mijlóce, a dărima şi a isgoni unul pe altul din tovărăşia fabriceĭ. Acestea dar vĕḑênd noĭ slugile Măriei tale, am vrut a'ĭ împăciui şi silindu-ne în tot chipul, nu aŭ stătut prin putinţă, căcĭ numiţiĭ prin taină, fieşi-care împarte-şĭ se întovărăşia, când cu unul, când cu altul, atât eĭ între dênşiĭ, cât şi cu alţiĭ, voind a înşela unul pre altul şi a desrădăcina şi a isgoni, cum ḑicem, pe ceĭ-l-alţĭ din tovărăşie. Decĭ fiind că între numiţiĭ, curge o pismuire şi un vicleşug, carele noĭ slugile Măriei tale, cu tótă silinţa ce am pus-o, nu aŭ fost cu putinţă a-ĭ îndrepta şi a-ĭ împăciui, rĕmâne la hotărîrea Măriei tale [1].» Anaforaoa adaogă a ḑice, că din causa desbinăreĭ dintre asociaţĭ, fabrica pătimesce zăticnire în paguba industriei pămêntene.

boerĭ ce aŭ fost orânduiţĭ, din halea şi mazîlĭ, de aŭ cercetat şi aŭ îndreptat veniturile Cutieĭ milosteniilor câte aŭ fost vechĭ şi câte s'aŭ maĭ făcut nouĭ, cum să se urmeze împlinirea, scăḑênd altele ce n'aŭ fost de trebuinţă, fiind împlinirea cu anevoĭe, care anafora se vede iarăşĭ întărită de Domnul Ioan Vodă Caragea, unde se vede şi condeiul rótelor de borangic, ca să se urmeze cu împlinire pe fieş-care an de tótă róta po talerĭ 5, de la care róte de borangic mĕ pliroforisiĭ din condicile Epitropieĭ, că încă din lét 1813 de când s'aŭ alcătuit s'aŭ şi urmat de rând rĕspunderea de către toţĭ ceĭ ce aŭ lucrat cu dulapurĭ borangic, adunându-se une-orĭ de la talerĭ 150 până la talerĭ 300 pe an. Drept aceea de pliroforia ce luaĭ din engrafa ce se găsesce în Epitropie i din condicile încheereĭ socotelelor nu lipsesc a însciinţa Inălţimeĭ tale. — 1819, Iunie 6.

Iordache Golescu vel Vornic.

1. Eacă însuşĭ ciudatul act de expropriaţiune:

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Cetindu-se de către Dumnéeĭ prea cu luare aminte acéstă anafora, am găsit că în adevĕr, cele într'ênsa arĕtate, asemenea fiinţă vor avea şi pentru căcĭ voind maĭ cu prisos însufleţirea şi cea dupĕ putinţa crescere a acestor fel de întocmirĭ obştescĭ, care privesc spre podóba şi spre folosul acestuĭ de Dumneḑeŭ păzit Domnesc al nostru scaun, eată depărtăm pe aceste vătămătóre şi păgubitóre obraze, din iconomia şi ţinerea acesteĭ fabrice şi o dăm sub înţeléptă şi de bine iubitóre, otcârmuire a Dumnéluĭ cinstituluĭ şi credinciosuluĭ boeruluĭ Domnieĭ mele, biv vel Vornic de politie, Manolache Băleanu, ca să o aĭbă totdeauna statornic şi nestrămutat la Dumnéluĭ, precum asemene obştescĭ lucrurĭ se găsesc orînduite prin cărţĭ i hrisóve domnescĭ, pe chipul şi a altor familiĭ pămêntene, cu acest aşeḑĕmênt însă, ca să lucreze în tótă vremea, cu tótă trebuinciósa osîrdie, spre a ajunge lucrul eĭ cât va fi prin putinţă întru cea desăvêrşită îmbunătăţire şi să se vîndă întru preţ potrivit

Fabrica cunoscută de testa...
un proces, între cei doui asocia...

Dumitale vel Visticre, să îngrijiți...
trecĕtórei vitelor, să se sigurifséscă...
pĕràtorul ce va fi, iar pentru acest...
va vinde huzmetul trecĕtórei, ce să...
rifséscă de la orânduitul ce va fi...
se dea la Cutia de milostenie, ca să...
receh gpd.

(pecetea gospod.)

Cod. XCIII, pag. 31.

Iō Alexandru Nicolae...

Măcar că acest avaet din rĕsu...
sfârşit, adecă pentru ajutorul Cutiei...
a borangiculuĭ, este una din cele...
înmulţire este de folos, urmézā de...
crătoriĭ sĕĭ, ca să aibă tragere de...
materiĭ, iar să nu se zăticnéscă dintr...
ca şi meşteşugul acesta să se urmeze...
Cutia milosteniilor să nu rĕmâe păgubi...
din avaetul rótelor de borangic, hotărî...
rĕmâe apĕrate rótele de borangic de dare...
cutia milosteniilor şi cutieĭ, în locul...
câte talerĭ 100 din iratul trecĕtórei vitelo...
vel Logofete de ţéra de sus, să se facă...
Cutieĭ milosteniilor de a i se urma darea...
maĭ sus numitul irat al trecĕtóreĭ.—1819, ...

(Pecetea gpd.)

Cod. XCII, pag. 200.

Prea Inălţate Dómne...

După luminată porunca Inălţimeĭ tale, ce mi...
meilor care lucrézā cu dulapurĭ tragerea de borangic...
şi mĕ adeveriĭ din condica Epitropieĭ, că în lét 181...
gospod fiind rânduiţĭ Dumnéluĭ rĕposatul Constantin...
rĕposatul Ban Golescu, pre când se afla vel Vornic de...
ceteze veniturile Cutieĭ milosteniilor, s'aŭ vĕdut că nu...
tèmpina cheltuelile ce are Epitropia şi aŭ făcut chibzuire...
alte veniturĭ ce eraŭ din'ainte adăogându-le, cum şi altele...
Cutia milostenieĭ între veniturĭ nouĭ, rânduesce ca să se...
de borangic câte talerĭ cincĭ pe an, când lucrézā, întărind...
Caragea, ca să se urmeze întocmaĭ precum aŭ găsit Dumnélor...
cale;-se maĭ vede o anafora ot lét 1814, Noembre 29, a Do...

La 3 Noembrie 1819, Al. Suțul emite și *hrisovul* pentru expropriarea celor treĭ asociațĭ și de darea fabriceĭ în folosința Vorniculuĭ de poliție Băleanu (Manole), reînnoind privileghiurile fabriceĭ [1].

1. *Hrisovul fabriceĭ testemelurilor ot Mărcuța.*

Sciut este, că oblăduitoriĭ și buniĭ stăpânitorĭ, carĭ din pronia Dumnedeească li se încredințéză țĕrĭ și Eparhiĭ cu noróde spre otcârmuire, sunt silitorĭ ca prin bune mijlóce să întocméscă meșteșugurĭ și lucrurĭ care aduc podóbă țĕreĭ, înlesnire neguțătorieĭ, îmbișugare lucrurilor ce aŭ trebuință și folos de obște tuturor lócuitorilor și întocmind fabricĭ cu privileghiurĭ, orânduesc purtătorĭ de grijă asupra acestora dintre familiile maĭ de neam, pămêntenĭ, obraze cinstite și cu iubire de patrie, ca maĭ ales cu mijlócele cele înțelepte să le întemeeze și să le aducă în cea maĭ bună stare și adăogire. Socotind dar și Domnia mea în Scaunul aceștiĭ creștinescĭ țĕrĭ, ce din pronie Dumnedeiască ni s'aŭ încredințat și bine cugetând Domnia mea ca și pentru acest fel de fabricĭ și lucrurĭ să întocmim cele maĭ bune canóne, și găsind între alte și fabrica de testemelurĭ, care de la lét 1800, găsindu-se un Stănuță sin Tudorache Țărigrădeanul, prin ajutor domnesc cu privileghiurĭ și cu soroc orânduit aŭ deschis fabrică, care soroc săvêrșindu-se la lét 1817, se dedese acéstă fabrică unuĭ Angheli și Zguri cu șarturĭ de privileghiurĭ și alte orânduelĭ și după bună vrerea nóstră într'acest păzit domnesc al nostru Scaun s'aŭ arĕtat cu jalbă, atât numițiĭ între eĭ vrênd unul pe altul să se depărteze, cât și alțiĭ aŭ cerut fabrica acésta, pe carĭ orânduindu'ĭ Domnia mea în cercetarea Dumnéluĭ biv vel Vornicul Grigorie Băleanu i la Dumnéluĭ vel Cămărașul s'aŭ găsit că prigonirea și neunirea lor este reutate și scumpete obștieĭ, pentru care de la trecutul Septembrie 16 ne-aŭ venit anafora de la Dumnélor orânduițiĭ boerĭ, arĕtătóre, că Anghel și Zguri ce aŭ avut asupra lor fabrica de testemelurĭ, s'aŭ înfățișat în multe rândurĭ înaintea Dumnélor cu un Manolache Culoglu, ce s'aŭ arĕtat de tovarăș cu eĭ cu contract fără a fi cunoscut stăpânireĭ și altă alegere n'aŭ putut să le facă, cunoscêndu-se numaĭ o desghinare și pismuire, silindu-se cu felurĭ de mijlóce a depărta unul pe altul și n'aŭ putut sta mijloc a'ĭ împăciui, de aceea aŭ lăsat la a nóstră hotărire, maĭ arĕtându-ne, că de și se vor împăciui între eĭ, din zavistia ce aŭ intrat cu desghinărĭ, firesce se cunósce că le pricinuesce cheltuelĭ și acea cheltuială urméză să o încarce la mărfurĭ ca să pricinuiască scumpĕtate obștieĭ; al douilea că sfârșitul aceștiĭ desghinărĭ a lor aduce în cele de pre urmă a se strica și chiar fabrica, care de atâția anĭ aŭ fost și podóbă politieĭ și folos obștieĭ; al treilea, că lucrarea aceștiĭ fabricĭ de va lipsi, se aduc din altă parte acest fel de lucrurĭ de vîndare, de se păgubesce țéra de baniĭ ce aŭ să iasă în părțĭ strĕine, și ca un lucru pricinuitor de binele țĕreĭ, aflându-se fabrica în ființă, de aceea dic Dumnélor, că de trebuință este, ca să dăm Domnia nóstră hotărîrea ce se cuvine a se face spre ținerea aceștiĭ fabrice; care anafora de la 15 ale trecutuluĭ Septembrie, chibzuind o Domnia mea cu luare aminte, am găsit într'adevĕr cele într'énsa arĕtate, că asemenea ființă își aŭ, și pentru că voim maĭ cu prisos prin cât va fi prin putință crescerea acestor fel de întemeerĭ obșteșcĭ care privesc spre podóba și folosul acestuĭ de Dumnedeŭ păzit domnesc al nostru Scaun al aceștiĭ țĕrĭ, prin hotărîrea ce am dat la întărirea aceĭ anafora, am depărtat pe obrazele cele vătĕmătóre și păgubitóre la economia și ținerea aceștiĭ fabrice și am dat'o sub înțelépta și de bine-iubitórea otcârmuire

Fabrica de postav a încetat de a lucra. Maĭ constatăm odată acésta din un raport al luĭ vel Armaş, prin care se ia de la fabrica

a Dumnéluĭ cinstituluĭ şi credincioş boeruluĭ Domnieĭ mele, vel Vornic de politie, Manolache Băleanu, ca să o aibă totdeauna statornică şi nestrămutată de la Dumnéluĭ, precum asemenea obştescĭ lucrurĭ se găsesc orânduite prin cărţĭ i hrisóve domnescĭ pe chipul altor familiĭ pământene, aşeḑând-o unde va socoti Dumnéluĭ că este maĭ spre folos, de nu se va putea învoi cu sfinta monastire Mărcuţa de a o ţinea acolo, unde aŭ fost până acum, cu acest aşeḑămînt, însĭ, ca să lucreze în tótă vremea cu tótă trebuinciósa osârdie spre a ajunge lucrul eĭ cât va fi prin putinţă intru cea desăvêrşită îmbunătăţire şi să se vinḑă intr'un preţ potrivit şi analogon cu fiinţa fieş-căreia felurimĭ, făr' de a îndrăsni ast-cinevaşĭ să întocméscă altă asemenea fabrică făr' de scirea şi primirea Dumneluĭ numituluĭ boer, la care fabrică să se păzésca orânduelile ce se arată maĭ jos, adecă: 1) Acéstă fabrică are să lucreze testemesurĭ, bohcele, macaturĭ, perne, plapome, brâne şi orĭ ce alt lucru se face cu mijlocul calăpurilor acestuĭ meşteşug, numaĭ fabrica să le lucreze, iar alt nimenĭ să nu fie slobod a întocmi altă fabrică seaŭ în parte a tipări, nicĭ aicĭ în Bucurescĭ, nicĭ împrejur, nicĭ în judeţele ţéreĭ, iar ceĭ ce vor avea sciinţa acestuĭ meşteşug să lucreze cu simbrie la acéstă fabrică, orĭ-cine va vrea, ascultând de cel ce va fi maĭ mare orânduit de Dumnéluĭ Vornicul, iar cine se va ărěta împotrivitor seaŭ prin taină lucrând cu tipare, să se rădice şi să se pedepséscă la Cămara domnéscă. 2) Treĭ-ḑecĭ ómenĭ străinĭ să fie apěraţĭ de rândul dăjdiilor în câtă vreme se vor afla lucrând la fabrică, carĭ arětându'ĭ la Cămara domnéscă spre cercetare, să li se dea la mânĭ teşcherele, ca să fie sciuţĭ, a nu se supěra. 3) Să fie datóre însă acéstă fabrică a da pe fie-care an câte talerĭ 1000 la spitalul cel noŭ al «Iubireĭ de ómenĭ». 4) Să aibă voie fabrica acésta de a deschide şi prăvălie aicĭ în têrg, pentru folosul şi inlesnirea celor ce aŭ trebuinţă a cumpěra acest fel de marfă, care să fie datorĭ să o vinḑă maĭ eftin de cât matrapaziĭ. Decĭ ca să se păzéscă orânduelile şi milele de maĭ sus arětate, am adeverit hrisovul acesta cu însăşĭ domnósca nóstră iscălitură şi pecete i cu credinţa prea iubiţilor Domnieĭ mele fiĭ: Nicolae Vv., Ghoorghe Vv., Ioan Vv., Scarlat Vv., Dumitru Vv., Grigorie Vv., martorĭ fiind şi Dumnélor cinstiţĭ şi credincişĭ boeriĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, pan Constantin Creţulescu vel Ban, pan Barbu Văcărescu vel Vistier, pan Istrate Creţulescu vel Logofět de ţéra de sus, pan Mihalache Manu vel Vornic de ţéra de jos, pan Gheorghe Filipescu vel Logofět de ţéra de sus, pan Constantin Filipescu vel Vornic, pan Gheorghe Golescu vel Vornic al Obştirilor, pan Grigorie Ralea vel Vornic, pan Constantin Golescu vel Logefět de ţéra de jos, pan Nicolae Slugearoglu vel Postelnic, pan Dimitrie Hrisoscoleĭ vel Logofět de Obiceiurĭ, pan Gheorghe Vlahuţ vel Spătar, pan Manolache Băleanu vel Vornic al politieĭ, pan Alexandru Hariton vel Căminar, pan Alexandru Desila vel Comis; şi ispravnic, pan Gheorghe Filipescu vel Logofět de ţéra de sus; şi s'aŭ scris hrisovul acesta în anul dintêiŭ dintru a treia Domnie a Domnieĭ mele, aicĭ în oraşul Scaunuluĭ Domnieĭ mele, Bucurescĭ, la aniĭ de la Nascerea Domnuluĭ Dumneḑeŭ şi mântuitoruluĭ nostru Isus Hristos, 1819, Noembre 3, de Chiriţă Logofět de Divan.

(iscălitura şi pecetea gpd.)

Gheorghe Filipescu vel Logofět procitoh

care a încetat, ţiganiĭ ferarĭ ce i se dăduseră. Raportul luĭ vel Armaş e din 1 August 1819 [1].

Bresla luminărarilor de seŭ şi acea a săpunarilor, le reunesce Alexandru Suţul în una singură şi pune nart luminărilor, de la Octombrie 1819, la Octombrie 1820, câte 62 parale ocaoa. Săpun să nu se maĭ fabrice decât in calitate ca *«cel de Tĕrgovişte, iar nu Cealcama»*. Şi săpunuluĭ se pune nart: 56 parale ocaua drĕptă. Noua organizare a bresleĭ acesteia îmbinată face de prisos «epistasia» ce era rînduită asupra acestor douĕ bresle contopite în una [2]. Totuşĭ Domnitorul rînduesce un special *Efor* asupra întrunitelor bresle.

---

1. Veḑĭ Cod. XCII, fila 507.
2. Eacă însă şi actele relative:

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar zemle Vlahiscoe

Citindu-se înaintea Domnieĭ mele acéstă anafora a Dumnélor veliţilor boerĭ, şi cunoscĕnd şi înşine cele aşeḑate intrĕnsa cu bună cercetare şi cu cuvĕnt drept şi folositor obştieĭ, le primim Domnia mea şi hotărîm, întêiŭ, ca luminările de seŭ în tot cursul anuluĭ acestuia, ce se începe de la 20 ale următoruluĭ Octombrie 1819, până la 20 ale viitoruluĭ Octombrie 1820, să se vînḑă câte parale 62 ocaoa, după cum s'aŭ vĕndut şi în anul trecut, coprinḑĕndu-se adecă într'aceste 62 parale şi acele hotărîte 12 parale, pentru tótă cheltuiala şi câştigul, după cum se arată într'acéstă anafora; al doilea, săpun să nu se maĭ lucreze altul fără numaĭ cel de Tĕrgovişte, iar nu cealcama, care s'aŭ şi rădicat cu totul de a nu se maĭ lucra, însă şi săpunul de Tĕrgovişte spre a fi obştea mulţămită să se vĕnḑă cu douĕ parale maĭ jos din preţul din anul ce era parale 58, adecă în tot cursul anuluĭ acestuia să se vinḑă ocaoa po parale 56; şi al treilea, pe lângă neadormită îngrijirea ce este datóre agia a avea de a nu se face vicleşug la lucrarea luminărilor şi a săpunuluĭ şi a nu se vinde cu dramurĭ lipsă, vrĕnd Domnia mea a se păzi nizamul acesta cu tótă întregimea, fără a încăpea vre-un chip de catahrisis cel maĭ mic, adăogăm şi osebită Eforie care după alegere o încredinţăm asupra Dumitale cinstitule şi credincios boerule al Domnieĭ mele vel Logofete de ţóra de sus, luând în condeiŭ trebuinciósele ponturĭ ale tocmeleĭ, după care este dator numitul a urma, într'o gläsuire cu obştésca chibzuire şi hotărîre, să le facĭ arĕtate Domnieĭ mele, spre a se întări cu Domnésca nóstră pecete dându-se şi la mâna Dumnéluĭ, copie întocmaĭ iscălită, care să se facă caidi, atât în condica domnesculuĭ nostru Divan, cât şi în condica domnesceĭ nóstre Vistieriĭ, făcĕnd şi domnescul nostru pitac către Dumnéluĭ vel Agă, ca prin pristav să se facă şciut acest preţ al luminărilor şi al săpunuluĭ la tótă obştea politieĭ Bucurescilor.—1819, Octombrie 10.

(pecetea gpd.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 480.

In 17 Noembrie 1819, Al. N. Suțu aduce o lovitură neașteptată breslei lumînărarilor de seŭ, acordând unuĭ strein noŭ venit, dreptul

---

Prea Inălțate Dómne.

După luminată porunca Măriei tale, ce prin pitac ni s'aŭ dat, adunându-se înaintea nóstră ceĭ maĭ de frunte din isnaful săpunarilor și al lumânărarilor de seŭ de aci din politia Bucureșcilor, am vĕḑut jălbile ce aŭ dat Măriei tale, atât aceste două isnafurĭ, cum că nu pot a maĭ fi sub ipistat, *ci să fie isnafurĭ slobode, cu obiceiul ce aŭ avut* și maĭ nainte, cât și chir Teodosie Vrana lepădându-se de epistasia acestor două isnafurĭ, și făcênd chibzuire cu ce mijloc pricinuitor de folosul obștieĭ se cuvine a se pune în orânduială aceste două isnafurĭ, și sub a cuĭ ascultare să fie, am găsit cu cale, ca amêndouă aceste isnafurĭ al săpunarilor și al lumînărarilor, să se unéscă cu toțiĭ și să fie de acum înainte amêndouă cetele un isnaf nedeosebițĭ, cariĭ pentru seul de la măcelăriile de aicĭ să fie următorĭ după învoiala ce aŭ făcut înaintea Dumnéluĭ vel Agă, precum se arată in alăturata anafora a Dumisale, adecă din tot seul ce este de la măcelăriile de aicĭ din Bucurescĭ, două părțĭ să le ia lumînărariĭ, iar o a treia parte să o ia săpunariĭ, și așa să facă amêndouă isnafurile nepoprițĭ săpun, precum aŭ făcut și până acum, dând chezășie unul pentru altul, și alegêndu'șĭ pe unul dintrênșiĭ să le fie staroste peste amêndouă iznafurile ce se unesc, însă lumînărarilor după cum li s'aŭ dat în toțĭ aniĭ, să li se dea și estimp 30.000 în care sumă să li se dea tot seul de capră ce va eși, iar cea ce va eși până la acéstă sumă, să li se dea seŭ de vacă, înlesnindu-le Vistieria acéstă trebuință a seuluĭ cu mijloc cuviincios de a nu li se face vre o zăticnire și amêndouă aceste isnafurĭ ce se unesc, să se dea sub îngrijirea Dumnéluĭ vel Agă după cum aŭ fost și maĭ nainte, ca să privigheze Dumnéluĭ pururea a fi politia totdeauna îndestulată de lumînărĭ și de săpun, lucrate amêndouă felurimile bine din seŭ lămurit și curat, fără de alte rele amestecăturĭ, și a se face vênḑarea acestor felurimĭ la obștea noroduluĭ după prețul cel hotărît, însă prețul lumînărilor lângă 12 parale ce sunt hotărîte, tótă cheltuiala și câștigul la una oca lumînărĭ făcute, adăogându-se și prețul seuluĭ după fiiatul cel hotărît, cu acel preț ce se adună cu cheltuiala cea maĭ sus arĕtată și cu cumpărătórea seuluĭ, să aibă a vinde lumînările, iar ocaoa de săpun să o vênḑă cu patru parale maĭ jos, și săpun de cel prost ce se chiamă Cialcama, să nu facă nicĭ de cum, căcĭ cu voia ce avea de lucraŭ două felurĭ de săpun, unul bun ca cel de Tèrgoviște și altul prost Cialcama, se făcea înșelăciune noroduluĭ, vênḑênd și săpunul cel prost tot cu prețul celuĭ bun, ci să facă numaĭ săpun bun, ca cel de Tèrgoviște, și să'l vênḑă cu prețul ce ḑicem maĭ sus cu patru parale maĭ jos de cât lumînările, iar pe care dintrênșiĭ îl va dovedi Dumnéluĭ vel Aga, că urméză împotriva acestuĭ nizam, să 'ĭ facă căḑuta certare după mĕsura vineĭ luĭ, și încă pe cel ce cu certarea acésta nu se va înfrîna, să'l arĕte Măriei tale, ca să i se facă maĭ grea pedépsă, cu tèrgul și cu ocna, iar hotărîrea cea desăvêrșită rĕmâne a se face de către Măria ta.—1819, Septembrie 23.

Al Ungrovlahieĭ Dionisie, Barbu Văcărescu, Istrate Crețulescu vel Vornic, Mihalache Manu vel Vornic, Gheorghe Filipescu, Constantin Filipescu vel Vornic, Constantin Dudescu.

de a fabrica şi el luminărî de seŭ, fără a fi între breslaşĭ, sub cuvênt că însuşi el Vodă, a experimentat bunătatea fabricatelor acestuia [1].

In Noembre 1819, Domnitorul anulézâ dreptul de monopol ce avea Episcopia de Rômnic, de a fabrica ea lumînările de céră albă, sub cuvênt că făcea făclii próste şi scumpe. Al. Suţu dă acest monopol pe séma grecului Riga Zisul, cu anumite condiţiunĭ şi ca lumînările să fie de céră albă, curată, cu preţ de 9 talerĭ ocaoa [2].

1. *Carte pentru slobodenia lumînărilor de seŭ de a se face bune.*

Bunele mijlóce ce se întocmesc prin meşteşugurĭ şi lucrurĭ care aduc podóbă ţěreĭ, este de mare laudă şi cinste oblăduitorilor politieĭ aceia, care din pronie Dumnezeéscă li se încredinţéză ţĕrĭ şi noróde. Drept aceea dar, fiind-că . . . . se află venit aicĭ într'acest scaun domnesc, carele sciind meşteşugul lucrăreĭ lumînărilor de seŭ cu multă osebită curăţenie la făptura lor decât lumînările ce le fac lumînărariĭ Bucurescilor, şi cu atâta lumină frumósă arderea lor în cât şi vremea o depărtéză cu maĭ multe ceasurĭ, pe lângă asemănarea formeĭ lumînărilor din têrg, care acéstă pliroforie o avem Domnia mea din însine a nóstră cercare ce am făcut'o în faptă; pentru care, ca un lucru de laudă ţěreĭ, de la care urméză îndemnare cu deprindere şi pămêntenilor de aicĭ, de aceea i-am dat Domnia mea la mânele numituluĭ acéstă domnésca nóstră carte cu slobodenie a meşteşuguluĭ acestuia, ca să lucreze neoprit şi cine va vrea să cumpere slobod este, tolco pisah gpd. — 1819, Noembrie 17.

2. *Ponturile ce s'aŭ făcut cum are să urmeze Riga Zisul, cel ce s'aŭ încărcat cu lumînările de céră albă.*

Milostiiŭ Bojiiu. Iô Alexandru Nicolae Suţul Voevod i gospodar.

Zemle Vlahiscoe.—Fiind-că Dumnélor boeriĭ de obşte, prin anafora de la 9 ale aceştiĭ lunĭ, ne-aŭ făcut arĕtare pentru lumînările de céră albă, care se lucréză şi se fac aicĭ, că aflându-se cu privileghiurĭ domnescĭ dată acéstă fabrică bisericeĭ sfinţilor 40 de mucenicĭ, metohul sfinteĭ episcopiĭ Râmnic, din pricină că ceĭ orânduiţĭ din partea numiteĭ bisericĭ nu s'aŭ purtat cu orânduială bună, făcênd lumînărĭ próste, vindêndu-le cu preţ mare şi pricinuind lipsă la obşte; pentru aceea, dic Dumnélor, că spre a nu pătimi obştea şi spre a lipsi catahrisisul de lumînărĭ próste, să se rădice de a se maĭ da embatichiŭ de banĭ, de cât să dea 50 ocă lumînărĭ de céră albă pe an la biserică, şi ceĭ ce se vor încărca cu facerea acestor lumînărĭ, să le scóţă curate, lămurite bine, şi făr' de nicĭ un fel de altă amestecătură de orĭ ce material, decât să fie céră curată, şi pentru căcĭ lumînările de céră albă aŭ scădĕmênt la nălbit, s'aŭ găsit cu cale ca vindarea lor să fie cu talerĭ unul maĭ sus ocaoa de cât lumînările de céră galbenă, şi fiind-că acum lumînările de céră galbenă se află la nart talerĭ 8 ocaoa, are să se vindă lumînările de céră albă talerĭ 9 ocaoa, care anafora a Dumnélor boerilor chibzuindu-o şi Domnia mea, şi silindu-ne ca şi folosul obştesc să'l păzim şi privileghiul bisericeĭ să nu'l împuţinăm, s'aŭ găsit Riga Zisul, cu sciinţă de acest meşteşug al nălbituluĭ cereĭ şi al făcu-

Episcopieĭ, proprietara fabriceĭ, Al. Suţu iĭ reservă dreptul de a primi un numĕr de ocale de luminărĭ, de la Riga Zisul.

---

tuluĭ luminărilor şi primind a se încărca, i s'aŭ dat asupră'ĭ cu aceste ponturĭ, adecă:

1) Luminările să fie de céră curată albă, înălbite frumos, făr' de nicĭ un fel de alte amestecăturĭ, şi numaĭ el să metahiriséscă acest meşteşug, iar toţĭ alţiĭ să fie popriţĭ de a face şi a vinde luminărĭ albe, păzindu-se nizamul ce aŭ fost până acum pentru oprirea altora.

2) Să se facă luminărĭ cu îndestulare, precât este trebuinţa politieĭ, puindu-se şi pecetea sa la luminărĭ, spre dovadă că sunt curate, care pecete să o pue atât în condica Divanuluĭ, cât şi în condica Agieĭ, ca orĭ când se va ivi luminărĭ cu pecetea sa a avea amestecătură, iar nu curate, să fie osândit şi judecat.

3) Fiind-că luminările de céră galbenă s'aŭ orânduit a se vinde câte talerĭ opt ocaoa, iar cele albe cu câte un leŭ maĭ sus, adecă câte talerĭ 9 ocaoa, cu acest preţ să fie dator a le vinde, după nart, făr' de a fi lipsă la dramurĭ.

4) La vînḑarea acestor luminărĭ să fie slobod a metahirisi pe cine va socoti el şi va fi de trebuinţă.

5) Pentru ca să pótă coprinde trebuinciósa céră la vremea vînḑăreĭ şi ca să lipséscă intrigile şi urcările la preţ nesuferit, după cum se obicinuia din partea isnafuluĭ luminărilor de céră galbenă, să orânduiască starostea un om, ca să cumpere céră pentru trebuinţa a tot isnafuluĭ şi tot cu acel preţ al cumpĕrătóreĭ să o împarţă la isnaf.

6) Să aibă protimisis numitul şi cel-l-alt isnaf al luminărilor de céră galbenă, a cumpĕra întâiŭ eĭ céră câtă trebuesce peste an pentru politie.

7) Pentru acéstă fabrică de céră albă, ce o are biserica Sfinţilor 40 de mucenicĭ, să aibă a da la numita biserică luminărĭ albe curate una sută ocă pe acest următor an, şi după hotărîrea ce am dat, să fie dator a da luminărĭ în natură, iar nu banĭ, care luminărĭ să fie după forma ce vor trebui bisericeĭ.

Aceste ponturĭ de maĭ sus arĕtate s'aŭ legat numitul că le va păzi întocmaĭ, urmându-se vînḑarea pe acest an, ce se începe de acum, lét 1819 Noembrie 15 până la lét 1820 Noembrie 15, iar pe alţĭ anĭ înainte să aibă protimisis tot numitul Riga a ţinea acéstă fabrică, însă de va păzi ponturile întocmaĭ, când atuncĭ să fie dator a vinde luminările după preţul cereĭ şi după cuviinciosul nart, ce se va orândui şi se va pune; iar nepăzind ponturile, să fie lipsit şi făr' de nicĭ un protimisis, încă şi pedepsit după mĕsura vineĭ luĭ, pe care legătură aŭ dat şi zapis sub iscălitura sa la canţălaria Divanuluĭ Domnieĭ mele. Decĭ, spre a se păzi întocmirea acésta făr' de strĕmutare seaŭ schimbare, i-am dat acéstă domnéscă a nóstră carte la mânĭ, prin care întărim ponturile ce se arată maĭ sus, şi poruncim la toţĭ câţĭ se cuvine, nimenĭ împotrivă supĕrare să nu'ĭ facă; i saam receh gpd.—1819, Noembrie 15.

Cod. XCVIII, pag. 189.

Contractul ce aŭ dat Riga Zisul pentru luminările de céră albă

Incredinţez cu acest zapis al meŭ la canţălaria luminatuluĭ Divan, ca să fie sciut, că pentru ca să lipséscă catahrisis, ce se urma până acum la facerea luminărilor de céră galbenă într'acéstă politie a Bucurescilor, m'am însărcinat

Pentru aprovizionarea poliţieĭ cu lumînărĭ de céră galbenă, cu preţ hotărit de 8 talerĭ oca, se légă prin osebit contract, breasla lumînărarilor [1].

eŭ, cel maĭ jos iscălit, luând asupră-mĭ fabrica de céră albă, cu acest aşeḑămênt, a păzi ponturile ce maĭ jos se arată:

1) Lumînările să fie de céră curată albă, înălbite frumos, făr' de nicĭ un fel de alte amestecăturĭ, şi numaĭ eŭ să metahirisesc acest meşteşug, iar toţĭ alţiĭ să fie popriţĭ de a face şi a vinde lumînărĭ albe, păzindu-se nizamul ce aŭ fost până acum pentru oprirea altora.

2) Să se facă lumînările cu îndestulare, precât este trebuinţa poliţieĭ, puindu-se şi pecetea mea la lumînărĭ, spre dovadă că sunt curate, care pecete să o puiŭ atât în condica Divanuluĭ i în condica sfinteĭ Mitropoliĭ, cât şi în condica Agieĭ, ca orĭ când se va ivi lumînărĭ cu pecetea mea cu amestecăturĭ, iar nu curate, să fiŭ eŭ osândit şi judecat.

3) Fiind-că lumînările de céră galbenă s'aŭ hotărit a se vinde câte talerĭ opt ocaoa, iar cele albe cu câte un leŭ maĭ sus, adecă câte talerĭ 9 ocaoa, cu acest preţ sunt dator a le vinde, după nart, fără a fi lipsă la dramurĭ.

4) La vînḑarea acestor lumînărĭ să fiŭ slobod a metahirisi pe cine voiŭ socoti eŭ şi îmĭ va fi de trebuinţă.

5) Pentru ca să pot coprinde trebuinciósa céră la vremea vînḑăreĭ şi ca să lipséscă intrigile şi urcările la preţ nesuferit, după cum se obicînuia din partea isnafuluĭ lumînărarilor de céra galbenă, să orânduiască starostea un om să cumpere céră pentru trebuinţa a tot isnafuluĭ şi tot cu acel preţ al cumpărătóreĭ să o împarţă la isnaf.

6) Să am protimisis eŭ şi cel-l-alt isnaf al lumînărarilor de céră galbenă a cumpĕra întâiŭ noĭ céră câtă trebuesce peste an pentru poliţie.

7) Pentru acéstă fabrică de céră albă, ce o are biserica Sfinţilor 40 de mucenicĭ de aicĭ, ce este metoh al sfinteĭ episcopiĭ Râmnic, să daŭ la numita biserică lumînărĭ albe curate una sută ocă pe acest următor an, însă după luminată hotărîrea Măriei Sale luĭ Vodă, ce s'aŭ dat, să fiŭ dator lumînărĭ a da după mĕsura şi trebuinţa ce va fi, iar nu banĭ.

Aceste ponturĭ de maĭ sus arĕtate mĕ leg că le voiŭ păzi întocmaĭ, urmându-se vînḑarea pe acest următor an, ce se începe de acum, lét 1819 Noembrie 15 până la lét 1820 iarăşĭ Noembrie 15, iar pe alţĭ anĭ înainte să am protimisis tot eŭ a ţinea acéstă fabrică, însă de voiŭ păzi legătura ce daŭ acum întocmaĭ, când atuncĭ să fiŭ dator a vinde lumînările după preţul cereĭ şi după cuviinciosul nart, ce se va orândui şi se va pune, iar nepăzind ponturile, să fiŭ lipsit şi făr' de nicĭ un protimisis încă şi pedepsit de stăpânire, după mĕsura vineĭ mele.—1819, Noembrie 15.

Riga Zisul.

Cod. XCIII, pag. 187.

1. *Contract pentru ceară galbenă ce'l dă cei ce s'aŭ orânduit cu acest fel*

Încredinţăm cu zapisul nostru la canţalaria luminatuluĭ Divan, că pe anul acesta ce se începe acum lét 1819, Noembrie 15, până la lét 1820, Noembrie 15, ne-am însărcinat noĭ ceĭ maĭ jos iscăliţĭ isnaful lumînărarilor, a lucra lumînărĭ de ceară galbenă, cu acest aşeḑămênt a păzi ponturile de maĭ jos arĕtate:

In 15 Martie 1820, Al. Suţu a dat carte de slobodenie a se face rachiŭ din producte, sub cuvînt că aŭ putredit multe prin gropile ţĕranilor. Decât s'a impus darea către vameşiĭ judeţelor şi aĭ oraşelor, câte 30 parale pe vadră. Odată darea plătită, vindarea în detaliŭ e liberă.

La export se va maĭ percepe 60 parale de vadră, iar deacă a plătit deja taxe interne de 30 parale, va plati încă numaĭ 30.

Când va veni lipsa în ţéră, atuncĭ fabricarea rachiuluĭ se va popri iarăşĭ [1].

---

1) Lumînările să fie de ceară curată, lămurită bine, fără de altă amestecătură.

2) Să se facă lumînărĭ cu îndestulare, pe cât este trebuinţa politieĭ, puindu'şĭ fieş-care lumînărar pecetea sa la lumînarile ce lucréză, care pecete să se pue atât în condica Divanuluĭ i în condica sfinteĭ mitropoliĭ, cât şi în condica Agieĭ, ca orĭ când se vor ivi lumînărĭ cu amestecăturĭ necurate, să se pótă dovedi cel ce ar face acest meşteşug, şi să fie osândit şi judecat.

3) Să se vêndă ocaua de lumînărĭ câte talerĭ opt, după nart, fără de a fi lipsă la dramurĭ.

4) Pentru ca să putem coprinde trebuinciósa ceară, la vremea vêndereĭ, şi să lipséscă intrigile şi urcările la preţ nesuferit din partea isnafuluĭ, să orânduiască starostea un om să cumpere ceară pentru trebuinţa a tot isnatul, şi tot cu acel preţ al cumpărătoreĭ să o imparţă la isnaf.

5) Să avem protimisis noĭ şi chir Riga Zisul, cel ce are fabrica de lumînărĭ albe, a cumpăra întêiŭ noĭ céra câtă trebueşce pe acest an pentru politie.

Pe aceste ponturĭ de maĭ sus arĕtate, ne legăm că le vom păzi întocmaĭ până la soroc, iar pe alţĭ anĭ înainte după preţul cereĭ şi cuviinciosul nart ce se va pune atuncĭ, de ne vom dovedi că am urmat împotrivă să ne pedepsim după mĕsura vineĭ nóstre—1819, Noembrie 15.

(pecetea) *Ioan* . . . . . . (pec.) *Eŭ Constantin sin Gheorghe,* (pec.) *Enache Angheluţă.*

Cod. XCVIII, pag. 185.

1. *Publicaţiĭ la tóte judeţele pentru slobodenia a se face rachiŭ din bucate.*

Dumnévóstră ispravnicilor ot sud . . . . . . sĕnătate. Vĕ facem Domnia mea în scire, că după incredinţările ce ni s'aŭ dat prin adesea înşciinţărĭ, că multe zaherele năpustindu-se prin gropile lŏcuitorilor şi ale arendaşilor din pricina necăutăreĭ ce aŭ prin tóte părţile, nu puţină pagubă pricinuesc, atât către strădania plugarilor, cât şi către veniturile moşiilor monastirescĭ şi boerescĭ, căcĭ cele maĭ multe se strică şi sunt siliţĭ ómeniĭ să le arunce în loc de a se folosi, după care şi de către multe obraze cerêndu ni-se voĭe a scóte rachiurĭ dintr'acest fel de zaherele ce prisosesc de obşte fără de a aduce cel maĭ puţin folos la alişverişurile noroduluĭ, privind Domnia mea cu privire de omenie şi asupra aceştiĭ folosirĭ ce ar putea să cerce supuşiĭ Domnieĭ mele, prin domnéscа nóstră întărire, scrisă de la 7 ale următoruluĭ Martie, la anaforaoa Vistieriеĭ am dat voĭe şi slobodenie, ca să pótă a scóte rachiŭ din asemenea zaherele orĭ-cine va voi, orĭ din ceĭ ce le vor avea, seaŭ şi din alţĭ

Industria pĕcureĭ, continuă a se esercita, după cum în trecut. Vama percepea bun venit de la puţurile de pĕcură, monopolizate in favórea acesteĭ întreprinderĭ, afară numaĭ deacă nu eraŭ scutite cu cărţĭ domnescĭ. De asemene scutirĭ, Al. Suţu acordă la uniĭ boierĭ, Monastireĭ Mislea, pentru treĭ puţurĭ noue şi Monastireĭ Sinaia pentru două puţurĭ [1]. Estragerea pĕcureĭ în judeţul Sacueni se face pe comtul

cumpĕrătorĭ, fără de a fi poprit de către nimenea, saŭ de a i se face vre-o supĕrare cu vre-o numire de cerere, afară numaĭ să rĕspundă o puţină dare ce s'aŭ hotărît de către vameşiĭ judeţelor şi aĭ oraşelor, după chipul ce se arată maĭ jos, adecă, fieş-care cel ce va scóte rachiurĭ din asemenea zaherele, fără osebire, din câte vedre va scóte să fie dator a rĕspunde către vameşul aceluĭ loc unde îşĭ va avea povarna seaŭ cazanul, pe parale 30 de vadră şi apoĭ către verĭ cine îl va vinde, acel rachiŭ să nu maĭ fie supus la nicĭ o altă dare, măcar, şi de 'l va precupeţi în tótă ţéra de la unul până la altul, căcĭ şi aŭ rĕspuns odată darea ce s'aŭ hotărît pentru scótere, iar trecêndu'l peste hotare, de va avea adeverinţa vameşuluĭ pentru rĕspunderea celor 30 de parale, să plătéscă cu cuvînt de trecĕtóre, la vameşul de la acea schelă pe unde 'l va trece, pe alte 30 de parale de vadră, iar neavênd asemenea dovadă, să plătéscă de vadră pe parale 60, adecă şi vama scótereĭ şi trecĕtórea, înţelegêndu-se acéstă dare numaĭ pentru ceĭ adevĕraţĭ povarnagiĭ seaŭ şi orĭ carele altul fără osebire va obicĭnui acéstă neguţătorie, cu a scóte singur rachiŭ, iar câţĭ vor cumpĕra rachiurĭ de zaherele de la ceĭ ce vor scóte, precupeţindu-le în ţeară nu aŭ să plătéscă nimic, iar trecêndu-le peste hotar, aŭ să plătéscă trecĕtórea ce s'aŭ ḑis, adecă pe parale 30 de vadră, făcêndu-se cunoscut printr'acésta, că asemenea rachiurĭ cumpĕrate şi-aŭ rĕspuns hotărîta dare la locul scótereĭ lor. Decĭ, sosindu-vĕ acéstă poruncă a Domnieĭ mele, şi înţelegêndu'ĭ coprinderea, numaĭ decât să o publicuiţĭ la toţĭ de obşte, făcêndu'ĭ să înţelégă, că şi acéstă chibzuire s'aŭ trimis de către Domnia mea pentru binele obştieĭ şi întemeerea folosuluĭ fieş-căruia şi să îndemnaţĭ pe toţĭ ceĭ ce veţĭ socoti că pot să obicĭnuiască acéstă neguţătorie, ca să o pue în lucrare şi să'şĭ cheltuiască fieş-care zaherelele într'acest chip, de vreme ce neavênd nicĭ o vînḑare se năpustesc prin gropĭ şi se strică făr' de a aduce cel maĭ puţin folos; acéstă lucrare însă a rachiuluĭ, va curge fără poprire pe câtă vreme va fi şi îmbişugarea ce urméză din mila milostivuluĭ Dumneḑeŭ, iar când se va ivi vre-o lipsă (ferescă Dumneḑeŭ), atuncĭ nu numaĭ după cuviinţă se va popri, ci încă şi chiar cu mulţămita, atât a vînḑĕtorilor zaherelelor, cât şi a povarnagiilor, pentru că firesce, urcându-se preţurile lor şi ceĭ cu zaherele se vor folosi maĭ bine vînḑêndu-le întru a lor fiinţă, după căutarea ce vor avea şi povarniştiĭ vor înceta din lucrarea rachiuluĭ, nedându-le mâna să cumpere zaherele cu preţurĭ încărcate; aşa dar veţĭ urma Dumnóvóstră, trimiţênd şi rĕspuns de primirea porunceĭ şi fiţĭ sĕnătoşĭ. — 1820, Martie 15.

1. *Cartea monastireĭ Mislea, din sud Prahova, pentru treĭ puţurĭ de pĕcură ce le-aŭ deschis în sud Saac*

Milostiiŭ Bojiiŭ Iō Alexandru Nicolae Suţu, voevod i gospodar.

Zemle Vlahiscoe. — Dat'am domnésca nóstră carte sfinteĭ şi Dumneḑeescéĭ monastirĭ Misliĭ, din sud Prahova şi cuviosuluĭ egumen de la acéstă monas-

vameşilor, carĭ plăteaŭ moşnenilor Izescĭ-Păcureţĭ, câte 20 de parale de vadră, şi osebit aŭ vameşiĭ să li păzéscă şi acele 40 de ḑile pe

---

tire, Chir Gavril, ca să aĭbă voĭe şi slobodenie a deschide pe moşia monastireĭ ce se numesce Bărăceniĭ, din sud Saac, treĭ puţurĭ de păcură, cu cheltuiala monastireĭ, şi fiind-că aceste puţurĭ, după jalba ce aŭ dat numitul egumen, orânduindu-se în cercetare la Dumnéluĭ vel Logofĕtul de ţéra de jos, din anaforaoa ce aŭ făcut asupra pricineĭ, ne-am pliroforisit, că se deschid cu mare cheltuială şi urméză să simţă grea cheltuială, de aceea ne-am milostivit Domnia mea şi printr'acéstă domnéscă carte-i hărăzim numiteĭ monastirĭ tot venitul acestor treĭ puţurĭ de pĕcură, nefiind intrate în vîndarea celor-l-alte puţurĭ, maĭ dinainte, ca cu dênsul să pótă drege şi să ţie totdeauna aceste puţurĭ în fiinţa lor şi să se ajutoreze monastirea la cheltuelile ce are; pentru care şi poruncim vameşilor şi tuturor de obşte, nimenĭ întru nimic supĕrare să nu facă, fiind-că acestea sunt a fi scutite de cheltuelile şi dările ce daŭ alte puţurĭ, căcĭ aşa este porunca Dnmnieĭ mele, i saam receh gpd. — 1819, Octombre 28.

(pecetea gpd.) *Procitoh Golescu vel Logofĕt.*

Cod. XCIII, fila 104 v.

Zemle Vlahiscoe. — Dat'am domnésca nóstra carte, Dumnéluĭ cinstit şi credincios boeruluĭ Domnieĭ mele, vel Vistierul Grigore Filipescu, ca să aĭbă a lua venitul pĕcureĭ de la două puţurĭ de pĕcură, ce are Dumnéluĭ la Izeşcĭ, sud Saac, la care vameşiĭ domnescĭ să nu se amestece, ce tot venitul ce se va aduna de la pĕcură, ce va eşi dintr'aceste două puţurĭ, să fie pe séma caseĭ Dumnéluĭ, nesupĕrându-se de vameşĭ întru nimic, pentru că după rugăciunea ce aŭ făcut Domnieĭ mele, a'ĭ hărăzi vama domnéscă, de la aceste puţurĭ şi atât după evghenia néamuluĭ Domnieĭ sale, dintre ceĭ dintâiŭ aĭ pământuluĭ, cât şi după slujbele Dumnéluĭ, cele credincióse, care sunt cunoscute Domnieĭ mele şi după pilda altor asemene hărăzirĭ, din veniturĭ domnescĭ, care s'aŭ dat şi se păzesc, căḑêndu-i-se şi Dumnéluĭ a fi împărtăşit cu acéstă milă, am bine-voit de am făcut acest har şi ca să se păzéscă cu nestrămutare, am dat domnescul nostru sinet, prin care poruncim vameşilor i altor slujbaşĭ, întru nimic supĕrare să nu faceţĭ, i saam receh gpd. — 1820, Noembre 15.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCII, fila 192.

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe

Dumnéta vel Logofete de ţéra de sus, pentru destoĭnicile cuvinte ce se arată maĭ jos într'acéstă anafora, a Dumitale, cu cale fiind cererea jăluitorilor, primită este Domnieĭ mele şi poruncim, ca la vîndarea vămilor anuluĭ viitor, să intre în ponturile vămeĭ şi acest adaos de parale 20, spre a lua adecă jăluitoriĭ, câte taleri unul, de vadra de pĕcură de atuncĭ înainte. — 1819, Aprilie 13.

(pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 26.

an, ale stăpânilor moşieĭ cu pĕcură. Cu asemenea plată nu se maĭ mulţămesc locuitoriĭ, acum când păcura e vêndută de vameşĭ de la

---

Prea Înălţate Dómne

După luminată porunca Inălţimeĭ tale, ce mi se dă la acéstă jalbă a moşnenilor Izeşcĭ-Păcureţĭ, din sud Saac, făcênd cercetare, am vĕḑut ponturile vămilor la capul 35, scriind chiar aşă: Cumpĕrătoriĭ vămeĭ Vălenilor-de-Munte, după vechiul obiceiŭ, are sĭ plătéscă lŏcuitorilor, ce lucréză puţurile cu pĕcură, pentru munca şi ostenéla lor, câte parale 20, de vadra de pĕcură şi pe fieş-care sĕptĕmână, precum s'aĭ urmat din vechime, până acum, să mĕsóre pécura şi să o priméscă vameşiĭ de la lŏcuitorĭ, iar plata să se urmeze a se da la fieş-care treĭ lunĭ o dată şi osebit are să li se păzéscă şi acele 40 ḑile pe an, ale stăpânilor moşieĭ cu pĕcură», şi ḑic jăluitoriĭ, că acele câte 20 de parale pentru vadra de păcură, aŭ fost rânduite din vechime, când lucrul muncitorilor era câte 7—8 parale pe ḑi, de unde aveaŭ şi eĭ folos, iar acum aŭ ajuns şi până la 60 de parale, cum şi pĕcura o vindéĭ vameşiĭ un leŭ vadra şi acum o vînd de la talerĭ 4, până la talerĭ 5, care pĕcură o scot cu mare greutate, căcĭ puţurile unele trec cu adâncimea şi preste 300 de stânjinĭ, cum şi la făcutul puţurilor, atuncĭ era cheltuiala la un puţ până la talerĭ 100, iar acum merge până la talerĭ 1000 şi unele puţurĭ eşind fără de pĕcură le rĕmâne cheltuiala perdută şi afară din cheltuelile puţurilor, numaĭ la scosul pĕcureĭ, care o scóte amestecată cu apă, apoĭ eĭ o aleg şi o fac teslim, la vameşĭ nu le ajunge acea leiţă, ce maĭ daŭ din casele lor, adecă perd făcutul puţurilor i munca şi ostenéla lor i lemnele şi ergaliile cele trebuincióse şi de treĭ anĭ încóce n'aŭ maĭ luat din leiţa aceea nimic, dându-se tóte prin mâna vameşilor la ómenĭ streinĭ că aŭ muncit; li se întêmplă şi primejdiĭ, că numaĭ în anul trecut le-aŭ murit treĭ ómenĭ din duhórea pĕcureĭ; prin cercetarea şi chiar a vameşilor şi a altora cu sciinţă şi s'aŭ găsit că este cu cale a se adăogi alte câte 20 parale la vadră, a fi plata un leŭ, dar pentru căcĭ jăluitoriĭ nu eraŭ mulţumiţĭ pe acea plată de un leŭ, cerênd a se pune câte 60 de parale şi dintr'a lor neputinţă, cum şi din împotrivirile ce ḑic că aŭ avut, n'aŭ dobândit'o nicĭ aceea. Decĭ din cercetare ce am făcut, şi eĭ m'am pliroforisit, că jalba lor este adevĕrată şi acéstă adăogire ce o cer, este cuviinciósă a se face, fiind folositóre întêiŭ la lŏcuitorĭ, că din munca lor cunoscênd folos, nu este îndoire, că se vor sili a scóte pĕcură maĭ multă; al doilea că vameşul cu acel adaos de plată, dobândind pĕcură maĭ multă, se sporesce venitul vămeĭ şi se face folos şi Cămăreĭ. De aceea cererea lor fiind primită dreptăţeĭ, găsesc cu cale, ca să li se adaoge, alte câte 20 parale de vadră, a fi un leŭ şi bine-voind Măria ta, a li se face acéstă adăogire, să se dea luminată poruncă, a se pune în faptă, de la începutul anuluĭ viitor înainte, când atuncĭ, la vîndarea vămilor, se va pune şi în ponturile vămilor, iar hotorîrea rĕmâne la Măria ta. — 1819, Aprilie 1.

Gheorghe Filipescu vel Logofĕt.

Cartea paharniculuĭ Andronache Teohari, pentru douĕ puţurĭ de pĕcură

Zemle Vlahiscoe. — Fiind-că cinstitul şi credincios boerul Domnieĭ mele, biv vel Paharnicu Andronache Teohari, prin sinet domnesc, ot lét 1818 Martie

4—5 talerĭ vadra, şi când puţurile aŭ trecut unele în adincime preste 300 de stânjenĭ şi costă până la 1000 talerĭ săpatul unuĭ puţ, cu risicul

---

23, aŭ *avut privileg'iŭ de slobodenie a'şĭ deschide pe moşia sa Cozmina, din sud Saac, două puţurĭ de păcură* cu cheltuială de la sine, al căruia venit l-aŭ avut hărăzit pe chipu-şĭ, iar acum după pliroforia ce ne-aŭ dat Dumnéluĭ cinstit şi credincios boerul Domnieĭ mele Gheorghe Filipescu vel Logofĕt de ţéra de sus, cum că numitul boĭer, de apururea este sîrguitor, cu mare rîvnă şi protimie de cele întâmplătóre slujbe ale ţĕriĭ, iar maĭ vĕrtos, după încredinţarea ce ne-aŭ dat iarăşĭ Dumnéluĭ, că deschiderea acestor puţurĭ, se face cu mare cheltuială, de la care un prea puţin folos are stăpânul moşieĭ, pe lângă multă cheltuială ce face, de aceea, după tot cuvîntul drept şi după protimia ce are pentru patrie, cădêndu-i se şi óre-şĭ-care ajutor, ne am milostivit Domnia, mea şi nu numaĭ privileghiul, de două puţurĭ de pĕcură, ce aŭ avut, îl innoim şi îl întărim, ci încă şi har de la Domnia mea, cu voĭe şi slobodenie îĭ dăm, a deschide încă o gură de puţ, care şi acesta să şi'l facă tot cu a sa cheltuială şi să le aibă de a-pururea, câte trele puţurile, cu tot venitul lor, pe séma caseĭ sale, scutite şi apĕrate, de tóte dările şi cheltuelile ce daŭ alte puţurĭ, fiind-că aşa este porunca Domnieĭ mele, i saam receh gpd. — 1819, Octombre 3.

(pecetea gpd.) *Vel Logofĕt procitoh.*

Cod. XCIII, fila 87

Hrisovul monastireĭ Sinaia din sud Prahova.

Fiind-că sfânta şi dumnedeească monastire Sinaia din sud Prahova, atât prin alte cărţi ale fraţilor Domnĭ de maĭ nainte, cât şi prin cărţile Domnieĭ sale Ioan Vodă Caragea aŭ avut mila de maĭ jos arĕtată, însĭ lude 20 cu scădĕmênt de lude din dajniciĭ vistierieĭ, scutiţĭ şi apĕraţĭ pentru ajutorul monastireĭ şi al părinţilor călugăraşĭ, ca să aibă voĭe şi slobodenie a deşchide pe moşia monastireĭ ce se numesce *Sinaia, două puţurĭ de pĕcură* cu cheltuiala monastireĭ, al cărora venit să'l ia monastirea, nefiind intrate în vêndarea celor-l-alte puţurĭ de maĭ nainte, precum şi vama din patru joĭ de la zborul ce se face la vremea culesuluĭ de viĭ în Valea Nigovanilor, pe moşia monastireĭ fără de a se amesteca vameşiĭ întru nimic, care zbor fiind-că de la o vreme încóce s'aŭ mutat de se face maĭ jos, adecă la Urlaţĭ, Vinerea, în toţĭ aniĭ aŭ avut egumenul monastireĭ prigonire cu Vameşiĭ Urlaţilor, nevrênd a 'ĭ lăsa să 'şĭ ia vama de la acest zbor, cu pricinuire căcĭ s'aŭ mutat facerea zboruluĭ din Nigovanĭ la Urlaţĭ, la care acésta neavênd cuvênt vameşiĭ, că de şi s'aŭ mutat zborul dintr'un loc într'altul, fiind însă că monastirea n'aŭ avut har de la Domn, locul unde se făcea zborul, ci vama hărăzită de la acel zbor, de aceea şi s'aŭ hotărît de către arĕtaţiĭ Domnĭ, ca monastirea după privileghiurile ce are pentru acest har al vămeĭ zboruluĭ, să 'şĭ ia vama din patru Vinerĭ ale zboruluĭ ot Urlaţĭ, tómna pe vremea culesuluĭ viilor fără de a se amesteca vameşiĭ de acolo întru nimic, după cum chiar din sineturile domnescĭ ce le vĕduiŭ Domnia mea, ne pliroforisim. Drept aceea învrednicindu-ne Domnul Dumnedeŭ şi pre noĭ cu a treia Domnie a aceştiĭ pravoslavnice ţĕrĭ, nu numaĭ le înnoim şi le întărim milele de maĭ sus arĕtate pe deplin, ci după arĕtarea

de a nu da de pĕcura. La 13 Aprilie 1819, Al. Suţul aprobă sporirea cu 20 parale la vadră, plata muncel locuitorilor proprietarí, unde se deschid puţurí de pĕcură.

Mijlóce înlesnitóre comerciuluĭ. — Slabe de tot eraŭ aceste mijlóce. Căile de comunicaţiune în ţéră şi spre fruntariĭ continuă a fi în próstă stare. Cu pericolul vieţeĭ poţí strĕbate spre Ardeal, prin nepracticabile căĭ şi peste ape fără podurĭ. Chervanele sciŭ când plécă, dar nu şi când ajung unde-va, deacă ajung!

Greutăţile cu moneda de la diverse State împrumutată, este şi

---

ce ne-aŭ făcut prin anafora Dumnéluĭ vel Logofĕtul de ţéra de jos, că acéstă monastire se află la munte şi loc strâmtorat cu părinţĭ lăcuitorĭ întrînsa, unde nu pot cu înlesnire a'şĭ agonisi cele trebuinciόse ale hraneĭ, şi aŭ fost după vremĭ şi sunt totdeauna supĕraţĭ de mosafirĭ trecĕtorĭ, spre ajutorul părinţilor de acolo, şi ca să fie şi Nouĕ vecĭnică pomenire, hărăzim şi Domnia mea aceste milĭ de maĭ jos arĕtate, însă să scutéscă vinăriciul, dijmăritul şi oeritul pe drepte bucatele monastireĭ, cum şi 50 bolovanĭ sare de la ocna Slănicului, să ia pe tot anul de la lét 1820 înainte, precum şi voĭe cu slobodenie de la anul în colo a *maĭ deschide monastirea încă alte douĕ puţurĭ de pĕcură pe moşia sa ce se numesce Sinaia,* cu asemenea rânduială ce aŭ deschis şi pe cele-l-alte douĕ de maĭ nainte, ale cărora venit să'l ia tot numita mónastire, nefiind intrate nicĭ acestea în vêndarea puţurilor celor vêndute; şi ca să fie milele numiteĭ monastirĭ, atât cele de maĭ nainte cât şi cele hărăzite de Domnia mea statornice şi de întărire, iar Domnieĭ mele şi reposaţilor părinţilor Domnieĭ mele vecĭnică pomenire, am dat sfinteĭ monastirĭ acest hrisov al Domnieĭ mele, adeverindu'l cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele Iō Alecsandru Nicolae Suţu Voevod i cu credinţa Prea Iubiţilor Domnieĭ mele fiĭ: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ión Vv., Scarlat Vv., Dumitru Vv., Grigorie Vv., martorĭ fiind şi Dumnélor cinstinţĭ şi credincioşĭ boeriĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: pan Constantin Creţulescu vel Ban, pan Barbu Văcărescu vel Vistier, pan Istrate Creţulescu vel Vornic de ţéra de sus, pan Mihalache Manu vel Vornic de ţéra de jos, pan Gheorghe Filipescu vel Logofĕt de ţéra de sus, pan Constantin Filipescu vel Vornic, pan Grigorie Ralea vel Vornic, pan Gheorghe Golescu vel Vornic al obştirilor, pan Constantin Golescu vel Logofĕt de ţéra de jos, pan Nicolae Slugearoglu vel Postelnic, pan Dumitrache Hrisoscoleu vel Logofĕt de obiceĭurĭ, pan Gheorghe Vlahuţ vel Spătar, pan Mihalache Bălénu vel Vornic al politieĭ, pan Alecsandru Hariton vel Căminar, pan Alecsandru Desila vel Comis; şi Ispravnic pan Constantin Golescu vel Logofĕt de ţéra de jos; şi s'aŭ scris hrisovul acesta la anul dintêiŭ dintru a treia Domnie a Domnieĭ mele, aicĭ în oraşul scaunuluĭ Domnieĭ mele Bucurescĭ, la aniĭ de la nascerea Domnuluĭ Dumnedeŭ şi mântuitoruluĭ nostru Isus Hristos, de Nicolae Logofĕt de Divan.—1819, Noembrie 20.

(iscălitura şi pecetea gpd)

Constantin Golescu vel Logofĕt.

Cod. XCIII, fila 151.

ea mare şi dă loc la doue rele: esistenţa de *zarafi*[1] şi ivirea désă de *„calpuzani“*, adică de fabricanţi de monedă falşă[2].

In 1819 Octombrie 28, Gheorghe Vlahuţ vel Spătar şi membrii tribunalului Spătăriei Vasile Iconomul Paharnic şi Dumitrie Greceanul, raporteză lui Al. Suţu, că aŭ prins «patru streini sudiţi inglezesci, făcênd Calpuzanlic, anume: Spirul Miţoane, Constantin Atanasiu, Dionisie Trono şi Nicule Lemundios de la Zachint». Eĭ şi-aŭ mărturisit culpa. După pravila (Cap. 8, § 2) pedépsa le este mórtea.

Vodă, în aceeaşi ḑi dă resoluţiune, comutându-le pedépsa la ocnă fără termin.

Alt Calpuzan.—In 8 August 1819, anaforaoa Criminalionului (?) aréta lui Vodă, că Apostol sin Radu Şoiculescu ţigan «avênd meşteşugul zlătăriei, ce se asémănă cu meşteşugul argintarilor, a făcut parale mincinóse de tininkea, sumă până la taleri 400, şi le da unui Gheorghe Cârciumaru de la straja podului Colentinei, cu care era unit spre acéstă faptă, până s'aŭ descoperit urmarea... După a căruia faptă pravilele cele împĕrătesci, (hotărăsc) *a i se tăia mânile,* iar după pravila cea nouĕ a ţĕrei, se osîndesce la mórte. Dar fiind urmarea numitului ţigan de calpuzanlic, o faptă fără atâta mare vătămare spre paguba obştiei, de către judecată s'a găsit cu cale, ca în loc de pedépsa pravilelor, care s'aŭ obicînuit, să se pórte cu bătaie prin têrg, şi să se trămiţă la ocne, cum asemenea s'aŭ hotărît şi de Inălţimea ta de i s'aŭ urmat pedépsa şi este trămis la ocnă fără soroc, de la 14 a trecutului Iunie...

---

1. *Pitac către Dumnélui vel Agă pentru nizamul zarafilor ce staŭ şi âmblă pe uliţele têrgului*

Cinstite şi credincios boerule al Domniei mele, Dumnéta vel Agă, din alăturata copie de anafora, ce aŭ făcut către Domnia mea Dumnélor orânduiţii boeri pentru nizamul în care se cuvine a se pune zarafii ce âmblă şi staŭ pe uliţele têrgului, metahirisind zaraflâc cu schimbarea monedelor, vei lua Dumnéta pliroforie pe larg de coprinderea ei i de chibzuirea ce aŭ făcut Dumnélor numiţii boeri, pentru care poruncim Dumitale ca prin compania cea mare de aici a neguţătorilor să se pue în lucrare coprinderea acestii anafora, (care s'aŭ întărit de Domnia mea) şi de urmarea i chibzuirea ce va face numita companie, să arĕte Domniei mele prin anafora, ca să se dea în urmă şi poruncile ce vor fi cuviincióse; tolco pisah gpd.—1819, August 15.

Cod. XCVI, pag. 71.

2. Cod. XCII, pag. 526.

Proprietarul ţiganului se rógă de Vodă să'l graţieze. Vodă, la 1 Noembrie 1819 dispune a fi ertat şi dat pe mâna stăpânului sĕŭ [1].

O altă dificultate de invins era—pentru neguţătorii carĭ voiaŭ să mérgă peste fruntarie—maĭ ales in Rusia, de a dobândi voie, paşport de la Domnitor.

Ca să capete un neguţător român, Ion Dumitru, paşport de mergere in Basarabia, a trebuit anafora a luĭ vel Logofĕt, din 14 August, 1820, către Al. Suţu, spunĕndu-ĭ cum a ispitit pre jăluitor: Unde merge? La ce se duce? Se va maĭ intórce?.. şi i s'a luat chezaş rĕspunḑĕtor [2].

O femee care voia să mérgă in Rusia, ca să şi caute o fată fugită in 1812, cu vre-un soldat rus, nu i s'a dat paşport, decât iar cu asemenea formalităţĭ.

Numaĭ păstoriĭ de oĭ ardelenĭ, aveaŭ maĭ lesniciósă comunicaţiunea intre Muntenia şi Ardeal. In privinţa acestor păstorĭ şi a privileghiilor ce li se acordară, orĭ numaĭ carĭ li se reinnoiră de Al. Suţul, se pot consulta actele ce dăm aci in notă. Multe pitace opresc abusivele purtărĭ ale vătafilor de plaiurĭ, in contra acestor ciobanĭ, dar sunt şi acte oprind abusive urmărĭ din partea păstorilor [3].

1. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe*

Cinstit şi credincios boerule al Domnieĭ mele, Dumnéta biv vel Bane, epistatule al Spătărieĭ, neadormită îngrijire avĕnd Domnia mea ca să dovedim pe ceĭ rĕĭ nărăviţĭ, ce se silesc în multe chipurĭ, să păgubéscă obştea cu al lor rĕŭ câştig, fără nădejde ni s'aŭ arĕtat câtevaşĭ mahmudele mincinóse, care nu sunt tăiete la taraphanaoa împĕrătéscă din Ţarigrad, şi sunt maĭ albiciósе, decât cele adevĕrate, şi nu se îndoesc precum se îndoesc cele bune de aur curat, de aceea volnicim Domnia mea a popri îndată cu totul acéstă viclénă şi urîtă faptă până a nu se întinde în tot coprinsul acestuĭ oraş, cum şi afară în judeţe, răsipindu-se acest fel de mincinóse mahmudele spre paguba obştieĭ, straşnic poruncim Domnia mea ca îndată să daĭ de scire în tot semptul Spătărieĭ arĕtându-le semnele acestor mincinuóse mahmudele după cum s'aŭ ḑis maĭ sus făcĕndu-le cunoscută şi porunca Domnieĭ mele, ca nu numaĭ să se feréscă a primi cinevaşĭ vre-o acest fel de mahmudea, niciĭ măcar drept o para, că se va pedepsi, ci încă şi pe cel ce se va dovedi avĕnd acest fel de mahmudele, să'l aducă negreşit la Dumnóluĭ vel Cămăraşul să'l dea în zaptul Dumisale; tolco pisah gpd.—1820, August 13.

Cod. XCVI, pag. 174.

Asemenea pitac s'aŭ făcut şi la Agă, şi la starostea de neguţătorĭ.

2. Cod. C, pag. 366.

3. *Publicaţiĭ în 17 judeţe, pentru mocaniĭ ardelenĭ, a nu se supĕra împotriva ponturilor domnescĭ i vechiuluĭ obiceiŭ*

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar zemle Vlahiscoe

Dumnóvóstră ispravnicilor ot sud . . . . . sĕnătate. Vĕ facem în scire că pentru ca să nu maĭ găséscă mocaniĭ oerĭ ardelenĭ, câtuşĭ de puţin jăluire

După jalba acestor oierí Ardeleni, Domnitorul a trămis în anquetă la județele de munte și la al Ialomiței, pre omul séŭ de încredere, pre Cafegí-Beșa al séŭ, asistat de un dragoman al Agenției Austriace.

---

cătro aujal Domniei mele, iată cu deadinsul și cu străjnicie vě poruncim, ca de acum înainte, atât la coborîrea lor cu oile aicĭ în țeară spre ernatec, cât și la întórcerea la munte spre pășune, să fițĭ cu mare privighere, dând de scire tuturor de a nu îngădui, orí pe stăpânii moșiilor, orí pe zabiții județuluí, precum și pe beșlii i pe polcovnicí i pe căpitanĭ i pe zapciĭ seaŭ pe orĭ-ce alt slujbaș, de a'í supěra cu vre o luare seaŭ cerere, cu cât de puțin măcar, împotriva ponturilor domnescĭ ce sunt date, după orânduiala ce este așeḑată pentru dênșiĭ, a vechiuluí obiceiŭ, precum asemenea, nicí pe vătașii plaiurilor (cătro care s'aŭ trimis din porunca Nóstră și osebite scrisorí cătro Dumnélor velițiĭ Vornicĭ) și de se va arěta vre unul din mocaní la isprăvnicat, jăluindu-se de vre-o împotrivă urmare, sí'ĭ facețĭ negreșit cuviinciósa îndestulare cu împlinirea dreptuluí séŭ, urmând cuprindereĭ ponturilor domnescí i vechiuluĭ obiceiŭ, precum maĭ sus ḑicem, și pe de altă parte să și însciințațĭ cătro Dumnélor velițiĭ Vornicĭ, iar de primirea și înțelegerea acestií poruncĭ, să trimitețĭ rĕspuns în scris cătro Domnia mea și fițĭ sĕnătoșĭ.—1820, Octombrie 2.

Cod. XCVI, pag. 188.

Iŏ Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe

După arĕtarea ce ne face Dumnéluí, vel Logofĕtul de țéra de sus, printr'acéstă anafora, poruncim al nastru cafegi-bașa, ce eștĭ orânduit asupra pricinilor mocanilor oerĭ suditĭ chesaro-crăescĭ, ca dimpreună cu Dumnélor ispravniciĭ județuluĭ, să facețĭ urmare întocmaĭ precum maĭ jos se cuprinde, iar când vre-o parte se va arĕta cu dava și va ḑice că are împotrivă a rĕspunde, orĭ pentru cheltuiala stricăciuneĭ puțurilor, orĭ pentru aceĭ talerĭ 600 ce ni se arată că s'ar fi cerênd, atuncĭ să iaĭ pe amêndouĕ părțile și să'ĭ aducĭ aicĭ la Divanul Domnieĭ mele.—1820, Martie 23.

(pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cond. XCV pag. 447.

Prea Înălțate Dómne,

Mocaniĭ oerĭ sudițĭ ce s'aŭ străgănat în vara trecută prin județe, venind cu cafegi-bașa al Măriеĭ tale, să le împlinéscă jafurile ce aŭ arĕtat că li s'aŭ făcut, găsind și pe un Alexandru Surecciu din sud Ialomița, cu vitele pornite la zalhanale, 'l-aŭ apucat cu strînsóre, să dea peste talerĭ 600, cu cuvînt de pagubă, căcĭ aŭ isgonit oile unor sudițĭ de primăvară după suhaturile sale, iar Alexandru Surecciu arĕtând că el are pagubă cu stricăciunea ce i-aŭ făcut la puțurĭ, pentru care i-aŭ luat zapis să vie la Decembre 10 să se judece și viind Alexandru la soroc, pîrițiĭ nu s'aŭ arĕtat a eși în judecată și că jăluind Alexandru, Măriеĭ tale, arĕtând pricina, aŭ cerut să se cercetеze la fața loculuĭ, s'aŭ orânduit jalba la Logofeție, și Logofetia aŭ scris, din porunca Măriеĭ tale, la Dumnélor ispravniciĭ județuluĭ, să cerceteze și să înscințeze; după care aŭ venit alăturatele înscíințărí, cuprinḑĕtóre cĭ, față cu amêndouĕ părțile cercetând, aŭ descoperit, că sudițiĭ s'aŭ găsit vinovațĭ și îndatorațĭ a plăti stri-

Pentru inlesnirea comunicaţiuneĭ şi transportuluĭ marfeĭ din Ardeal, s'a făcut o incercare de navigaţiune fluvială în 1819.

---

căciunea puţurilor şi deosebit înscіinţéză, că tot sudiţiĭ aceia, neurmând rândueleĭ ce aŭ a fi âmblătorĭ cu păşunea, s'aŭ pus în silă de aŭ bătut parĭ şi aŭ făcut saele fără slobo̦denie, seaŭ tocmélă cu numiţiĭ, şe̦dênd statornicĭ pe suhat, şi acum în primăvară, nu vor să se ridice ca să'şĭ pârléscă suhaturile, căcĭ la Sureccii, suhat nepârlit nu este bun; decĭ, rânduiala isudiţilor oerĭ nu este slobodă a fi statornicĭ la un loc, să şadă tótă iarna, nicĭ a bate parĭ să facă saele, nicĭ a se pune în silă cu perdele pe suhaturĭ, care sunt trebuinciόse de sureccit, că se pricinuesce sureccilor pagubă, şi precum sudiţiĭ îşĭ caută dreptul lor, este cu cale ca şi dreptul pămêntuluĭ să se împlinéscă, pentru care să se dea luminată poruncă către cafegi-başa al Măriеĭ tale, ca dimpreună cu Dumnélor ispravniciĭ judeţuluĭ, să împlinéscă de la numiţiĭ, cheltuiala stricăciuneĭ puţurilor, atât de an, cât şi de estimp, şi să'ĭ isgonéscă după suhaturĭ, ca să şi le căpuiască neguţătorul, deosebit să li se dea nizam a nu maĭ face statornicie pe moşie seaŭ să facă saele făr' de învoire cu stăpâniĭ, nicĭ să se pue pe suhaturile de vite cu fătăciune de oĭ, în silă, iar hotărîrea rĕmâne la Măria ta.—1820, Martie 14.

Vel Logofĕt.

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Cu acéstă anafora, a Dumnéluĭ vel Vistierul, şi cu apelaţie împotrivă, eşind înaintea Domnieĭ mele jăluitoriĭ oerĭ sudiţĭ chesaro-crăescĭ, fiind faţă şi *Senior Udrischi*, secretarul cinstiteĭ Aghenţiĭ, am făcut Domnia mea cuviinciόsa chibzuire, atât la cele ce se arată în anafora, cât şi la cererile jăluitorilor, şi voind Domnia mea a se da sfârşit aceştiĭ pricinĭ, cu despăgubirea jăluitorilor, la cele ce în adevĕr vor fi asupriţĭ, orânduim pe al nostru cafegi-başa, să mérgă împreună cu jăluitoriĭ la arĕtatele judeţe, şi după cum le-aŭ fost făcut despăgubîrea la judeţul Slam-Romnic, asemenea să urmeze şi la cele l-alte judeţe a face despăgubire, apucând pe vătaşiĭ de plaiurĭ i vameşiĭ i arendaşiĭ de moşiĭ şi alţĭ slujbaşĭ; aşijderea şi pentru asuprirea ce li s'aŭ făcut la cântar, când li s'aŭ cântărit telemeaoa, să le facă iarăşĭ cuvenita despăgubire, spre a rĕmânea jăluitoriĭ întru tóte odihniţĭ, însă, atât din ceĭ ce vor fi făcut jafurile, cât şi din ceĭ ce vor fi făcut asuprirea la cântar, carĭ vor vrea a se învoi cu jăluitoriĭ, să se facă învoirea in scris, dând zapise unul la mâna altuia, adeverite de ispravniciĭ judeţuluĭ, iar câţĭ vor d̦ice că aŭ a rĕspunde, să'ĭ ia orânduitul mumbaşir să'ĭ aducă aicĭ, ca să stea faţă cu jăluitoriĭ; poruncim, orânduitule mumbaşir, să facĭ urmare întocmaĭ.—1820, Ianuarie 20.

(pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCV, pag. 182.

Prea Inălţate Dόmne,

Sudiţiĭ oerĭ Săcelenĭ, prin douĕ jălbĭ ale lor, ce le vĕd̦uiŭ scrise, din lόt 1818, Septembrie, şi date de către Domnul Ioan Caragea, aŭ făcut douĕ cererĭ, adecă, întru una d̦ic, că li s'aŭ făcut înşelăciune de către ceĭ cu că-

Românul neguţător braşovean Gheorghe Aron aŭ cerut voie ca să pogóre marfă pe apa Oltuluĭ:

şăriile de prin plaiurĭ, i cele din câmp, în curgere de treĭ anĭ, cu cântarele ce aŭ tras telemeaoa, fiindu-le aiarul maĭ mic şi le-aŭ mâncat la suta de telemea, 15—16 oca, şi până la 23, cerênd pentru acésta, ca cu mijlocul ce s'aŭ urmat la plaiul Prahova, cu mumbaşirul ce aŭ fost să li se facă despăgubire, în dosul acesteĭ jălbĭ, li se dă poruncă, ca prin orănduitul mumbaşir domnesc, să se ia un cântar pecetluit să mérgă, şi prin ajutorul ispravnicilor, să facă cercetare jălbeı aceştia, faţă cu pîrîţiĭ, atât prin alte dovedĭ, cât şi prin blăstem, şi dovedindu-se arĕtarea lor adovĕrată, că adecă căşariĭ. vrênd să'ĭ înşele la primirea telemeleĭ, aŭ făcut cântare maĭ micĭ decât cântarul, acel luat de aicĭ de mumbaşir; tótă acea pagubă ce se va dovedi în adevĕr că aŭ cercat jăluitoriĭ, să o implinéscă, iar neodihnindu-se vre-o parte cu cercetarea ce se va face la faţa loculuĭ, să'ĭ aducă la Divan; osebit, în cea de al doilea jalbă, iarăşĭ se plâng şi jăluesc pentru vătaful plaiuluĭ Teleajenuluĭ, din sud Saac i vameşiĭ din acel judeţ, cât şi alţĭ dregĕtorĭ din treĭ judeţe: Ialomiţa, Buzĕŭ, Slam-Râmnic, că treĭ anĭ de ḑile sunt de când pătimesc jafurĭ de ceĭ maĭ sus arĕtăţĭ, şi unde nădĕjduia, că după întocmirea ponturilor şi nizamuluĭ ce este hotărît, spre a fi de tóte apĕraţĭ, eĭ împotrivă, maĭ rĕŭ aŭ fost păgubiţĭ şi prădaţĭ de către numiţiĭ, fiind-că în ponturĭ este poruncit, vătaful plaiuluĭ a le lua un miel dintr'acea vară şi un caş de stână pe vară, iar maĭ sus numitul vătaf, le-aŭ luat împotrivă câte un galben de talerĭ 14, iar de la alţiĭ câte 2 şi 3, cu cuvînt de avaet al omuluĭ domnesc; li s'aŭ maĭ luat de către vătaşĭ şi douĭ mieĭ de stână, care i-aŭ plătit mielul pe talerĭ 5; li s'aŭ maĭ luat câte talerĭ 10 de răvaş de drum, de un om cu calul, iar nu două paraie, cum aŭ fost de obiceiŭ; cum şi pentru mălaiul ce 'l duc la ciobanĭ, li s'aŭ luat avaet, cum şi de vameşĭ li s'aŭ luat câte parale 12 şi 13, cu nume de avaet al lor; asemenea i-aŭ apucat un Alexandru, din sud Buzĕŭ, şi i-aŭ jăfuit şi el în pricina oerituluĭ, avênd vitele plătite, dar cu vicleşug luând răvaşele de la ciobanĭ, i-aŭ apucat de le-aŭ luat alt oerit, afară de alte jafurĭ ce le-aŭ făcut acel căpitan şi alţiĭ dintr'acel judeţ, ce prin osebit catastih îĭ vor arĕta, cerênd şi pentru aceste jafurĭ, ca tot mumbaşirul ce a fost în pricina căşăriilor, ca împreună cu vechiliĭ lor, Gheorghe Belu şi Petcuţu Albuleţu, să li se facă împlinire de tóte cele arĕtate în dosul aceştiĭ jălbĭ: vĕḑuiŭ porunca a Domnuluĭ Caragea, cu mumbaşir să mérgă la judeţele ce se arată printr'acéstă jalbă, şi prin scirea i ajutorul ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, faţă cu vechiliĭ jăluitorĭ i cu un om din partea cinstiteĭ Agenţiĭ, şi cu ceĭ pîrîţĭ, să facă cercetare cu deamăruntul, atât prin alte dovedĭ, cât şi prin carte de blăstem, şi câte dintr'acele ce arată prin jalba lor, se vor dovedi luate maĭ mult de la jăluitorĭ, peste coprinderea ponturilor ce sunt date pentru nizamul oerilor sudiţĭ, din lét 1815, cum şi peste coprinderea ponturilor şi a tarifeĭ vámilor, să urmeze orânduitul mumbaşir a împlini jăluitorilor acea luare rea, până la un ban, iar rĕmâind vre-o pricină de neodihnă cu cercetarea ce va face în scris, să'ĭ aducă pe ceĭ neodihniţĭ la Divan; iar în următorul lét 1819, Iunie 18, iarăşĭ vĕḑuiŭ anafora a Dumnéluĭ vel Logofĕtul de la Depertamentul strĕinelor pricinĭ cu arĕtare către Măria ta, că compania oerilor Săcelenĭ sudiţĭ prin vechiliĭ lor trimişĭ de acolo pe Oprea sin Oprea Ţircă, Gheorghe Belu şi Petcuţ Albuleţ cu jalbă ce daŭ către Măria ta, alăturată cu nota cinstiteĭ Aghenţiĭ pentru vătaşiĭ de plaiurĭ

Milostiiu Bojiiu. Iω Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar.

Zemle Vlahiscoe.—Fiind-că Gheorghe Aron, neguțătorul Austrieĭ, pogóră din țéra nemțéscă. pe apa Oltuluĭ, un *ceast* cu marfă, poruncim vătașe de plaiŭ

---

i vameșĭ i arendașiĭ de moșiĭ și altor slujbașĭ din cincĭ județe : Secuenĭ, Prahova, Buzĕŭ, Slam-Râmnic, Ialomița, jăluindu-se că de la lét 1815 încóce, aŭ pătimit de la numițiĭ jafurĭ și asuprirĭ, cerĕnd cinstita Aghenție, ca să se facă cunoscute Inălțimeĭ tale, jălbile lor, cât și cele de maĭ sus arĕtate poruncĭ din lét 1818 Septembrie, care sunt date de Măria sa Ioan Vodă Caragea asupra pricineĭ, și să se orânduiască un mumbașir i un orânduit al cinstiteĭ Aghențiĭ, și jăluitoriĭ ca cu carte de blăstem să le facă împlinire; la acéstă anafora peste 7 ḑile, vĕḑuiŭ în dos porunca Măriеĭ tale coprinḑĕtóre, să mérgă cafegibașa al Măriеĭ tale, la județele ce se arată într'acéstă anafora, și prin ajutorul ispravnicilor, față cu tóte părțile, să facă cercetare, atât prin alte doveḑĭ, cât și prin carte de blăstem și câte se vor dovedi luate de la jăluitorĭ peste orânduiala sudiților oerĭ, cum și peste coprinderea ponturilor și a tarifeĭ vămilor, acea luare are să le-o împlinéscă orânduitul mumbașir, iar care nu se va odihni să'ĭ aducă la Divan. Maĭ vĕḑuiŭ iarășĭ și altă anafora tot a Dumnéluĭ vel Logofĕtul al strĕinelor pricinĭ, în urmă cu 12 ḑile, și cu acéstă coprindere, cum că oeriĭ Săcelenĭ prin cinstita Aghenție cer cu două jălbĭ ale lor, una către Măria ta, și alta pe la trecutul lét 1818, Septembrie 23, pecetluită, care aŭ fost dat'o Domnuluĭ Caragea pentru pricina de pagubă ce li s'aŭ făcut în lét 1815 cu lipsa cantaruluĭ de către neguțătoriĭ cașarĭ, cerĕnd cinstita Aghenție, ca să se însărcineze tot mumbașirul ce este orânduit pentru madeaua jafurilor de la vătașiĭ de plaiŭ, a le împlini ceea ce li s'aŭ luat cu asuprire de la acéstă madea; la care anafora se dă întărirea Măriеĭ tale într'acestașĭ chip, că primită fiind Măriеĭ tale rugăciunea oerilor, se orânduesce cafegibașa al Măriеĭ tale, carele să ia de la Vistieric cantar pecetluit, să mérgă la județele unde se vor fi aflând părîțiĭ cășarĭ și prin ajutorul ispravnicilor, față cu tóte părțile, atât prin alte doveḑĭ, cât și prin carte de blăstem și dovedindu-se arĕtarea jăluitorilor, că s'aŭ năpăstuit la cantar în lét 1815, tótă acea pagubă să le-o împlinéscă iar neodihnindu-se vre-o parte să'ĭ aducă la Divanul Măriеĭ tale. După acestea dar de maĭ sus arĕtate anaforale i jălbĭ ale sudiților, face acum pretenție cinstita Aghenție prin Dumnéluĭ Senior Udrischi secretar față cu . . . . . unul din vechiliĭ sudiților din Ardeal, că aceste două madele ale sudiților neluând săvĕrșire, cer să bine voescĭ Măria ta a se orândui mumbașir de iznóvă să meargă pe la județele ce sunt arĕtate în jălbĭ și în anaforale. ca să le facă împlinire, însă despăpubirea o cer la tóte să se descopere din lét 1815 și până în lét 1819, adecă pe 5 anĭ de rând, care cerere dându-se de Măria ta în chibzuirea slugeĭ Măriеĭ tale și prin anafora să arĕt, n'am lipsit dar după poruncă a cerceta și a intra în teoria provlimelor ce din început le-aŭ făcut sudițiĭ asupra acestor madele și le vĕḑuiŭ împotrivă și neasemănate cele de atuncĭ cu cele de acum, adecă jalba sudiților cea din lét 1818 prin care se jăluesc pentru cășarĭ, ḑic adevĕrat între cererile lor, că li s'aŭ făcut înșelăciunĭ de cășarı și de vameșĭ în curgere de 3 anĭ, iar porunca ce li se dă la acéstă jalbă de Domnul Caragea poruncesce mumbașiruluĭ ca să le facă cercetare cu împlinire fără a prosodiiarisi vremea anilor; asemenea și la jalba ce aŭ dat'o tot într'acel lét 1818 pentru vătașiĭ de plaiŭ, iarășĭ în adevĕr ḑic, că de treĭ

i căpitanilor și vătașilor, supěrare- seaŭ zăticnire să nu'ĭ faceţĭ, nicĭ să'ĭ cereţĭ nimic cu nume de vamă, seaŭ de alt avaet, ci acolo unde va deschide și va vinde, să plătéscă vama cea orânduită, după tarifă i ponturile vămeĭ, păzind însă rânduiala ce aŭ alte mărfurĭ ce vin din lăuntru prin trecĕtóre: i saam receh gpd.—1819, Februarie 9 [1].

Narturile obligatorii, precum am spus deja, nu eraŭ și ele de puţină greutate pentru comercianţĭ, pe lângă că eraŭ ocasiunĭ de *ex-*

anĭ de ḑile de când pătimesc, dar Domnul Caragea la porunca ce o dă și la acea jalbă, iarăşĭ nu prosodiiarisesce aniĭ de când să se facă cercetare, ci noima poruncii este, ca să li se facă cercetare jalbeĭ lor ce o dă în lét 1818, pentru câte jafurĭ li s'aŭ făcut într'acel an peste nizamul oerilor ce s'aŭ dat în lét 1815, cum şi cea dintêiŭ anafora a Logofeţieĭ strĕinelor pricinĭ arată, că cererea sudiţilor este pentru câte aŭ pătimit jafurĭ de la lét 1815 încóce, iar cinstita Aghenţie aŭ cerut, ca să se facă cunoscut Măriei tale, jălbile și poruncile din lét 1818, după care Logofeţia a face cunoscută stăpînireĭ şi havalea ca să mérgă acum mumbaşir și câte se vor dovedi luate și urmate împotriva ponturilor și a tarifeĭ vămilor, să li se facă împlinire și iarăşĭ și acéstă judecată nu prosodiorisesce aniĭ și vremea de când să se facă cercetarea, precum și Măria ta la întărirea ce daĭ la acéstă anafora, asemenea nu se prosodiorisesce, cum și întru cea de al doilea anafora, iar a aceştiĭ Logofeţiĭ vĕḑuiŭ, că cererea sudiţilor care aŭ făcut'o pentru căşarĭ în lét 1818 pentru paguba ce li s'aŭ făcut în lét 1815 din pricina cantaruluĭ, cere cinstita Aghenţie, ca să li se împlinéscă sudiţilor cele ce li s'aŭ luat cu asuprire; la care anafora iarăşĭ vĕḑuiŭ, că întărirea Măriei tale este dată după anaforaoa judecăţeĭ, a se face cercetare de mumbaşir ce năpăstuire la cantar li s'aŭ făcut jăluitorilor în lét 1815 și aceea să li se împlinéscă, séŭ neodihnindu-se vre-o parte, să'ĭ aducă la Divan; aşa dar după coprinderea aceştiĭ poruncĭ de la acéstă anafora, părerea slugeĭ Măriei tale este, să se orânduiască un mumbaşir, cu porunca Măriei tale, cu coprindere, ca pentru câte căşăriĭ din 5 judeţe adecă Secuenĭ, Prahova, Ialomiţa, Buzĕŭ, Slam-Râmnic, vor arĕta sudiţiĭ că nu s'aŭ făcut cercetare năpăstuireĭ cantaruluĭ ce li s'aŭ făcut numaĭ în lét 1815 pe aceĭ căşarĭ să'ĭ aducă aicĭ, ca să se facă cercetare pricineĭ la domnésca Măriei tale Vistierie, iar pentru jafurile vătaşilor de plaiŭ i ale vameşilor și ale arendaşilor, de care s'aŭ plâns în lét 1818 și le-a'i făcut prosodiorismos stăpânirea prin porunca ce s'aŭ dat chiar la jalba lor, a le cerceta de câte adecă li s'a'i făcut năpăstuire înpotriva ponturilor, ce s'a'i dat în lét 1815, acele jafurĭ și la câte din judeţele de maĭ sus arĕtate nu s'aŭ făcut cercetare, să se facă acum cu porunca Măriei tale prin mumbaşir orânduit, iar nu pe maĭ mulţĭ anĭ, și cu ceea ce se vor dovedi năpăstuiţĭ să li se facă împlinire până la un ban, séŭ când vre-o parte nu vor rĕmânea odihniţĭ din faţa loculuĭ sa'ĭ aducă aicĭ la Divanul Măriei tale, şi cel ce va rĕmânea de judecată va plăti treapădul și cheliuiala mumbaşiruluĭ, iar hotărîrea rĕmâne la Măria ta.—1819, Decembrie 28.

Vel Vistier.

1. Cod. XCVI, pag. 13.

ploatare a acestora, de agenţiĭ carĭ acele hotăraŭ narturĭ. La capitolul Edilităţeĭ, s'aŭ adus câte-va narturĭ. Aci ne mărginim, a aduce în notă pitacul domnesc din Iunie, 1820, pentru stabilirea de *narturĭ* la primele articole de îndestulare şi prin judeţele ţĕreĭ, ceea-ce nu prea s'a practicat peste tot, până aci [1].

In Bucurescĭ, la Septembrie, 1819, se hotărî preţul pâneĭ la 4 parale oca, *„bine cóptă şi albă“* [2].

---

1. Eacă acest pitac:

Zemle Vlahiscoe. — Necontenită fiind îngrijirea Domnieĭ mele, pentru hrana supuşilor noştri din tótă ţéra, a fi cu îndestulare, şi să depărtăm tótă lăcomia celor ce sunt nărăviţĭ a metahirisi felurĭ de chipurĭ, spre al lor folos, scumpind vîndarea de pâne şi de carne, care este cea maĭ d'întéiŭ şi maĭ trebuinciósă hrană a obştieĭ, după ce am dat, Domnia mea, nizamul cel cuviincios, aicĭ în domnescul nostru oraş, Bucurescĭ, nu am pregetat, tot cu aceeaşĭ iubire de dreptate şi cu libov către supuşiĭ noştri, a face acéstă îngrijire şi pentru ceĭ ce lăcuesc pe afară, în judeţele ţĕreĭ: drept aceea dar, orânduim pe . . . . . în 5 judeţe: Slam-Râmnic, Buzĕŭ, Saac, Prahova, Ialomiţa, volnicindu-l printr'acéstă domnéscă nóstră carte, ca mergênd la numitele judeţe, să se arĕte maĭ întéiŭ la Dumnélor ispravniciĭ, unde aducênd pe ceĭ maĭ aleşĭ din lăcuitoriĭ aceluĭ oraş, adecă, boerĭ, orăşanĭ şi ceĭ maĭ de frunte neguţătorĭ, faţă cu măcelariĭ şi brutariĭ, să facă socotélă cu bună cumpănire, atât a cărneĭ, cât şi pâneĭ, puind înainte preţurile cumpĕrătoreĭ, după cum se politifsesc în partea loculuĭ, socotind şi cheltuelile, ce în adevĕr vor urma, cu bună dovadă, dându-li-se şi cuviinciosul câştig, să întocmiască şi să hotărască cu chibzuire de obşte, şi cu primirea măcelarilor şi a brutarilor, preţul cel adevĕrat şi drept, atât al cărneĭ, cât şi al pâneĭ, care acest preţ, are să se urmeze pe 6 lunĭ, începêndu-se de la ḑi întéiŭ, a viitoruluĭ August, fiind la sfârşitul examenieĭ, iarăşĭ cu osebit nizam, cu mulţămirea şi a vînḑĕtorilor şi a cumpĕrătorilor; într'acésta însă diiastimă de 6 lunĭ, poruncim Domnia mea, ca nimenĭ întru nimic, să nu fie supĕraţĭ măcelariĭ şi brutariĭ de către dregătoriĭ judeţelor, cu nicĭ un fel de chip, ci să aibă bună pace despre toţĭ, urmându'şĭ datoria lor, fără numaĭ când împotrivă urmând, vor face viclenie la cântar, seaŭ pânea va fi necóptă şi próstă, atuncĭ, după mĕsura vineĭ lor, să le dea zabiţiĭ nizamul cel cuviincios, spre îndreptare. Poruncim dar, orânduitu-le al Domnieĭ mele, să'ţĭ deschiḑĭ ochiĭ a pune în lucrare acéstă poruncă, cu tótă credinţa, spre a rĕmânea lăcuitoriĭ mulţămiţĭ la dreptul nizam ce se va da după voinţa Domnieĭ mele, şi întorcêndu-te, să aducĭ Domnieĭ mele în scris preţurile pâneĭ şi a cărneĭ, sub iscăliturile acelor boerĭ orăşanĭ şi neguţătorĭ, cu carĭ dimpreună vor face chibzuirea, ca să se facă caidu la canţălaria Logofeţieĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, i saam receh gpd.—1820, Iunie 26.

Vel Logofĕt.

Cod. XCVI, pag. 161.

Asemenea poruncĭ s'aŭ făcut şi la aceste arĕtate judeţe: Vlaşca, Teleorman, Dâmboviţa, Argeş, Muscel, Olt, Romanaţĭ, Vâlcea, Gorj, Mehedinţĭ.

2. Veḑĭ cod. XCII, pag. 444.

Fluctuaţiunile preţuluĭ cărneĭ eraŭ motivate de făptuirile în ţéră a *surecciilor* şi a adunăreĭ *oilor* de *saigialtc.* Marĭ abusurı se comiteaŭ în acéstă privinţă [1].

Apoĭ fixarea unuĭ preţ derizoriŭ pentru oile Mumbaeleĭ, a Ţarigraduluĭ, constituia o grea năpaste pe crescĕtoriĭ de vite. Al. Suţul — ce'ı dreptul — caută, în 1820, să maĭ stârpéscă abusurile saegiilor şi a ómenilor lor şi să urce cu ceva preţul de cumpĕrătóre *forţată* a

1. *Publicaţiĭ la tóte judeţele pentru trecerea râmătorilor în ţéra nemţéscă şi a vitelor marĭ în ţéra turcéscă.*

Dumnévóstră ispravnicilor ot sud . . . . . sănătate. Fiind-că pentru trecerea râmătorilor peste hotarele ţĕreĭ cum şi a vitelor celor marĭ de hrană ce trec în ţéra turcéscă, bez cele ce se tae la Zalhanalele de acolo, în trebuinţa capanuluĭ, s'aŭ dat osebit nizam, ca cumpărătorul séı orânduitul cu îngrijirea acestuĭ huzmet nu numaĭ să fie cu tótă privigherea a nu cerca nimenea din ceĭ ce se neguţătoresc cu asemenea vite càtuşĭ de puţină năpăstuire de către cinevaşĭ sub vre un fel de numire, ci încă şi cele legiuite dărĭ ce se urméză pe lângă ale huzmetuluĭ ..vaeturĭ să aibă a le primi însuşĭ la schela pe unde se va face trecerea şi apoĭ să aibă a da dreptul fieş-căruia, şi cu acest m jloc cunoscênd fieş-care, că numaĭ cu un obraz are să'şĭ desfacă socotéla, să se inlesnéscă întru urmarea neguţătorieĭ fără de a cerca vre-o nedreptate, precum pe larg se coprinde tótă întocmirea acestuĭ nizam în cărţilo cele slobode ale Domnieĭ mele, ce se vor da la mâna orânduiţilor pe la schele. Drept accea se face cunoscut şi Dumnévóstră, ca ivindu-se orânduiţiĭ şi la acel judeţ cu cărţile Domnieĭ mele, precum s'aŭ ḑis, să se urmeze Domnésca nóstră poruncă întocmaĭ după nizamul ce s'aŭ hotărît, dându-se şi din partea Dumnévóstră tótă mâna de ajutor la cele ce va cere cuviinţa, spre ferirea lŏcuitorilor şi a altora ce se vor neguţători cu asemenea vite de către orĭ-ce bântu.re şi nedreptate, pentru că de şi s'aŭ dat tótă îngrijirea asupra huzmetaruluĭ, dar şi Dumnévóstră ca nisce dregătorĭ aĭ judeţuluĭ, sunteţĭ datorĭ să fiţĭ cu tótă băgarea de sémă spre încetarea relelor urmărĭ ce se făcea pânı acum de către uniĭ alţiĭ fără de cuviinţă, întocmaĭ veţĭ fi următorĭ trimiţênd şi rĕspuns de primirea poruncilor şi fiţĭ sănătoşĭ.—1820, Martie 15.

S'aŭ adăogat la judeţele ot preste Olt vorbele : tot de la numitu orânduit, aveţĭ să vĕ luaţĭ şi Dumnévóstră aceĭ câte banĭ 24, la o părechе de râmătorĭ ce vor trece peste hotare prin schelile aceluĭ judeţ.

Tot la arĕtatul semn s'aŭ adăogat şi la Dumnéluĭ Caimacamul : şi Căimămia tot de la numiţiĭ orânduiţĭ dările ce sunt hotărîte pe séma căimăcămieĭ, adecă po banĭ 48 de la o pereche de râmătorĭ, şi po parale 60 de la fieş-care vită mare ce vor trece pe la schelele acelor 5 judeţe.

Cod. XCVIII, pag. 242.

uneĭ *oĭ*. Comerciul tăiereĭ de vite la Salhanale dă ocasiune la diverse acte, ce le dăm în note [1].

---

1. *Iô Alexandru Nicolae Suțu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.*

Primită fiind Domnieĭ mele acéstă anafora a Dumnéluĭ vel Vistierul, o întărim Domnia mea și hotărim, să se facă urmare întocmaĭ, precum maĭ jos se coprinde.—1819, Aprilie 18.

(pecetea gpd.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 32.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei tale, ce mi se dă la acéstă jalbă a treĭ neguțătorĭ surecciĭ din sud Romanațĭ, cu plecăciune arĕt Măriei tale, că la trecuta luna luĭ Martie Dumnéluĭ Caimacamul Craioveĭ, prin însciințare către Măria ta, cerea a se da slobodenie luĭ Mateiu Hagi Giolea, unul din jăluitoriĭ aceștia, ca să zidéscă zalhanale în marginea orașuluĭ Caracaluluĭ, la care i s'aŭ dat respuns, că două zalhanale, ce se află la Craiova, una a luĭ Hagi Enuș și alta a pitaruluĭ Pană, sunt îndestule pentru tăierea vitelor ce se string de către neguțătoriĭ județelor de peste Olt, și daŭ chezășie printr'acéstă jalbă a lor, că vor păzi orânduiala aceĭ neguțătorĭ făr' de cusur. De aceea, cu acest fel de siguranță, nu este spre vătămare a face și eĭ zalhana nouă la locul ce arată, și de se va găsi cu calo de către Inălțimea ta, i se va da slobodenie ca să-șĭ facă zalhanaoa fără poprire, păzind însă legăturile, ce prin jalba luĭ se arată, pentru care să aibă a da și osebit zapis la Vistierie cu asemenea coprindere, care să stea în tótă vremea la calemul acesta, spre a se putea păzi cele ce de sineșĭ se légă, și cum va fi porunca Măriei tale.—1819, Martie 28.

Vel Vistier.

Iô Alexandru Nicolae Sutu voevod i gospod. Zemle Vlahiscoe.

Prea Sfinția ta părinte Mitropolite, Sfinția vóstră părințĭ Episcopĭ i Dumnévóstră cinstițĭ și credincioșĭ velițĭ boerĭ dregătorĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, împreună și cu Dumnéta biv vel Bane Grigore Brâncovene, epistatule Spătărieĭ, Dumnéta biv vel Bane Grigorie Ghica, sosind și vremea saegilâculuĭ, ce după vechiul obiceiŭ se urméză în țéră, pe tot anul, s'aŭ dat întru chibzuirea Dumnéluĭ vel Vistierul, spre a se întocmi cu cel maĭ bun și folositor mijloc pentru lócuitoriĭ țereĭ, după care și pornindu-se Dumnéluĭ prin tótă rĕvna, întocmaĭ după ceea ce se cere de la a Dumisale datorie și credință, aŭ urnit mijlócele și luarea ce se coprind într'acéstă alăturată anafora, carea intru adevĕr se cunósce a fi folositóre obșteĭ. Decĭ, poruncim Domnia mea, stringêndu-vĕ cu toțiĭ la domnésca nóstră Curte, să luațĭ sub vederile Sfințiilor vóstre și Dumnévóstră chibzuirea și lucrarea Dumnéluĭ vel Vistierul și să ne arĕtațĭ în scris prin anafora cele după cuviință, tolco pisah gpd.—1820, Aprilie 2.

(pecetea gpd.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCV, pag. 410.

Ne maĭ rĕmâne aci să aducem acte relative la robirea oraşelor domnescĭ Ploescĭ, Roşiĭ-de-Vede şi Tĕrgovişte.

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe

Citindu-se înaintea Domnieĭ mele acéstă obştéscă anafora a părinţilor Arhiereĭ, împreună cu Dumnélor veliţiĭ boerĭ, am cunoscut şi înşi-ne Domnia mea râvna cinstituluĭ şi credincios boeruluĭ Domnieĭ mele vel Vistierul, ce aŭ arĕtat asupra aceştiĭ pricinĭ, carele puind în mijloc saegilacul, aŭ adus la o osobită filotimie pe ceĭ ce metahirisesc acéstă trébă, încât aŭ eşit preţ nenădăjduit, cu mult folos al lŏcuitorilor, ce n'aŭ stătut altă dată; de aceea dar, primind şi lăudând Domnia mea silinţa Dumnéluĭ, întărim tóte câte în osebita Dumisale anafora ne-aŭ arĕtat şi poruncim Dumitale vel Vistiere, să facĭ trebuinciósele cărţĭ ale Domnieĭ mele, de saigilâc, pe numele Căminaruluĭ Pashaloglu, coluĭ ce s'aŭ arĕtat cu maĭ mult preţ la cumpĕrătórea oilor, arĕtându-se într'acele cărţĭ şi trebuinciósele ponturĭ după obiceiŭ, dar însă să fie sub a Dumitale îngrijire, ca nu cum-va să se facă măcar câtuşĭ de puţină supĕrare în vre-un fel de chip lŏcuitorilor de ómeniĭ ce'şĭ va orândui numitul saegiu asupra cumpĕrătóreĭ oilor, ci să se păzéscă odihna lor întru tóte, întocmaĭ după voinţa Domnieĭ mele.—1820, Aprilie 4.

(pecetea g-pd) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCV, pag. 440.

Prea Inălţate Dómne

După luminatul pitac al Măriei tale, scris de la 2 ale următoruluĭ Aprilie, strîngêndu-ne cu toţiĭ la domnésca Măriei tale Curte, am cetit anaforaoa Dumnéluĭ frateluĭ vel Vistier, coprindĕtóre, că puind saigilâcul între Dumnéluĭ Căminarul Pashaloglu şi Dumnéluĭ Paharnicul Zaman, le-aŭ arĕtat la amêndoĭ, că cel ce va da maĭ mult preţ, acela şi-l va lua asupră-ĭ, urmând Dumnéluĭ la acésta întocmaĭ după ceea ce se cere de la datoria Dumnéluĭ, asomănată buneĭ voinţe a Inălţimeĭ tale, şi după acésta peste preţul ce s'aŭ urmat în anul trecut, după a Măriei tale milostivnică hotărîre, aŭ maĭ adăogat Paharnicul Zaman în cel după urmă preţ la oile de starea întâiŭ pe alte parale 28, împotriva cărora maĭ adăogând şi Căminarul Pashaloglu încă câte o para la óie, la cele de al doilea stare s'aŭ protimisit şi aŭ rĕmas saigilâcul asupră'ĭ, fiind maĭ vêrtos cunoscut şi din anul trecut că s'au purtat cu tótă orânduiala şi cinstit, fără de a pricinui vre-o năpăstuire. Dintr'aceste tóte se înţelege că oile de starea întêiu aŭ să se plătéscă câte talerĭ 9, iar cele de al doilea stare câte talerĭ 4 parale 21, preţ cuviincios şi folositor către lŏcuitorĭ, pentru care şi lăudăm râvna şi lucrarea Dumnéluĭ frateluĭ vel Vistier, dar după chiar a Dumisale mărturie, ce se coprinde într'acéstă anafora, înţelegênd cu toţiĭ şi la acéstă pricină buna şi milostivnica cugetare a Inălţimeĭ tale, întru semnul de mulţămită atât din partea-le cât şi din partea obştieĭ, suntem rugĕtorĭ către milostivul Dumnedeŭ pentru tóte fericirile şi cea întru tótă buna petrecere a Inălţimeĭ tale.—1820, Aprilie 3.

Al Ungrovlahieĭ Dionisie, Gherasim Buzeŭ, Grigorie Brâncoveanu, Barbu Văcărescu, Grigorie Băleanu vel Vornic, Constantin Samurcaş, Gheorghe Slătineanu, Gheorghe Filipescu, Constantin Filipescu vel Vornic, Iordache Golescu, Grigorie Ralea vel Vornic, Constantin Golescu vel Logofĕt, Constantin Câmpineanu vel Logofĕt, Dumitrache Hrisoscoleŭ vel Logofĕt.

Al. Suțul dă, la 12 Martie 1819, după stăruința Moruzescilor, un noŭ hrisov de reinnoire a stăpânireĭ orașuluĭ Ploescii, cel fundat de

Iô Alexandru N. Suțul Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe

Primită fiind Domnieĭ mele cele ce se coprind într'acéstă anafora, poruncim Dumitale vel Vistiere, să se facă trebuinciósele poruncĭ ale Domnieĭ mele pe numele Căminaruluĭ Pashaloglu, cu ponturile cele obicĭnuite și cuviinciόse asupra aceștiĭ madea a saegilâculuĭ, avênd Dumnéta tot felul de îngrijire, ca să nu se facă lŏcuitorilor câtușĭ de puțin jafurĭ și nedreptățĭ din partea orânduiților saegiĭ seaŭ a ómenilor lor.—1820, Martie 27.

(pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCV, pag. 418.

Prea Inălțate Dómne

Părintéscă îngrijirea Inălțimeĭ tale pentru folosul obșteĭ este cunoscută patrieĭ nóstre prin multe și netăgăduite dovedĭ, și aŭ îndatorat pe supusul norod la dragoste și cunoscință fiiască; într'acéstă scurtă vreme a părintesceĭ Măriei tale Domniĭ, numĕrăm noĭ slugile Măriei tale atâtea isprăvĭ folositóre obșteĭ, câte nicĭ unul din procatohiĭ Inălțimeĭ tale, în multă vreme domnind, nu s'aŭ îngrijit a face una din cele marĭ facerĭ de bine ale Inălțimeĭ tale. După dreptate se póte socoti și crescerea prețuluĭ oilor celor ce se trimit pe tot anul la împĕrătésca cetate, căcĭ și acésta vederat se aduce la înțelépta epistasie, prin care aĭ bine-voit Măria ta să otcârmuim acéstă pricină, poruncindu-ne să se protimiséscă și să fie saegiŭ cel ce va cresce maĭ mult prețul oilor. După acéstă domnéscă poruncă a Măriei tale, chiămând eŭ sluga Măriei tale pe ceĭ ce voia să ia lucrul acesta, adecă pe Dumnéluĭ Căminarul Ioan Pashaloglu și pe Dumnéluĭ Paharnicul Zaman, și puindu-le înainte saegilâcul la acela carele va da maĭ mult preț, s'aŭ îndemnat numițiĭ la maĭ multă întrecere și într'acest chip la oile de starea întêiŭ, care se vindea câte 8 leĭ, iar Măria ta în anul trecut aĭ săvêrșit a se maĭ adăoga încă 12 parale, Paharnicul Zaman aŭ maĭ adăogat acum alte 28 parale, iar la cele de starea al doilea, ce se vindea câte 4 leĭ, Paharnicul Zaman aŭ maĭ adăogat alte 20 parale, prețul cel maĭ de pe urmă, dar fiind-că Căminarul Pashaloglu aŭ dat adaos încă câte o para la oile cele de al doilea stare, s'aŭ protimisit Dumnéluĭ la saegilâc; de ar fi fost maĭ mulțĭ mușterеĭ la madeaoa acésta, póte și adăogirea s'ar fi făcut maĭ multă, cu tóte acestea, în luminate dilele Măriei tale simțitóre osebire aŭ vĕdut țéra și întru acésta adăogêndu-se la oile de starea întêiŭ un leŭ și la cele de al doilea 21 parale; are și acest bine otcârmuirea ce s'aŭ făcut la acest lucru, că aŭ rĕmas saegiu iarășĭ Căminarul Pashaloglu, om cu acest fel de rânduială și purtărĭ, în cât de ar fi dat altul și maĭ mult, iarășĭ Dumnéluĭ trebuia să se protimiséscă, căcĭ din cercare s'aŭ dovedit, că maĭ mult decât orĭ carele altul se feresce de supĕrarea lŏcuitorilor; așa dar s'aŭ săvêrșit domnésca Măriei tale poruncă, spre maĭ multul folos al domnesciĭ Măriei tale țĕrĭ, și nu lipsesc a arĕta printr'acéstă prea plecată a mea anafora, iar hotărîrea cea desăvêrșită rĕmâne la înaltă înțelepciunea Măriei tale.—1820, Martie 27.

Vel Vistier.

Mihaĭ Vodă Vitézul, în favórea gineruluĭ Banuluĭ Ianache Moruzi, care era Beizadea Costache Caragea [1]. Prin acest hrisov se amintesce de vechiĭ

---

1. *Hrisovul luminatuluĭ Costache Beizadea Caragea, pentru Ploescĭ.*

Luminăția sa, Beizadea Costache Caragea, făcênd cerere și rugăciune, ca să întărim și Domnia nóstră, domnescile hrisóve ce are pentru moșia Ploescii, cu orașul de acolo, care iĭ sunt date de zestre de casa rĕposatuluĭ boer, Banul Ianache Moruz, socrul Luminățieĭ sale, am cerut să ni se arĕte acele hrisóve, ca să le teorisim și să le vedem înșine Domnia mea coprinderea lor, și vĕdum maĭ întêiŭ un hrisov al rĕposatuluĭ Domn Alexandru Vodă Ipsilant, scris în lét 1775, cu coprindere, că rĕposatul Banul Moruz, aflându-se de ném slăvit și rudenie a Domnieĭ sale, și căsătorit într'acéstă țeară, fără avut de moșiĭ și viĭ, acareturĭ cu care se pot ținea casele boerescĭ într'acest pămênt, după cea desăvêrșită putere și volnicie ce aŭ Domniĭ asupra lucrurilor scaunuluĭ Domnieĭ și după pilda și altor rĕposațĭ Domnĭ de maĭ înainte, aŭ hărăzit și Domnia sa numituluĭ rĕposat boer, moșia Ploescii și orașul și cu satele ce sunt pe dênsa, ca o moșie ce până atuncĭ era slobodă domnéscă. Maĭ vĕdum și alt hrisov al rĕposatuluĭ Domn, Nicolae Vodă Caragea, scris în lét 1782, cu coprindere, că prin cercetarea părinților Arhiereĭ și a tuturor boerilor velițĭ, carĭ prin adunare deplină, în multe rândurĭ s'aŭ făcut, de fața fiind și orășaniĭ Ploescenĭ, s'aŭ vĕdut, că după dreptate darul este bun făcut de Domnia sa, Alexandru Vodă Ipsilant, după puterea ce aŭ Domniĭ pentru tóte darurile, care fac maĭ vêrtos la acest fel de obraze marĭ de cinste și rudenie și cu alțĭ Luminațĭ Domnĭ, când atuncĭ, măcar că s'aŭ vĕdut că Domnia sa Alexandru Vodă Ipsilant în lét 1781, adecă peste 6 anĭ în urma hrisovuluĭ cu care dăruisă rĕposatuluĭ Banuluĭ Moruzi, prin alte hrisóve ce aŭ fost dată Domnia sa la mâna orășanilor Ploescenĭ, aŭ fost deosebit orașul cu cât-va loc imprejur, ca să rĕmâe iarășĭ slobod domnesc și să se hrănéscă orășăniĭ făr' de vre-o dare de obiceiurile pămêntuluĭ, iar cea-l-altă moșie, cu casele ce vor fi pe dênsa, s'aŭ lăsat a fi tot în stăpânirea rĕposatuluĭ Banuluĭ; dar rĕposatul Domn, Nicolae Vodă Caragea, arată, că din cercetarea ce s'aŭ făcut atuncĭ, s'aŭ pliroforisit că acéstă moșie Ploescii, cu orașul dimpreună, aŭ fost slobodă domnéscă, și maĭ înainte din vechime: rĕposațiĭ Domnĭ rânduiaŭ boerenașĭ de strîngeaŭ dijma și o aduceaŭ la jicnița domnéscă, fără numaĭ de la două bresle de ómenĭ, din ceĭ ce locuia pe acéstă moșie, ce le dic *Roșiĭ de țéră* și *Călărașiĭ*, fiind-că ar fi avut sineturĭ domnescĭ pentru apĕrare, aceia numaĭ ar fi fost apĕrațĭ de dijmă și de clacă, pentru care aceste némurĭ privileghiate, arată că făcênd cercetare cu boer rânduit la fața loculuĭ, precum și aicĭ în Divan, aducêndu-se și cercetându-se, s'aŭ dovedit că numaĭ lude 14 sunt din orășaniĭ vechĭ, Roșĭ și Călărașĭ, carĭ s'aŭ lăsat a fi apĕrațĭ de dijmă și de clacă, iar pentru a daruluĭ scădere, ce s'aŭ fost făcut în urmă de Domnia sa Alexandru Vodă Ipsilant, lăsându-se orașul osebit, iarășĭ pe chipul scaunuluĭ domnesc, chibzuind Domnia sa mijlocul cu care aŭ avut orășaniĭ acest oraș, s'aŭ pliroforisit că n'aŭ fost dat lor întru desăvêrșită stăpânire cu pămêntul, ca să pótă face orĭ-ce vor vrea cu dênsul, ci numaĭ să se hrănéscă pe dênsul aceĭ vechĭ orășanĭ, Roșĭ și Călărașĭ, precum și în cele de pe urmă hrisóve ale Domnieĭ sale Alexandru Vodă Ipsilant, ce li s'aŭ dat orășanilor la scăderea daruluĭ, nu li s'aŭ dat orașul cu maĭ multă stăpânire decât întêiŭ, adecă și

stăpânĭ aĭ orașuluĭ: *Roșiĭ și Călărașiĭ*. Al. Suțul ordonă ispravnicilor de Prahova «să supunețĭ pre Ploescenĭ și făr' de voia lor a fi următorĭ după acest hrisov».

---

pământul, ci iarășĭ cum aŭ fost slobod domnesc, maĭ dinainte, s'aŭ lăsat să se hrănéscă într'ênsul și cum că nu pot locuitoriĭ Ploescenĭ, pe lângă acea milă ce aŭ avut Roșiĭ și Călărașiĭ, a stăpâni și pământul ce este domnesc slobod și că mila acestor ce s'aŭ dovedit că se trag din Roșĭ și Călărașĭ, nu o strică Domnia sa, ci 'ĭ lasă a fi apĕrațĭ de dijmărit și de clacă, iar orașul cel lăsat de Domnia sa Alexandru Vodă Ipsilant slobod domnesc, cu aceeașĭ domnéscă putere ce are și Domnia sa asupra lucrurilor domnescĭ, îl dăruesce și Domnia sa reposatuluĭ Banuluĭ Moruz, dimpreună și cu acea parte de moșie, ce se osebesce împrejurul orașuluĭ. Maĭ vĕḑum și alt hrisov al rĕposatuluĭ Domn Mihail Suțu Voevod, din Domnia dintêiŭ, scris în lét 1783, cu coprindere, că atuncĭ venind cu jalbă veneticiĭ și șeḑĕtoriĭ în Ploescĭ și cerênd să aibă și eĭ privileghiul ca ceĭ-l-alțĭ orășanĭ privileghiațĭ, nu li s'aŭ dat ascultare la rea și făr' de cale cererea lor, ci s'aŭ izgonit, și întărind și Domnia sa, buna stăpânire a aceștiĭ moșiĭ Ploesciĭ reposatuluĭ Banuluĭ Moruz, cu tótă moșia nedejghinată întru nimic, afară numaĭ din treĭ neamurĭ de ómenĭ ce se numesc Roșiĭ, Călărașiĭ și cămărășeiĭ, aceștia să se hrănéscă slobodĭ pe moșie, iar vînḑarea vinuluĭ și a rachiuluĭ să fie numaĭ a numituluĭ boer, pentru că, cerênd Domnia sa acelor locuitorĭ străinĭ din orașul Pleescĭ să arĕte vre-un sinet cu coprinderea ca să fie apĕrațĭ toțĭ, adică orĭ-cine și orĭ-câțĭ vor locui în Ploescĭ, după ce n'aŭ avut nicĭ un sinet ca acesta, apoĭ însușĭ eĭ aŭ mărturisit înaintea Domnieĭ sale, că în sineturile vechĭ nu coprindea să fie și pământul în stăpânirea celor privilegiațĭ, ce numaĭ apĕrarea a o avea; și deosebit de acésta s'aŭ arĕtat cu dava împotriva celor-l-alțĭ Ploescenĭ și némurile celor ce sunt privilegiațĭ, cariĭ se trag din Roșii, din Călărașĭ și din Cămărășeĭ, și de față cu amândouĕ părțile fiind în Divan i-aŭ pârît, că străinĭ și din adunătură fiind făr' de nicĭ un cuvênt cerea a se face și eĭ privileghiațĭ și să pornéscă în judecățĭ de se pricinuesce atâta stingere și cheltuelĭ la toțĭ, cerênd dreptate, de a se înfrunta, ca să 'șĭ pótă avea odihna lor; la care rĕspuns de împotrivire n'aŭ putut avea Ploesceniĭ, și așa Domnia sa făcênd amĕruntă cercetare pentru toțĭ aceĭ privilegiațĭ carĭ se cuvine a 'șĭ avea privileghiul nestrămutat, aŭ dovedit lude 19 și hotărăsce, ca atât aceia, cât și alțiĭ ce vor maĭ dovedi în urmă măcar și femee de va fi din privileghiațĭ, și va ține străin orășan, să aibă tot privileghiul acela, și eĭ și copiiĭ lor, ca să fie nesupĕrațĭ de clacă și de dijmă, iar ceĭ-l-alțĭ de obște să fie supușĭ la obiceiurile pământuluĭ. Am vĕḑut și alt hrisov, iarășĭ al Domnieĭ sale reposatuluĭ Mihail Suțu Voevod, dintru a doua Domnie, scris în lét 1792, coprinḑĕtor că stăpânirea Banuluĭ Moruz pentru moșia Ploesciĭ, dimpreună cu orașul, s'aŭ urmat pe deplin întocmaĭ după maĭ sus arĕtatele hrisóve, până când aŭ venit Mavroghene cu Domnia aicĭ în țéră, când atuncĭ, măcar că împotriva domnescilor hrisóve de maĭ nainte făr' de cuvênt aŭ aneresit acel har ce l'aŭ găsit făcut și întărit de treĭ Domnĭ și isteresind pe maĭ sus numitul boer de orașul Ploescilor, aŭ fost dat hrisovul sĕŭ tuturor orășenilor din Ploescĭ, de a fi privileghiațĭ deobște, adică și celor ce li s'aŭ căḑut și celor ce nu li s'aŭ căḑut, cu care aŭ dat pricină orășenilor de a porni jalbă, și atuncĭ întru cea de a două Domnie a Domnieĭ sale. Dar fiind-că cu prea înaltă poruncă împĕrătéscă s'aŭ aneresit pecetea luĭ Ma-

Orĭ câte ameninţărĭ face Al. Suţul Ploescenilor şi prin acest hrisov, eĭ nu vor înceta a'şĭ urmări dreptăţile oraşuluĭ lor.

---

vroghene, nu s'aŭ ţinut în sémă, ce dă acest hrisov al Domnieĭ sale cu care anerisesce acel hrisov al luĭ Mavroghene şi întăresce iarăşĭ hrisovul Banuluĭ Moruz, după cum şi maĭ nainte la ceĭ-l-alţĭ Domnĭ s'aŭ urmat. Maĭ vědum şi alt hrisov al Domnieĭ sale reposatuluĭ Alexandru Vodă Moruz, scris în lét 1793, coprindĕtor că, găsind Domnia sa tótă moşia Ploesciĭ şi cu satele ce se află pe dênsa, hărăzite de Domnia sa Alexandru Vodă Ipsilant (după volnicia ce aŭ Domniĭ pe lucrurile Domnescĭ slobode, la reposatul Banul Janache Moruz întru desăvĕrşită stăpânirea Dumisale şi întărit acest har şi de reposatul Nicolae Voevod Caragea i de reposatul Mihail Suţul Voevod şi întru întêia Domnie şi întru a doua Domnie a Domnieĭ sale, şi viind şi atuncĭ orăşeniĭ cu jalbă către Domnia sa cerênd oraşul cu totul întru a lor stăpânire, arată Domnia sa că aŭ înfăţişat la Divan înaintea Domnieĭ sale pe orăşaniĭ Ploescenĭ, cu reposatul Banul Moruz, cărora le-aŭ cerut şi lor să arĕte hrisóve de la Domniĭ vechĭ, să se vadă de aŭ fost hărăzită lor moşia acésta, de maĭ nainte, ca cu acésta să se cunóscă de aŭ putut Alaxandru Vodă Ipsilant, a fi cu cale harul acesta, la reposatul Banul Moruz, séŭ nu şi măcar că aŭ arĕtat nisce copiĭ de poruncĭ vechĭ domnescĭ neîncredinţate şi ne adeverite de nimenĭ, dar cetindu-le Domnia sa cu amăruntul, aŭ vědut că nicĭ intr'însele nu coprinde, că aŭ fost şi moşia dimpreună cu pămêntul, dată lor, ca să o stăpânéscă, ci împotrivă o numesc prin tóte cărţile tot slobodă domnéscă şi numaĭ hrana să'şĭ o facă Călăraşiĭ, Roşiĭ şi Cămărăşeiĭ, pe dênsa, făr' de dijmă şi făr' de clacă, nicĭ că scrie în acele copiĭ, de a fi priveligiaţĭ pe lângă Călăraşĭ, Roşĭ i Cămărăşeĭ şi alţĭ orăşanĭ, toţĭ verĭ câţĭ vor fi şi se vor aduna streinĭ după vremĭ, în Ploescĭ, cu lŏcuinţa, şi aşa pliroforisindu-se Domnia sa că ca un lucru slobod Domnesc, aŭ putut şi aŭ avut volnicie, reposatul Domn Alexandru Vodă Ipsilant, a hărăzi unde aŭ fost buna voinţa Domnieĭ sale, care har ce s'aŭ făcut odată, cu dreptul cuvênt al volnicieĭ, ce aŭ avut, neputênd ceĭ maĭ de pe urmă, a'l aneresi făr' de pricină vrednică şi încă întărindu'l în urmă şi reposatul Nicolae Vodă Caragea, cum şi reposatul Mihaiŭ Vodă Suţul, într'amêndouĕ domniile, arată Măria sa, că n'aŭ putut cu cuvênt drept a strica patru hrisóve a treĭ domnĭ, ce întăresce şi Domnia sa acel după cuviinţă har şi stăpânirea Banuluĭ Moruz, atât pe oraş, cât şi pe moşie i pe satele ce se află pe dênsa, spre a fi desăvĕrşit stăpân, luând de la toţĭ ceĭ-l-alţĭ dijma, claca i adetul prăvăliilor, după aşedământul ce va face numitul reposat boĭer, ca un stăpân, vêndênd şi numaĭ vinurile i rachiurile sale, după privileghiurile ce aŭ toţĭ stăpâniĭ moşiilor, avênd stăpânirea şi volnicia nu numaĭ pe moşie, ce şi pe oraşul Ploeşciĭ, ca întru tóte întocmaĭ, să urmeze cu stăpânirea şi să'şĭ aĭbă tóte veniturile şi folosurile pe deplin, fără numaĭ acele 19 lude, ce s'aŭ dovedit că se trag cu adevĕrat, dintr'acele treĭ vechĭ némurĭ, hotăresce şi Domnia sa a fi priveligiaţĭ, ca să nu dea nicĭ clacă, nicĭ dijmă, după coprinderea cărţilor Domniilor sale, ce arată că s'aŭ dat la mânile lor. Maĭ vědum şi alt hrisov al reposatuluĭ Domn Constantin Vodă Hangeari, scris în lét 1798, coprindĕtor, că măcar că Domnia sa Alexandru Vodă Ipsilant, întru a doua Domnie, iarăşĭ aŭ dat hrisov al Domnieĭ sale orăşanilor Ploescenĭ, cu scăderea dărilor, adecă cu osebirea oraşuluĭ, dând oraşul în stăpânirea orăşenilor Ploescenĭ, dar arată rĕposatul Domn Hangeari, că prin anaforaoa Obştéscă a părinţilor

Orașul Roșii-de-Vede încă s'a luptat și sub Al. Suțul, ca să scape de sub stăpânirea bisericeĭ St. Spiridon-noŭ din Bucurescĭ. Vechiĭ

Arhiereĭ și a Dumnélor boĭerilor, s'aŭ pliroforisit, că vechiul obiceiŭ al pămêntuluĭ ce se urméză la hărăzirile, carĭ fac Domniĭ pe la uniĭ alțiĭ pe lucrurile domnescĭ și maĭ vêrtos întărindu-se și pe alțiĭ doĭ Domnĭ, ce aŭ stătut în urma Domnuluĭ ce aŭ hărăzit, nu este nicĭ o pildă a se fi stricat vre-o dată acest fel de dar, după care obiceiŭ al pămêntuluĭ, s'aŭ găsit cu cale, ca chironomiĭ Banuluĭ Moruz să stăpânéscă cu pace darul desăvârșit, adecă moșia și orașul pe deplin, întocmaĭ după cum s'aŭ hărăzit Banuluĭ Moruz, prin hrisov domnesc, care dar s'aŭ întărit și de alțĭ doĭ Domnĭ, pe cât pravilile mulțămesc, ci s'aŭ întărit și de alțĭ treĭ Domnĭ, de maĭ în urmă, prin patru hrisóve ale Domniilor sale, iar aceia privileghiațĭ, câțĭ sunt aleșĭ prin patru hrisóve domnescĭ, unul al rĕposatuluĭ Nicolae Voevod Caragea, altul al rĕposatuluĭ Mihail Voevod Suțu, dintru întêia Domnie, altul iarășĭ al Domnieĭ sale, dintru a doua Domnie și al treilea al Domnieĭ sale reposatul Alexandru Voevod Moruz, aceea să fie nesupĕrațĭ, după coprinderea sineturilor, ce li s'aŭ dat atuncĭ pe la mânile lor, după care întăresce și reposatul domn Hangeriu, cu hotărîre, ca moșia dinprejurul Ploescilor, cu orașul dimpreună să se stăpânéscă de clinoromiĭ Banuluĭ Moruz, după domnescile hrisóve și poruncesce, să se ia de la mâinile Ploescenilor acel hrisov, ce li s'aŭ fost dat Domnia sa Alexandru Vodă Ipsilant, întru a doua domnie, iar ceĭ câțĭ sunt aleșĭ de privileghiațĭ, Roșĭ, Călărașĭ și Cămărășeĭ, eĭ și copiĭ lor, câțĭ se vor trage dintrânșiĭ parte bărbătéscă și femeeascā, aceĭa numaĭ să fie nedajnicĭ. Maĭ vĕḑum și alt hrisov al Domnieĭ sale, selefuluĭ nostru, întăritor celor de maĭ sus coprinḑĕtóre hrisóve domnescĭ, acéstă osebire numaĭ făcênd, care și în hrisovul reposatuluĭ Constantin Vodă Hangeriu, ot lót 1798, se coprinde, ca nu numaĭ acele 19 lude, ce era atuncĭ în ființă, pogorîte din némul Roșilor, Călărașilor și Cămărășeilor, să'șĭ aibă privileghiul apĕrăreĭ de dijmă i de clacă, ci și câțĭ de atuncĭ și până acum, se vor fi pogorît din némul lor și se vor maĭ pogorî și de acum înainte, cu bună dovadă, parte bărbătéscă și femeeascā, toțĭ aceia să fie asemene apĕrațĭ și nedajnicĭ de dijmă și de clacă; ci îndestulându-ne Domnia mea, din coprinderea a tóte aceste domnescĭ hrisóve, câte maĭ sus pe anume sunt arĕtate, că acéstă moșie Ploeșciĭ, cu orașul de acolo, fiind fost slobodă domnéscă, cu drept cuvênt s'aŭ hărăzit reposatuluĭ boĭer, Banuluĭ Moruz. Drept aceea, vĕḑêndu-se de către Domnia mea, atâtea hrisóve domnescĭ, de la ceĭ dinaintea nóstră frațĭ luminațĭ Domnĭ, întăritóre haruluĭ acestuia, și din coprinderea lor, pliroforisindu-ne de tóte cele urmate, spre intărirea acestuĭ har și găsindu-le cuviincióse, am primit rugăciunea luminățieĭ sale, beizade Costache Caragea și am bine-voit de am întărit și noĭ, printr'acest domnescul nostru hrisov, harul acesta și privileghiurile, câte se arată în domnescile hrisóve, adecă, să stăpânéscă Luminăția sa moșia acésta Ploesciĭ, cu orașul de acolo, ca o zestre ce'ĭ sunt date Luminățieĭ sale, de la casa rĕposatuluĭ Banuluĭ Moruz, avêndu'șĭ întrógă stăpânirea, întru tóte întocmaĭ după privileghiurile, ce aŭ toțĭ stăpâniĭ moșiilor și poruncim Domnia mea, Dumnévóstră ispravnicilor, din sud Prahova, să supunețĭ pe Ploeșcenĭ și făr' de voia lor, a fi următorĭ după acest hrisov, al Domnieĭ mele, cetindu'l întru auḑul tuturor de obște la oraș, spre a înțetege, ca să scie și întărirea ce o dăm Domnia mea, spre a se astâmpĕra pricinuitoriĭ și amestecĕtoriĭ. Asemenea să aĭbă Luminăția sa, întru acest numit oraș Ploesciĭ, patru

oştenĭ călăraşĭ din Roşiĭ-de-Vede reclamară libertatea oraşuluĭ lor. De aci lungĭ procese, care ceĭ interesaţĭ le pot afla în actele ce publicăm în notă [1].

scutine de carne, scutite şi apărate de erbărit, de fumărit, de vamă şi de tóte angăriile, ce daŭ alte scutine. Aşijderea să aibă volnicie, a face pe acéstă moşie a Luminăţieĭ sale, tĕrg în fiesce-care an, odată, la fiesce-care 23 de ḑile ale luneĭ luĭ Aprilie, în ḑioa sfântuluĭ Gheorghe, care tĕrg să ţie o sĕptĕmână de rând, în care acest tĕrg vama să se ia pe sóma Luminăţieĭ sale, precum şi vinul i rachiul, nimeni să fie volnic a vinde la acest tĕrg, într'acéstă sĕptĕmână, făr' de voia omuluĭ Luminăţieĭ sale: să stăpânéscă şi tótă vătăşia ţiganilor domnescĭ, ce se află în Ploescĭ sud Prahova, să aibă a'ĭ ţinea şi a'ĭ stăpâni pre eĭ, pre nevestele lor şi copiiĭ lor, şi când dintr'acéstă vătăşie de ţiganĭ, ce se arată maĭ sus, se va întómpla a lua cu cununie ţigan pe ţigancă, seaŭ ţiganca pe ţigan, din alţi ţiganĭ domnescĭ, făr' de a i se cere schimb de către nimenĭ, pentru că tóte acestea aşa se coprind, atât în cărţile fraţilor Domnĭ de maĭ nainte, cât şi în hrisovul Domnieĭ sale, reposatuluĭ Alexandru Vodă Moruz. Adeverim, dar Domnia mea, hrisovul acesta, cu însăşĭ Domnésca nóstră iscălitură şi pecete şi cu credinţa prea iubiţilor Domnieĭ mele fiĭ: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ioan Vv., Scarlat Vv., Dimitrie Vv., Grigorie Vv., şi cu mărturia Dumnelor, cinstiţilor şi credincioşilor boierĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: pan Constantin Creţulescu vel Ban, pan Barbu Văcărescu vel Vistier, pan Istrate Creţulescu vel Vornic de ţéra de sus, pan Mihalache Manu vel Vornic de ţéra de jos, pan Iordache Filipescu vel Logofĕt de ţéra de sus, pan Teodorache Văcărescu vel Vornic, pan Constantin Caliiarh vel Vornic, pan Gheorghe Golescu vel Vornic al Obştirilor, pan Alexandru Filipescu vel Logofĕt de ţéra de jos, pan [illegible] vel Postelnic, pan Mihalache [illegible] vel Logofĕt de [illegible], pan Gheorghe [illegible] vel Spătar, pan Mihalache Cornescu vel Vornic de [illegible], pan Alexandru [illegible] vel Cămăraş, pan Alexandru [illegible] vel [illegible], pan [illegible] Filipescu vel Logofĕt de ţéra de sus [illegible] acesta la [illegible] a treia Domnie a Domnieĭ mele [illegible] Bucurescĭ, la anul de la [illegible]

[illegible]

Sentința dată de Al. Suțu răpesce *Călărașilor Roșĭ* vechile lor dreptățĭ, cu sofistice restălmăcirĭ a actelor prin care li s'aŭ dat, anteriormente,

---

Domnieĭ mele, că cu tóte că reposatul Banul Enachiță Văcărescu aŭ făcut acéstă învoială la lét 1781 Septembrie 14, intre epitropul monastireĭ, cu ludĭ 60 slujitorĭ ce se afla atuncĭ în slujba isprăvnicatuluĭ cu pecetluiturĭ domnesce pe amână, ca să se despartă adecă din tot trupul moșieĭ Roșiĭ-de-Vede, o parte de stânjinĭ 600, câte 10 stânjinĭ de fieș-care slujitor, pe care parte să'șĭ aibă eĭ privileghiurile lor ce li s'aŭ orânduit de către reposatul Domn Alexandru Scarlat Ghica Voevod ctitorul monastireĭ după ctitoricésca sa orânduială ce prin hrisov aŭ făcut, și să scape monastirea de multele turburărĭ și supĕrărĭ ce'ĭ pricinuia aceĭ slujitoriĭ făcĕnd felurimĭ de catahrisis cu acele privileghiurĭ spre paguba monastireĭ, dar cunósce curat, că acea învoială s'aŭ făcut însă cu multă vătămare monastireĭ, ce este stăpână pămĕntuluĭ, pentru că rĕposatul ctitor n'aŭ hărăzit acele privileghiurĭ ca să se cobóre și la cel din urmă neam al Călărașilor de atuncĭ ca o moștenire, ci cu un cuvĕnt la Călărașĭ, adecă slujitorĭ steaguluĭ isprăvnicesc, carĭ din vreme în vreme se vor afla slujind cu pecetluiturĭ domnescĭ în mână și locuind pe moșia monastireĭ și la preoțiĭ bisericeĭ de acolo ce se numesce a Cantacuzinescilor; așijderea cunósce că însișĭ Călărașiĭ n'aŭ păzit acel așeḑămĕnt, pentru că Banul Văcărescu aŭ dat la aceĭ 60 călărașĭ, parte de stânjinĭ 600, numaĭ pentru sălășluirea și hrana lor, ca câțĭ dintrĕnșiĭ nu vor merge să lŏcuiască acolo ce vor rĕmânea pe partea mŏnastireĭ, nu s'aŭ mutat nicĭ clacă aŭ dat, ci înpotrivă s'aŭ pornit cu judecățĭ asupra monastireĭ, rădicând impreună și pe ceĭ-l-alțĭ orășanĭ ce nu aveaŭ nicĭ un fel de împărtășire la privileghiurile lor, iar pentru învoiala de al doilea, cea din lét 1816, Noembrie 20, cu tóte că însușĭ epitropul mărturisi, că cu a sa voință și primire s'aŭ făcut, dar ḑise, că iarășĭ călărașiĭ aŭ stricat și acea învoială pentru că cu acéstă învoială după ce monastirea le-aŭ hărăzit lor peste talerĭ 24.000 aĭ clăceĭ ce se făcea până atuncĭ după învoiala dintêiŭ și nu dedese la monastire, apoĭ unde se cuvenea ca luând eĭ aceĭ câte talerĭ 1.500 pentru arenda părților de stânjinĭ 600 să se astâmpere și să fie mulțămițĭ la ceea ce cu singatavasis s'aŭ fost tocmit, după cum în engrafon de învoială se arată, eĭ baniĭ i-aŭ luat, și pe monastire n'aŭ lăsat'o din supărărĭ, pentru că iarășĭ eĭ nicĭ pe aceste pagube ce aŭ făcut monastireĭ nu s'aŭ mulțămit, ci aŭ meșteșugit și alt vicleșug, căcĭ în vreme când se făcea învoiala de al doilea, ca să aibă monastirea arendă vecĭnică, partea lor de stânjinĭ 600 cu câte talerĭ 1.500 pe an, eĭ n'aŭ dat de față arĕtând că cu 5 anĭ maĭ nainte aŭ fost dat engrafon al lor la mânile serdaruluĭ Marin cu cetașiĭ luĭ, prin care le dă voie atât lor, cât și celor-l-alțĭ orășanĭ câțĭ vor voi ca să se mute cu lŏcuința pe partea lor de 600 stânjinĭ, și să fie slobodĭ a se împărtăși toțĭ de privileghiurile lor, încât Marin și cetașiĭ luĭ în puterea aceluĭ engrafon s'aŭ silit a strămuta și isprăvnicatul după partea monastireĭ, să'l ducă acolo, ca prin mutarea isprăvnicatuluĭ să facă orașul pe partea lor, și să pustieze partea monastireĭ, lipsindu-se de toțĭ lŏcuitoriĭ sĕĭ, alergând toțĭ să dobândéscă slobode privileghiurĭ pe partea călărașilor, din care pricină și până în ḑiua de astă-ḑĭ se stinge monastirea cu cheltuelile prin judecățĭ; pentru care aceste cuvinte cere Epitropul despăgubirea monastireĭ și hotărîre de dreptățile eĭ, încât să se păzéscă fără strămutare coprinderea ctitoricesceĭ orânduelĭ, spre a'șĭ lua monastirea iarășĭ stăpânirea cea desăvĕrșită peste tot trupul moșieĭ Roșiĭ-de-Vede, să

aceste dreptăţĭ. De sigur că şi acéstă nedreptate făcută oştenilor călăr
era de natură a asigura luĭ Al. Suţu iubirea acestor oştenĭ şi a fam
lor din Oltenia.

scape de cea greşită tălmăcire a anaforaleĭ Banuluĭ Enăchiţă Văcăres
să'şĭ aibă privileghiurile câţĭ cu pecetluiturĭ domnescĭ pe a mână se v
acum slujitorĭ lŏcuind pe partea de 600 stânjinĭ, seaŭ pe partea mon
fără a maĭ face catah·isis ctitoricescıĭ hărăzirĭ, ci hrănindu-se numaĭ pe
monastirĕscă, fără clacă şi fără dijmă; aceste cuvinte ale Epitropuluĭ citi
în domnescul nostru Divan, şi cu perierghie ascultându-ne, am întrebat
împreună cu Marin; óre ca ce putere cunosc eĭ că aŭ călăraşiĭ asupra
pămênt de 600 stânjinĭ, ce s'aŭ deosebit din tot trupul moşieĭ monast
încât să'ĭ împărtăşască şi pe eĭ din privileghiurile lor? şi rĕspunseră, c
putere aŭ, ce le este dată prin anaforaoa rĕposatuluĭ Banuluĭ Enăchiţă Văc
dându-li-se partea de 600 stânjinĭ ohabnică, încât să fie volnicĭ cu slob
să ia şi eĭ dijmă de la alţiĭ strĕinĭ ce vor ara şi vor sĕmăna pe acea
şi a putea să o şi vêndă, care anafora s'aŭ întărit şi de reposatul Domn Alex
Vodă Ipsilant cel bĕtrân în Domnia cea dintéiŭ; încă şi dintr'o poru
Domnieĭ sale, ce s'aŭ dat atuncĭ către ispravniciĭ ot sud Teleorman, se
desce, că partea aceea s'aŭ dat călăraşilor ohavnică, precum şi din invoi
al doilea, ce s'aŭ făcut între călăraşĭ cu Epitropul la lét 1816, Noembr
şi s'aŭ întărit de Domnul Caragea, iarăşĭ se dovedesce desăvêrşita stăp
călăraşilor pe pămêntul de 600 stânjinĭ; acéstă stăpânire a călăraşilor
cêndu-o şi eĭ ohavnică după sineturile ce aŭ călăraşiĭ la mâna lor, şi
credinţă la acestea aŭ luat şi eĭ prin învoială în scris de la însuşĭ st
aceluĭ pămênt, slobodenie a lŏcui pe partea aceea fără clacă şi otaştină
se neguţători cu vêndarea de vin i rachiŭ şi altele ca şi călăraşiĭ, de
aŭ şi făcut zidirĭ; şi aceste respunsurĭ ale orăşanilor, făcând Domnia
cuviinciósa chibzuire şi sirguindu-ne în tot chipul a păzi cumpĕna dre
şi la o parte şi la alta, am băgat de sémă, că cu cuviinţă este, să punem î
spre cercetare două lucrurĭ şi acelea prin lămurire să le deslușim fiin
adecă sineturile ctitoruluĭ şi celor din urmă luminaţĭ Domnĭ câte prin
néscă pecete, aŭ hotărît în pricina acésta şi invoelile ce după vrem
făcut în scris între prigonitele părţĭ. Drept aceea citind, am vĕdut cupri
luĭ într'acestaşĭ chip, adecă: fiind-că boeriĭ Cantacuzinescĭ aŭ afierosit c
césca lor biserică ot Ruşiĭ-de-Vede, rânduind să fie de-apururea sub pu
de grijă a monastireĭ sfântuluĭ Spiridon, aŭ afierosit asemenea şi Domni
tótă moşia domnéscă cea slobodă Ruşiĭ-de-Vede, tot la acéstă monastire, ho
să fie moşie monastirĕscă vecĭnică, luându'ĭ tot venitul şi slujind la r
biserică a Cantacuzinescilor, şi pe slujitoriĭ ce se vor afla la steag, sluj
pecetluiturĭ roşiĭ în mână şi lŏcuind pe acéstă moşie, aceştia numaĭ să
supuşĭ a da acele câte 15 parale, nicĭ deciuială, nicĭ otaştină din viile
avea înşişĭ eĭ sădite pe acéstă moşie până la acea vreme; iar ceĭ-l-al
să dea deciuială din tóte, după obiceiŭ, măcar şi slujitorĭ de vor fi lŏc
pe moşie, iar claca să se ia câte 15 parale de fieş-care casă şi otaştină
toţĭ ceĭ-l-alţĭ ce nu vor fi slujitorĭ cu pecetluiturĭ roşiĭ, şi vor avea
acéstă moşie, să se ia din 20 vedre vin o vadră, iar nu banĭ; aşijdere
la morile ce vor fi pe acéstă moşie, să ia monastirea obicĭnuitul avaet di
zaherea se va aduna, şi să nu aibă voĭe nimenĭ a vinde vin şi rachiŭ pe

Cu începere de la 1768, Iulie, este seria documentelor presentate la judecata dintre Călăraşi cu monastirea Sf. Spiridon, căreia aŭ fost în-

moşie, fără numaĭ vinul şi rachiul monastireĭ să se vêndă; am vědut şi cartea Domnieĭ sale Alexandru Ghica Voevod, dată la lét 1768, Septembrie 14, prin care se dă voĭe Epitropuluĭ monastireĭ să ia venitul moşieĭ după coprinderea hrisovuluĭ; am vědut şi anaforaoa rěposatuluĭ Ban Enăchiţă Văcărescu, scrisă din lét 1781, prin care găsesce cu cale să se desparţă din tot trupul moşieĭ monastirescĭ, o parte de stânjinĭ 600 şi să se dea la lude 60 călăraşĭ, ce se afla atuncĭ în slujbă, cu pecetluiturĭ, cu cuvênt ohavnic, încât de vor voi, să aibă putere a o şi vinde acea parte, care anafora întărindu-o Domnul Alexandru Vodă Ipsilant, dice aşa: că fiind că s'aŭ făcut învoială înaintea Dumnéluĭ vel Spătarul cu primirea amândurora părţilor, poruncesce Măria Sa întocmaĭ să se păzéscă, orânduind pe ispravniciĭ judeţuluĭ, să facă despărţire; am vědut şi porunca tot acestuĭ Domn Ipsilant către ispravniciĭ din sud Teleorman cu coprindere, că s'aŭ dat călăraşilor din moşia monastireĭ o parte de 600 stânjenĭ ohavnică, ca să o aibă pentru hrana lor, iar cea-l-altă parte tótă să rĕmâe de a-pururea moşie a monastireĭ şi apoĭ câţĭ din slujitorĭ vor voi să se mute cu locuinţa pe partea lor, se vor muta, iar câţĭ vor vrea să şadă pe partea monastireĭ, să se învoiască cu omul monastireĭ pentru plată şi să dea dijmă din tóte semănăturile şi otaştină din viĭ după obiceiŭ şi vîndarea de vin şi rachiŭ să fie numaĭ a monastireĭ, iar eĭ de vor voi să vîndă vin, vor vinde numaĭ pe partea lor, ce se va deosebi; precum şi vadul de móră ce va cădea pe partea slujitorilor, acel vad rĕmâne cu coprinsul luĭ şi în stăpânirea monastireĭ, iar eĭ să nu aibă amestec. Am citit cu luare aminte şi hrisóvele luminaţilor Domnĭ celor din urmă câte s'aŭ dat în pricina acésta, adecă cartea rěposatuluĭ Domn Nicolae Vodă Caragea, ce s'aŭ dat către ispravniciĭ din sud Teleorman, în lét 1782 August 25, prin care dice şi Domnia sa, că s'aŭ despărţit din tot trupul moşieĭ stânjinĭ 600, ca să contenéscă tóte prigonirile ce aducea pagube monastireĭ, şi că câţĭ din călăraşĭ vor vrea ca să locuiască pe acea parte a lor se vor muta, iar câţĭ vor vrea să locuiască pe moşia monastireĭ, se vor învoi cu epistatul pentru clacă şi vor da deciuială după obiceiŭ din tóte semănăturile lor, şi otaştină din viile lor; aşijderea şi pentru vîndarea de vin şi pentru vadul de móră, poruncesce să se urmeze întocmaĭ după cum coprinde cartea Domnuluĭ Ipsilant, la care am băgat de sémă Domnia mea, că reposatul Enăchiţă Văcărescu, avêndu'şĭ tóte mijlócele într'acea vreme în dilele aceluĭ Domn, înlesnitóre de a'şĭ întări pe deplin tótă coprinderea anaforaleĭ sale ce aŭ dat în dilele Domnuluĭ Ipsilant bětrânuluĭ, dar reposatul Domn Nicolae Voevod Caragea se vede că nu s'aŭ înduplecat, ci la domnésca sa carte ce s'aŭ dis, trece cu vederea cuvêntul ohavnic şi face tăcere de a avea voĭe călăraşiĭ să'şĭ vîndă partea lor de stânjinĭ 600 când vor vrea, ca nişte moştenitorĭ cu desĕvorşită putere, iar Domnul Mavroghene împotrivă, primind tóte cele coprinse în anaforaoa Văcăresculuĭ, aŭ întărit desăvêrşit stăpânirea călăraşilor din neam în neam, dând la mânile lor şi hrisov; după aceea reposatul Domn Mihaiŭ Vodă Suţul prin domnescul sĕŭ hrisov ce aŭ dat la lét 1792 Februarie 17, anerisind hrisovul Domnuluĭ Mavroghene, celuĭ ce împreună cu altele multe şi pricina acésta o schimonosise împotriva cugetuluĭ luminaţilor Domnĭ de maĭ nainte, întăreşce iarăşĭ hotărârile domnescĭ şi cugetul ctitoruluĭ, poruncind ca călăraşiĭ să stăpânéscă partea de 600 stânjinĭ după cum este despărţită cu hotărnicie, iar ceea-l-altă

chinată de ctitorĭ monastirea de peatră de la Roşiĭ-de-Vede. Donaţiunea făcută de 600 de stânjenĭ din acéstă moşie călăraşilor Roşiorĭ, a fost de

moşie să o stăpânéscă monastirea şi câţĭ lŏcuesc pe dânsa să'şĭ facă clacă şi să'şĭ dea ḑeciuiala la mănăstire după obiceiŭ, din tóte semănăturile, iar vin şi rachiŭ să nu aibă voĭe nimenĭ a vinde, fără numaĭ monastirea; tóte acestea asemenea le întăreşce şi reposatul Domn Alexandru Vodă Ipsilant întru a doua domnie, prin hrisovul ce aŭ dat la lét 1797 Mart 17, anerisind hrisovul luĭ Mavroghene, fiind dat cu chip împotrivitor şi schimonosit domnescilor hrisóve celor de maĭ nainte şi deslușind Domnia sa până unde se întinde întărirea ce aŭ fost dat la domnia d'intêiŭ asupra anaforaleĭ Văcărescului, nimic alt dintr'-acelea nu pomenesce, fără numaĭ să stăpânéscă călăraşiĭ partea lor de stânjinĭ 600, ce li s'aŭ fost deosebit, iar la lét 1803 în luna luĭ April, în Domnia reposatuluĭ Domn Constantin Vodă Ipsilant, orăşaniĭ ot Roşiĭ-de-Vede însoţindu-se şi cu călăraşiĭ, aŭ dat jalbă asupra monastireĭ, tot aceeaşĭ cerere de privileghiurĭ făcênd, cu cuvênt că se trag din némul celor vechĭ călăraşĭ şi puind înainte, ca un puternic sinet, hrisovul luĭ Mavroghene, s'aŭ judecat la Dumnélor veliţiĭ boérĭ cu Epitropul monastireĭ şi judecata le-aŭ dat să înţelégă, că hrisovul luĭ Mavroghene întru nimic nu le este de ajutor la cererea ce fac, fiind împotrivitor ctitoricesciĭ orânduelĭ şi stricat prin împĕrătesc hatişerif. şi că în moşia monastireĭ altă dreptate nu pot avea fără decât numaĭ mila ce li s'aŭ făcut de către ctitorul Domn, care milă nu o aŭ dobândit'o şi jăluitoriĭ orăşanĭ măcar şi de s'ar trage, după cum eĭ ḑic, din neamul călăraşilor celor vechĭ, dar privileghiul nu s'aŭ hărăzit de către luminaţiĭ Domnĭ a se coborî din neam în neam, ci s'aŭ dat numaĭ la aceĭ călăraşĭ ce se vor afla slujind după vremĭ cu pecetluiturĭ domnesci pe a mână şi la preoţiĭ bisericeĭ Cantacuzinescilor. De aceea găsesc cu cale veliţiĭ boerĭ, să stăpânească mănăstirea sfântuluĭ Spiridon tótă ceea-l-altă moşie Roşiĭ-de-vede stânjinĭ 2.800, după cartea dé hotărnicie şi toţĭ ceĭ ce lŏcuesc pe dênsa, orĭ călaraşĭ ce se vor afla în slujbă, orĭ ceĭ ce se trag din ceĭ vechĭ călăraşĭ, să urmeze după domnescile hotărîrĭ, dând tóte cele obicinuite ale moşieĭ, după condica Divanuluĭ. iar câţĭ călăraşĭ se află seaŭ se vor afla slujind după vremĭ la isprăvnicat, orĭ mulţĭ seaŭ puţinĭ, să stăpânéscă aceĭ 600 stânjinĭ în partea de sus, unde înşişĭ eĭ aŭ cerut de s'aŭ despărţit; pe care anafora a Dumnélor veliţilor boerĭ nemulţămindu-se orăşaniĭ, s'aŭ înfăţişat şi la Divan, unde întrebându-se cu ce sineturĭ pot dovedi că neamul lor aŭ acest privileghiŭ, în cât să pótă să moştenéscă şi ceĭ din urmă, aŭ rĕspuns că alt sinet nu aŭ fără numaĭ hrisovul luĭ Mavroghene, iar Domnul Ipsilant ḑicêndu-le lor că acel hrisov nefiind rezimat în alt-cevaşĭ fără numaĭ în voinţa luĭ Mavroghene şi fiind împotrivitor la atâtea hotărîrĭ domnescĭ şi stricat cu hat împĕrătesc, aŭ poruncit de s'aŭ luat de la mânile lor şi să nu li se maĭ dea, fiind de faţă dovedit, că numaĭ într'acel hrisov rezimându-se s'aŭ pornit în judecaţĭ şi aşa aŭ hotărît, că privileghiul nu s'aŭ dat ca să se pogóre din neam în neam, ci numaĭ la ceĭ după vremĭ preoţĭ aĭ bisericeĭ Cantacuzinescilor şi la ceĭ după vremĭ slujitorĭ cu pecetluiturĭ domnescĭ, iar toţĭ ceĭ-l-alţĭ să respunḑă cele drepte şi obicĭnuite pămêntuluĭ la monastire, întărind anaforaoa veliţilor boerĭ fiind urmată după dreptate; am băgat de sémă şi la hotărîrea selefuluĭ nostru Domn Ioan Voevod Caragea, ce aŭ dat la lét 1816 în luna luĭ Noembre, împărţită în pouă, şi cât pentru orăşaniĭ ce cerea să nu dea clacă la monastire, fiind locuitorĭ

atuncĭ când reîntărită de Domnitor, când atacată. Donaţiunea către monastire purcede de la domnia luĭ Al. Vodă Ghica cu hrisovul din 14 Sep-

---

în oraş, după pildă şi altor oraşe, hotăresce că nu aŭ nicĭ un cuvînt, pentru că oraşul acela nu este moşie domnéscă slobodă, ci monastiréscă şi că trebue să aibă pildă oraşul Bucurescilor, care este cel maĭ mare oraş al ţěreĭ rumănesci şi fiind întocmit pe moşiĭ monastiresci şi boerescĭ, toţĭ de obşte plătesc cele drepte ale pămĕntuluĭ la stăpâniĭ moşiilor şi aşa li s'aŭ poruncit, ca şi eĭ să se învoiască pentru clacă cu monastirea, după cererea Epitropuluĭ; iar călăraşiĭ întrebându-se de stăpânesc aceĭ 600 stânjinĭ şi de rĕspund la monastire cele drepte ale monastireĭ, după învoiala ot lét 1781, după cum coprinde anaforaoa rĕposatuluĭ Banuluĭ Enăchiţă Văcărescu, aŭ rĕspuns că partea de 600 stânjini o stăpânesc nepoprit şi tóte dreptăţile moşieĭ monastirescĭ pe care lŏcuesc, le-aŭ rĕspuns, numaĭ claca de 12 ḑile pe an n'aŭ făcut'o, ci în locul clăceĭ aŭ dat câte 15 parale de fieşcare casă, de aceea seleful nostru aŭ hotărît să plătéscă la monastire tóte ḑilele de clacă de la lét 1781 de când s'aŭ făcut învoiala, scăḑĕndu-se cu acele 15 parale, până la acea hotărîre a Domnieĭ sale şi de atuncĭ înainte să urmeze neclintit cu a plăti la monastire acele câte 12 ḑile ale clăceĭ pe tot anul, iar de nu, fiind-că înşişĭ eĭ s'aŭ făcut pricinuitorĭ de a se strica învoiala, hotăresce Domnia Sa, să rĕmâe stricată, şi partea aceea de 600 stânjinĭ să se întórcă iarăşĭ în stăpânirea monastireĭ dimpreună cu tot venitul din vremea învoeleĭ şi să se unéscă cu cela-l-alt trup al moşieĭ monastireĭ şi monastirea să le întórcă ceea ce le va fi luat, iar călăraşiĭ numaĭ ceĭ ce se vor fi aflând slujind la isprăvnicat cu pecetluiturĭ domnescĭ să'şi aibă privileghiurile lor pe moşia monastireĭ, după ctitoricésca orânduială; călăraşiĭ însă ca să scape de plata clăceĭ ce se aduna în sumă peste talerĭ 24.000, aŭ făcut în scris al doilea învoială cu Epitropul monastireĭ la lét 1816 Noembre 20, dând Epitropul partea lor în arendă vecinică câte talerĭ 1·500 pe an, îndatorându-se ca eĭ să nu facă clacă maĭ mult de cât 6 ḑile pe an, iar cât alţiĭ strĕinĭ vor lŏcuĭ pe moşia monastiréscă, seaŭ se vor afla lŏcuind pe dênsa, să se învoiască şi să se tocméscă cu Epitropul monastireĭ pentru tóte dreptăţile pămĕntuluĭ şi monastirea să ia tot venitul după partea acelor 600 stânjinĭ; acéstă învoială aŭ întărit'o şi procatohul nostru, dar în urmă s'aŭ făcut cunoscut Domnieĭ mele, atât din jalbă călăraşilor, cât şi din osebit tacrirul lor, că Marin i-aŭ înşelat luând din mânile lor cu . . . anĭ maĭ nainte voĭe în scris, să facă oraşul pe partea de 600 stânjinĭ, ca cu acest mijloc să tragă tot oraşul după moşia monastireĭ pe partea aceea a călăraşilor, precum în adevĕr aŭ urmat'o, pentru că Marin şi ceĭ împreună cu dênsul aŭ făcut zidirĭ cu multe cheltuelĭ de case şi acareturĭ şi alte trebuincióse pentru al lor interes, încât s'aŭ dat de faţă că tóte cele urmate spre paguba monastireĭ şi atâtea judecăţi şi stricărĭ de învoelĭ, aŭ fost tóte vicleniĭ şi meşteşugirĭ ale luĭ Marin cu cetaşiĭ luĭ şi că sinetul ce-l dedese Călăraşiĭ la mânile luĭ Marin, cu slobodenie de a face oraş noŭ, avêndu'l tainic aŭ stricat cu acela şi învoiala de al doilea, cea întărită de Domnul Caragea.

Drept aceea dar, Domnia mea privind la calea cea dréptă a adevĕruluĭ şi luând séma de a nu se năpăstui nicĭ o parte nicĭ alta, judecăm, din câte hrisóve domnescĭ am citit cu cuvêntul *ohavnic*, în puterea căruia călăraşiĭ voĭesc să stăpânéscă pămêntul acelor 600 stânjinĭ, nu póte avea înţelegere de

tembrie 1768. Urméză câţi-va anĭ după acea contestare asupra donaţiunei de 600 stânjenĭ dată în favórea călăraşilor Roşiorĭ. Domnitorul trimete

---

atâta stăpânire pe deplin, ce ar putea avea cinevaşĭ la lucrul sĕŭ ce'l stăpânesce orĭ cu moştenire, orĭ cu cumpĕrătóre de banĭ:

1) Că acest fel de înţelegere se împotrivesce cu totul la ctitoricésca orînduială şi Domnul Ipsilant, cel ce întăresce coprinderea anaforaleĭ Văcărescului, nu era lesne' spre înduplecare în cât să priméscă acest fel de învoială, împotrivitóre ctitericesciĭ voinţe.

2) Că de avea acest fel de cugetare, Domnul Ipsilant, cu totul împotrivă la haractirul sĕŭ şi la sciuta sa megaloprepie, nu ar fi periorisit stricarea ctitoricesceĭ orânduelĭ, numaĭ în două rândurĭ de întărire, ce ar fi făcut desluşire hotărîreĭ sale, arĕtând pe larg, la întărire, tóte cele coprinse în anaforaoa Văcăresculuĭ, iar nu numaĭ despărţirea acelor 600 stânjinĭ.

3) Că scriind către ispravnicĭ, osebit, pentru acea hotărîre şi făcĕnd tăcere de tóte cele coprinse în anaforaoa Văcăresculuĭ şi poruncind ritos, (precum şi la întărire), numaĭ de a despărţi pămêntul acelor 600 stânjinĭ, dovedesce curat că, numaĭ acésta aŭ primit din tótă anaforaoa Văcăresculuĭ.

4) Că de vom ḑice, că şi din întărirea Domnuluĭ Ipsilant, tot acéstă înţelegere se dă, care călăraşiĭ o cer şi orăşeniĭ o iaŭ în partea lor, atuncĭ însuşĭ Domnul Ipsilant se împotrivesce luĭ şi, pentru că cum este cu putinţă către călăraşĭ să dea desăvîrşita stăpânire pe pămêntul de 600 stânjinĭ, care o pot avea numaĭ stăpîniĭ de moşiĭ, iar de a face móră pe vadul ce se va găsi pe acest pămînt, şi a o stăpâni de tot, iĭ popresce, care este cea maĭ întîiŭ dicheomă a stăpânireĭ pămêntuluĭ şi a ohăbniceĭ, şi Domnia sa rădicând acéstă dicheomă de la dênşiĭ o dă iarăşĭ monăstireĭ, care va să ḑică, că tot pe monastire o cunósce de stăpână şi pe aceĭ stânjinĭ 600, iar pe călăraşĭ, numaĭ cu o hrisis privileghiuluĭ lor, ca să se hrănéscă.

5) De vom ḑice, că întărirea Domnuluĭ Ipsilant este dată peste tótă noima anaforaleĭ Văcăresculuĭ, pentru care pricină la a doua Domnie cu hrisovul Domnieĭ sale, aŭ stricat hrisovul Domnuluĭ Mavroghene, în vreme când acel hrisov al luĭ Mavroghene întărise tóte cele coprinse în anaforaoa Văcăresculuĭ, avênd dar pe însuşĭ Domnul Ipsilant mărturie la hotărîrile sale cele date în Domnia dintîiŭ, asupra acesteĭ pricinĭ, cu care cuvênt putem să ne îndoim pentru cugetul sĕŭ, către anaforaoa Văcăresculuĭ şi către înţelegerea cuvîntuluĭ ohavnic, in vreme când Domnul Ipsilant, după hotărîrile ce s'aŭ ḑis, aŭ dat iarăşĭ la monastire dreptaţile acele ce se cuvinea a da la pîrîţĭ de ar fi dat la cuvêntul ohavnic acest fel de înţelegere, cu atâta putere după cum eĭ ḑic, şi în vreme când vedem că înşişĭ defaimă şi strică hrisovul luĭ Mavroghene, ce da la dânşiĭ acest fel de dreptăţĭ, ce se obicinuesce a se da numaĭ la stăpâniĭ de moşiĭ, şi precum se coprinde spre ajutorul lor, în anaforaoa Văcăresculuĭ, din care defăimare iarăşĭ curat se arată, cât aŭ fost de neprimite Domnuluĭ Ipsilant, cele coprinse în anafora, afară din despărţirea celor 600 stânjinĭ. De aceea dar înţelegerea cuvêntuluĭ ohavnic se dovedesce că în cugetul luĭ Ipsilant nu se întindea până la acea tréptă, în cât să se dea şi orăşenilor putere a dobândi dreptăţĭ, ce sunt obicĭnuite a le avea numaĭ stăpâniĭ moşiilor, pentru că tot aceeaşĭ carte ce coprinde acest cuvênt ohabnic, pe orăşenĭ iĭ popresce a face móră pe aceĭ 600 stânjinĭ, şi dicheoma acésta o dă monastireĭ, şi aşîa, cuvêntul acela ohabnic, dupe cugetul Domnuluĭ Ipsilant,

afacerea in cercetarea Banuluĭ Enăchiță Văcărescu, și acesta la 1781 supune anafora, prin care recunósce dreptul de proprietate al Roșio-

---

remâne a nu însemna alt nimic, fără numaĭ voĭe și putere călărașilor, câțĭ după vremĭ se vor afla slujind, de a lŏcui pămêntul acela pentru hrana lor, după cum se coprinde in acea carte, care deslușesce și tălmăcind cuvêntul acesta, îl îngrădesce numaĭ la acéstă înțelegere, iar nu la alta.

6) Că acea întărire în două rêndurĭ a Domnuluĭ Ipsilant celuĭ bĕtrân nu se întinde la tótă noima anaforaleĭ Văcăresculuĭ, se face cunoscut și din câte în urmă aŭ hotărît asupra aceștiĭ pricinĭ, Domnia sa Constantin Vodă Ipsilant, martorul cel maĭ vrednic de credință al părinteluĭ sĕŭ, poruncind îndată să se ia din mânile călărașilor hrisovul luĭ Mavroghene, ca un netrebnic.

7. Am băgat de sémă, că acea parte de 600 stânjinĭ, nu s'aŭ dat pe obraze anume, la cutare și la cutare, ci s'a dat la 60 călărașĭ ce se aflaŭ atuncĭ în slujbă cu pecetluiturĭ în mână, precum și ctitoricescul hrisov nu orânduesce privileghiul la cutare seaŭ la cutare anume, ci la toțĭ călărașiĭ, câțĭ dupe vremĭ se vor afla slujind cu pecetluiturĭ domnescĭ în mână, adecă cu vreme nesorocită și numaĭ la acésta ar putea avea órecare loc cuvêntul ohabnic, pentru că cum este cu putință un lucru ce se cuvine la mulțĭ, adecă, la ceĭ după vremĭ halea aflându-se slujind călărașĭ, să se inchidă numaĭ la uniĭ, și de la aceia să mérgă din ném în ném cu cuvêntul ohabnic, și toțĭ ceĭ din urmă călărașĭ să rĕmâe afară de împărtășirea acestor privileghiurĭ? seaŭ cum este cu putință, să se dea privileghiurile și la ceĭ ce aŭ slujit și la ceĭ ce slujesc și la ceĭ ce vor sluji, și la toțĭ ceĭ ce se vor trage din toțĭ aceștia, în cât cu chipul acesta, înmulțindu-se numele de slujitorĭ, să nu le fie de ajuns, nu numaĭ aceĭ stânjinĭ, ci din tótă moșia monastireĭ, fără a maĭ rĕmânea nicĭ măcar o palmă de pămênt a stăpâni? acésta este înșelăciunea ce se nasce din cuvêntul ohabnic, și acest fel de sfârșit, adecă, meșteșugurile și vicleniile, în vreme când este de față cunoscut că, aceĭ 600 stânjinĭ s'aŭ deosebit atuncĭ pentru hrană, numaĭ celor după vremĭ slujitorĭ, ce se vor afla slujind la isprăvnicat cu pecetluiturĭ domnescĭ, și că acésta s'aŭ făcut nu pentru alt cuvânt, fără numaĭ pentru multele prigonirĭ ce aveaŭ călărașiĭ cu monastirea, cariĭ vrea să se întindă peste cuviință, mila de privileghiurĭ cea hărăzită lor de către ctitorĭ și stăpânirea le-aŭ coprins acele privileghiurĭ întru ocol de pămênt potrivit, dupe analoghie cu trebuința hraneĭ lor, la partea unde înșișĭ eĭ aŭ cerut, făcênd-o acésta stăpânirea numaĭ ca să contenéscă prigonirile și cheltuelile. Intr'acestașĭ chip, judecăm a fi duhul tuturor hotărîrilor domnescĭ, într'o glăsuire, adecă cu ctitoricéscă orânduială, că într'alt chip nu era volnic cinevașĭ a tăia parte din pămênt strĕin, și a'l hărăzi altora cu stăpânire din ném în ném, dar încă și slujitoriĭ aceia, ce aŭ fost la învoială d'întêiŭ, cunoscênd că acea învoială cu tóte că era în scris și întărită, dar nu le ajuta la cugetul lor, păzia vreme îndemânatică ca să câștige alt sinet maĭ tare, după gândul lor, și aŭ găsit vremea luĭ Mavroghene, care tóte le prefacea și le schimonosia, de la care aŭ și dobândit hrisovul acela cu care, socotindu'l ca o armă tare, s'aŭ împotrivit la înfățișarea ce aŭ avut la Domnul Mihaĭ Vodă Suțul, și la Domnul Constantin Vv. Ipsilant, fără a maĭ pomeni de anaforaoa Văcăresculuĭ cu întărirea eĭ, care Domnul Ipsilant, deslușind de față în Divan tot duhul ctitoricesceĭ orânduelĭ, și al tuturor hrisóvelor celor din urmă Domnĭ, acelea le-aŭ întărit, iar hrisovul luĭ Mavroghene, ca un pri-

rilor călăraşĭ in numĕr de 60, peste cele 600 stânjenĭ de moşie. Sub Domnia următóre a luĭ N. Caragea Epitropul monastireĭ Sf. Spiridon

cinuitor de tulburărĭ şi zădarnice chrisologhiĭ cu multe pagube ale monastireĭ, 'l-aŭ poprit, precum s'aŭ ḑis, în cât să nu se maĭ dea în mânile lor; iată dar, că la înfăţişarea ce aŭ avut înaintea Domnuluĭ Mihaĭ Vodă Suţul şi a Domnuluĭ Constantin Vodă Ipsilant, înşişĭ călăraşiĭ nu s'aŭ ţinut de acel aşeḑĕmînt, de aceia niciĭ aŭ pomenit nimic de dênsul, ce s'aŭ împotrivit numaĭ cu hrisovul luĭ Mavroghene, precum şi înaintea aceluĭ hrisov, iaraşĭ nu se ţinuse de aşeḑământ pentru că nu rĕspunseseră claca la monastire: urméză după acestea tótă viclenia şi meşteşugirile luĭ Marin cu cetaşiĭ luĭ, cu carĭ, după ce aŭ stricat învoiala cea de al doilea, luând împreună şi pe călăraşĭ, potrivițĭ tot la un cuget cu dênşiĭ, s'aŭ silit a aduce şi cea maĭ după urmă vătămare la monaştire, cu a muta isprăvnicatul şi oraşul după partea monastireĭ pe partea acelor 600 stânjenĭ, şi să se pustiiască cu totul pămêntul monastiresc, alergând toţĭ la acel loc, ca la un oraş slobod, să se împărtăşască de privileghiurĭ deopotrivă şi precum ca însuşĭ Marin cu cetaşiĭ luĭ, cunoscea prea bine, că călăraşiĭ nu aveaŭ nici o putere de a împărtăşi pe alţiĭ din dreptăţile lor, îndestulat s'aŭ dovedit din iconomia ce aŭ făcut, poprind acea necuviinciósă simfonie ce aŭ făcut între dênşiĭ şi între călăraşĭ, a o da de faţă la crisologhia ce s'aŭ întêmplat în urmă, după ce din în scris mărturia ce aŭ dat înşişĭ călăraşiĭ, adeverită de Prea Sfinţia sa părintele Mitropolit şi de Dumnélor veliţiĭ boerĭ, şi că iarăşĭ călăraşiĭ aŭ făcut viclenie şi la al doilea învoială a lor cu Epitropul monastireĭ, îndestulat se arată dintr'acésta, adecă, că în vreme când fac învoiala şi tocméla cu Marin şi cu cetaşiĭ luĭ, apoĭ daŭ voĭe şi Epitropuluĭ monastireĭ, prin cartea lor de învoială, întărită de seleful nostru, ca să se tocméscă Epitropul şi să se învoiască cu câţĭ s'aŭ găsit lŏcuind seaŭ în urmă vor lŏcui pe pămêntul de 600 stânjinĭ, iar eĭ să nu se împărtăşască de alt nimic, fără numaĭ de aceĭ câte talerĭ 1.500 pe an ce s'aŭ tocmit; în cât, atât învoiala dintêiŭ, cea din vremea Văcărescului, cât şi învoiala acésta din urmă, amêndouĕ s'aŭ stricat din vicleşugurile lor ce aŭ lucrat la amêndouĕ vremile. Nedréptă dar şi fără nici un cuvênt se judecă cererea, atât a călăraşiilor, cât şi a orăşanilor după aceste douĕ temeiurĭ, pentru că după teoriile ce s'aŭ făcut la amêndouĕ chipurile, nicĭ după hrisóvele domnescĭ se pot îndrepta, nicĭ cu învoielile ce în parte aŭ făcut se pot ajutora.

Decĭ dar, ca să dăm sfârşit felurimilor de vicleniĭ, ce s'aŭ lucrat şi să curăţim acéstă putreḑiciune, ce prin viclene meşteşugirĭ aduce cea desăvêrşită pagubă monastireĭ, încât să 'şĭ pearḑă şi tot folosul moşieĭ, hotărim Domnia mea, să se ia partea aceea de 600 stânjinĭ din mânile călăraşilor şi să se dea iarăşĭ în desăvêrşita stăpânire a monastireĭ, lipindu-se lângă ceea-l-altă parte, şi făcêndu-se peste tot un trup, după cum aŭ fost maĭ nainte, până a nu se despărţi, şi călăraşiĭ ceĭ ce halea slujesc şi vor sluji cu pecetluiturĭ domnescĭ în mânĭ, pe acéstă moşie, să 'şĭ aibă privileghiurile lor cele orânduite de ctitor, dar nu şi ceĭ ce se trag dintr'ênşiĭ, nicĭ ceĭ ce n'aŭ pecetluirĭ, ci aceia să dea la monastire clacă şi dijmă ca şi ceĭ-l-alţĭ şi otaştină din viile lor, poprindu-se cu totul de a vinde vin şi rachiŭ, pentru că acéstă voĭe s'aŭ dat numaĭ la călăraşiĭ, ceĭ ce halea slujesc, şi acelora numaĭ din chiar viile lor ce s'aŭ întêmplat să aibă pe vremea când s'aŭ făcut ctitoricésca orânduială şi cu soroc orânduit, adecă de la culesul viilor şi numaĭ până la ḑi'ntêiŭ de Ianuar,

reclamă din noŭ şi cere desfiinţarea dreptuluĭ aceluia de proprietate al călăraşilor. Hotărîrea dată de Al. Suţu la 12 Martie 1820 ḑice despre

după coprinderea ctitoricesculuĭ hrisov, care aceste privileghiurĭ, după dreptate urma să le pearḑă cu totul după rĕŭ cugetul lor cu care s'aŭ arĕtat, dar Domnia mea milostivire făcênd asupra-le, am dat voie să le aibă şi de acum înainte, numaĭ ca să păzim voinţa ctitoruluĭ, iar călăraşiĭ aceia ce aŭ lŏcuit şi ceĭ ce lŏcuesc până acum pe partea monastireĭ şi n'aŭ plătit claca şi dijma şi alte obiceiurĭ ale pămêntuluĭ, după tot cuvêntul drept, era să se osândéscă a le plăti tóte până la un ban, incă din vremea învoieleĭ ceĭ dintêiŭ, dar milostivindu-ne Domnia mea pentru sărăcia lor, şi pentru căcĭ moşia acésta nicĭ odată nu s'aŭ căutat pe séma monăstireĭ, ci totdéuna s'aŭ dat în arendă, şi atât monastirea s'aŭ mulţămit pe acea ce lua de la arendaşĭ, precum şi arendaşiĭ s'aŭ mulţămit pe tocmeala ce avea cu monastirea, dar însă, tot acéstă clacă, socotindu-se ca un drept al monastireĭ în parte, şi numiţiĭ călăraşĭ pentru sărăcia lor nefiind destoiniciĭ a o respunde, fiind sumă mare, ne-am milostivit Domnia mea, înduplecându-ne la rugăciunile ce ne-aŭ facut Preaosfinţia Sa părintele Mitropolitul, dimpreună cu Dumnélor veliţiĭ boerĭ, şi am ertat de rĕspunderea aceştiĭ clăcĭ trecute, iar Marin şi cetaşiĭ luĭ, şi orĭ care altul se va fi mutat pe pămêntul acelor 600 stânjenĭ, făcênd case, acareturĭ şi orĭ ce alt spre al lor interes şi folos, de vreme ce acea parte remâne de acum înainte vecĭnică moşie a monastieĭ, să aibă a se învoi cu Epitropul monastireĭ pentru dreptăţile pămêntuluĭ, ca uniĭ ce lŏcuesc pe pămênt strĕin. Dar însă, pentru că Marin cu cetaşiĭ luĭ ce s'aŭ arĕtat cu dava asupra monastireĭ, aicĭ în domnescul nostru Divan, aŭ fost îndemnătorĭ şi pricinuitorĭ turburărilor şi crisologhiilor între călăraşĭ cu monastirea, precum aşijderea, şi chiar eĭ s'aŭ arĕtat de faţă prin judecăţĭ, cerênd lucrurĭ ce nu li se cuvenea, nicĭ putea avea vre un fel de împărtăşire, după tot cuvêntul drept, se cuvenea a se osândi să plătéscă tóte cheltuelile, atât ale monastireĭ, cât şi ale călăraşilor, însă fiind-că şi acele cheltuelĭ se adună în sumă mare, milostivire făcênd Domnia mea, ca să nu simtă atâta mare greutate, hotărîm, să plătéscă talerĭ 10.000 la Cutia de milostenie; de care poruncim Dumnévóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, ca în faţa loculuĭ, prin vederea Dumnévóstră, să se cisluiască eĭ între eĭ, adecă Marin cu cetaşiĭ luĭ ce s'aŭ arĕtat maĭ sus anume, grijind Dumnévóstră a se face cisla după dreptate şi după starea ce va fi avênd fieş-care, şi împlinindu-se toţĭ baniĭ talerĭ ḑece-miĭ, fără cea maĭ puţină zăbavă, ca să nu facă trebuinţă a se trimite şi mumbaşir, să 'ĭ trimiteţĭ aicĭ ca să se dea la Cutia de milostenie. Tóte acestea cu drept cuvênt, hotărîndu-le Domnia mea, în cât şi monastirea să 'şĭ aibă cea deplină stăpânire peste tot pămêntul ce i s'aŭ afierosit, şi ctitoricésca orânduială să se păzéscă neclintită în vecĭ şi mila de privileghiŭ să o aibă de a pururea slujitoriĭ ceĭ ce halea slujesc cu pecetluiturĭ domnescĭ, după voinţa ctitoruluĭ, poruncim Dumitale, cinstite şi credinciosule boerule al Domnieĭ mele vel Logofete de ţéra de sus, să întocmescĭ domnescul nostru hrisov, cu tótă coprinderea ce se arată întru acéstă întărire, care hrisov, trecêndu-se în condicile domnesculuĭ nostru Divan, să se dea la monastirea sfântuluĭ Spiridon-noŭ, ca să stea acolo în păstrare.—1820, Martie 12.

(pecetea g-pd.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCIV, pag. 848.

judecata de la N. Caragea din 1782 August 25 că, cu tótă influenţa de care se bucura Enăchiţă Văcărescu pe lângă Caragea «avêndu-şî

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Măriei tale, ce mi s'aŭ dat la jalba Dumnélui Căminarului Iancu, Epitropul monastirei sfântului Spiridon-noŭ de aicĭ din Bucurescĭ, înfăţişându'l zapciul hătmănesc, înnaintea nóstră cu pâriţiĭ seĭ: Sărdarul Marin Butculescu i Slugerul Mateiŭ i Şatrarul Gheorghe i Vistierul Neagu, i Vistierul Constantin şi alţí orăşanĭ ot Roşiĭ-de-Vede i cu lude 11 din călăraşiĭ isprăvnicatuluĭ de acolo, am cercetat prigonirea ce aŭ pentru oraşul Roşiĭ-de-Vede, ce se jăluesce Epitropul că cu vicleşug âmblă Serdarul Marin i ceĭ-l-alţĭ uniţĭ cu dânsul, să-l strice din locul cel vechiŭ şi să-l mute pe moşia calăraşilor i pentru înşelăciunea ce ḑice Epitropul, că din învĕţătura Serdaruluĭ Marin aŭ făcut călăraşiĭ monastireĭ în lét 1816, când i aŭ dat moşia lor în arendă, şi cetind cu luare aminte sineturile ce aŭ şi o parte şi alta, le arĕtăm Măriei tale pe scurt maĭ jos, însă:

Sineturile monastireĭ

1768, Iunie 2, de sunt anĭ 51. — Hrisov în copie al rĕposatuluĭ Domn Alexandru Vodă Ghica, că aŭ închinat la acéstă monastire tótă moşia domnéscă ot Roşiĭ-de-Vede, care moşie fiind din vechime domnéscă, după vremĭ orânduia Domniĭ, ca din venitul ce s'ar aduna, să fie pentru purtarea de grijă a monastireĭ de peatră, ce este acolo zidită de némul boerilor Cantacuzinescĭ, dar une-orĭ era om cu frica luĭ Dumneḑeŭ şi purta grija, alte-orĭ nu, maĭ vêrtos că ispravniciĭ şi căpitaniĭ ce era, lua tot venitul moşieĭ, şi fiind-că acea biserică s'aŭ închinat de boeriĭ Cantacuzinescĭ sub purtarea de grijă a aceştiĭ monastirĭ, hotărasce Măria sa ca să ia monastirea venitul aceştiĭ moşiĭ, din tóte semănăturile dijma după obiceiŭ, afară numaĭ din preoţĭ ce vor fi la biserica Cantacuzinescilor şi slujitoriĭ ce vor fi la stég, cu pecetluiturĭ roşiĭ şi şeḑĕtorĭ pe acea moşie, aceştia să nu se supere de tult, niciĭ de dijmă, nicĭ de otaştină din viile ce vor fi avênd făcute de eĭ până la acest hrisov pe acéstă moşie, iar ceĭ-l-alţĭ toţĭ să'şĭ dea dijma după obiceiŭ, măcar şi slujitor să fie, nefiind şeḑĕtor pe moşie, şi pentru clacă de casă câte un tultu şi otaştină, de la toţĭ ceĭ-l-alţĭ, ce nu vor fi slujitorĭ cu pecetluiturĭ roşiĭ şi vor avea viĭ pe acéstă moşie, să ia monastirea din 20 de vedre una vadră vin, iar nu banĭ, i din morile ce sunt pe acéstă moşie să ia trotina din oemul ce se strînge şi să nu fie volnic nimenĭ a vinde vin şi rachiŭ pe acéstă moşie, decât numaĭ vinul şi rachiul monastireĭ, făr' de numaĭ s'aŭ dat voie a vinde slujitoriĭ vinul lor de la cules până la sfântul Vasile, însă vinul ce vor face din viile ce aveaŭ făcute până la acest hrisov, şi alţiĭ carĭ vor lua voie cu aşeḑămênt de la Epitropul monastireĭ, iar alţiĭ nicĭ într'un chip să nu aibă volnicie.

1768, Septembrie 14. — Carte tot a Măriei sale, volnicind pe Epitropul monastireĭ să ia venitul aceştiĭ moşiĭ, după maĭ sus numitul hrisov.

1781, Ianuarie 22, de sunt anĭ 38 trecuţĭ. — Anaforaoa rĕposatuluĭ Banuluĭ Ianache Văcărescu, fiind vel Spătar, întărită şi de rĕposatul Domn Alexandru Vodă Ipsilant, în copie adeverită de Serdarul Răducanu, la prigonirea ce avea monastirea cu călăraşiĭ ot Roşiĭ-de-Vede, ḑicênd Epitropul, că călăraşiĭ eraŭ privileghiaţĭ de rĕposaţiĭ bĕtrânĭ Domnĭ pentru slujbele lor, ca din dreptele

tóte mijlócele intr'acea vreme in ḑilele acelui Domn inlesnitóre de a-şi intări pe deplin tótă cuprinderea anaforalei sale ce aŭ dat in ḑilele

---

bucate ce vor avea peste an pe moşie, să nu dea dijmă la domnie, iar atuncĭ se jăluia Epitropul, că nu numaĭ călăraşiĭ ce se află şeḑătorĭ la acéstă moşie, ci încă şi alţí mulţi, cu numire de călăraşí, pricinuia multă pagubă monastireĭ, pentru care s'aŭ învoit înaintea Dumnéluĭ amêndouĕ părţile, cu mulţămita lor, ca la 60 lude slujitorĭ, ce se afla atuncĭ în slujbă cu pecetluiturĭ, să li se deosebéscă, la o parte, din moşia acésta, stânjení 600, ce vine de lude po stânjenĭ 10, iar tótă ceea-l-altă moşie să rĕmâe în stăpânirea monastireĭ, cu putere pe deplin, însă aceĭ stânjenĭ 600 să se dea călăraşilor cu acéstă hotărîre, că de va cădea vre-o móră de ale monastireĭ pe partea lor de moşie, să nu aibă a face, ci să se stăpânéscă de către monastire orí unde va cădea înfundată; aşijderea când vre-o dată séŭ eĭ, séŭ némul lor vor vrea să o vînḑă, să aibă protimisis monastirea a o rĕscumpĕra, şi vinul şi rachiul ce vor vinde pe moşie să nu aibă voie a'l pune în cârciumă cu preţ maĭ jos decât monastirea.

1783, Martie 1, de sunt anĭ 31 trecuţi (?) — Hotărnicie iscălită de ispravniciĭ judeţuluĭ, cum că maĭ nainte se deosebise călăraşilor aceĭ stânjenĭ 600, dar era prigonire între monastire cu dênşiĭ, pentru hotarul despărţitor şi după poruncă domnéscă mergênd Dumnélor la faţa loculuĭ, aŭ făcut îndreptare, puind şi petre i movilĭ făcênd, unde aŭ fost trebuinţă.

1805, Iunie 7. — Hrisov al rĕposatuluĭ Domn Constantin Vodă Ipsilant de pîra ce pornise orăşăniĭ ot Roşiĭ-de-Vede, carĭ ḑiceaŭ că sunt vechilĭ la 126 de lude, ce se trag din ceĭ vechĭ călăraşĭ, cerênd moşia pe séma lor. Dar Măria sa întăresce stăpânirea monastireĭ şi hotăresce călăraşilor, să fie mulţămiţĭ cu aceĭ stânjenĭ 600, ce li s'aŭ dat.

1816, Aprilie 28. — Jalbă a Epitropilor către Măria sa Domnul Caragea, să se pue în lucrare cercetarea înnecăciuneĭ oraşuluĭ şi să nu aibă voie nimenĭ din orăşănĭ a se muta pe moşia călăraşilor, şi in dos, dă Măria sa poruncă ispravnicilor judeţuluĭ, că pentru pricina înnecăciuneĭ oraşuluĭ are a se face urmare după porunca Măriei sale ce s'aŭ dat, iar pentru mutarea pîrîţilor din oraş, după ce se va săvêrşi cercetarea de maĭ sus arĕtată, atuncĭ va da Măria sa hotărîre, de aŭ voie a se strĕmuta séŭ nu.

1816, Noembrie 5. — Anafora a Dumnélor veliţilor boerĭ, că fiind acest oraş vechiŭ şi împodobit de lŏcuitorĭ cu case şi alte namestiĭ, unele de mult preţ, nu este cu cuviinţă a se strĕmuta din locul luĭ nicĭ pe moşia monastireĭ la altă parte, nicĭ pe moşia călăraşilor, ca să nu rĕmâe monastirea lipsită de venitul oraşuluĭ, ce'l are hărăzit din vechime prin hrisóve domnescĭ, maĭ vêrtos când s'aŭ găsit prin cercetare la faţa loculuĭ şi mijlocul îndreptăreĭ, de a lipsi înnecăciunea ce făcea apa Veḑiĭ, dar prin talerĭ 5000, ce trebuesc a se cheltui pentru tămăduirea înnecăciuneĭ, douĕ părţĭ să dea monastirea şi o parte orăşăniĭ.

1816, Iulie 4. — Poruncă a Măriei sale Domnuluĭ Caragea, ca până se va da hotărîrea Măriei sale asupra pricineĭ, nicĭ unul din orăşănĭ să nu fie volnic a se muta din lăuntrul oraşuluĭ.

1816. — Insciinţare a ispravniculuĭ către Domnie, cum că după poruncă strîngênd pe orăşănĭ, le-aŭ citit anaforaoa Dumnélor veliţilor boerĭ, şi toţĭ cu un cuvênt aŭ rĕspuns, că la cheltuială nu se îndatoréză a plăti nimic, fiindu-le îndestulă respunderea obiceiurilor moşieĭ.

Domnuluĭ Ipsilant bătrênul, dar rĕposatul Domn N. Voevod Caragea se vede că nu s'aŭ înduplecat, ci la Domnésca sa carte ce s'a ḑis,

1816, Noembrie 12. — Altă anafora a Dumnélor veliţilor boerĭ, când se jăluia Epitropul, că călăraşiĭ aŭ dat voĭe de s'aŭ făcut 28 case pe aceĭ 600 stânjenĭ aĭ lor, viclenind ca să mute oraşul monastireĭ pe moşia lor, şi călăraşiĭ aŭ rĕspuns, că facerea acelor case nu este cu voĭe dată de la dênşiĭ, de care ḑice Dumnélor boeriĭ, că învoiala ce aŭ făcut monastirea cu călăraşiĭ, când li s'aŭ deosebit aceĭ stânjenĭ 600, să se urmeze nestrămutat, şi că oraşul acesta, fiind întemeiat din vechime, şi hărăzit de luminaţiĭ Domnĭ monastireĭ, să fie opriţĭ călăraşiĭ pe aceĭ 600 stânjenĭ aĭ lor, fără numaĭ sat să facă, însă cu ómenĭ din alte părţĭ, iar din orăşanĭ nimenĭ să nu aibă voĭe a se muta acolo i pentru acele 28 case, ce s'aŭ făcut pe moşia călăraşilor, să se mute aceia înapoĭ la oraş şi casele să li se plătéscă de către ce'a ce le-aŭ dat voĭe de le-aŭ făcut, i cartea ce le-aŭ dat Divanul din vremea Armieĭ Rusescĭ să li se ia de la mânĭ, precum li s'aŭ luat şi hrisovul luĭ Mavroghene, fiind aceste împotriva a 6 hrisóve domnescĭ ce are monastirea, iar pentru a treia parte din cheltuiala înnecăciuneĭ numaĭ atuncĭ să dea orăşaniĭ făr' de a se maĭ supĕra altă dată, ci monastirea să îngrijéscă pe tot anul a drege aceea ce va fi de trebuinţă, spre a nu se înneca oraşul, iar Măria sa Domnul Caragea, la hotărîrea ce aŭ făcut cu Divan asupra aceştiĭ pricinĭ între călăraşĭ cu monastirea, ḑice că sunt datorĭ să plătéscă la monastire tóte ḑilele clăceĭ, ce nu le-aŭ lucrat de la lót 1781 de când s'aŭ făcut aşeḑămêntul cu monastirea şi până la acéstă hotărîre, cum şi de aicĭ înainte să clăcuiască monastireĭ câte 12 ḑile pe an, seaŭ de nu, de vreme ce înşişĭ eĭ sunt stricătorĭ aceluĭ aşeḑămênt, urméză să remână stricat şi luându-li-se aceĭ stânjenĭ 600, să se intórcă la monastire dimpreună cu tot venitul iarăşĭ de la aşeḑămênt până la acéstă hotărîre, intorcêndu le şi lor monastirea ceea ce va fi luat până la acéstă hotărîre; pentru cele-l-alte dreptăţĭ ale moşieĭ monastireĭ pe care se cunoscu, să le urmeze de aicĭ înainte privileghiul ce l'aŭ avut călăraşiĭ din vechime, însă numaĭ din eĭ câţĭ se vor afla slujind, şi eĭ aŭ rĕspuns înaintea MărieĭI sale, că fiind ómenĭ scăpataţĭ, n'aŭ putere să rĕspundă la monastire venitul acelor 600 stânjinĭ pe atâţĭ anĭ; cărora li s'aŭ dat respuns hotărît de Măria sa, că negreşit urméză a se pune în lucrare unul din maĭ sus arĕtatele două mijlóce şi să'şĭ aleagă pe care vor voi.

1816, Noembre 20.—Zapis cu punerea degetelor şi iscăliturĭ a 8 călăraşĭ ce ḑic că aŭ fost vechilĭ şi despre partea tuturor a celor-l-alţĭ călăraşĭ, adeverit şi de Dumnélor veliţiĭ boĭerĭ, cum si de Măria sa Domnul Caragea întărit, şi s'aŭ învoit cu Epitropul să le erte claca anilor trecuţĭ, adecă din Domnia cea dintâiŭ a reposatuluĭ Domn Alexandru Ipsilant, şi până la acest zapis, ce după dreptate se cuvenea a lua monastirea de la lót 1817 înainte, să clăcuiască monastireĭ numaĭ câte 6 ḑile pe an, rĕspunḑênd şi cele-l-alte dreptur ale stăpânuluĭ moşieĭ, după pravilnicésca condică, şi aceĭ stânjinĭ 600 ce li s'aŭ dat de monastire, în desăvêrşită stăpânire, drept privileghiul ce aŭ avut maĭ nainte şi iĭ vindea până atuncĭ în arendă, la alţĭ strĕinĭ, i-aŭ dat sub stapânirea monastireĭ, învoindu-se ca să le dea monastirea pe tot anul, câte talerĭ 1.500, începêndu-se acéstă învoială de la Ianuarie al lótuluĭ 1817 şi câţĭ se vor afla cu locuinţa pe acéstă moşie a lor, de stânjenĭ 600, cum şi câţĭ vor maĭ locui de atuncĭ înainte, să aibă a se tocmi şi a se învoi cu Epitropul

trece cu vederea cuvêntul obavnic şi face tăcere de a avea voie călăraşiĭ să-şĭ vîndă partea lor de stânjenĭ 600 când vor vrea, ca nisce

---

monastireĭ, pentru tóte, iar când vre-o dată orĭ eĭ, seaŭ némul lor vor voi a vinde acéstă moşie, să se preţuiască de ómenĭ cu sciinţă, seaŭ să o scóţă eĭ la mezat şi câţĭ banĭ se vor alege că face, să li se numere de către monastire şi apoĭ să nu li se maĭ dea aceĭ talerĭ 1.500; iar nevrênd eĭ a vinde, să fie datóre monastirea a le numèra pe tot anul numiţiĭ banĭ, iar nedându-li-se baniĭ, să'şĭ ia moşia în stăpânirea lor, dar după rugăciunea ce aŭ făcut eĭ Epitropuluĭ, le-aŭ făcut şi acéstă musaadea, adecă aceĭ câte talerĭ 1.500 pe an să le dea până în soroc de 7 anĭ şi de se va întêmpla până atuncĭ, a se maĭ sui preţul arenḑiĭ moşiilor, să li se maĭ adaoge şi lor preţul arenḑeĭ de atuncĭ înainte peste talerĭ 1500 pe an, cât se va găsi cu cale, iar întêmplându-se a se scădea preţul arenḑilor, să nu li se facă nicĭ o scădere, ci să li se dea tot acestĭ câte talerĭ 1.500 pe an, de la monastire, până iarăşĭ în soroc de 7 anĭ, şi aşa la fieş-care 7 anĭ, să se facă acéstă cercare asupra preţuluĭ şi îndreptare, precum se ḑice maĭ sus.

1818, Septembre 19. Buiurdizmă sub pecetea Măriei sale Domnuluĭ Caragea, la anaforaoa Vistierieĭ, făcută la jalba Epitropuluĭ, a se face poruncă către ispravniciĭ de Teleorman, să nu se strămute isprăvnicatul de la oraşul Roşiĭ-de-Vede, de pe moşia monastireĭ, pe moşia Călăraşilor.

Sineturile orăşenilor.

1812, Maiŭ 6.—Insciinţare isprăvnicéscă a Stolniculuĭ Iordache şi a jăluitoruluĭ Căminar Iancul, aflându-se atuncĭ ispravnic, către comitet, la jalba ce dedese orăşaniĭ, că de vre-o câţĭ-va anĭ mutându-se apa, Veḑiĭ curgerile prin oraş, nu numaĭ înnecărĭ le face şi pre mulţĭ iĭ scóte de prin case, ce şi după ce scade, rĕmâind lacurĭ şi noróe, pătimesc de putóre, neputênd a'şĭ aduce nicĭ cele trebuinciόse de afară, aflându-se şi totdeauna bólă încuibată şi cerea voie să se mute oraşul pe delucel, pentru care s'aŭ poruncit ispravniculuĭ, să cerceteze şi de va fi cererea acésta, cu primirea tuturor, să céră de la toţĭ iscălitură în scris; al doilea să cerceteze de este arĕtarea lor adevĕrată, şi al treilea să ia pliroforie, pe a cuĭ moşie voiesc a se muta şi câtă diiastimă este acel loc, unde cer a întocmi clădirea oraşuluĭ şi să înşciinţeze. Arată ispravniciĭ că aducênd o sumă de orăşanĭ, din ceĭ ce lŏcuesc pe vale, toţĭ cu un cuvint aŭ rĕspuns, că cer a se muta, scriind ispravniciĭ, că arĕtarea ce fac orăşaniĭ de înnecăciune, noróe şi putorĭ, este adevĕrată.

1812, Iunie 4.—Poruncă a comitetuluĭ, către ispravniciĭ de Teleorman, că făcêndu-se întrebare Medelniceruluĭ Arcudie, Epitropuluĭ monastireĭ Sfântuluĭ Spiridon, de primesce şi de póte monastirea, să cheltuiască, spre a abate apa Veḑiĭ, de unde mergea atuncĭ cu óreşĭ-care ajutor şi al orăşanilor, aŭ dat rĕspuns în scris, că monastirea nu are stare şi putere a face acéstă cheltuială ne avênd maĭ vêrtos şi nicĭ un folos de la orăşanĭ, de aceea dă Divanul voie şi sloboḑenie, să se mute oraşul la acel loc, ce arată ispravniciĭ, că cer orăşaniĭ.

1812, Iunie 16. Zapis a 40 de lŏcuitorĭ aĭ Scaunuluĭ isprăvnicesc la mâna Slugeruluĭ Marin Butculescu i a altor boerinaşĭ neguţătorĭ, lŏcuitorĭ şi strĕinĭ, cum că s'aŭ învoit de le-aŭ dat loc pe moşia lor, de la apa Veḑiĭ, despre cóstă, până deasupra viilor în deal şi păşunea vitelor la tufe, să facă oraş slobod pe acest loc şi orĭ câţĭ boerinaşĭ i neguţătorĭ i verĭ-ce lŏcuitorĭ din pămên-

moştenitorĭ cu desĕvârşită putere.» Sub următórea domnie a luĭ Mavroghene oştenii călăraşi, la reclamaţiunea lor se repune în vigóre vechia

---

tenĭ vor vrea, să facă case pe moşia lor, seaŭ prăvăliĭ şi orĭ-ce bina, acaret seaŭ cârciumă, precum le va da mâna, a vinde vin şi rachiŭ şi verĭ ce coprins de loc care cât îĭ va face trebuinţă, să fie slobod pe tótă lunca Vedeĭ, până în dealul Viilor de-asupra, măcar şi vie de ar pune prin grădinile lor, călăraşiĭ otaştină, să nu le ia, iar pomĭ să nu pue maĭ mulţĭ, decât 10 într'o grădină şi starea cea dintêiŭ boerésca şi neguţătorésca pentru prăvăliĭ şi cârciume, saŭ orĭ-ce alişveriş vor face să dea câte talerĭ 2, iar starea de al 2-lea câte parale 60 şi starea de al 3-lea, ce nu va avea cârciumă, câte parale 20, fiind şi aceştia slobodĭ a se chivernisi cu ce vor putea, la care loc să fie volnicĭ şi slujitoriĭ a'şĭ face case cu asemenea slobodenie de alişveriş, fără numaĭ în grădinĭ decât 10 pomĭ măruntĭ, să nu pue nicĭ eĭ, si care din eĭ va ămbla să strămute acest aşedământ, să nu fie ascultat de judecată, osândindu-se ca să plătéscă orĭ ce acaret va zăticni, adeverit fiind acest zapis şi de isprăvnicat într'acelaşĭ lét Iunie 17.

1818, Februarie 23.—Anafora a Dumnélor veliţilor boerĭ de prigonirea ce aŭ avut Serdarul Marin Butculescu i alţĭ boerinaşĭ şi lŏcuitorĭ, ce şi-aŭ făcut case şi namestiĭ, pe 600 stânjenĭ aĭ slujitorilor de scaunul isprăvnicesc ce se numesc şi călăraşĭ, care îĭ aŭ lângă oraşul Roşiĭ-de-Vede cu Epitropul monastireĭ prin vechil Ioniţă Postelnicelul: dic Dumnélor boeriĭ, că dându-se slujitorilor aceĭ 600 stânjenĭ prin întărirea răposatului Domn Alexandru Vodă Ipsilant, ot lét 1781, întru desăvârşită stăpânirea lor, cu mulţămirea şi a monastireĭ drept privileghiurile ce avea din vechime, volnicĭ şi nepopriţĭ aŭ fost a da şi a închiria pîrîţilor locurĭ dintr'înşiĭ, şi nu pot slujitoriĭ cu nicĭ un cuvênt a strămuta acest aşedământ, maĭ vêrtos după ce în puterea luĭ şi-aŭ făcut pîrîţiĭ şi binale acolo, încă uniĭ dintr'înşiĭ zidirĭ întemeete de mare preţ; aşijderea nu póte nicĭ Epitropul în puterea aşedământuluĭ ce aŭ făcut în urmă cu călăraşiĭ, pentru arenda acelor 600 stânjenĭ, ca să silésca pe pîrîţĭ a face de isnóvă aşedământ cu monastirea pentru adăpostul loculuĭ ce 'l-aŭ dat călăraşiĭ jăluitorilor, căcĭ de şi scrie în acel aşedământ, ca câţĭ se vor afla cu lŏcuinţa pe acéstă moşie a lor, cum şi câţĭ vor lŏcui de atuncĭ înainte, să aibă a se întocmi şi a se învoi cu Epitropul monastireĭ pentru tóte, dar acéstă legătură, se înţelege pentru câţĭ vor lŏcui pe cela-l-alt loc al moşieĭ călăraşilor, din cósta déluluĭ spre câmp, iar nu şi pentru capul moşieĭ, până deasupra viilor în dél, ce 'l-aŭ dat călăraşiĭ jăluitorilor, prin zapis de aşedământ, dimpreună şi cu păşunea vitelor la câmp, fiind-că acela după ce l-aŭ închiriat odată călăraşiĭ la pîrîţĭ, n'aŭ maĭ avut putere, nicĭ eĭ, nicĭ arendaşiĭ lor, a'ĭ sili să facă alt aşedământ decât să'şĭ céră de la dênşiĭ numaĭ chiria loculuĭ cea tocmită după zapis, nepuţênd a se ajutora Epitropul nicĭ cu vorba ce aŭ dis că pîrîţiĭ âmblă cu vicleşug să mute oraşul după moşia monastireĭ, pe moşia călăraşilor, în vreme ce din vechime oraşul aŭ fost şi pe aceĭ 600 stânjenĭ, ce s'aŭ dat călăraşilor şi maĭ ales, ca pentru înnecăciunea ce patimea pîrîţiĭ totdeauna, din vĕrsarea apeĭ Vedeĭ, le-aŭ dat comitetul voie de a muta oraşul după engrafon ce aŭ dat şi însuşĭ Medelnicerul Arcadie, Epitropul de atuncĭ al monastireĭ, de care înnecătură dic pîrîţiĭ, că şi acum nu este oraşul mântuit, şi că casele şi namestiile ce aŭ pe moşia monastireĭ nu le aŭ strămutat şi că aŭ platit şi vor plăti şi de acum înainte adetul loculuĭ, iar casele cele noue ce le-aŭ făcut pe moşia călăraşilor, le sunt de mare trebuinţă a nu patimi la vreme de înnecăciune, după cum aŭ pătimit până acum: găsesc dar Dumnélor boeriĭ cu cale, ca aş

anafora a luĭ Văcărescu dându-le un noŭ hrisov. Mavroghene avea nevoie de oştenĭ. M. Voevod Suțu, următorul Domn, la 1792 Februarie

ḑămêntul ce aŭ făcut călărașiĭ cu pîrîțiĭ, prin zapis să'șĭ aibă puterea și urmarea luĭ nestrămutată și întru nimic bântuială să nu facă Epitropul pîrîților a le cere cât de puțin adaos, fără numaĭ să'șĭ ia de la dânșiĭ chiria, ce sunt legațĭ prin zapis a da, dijma câmpuluĭ și fênețele, dupe cea-l-altă moșie a călărașilor ce aŭ fost oprit călărașiĭ pe sóma lor, și aŭ dat'o manastireĭ în arendă, prin zapisul din urmă; așijderea să stăpânéscă pîrîțiĭ și viile i liveḑile de pomĭ ce aŭ sădit pe moșia calărașilor, rĕspunḑênd și avaetul ce sunt legațĭ după zapisele ce aŭ de la mâna călărașilor, care și acelea sunt înaintea zapisuluĭ de arendă, ce il aŭ dat călărașiĭ la monastire; iar Măria sa Domnul Ión Vodă Caragea, judecând acéstă pricină cu Divan, ḑice, că din sineturĭ dovedindu-se că slujitoriĭ aŭ avut aceĭ 600 stânjenĭ întru desăvêrșită stăpânirea lor, cu voĭe dată și pentru vênḑarea de vin și rachiŭ, volnicĭ și nepotrivițĭ aŭ fost a da și a inchiria, orĭ cuĭ ar fi vrut locurĭ din moșia lor precum și pîrîților orășenĭ. dar fiind că vechilul Epitropuluĭ aŭ ḑis, că așeḑămêntul ce'l aŭ orășeniĭ ar fi fără de scirea călărașilor, aŭ orânduit pe Anastase Șerbecci-bașa, ca să mérgă la fața loculuĭ și să facă cercetare călărașilor prin jurămênt în biserică și de se va dovedi că așeḑămêntul ce'l aŭ orășaniĭ, s'aŭ făcut cu voia și scirea tuturor călărașilor, să'l adevereze Șerbecciul în dos și atuncĭ hotăresce Măria sa, să rĕmâe întru tóte bun și nestrămutat, și anaforaoa Dumnélor veliților boerĭ să se urmeze întocmaĭ; apoĭ să cercetezo Șerbecciul iarășĭ prin mijlocul jurămêntuluĭ, atât pe călărașĭ, cât și pe vechilul Epitropuluĭ, și de se va dovedi că la vremea când s'aŭ învoit Epitropul cu aceĭ opt călărașĭ, la lét 1816, pentru arenda moșieĭ lor, aŭ avut sciință orĭ Epitropul saŭ vechilul, de așeḑămêntul ce aŭ pîrîțiĭ orășănĭ de la călărașĭ, din lót 1812, atuncĭ aducênd Märieĭ sale cercetătorul pliroforie în scris, să rĕmâe monastirea răbdătóre de scăderea ce i se face cu acel așeḑămênt al călărașilor, către pîrîțiĭ orășanĭ la venitul arenḑiĭ moșieĭ călărașilor, ce aŭ luat'o monastirea în lét 1816, pentru viclenia ce s'aŭ urmat din partea Epitropieĭ asupra orășanilor, iar dovedindu-se că nicĭ Epitropul, nicĭ vechilul n'aŭ avut sciință de acel așeḑămênt și nicĭ ceĭ-l-alțĭ călărașĭ nu le-aŭ făcut cunoscut, nicĭ acel așeḑămênt când s'aŭ învoit la lét 1816, nicĭ ceĭ-l-alțĭ călărașĭ când aŭ dat adeverință de primirea acelor talerĭ 1.500 aĭ arenḑiĭ, acolo la Roșiĭ-de-vede, asemenea nu 'l-aŭ făcut cunoscut acel așeḑămênt atuncĭ, aducênd cercetătorul pliroforie în scris Märieĭ sale, va da cuviinciósa hotărîre.

1818, Martie 3. — Mărturie a Dumnélor Vornicilor Dumitrașco Racoviță și Ión Știrbeiŭ, cum că la pricina de judecată ce aŭ avut pîrîțiĭ cu jăluitorul, aducênd înaintea Dumnélor câțĭ-va slujitorĭ, aŭ încredințat cu graiul, că zapisul pîrîților de așeḑămênt este bun și sciut tuturor, încă Mihaiŭ sîn Cârstea aŭ ḑis acésta, că vrênd să plece cu scrisorile de la zărăfia județuluĭ, i-aŭ ḑis un slugar Sandul Condicarul, că de 'l va întreba cinevașĭ pentru zapisul lor ce 'l-aŭ dat de așeḑămêntul pîrîților, să 'l tăgăduiască și să ḑică că nicĭ aŭ vĕḑut, nicĭ scie de acel zapis.

1818, Martie 18. — Zapis a lude 26 slujitorĭ scris de Stamate Șetrarul, judecătorul județuluĭ și iscălit de un Gheorghe, cu opt martorĭ protopopĭ i preoțĭ, dat la mâna Șerbecci-bașăĭ, și coprinḑĕtor, că sciŭ și arată în frica luĭ Dumneḑeŭ, cum că zapisul de așeḑămêntul ce 'l-aŭ pîrîțiĭ ot lét 1812 Iunie

17 anuléză hrisovul luĭ Mavrogene de şi lasă ceĭ 600 stânjenĭ călăraşilor, dar lunecă asupra recunósctereĭ dreptuluĭ de proprietate ohavnică.

16, este al lor netăgăduit, dat de bună voie, în care zapis mărturisesce şi un popă Stancul Leţul, ce atuncĭ se afla slujitor şi s'aŭ iscălit în zapis cu mâna sa.

1818, Martie 20. — Adeverire a luĭ Şerbecci-başa în dosul zapisuluĭ ce aŭ pîrîţiĭ de la călăraşĭ ot lót 1812 Iunie 16, cum că aŭ arĕtat slujitoriĭ hotărîrea Domnóscă şi toţĭ cu un cuvênt şi glas aŭ mărturisit, de faţă cu Ioniţă Postelnicelul, că jurămênt nu pot să priméscă, căcĭ zapisul acesta este sciut tuturor dat de bună voia lor şi ceĭ ce aŭ sciut carte s'aŭ iscălit chiar cu mâna lor, şi cu nicĭ un fel de cuvênt nu pot să'l tăgăduiască, dând şi adeverinţă în scris la mâna sa, iscălită chiar cu mânile lor, ceĭ ce aŭ sciut carte, care adeverinţă aŭ luat'o el ca să o aducă spre pliroforia Măriеĭ sale luĭ Vodă, iar zapisul acesta, dupe porunca şi voia ce i se dă de la Măria sa, 'l-aŭ adeverit cu iscălitura sa şi 'l-aŭ dat la mâna orăşanilor, ca să'şĭ aibă fiinţa şi urmarea luĭ, dupe hotărîrea Măriеĭ sale.

1818, Martie 21. — Zapis al călăraşilor la mâna aceluĭ Şerbecci-başa, prin care arată treĭ dintr'înşiĭ, adică Neagoe şi Ión Ceauşĭ, că chiămându'ĭ slugerul Sandul la odaia luĭ, ce are în marginea oraşuluĭ, le-aŭ citit o carte ḑicênd că este de la Ioniţă Postelnicelul, ca să ḑică eĭ tot ce aŭ ḑis întêiŭ: aşijderea chiămând şi pe Badea Bleaŭ la casa luĭ în Ruşĭ, i-aŭ ḑis tot asemenea, înfricoşându-ĭ că de nu vor ḑice aşa, vor cădea în nevoĭe şi vor plăti talerĭ 3.000 şi 'ĭ va pedepsi Măria sa Vodă, precum şi în urmă dupe ce aŭ venit Slugerul aicĭ, le-aŭ ḑis înfricoşările acestea, osebit când aŭ fost venit Ioniţă Postelnicelul cu Slugerul Chiriţescu, ca să rădice pe orăşanĭ, le-aŭ cerut să dea în scris iarăşi de zapisul orăşanilor că nu'l sciŭ şi atuncĭ aŭ fost toţĭ slujitoriĭ; ci fiind-că zapisul 'l-aŭ fost dat cu scirea lor a tuturor, la cercetarea şi întrebarea ce le-aŭ făcut, aŭ dat toţĭ tovarăşiĭ adeverinţa lor la mâna cercetătoruluĭ, ca să ducă spre pliroforia Măriеĭ sale luĭ Vodă, dar pentru că este blăstem la mijloc ca să nu ascunḑă nimic, aŭ dat şi acéstă adeverinţă pentru că Slugerul Sandul i-aŭ chemat şi le-aŭ ḑis.

1818, Martie 20. — Mărturie a preoţilor ot Ruşĭ şi alţiĭ, că aflându-se şi eĭ aicĭ la Bucurescĭ împreună cu aceştĭ opt călăraşĭ vechiĭ toţĭ pentru claca moşieĭ monastireĭ, s'aŭ întêmplat faţă când aŭ întrebat Căminarul Iancu pe slujitorĭ, faţa fiind şi Ioniţă Postelnicelul, de aŭ vĕḑut niscaĭ-va locurĭ înfundate pe moşia lor, şi eĭ aŭ dat rĕspuns, că locurĭ înfundate n'aŭ vĕḑut, iar simfonie aŭ cu uniĭ din boerĭ; aşijderea ḑic că pe vremea aceea Ioniţă Postelnicul s'aŭ aflat cu şederea în hanul moşieĭ, la Ruşĭ, şi cu ochiĭ aŭ vĕḑut trecênd ómenĭ şi mĕsurând să prinḑă locurĭ pe moşia slujitorilor ca să'şĭ facă case şi este sciută de toţĭ.

1818, Martie 23. — Pitac al Şerbecci-başăĭ către potropopul, să priméscă jurămênt Ioniţă Postelnicelul pe treĭ ponturĭ, şi rĕspuns al potropopuluĭ că la pontul d'întêiŭ: când aŭ luat în arendă la lét 1816, de la aceĭ 8 slujitorĭ, sciinţă de aşeḑămêntul oraşuluĭ n'aŭ avut? însă numaĭ el aŭ primit jurămênt, iar pentru Căminarul n'aŭ putut să încredinţeze, ci aŭ ḑis, că va rĕspunde însuşĭ Dumnéluĭ la al 2 lea pont, că slujitoriĭ nu i-aŭ spus de aşeḑămênt nicĭ luĭ nicĭ Căminaruluĭ, aŭ săvêrşit jurămênt că nu i-aŭ spus, iar pentru Căminarul aŭ ḑis că va rĕspunde însuşĭ Dumnéluĭ: la al 3-lea pont: când aŭ dat aceĭ talerĭ 1.500 pe arendă? n'aŭ putut să priméscă jurămênt, mărturisind însuşĭ, că la Ianuarie lét 1818, când aŭ dat aceĭ câte talerĭ 1.500, avea sciinţă.

A. Voevod Ipsilant la 1797 Martie, anuléză din noŭ hrisovul luĭ Mavrogene «fiind dat intr'un chip impotrivitor şi schimonosit domnescilor hrisóve de maĭ inainte.»

căcĭ cu 8 lunĭ maĭ nainte, adecă la Iunie lót 1817, când aŭ venit de aŭ apucat pe orăşănĭ de simfonie, însuşĭ el aŭ spus că scie de atuncĭ.

1818, Februarie 18. — Mărturie a Arhimandrituluĭ Constandie, epistatul schituluĭ Dragănescĭ, că după ce s'aŭ făcut zapisul acela spre a se opri înnecăciunea apeĭ Vediĭ, care înnécă tótă partea de la vale a oraşuluĭ Roşiĭ-de-Vede, în tómna trecută mergênd Cuviosia sa la isprăvnicat pentru pricinĭ ale schituluĭ sêŭ, ce se vecinesce cu moşia Roşilor, aŭ rĕmas acolo ocolit de înnecăciune maĭ mult de două săptĕmânĭ, care înnecăciune s'aŭ întêmplat asemenea ca şi maĭ nainte, pricinuind nemărginită strîmtorare la lócuitorĭ pentru orĭ ce trebuinţă.

Alte sineturĭ ce maĭ are monastirea din urma hotărîreĭ Domnuluĭ Caragea cu piriţiĭ.

1818, Septemhre 16. — Anafora a Logofeţiĭ ţĕreĭ de sus, buiurdisită de Măria sa Domnul Caragea la jalba ce dedese Epitropul, cum că când s'aŭ învoit cu călăraşiĭ pentru clacă şi pentru arenda moşiilor, n'aŭ avut nicĭ o sciinţă de zapisul ce aŭ fost dat călăraşiĭ orăşanilor în lót 1812, cerênd să se aducă aceĭ opt călăraşĭ ce aŭ făcut aşedămêntul cu monastirea, a cărora cerere aŭ găsit'o şi logofĕţia cu cale, dar nu s'aŭ adus călăraşiĭ, întêmplându-se ducerea Măriеĭ sale Domnuluĭ Caragea.

1819, Martie 22. — Adeverinţa ce aŭ dat 11 călăraşĭ înaintea nóstră, adecă aceĭ 8 călăraşĭ şi alţĭ treĭ, şi s'aŭ adeverit şi cu iscăliturile nóstre, cum că, chiămându'ĭ Serdarul Marin în două—treĭ rîndurĭ, le-aŭ ḑis să 'ĭ dea zapis ca să facă têrg slobod pe moşia lor de stânjenĭ 600, fiind-că are anafora domnéscă; călăraşiĭ aŭ ḑis că se teme să nu dea de vre-un necaz; Marin le-aŭ ḑis, că va strînge ómenĭ străinĭ, iar nu ómenĭ din orăşăniĭ pămêntenĭ, şi că eĭ să nu aibă nicĭ o grijă, că ce va fi Dumnéluĭ va respunde, şi de se va face têrg pe moşia lor pot şi eĭ să scape de clacă a nu da monastireĭ, ca uniĭ ce se află şedĕtorĭ pe moşia monastireĭ, şi va rĕmânea a da tot câte un zlot de clacă; aşa dar i-aŭ dat zapis după cum le-aŭ cerut, iar la lót 1816, când venise mumbaşir după jalba Epitropuluĭ, ca să 'ĭ aducă, aŭ mers la Serdarul Marin în Roşĭ, aflându-se ispravnic, şi l'aŭ întrebat de voĭesce să le dea zapisul înapoĭ seaŭ să 'ĭ împace, să spue la judecată că aŭ dat acest fel de zapis, seaŭ să nu spue, Serdarul Marin le-aŭ ḑis, că nimenĭ nu 'ĭ va întreba aicĭ de zapis fiind-că este sciut şi Epitropuluĭ; de aceea, când aŭ făcut eĭ învoiala cu Epitropul aicĭ pentru clacă, n'aŭ pomenit nimic de acest zapis, fiind-că le ḑisese Serdarul, că şi de'l va aduce pe Dumnéluĭ aicĭ, zapisul nu se va maĭ vedea, decât aŭ spus călăraşiĭ Epitropuluĭ că aŭ aşedămênt cu 4 înşĭ carĭ şi-aŭ făcut viĭ pe moşia lor ca să plătéscă otastina în banĭ, pentru care cere Epitropul, ca orĭ să rĕmâe bun aşedămêntul ce aŭ făcut monastirea cu călăraşiĭ la lót 1781, când le-aŭ dat aceĭ stânjinĭ 600 în stăpânirea lor, ca unul ce este de folos, atât acestor călăraşĭ de acum, cât şi acelor din urma lor, şi zapisul ce aŭ dat călăraşiĭ la lót 1812 Serdaruluĭ Marin, să nu se ţie în sémă, ca un nedrept şi pricinuitor de mare pagubă monastireĭ, seaŭ de vreme ce călăraşiĭ aŭ desputernicit aşedămêntul cel dintêiŭ, ot lót 1781, precum se coprinde şi în domnésca hotărîre a Măriеĭ sale Ioan Vodă Caragea, din césul ce

In 1803 [illegible] reclamaţiune [illegible] lui Ma-

[illegible] ment al [illegible] Marin [illegible] 1812 [illegible] Marin [illegible] acestor 6[illegible] nastirea [illegible] şi [illegible] tarile [illegible] guinezo [illegible] atunci [illegible] talerí 500 [illegible] după [illegible] acelor 600 stânjinî [illegible] şi [illegible] privilegiurile lor, [illegible] privileghiurile ce a avut din inceput [illegible] spre a cărora intimpinare [illegible] Serdarul Marin i-a [illegible] 1812, qucêndu-le că [illegible] Marin i-a învěţat când [illegible] Epitropul [illegible] 1810 [illegible] pentru clacă şi pentru arendă, ca [illegible] in puterea acelui zapis [illegible] de [illegible] slobozenii ce le-au dat şi stăpânire prin [illegible] a monastirei [illegible] şi alte monastirî pe moşia călăraşilor, şi [illegible] stăpânésca seu să se protuiască binalele [illegible] legaţi călăraşii, atât prin zapisul lor, cât şi prin [illegible] Dumnélor [illegible] boeri. Decî dându-se slujitorilor acel 600 stânjinî prin întărirea [illegible] Alexandru Vodă Ipsilant ot lét 1781, intră desăvêrşită stăpânire, cu nulţămirea şi a monastirei, dropt privileghiurile ce avea din [illegible] de la cîţi luminaţi Domni, volnici şi nepopriţi au fost a da şi a închiria piriţilor locuri dintr'enşii, şi nu pot nici slujitorii, nicî Epitropul monastirei [illegible] nicî un cuvênt a strămuta acel aşedământ, după ce însuşi Epitropul i-au cunoscut de buni stăpâni, cum al doilea aşedământ ce au făcut cu eî pentru arenda acestor 600 stânjinî ai lor, şi eî în numirea acelui aşedământ ce au făcut cu călăraşii şi-au făcut şi binale acolo, încă unii dintrênşiî şi zidurî întemeiate de mare preţ: aşijderea nu póte Epitropul cu pricina aşedământului ce au făcut în urma pentru arenda acelor 600 stânjinî, ca să silésca pe piriţiî a face de iznóvă aşedământ cu monastirea, pentru adetul locurilor ce au dat călăraşii jăluitorilor, căci de şi serie intr'acel aşedământ, ca câţi se vor afla cu locuinţa pe acea moşie a lor, cum şi câţi vor locui, de atunci înainte să aibă a se întocmi şi a se învoi cu Epitropul monastirei pentru tóte, dar acéstă legătură se înţelege pentru câţî vor locui pe cela-l-alt loc al călăraşilor, din cósta délului spre câmp, iar nu şi pentru capul moşiei, până deasupra viilor în déi, ce 'l-au dat călăraşii jăluitorilor prin zapis de aşedământ, dimpreună şi cu păşunea vitelor, la câmp, fiind-că acela după ce 'l-au închiriat odată călăraşii la piriţi, n'au maî avut

vroghene. Const. Vv. Ipsilant, la judecată, nu le recunósce dreptatea ḑicênd, că chiar dacă orășeniĭ din Roșiĭ-de-Vede s'ar trage, cum ḑic

---

putere niciĭ eĭ. niciĭ arendașul lor să facă alt așeḑămênt, decât să'șĭ céră de la dênșiĭ numaĭ chiria loculuĭ cea tocmită după zapis, neputênd a se ajutora Epitropul, nicĭ cu vorba ce aŭ ḑis că pîrîțiĭ âmblă cu vicleșug să mute orașul după moșia monastireĭ pe moșia călărașilor, căcĭ pentru acéstă mutare li s'aŭ dat voie chiar de stăpânire de a muta orașul la locul ce aŭ cerut eĭ, după engrafon ce aŭ dat și însușĭ Medelnicerul Arcuda, Epitropul de atuncĭ al monastireĭ, pentru înnecăciunea apeĭ Veḑiĭ, precum pentru acéstă înnecăciune vedem din mărturia Arhimandrituluĭ Constandie, epistatul schituluĭ Drăgănescĭ, arĕtând că și dupe ce s'aŭ făcut zăgazul, sprea se opri apa Veḑiĭ, care înnécă tótă partea de la vale a orașuluĭ Roșiĭ-de-Vede, ın tómna ot lét 1817, când se afla cuvioșia sa la isprăvnicat, aŭ rĕmas ocolit de înnecăciune, maĭ mult de două sĕptemânĭ, făcêndu-se acéstă înnecăciune tot ca și maĭ nainte, pricinuind nemărginită strîmtóre lăcuitorilor de acolo, pentru orĭ-ce trebuință. Drept aceea, în puterea maĭ sas numituluĭ așeḑămênt ce aŭ făcut epistatul Epitropuluĭ monastireĭ, cu călărașiĭ, în lét 1781, care s'aŭ întărit de atâția luminațĭ Domnĭ, și li s'aŭ și păzit în curgerea de anĭ 38, fiind eĭ desăvêrșit stăpânĭ pe aceĭ 600 stânjenĭ, șĭ avênd volnicie să facă orĭ-ce vor vrea cu dênșiĭ, bună este închirierea de locurĭ ce s'aŭ făcut pîrîților, și găsim cu cale, ca acel zapis de așeḑămênt ce aŭ dat călărașiĭ pîrîților în lét 1812, Iunie 16, iscălit de 40 de călărașĭ, și adeverit și de isprăvnicat, să se păzéscă nestrămutat și neclintit în vecĭ, avênd și tótă puterea și urmarea luĭ pe deplin, fără de nicĭ o impotrivire de către Epitropiĭ monastireĭ, ce vor fi după vremĭ, ca un așeḑămênt făcut pe locul bun al călărașilor ce 'l-aŭ avut întru desăvêrșită stăpânirea lor, întărit cu atâtea domnescĭ hotărîrĭ, nesupĕrând Epitropiĭ pe orășenĭ, în cât vor fi arendașĭ, a le cere maĭ mult decât chiria ce sunt legațĭ a da călărașilor, cum și viile i liveḑile, ce aŭ făcute orășaniĭ pe aceĭ 600 stânjenĭ aĭ călărașilor, să și le stăpânéscă cu pace, și nesupĕrațĭ de către monastire, după zapisele ce aŭ de la călărașĭ. iar hotărîrea cea desevêrșită remâne a se face de către Măria ta.—1819, Iunie 9.

Barbu Văcărescu, Istrate Crețulescu vel Vornic, Constantin Caliiarh vel Vornic, Iordache Golescu vel Vornic, Alexandru Filipescu vel Logofĕt.

Iω Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

După arĕtarea ce ne face Dumnéluĭ vel Logofĕtul de țéra de sus, printr'acéstă anafora, poruncim Dumnévóstră ispravnicilor aĭ județuluĭ, să facețĭ urmare întocmaĭ precum maĭ jos se coprinde.—1820 Septembre 30.

(pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCIX, fila 1 v.

Prea Înălțate Dómne,

După luminata poruncă Inălțimeĭ Tale ce mi se dă la acéstă jalbă a Medelniceruluĭ Atanasie, arendașul moșieĭ Roșiĭ-de-Vede sud Teleorman, am vĕḑut că jalba luĭ este pentru orășeniĭ ce sunt șeḑĕtorĭ pe acéstă moșie, că nu se supun să plătéscă după tocméla ce aŭ, chiriile caselor și ale prăvăliilor, cerênd porunca Măriei Tale către Dumnélor ispravniciĭ județuluĭ, ca înfățișând pe jăluitor cu pîrîțiĭ, să cerceteze prin judecată, și dreptatea păzind, cea

eĭ, din némul Călăraşilor celor vechĭ, dar *privileghiul* nu s'a hărăzit de către luminaţiĭ Domnĭ a se pogoră din ném 'n ném, ci s'aŭ dat numaĭ la aceĭ călăraşĭ ce se vor afla slujind *după vremĭ* cu pecetluiturĭ domnescĭ pe a mâna şi la preoţiĭ bisericeĭ Cantacuzinescilor. Domnitorul ia actul din mâna reclamanţilor şi-l sfărâmă, obligând pe toţĭ ceĭ carĭ nu se găseaŭ preoţĭ seaŭ Călăraşĭ în activitate, la clacă şi la cele-alte sarcinĭ către monastire. Călăraşiĭ şi neguţitoriĭ reclamă din noŭ la I. Vodă Caragea. Acesta dă o nouă hotărîre în Noembre 1816 conform cu cea nefavorabilă Călăraşilor şi orăşenilor de la N. Caragea, ba încă, sub pretext că Călăraşiĭ nu s'aŭ ţinut de învoiala de atuncĭ, hotăresce că eĭ să pérdă ceĭ 600 stânjenĭ de moşie, nerĕmânênd privileghiaţĭ pe moşia monastireĭ decât Călăraşiĭ acum în activitate la Isprăvnicat. Bieţiĭ Călăraşiĭ şi urmaşiĭ lor sunt în plus condemnaţĭ a plăti în banĭ claca pe maĭ mulţĭ anĭ din urmă, dar neavênd suma la care sunt condamnaţĭ aŭ venit la învoială cu Epitropul monastireĭ în Noembre 1816. Monastirea le *arendéză* vecinic ceĭ 600 stânjenĭ cu talerĭ 1500 pe an şi cu obligaţiune de 6 ḑile de clacă. Orĭ-cine se va maĭ aşeḑa pe partea de moşie fóstă a Călăraşilor va avea a se învoi cu monastirea, care se va bucura de tot venitul şi după aceĭ 600 stânjenĭ. Domnitorul întări acéstă nedréptă judecată. Afacerea se complică prin faptul că vechiĭ Călăraşĭ, stăpânĭ aĭ celor 600 de stânjenĭ, apucaseră a vinde din acel loc şi se înfiinţase oraşel pe partea Călăraşilor chiar cu voia stăpânireĭ, spre a scăpa de revărsările apeĭ Vedriĭ. In Iunie 1819, luĭ Al. Suţul, prin anafora se propune a se recunósce orăşenilor dréptă cumpărarea făcută de eĭ de la Călăraşĭ în 1812, considerându-ĭ ca arendaşĭ aĭ locurilor şi plătindu-şĭ chiria către Călăraşĭ. Al. Suţul însă găsesce un *chircioc*, ca să nu recunóscă ohăvnicia de proprietate a Călăraşilor din faptul că în actul de donaţiune al acelor 600 de stânjenĭ se reservase pentru monastire tóte vadurile de mórĭ ce s'ar afla pe Vedea şi pentru că ceĭ 600 stânjenĭ n'aŭ fost daţĭ pe anume obraze, ci în devălmăşie la 60 de Călăraşĭ ce se aflaŭ atuncĭ în activitate. Ultimul Domn fanariot demoştenesce pe Călăraşĭ de proprietatea lor ḑicênd, că numaĭ Calaraşiĭ halea să aibă privileghiĭ cu pecetluiturĭ la mână, iar toţĭ ceĭ-l-alţĭ să dea clacă, dijmă, otaştină etc.

---

ce va fi datorĭ pîrîţiĭ să dea în scris, după care să orânduiască mumbaşir asupră-le a face împlinire, dându-le nizam a nu se maĭ arĕta împotrivitorĭ la adetul monastireĭ, seaŭ fiind pricina într'alt chip, să însciinţeze Măriei tale.— 1820, Septembre 20.

Vel Logofĕt.

CAP. XIV.

Privilegiĭ şi Scutirĭ. — Miluirĭ. — Ţĕranĭ scutiţĭ de bir.

Sistemul de privilegiĭ şi scutirĭ continuă acelaşĭ ca sub Domniile anteriόre. Acestea nu lipsesc, maĭ ales boerilor influenţĭ şi la neamurile orĭ protegiaţilor lor.

„Archondologia“ are tot maĭ multă căutare... Cât de micĭ fie rangurile, numaĭ să aducă scutirĭ de dărĭ, ele sunt căutate. In lipsa unuĭ rang de boierie, se mulţămesc să li se recunόscă dreptul de «neam» [1] deacă nu puteaŭ proba că sunt feciorĭ de boier.

Boieriĭ sunt ajutaţĭ ca şi in trecut:

a) Cu acordare de scutelnicĭ orĭ ludĭ.

---

1. Dăm aci câte-va acte relative la ceĭ «de neam»:

Iω Alexandru Nicolae Suţul Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Dumnόta vel Vistiere, după arĕtarea ce ne facĭ printr'acéstă anafora, poruncim, ca să i se dea Dumnéluĭ vel Logofĕtul Alexandru Filipescu, alt posluşnic în locul aceluĭ Radu, ce aŭ intrat la orânduiala boierilor de neam. — 1819, Maiŭ 15.

(Pecetea gpd.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCII, pag. 68.

Prea Inălţate Dόmne

După luminată porunca Măriеĭ tale, ce ni se dă la acéstă anafora a Dumnéluĭ vel Logofĕtul de ţéra de jos Alexandru Filipescu, ca să cercetoze pentru un Radul sîn Radul ce aŭ fost posluşnic al Dumnéluĭ, şi prin mijlocirile ce ar fi urmat pe vremea trecuteĭ oblăduirĭ, ar fi sărit la rânduiala boerilor de neam, următor fiind, am căutat la catastihul Vistierieĭ cel pecetluit şi se vede numitul trecut la acéstă rânduială, şi fiind-că Dumnéluĭ îl cere a'l avea şi de acum înainte posluşnic, eŭ după datorie nu lipsesc a face cunoscut Măriеĭ tale, că pe acea vreme mulţĭ şi din scutelnicĭ şi din posluşnicĭ aĭ bresleĭ, aŭ intrat la treapta boerilor de neam şi până acum se află nesupéraţĭ la rânduiala lor, pentru că s'aŭ cheltuit ca să dobândéscă acest privileghiŭ, care fiind-că la nicĭ unul dintr'aceia nu s'aŭ stricat de către milostivirea Măriеĭ tale, rĕmâne la Inalta înţelepciune a Inălţimeĭ tale a hotărî pentru acest Radu, de se cuvine a se scόte din catastihul boerilor de neam, şi a se da iarăşĭ posluşnic seaŭ rĕmâind la rânduiala în care aŭ apucat a intra, să se dea Dumnéluĭ vel Logofĕtuluĭ altul în locul acestuia.—1819, Aprilie 15.

Vel Vistier.

b) Cu invoire de bâlciurĭ pe la moşiĭ şi cu lăsarea perceperel vămeĭ bâlciurilor în favórea lor.

c) Cu autorizărĭ de a deschide oborurĭ de vite.

d) Cu autorisărĭ de a construi podurĭ pe ape şi cu dreptul de a percepe brudine.

e) Cu acordare de monopolul de unul seaŭ maĭ multe scaune de măcelărie.

Iω Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar zemle Vlahiscoe.

Dumnéta vel Vistier, după arĕtarea ce ne facĭ prin acéstă anafora, milostivire făcênd Domnia mea asupra jăluitoriuluĭ Stoian Părâianu, poruncim să se trécă în Arhondologhia Vistieriei, între feciorii de boerĭ. — 1819, Noembrie 15.

(L. S. D.) *Vel Logofĕt.*

Prea Înălţate Dómne

Un Stoian Părâianu ot Sud Gorj aŭ jăluit Măriei tale printr'acéstă jalbă arĕtând că moşiĭ şi strămoşiĭ tatăluĭ luĭ, după vremĭ aŭ fost boierĭ marĭ şi Logofeţĭ marĭ, după cum adeverézǎ atât hrisóvele ce are, cât şi mărturia ce o dă pentru dênsul Dumnéluĭ biv vel Logofĕt Dumitrache Bibescu, care o alăturaiŭ într'acéstă plecată anafora, a se vedea de către Măria ta, şi ca unul ce moşiĭ luĭ aŭ fost în rîndul boerilor, după mărturiile ce are, cât şi doĭ fraţĭ ce are aŭ îmbrăcat caftane de Polcovniceĭ de Craiova, cu cuviinţă îĭ este cererea a se trece în Arhondologhia Vistieriei, între feciorii de boierĭ, după orânduiala şi altor asemenea lor. Iar hotărîrea rĕmâne la Înălţimea ta.—1819, Noembrie 6.

Vel Vistier.

Iω Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe

Dumnéta vel Vistiere, de vreme ce ne daĭ pliroforie printr'acestă anafora, că tatăl jăluitoruluĭ aŭ fost boer caftanlâŭ şi este şi rudă de aprópe cu stolnicu Cătunénu ispravnic ot sud Dâmboviţa, ne-am milostivit Domnia mea asupra jăluitoruluĭ şi primindu'ĭ rugăciunea, poruncim să se trécă la arhondologiha domnesciĭ nóstre Vistieriĭ între feciorii de boerĭ.—1820, Noembrie 2.

(pecetea gospod) *Vel Logofĕt.*

Prea Înălţate Dómne,

După luminata poruncă Măriei tale ce mi se dă la jalba luĭ Ion Catunénu din sud Dâmboviţa, intrând în cercetare mĕ pliroforisiiŭ cum că tatăl jăluitoruluĭ cu adevĕrat aŭ avut caftan de căpitan za Dorobanţĭ şi maĭ vêrtos are rudă de aprópe pe Dumnéluĭ biv vel stolnicu Ioan Cătuneanu ispravnic ot sud Dâmboviţa, pentru care cu plecăciune nu lipsesc a face cunoscut Înălţimeĭ tale, iar pentru rugăciunea ce face a se trece la arhondologhie, între feciorii de boerĭ, rĕmâne la milostivirea Măriei tale.—1820, Octombre 24.

Vel Vistier

Dar havaetul pentru boieri in slujbă?

Dar pensiunile ori milele pentru cei scăpătaţi şi pentru jupânesele lor, seaŭ pentru orfanii lor? [1]

Nu va fi fără interes, in preqioa revoluţiunei de la 1821, să inregistrăm aicĭ in notă o copie după arhondologia aceleĭ *clase diriginte*, cum o numesc astă-qĭ urmaşii eĭ, care ar voi să readucă qilele, când câte va familiĭ domniaŭ ţéra ruménéscă şi-şĭ împărţéŭ spoliile eĭ.

Acéstă fóie e deja o isbândă asupra arhondologieĭ anteriore: aci s'aŭ strecurat deja maĭ mulţi *«homines novi»*, acum abia cu boierii de ultima tréptă, dar carĭ până la Regulamentul organic şi după el vor deveni tot atât de importanţi, ca familiile de primul cartel.

E mult posibil, ca acéstă *urcare* la boierie pentru uniĭ s'a făcut după şcóla minunată a protagonistului, din *«Ciocoiĭ noĭ»*, a mult cunoscutuluĭ nostru nuvelist Filimon.

E de observat, că noua societate română, de la 1821 la 1848 nasce din treptata inlăturare a oligarhieĭ celor câte-va familiĭ din *protipendadă*, prin subtituirea la clasa diriginte a noilor generaţiunĭ, eşite din câte-va sorginţĭ şi anume din:

a) Treptata ridicare a stăreĭ micĭ boerescĭ, care a eşit ca şi Slugerul Tudor din opincă,

b) Noile *roiurĭ* de tinerĭ eşiţĭ din şcóle,

c) Urmaşiĭ fiĭ, nepoţi etc. aĭ persónelor clericale şi

d) Neguţătorimea [2].

---

1. Dăm în anexele acestuĭ volum, o serie de asemene acte, relative la scutirile de sub literile a—e. Tóte ne arată, că de asemene scutiri, benificiózá maĭ ales înaltul cler, veliţiĭ boierí Filipescii, Brâncoveniĭ şi câţĭ-va grecĭ.

2. Eacă fóia de arhondologie conţinênd şi clerul înalt:

Preaosfinţia sa părintele mitropolit.
Preaosfinţia sa episcopul Buzeŭ.
» » » părintele episcop Râmnic.
» » » » » Argeşiŭ.
» » » » Pogonianis.
» » » » Troados.
» » » » Hrisopoleos prion Sărindărean.
Preasfinţia sa părintele Stratonichias.
Părintele egumen Agheorghitul.
» » Raduliotul.
» » Văcărescеanul.
» » Cotroceanul.
Părintele egumen Mihaliotul.
» » ot Sfântul Ioan.
» » Sărindăreanul.
» » Mărcuţeanul.
» » Plumbuiţeanul.
» » Zlătăreanul.
» » Stavropoleos.
» » Aghiosavitul.
» » ot Sfânta Ecatorina.
» » ot Sf. Spiridon vechiŭ.
Epitropul monastireĭ Colţeĭ.
» » Sft. Spiridon noŭ.
» » Dómneĭ Balaşeĭ.

Numele de boierĭ micĭ trecuţĭ în lista de arhondologie din notă, e la Stolnicĭ la Medelnicerĭ, probéză aserţiunea nóstră.

---

umnéluĭ Banul Constantin Creţulescu.
» » Barbu Văcărescu.
» Vornicul Istrate Creţulescu.
» » Constantin Bălăceanu.
» » Michalache Manu.
» » Grigorie Filipescu.
» » Teodorache Văcărescu.
» » Constantin Dudescu.
» » Nae Gelescu.
» » Costantin Filipescu.
» » Iordache Golescu.
» » Scarlat Grădişteanu.
» » Grigorie Ralea.
» » Ioan Stirbeiŭ.
» » Fotache Stirbeiŭ.
» Logofĕtul Mihalache Racovită.
» » Ştefan Belu.
» » Dimitrie Bibescu.
» » Dumitrache Brăiloiŭ.
» » Mihalache Ghica.
» » Nestor.
» » Costache Rasti.
» » Ioan Falcoianu.
» Spătarul Scarlat Costinoiŭ.
» Hatmanul Ştefan Bălăceanu.
» » Dumitrache Ralet.
» » Pană Costiescu.
» Vistierul Ioan Moscu.
» » Nicolache Ghica.
» » Alecu Ghica.
» vel Postelnicu Filip.
» Aga Costache Belu.
» » Costache Bălăceanul.
» » Iordache Florescu.
» » Mateiŭ Cantacuzino.
» » Costache Cantacuzino.
» » Alecu Creţulescu.
» » Mihaiŭ Filipescu.
» Spătarul Alecu Ruset.

Dumnéluĭ Clucerul Grigorie Filipescu.
» » Iordache zet Caramanlăŭ
» » Alecu Vlagan.
» » Grigorie Grădişteanu.
» » Costache Ralet.
» » Chiriac (?)
» Căminarul Manolache sin stolnicu Ioan.
» » Costache Manu.
» » Iancu Filipescu.
» » Alexandru Comăneanu.
» » Dumitrache Ghica.
» » Gheorghe Palada.
» » Iancu Ritoridis.
» » Iancu Călinescu.
» » Alecu Ghica.
» » Polizache.
» » Iorgu Văcărescu.
» » Iancu Golescu.
» » Scarlat Stoenescu.
» » Nicolae Trăsnea
» » Grigorie Mavrodolu.
» » Manolache Hrisoscoleŭ.
» Paharnicul Petrache ot Veliţĭ.
» » Iancu Ralet.
» » Andronache Teoharĭ.
» » Const. Creţulescu.
» » Mihalache Coridalefs.
» » Nicolae Bălăceanu.
» » Răducanu Fărcăşanu.
» » Ianache Hafta.
» » Gheorghe Arion.
» » Ioniţă Voinescu.
» » Dum. Câmpineanu.
» » Teodorache Cloşcă.
» » Manolache Darvari.
» » Mateiŭ Colceag.
» » Dum. Drugănescu.

Stolnicĭ

rigorie Asan.
onstantin Agiescu.
heorghe Tufeanu.
etrache Arion.

Ştefan zet Arion.
Grigore Palade.
Răducanu Clinceanu.
Gheorghe Ştirbeiŭ.

Boerii într'atâta eraŭ curtezani aĭ Domnilor greci, că Ilarion Episcopul de Argeş, amintesce faptul următor: «In dilele rěposatuluĭ

Constantin Borănescu.
Ioniță Cătuneanu.
Dumitrache de la minziluri.
Ştefan Lăcusteanu.
Mateiŭ Lachelarca.
Dumitrache Zaraful.
Grigore Topliceanu.
Iancu Peldicarul.
Ianache Arion.
Constantin Vieroşanu.
Scarlat Chiţoranu.
Iancu vătaful banuluĭ Brâncoveanu.
Ioan Răctivanu.
Alecu Conduratu.
Scarlat Petrescu.

Comişĭ

Alexandru Ghica. Alecu Belu. Iancu Slătineanu.

Serdariĭ

Nicolae Serezlĭ.
Stroe Ternoveanul.
Mihaiŭ Greceanul.
Alecu Carabulea.
Răducanu Poenaru.
Hristodor Neculescu.
Costache Colceag.
Costache sin Dohtoru Silivestrŭ.
Petrache ot Creminalien.
Constantin za breslele Slujitorescĭ.
Pavel ot Banul Văcărescu.
Răducanu Dâmboviţeanul.
Enache Petrescu.
Grigorie Izvoranu.
Nicolae Nica.
Zamfirache Zarafu.
Eftimie Cântăreţul.
Iordache Anagnoste.
Matache sin Clucerul Vasile.
Anastase Serbeccĭ-Başa.
Alecu Zet Clucerul Anton.
Bănică ot isprăvnicatul Curţeĭ.
Iordache Chirculescu.
Nicolae Pardalos.
Răducanu Lipscanu.
Nicolae Papasachelariŭ.
Paraschiva Brat Ego.
Pârvul Asan.
Gavrilă Codreanul.

Medelniceriĭ

Nicoli Roşca.
Gheorghe Mariuţeanul.
Dimitrache Costacopolu.
Ioniţă Boerescu.
Nicolae Mihăilescu.
Spiridon Condicarul.
Mateiŭ Greceanul.
Teodorache Răculescu.
Constantin Oţel.
Dinul Poroineanul.
Ianache Papazoglu.
Răducanu ot Banul Golescu.
Hristache Greceanul.
Ivan Stoenescu.
Dinul Bujoreanul.
Ioniţă Botea.
Ioniţă Darzeanul.
Stanciul ot Banul Ghica.
Hristea Grecu.
Ştefan Ioan Starostea.
Alecu Văcărescu.
Mihalache Borănescu.
Dumitrache al şcólelor.
Gheorghe Manciul.
Răducanu Tocilescu.
Nicolae Fundăţeanu.
Nicolae Pâcleanul.
Andreiŭ ot sf. Spiridon-noŭ.

Domn Alex. Moruz, Curtezanii cari de carî se întrecéŭ să caute chioriş pentru că *Vodă era ponivos*, şi vedea atuncĭ cine-va în Bucurescĭ o filotomie órbă în orbie» [1].

Şi ţĕranul ajunge la certe scutirĭ. Era scutit de se făcea oştén, cu tóte că, sub Caragea, şi pandurii ceĭ maĭ mulţĭ aŭ fost daţĭ în bir, căcĭ se revoltaseră contra grecilor de la domnie.

Maĭ era scutit ţĕranul, dat *lude* orĭ scutelnic, dar scutéla era numaĭ către Vistierie, căcĭ plătea la monastire, orĭ la boĭerul căruia era dat.

La adâncĭ bĕtrâneţe, orĭ cădĕnd la vre-o «*săcătuială*», adecă infirmitate, era scutit ţĕranul, cu anume pitac domnesc. S'aŭ vĕdut scutinţele acordate la uniĭ *botezaţĭ* din altă lege, veniţĭ la legea ortodoxă.

Maĭ curiósă este o scutire a unuĭ ţĕran, ca să-şĭ ţină femeea, pre care voĭesce s'o lase, fiind *ponivósă* şi avĕnd şi alte infirmitáţĭ [2].

Slugeriĭ

Daniil (?)
Gheorghe Mehtupciŭ.
Constantin Dragodan.
Alecu Mincul.
Dumitrache Topliceanul.
Iordache Porumbarul.
Tănase Carabulea.
Alecu Paladi.
Grigorie Creţeanul.
Iacomi.
Sotir Starostea de neguţătorĭ.
Petrică sin Stolnicu Dumitrache.
Alexandru Teodor.
Ghiţă Lehliŭ.
Dumitrache Bobescu.
Fotache Arion.
Ioni ă Chiriţescu.
Nicolae ot Manuc.
Iancul Gărdescu.
Pană Buescu.
Preda Seulescu.
Scarlat Urlăţeanu.
Mihalache de la găzdia ocnelor.
Constantin Nenişor.

Pitariĭ

Ioniţă Jiianu.
Nicolae Lambrino.
Mateiŭ Prisecianul.
Ioniţă ot Sft. Mitropolie.
Grigorie Călinescu vel portar.
Costache Bobescu.
Nicolae Petrescu.
Tudorache Dârzeanu.
Nicoli maĭ-mare-başa.
Gheorghe Pipi.
Vasilache Voinescu vel isprávnic za curte.

Decĭ în total eraŭ la 1820—1822 un numĕr de 194 persóne boerite, cu micĭ cu marĭ. Acésta era tótă ţéra oficială, dar alăturea cu aceştia cresce dilnic fluxul nouelor generaţiunĭ democratice.

1. Aricescu Istoria revol. 1821, II. 19.

2. *Iō Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe*

După pliroforia ce ne dă Preaosfinţia sa părintele Mitropolitul printr'acéstă anafora, pentru sărăcia acestor casnicĭ, cum maĭ vĕrtos pentru patima

CAP. XV.

Alexandru N. Suţu a III-a Domnie.

Aaron Florian, care după Naum [1] póte fi considerat ca cel întâiu care a scris istoria Domnieĭ a III-a a luĭ Al. N. Suţul, deşi recunósce că a făcut unele greşeli ca Domn, totuşĭ dice despre acesta că: «s'a silit a dobândi dragostea şi cinstea noroduluĭ» ;... că a dobândit popularitate ascultând de glasul obştieĭ, cu ocasiunea alegereĭ de mitropolit; că a dat dovedĭ «de o înţelepţiune cum e bine chibzuită»; că «era învĕţat şi cinstitor de sciinţă», şi de aceea s'a preocupat de şcóle [2].

muerii în care se află, milostivire făcênd Domnia mea asupra lor, ertăm pe Ioan Sârbul de rêndul dăjdiilor Vistieriei şi poruncim Dumitale vel Vornice al politieĭ, să rĕmâe numitul de acum înainte în pace şi nesupĕrat, însă în câtă vreme îşĭ va ţinea soţia căutându-o cu cele trebuinciόse, iar părăsindu-o să se dea negreşit iarăşĭ în dajdie. — 1820, Aprilie 19.

(pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCV, pag. 593.

Prea Inălţate Dómne,

Cu smerită anafora înşciinţez Măriei tale, că un Ióan Sârbul de aicĭ, avênd prigonire de judecată cu soţia sa, atât la cucerniciĭ clericĭ, cât şi înaintea nóstră, şi după cercetările ce am făcut, măcar de şi tînĕră se află soţia luĭ, însă ne-am pliroforisit că este coprinsă de slăbiciunea trupuluĭ, de nu póte să'şĭ ţie udul, cum şi ponivósă la ochĭ; aşa dar după multele duhovniceşcĭ sfaturĭ ce am făcut numituluĭ Ioan, 'l-am înduplecat ca să o ţie de soţie, să o caute cu cele trebuinciόse, însă cu făgăduială că vom mijloci către Măria ta a scóte carte de asidosie, şi fiind-că amêndoĭ se află scăpătaţĭ şi el n'are vre-un meşteşug, nicĭ casă măcar de lĕcuit, ne rugăm ca să te milostiveşcĭ a da luminată întărirea Măriei tale la acéstă a nóstră smerită anafora, cu coprindere, ca în câtă vreme işĭ va ţinea soţia, căutându-o cu cele trebuinciόse, să fie apĕrat de rîndul dăjdiilor, iar părăsindu-o să fie dat în dajdie, căcĭ nefăcêndu-i-se acéstă milă şi ajutor de la Măria ta, póte să o lase, şi ea aflându-se, precum maĭ sus arĕtăm, slăbănógă şi cu patimĭ, fără de părinţĭ şi săracă, să i se întêmple din necăutare a muri pe uliţă. — 1820, Aprilie 14.

Al Ungrovlachieĭ Dionisie.

1. Naum. Manuscript.—Cod. de la Academie No. 322. — Copie la Galaţĭ Biblioteca Urechia.
2. Manual de Istoria Principatelor Romanieĭ. 1 vol. 8° Bucurescĭ 1839, pag. 186.

Laurian, din contra afirmărilor luĭ Florian, ḑice, că Alexandru N. Suțu, ca și Mihail Suțu Domnul Moldoveĭ, cel de după Al. Calimah, «aduse cu sine spiritul fanariotic de la Constantinopole și stórse principatul, ca și predecesoriĭ luĭ și trase asupra sa ura publică [1].

D. Al. Xenopol cel maĭ noŭ istoric al Domnieĭ luĭ Al. Suțul, scrie și Domnia sa, că ocârmuirea nouluĭ Domn «nu se deosebesce prin nimic de aceea a luĭ Caragea. Și el jăfuia țéra cât îĭ stătea prin putință».

Din numerósele documente inedite aduse până aci de la Domnia luĭ Al. N. Suțul Vodă, s'a putut vedea, că Aaron Florian, nu era îndreptățit a scrie cum vĕḑurăm despre Domnia luĭ Al. Suțul.

Numirea luĭ la tronul muntenesc, neașteptată de țéră și de Rusia, se pare că nu era o surprindere pentru Francia. Ce ĭ dreptul, situațiunea politică a Franciei în urma congresuluĭ suveranilor aliațĭ, la Aix-la-Chapelle, din 29 Septembrie 1818, nu era de natură a-ĭ da vre-o înrîurire determinantă pe lîngă Divanul de la Constantinopole, dar Pagé, Consulul Francez la Bucuresci, scrie totușĭ în nota sa de la 27 Decembrie 1818, că Marquizul de Rivière, representantul Franciei la Constantinopole, a contribuit mult să fie ales de Pórtă Al. N. Suțul, căcĭ este devotat Franciei.

Am arĕtat deja aiurea [2] dificultățile ce Pórta avu de întîmpinat din partea Rusieĭ, din causa surprinḑĕtóreĭ numirĭ la Domnie a luĭ Al. N. Suțul. Nu voiŭ reveni asupra acestuĭ punt.

Când fu numit Al. Suțul Domn?

Cunóscem de la acesta o scrisóre datată de la Constantinopole în 1 Noembrie 1818, către amicul sĕŭ Episcopul de Hușĭ, vestindu-ĭ că este numit Domn Valahieĭ [3].

Va să ḑică, în cursul luneĭ Octombrie 1818, se întâmplă acéstă numire de Domn a luĭ Al. Suțul. Pagé în o notă a luĭ către ministrul sĕŭ Richelieu, din 8 Decembre, 1818 (stil noŭ), amintesce că încă la 23 Noembre (stil noŭ), decĭ la 11 Noembre al nostru, a sosit la Bucuresci un capioglan cu scirea noueĭ domniĭ. La 13 Noembre, 1818, Boĭeriĭ mulțămesc Pórteĭ, pentru alegerea făcută de ea în persóna luĭ Al. N. Suțul. Am adus acest arz la inceputut acestuĭ volum [4].

---

1. Istoria Romanilor. 1 vol. 80, Bucurescĭ, pag. 578. Pagé Consulul fraces din Bucurescĭ, în nota sa către Ministrul Richelieu, din 8 Decembrie 1818.
«Printr'aĭ sĕĭ streinĭ grecĭ, Al. Suțu aŭ rĕsvrătit tótă tagma boerćscă, pre uniĭ înălțându-ĭ fără de vreme și fără cuviință la dregătoriĭ marĭ și cu câștig mult, iar pe alțiĭ cu făgăduelĭ și cu darurĭ marĭ, aducêndu-ĭ în partea și voința sa».. Naum pag. 24. Manuscrisul Biblioteca Urechiă, Galațĭ.
2. La începutul acestuĭ volum, pag. 8 și 9.
3. Veḑĭ Istoria Mitropolieĭ din Iașĭ, de Erbiceanu, pag. 357/8.
4. După Cod. 122 a Archiveĭ, numĕr vechiŭ, pag. 340.

Nu vom reveni asupra luĭ, decât pentru a face o întrebare: De unde a luat oare D. A. Xenopol informaţiunea, că boieriĭ munteni avéŭ un candidat şi sprijinéŭ la Pórtă, pentru tronul ţĕreĭ lor, pre boierul Perscoveanu [1]?

Perscoveanu (Ştefan), a fost în adevĕr candidat de domnie, la Munteni, în concurenţă cu Manole Roset, dar acésta s'a întêmplat cu 3—4 anĭ îndărăt, imediat după pacea de la *Kuciuk-Kainargi* [2]. Al. Ipsilant isbuti atuncĭ contra candidatuluĭ boierilor munteni, neflind acesta agreat de Ruşĭ, carĭ stăruiră pentru Alex. Ipsilant. Maĭ trăia Ştefan Perscoveanu la 1818? Ne îndoim, căcĭ nu am maĭ dat de numele luĭ nicĭ în Divanul Olteniei şi nicĭ în vre-o altă instituţiune. Apoĭ de asemene candidatură *naţională* a luĭ Perscoveanu, pe la 1818, nu pomenesce nicĭ un document din codicile Divanuluĭ şi nicĭ un istoric înainte de D. A. Xenopol.

O altă eróre de îndreptat, făcută de Aaron Florian, este că alegerea seaŭ numirea de Pórtă al luĭ Al. Suţu, s'a întêmplat în urma nizamuluĭ, prin care Pórta monopoliză tronurile române la 4 familiĭ grecescĭ. Acéstă regulare, Pórta o face maĭ multe lunĭ după ce deja Al. Suţu era Domn la Muntenia [3].

Am făcut în urmă istoricul Caimacămieĭ, rânduită de către Al. N. Suţu, până la sosirea luĭ la Bucurescĭ.

Al. Suţu sosi la Bucurescĭ în 12 Ianuarie 1819 [4].

Intrarea luĭ solemnă în capitala Munteniei, se face, repetim, la 17 Ianuarie 1819, cu alaiul întocmit de el. De astă dată, nu putem afirma că Domnitorul este găzduit la monastirea Văcărescĭ, unde era spital de ciumă, [5] şi de aceea *alaiul* se adună la biserica Sfântul Spi-

1. «Boieriĭ... ceruse restabilirea Domnieĭ pămêntene şi recomandase chiar pe bĕtrânul Perscoveanu din Craiova». Epoca Fanarioţilor. 1 vol. 8° Iaşĭ 1892, p. 438.

2. Veḑĭ Istoria Românilor de V. A. U. I pag. 21.

3. Data regulăreĭ acesteea, este aceea de la 1819. Veḑĭ şi Iorga «Acte i fragmente», II, pag. 545.

4. Naum ḑice că la 15 Ianuarie, dar documentele nóstre corig data acésta.

5. Totuşĭ un act. din 22 Maiŭ, 1819, ḑice, că Domnitoriul a călĕtorit de la Ocniţa la Văcărescĭ, ca să vină la Scaun.

E actul care amintesce de «baniĭ ce s'aŭ făcut datoriĭ pe la băcanĭ, pentru masa luĭ Vodă», pe la diferite conace în cale, şi tocmaĭ în finea luĭ Maiŭ, se hotăresce plata acelor datoriĭ:

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospódar zemle Vlahiscoe

Dumnéta vel Vistiere, după arĕtarea ce ne facĭ printr'acéstă anafora, poruncim ca să se plătéscă băcanilor, baniĭ de maĭ jos arĕtaţĭ, talerĭ 1.415 parale treĭ. — 1819, Maiŭ 24.

(pecetea gpd.) *Vel Logofĕt.*

Cod XCII, pag. 90.

ridon cel noŭ. La 20 Ianuarie îşĭ face intrarea solemnă, Dómna luĭ, cu alaiŭ întocmit prin pitacul de la 18 Ianuarie şi tot de la Sfîntul Spiridon cel noŭ [1].

Prea Înălţate Dómne

După luminată porunca Măriei tale, ce mi se dă la acéstă alăturată anafora, a Dumnéluĭ vel Agă, pentru lucrurile de băcănie, ce s'aŭ dat la conacile ce s'aŭ făcut la buna venire Măriei tale, de la Ocniţa până la Văcărescĭ, am făcut cercetare şi după foile iscălite de Agie, prin Bacal-başa, care se coprinde în sumă de talerĭ 1415 parale 3, carĭ banĭ nu s'aŭ plătit până acum, fiind trimise de aicĭ cu băcanĭ într'adins şi urméză a se plăti, fiind-că alte lucrurĭ ce s'aŭ luat din judeţe s'aŭ plătit de Visteria Măriei tale, iar hotărîrea rĕmâne a se da de către Măria ta. — 1819, Maiŭ 22.

Vel Vistier.

1. Pagé anunţase luĭ Richelieu în 8 Septembre 1818, că la Bucurescĭ noul Domn era aşteptat încă pe la finea luneĭ Decembre 1818.
«Ce Prince est attendu avec toute sa famile a la fin de ce mois.

Acad. I. p. 107.

Întocmirea alaiuluĭ la intrarea Domnieĭ nóstre în Bucurescĭ

Polcovnicu de pod, gătit cu capod roş, călare cu stegariĭ sĕĭ şi cu toţĭ podariĭ cu orânduiala lor, pe jos, şi căpitaniĭ de călăraşĭ cu stegariĭ lor înainte cu toţĭ călăreţiĭ i poteraşiĭ şi pandurii, înarmaţĭ, cu stéguri'e lor şi călărĭ.

Căpitanul za dorobanţĭ gătit cu capod roş şi călare, împrejurat cu toţĭ telaliĭ înarmaţĭ, pe jos, cu vătaful dorobănţieĭ i odobaşa cu stegariĭ dorobănţieĭ călărĭ, cu toţĭ vênătoriĭ i talpoşiĭ dorobănţieĭ cu căciulile cu moţurile spânzurate, cu cepchenurĭ, pe jos, iar vênătoriĭ înarmaţĭ şi călărĭ.

Starostele de neguţătorĭ armenĭ cu toţĭ cumpaniştiĭ lor şi cu tóte isnafurile neguţătorilor i isnaful neguţătorilor armenĭ, toţĭ gătiţĭ şi călărĭ.

Vel Aga, gătit cu rezmul Dumisale, împrejurat de bulucbaşĭ şi cu toţĭ tulumbagiiĭ, pe jos, cu toţĭ zapciiĭ Dumisale, gătiţĭ cu capóde roşiĭ şi cu semnurile lor lângă dênşiĭ, iar stegarul agieĭ gătit cu capod roş şi cu semnul sĕŭ, în mânĭ, pe jos, înaintea Dumnéluĭ vel Agă şi toţĭ căpitaniĭ Agiescĭ cu capóde şi cu barate şi cu semnele lor în mânĭ, pe jos, i toţĭ arnăuţiĭ şi iamaciĭ lor înarmaţĭ şi călărĭ şi toţĭ ciocliĭ i slujitoriĭ polcovnicescĭ şi ceauşescĭ cu stégurile lor şi călărĭ i baraictariĭ agieĭ cu tóte stégurile şi prapurile, călărĭ, şi toţĭ trimbiţaşiĭ i sărmacciĭ, şi toboşiĭ cu contoşĭ verḑĭ, cântând şi pe jos.

Vel Vornic de politie gătit cu rezmul Dumisale, cu toţĭ zapciĭ gătiţĭ cu capóde roşiĭ i sameşiĭ şi logofeţiĭ Dvornicieĭ, toţĭ călărĭ, cu tótă slujitorimea politieĭ cu ceauşiĭ lor călărĭ.

Dumnéluĭ Baş-beşlégă gătit şi călare, împrejurat cu odobaşiĭ sĕĭ, pe jos, cu toţĭ beşliiĭ turcĭ, înarmaţĭ şi călărĭ cu stégurile lor.

Căpitanul de lefegiĭ gătit cu capod roş şi călare cu semnul lângă sineşĭ, cu toţĭ lefegiiĭ cu cepchienurĭ galbene, cu moţurile căciulelor slobodite şi odobaşa lor călare cu stéguriie i prapurile fiind în mânĭ şi eĭ toţĭ călărĭ, cu sărmaciu i toboşul lor cântând.

In alaiurile prime ale domnieĭ luĭ Al. Suţul, se póte avea óre-care informaţiunĭ despre diversele uniforme. Aşa, căpitanul de lefegiĭ e gătit

Vel Spătarul cu rezmul Dumisale şi călare, împrejurat de bulucbaşĭ şi odobaşĭ înarmaţĭ, pe jos, i Logofĕtul cu Vătaful spătăresc şi cu toţĭ zapciiĭ Spătărieĭ gătiţĭ cu capóde roşiĭ şi cu semnele pe lângă dênşiĭ, toţĭ călărĭ, şi toţĭ căpitaniĭ spătărescĭ cu capóde roşiĭ, cu barate şi cu semnurile în mânĭ, pe jos, toţĭ Arnăuţiĭ cu iamaciĭ lor gătiţĭ, înarmaţĭ şi călărĭ, toţĭ seimeniĭ cu cepchenurĭ roşiĭ, cu căciulile cu fundurĭ galbene, cu moţurĭ atârnate în jos şi cu sârmaciĭ lor i tobaşĭ călărĭ, baraitariĭ spătărescĭ purtând stégurile i prapurile, călărĭ, toţĭ trîmbiţaşiĭ cu contăşe verdĭ, i sârmaciĭ şi toboşiĭ lor cântând, pe jos.

Vătaful de Vistierie cu toţĭ zapciiĭ hătmănescĭ, gătiţĭ cu capóde roşiĭ, cu semnurile pe lângă eĭ şi călărĭ, i ceauşiĭ lor asemenea şi toţĭ copiiĭ din casa de Vistierie, cu cepchienuri'e lor şi cu căciulile cu fundurile roşiĭ, călărĭ; toţĭ aprodiĭ hătmănescĭ cu cepchienurile lor călărĭ, ţiind bastónele în mânĭ.

Portarbaşa cu II şi III portar, gătiţĭ şi călărĭ, cu semnurile lângă dênşiĭ şi toţĭ portăreiĭ gătiţĭ, avênd fieşcare semnul lor în mânĭ, pe jos.

Starostea de neguţătorĭ cu logofĕtul sĕŭ i toţĭ cumpaniştiĭ cu tóte isnafurile judecătorescĭ, toţĭ gătiţĭ şi călărĭ.

Vel Vameş cu vel Cămăraşul de ocne, Sărdarĭ, Comişĭ, Paharnicĭ, Căminarĭ şi de la vel Clucer până la vel Ban, toţĭ halea şi măzîlĭ, gătiţĭ cu orânduiala Dumnélor şi călărĭ.

Edecurile Domnescĭ cu orânduiala lor, mergênd unul după altul, ţiindu'ĭ câte doĭ comişeĭ pe fieş care.

Vel Armaşul cu II şi III Armaş, gătiţĭ şi călărĭ i Logofĕtul cu condicarul Armăşieĭ, călărĭ, şi toţĭ zapciiĭ şi cu toţĭ armăşeiĭ i topciĭ, gătiţĭ cu orânduiala lor, şi toţĭ vătaşiĭ de lăutarĭ cu lăutariĭ lor i trâmbiţaşiĭ cu sârmaciĭ şi toboşiĭ lor cântând, şi cu stégurile Armăşieĭ.

Tuiurile

Iuruc baraictaru cu capod roş ţiind stégul ţĕreĭ, călare, şi Sacabaşa în forma luĭ, călare.

Baş salahor cu capod roş şi cu barata în cap, şi salahorĭ iamacĭ gătiţĭ şi călărĭ.

II Comis şi III Comis gătiţĭ şi călărĭ.

Vătaful de călăraşĭ cu odobaşa de lipcanĭ cu toţĭ călăraşiĭ şi lipcaniĭ gătiţĭ cu cepchienurĭ şi orânduiala lor, toţĭ călărĭ.

12 Postelniceĭ gătiţĭ şi călărĭ, cu semnele pe lângă dênşiĭ.

III Postelnic gătit, călare cu semnul lângă dênsul, cu III Vistier, gătit şi călare.

III Logofĕt de ţóra de sus, gătit şi călare cu III Logofĕt de ţéra de jos gătit şi călare.

II Logofĕt de ţóra de sus, gătit şi călare cu II Logofĕt de ţéra de jos gătit şi călare.

II Postelnic, gătit şi călare cu semnul lângă sineşĭ, cu II Vistier, gătit şi călare.

Vel Pitarul, gătit şi călare cu II Pitar gătit şi călare.

Divictarul gătit şi călare, cu Muhurdarul gătit şi călare.

cu capot roşiŭ, iar lefegiiĭ cu cepchenurĭ galbene, cu canafurile căciulelor pendente. Zapciiĭ Spătărieĭ purtaŭ capóte roşiĭ ca şi căpitaniĭ

Vel Hatman, gătit şi călare cu semnul, cu vel Comis, gătit şi călare.

Vel Postelnic, gătit şi călare i cu semnul, cu vel Logofĕt de obiceiurĭ gătit şi călare.

Luminatele Beizadele cu Divan Efendi şi imprejuraţĭ cu ciohondarĭ. Doĭ Ceauşĭ împĕrătescĭ, gătiţĭ cu orânduiala lor, pe jos.

Doĭ Checialâĭ impĕrătescĭ cu orânduiala lor pe jos

Satârbaşa i chehaiaua cu patru satârĭ iamacĭ gătiţĭ cu orânduiala lor pe jos.

Iuzbaşa al Divanuluĭ cu fustaşiĭ sĕĭ purtând dardele, pe jos.

Baş-ceauş i Alaĭ-baş-ceauş cu treĭ Iciolanĭ ceauşĭ şi cu doĭ Alaĭ-ceauşĭ, gătiţĭ cu orânduiala lor, pe jos.

Cavas-başa cu iamacul sĕŭ, gătiţĭ cu orânduiala loı, pe jos.

Tufecci-başa cu Deli-başa cu toţĭ neferiĭ ogeaculuĭ lor, gătiţĭ cu orânduiala lor şi înarmaţĭ. pe jos.

Doĭ peicĭ împĕrătescĭ, gătiţĭ cu orânduiala lor, pe jos.

Doĭ hasă-arhelâĭ împĕrătescĭ, gătiţĭ cu orânduiala lor, pe jos.

Saracci-başa cu iamacu sĕŭ gătiţĭ şi pe jos.

Domnul

Bas-ciohodar i chehaiaua cu toţĭ ciohodariĭ gătiţĭ cu orânduiala lor.

Mehter-başa cu tótă taifaiaoa sa, călărĭ, cântând.

Vătaf de Divan înarmat cu saitale, cu capod roş şi călare cu toţĭ aprodiĭ sĕĭ, gătiţĭ cu cepchienurĭ roşiĭ, călărĭ, ţiind sangeac şi semnul ţóreĭ lângă Domn şi tóte prapurile de la Hătmănie.

II Spătar, gătit şi înarmat cu sabia i topuzul domnesc, călare lângă Domn.

Vel Grămătic cu vel Cămăraş, gătiţĭ şi călărĭ.

II Cămăraş cu Ispravnicul de Curte şi Izciohodar cu Cuparul gătiţĭ şi călărĭ.

Toţĭ boerinaşiĭ grecĭ cu toţĭ iciolaniĭ şi edechiĭ, gătiţĭ şi călărĭ.

Iω Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Dumnéta vel Logofete de Obiceiurĭ, aşeḑarea alaiuluĭ întocmaĭ precum se coprinde maĭ sus să orânduescĭ a se intocmi, fără de a se face câtuşĭ de puţin cusur şi Dumineca la treĭ césurĭ din ḑi să se afle cu toţiĭ strînşĭ la Sfântul Spiridon-cel-noŭ, tolco pisah gpd. — 1819, Ianuarie 17.

(pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCVII, fila 8.

Intocmirea alaiuluĭ la intrarea în Bucurescĭ a prea iubiteĭ nóstre Dómneĭ Domnieĭ nóstre

Căpitanĭ de catane cu baraictariĭ lor ţiind stégurile în mânĭ cu toţĭ călăreţiĭ i poteraşiĭ şi panduriĭ înarmaţĭ şi călărĭ.

Polcovnicu de pod, gătit cu capod roş şi călare i căpitaniĭ sĕĭ gătiţĭ cu orânduiala lor şi cu toţĭ podariĭ cu topórele, pe jos.

Căpitanul de dorobanţĭ, gătit cu capod roş, i vătaful dorobănţieĭ cu odobaşa şi baraictarul lor, călărĭ şi toţĭ tolaliĭ pe jos, imprejurul sĕŭ înarmaţĭ

spătăresci, iar pe cap berete. Seimenii eraŭ îmbrăcaţi în cepchene roşiĭ cu căciule cu funduri galbene, cu moţurĭ pendente. Baraictarii

---

şi toţĭ talpoşiĭ dorobănţieĭ gătiţĭ în forma lor cu stégurile i sârmaciĭ şi toboşiĭ lor cântând, pe jos.

Toţĭ zapciiĭ agiescĭ gătiţĭ cu capóde roşiĭ, călărĭ, baraictari ţiind stégurile i trâmbiţaşĭ cu sârmacĭ şi toboşiĭ lor, cântând, şi toţĭ arnăuţiĭ agieĭ i cioclii şi slujitoriĭ polcovnicescĭ şi ceaucescĭ călărĭ.

Căpitanul de lefegiĭ gătit cu capod roş şi călare, cu vătatul sĕŭ asemenea i baraictarĭ cu stégurile şi toţĭ lefegiiĭ cu orânduiala lor, ţiind prapurile şi călărĭ.

Toţĭ zapciiĭ Domnieĭ gătiţĭ cu capóde roşiĭ şi călărĭ, cu toţĭ slujitoriĭ Vornicieĭ politieĭ cu ceauşiĭ lor, cu cepchenurĭ şi călărĭ.

Toţĭ zapciiĭ spătărescĭ gătiţĭ cu capóde roşiĭ şi călărĭ, cu toţĭ seimeniĭ gătiţĭ, cu orânduiala lor şi călărĭ, cu toţĭ trâmbiţaşiĭ i sârmacĭ i toboşĭ cântând, şi cu stégurile lor, pe jos, cu toţĭ arnăuţiĭ spătăreşcĭ înarmaţĭ şi călărĭ

Vel Armaşul cu orânduiala Dumisale, i II Armaş cu III Armaş cu toţĭ zapciiĭ i armăşeiĭ, topciĭ, cu stégurile şi trâmbiţaşiĭ cu sârmaciĭ lor cântând[1] pe jos, cu toţĭ lăutariĭ asemenea.

8 Postelnicei gătiţĭ şi călărĭ.

Toţĭ căpitaniĭ agiescĭ şi spătărescĭ, cu orânduiala lor i fustaşiĭ haremuluĭ cu contoşe verḑĭ, ţiind dardele în mânĭ, şi toţĭ Nemţiĭ din Pórtă cu contoşe galbene, toţĭ pe jos.

III Postelnic, cu III Vistier gătiţĭ şi călărĭ.

III Logofĕt cu III Logofĕt de ţéra de sus şi de jos, gătiţĭ şi călărĭ.

II Logofĕt de ţéra de sus cu II Logofĕt de ţéra de jos, gătiţĭ şi călărĭ.

II Grămătic cu II Pitar gătiţĭ şi călărĭ.

II Comis cu Rehtivan gătiţĭ şi călărĭ.

Doĭ Pitarĭ gătiţĭ şi călărĭ.

Doĭ Slugerĭ asemenea.

Patru Medelnicerĭ asemenea.

Patru Serdarĭ ipac.

Patru Stolnicĭ ipac.

Doĭ Paharnicĭ asemenea.

Doĭ vel Clucerĭ asemenea.

Vel Pitar cu Dvornicul haremuluĭ gătiţĭ în forma lor şi călărĭ.

Căpitanul de nemţĭ cu orânduiala sa şi cu capod roş împreună cu iuzbaşa de harem, cu biniş verde amândoĭ, pe jos, înaintea carâteĭ.

Ciohodarĭ. Başciohodar al Dómneĭ.

Ciohodarĭ. Chehaiaoa de ciohodarĭ.

Câţĭ-va iciolanĭ, ideclii călărĭ pe lângă caretă. Tóte cocónele ale Dumnélor veliţilor boerĭ cu carâtele în urma carâteĭ luminateĭ Dómneĭ.

spătăresci şi trâmbiţaşiĭ eraŭ îmbrăcaţĭ în contăşe verḑĭ. Zapciiĭ hătmănescĭ eraŭ gătiţĭ cu capóte roşiĭ. Aproḑiĭ hătmănescĭ purtaŭ cepchenurĭ şi ţineaŭ bastóne în mânĭ.

Bastóne de diverse colorĭ şi material purtaŭ de asemenea tóte autorităţile. Prin baston se deosebeaŭ chiar şi boeriĭ halea din Divan. Alaiul Dómneĭ are şi pe căpitanul de Nemţĭ din Pórtă. Aceştia sunt îmbrăcaţĭ în contăşe galbene, iar căpitanul în capot roşiŭ. Fustaşiĭ haremuluĭ, adică aĭ Dómneĭ, pórtă contăşe verḑĭ.

Deacă Al. Suţu sosia în Bucurescĭ încă în Decembrie 1818, ar fi fost dator să dee onorurĭ unuĭ Ambasador al Persieĭ, care trecu pe aci, la $^{13}/_{25}$ Decembrie, în calea sa spre Paris[1].

*

Încă înainte de intrarea sa solemnă în Bucurescĭ, una ḑi după sosire, Al. Suţu adresă ţĕreĭ următórea proclamaţiune:

Publicaţiile ce s'aŭ făcut către lŏcuitorĭ a se citi prin sate şi oraşe la buna venirea Măriei sale Alexandru Nicolae Suţu Voevod.

Milostiiŭ Bojiiŭ Iŏ Alexandru Nicolae Suţul Voevod i gospodar

Zemle Vlahiscoe. — Cuvioşilor Egumenĭ de pe la sfintele monastirĭ, molíftelor vóstre protopopĭ şi preoţĭ, Dumnévóstră boerilor, mazililor, breslaşilor, neguţătorilor, vătăşeilor de plaiŭ, orăşanilor, isnafurĭ, lŏcuitorilor de prin sate, şi tuturor credincioşilor nostri supuşĭ câţĭ vĕ aflaţĭ la Judeţul . . . . sĕnătate şi tot binele voim, sosind Domnia mea cu Dumneḑeescul ajutor aicĭ la Domnescul nostru Scaun al aceştiĭ de Dumneḑeŭ păzită ţóră, la 12 ale următóreĭ lunĭ, şi începênd otcârmuirea domneştiĭ oblăduirĭ, am socotit cea maĭ întêiŭ şi neapĕrată a nóstră datorie de a vĕ însciinţa pe toţĭ printr'acéstă domnésca carte, cum că preaputernica şi nouă de hrană dătătórea împărăţie (a căreia tărie şi putere să le păzéscă Domnul în vecĭ) pornită fiind dintru a sa firéscă bunătate, iubire de ómenĭ şi milosirdie, ce cu îmbelşugare rĕvarsă către toţĭ

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar zemle Vlahiscoe

Dumnéta vel Logofete de Obiceiurĭ, cu aşeḑarea alaiuluĭ întocmaĭ precum maĭ sus se coprinde se orânduesce a se întocmi făr' de a se face câtuşĭ de puţin cusur şi la 20 ale următóreĭ lunĭ să se afle toţĭ strânşĭ Lunĭ de diminéţă la 4 césurĭ din ḑi la Sfântul Spiridon cel noŭ, tolco pisah gpd. — 1819, Ianuarie 18.

(pecetea gpd.) *Vel Logofĕt.*

Cond. XCVII, fila 4.

1. Doc. Academieĭ. I pag. 108. Informaţiune de *Pagé* către Richelieu.

de obşte credincioşiĭ sĕĭ supuşĭ şi părintéscă îngrijire avênd pentru tot ţinutul Împĕrătescii sale stăpânirĭ, asemenea n'aŭ pus la uitare şi acéstă de Dumneḑeŭ păzită ţéră, Împĕrătescul sĕŭ cheler, precum apururea aşa şi acum îngrijind de a sa credinciósă raia ce se află lŏcuind într'ênsa, şi s'aŭ trudit în multe felurĭ de chipurĭ pe vremea cea sciută a trecutelor întêmplărĭ, aŭ bine-voit din Dumneḑeésca luminare de ne-aŭ încredinţat otcârmuirea Domnieĭ aceştiĭ ţĕrĭ, după a sa părintéscă îngrijire, temeiŭ dar nestrămutat şi sfêrşit neschimbat al domnesciĭ nóstre otcârmuirĭ cunóscem cea de obşte a nóstră linişstire, buna stare, şi înfiinţata cunoscinţă a buneĭ oblăduirĭ: ostenelile şi grijile ce în ḑi şi în nópte avem a face spre paza tuturor acestora le socotim ca pe cea d'întêiŭ a nóstră sufletéscă mulţămită şi odihnă, fáră de a băga de sémă câtuşĭ de puţin trupésca nóstră trudă, când este trebuinţă a se întocmi obştésca odihnă a supuşilor noştri: de aceea orĭ-care din voĭ de acum înainte va cerca de către meemuriĭ ce se află într'acest judeţ cea maĭ mică supĕrare împotriva domnescilor nóstre poruncĭ şi împĕrătésca voinţă, întru orĭ-ce fel de pricinĭ de dăjdiĭ seaŭ de judecăţĭ şi nu se va mulţămi, slobod este a merge numaĭ decât cu încredinţare către domnescul nostru Scaun şi va găsi deschise uşile domnesculuĭ nostru auḑ, ca să'şĭ arĕte prin jalbă acea năpăstuire ce socotesce că i se face, şi să-i se facă de către noĭ cuviinciósa îndestulare de vor fi adevĕrate cele ce va jălui; cĭ dar acestea sunt acelea câte pentru voĭ supuşiĭ noştri ca un părinte vĕ pohtim, ca un Domn le îngrijim şi cu iubire de ómenĭ le dorim, făr' de a cere alt nimic de la voĭ şi aşa toţĭ de obşte petrecênd întru odihnă şi putinciósa bună stare, să înălţaţĭ după datorie glasurĭ de rugăciune către prea înălţatul Dumneḑeŭ, pentru scumpa şi nepreţuită viaţa prea puternicului şi prea milostivuluĭ nostru Împĕrat şi iubitorul de ómenĭ (Domnul Dumneḑeŭ să 'ĭ înmulţéscă puterea) şi pentru învăţaţiĭ, prea înţelepţiĭ, slăviţiĭ şi ceĭ de mare cuviinţă aĭ noştri milostivĭ stăpânĭ şi făcĕtorĭ de bine şi pentru a Domnieĭ nóstre neclintită întemeere în domnescul nostru Scaun, ca prin Dumneḑeescul ajutor să ne învrednicim a dobândi dorita bucurie din rodurile buneĭ otcârmuirĭ, din care cu îmbişugare se va pricinui şi vouă obştésca odihnă i rĕpaos şi putinciósa bună stare, avênd pentru acestea tóte pildă prea adevĕrată cele de maĭ nainte ale nóstre petrecerĭ întru aceste doue de Dumneḑeŭ păzite ţĕrĭ a Moldavieĭ şi a Valahieĭ, iar ale ispravnicilor judeţelor şi a celor-l-alţĭ meemurĭ până la cel maĭ mic datorie către noĭ şi către voĭ cariĭ asemenea privesc spre a vóstră obştéscă linişstire şi odihnă, prin osebită domnésca nóstră carte făcêndu-le cunoscute către eĭ, le poruncim cu străşnicie de a le păzi pe tóte întocmaĭ şi fără câtuşĭ de puţină strămutare, i saam receh gpd. — 1819, Ianuarie 13[1].

1. Cod. XCVI, pag. I.

Acéstă proclamare noul Domnitor o adreséză cu osebită carte deschisă cătră Ispravnicĭ şi la Caimacamul Craioveĭ, ordonându-le să se citéscă «întru auḑul tuturor prin tóte oraşele şi satele», iar Ispravnicilor le ḑice, că sunt datorĭ, «a păzi urmările cele plăcute şi potrivite la voinţa şi firea Domnieĭ mele, care este adecă a reda dreptate celuĭ asuprit, a lipsi chipurile cele împotrivă şi a fi tóte în buna orânduială» şi Ispravniciĭ şi Zapciiĭ lor [1].

Promisiunile n'aŭ lipsit nicĭ-odată din manifestele Domnilor nuoĭ. In casul luĭ Suţu maĭ era obligat *să promită* şi de firmanul Porţeĭ.

De ce Alex. N. Suţu eşĭ ḑice «Domn de a III-a óră»?

L'am veḑut înlocuind, la 1802, pre ruda sa M. Suţu fugit la Braşov după instigaţiunile rusescĭ. La 1806 domnesce a 2-a óră [2], dar prea puţine ḑile, că vin muscaliĭ. Este dar cu dreptul acum, la 1818, pentru a III-a óră Domn al Munteniei.

---

1. *Publicaţiĭ la tóte judeţele i la Caimacamul Craioveĭ, care s'aŭ trimis împreună cu cărţile cele deschise de sosirea Măriei sale luĭ Vodă în Scaun.*

Iω Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe

Dumnóvóstră ispravnicilor ot sud sĕnătate. Vĕ facem în scire, că după Dumneḑeésca voinţă prea puternica împĕrăţie (Domnul Dumneḑeŭ să'ĭ înmulţéscă mărirea, puterea şi biruinţa în vecĭ) rânduindu-Ne Domn şi oblăduitor aceştiĭ de Dumneḑeŭ păzite ţĕrĭ rumănescĭ, nu lipsim spre cea de obşte mângâere şi bucurie, a trimite osebită cartea Domnieĭ mele deşchisă către toţĭ lĕcuitoriĭ aceluĭ judeţ vestitóre şi arĕtătóre de buna voire ce avem Domnia mea spre toţĭ supuşiĭ noştri, care îndată să rânduiţĭ să se citéscă întru auḑul tuturor prin tóte oraşele şi satele de rând, iar Dumnóvóstră vĕ poruncim Domnia mea, ca să avețĭ despre partea Dumnévóstră a păzi urmările cele maĭ bune, plăcute şi potrivite la voinţa şi firea Domnieĭ mele, care este adecă a se da dreptate celuĭ asuprit, a lipsi chipurile cele împotrivă şi a fi tóte în bună orânduială, neabătêndu-vĕ la cele neplăcute urmărĭ, nu numaĭ Dumnévóstră, ce şi slujbaşiĭ şi zapciĭ Dumnóvostră să fie fórte cu ferire, fiind-că şi pentru dênşiĭ avețĭ Dumnévóstră a da sómă, iar zabiţiĭ să aibă tótă îngrijirea şi paza, ca să fie lĕcuitoriĭ în bună odihnă şi petrecere de ómenĭ rĕĭ, dând nizam şi însuşĭ neferilor lor, să se ferésca de urmărĭ împotrivă şi aşa mulţămindu-ne de slujba Dumnévóstră, să putețĭ nădăjdui de a câştiga milostivire şi bună rĕsplătire, iar împotrivă purtându-vĕ şi nepăzind dreptatea lĕcuitorilor, seaŭ alte cusururĭ făcênd la slujba Dumnévóstră împotriva buneĭ voinţeĭ Domnieĭ mele, să sciţĭ că nicĭ într'un chip nu vor fi suferite Domnieĭ mele şi în loc de milostivire şi bună cugetare vețĭ lua resplătirile cele drepte, şi de primire să avem Domnia mea însciinţare, şi fiţĭ sĕnătoşĭ.—1819, Ianuarie 15.

Cond. XCVI, pag. 4.

2. Greşesce Aricescu când ḑice, că a 2-a óră a domnit la 1805. Veḑĭ *Istoria revoluţiuneĭ române,* 1 vol. 8°, Craiova 1874, pag. 8.

[illegible] privileghi [illegible]
[illegible] Domni pe lucrurí domnescĭ [illegible]
[illegible] după pildele ce avem că hararile ce
[illegible] nestrămutate, precum şi înşi-ne
[illegible] haracim casei Luminăţiei
[illegible] cu prostichiurile ce s'aŭ făcut
[illegible] de acum înainte să fie tótă
[illegible] ce slujbă
[illegible] vameĭ să se
[illegible] armând şi

Şi apanagiile, miluirile, scutirile, privileghiurile se rĕspândiaŭ şi asupra urmaşilor Bazadelelor şi Domniţelor [1].

---

acel orânduit om la luatul vămeĭ după ponturile i catalogul domnesc, precum urméză şi vameşiĭ domneşcĭ; pentru care şi poruncim Dumnévóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să îngrijiţĭ a se face totdeauna aceste bâlciurĭ la vremea lor, fără de nicĭ o zminté1ă şi a nu se face de către nimenĭ câtuşĭ de puţină urmare împotrivă, că straşnic se va pedepsi, i saam receh gpd.—1820, Iunie 5.

(pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCVIII, pag. 263.

Bâlciurile se vor face la Ispas, la Duminica mare, la Drăgaica.

1. *Hrisovul Dumnéeĭ Anica fiica Luminăţieĭ sale Beizadea Grigorie Suţul*

Fiind-că, după volnicia şi puterea ce aŭ Domniĭ asupra lucrurilor domnescĭ slobode, şi după pilda altor fraţĭ Domnĭ de maĭ naintea nóstră, cariĭ cu puterea stăpânireĭ şi a slobodenieĭ ce aŭ asupra lucrurilor şi veniturilor domnescĭ, aŭ dăruit la obrazele ce aŭ vrut, unora pentru rudenie, altora pentru slujbe, din moşiĭ domnescĭ şi din alte veniturĭ orĭ-ce, care aŭ fost bine păzite atât de alţĭ fraţĭ Domnĭ, cât şi de înşine Domnia mea întărind darurile ce s'aŭ făcut acelor obraze. Drept aceea învrednicindu-ne şi pe noĭ Domnul Dumnedeŭ, cu al treilea Domnie a acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ rumânescĭ, şi găsind hărăzirea făcută de Domnia sa, seleful nostru, cu hrisovul Domnieĭ sale ce'l vĕdum scris cu lét 1813, Iunie 16, pe obrazul Dumnéeĭ Anicăĭ fiica Luminăţieĭ sale *Beizadea Grigorie Suţul*, pe viile domnescĭ din délul Pitescilor sud Muscel, care sunt pogóne 31, cu tóte împrejmuirile eĭ i cu 32 lude pogonaşĭ, precum şi douĕ vătăşiĭ de ţiganĭ, carĭ prin deosebit catastih sunt arĕtaţĭ, am bine-voit şi Domnia mea şi printr'acest domnescul nostru hrisov ce'ĭ dăm, i-am învoit şi i-am întărit harul ce se arată maĭ sus, ca să le aibă şi să şi le stăpânéscă Dumnéeĭ Anica fiica Luminăţieĭ sale Beizade Grigore Suţul, nestrămutat pe séma sa; şi am adeverit hrisovul acesta cu însăşĭ credinţa Domnieĭ mele, Iŏ Alexandru Nicolae Suţul Voevod i cu credinţa prea iubiţilor Domnieĭ mele fiĭ: Nicolae Vv., Gheorghe Vv., Ioan Vv., Scarlat Vv., Dimitrie Vv., Grigorie Vv., martorĭ fiind şi Dumnélor cinstiţĭ şi credincioşĭ boerĭ veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele: pan Constantin Creţulescu vel Ban, pan Barbu Văcărescu vel Vistier, pan Istrate Creţulescu vel Vornic de ţéra de sus, pan Mihalache Manul vel Vornic de ţéra de jos, pan Gheorghe Filipescu vel Logofĕt de ţéra de sus pan Teodorache Văcărescu vel Vornic, pan Constantin Caliiarh vel Vornic, pan Gheorghe Golescu vel Vornic al Obştirilor, pan Alexandru Filipescu vel Logofĕt de ţéra de jos, pan Nicolae Slugearoglu vel Postelnic, pan Mihalache Suţul vel Logofĕt de Obiceiurĭ, pan Gheorghe Vlahuţ vel Spătar, pan Mihalache Cornescu vel Vornic de politie, pan Alexandru Hariton vel Căminar, pan Alexandru Desila vel Comis, şi ispravnic, pan Gheorghe Filipescu vel Logofĕt de ţéra de sus: şi s'aŭ scris hrisovul acesta întru întâiul an dintru a treia Domnie a Domnieĭ mele aicĭ în oraşul Scaunuluĭ Domnieĭ mele, Bucurescĭ, la aniĭ de la naşcerea Domnuluĭ Dumnezeŭ, şi mântuitoruluĭ nostru Isus Hristos 1819 Maiŭ 28, de Chiriţă Logofĕt de Divan.

(pecetea şi Iscălitura gpd.)

Gheorghe Filipescu vel Logofĕt procitoh.

Cod. XCIII, pag. 93 v.

Evident că slujbaşii Curţei, până la cel din urmă vizitiŭ, de la *Accibaşa,* şeful vênătorilor, la ultimul bucătariŭ, toţi, toţi eraŭ privilegiaţi aï Domnieï. Ba şi slugile Beizadelelor şi ale Domniţelor beneficiéză de scutirĭ, privilegiĭ, miluirĭ, chiverniselĭ [1].

1. *Cartea Ahcibaşeĭ*

Zemle Vlachiscoe. — Dat'am Domnia mea acéstă carte a Domnieĭ mele, luĭ Dimitrie Ahcibaşa al nostru, căruia după slujbele sale ce aŭ slujit de demult şi până acum cu credinţă şi dreptate la mulpicul Domnieĭ mele, milostivire făcênd Domnia mea asupră'ĭ acéstă domnésca nóstră carte, îl ertăm de rêndul dăjdiilor vistierieĭ, ca el şi tótă casa luĭ să fie apěraţĭ de orĭ-ce dărĭ şi orânduelĭ, vor eşi în ţéră de la vistieria Domnieĭ mele, nimenĭ întru nimic supărare să nu 'ĭ facă să scutéscă şi drepte bucatele sale de dijmărit şi vinăriciŭ să ţie şi o prăvălie şi o cârciumă, drepte ale sale scutite de fumărit, de căminărit, de vamă, de vinul domnesc i de ortul vătăşesc şi de orĭ-ce alte dărĭ vor eşi pe prăvăliĭ şi pe cârciume; drept aceea poruncim Domnia mea tuturor câţĭ se cuvine, să aveţĭ a vě feri de tóte câte scrie maĭ sus ale numituluĭ Ahci başa câtuşĭ de puţină supěrare să nu i se facă peste cartea Domnieĭ mele, că aşa este porunca Domnieĭ mele, i saam receh gpd. — 1819, Octombrie 19.

(pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCIII, fila 97.

Cartea luĭ Ion Vizitiul Luminăţieĭ sale beizade Nicolae Suţu

Milostiiŭ . . . . . . Dat'am cartea Domnieĭ mele luĭ Ion Vizitiul gospod. ca să aibă a scuti dijmărit i vinăriciŭ drepte bucatele luĭ, cum şi o prăvălie cu pivniţă de vênḑare de vin i rachiŭ drépta a sa; să scutéscă de fumărit, de căminărit, de vamă, şi de alte dărĭ ce vor fi pe alte monastirĭ. pentru că numitul aflându-se în slujba Domnieĭ mele, ne-am milostivit asupră'ĭ de 'l-am miluit cu acest privileghiŭ, de care poruncim la toţĭ câţĭ se cuvine întocmaĭ să fiţĭ următorĭ şi supěrare împotrivă să nu i se facă, i saam receh gpd.—1820, Martie 1.

Cod. XCIII, fila 168 v.

Nouă cărţĭ ce s'aŭ înnoit la 9 postelniceĭ ce slujesc halea curţeĭ gospod.

Zem'e Vlachiscoe. — Dat'am domnésca nóstră carte boeruluĭ Domnieĭ mele Grigorie sîn Armaşu, ot Sărindar ce s'aŭ aflat şi se află slujind curţe, Domnieĭ mele postelnicel, ca să aibă privileghiul ce din vechime aŭ avuĭ posteniceiĭ, adecă să fie apěrat de rêndul dăjdiilor Vistieriei i de alte orânduelĭ i ajutóre şi podveḑĭ ce vor eşi pe ţéră şi pe tèrg de la Vistieria Domnieĭ mele, de nicĭ unele supěrat să nu fie el şi casa luĭ, aşijderea şi ale luĭ drepte bucate, să scutéscă de dijmărit i vinăriciŭ şi ca unul ce slujasce, ne-am milostivit, asupră'ĭ că să aibă şi osebită milă, adecă să scutéscă şi o cârciumă strěină aicĭ în Bucurescĭ de fumărit, de căminărit, de vama şi de alte angariĭ ce vor fi pe alte cârciume; să ţie şi lude doĭ ómenĭ strěinĭ şi fără pricină de dajdie, scutiţĭ

Istoria culturală a Domnieĭ luĭ Al. N. Suţul, este fórte săracă. Am făcut-o îndărăt. Aci voiŭ adăoga câte-va vorbe despre *teatru*.

Am arĕtat în anteriorul volum cum Domniţa Radu Caragia era mult amatóre de teatru şi cum ea puse să se construiască anume sală de spectacole in strada Fontâneĭ. Trupe grecescĭ şi germane utilizară acéstă sală. Se pare că alegerea pieselor nu fu totdeauna pe deplin plăcută cârmuireĭ. Oposiţiunea contra Domnuluĭ găsia mijloc să aplaude pasage unde sublinia vre-o alusiune la cele ce se petreceaŭ în ţéră. Al. N. Suţu, ca să împedice asemene manifestaţiunĭ stabili, el întêiŭ la Românĭ, un Efor al teatrelor, cu misiunea de a censura piesele. Eaca în traducere acest important şi necunoscut act:

Alexandru N. Suţu cu mila luĭ Dumneḑeŭ etc.

Prea cinstite şi prea nobile al nostru boier fost mare Spătare, Iacobe Rizu, al nostru prea iubit.

Aşeḑarea de teatre publice, după multe cercetărĭ şi considerare politică s'a constatat că este fórte folositóre pentru naţiunĭ, pentru că reuşesce să înlăture faptele rele. Teatrul dramelor, s'a constatat că este şcóla bunelor moravurĭ, cu atât maĭ energică şi activă, cu cât are în vedere înlăturarea relelor şi aducerea triumfuluĭ virtuţeĭ şi ne învaţă ce trebue să preferim, dintre rĕutate şi virtute? Comedia batjocuresce relele prin rîs: (Χλευάζει τὰ κακὰ διὰ τοῦ γέλωτος ἡ Κωμῳδία [1]) iar tragedia aduce binele prin *miraculos (?)* Şi şcolarul uneĭ asemene şcóle nu numaĭ că aude, dar şi vede cu ochiĭ ce trebue să ḑică şi ce trebue să facă şi în sfârşit se convinge, seaŭ maĭ bine se silesce să mărturiséscă, că este maĭ onest să cadă cine-va cu onóre şi să deplângă contimporaniĭ şi urmaşiĭ suferinţele sufletescĭ, decât să reuşéscă cu neonestitate şi să rîdă. Ast-fel este teatrul, când dramele se aleg cu îngrijire; ele împlinesce în adevĕr scăderile legislaţiuneĭ, care singură nu póte prevedea înlăturarea a orĭ-ce rea făptuire şi să facă educaţiunea omuluĭ perfectă. Când însă alegerea dramelor e rĕŭ

---

cu pecetluit după orânduiala Vistierieĭ, ca să fie de posluşania caseĭ sale. De care poruncim la toţĭ câţĭ se cuvine întocmaĭ să fiţĭ următorĭ şi supărare înpotrivă să nu faceţĭ, i saam receh gpd —1819, Octombrie 20.

Gheorghe Ión ot biserica Amzeĭ, Ilie Brecescul ot mahalaua Verguluĭ, Gheorghe sin Iorga Pol ovnicu, Gheorghe Buhoş ot mahalaua Verguluĭ, Iosef ot Mihaiŭ-Vodă, Mihale Călăfăţénu ot Antim, Iamandi Agorişteanu ot Fântâna-Bouluĭ, Teodor ot mahalaua Mihaiŭ-Vodă, Teodor Apostol, Duţă Rădulescu. Acéştia s'aŭ făcut maĭ pe urmă după cererea Dumnéluĭ vel Postelnicu.

Cod. XCIII, fila 98.

1. Castigat ridendo mores.

[illegible]

[illegible]

[illegible] rĕmâne [illegible]

[illegible] *Zenda* [illegible]

[illegible] Vistiere. [illegible] la Domnésca [illegible] istoriei sale. [illegible] Dumnealui Vornicu [illegible] datorii ale supunereĭ [illegible] osînda ce însuşi aŭ [illegible] ridicând asupră'ĭ şi cinul şi tótă [illegible] de la stăpânire. 'l-am hotărît a [illegible] Dumitale, ca să se ştórgă cu totul [illegible] se ia şi toţĭ scutelnicii, dându-se la [illegible] Decembre 3[2].

[illegible] *Vel Logofĕt.*

[illegible] pag. 97.

[illegible] Acte şi fragm. II pag. 543.

[illegible] I. pag. 188.

In contra luĭ Caragea persecuţiunea nouluĭ Domn se manifestă maĭ ales din Martie 1819. General Consulatul rusesc a cerut încă din Septembrie 1818 sequestrul pe moşia luĭ *Ciorogârla* şi cele impreunate, pentru plata a jumĕtate din «proviantic̀ésca datorie a ţĕreĭ» către Rusia. Imediat se şi scóte în vin̦dare la mezat, prin starostea de neguţătorĭ, acea moşie cu anexele eĭ.

Incă din 26 Ianuarie 1819, Al. Şuţu aŭ ordonat Divanuluĭ, complectat prin maĭ mulţĭ *bivĭ* boerĭ marĭ, să facă socotéla banilor luaţĭ de Caragea peste ceea ce i se cuvenea, până la timpul fugeĭ luĭ, până la 29 Septembrie 1818. Noul Domn spera, de sigur, să-şĭ ia partea cuvenită luĭ de óre-ce Pórta—la cererea Rusieĭ—iĭ recunoscură dreptul de a domni peste ceĭ 7 anĭ şi lunile ce ar maĭ fi avut de domnit Caragea până la acest termen [1].

---

1. Cinstite şi credincios boierule al Domniei mele, Dumnéta Barbule Văcărescule, vel Vistiere, fiind-că cinstit impĕrătescul Gheneral Consulat al Rusieĭ, de aicĭ, prin nota sa către Divan de la 29 ale trecutuluĭ Septembre, aŭ propovĕduit secfestrul ce aŭ pus pe moşia celuĭ d'inainte Domn, Ciorogârla, cu cele impreunate ale sale hotară, cu cuvênt că numitul este dator să plătéscă de la sine la împĕrătésca Corónă a Rusieĭ, cea-l-altă jumĕtate din proviantícésca datorie a ţĕreĭ, şi că după acésta de acum înainte rĕmâne cu totul apĕrată, nu am lipsit Domnia mea să însciinţăm pentru acésta către prea puternica împĕrăţie, asupra căreia ne-aŭ şi sosit prea înaltă poruncă, ca să se vên̦dă la mezat numita moşie, şi după ce se va plăti dintru a sa vên̦dare acéstă datorie, să împlinéscă din prisos alte datoriĭ ale numituluĭ Domn. Drept aceea dar poruncim Domnia mea, Dumitale, printr'acest pitac al nostru, să ne arĕţĭ tótă curgerea acesteĭ pricinĭ precum este sciută Vistierieĭ, din vremea mărturisireĭ acesteĭ datoriĭ a ţĕreĭ şi până la înnoirea numiteĭ note a Gheneral Consulatuluĭ, ca luând de la Dumnéta cea trebuinciósă şi scumpă îndestulare pentru tóte, să dăm Domnésca nóstră poruncă întru săvêrşirea prea înalteĭ împĕrătesciĭ porunceĭ, tolco pisah gpd. — 1819, Maiŭ 14.

Cod. XCVI, pag. 35.

Pitac la staroste spre a vinde moşia Domnuluĭ Caragea la mezat

Staroste de neguţătorĭ, fiind-că prea înaltul împĕrătescul firman ce ne-aŭ venit de la prea puternica nóstră împărăţie, pentru pricina datorieĭ banilor proviantuluĭ, ce aŭ rĕmas dator cel d'inaitea nóstră Domn, la haznaoa împĕrătesciĭ măririĭ a Rusieĭ, se dă voce şi slobod̦enie de a se vinde prin mezat moşia Ciorogârla de aicĭ din ţéră, a maĭ sus numituluĭ Domn, ce este în treĭ hotare, adecă Domnesciĭ de sus, Domnesciĭ de jos şi Prisiceniĭ, şi prisosul ce va rĕmâné din preţul vên̦dăreĭ acesteĭ moşiĭ, să se dea celor ce aŭ a lua datorie de la numitul Domn; de aceea îţĭ poruncim Domnia mea, ca îndată după primirea acestuĭ Domnesc al nostru pitac, să începĭ a striga acéstă moşie la mezat, şi cu 4—5 d̦ile maĭ 'nainte până a se împlini legiuitul soroc al me-

Naum este forte aspru, dar drept, cu Domnia luĭ Al. N. Suţu. După el, cea d'întéiu preocupaţiune a acestuĭ Domn fu de a aduna

---

zapisul să facĭ arétare Dumnéluĭ vel Logofĕtuluĭ de ţéra de sus, ca să 'ţi-se dea poruncă de urmare pentru haraciladizma acesteĭ moşiĭ, tolco pisah gpd. —1819. Maiŭ 19.

(pecetea g-pl.) *vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 34.

Prea sfinţia ta Părinte Mitropolite, iubitorilor de Dumnedeŭ Episcopilor şi Dumnévóstră cinstiţilor şi credincioşi boerilor aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, Biv vel Bane Grigorie Brâncovene, Biv vel Bane Grigorie Ghica, vel Vistiere Barbule Văcărescule, Biv vel Vornice Constantine Bălăcene, şi biv vel Vornice Grigorie Filipescule, fiind-că, iraturile dintr'acéstă domnéscă a nóstră ţéră ce s'aŭ cuvenit celuĭ din naintea nóstră, pribegit Domn Ioan Vodă Caragea, după coprinderea şi inalta poruncă a împĕrătesculuĭ şi nouă vrednic de închinăciune hatişerif, aŭ contenit încă de la 29 ale trecutuluĭ Septembre, când aŭ pribegit de aicĭ, iar mai sus numitul Domn (după sciinţa ce avem) depărtându-se de aici aŭ primit şi mai multe decât acelea, câte adecă se analoghisesc pe vremea Domnieĭ nóstre *ce se incepe de la fuga sa*. Drept aceea dar vĕ poruncim, printr'acest domnesc al nostru pitac, că adunându-vĕ cu toţiĭ la un loc aici la domnésca nóstră curte, şi puind înainte socotelile domnesciĭ nóstre visteriĭ să le ciuruiţĭ, cu deamăruntul, şi deslușind dupe dreptate câte iraturi din ţéră s'aŭ cuvenit numituluĭ Domn fugar până la 29 ale trecutuluĭ Septembre din anul trecut, şi câte aŭ primit maĭ mult, care se analoghisesc pe vremea cea de la fuga sa încóce, să ne arétaţi in scris cu bună înţelegere prin obstéscă anafora.—1819, Ianuarie 26.

Cod. XCVI, pag. 7

Prea sfinţia ta părinte Mitropolite, iubitorilor de Dumnedeŭ Episcopi şi Dumnevóstră cinstiţilor şi credincioşĭ boerilor veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ mele, halea şi mazilĭ, fiind-că, prin prea înaltul împĕrătescul firman ce ne-aŭ venit de la prea puternica nóstă împĕrăţie, pentru pricina datorieĭ banilor proviantului, ce aŭ rĕmas dator cel din naintea nóstra Domn la haznéoa împĕrătescii sale măririĭ a Rosieĭ, se dă voïe şi slobodenie de a se vinde prin mezat moşia Ciorogârla, de aicĭ din ţéră a mai sus numituluĭ Domn, şi prisosul ce va remânea din preţul vêndăreĭ acesteĭ moşiĭ, să se dea celor ce aŭ a lua datorie de la numitul Domn: de aceea am făcut Domnia mea cunoscută acéstă impĕrătéscă voïe către cinstitul gheneral Consul al Rosieĭ şi ne aŭ venit respuns prin alăturata sa notă, de la 20 ale acesteĭ lunĭ, precum din coprinderea sa vĕ veţi pliroforisi şi fiind-că pentru pricina acestuĭ proviant avem pliroforia că la lét 1812, după incheerea paceĭ, s'aŭ dat din partea ţĕriĭ zapis de datorie către haznéoa Rosieĭ, urmézĕ după cuviinţă ca să avem o întrégă sciinţă, câtă aŭ fost tótă suma aceĭ datoriĭ? câtă din trênsa şi în ce vreme s'aŭ plătit, şi câtă sumă aŭ maĭ rĕmas a se plăti de către maĭ sus numitul Domn, lăsată şi împlinită din ţéră? De aceea poruncim Domnia mea, că adunându-vĕ cu toţi la un loc aicí la domnésca nóstră curte, să faceţi cercetare

pre arnăuţiĭ Curţeĭ Domnescĭ, «orînduind dintr'ênşiĭ pe la ogeacurile lor c le obicinuite, iar peste ceĭ-l-alţi aŭ orînduit căpetenie pe un grec al sêŭ credincios, numindu-l Agalar agasi, adecă maĭ mare peste tóte căpeteniile» [1]. Simţia nevoie noul Domn să-şĭ asigure persóna şi puterea, răzimându-se pe asemenea oştire streină.

Apoĭ, departe, adaogă a ḑice Naum, de a ţine sémă de desideratele exprimate de boierĭ, în arzul lor la Pórtă, «el împotrivă săvêrşia numaĭ cele ce-ĭ folosiaŭ luĭ».

Ca să-şĭ asigure asemenea procedere, Suţul strinse cea maĭ mare prietenie cu Pinis Consulul rusesc, pe care-l consulta în tóte şi cu carele, de sigur, împărţia beneficiĭ numeróse şi cu Moraitu, Dragomanul consuluĭ. Acest Pinis fu «pricinuitorul tuturor rêutăţilor către pămênteni,» esclamă Naum [2]. Cu dênsul împreună Suţu se puse «să secere otava ţêreĭ, fiind-că din fênul de veară nu s'a îndurat Caragea să-ĭ lase nicĭ măcar un paiŭ»... Acéstă imagine a escelentuluĭ Naum este singură în stare să qualifice Domnia luĭ Al. N. Suţu.

A face parale multe şi rápede, fiind scopul luĭ Al. N. Suţu, am vêḑut că una din cele dintêiŭ trebĭ, fu de a vinde scaunul mitropolitan la un alt ipochimen. Pretextul pentru destituirea orĭ primirea «*Paretisuluĭ de bună voie*» a luĭ Nectarie din scaunul metropolitan, fu lesne aflat. Boierimea exprimasă dorinţa să se alégă mitropolit un *Român*...

Decĭ, într'o Mercurĭ séra din luna Maĭ, Nectarie 'şĭ dă *„paretesis de buna voie (!)"* şi adoua ḑi Joĭ «din porunca Voevoduluĭ s'aŭ adunat la Curte tóta boerimea pentru a face alegere de Mitropolit dintre pămêntenii românĭ.»

Naum a asistat la inscaunarea nouluĭ Mitropolit Dionisie: «vêḑuiŭ alaiŭ domnesc mare şi în careta domnéscă cu 6 caĭ pe părintele Arhiereul Sevastis Dionisie.... Acesta intră în biserica Mitropolieĭ posomorit şi cu faţa jalnică... iar Nectarie — era presinte — aŭ schimbat faţă, aŭ îngălbenit...»

---

cu deamăruntul, nu numaĭ de tóte câte maĭ sus se arată, ci încă şi de altele câte veţĭ socoti că aŭ inclinare cu acéstă madea şi este trebuinţă a ne fi sciute şi nouă, şi să arĕtaţĭ Domnieĭ mele prin anafora cu întrégă plirofоrie — 1819, Martie 26.

Cod. XCVI, pag. 27.

1. Naum, Academie. Cod. 322.
2. Idem, idem.

Naum se întrebă cât a costat pre Dionisie acesta chiămare la Scaunul metropolitan? Dionisie era om sărac şi nu âmbla după Mitropolie... Încă din Aprilie Vodă pusese ochii pe Dionisie şi 'i propusese Mitropolia, dar o refuzasă, neavênd banî de dat. Trămisul domnesc îl asigurá, că nu va da nicî un ban..., dar după ce sosi de la Ţarigrad, după vechiul obiceiŭ, evdoxis pentru Dionisie, ca Mitropolit, atuncî aŭ priceput Dionisie că s'aŭ înşelat, căcî prin alţiî atât de tare s'aŭ strîmtorat, în cât silit fu, ca să nu rĕmână de rîs, de a da sineturî de sume marî.

Tot banî câştigă Suţul de la ceî doî noî episcopî, de Buzĕŭ (în 29 Iulie 1819) şi altul de Argeş în Octombrie 1820[1].

Alegerea Episcopuluî de Argeş, în locul rĕposatuluî regretat Episcop Iosif, s'a făcut cu multă greutate: «multă desghinare, dice Naum, s'a făcut între boerî din pricina intriganţilor (?) Cu tóte aceste, făcêndu-se două anaforale una cu iscalitura Mitropolituluî, a episcopilor şi a unora din boerî, până la 16 iscăliturî, arĕtând spre alegere 3 obraze bisericescî pămêntene şi altă iscalită de ceî maî mulţî, fără a fi iscălitura Mitropolituluî şi a episcopilor, arĕtând pre arhim. Ilarion, om cu învĕţătură, născut în ţéră, de părinţî străinî şi crescut de proin Mitrop. Dositeiŭ...» Al. Suţu aproba anaforaoa majorităţeî...

Se scie că aprobarea era cumpĕrată cu marî sume.

Numaî cu baniî simonieî nu se putea indestula lăcomia luî Al. N. Suţul. De aceea el provócă Divanul şi maî ales pre marele Vistier Barbu Văcărescu, să facă o nouă aşedare de birurî, maî rodnică.

Un martor contimporan ne va spune cu ce grozăviî se implineaŭ dările ajunse îndoite, întreite...

«Din tóte părţile alergaŭ ticăloşiî locuitorî strigênd cu jalnice plângerî şi la Domnie şi la Consulat asupra grelelor cererî şi asupra neomenireî strîngĕtorilor de banî, dar în loc de mângâiere se isgonia înapoî cu ocărî şi cu îngrozirî, şi cu marî suspinurî se duceaŭ iarăşî în unghiile sĕlbăticilor împlinitorî. Iar la Valahia cea mică, adică la judeţele de peste Olt, şi maî vêrtos la judeţul Mehedinţuluî, unde era ispravnic grec, nepot al Voevoduluî, atâta sĕlbătăcie şi nemilostivire se lucră de către împlinitoriî banilor, în cât copiî tinerî de câte 11 şi 12 anî iî lega spate la spate, afară sub vĕzduh în vreme de iarnă şi turnând apă peste dînşiî se lipea de ingheţ ticălósele trupurî şi era o jalnică privire vĕdêndu-se peile rupte şi sângerate, când în silă se deslipiaŭ trupurile, şi părinţiî lor eraŭ siliţî să-şî vindă tot, până şi

1. Vedĭ Naum Cod. 322 şi copia de la Bibl. Urechiă din Galaţi.

boul ce 'ĭ scotea hrana din pămênt, ca să scape pre copiiĭ lor din cumplitele tiraniĭ; pre alţiĭ iarăşĭ lĭ caznia cu bătăĭ, cu fumurĭ şi cu gróznice închisorĭ friguróse şi puturóse, nemâncăţĭ şi neadăpaţĭ. Intr'aesta chip se împlineaŭ nesaţiósele şi nelegiuitele cererĭ, ca să se îmbogaţéscă în grabă şi Voevodul şi nemilostiviĭ dregătorĭ din nevinovatul sânge al ticălosuluĭ norod...» [1].

Despre cestiunile financiare, ca şi de cele de pură administraţiune şi de justiţie, am vorbit însă în deosebĭ maĭ înainte, la capitolele respective. Tóte jafurile săvêrşite, cu scirea orĭ fără scirea luĭ Al. Suţul, aŭ provocat nemulţămirea ţěreĭ. Acéstă nemulţămire lua pe tótă dioa un caracter de luptă naţională contra Grecilor, dar şi a boĭerilor pămênteni, carĭ consimţiseră la faptele Grecilor. Scirile despre acéstă nemulţămire străbătură la Constantinopole. Dar la Constantinopole străbătéŭ în acelaşĭ timp şi *banĭ şi pescheşurĭ*, de la Al. N. Suţu. Póte-se întâlni un fapt maĭ ciudat, decât cel ce se petrece la Bucurescĭ, în lunele Noembre şi Decembre 1819? La începutul luĭ Noembre Pórta trămite luĭ Al. N. Suţu un firman prin care-ĭ ordona să înceteze jafurile şi nedreptăţile în ţéră. Acest firman e primit la Bucurescĭ cu alaiŭ, în 5 Noembre, 1819 [2].

---

1. Naum cod. No. 322. Copia de la Bibl. Urechiă (Galaţĭ).

2. Eacă alaiul:

Alaiul luminatuluĭ hateşirif.

(Stânga:) Toţĭ podariĭ, toţĭ portariĭ, toţĭ slujitoriĭ poliţieĭ, toţĭ slujitoriĭ agiescĭ, toţĭ lefegiiĭ seimenĭ, pandurĭ, aprodĭ, căpitanĭ agiescĭ, spătărescĭ, toţĭ cu orânduiala lor, pe jos.

Un Căpitan de pod.	Polcovnicu de pod călare	Un căpitan de pod.
II Portar, călare.	Portar başa.	III Portar călare.
Treĭ zapciĭ aĭ poliţieĭ călărĭ		Treĭ zapciĭ aĭ poliţieĭ călărĭ
Ciauş agiesc	toţĭ gătiţĭ călărĭ.	Stegar spătăresc.
Polcovnic de ciocli.		Polcovn. de vênětorĭ
Polcovnic de tórg.		Baş bulucbaşa.
Polcovnic de seimenĭ		Polcovnic de vênětorĭ spătăresc
Ciauş spătăresc.		
Căpitan za lefegiĭ		Polcovnic de potoră.

(Dreapta:) Toţĭ podariĭ, portăreiĭ, slujitoriĭ poliţieĭ, pandurĭ, lefegiĭ, seimenĭ, căpitaniĭ agiescĭ, spătărescĭ şi aprodĭ.

Stegar agiesc pe jos.

Vel Agă împrejurat cu arnăuţĭ.

Pe dată ce acest firman e primit, Alex. Suţu pune în mişcare pe amiciĭ săĭ din Constantinopol şi împarte banĭ în drépta şi în stînga. Reuşesce de minune metóda luĭ. O lună după aceea de la Pórta venia luĭ Al. Suţul, la Bucurescĭ, firman de lauda *cu darurĭ*. La 8 Decembrie

---

Toĭ podariĭ, toţĭ portariĭ, toţĭ slujitoriĭ politieĭ, toţĭ slujitoriĭ agiescĭ, toţĭ lefegiiĭ seimenĭ, pandurĭ, aprodĭ, căpitanĭ agiescĭ, spătărescĭ, toţĭ cu orânduiala lor, pe jos.

Treĭ posteln. călărĭ.		Treĭ posteln. călărĭ.
Treĭ zapciĭ hătmănescĭ, ipac		Treĭ zapciĭ hătmănescĭ
II Armaş, ipac.	Iuzbaşa.	III Postelnic.
III Logofĕt de ţéra de sus	toţĭ gătiţĭ călărĭ.	III Logofĕt de ţéra de jos
II Pitar.		Răhtivan.
II Comis.		II Logofĕt de ţéra de jos.
II Logofĕt de ţéra de sus		Vel Postelnic.
Vel Hatman.		Vel Comis.
Saracci iamac.	Prea luminatul Beizdadea împrejurat cu ciohodarĭ.	Salahor iamac.
	Vel Cămăraş pe cal domnesc, împrejurat cu ciohodarĭ.	
Toţĭ odobaşiĭ de la ogeacurĭ pe jos		Toţĭ odobaşiĭ de la ogeacurĭ pe jos
Doĭ iciolanĭ.		Doĭ idicliĭ.

Toţĭ podariĭ, portăreiĭ slujitoriĭ politieĭ, pandurĭ, lefegiĭ, seimenĭ, căpitanĭ agiescĭ, spătărescĭ şi aprodĭ.

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe

Cinstite Dumóta vel Logofete de obiceiurĭ să orânduescĭ pe iazbaşa la Divanuluĭ a întocmi arĕtatul alaiŭ fără de cusur, şi mâne la treĭ ceasurĭ din ḑi de diminéţă să se afle tot alaiul strîns la sfôntul Spiridon pe podul Şerban-Vodă, i saam receh gpd.—1819, Noembrie 5.

(pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

1819, aceste darurĭ fură primite cu un alaiŭ mult maĭ impozant decât cel cu care fusese primit la 5 Noembrie, firmanul contra «catahriselor» [1].

---

1. Eacă aceste alaiurĭ:

Întocmirea alaiuluĭ la aducerea împĕrătescilor darurĭ

Toţĭ podariĭ, pandurii, slujitoriĭ agiescĭ, deliiĭ turcĭ, portăreiĭ, poteraşĭ, lefegiĭ, seimenĭ, armăşeĭ, slujitorĭ poliţieĭ, aprodĭ cu prapurile, călăraşĭ, căpitanĭ agiescĭ, căpitanĭ spătărescĭ, fustaşĭ cu dardele şi toţĭ trâmbitaşiĭ spătărescĭ, agiescĭ, armăşescĭ, cântând, cu tóte stégurile.

Un Căpitan de pod cu orânduiala sa, pe jos.	Polcovnicu de pod, călare.	Un Căpitan de pod, pe jos.
Ciauş agiesc, gătit, călare.	Stegarul agiesc cu orânduiala sa, pe jos.	Polcovnic de vênători agiesc.
Polcovnic de têrg, gătit, călare.		Polcovnicu de ciocli, călare.
Căpitanul za dorobanţĭ, călare.		III Logofĕt agiesc.
Vel Agă împrejurat cu bulucbaşiĭ agieĭ cu tóte stégurile.		
Dumnéluĭ başbeşléga împreună cu neferiĭ sĕĭ.		
II Portar cu orânduiala sa, călare.	Portar başa.	III Portar asemenea.
3 zapciĭ gătiţĭ cu capóde roşiĭ, călărĭ.		3 zapciĭ aĭ poliţieĭ.
Vel Vornicu al poliţieĭ.		
Polcovnicu de seimenĭ, gătit cu capod roş, călare.		Polcovnicu de vênătorĭ spătăresc, asemenea.
Baş bulucbaş asemenea.		Stegar spătăresc, asemenea.
Ciauş spătăresc asemenea.		Polcovnicu de poteră, asemenea.
Căpitan za lefeciĭ, asemenea.		III Logofĕt spătăresc, asemenea.
Vel Spătar, împrejurat de bulucbaşĭ şi cu tóte stégurile.		
II Armaş asemenea.		III Armaş asemenea.
Vel Armaş cu orânduiala sa cu stégurile şi toţĭ vătaşiĭ de lăutarĭ, cântând pe jos.		
6 neguţătorĭ, gătiţĭ, călărĭ.		6 neguţătorĭ, asemenea.

Toţĭ podariĭ, pandurii, slujitoriĭ agiescĭ, portăreiĭ, deliĭ turcĭ, slujitoriĭ poliţieĭ, poteraşĭ, lefegiĭ, seimenĭ, armăşeĭ, aprodĭ cu prapurile, călăraşĭ, lipcanĭ, căpitanĭ agiescĭ, spătărescĭ, fustaşĭ cu dardele şi toţĭ trâmbitaşiĭ agiescĭ, cântând, cu stégurile tóte.

Incurajat de isbândă, vĕḑĕnd în practică cum se póte potoli mânia Porţiĭ, Al. Suţul continuă sistemul sĕŭ de stórcere a ţĕreĭ. Când

Toţĭ podariĭ, panduriĭ, slujitoriĭ agiescĭ, deliiĭ turcĭ, portăreiĭ, poteraşĭ, lefeciĭ, seimenĭ, armăşeĭ, slujitorĭ poliţieĭ, aprodĭ cu prapurile, călăraşĭ, căpitanĭ agiescĭ, căpitanĭ spătărescĭ, fustaşĭ cu dardele şi toţĭ trâmbiţaşiĭ spătărescĭ, agiescĭ, armăşescĭ, cântând, cu tóte stégurile.

Starostea de neguţători, asemenea.		Logofĕtul stărostieĭ, asemenea.
III Logofĕt de ţéra de sus, asemenea.		III Logofĕt de ţéra de jos, asemenea.
Doĭ logofeţĭ de taină de ţéra de sus.	Haţiĭ domnescĭ gătiţĭ cu orânduiala lor.	Doĭ Logofeţĭ de taină de ţéra de jos.
Vel pitar asemenea.		II Pitar, asemenea.
Vătaful de călăraşĭ cu orânduiala sa.		II Postelnic, asemenea.
Vătaful de comişeĭ, asemenea.		II Logofĕt de ţéra de sus.
Vel Comis.		Odobaşa de lipcanĭ.
Vel Postelnic.		Vătaful de grajd.
III Postelnic călare.		Vel Hatman.
III Logofĕt de ţéra de jos, asemenea.		Vel Logofĕt za obiceiurĭ.
Un saracciŭ pe jos.		Un salahor pe jos.
Luminatele Bezdadele împrejurate cu ciohodarĭ.		
6 postelniceĭ cu bastónele în mânĭ pe jos		6 postelniceĭ.
3 zapciĭ hătmănescĭ cu orânduiala lor, pe jos.		3 zapciĭ hătmănescĭ.
3 satârĭ cu orânduiala lor, pe jos.	Iuzbaşa za Divan.	3 satârĭ, asemenea.
Mataragibaşa cu orânduiala sa asemenea.		Mataragi iamac.
Saracci başa asemenea.		Baş salahor.
Ciolan-ciauş cu iamacĭ, în forma lor.		
Şeizbaşa cu orânduiala sa.		Chiz iamac.
Dolibaşa cu orânduiala sa şi cavazbaşa.		Cavaz iamac şi tufecci başa asemenea.

Toţĭ podariĭ, panduriĭ, slujitoriĭ agiescĭ, portăreiĭ, deliĭ turcĭ, slujitoriĭ poliţieĭ, poteraşĭ, lefeciĭ, seimenĭ, armăşeĭ, aprodĭ cu prapurile, călăraşĭ, lipcanĭ, căpitanĭ agiescĭ, spătărescĭ, fustaşĭ cu dardele şi toţĭ trâmbiţaşiĭ agiescĭ, cântând, cu stégurile tóte.

nu află alte mijlóce maĭ înlesnicióse, recurse la faimósa metodă aplicată maĭ întéiŭ de Al. Ipsilant. Acela dedea Ploescii ca *feud*, ca moşie amicilor séĭ Moruzescĭ. Alt domn N. Caragea ciunti dreptul de oraş liber al Roşilor de Vedea. Acum Al. Suţul, cu dreptul ce avéŭ Domniĭ asupra bunurilor ţěreĭ, dăruesce Dómneĭ sale, nimic maĭ puţin decât Têrgoviştea, vechia şi gloriósa fostă capitală a ţěreĭ [1].

Eacă în ce mod e narată de Naum, acéstă afacere a Tirgoveştenilor :

Aceştia «aŭ dat jalbă la Domnie, arětând că părinţiĭ, moşiĭ şi strămoşiĭ lor, de anĭ nepomeniţĭ, s'aŭ hrănit şi eĭ se hrănesc în oraşul Têrgoviştеĭ şi pe tótă moşia domnéscă, împrejur, ce este slobodă, pe

Baş ciohodar cu orânduiala sa.	Toţĭ ciohodariĭ şi deliiĭ.	Măria sa Domnul.	Tufeccii, ciohodarĭ.	Chehaiaoa de ciohodarĭ. asemenea.
Vel grămătic, II spătar înarmat.				Vătaf de Divan înarmat cu taitele.
				Vel cămăraş.
II vistier, II cămăraş, vel cupar.				II grămătic, izciohodar.

Muhurdar, divictar, ispravnic za curte, meterhaneaua, caftangi-başa, cafegi-başa, serbecci-başa.

Iŏ Alexandru Nicolae Suţul Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Dumnéta vel Logofete za obiceiurĭ, să orânduescĭ pe iuzbaşa al Divanuluĭ a aşeḑa orânduitul alaiŭ întocmaĭ fără de a se face câtuşĭ de puţin cusur, şi mâne la treĭ ceasurĭ din ḑi să se afle tot alaiul strîns la sfântul Spiridon cel noŭ, tolco pisah gpd.—1819. Decembrie 8.

(pecetea gospod). *Vel Logofĕt.*

Cod. XCVII, fila 16.

1. Al. Soutzo croit que le moment est venu de s'enrichir à bon marché et résout de dépouiller les moşneni de Tirgovisté de leurs petites propriétés. «Il viole leur domicille, les en chasse, incarcère les chefs de famille, leur fait donner la bastonnade pour les obliger de livrer leurs titres et s'en empare.» (C. Boerescu, pag. 49, după «La Romanie», vol. II, p. 305).

. . . . . Cette brutale provocation de Soutzo souleva une indignation universelle. Les habitants de Tîrgovisté prirent les armes, jurèrent de mourir plutot que de laisser le vol s'accomplir et se portèrent tous sur la capitale. Mais celui qu'ils cherchaint venait de mourir mystérieusement. Le peuple se retira alors en ordre et ne poussa pas plus loin son ressentiment (C. Boerescu. De l'amélioration de l'état des paysans roumains. Paris, 1861, page 46, după «la Romania» de Vaillant. II, p. 283).

séma pămêntenilor, avêndu'şi şi islazurî de păşiunea vitelor şi cuprinsurî de grădini, livedĭ, sădirĭ de pomĭ, viĭ, arĕturĭ şi altele, unele rĕmase de moştenire de la părinţiĭ lor, altele de zestre şi altele cumpĕrate tot de la aĭ lor pămênteni, iar de la o vreme încóce, pripăşindu-se acolo multă *streinătate* şi fiind ómenĭ cu putere, aŭ coprins toţĭ locurĭ, nu pe cât le aŭ fost de trebuintă fie-căruia, ci cu sutele de pogóne, făcênd moşiĭ întregĭ, cu stăpânire statornică şi ce le prisosesce vînd uniĭ la alţiĭ, iar pe dênşiĭ atâta i-aŭ strimtorat, încât nu le-aŭ maĭ rĕmas locurĭ nicĭ să are, nicĭ să coséscă, nicĭ islaz pentru dobitócele lor, ci sunt siliţĭ să le hrănéscă pe coprinsurile acelor strĕinĭ, dându le dijmă şi făcêndu-le clacă şi cer dreptate cu a li se strica strĕinilor acele coprinsurĭ şi să rĕmâie moşia slobodă pe séma pămêntenilor, după cum am fost din vechime, de peste 200 anĭ.»

Ce face Al. N. Suţul? El face *zapt*, ia în posesiunea Domnieĭ tótă moşia. Trămite boierĭ hotarnicĭ carĭ aleg moşia şi pe dată introduce privileghiul vîndăreĭ de spirtóse şi vin în folosul Domnieĭ şi cu hrisov declară pe Tîrgoveştenĭ de *clăcaşĭ* aĭ moşieĭ, de unde până aci eraŭ ómenĭ liberĭ. Atuncĭ eĭ, cu mic cu mare, cu femeĭ, cu copiĭ aŭ alergat la Bucurescĭ, să reclame la Domnie.... «Iar Voevodul, scrie Naum, vĕdênd atâta mulţime de norod, îngenunchind înaintea luĭ şi cu amară plângere strigând, nu numaĭ că nu s'aŭ umilit nicĭ cum, ci încă pentru ca să-ĭ îngrozéscă, pre ceĭ maĭ aleşĭ dintre dînşiĭ, i-aŭ închis în temniţă, dându'ĭ în judecata criminaluluĭ, ca pre nisce nesupuşĭ şi zurbagiĭ....

Dar *«gura de Tĕrgovişte»* tot nu tăcu şi până la urma urmeĭ isbuti.

După mórtea luĭ Vodă Suţul, Dómna luĭ renunţă la dreptul ce i se dăduse de proprietate şi restitui în Divanul guvernuluĭ interimar actele vechĭ ale oraşuluĭ. Caimacamia ţĕreĭ românescĭ, representând pe Scarlat Calimach, care nu apucă a domni în Muntenia, — graţie revoluţiuneĭ luĭ Tudor şi Eterieĭ grecescĭ — primind o mare suplică de la Tĕrgoveştenĭ, dete următorul pitac, care linişti definitiv pe Tĕrgoveştenĭ:

Noĭ Caimacamiĭ ţĕreĭ românescĭ.

Către Dumnĕluĭ fratele vel Logofĕt de ţĕra de sus.

De vreme ce tóte hârtiile, câte Luminăţia Sa Dómna Efrusina a rĕposatuluĭ Domn Alexandru Suţu Voevod, ni le-aŭ trimis pecetluite în plic, avênd înclinare cu moşia Tĕrgovişteĭ, tóte acelea, cu voinţa Luminăţieĭ sale, s'aŭ ars în Divan faţă cu orăşaniĭ Tĕrgoveştenĭ, rĕmâind moşia iarăşĭ întru a lor stăpâ-

nire, după cum aŭ fost maĭ 'nainte. Drept aceea şi Dumnéta să daĭ poruncă, ca tóte acele hârtiĭ, să se scótă negreşit şi din condicile Divanuluĭ, unde sunt trecute. — 1821, Februarie 18 [1].

Al Ungrovlahieĭ Dionisie, Grigorie Brâncovénu, Constantin Creţulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitraşco Racoviţă, Istrate Creţulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu, Gheorghe Filipescu.

---

1. Cod. XCVI, pag. 209.

Noĭ Caimacamiĭ ţĕreĭ românescĭ.

Fiind-că prea Luminata Dómna Efrusina Suţu, din bună-voinţă i din râvna ce are spre facerĭ de bine fiind îndemnată, în urma morţeĭ rĕposatuluĭ întru fericire Măriceĭ sale Alexandru Vodă Suţu, soţul Luminăţieĭ sale, după ce aŭ căutat şi aŭ cercetat cu dinadinsul hârtiile pomenituluĭ Domn, apoĭ tóte sinetele i alte scrisorĭ, câte aŭ găsit cu înclinare la madeaua moşieĭ Têrgoviştei într'acele hârtiĭ, pecetluindu-le într'un plic, le-aŭ trimis la noĭ în Divan, care acel plic deschiḑêndu-se de noĭ şi alegêndu-se hârtiile, câte am chibzuit că le sunt jăluitorilor de trebuinţă, li s'aŭ dat în mâna lor, iar cele-l-alte s'aŭ ars în foc. Drept aceea dar spre dovadă, s'aŭ dat jăluitorilor şi acéstă poruncă a nóstră, ca de acum înainte, să aibă a lĕcui pe acéstă moşie Têrgoviştea, slobodḑĭ şi întru nimic nebântuiţi de către nimenĭ, după cum şi din vechime s'aŭ urmat, avêndu'şĭ stăpânirea întocmaĭ precum maĭ 'nainte aŭ avut'o, din anĭ nenumĕraţĭ liniştită şi nesupĕrată. — 1821, Februarie 18.

Al Ungrovlahieĭ Dionisie, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Creţulescu, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Dumitraşco Racoviţă, Istrate Creţulescu, Grigorie Băleanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu, Iordache Slătineanu, Georghe Filipescu.

Cod. XCIII, fila 195 v.

Eacă şi o petiţiune a Têrgoveştenilor:

Prea cinstiţĭ boĭerĭ otcârmuitorĭ aĭ ţĕreĭ rumânescĭ

Jăluim iarăşĭ buneĭ milostivireĭ Dumnévóstră, că după ce ne-aŭ bucurat Măria sa Dómna, arĕtându-ne marea milostivire la întêia jalbă, poruncindu-ne ca să dăm adăstare de câte-va ḑile, şi după al doilea jalbă, cu arĕtare cu a se milostivi să ni se dea iscăliturile ce în silă ni le-aŭ luat protivnicii noştri, cum şi douĕ hrisóve, unul al rĕposatuluĭ întru fericire Mateiŭ Basarab Voevod, şi altul al rĕposatuluĭ întru fericire Constantin Brâncoveanu Voevod, iarăşĭ Măria sa Dómna, prin Dumnéluĭ vel Armaş, ne-aŭ bucurat că peste treĭ patru ḑile, ni se va da împreună cu tótă ertăciunea moştenirea nóstră, că asemenea s'aŭ bine-voit de Măria sa Dómna şi de la Dumnévóstră vedem şi de la alţĭ boĭerĭ bine-vestitorĭ, ḑicêndu-ne prin graiŭ tot aceste cuvinte de ertare; tóte aceste bucuriĭ ce ni se daŭ, nu ni imple inima nóstră, căcĭ şi maĭ 'nainte am fost în nădejde, lăsându-ne şi în maĭ marĭ necazurĭ am rĕmas până acum, neîncredinţându-ne din epistaţĭ, fiind tot cu stăpânirea pe deplin

In anul 1820 evenimente diverse se petrec la curtea Domnéscă din Bucurescĭ. Al. Suţu perde pe fiica sa Domniţa Marióra, căreĭa, la 19 Febr. 1820 Domnitorul decretă o paradă de îngropare extraordinară[1].

---

cu vinurĭ i rachiurĭ prin cârciume, şi popriţĭ de la Tôrgul-de-afară; acestea ne fac necredincioşĭ şi în sărăciĭ cu marĭ cheltuelĭ, ne rugăm buneĭ milostivireĭ Dumnévóstră, ca să vě faceţĭ vecĭnică pomenire la sufletele celor ce ne aflăm moştenitorĭ in pămêntul oraşuluĭ, cum de la fericiţiĭ domnĭ de maĭ nainte am fost nesupěraţĭ; asemenea şi pentru iscăliturile ce în silă ni s'aŭ luat, să ni se dea, şi pentru maĭ sus numitele hrisóve, de nu vor fi la Măria Sa Dómna date, Dumnéluĭ Vornicul Nicolae Golescu, să rĕspundă Dumnévóstră unde le-aŭ dat, avênd bună încredinţare de la părinţiĭ noştri, că la Dumnéluĭ rĕposatul Ban Golescu aŭ fost, şi că acele hrisóve fiind cu marĭ blăstemurĭ, ne aŭ ferit Dumnéluĭ rĕposatul de bântuiala ce aveam la Măria Sa Domnul Caragea, avênd bună sciinţă, că la Dumnéluĭ Vornicul Nicolae Golescu aŭ rĕmas aceste mărturiĭ de încredinţare; arĕtând Dumnévóstră aceste milĭ, cădênd ne rugăm să vĕ milostiviţĭ şi milostiv Dumnedeŭ să vĕ fie de ajutor asupră-ne.

Prea plecaţĭ slugĭ şi robĭ, noĭ preoţiĭ, boieriĭ, boierĭnaşiĭ şi toţĭ lôcuitoriĭ impreună moşnenĭ ot oraşul Tèrgoviştei ot sud Dâmboviţa.

Cod. XCIII, fila 195.

1. Eacă acest alaiŭ insolit în care vedem *o musică* care pórtă numele celuĭ ce cheltuia pentru dênsa, din familia iubitóre de cultura a Golescilor.

Orânduiala alaiuluĭ la petrecerea spre îngropare a prea iubiteĭ nóstre Domniţe Marióra Suţu.

Toţĭ slujitoriĭ agiesci, toţĭ armăşeiĭ, toţĭ topciiĭ, toţĭ portăreiĭ, toţĭ slujitoriĭ poliţieĭ, toţĭ poteraşiĭ, toţĭ panduriĭ, toţĭ lefegiiĭ, toţĭ seimeniĭ, toţĭ arnăuţiĭ cu buluebaşiĭ lor aĭ Agieĭ şi aĭ Spătărieĭ, toţĭ aprodiĭ, toţĭ lipcaniĭ, toţĭ călăraşiĭ.

Toţĭ ciauşiĭ zapciilor hătmănieĭ.

Toţĭ zapciiĭ politieĭ.

Starostea de neguţătorĭ cu toţĭ neguţătoriĭ.

Toţĭ Logofeţiĭ Divanuluĭ de ţéra de sus şi de ţóra de jos.

Toţĭ Logofeţiĭ Vistierieĭ.

Toţĭ postelniceiĭ.

Toţĭ zapciiĭ Agieĭ.

Toţĭ zapciĭ Spătărieĭ . . . . **Muzica Golesculuĭ**

Toţĭ zapciĭ hătmănieĭ.

Doĭ Logofeţĭ de taină de ţóra de sus şi doĭ de ţéra de jos.

III Postelnic cu doĭ III logofeţĭ, unul de ţéra de sus, şi altul de ţéra de jos.

Toţĭ căpitaniĭ agiescĭ şi spatărescĭ cu baratele în cap, toţĭ fustaşiĭ aĭ Divanuluĭ şi aĭ haremuluĭ, toţĭ dvorniceiĭ aĭ Dumnélor veliţilor dvornicĭ, cu orânduiala lor.

La 20 Iunie 1820 Domnitorul însură pre unul din fiĭ şi ordonă mare paradă, mare alaiŭ pentru aducerea la Curte a *nororeĭ sale*. De

---

Toţĭ slujitoriĭ agiescĭ, toţĭ armăşeiĭ, toţĭ topciĭ, toţĭ portăreiĭ, toţĭ slujitoriĭ politieĭ, toţĭ poteraşiĭ, toţĭ pandurĭĭ, toţĭ lefegiiĭ, toţĭ seimeniĭ, toţĭ arnăuţĭ cu bulucbaşiĭ lor aĭ ageiĭ şi aĭ spătărieĭ, toţĭ aprodiĭ, toţĭ lipcaniĭ, toţĭ călăraşiĭ.

II Armaş, II pitar, răhtivanul şi II spătar.

II Portar, II comis, II postelnic şi II vistier . . . Lăutariĭ.

II Logofĕt de ţéra de sus şi do ţéra de jos, şi vel pitarul.

Toţĭ boeriĭ sĕrdarĭ.

Toţĭ boeriĭ comişĭ.

Toţĭ boeriĭ stolnicĭ.

Toţĭ boeriĭ paharnicĭ.

Toţĭ boeriĭ căminarĭ.

Vel portar, vel armaş, vel Agă, şi vel vornic de politie.

Toţĭ vel hatmanĭ.

Toţĭ vel spătarĭ.

Toţĭ vel vistierĭ.

Toţĭ veliţiĭ Logofeţĭ aĭ streinelor pricinĭ.

Totĭ veliţiĭ Logofeţĭ aĭ ţĕreĭ de jos.

Toţĭ veliţiĭ vornicĭ aĭ obştirilor.

Toţĭ veliţiĭ logofeţĭ aĭ ţĕreĭ de sus.

Toţĭ veliţiĭ vornicĭ aĭ patruleĭ.

Toţĭ veliţiĭ vornicĭ al treilea.

Toţĭ veliţiĭ vornicĭ de ţéra de jos.

Toţĭ veliţiĭ vornicĭ de ţéra de sus.

Toĭ veliţiĭ Banĭ.

} halea şi mazilĭ.

Toţĭ archimandriţiĭ şi protopopiĭ.

Toţĭ egumeniĭ.

Toţĭ vlădiciĭ.

Preaosfinţia sa părintele mitropolitul cu iubitoriĭ de Dumnedeŭ Episcopĭ.

Doĭ icioglanĭ în drépta şi doĭ în stânga, ţin în mână căţuile.

Vel postelnic, vel comis — Vel cămăraş i vel grămătic.

Toţĭ căpitaniĭ agiescĭ şi spătărescĭ cu baratele în cap, toţĭ fustaşiĭ aĭ Divanuluĭ şi aĭ haremuluĭ, toţĭ dvorniceiĭ aĭ Dumnélor veliţilor dvornicĭ, cu orânduiala lor.

asemenea onorurĭ acordă în 29 Octombre 1820 la aducerea la Curte a unuĭ ginere al sĕŭ [1].

Toţĭ căpitaniĭ agiescĭ şi spătărescĭ cu baratele în cap, toţĭ fustaşiĭ aĭ Divanuluĭ şi al haremuluĭ, toţĭ dvorniceiĭ aĭ Dumnélor veliţilor dvornicĭ, cu orânduiala lor.

Preoţĭ

Icioglanĭ.

Chehaiaoa cu ciohodariĭ.

II cămăraş şi izciohadar.

Măria sa reposata Domniţă.

Muhardar, divictar şi cupar.

Başciohodar cu ciohodariĭ sĕĭ.

Idicliĭ

Preoţĭ

Toţi slujitorii agiescĭ, toţi armăşeii, toţi topciii, toţi portăreii, toţi slujitorii poliţiei, toţi poteraşii, toţi pandurii, toţi lefegiii, toţi seimenii, toţi arnăuţii cu bulucbaşii lor ai Agiei şi ai Spătăriei, toţi aprodii, toţi lipcanii, toţi călăraşii.

Toţĭ neferiĭ cu agalele lor de la tóte ogeacurile.

Carâta Domnéscă cu 6 telegarĭ.

Dumnélor cucónele cele marĭ cu carâtele.

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe.

Dumnéta vel logofete za obiceiurĭ să orânduescĭ pe izbaşa al Divanuluĭ cu întocmirea alaiuluĭ a se sevârşĭ întocmaĭ precum în dos se coprinde îngrijind de a nu se face vre-un cusur şi astă-ḑĭ la opt ceasurĭ din ḑi să se afle tot arĕtatul alaiŭ strâns la curtea gospod pentru petrecerea prea iubiteĭ nóstre Domniţe spre îngropare, tolco pisah gpd. — 1820, Februarie 19.

Vel Logofĕt.

Cod. XCVII, fila 9.

1. *Orânduiala alaiuluĭ spre aducere în domnésca nóstră Curte a prea iubituluĭ domnieĭ mele ginere.*

Un căpitan de pod cu orânduiala sa pe jos.	Un căpitan de pod, asemenea.
Polcovnicu de vênătorĭ agiesc gătit cu capod roş.	Un Polcovnic de pod gătit şi călare.
Polcovnic de têrg asemenea.	Stegar agiesc, asemenea călare.

Vel agă împrejurat cu bulucbaşiĭ Dumnóluĭ, Ceauş agiesc.

Dorobanţu asemenea.	Portar başa.	Polcovnicu de ciocli.
II Portar asemenea.		III Portar.

Luxul desfăşurat la asemene ocasiunĭ era extraordinar, atât la Curte, de familia Domnitoruluĭ, cât şi de jupânesele şi fetele boierilor. Gătéla uneĭ cocóne costa adesea maĭ mult de cât o moşie.

Toţĭ slujitoriĭ agieĭ, arnauţiĭ agiescĭ, portăreĭ, armăşeĭ, slujitoriĭ politieĭ, lefegiĭ, seimenĭ, arnăuţiĭ spătărescĭ, aproḑiĭ hătmănescĭ, neferĭ de la ogeacurĭ, 12 căpitanĭ gătiţĭ cu orânduiala lor spătărescĭ, 6 fustaşĭ cu dardele.

II Armaş asemenea.	Vel Armaş împreurat cu zapciiĭ şi cu toţĭ lăutariĭ.	III Armaş.
	Vel Vornicu al politieĭ.	
3 Zapciĭ aĭ politieĭ, gătiţĭ cu capóde, călărĭ.		Treĭ Zapciĭ asemenea.
4 Postelniceĭ, gătiţĭ şi călărĭ.		4 Postelniceĭ.
Polcovnicu de vênătorĭ spătăresc, asemenea.		Stegarul spătăresc.
	Doĭ stegarĭ hătmănescĭ cu cepchenurĭ roşiĭ.	
Polcovnicu de poteră asemenea.	4 ciauşĭ aĭ zapciilor hătmănescĭ.	Polcovnicu de seimenĭ.
Căpitanul za lefegiĭ asemenea.	Vel Hatman.	Ceauş spătaresc.
3 zapciĭ hătmănescĭ, asemenea.		Treĭ Zapciĭ.
III Logofĕt de ţéra de sus, asemenea.		III Logofĕt de ţéra de jos.
III Postelnic, asemenea.	Iuzbaşa al Divanuluĭ cu capod roş şi călare.	II Comis.
II Logofĕt de ţéra de sus.		II Logofĕt de ţéra de jos.
Vel Pitar.		Vornicu haremuluĭ.

Domnéluĭ Căminarul Costache Ghica	Toţĭ călărĭ cu caĭ domnescĭ.
» Paharnicu Iancu Ralet	
» » Dumitrache Câmpineanu	
» Comisul Costache Manul	
» » Alecu Florescu	
» Iancu Grădişteanu	
» Scarlat Bărcănescu	
» Comisul Alecu Ghica.	

Căpitan de nemţĭ cu capot roş pe jos.	Iuzbaşa al haremuluĭ asemenea.

Toţĭ slujitoriĭ i arnăuţiĭ agiescĭ, portăreĭ, armăşeĭ, toţĭ slujitoriĭ politieĭ, lefegiĭ, seimenĭ, şi toţĭ arnăuţiĭ spătărescĭ, toţĭ aproḑiĭ hătmănescĭ, neferĭ de la ogeacurĭ, 12 căpitanĭ gătiţĭ cu orânduiala lor, pe jos, 6 fustaşĭ cu dardele.

Din causa acestuĭ lux s'aŭ ruinat multe familiĭ boieresci deşi protegiate prin multe nizamurĭ de natura celuĭ organizând «*Epitropia Evgheniştilor*»...

Toţĭ slujitoriĭ Agieĭ, arnăuţiĭ agiesci, portăreĭ, armăşeĭ, slujitoriĭ poliţieĭ, lefegiĭ, seimenĭ, arnăuţĭ spătăresci, aprodĭ hătmănesci, neferiĭ de la ogeacurĭ, 12 căpitanĭ gătiţĭ cu orânduiala lor spătăresci, 6 fustaşĭ cu dardele.

Un alaiŭ-ceauş cu orânduiala sa gătit. — Un alaiŭ-ceauş asemenea.

Vel Logofĕtul de ţéra de sus, vel Logofĕtul de ţéra de jos, gătiţĭ, cu rezemurile Dumnélor, călărĭ pe caĭ domnescĭ.

Din partea Domnieĭ mele unul dintre boeriĭ aĭ marĭ.

Patru ciohodarĭ. — Ginerile călare pe cal domnesc. — Patru ciohodarĭ.

Toţĭ slujitoriĭ i arnăuţiĭ agiescĭ, portăreĭ, armăşeĭ, toţĭ slujitoriĭ poliţieĭ, lefegiĭ, seimenĭ, şi toţĭ arnăuţiĭ spătărescĭ, toţĭ aprodiĭ hătmănescĭ, neferiĭ de la ogeacurĭ, 1? căpitanĭ gătiţĭ cu orânduiala lor, pe jos, 6 fustaşĭ cu dardele.

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar. Zemle Vlakiscoe.

Dumnéta vel Logofete za Obiceiurĭ, cu aşeḑarea arĕtatuluĭ alaiŭ să orânduescĭ pe iuzbaşa al Divanuluĭ a-l întocmi întocmaĭ precum maĭ sus se coprinde, făr' de a se face câtuşĭ de puţin cusur şi mâne Duminică la două ciasurĭ din ḑi să se afle toţĭ strînşĭ la Curtea gospod spre aducerea prea iubituluĭ Domnieĭ mele ginere. i saam receh gpd. — 1820, Octombrie 29.

(pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCVII, fila 18.

Orânduiala alaiuluĭ la aducerea spre cununie a prea iubiteĭ nóstre noră în domnésca nóstră Curte.

Toţĭ slujitoriĭ, arnăuţiĭ agiescĭ, portăreĭ, armăşeĭ, slujitoriĭ poliţieĭ, seimenĭ, arnăuţĭ spătărescĭ, aprodĭ hătmănescĭ, neferĭ de la ogeacurĭ, 12 căpitanĭ gătiţĭ cu capóde şi cu bagate, 6 fustaşĭ de harem cu dardele lor.

Un căpitan de podurĭ cu orânduiala sa, pe jos. — Un căpitan de pod, asemenea.

Polcovnicu de pod, gătit şi călare.

Polcovnicu de vênătorĭ agiesc, gătit şi călare. — Stegar agiesc, ipac.

Polcovnic de têrg, asemenea. — Ciauş agiesc.

Dorobanţul asemenea. — Polcovnicul de ciocli.

Vel Agă gătit şi împrejurat cu bulucbaşiĭ săĭ.

II Portar gătit şi călare. — III Portar, asemenea.

II Armaş, asemenea. — Portar başa. — III Armaş ipac.

Toţĭ slujitoriĭ, arnăuţiĭ agiescĭ, portăreĭ, armăşeĭ, slujitoriĭ poliţieĭ, lefegiĭ, seimenĭ, arnăuţĭ spătărescĭ, aprodĭ hătmănescĭ, toţĭ neferiĭ de ogeacurĭ, 12 căpitanĭ gătiţĭ cu capóde roşiĭ cu orânduiala lor, 6 fustaşĭ.

Mare lux de alaiurĭ se desfăşură la Curte la orĭ-ce ocasiune, de botez, de nunţĭ boerescĭ, când cununa Vodă, orĭ vre-o bezadea.

Toţĭ slujitoriĭ, arnăuţiĭ agiescĭ, portăreĭ, armăşeĭ, slujitoriĭ politieĭ, seimenĭ, arnăuţĭ spătărescĭ, aprodĭ hătmănescĭ, neferĭ de la ogeacurĭ, 12 căpitanĭ gătiţĭ cu capóde şi cu barate, 6 fustaşĭ de harem cu dardele lor.

Vel Armaş împrejurat cu zapciiĭ.

Lăutariĭ cântând

Vel vornicu al politieĭ.

Treĭ Zapciĭ gătiţĭ cu capóde şi călărĭ.	Treĭ Zapciĭ aĭ politieĭ, asemenea.
Patru Postelniceĭ gătiţĭ şi călărĭ.	Patru Postelniceĭ ipac.
Polcovnicu de vênătorĭ spătărescĭ cu capod, asemenea.	Stegar spătăresc, ipac.
Polcovnicu de poteră, asemenea.	Polcovnicu de seimenĭ.
Căpitanul za lefegiĭ asemenea.	Ciauşul spătăresc.
Treĭ Zapciĭ hătmănescĭ, ipac.	Treĭ zapciĭ hătmănescĭ.
Un stegar hătmănesc, gătit pe jos.	Un Spătar hătmănesc, ipac.

Patru ceauşĭ hătmănescĭ cu capóde roşiĭ, pe jos.

Vel Logofĕtul de Obiceiurĭ cu vel Hatman.

III Logofĕt de ţéra de sus, gătit, călare.		III Logofĕt de ţéra de jos.
III Postelnic, asemenea.		II Pitar.
II Postelnic, ipac.	Iuzbaşa al Divanuluĭ.	II Spătar, ipac. II Comis.
II Logofĕt de ţéra de sus.		II Logofĕt de ţéra de jos.
Vel Pitar.		Vornicu haremuluĭ.

Vel Logofĕt de ţéra de sus, cu vel Logofĕt de ţéra de jos.

Căpitan de nemţĭ, gătit, pe jos.	Iuzbaşa al haremuluĭ, ipac.
Un alaiŭ-ceauş, gătit, cu orânduiala sa, pe jos.	Un alaiŭ-ceauş, asemenea.

Vel Ban Barbu Văcărescu pe cal domnesc împrejurat cu 4 ciohodarĭ.

Un saracciŭ.	Un sacacci-iamac.

Luminăţia sa Boizadea Iorgu împrejurat cu ciohodarĭ.

Toţĭ slujitoriĭ, arnăuţiĭ agiescĭ, portăreĭ, armăşeĭ, slujitoriĭ politieĭ, lefegiĭ, seimenĭ, arnăuţĭ spătărescĭ, aprodĭ hătmănescĭ toţĭ, neferĭ de ogeacurĭ, 12 căpitanĭ gătiţĭ cu capóde roşiĭ cu orânduiala lor, 6 fustaşĭ.

Asemenea totdeauna în alaiurĭ merge Vodă, Dómna și Bezdadelele la bisericĭ orĭ la vre-o vizită spre „*hiritismos*“ la Mitropolitul țĕreĭ etc. [1].

Treĭ ciohodarĭ.

Patru ciohodarĭ cu baș ciohodar ai Dómneĭ.

Careta domnéscă cu 6 telegarĭ, înăuntru Bănésa Brâncoveanca și Bănésa Văcărésca cu mirésa.

Patru ciohodarĭ cu chehaiaua al lor.

Treĭ ciohodarĭ.

Altă carâtă domnéscă cu 6 telegarĭ, înlăuntru Vornicósa Băleanca și Vornicósa Filipeasca.

Iŏ Alexandru Nicolae Suțu voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Dumnéta vel Logofete de Obiceiurĭ, cu așeḑarea arĕtatuluĭ alaiŭ să orânduescĭ pe iuzbașa al Divanuluĭ a 'l întocmi după cum sus se coprinde făr' de a se face câtușĭ de puțin cusur și mâne Duminică la o jumĕtate césurĭ din ḑi, să se afle cu toțiĭ strînșĭ la Curtea gpd spre aducerea prea iubiteĭ Domnieĭ mele norĭ la domnósca nóstră Curte, i saam receh gpd. — 1820, Iunie 5.

(pecetea gpd). *Vel Logofĕt.*

Cod. XCVII, fila 14.

1. *Alaiul prea iubitelor nóstre bezdadele spre hiritismos la mitropolie, a doua ḑi*

Podarĭ, buciucașĭ, poterașĭ, seimenĭ, lefecii, arnăuțĭ agiescĭ, arnăuțĭ spătărescĭ, căpitanĭ agiescĭ, căpitanĭ spătărescĭ.

Polcovnicu de pod, călare.

Treĭ postelniceĭ.	Treĭ postelniceĭ.
Ciauș agiesc.	Stegar spătăresc.
Ciauș spătăresc.	Polcovnicu de vânătorĭ.
Polcovnic de tôrg.	Polcovnic de seimenĭ.
Baș bulucbașa.	Polcovnic de poteră.
Căpitan za dorobanțĭ.	Căpitan za lefegiĭ.
Treĭ zapciĭ hătmănescĭ.	Treĭ zapciĭ hătmănescĭ.
II Armaș.	III Portar.
II Portar.	III Postelnic.
II Comis.	Răhtivanul.
II Postelnic.	II Spătar.
II Logofĕt de țéra de sus.	II Logofĕt de țéra de jos.

Hațĭ gătițĭ

Podarĭ, buciucașĭ, poterașĭ, lefecii, seimenĭ, arnăuțĭ agiescĭ, arnăuțĭ spătărescĭ, neferĭ de la ogeacurĭ, căpitanĭ agiescĭ, căpitanĭ spătărescĭ.

Dăm în notă alaiul de mergere a Beĭzadelelor, de Pascĭ spre *„hiritismos“* la mitropolitul, cum şi alte diverse alaiuri de mergere la biserici în săptămâna mare şi la ocasiunea hramului Metropoliei, la 21

Podarĭ, buiucaşĭ, poteraşĭ, seimenĭ, lefecii, arnăuţĭ agiescĭ, arnăuţĭ spătărescĭ, căpitanĭ agiescĭ, căpitanĭ spătărescĭ.

Doĭ alaĭ ciauşĭ.

Un saraciŭ. Un saraciŭ.

Şase ciohodarĭ şi edeclii.

Luminatele beizadele. Careta gpd.

Împrejurând şase ciohodarĭ.

Podarĭ, buiucaşĭ, poteraşĭ, lefecii, seimenĭ, arnăuţĭ agiescĭ, arnăuţĭ spătărescĭ, neferĭ de la ogeacurĭ, căpitanĭ agiescĭ, căpitanĭ spătărescĭ.

Iō Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe.

Dumnéta vel Logofete za Obiceiurĭ să orânduescĭ pe izbaşa al Divanuluĭ a strînge tot arĕtatul alaiŭ la domnésca nóstră Curte la . . . . . . césurĭ din ḑi astă-ḑĭ, aşeḑênd alaiul întocmaĭ după cum maĭ sus se coprinde, fără de a se face câtuşĭ de puţin cusur, i saam receh gpd.— 1819, Aprilie 7.

(pecetea gpd.) *Vel Logofĕt*

Cod. XCVII, fila 17.

Orânduiala alaiuluĭ la mergerea Domnieĭ mele pe la sfintele biserici.

Arnăuţĭ agiescĭ, Un soitariŭ. Podarĭ, Portăreĭ, Armăşeĭ,

Un căpitan de podurĭ, pe jos	Polcovnicu de pod călare.	Un căpitan de podurĭ cu capod, pe jos.
Zapciĭ armăşieĭ.	Portar başa.	Zapciĭ armăşieĭ.

Vel Armaş.

Stegar agiesc, vel Agă, bulucbaşa agieĭ pe jos, 3 zapciĭ aĭ politieĭ cu capóde roşiĭ călărĭ, vel Vornic al politieĭ 3 zapciĭ, asemenea, 2 saraccĭ cu capóde roşiĭ pe jos, Potvolnicĭ gpd. 2 saracicĭ asemenea.

III Portar.	Toţĭ gătiţĭ călărĭ.	III Armaş.	Toţĭ gătiţĭ călărĭ.
II Portar		II Armaş.	
II Vistier.		III Postelnic.	

Podarĭ, Portăreĭ, slujitorĭ Agieĭ, Un soitariŭ ? Arnăuţĭ agiescĭ, arnăuţĭ spătărescĭ

Maiŭ. Biserica la care maĭ obicĭnuit mergea Vodă şi Curtea, era monastirea Sărindariĭ, ce se află aprópe de Curtea domnéscă.

Arnăuţĭ spătărescĭ, Arnăuţĭ de la tóte ogeacurile, neferiĭ luĭ baş-başleagăĭ,

Un soitariŭ ? Un soitariŭ.

Slujitoriĭ agiescĭ, slujitoriĭ politieĭ, tótă bresla spătărescă, lefegiĭ, seimenĭ, aprodĭ hătmănescĭ ţiind prapurile,

III log. de ţéra de sus II log. de ţéra de sus II Postelnic.	Toţĭ gătiţĭ călărĭ.	III log. de ţéra de jos. II log. de ţéra de jos. Vel Pitar.	Toţĭ gătiţĭ şi călărĭ.
Vătaful de călăraşĭ pe jos cu orânduiala sa.		Odobaşiĭ de lipcanĭ pe jos cu orânduiala sa.	
Vătaful de comişeĭ pe jos cu orânduiala sa.		Vătaful de grajd asemenea.	
Vel Hatman.		Vel Comis.	
Vel Postelnic.		Vel Logofĕt za obiceiurĭ.	
	Inconjurate cu ciohodarĭ.	Luminatele Beizdadele.	Inconjurate cu ciohodarĭ.

Ciapcân beghir

Un saraciŭ.		Un saraciŭ.	
2 ciauşĭ hătmăneştĭ gătiţĭ cu capóde roşiĭ pe jos.		Doĭ ciauşĭ hătmăneştĭ asemenea	
6 postelniceĭ gătiţĭ, ţiind semnele în mânĭ, pe jos.		6 postelniceĭ, asemenea.	
Polc. de vîn. ag. Ceauş spătăresc. Baş bulucbaş. Polcovn. de ciocli Căp. de dorobanţĭ. Treĭ zapciĭ hătm.	Toţĭ gătiţĭ cu capóde roşiĭ, cu orânduiala pe jos.	Stegar spătăresc. Ciauş agiesc. Polc. de tîrg agiesc. Polcovnic de seimenĭ Polcovnic de politie. Căpitan d[e] lefegiĭ. Treĭ zapciĭ hătmăn.	asemenea

Iuzbaşa de Divan.

Armăşeĭ, slujitoriĭ politieĭ, tótă bresla spătărescă, lefegiĭ, seimeniĭ başbulucbărescĭ şi polc., aprodĭ hătmănescĭ

Un soitariŭ. Deliiĭ de la tóte ogeacurile, toţĭ neferiĭ başbeşliagiĭ,

Un soitariŭ.

Amintim lectoruluĭ, că acéstă Curte domuéscă era în coprinsul curţeĭ actualeĭ case Lahovari.

Toţĭ baraictariĭ şi odobaşiĭ de la tóte ogécurile.

Călăraşĭ, căpitanĭ gătiţĭ cu barate în mânĭ şi 6 fustaşĭ

Doĭ icioglanĭ ciauşĭ. Doĭ başĭ-ciauşĭ. Doĭ alaĭ-ciauşĭ.		
Cavaz başa. Baş ciohodar.		Chehaiaua. Iamac caiaz.
Bulucbaşiĭ ogeacurilor.		Mataragi başbulucbaşa ogeacurilor.
Delibaşa cu orânduiala sa.		Tufecci başa cu orânduiala sa.
Vel cămăraşul, saracci başa.	Ciohodarĭ. Domnia mea. Ciohodarĭ.	Baş salahor, iamac, saraciŭ.
Vel Căminar, II sărdar înarmat.		Vătaf de Divan, înarmat, vel grămătic.
Divictaru, II Cămăraşu, Stegarul ţiind semnul ţăreĭ, muhurdaru, şi câţĭ-va idicilĭ, iciolanĭ, gătiţĭ şi călărĭ.		
	Deli. tufecciĭ. Careta gpd. Deli tufecciĭ.	

ţiind prapurile i 4 căpitanĭ ag. şi 4 spăt., fustaşĭ cu dardale.

Toţĭ baraictariĭ şi odobaşiĭ de la tóte ogeacurile.

Orânduiala alaiuluĭ la mergerea Domnieĭ mele ot S-fta Biserică Sărindaru

Lefegiĭ, seimenĭ, aprodĭ, lipcanĭ, Călăraşĭ, arnăuţĭ spătărescĭ, căpitanĭ, fustaşĭ cu dardele, toţĭ pe jos.

Doĭ coauşĭ hătmănesci.		Doĭ ciauşĭ hătmănesci.
Treĭ postelniceĭ.	Toţì gătiţĭ cu orânduiala lor, pe jos, purtând semnele în mână.	Treĭ postelniceĭ.
Treĭ postelniceĭ.		Treĭ postelniceĭ.
Zapciĭ agiescĭ.		Zapciĭ agiescĭ.
Zapciĭ spătăresci.		Zapciĭ spătărescĭ.
Zapciĭ hătmănescĭ.		Zapciĭ hătmănescĭ.
Doĭ alaĭ-ciauşĭ.	Iuzbaşa al Div.	Doĭ alaĭ-ciauşĭ.
Doĭ iciolanĭ.	Doĭ başĭ ceauşĭ.	Doĭ ciolanĭ ciauşĭ.
	Cavaz başa.	Cavaz iamac.
	Saraccĭ başa.	Baş salahor.

Lefegiĭ, seimenĭ, aprodĭ, lipcanĭ, Călăraşĭ, arnăuţĭ spătărescĭ, căpitanĭ, fustaşĭ cu dardele, toţĭ pe jos.

Casele unde se află acum Clubul tinerimeï sunt zidite, maï térḑiŭ de Gregorie Ghica Vodă.

Lefegiĭ, seimenĭ, aproḑĭ, lipcanĭ, Călăraşĭ, arnăuţĭ spătăresci, căpitanĭ, fustaşĭ cu dardele, toţĭ pe jos.

Treĭ satârĭ. Baş ciohodar	Domnia mea	Chehaiaoa de Treĭ satârĭ, ciohodarĭ.
Satâr başa. Mataragi başa. Deli başa.		Tufecci başa. Chehaiaoa de satârĭ.
Treĭ bulucbaşĭ aĭ ogeaculuĭ.		Treĭ bulucbaşĭ aĭ ogeaculuĭ.

Ciohodarĭ împrejurând.

Toţĭ odobaşiĭ, baraictariĭ şi neferiĭ.

Vel postelnicu, vel Logofĕtul za obiceiurĭ, vel hatman, vel comis. vel vornic al politieĭ. vel Agă. vel armaş, vel grămătic. portarbaşa, II Postelnic, III Postelnic, II Portar, III portar. câţĭ-va boerănaşĭ. idicliĭ, icioglanĭ, să stea toţĭ cu orânduiala sa, aşteptând afară la uşa bisericeĭ, pentru întimpinarea Domnieĭ mele.

Vel vistierul, II Logofĕt de ţéra de sus, II Logofĕt de ţéra de jos, II Logofĕt de ţóra de sus, II Logofĕt de ţéra de jos, II Vistier, stând în biserică din drépta.

Preasfinţit părintele mitropolitul cu părinţiĭ episcopĭ şi toţĭ veliţiĭ boeriĭ ceĭ halea să se afle înlăuntru bisericeĭ.

Lefegiĭ, seimenĭ, aproḑĭ, lipcanĭ, Călăraşĭ, arnăuţĭ spătăresci, căpitanĭ, fustaşĭ cu dardele, toţĭ pe jos.

Iŏ Al. N. Suţu Voevod i gospodar. Zemle Vlahiscoe

Poruncim Domnia mea Dumitale vel Logofete za obiceiurĭ, să orânduescĭ pe iuzbaşa al Divanuluĭ a întocmi alaiŭ, întocmaĭ după cum maĭ sus se arată şi mâne séră la un ceas din nópte să se afle tot alaiul strîns la domnésca nóstră curte, tolco pisah gpd. — 1819, Maiŭ 20.

(pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCVI, pag. 19.

Orânduiala alaiuluĭ la mergerea Măriei sale Dómneĭ la Sft. mitropolie

Podarĭ, 25 ómeniĭ.

Polcovnicu de pod.

Doĭ ceauşĭ cu stegariĭ lor de seimenĭ în rând cu orânduiala lor.

Patru ceauşĭ cu capoade, în rând, aĭ zapciilor hătmănesci.

Un postelnicel	Un postelnicel	Un postelnicel	călărĭ.
Un postelnicel	Un postelnicel	Un postelnicel	
Un postelnicel	Un postelnicel	Un postelnicel	

Podarĭ, 25 ómeniĭ.

Relațiunile luĭ A Suțu cu puterile streine sunt în genere bune. In Ianuarie 31 primesce la Curte, adus cu alaiŭ, pe Ión Marcul

Bulucbășesci, 10 nemțĭ din pórtă, aproḑĭ hătmănescĭ cu bastónele în mânĭ, odobașiĭ de la tóte ogeacurile cu dulăniĭ și cu capóde, 6 căpitanĭ agiescĭ, 6 fustașĭ de harem cu dardele.

Polcovnicu de seimenĭ.	Polcovnicu de vânătorĭ agiescĭ.	călărĭ.
Armașu al doilea.	Armaș al treilea.	
Baș-bulucbașa.	Polcovnicu de vânătorĭ spătăresc.	
Polcovnicu de ciocli.	Ciauș agiesc.	
Ciaușu spătăresc.	Polcovnicu de târg.	
Căpitanul de lefegiĭ.	Căpitan de dorobanțĭ.	
III Postelnic.	Rahtivanu.	
III Comis.	II Pitar.	
II Comis.	Grămăticul Dómneĭ.	
II Grămătic.	Vornicu de harem.	
II Logofĕt de ţéra de jos.	II Log. de ţóra de sus.	
Vel pitar.	II Log. de ţéra de jos.	
Iuzbașa de harem pe jos.	Căp. de nemțĭ pe jos.	

Bulucbășesci, 10 nemțĭ din pórtă, aproḑĭ hătmănescĭ cu bastónele în mânĭ, odobașiĭ de la tóte ogeacurile cu dulăniĭ și cu capóde, 6 căpitanĭ agiescĭ, 6 fustașĭ de harem cu dardele.

Chehaiaoa de ciohodarĭ cu 6 ciohodarĭ. — Carâta cu Măria sa Dómna. — Baș ciohodar al Măriei sale Dómneĭ cu 6 ciohodarĭ.

Idicliĭ, icioglanĭ aĭ Măriei sale Dómneĭ călărĭ.

Două-spre-ḑece carâte cu cucónele Dumnólor veliților boerĭ

Vătașe de aproḑĭ, fiind-că mâne la 7 ceasurĭ din ḑi este să mérgă Măria sa Dómna cu orânduitul alaiŭ la mitropolie, la vecernie, să îngrijescĭ cu tot alaiul să fie strînșĭ la 6 ceasurĭ din ḑi la domnésca curte păzind a nu face câtușĭ de puțin cusur. — 1819, Maiŭ 19.

Vel Logofĕt.

Cod. XCVII, pag. 20.

Consulul Prusieĭ. Visitele făcute de suveraniĭ Prusieĭ şi Rusieĭ luĭ Ludovic XVIII al Francieĭ în 1818; căderea ministruluĭ Richelieu în $^{17}/_{29}$

Orânduiala alaiuluĭ la mergerea Domnieĭ mele afară la sf. Panteleimon

Polcovnicu de pod cu toţĭ ómeniĭ seĭ.

Portar başa cu II portar şi cu III portar cu toţĭ portăreiĭ.

Vel armaş cu toţĭ zapciiĭ Dumisale călărĭ şi cu toţĭ ómeniĭ Dumisale cu steagurĭ şi cântând trâmbiţile.

Vel Agă cu toţĭ zapciiĭ Dumisale călărĭ şi cu tot alaiul Dumisale cântând trâmbiţile.

Vel vornicu cu zapciiĭ şi cu toţĭ ómeniĭ Dumisale cu stégurile i semnele şi cântând trâmbiţile.

Vel spătarul cu toţĭ zapciiĭ călărĭ şi cu toţĭ ómeniĭ Dumisale cu stégurile i semnele şi cântând trâmbiţile.

Podvonicĭ gospod

Doĭ saracciĭ.	Doĭ saracciĭ.
III Postelnic.	III Vistier.
III Logofĕt de ţéra de jos.	III Logofĕt de ţéra de sus.
II Logofĕt de ţéra jos.	II Logofĕt de ţéra de sus.
II Postelnic.	II Pitar.
Odobaşa de lipcanĭ cu orânduiala sa.	Stegarul de călăraşĭ.
Vătaful de comişeĭ.	Vătaful de călăraşĭ cu orânduiala sa.
Vel comis.	Vel hatmanu cu toţĭ aprodiĭ Dumisale cu prapurile în mânĭ.
Vel Logofĕt de Obiceiurĭ.	Vel postelnic.

Luminăţiile sale beizadelele cu baş-ciohodarul a Luminăţiilor sale, împrejuraţĭ cu ciohodarĭ.

Ciapcân beghir cu doĭ saracĭ.

Toţĭ postelnicciĭ pe jos cu bastónele în mânĭ şi fără de işlice.

Vătaful de Divan.	cu semnele în mânĭ, cu capóde, pe jos, fără işlice.
Vătaful de aprodĭ.	
Vătaful de păhărniceĭ.	
Ceauşul de păhărniceĭ.	
Ciaşul hătmănesc.	
Iuzbaşa.	

Decembre 1818; şi maĭ apoĭ informaţiunile ce Al. Suţul primesce de la De Gentz, despre congresul de la Aix-le-Chapelle, din Octombre şi

---

Un baş-ceauş.

Icioglan-ceauş.

Cavaz-iamac.

Cârc-serdar.

Deli-başa.

Saraccĭ-başa.

Baş-ciohodar.

II Stegar.

II Comis, răhtivan.

II Vistier ispravnic de Curte.

II Grămătic,II Cămăraş.

Muhurdaru, Divictaru.

Baş-ceauş.

Baş-ceauş turc

Domnia meă.

Cavaz-başa.

Tufeccii . . . . .

Mehter başa cu toţĭ mehterii, cântând mehterhaneaoa.

Alaiŭ-ceauş.

Icioglan-ciauş.

Ghiular-Aga.

Tufecci-başa cu orânduiala sa.

Saracci-iamac.

Chehaiaoa de ciohodarĭ cu orânduiala sa.

Vel grămătic. vel cămăraş.

Iz ciohodar, II cupar.

Caftangi-başa.

Cafegi-başa.

Iŏ Alexandru Nicolae Suţu voevod i gospodar. Zemle Vlachiscoe

Dumnéta vel Logofete de obiceiurĭ, să îngrijescĭ ca mâne la 9 césurĭ din ḑi, să se afle tot arĕtatul alaiŭ la capul poduluĭ tĕrguluĭ de afară, întocmindu-se cu acéstă orânduială alaiul după cum se arată, fără de cel maĭ puţin cusur, i saam receh gpd.—1819, Iulie 25.

(pecetea g-pd.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCVII, fila 11.

Orânduiala alaiuluĭ Luminăţieĭ sale beizadeleĭ şi a coconiţeĭ Luminăţieĭ sale la mergerea spre cununie a clucerului Costache Filipescu

Toţĭ slujitoriĭ agiescĭ.

Căpitan de dorobanţĭ.

Polcovnic de vĕnătorĭ gătit şi călare.

Polcovnic de ciocli, asemenea.

Treĭ zapciĭ aĭ politieĭ, asemenea.

Polcovnicu de vĕnătorĭ spătăresc, asemenea.

Polcovnicu de seimenĭ, asemenea.

Ceaus agiesc, asemenea.

Polcovnic de târg.

Treĭ zapciĭ aĭ politieĭ.

Stegar spătăresc.

Baş-bulucbaşa.

Noembre 1818, fac pe Al. Suţu fórte precaut cu fie-care representant al puterilor Europene. Cu Austria termină diferendul relativ la sudiţi,

Toţĭ slujitoriĭ politieĭ, toţĭ lefegiiĭ, seimeniĭ spătăresci, aproḑĭ, toţĭ nemţiĭ din Pórtă, 6 fustaşĭ.

Căpitan za lefegiĭ, asemenea.
Treĭ postelniceĭ călărĭ.
Treĭ zapciĭ hătmănescĭ, asemenea.
I Portar, asemenea.
II Armaş, asemenea.
II Comis, asemenea.
II Postelnic, asemenea.
Un saracciŭ.

Treĭ haţĭ edecurĭ.

Ciauş spătăresc.
Treĭ postelniceĭ.
Treĭ zapciĭ hătmănescĭ.
III Postelnic.
II Pitar.
Răhtivanu.
II Spătar.
Un salahor.

Doĭ alaĭ ceauşĭ.

Patru ciohodarĭ. Luminăţia sa beizadea. Patru ciohodarĭ.

Carĕta domnéscă cu patru telegarĭ.

Vel pitar, căpitan de nemţĭ,
călare pe jos.

Patru ciohodarĭ. Dumnéeĭ coconiţa în caretă cu telegarĭ. Patru ciohodarĭ.

Iuzbaşa de harem, asemenea.
Vornicu haremuluĭ, călarĭ.

Iuzbaşa al Divanuluĭ, din luminată porunca Măriei sale luĭ Vodă. Ţi se poruncesce ca să daĭ de scire la toţĭ coĭ arĕtaţĭ a se strînge la Curtea gospod, Duminecă la 9 ceasurĭ din ḑi, întocmind alaiul fără de cusur, după cum maĭ sus este arĕtat, şi la ducere i la întórcerea Luminăţieĭ sale beizadeleĭ Nicolache cu a Dumnéeĭ coconiţeĭ Luminăţieĭ sale, avênd a merge orânduitul alaiŭ, şi cusur să nu se facă că veĭ fi rĕspunḑĕtor.—1820, Iulie 17.

Cod. XCVII, fila 12. *Vel Logofĕt.*

acordându le — în paguba comerciuluĭ şi industrieĭ naţionale,—drepturile de a intra în bresle şi a ocasiona nimicirea lor. [1] Cu Rusia stă

1. Veḑĭ ce ḑicem despre acésta la cap. comerciuluĭ. Puţine afacerĭ supěrăciόse de regulat avu cu Austria, afacerile relative la ciobaniĭ ardelenĭ, respingerea uneĭ încălcărĭ de hotare şi refuzul laudabil al Divanuluĭ ţěreĭ de a permite Austrieĭ să ducă iar peste munţĭ pe Româniĭ stabilıţĭ prin sate. Despre acésta am vorbit la cap. *Těraniĭ* sub Al Şuţu Un mare principiŭ se stabilesce la acéstă ocasiune: Guvernul român declară, că pe orĭ-care român supus Austrieĭ, îl va afla stabilit în sate, în condiţiunile ţěranilor pămêntenĭ, nu-l maĭ consideră de supus austriac şi deci refusă de al extrăda.

Iω Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar zemle Vlahscoe.

Věḑênd Domnia mea coprinderea celor ce maĭ jos se arată într'acéstă anafora a părinţilor arhiereĭ şi a Dumnélor cinştiţilor şi credincioşilor veliţĭ boerĭ halea şi maziliĭ şi cetindu-se cu tόtă luarea aminte, ne-am îndestulat că este întru tόte asemănată sfintelor ahticamele ce s'aŭ alcătuit la încheiărea păceĭ între puternica şi biruitόrea Pόrtă şi între împěrăţia Austrieĭ şi de vreme ce tόte privesc la glăsuirea acestor sfinte ahticamele, care sunt temeiurile cererilor puterilor strěine şi ale întimpinărilor ce se cuvine a li se face din partea oblăduireĭ ţěreĭ, găsim că cererea cinstiteĭ Chesaro-Crăescĭ aghenţiĭ, ce prin vre-o câte-va note ni-s'aŭ făcut, de a se da slobodenie sălăşluitorilor Uugurenĭ şi Românĭ Ardelenĭ, cum şi din alte părţĭ ale oblăduireĭ acestia puterĭ este neasemănată orânduelilor, ce prin legăturile împěrătescilor voinţe s'aŭ întocmit, pentru care şi întărind acéstă anafora, poruncim Dumitale vel Vistiere, să nu cunόscă Visteria Domnieĭ mele de sudiţĭ asemenea strěinĭ, carĭ strămutându-se de peste hotar, s'aŭ sălăşluit într'acéstă ţéră a Domnieĭ mele sirguindu se întru lucrarea pămêntuluĭ şi alte asemenea ţěrănescĭ lucrărĭ, nicĭ pe alţĭ όmenĭ de orĭ-ce nascere măcar, cariĭ sălăşluind într'acéstă ţéră vor fi dobândit namestiĭ, sădirĭ şi acareturĭ, şi vieţuind întocmaĭ ca ceĭ-l-alţĭ lŏcuitorĭ pămêntenĭ, vor fi petrecênd sub numire de sudiţĭ, ci orĭ când se vor dovedi într'acéstă stare şi sub acéstă numire ocrotindu se, orĭ ţěranĭ seaŭ din alte trepte de όmenĭ, precum s'aŭ ḑis, să se facă cunoscut şi pe la tόte isprăvnicaturile a nu-ĭ cunόsce de sudiţĭ la orĭ-ce pricină vor avea, şi isprăvnicaturile strěinilor făcêndu-le cuviinciόsa catagrafie, câţĭ vor găsi asemănaţĭ orânduelеĭ dajnicilor să 'ĭ şi aşaḑe cu dajdia lor în familiĭ pe la slobodiile strěinilor pe unde îşĭ vor avea hălăduirile, seaŭ aflându se şi cu osebită lŏcuinţă să întocméscă slobodiĭ noue dându-le şi cuviinciόsele numirĭ, iar câţĭ vor fi din alte trepte, precum s'aŭ ḑis, să 'ĭ arěte cu fόie anume la Vistierie, ca după săvêrşirea cercetăreĭ ce li se face de către orânduiţiĭ boerĭ aĭ Domnieĭ mele, să se dea domnésca nόstră hotărîre şi pentru uniĭ ca aceştia. — 1819, Decembrie 26.

(pecetea gospod.) *Vel Logofět.*

Cod. XCV. pag. 96.

Prea Inălţate Dόmne.

Am înţeles cele ce ne poruncescĭ prin luminat pitacul Măriеĭ tale de la 17 ale aceştiĭ următόrele lunĭ, cum că cinstita Aghenţie Chesaro-Crăiască prin câte-va note ce aŭ trimis către Măria ta cere a se da voie şi slobodenie

în perfecte relaţiunĭ. Pre Elciul acestuĭ stat care trece pe la Bucurescĭ în calea Constantinopoieĭ, Suţul îl primesce cu deosebită pompă.

a se întórce înlăuntru multe familiĭ ce în aniĭ trecuţĭ de bună voia lor aŭ venit şi s'aŭ aşeḑat cu lŏcuinţa aicĭ în pămêntul ţĕreĭ, întrând şi la dajdia Vistierieĭ şi că aĭ Inălţimea ta sciinţă din tractaturile ce sunt între prea puternica Pórtă, şi între împĕrăţia Austrieĭ, că amêndouĕ puterile sunt deopotrivă îndatorate una către alta a da înapoĭ pe dezertoriĭ, adecă pe fugariĭ ostaşĭ şi pe ceĭ ce vor fi căḑuţĭ în faptă de învinovăţie, iar pentru acest fel de familiĭ ţĕranĭ şi orĭ-ce altă tróptă de ómenĭ ce deopotrivă se mută cu lŏcuinţa de la o parte la alta, nimic în tractaturĭ nu se coprinde, şi ca pentru o obştéscă trébă a ţĕreĭ ce este acésta, ne poruncescĭ Măria ta, să ne adunăm cu toţiĭ la sfânta Mitropolie şi făcênd cuviinciósa chibzuire, să arĕtăm Măriei tale prin anafora. Următorĭ fiind luminateĭ poruncĭ, ne-am adunat la locul cel poruncit şi după chibzuirea ce făcurăm, arĕtăm Inălţimeĭ tale, că acest fel de familiĭ ce vin din vecinătăţĭ de a lor bună voĭe şi se aşaḑă cu lŏcuinţe aicĭ în pămêntul ţĕreĭ şi la dajdia Visterieĭ, nu se maĭ socotesc strĕinĭ, ci sunt pămêntenĭ şi aŭ a rĕmânea dea pururea nestrămutaţĭ, după puterea sfintelor tractaturĭ ce se fac la încheiărea păceĭ cu soroc hotărît până la câtă vreme să aĭbă voĭe ceĭ ce vor a se muta cu lŏcuinţa de la o parte la alta, iar după împlinirea sorocululĭ nu maĭ aŭ acéstă slobodenie, ci rĕmân nestrămutaţĭ din locul unde s'aŭ sălăsluit, asemenea şi alţiĭ ce se ocrotesc de protecţiĭ strĕine sub nume de sudiţĭ şi se află sălăşluiţĭ aicĭ în ţéră cu casele lor, cumpĕrând şi acareturĭ şi făcênd şi sădirĭ i alte namestiĭ, stăpânirea ţĕreĭ nu se cuvine a 'ĭ cunósce de sudiţĭ, iarăşĭ după puterea sfintelor tractaturĭ, pentru că un sudit ce este supus sub verĭ-care strĕină protecţie, nu este volnic să aĭbă acareturĭ şi namestiĭ în pămêntul ţĕreĭ, şi voind să dobândéscă acest fel de lucrurĭ şi folosurĭ în pămêntul ţĕreĭ, ce sunt numaĭ ale pămêntenilor nu se maĭ póte socoti de sudit ci este pămêntean şi ca un pămêntean este dator să 'şĭ rĕspundă la ţéră datoria sa, fără a se putea îndrepta cu pricinuirea că sciindu'l stăpânirea de sudit, nu 'l-aŭ oprit de a cumpĕra şi a dobândi acareturĭ şi namestiĭ, pentru că stăpânirea ţĕreĭ totdeauna voesce să se înmulţéscă şi să se adaoge supuşiĭ sĕĭ şi de aceea aŭ îngăduit de a dobândi acest fel de lucrurĭ, ca să se facă pămêntean şi supus al ţĕreĭ şi greşala este a protecţieĭ luĭ, căcĭ de voia a 'l avea sudit, nu trebuia să 'l îngăduiască a cumpĕra şi a dobândi lucrurĭ de ale pămêntuluĭ, care îl fac şi îl supun a rĕmânea pămêntean. Pentru aceste dar, destoinice cuvinte la a nóstră chibzuire stă, ca cererea ce se face de a se da voĭe la acele familiĭ ţĕranĭ să 'şĭ strice silistele şi să se ducă înăuntru, nu este cuviinciósă, cum şi al acele stărĭ de ómenĭ ce se află sălăsluiţĭ aicĭ în ţéră cu care, acareturĭ şi alte namestiĭ nu aŭ nicĭ un cuvênt după puterea sfintelor tractaturĭ a se socoti de sudiţi, ci sunt pămêntenĭ şi supuşĭ la dajdia lor ce aŭ către ţéră: noĭ după luminata poruncă şi după netăgăduita datorie nu lipsim a arĕta Inălţimeĭ tale. — 1819, Iulie 27.

Al Ungrovlahieĭ Dionisie, Râmnic Galaction, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu, Istrate Creţulescu vel Vornic, Constantin Bălăceanu, Mihalache Manu vel Vornic, Grigorie Băleanu, Gheorghe Filipescu, Scarlat Grădişteanu, Ioan Ştirbeiŭ Vornic, Iordache Golescu vel Vornic, Alexandru Filipescu vel Logofĕt.

Prusia, amica Rusieĭ, trăesce bine Al. Suţu. In 31 Ianuarie 1819 ɔrdă mare alaiŭ de recepţiune Consululuĭ Prusieĭ, Ión Marcul. esta móre la finea luĭ Noembrie 1818 şi la 1 Decembre Al. Suţu îĭ :e o somptuósă paradă de îngropare [1].

Alaiul petrecereĭ pogribanieĭ rĕposatuluĭ Consuluiuĭ Prusieĭ Ión Marcul

arnăuţĭ căpitanĭ, ciohodarĭ treĭ.				Slujitorĭ agiescĭ, lefegiĭ, seimenĭ, aprodĭ, căpitanĭ, ciohodarĭ treĭ.
	Stegar spătăresc.		Stegar agiesc.	
	Polcovn. de seimenĭ.		Polcov. de vênătorĭ, agiesc.	
	Polcovnic de ciocli.		Polcov. de vênătorĭ, spătăresc.	
	Polcovnic de poteră.		Ciauş agiesc.	
	Polcovnic de têrg.		Ciauş spătăresc.	
	Căpitan za dorobanţĭ.		Căpitan za lefegiĭ.	
	3 zapciiĭ hătmănescĭ.	Polcovnic de pod.	Treĭ zapciĭ hătmănescĭ.	
	4 postelniceĭ cu iuranic.	Iuzbaşa de divan. Ipac doĭ cu calpac.	4 postelniceĭ cu feşnicile.	

Din luminată porunca Măriei sale Vodă, ţi se poruncesce Dumitale Iuzbaşă Divan, ca mâne la 6 césurĭ din ḑi, să strîngĭ pe toţĭ arĕtaţiĭ aĭ alaiuluĭ să orânduĭescĭ alaiŭ întocmaĭ după cum maĭ sus se arată, făr' de a se face :uşĭ de puţin cusur. — 1819, Decembre 1.

Şi toţĭ Dumnélor veliţiĭ boĭerĭ ceĭ halea, să'ĭ minisescĭ a veni la biserică

Orânduiala alaiuluĭ Excelenţieĭ sale Consuluiuĭ Prusieĭ.

cu orânduiala lor, pe jos		Polcovnicu de pod cu capod, călare.	8 Podarĭ cu orânduiala lor, pe jos.
	Ciauş agiesc cu capod, călare.	Polcovnicu de vênĕtorĭ, asemenea.	
8 Slujitorĭ polcovnicescĭ.	Un postelnicel cu capod roş, călare.	Un postelnicel cu capod, călare.	8 Slujitorĭ ceauşescĭ
	Un postelnicel asemenea.	Un postelnicel asemenea.	
	Un postelnicel asemenea.	Un postelnicel asemenea.	
	II Comis gătit, călare.	Răhtivanul asemenea.	

Rusia încă nu terminase negociaţiunile cu Pórta relative la unele puncte în controversă din pacea de la 1812 Impĕratul Rusieĭ scrise

---

8 Aprodĭ gătiţĭ cu orânduiala lor, pe jos.

4 Căpitanĭ găti̦ţĭ spătărescĭ cu capóde şi cu barate în cap.

Vătaful za Divan cu capod, călare. — Ceauş de aproḑĭ, asemenea.

Iuzbaşa al Divanuluĭ cu capod şi călare.

Un salahor pe jos, cu orânduiala sa. — Un saracciŭ asemenea.

4 Ciohodarĭ — Careta domnéscă. — 4 Ciohodarĭ

8 Aprodĭ găti̦ţĭ cu orânduiala lor, pe jos.

4 Căpitanĭ găti̦ţĭ cu capóte şi cu barate în cap.

Iω Alexandru N. Suţu Voevod i gospodar Zemle Vlahiscoe

Dumnéta vel Logofete de Obiceiurĭ să orânduescĭ întocmaĭ a se întocmi aşeḑarea alaiuluĭ, după cum maĭ sus se arată, făr' de a se face câtuşĭ de puţin cusur şi mâne la 5 ceasurĭ din ḑi să se afle tot alaiul strîns în domnésca nóstră Curte, de unde să mérgă a aduce pe . . . . Consulul Prusieĭ la Domnia mea şi iarăşĭ cu asemenea alaiŭ să se întórcă, i saam receh gpd. — 1819, Ianuarie 31.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCVII, fila 10.

Alaiul Elciuluĭ

Toţĭ zapciiĭ micĭ şi marĭ dnpă orânduiala lor, capotlăĭ, cu baratele, călărĭ, cu toţĭ neferiĭ înarmaţĭ şi călărĭ, fără slujitorime.

Toţĭ zapciiĭ spătărescĭ şi toţĭ neferiĭ asemenea găti̦ţĭ precum se arată şi aĭ Agieĭ

Şease postelniceĭ, cu capóde, călărĭ, în rând câte 2.

Vel portar — cu II portar.

Şease ciohodarĭ. — Caretă gpd. cu 6 telegarĭ pentru Excelenţa sa Elciul. — Şease ciohodarĭ.

Altă caretă gpd. cu 2 telegarĭ.

Un ciohodar. — Un ciohodar.

Dumnéluĭ mehmendarul în caleaşca Dumisale.

Cu asemenea alaiŭ are să vie Excelenţa sa Elciul de la Conac la Curtea gospod spre întâmpinare cu Măria sa.

Vel Logofĕt.

Cod. XCVII, fila 20 v.

o epistolă autografă Sultanuluĭ la începutul anuluĭ 1819, în termenĭ fórte amicalĭ.

«Alexandre témoigne à Mahmud le vif et sincère désir d'éloigner désormais tout motif de guerre, et il invite S. H. à donner des ordres pour que l'arrangement définitif des points du traité de Bucarest qui seraient encore à régler, n'éprouvent plus de retard.

«Cette démarche inouie du monarque chrétien a produit le meilleur effet sur tous les membres du Divan et les négociations entamées par le Baron de Stogonow ont pris aussitôt la tournure la plus favorable» [1].

Totuşĭ negociaţiunile nu s'aŭ finit. Rusia începe a concentra oştirĭ în Basarabia. Vodă Suţu asigură Pórta, că tóte aceste demonstraţiunĭ din Aprilie 1819, nu aŭ alt scop, decât de a intimida pe Pórtă, să să sprijine cu aceste pre Stogonoff, ambasadorul Rusieĭ la Constantinopole, în cererile luĭ [2].

De la Viena prin scrisorile luĭ De Gentz către Suţul, se insinuéză

Zemle Vlahscoe.—Cinstite şi credincios boĭerule al Domnieĭ mele, Dumnéta biv vel Spătare Şuţule, Caimacamule al Craioveĭ, sănătate; îţĭ facem înscire, că Dumnéluĭ vel Vornicu de ţéra de sus, prin anafora de la 19 ale acesteĭ lunĭ, aŭ făcut arĕtare Domnieĭ mele, că 'l-aŭ însciinţat vătaful plaiuluĭ Cloşanĭ din sud Meheeinţĭ, cum că la un loc in munţĭ ce sunt pe moşia satuluĭ Podeniĭ dintr'acel acel plaiŭ, s'ar fi călcând de veciniĭ ce sunt din partea ţĕreĭ nemţescĭ, o bucată de loc fórte mare din moşia Podenilor, cu care se face călcare hotarĕlor ce sunt alese despărţitóre între aceste două vecine ţĕrĭ, şi ca să se orânduiască un boĭer cu pracsis, a merge la faţa loculuĭ, ca după hotărnicia ce este făcută la lèt 1792 de orânduiţiĭ împĕrătescĭ, să alégă şi să descopere călcarea, care anafora primită fiind Domnieĭ mele, poruncim Dumitale, să alegĭ un boĭer de aicĭ din partea loculuĭ, practicos şi cu idee de ale hotărniciilor i de starea părţeĭ loculuĭ, pe care să 'l orânduescĭ să mérgă la arĕtatul loc de prigonire, unde citind acel boĭer cu bună înţelegere, alăturata copie de coprinderea hotărnicieĭ a părţiĭ aceluĭ loc, ce s'aŭ scos din condica Divanuluĭ, după hotărnicia ce s'aŭ făcut în lét 1792, când s'aŭ ales hotarul unde este a fi graniţa despărţitóre între vecinătate, care este adeverită de Dumnéluĭ vel Logofĕtul, şi paraterisind cu luare aminte de s'aŭ făcut acolo vre-o călcare despre vecinĭ, după însciinţarea vătafuluĭ de plaiŭ, sĕŭ nu, să se aducă Dumitale întrégă şi adevĕrată pliroforie, după care pe loc să însciinţezĭ Domnieĭ mele, i saam receh gpd. — 1819, Septembre.

Cod. XCVI, pag. 91.

1. «Moniteur Universel» No. 74 din 15 Martie 1819, cu o corespondenţă din Constantinopole de la 10 Februarie 1819.

2. *Documente franceze*. Academia, I, p. 110.

necesitatea ca Pórta să cedeze la pretenţiunile Rusieĭ, ca să evite un noŭ rĕsboiŭ [1].

Politica externă nu era de loc ameninţătóre, pentru Al. Suţul. In lăuntrul ţăreĭ era în sporiŭ mişcarea contra regimuluĭ fanariotic. Maĭ cu sémă preste Olt agitaţiunea sporia. Panduriĭ nu eraŭ mulţămiţĭ. Vodă caută a şi-ĭ atrage în parte-ĭ, dar nu isbutesce. Cu acest gând de a'şĭ face favorabiliĭ pandurii, iertă de la pedépsă pe câţĭ-va din ceĭ condamnaţĭ de Caragia. Intre aceştia era şi Popa Ghiţă Tămăş, de la Glogova din Mehedinţĭ, acusat de gazdă aşia ḑişilor *tâlharĭ* din 1816, carĭ nu eraŭ decât tot Pandurii nemulţămiţĭ de regimul fanariotic [2].

---

1. De Gentz IV. Corespondenţa se opresce la 12 Decembre 1820. Câte-va ḑile apoĭ se îmbolnăvesce Al. Suţul şi în urmă móre.

2. *Iŏ Alexandru Nicolae Suţu Voevod i gospodar*

După arĕtarea şi rugăciunea, ce ne face printr'acéstă anafora, Dumnéluĭ Caimacamul nostru ot Craiova i Dumnélor boĭeriĭ divaniţĭ de acolo, milostivire făcênd Domnia mea asupra acestuĭ Ghiţă Răspopa, îl ertăm din osânda întru care se află şi poruncim cuvioşieĭ tale, egumene al monastireĭ Bistriţa, să se slobóḑă de a merge la casa sa. — 1819, Maiŭ 30.

(Pecetea gospod.) *Vel Logofĕt.*

Cod. XCII.

Prea Inălţate Dómne,

Cu multă plecăciune însciinţăm Măriei tale, că în trecutul lĕt 1816, ivindu-se o cétă de tâlharĭ în judeţul Mehedinţĭ, adecă un Ilie Hatta, cu alţĭ doĭ tovarăşĭ aĭ seĭ, aŭ făcut multe prăḑĭ lŏcuitorilor g^ecĭ, atât într'acel judeţ, cât şi la sud Gorj, carĭ tâlharĭ prinḑêndu-se de către poteraşiĭ ce aŭ fost orânduiţĭ şi aducêndu-se aicĭ în cercetare, 'şĭ-aŭ mărturisit atât faptele lor, cât şi gazdele ce aŭ avut, aŭ fost şi un Popa Ghiţă Tămaş ot Glogova, sud Mehedinţĭ, care la cercetarea ce i s'aŭ făcut, aŭ ḑis că de mare nevoĭe, fiind pe acea vreme cétă de pandurĭ cu unia eşiţĭ de la Adacalesă şi nu numaĭ că bătea pe lŏcuitorĭ şi ĭĭ jăfuiaŭ, ce încă pe alţiĭ ĭĭ şi omora, maĭ vêrtos pe ceĭ ce nu primea să le dea de mâncare, şi aşia de frică ca să'şĭ diiafendipsóscă viaţa, aŭ primit şi el numaĭ dor le-aŭ dat câte cevaşĭ de mâncare şi i-aŭ tăĭnuit, iar nu că le-aŭ purtat grija şi cu praf i glónţe, seaŭ să-ĭ îndemneze a se duce la cinevaşĭ să-l calce şi să'l jăfuiască, şi pentru ca să se înfrâneze atât el cât şi alţiĭ, a nu se maĭ face gazde de tâlharĭ, din porunca Măriei sale Domnuluĭ Caragea, după ce i s'aŭ luat darul preoţieĭ, rĕmâind în rêndul mirenilor, apoĭ s'aŭ şi trimis surghiun, încă de atuncĭ, la sfânta monastire Bistriţa, din sud Vâlcea, a fi acolo cu legăturĭ de fier, în pedépsă cincĭ anĭ, ca să'şĭ plângă pĕcatul, (unde şi până astă-ḑĭ se află), acum auḑind de bună venirea Măriei tale, aŭ trimes acéstă jalbă către Divanul de aicĭ, din care pe larg se va da Măriei tale pliroforie, pentru care şi noĭ prea plecaţiĭ Măriei tale slugĭ ne rugăm să te milostivescĭ asupra sa ticălosul, a'ĭ da ertăciune şi slobodenie, ca să mérgă la casă'şĭ, spre

In zadar Vodă dăduse ordin circular la ispravnici să nu permită satelor *intregĭ* a veni la Bucurescĭ să-şĭ reclame dreptatea şi uşurarea de dări. Exem-lul Tèrgoveştenilor era urmat şi de sate... Ferbea, ferbea revoluţiunea şi — om cu minte ageră — Al. Şuţul nu putea să nu înţelégă, că ora e aprópe de a suna. La 3 Decembre 1820 se imbolnăvesce Al. N. Şuţul.

Ultimul act de la Al. N. Şuţu este din 15 Ianuarie 1821.

E un îndemn adresat Divanuluĭ, să caute procesele, carĭ — se vede din causa bóleĭ luĭ Vodă — eraŭ în aşteptare [1]. In aceeaşi ḑi, Suţu constitue un *comitet* de administraţiune a tĕreĭ pe timpul bóleĭ luĭ.

Al. Suţu nu avea credinţă în toţi boĭeriĭ din Divanul sĕŭ [2], de aceea institue anumita «Otcârmuire» a ţĕreĭ, din boĭeriĭ maĭ devotaţĭ. E probabil că acéstă hotărîre o ia în înţelegere cu Consulul rusesc Pinis, în vedere cu posibilitatea morţeĭ, şi pentru ca să fie cine să lucreze pentru urcarea în tron a fiuluĭ sĕŭ Beizadea N. Suţu.

Murit-aŭ Suţu la 18 Ianuarie?

Murit-aŭ la 13 Ianuarie?

Intr'o scrisóre adresată din Sculenĭ la 3 Martie 1821 se daŭ următórele informaţiunĭ:

«Le 13 Janvier 1821 Alexandre Suzzo hospodar de la Valachie est mort. Sa femme et toute sa maison prirent les plus grands soins pour cacher cette nouvelle à la vile de Bucarest et à tout le pays, dans l'espoir de voir le fils du défunt nommé par la Porte pour remplacer le père. Cependant cette nouvelle transpire et le 19 du même mois elle fut connue de tout le monde» [3].

Asupra morţiĭ luĭ Al. Şuţu aŭ circulat diverse versiunĭ. Aaron Florian scrie numaĭ că a murit *făr de veste* [4]. Un om bolnav de la 3 Decembrie 1820 la 19 Ianuarie 1821 nu se póte ḑice că a murit făr' de veste.

---

a'şĭ vedea de hrana copiilor, fiindu'ĭ îndestul pedépsa ce aŭ luat şi perderea avutuluĭ sĕŭ, care avut s'aŭ dat în paguba grecilor jăfuiţĭ de tâlharĭ, cu care acésta va rĕmânea nestrămutată pomenirea Inălţimeĭ tale, iar aniĭ Măriéĭ tale să fie de la Dumneḑeŭ mulţĭ şi fericiţĭ.

Aĭ Măriéĭ tale, prea plecate slugĭ: *Gheorghe.....*, *Dumitrache Brăiloiŭ*, *Aleco Arghir*, *Ioan Vlădoianu*.

1. Cod. XCVII, pag. 198.
2. Naum a arĕtat cum Al. Şuţu aŭ intrigat între eĭ pre tótă tagma boĭerésca.
3. Uricar, tom. VIII.
4. Manul de Istoria princ. Române, pag. 187.

Laurian scrie că Suţul ar fi murit fără de veste, dar că lucrul s'a ţinut secret până când se va da de scire Porţeĭ [1].

Sunt bĕtrânĭ carĭ încă trăiesc şi carĭ spun, că pentru ca să aibă Dómna şĭ boierii timp de a regula trebile, cadavrul luĭ Al. Suţu ar fi fost pus la ferêstra caselor Domnescĭ (lângă actualul club al tinerimeĭ, casa Lahovari), suleminit cu roş, ca să crédă lumea că traesce.

D. Al. Xenopol, întemeiat pe scrierea luĭ Aricescu, «Revoluţiunea luĭ Tudor», care şi el se întemeiază pe Laurençon [2] în scrierea sa *Nouvelles observations sur la Valachie*, şi pe acea grecéscă a luĭ Ilie Fotino, afirmă că Al. Suţu a fost otrăvit de doctorul sĕŭ, după sfatul Eteriştilor, cu care Domnitorul nu voia a face causă comună, cum făcu M. Suţu din Moldova. Ipsilante, şeful Eterieĭ, ar fi însărcinat pe căpitanul Iordache să omóre pe Al. Suţu. Ca şi sicarul trămis la Minturne ca să ucidă pe Marius, căpitan Iordache ar fi lăsat să-ĭ cadă arma în faţa luĭ Vodă. Noĭ credem că acéstă încercare de asasinare e o legendă fără fiinţă reală. Alţĭ scriitorĭ explică alt-fel mórtea. Al. Suţu ar fi fost avut o *„fŏntănică“* la un braţ. Doctorul Cristian (membru înfocat al Eterieĭ) l'ar fi otrăvit atingênd cu otravă acea rană. Ilie Fotino adaogă, că pe dată ce se simţi maĭ rĕŭ, Al. Suţu chiamă de la Craiova pe doctorul şi amicul sĕŭ Depalte. Acesta nu-l maĭ putu salva...

Despre acéstă înveninare nu scrie nimic Pagé, care în 2 Februarie stil noŭ, 1821, adecă imediat după mórtea luĭ Suţul, comunică vestea la guvernul sĕŭ. Pagé afirmă, că Domnitorul a murit *„de urmările unuĭ erezipel flegmonos, care i s'a suit în pept“*.

Boeriĭ Divanuluĭ, comunicând şi eĭ Porţeĭ scirea morţeĭ luĭ Suţu, la 19 Ianuarie, dic, că Domnitorul s'a îmbolnăvit «încă de la 3 Decembrie» [3].

Eaca arzmagzarul ţĕreĭ către Pórtă în acesta cestiune:

Noĭ prea plecaţiĭ şi credincioşiĭ supuşĭ aĭ prea putemiceĭ împĕrăţiĭ smeritul Mitropolit, episcopiĭ, arhimandriţiĭ, egumeniĭ şi tótă céta de obşte a boerilor pămênteni aĭ ţĕreĭ rumănescĭ, la prea înaltul împĕrătesc prag aşternênd cele până la pămênt ale nóstre închinăciunĭ, după a supunereĭ neapĕrată datorie ce avem către milostiva şi de ómenĭ iubitórea împĕrăţie (a căreia tărie

1. Istoria Românilor, pag. 579.

2. Cartea luĭ Laurençon nu pórtă întreg numele luĭ, ci are numaĭ iniţialele F. G. L Querard în «Essais d'une bibliothèque historique des Provinces Danubiennes», pag. 31, spune că sub aceste iniţiale este a se sci numele luĭ Laurençon. Despre Laurençon am vorbit în capitolul «Despre şcóla şi cultura». El a deschis o şcólă franceză cu permisiunea Eforilor şcólelor.

3. Am vĕdut că alte documente pun data îmbolnăvireĭ la 13 Decembrie.

şi putere Domnul Dumnedeĭ să o inmulţéscă şi să o păziască în vecĭ), nu lipsim a însciința, că Domnia sa Alexandru Vodă Suțul ce 'l aveam aicĭ Domn orânduit de prea puternică împĕrăţie, îmbolnavindu-se *incă de la 3 ale trecutei lunĭ* a luĭ Decembre, cu tóte că s'aŭ căutat după cuviință, atât de dohtorĭ aĭ Domnieĭ sale, cât şi de ceĭ pămênteni de aicea, n'aŭ stătut însă mijloc de a se întimpina primejdia vieţeĭ, ci astădĭ la 19, ale luneĭ luĭ Ianuarie, şi-aŭ dat obştescul sfêrşit şi se va şi îngropa cu tótă cuviinciósa cinste şi orânduială, iar noĭ după datornica râvnă şi credință cu care dintru început am fost şi suntem supuşĭ către sfintele şi vrednice de închinăciunĭ împĕrătescĭ poruncĭ, ce privesc la obştésca bună orânduială şi ocrotirea aceştiĭ ţĕrĭ, ce este cheler ar prea puterniceĭ împĕrăţiĭ şi nouă de hrană dătătóre, indată am înbrăţişat tóte curgătórele trebĭ şi pricinĭ ale pămêntuluĭ, căutându-le cu tótă osirdia şi făr' de pregetare, în cât ne este prin putinţă; cu acéstă însă, până la pămênt prea plecată arĕtare, aducem împreună şi fierbintele nóstre rugăciunĭ către împĕrătésca şi părintésca îngrijire a prea puterniceĭ împĕrăţiĭ, ca sĭ se milostivéscă de a ni se orândui şi Domn *orĭ-carele* se va găsi cu cale de către a sa prea înaltă înţelepciune, spre paza celor sfinte împĕrătescĭ poruncĭ ale prea puterniceĭ împĕrăţiĭ şi a împĕrătesculuĭ sĕŭ cheler bine primită şi plăcută otcârmuire.—1821, Ianuarie 19 [1].

CAP. XVI.

Moldova sub Mihaĭ Greg. Suţul Voevod.

Scarlat Calimah, Domnitorul Moldoveĭ, cultiva amiciţia Suţulescilor, una din cele 4 familiĭ destinate de Pórtă a-şi disputa cele douĕ nenorocite tronurĭ române. Alexandru N. Suţul, care trăia fórte rĕŭ cu ruda sa Mihaĭ Suţul, era în cea maĭ strînsă legătură cu Scarlat Calimah, căruia devenise chiar ginere, luând de soţie pe Domniţa Eufrosina. Probabil că luĭ Alex. Suţul nu-ĭ fu de puţin ajutor, în 1818, Scarlat Calimah, ca să capete Domnia munténă, după fuga luĭ Caragea din Bucurescĭ. La rêndul sĕŭ, Alex. N. Suţul servi pe socrul sĕŭ, la momentul mazilireĭ, negociind, prin amicul sĕŭ Vizirul Halet-Efendi, insolita recepţiune ce se dete, la Constantinopole, mazilituluĭ Domn.

---

1. Cod. XCIII, fila 193.

Am arĕtat aiurea ce onorurĭ se acordară acolo fostuluĭ Domn al Moldoveĭ.

Este necontestabil că în vedere cu împlinirea, la $^{12}/_{24}$ Iunie 1819, a termenuluĭ de şépte anĭ de domnie, Scarlat Calimah puse totul în mişcare. La 13 Iunie 1819, Pórta nu decisese de va schimba orĭ nu pe Calimah. Se credea totuşĭ că se va hotărî Pórta să dea Moldoveĭ un noŭ Domnitor [1].

Ce este curios, e că la data de $^{13}/_{25}$ Iulie 1819 la Iaşĭ se simţea că un Suţu va lua locul luĭ Scarlat Calimah [2].

Cu tótă stăruinţa luĭ Scarlat Calimah şi póte şi a ginere-sĕŭ, Al. N. Suţul, Pórta nu maĭ continuă domnia aceluia la Moldova pe un noŭ period de 7 anĭ, ci, fără a lăsa timp la mijloc, în care să jóce intrigile competitorilor de Domnie şi influinţile rusescĭ, Pórta şi numi pe noul Domn Mihaĭ Gr. Suţul. O scrisóre din Constantinopole de la $^{13}/_{25}$ Iunie spune că încă în nóptea de la $^{12}/_{24}$ Iunie M. Suţu, Dragomanul Porţeĭ, a fost vestit, că a doua ḑi, $^{13}/_{25}$ Iunie, va fi numit Domn al Moldoveĭ şi îmbrăcat cu caftanul de onóre. Acésta se şi întêmplă imediat... [3]

Asemenea informaţiune dă şi *Von Schladen* representantul Rusieĭ la Constple. în nota sa din $^{13}/_{25}$ Iunie 1819. Şi acest diplomat spune că Vizirul aŭ îmbrăcat cu Caftan pe noul Domn moldav şi că acesta va fi în curênd primit în audienţă de investitura şi de Sultanul. «Noul Domnitor, scrie Von Schlanden, a triumfat asupra competitorilor sĕĭ» [4].

După otărîrea luată de Pórtă de a se mărgini alegerea Domnilor la 4 familiĭ, nu prea eraŭ de astă-dată mulţĭ competitorĭ. Maĭ probabil este óre-care adevĕr în aserţiunea luĭ Drăghicĭ [5], că Sultanul nu primi

---

1. Citim în *Moniteur universel français*, No. 211, 30 Juillet 1819: «Constantinople, 25 Juin. — On croit que la Porte ne tardera point à nommer un nouvel Hospodar de Moldavie; cependant le prince Callimachi fait tous ses efforts pour être continué pendant 7 autres années.»

2. «Des lettres de Jassy annoncent la nomination du Prince Suzzo» în scrisórea de la Constantinopole din 25 Iunie 1819, publicată în «Moniteur universel» No. 211 din 30 Iulie acelaş an.

3. «Constantinople, 25 Juin. — Le prince Michel Suzzo, drogman de la Porte, proche parent de l'hospodar actuel de Valachie et gendre du prince Caradja, a été appelé la nuit dernière chez le Grand-Visir, qui l'a prévenu, que dans le courant de la journée *il serait nommé Hospodar de Moldavie, et revêtu du caftan d'honneur.* Cela a en effet eu lieu aujourd-hui, et le nouvel Hospodar, après avoir reçu le caftan d'honneur, et fait les premières visites, s'est rendu au *Fanar*, où il résidera jusqu'à son départ.» (Din *Moniteur universel* No. 216 de Mercurĭ 4 August 1819.

4. Iorga. «Acte şi fragm.» II, pag. 553.

5. Istoria Moldoveĭ II, pag. 109.

la întâiul moment să dee coróna Moldova luĭ M. Suţul, fiind-că era ginere fugaruluĭ Domn Caragea. Insistenţa Viziruluĭ Halet, şi desigur şi ce-va banĭ... domoliră pe Sultanul.

Legăturile Suţescilor cu Calimah, faptul că nicĭ din Moruzescĭ, nicĭ din némul Caragea nu era nime posibil, pe atuncĭ, ca Domn, aŭ putut să înlesnéscă triumfarea candidatureĭ luĭ Mihail Gr. Suţul, acest nepot al luĭ Mihaĭ Vodă Suţul, cel care domni la 1793.

Că Scarlat Calimah continuă a fi bărbat de mare influenţă la Constantinopol se vede din faptul că în locul luĭ Mihail Gr. Suţul este numit Dragoman mare al Porţeĭ fratele mazilituluĭ Domn, *Iôn Calimah* [1], şi maĭ ales faptul, că în curând va fi însărcinat de Pórtă ca să trateze cu Strogonoff asupra neînţelegerilor politice de care aiurea am vorbit.

Ion Caragea era ginere luĭ Const. Moruz Vodă, care-ĭ dăduse de soţie pe fiica sa Ruxanda. Ast-fel, prin căsătoriĭ, eraŭ aliate treĭ din cele 4 familiĭ, cărora Pórta le recunoscuse dreptul de a briga unul din tronurile ţerilor române. Const. Moruzi fusese exilat la insula Mitilene. După stăruinţa nouluĭ Dragoman Ioan Caragea, ginerele luĭ, şi acea a luĭ M. Suţul, fostul Domnitor C. Moruzi fu rechiămat din exil de către Halet-Efendi.

Noul Domitor al Moldoveĭ nu putu fi primit în audienţa de investitură la Sultanul imediat, căcĭ eraŭ sĕrbătorile Ramazanuluĭ şi ale Bairamuluĭ.

Moniteur Universel No. 269 din 26 Septembrie 1819 din Constantinopole, de la 10 August scrie: «Noul Domn al Moldoveĭ a primit astă-ḑi investitura demnităţeĭ sale; după o şedinţă a Divanuluĭ, aŭ fost primit apoĭ în audienţă solemnă de Sultanul. Principele va pleca neîntârḑiat spre Iaşĭ.

Acel *«neîntârḑiat»* dură maĭ multe sĕptămânĭ, ce Mihaĭ Suţul le petrecu în Constantinopole.

Luxul mare, risipa de banĭ şi împărţirea de presente, ce făcu Mihaĭ Suţul din Iunie până la jumĕtatea luĭ Septembrie 1819, cât stătu la Constantinopole, pe la toţĭ ceĭ marĭ aĭ Porţeĭ, ba şi pe la interpreţiĭ diferitelor ambasade, ca să şi-ĭ facă amicĭ [2], şi cunoscuta luĭ lăcomie

1. Numirea acésta la Dragomanatul mare al luĭ Iôn Calimah este cu atât maĭ datorită înrîuririlor marĭ, în cât, după cum l'arată Von Schladen, el era puţin pregătit pentru acéstă funcţiune, neposedênd bine nicĭ limba franceză, nicĭ cea turcéscă. Iorga. «Acte şi fragm.» II, pag. 555.

2. «La cupidité et la vénalité du prince Michel Souzzo sont trop connue pour qu'on puisse se flatter qu'il veuille s'occuper des moyens d'adoucir la malheureuse position du peuple moldave, et le luxe, et l'ostentation qu'il a déployées depuis le moment de la nomination jusqu'à celui de son départ, fout

de banĭ şi venalitate fac până şi pe un representant strěin, von Schladen, să prevadă, că nu acesta va fi Domnitorul «care să voiască a se ocupa cu mijlócele de a îndulci nenorocita stare a poporuluĭ moldav. Totuşĭ speraŭ la Pórtă, că, fiind ambiţios, M. Suţu se va aplica să pună maĭ multă ordine în administraţiunea ţěreĭ şi că va maĭ stăpâni boerimea, care abusă de slăbiciunea predecesoruluĭ Domnitor, *boerimea* care prin jafurile eĭ asupra poporuluĭ, provocasă resmeriţa din urmă de la Iaşĭ.

Incă înainte de a pleca din Constantinopole, noul Domn trămise douĭ Caimacamĭ, să ia administrarea Moldoveĭ în numele luĭ. Aceştia fură Postelnicul Iacovachi Rizu şi Hatmanul Manu, cel care fusese Dragoman al Arsenaluluĭ otoman.

Sosirea în Iaşĭ a nouluĭ Domnitoriŭ se întêmplă în Septembre după Drăghicĭ [1].

O scrisóre trimesă din Odesa la *„Moniteur Universel“* cu data (scrisoreĭ) de la 31 Octombre 1819 (stil noŭ) ḑice că Principele Mihail Suţu a sosit la Iaşĭ în *10 Octombre*, adică la 28 Septembre stilul nostru [2].

Cu o pompă extraordinară, îşĭ face solemna intrare în Iaşĭ noul Domnitor, cu alaiŭ înşirat de la Monastirea Galata până la Sfîntul Nicolae Domnesc, unde descalecă spre a primi ungerea de la Mitropolitul ţěreĭ Veniamin şi de la ceĭ doĭ episcopĭ Gherasim de Roman şi Meletie de Huşĭ. In alaiul de intrare nu eraŭ maĭ puţin de 12 la numěr caiĭ «povodnicĭ» de călărie ce aducea cu sine noul Domn de Constantinopole, armăsarĭ arabĭ «cu harşele cu rafturĭ şi cu tótă echiparea edecurilor domnescĭ aurite, ce făcéŭ o privelisce minunată în ochiĭ poporuluĭ» [3].

Da, minunată privelisce, dar cine altul avea să plătéscă acest lux al ultimuluĭ domn grec, decât tot poporul?

Din Iaşĭ Consulul frances seaŭ un representant al luĭ scrie la «*Moniteur Universel*», în 1 Decembrie (stil noŭ) 1819, că pe dată ce noul Domnitor îşĭ făcu intrarea solemnă în Capitala Modoveĭ, stătu la sfat cu boieriĭ despre *catahrisile* şi neorînduelele urmate până aci

craindre, tout au contraire, qu'il ne cherchera qu'à satisfaire ses pendants désordonnées...» Se pare că numaĭ interpreţiĭ Rusieĭ. fraţiĭ Franchini, nu voiaŭ să priméscă darurĭ de fabaticĭ, în valóre de 15000 talerĭ, din ordinul cleruluĭ rusesc.

1. Istoria Moldoveĭ. II. pag. 108.
2. Veḑĭ «Moniteur Universel» N. 357 din 23 Decembre 1819.
3. Istoria Moldoveĭ de Drăghicĭ. II. pag. 109.

în ocârmuirea ţěreĭ şi le spuse, că speră, că pe viitor boeriĭ se vor sili a îndrepta tóte. După cunoscutul obiceiŭ al Domnilor fanarioţĭ, se arată doritor de fericirea poporuluĭ şi declară boerilor, că de va maĭ face vre-unul din eĭ cel maĭ mic *«cusur»* orĭ *«catahrisis»*, vor fi pedepsiţĭ cu aceeaşĭ asprime ca ceĭ maĭ de pe urmă ómenĭ din treptele de jos [1].

Şi ca să dee în practică dovadă că aşa va fi, el încă în primele ḑile ale Domnieĭ manifestă o mare activitate şi îmbla nóptea *«tiptil»* ca să vaḑă de sunt tóte în regulă şi dacă se păzesc *narturile* pentru nescumpirea articolelor de îndestulare publică, atât în Capitală, cât şi în ţéră [2].

Acelaşĭ lucru îl spunea şi altă corespondenţă din Petersburg de la 26 Noembre, 1819: «Acest principe e în flórea vĕrsteĭ şi de o mare activitate. Din primele ḑile ale sosiriĭ sale a cutreerat incognito oraşul ca să se informeze de preţul şi calitatea obiectelor de mâncare [3].

---

1. *Moniteur Universel* No. 8 din 8 Ianuarie 1820: «Turquie. Iassy (Moldavie) le 1-er Decembre. Le prince Suzzo, nouvel hospodar de Moldavie, lors de son entrée dans notre ville, s'est entretenu avec les boyard des abus et des désordres, qui ont eu lieu jusqu'à présent dans l'administration du pays, et leur à témoigné l'espoir qu'ils feraient tous leurs efforts pour les réparer. Mais il les à prévenus que, dans le cas contraire, les plus distingués d'eutre eux seraient punis avec la même rigueur que les individus des classes inférieures».

2. «Le prince Suzzo a beaucoup d'activité. Dès les premiers jours qui out suivi son arrivée, il a parcouru les rues incognito, même de nuit, pour prendre connaissance du prix et de la qualité des vivres, particulièrement du pain et de la viande, et il a confisqué au profit des pauvres les marchandises de quelques détaillans qui étaient en contravention. A Fokshany, il a imposé des punitions plus rigoureuses encore aux boulangers et aux bouchers, pour avoir vendu du mauvais pain et de la mauvaise viande. «*Moniteur Universel*» din 8 Ianuarie, 1820, No. 8.

3. *Moniteur Universel* No. 357 din 23 Decembrie 1819.

CAP. XVII.

Administrațiunea Moldovei sub M. Suțul.—Biserica—Școla. Cultura publică.—Finance.—Comerciu.

Activitatea ce «Monitorul frances» atribuia luĭ M. Suțul, a întrebuințat'o acesta numaĭ pentru binele țĕreĭ Moldoveĭ? Vaĭ nu! Dator la Constantinopole peste un milion de leĭ, banĭ risipițĭ pentru Căpătarea Domnieĭ și pentru luxul escesiv ce-ĭ plăcea, M. Suțul fu *activ* jăfuitor al treptelor de jos.

In jurul acestuĭ ultim Domn fanariot gravitară boeriĭ românĭ, carĭ nu-l împedecară de la lăcomia de banĭ. Actele luĭ M. Suțu fură contrasemnate, orĭ primiră «*credința*» de la boierĭ românĭ ca D. Sturdza Vel Logofet, de la Vorniciĭ marĭ C. Catargi, D. Ralet, Dracache Roset (dis Baston), Alex. Canta... In Divan intră și o rudă a fostuluĭ Domn Calimah, tot ca Vel Vornic. Pe Iordache Roset îl aflăm Mare Vistier. Dar maĭ streinĭ de țĕră eraŭ ceĭ doĭ frațĭ Caimacamĭ: Iacovache Rizu și C. Negri, deșĭ aceștia nu maĭ pot fi socotițĭ la Grecĭ, de óre ce neamul lor e romanizat încă din secolul anterior. Pe lângă aceștĭ boerĭ în Marele Divan al țĕreĭ, cel adunat la împrejurărĭ maĭ grave, luaŭ loc și alțĭ boerĭ pămĕntenĭ, ca: logofețiĭ Const. Balș, Iordache Canta, Greg. Sturdza, Vornicu M. Sturdza, Gr. Ghyca, Iancu Miclescu, Șerban Negel, ruda luĭ Veniamin Mitropolitul, Hatmanul Vasile Roset etc.

Biserica. Biserica Moldoveĭ este sub administrațiunea mareluĭ Metropolit Veniamin Costache, ajutat de ceĭ doĭ Episcopi: Gherasim de Roman și Meletie de Hușĭ.

Nicĭ o reformă de însemnat nu aflăm în Biserică sub domnia luĭ M. Suțul, decât continuă a se manifesta tendința îmbunătățireĭ culturale a cleruluĭ, prin seminarul de la Socola. Intre preoțiĭ culțĭ este archimandritul Leon Asaki, tatăl nemuritoriuluĭ George Asaki.

Și cu tótă această constatare de progrese în biserică suntem datorĭ a vorbi despre o faptă, care, la prima vedere, s'ar părea (scădere a vecheĭ toleranțe a bisericeĭ nóstre. Incă din timpul Domnie luĭ Scarl. Calimah, Austria, prin Agentul sĕŭ, ceruse învoirea, în 181 de a înființa un Epitrop latin «din partea Curțeĭ Austriacescĭ»[1].

---

1. Vedĭ Istor. Metrop. Iașĭ de Erbiceanu, pag. 86.

După autorizarea primită din Turcia, Calimah şi metropolitul Veniamin refuză invoirea cerută. Lucrul remasă fără urmare deocamdată. In anul 1820 însă consulul Austriac, Iosef de Raab, la 17 August, dă luĭ M. Suţul o notă, cerêndu-ĭ din noŭ voie pentru Episcopul Iloanuluĭ Ion Filip Paroni vizitator apostolic, care a sosit in Iaşĭ de la 18 Iunie, anul 1819 să-şĭ eserciteze funcţiunea sa în ţêră. Va să ḑică aproape un an a stat acest episcop latin in aşteptarea autorizareĭ domnescĭ şi n'aŭ obţinut-o. Agentul austriac «*protestăluind* din poruncă — ḑice el — atât legea catolicéscă, cât şi bisericile catolicescĭ ce sunt în Moldova», cere acum autorisarea pentru funcţionarea luĭ Paroni ca episcop latin, cum s'a urmat în ţéra *ab antiquo* [1].

Mihail Suţu convócă, cu pitacul din aceeaşĭ ḑi 17 August, Adunarea generală a Divanuluĭ şi a boerilor *paia* şi *proinĭ*, ca să'şĭ dea avisul asupra cerereĭ luĭ Raab. Această Adunare se va ţine la 28 Septembre stilul nostru, la Metropolie. Raab adreséză atuncĭ o scrisóre către Metropolitul Veniamin, ca să'l persuadă în favórea Episcopatuluĭ latin. Argumentele aduse sunt:

1) Că asemenea libertate se acordă in tóte ţêrile tuturor cultelor, bună óră în Austria se acordă Bisericeĭ grecescĭ (românescĭ) şi în Rusia se toleră biserica catolică.

2) Acéstă toleranţă a fost practicată totdeauna de vechiĭ Domnĭ şi Archipăstorĭ aĭ ţêreĭ: dovadă că până şi jidoviĭ aŭ avut dreptul de a'şĭ avea clerul lor.

3) Că nu e posibil ca ceea ce este îngăduit jidovilor să nu fie îngăduit creştinilor catolicĭ.

4) Că norodul Catolico-român în Moldova se suie la 40.000 suflete şi maĭ toţĭ sunt supuşĭ prea Inalteĭ Porţĭ Otomanicescĭ şi birnicĭ.

5) Că Episcopul latin «nu are a se amesteca la cele ce sunt ale pământuluĭ, seaŭ a pretenderisi împărtăşire de drepturile şi privileghiile Episcopilor pământenĭ, socotindu-se întru acéstă privire şi el ca şi ceĭ mulţĭ episcopĭ fără eparhie».

Resoluţiunea *Adunăreĭ obştescĭ* refuză autorisarea cerută cu atâta insistenţă de către agentul Austrieĭ.

Este óre act de intoleranţă?

Se póte ca uniĭ din membri *Adunăreĭ obştescĭ* să fi votat refusul cu gândul de intoleranţă, dar ceĭ maĭ mulţĭ aŭ avut în vedere cestiunĭ maĭ importante, dând votul lor. Din cererea luĭ de Raab Adunarea a înţeles «că puterea cuvêntuluĭ (luĭ) este *de a se legiui în Principatul acesta* formalicesc păstor al credinţeĭ catolicescĭ, şi acesta (Episcopul) să aibă

1. Istor. Metrop. Mold. pag. 88.

de acum *protecția cea din poruncă*, care arată Dumnélui Aghentul că s'aŭ orânduit a o păzi pentru bisericile catolicescĭ din Moldova».

Are dreptate Adunarea: tot-deauna bisericile creștine de orĭ-ce rit, s'aŭ recunoscut supuse legilor țĕreĭ și neatârnând de nicĭ o putere strĕină. Austria îșĭ aroga **acum** o protecțiune a Bisericeĭ catolice, care nu putea conveni țĕreĭ, maĭ ales că «după cum recunoscu însușĭ de Raab, ceĭ 40.000 de catolicĭ sunt maĭ toțĭ supușĭ aĭ moldoveĭ».

Adunarea se referă la vechile drepturĭ și pronomiĭ ale țĕreĭ respectate de Turcia; ea face un istoric succint a istorieĭ bisericeĭ catolice și susține teza, că în cele maĭ tulbure timpurĭ n'aŭ fost permanent Episcop catolic în Moldova, ci numaĭ *trecĕtorĭ*. Sunt și aŭ fost pe la satele catolice din țéră preoțĭ, carĭ aŭ fost liberĭ a-șĭ exercita funcțiunile lor, «toțĭ însă și preoțiĭ (de la Biserica catolică din Iașĭ și ceĭ **de prin sate nu arată altă formalnică protecție decât acea pămîntéscă**». Adunarea insistă asupra acestuĭ punct important. Boierimea și Clerul amintesc, că în Domnia luĭ Scarlat Calimah a și sosit în Iașĭ un Episcop latin (sub numele de Bacoviu) «însă în vremea şedereĭ séle a fost necunoscut, nenumit, fără a i-se cunósce rangul de Episcop», și fără a fi primit în audiență de Domnitor. După câte-va lunĭ aceĭ Episcop a murit, «contenind cu totul vorba rînduireĭ altuĭ Episcop». In 1819 Decembrie, o nouă încercare urmă din partea Agențieĭ Austrieĭ, care fu din noŭ respinsă de *Adunarea obștéscă*. Interveni și de la Pórtă firman, autorisând respingerea pretențiuneĭ guvernuluĭ Austriac de a înființa ea un Episcopat catolic. Adunarea obștéscă respinge dar pretențiunea Austrieĭ, dicênd că ceĭ 40.000 de catolicĭ din Moldova, de «se vor imputernici și cu protecția Aghențieĭ de odată acum în cele bisericescĭ, **câțĭ óre nu se vor lipi să nădĕjduiască și întru cele politice!»**

Este evident că aveaŭ dreptate semnatariĭ anaforaleĭ ce analisarăm maĭ sus: țéra nu putea primi amestecul unuĭ stat strĕin în satele de catolicĭ din Moldova. Protectoratul luat de Austria de la sine asupra bisericeĭ catolice din Moldova nu putea să fie recunoscut de către *Adunarea obștéscă*.

Nu ne unim cu tóte cele ce se spun în anafora: istoria Bisericeĭ catolice din țéră nu e tocmaĭ așa cum o spune anaforaoa, dar de la faptul că noĭ recunóscem, că aŭ existat în secoliĭ trecuțĭ Episcopĭ catolicĭ de Bacaŭ, nu urméză că s'a admis când-va *protectorat strein* asupra bisericeĭ catolice din Moldova. A încercat odiniórá Regiĭ Poloniei să-șĭ aroge asemenea protectorat, și mariĭ noștri Domnĭ aŭ respins acest protectorat. Așa făcu altă dată Vasile Lupu, care nu voi să permiță exerțiul funcțiuneĭ episcopale luĭ Bandinus, arhiepiscop de

Macianopole, decât după ce insuşi Papa il presentă cu scrisori în regulă [1].

1. Veḑĭ Memoriul Bisericeĭ Catolice din Moldova publicat în «Ateneul Român» din 1860/61 în Iaşĭ. Veḑĭ *Bandinus* în ediţiunea Academieĭ române din 1895.

Anaforaoa boierilor Moldoveĭ contra unuĭ episcop apusienesc.

Prea Inălţate Dómne!

In urmarea Domnesciĭ ţidule din 17 a luneĭ trecute August, alcătuindu-se la sfânta Mitropolie a ţěreĭ, obştéscă Adunare a cinuluĭ bisericesc şi politicesc, întocmaĭ după cuprinderea luminateĭ porunceĭ a Inălţimeĭ tale, aŭ pătruns cu bună luare aminte dogmaticéscă punerea înainte, prin notă de către Dumnéluĭ K. K. Impěrătescul Aghent, atingětóre de cel întêiŭ punct bisericesc al pravoslavnicilor pămîntenilor moldovenĭ, pentru un episcop apusienesc, numindu'l Catolico-romaicesc, cerênd pentru el slobodă voie la lucrările ce se ating de datoriile chiămăreĭ sale, şi citind maĭ întêiŭ nota din cuvînt în cuvînt, am věḑut că cererile sunt, ca acest cu chiămarea de episcop, să aibă a cerceta bisericile catolicescĭ, ce sunt în cuprinsul oblăduireĭ sale, (adică în Moldavia), a îndrepta bunele rînduele în popórele sale, a hotărî întêmplătórele pricinĭ între oile păstoriceĭ séle, a sluji tainele, adică mirul, şi a face ungere seaŭ chrisma, care se ḑice că este la dênşiĭ datoria unuĭ Episcop, şi care la credinţa catolicéscă nu se face odată cu botezul, ce după trecerea de câţĭ-va anĭ a aceluĭ ce vine în lume, în sfîrşit şi că să slujască formalnic Episcopul în ḑilele praznicilor.

Din acestea lesne se înţelege, că puterea cuvîntuluĭ este, de a se legiui în Principatul acesta, formalicescul păstor al credinţeĭ catholicescĭ, şi acesta să aibă de acum protecţia cea din poruncă, care arată Dumnéluĭ Aghentul, că s'aŭ rînduit a o păzi pentru bisericile catholicescĭ din Moldavia.

Prea Inălţate Dómne!

Prin stâlpirea ochilor noştri asupra acesteĭ note a cinstituluĭ Aghent, am věḑut două nouě iscodirĭ, privitóre una de a dobîndi formalnic păstoriŭ în Patria nóstră, şi cea de al doilea de a răzima formalnica protecţie a Aghenţieĭ pentru bisericele apusenescĭ din Moldova. Amêndouě împingerĭ aspre şi iscodirĭ neaşteptate într'o eparhie, care aŭ păzit până acum fiinţa sa prin «hărăzitele pronomiĭ» din învechime de către prea puternica Impěrăţie, şi cel maĭ întêiŭ articol al pronomiilor celor maĭ scumpe, este păzirea cea fără de nicĭ o bântuire a legeĭ şi a bisericilor nóstre, care acest har cu statornicie l'am věḑut revěrsându-se de către prea puternica şi hrănitórea Impěrăţie. Intărit prin tóte vredniciile de cuviinţă hatişerifurĭ, după care se închide tótă toleranţa dogmaticéscă, a altor străine închinărĭ, şi pe acéstă temelie nădějduim a lăsa şi pe urmaşiĭ noştri, spre mângăierea cea desăvěrşită. Pentru acésta dar, împlinind porunca Inălţimeĭ tale, facem aice o prescriere în scurt, pentru ispitele câte după vreme aŭ făcut apuseniĭ bisericescĭ, ca să pótă a fi păstorĭ, încă de când nu era în pămîntul acesta oĭ de a bisericeĭ catholicescĭ, şi începem de la un veac necunoscut, găsindu-se prin Istoriile vechĭ elinescĭ, că maĭ înainte de închinarea supuneriĭ Ţěreĭ la prea Inalta Pórtă, în vremurĭ neaşeḑate şi rěs-

In memorialul Bisericeĭ catolice din Iaşĭ se face menţiune chiar de cérta ce exista între Vasile Lupul şi Regele Polonieĭ asupra drep-

---

vrătitóre, şı în năvălirile némurilor megieşite, de aŭ şi cercat biserica apusienéscă a trimete păstorĭ în Moldavia, spre înmulţirea oilor sale, prin tragerea la dogmele lor pe moldoveniĭ de atuncĭ, însă nu aŭ putut ajunge la pravĕţul lor, fiind isgoniţĭ cu petre şi cu lemne, şi uniĭ dintr'înşiĭ ucişĭ de către norodul pravoslavnic, acéstă întêmplare, fără de îndoire, se înţelege, că nu slujesce de pildă că aŭ fost latinĭ păstorĭ în patria nóstră». După acésta apoĭ este şi epoha Istorieĭ pămîntuluĭ, care arată, că după ce aŭ intrat pămîntul nostru în stăpânirea prea puterniceĭ Impĕrăţiĭ, la anul 1592, un Craiŭ al Ardéluluĭ, anume Batori Sigismund, trimiţênd oştĭ în Moldavia, silnicesce aŭ răpit pe cel de atuncea Domn, *Aron Vodă*, pre carele prea Inalta Pórta avea rînduit stăpânitor Ţĕreĭ, întru a doua Domnie a sa, şi ducêndu'l în Ardél 'ĭ-aŭ ridicat viéţa prin tăĭerea capuluĭ, rînduind numitul Craiŭ, pe unul anume ***Răzvan***, om al sĕŭ, pentru a fi Domn Moldavieĭ; acest ***Răzvan*** aŭ adus cu sine şi pe ***un Episcop latinesc***, nu scim sub ce nume de eparchie, pentru carele istoriciĭ pămintescĭ şi Meletie scriitorul Geografieĭ a vremeĭ aceea, fac pomenire, că ar fi fost trimes Episcop de către Papa Romeĭ, Clement al 8-lea.

Intr'acest chip dar, nu după trecere de multă vreme, şi maĭ înainte de a face prea puternica Impĕrăţie rĕsplătire călcăreĭ aceluĭ *Batori*, Craiul Ardéluluĭ, înscinţându-se de întêmplarea Moldavieĭ, Craiul Leşĕsc, prin arĕtarea boĭerilor pămîntenĭ, ce aŭ fost fugit spre scăpare în megieşita ţéră leşéscă, aŭ numit, cu primirea acelor boĭerĭ pămîntenĭ de atuncea, Domn pe un Ieremie Vodă, pe carele cu oştĭ leşescĭ l'aŭ trimis în Moldavia, isgonind pe ***Răzvan***, omul Craiuluĭ Batori, împreună cu toţĭ aĭ sĕĭ, iar prea puternica Impĕrăţie, găsind cu cuviinţă alegerea luĭ Ieremia Vodă, din pămîntenĭ, l'aŭ întărit în Domnia ţĕreĭ; atuncea Craiul Ardéluluĭ, Batori, aŭ pornit jalba sa către Papa Romeĭ, cel din vremea aceea, asupra Craiuluĭ leşesc, arĕtând că el necruţând, aŭ răpit ţéra Moldoveĭ din stăpânirea prea Inalteĭ Porţĭ, sub cea maĭ bună nădejde că pe lŏcuitoriĭ ţĕreĭ ar fi putut a'ĭ trage la dogmele apusenescĭ, iar Craiul leşesc cu împotriva sa urmare, aŭ zădărnicit lucrarea sa cea rîvnitóre către lege. Drept aceea, Papa tulburându-se, aŭ anathematisit pe Craiul ţĕreĭ leşescĭ, pentru împedecarea ce aŭ făcut; iată dar şi a doua întêmplare, care nu numaĭ că nu póte sluji drept pildă bisericeĭ apusenescĭ, dar încă este ca un prilej pămîntenilor Moldavieĭ, pentru descoperirea mrejelor legeĭ şi pentru îngrijirea cea pururea despre dînsele. Nu maĭ remâne altă epochă după acéstă silnică întêmplare, de vre-un Episcop seaŭ pastor latinesc, în ţéra nóstră, şi aceea ce se pomenesce prin notă că se póte mărturisi de către pămîntenĭ, că trecĕtorĭ episcopĭ ar fi fost, iar nu şeḑĕtorĭ, pentru care se face pomenire şi prin anaforaoa din partea pămîntuluĭ, nu are alt temeiŭ, decât că în vremea oştirilor trecute, când era în pămîntul nostru oştile altor stăpânirĭ, s'aŭ întêmplat trecĕtorĭ episcopĭ seaŭ archiereĭ latinescĭ din ţéra leşéscă, uniĭ, şi alţiĭ din partea ţĕreĭ Unguresci, seaŭ pentru trecere, seaŭ pentru particularnice trebuinţĭ cu ocârmuitoriĭ ostăsescĭ, însă nearĕtaţĭ de pastorĭ latinescĭ, nenumiţĭ nicĭ de insişĭ ceĭ maĭ marĭ aĭ oştirilor, seaŭ ocârmuitoriĭ strĕinĭ vremelnicescĭ, şi într'un cuvint precum aŭ venit nenumiţĭ, aşa s'aŭ făcut şi nevĕḑuţĭ, fără de nicĭ o formalita a fiinţeĭ lor; şi eată că nicĭ acéstă a treia epochă, nu póte sluji spre pildă temeĭnică, iar în vreme de pace de ar fi fost, fără de îndoire, prin firman s'ar fi arĕtat numirea şi rîn-

tuluĭ de numire, orĭ de presentare la Papa, a candidatuluĭ de Episcop latin în Moldova.

---

duirea sa, şi s'ar afla şi în analurile Impěrăţieĭ trecută. Să arĕtăm acum şi cea de faţă aducere aminte a celor ce trăim, că am vĕḑut cu ochiĭ, întru o curgere acum de şése-ḑecĭ anĭ, că în cuprinsul Moldoveĭ, nu aŭ fost Episcop seaŭ Archiereŭ apusenesc, cu óre-care numire seaŭ şedere multă, seaŭ puţina, în pace, şi împlinitóre desĕvêrşireĭ bisericescĭ, fără decât am vĕḑut preoţĭ pe la satele latinescĭ din ţéră, şi la o capelă apusienéscă din Iaşĭ, cu slobodă voĭe făcută întêiŭ şi capelă numită, iar în anul Domnieĭ Domnuluĭ Alexandru Mavrocordat, ce aŭ pribegit în Rusia, fără de sciinţa pămîntenilor.prefăcută capela in zidire de biserică de peatră; aceştĭ preoţĭ apusienescĭ, viind hirotonosiţĭ de peste hotar, săvêrşea tóte ale dogmelor latinescĭ, şi câţĭ trăĭesc din ómeniĭ lipiţĭ la acéstă credinţă, numaĭ de către aceĭ preoţĭ s'aŭ botezat, şi s'aŭ uns, şi s'aŭ cununat, şi s'aŭ îngropat morţiĭ lor; toţĭ însă şi preoţiĭ şi ceĭ de prin sate, nu arată altă formalnică protecţie *decât acea pămîntéscă;* dar acum *cu patru anĭ maĭ înainte*, peste tótă nădejdea, Dumnéluĭ Aghentul C. Crăĭesciĭ Impěrăţiĭ, aŭ arĕtat Măriei sale Domnuluĭ Scarlat Calimah, procatohul Inălţimeĭ tale, că s'aŭ găsit cu cale de către acéstă Inaltă Curte, a se rîndui şi a se trimete la Moldova un Episcop sub nume de Bacoviŭ, ca un începĕtor al legeĭ lŏcuitorilor latinĭ din ţéră; după care nenădăjduită arĕtare, Măria sa, cercetând cinul bisericesc şi politicesc, aŭ primit şi anafora obştéscă, că fiinţa şi şederea în Moldavia a unuĭ Episcop latin, este împotriva obiceiurilor pămîntuluĭ şi neprimită de către pravoslavniciĭ lŏcuitorĭ de aicea, şi ca un lucru şi pricinuitor întru cele din lăuntru şi întru cele de afară, de multe felurĭ de zătignirĭ, nu póte a fi de mulţămire supuşilor, şi Inălţimea sa trimiţĕnd acea anafora la prea Inalta Pórtă, cu adăogirea tâlmăcirilor nepriinciósele împrejurărĭ, şi aducêndu-se la pragul prea putérniceĭ Impĕrăţiĭ, s'aŭ arĕtat nouĭ de către Inălţimea sa, spre rĕspuns, prea înaltul mehtup al prea Inălţatuluĭ Vizir, după cuprinderea vredniculuĭ de cuviinţă impĕrătesculuĭ hat, adică că, de se va face la Ţarigrad vre-o cerere pentru acésta, se va da rĕspunsul cuviincios Ministruluĭ Curţeĭ, pentru neprimirea acesteĭ împlinirĭ, iară de se va maĭ face aicĭ din partea Aghenţieĭ iarăşĭ poftitóre cerere, să se dea rĕspunsul, că nu se póte primi. Intru mijlocirea vremeĭ, după ce s'aŭ primit şi mehtupul prea Inălţatuluĭ Vizir, s'aŭ arĕtat în Iaşĭ un Episcop latin, ḑicênd că este sub nume de Bacoviŭ, *însă în vremea şedereĭ sale aŭ fost necunoscut, nenumit,* fără a se cunósce asupra sa rangul de Episcop şi fără a fi întâlnit de Măria sa procatohul Inălţimeĭ tale, carele după câte-va lunĭ aŭ şi murit, şi contenind cu totul vorba rînduireĭ altuĭ Episcop, cu câtă-va vreme maĭ înainte de mazilirea procatohuluĭ Măriei tale, iarăşĭ s'aŭ făcut arĕtare cinuluĭ bisericesc şi politicesc al pămîntuluĭ, că este să se rînduiască şi să se trimită din partea C. Crăĭescă un Episcop latin; atuncea iarăşĭ prin anaforaoa obştéscă, către Inălţimea sa, la anul 1819 Decembre, s'aŭ arĕtat câte pot să se întêmple prin acéstă necanonisită şi neobicĭnuită atingere a bisericescilor luărĭ aminte, rugându-se tótă obştea pentru oprirea acestuĭ Episcop, şi prin firman Impĕrătesc statornicirea privileghiurilor pămîntescĭ, nefiind nicĭ o pildă a şedea în Moldavia un asemenea păstoriŭ latin, şi Inălţimea sa trimiţĕnd anaforaoa obştieĭ la prea puternica Impĕrăţie, după cuprinderea vredniculuĭ de închinăciune hat, s'aŭ dat şi prea înaltul firman, însemnat la anul othomanicesc 1284, catre lumina luĭ Gemageil Achîr, întru care după ce se cuprind cele ce maĭ

O afacere seriósă maĭ avu de urmărit Metropolitul Veniamin: dreptul monastirilor din Moldova de a-șĭ stăpâni averile, moșiile ce

---

înainte s'aŭ întêmplat, apoĭ se poruncesce în sfîrșit prin aceste cuvinte, că «de «vreme ce s'aŭ cunoscut că șederea unuĭ asemenea Episcop latin în Moldavia, «este fără de nicĭ o asemĕnare de vre-o pildă, și de vreme că nicĭ în așeḑările «pămîntuluĭ nu se cuprinde anume, și de vreme ce este în multe chipurĭ prici- «nuitóre de nepriință, și preste tóte aducĕtóre de turburare buneĭ liniștirĭ a «raielelor, apoĭ, după cuprinderea împĕrătesculuĭ hat, deacă Elciul Austrieĭ din «Țarigrad va maĭ adăogi cerere pentru acéstă pricină, acea cerere nu va fi acolo «primită, și asemenea să i se dea rĕspuns și Agențieĭ aicĭ pentru neprimire, «precum s'aŭ dat și maĭ înainte, urmându-se tóte prin tótă păzirea cuviințeĭ».

Prea Inălțate Dómne,

Acest vrednic de cuviință Impĕrătesc ferman intărit pe temelia Impĕrătesculuĭ hat, procatohul Inălțimeĭ tale dându'l la Sfânta Mitropolie, iată se aduce înaintea înalteĭ socotințĭ a Măriеĭ tale, și maĭ cu osebită rîvnătoare și cu durere rugăciune întindem acum glasurile nóstre la pragul împĕrătescìĭ indurărĭ, prin Domnésca și părintésca mijlocire a Inălțimeĭ tale, deșteptându-ne și maĭ mult întru neodihnă, din grăbirea și din cuprinderea noteĭ cinstiteĭ Aghențiĭ, că sub numire de un Episcop se formalisesce păstor apusienesc în patrie, și acela întărit de protecție, și în urmă întru adăugire înălțat la cea maĭ mare formalita a slujbelor, a privigheriĭ, a păstorieĭ, apoĭ se face călcare celor întâĭ așeḑărĭ ale pămêntuluĭ întru ale legeĭ, fiind acésta împotrivă după canónele bisericescĭ, și se face strămutare celor date împărătescĭ hrănitóre pronomiĭ prin hatișerifurĭ, lăsând de a ḑice că întru ale legiĭ, la care nu am fost atinșĭ nicĭ într'o vreme, să vadă norodul izvodire nouă și închipuire de păstorie, poate și uniĭ din aceĭ proștĭ plugarĭ, alunecându-se, să se întimple prigonire și tulburare. Dar óre nu este de luat aminte și de socotit arĕtarea ce face Dumnéluĭ Aghentul prin o particularnică scrisóre a Dumisale către Preosfințitul Metropolit, care s'aŭ pus înaintea înalteĭ socotințĭ a Inălțimeĭ tale, cum că sunt patru-ḑecĭ miĭ suflete, alcătuițĭ în sistema credințeĭ apusienescĭ locuitorĭ în Moldova, când apoĭ acest numĕr întru adăugire sporind și pre lângă preoțiĭ lor se va întări și păstoriŭ izvodit din noŭ, și se vor imputernici și cu protecția Aghențieĭ, de odată acum intre *cele bisericescĭ, câțĭ óre nu se vor lipi că să nădăjduiască și întru cele politicescĭ și să pérḑă credința cea pravoslavnică și dominantă (?) a sa* covârșire din vechiŭ întărită. De aceasta suntem bine nădăjduițĭ, că nu numaĭ nezmintite se vor păzi pronomiile, care prea puternica hrănitórea nóstră Impĕrăție ni-aŭ dăruit din vechime, dar încă și a ne păzi întru ocrotire, căcĭ de obștie, este neprimită cea maĭ puțină ședere și numirea unuĭ asemenea Episcop, avênd apusieniĭ preoțiĭ lor, și capelele cele prin voĭe și slobodenia ocărmuireĭ pămêntescĭ, precum aŭ și Pravoslavniciĭ în staturile Europeĭ, fără nicĭ o zmintire a celor învechite legiuirĭ către dênșiĭ, dar nicĭ o adăugire, și acéstă ședere de doĭ anĭ acum a acestuĭ numit de dênșiĭ Episcop, pe carele însușĭ firmanul Impĕrătesc ce îl are în minele sale, nicĭ de cum nu-l numesce Episcop, de cât: «Filip Paroni bisericesc trecĕtor pentru a sale trebuințĭ» să contenéscă, ca să ridice cu mergerea sa întru ale sale, neodihna ce aŭ pricinuit unuĭ norod,

aveaŭ rémase în Basarabia [1]. Aceste averĭ le conservară monastirile din Moldova până după 1861, după secularisarea averilor monastirescĭ de statul moldav.

*

La sbucnirea *Eterieĭ*, prelaţiĭ biısericeĭ moldovene se arĕtară din-tr'înteiŭ nefavorabilĭ mişcăreĭ. Maĭ apoĭ Veniamin se vĕḍu silit, sub ameninţarea luĭ Ipsilanti, de a bine-cuvînta oştirea înjghebată de el, ba încă de a oferi un «oştén înarmat cu spesele luĭ» şi a contribui şi cu banĭ. Nu târḍiŭ însă Veniamin simţi greşéla şi atuncĭ se retrase în Basarabia, la Colincăuţĭ.

Episcopul de Roman Gherasim, pretextând că e bolnav şi are nevoĭe de a se căuta peste hotar, se retrase la Cernăuţĭ, lăsând loco-ţiitor pe omul sĕŭ de încredere Meletie.

Când Turciĭ isgoniră pre Eterişti, după bàtaia de la Sculenĭ, Paşa comandant făcu — contra dreptuluĭ ţĕreĭ — cu de la el putere, episcop la Roman, pre «trădătorul» Meletie. Acesta fu hirotonit Episcop la Tîrnova, în Bulgaria, de treĭ Episcopĭ strĕinĭ. După terminarea resme-riţeĭ şi revenirea guvernuluĭ românesc în Moldova, Meletie fu isgonit

---

care are de cea întâĭ mîngăiere, slobodenia legeĭ prin ocrotirea eĭ din partea prea puterniceĭ şi hrănitóreĭ împĕrăţiĭ, ca să scăpăm de grija tulburăriĭ obştescĭ întru acest dogmaticesc punct, precum însăşĭ înalta înţelepciune a Măriеĭ tale cu ochiĭ ceĭ pătrunḍĕtorĭ o privesce. — 1820.

Aĭ Inălţimeĭ tale smeriţĭ către Dumneḍeŭ rugătorĭ

Veniamin Mitropolitul Moldoveĭ.

Gherasim Episcopul Romanuluĭ, Meletie Episcopul Huşuluĭ, Al Sardieĭ Nictarie, Grigoriŭ Iriopoleos, Inochentie Iliopoleos, Daniil Arhimandr, al Hanguluĭ, al Monastireĭ Galata Archimandr. Partenie, Iosif Archimandr. Frumóseĭ, Grigorie Arhimandr. Sf. Sava, Ilarie Arhimandr. şi Stariţ Sfintelor Monastirĭ Neamţul şi Secul, Timoteiŭ Archimandrit şi Stariţ Sf. Monastireĭ Slatina.

Prea plecate slugĭ : *Constantin Balş Logofĕt, Iordache Canta Logofĕt, Grigorie Sturdza Logofĕt, Dimitrie Sturdza vel Logofĕt, Iordache Roset vel Vistier, Raducanu Roset Hatman, Ralet vel Vornic, Vasile Roset Hatman, Constantin Catargiu vel Vornic, Grigore Ghica Vornic, Iancul Miclescul Vornic, Mihail Sturdza Vornic, Alecu Canta vel Vornic, Dracachi Roset vel Vornic, Şĕrban Negel Vornic.*

Maĭ urmézä încă alte 15 subscrierĭ nedescifrabile ale boerilor.

Uricar, tomul XIV-a. Istor. Mitrop. Iaşĭ, pag. 59.

1. Veḍĭ Actul No. LXXXIV din Istoria Metropolieĭ Moldoveĭ, de Erbiceanu, pag. 90.

din scaun şi cu marĭ ocărĭ făcut argos [1]. Gherasim persecută grozav pre trădătorul sĕŭ «*Iuda*».

Despre tóte aceste evenimente din Biserica Moldoveĭ, sub Eterie, vom avea a maĭ aminti şi maĭ departe.

*

Şcóla. — *Vornicul Mihail Sturdza* este sub M. Suţul «curator al şcólelor publice şi al seminaruluĭ de la Socola». Aşa îl intituléză Arhimandritul Leon Asaki în dedicaţiunea ce-ĭ face de opera tradusă de el *„Bordeiul indianesc“*. Inspirator al acestuĭ *„curator“* al şcólelor este însă G. Asaki şi protectorul lor rĕmâne Mitropolitul Veniamin Costache. G. Asaki, la examenul claseĭ sale de matematicĭ, din 18 Iunie 1818, probase ce se putea aştepta de la el. Mitropolitul asculta deci de sfaturile luĭ şi reformă seminarul de la Socola în 1820 [2]. Pentru acéstă şcólă, G. Asaki călători în Ardeal şi aduse cu el încă profesorĭ, între carĭ vom aminti pe cunoscutul Fabian Vasile séŭ Bob, pe Dr. Vasile Pop, care deveni apoĭ directorul seminaruluĭ, pe Ioan Costea, care predă retorica şi poetica, şi pe Ioan Manfi, profesor de *gramatică română*.

Predarea acesteĭ materiĭ devine pe tótă ḑioa o preocupaţiune a luĭ G. Asaki. Tată-sĕŭ Leon, pe curatorul şcólelor Mihai Sturdza, de sigur după îndemnul luĭ George Asaki, îl numia: «*al bunelor învĕţăturĭ şi* **al limbeĭ Daco-romane ales protector**» [3].

Ca un fel de protestare a dăscălimeĭ grecescĭ socotim a fi tipărirea, la Iaşĭ, tot în anul în care G. Asaki repurta frumósele succese cu clasa luĭ de inginerie, a aritmeticeĭ luĭ Gobdel [1]. Era totuşi neputinciósă acéstă încordare de puterĭ a dăscălimeĭ grecescĭ, să oprésca mişcarea culturală română, care în Moldova numéra bărbaţĭ ca ceĭ doĭ Asaki, Beldiman, tênĕrul Seulescu şi profesoriĭ aduşĭ din Ardeal.

Sub influenţa acesteĭ mişcărĭ se maĭ îmbunătăţesc chiar şi şcolile grecescĭ, carĭ aŭ maĭ rĕmas în Moldova. Se introduce în unele din aceste şcolĭ metoda lancastrică, metoda ḑisă *mutuală*. O anume şcólă preparandă exista în Iaşĭ, în care se învĕţa «metoda mutuală», cum se póte vedea din facsimilele după diploma liberată de la acea şcólă în Octombrie 1820 [4], diplomă acordând dreptul de «învĕţător».

Acéstă şcólă *normală* este sub Eforia Mitropolituluĭ Veniamin, care şi el semnéză diploma. Învĕţătorul acesteĭ *metóde* este *Cleobul*,

1. Veḑĭ Melhisedec: Cronica Episcopieĭ Roman, pag. 188.
2. Veḑĭ Istoria şcólelor de V. A. Urechiă. I, pag. 108.
3. Dedicaţiunea «Bordeiuluĭ indianesc».
4. Veḑĭ facsimilea.

«membru corespondinte al societățeĭ din Paris pentru îmbunătățirea învĕțătureĭ elementare[1].

Cea maĭ mare glorie a luĭ G. Asaki este ***direcțiunea*** latină ce dă cultureĭ naționale. El care organisă în 1816, cu spesele sale, un teatru de societate în salónele Hatmanuluĭ C. Ghica; el care laudă pe fiiĭ și fiicele de boerĭ, pentru că:

«In un timp de avilire, pe când limba cea română
Din palaturĭ interită, se vorbia numaĭ la stână,
Nobilĭ voĭ, de neam și cuget, sfărămând a sale fere,
Vorbit-ațĭ întâiŭ c'aceia ce ne daŭ până și miere . . . ;»

El punea și pe tată-sĕŭ, Leon, să scrie în 1820 că:

«Ins'a ghintelor Romane
N'a peri faimosul nume,
Și vorbirea d'a lor viță
Infloriva 'n tótă lume!»

Mișcarea în direcțiunea latină face pe bĕtrânul arhimandrit să afirme: *«Sciut este, că limba care o vorbim s'aŭ urdit din cea latină*

---

1. Iaca traducerea diplomeĭ:

«Eŭ, sub-scrisul învĕțător de metóda mutuală și conducĕtor al șcólelor de metódă mutuală câte există și câte se vor înființa în Iașĭ și în întróga Moldovă, fac cunoscut, că d. Theodor Georgiade din Selimnos, de 26 de anĭ, a învĕțat pe lângă mine, în mod theoretic și practic, metóda mutuală, în șcóla de model și practică din Iașĭ, și fiind-că a arĕtat diligența cuvenită, a reușit în amêndouĕ, precum s'a dovedit din examenele parțiale și generale ce a depus. Este deci demn a organisa, a instrui și a administra șcóle de felul acesta.» — 26 Octombrie, 1820.

G. Cleobul, membru corespondent al societățeĭ din Paris
(L. S. Șcóleĭ) pentru îmbunătățirea instrucțiuneĭ elementare.

Iscălitura purtătoruluĭ acestuĭ act: ***Theodor Georgiade.***

«Noĭ, carĭ, prin ordin în scris domnesc, la 6 Martie am fost orânduițĭ Eforĭ aĭ șcólelor de metóda mutuală din Moldova, existente și câte se vor înființa, vĕdĕnd mărturia din față a Dumnéluĭ învĕțătoriuluĭ George Cleobul, și încredințându-ne despre acósta din examenele generale, ce a depus înaintea Nóstră, o aprobăm și o întărim cu propria nóstă a sub-semnare și cu sigiliul; că Dumnéluĭ din față, *Theodor Georgiade*, este demn a organisa, a instrui și a administra cu folos șcóle de felul acesta.»

(L. S. Metrop.) ***Mitropolitul Moldoveĭ: Veniamin.***

întru o **epohi** *cu acea italiană, franțeză, spaniolă și portogeză, carî sunt astă-ḑi cele maî învĕțate și armoniόse limbî a Europiĭ.»*

Este de constatat, că plecând de la acéstă afirmare a latinitățeĭ nόstre, mişcarea culturală de la 1819—1821, dă dovadă de o perfectă înțelegere a direcțiuneĭ, în care limba românéscă urméză a fi cultivată ca să se arĕte vrednică de al eĭ puternic isvor, ce *pόte a o adăpa*, ca să crέscă la înălțimea *infloritelor* sale surori [1].

Cum voia generațiunea de la 1820 din Moldova, să fie cultivată limba rumănéscă?

«Cuvintele ce ne lipsesc, seaŭ nu sunt legiuite ale nόstre, am cercat de a le împrumuta de la maica limbeĭ nόstre şi a le alcătui după haractirul eĭ, iar unele în minte a le înnoi din cărțile cele vechi a Românilor».

Maĭ cuminte filolog român decât Leon Asaki, (respective G. Asaki) nu cunosc în timpul de care ne ocupăm. Scόla limbistică moldovénă nu păşesce cu violența neologistică, a literaților de preste munți: ea va împrumuta de la latina cuvintele ce ne lipsesc, căcĭ ar fi legiuite ale nόstre. Apoĭ cuvintelor introduse Asaki le va da «*haractirul*» limbeĭ române. Ceea ce e şi maĭ bine, se vor relua din cărțile vechi românesci cuvintele uitate acum, dar utile limbeĭ române. *Vocabularíul* ce anexéză Leon Asaki la finea cărțeĭ sale maĭ sus lăudată [2] ne a conservat în cât-va istoria nascereĭ în limba românéscă, a multora din cuvintele, constituind stratul noŭ din limbă.

Evoluțiunea limbeĭ române se face sinchronice cu revoluțiunea politică a pandurilor luĭ Tudor. Deacă în politică, țerile nόstre luptară contra Fanarioților, literatura nu rĕmâne maĭ îndărăt. Jalnica Tragodie a luĭ Beldiman represintă lupta în amêndouĕ fasele: politică şi literară.

Intre 1819—1821 nu se scie ce devine clasa de matematecĭ, a luĭ Gh. Asaki. E probabil, că odată încercarea făcută de Asaki şi după ce probă posibilitatea învĕțătureĭ matematecilor în limba românéscă, el nu maĭ putu continua a da lecțiunĭ, cu atât maĭ mult, că în 1819 şi 20, este ocupat împreună cu Mitropolitul Veniamin, cu reorganisarea seminaruluĭ de la Socola. Se scie că Asaki călĕtori în 1820 în Ardeal, de unde aduse noĭ profesorĭ pentru seminar.

Leon Asaki în timpul cât fu în pribegire la Colincăuțĭ, în ținutul Hotinuluĭ, împreună cu Mitropolitul Veniamin, pe timpul Eterieĭ, a

1. Veḑĭ Prefață la «*Bordeiul Indianesc*», traducere de Arhim. Leon Asaki.
2. Exemplarul meŭ din «*Bordeiul indienesc*» a aparținut la Mihaiŭ Sturza Vv. Pe scόrța de pele a cărțeĭ se vede numele *Mihaĭ Sturdza Vv.* Cartea am dăruit-o Bibliotecei Urechiă.

tradus «Biblioteca istorieĭ bisericescĭ» de Arhimandritul Filaret, după ediţiunea de la 1819, din Petersburg[1].

Nu vom reveni aci asupra bibliografieĭ moldovene, din Domnia luĭ Mihaiŭ Suţu, căcĭ am făcut'o odată cu a celor-l-alte provinciĭ române, la Domnia luĭ Caragia. Puţin am avea de ḑis, pe lângă acésta, după ce vĕḑurăm în istoria Domnieĭ luĭ Scarlat Calimah, cât de puţin se cheltuia din budgetul ţěreĭ, pentru cultura publică. Din un venit de 1376808 leĭ se cheltui sub Scarlat Calimah 3000 leĭ, un dar pentru dascălul Gheorghe, însă şi aceştia ca să-ĭ ducă la şcóla din Constantinopole; 1000 leĭ daţĭ dascăluluĭ filosof Govdela, pentru tipărirea uneĭ aritmetice, împreună cu Aga Dumitrache Ladache. Maĭ adăogim 180 de leĭ daţĭ la treĭ ucenicĭ din şcólă şi iată tot ce sub Domnia anterióră se făcuse din budgetul Statuluĭ, pentru cultura publică![2]

*

In *Administraţiune* sub Mihaiŭ Suţu, nu găsim nicĭ o schimbare. Aceleaşĭ organe administrative ca în trecut şi aceleaşĭ abuzurĭ.

In *Justiţie* în Noembre 1819 se presintă nouluĭ Domn o anafora, rĕspunḑênd la ţidula domnéscă a aceluiaş Domnitor, din 29 Octombre. Mihaiŭ Suţu întrebase Divanul «asupra pravilelor, de pe care se ocârmuesce ţéra acésta, a obiceiurilor ce sunt, afară de pravilile împĕrătescĭ şi deacă ar avea maĭ puternică lucrare acestea decât pravilele şi asupra urmărilor judecătorescĭ». Boeriĭ spre rĕspuns, fac istoria legislaţiuneĭ moldovene, sub Alexandru cel Bun şi Vasile Lupu şi arată cum s'aŭ procedat pentru redactarea ultimuluĭ codice a luĭ Scarlat Calimah,

---

1. «Biblioteca Istorieĭ Bisericescĭ», spre folosul tinerilor, ce se învaţă pe la şcóle duhovnicescĭ, de Prea cuviosul Arhimandrit Filaret, îndreptată şi a doua óră tipărită în St. Petersburg 1819, iară acum mutată pre limba românéscă, spre acelaş folos, tinerilor Românĭ ce se învaţă pre la seminarile clericescĭ, sfinţindu-se a fi slujitorĭ Bisericeĭ. S'aŭ ostenit la acest lucru Prea cuvioşia Sa Leon Asaki, Arhimandritul Mitropolieĭ Moldoveĭ, pre nenorocita epohă a Daco-Vlachieĭ, în pribegirea cea de obşte, şi cu Inalt Prea sfinţitul Veniamin Costachi, Mitropolitul Moldoveĭ, în satul Colincăuţiĭ, ţinutul Hotinuluĭ, la anul 1821.

2. Marele Postelnic Alexandru Beldiman publică, la Buda, în 1820 *Tragodia luĭ Orest*,, acum întêiŭ tălmăcită din limba franţozéscă în cea românéscă. Opera acésta este editată de Zaharia Carcalechi, cum probéză scrisórea luĭ de la finea volumuluĭ. Nu era singura încercare de traducere de piese de teatru, căcĭ Asaki representase deja pre *Zaira* luĭ Voltaire. Serdărésa Zoiţa (Gregoriu) traduse la 1819 pre *Erast*, «povestire de o tragodie păstoréscă.» E o traducere după altă traducere făcută din limba germană în cea grecéscă *apla*, ce a fost dat fiica doctoreluĭ Dimitrie Samurcaş Roxana.

care s'a publicat la 1817 Iulie 1. Divanul arată ce parte s'a făcut la redacţiunea nouluĭ codice, obiceiurilor pămêntuluĭ. Boierii cer însă ca noul Domnitor să rânduiască facerea unuĭ deosebit codice pentru orânduiala judecătoréscă, a unuĭ alt codice neguţitoresc (comerciale), a unuĭ codice criminalicesc, a unuia pentru poliţie, şi în fine a unuĭ codice agronomicesc, «cu alegere iarăşĭ din pravilele împĕrătescĭ, ce se vor afla şi vor avea potrivire la aceştĭ codicĭ ; asemenea de se vor socoti de către Inălţimea Ta, să se legiuiască şi alte orânduelĭ şi obiceiurĭ...»[1]

---

1. *Prea Inălţate Dómne*

De pe a Inălţimeĭ Tale poruncitóre ţĕdulă din 29 Octombre sub No. 41 adunându-ne la sfînta Mitropolie am ascultat cu luare aminte cele ce povĕţuit de părintésca ingrijire către acest norod, ne poruncescĭ, ca să însciinţăm cu lămurire asupra pravelilor după care se ocârmuesce ţéra acésta, a obiceiurilor ce sunt afară de pravilele împĕrătescĭ şi dacă acésta ar avea maĭ puternică lucrare decât pravilele şi asupra urmărilor judecătorescĭ. Adâncimea sciinţelor omenescĭ nu aŭ putut pĕtrunde întunericul vécurilor celor maĭ depărtate vremĭ ca să afle începerea legiuireĭ unora din cele maĭ vestite noróde, este decĭ de prisos pentru noĭ a cerca în nesciinţa a multor învăluirĭ ce după vreme aŭ impilat ţéra acésta, sciinţa începereĭ pravilelor şi obiceiurilor nóstre, ce urmând povăţuireĭ istorieĭ pământeşcĭ, ne lămurim, că Alexandru Voevod ce aŭ câşcigat numire de Bun, prin a sale îmbunătăţite fapte şi multe facerĭ de bine obşteşcĭ domnind la aniĭ 1401 şi înţelegênd nevoia întrebuinţăriĭ pravelilor, aŭ cerut pravilele împĕrăteşcĭ de la Aftocratoriĭ Paleologĭ, care i-aŭ trimes Vasilicalele şi dintru aceste alegênd câte aŭ socotit trebuincióse şi potrivite vremilor de atuncĭ, şi în limba pământéscă tălmăcindu-le aŭ alcătuit o carte pravilnicéscă precum istoriseşce Dimitrie Cantemir Voevod ; iar în urmă, după trecerea de două vécurĭ fericitul întru pomenire Vasile Voevod ce s'aŭ numit Albanezul, dintre Vasilicale alegênd, precum se vede prin titlu cărţiĭ şi adăogând acele la ale luĭ Alexandru Voevod le-aŭ tipărit la anul 1646, întru care se coprinde maĭ multe pravilĭ criminaliceşcĭ şi plugăreşcĭ, adăogându-se şi cele potrivite obiceiurĭ pământeşci, iar pravilĭ politiceşcĭ cuprind prea puţine, câte adică trebuinţa vremilor de atuncĭ cerea. Pravila luĭ Alexandru Voevod nu se află nefiind tipărită, iar a luĭ Vasile Voevod era urmată de către giudecătorĭ la întâmplătórele pricinĭ până la începutul véculuĭ trecut, precum iarăşĭ Cantemir ḑice, după vreme însă sporind numĕrul ómenilor, şi adăogându se pricinile oblăduitóreĭ, aŭ întrebuinţat pravilele împĕrăteşcĭ împreună cu leguitele Nearale ale luĭ Iustinian şi Leon, şi acelor ce în urmă aŭ împĕrăţit, Snopsis a vasilicalilor întru ducerea pravilelor luĭ Teofil Anticrisos şi pe Armenopulon s'aŭ alcătuit şi Hrisóve cuprinḑĕtóre în deosebite pricinĭ pentru obiceiurĭ pămênteşcĭ, dintru care unele se vĕd prin ispisócele vechilor Dominĭ ce aŭ maĭ rĕmas pe la uniĭ din stăpânitoriĭ moşiilor ; de pe aceste de maĭ sus tóte urma hotărîrele giudecătorescĭ ; fiind însă că din întunecarea pravilelor acelora cu nemĕsurate de sine amestecate fiind, şi cu acele neobicinu te din pricina prefacereĭ vremilor seaŭ din îngăimală încurcată şi prea puţin lămurită tâlcuirea lor, orĭ din lenevirea chipurilor prin care se pot lumina pravilele, saŭ în sfârşit fiind alcătuite în

De sigur că evenimentele politice n'aŭ dat timp pentru realisarea atâtor lucrărĭ juridice. Sbucnirea Eterieĭ aŭ împrăştiat nu târḑiŭ boe-

---

limbĭ neobicinuite, se pricinuia necurmate giudecăţĭ, îngreuerĭ întru hotărîrele lor, şi greşeli în potrivirea pravililor cu pricina ce se cerceta, ca sfat de obştie socotindu-se, s'aŭ cerut de la Măria sa Scarlat Voevod, Procatohul Inălţimeĭ tale ca să se alcătuiască adunânduse din cărţile Impĕrăteşcĭ cele maĭ trebuincióse pravilĭ şi adăogânduse obiceiurile atârnătóre, care din vecĭ s'aŭ păzit în pămentul acesta spre sistematicésca întrupare a ramuluĭ pravelilor politiceşcĭ; aceste fiind cele maĭ trebuinciόse şi maĭ de nevoĭe spre hotărîrea a multor pricinĭ ce urmézǎ deapurure.

Iar Inălţimea sa orânduind, s'aŭ alcătuit condică politicéscă coprinḑĕtóre tuturor pravelilor şi obiceiurilor atârnatóre la ramul pravelilor politicescĭ, care publicarisindu-se la anul 1817 Iulie 1 s'aŭ statornicit de neclintit temeiŭ al dreptăţilor obştescĭ şi pravilicescĭ, care curg din acel liniştit isvor al slăviteĭ ocârmuirĭ, ce din o potrivă dreptate către toţĭ supuşiĭ incredinţézǎ şi întăresce nevătămarea şi nesdruncinarea dreptăţilor fiesce-căruĭ. Acéstă condică s'a tipărit în limba grecéscă, precum este sciut şi înălţimeĭ tale, dară fiind neapĕrată trebuinţă de a se tipări şi a se publicarisi şi în limba Moldovenéscă, rugăm pe Inălţimea ta, ca să fie poruncă de a se tipări câtă până acum s'aŭ tălmăcit fiind ca la jumătate şi de a se urma tălmăcirea care cu neîndoire va lua săvĕrşirea sa, până se va tipări acea tălmăcită.

Pentru obiceiurile pămêntescĭ, de aŭ putere de pravilă, şi de covârşesc legiuirea pravilelor? se lămuresce prin aceste de maĭ jos, de pre tălcuirea luĭ Enecone în pandecte partea I, parag. 101: «obiceiul este o dreptate, care fără publicarisire, din obicĭnuinţă s'aŭ statornicit şi prin tăcuta primire a prea înalteĭ ocârmuirĭ, aŭ dobândit pravilicéscă putere în curgere de mulţĭ anĭ, păzindu se cu tăcuta primire a orăşenilor». Iar pravelile împĕrătescĭ pentru deosebitele obştescĭ obiceiurĭ a orĭ-căruĭ neam legiuesc aceste (tom partea 2, cap. 44 lista 32): «cele prin învechita obicĭnuinţă cercate şi în curgere de mulţĭ anĭ urmate, n'aŭ maĭ puţină putere îndatoritóre decât acele în scris cap. 46: în tălcuirea pravelilor trebue a se lua aminte la obiceiurile pământuluĭ, şi la hotărîrile ce de apurure s'aŭ dat întru asemine pricinĭ cap. 50, ocârmuitorul va păzi ceea-ce va găsi de multe orĭ urmându-se într'un loc pentru vre-o pricină, căcĭ acea de maĭ înainte obicĭnuinţă şi cugetare le-aŭ aşeḑat acestea trebue a se păzi şi nu va urma de a se face cele peste învechita obicĭnuinţă» cap. 41, lista 31, parag. 1: învechita obicĭnuinţă se ţine şi se păzesce ca o pravilă, cap. 52, lista 32, învechita obicĭnuinţă are tărie de pravile, şi pandecte, cartea I, titlul 3, cap. 33, parag. I: învechita obicĭnuinţă nu fără dreptate se păzesce ca o pravilă, şi acésta este pravila ce se ḑice aşeḑată din obiceiurĭ, căcĭ fiind-că însuşĭ pravelile că dintru altă pricină aŭ pentru noĭ putere îndatoritóre, fără decât pentru că sunt primite de pe judecata unuĭ neam cu dreptate, aşa dar şi acele de către un neam cu tăcere fără vre-o scrisóre primite vor fi îndatoritóre pentru toţĭ, căcĭ nu este nicĭ o deosebire dacă un neam va fi arĕtat voinţa sa prin obştésca hotărîre, seaŭ prin însuşĭ lucrurĭ şi fapte, pentru aceea fórte cu drept este primită şi aceea adecă cum că pravelile cad din lucrătóre puterea lor, nu numaĭ prin hotărîrea legiuitoruluĭ, dar şi prin neobicĭnuinţa cu tăcuta primire a tuturor. Dintru aceste vederat se înţelege, că obiceiurile pămêntescĭ se legiuesc de însuşĭ dătătoriĭ pravililor a fi maĭ

rimea din Iaşĭ şi orĭ-ce lucrare s'ar fi fost inceput în sensul anaforaleĭ a rĕmas baltă [1].

puternice decât însişĭ pravilele, şi că prin acele orĭ se întăresc seaŭ se obóră pravilele ce nu vor fi potrivite cu stările de împrejur a vre-unuĭ neam; decĭ nu rĕmâne îndoială, că în orĭ care pricină întêmplându-se a fi pravila cu deosebire de pământescul obiceiŭ, acesta negreşit se cuvine a se urma acum, însă fiind-că tóte obiceiurile ce se cuvin ramuluĭ pravelilor politicescĭ, s'aŭ aşeḑat în rânduiala pravelilor pomeniteĭ condice politicescĭ, nu maĭ rĕmâne afară de coprinderea acesteĭ condicĭ, vre-un obiceiŭ seaŭ pravilă ce se cuvine a se aşeḑa întru acest ram pravilicesc.

«La întrebarea ce ni se face asupra rânduelelor judecătorescĭ, facem datornica nóstră arĕtare, că aceste orânduelĭ, precum şi alte ramurĭ a întregiĭ sistemiĭ pravelilor nu s'aŭ aşeḑat, nicĭ se cuvine a se aşeḑa în condica politicéscă, fiind legiuirea lor cu privire către deosebite pricinĭ, precum şi noródele cele maĭ politice aŭ alcătuit fiesce-care ram pravilicesc în deosebire; rĕmâne decĭ, ca bine-voind Inălţimea ta, de pe cum şi în hrisovul întăritoriŭ condiceĭ politicescĭ se cuprinde pentru orânduiala judecătoréscă, condica neguţitoréscă, condica criminalicéscă, condica poliţieĭ, şi agronomicéscă se poruncesce ca să se alcătuiască, cu alegere iarăşĭ din pravelile împĕrăţescĭ, adăogându-se şi obiceiurile pământescĭ ce se vor afla şi vor avea potrivire la aceste condicĭ; asemenea de se va socoti de către Inălţimea ta, să se legiuéscă şi alte orânduele şi obiceiurĭ, precum şi la 1815 Martie 28 s'aŭ tipărit nişce ponturĭ cuprinḑĕtóre, pentru avaeturile dreptăţilor şi îndatoririlor a unora boerĭ. Prea Inălţate Dómne, aceste fiind cele maĭ potrivite şi maĭ adevĕrate arĕtărĭ la întrebările ce de către Inălţimea ta ni s'aŭ făcut, nu lipsim după poruncă a face datornica nóstră înşciinţare.—1819 Noembrie.

1. Dăm în notă o hotărîre a luĭ M. Suţu într'o afacere de hotărnicie, cum şi o sentinţă a acestuiaşĭ Domn în procesul *dintre nisce răzaşĭ* de pe moşia Crăescii cu Monastirea Neamţuluĭ, referitóre tot la procese pentru pămênt.

Hotărîrea luĭ Mihaĭ Gr. Suţu Vodă prin care se osindesce pe Petrea Cernat fost hotarnic.

Noĭ Mihail Grigorie Suţu Vv. Cu Mila Luĭ Dumneḑeŭ, Domn ţĕreĭ Moldoveĭ.

Înfăţişându-se înaintea Domnieĭ mele i a tot Sfatul, Dumnéluĭ Sardariul Vasilie Tuduri, cu răzăşiĭ de la Bălţaţĭ, am intrat însumĭ Domnia mea în cercetarea pricineĭ, şi câte prin anaforaoa acésta a Domnieĭ sale veliţilor boerĭ ni s'aŭ arĕtat, cercetându-le una câte una, am găsit fapta acésta cu totul nelegiuită, şi împotriva buniĭ cuviinţe, atât despre părîţĭ, cât şi despre hotarnicĭ, carele aŭ urmat împotriva obiceiurilor şi datorieĭ sale. Drept aceea, judecând împreună cu tot Sfatul nostru, hotărîm şi osîndim, întêiŭ pe acel Petrea Cernat, ce aŭ fost hotarnic, pentru urmarea sa acésta, spre vegherea şi a altor asemenea următorĭ hotarnicĭ, să plătéscă jăluitoruluĭ Serdar tot preţul caselor sale i a tutulor celor-l-alte acareturĭ şi lucrurĭ ce aŭ maĭ avut la aşeḑarea sa; al 2-lea, pe părîţĭ să'ĭ facă casele şi tóte cele-l-alte binale ce aŭ fost acolo, cu tótă cheltuiala

In *finanțe* M. Suțu a dat diverse decrete nu pentru a ușura birurile, ci din contra. Unele mĕsurĭ ale nouluĭ Domn sunt cu totul

lor, întocmaĭ după cum aŭ fost și tot la acelaș loc unde le-aŭ avut și maĭ nainte, stăpînind și drepte părțile sale, după cum din vechiŭ le-aŭ stăpînit. Iar pentru părțile ce în vremea fericituluĭ întru pomenire Domnul Alexandru Constandin Moruz Voevod, le-aŭ rescumpĕrat pîrîțiĭ, după jurămĕntul ce ar fi săvîrșit atuncea, fiind-că Sĕrdarul aŭ arĕtat, că în urmă iar fi dovedit opiorki, hotărîm, ca prin cartea Domnieĭ mele să se hotărască un boeriŭ cercetătoriŭ dimpreună și cu un credincios al nostru, ca să facă cercetare prin carte de blăstem la fața loculuĭ și să dovedéscă deacă pîrîțiĭ în sciință aŭ jurat, după cum aŭ pus înainte Serdarul séŭ nu? și după cercetarea ce vor face, și dovada ce ne vor aduce, vom da și pentru acele rescumpărăturĭ cea desăvîrșit hotărîre.

Dumnéluĭ vel Logofĕt prin Dumnéluĭ vel Vornic de aprodĭ să aducă întru săvârșire hotărîrea nóstră acésta, ce o întărim cu a Domnieĭ mele iscălitură și pecete.—1820, Iulie 15.

(iscălit) *Iŏ Mihaĭ Gr. Suțul Voevod.*

(L. P.) *Constantin Suțul Postelnic procitelnom.*

În anafora sunt iscăliți: Veniamin Mitropolit Moldoveĭ, Dimitrie Sturza vel Logofĕt, Dimitrachi Ralet vel Vornic, Dracachi Roset (Baston) vel Vornic, Costachi Conachi vel Vornic, Calimah vel Vornic, Alecu Canta vel Vornic.

No. 156, s'aŭ trecut în condica Logofețieĭ al doilea, Iacovachi. S'aŭ trecut în condica Divanuluĭ, Mateĭ Costin Clucer, după practica iscălită de Dumnéluĭ vel Logofĕt, Ión Tăutul Ban.

Hotărîre domnéscă de la Domnul Mihail Suțul Vodă

Înfățișindu-se înaintea Domnieĭ mele și a tot Sfatuluĭ rezeșiĭ de moșia Crăescii de la ținutul Vasluiuluĭ, cu vechilul Sfintelor Monastirĭ Niamțul și Secu, am întrebat pe vechilul monastirilor: de ce nu urmézá învoeleĭ și cere a o surpa cu împotrivitóre pretențiĭ? și spre rĕspuns ne-aŭ arĕtat un zapis vechĭ de la lét 7217, Februarie 17, de la un Istrate feciorul luĭ Popa Tóder din Crăescĭ, cu care vinde unuĭ Tóder Blănaruluĭ domnesc zet Mihail, 34 *pămĕnturĭ* din Crăescĭ și din partea de sus și din partea de jos, cerĕnd ca după glăsuirea aceluĭ zapis să stăpânéscă, și nu după învoeală. Cerĕnd dar Domnia mea acea învoială ca să o vedem și citindu-se am vĕdut-o sevârșită la anul 1816, Maĭ 25, între însușĭ acest vechil al monastirilor cu rezeșiĭ din Crăescĭ, cu hotărîre, câtă parte să stăpânéscă monastirea, arĕtându-o și în mĕsurĭ, care învoială s'aŭ vĕdut întărită și de Prea-Sfințitul Mitropolit al țĕreĭ, fiind asemenea scrisoare de învoială dată și de către rezeșĭ la monastire, din care cunoscĕndu-se, că niciĭ o parte nu póte să se abată afară din acéstă învoială, rĕmâne resultat zapisul de maĭ sus dis din lét 7217, Februarie 17, și spre curmarea pricineĭ aceștia hotărînd poruncim Dumitale vel Logofĕt, ca prin cartea Domnieĭ mele se orânduescĭ un boer hotarnic, cu cheltuiala monastireĭ, ca să mórgă la fața loculuĭ și întocmaĭ după cuprinderea învoeleĭ, în ființa amînduror părților, să mĕsóre 34 pămĕnturĭ și în lat și în lung, după mĕsurile ce se cuprind în acea scrisóre de învoială, și să o stâlpéscă cu petre hotare, ca să se scie cât loc

favorabile boerimeĭ. Intre acestea este ridicarea prohibiţiuneĭ exportuluĭ de grâne şi de vite, sub cuvênt că prin exportul acesta vor intra

---

se cuvine monastireĭ spre curmarea judecăţilor în pricina acésta, rĕmâind şi tóte cele-l-alte hârtiĭ atingĕtóre părţiĭ aceştia rĕsuflate. Spre a cărora întocmaĭ urmare s'aŭ întărit anaforaoa acésta cu domnésca nóstră pecetie.

(L. P.) *Procit. vel Logofĕt.*

Prea Înălţate Dómne

S'aŭ înfăţişat în judecata nóstră Constantin Chiriac, Polcovnicul Vasile Cucoranu i Sava Giumeza şi alţiĭ aĭ lor rezeşĭ de moşia Crăescií, de la ţinutul Vasluiuluĭ, cu Schimonahul Iosef, vechil sfintelor monastirĭ Neamţul şi Seculuĭ, care pricină cercetându-se de către noĭ, într'acest chip s'aŭ dovedit precum în jos arĕtam. Numiţiĭ rezeşĭ aŭ făcut arĕtare, cum că numitul vechil al monastirilor n'ar fi urmând după învoiala ce însuşĭ aŭ săvârşit cu dênşiĭ la anul 1816, Maiŭ 25, pentru 34 pământurĭ din numita moşie, cuprins la un zapis din 7217, Februarie 17, cu care trage monastirea, avênd danie de la sĕvârşitul Ban Toma Cozma cu scrisorile din 1803, care scrisóre de învoială arĕtând eĭ acum, s'aŭ vĕḑut iscălită de însuşĭ numitul vechil şi adeverită de Prea sânţitul Mitropolitul ţĕriĭ, avênd acéstă cuprindere: că pentru acel zapis din 7217, Februarie 17, a strĕmoşuluĭ lor Istrati Diaconu, fecior Preotuluĭ Tóder, ginerile Resmeriţeĭ Brumă, de 34 *pămênturĭ*, după coprinderea zapisuluĭ, cunoscându-l şi eĭ adevĕrat, de bună voia lor nesupĕraţĭ de nimenĭ, aŭ stătut la bună învoială şi s'aŭ învoit ca să dee monastirilor acele 34 *pămênturĭ, pămêntul de 20 paşĭ latul şi de 300 paşĭ lungul, şi pasul de şase palme*, în jumĕtatea satuluĭ a părţiĭ din sus în capĕtul moşieĭ din jos despre rĕsărit, despre partea Oprenilor de jos, afară de vatra satuluĭ, în care să nu se atingă monastirile cu stăpânirea, iar pe părţile sale şi în stălpitura sa aŭ tótă voia monastirile a-şĭ face orĭ-ce acareturĭ spre venit şi folosul lor şi hotăriturile de maĭ nainte vreme să rĕmâe fără lucrare, cum pe larg arată scrisórea; maĭ arĕtênd numiţiĭ răzăşĭ şi o mărturie din trecutul an 1819, Iulie 28, de la Ioniţă Păucescul Postelnicel, rânduit de isprăvnicie pentru alegerea acelor 34 pămênturĭ a sfintelor monastirĭ după învoială, că mergênd la faţa loculuĭ şi chiămând pe numitul vechil al monastirilor ca să mérgă de faţă, n'aŭ voit, dând rĕspuns, că nu-ĭ din stâlpitura făcută maĭ înaintea învoeleĭ de Lefter Severdan Vornic de pórtă, care stălpitură după glăsuirea învoieleĭ rĕmâne rĕsuflată. Vĕḑênd acea pricinuire a vechiluluĭ, aŭ cercat cu mĕsura aceea stălpitură de maĭ înainte, şi aŭ aflat'o de 71 *pămênturĭ, 4 paşĭ*, bez câte va liveḑĭ şi curăţiturĭ făcute de rezeşĭ în cuprinderea aceĭ stălpiturĭ, cum pre larg arată mărturia; s'aŭ întrebat acum pe vechilul monastireĭ ce rĕspunde? şi rĕspunsul sĕŭ aŭ fost, că nu dă nicĭ o pricină învoeleĭ, ci maĭ ales se ţine de învoială, şi fiind-că la învoială ḑic că aŭ cunoscut zapisul acel vechĭ de adevĕrat, şi zapisul scrie cu tot locul din tot venitul, şi prin învoială apĕră numaĭ vatra satuluĭ, şi pămênturile cu mĕsura arĕtată prin învoială, ar fi numaĭ din câmp, şi pe lângă dênsele ar cunósce că aŭ dreptate monastirile a trage cu analoghie din tóte locurile, după glăsuirea zapisuluĭ vechiŭ, care zapis l'aŭ arĕtat acum de faţă, cu veletul şi luna de sus pomenită, prin care arată acel Istrati feciorul Popeĭ Tóder din Crăescĭ, că aŭ

banĭ în ţéră. Pentru asemenea export Domnitorul nu pune altă taxă decât vama obicĭnuită. M. Suţu ridică asemenea prohibiţiunea de funcţionare a fabricelor de spirtóse, fără nicĭ o dare către Stat: «să fie slobod fiesce-care a 'şĭ face velniţă la moşia sea cu câte căldărĭ va voi». O a treia favóre făcută boerilor este ridicarea biruluĭ pus asupra cârciumelor de prin sate şi de la drumurĭ. Acest bir era destinat la plata poteraşilor ce âmblaŭ pentru prinderea tâlharilor. Domnitorul dice, la 18 Decembrie 1820, că nu maĭ trebuesce asemenea imposit «fiind-că fieşce-care ţinut are de ajuns slujitoriĭ seĭ şi maĭ ales că şi tóte satele aŭ datoria a fi cu privighere şi a da ajutor la acest fel de întêmplărĭ, a se prinde făcĕtoriĭ de rele, fiind şi pentru folosul lor, a nu suferi jăfurĭ şi păgubirĭ»[1].

vêndut luĭ Tóder Blănariŭ domnesc, 20 pămênturĭ partea de jos şi 14 pămênturĭ din partea de sus, pămêntul câte 20 paşĭ, pasul şése palme, cu curăţiturĭ în partea da *jos* însă acel jos se vede dres, afară de 24 pămênturĭ ce aŭ vêndut maĭ înainte Preotuluĭ Vasile din Crăescĭ, şi aceste 34 pămênturĭ ce le-aŭ vêndut luĭ Tóder Blănariŭ, drept *treĭ-decĭ de leĭ*, să fie şi de pometĭ şi cu locurĭ de prisecĭ, şi cu vadu de móră şi de poenĭ şi din pădure şi cu vatră de sat şi din tot locul cu tot venitul, iar Popa Vasile nu are trêbă la aceste locurĭ, fără cât va ţine în ţarină pămênturile, cum pe larg arată zapisul. Respundênd vechilul, că după glăsuirea acestuĭ zapis aŭ făcut şi Lefter Severdan Vornic de Pórtă, alegerea acestor pămênturĭ maĭ înainte de învoială, pe care alegere ar cunósce-o de bună. Asupra cărora scrisorĭ şi rĕspunsurĭ stând noĭ a socoti cu luare aminte, nu găsim de cuviinţă cererea numituluĭ vechil ca să se pótă întórce la glăsuirea zapisuluĭ vechiŭ şi la alegerea numituluĭ Vornic de Pórtă, să se socotéscă, că învoiala apĕră pe răzeşĭ numaĭ din vatra satuluĭ, în vreme ce la acel zapis lungul pămêntuluĭ cât să fie nu este arĕtat, şi nicĭ le spune la un loc, ce 20 pămênturĭ din partea de jos şi 14 pămênturĭ din partea de sus, iar învoiala le dă la un loc arĕtat anume, lucru de folosul monastirilor, şi arată lungul lor de 300 paşĭ şi dice curat, că pe părţile sale şi în stâlpitura sa, să aibă voie monastirile a'şĭ face orĭ-ce acareturĭ, care se înţelege fără îndoială, că numaĭ în cuprinderea acelor 34 pămênturĭ, arĕtate cu mĕsurile lor în lung şi în lat, iar nu să se întindă maĭ mult, şi că hotăriturile de maĭ înainte să rĕmâe fără lucrare; însă numitul vechil al monastirilor arĕtêndu-se nemulţămit cu socotinţa nóstră, rĕmâne cea desăvîrşită hotărîre a se da de către nălţimea ta.—1820, Februarie 6.

Aĭ Înălţimeĭ tale, Prea plecate slugĭ: (Iscăliţĭ) *Dimitrie Sturza vel Logofĕt, Dimitrie Ralet vel Vornic, Constantin Catargiu Vornic, Drachachi Roset vel Vornic, Costachi Conachi Vornic, Calimach vel Vornic, Alecu Canta vel Vornic, Ilie Holban vel Ban.*

1. *Iŏ Mihail Grigorie Suţu Voevod, cu mila luĭ Dumnedeŭ Domn ţĕriĭ Moldoveĭ.*

Din césul ce Dumnezeiască pronie aŭ bine-voit de ne-am suit la Domnescul Scaun al acestiĭ de Dumnedeŭ păzită crescinéscă ţéră a Moldoveĭ, dintru

o rescólă ţĕrănéscă, după *«duhul franţuzesc»*. Acea
potoli înainte de sbucnire prin faptul intrăreĭ în ţéră
1806. Acum agitaţiunea intre ţĕranĭ cresce din noŭ
manifestă sub formă de anti-semitism. «In ţéră,
tea résculărĭ aŭ pricinuit, de nu-şĭ puteaŭ căuta ómeniĭ
eĭ pe la moşiĭ, fiind-că locuitoriĭ ămbla desmeticĭ din
umurile se âmpluse de ómenĭ şi uliţele oraşuluĭ de
Mihaĭ Suţu ia mĕsurĭ de strînsóre asupra ţĕranilor,
are falanga. Mişcarea contra evreilor fu innăbuşită prin
nescĭ a luĭ Aga şi după notele consulilor. Cunoscutul
Bucurescĭ în interesul eterieĭ, este acusat de Drăghicĭ
itorul în Iaşĭ în contra evreilor.
ţéra rumânéscă, M. Suţu înmulţesce dările. Pe mazilĭ iĭ
prin taxa de 10 leĭ ce le lua obligându-ĭ a-şĭ reînnoi
la Bucurescĭ, se făcea chiar o mulţime de noĭ mazilĭ, pe
carte fie-care câte 50—100 leĭ. Un milion adună Mihaĭ
din asemenea condeiŭ. Rusumaturile le-aŭ suit la preţurĭ
fară de poşte, care le-aŭ dat asupra cunoscutuluĭ Scufa,
rul meuzilurilor şi din ţéra rumânéscă. Era un interes aĭ
bă la mână mijlócele de comunicaţiune. Se scie că nu
după eşirea din ţéră a luĭ M. Suţu, aŭ dus toţĭ caiĭ din
Basarabia şi 'ĭ-a vîndut în propriul sĕŭ câştig.
ate. — Nu ajungea îngenunchierea ţĕreĭ prin birurĭ; maĭ
se ivi icĭ colea în ţéră bóla ciumeĭ. După *Monitorul Uni-*
nces, vestea despre sbucnirea din noŭ a acesteĭ epidemiĭ,
uşĭ intemeiată pe adevĕr.
sigură că ciuma nu extstă acolo, dar neguţătoriĭ din Moldova
pedice exportarea vinurilor şi arendaşiĭ carantinelor ca să câş-
, fac tot ce pot ca să declare guvernul de la Iaşĭ, că în adevĕr
iuma». [1]

onitorul Universal» de la 17 Noembrie 1819, cu data din Viena
embrie, adaogă asemenea:
e pune iaşĭ în îndoială existenţa ciumeĭ în Moldova, punĕndu-o

---

ne încuviinţată, prin acest al nostru Domnesc hrisov hotărîm şi întărim,
acum înainte întocmaĭ şi pe deplin să se urmeze, precum maĭ sus se
care hrisov s'aŭ întărit şi cu a Nóstră domnéscă iscălitură şi pecete.—
Decembrie 18.

Iŏ Mihail Grigorie Suţu Voevod.

1. «Moniteur Universel» 293 din 20 Octombrie 1819, corespondenţă din
, de la 8 Octombre.

Poşlina vădrăritului de viĭ, goştina oilor, poşlina disetineĭ stupilor şi a rĕmătorilor şi tótă lunga chirielă de biruri din domniile anteriόre continuă a funcţiona în Moldova sub M. Suţu, cu atât maĭ violent, cu cât favorurile şi scăderile făcute boerimeĭ ocazionară óre-care gol în veniturile Domnitoruluĭ şi acest gol trebuia acum să-l împlinéscă treptele desmoştenite. Bĕtrânul Drăghicĭ, adesea blând pentru uniĭ Domnĭ fanarioţĭ, nu póte să nu recunóscă, că «guvernul luĭ Suţu, de la început până 'n urmă, n'a înfăţişat alta ţĕreĭ decât abuzurĭ; planul acestuĭ stăpânitor a fost croit pe desbracat.......» Drăghicĭ aduce însă o înimformaţiune curiósă: M. Suţu rĕsvrătea satele, prin ispravnicĭ grecĭ, asupra proprietarilor. Nu era M. Suţu un protector al ţĕrănimeĭ ci o împingea la rĕsvrătire, ca să aibă ocaziune de a lua de fie-care jalbă o taxă de 4 rubie'e turcescĭ.

Dar Domnitorul se juca cu focul. Deja am vĕdut cum la începutul secol. al XIX-lea ţĕrănimea moldovénă era agitată contra moşierilor, în cât Mitropolitul Veniamin scria luĭ Melinescu, trimisul ţĕreĭ la Petersburg,

---

acelăşĭ cés cunoscêndu-ne şi obştesc părinte, tot scoposul şi cugetul nostru aŭ fost, este şi va fi a depărta cele de supĕrare şi păgubire de asupra fiesce-căreia, stărĭ ce se află petrecĕtóre spre îndemănarea fiesce-căreia. Luând dar aminte şi pentru slobodenia alişverişuluĭ ce aŭ avut cu trecerea şi vîndarea vitelor şi a pâniĭ şi altor producturĭ peste hotar, cu care se înlesnea tóte stările întêiŭ, al doilea, al treilea, şi tot norodul de obştie la petrecerea sa cu intrarea banilor în ţéră, care de la o vreme nu cu drept cuvênt poprindu-se, s'aŭ cunoscut simţitóre struncinare la tótă obştia; pentru aceia, cu bună luare aminte socotim, că acea poprire aŭ fost fără cuvênt: hotărîm ca de acum înainte, precum din vechiŭ s'aŭ urmat, asemenea să urmeze aleşverişul de obşte cu tótă slobodenia peste hotar a vitelor, orĭ de ce feliŭ, şi a pâneĭ, şi a altor producturĭ, care vor fi peste trebuinţa ţĕreĭ, fără de nicĭ o dare alta, decât numaĭ vama obicĭnuită. Asişderea şi pentru velniţe, iarăşĭ desĕvârşit încredinţându-ne că maĭ înainte aŭ fost volnicĭ fieş-cine a face pe moşia sa cu câte căldărĭ aŭ voit, fără a fi supusă sub nicĭ o dare, lucrând pânea ce era de prisos, cu care iarăşĭ nu puţin alişveriş se făcea între norod, şi maĭ ales îĭ deştepta la lucrarea pământuluĭ, iar de la o vreme şi asupra velniţelor puindu-se plată, aŭ dat pricină de contenire şi acestuĭ alişveriş. Pentru care asemenea hotărîm, ca şi acéstă dare a velniţilor săĭ se rădice cu totul şi să fie slobod fiesce-care a'şĭ face velniţă pe moşia sa, cu câte căldărĭ va voi, fără a fi supusă la vre-o dare, precum s'aŭ urmat din vechiŭ. Am maĭ luat sóma Domnia mea, că de la o vreme s'aŭ obicĭnuit a se lua ca un bir şi de la crâşmele de prin sate şi de la drumurĭ sub cuvênt pentru plata potiraşilor ce ămblă pentru prinderea făcĕtorilor de rele tâlharĭ, dar fiind că şi acéstă dare este fără cuvênt, fiind-că fiesce-care ţinut are de ajuns slujitoriĭ sĕĭ, şi maĭ ales că şi tóte satele aŭ datorie a fi cu priveghere şi a da ajutoriŭ la acest feliŭ de întâmplărĭ a se prinde pe făcĕtoriĭ de rele fiind şi pentru folosul lor a nu suferi jacurĭ şi păgubirĭ, hotărîm, ca şi acéstă dare a crâşmelor cu totul să lipséscă. Dreptaceea acestea de maĭ sus arĕtate, hotărîrea ce facem, cunoscêndu-se de către Domnia

că este temere de o rĕscólă ţĕrănéscă, după «*duhul franţuzesc*». Acea rĕscólă se putu potoli înainte de sbucnire prin faptul intrărei în ţéră a muscalilor, la 1806. Acum agitaţiunea între ţĕranĭ cresce din noŭ şi la Iaşĭ ea se manifestă sub formă de anti-semitism. «In ţéră, ḑice Drăghicĭ, atâtea rĕsculărĭ aŭ pricinuit, de nu-şĭ puteaŭ căuta ómeniĭ interesul plugărieĭ pe la moşiĭ, fiind-că locuitoriĭ âmbla desmeticĭ din loc în loc şi drumurile se âmpluse de ómenĭ şi uliţele oraşuluĭ de săteni.» Atuncĭ Mihaĭ Suţu ia mĕsurĭ de strînsóre asupra ţĕranilor, punĕnd în lucrare falanga. Mişcarea contra evreilor fu înnăbuşită prin mĕsurile poliţienescĭ a luĭ Aga şi după notele consulilor. Cunoscutul Duca venit din Bucurescĭ în interesul eterieĭ, este acusat de Drăghicĭ că a fost inteţitorul în Iaşĭ în contra evreilor.

Ca şi în ţéra rumânéscă, M. Suţu înmulţesce dările. Pe mazilĭ iĭ nemulţămesce prin taxa de 10 leĭ ce le lua obligându-ĭ a-şĭ reînnoi cărţile. Ca şi la Bucurescĭ, se făcea chiar o mulţime de noĭ mazilĭ, pe banĭ, dând de carte fie-care câte 50—100 leĭ. Un milion adună Mihaĭ Suţu, numaĭ din asemenea condeiŭ. Rusumaturile le-aŭ suit la preţurĭ fórte marĭ, afară de poşte, care le-aŭ dat asupra cunoscutuluĭ Scufa, întreprinḑĕtorul meuzilurilor şi din ţéra rumânéscă. Era un interes al Eterieĭ să aibă la mână mijlócele de comunicaţiune. Se scie că nu târḑiŭ Scufa, după eşirea din ţéră a luĭ M. Suţu, aŭ dus toţĭ caiĭ din menzil în Basarabia şi 'ĭ-a vîndut în propriul sĕŭ câştig.

Edilitate. — Nu ajungea îngenunchierea ţĕreĭ prin birurĭ; maĭ continua a se ivi icĭ colea în ţéră bóla ciumeĭ. După *Monitorul Universal frances*, vestea despre sbucnirea din noŭ a acesteĭ epidemiĭ, nu era totuşĭ întemeiată pe adevĕr.

«Se asigură că ciuma nu există acolo, dar neguţătoriĭ din Moldova ca să împedice exportarea vinurilor şi arendaşiĭ carantinelor ca să câştige banĭ, fac tot ce pot ca să declare guvernul de la Iaşĭ, că în adevĕr există ciuma». [1]

«Monitorul Universal» de la 17 Noembrie 1819, cu data din Viena de 5 Noembrie, adaogă asemenea:

«Se pune iaşĭ în îndoială existenţa ciumeĭ în Moldova, punĕndu-o

---

mea bine încuviinţată, prin acest al nostru Domnesc hrisov hotărîm şi întărim, ca de acum înainte întocmaĭ şi pe deplin să se urmeze, precum maĭ sus se arată, care hrisov s'aŭ întărit şi cu a Nóstră domnéscă iscălitură şi pecete.— 1820, Decembrie 18.

Iŏ Mihail Grigorie Suţu Voevod.

1. «Moniteur Universel» 293 din 20 Octombrie 1819, corespondenţă din Viena de la 8 Octombre.

pe contul întreprindětorilor de carantinĭ moldovenescĭ, care deja de maĭ multe orĭ aŭ pus în circulaţie asemenea scirĭ în interesul lor particular».

Şi cu tóte acestea se scria din Viena aceluiaşĭ Monitor, că numaĭ în oraşul Botoşanĭ în timp de o lună aŭ murit 90.000 de ómenĭ. Exagerata cifră ne arată că în adevĕr se exagera întinderea epidemieĭ, din interese diferite, între care cele denunţate maĭ sus.

Din partea guvernuluĭ luĭ M. Şuţu se iaŭ certe mĕsurĭ higienice, dar preocupaţiunile de acéstă bólă nu se vĕd a fi fost aşa de marĭ ca sub anterióra domnie.

S'aŭ trimes *ponturĭ*, adică instrucţiunĭ, pe la ţinuturĭ, iar în 4 Octombrie 1819 Domnitorul scrie luĭ Aga Gheorghe Buhuş anumită poruncă [1].

Ca şi în ţéra rumânéscă, asemenea în Iaşĭ consulul rusesc era omnipotent. In contra luĭ Pini pe care 'l-am aflat la Bucurescĭ sub Domniile din urmă, se îndreptaŭ reclamaţiunele secrete ale bunilor Românĭ. In ne-putinţă de a reclama făţiş contra luĭ se tipăreaŭ anonime panflete şi se împrăştiaŭ satire manuscripte, tóte declarând pe acest consul de sorgintea relelor. «Acest infect abord al furiilor, ḑicea de el un panflet tipărit, acéstă lepădătură a tartaruluĭ, ocara fiinţelor pămêntescĭ, chimeră înfiorătóre, sfinx otrăvitor, demon însufleţit, viclenie îmbrăcată în corp, hidra cea cu multe capete, ciuma cea grozavă, monstru desfigurat al iazmelor, scârbos întru tóte, sufletul cel maĭ negru, cel nemilostiv de omenire, dracul negru, schelet de óse,

---

1. *Noĭ Mihaĭ Grigorie Suţu Voevod, cu mila luĭ Dumneḑeŭ Domn ţĕreĭ Moldoveĭ*

Cinstit credincios boĭeriul Domnieĭ mele, Dumnéta Gheorghie Buhuş biv vel Agă, sănătate.

Insciinţându-ne că molipsirea încă s'aŭ maĭ întins în satele ţinutuluĭ Cârligătureĭ, şi că cele spre curăţenie nu s'ar fi făcênd în rînduiala ce se cuvine şi cu silinţă, scriem şi poruncim Dumitale, ca să îmbrăţoşezĭ lucrarea întru întêmpinarea neîntindereĭ maĭ mult a bóleĭ şi curăţirea de ispravă a satelor molipsite, precum şi paza celor curate. întărim spre a se urma întru tóte de a da scire boĭerilor noştri Caimacamĭ, cuprinse cu lămurirĭ prin ponturile trimise la diregătoria ţinutuluĭ. Silindu-te în tot chipul fără cruţare de ostenélă, de a curăţi numaĭ decât molipsirea din ţinutul Cârligătureĭ, care o cerem de la Dumnéta neapĕrat, spre a scăpa norodul de pătimire, şi vom cunósce cu osebire sîrguinţa Dumitale întru acésta. Precum şi dimpotrivă maĭ viindu-ne sciinţă de purtărĭ întru slăbiciune şi nesilinţă, şi maĭ ales de vom vedea necontenirea şi întinderea rĕuluĭ, veĭ fi supus sub grea rĕspundere. — 1819, Octombrie 4.

Procitoh. . . . . Hatman.

satană înveninat, ciclop sângeros, lipitóre nesăţiósă, drac vărsător de sânge, neomenos sugĕtor fără saţ de sângele nenorociţilor Dacĭ, fântână infectă de nelegiuire, fiară spăimântătóre de neomenire. . . acesta-ĭ Pini cel blăstemat de Dumnedeŭ».

Asemenea calificative le căpăta Pini de la nenorociţiĭ *Dacĭ*, căcĭ «*Nenorocita Dacia către lumea de sub sóre*», adresa tânguirile sale.

Ce se imputa luĭ Pini?

«Acest fără consciinţă, lŏcaş al demonilor, îndată ce a venit, înţelegându se cu Domniĭ, nu şi-a maĭ amintit de loc ateul nicĭ de Dumnedeŭ, şi nicĭ îngrozindu-se de rĕsbunarea Sa, s'a arĕtat consilier înrĕutăţit la tot felul de abuzurĭ, inventator de birurĭ, bântuitor şi către ceĭ bogaţĭ şi către ceĭ săracĭ. A semĕnat intriga şi între toţĭ dihoniĭ, şi cu toţĭ se pórtă insultător, a permis birurĭ nesuferite şi fórte grele, iar de perceptorĭ a recomandat pe ceĭ maĭ conrupţĭ şi neomenoşĭ. Apoĭ cu contribuţiunĭ, dărĭ, furturĭ, angariĭ şi altele, a îngreuiat mulţimea neîncetat. Deacă cine-va privind neomenósa tiranie ar fi pronunţat un mic cuvĕnt, mişcat de umanitate, acela era calificat de revoluţionar, perturbător de linişte publică şi se temea de calomniĭ, condamnărĭ şi curse. De aceea se schingiuiaŭ, se jăfuiaŭ înfricoşat nenorociţiĭ locuitorĭ şi se tiranisaŭ într'un chip neaudit şi neexprimabil cu o tiranie înspăimîntătóre şi nu îndrăsneŭ să dică măcar un cuvĕnt, pentru că eraŭ închişĭ, bătuţĭ şi striviţĭ pentru bir şi veniturĭ de lux pretindeaŭ de la ceĭ lipsiţĭ. Pe uniĭ îĭ îngropaŭ în ghiaţă, pe alţiĭ îĭ aruncaŭ la întuneric, altora le daŭ nemilos fum, în fine îĭ legaŭ în mod barbar şi le curgeaŭ numaĭ lăcrimile ca la peşcĭ, o! Dumnedeule! privind la copiiĭ lor cum mureaŭ de fóme! Nenorociţiĭ plângĕnd alergaŭ la judecătĭ, stăteaŭ înaintea ferestrelor luĭ strigând de mizerie, dar eraŭ goniţĭ şi urgisiţĭ ca rĕĭ şi nesupuşĭ; mulţĭ încă eraŭ crunt bătuţĭ şi schingiuiţĭ; călcare în picióre a tot ce era bun şi tótă fără de legea, tótă inovarea purta numele de convenţie. Instituţia juraţilor, nouĕle hotărîrĭ, aŭ primit miĭ de forme sub multe pretexte. Pentru tot abusul, pentru tótă nelegiuirea se pronunţa numele sfânt al consulului; cu numele luĭ, deşi existaŭ judecătorĭ, deosebea pe ceĭ străinĭ de ceĭ localnicĭ. Tóte funcţiunele se dădeaŭ după voinţa luĭ şi după porunca sa, celuĭ ce dădea maĭ mult; de era şi cu rea reputaţie, era însă preferit orĭ-cuĭ, fie nobil orĭ cinstit. Adăpost netulburat a fost de hoţĭ, de tâlharĭ şi de răpitorĭ. Aprig apĕrător nemilostivilor mâncătorĭ de săracĭ. Exilărĭ de boerĭ batjocurĭ asupra celor oneştĭ. La judecăţĭ? Poruncĭ de mituirĭ grase ca conrupţiune; către toţĭ cu dispreţ ruşinos, afară de ceĭ din Curte; dejucărĭ celor nobilĭ, batjocurĭ celor bĕtrânĭ. Toţĭ de tóte gradele înaintea luĭ staŭ cu capetele descoperite.

[illegible] mai [illegible] cât [illegible] a [illegible].[1]

[illegible] res- [illegible]

[illegible] Moldova?

[illegible]

FINEA VOLUMULUI X.

1 Hurmuzaki Supl. I, vol. IV.

TABLA DE MATERII

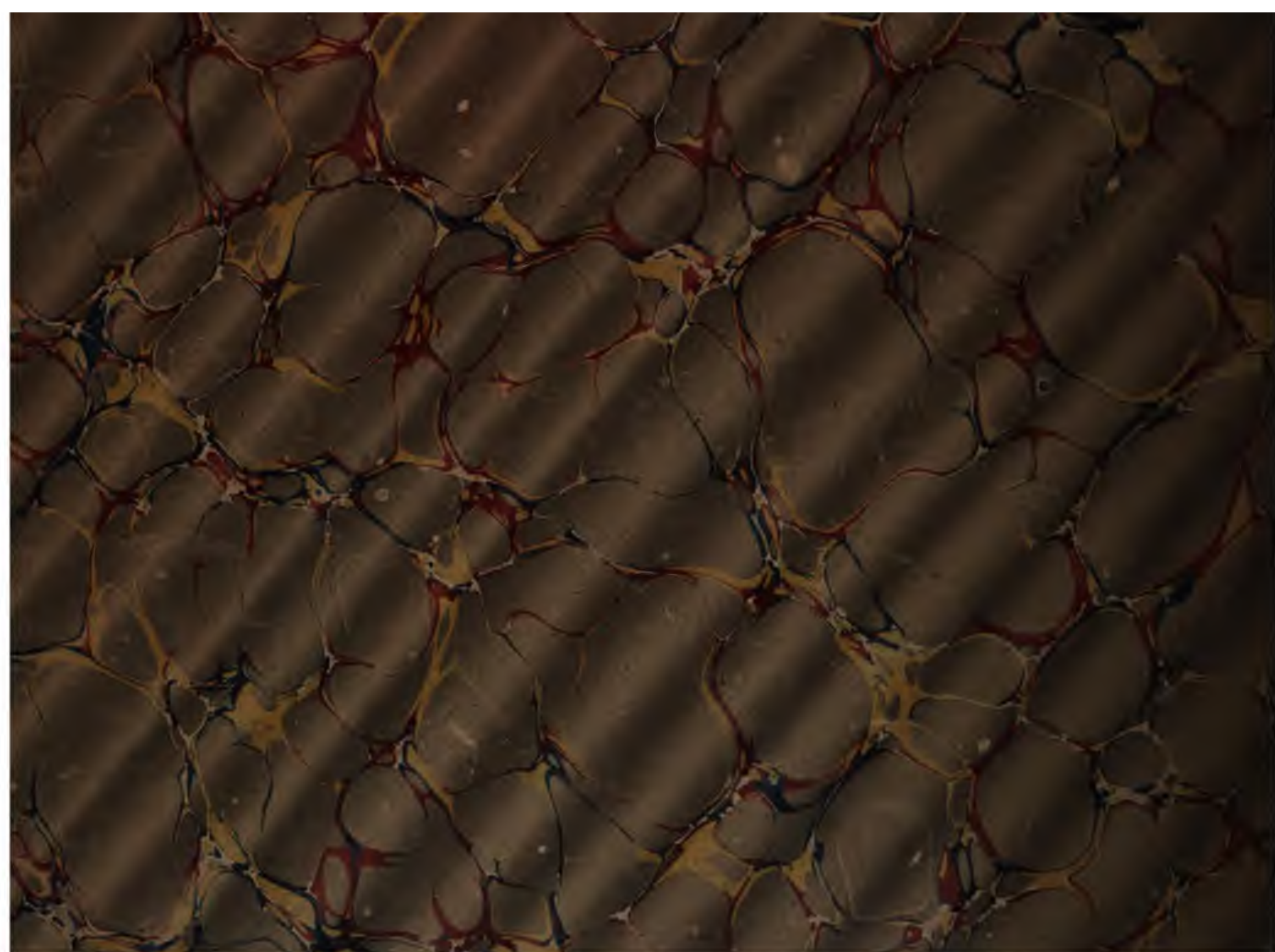
TABLA DE MATERII A TOMULUI XII

Portretul luĭ M. Suţu Domnul Moldoveĭ s'a dat încă pe lângă tom. I a publicaţiuneĭ nóstre istorice. Am constatat în urma publicaţiuneĭ tom I, că din erόre am atribuit acel portret luĭ M. Suţu Domnul ţĕreĭ Româneseĭ din secolul XVIII, care portret urméză să fie a ultimuluĭ Domn fanariot din Moldova.

Nu am găsit până acuma nicăerĭ portretul luĭ Al. N. Suţu.

VIII 1952

1/14

DR
241
.U7
v.12

Stanford University Libraries
Stanford, California

Return this book on or before date due.